بسم الله الرحمن الرحيم

فهرست‌نویسی پیش از انتشار کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

سرشناسه: درایتی، مصطفی، ۱۳۳۴ - ، گردآورنده

عنوان و نام‌پدیدآور: فهرستگان نسخه‌های‌خطی‌ایران (فخنا) / به کوشش مصطفی درایتی.

مشخصات نشر: تهران: سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۹۰.

مشخصات ظاهری: ج.

شابک: دوره: ۹-۲۷۱-۴۶۶-۹۶۴-۹۷۸ ؛ ج.۴: ۴-۲۷۵-۴۴۶-۹۶۴-۹۷۸

وضعیت‌فهرست‌نویسی: فیپا

مندرجات: ج.۴.اصابه - انژکسیون

موضوع: نسخه‌های خطی --ایران --فهرستگان‌ها

شناسه افزوده: سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۰ ۳۶د۹الف/ Z۶۶۲۰

رده‌بندی دیویی: ۰۱۱/۳۱

شماره کتابشناسی ملی: ۲۵۹۶۷۰۸

سازمان اسناد و کتابخانهٔ ملی
جمهوری اسلامی ایران

فهرستگان

نسخه‌های خطی ایران (فنخا)

جلد چهارم

اصابة – انژکسیون

به کوشش:

مصطفی درایتی

نسخه‌شناسی/۱

سازمان اسناد و کتابخانهٔ ملی
جمهوری اسلامی ایران

فهرستگان نسخه‌های خطی ایران (فنخا)

مولف : مصطفی درایتی | Derayatimostafa@yahoo.com

ویراستار: دکتر مجتبی درایتی

چاپ اول: ۱۳۹۰

ناشر: سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

مدیریت فنی و کامپیوتر: مهندس امین رشیدی، مهندس محبوبه درایتی

آماده سازی اطلاعات: علی علیزاده یزدی، حسین متدین طوسی
تقی چیت‌ساز یزدی، ابراهیم ملکی، عباسعلی علیزاده یزدی

تایپ و تصحیح: طاهره موسوی فر، سمیرا عابد پور، ملیحه فولادی، ملیحه اسلامی

طرح روی جلد: برگرفته از جلد نسخه خطی کلیات سعدی دورهٔ صفوی
با شماره ثبت ۱۹۱۶۵ کتابخانه ملی

خوشنویسی روی جلد: مهدی فلاح

صفحه آرایی: مهندس محبوبه درایتی

ناظر چاپ: نصرت‌ا...امیر آبادی

چاپ و صحافی: قلم قم

نشانی: تهران بزرگراه شـــهید حقانی (غرب به شرق)،
بعد از ایســـتگاه مترو، بلوار کتابخانه ملی
تلفن فروشگاه: ۸۱۶۲۳۳۱۸ - ۸۱۶۲۳۳۱۵-۸۸۹۴۱۹۴۶ دورنگار: ۸۸۹۴۷۴۹۶
وب‌سایت : www.nlai.ir | پست الکترونیک انتشارات: Publication@nlai.ir

مركز الوثائق والمكتبة الوطنية في
الجمهورية الاسلامية الايرانية

الفهرس الموحّد
للمخطوطات الايرانية

المجلد الرابع
اصابة – انثركسيون

اعداد:
مصطفى الدرايتى

رموز و اختصارات

- **آتشی:** مجموعه آقای سید علی آتشی در یزد
- **آثار ملی:** کتابخانه آثار ملی کاشان
- **آغاز: برابر:** آغاز برابر نمونه کتاب
- **آغاز و انجام برابر:** آغاز و انجام برابر نمونه کتاب
- **احتمالاً غیر همانند:** در مورد نسخه‌های فاقد مؤلف به کاررفته است که نام مشترک دارند و ما به احتمال آنها را متفاوت می‌دانیم
- **احتمالاً همانند:** در مورد نسخه‌های فاقد مؤلف به کار رفته که نام مشترک دارند ولی ما احتمال می‌دهیم برخی از آنها یک اثر است ولی مطمئن نیستیم.
- **احتمالا بعضا همانند:** در مورد نسخه‌هایی به کار رفته که نام مؤلف آنها معلوم نیست ولی نام مشترک دارند و تعدادی نسخه به این نام معرفی شده است و برخی از آنها احتمال می‌رود یک کتاب باشند ولی مطمئن نیستیم
- **ادبیات: با نام شهر تهران:** کتابخانه دانشکده ادبیات دانشگاه تهران؛ با نام شهر مشهد: کتابخانه دانشکده ادبیات دانشگاه فردوسی مشهد؛ با نام شهر اصفهان: دانشکده ادبیات دانشگاه اصفهان.
- **اصغر زاده:** مجموعه اصغر زاده
- **الفبائی:** فهرست الفبائی نسخه‌های خطی کتابخانه آستان‌قدس رضوی.
-
- **الهیات:** با نام شهر تهران: کتابخانه دانشکده الهیات دانشگاه تهران؛ با نام شهر مشهد: دانشکده الهیات دانشگاه فردوسی مشهد.
- **امام جمعه:** کتابخانه امام جمعه زنجان
- **امام صادق:** مدرسه امام صادق چالوس و مدرسه امام صادق قزوین و کتابخانه مؤسسه امام صادق قم و کتابخانه حوزه علمیه امام صادق اردکان یزد. که هر کدام با قرینه نام شهر قبل از آن قابل تشخیص است.
- **امام عصر:** کتابخانه مدرسه امام عصر شیراز
- **امام هادی:** کتابخانه عمومی امام هادی در مشهد
- **امیر کبیر:** کتابخانه امیر کبیر در باغشاه فین
- **امیرالمؤمنین:** کتابخانه‌امیرالمؤمنین‌بشرویه
- **انجام برابر:** انجام برابر نمونه کتاب.
- **اندازه:** اندازه صفحه.
- **اوراق عتیق:** مجموعه ای به همین نام که به کوشش محمد حسین حکیم از طریق کتابخانه مجلس شورای اسلامی منتشر شده است.
- **اهدائی ف:** فهرست نسخه‌های خطی اهدائی رهبری به آستان قدس رضوی، تالیف رضا استادی
- **اهدائی رهبر:** مجموعه فهارس نسخه های خطی اهدائی رهبری به آستان قدس رضوی که چندین جلد آن منتشر شده است.
- **بی تا:** بدون تاریخ کتابت.
- **بی کا:** بدون کاتب.
- **پ:** پشت

- **تا:** تاریخ کتابت.
- **جا:** محل کتابت.
- **چهل ستون:** مدرسه چهل ستون تهران
- **حجتیه:** کتابخانه مدرسه حجتیه
- **حججی:** کتابخانه آیهٔ الله حججی نجف آباد
- **حقوق:** دانشکده حقوق دانشگاه تهران
- **حوزه علمیه:** حوزه علمیه آشتیان
- **خاتم الانبیاء:** کتابخانه مدرسه خاتم الانبیاء (صدر) بابل
- **دائرهٔ المعارف:** کتابخانه مرکز دائرهٔ المعارف بزرگ سلامی
- **دار الحدیث:** کتابخانه مرکز دار الحدیث در قم
- **دانشگاه:** کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران
- **د.ث:** به معنای دفتر ثبت کتابخانه مجلس شورای اسلامی است.
- **دهگان:** مجموعه ابراهیم دهگان اراک.
- **دیانی:** کتابخانه شیخ محمد علی دیانی بیرجند
- **ذکاء، یحیی:** مجموعه ذکاء یحیی
- **ر:** رو
- **رایانه:** رایانه کتابخانه ملی ایران و کتابخانه آستان قدس رضوی و در مواردی کتابخانه مسجد گوهرشاد. لازم به ذکر است که شماره بعد از آن در مورد کتابخانه ملی غیرقابل پیگیری است و منظور شماره صفحاتی است که متن پیاده شده فایل آن می‌باشد که در اختیار ماست و برای کنترل کار خود ما می‌باشد.
- **رضوی:** کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی
- **روضاتی:** مجموعه شخصی سید احمد روضاتی
- **سپهسالار:** کتابخانه مدرسه عالی شهید مطهری (سپهسالار)
- **سر یزدی:** کتابخانه مسجد حظیره (سر یزدی)
- **سعید نفیسی:** نسخه‌های خطی مرحوم سعید نفیسی
- **سم:** سانتیمتر
- **سنا ف:** فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه مجلس سنا (که مجموعه آن به کتابخانه مجلس شورای اسلامی منتقل شده است.
- **سلطنتی:** کتابخانه کاخ گلستان (سلطنتی)
- **شاهچراغ:** کتابخانه آستانه حضرت شاهچراغ شیراز
- **شیخ علی حیدر:** مکتبه شیخ علی حیدر (مؤید)، این مجموعه شخصی که ظاهراً هنگام جنگ کویت توسط صاحب آن از کویت به ایران منتقل شده بود ابتدا در قم نگهداری می شد و بعد دچار مشکلاتی شد و معلوم نبود در چه محلی نگهداری می‌شود. آخرین اطلاع این است که این مجموعه به شهر مشهد و به آستان قدس رضوی انتقال یافته است و ضمن مجموعه اهدائی رهبری نگهداری می شود.
- **ص:** صفحه
- **صادقیه:** کتابخانه مدرسه فتحعلی بیگ (صادقیه) دامغان
- **طبسی:** کتابخانه طبسی حائری در قم
- **عبدالعظیم:** آستان مقدس حضرت عبدالعظیم در شهر ری

- **عکسی:** این تعبیر در دو جا به کار رفته است: یکی در کنار شماره برخی از نسخه‌ها که به معنای آن است که نسخه، عکسی است و باید برای یافتن نسخه در کتابخانه معرفی شده، به عکسی بودن توجه شود؛ و دوم در معرفی مأخذ است که منظور فهرست عکسی آن کتابخانه می‌باشد.
- **علامه طباطبائی:** کتابخانه علامه طباطبائی شیراز که نام شیراز در قبل از آن آمده است.
- **علامه طباطبائی:** مکتبه علامه طباطبائی قم که نام شهر قم در قبل از آن آمده است.
- **علوم پزشکی:** کتابخانه دانشگاه علوم پزشکی تهران
- **عمومی ساری:** کتابخانه عمومی ساری
- **عمومی:** با کلمه قبل سمنان: کتابخانه عمومی سمنان
- **عمومی:** با کلمه قبل مراغه: کتابخانه عمومی مراغه
- **غیر همانند:** در مورد نسخه‌هایی که نام آنها یکی است ولی نسخه‌ها متفاوت است و به دلیل صرفه‌جویی و جلوگیری از تکرار، نام مکرر آنها حذف شده است.
- **ف:** این رمز در مورد مأخذ به کار رفته است و هنگامی که برای یک کتابخانه فهرستی به نام همان کتابخانه به صورت مستقل منتشر شده باشد، نام مأخذ آن با رمز «ف:» به معنای فهرست، به کار رفته است و اگر نام مأخذ با نام کتابخانه متفاوت باشد، نام مأخذ ذکر شده است.
- **فاضل:** کتابخانه آیة‌الله فاضل خوانساری
- **فاضل قائینی:** کتابخانه فاضل قائینی قم
- **فرهاد معتمد:** مجموعه فرهاد معتمد
- **فرهنگ و هنر:** کتابخانه فرهنگ و هنر مشهد
- **فرهنگ و ارشاد:** کتابخانه فرهنگ و ارشاد اسلامی کاشان
- **فیاض:** مجموعه دکتر علی اکبر فیاض
- **فیضیه:** کتابخانه مدرسه فیضیه قم
- **فیلمها:** فهرست فیلم‌های کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران
- **قاضی طباطبائی:** مجموعه محمد علی قاضی طباطبائی تبریز
- **قمر بنی هاشم:** کتابخانه قمر بنی هاشم دامغان
- **کا:** کاتب
- **کاتب = مؤلف:** نسخه به خط مؤلف است.
- **کاظمینی:** کتابخانه میرزا محمد کاظمینی
- **گ:** برگ.
- **گلپایگانی:** کتابخانه عمومی حضرت آیة الله العظمی گلپایگان.
- **گوهرشاد:** کتابخانه مسجد جامع گوهرشاد.
- **مجلس:** کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی
- **محدث ارموی مخ:** فهرست مجموعه نسخه‌های خطی محدث ارموی، مخطوط
- **محمد هلال:** کتابخانه امامزاده محمد هلال آران کاشان، مخطوط.
- **مختصر ف:** فهرست مختصر نسخه‌های خطی مجلس شورای اسلامی که در سال ۱۳۸۷ منتشر شده است.
- **مخ:** به معنای مخطوط بودن فهرست می‌باشد.
- **مدارک فرهنگی:** سازمان مدارک فرهنگی انقلاب

- **مدرسه غرب:** کتابخانه مدرسه غرب همدان
- **مدرسی:** کتابخانه سید محمد مدرسی در یزد
- **مرعشی:** کتابخانه عمومی آیة الله العظمی مرعشی نجفی
- **مرکز احیاء:** مرکز احیاء میراث اسلامی، قم.
- **مرکز مطالعات:** کتابخانه پژوهشگاه علوم و تحقیقات اسلامی قم
- **مروی:** کتابخانه مدرسه مروی تهران
- **مسجد اعظم:** کتابخانه مسجد اعظم قم
- **مطالعات فرهنگی:** کتابخانه (پژوهشگاه) مؤسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی
- **معصومیه:** آستان مقدسه حضرت معصومه علیها سلام
- **مفتاح:** مجموعه محمد حسین مفتاح
- **ملک:** کتابخانه ملک
- **ملی:** با نام قبلی تهران: کتابخانه ملی ایران؛ با نام قبلی شیراز: کتابخانه ملی شیراز؛ با نام قبلی تبریز: کتابخانه ملی تبریز.
- **مهدوی:** مجموعه دکتر اصغر مهدوی
- **موزه ملی:** کتابخانه موزه ملی ایران (موزه ایران باستان)
- **مؤسسه آیة الله بروجردی:** مؤسسه حضرت آیة الله العظمی بروجردی.
- **مولوی:** عبد المجید مولوی (قسمتی از این مجموعه به کتابخانه دانشکده الهیات دانشگاه فردسی مشهد منتقل شده است.)
- **مینوی:** مجتبی مینوی
- **نجومی:** مجموعه سید مرتضی نجومی
- **نسخه پژوهی:** مجموعه‌ای با همین عنوان که چند شماره از آن از طرف کتابخانه مجلس شورای اسلامی و به کوشش ابوالفضل حافظیان منتشر شده است.
- **نشریه:** نشریه کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران
- **نک:** این علامت به معنای «نگاه کنید» می‌باشد و در موارد ارجاع به کار رفته است. اِرجاع دو گونه است: گاهی عنوان ارجاع داده شده کلاً در جای دیگری که راهنمائی شده، ثبت شده است و گاهی قسمتی از عنوان ارجاعی در محل دیگری ثبت شده است که در واقع به معنای «نیز نگاه کنید» می‌باشد.
- **نواب:** کتابخانه مدرسه نواب مشهد
- **نمازی:** کتابخانه مدرسه نمازی خوی
- **نوربخش:** کتابخانه نوربخش (خانقاه نعمت اللهی تهران)
- **وابسته به:** این اصطلاح در جایی به کار رفته که کتاب معرفی شده به اثری دیگر وابسته است و بیشتر در مورد شرح‌ها، حاشیه‌ها، تعلیقه‌ها، منتخب‌ها، مختصرها، گزیده‌ها، و ترجمه‌ها به کار رفته است و نام کامل اثر اصلی، همراه با نام مؤلف آن معرفی شده است و در صورت نیاز می توانید به اثر اصلی مراجعه کنید.
- **وزیری:** کتابخانه وزیری یزد
- **همانند:** این کلمه در جایی به کار رفته، که اثر معرفی شده فاقد نام مؤلف است و چند نسخه از آن در کشور وجود دارد و به معنای آن است که نسخه‌ها یک اثر است.

آوانگاری و اختصارات

در آوانگاری عناوین کتاب‌ها چند نکته هست که باید یادآوری شود:

۱- در آوانگاری فقط حروفی که تلفظ می‌شوند، ضبط می‌گردند. مثال: آداب الشریعهٔ = ādāb-oš šarī'a

۲- عنوان کتاب‌های فارسی با تلفظ فارسی و عنوان کتاب‌های عربی با تلفظ عربی آوانگاری شده‌اند.

مثال: آداب صوفیه =ādāb-e sūfīye

آداب الصوفیهٔ =ādāb-uṣ ṣūfīya

۳- کلمات و ترکیباتی که از زبان‌های دیگر (از جمله عربی) به فارسی وارد گردیده، با تلفظ متداول در فارسی ضبط شده است.

مثال: اسطرلاب = ostorlāb

ابواب الجنان = jenān ol-abvāb

۴- چون در آوانگاری مقصود فقط نشان دادن تلفظ کلمات است، حروف اول عناوین مانند دیگر حروف کوچک نوشته شده است.

۵- برای آوانگاری کلماتی که بارها تکرار شده‌اند، از اختصار استفاده شده است.

ترجمه	(t)tarjuma / tarjome	t.
دیوان	dīvān / dīwān	d.
رساله	(resāle / risāla(t	r.
شرح	šarh / šarḥ	š.
کتاب	ketāb / kitāb	k.
منتخب	montaxab / muntaxab	mn.
منظومه	(manzūme / manẓūma(t	mnz.
مختصر	moxtasar / muxtaṣar	mx.

الف - آوانگاری کلمات و ترکیبات فارسی:

۱. مصوت‌ها:

اَ	در کلمه	زَن	a
اِ	در کلمه	دل	e
اُ	در کلمه	گُم	o
آ	در کلمه	راه	ā
او	در کلمه	سود	ū
ای	در کلمه	بیرون	ī

۲. صامت‌ها:

ء، همزه	`
ب	b
پ	p
ت،ط	t
ث، س، ص	s
ج	j
چ	č
ح، ه	h
خ	x
د	d
ذ، ز، ض، ظ	z
ر	r
ژ	ž
ش	š
ع	ʻ
غ، ق	q
ف	f
ک	k
گ	g
ل	l
م	m
ن	n
و	v
ی	y

ب - آوانگاری کلمات و ترکیبات عربی :

۱. مصوت‌ها:

فتحه	a
کسره	i
ضمه	u
آ	ā
او	ū
ای	ī

۲. صامت‌ها:

همزه	ʾ
ب	b
ت	t
ث	ṯ
ج	j
ح	ḥ
خ	x
د	d
ذ	ḏ
ر	r
ز	z
س	s
ش	š
ص	ṣ

ض	ḍ
ط	ṭ
ظ	ẓ
ع	ʿ
غ	ġ
ف	f
ق	q
ك	k
ل	l
م	m
ن	n
ه	h
و	w
ی	y

اصا

اصابة

● **اصابة المبتدی و غایة المنتهی** / رمل / عربی
iṣābat-ul-mubtadā wa ġāyat-ul-muntahā
رومی، ابوالقاسم بن عبدالجلیل، ق۸ قمری
rūmī, ab-ol-qāsem-e-bn-e ʻabd-ol-jalīl (- 14c)
بخشی از «اصابة المبتدی و غایة المنتهی» که در رمل نگاشته است، در ۱۴ «فصل».

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۲۱/۱۱
آغاز: هذه نبذة فی کتاب «اصابة المبتدی و غایة المنتهی» فی علم الرمل جمع الامام الفاضل ابی القسم ابن عبدالصمد بن عبدالجلیل الرومی رحمه الله و هی خمسة. الفصل الاول فی احکام البربر. فاقول ان البیوت الاثنی عشر و الاشکال الستة عشر هی بمنزلة الدلیل و المدلول علیها هی الاشیاء التی تنسب الیها من الکائنات؛ **انجام:** و التزویج و الشر او ما اشبه ذلک. و الله تمت الرسالة بحمدالله و توفیقه و حسبنا الله و نعم الوکیل. نعم المولی و نعم النصیر.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۱۷ق؛ ۱۰گ (۵۱پ-۶۰پ) [ف: ۴-۹۶۳]

● **الاصابة فی تمییز الصحابة** / رجال / عربی
al-iṣāba fī tamyīz-iṣ ṣaḥāba
ابن حجر عسقلانی، احمد بن علی، ۷۳۳-۸۵۲ قمری
ebn-e hajar-e ʻasqalānī, ahmad ebn-e ʻalī (1333-1449)
این اثر از مهمترین کتاب‌های ابن‌حجر در علم رجال است. او اسامی همه اصحاب را که در «اسد الغابه» ابن‌اثیر جزری و «الاستیعاب» ابن عبدالبر نمری و ذیل آن می باشد نقل و بسیاری را نیز به آنها افزوده و به ترتیب حروف هجا در پنج مجلد بزرگ تنظیم نموده است. پیش از شروع کتاب مقدمه‌ای در ۳ «فصل» و یک «خاتمه» دارد. در آن حدود ۱۵۰۰ صحابی معروف شده‌اند.
آغاز: بسمله، و صلی الله علی سیدنا محمد و آله و صحبه و سلم الحمدلله الذی احصی کل شیء عددا و رفع بعض خلقه علی بعض فکانوا طرایق قددا ... اما بعد فان من اشرف العلوم الدینیة علم الحدیث النبوی و من اجل معارفه تمییز اصحاب رسول الله صلی الله علیه و سلم عن خلف بعدهم.
چاپ: این کتاب در مصر ۱۳۲۳جزء۱ الی ۲ بطبع السعاده و جزء ۳ الی ۸ چاپ المطبوعات الشرقیه و کلکته جزء ۲۰ سال ۱۸۴۸ الی ۱۸۹۷ چاپ گردیده است؛ قاهره، مکتبة الکلیات الازهریة، تحقیق طه زینی، ۱۳۸۸-۱۳۹۹ق، ۱۳ج؛ بیروت، دارالکتب العلمیة، ۱۴۱۵ق، ۸ج.
[دنا ۱۰۳۰/۱ (۵ نسخه)؛ الفهرس الشامل للتراث العربی المخطوط، الحدیث النبوی و علومه، ۱۹۵/۱-۱۹۸؛ فهرست ظاهریه، تاریخ ۶۴/۲-۶۷]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۰۴۸
آغاز: بسمله، عمرو بن العاص بن وایل بن هاشم بن سعید بالتصغیر بن سهم عمرو بن ... کعب بن لوی القرشی السهمی امیر مصر یکنی ابا عبدالله؛ **انجام:** و انما اورد لها روایة عن عایشة فقیل عن ام یحیی عن عایشة و قیل عن ام نجیح عن عایشة و بالله التوفیق آخر کتاب النساء من الاصابة
جلد۲، از «عبدالرحمن» تا پایان «حرف الیاء» است و پس از آن «باب الکنی» از رجال به ترتیب حروف و «کتاب النساء» به همان ترتیب و «فصل فی من عرف بالکنیة من النساء» به همان ترتیب یعنی حروف هجا آمده است؛ خط: نسخ و ثلث، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ محشی، در اول نسخه یادداشت «عرض دیده شد» به تاریخ ربیع الثانی ۱۱۹۲ق و جمادی الثانی ۱۱۹۸ ق، در آخر نسخه یادداشت مطالعه؛ تملک: میرزا محمد بن معتمد خان در شب یک‌شنبه ۶ محرم ۱۱۳۲ق در بلده هوشیار پور و پنجاب؛ اهدایی: رهبری، دی ۱۳۸۰؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با روکش کاغذی سبز عطف و گوشه تیماج قهوه‌ای، ۳۴۹گ، ۳۹سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [اهدائی رهبر: ۸-۱۴۹] و [ف: ۲۷-۶۴]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۳۳۶
آغاز: سیاق نسبهما کما تقدم فی الاول و ذکر هنا و الله اعلم

عبدالرحمن بن عبدالقاری حلیف بنی زهرة تقدم فی ترجمة اخیه عبدالله انه اتی بهما النبی صلی الله علیه و سلم و هما صغیران؛ **انجام:** مینا مولی العباس احمد من قیال انه عمل المنبر حکاه الزکی المنذی و غیره هذا آخر المجلد الثانی من الاصابة فی تمییز الصحابة و یتلوه المجلد الثالث اوله القسم الثانی ... اعان الله علی اکماله بحق محمد و آله.

جلد۲، از «عبدالرحمن» تا پایان «حرف المیم». این نسخه ظاهراً ادامه نسخه ش ۱۸۶۴۲ است؛ خط: نسخ تحریری، کا: اسماعیل مالکی ازهری، تا: سه‌شنبه ۱۶ ذیحجه ۱۱۱۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۴؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوا گوشه‌ها و عطف تیماج قهوه‌ای، ۲۱۸برگ، ۳۱سطر، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [اهدائی رهبر: ۸-۱۴۹] و [ف: ۲۷-۶۷]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۳۱۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** حبة من مسلم ذکره عیدان فی الصحابة و هو تابعی ارسل حدیثا اخرجه عبدان من طریق عبد المجید بن ابی رقاد

جلد۱، از ابتدای کتاب تا اواسط «حرف الحاء المهملة»؛ خط: نسخ، کا: اسماعیل بحیری مالکی ازهری، تا: ۱۱۱۲ق؛ افتادگی: انجام؛ صفحه اول سرلوح مزدوج مذهب و مرصع، مجدول، در برگ اول به خط کهن تعداد برگ‌های نسخه را ۲۲۶ ورق نوشته اند که نشان‌دهنده میزان افتادگی از آن است، ابتدای نسخه یادداشت معرفی کتاب از محمد الجمند بن عیسی بن داود؛ مهر: «یا باسط ۱۱۲» (مربع)، و «لا اله الا الله المعبود العلی عبده محمد تقی بن حسین بنعلی» (مستطیل)؛ تملکی در ربیع الاول ۱۲۶۲ق؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۴؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوا، با روکش کاغذ ابر و باد، گوشه‌ها و عطف پارچه قرمز، ۲۰۳گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [اهدائی رهبر: ۸-۱۴۷] و [ف: ۲۷-۳۵]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۶۴۲

آغاز: بسمله، و صلی الله علی سیدنا محمد و آله و صحبه و سلم حرف الطاء القسم الاول طارق بن احمر قال رأیت مع رسول الله صلی الله علیه [و آله] و سلم کتابا من محمد رسول الله لاتبیع الثمرة حتی تبیع (کذا) الحدیث؛ **انجام:** و لیس کذلک بل هو ظاهر فی ان جده عثمان بکی با عقیل (کذا) و یدل علی مغایرتهما اختلاف سیاق.

جلد۲، از ابتدای حرف «طاء» تا اواسط حرف «عین». ادامه نسخه ش۱۸۶۴۱ است؛ خط: نسخ، کا: اسماعیل بحیری مالکی، تا: ۱۱۱۲ق؛ افتادگی: انجام؛ صفحه اول سرلوح مزدوج مذهب مرصع، مجدول؛ با تملکی در ۱۲۶۲ ق؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۲؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوا، گوشه‌ها و عطف تیماج قهوه‌ای، ۲۱۵گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۱سم [اهدائی رهبر: ۸-۱۴۹] و [ف: ۲۷-۶۶]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۶۴۱

آغاز: و ذکره عبدالملک بن حبیب کلاهما عن اسد بن موسی ... و قیل انه حبة بن مسلمة اخو شقیق بن مسلمة و هو لایعرف ایضا؛ **انجام:** و قد مضی القول فیه فی القسم الاول و بیان الاختلاف فیه و بالله التوفیق، تم الجزء الاول من الاصابة فی تعریف الصحابة و یتلوه الجزء الثانی و اوله حرف الطاء القسم الاول طارق بن احمر اعان الله علی اکماله بحق محمد و آله آمین.

جلد۱، از حرف «حاء» تا پایان حرف «ضاد». ادامه نسخه ش۲۲۳۱۴ است؛ خط: نسخ، کا: اسماعیل بحیری مالکی، تا: ۱۱۱۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول به شنگرف؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۲؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوا، با روکش کاغذ ابر و باد عطف و گوشه تیماج قهوه‌ای، ۲۱۷گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۱سم [اهدائی رهبر: ۸-۱۴۸] و [ف: ۲۷-۶۴]

← اصار رشت ← مقامع الفضل

● اصالة الاحتیاط / اصول فقه / عربی

aṣālat-ul iḥtiyāṭ

نراقی، مهدی بن ابی ذر، ۱۱۲۸-۱۲۰۹ قمری

narāqī, mahdī ebn-e abī-zar (1716-1795)

رساله در استدلال بر این‌که اگر در چیزی شک کنند که آیا واجب است یا حرام، اصل این است که واجب باشد.

آغاز: اعلم أن الاصل الاولی بعد ورود الشرع فی کلما یحتمل الوجوب أو الحرمة من حیث هو

انجام: مع أن مرجع أصل وجوب الاحتیاط الی هذا کما یظهر علی أولی الافهام السلیمة فتدبر.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۱۶۵/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد باقر بن علی آقا جرفادقانی (گلپایگانی)، تا: ۱۲۸۶-۱۲۸۸ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۲گ (۲۰۵ر-۲۰۶پ) [ف: ۱۱-۱۷۸]

● اصالة الامکان = السؤال و الجواب / اصول فقه / عربی

aṣālat-ul imkān = as-su'āl wa-l jawāb

هروی، محمد تقی بن حسینعلی، ۱۲۱۷-۱۲۹۹ قمری

heravī, mohammad taqī ebn-e hoseyn-'alī (1803-1882)

پاسخ سؤالی است در خصوص اصل در امکان یا امتناع چیزی از نظر علم اصول.

آغاز: قول الاصولی اذا شک فی امکان شیء و امتناعه، فالاصل الامکان، لان الاصل کان بمعنی الغلبة فهو مم بل هذا الصل فی الامتناع و ان کان بمعنی آخر فهو ایضا باطل

انجام: فان الاصل یستعمل فی کلمات اهل الاصول بهذا المعنی و ان کان نادرا و کیف کان فلا مشاحة فی الاطلاقات اللفظیة و

الامر بحسب المعنی هو ما بیناه و الحمدلله اولا و آخرا
[طبقات اعلام الشیعه قرن ۱۳: ۲۱۳–۲۱۵]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۹۹۴/۱۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد قاسم بن محمد نحوی، تا: ۱۲۷۴ق؛ مصحح، محشی؛ افزودگی‌هایی در حدیث بعد از انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، عطف و لبه‌ها تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۲۱۴ر–۲۱۶پ)، ۲۸ سطر(۱۱×۱۷)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۳۷–۶۸۹]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۷۱۳/۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد علی بن محمد حسین تبریزی، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا عطف تیماج مشکی، ۴ص (۵۰–۵۴)، ۲۱ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱۲–۲۷۱۴]

● **اصالة البرائة** / اصول فقه / عربی

aṣālat-ul barā'a

محقق سبزواری، محمد باقر بن محمد مؤمن، ۱۰۱۷–۱۰۹۰ قمری

mohaqqeq-e sabzevārī, mohammad bāqer ebn-e mohammad mo'men (1609-1679)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۸۰۱/۸
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن قرمز مقوایی، ۲۲گ (۲۰۸ر–۲۲۹ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ملک-ف: ۶–۱۰۸]

● **اصالة البرائة** / اصول فقه / عربی

aṣālat-ul barā'a

وحید بهبهانی، محمد باقر بن محمد اکمل، ۱۱۱۸–۱۲۰۵ قمری

vahīd-e behbahānī, mohammad bāqer ebn-e mohammad akmal (1707-1791)

اصل برائت یکی از مباحث چهارگانه اصول فقه است که در این رساله به‌طور مختصر و در دو بخش مورد بحث قرار می‌گیرد: امور غیرمنصوص علیها، یا اموری که نصوص در مورد آن متعارض اند. او در این موضوع دارای دو رساله است.
آغاز: مسألة: فی اصالة البراءة و نتکلم فیها بالقیاس الی مواضع، الاول فیما لا نص فیه دلیل المعظم انه اذا لم یکن حکم فالعقاب قبیح علی الله تعالی الا انه حافظ کما ورد فی الاخبار الکثیرة.
انجام: و الاحتیاط مسلک النجاة و مطلوب من الائمة الهداة سیما فی الفروج حیث ورد عن الائمة ان امر الفروج شدید و منه یکون الولد و نحن نحتاط، تمت.

چاپ: ضمن «الرسائل الاصولیة»، قم، مؤسسه وحید بهبهانی، ۱۴۱۶ق
[الذریعة ۱۱۳/۲؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۲۸۷/۴؛ دنا ۱۰۳۱/۱ (۷۴ نسخه)]

۱. مراغه؛ عمومی؛ شماره نسخه: ۲۳/۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محب علی بن مراد علی لاهیجانی، تا: ۱۴ شوال قرن ۱۲؛ جلد: تیماج سرخ مجدول، ۱۸گ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۳۹]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۳۲۴/۱۰
آغاز و انجام: برابر
کا: احمد بن ابراهیم، تا: ۱۱۷۵ و ۱۱۷۶ق، جا: کربلا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج یک‌لا تریاکی روشن، ۱۶گ (۷۵پ–۹۱پ)، ۲۲ سطر (۷/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۲–۵۷]

۳. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: ۲۴۷/۷–ج
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۹ شعبان ۱۱۷۹ق؛ ۷۲گ (۵۹ر–۱۳۰پ و ۱۳۵ر و پ) [ف: ۳۴۷]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۹۸۵/۱۰
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۸۹ق؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: شرقی، ۹گ (۱۱۹ر–۱۲۷پ)، ۲۸ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم [ف: ۳۷–۶۶۰]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۷۷۹
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج ضربی، ۱۹گ، ۲۵ سطر، قطع: وزیری [اهدائی ف: ۲۹۷]

۶. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۵۵۴/۹
خط:نسخ،بی‌کا،تا:قرن ۱۳؛ ۱۶گ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳–۱۰۰]

۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۲۷۷/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق ریز متوسط، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: سفید فرنگی، جلد: تیماج مشکی یک‌لا مجدول ضربی فشرده، ابعاد متن: ۱۲/۵×۲۱، ۱۶گ (۱۱پ–۲۶پ) [ف: ۱۱–۶۸۶]

۸. یزد؛ سریزدی؛ شماره نسخه: ۲۳۴/۵
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج مشکی ضربی، ۱۱ص (۱۹۴پ–۲۰۴پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱–۱۸۹]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۴۰۰/۱۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرم قرمز ضربی مجدول، ابعاد متن: ۱۵×۲۱، ۱۴ص (۱۰۹–۱۲۲)، اندازه: ۹×۱۶سم [ف: ۳۶–۳۴۲]

۱۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۷۷/۱۰

آغاز: برابر
نسخه اصل: کتابخانه شیخ محیی الدین مامقانی، قم؛ خط: نسخ، کا:اسماعیل بن محمد زمان اصفهانی، تا: ۱۱۹۷-۱۲۰۰ق؛ مصحح، محشی از مؤلف؛ ۱۷گ (۲۱۰ر-۲۲۶پ) [عکسی: ف: ۱-۳۲۳]

۱۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۷۰۷/۱۶
بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی، ۲۱ سطر (۱۰/۵×۱۵)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۱۶-۶۸۱]

۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۹۲۹/۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، ۱۳گ (۱۲۸پ-۱۴۰ر)، ۲۴ سطر، اندازه: ۹×۱۴/۵سم [ف: ۳۲-۸۰۳]

۱۳. کاشان؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۲/۲
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷-۳۹]

۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۲۹۸/۴
خط: نستعلیق و شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره شکری، جلد: مقوا عطف و گوشه پارچه مشکی، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۶-۲۲۱]

۱۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۶۸۰/۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ ۱۱گ (۹پ-۲۰پ)، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [محدث ارموی-مخ: ۱-۱۳۸]

۱۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۹۹۶/۴
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن قهوه‌ای لبه‌دار، ۱۴ص (۷۶ر-۸۹ر)، ۱۹و ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۶-۱۸۴]

۱۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۷۳۳/۴
خط: نسخ، کا: محمد محسن استرآبادی، تا: حدود ۱۲۰۱ق؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن قهوه‌ای، ۲۶گ (۳۳ر-۵۹پ)، اندازه: ۱۱×۱۶/۳سم [ف: ۵-۱۶۱]

۱۸. یزد؛ سریزدی؛ شماره نسخه: ۲۸/۶
خط: نسخ، کا: میراسماعیل بن میرهادی قائنی بیرجندی، تا: شنبه ۳ محرم ۱۲۰۳ق، جلد: تیماج مشکی مجدول زرین، عطف تیماج قرمز، ۲۰ص (۱۸۳پ-۲۰۲پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۲سم [ف: ۱-۲۹]

۱۹. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۸/۱۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** فإنه فی غایة الظهور فی أنه یتمشی فی الشبهة فی الطریق و لا یظهر
نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، کا: امیر علی استرآبادی، تا: ۱۲۱۱ق، جا: کربلا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: چرم زرد نقش‌دار، ۱۸گ (۱۶۳ر-۱۸۰پ)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [مؤید: ۳-۵۴۳]

۲۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۶۵۰/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد حسین بن ابوالقاسم، تا: ۱۲۱۲ق، جا: یزد؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۲۲گ (۱۰۱پ-۱۲۲ر)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۲-۳۱۲]

۲۱. کرمانشاه؛ میبدی (خاندان)؛ شماره نسخه: ۱۳۸/۸
خط: نستعلیق، کا: محمد بن عباسعلی مهاجرانی کزازی کرمانشاهی، تا: ۱۲۱۳ق، جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۱۵گ (۱۵۱پ-۱۶۵ر)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۰۱]

۲۲. اصفهان؛ علامه فانی (ضیاء الدین)؛ شماره نسخه: ۱۳/۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: عبدالجبار بن محمد عبدالجبار خطی بحرانی، تا: پنج‌شنبه ۱۳ ذیقعده ۱۲۱۶ق، جلد: تیماج قرمز ضربی، ۲۰گ (۲۰۹پ-۲۲۸ر)، ۲۱ سطر [سه کتابخانه اصفهان: ف: ۹۱]

۲۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۷۸۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق تحریری، کا: محمد تقی بن محمد برغانی (شهید ثالث)، تا: ۱۲۱۹ق، جا: کربلا؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: فرنگی شکری، ۱۹گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۱سم [ف: ۱۶-۲۲۳]

۲۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۱۵۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد شریف، تا: ۱۲۲۱ق؛ ۱۳گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۶-۴۴]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۲۱۲/۷
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴-۳۷]

۲۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۶۵۱/۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: حسین بن حسن بن علی نجار، تا: ذیحجه ۱۲۲۲ق، جا: اصفهان؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، ۱۳گ (۳۱۳ر-۳۲۵ر)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۳۷-۱۱۲]

۲۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۹۴/۷ ط
خط: تحریری، کا: شیخ جواد بن محمود کاظمی، تا: ۱۲۲۲ق؛ ۳۱ص (۳۶۹-۳۹۹)، ۲۲-۲۳ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۴/۳-۱۰۸]

۲۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۲۱/۳-طباطبائی
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد بن صفر فخار، تا: ۱۲۳۳ و ۱۲۲۳، جا: نجف؛ مغلوط است؛ کاغذ: فرنگی سفید رنگ آهار مهره، جلد: تیماج مشکی با مقوای نازک، ۱۶ص (۲۴-۳۹)، قطع: خشتی، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۳-۳۱]

۲۸. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۷۰/۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد ولی کرازی، تا: ۱۲۲۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی، ۴گ (۸۵پ-۸۹ر)، ۳۲ سطر

(۹/۵×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۷۲۰]

۲۹. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۳۱۹/۴

خط: نسخ، کا: محمد کریم بن کربلای بابای بدل‌آبادی، تا: ۱۲۲۴ق، جا: کربلا؛ واقف: حاج محمد علی موحد، ربیع الاول ۱۳۸۵؛ جلد: تیماج مشکی ضربی با ترنج با سر، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱۵۹]

۳۰. قم؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۳۴/۴

آغاز: مسالة فی اصالة اصل البراءة، اعلم ان الکلام فی المقام بحیث لایدانیه النقض و الابرام یتحقق فی ثلاثة مواضع؛ **انجام:** و ضعف قولهم یظهر مما ذکرنا والاحتیاط مسلک النجاة

خط: نسخ، کا: میر عبدالله بن میرتراب حسینی، تا: ۱۲۲۵ق، جا: کربلا؛ جلد: تیماج مشکی، ۴گ (۱۲۳پ-۱۲۷پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۳۳]

۳۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۷۹۱/۷

خط: نستعلیق، کا: جلیل بن سعید موسوی، تا: ۱۲۲۹ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای سوخته بدون مقوا مجدول ضربی، ۱۹گ (۶۶پ-۸۵پ)، اندازه: ۱۲/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۰-۲۵۹]

۳۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۸۲۸/۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۳۱ق؛ ۱۰گ (۱۲۲ر-۱۳۱ر) [ف: ۵-۱۹۶]

۳۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۴۷۲/۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته، کا: ابوالقاسم بن رمضانعلی لاریجانی، تا: ۱۲۳۳ق؛ کاغذ: فرنگی، ۱۱گ (۹۷-۱۰۷)، ۲۴ سطر، اندازه: ۸/۵×۱۵سم [ف: ۳۶-۴۴۹]

۳۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۶۰۶۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** الاحاجة الی التوحید هیهنا تفضیلا هذا و الاحتیاط مطلوب من الائمه

خط: نسخ، کا: محمد بن المؤتمن، تا: ۱۲۳۳ق؛ یادداشتی از بارفروشی در پایان کتاب به تاریخ ۱۲۵۶ق؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای مقوایی، ۱۵گ (۱۳۷-۱۲۳پ)، ۲۱ سطر (۹/۵×۱۴/۳)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [رایانه]

۳۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۷۷۵/۶

خط: نستعلیق، کا: حاجی محمد بن آقا بابای جیلانی، تا: ۱۲۳۳ق، جا: اصفهان، مدرسه جدید سلطانی معروف به چهار باغ؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره شکری، جلد: میشن خرمایی، ۱۲گ (۱۲۳-۱۳۵)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۱۶-۳۹۵]

۳۶. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۸۲۵/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمدحسن بن محمد صادق نوری، تا: ۱۲۳۴ق؛ جلد: تیماج زرشکی بدون مقوا مجدول، ۱۲گ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱-۱۵۹]

۳۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۲۰۸/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی بن محمد هادی حسینی اصفهانی، تا: ۱۲۳۴-۱۲۳۹ق؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج مشکی مقوایی ضربی، ۱۳ص (۶۰-۷۳)، ۲۲ سطر (۸/۵×۱۴)، قطع: [ف: ۱۵-۹]

۳۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۷/۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد رضا بن محمد علی خوانساری، تا: ۱۲۳۵ق؛ کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: تیماج، مشکی، ۲۸ص (۳۳۹-۳۶۷)، ۲۰ سطر (۹/۵×۱۴)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۹-۱۷]

۳۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۷۲۲/۲

خط: نسخ، کا: محمد حسین یزدی، تا: ربیع الاول ۱۲۳۶ق؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن سبز، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۶-۱۰۲]

۴۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۵۲۷/۱۴

آغاز: برابر

بی‌کا، تا: دوشنبه ۱۴ محرم ۱۲۳۶ق، جلد: تیماج مشکی، ۷گ (۱۰۸ر-۱۱۵پ)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۰-۱۹۷]

۴۱. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۳۷/۷

خط: نسخ، کا: محمد امیرخراسانی، تا: ۱۲۳۷ق، جا: نجف؛ ۱۲گ (۱۴۴پ-۱۵۶ر)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [نسخه پژوهی: ۳-۶۷]

۴۲. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه: ۶۵۶/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۱ق [ف: ۱۱۸]

۴۳. مشهد؛ حیدری؛ شماره نسخه: ۳۴/۲

کا: عبدالحسین، تا: ۱۲۴۳ق، جا: صحن امام حسین [اندیشه حوزه: س۲، ش۷-۲۱۴]

۴۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۵۸/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰ ذیقعده ۱۲۴۵ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۷گ (۱۴۳پ-۱۵۹پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲-۶۲]

۴۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۶۸۷/۳

خط: نسخ، کا: باقر بن ارینه جربادقانی، تا: رجب ۱۲۴۵ق، جا: سپاهان؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۰ص (۳۵-۴۴)، ۲۷ سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۸-۲۴۵]

۴۶. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: ۴۰۷/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمدجعفر نظرآبادی، تا: ۱۲۴۰-۱۲۵۰ق، جا: اصفهان؛ کاغذ: فستقی، جلد: تیماج عنابی عطف میشن قهوه‌ای، ۲۰ص(۲۹-۴۹)، ۱۹ سطر (۷×۱۲/۵) [ف: ۳۳۸]

۴۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۰۱۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوانا، کا: خوانساری، تا: محرم ۱۲۵۳ق؛ ضمیمه نسخه ش ۲۱۰۱۴؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره شکری، ۱۴گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۶-۲۲۴]

۴۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۱۳/۸-طباطبائی

خط: نستعلیق، کا: عبدالعظیم بن مشهدی رحیم آجرلو کهکی (من بلوک بلده ساوج)، تا: ۱۲۷۲ق، جا: بلوک بلده ساوج؛ کاغذ: فرنگی نباتی رنگ، جلد: تیماج قرمز، ۳۹گ (۳۵پ-۷۳پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲۳-۷۶۹]

۴۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۲۱۱۲۴

کا: سید احمد بن ابی طالب حسینی موسوی خوانساری، تا: ۱۲۷۵ق، قطع: خشتی [اهدائی ف: ۳۵۳]

۵۰. کرمانشاه؛ میبدی (خاندان)؛ شماره نسخه: ۱۴۸/۸

آغاز: برابر

کا: علی حسینی یزدی میبدی، تا: ۱۲۸۳-۱۲۸۷ق، جا: کرمانشاه؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۲۷گ (۹۳پ-۱۱۹ر)، اندازه: ۱۴/۵×۱۹/۵سم [ف: ۱۱۱]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۳۰۵/۸

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۶-۳۵۲]

۵۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۱۲۵/۱۴

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۷ص (۲۲۷-۲۴۳) [ف: ۱۱-۳۴۰]

۵۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۱۵۰/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۷و ۱۲۳۸؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی رویه تیماج حنایی، ۱۰گ (۱۶۲پ-۱۷۱پ)، ۳۰ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۱-۴۱۳]

۵۳. قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه: ۵۷۱/۳

خط: نستعلیق، کا: زین العابدین، بی‌تا، جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۱۳گ (۶۹ر-۸۲پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲-۳۵۹]

۵۴. قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه: ۵۵۳/۱

خط: نستعلیق، کا: میرزا باقر بن ملا حسن رشتی گیلانی، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی ضربی عطف تیماج قهوه‌ای، ۱۰گ (۱پ-۱۱پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲-۳۴۶]

۵۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۷۲۳/۴

بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۴گ (۵۸پ-۷۲ر) [ف: ۵-۳۵۱]

۵۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۷۰۷۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [رایانه]

۵۷. مشهد؛ مدیر شانه چی؛ شماره نسخه: ۹/۸

خط: نسخ، کا: علی مقصودی، بی‌تا؛ قطع: خشتی [نشریه: ۵-۶۰۳]

۵۸. ساری؛ عمومی؛ شماره نسخه: ۸۱/۹

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فستقی و نخودی رنگ، جلد: تیماج مشکی، ۲۵ص (۲۶۴-۲۳۹)، ۲۱ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۰/۵سم [عمومی ساری و تنکابن: ف: ۶۴]

۵۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۶۵۹/۷

آغاز و انجام: برابلر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای روشن مقوایی ضربی، ۱۶گ (۱۸۳-۱۹۹)، ۲۲ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۳سم [ف: ۱۹-۳۲۷]

۶۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۴۵۴/۳

خط: نسخ، کا: ابوالقاسم بن محمد تقی گلپایگانی (جرفادقانی)، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۲۰ سطر [ف: ۵-۲۶۸]

۶۱. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۵۶۵/۹

بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۱گ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳-۱۰۱]

۶۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۹۰۷/۱۲

بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۰گ (۲۵۹-۲۷۹ر) [ف: ۵-۳۶]

۶۳. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۲۵۱۶/۱۳

آغاز: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ نسخه حاضر بدون خطبه است؛ کاغذ: آهار مهره، جلد: تیماج عنابی ضربی‌دار، ۳۰ص (۲۶۷-۲۹۷)، ۲۲ سطر (۹×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲-۷۱۶]

۶۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۱۹۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: ملکزاده کوثر؛ ضمیمه شماره ۲۱۹؛ ۱۴گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۶-۴۵]

۶۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۵۸۸/۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج سبز، ۲۳۱گ (۷۱پ-۱۰۲پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۱×۲۱/۵سم [ف: ۳۰-۲۳۸]

۶۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۱۲۹/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶گ (۱۵۲پ-۱۶۸ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [محدث ارموی مخ: ۱-۱۳۸]

۶۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۵۹۸/۷

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن قرمز ضربی مقوایی، ۱۱گ (۱۶۵پ-۱۷۵ر)، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۶-۶۸]

۶۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۴۳۹/۴

خط: نسخ، کا: محمد صالح خوانساری و حاج قاسم بن علی اکبر، بی‌تا؛ کاغذ: فستقی رویه کاغذی مقوایی، ۱۰گ (۷۴ر-۸۳ر)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱/۲سم [ف: ۶-۱۶]

۶۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۰۷۹/۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: نزدیک عصر مولف؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۸گ (۱۵۳ر-۱۶۱پ)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۳-۲۳۳]

۷۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۱۶۶/۱

خط: نسخ، کا: حسن بن علی اکبر خونساری، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴گ (۱پ-۱۴پ)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۱۶-۱۶۳]

۷۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۲۱۷/۲-۷/۱۱۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، مشکی، ۱۱گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۱-۳۷۶]

۷۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۲۳۸/۱-۷/۱۳۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج دورو قهوه‌ای پشت طبله‌ها مشکی، ۱۴گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۱-۳۷۶]

۷۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۸۳۲/۶-۱۰/۱۴۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول با ترنج و سرترنج، ۱۱گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱-۳۷۶]

۷۴. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۵۹۲/۳

آغاز: الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی محمد وآله اجمعین ... و الاخباریون کذلک فیما اذا کان الشبهه فی طریق الحکم قط اوفی نفس الحکم مع احتمال الحرمة و مع احتمالها و جوب التوقف عند اکثرهم؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: شریف بن محمدصادق، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای عطف تیماج زرشکی، مجدول گرهی، ۱۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱-۱۵۹]

۷۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۷۹۸/۱۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد اسماعیل بن محمد هادی، بی‌تا، جا: یزد؛ خطوط سیاه؛ جلد: گالینگور سبز، عطف تیماج زرشکی، ۹گ، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱-۱۵۹]

● **اصالة البرائة** / اصول فقه / عربی

aṣālat-ul barā'a

طباطبائی کربلائی، علی بن محمد علی، ۱۱۶۱-۱۲۳۱ قمری

tabātabā'ī karbalā'ī, 'alī ebn-e mohammad 'alī (1748-1816)

قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۸۱۷/۹

خط:نسخ،بی‌کا، تا: ۱۲۳۲ق، ۱۲گ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳-۲۶]

● **اصالة البرائة** / اصول فقه / عربی

aṣālat-ul barā'a

جیلانی، محمد رفیع بن رفیع، -۱۲۴۵ ؟ قمری

jīlānī, mohammad rafī' ebn-e rafī' (- 1830)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۳۸۹

آغاز: بسمله، الحمدلله و کفی و سلام علی عباده الذین اصطفی؛ **انجام:** لایحق بالرجال محمد باقر عفی عنهما

خط: نسخ، کا: محمد باقر، تا: ۱۰۹۰ق، جا: اصفهان [الفبائی: ۵۳]

● **اصالة البرائة** / اصول فقه / عربی

aṣālat-ul barā'a

مدرس، حسن بن علی، ۱۲۱۰-۱۲۷۳ قمری

modarres, hasan ebn-e 'alī (1796-1857)

رساله‌ای استدلالی و مفصل است در این‌که اصل، صحت و اجزاء عبادات است هنگام شک در اجزاء آنها، با نقل اقوال فقها و مخصوصاً گفته های علامه حلی.

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... فهذه وجیزة فی تحقیق الاصل فیما اذا شک فی اعتبار شیء فی عبادة أو معاملة.

انجام: و مع البناء عل الجزئیة و الشرطیة فیما احتمل جزئیته أو شرطیته یرجع الامر الی الاکتفاء فی اثبات ذلک بمجرد الاحتمال و هو خلاف ما قضت به الادلة.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۱۶۵/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد باقر بن علی آقا جرفادقانی (گلپایگانی)، تا: ۱۲۸۶-۱۲۸۸ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۶گ (۱۶۷پ-۱۸۲ر) [ف: ۱۱-۱۷۷]

● **اصالة البرائة** / اصول فقه / عربی

aṣālat-ul barā'a

گلپایگانی، ابراهیم بن محسن، ق۱۳ قمری

golpāygānī, ebrāhīm ebn-e mohsen (- 19c)

بحث استدلالی است در اصول فقه با استفاده از آیات و احادیث مرویه در «مقدمات» و سه «مقصد»، با رد و ایراد بر نظرات استادش از جمله شیخ مرتضی انصاری. در اول نسخه آمده است که مؤلف شاگرد صاحب جواهر نیز بوده و از ایشان اجازه اجتهاد گرفته است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۵۰۲/۱-۹/۵۲

آغاز: بسمله الحمدلله وسلام علی عباده الذین اصطفی القول فی اصالة البرائة وتحقیق الکلام فیه یقتضی رسم مقدمات قد تقرر فی محلّه ان الاشیاء حسنا او قبحا ذاتیین ام اعتباریین؛ **انجام:** کما لایخفی صدور لقد اغرب بعض الافاضل حیث اجاب عن الاصحاح بها فضلاً عما مضی ما به یستلزم استعمال لفظ واحد فی معنین

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح به خط مؤلف، محشی به خط وی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول، ۱۱گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱-۳۷۵]

● **اصالة البرائة** / اصول فقه / عربی

aṣālat-ul barā’a

محمد تقی، ق۱۳ قمری

mohammad taqī (- 19c)

بحثی استدلالی است در اصول فقه. مالک نسخه شیخ ملا محمد صادق مجتهد قمی این فایده را از شیخ الاستاد شیخ محمدتقی رحمه الله معرفی کرده است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۴/۱۱۵-۶۷۴۵/۱۷

آغاز: البحث الثانی فی اصالة النفی و هی اصالة عدم امروجودی حتی یبین الخلاف و هی اقسام اذ ذالک الامر الوجودی اما ان یکون تکلیف اما الفعل او بالترک؛ **انجام:** عن اذن المالک فکما لایحرم هناک قطعاً فمن ای یجب التحریم فی المقام و هو ظاهر تمت

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی مجدول، ۲۲گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱-۳۷۶]

● **اصالة البرائة** / اصول فقه / عربی

aṣālat-ul barā’a

موسوی، جمال الدین بن علی، ق۱۳ قمری

mūsavī, jamāl-od-dīn ebn-e ‘alī (- 19c)

رساله استدلالی مفصلی است در مقدمه‌ای درباره اصطلاح «اصل»، در سه «مقام»: ۱. شبهة الحکم التکلیفی؛ ۲. الشبهة فی الموضوع؛ ۳. الشبهة فی المکلف.

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و بعد فهذه رسالة فی أصالة البراءة و انا مع ضنک الاحوال و ضیق المجال

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۹۲۸/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و قد صرح جماعة کثیرة بعدم النجاسة و العمل بکل من الاستصحابین

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ ۱۷گ (۷۱ر-۸۷پ)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۸-۱۲۱]

● **اصالة البرائة** / اصول فقه / عربی

aṣālat-ul barā’a

فشارکی طباطبائی، محمد بن قاسم، ۱۲۵۳-۱۳۱۶ قمری

fešārakī tabātabā’ī, mohammad ebn-e qāsem (1838-1899)

نام مؤلف در متن ذکر نشده است. در کاغذ الصاقی به عطف جلد نوشته شده: «اصل برائة لآقا سید محمد» که بی‌شک آقا سید محمد فشارکی طباطبایی اصفهانی است. مؤلف در موارد بسیاری به آراء و اقوال «سید الاستاد» استناد جسته و احتمالاً آن را در حیات استاد نوشته است. وی در آغاز این بحث استدلالی درباره حکم واقعی و ظاهری گفتگو می‌کند و موضوع را مربوط به حکم ظاهری می‌داند پس از آن در اخبار این بحث به‌تفصیل رد و ایراد می‌نماید و درباره شبهه حکمیه و موضوعیه سخن به‌درازا می‌کشد.

آغاز: فائدة فی اصالة البراءة و قبل الشروع لابد من مقدمة و هی ان الحکم قسمان واقعی و ظاهری

انجام: و حینئذ فلا حاجة فی نفی وجوب الفحص بعد الیأس الی المراجعة الی أدلة الجرح و غیرها.

[الذریعه ۱۱۵/۲ شماره ۴۶۳؛ دنا ۱۰۳۳/۱ (۳ نسخه)]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۱۴۸/۲

آغاز و انجام: برابر

تذکر: نام مؤلف در فهرست نیامده و به استناد الذریعة ۱۱۵/۱ و تأکید آقای مرادی در نسخه آستان قدس، ذکر شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ محشی، مصحح؛ مهر: «علی اکبر المجاهد» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرشکی ضربی با ترنج و سرترنج مشکی مجدول، ۱۰۴گ (۶۰-۱۶۳)، ۱۹ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۳۸-۴۵۰]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۹۳۸/۵

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه ۲۲ شوال ۱۳۱۷ق، جلد: تیماج قرمز، ۴۱گ (۲۰۱ر-۲۴۱پ)، ۲۸ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۲۰-۲۷۹]

۳. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷/۱

آغاز و انجام: برابر

کا: عبدالرحیم اصفهانی، تا: چهارشنبه از دهه سوم ذیحجه ۱۳۱۷ق؛ واقف: حسین فرشید؛ جلد: تیماج قرمز ضربی، ۶۵گ (۲ر-۶۶ر)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۱-۱۸]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۵۹۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: احمد عراقی، تا: غره محرم ۱۳۲۲ق؛ واقف: حسن فرید محسنی، شهریور ۱۳۵۴؛ کاغذ: فرنگی آهاری شکری، جلد: میشن ضربی زرشکی، ۶۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۱۶-۲۲۵]

● **اصالة البرائة** / اصول فقه / عربی

aṣālat-ul barā’a

نجفی قوچانی، محمد حسن بن محمد، ۱۲۵۶-۱۳۲۲ شمسی

najafī qūčānī, mohammad hasan ebn-e mohammad (1877-1943)

این کتاب در واقع تقریرات مؤلف به هنگام تدریس «فرائد الاصول» است که به درخواست عزیزی قلمی نموده است. وی در برخی مواضع عبارات متن را با عبارات و اشعار فارسی مزین

نموده است. در اکثر مباحث به اقوال شیخ مرتضی انصاری استناد جسته است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۸۰۲

آغاز: الحمدلله رب العالمین و الصلوة ... و بعد اعلم ایها الاخ ان الشیخ قال فی صدر الکتاب ان المکلف اذا التفت الی حکم شرعی فاما هو قاطع به اوظان؛ **انجام:** فنقول انها منتفی ما یثبت منها بالظهور و الاطلاق کشمول ادلة الصوم.

خط: نستعلیق تحریری، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ادامه مباحث در خلال مطالب کتاب «تقریرات به شماره ۱۵۸۰۳» مندرج است، مصحح، مقابله شده، محشی به حاشیه مؤلف؛ واقف: محمد مهدی ابراهیمی‌نژاد، خرداد ۱۳۶۳؛ کاغذ: فرنگی حنایی بعضی زرافشان غبار، ۸۱گ، ۱۸-۲۱ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۱۶-۲۱]

● **اصالة البرائة** / اصول فقه / عربی

aṣālat-ul barā'a

مجتهد کرمانشاهی، محمد هادی بن عبدالرحیم، ۱۲۵۰-۱۳۳۶ قمری

mojtahed-e kermānšāhī, mohammad hādī ebn-e ‘abd-or-rahīm (1835-1918)

کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه: ۵۴/۲

آغاز: بسمله حمدله اما بعد فهذا اوان شروعی فی مسئله البرائه فنقول ان الصالح؛ **انجام:** ثم ان البیان معنی القاعده و تعیین مورده موکول الی مقام اخر و بذلک نختم الکلام و الحمدلله

خط: نسخ خوش، کا: محمد حسین جلیلی کرمانشاهی، تا: ۱۶جمادی الثانی ۱۳۵۱ق؛ کاغذ: مشقی شطرنجی، جلد: مقوا عطف تیماج خرمایی، ۹۷ص (۱۰۳-۱۹۹)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۳۶]

● **اصالة البرائة** / اصول فقه / عربی

aṣālat-ul barā'a

حجت کوه کمری، محمد بن علی، ۱۳۱۰-۱۳۷۲ قمری

hojjat-e kūh-kamarī, mohammad ebn-e ‘alī (1893-1953)

تقریرات درس آقا ضیاء عراقی.

قم؛ حجت کوهکمری؛ شماره نسخه: ۵۲/۸

خط: نستعلیق نازیبا، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح [ف: ۵۲]

● **اصالة البرائة = موضوع المشتبه المحصور و غیر المحصور** / اصول فقه / عربی

aṣālat-ul barā'a = mawḏū‘-ul muštabah-il maḥṣūr wa ġayr-il maḥṣūr

رساله‌ای کوتاه است در مسئله جریان اصالة البرائة در شبهه غیرمحصوره و اینکه موضوع مشتبه محصور و غیرمحصور چیست؟ در چندین مورد از میرزا ابوقاسم بن حسن قمی «صاحب القوانین» (- ۱۲۳۱ق) با عبارت «ره» یاد کرده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۰۴۷/۲

آغاز: اعلم انهم بعد اتفاقهم علی جریان اصل البرائة فی الشبة فی الحکم والموضوع غیر المحصور اختلفوا فی الموضوع المشتبه المحصورة؛ **انجام:** او یعمل بها فی خصوص هذا المورد المتضمنة له و الله الهادی المؤید المسدد وله الحمد اولاً و آخراً.

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = ظاهرا مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ محشی با نشان «منه»، مصحح؛ کاغذ: فرنگی، ۵ص (۱۰-۱۴)، ۱۹-۲۱ سطر، اندازه: ۸×۱۵سم [ف: ۳۸-۱۱۶]

● **اصالة البرائة** / اصول فقه / عربی

aṣālat-ul barā'a

چند رساله غیر همانند:

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۶۴۳/۸

خط: تحریری، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: مقوا سفید، ۱گ (۱۹۹ر-۲۰۰)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۶-۱۴۱]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۴۵۰

آغاز: بسمله. حمدله. و بعد فهذه وریقات فی اصالة البراءة کتبتها تقریراً حین قرائتی لدا سیدی و سید العلماء؛ **انجام:** ناتمام: و من هذا علم اندفاع ایراده من لزوم استعمال اللفظ المشترک فی معنیین فی قوله تعرف اذا المراد من مطلق المعرفة هو الامر الکلی الشامل لکلا قسمین

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ ضربی، ۸۸گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱۶-۳۵۷]

۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۸۳۸/۷

آغاز: بسم الله المعین و به نستعین، اعلم ان المجتهد اذا ورد علی واقعة مخصوصة فلو کان له طریق واقعی معتبر؛ **انجام:** عدم ثبوت الاحکام الشرعیه فتأمل جدا فانه دقیق جداً

خط: نستعلیق تحریری خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی روکش کاغذ رنگین عطف تیماج آبی، ۲۲ص (۱۰۷-۱۲۸)، ۳۰ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۳-۱۰۷۰]

۴. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۱۸۹/۱۲

خط: تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۲گ، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۳-۶۶]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۹۹۳/۱۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [میراث شهاب: س۹ش۲-۳۴]
۶. مشهد؛ مدرسه آیة الله خوئی؛ شماره نسخه: ۳۱۱
ظاهراً تقریرات درس شیخ مرتضی انصاری است؛ بی‌کا، تا: ۱۲۳۶ق [اوراق عتیق: ۱-۲۴۱]
۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۷۴۵/۲۳
آغاز: عدم الوقوع فی المضاف او فی المضاف الیه اذ قد تبین فیهما طلب الوقف و لا یترتب علی مخالفته؛ **انجام:** اذ لم یکن هنا دلیل شرعی یدل علی حلیته اذ مع هذا الدلیل نقطع بعدم العقاب
بخشی از مسئله اصل برائت است در اصول فقه؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: گوناگون، جلد: تیماج تریاکی مقوای، ۱۳ص (۶۶۷-۶۸۰)، قطع: خشتی، اندازه: ۱۸×۲۲/۵سم [ف: ۹-۱۰۹]
۸. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۲۵۰۲/۵
آغاز: بسمله حمدله تبصرة من جملة الادلة العقلیة او الشرطیة الشرعیه اصل البرائة بمعنی خلو المکلف و فراغه؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ تملک: ابراهیم بن محمد رضوی با مهر «العبد المذنب ابراهیم بن محمد الرضوی» مورخ ۱۲۹۶ق؛ کاغذ فرنگی مشقی و کاهی؛ جلد: تیماج عنابی لایه ای، ۱۷گ (۱۰۹-۱۲۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۲-۷۰۰]
۹. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه: ۸مجموعه بدون شماره
بی‌کا، بی‌تا [دلیل المخطوطات: ۱-۱۳۷]

● اصالة البرائة و الاحتیاط / اصول فقه / عربی

aṣālat-ul barā'a wa-l iḥtiyāṭ

کتابی است در اصالة البرائة و الاحتیاط با استفاده از آرا و اقوال بسیاری از علمای امامیه مانند فاضل قمی، محقق بهبهانی و سید صدر صاحب شرح الوافیه و ... . همچنین از استاد خود با عناوین «شیخنا الأستاذ» و «شیخنا المقدس الأستاذ» یاد می‌کند. طبق قرائن، تاریخ تألیف این کتاب بعد از سال ۱۲۳۱ق (که تاریخ وفات فاضل قمی است) می‌باشد. احتمال قوی می‌رود منظور از «شیخنا الأستاذ»، شیخ انصاری باشد و مؤلف بعد از وفات شیخ این کتاب را نگاشته است (به قرینه تعبیر «شیخنا الأستاذ فی الدرس») و ضمناً کلمه «مقدس» نیز برای احترام آمده و منظور مقدس اردبیلی و ... نیست.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۸۱۵/۵
آغاز: فی أصل البراءة و مواردها و هی من الأصول القطعیة الظاهریة التی تجری فی مشکوک الحکم؛ **انجام:** قیل الظاهر أنه لاخلاف فی شیء مما ذکر بین القائلین بالتسامح کل ذلک لعموم الأدلة و الله العالم.
خط: نسخ تحریری، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، محشی با عنوان «منه» که از خود مؤلف می‌باشد، در انجام چند برگ افزودگی هایی در اصول با عناوین «جواز عمل به عام قبل از فحص از وجود مخصص» و «قول در مشتق» آمده، با قلم خوردگی بسیاری در متن؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، ۴۵گ (۱۱۹-۱۶۳) ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [ف: ۳۰-۴۰]

● اصالة البرائة و الاحتیاط / اصول فقه / عربی

aṣālat-ul barā'a wa-l iḥtiyāṭ

رساله دارای سه «مقدمه» و دو «مقاله» است: مقدمه در تعداد موارد اصل البرائه و الاحتیاط، فی تاسیس الاصل، بیان ان اصل فی قولنا اصل البرائة هل هو بمعنی القاعدة او الدلیل او الاستصحاب او الراجح؛ مقاله ۱. الشک فی التکلیف و صورة المفروضة اثنی عشر؛ ۲. الشک فی المکلف به و الکلام فی تلک المقالة ایضا یقع فی مقامات ثلث. نسخه مسوده اصلی و برخی مباحث ناتمام مانده است. مقاله سوم رساله در مسئله شبهه وجوبی و تحریمی نگاشته شده که با عبارات صفحات قبل فاقد ارتباط لازم است. اگرچه مؤلف در برخی موارد به آراء علماء قرن ۱۳ق مانند صاحب قوانین و صاحب فصول استناد جسته اما در آخر مقاله دوم رساله، «سنه ۱۱۱۵» نوشته شده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۳۳۳۷
آغاز: پس از خطبه مختصر: اصل فی مسائل اصل البرائة و الاحتیاط و انما عبرنا بالمسائل مع کونهما مسئلة واحدة لتعدد مواردهما و کون کل واحد منهما مطرحا لانظار العلماء فمن جملتها ما وقع الاختلاف فیه بین المجتهدین و الاخباریین؛ **انجام:** یدل علی نفی الشک ایضا فتکون شاملا له و الحمد له جل شانه تمت سنه ۱۱۱۵
خط: نسخ تحریری، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ واقف: عباس فخیمی، آذر ۱۳۶۲؛ کاغذ: فرنگی آهاری شکری، جلد: تیماج مشکی، ۶۳گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۱۶-۲۲۴]

● اصالة البرائة و الاحتیاط (تقریرات) / اصول فقه / عربی

aṣālat-ul barā'a wa-l iḥtiyāṭ (taqrīrāt)

فیضی، احمد بن محمد محسن، ق۱۳ قمری

feyzī, ahmad ebn-e mohammad mohsen (- 19c)

تقریرات بحث استدلالی شیخ انصاری درباره اصالة البراءة و الاحتیاط و تعارض بعضی از اصول با یکدیگر در این کتاب تحریر شده است.
آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم ... اما بعد فقد نبهناک سابقاً أن المکلف اما ان لا یلتفت الی حکم شرعی

خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۲۱۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** و لو لم یعرف له جنون فادعی الضامن انه کان مجنونا وقت الضمان قال الشیخ فالقول

خط: نستعلیق نازیبا، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی عطف تیماج قرمز، ۲۳۰گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱–۱۶۶]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۲۱

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱–۲۴۵]

● **اصالة البرائة و الاستصحاب (رساله)** / اصول فقه / عربی

aṣālat-ul barā'a wa-l istiṣḥāb (r.)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۱۳۳۷۷

آغاز: فی اصالة البرائت و قبل الخوض؛ **انجام:** کما لا یخفی علی المتأمل فیها

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۷۰ق [الفبائی: ۵۳]

● **اصالة الحرمة و الحلال** / اصول فقه / عربی

aṣālat-ul ḥurma wa-l ḥalāl

کشمیری، عابد بن داوود، ق۱۲ قمری

kešmīrī, ʻābed ebn-e dāvūd (- 18c)

مولف در مشهد رضوی چون نزاع علما را در این بحث دیده، رساله حاضر را تالیف نموده است.

بیرجند؛ دیانی؛ شماره نسخه: ۵۷/۲

آغاز: الحمدلله الذی فطر العقول و جعلها اشرف المخلوقات و دلنا بها الی اکرم الطاعات و کشف بها فتن المعضلات

خط: نسخ، کا: یعقوب بن محمد علوی فاطمی موسوی، تا: چهارشنبه ۲۳ ذیحجه ۱۲۷۳ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۲۴گ (۲۴۴پ–۲۶۸ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۴سم [ف: ۵۲]

● **اصالة الحلیة او الحرمة فی الاشیاء** / فقه / عربی

aṣālat-ul ḥillīya aw-il ḥurma fī-l ašyā'

؟ شاخوری، سلیمان بن علی، –۱۱۰۱ قمری

šāxūrī, soleymān ebn-e ʻalī (- 1690)

شاید همان «رسالة فی تحلیل التتن و القهوة» از همان بحرانی است که خوانساری یاد کرده است.

[الذریعة ۱۱/۱۴۰]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۱۴۲/۲۴

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن آلبالویی، ۳گ (۱۹۹پ–۲۰۲پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۵–۲۳۹]

● **اصالة الصحة** / اصول فقه / عربی

aṣālat-uṣ ṣiḥḥa

حسینی مشهدی، مصطفی بن داود، ق۱۴ قمری

hoseynī mašhadī, mostafā ebn-e dāvūd (- 20c)

گفتاری در مبحث اصالة الصحه که ناتمام مانده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۲۴۰

آغاز: فی اصالة الصحه فی فعل الغیر و استدلوا علی صحتها؛ **انجام:** ولکن فی مقدمات مدعاه نظر واضح فالحق فی المسئلة اصالة الصحه مط و کیف.

خط: نستعلیق خوش و شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ ضمیمه نسخه ش ۹۲۵۴ کتابخانه با عنوان «رساله در تقلید و مقلد»؛ ۲گ [ف: ۱۶–۲۳]

● **اصالة الصحة** / اصول فقه / عربی

aṣālat-uṣ ṣiḥḥa

رساله کوتاهی است حدود ۲۰ سطر راجع به اصالة صحت فعل مؤمن که در دو «مقام» طرح گردیده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۹۳۰/۱

آغاز: و من الاصول المتداولة بها اصالة صحة فعل المسلم بمعنی حنل فعل الصادر عن المسلم؛ **انجام:** و منها متی شککت فی شی و دخلت فی ... فشکک.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، ۱گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۴سم [ف: ۳۵–۳۴۸]

● **اصالة الصحة** / فقه / عربی

aṣālat-uṣ ṣiḥḥa

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۰۵۱/۴

آغاز: الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله اجمعین. قاعدة: الاصل فی تصرفات المسلمین و افعالهم الصحة

رساله کوتاهی است در بیان جریان «اصالة الصحة» در تصرفات مسلمان و کارهای آنان؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲ص (۲۷۷–۲۷۸)، ۲۵ سطر [ف: ۲۵–۶۰]

● **اصالة الصحة فی افعال المسلمین** / فقه / عربی

aṣālat-uṣ ṣiḥḥa fī afʻāl-il muslimīn

عاملی، حسین بن عبدالصمد، ۹۱۸–۹۸۴ قمری

ʻāmelī, hoseyn ebn-e ʻabd-os-samad (1513-1577)

رساله مختصری است ظاهراً گرفته شده از برخی مؤلفات والد شیخ بهائی در اصالة الصحة در افعال مسلمین با اشاره مختصر به ادله آن.

آغاز: مسألة ما ذکره شیخنا الاعلم ... تأصیل نفعه جلیل الأصل فی افعال المسلمین الصحة و هذه قاعدة ورد بها النص عن الأئمة علیهم السلام.

انجام: لأن الأصل فی أقواله الصحة لأن القول فعل لسان و الأصل فی افعال المسلمین الصحة.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۲۱۷/۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، عطف تیماج مشکی، ۱گ (۶۸پ-۶۹ر)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [محدث ارموی مخ: ۱-۱۳۹]

● **اصالة الصحة فی افعال المسلمین** / اصول فقه / عربی

aṣālat-uṣ-ṣiḥat fī afʿāl-il-muslimīn

موسوی، محمد حسین بن محمد، ق۱۳ قمری

mūsavī, mohammad hoseyn ebn-e mohammad (- 19c)

رساله مختصری است در صحت افعال مسلم و اینکه اصل، صحت تصرفات مسلمین است مگر این‌که خلاف ان ثابت شود.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۳۲۷/۱۴

آغاز: فائدة، اعلم ان من القواعد المسلمة بین علماء الاسلام التی علیها المدار و لا یمکن التعین لاعمالها لاهل الایمان؛ **انجام:** قال: ان الله اکرم من ان یسال المؤمن عن اکله و شربه، قول امیر المؤمنین فی وصیته لا بنه محمد و علیک بقرائته القران و العمل بما فیه

خط: نستعلیق تحریری، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی و سمرقندی، ۴گ (۴۸-۵۱)، ۲۶ سطر، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۲۸-۵۲۷]

● **اصالة الصحة فی افعال المسلمین** / اصول فقه / عربی

aṣālat-uṣ-ṣiḥat fī afʿāl-il-muslimīn

تنکابنی، محمد شریف بن محمد یوسف، ق۱۴ قمری

tonekābonī, mohammad šarīf ebn-e mohammad yūsof (- 20c)

رساله‌ای استدلالی است در بیان معنای اصالة الصحه و امکان استفاده از این قاعده در مسائل فقهی، با رد و ایراد کلمات علماء.

آغاز: ... و بعد فهذه رسالة فی بیان اصالة فی افعال المسلمین

انجام: و هو استصحاب العدم مثلا محل اشکال فلیتدبر جداً.

قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۹۶۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف (ظاهراً)، تا: ۱۰ ذیقعده ۱۲۸۴ق، جا: قزوین؛ مصحح، محشی از مؤلف؛ ۲۰گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱-۱۴]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۷۹

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱-۲۰۰]

● **اصالة الصحة فی العبادات** / اصول فقه / عربی

aṣālat-uṣ ṣiḥḥa fi-l ʿibādāt

وحید بهبهانی، محمد باقر بن محمد اکمل، ۱۱۱۸-۱۲۰۵ قمری

vahīd-e behbahānī, mohammad bāqer ebn-e mohammad akmal (1707-1791)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۲۹۸/۲

خط: نستعلیق و شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره شکری، جلد: مقوا عطف و گوشه پارچه مشکی،، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۶-۲۲۱]

● **اصالة الصحة و الفساد فی المعاملات = الاصل فی المعاملات الفساد** / اصول فقه / عربی

aṣālat-uṣ ṣiḥḥa wa-l fisād fi-l muʿāmilāt = al-aṣl fi-l muʿāmilāt-il fisād

وحید بهبهانی، محمد باقر بن محمد اکمل، ۱۱۱۸-۱۲۰۵ قمری

vahīd-e behbahānī, mohammad bāqer ebn-e mohammad akmal (1707-1791)

وابسته به: مسالک الافهام الی تنقیح (فی شرح) شرایع الاسلام = شرح شرایع؛ شهید ثانی، زین الدین بن علی (۹۱۱-۹۶۵)

وحید بهبهانی دو رساله در باب اصاله الصحه در معاملات دارد، یکی با عنوان «کیفیة اثبات صحة البیع» که مفصل‌تر است و این رساله در همان موضوع که مختصرتر می‌باشد. در فهارس این دو رساله با هم خلط شده‌اند و در «دنا» نیز یکی پنداشته شده که چنین نیست. رساله‌ای است کوتاه در این‌که اصل در معاملات صحت است یا فساد؟ مؤلف با عناوین «ان قلت-قلت» پرسش‌هایی را طرح می‌نماید، سپس به آنها پاسخ می‌دهد و سرانجام قائل می‌شود که اصل در معاملات فساد است مگر آنکه خلاف آن ثابت شود. این رساله ممکن است در برخی از مجموعه آثار «وحید» در ضمن فواید آمده باشد.

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... اما بعد، فاعلم یا اخی ان المهم و المقصود الاصلی فی المعاملات هو الصحة و الفساد و فی کثیر من المواضع یحکم الفقهاء بالفساد و الغافل عن حقیقة الحال اذا رای دلیلا علی الفساد یقبل

انجام: لانا نقول: البیع عبارة عن نقل الملک الی الطرفین بعنوان اللزوم فاذا احل ذلک دل علی الرضا و الامضاء و التقریر و کذا الحال فی الامر بالوفاء بما تضمنه العقل و اقتضاه وقس علیها حال غیرها تمت.

چاپ: ضمن «الرسائل الفقهیة»، توسط مؤسسه وحید بهبهانی؛ تبریز، سنگی، بدون تاریخ، خشتی، ۳ص

[الذریعة۲/۱۱۶؛ اعیان الشیعه ۱۸۲/۹؛ ریحانة الادب ۵۱/۱؛ هدیة العارفین

۹۰/۹؛ دنا ۱۰۳۴/۱ (۹۷ نسخه): در دنا دو رساله از او در این موضوع با هم خلط شده که باید با توجه به نسخه های موجود معرفی شده در اینجا اصلاح شود]

۱. مراغه؛ عمومی؛ شماره نسخه: ۲۳/۸

آغاز و انجام: برابر

خط:نسخ،کا: محب علی بن مراد علی لاهیجانی، تا: ۱۴ شوال قرن ۱۲، جلد: تیماج سرخ مجدول، ۳گ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۴۰]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۹۶۸/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۲؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، ۱ص (۴۷)، مجموعاً ۴۱ سطر، اندازه: ۱۲×۱۵/۵سم [ف: ۳۷-۶۲۸]

۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۴۴۱/۸

خط: نستعلیق، کا: ابوعلی، تا: قرن ۱۲، جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۳گ (۱۰۴پ-۱۰۷ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [محدث ارموی مخ: ۱-۱۳۸]

۴. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: ۲۴۷/۳-ج

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، تا: ۱۱۷۹ق؛ ۳گ (۱۵پ-۱۷پ) [ف: ۳۴۸]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۵۶۵/۲

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن عبدالوهاب سرایانی تونی خراسانی (شاگرد وحید بهبهانی)، تا: ۱۱۸۳ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۲گ (۱۸ر-۱۹ر)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲۲-۱۴۴]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۷۲۴/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** قوله الا ان فی مثال اه ما فهمت ما ذکره رحمه الله اصلا قوله حیث

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۷ ذیحجه ۱۱۹۲ق، جلد: تیماج سرخ، ۱۶گ (۱پ-۱۷پ)، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰/۵سم [ف: ۳۱-۶۷]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۴۰۰/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، ۳گ (۷۵-۷۷)، ۲۳ سطر، اندازه: ۹×۱۶سم [ف: ۳۶-۳۳۶]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۱۶۴/۶

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: ابراهیم بن مرتضی حسینی زنجانی، تا: قرن ۱۳؛ جلد: ساغری مشکی، ۲گ (۸۷ر-۸۸ر)، ۳۳ سطر [ف: ۳۶-۲۵۰]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۳۳۸۲/۴

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا: کربلا؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره شکری، جلد: تیماج تریاکی ضربی، ۳گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱۶-۳۵۱]

۱۰. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۱۱۴/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: گالینگور، عطف تیماج، ۲گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف مخ: ۱-۴۳]

۱۱. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه: ۷۱۶/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [ف: ۱۲۴]

۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۳۳۸۲/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج ضربی خرمایی، ۷گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱۶-۴۱۲]

۱۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۹۲۹/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، ۲گ (۱۱۱پ-۱۱۲پ)، ۲۴ سطر، اندازه: ۹×۱۴/۵سم [ف: ۳۲-۸۰۰]

۱۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۷۰۷/۱۹

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی، ۲۱ سطر (۱۰/۵×۱۵)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۱۶-۶۸۱]

۱۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۲۷۷/۱۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: سفید فرنگی، جلد: تیماج مشکی یک‌لا جدول ضربی فشرده، آستر درون کاغذ زرد، ابعاد متن: ۱۲/۵×۲۱، ۳گ (۱۵۲ب-۱۵۴ر) [ف: ۱۱-۶۹۱]

۱۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۸۷۶/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق و شکسته نستعلیق، کا: ابوالقاسم بن رمضانعلی لاریجانی، تا: قرن ۱۳؛ ضمیمه: در اوراق ۷۱ و ۷۲، سه فائده اصولی [در بیان اینکه حکم شرعی توفیقی موقوف بر نص شارع است، و بیان حکم عبادات اگر با قول یا فعل یا تقریر معصوم واقع شود، و نزاع در اینکه آیا الفاظ عبادات اسامی برای صحیح هستند یا برای اعم؟]؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج تریاکی ضربی مقوایی، ابعاد متن: ۱۳×۲۰، ۲ص (۶۹-۷۱) [ف: ۱۳-۳۹۲]

۱۷. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۵۵۴/۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، ۲گ، اندازه: ۱۵×۲۱سم[ف:۳-۱۰۰]

۱۸. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۸۴۷/۵

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۲گ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳-۲۹]

۱۹. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۴۷۹/۱۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** قوله تعالی احل الله البیع و الا ان یکون تجارة عن تراض.

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج لایه‌ای مشکی، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۴-۲۰۴۹]

۲۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۲۹۸/۸

خط: نستعلیق و شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی آهار

مهره شکری، جلد: مقوا عطف و گوشه پارچه مشکی، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۶-۲۲۱]

۲۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۷۳۳/۳

خط: نسخ، کا: محمد محسن استرآبادی، تا: حدود ۱۲۰۱ق، جا: کربلا؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن قهوه‌ای، ۳گ (۲۹ر-۳۲ر)، اندازه: ۱۱×۱۶/۳سم [ف: ۵-۱۶۱]

۲۲. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۱۳۳/۳

آغاز: برابر

خط: نسخ خفی، بی‌کا، تا: ۱۲۰۴ق؛ محشی به لفظ «منه سلمه الله»؛ واقف: حسن صدرزاده خویی، ۱۳۴۷ش؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۹×۲۴سم [ف: ۷۶]

۲۳. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۸/۹

آغاز و انجام: برابر

تذکر: در فهرست با عنوان «رسالة فی إجزاء الأصل فی صحة العقود و بطلانها» آمده؛ خط: نستعلیق، کا: امر علی استرآبادی، تا: ۱۲۱۱ق، جا: کربلا؛ جلد: چرم زرد نقش‌دار، ۲گ (۱۱۶و-۱۱۷و)، ۲۲سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [مؤید: ۳-۵۳۹]

۲۴. کرمانشاه؛ میبدی (خاندان)؛ شماره نسخه: ۱۳۸/۹

خط: نستعلیق، کا: محمد بن عباسعلی مهاجرانی کزازی کرمانشاهی، تا: ۱۲۱۳ق، جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۳گ (۱۶۵پ-۱۶۷پ)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۰۱]

۲۵. کرمانشاه؛ میبدی (خاندان)؛ شماره نسخه: ۱۳۸/۱۴

خط: نستعلیق، کا: محمد بن عباسعلی مهاجرانی کزازی کرمانشاهی، تا: ۱۲۱۳ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۳گ (۲۵۰ر-۲۵۲ر)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۰۱]

۲۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۲۱۹/۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محرم ۱۲۱۶ق؛ کاغذ: فرنگی کبود، جلد: نو، ۱۷ سطر (۱۳×۱۷)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۰/۵×۱۸سم [ف: ۱۶-۴۹۱]

۲۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۶۲۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ابو جعفر بن ملا محمد قاینی، تا: محرم ۱۲۱۸ق، جا: کاشان، مدرسه لاجوردیه؛ ضمیمه نسخه ش ۲۹۸۹؛ واقف: حاج قائم مقام، بهمن ۱۳۱۶؛ کاغذ: فرنگی شکری، ۲گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱۶-۲۲۶]

۲۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۷۸۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، کا: محمد تقی برغانی (شهید ثالث)، تا: ۱۲۱۹ق، جا: کربلا؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ ضمیمه نسخه ش ۱۹۷۸۴؛ کاغذ: فرنگی شکری، ۲گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۱۶-۲۲۶]

۲۹. یزد؛ مدرسه خان؛ شماره نسخه: ۱۰/۲

خط: نسخ، کا: قاسم بن عبدالمطلب الشریف، تا: ۱۲۲۱ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۲۲گ (۲۰پ-۴۲ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۳]

۳۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۱۵۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد شریف، تا: ۱۲۲۱ق؛ ۲ص (۱۶۹-۱۷۱) [الفبائی: ۵۳]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۲۱۲/۹

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴-۳۷]

۳۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۸۶۸/۳

آغاز و انجام: برابر

کا: سید محمد مهدی بن ملا علی تبریزی طباطبائی، تا: ۱۲۲۲ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی یک‌لا لبه و عطف تیماج تریاکی، ۱۰گ، ۳۳ سطر (۷×۱۲/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۱۶/۵سم [ف: ۱۰-۴۵۶]

۳۲. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۶۴۲/۶

خط: نستعلیق شکسته، کا: شریف بن ابی طالب قمی، تا: ۱۲۲۲ق؛ ۲گ (۱۷۱پ-۱۷۲پ)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [نسخه پژوهی:۳-۱۱۱]

۳۳. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۵۳۸/۴

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: احمد نجل علی بن کتان نجفی، تا: سه‌شنبه ۲۲ جمادی الاول ۱۲۲۹ق؛ ۲گ (۱۲۲-۱۲۳)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۳-۹۹]

۳۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۸۲۸/۸

خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۳۱ق؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن قهوه‌ای، ۳گ (۱۵۳پ-۱۵۵پ)، اندازه: ۱۰/۳×۱۵/۴سم [ف: ۵-۱۹۶]

۳۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۷۳۲۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، کا: محمد بن محمد مهدی رضوی، تا: ۱۲۳۲ق؛ واقف: ملک‌زاده کوثر؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج زرشکی ضربی با ترنج و سرترنج، ۳ص، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۰×۲۵سم [ف: ۲۱/۱-۱۱۶]

۳۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۱۰۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد ابراهیم بن احمد علی استرآبادی، تا: ۱۲۳۳ق؛ ضمیمه نسخه ش ۱۸۱۶۷، ضمن یک صفحه آخر رساله «رساله فی اصل طهارة الاشیاء» از همو، آغاز: «الاصل طهارة الاشیاء و هو من المسلمات»؛ واقف: خانم بیگم عقیلی، خرداد ۱۳۷۱؛ کاغذ: فرنگی شکری، ۳گ، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۶-۲۲۷]

۳۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۷۷۵/۱۲

خط: نستعلیق، کا: حاجی محمد بن آقا بابای جیلانی، تا: ۱۲۳۳ق، جا: اصفهان، مدرسه جدید سلطانی معروف به چهار باغ؛ کاغذ:

فرنگی آهار مهره شکری، جلد: میشن خرمایی، ۲گ (۱۶۴-۱۶۵)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۱۶-۳۹۶]

۳۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۲۴۲/۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۳۳ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: لایی میشن قرمز، ۲۲ سطر [ف: ۵-۴۳۱]

۳۹. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۴۸۱۷/۶

خط: نسخ، کا: حسین بن قاسم بن محمد بن شیخ حمزه، تا: دوشنبه ربیع الثانی ۱۲۳۳ق، قطع: بیاض رقعی [رشت و همدان: ف: ۱۵۷۲]

۴۰. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۴۸۱۷/۷

خط: نسخ، کا: حسین بن قاسم بن محمد بن شیخ حمزه، تا: ۱۲۳۳ق، قطع: بیاض رقعی [رشت و همدان: ف: ۱۵۷۲]

۴۱. کرمانشاه؛ فیض مهدوی (کتابخانه)؛ شماره نسخه: بدون شماره/۲

کا: محمد بن میرزا حسن بن آقا رستم بن زین البیک، تا: پنج‌شنبه دهه سوم صفر ۱۲۳۳ق [تراثنا: س۲ش۴-۴۸]

۴۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۲۰۸/۱۰

آغاز و انجام: برابر

.خط: نسخ، کا: محمد بن محمد هادی حسینی اصفهانی، تا: ۱۲۳۴-۱۲۳۹ق؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج مشکی مقوایی ضربی با ترنج و چهار سرترنج، ۱گ (۱۱۶-۱۱۷)، ابعاد متن: ۸/۵×۱۴، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۵-۱۴]

۴۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۸۲۵/۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شوال ۱۲۳۴ق، جلد: تیماج زرشکی بدون مقوا، مجدول، ۳گ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱-۱۶۱]

۴۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۶۸۲/۱

خط: نستعلیق، کا: عبدالرحیم بن ابو الحسن، تا: ۱۲۳۴ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۵گ (۱پ-۵ر)، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۲۵-۵۱]

۴۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۶۸۲/۸

خط: نسخ، کا: محمد رضا بن محمد محسن، تا: ۱۲۳۴ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۳گ (۱۸۹ر-۱۹۱پ)، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۲۵-۵۲]

۴۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۱۵۰/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۷ق؛ کاغذ: فرنگی، ۱گ (۱۷۲-۱۷۲ب)، ۳۰ سطر، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۱۱-۴۱۴]

۴۷. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۳۷/۱۴

خط: نسخ، کا: محمد امیر خراسانی، تا: ۱۲۳۷ق، جا: نجف؛ اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [نسخه پژوهی: ۳-۶۷]

۴۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۵۳/۵ط

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: سید محمد بن سید حسین موسوی حسینی، تا: ۱۲۴۴ق، جا: اصفهان؛ جلد: کاغذی، ۵ص (۲۰۸-۲۱۲)، ۱۹-۲۱ سطر، اندازه: ۸/۵×۱۵سم [ف: ۲۴/۳-۴۰]

۴۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۶۳۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد رضا بن علی کوکدی گلپایگانی، تا: یک‌شنبه ۱۶ ربیع الثانی ۱۲۴۴ق، جا: اصفهان؛ ضمیمه نسخه ش ۱۹۶۳۰؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: فرنگی نخودی، ۲گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱۶-۲۲۷]

۵۰. کرمانشاه؛ نجومی؛ شماره نسخه: ۳مجموعه بدون شماره

کا: محمد لنکرکنانی، تا: محرم ۱۲۴۴ق [دلیل المخطوطات: ۱-۲۸۲]

۵۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۵۸/۱۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰ ذیقعده ۱۲۴۵ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۲گ (۲۰۸پ-۲۰۹پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲-۶۵]

۵۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۷۸۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۹ق؛ ضمیمه نسخه ش ۱۹۷۷۶؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره شکری، ۲گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۶-۲۲۷]

۵۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۰۲۶/۴

خط: نسخ، کا: هدایة الله بن محمدرضای گلپایگانی، تا: ۱۲۷۷ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی مقوایی، ۳گ (۶۳پ-۶۵ر)، ۱۷ سطر (۸/۵×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۸-۶۴۴]

۵۴. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۲۵۳/۲

خط: نسخ، کا: یوسف بن ابی القاسم موسوی جرفادقانی، تا: ۱۳ محرم ۱۲۸۵ق؛ جلد: مقوایی، عطف تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۵ر-۷ر)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۱-۱۷۷]

۵۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۵۲۵/۲-۳۸/۱۴۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۳ شوال ۱۳۱۹ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول، ۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱-۳۷۷]

۵۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۵۳۶/۳-۱۳/۲۱۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۲گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱-۳۷۷]

۵۷. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۷۸۱/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** قوله الا ان فی مثال ما فهمت ما ذکره ره اصلا.

در فهرست با عنوان «قاعدة شریفة و حواش دقیقة علی المسالک» و ناشناس آمده ولی آغاز هماهنگ با رساله «اصالة الصحة و الفساد فی المعاملات» وحید بهبهانی است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی ضربی، ۱۶گ، ۲۷ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۳-۱۰۵۲]

۵۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۰۷۹/۴
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: نزدیک عصر مؤلف؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۱گ (۱۵۰پ-۱۵۱پ)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [مرعشی: ف: ۲۳-۲۳۳]

۵۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۷۰/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد تقی بن فتاح موسوی حسینی زنجانی، بی‌تا؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۱ر-۲پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۴-۲۶۲]

۶۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۱۶۶/۴
بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۲۷پ-۲۹ر)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۱۶-۱۶۴]

۶۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۴۳۷/۲-۵۷/۱۰۷
آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۱گ (۸۲-۱۰۲)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱-۳۷۷]

۶۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۵۴۸/۵-۵۷/۲۱۸
آغاز: عن العادة بان یصلی احد جمیع اوقات امکان الصلوة و الاشاعرة عجزوا عن جوابها
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ ۷گ (۲۶۷-۲۷۴)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۱-۳۷۷]

۶۳. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۲۵۱۶/۸
آغاز: برابر
خط: نسخ، کا: علی بن شیخ محمد مقصودی، بی‌تا؛ کاغذ: آهار مهره، جلد: تیماج عنابی ضربی، ۴ص (۷۸-۸۱)، ۲۲ سطر (۹×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲-۷۱۵]

۶۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۱۲۹/۱۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۲۱۷پ-۲۱۹ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [محدث ارموی مخ: ۱-۱۳۸]

۶۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۵۹۲/۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای عطف تیماج زرشکی، مجدول گرهی، ۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱-۱۶۰]

۶۶. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۹۸۱/۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: گالینگور سبز، عطف تیماج زرشکی، ۲گ، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۱-۱۶۱]

۶۷. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۷۹۸/۱۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: گالینگور سبز عطف تیماج زرشکی، ۲گ، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱-۱۶۰]

۶۸. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۹۰۷/۱۳
بی‌کا، بی‌تا؛ ۲گ (۲۷۹ر-۲۸۱ر) [ف: ۵-۳۶]

۶۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۵۸۸/۲
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اعلم أن الصحة فی المعاملات عبارة من ترتب اثر شرعی علیها و هی حکم شرعی یتوقف علی دلیل؛ **انجام:** برابر
سرآغاز این نسخه با رساله دیگر وحید در این موضوع هماهنگ است ولی انجام آن با این رساله و چگونگی آن معلوم نیست؛
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج سبز، ۳گ (۱۶ر-۱۹ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۱×۲۱/۵سم [ف: ۳۰-۲۳۷]

۷۰. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۵۶۵/۱۳
بی‌کا، بی‌تا؛ ۲گ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳-۱۰۱]

۷۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۴۳۹/۵
خط: نسخ، کا: محمد صالح خوانساری و حاج قاسم بن علی اکبر، بی‌تا؛ کاغذ: فستقی، رویه کاغذی مقوایی، ۲ص (۸۳ر-۸۴ر)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱/۲سم [ف: ۶-۱۶]

۷۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۰۳۷/۶
بی‌کا، بی‌تا؛ اهدایی: وزیری مؤسس؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی ضربی درون تیماج زرد، ۱ص (۶۹-۷۰)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۴-۱۱۳۶]

۷۳. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۸۱۷/۳
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۳گ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳-۲۶]

۷۴. قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه: ۲۹۰/۸
خط: نسخ، کا: احمد معلم، بی‌تا، جلد: دو رو تیماج رو قرمز اندرون مشکی، ۲گ (۱۹۹پ-۲۰۱ر)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱-۱۶۹]

۷۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۱۳/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲گ (۱۴۱ر-۱۴۲ر) [ف: ۵-۱۷۷۷]

۷۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۹۷/۹ط
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج زرد یک‌لا مجدول، ۵ص (۸۱-۸۵)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۴/۳-۶۱]

۷۷. تبریز؛ قاضی طباطبائی؛ شماره نسخه: بدون شماره/۹
کا: ابوعلی حائری، بی‌تا [نشریه: ۷-۵۲۱]

۷۸. قزوین؛ فحول قزوینی؛ شماره نسخه: بدون شماره
بی‌کا، بی‌تا [ف: ۳۱]

۷۹. ساری؛ عمومی؛ شماره نسخه: ۸۱/۷
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فستقی و نخودی رنگ، جلد: تیماج مشکی، ۲ص (۱۴۹-۱۴۷)، ۲۱ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۰/۵سم [عمومی ساری و تنکابن: ف: ۶۳]

۸۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۶۵۹/۱۲

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای روشن مقوایی ضربی مجدول با ترنج و سرترنج، ۲گ (۲۳۸–۲۴۰)، ۲۲ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۳سم [ف: ۱۹–۳۲۹]

۸۱. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۴۴۷/۷
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: عادی، ۲گ (۹۵و–۹۶پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [مؤید: ۱–۳۵۹]

۸۲. کاشان؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۶/۵
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷–۴۰]

۸۳. اصفهان؛ علامه فانی (ضیاء الدین)؛ شماره نسخه: ۱۳/۱۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: عبدالجبار بن محمد بن عبدالجبار خطی بحرانی، بی‌تا؛ جلد: تیماج قرمز ضربی، ۲ص (۲۷۳ر–۲۷۵ر)، ۲۱سطر [سه کتابخانه اصفهان: ف: ۹۳]

۸۴. تبریز؛ ثقة الاسلام؛ شماره نسخه: بدون شماره/۲
بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷–۵۴۱]

● اصالة الطهارة = الاصل طهارة الاشیاء = الاصل فی الاشیاء الطهارة = حاشیة ذخیرة المعاد فی شرح الارشاد / اصول فقه / عربی

aṣālat-uṭ ṭahāra = al-aṣl ṭahārat-ul ašyā' = al-aṣl fī-l ašyā' aṭ-ṭahāra = ḥāšīyat-u ḏaxīrat-il ma'ād fī š.-il iršād

وحید بهبهانی، محمد باقر بن محمد اکمل، ۱۱۱۸–۱۲۰۵ قمری

vahīd-e behbahānī, mohammad bāqer ebn-e mohammad akmal (1707-1791)

وابسته به: ذخیرة المعاد فی شرح الارشاد؛ محقق سبزواری، محمد باقر بن محمد مؤمن (۱۰۱۷–۱۰۹۰)

بحث بسیار کوتاهی است در این‌که اصل در اشیاء طهارت است و نجاست خلاف اصل می‌باشد و نیاز به دلیل دارد. به فرموده مؤلف این اصل نزد مجتهدین و اخباریین از مسلمات است و تنها صاحب ذخیره (محقق سبزواری) مخالفت نموده و گفته که طهارت مانند نجاست حکم شرعی است و احتیاج به دلیل دارد.

آغاز: بسمله الاصل طهارة الاشیاء و هو من المسلمات عند المجتهدین و الاخباریین

انجام: بجمیع المطلوب بل لابد من ثبوت الحکم بالادلة کیف کان.

چاپ: دارالسلطنه تبریز، سنگی، ۱۳۱۲ق، رحلی، بدون شماره صفحه؛ تبریز، سنگی، بدون تاریخ، خشتی، ۱ص

[الذریعة۲/۱۱۷؛ مکتبة امیر المومنین ۱۱۶/۱؛ دنا ۱۰۳۷/۱ (۶۱ نسخه)]

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۴۴۱/۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۱گ (۱۰۲ر–۱۰۲پ)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [محدث ارموی مخ ف: ۱–۱۳۹]

۲. مراغه؛ عمومی؛ شماره نسخه: ۲۳/۱۵
آغاز و انجام: برابر
تذکر: نام کتاب به قرینه آغاز نسخه تغییر یافت؛ خط: نسخ، کا: محب علی بن مراد علی لاهیجانی، تا: ۱۴ شوال قرن ۱۲؛ جلد: تیماج سرخ مجدول، ۲گ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۴۳]

۳. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۵۵۴/۴
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱گ، اندازه: ۱۵×۲۱سم[ف:۳–۱۰۰]

۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۱۰۸/۱۴–۲۵/۱۰۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: مقوای لایی، با روکش کاغذ نارنجی عطف وگوشه تیماج، ۱گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱–۳۷۸]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۹۹۶/۳
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن قهوه‌ای لبه‌دار، ۲گ (۷۵پ–۷۶ر)، ۱۹–۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۶–۱۸۴]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۳۳۸۲/۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج ضربی خرمایی، ۲گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱۶–۴۱۲]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۳۳۸۲/۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا: کربلا؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره شکری، جلد: تیماج ضربی تریاکی، ۲گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱۶–۳۵۲]

۸. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۶۷۶/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: آیت الله مرعشی نجفی؛ ۱گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱–۴۹]

۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۲۷۷/۱۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: سفید فرنگی، جلد: تیماج مشکی یک‌لا جدول ضربی آستر درون کاغذ زرد، ابعاد متن: ۱۲/۵×۲۱، ۱گ (۱۵۴ر–۱۵۴پ) [ف: ۱۱–۶۹۲]

۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۶۹۸/۱۷
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی، ۱گ (۱۱۰ ر و پ)، ۱۹ سطر (۸×۱۳)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱۶–۶۷۶]

۱۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۷۰۷/۱۵
بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی، ۲۱ سطر (۱۰/۵×۱۵)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۱۶-۶۸۱]

۱۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۴۱۸/۱۲
بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: کبود و سفید فرنگی، جلد: تیماج مشکی عطف آلبالوئی، ۱گ (۲۱۵پ-۲۱۶ر)، ۲۰ سطر (۷/۵×۱۶)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۳×۲۱/۵سم [ف: ۱۶-۵]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۱۶۴/۵
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، کا: ابراهیم بن مرتضی حسینی زنجانی، تا: قرن ۱۳؛ جلد: ساغری مشکی، ۱گ (۸۵ر)، ۳۳ سطر [ف: ۳۶-۲۵۰]

۱۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۴۰۰/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، ۱گ (۷۵)، ۲۳ سطر، اندازه: ۹×۱۶سم [ف: ۳۶-۳۳۶]

۱۵. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۸/۱۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: امر علی استرآبادی، تا: ۱۲۱۱ق، جا: کربلا؛ جلد: چرم زرد نقش دار، ۱گ (۱۲۰و-۱۲۰پ)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [مؤید: ۳-۵۴۰]

۱۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۷۸۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق تحریری، کا: محمد تقی برغانی (شهید ثالث)، تا: ۱۲۱۹ق، جا: کربلا؛ ضمیمه نسخه ش ۱۹۷۸۴؛ اهدایی: رهبری، ۱۳۷۳؛ کاغذ: فرنگی شکری، ۱گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۱۶-۲۲۸]

۱۷. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۶۴۲/۵
خط: نستعلیق شکسته، کا: شریف بن ابی طالب قمی، تا: ۱۲۲۲ق؛ ۱گ (۱۷۱ر)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [نسخه پژوهی: ۳-۱۱۱]

۱۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۶۵۱/۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۲۲ق، جا: اصفهان؛ ترقیمه: «شرعت فی کتابة هذه المسالة و هی للمولی الافضل، محمد باقر بن محمد اکمل، فی لیلة الترویة فی اصفهان، سنة ۱۲۲۲هـ (فراز برگ آغازین) تمت المسالة من خط الفاضل المجتهد المعاصر والد السید الاستاد (سید مجاهد) دام مجدهما»؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۲۶گ، ۲۴ سطر(۱۰/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱ سم [ف: ۳۷-۱۱۳]

۱۹. قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه: ۳۴۳/۳
خط: نستعلیق، کا: ابوطالب بن حسین حسینی خلخالی، تا: ۱۲۲۲ق، برای سید مراد طباطبائی بروجردی؛ جلد: مقوایی عطف و حواشی تیماج قهوه‌ای، ۱گ (۹۶ر-۹۶پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۱-۲۰۲]

۲۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۹۴/۵ ط
خط: تحریری، کا: شیخ جواد بن محمود کاظمی، تا: ۱۲۲۲ق؛ ۲ص (۳۵۷-۳۵۸)، ۲۲-۲۳ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۴/۳-۱۰۸]

۲۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۸۲۸/۳
خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۳۱ق؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱گ (۹۹پ-۱۰۰ر)، اندازه: ۱۰/۳×۱۵/۴سم [ف: ۵-۱۹۶]

۲۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۲۲۱/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: ابوطالب، تا: دوشنبه ۲۸ ربیع الاول ۱۲۳۱ق؛ کاغذ: فرنگی شکری و نخودی، جلد: مقوا عطف و گوشه‌ها تیماج قهوه‌ای، ۱گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱۶-۳۹۸]

۲۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۷۳۲۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق تحریری، کا: محمد بن محمد مهدی رضوی، تا: ۱۲۳۲ق؛ واقف: ملک‌زاده کوثر؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج زرشکی ضربی با ترنج و سرترنج، ۱۴ سطر[ف: ۲۱/۱-۱۱۶]

۲۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۷۷۵/۴
خط: نستعلیق، کا: حاجی محمد بن آقا بابا جیلانی، تا: ۱۲۳۳ق، جا: اصفهان، مدرسه جدید سلطانی معروف به چهار باغ؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره شکری، جلد: میشن خرمایی، ۲گ (۱۱۹-۱۲۰)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۱۶-۳۹۵]

۲۵. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۴۸۱۷/۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: حسین بن قاسم بن محمد بن شیخ حمزه، تا: ۱۲۳۳ق؛ قطع: بیاض رقعی [رشت و همدان: ف: ۱۵۷۲]

۲۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۱۵۰/۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۷ و ۱۲۳۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، رویه تیماج حنایی، ۲گ (۱۶۱ب-۱۶۲)، ۳۰ سطر(۹×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۱-۴۱۳]

۲۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۲۰۸/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: علی بن محمد هادی حسینی اصفهانی، تا: ۱۲۳۴-۱۲۳۹ق؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: آستری کاغذی نارنجی، ۱ص (۵۴-۵۵)، ۲۲ سطر (۸/۵×۱۴) سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۵-۸]

۲۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۷/۴
آغاز: بسمله، الحمد رب العالمین و الصلوة و السلام علی محمد و آله اجمعین؛ **انجام:** مع ان الاحتیاط حسن و احتیاط علی کل مال لو علم انه احتیاط و الله العالم باحکامه
در فهرست با عنوان «اصالة الطهارة» آمده ولی انجام آن با رساله

«عبادة الجاهل» وحید بهبهانی سازگار است و به احتمال زیاد و با توجه به تعداد صفحات، این بخش از نسخه یک رساله نیست و دو یا چند رساله از وحید در آن است که فهرست‌نگار دقت نکرده است؛ خط: نسخ، کا: محمد رضا بن محمد علی خوانساری، تا: ۱۲۳۵ق؛ کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: تیماج مشکی، مقوایی ترنج و نیم‌ترنج کوبیده، ۱۱ص (۲۰۶-۲۱۷)، ۲۰ سطر (۹/۵×۱۴)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۹-۱۵]

۲۹. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۸۲۵/۱۱

آغاز: الحمد لله رب العالمین و الصلوة علی محمد و آله الطاهرین ... ان الطهارة حکم شرعی یتوقف علی النص کالنجاسة من دون تفاوت و ما ورد فی الموثق من قولهم علیهم السلام کل شی نظیف حتی تعلم انّه قذر؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، کا: محمدحسن نوری، تا: ۱۲۳۵ق، جا: مدرسه نجف؛ جلد: تیماج زرشکی بدون مقوا، مجدول، ۱گ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱-۱۶۱]

۳۰. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۳۷/۵

خط: نسخ، کا: محمد امیر خراسانی، تا: ۱۲۳۷ق، جا: نجف؛ ۱گ (۱۴۰ر)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [نسخه پژوهی: ۳-۶۷]

۳۱. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۲۶۱۲/۱۲

آغاز: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: سید محمد بن محمد باقر بن قوام الدین محمد بن مفید موسوی استرآبادی، تا: ۱۲۳۸ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: تیماج مشکی، ۲گ (۱۰۸-۱۰۹پ)، ۱۵-۱۶ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۳-۷۸۳]

۳۲. کرمانشاه؛ نجومی؛ شماره نسخه: ۴مجموعه بدون شماره

کا: محمد لنکر کنانی، تا: محرم ۱۲۴۴ق [دلیل المخطوطات:۱-۲۸۲]

۳۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۵۳/۶ط

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: سید محمد بن سید حسین موسوی حسینی، تا: ۱۲۴۴ق، جا: اصفهان؛ جلد: کاغذی، ۲ص (۲۱۳-۲۱۴)، ۱۹-۲۱ سطر، اندازه: ۸/۵×۱۵سم [ف: ۲۴/۳-۴۰]

۳۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۶۳۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد رضا کوکدی گلپایگانی، تا: ۱۲۴۴ق؛ ضمیمه نسخه ش ۱۹۶۳۰؛ اهدایی: رهبری، ۱۳۷۳؛ کاغذ: فرنگی نخودی، ۱گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱۶-۲۲۸]

۳۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۵۸/۱۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰ ذیقعده ۱۲۴۵ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۲ص (۲۱۲پ-۲۱۳پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲-۶۶]

۳۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۱۳/۱۰-طباطبائی

خط: نستعلیق، کا: عبدالعظیم بن مشهدی رحیم آجرلو کهکی (من بلوک بلده ساوج)، تا: ۱۲۷۲ق؛ کاغذ: فرنگی نباتی رنگ، جلد: تیماج قرمز، ۱ص (۷۴)، ۱۴ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲۳-۷۷۰]

۳۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۲۱۱۲۴

کا: سید احمد بن ابی‌طالب حسینی موسوی خوانساری، تا: ۱۲۷۵ق؛ قطع: خشتی [اهدائی ف: ۳۵۳]

۳۸. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۲۵۳/۳

خط: نسخ، کا: یوسف بن ابی القاسم موسوی جرفادقانی، تا: صفر ۱۲۸۵ق، جلد: مقوایی، عطف تیماج قهوه‌ای، ۱گ (۸ر-۸پ)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۱-۱۷۷]

۳۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۸/۵-طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: آقا بابا پسر ملا محمد مهدی شاهمیرزائی، تا: ۱۲۸۶ق؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج قرمز، ۱ص (۲۱۱-۲۱۲)، ۱۹ سطر، قطع: رقعی، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۲۲-۴۴]

۴۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۱۹۸/۳-۱۲/۸۸

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته، نستعلیق، کا: محمدبادکوبی، تا: ۲۲ ذیحجه ۱۳۱۵ق؛ ۲گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱-۳۷۸]

۴۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۵۲۵/۵-۳۸/۱۴۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن محمدحسین، تا: شنبه ۷ شوال ۱۳۱۹ق، حسب الامر سلالة السادات؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول، ۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱-۳۷۸]

۴۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۹۳۸/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی ترنج و سر مجدول گرهی، ۲گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱-۱۶۱]

۴۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۱۲۹/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱گ (۱۴۷ر-۱۴۷پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [محدث ارموی-ف: ۱-۱۳۹]

۴۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۰۳۷/۷

بی‌کا، بی‌تا؛ اهدایی: وزیری مؤسس؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی ضربی درون تیماج زرد، ۱ص (۷۰-۷۱)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۴-۱۱۳۶]

۴۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۴۳۹/۲۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد صالح خوانساری و حاج قاسم بن علی اکبر، بی‌تا؛ کاغذ: فستقی، رویه کاغذی مقوایی، ۲گ (۲۷۱پ-۲۷۲ر)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱/۲سم [ف: ۶-۱۸]

۴۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۸۰۸/۱-۳۴/۱۷۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی با نشان «منه دام ظله

العالی»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱-۳۷۸]

۴۷. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۸۴۷/۴

بی‌کا، بی‌تا؛ ۱گ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳-۲۹]

۴۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۴۸۴/۳

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن قرمز، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۶سم [ف: ۶-۴۵۸]

۴۹. ساری؛ عمومی؛ شماره نسخه: ۸۱/۶

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فستقی و نخودی رنگ، جلد: تیماج مشکی، ۱ص (۱۴۶-۱۴۵)، ۲۱ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۰/۵سم [عمومی ساری و تنکابن: ف: ۶۳]

۵۰. اصفهان؛ علامه فانی (ضیاء الدین)؛ شماره نسخه: ۱۳/۷

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالجبار بن محمد بن عبدالجبار خطی بحرانی، بی‌تا؛ جلد: تیماج قرمز ضربی، ۲گ (۲۰۲پ-۲۰۳ر)، ۲۱ سطر [سه کتابخانه اصفهان: ف: ۹۱]

۵۱. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۱۳۳/۶

آغاز: برابر

خط: نسخ خفی، بی‌کا، تا: ۱۲۰۲ق؛ واقف: حسن صدرزاده خویی، ۱۳۴۷ش؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۹×۲۴سم [ف: ۷۷]

۵۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۹۰۷/۴

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ ۱گ (۱۹۵ ر و پ) [ف: ۵-۳۵]

۵۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۵۹۲/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای عطف تیماج زرشکی مجدول گرهی، ۲گ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱-۱۶۱]

۵۴. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۲۵۱۶/۲

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: علی بن شیخ محمد مقصودی، بی‌تا؛ کاغذ: آهار مهره، جلد: تیماج عنابی ضربی‌دار، ۲ص (۱۰-۱۱)، ۲۲ سطر (۹×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲-۷۱۳]

۵۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۱۳/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ این نسخه در هامش؛ ۱گ (۱۴۰پ) [ف: ۵-۱۷۷۷]

۵۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۱۶۶/۳

بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۱گ (۲۷ر-۲۷پ)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۱۶-۱۶۴]

۵۷. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۵۶۵/۱۲

بی‌کا، بی‌تا؛ ۱ص، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳-۱۰۱]

۵۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۶۹۰/۶

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی مقوایی، ۲ص (۲۱۶-۲۱۷)، ۲۰ سطر (۹/۵×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۸-۲۴۷]

۵۹. یزد؛ سریزدی؛ شماره نسخه: ۲۸/۱۰

خط: نسخ، کا: میراسماعیل بن میرهادی قائنی بیرجندی، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی مجدول زرین، عطف تیماج قرمز، ۲گ (۲۲۴پ-۲۲۵ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۲سم [ف: ۱-۳۰]

۶۰. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۲۷۱/۲

آغاز و انجام: برابر

تذکر: نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: چرم قرمز، ۲گ (۵۴پ-۵۵و)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [مؤید: ۱-۲۴۲]

۶۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۱۲۵/۱۷

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ ۱گ (۲۵۰پ و ر) [ف: ۱۱-۳۴۱]

۶۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۶۵۹/۵

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای روشن، ترنج و سرترنج، ۱ص (۱۷۸-۱۷۸)، ۲۱ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۳سم [ف: ۱۹-۳۲۶]

۶۳. تهران؛ مدرسه معمارباشی؛ شماره نسخه: ۵۷/۳

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای با روکش سبز، ۱گ (۱۳ر-۱۳پ) [ف: ۶۱]

۶۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۵۸۸/۴

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج سبز، ۱ص (۲۳پ-۲۴پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۱×۲۱/۵سم [ف: ۳۰-۲۳۸]

● **اصالة الطهارة** / فقه / عربی

aṣālat-uṭ ṭahāra

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۷۳/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی ضربی مقوایی با ترنج، ۲۴ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [سنا: ف: ۱-۳۶۳]

● **اصالة العدم** / اصول فقه / عربی

aṣālat-ul ʻadam

خوانساری، ابوتراب بن ابوالقاسم، ۱۲۷۱-۱۳۴۶ قمری

xānsārī, abū-torāb ebn-e ab-ol-qāsem (1855-1928)

رساله‌ای در قاعده اصالة العدم و آنچه در این موضوع گفته شده است.

آغاز: الحمد لله علی ما انعم و الشکر له علی ما الهم ... اما بعد فاعلم ان من جملة الاصول التی ما زالوا یتمسکون بها قدیما و حدیثا
انجام: و استشفع فی ذلک الیه بمحمد و آله الاطهار صلی الله علیهم ما تعاقب اللیل والنهار

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۹۷۶/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: تیماج قرمز، ۸گ (۲پ-۱۰ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۷-۳۸۵]

● اصالة عدم التذکیة / فقه / عربی

aṣālat-u ʻadam-it taḏkīya

خواجوئی، محمد اسماعیل بن حسین، -۱۱۷۳ قمری

xājū'ī, mohammad esmāʻīl ebn-e hoseyn (- 1760)

آغاز: الاصل عدم التذکیة فی الجلود ان اشتراه من الکفار او ممن لایوثق به فی روایة التهذیب عن الحسین بن سعید عن ابی عبدالله عن الفراء المشتری فمن لایوثق به
چاپ: در مجموعه اولی از رسائل فقهیه مؤلف چاپ شده است.

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۶۰۶/۴
آغاز: برابر
خط: نسخ، کا: محمد کاظم پسر میرزا محمد، تا: ۱۲۴۷ق، جا: اصفهان، مدرسه جده؛ ۳گ (۷۶پ-۷۹ر) [ف: ۵-۳۰۴]
۲. مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۲۵/۴ فیاض
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج عنابی ضربی‌دار، ۲گ، ۲۶ سطر (۱۷×۸)، قطع: پستی [ف: ۲۱۲]

● اصالة الفساد / اصول فقه / عربی

aṣālat-ul fisād

وحید بهبهانی، محمد باقر بن محمد اکمل، ۱۱۱۸-۱۲۰۵ قمری

vahīd-e behbahānī, mohammad bāqer ebn-e mohammad akmal (1707-1791)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۶۹۰/۵
خط: نسخ، کا: علی بن میرزا محمد (شاید)، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی مقوایی، ۲گ (۲۱۵پ-۲۱۶پ)، ۲۰ سطر (۹/۵×۱۴) سطر، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۸-۲۴۷]

● أصالة اللزوم / اصول فقه / عربی

aṣālat-ul luzūm

مختار گلپایگانی، احمد بن علی، ق۱۳ قمری

moxtār-e golpāygānī, ahmad ebn-e ʻalī (- 19c)

تاریخ تألیف: چهارشنبه ۲ رجب ۱۲۳۳ق؛
رساله در این‌که اگر عقدی با جمیع شرایط صحت آن واقع شود، لازم خواهد بود؛ در چهار «مقدمه» و چهار «مسأله» و یک «تتمیم» و «تذنیب».
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و بعد فاعلموا یا اخوانی فی الدین و أعلوانی فی السلوک الی نهج الحق المبین
انجام: أما الثانی اشکال مثل ذلک الاشکال لما سبق فافهم، هذا و لیکن هذا آخر ما أردناه

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۴۹۴/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح، روی برگ اول یادداشتی در معرفی مؤلف به‌خط محمد رضا بن محمد جعفر بهاری به‌تاریخ ۲۷ محرم ۱۳۴۹؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۸گ (۲ر-۱۰پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۹-۲۹۰]

● اصالة اللزوم فی العقود و عموم أوفوا بالعقود (رسالة فی) / فقه / عربی

aṣālat-ul luzūm fi-l ʻuqūd wa ʻumūm-i awfū bi-l-ʻuqūd (r.-un fī)

آرانی کاشانی، محمد علی بن محمد حسن، ۱۱۷۷-۱۲۴۴ قمری

ārānī kāšānī, mohammad ʻalī ebn-e mohammad hasan (1764-1829)

عده‌ای از علما به عموم آیه «اوفوا بالعقود» تمسک کرده‌اند بر این‌که اصل در عقود، لزوم است مگر دلیلی بر خلاف آن باشد. مؤلف به تحقیق این نظر پرداخته است.
آغاز: الحمدلله واهب العطیات و الصلاة و السلام علی اشرف البرایا و المخلوقات محمد و عترته سرح الظلمات و معادن الهدایات.
انجام: کما هو صریح الآیة کالعقود بل فی الآیة إشارة إلی عدم وجوب الوفاء بمطلق الوعد إذ مفهوم الکلام أنه لیس لهم سوء الدار إذا لم یکن هناک میثاق

خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۲۲۵/۱۷
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: دوشنبه ۲۷ شعبان ۱۲۰۷ق؛ جلد: تیماج قرمز ضربی ترنج و سرترنج‌دار با لچکی، عطف تیماج شتری، ۱۷گ (۱۴۳-۱۵۹)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱-۱۸۲]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۵۶۷/۱۷
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲-۱۶۰]

● **اصالة الوجود** / فلسفه / عربی

aṣālat-ul wujūd

صدرالدین شیرازی، محمد بن ابراهیم، ۹۷۹-۱۰۵۰ قمری

sadr-od-dīn-e šīrāzī, mohammad ebn-e ebrāhīm (1572-1641)

این رساله در ضمن آثار ملاصدرا معرفی نشده و منسوب به اوست.

[کتابشناسی جامع ملاصدرا ص ۳۱۲، دنا ۱۰۳۹/۱]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۱۱۲/۲

آغاز: الحمد لفیض الوجود و الخیر و الفعل ... فیقول ... محمد الشهیر بصدرالدین لما هذبت نفسی و فکری عن الاهواء و نقیت ذهنی و خاطری عن غشاوة المراء لاح لی بفضل الله و قوته ان وجود الممکنات انما هو بموجوداتها الخاصة الفایضة من الوجود الواجبی القیومی؛ **انجام:** اما باعتبار ذاتها الصادرة عن الجاهل جل ذکره.

در چند اصل؛ خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمد ابراهیم اصفهانی، تا: قرن ۱۲، جا: اصفهان، مدرسه حاجی میرزا مهدی؛ جلد: تازه، ۷ص (۴۶پ-۴۹پ)، ۱۲ سطر (۵×۱۰)، قطع: بغلی، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۱۷-۲۹۶]

● **اصالت وجود** / فلسفه / فارسی

esālat-e vojūd

یکی از مسئله‌های دشوار فلسفی مبحث وجود و ماهیت و اصالت آنها است که متکلمان و عارفان و فیلسوفان خاوری همه از آن گفتگو کردند و اصالت یکی از این دو در نگارش‌های خواجه رئیس و شیخ اشراقی بحث شده و ملاصدرای شیرازی به‌خصوص آن را یکی از پایه‌های فلسفی خویش ساخت. این رساله چنان‌که در آغاز آن آمده برای این نوشته شده است که بتوان مسئله وجود ماهیت و اصالت یکی از آن دو را به‌آسانی دریافت. نگارنده رساله از متأخران است و در آن از شیخ اشراق، خواجه طوسی، علامه حلی، سراینده گلشن راز، جامی، محقق لاهیجی و منظومه فرزانه سبزواری یاد می‌کند و شعری از منظومه می‌آورد.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۷۶/۱

آغاز: حمد الجاعل نور الوجود و ظلمة المهیة ... این چند کلمه ایست در بیان مراد از وجود و مهیت؛ **انجام:** آنچه که دارد آورده شد چو ما فی الخارج هویت وجود به میباشد و بس.

خط: تعلیق شکسته، کاتب = مؤلف (به‌گواهی خط‌خوردگی‌ها)؛ پس از این آغاز رساله دیگری می‌آید به فارسی در همان موضوع و گویا دیباچه دیگری است از نگارنده بر همین رساله و چنین آغاز می‌شود: «پس از نام خدا و ستایش او و درود بر پیامبر-چون اهم مسائل علم معقول که مبتنی می‌باشد بر او معرفت مبدء و معاد ... مسئله اصالت وجود و اصالت مهیت می‌باشد ... و مهیت امری است اعتباری» (برگ ۳۰پ) و درست با برگ ۲ر از رساله ما مربوط می‌شود، آنگاه از برگ ۳۱ر تا ۴۰ر سخنانی است به عربی درباره مفهوم منطقی و طبیعی و وجود ذهنی و جبر و اختیار و باید از همین نگارنده باشد؛ ۲۹گ، (۲ر- ۲۹ر) [ف: ۳-۱۴۵]

● **اصباح الشیعة بمصباح الشریعة** / فقه / عربی

iṣbāḥ-uš-šī‘a bi-miṣbāḥ-iš-šarī‘a

بیهقی نیشابوری کیدری، محمد بن حسین، ق۶ قمری

beyhaqī neyšābūrī keydarī, mohammad ebn-e hoseyn (-12c)

دوره کامل فقه فتوایی شیعی است که در آن همانند «نهایه» شیخ طوسی به ندرت پای استدلال به میان می‌آید، با عناوین «فصل – فصل». صاحب «الذریعة» این کتاب را مانند «علامه مجلسی» به «نظام الدین صهرشتی» نسبت داده است، لکن «ملا عبدالله اصفهانی تبریزی» شاید نخستین فرد پس از «علامه مجلسی» باشد که در این نسبت تشکیک نموده و بنا بر آنچه در کتاب‌های شهید از «کیدری» نقل شده، با محتوای «اصباح الشیعة» مطابق دانسته است، در این باره به مقدمه چاپی کتاب «اصباح الشیعة» رجوع شود.

آغاز: الحمدلله الذی ألهمنا ان نحل معاقد الحق فنحل بحلها مقاعد الصدق و امدنا بامداد التوفیق حتی تحرینا سواء الطریق ... و بعد فأن درة یتیمة من الصدف. النبوی و ثمرة ذات قیمة عظیمة من الشجر العلوی قد انتج من خاطره اللطیف و خرج من لطیفه الشریف کتاب الطهاره؛ الطهارة اما بالماء او بالتراب

چاپ: با تحقیق ابراهیم بهادری، قم، مؤسسه امام صادق، ۱۴۱۶ق؛ بکوشش علی اصغر مروارید، بیروت، مؤسسه فقه الشیعه، ۱۴۱۷ق

[الذریعة ۱۱۸/۲؛ ریاض العلماء۴۴۷/۳ مرآت الکتب ۴۶/۲؛ ریحانة الادب ۴۸۱/۳]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۳۷۴ و ۱۲۷عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لا له ان یأخذ من ماله شیأ ان ظفر به فان جاءه الحی [الف] تایباً واعطاه ما حلف علیه جازله قبضه فان جامع المال بربحه [فلا] یا حذ الانصف الربح

خط: نسخ، کا: محمد بن الهادی، تا: سه‌شنبه ۲۵ شعبان ۶۴۵ق؛ مصحح، محشی؛ ۸ برگ از آغاز نسخه بازنگاری شده و پیش از آن، روی برگ آغاز نام کتاب و نسبت آن به «قطب الدین کیدری» و استدلال به گفته «خاتم المحدثین» که گویا مقصود او «محدث قمی» رضوان الله علیه بوده، در برگ ۹ صورت اجازه و تفریظی است از «عبدالله بن حمزه طوسی»، استاد مؤلف، برای

شیخ قطب الدین کیدری در رمضان سال ۵۹۶ق؛ تملك: «محمد نصیر بن محمد رضی» با مهر «و کفی بالله نصیرا» (بیضی) و تاریخ ۱۰۸۴ق، «نصرالله بن الحسین الحسنی المدرس»، «هو قد صار من عواری الدهر الخوان لدی الغریق فی بحار العصیان» و مهر «العبد حسین بن ابراهیم الحسینی» (مربع) که این توضیح در زیر آن نگاشته شده است: «این خط و خاتم، خط و خاتم علیین آرامگاه، حجة الاسلام زمانه، علامه عصر، جد آقا سید اعلی الله مقامه می‌باشد. از کتب کتابخانه ایشان می‌باشد و حکمش مثل سایر کتب کتابخانه می‌باشد» با امضاء «مصطفی» و حروف مقطع «مولی نصرالله مدرس»؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج مشکی یك لا ساده، ۱۶۵گ، ۲۱ سطر (۱۰×۱۴)، اندازه: ۱۵×۱۸سم [ف: ۳۱-۲۷۶] و [عکسی ف: ۱-۱۲۳]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۱۴۱

از طهارت تا قضاء هر یك در چند فصل؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ نام کتاب در دیباچه؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی لایی، ۲۳۴گ، ۱۶ سطر (۶/۱۱)، قطع: بغلی، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [ف: ۱۶-۴۶۵]

۳. کاشان؛ عاطفی، حسن؛ شماره نسخه: ۱۲/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** قد وقع الفراغ من تنمیق هذا الکتاب بعون الله الوهاب امتثالا لامر الاستاد المعظم و المعلم المفخم علی ید اقل الطلاب ابن محمد حسن محمد علی البیدگلی فی یوم الخامس من شهر صفر المظفر من شهور سنة ۱۲۵۹ من الهجرة النبویة ...

خط: نسخ، کا: محمد علی بیدگلی، تا: ۵ صفر ۱۲۵۹ق؛ کاغذ: سفید فرنگی [نشریه: ۱۱-۹۵۳]

● الاصباح الظاهر لذوی العقول الهادی الی أدلة الکافل بنیل السؤل / اصول فقه / عربی

al-iṣbāḥ-uẓ-ẓāhir li-ḏawi-l-ʻuqūl-il-hādī ila ʼadillat-il-kāfil bi-niyl-is-suʼl

ابن عواض، یحیی بن احمد، -۱۰۷۰ قمری

ebn-e ʻavāz, yahyā ebn-e ahmad (- 1660)

وابسته به: الکافل بنیل السؤال فی علم الاصول؛ بهران، محمد بن یحیی (۸۸۸-۹۵۷ق)

شرح مزجی استدلالی نسبتاً مختصری است بر رساله «الکافل» ابن بهران با نقل بعضی از اقوال مذاهب جز مذهب زیدی.

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... قال القاضی العلامة عزالدین ... الحمد لله، ابتدأ کتابه بالبسملة و الحمدلة للتبرك.

انجام: نسأل الله التوفیق و الهدایة و نحمده علی التیسیر فی البدایة و النهایة و نصلی علی خاتم الرسل الکرام..

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۵۵۸/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن صلاح الدین الجلال، بی‌تا، برای عمادالدین یحیی بن جار الله مسحم؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹۱گ (۱۷۵پ-۲۶۵ر)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۱۲-۱۳۵]

● الاصباح فی شرح دیباجة المصباح = اعراب دیباجة المصباح = شرح دیباجة المصباح / نحو / عربی

al-iṣbāḥ fī š.-i dībājat-il miṣbāḥ = iʻrāb-u dībājat-il miṣbāḥ = š.-u dībājat-il miṣbāḥ

تفتازانی، مسعود بن عمر، ۷۲۲-۷۹۲ ؟ قمری

taftāzānī, masʻūd ebn-e ʻomar (1323-1390)

وابسته به: المصباح فی النحو؛ مطرزی، ناصر بن عبدالسید (۵۳۸-۶۱۰)

شرح دیباجه کتاب «المصباح فی النحو» است که شارح در آن به جهت تیمن، به اعراب آیه شریفه «رب إنی لا أملك إلا نفسی» پرداخته و سپس برای ترغیب دانشجویان علم نحو نکاتی را در چهار «مطلب» آورده است و پس از آن به اعراب دیباجه کتاب مذکور و سایر مسایل نحوی پرداخته است. وی در این اثر از برخی مصادر، همچون شرح جمال الدین بر «کشاف» و جز آن نیز یاد نموده است. از این اثر نسخه‌هایی در برخی کتابخانه‌های ایران، قبرس، ترکیه، حجاز، مصر، آلمان، و آمریکا نگهداری می‌گردد.

آغاز: الحمدلله الذی لایبلغ کنه حاد و لایحصی عدد نعمه عاد و حار فی بحار عرفان ارواح العالمین و نار بانوار احسان اشباح العالمین و الصلوة علی من لم یراثرا الکفر الا

انجام: لکن یندفع بالاستقراء اذا لم یکون البحث من جهة العاملة فهو الحامل بالاستقراء لابالفعل یجوزان یکون هی شیئا غیر الخامس تم

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۲۷۲/۱

آغاز و انجام: برابر

تذکر: نام مؤلف به استناد فهرست مجلس (۴۰/۲ ص ۲۱۳) تعیین شد؛ خط: نستعلیق، کا: محمد بن یعقوب بحرانی، تا: قرن ۱۱؛ جلد: مقوایی، عطف تیماج مشکی، ۲۱گ (۱پ-۲۱پ)، اندازه: ۱۳/۵×۱۸/۵سم [ف: ۲۴-۶۳]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۵۶ کر

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، مجدول؛ کاغذ: فرنگی سفید آهار مهره، جلد: مقوایی با روکش کاغذی کرم، عطف تیماج قهوه‌ای روشن، ۳۴گ، ۱۵-۱۶ سطر (۶×۱۴/۵)، قطع: رقعی، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۴۰/۲-۲۱۲]

● اصحاب الاجماع = ارجوزة فی اصحاب الاجماع / شعر، درایه / عربی

aṣḥāb-ul ijmāʻ = urjūzat-un fī aṣḥāb-il ijmāʻ

بحرالعلوم، محمد مهدی بن مرتضی، ۱۱۵۵-۱۲۱۲ قمری

bahr-ol-'olūm, mohammad mahdī ebn-e morteza (1742-1798)

منظومه‌ای است کوتاه، در ۱۷ بیت، در شناخت اصحاب اجماع. در اصطلاح رجالی، چند تن از اصحاب بزرگ ائمه اطهار (ع) از اصحاب اجماع می‌باشند و تمامی علما متفق هستند هر روایتی که از ایشان به طریق صحیح نقل شده و راویان آن از اول سند تا یکی از ایشان موثوق و معتمد باشند، آن روایت را صحیح و لازم الاجرا است و بعد از آن ملاحظه احوال خود ایشان و یا راویان دیگر که ما بین ایشان و معصوم (ع) هستند را لازم نیست. مرحوم مدرس تبریزی در کتاب «ریحانة الادب» مفصل در خصوص این موضوع به بحث پرداخته و ۱۰ بیت از آغاز این منظومه را آورده است. در الذریعة از این منظومه یاد نشده لیکن از منظومه یا رساله مفصل فرزند مؤلف به نام سید رضا یاد کرده است. میرزا ابوالفضل کلانتر مؤلف «شفاء الصدور» بر این ارجوزه شرحی نگاشته است به نام «ثقاوة الاصابه».

آغاز: قد اجمع الکل علی تصحیح ما ×× یصح عن جماعة فلیعلما / و هم ابو نجابة و رفعه ×× اربعة و خمسة و تسعه

انجام: و بعد زین بن اذینه علی ×× و ابن لابراهیم و اسمه علی

[الذریعة ۱۲۰/۲؛ ریحانة الادب ۱۳۷/۱؛ فهرستگان نسخه‌های خطی حدیث و علوم حدیث شیعه ۱۴۰/۱؛ لغت‌نامه دهخدا ۲۷۰۶/۲۱؛ اعلام الشیعه قرن ۱۳ص ۵۷۱-۵۷۳]

شرح و حواشی:

۱- نقاوة الاصابة؛ طهرانی، ابوالفضل بن ابوالقاسم (۱۲۷۳-۱۳۱۶)

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۵۲۵/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** ابن ابی عقیل و ابن عون الاسدی ×× کذا علی بعده مع محمدی

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام (دو بیت از پایان)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱گ (گ ۸۸)، ۱۵ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [ف: ۳۴-۳۲۳]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۵۷۴/۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** ثم ابن محبوب کذا محمد ×× کذاک عبدالله ثم احمد ... نوشته نیست

تنها ۹ بیت از ۱۷ بیت را دارا می‌باشد؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۳؛ ۴ بیت اشعار در رجال از شیخ بهایی و ۹ بیت دیگر در رجال از فردی ناشناخته، در پایان نسخه آمده؛ کاغذ: فرنگی، ۱ص (۲۰۱)، جمعاً ۹ سطر، اندازه: ۵×۷سم [ف: ۳۴-۴۰۳]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۶۲۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ چلیپا، کا: محمد صادق بن محمد تقی ورنوسفادارانی، تا: ۱۲۵۵ق؛ مصحح، محشی؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: فرنگی شکری آهار مهره، جلد: تیماج مشکی مجدول گرهی با ترنج و سرترنج، ۱گ (۱۵۲پ)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [اهدائی رهبر: ۸-۶۲]

۴. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۶۲۷/۵

آغاز: برابر

در فهرست با عنوان «منظومه رجالیه» آمده؛ خط: نسخ، کا: محمد جعفر خوزانی، تا: پنج‌شنبه ۲۰ ذیحجه ۱۲۶۷ق؛ مهر: کتابخانه مجدالدین؛ کاغذ: آهار مهره، جلد: تیماج مشکی لایه‌ای، ۲گ (۸۰پ-۸۱ر)، ۱۶ سطر (۶×۱۲/۵) سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۲-۷۴۱]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۱۳۷/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** ثم ابن محبوب کذا محمد ×× کذاک عبدالله ثم احمد

فقط شامل اصحاب اجماع می‌باشد؛ خط: نستعلیق، کا: امام جمعه، تا: ۱۲۹۴ق؛ افتادگی: انجام، حسب الامر آقا عبدالجبار؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱گ، جمعاً ۱۸ سطر (۴/۵×۱۳)، اندازه: ۴/۵×۱۳سم [ف: ۳۸-۴۲۶]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۹۴۲

تذکر: این نسخه در فهرست معرفی نشده است و به استناد جلد ۳۸ (ص۴۲۶) ذکر شد؛ بی‌کا، بی‌تا [ف: ۱۳-۱۴۰]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۷۰/۴-طباطبائی

آغاز: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ در کنار ابیات نام کامل اشخاص (اصحاب اجماع) با نشان «منه» یادداشت شده؛ بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی سفید آهار مهره، جلد: تیماج مشکی، ۲۱گ، ۱۹-۲۰-۲۷ سطر، قطع: رقعی، اندازه: ۱۰×۲۱سم [ف: ۲۳-۵۹]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۳۲/۵-طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ با ترجمه بین سطور؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج چرمی یک‌لا مشکی، ۹گ (۴۳ب-۳۴ر)، قطع: رقعی، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۲۲-۲۴۳]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۸۴۹/۳

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: حسن بن ابوطالب، بی‌تا؛ مهر: کاتب «عبده حسن بن ابوطالب» (بیضوی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱گ (۱۱۶ر)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۴۴-۹۶]

۱۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۹۴۲/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ما ذکرناه الاصح عندنا ×× و شذ قول من خالفنا

در فهرست با عنوان «منظومة رجالیة» آمده و به رضا بن محمد مهدی بحرالعلوم نسبت داده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: هندی نخودی، جلد: مقوا رویه تیماج سبز چرکین، دور

گل و بوته منگنه شده، ۲گ (۱۷۸-۱۷۹)، ۸ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۸/۵سم [ف: ۱۷-۲۲۲]

۱۱. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه: ۱۴۸/۹

آغاز: برابر

۱۷۰ بیت. در فهرست با عنوان «اشعار عربی» و از مهدی بن رضا دانسته شده؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: نخودی، ۱ص (۳۱۲)، قطع: نیم رقعی، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱-۱۹۴]

● **اصحاب الاجماع فی کلام الکشی** / رجال / عربی

aṣḥāb-ul-ijmā‘ fī kalām-il-kaššī

کلباسی، ابوالمعالی بن محمد ابراهیم، ۱۲۴۷-۱۳۱۵ قمری

kalbāsī, ab-ol-ma‘ālī ebn-e mohammad ebrāhīm (1832-1898)

رساله چهارم از «الرسائل الرجالية» مؤلف است.

آغاز: بسمله. بعد فهذه رسالة فی اصحاب الاجماع المنقول فی حقهم الاجماع فی کلام الکشی و قد حررت الحال فی سوابق الاحوال

انجام: لافی فطم مع ذکر وجه التسمیه بفاطمة و لا فی امم مع ذکر ام فروة، و الله العالم

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۵۳۰/۱۳

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قرمز لایی، ۶۸گ (۲۱۲پ-۲۷۹ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۸×۲۱/۸سم [ف: ۶-۴۷۰]

● **اصحاب اجماع = معرفة من اجتمعت العصابة علی تصدیقهم** / رجال / عربی

aṣḥāb-u ijmā‘ = ma‘rifat-u man ijtama‘at-il ‘iṣāba ‘alā taṣdīq-i-him

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۰۵۱/۹

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی ضربی، ۱ص (۲۸۶)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۵-۶۱][

● **اصحاب اخدود** / داستان، تاریخ پیامبران / فارسی

ashāb-e oxdūd

داستانی است که در قرآن آیه ۴ سوره «بروج» از داستان‌های عرب باستان یاد گردیده است. صاحب الاخدود ذونواس معاصر فیروز یزد گرد بوده است.

آغاز: بدانکه اصحاب اخدود مردمانی بودند اندر حد نجران

انجام: در کلام مجید نازل است که قتل اصحاب الاخدود، النار ذات الوقود. تمت بالخیر.

[مجمل التواریخ ص۱۶۸؛ فهرستواره منزوی ۱۵۴۸/۳]

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۵۵۱/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حسنعلی بن استاد علی قلی شربت دار، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۷ص (۱۱۶-۱۲۲)، ۱۱ سطر، قطع: ربعی، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۳-۱۴۰]

● **اصحاب پیغمبر (جدول)** / تراجم

ashāb-e peyqambar (jadval)

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۱۲۷۱/۴

به ترتیب تهجی؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول زر و لاجورد؛ ۱۱ص، قطع: ربعی [نشریه: ۷-۲۷۵]

● **اصحاب الشجرة** / عرفان و تصوف / عربی

aṣḥāb-uš-šajara

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۱۲/۲۰-ف

نسخه اصل: سلیمانیه ش ۱۲۰۸؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸۳۹ق؛ ۱گ (۲۴۹ر)، ۱۹ قطع: [فیلمها- ف: ۱-۵۱۱]

← اصحاب العدة ⟵ الفوائد الکاشفة

● **اصحاب العدة = رساله رجالیه درباره تفسیر (عده) کلینی** / رجال / عربی

aṣḥāb-ul-‘idda = r.-ye rejālīye darbāre-ye tafsīr-e (‘edde)-ye koleynī

شفتی بیدآبادی، محمد باقر بن محمد نقی، ۱۱۷۵؟-۱۲۶۰ قمری

šaftī bīd-ābādī, mohammad bāqer ebn-e mohammad naqī (1762-1844)

رساله‌ای مبسوط و کامل و جامع الاطراف است و مؤلف چند توقیع از حضرت ولی عصر (عج) به مناسبت در آن درج کرده است. این رساله از پرفائده‌ترین رسائل رجالی حجة الاسلام شفتی است. در منابع به نام‌های «رسالة فی عدة»، «القول فی عدة من أصحابنا فی الکافی»، «رساله عده کلینی»، «التحقیق فی حال أصحاب العدة» آمده است. موضوع آن این است که کلینی (-۳۲۸) در کتاب «کافی» گاهی به جای نام کس یا کسانی که از ایشان روایت می‌آورد، گفته است: «حدثنا عدة من اصحابنا ...» و چون آشکار نیست این عده کیانند، تنی چند از دانشمندان، هر یک مقاله‌ای در بیان مقصود از این عده نگاشته‌اند، یکی از اینها

همین رساله است. مؤلف توضیح داده است که «عده» که کلینی به‌واسطه ایشان از سهل بن زیاد نقل می‌کند غیر آن «عده» می‌باشد که به‌وسیله ایشان از احمد بن محمد بن خالد روایت می‌کرده است. مشتمل بر ۳ «مبحث» که فهرست آن در دیباچه این گونه آمده است: ۱. الداعی الی التعبیر بذلک فی بعض المواضع دون غیره؛ ۲. بیانهم و بیان احوالهم من المدح و غیره؛ ۳. حصر التعبیر بذلک فی الروایه عن الاشخاص المذکوره و غیره.

آغاز: الحمدلله عدة الرواة و الاخیار وزنة الجبال و اللاحجار و الاشجار و صلاته علی اکمل انبیائه

انجام: قال فکتب إلی صل علی راکبک الذی انت علیه.

چاپ: در مجموعه رجالی او، سنگی، تهران، ۱۳۱۴ق، ص۱۱۴-۱۲۵

[الذریعة ۱۲۰/۲ و ۴۸۲/۲؛ أعیان الشیعة ۱۸۸/۹؛ دنا ۱۰۴۰/۱ (۲۶ نسخه)]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۰۹۰/۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** غیر أنه ضعفه جماعة من أصحابنا لکنه غیر مضر فیما نحن فیه کما لایخفی.

خط:نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، ۱۹گ (۹۸-۱۱۶)، ۲۲ سطر، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۳۰-۵۱۳]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۶۵۵/۱۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۶گ (۱۹۹پ-۲۱۵پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۱/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۱۴۰]

۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۵۱۸/۱۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، مجدول به دو جدول؛ ۱۲گ (۱۳۶پ-۱۴۸ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [محدث ارموی مخ: ۱-۱۴۰]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۶۵۷/۷

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز ضربی ترنج و سرترنج دار عطف تیماج قهوه‌ای، ۱۲گ (۳۴ر-۴۶ر)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲۰-۱۸۵]

۵. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه: ۶مجموعه بدون شماره

بی‌کا، تا: جمعه ربیع الثانی ۱۲۴۰ق [دلیل المخطوطات: ۱-۱۴۷]

۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۲۵۲/۱۰

خط: نسخ ریز و نستعلیق، کا: ابراهیم بن محمد حسن قزوینی، تا: پنج‌شنبه ۲۸ محرم ۱۲۴۴ق؛ از روی نسخه خط مؤلف، در پایان دارد: «قد تشرفت بکتابة هذه الرساله من نسخة مرقومة بخط المصنف دام ظله ... حین تشرفی بخدمته و انا من اقل تلامذته [ابن محمد حسن شیخ ابراهیم القزوینی] فی یوم الخمیس ۲۸ محرم الحرام ۱۲۴۴» (۱۲۸پ)، در زیر آن با خامه نستعلیق به چلیپا به زبان فارسی چنین نوشته شده است: «وقتی که این عبد خاطی در اصفهان در خانه ملازم معظم ... سید محمد باقر دام ظله مشرف بودم این رسایل را استکتاب نمودم ... توقفم دو سال بود، ورودم یوم شنبه ۱۷ صفر ۱۲۴۳»، همانند بودن خط دو رساله ۹ و ۱۰ (شهاب عبدربه، و اصحاب عده) یک تن بودن نویسنده آنها را نشان می‌دهد، کاتب این دو رساله نام خود را در پایان رساله «شهاب عبدربه» چنین آورده است: «قد تشرفت بکتابة هذه الرسالة من النسخة ... بخط المصنف دام ظله ... حین تشرفی بخدمته و انا اقل تلامذته ابن الحاج محمد قاسم (شاید قاسم ابن محمد) الوایی الکاشی یوم الجمعة ۱۸ محرم ۱۲۴۴» (۱۱۵ر)، در پایان رساله اصحاب عده، نیز عین همان عبارت را آورده است، سپس کسی نام کاتب را پاک کرده و به جای آن عبارت «ابن محمد حسن شیخ ابراهیم» نوشته است (۱۲۸پ)، بنابراین با اطمینان می‌توان گفت: که نام ساییده شده در پایان رساله اصحاب عده (۱۲۸پ) «ابن الحاج محمد قاسم الوایی الکاشی» بوده است، گویا این ابراهیم بن محمد حسن استکتاب کننده همان محمد ابراهیم قزوینی باشد که به دستور وی قاسم بن علی حسینی رساله اسحاق ابن عمار را نوشته است (۹۳پ)؛ ۱۳ص (۱۱۶-۱۲۸) [ف: ۱۱-۶۵۵]

۷. دامغان؛ صادقیه؛ شماره نسخه: ۱۵۸/۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن محمد قاسم راثی کاشانی، تا: پنج‌شنبه ۲۸ محرم ۱۲۴۴ق، جا: اصفهان در حضور مؤلف؛ مصحح، با علامت مقابله با نسخه مؤلف؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳گ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [فتحعلی بیگ (صادقیه): ف: ۱۳]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۰۶۲/۱/۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد جعفر بن محمد صادق از نوادگان آخوند ملا محمد مهدی هرندی، تا: ۱۲۴۶ق؛ درباره کاتب این نسخه مطلبی گفتنی است و آن این‌که وی در رقم پایان رساله سوم از رسائل رجالی، خود را از نوادگان محمد مهدی هرندی، دانشمند شیعی قرن یازدهم و دوازدهم می‌داند، اوراق دارای رکابه؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی با روکش تیماج مشکی دارای نقش ترنج گل و بوته دار ضربی، ۱۰گ (۹۳پ-۱۰۳ر)، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۵/۱×۲۱/۴سم [ف: ۲۷/۱-۱۱۲]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۸۱۳/۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** اذا روی عنهم من ... الصدوق رضی الله عنه ...

خط: نسخ ریز متوسط، کا: محمد اسماعیل تهرانی، تا: ۱۲۵۰ق؛ محشی، پشت نخستین برگ این رساله درباره عده کلینی و شرح حال آنها چند بیت به عربی از سید نجفی که منظور سید مهدی بن مرتضی بحر العلوم نجفی است ثبت شده است، بیت اول قطعه این است: «عدة احمد بن عیسی بالعدد ×× ضمت اشخاص بهم تم السنه»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۲۰ص (۱۷۹-۱۹۸)، ۲۲ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۱۰-۱۰۶]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۶۱۶/۱۴
خط: نسخ، کا: حسین بن علی لنجانی، تا: ۱۱ محرم ۱۲۵۲ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۴گ (۱۰۴پ-۱۰۸پ)، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۷سم [ف: ۵-۲۱]

۱۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۴۷۸/۳
خط: نسخ، کا: سید اسدالله، تا: ۱۲۵۹ق [ف: ۶-۴۵۶]

۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۳۲۱/۱
خط: نستعلیق، کا: عبدالجواد بن محمد علی، تا: ۱۲۷۸ق؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۲۲گ (۱پ-۲۲پ)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۶-۲۸۸]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۸۸۰/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: شیخ محمد باقر گلپایگانی، تا: ۱۲۹۷ق؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی شکری رنگ، جلد: تیماج سبز، ۳۶ص (۵-۴۰)، ۱۷ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۱۰-۲۴۴]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۰۹۸/۲
آغاز: برابر
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳-۳۷۸]

۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۰۶/۲۸-طباطبائی
آغاز: بسمله الحمد لله الواحد القهار ... و بعد نقول ان ثقة الاسلام قد اکثر فی الروایه فی کتابه الکافی اصوله و فروعه و روضته بقوله عدة من اصحابنا؛ **انجام:** فوقع علیه السلام تبقی الیه و یعدل فی ذلک بالمعروف و لا یضر اخاه المومن.
خط: نسخ متوسط، بی‌کا، بی‌تا، افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۲گ (۱۴۲ر-۱۴۴پ)، ۲۱ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۲۲-۳۱۷]

۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۰۶/۳۱-طباطبائی
آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر؛ (اضافه دارد:) و قد یروی شیخ الطائفه عن العده ایضا لکن فی صدر السند ... و منه یظهر ان المراد من العده ... فی اول السند من شیخ الطائفه هم الاربعه المذکورون اذا روی عنهم عن شیخنا الصدوق.
خط: نسخ متوسط، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره نخودی رنگ، جلد: تیماج مشکی، ۱۳گ (۱۵۳پ-۱۶۶ر)، ۲۱ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۲۲-۳۱۸]

۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۱۹۴/۱۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۰گ (۲۲۴ر-۲۳۳پ)، ۲۳ سطر (۹×۱۸/۵) اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵ [شورا: ف: ۱۱-۲۰۴]

۱۷. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۱۲۷/۷ ـ ج
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی مقوایی، ۷گ (۸۳ر-۹۰ر)، ۲۱ سطر (۱۰×۱۵) [ادبیات تهران: ف: ۱-۲۹۲]

۱۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۸۰۳/۳
خط: نسخ، بی‌کا، تا: نزدیک عصر مؤلف؛ جلد: مقوایی عطف و گوشه‌ها تیماج عنابی سیر، ۱۴گ (۷۳پ-۸۶پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۲۵-۱۳۳]

۱۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۰۷۸/۷
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۰گ (۳۲پ-۴۲ر)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۳-۲۳۱]

۲۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۳۷۱/۱۰
خط: نسخ، کا: محمد بن محمد باقر بیهودی قائنی خراسانی، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۳گ (۲۱۵ر-۲۲۷ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۹-۱۷۵]

۲۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۵۵۷/۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** الذی انت علیه. بلغ مع نسخة الاصل
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: رویه میشن سیاه، ۱۱گ (۸۵پ-۹۵ر)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۴/۸×۲۱سم [ف: ۶-۴۸۶]

۲۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۴۹/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: اسماعیل بن میر ابوطالب طباطبایی، بی‌تا؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۵گ (۵پ-۱۹ر)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۴-۴۸]

۲۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۰۷
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، بی‌تا؛ یک فقره حاشیه از مؤلف بر کنار یکی از برگ‌های این نسخه موجود است [ف: ۴-۳۰۸]

۲۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۲۱۸/۵-۷/۱۱۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** ومنه یظهر ان المراد من العدة المذکورة فی اول السند من الشیخ الطائفة هم الاربعة المذکورون اذا روی عنهم عن شیخنا الصدوق.
ابان بن عثمان و اصحاب العدة؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی ضربی ترنج با سر مجدول گرهی، ۱۴گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱-۳۷۸]

۲۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۲۱۲/۵
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۱۰گ (۵۲ر-۶۱پ)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۲۶-۱۷۹]

۲۶. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۵۵۲/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** غیر انه ضعفه جماعة من اصحابنا لکنه غیر مضر فیما نحن فیه کما لایخفی
بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: چرم قرمز، ۸گ (۱۰۴پ-۱۱۲ر)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [مؤید: ۲-۵۲]

● أصحاب العدة / رجال / عربی

aṣḥāb-ul ʻidda

شریف نائینی، محمد بن محمد هادی، -۱۳۰۵ قمری

šarīf-e nā'īnī, mohammad ebn-e mohammad hādī (-1888)

مشهد؛ مرتضوی؛ شماره نسخه: بدون شماره

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۲۵ جمادی الاول ۱۲۶۵ق، جا: اصفهان؛ ۵ص (۵۱-۵۵) [مخ ف: ۱۷]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۵۸۲/۶

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۷-۱۷۱]

● **اصحاب العدة = تفسیر «عدة من اصحابنا»** / رجال / عربی

aṣḥāb-ul 'idda = tafsīr-u «'iddat-un min aṣḥāb-i-nā»

من الکافی للکلینی من الشیخ الطوسی و النجاشی و فوائد متعلقة بالرجال من ابن داود و ابن الغضائری و النجاشی.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۹۵۵/۱۷

خط: نستعلیق، کا: احمد بن صالح درازی بحرانی، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج آلبالویی مقوایی عطف مشکی، ۱۵ سطر (۶×۱۲)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۱۶-۴۱۰]

● **اصحاب نور** / عرفان و تصوف / فارسی

ashāb-e nūr

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۵۳/۶-ف

نسخه اصل: پاریس S. E. 124 (بلوشه ۱۵۰)؛ خط: نسخ، کا: شیخ قاسم بن حاجی بک بن یوسف قصاب، تا: ۲۷ شعبان۸۸۳ق [فیلمها- ف: ۱-۵۳۴]

● **اصحاح الادویه = صحاح الادویه** / طب / فارسی

eshāh-ol advīye = sehāh-ol advīye

انصاری، حسین بن علی، ق۹ قمری

ansārī, hoseyn ebn-e 'alī (- 15c)

وابسته به: اختیارات بدیعی؛ زین العابدین عطار، علی بن حسین (۷۳۰-۸۰۶)

فهرست ترجمه اسامی ادویه از عربی به فارسی به حروف تهجی است. مؤلف در آغاز این کتاب گوید چون پدرم «اختیارات بدیعی» را نگاشت و لغت‌های طبی آن به خوبی خوانده نمی‌شد، من این کتاب را برای تصحیح و ضبط نام داروهای آن نگاشتم. آن را به‌درخواست یاران و دوستان خود نگاشته و «اصحاح الادویه» نامیده است. نام این کتاب در دیباجه برهان قاطع «صحاح الادویه» حسین انصاری آمده است. مشتمل است بر دو «مقاله»: مقاله اول در ادویه مفرده و اسامی آن به لغت هر طایفه و ابدال و اصلاح و منفعت و مضرت آن به حروف تهجی؛ مقاله دوم در مرکبات مستعمل، در شانزده «باب»: ۱. المفرحات، ۲. المعاجین، ۳. الجوارشات، ۴. الاطریفلات، ۵. المربیات، ۶. الاشربه و الربوب، ۷. العوقات، ۸. السفوفات، ۹. الحبوبات، ۱۰. الاقراص، ۱۱. الایارجات، ۱۲. الشیافات، ۱۳. التریاقات، ۱۴. السنونات، ۱۵. الادهان، ۱۶. المراهم.

آغاز: بسمله حمد و سپاس غفاری را جل جلاله و عم نواله که کرمش صحرای سینه مؤمنان را بنور هدایت بر افروخت ... که جمعی از یاران عزیز و دوستان با تمیز درخواست کردند که پدر این کینه حاجی زین الدین علی علیه الرحمة و الغفران تصنیف کتابی در معرفت ادویه ... و آن را اختیارات بدیعی نام کرده و اسامی ادویه به زبان هر طایفه گفته ... اما اعراب اسامی ادویه نیک معلوم نمیشود اگر چنان چه اسم ادویه‌ها که در آنجاست معرب‌سازی هم کتاب پدر را تمام کرده باشی و هم یادگاری باشد به موجب درخواست دوستان ... سعی نموده آنچه معلوم بود اعراب کرده شد و این مختصر را «اصحاح الادویه» نام کرده شد ... باب الالف اطریلال اسمی یونا نیست تخم خلیل گوید

انجام: با مفتوح و بنون زده، میم مفتوح و بها زده و الله تعالی اعلم بالصواب.

[دنا ۱۰۴۱/۱ (۴ نسخه)؛ الذریعة ۱۲۰/۲؛ فرهنگنامه‌های عربی به فارسی ص ۱۶۸؛ فهرستواره منزوی ۳۲۶۹/۵ و ۳۵۲۴/۵]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۰۴۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ کم نقطه، بی‌کا، تا: اواسط قرن ۱۰؛ واقف: ابن خاتون، ۱۰۶۷ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۱۶۹گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۱۹-۱۷]

۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۷۱۹/۱

آغاز: و الامکان سعی نموده آنچه معلوم بود اعراب کرده شد. باب الالف؛ الاطریلال: اسم یونانی بفارسی، تخم خلال خلیل گویند؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: ساغری سرخ مقوایی، ۶۷گ (۲ر-۶۸ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۳-۱۴۰]

۳. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه: ۱۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۸۳ق؛ ۳۵۸ص، ۱۱ سطر (۵/۵×۶)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [نشریه: ۳-۳۰۲]

۴. تهران؛ فرهاد معتمد؛ شماره نسخه: ۳۲

خط: نستعلیق، کا: سعدالدین بن نورالله لنگرودی، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۵ سطر (۸/۵×۱۶)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [نشریه: ۳-۱۴۹]

● **اصداف الدرر** / حدیث / فارسی

asdāf-od-dorar

قزوینی، عبدالکریم بن محمد یحیی، ق۱۲ قمری

qazvīnī, ʻabd-ol-karīm ebn-e mohammad yahyā (- 18c)

وابسته به: غرر الحکم و درر الکلم = کشاف العقول و الادیان؛ آمدی، عبدالواحد بن محمد (–۵۱۰)

ترجمه سلیس و روان همراه با شرح مختصر «غررالحکم» آمدی است. مؤلف بعد از این کتاب، شرح و ترجمه دیگری بر «غرر الحکم» موسوم به «نظم الغرر و نضد الدرر» در پنج جلد نگاشته و به شاه سلطان حسین صفوی تقدیم نموده است.

آغاز: بسمله. غرر و درر حمد و ثنایی که چون حلقه بند گی زینت گوش غیب نیوش مستمعان ملااعلی را شاید ... شایسته نثار ساحت عزت حضرت منعمی است ... که عالم غیب و عرصه شهود پشت و روی ورق از نسخه بدایع ضایع اوست و دردفاتر فنا و حدوث سیاه و سفید عدم و وجود ... اما بعد بر روشن سوادان نسخه عرفان و معنی شناسان صورتخانه امکان روشن و مبرهن است که فطرت بنی نوع انسان حاکی بنیان

چاپ: شیراز، ۱۳۴۴ش

[الذریعة ۱۲۱/۴ و۸۲/۱۱؛ نسخه‌های منزوی ۱۷۰۹/۲؛ فهرستواره منزوی ۳۲۰/۶ (۱ نسخه)؛ دنا ۱۰۴۱/۱ (۵ نسخه)]

۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۵۸۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** من هیچم وکم ز هیچ هم بسیاری ×× از هیچ کم از هیچ نیاید کاری / هر در که به اسرار حقیقت سفتم ×× زانم نبود شغل بجز گفتاری –تم

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد اردکانی یزدی، تا: پنج‌شنبه ۲ ربیع الاول قرن ۱۱، جا: قریه اشکذر؛ دارای سرلوح مذهب، مجدول؛ کاغذ: حنایی، جلد: مقوایی با تیماج آلبالویی، ۲۴۰گ، ۲۲ سطر (۱۱/۵×۲۱/۵)، اندازه: ۱۸×۳۱سم [ف: ۲-۴۹۳]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۶۶۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** زانم نبود شغل بجز گفتاری

پس از دیباچه و ترجمه دیباچه مؤلف از بند «الدین یعصم» آغاز و می‌رسد به بند «السطان الجائر و العالم الفاجر اشد الناس نکایة»؛

خط: نسخ، کا: زین العابدین بن العابدین شاه نظر طالقانی، تا: ۱۱۱۲ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج عنابی ضربی مقوایی، ۳۶۱گ، ۱۴ سطر (۱۱/۵×۲۱)، اندازه: ۱۸×۳۰سم [ف: ۱۰-۱۵۶۱]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۰۶۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** سلطنت ظلم نماید با وصف علم فاجر باشد از کال شقاوت و بدبختی خواهد بود و الله تعالی یعلم

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول مذهب، دارای سرلوح مزدوج مرصع مذهب؛ در صفحه اول نوشته‌ای به تاریخ ۲۵ جمادی الاول ۱۲۰۹؛ جلد: تیماج دورو قهوه‌ای، ۲۹۳گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۴/۵سم [ف: ۲۵-۷۹]

۴. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۹۷۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** یسیر من العلم ینفی کثیرا من الجهل. یعنی اندکی از علم برطرف می‌کند بسیاری از جهل را و جنود جهل هفتاد و پنجند و جنون عقل نیز در عدد ... و حدیث بتفصیله در کافی مذکور است

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ جلد: تیماج سبز زیتونی دو رو ترنج وسر و لچک مجدول گرهی روغنی، ۱۱۵گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۱-۱۶۲]

۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۶۶۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و هر گاه کسی با وجود سلطنت ظلم نماید و با وصف علم فاجر باشد از کمال شقاوت و بدبختی او خواهد بود. و الله تعالی یعلم.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، مقوایی، اندرون جلد آستری کاغذی، ۳۳۰گ، ۱۷ سطر (۱۰/۵×۱۹)، اندازه: ۱۷×۲۷/۵سم [ف: ۱۹-۳۳۵]

● اصطلاحات / فرهنگ اصطلاحات/ عربی

iṣṭilāḥāt

تفسیر برخی اصطلاحات فقهی و کلامی و طبی.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۰۴/۴۸

خط: نسخ، کا: شمس الدین محمد بن علی بن حسن جباعی، تا: قرن ۹، ۵ص (۲۳۲–۲۳۷) [ف: ۵-۱۰۹]

● اصطلاحات / عرفان و تصوف / فارسی

estelāhāt

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۱۷/۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۲ق؛ ۱۴ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲-۳۶۹]

● اصطلاحات اطباء / طب / فارسی

ʻestelāhāt-e atebbā

رساله در بیان اصطلاحات اطبا و طریقه ارکان و اخلاط و امزجه و اعضا و شرح امراض و علل و داء و دوا.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۹۲۸/۱

آغاز: بسمله. بعد از شکر و سپاس بی قیاس حضرت اله و ثنای افضل انبیا بدان ای عزیز اعزک الله فی الدارین که این رساله ایست در بیان اصطلاحات اطبا و ...؛ **انجام:** المنبت آنکه خون را مستعد بسته شدن گوشت گرداند. السم آنکه بخاصیت بکشد. پازهر آنکه بخاصیت دفع کند.

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، تکمله و توضیح و ارئه نسخه طبی مشابه در برخی صفحات وجود دارد که برخی به خط

حکیم الملک و برخی به خط کاتب دیگر است؛ مهر: «محمد ناصر بن محمد حسن» (بیضوی)؛ به احتمال یکی از مالکین نظام الدین احمد ملقب به حکیم الملک گیلانی بوده که چند رساله از این مجموعه از او و به خط اوست؛ کاغذ: آبی، جلد: مشکی گالینگور، ۳۳ص (۲-۳۴)، ۱۹ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف: ۴۷]

← الاصطلاحات الاصولية و الفقهية ﴿ بیان کشف الالفاظ

● **اصطلاحات الاولياء** / عرفان و تصوف / فارسی

estelāhāt-ol owlīyā'

همدانی، علی بن محمد، ۷۱۴-۷۸۶ قمری

hamadānī, 'alī ebn-e mohammad (1315-1385)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: بدون شماره/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ قطع: وزیری [میراث شهاب: س۷ش۱-۲-۳۶]

● **اصطلاحات اهل التحقيق** / عرفان و تصوف / فارسی

estelāhāt-e ahl-et-tahqīq

قیصری، داود بن محمود، -۷۵۱ قمری

qeysarī, dāvūd ebn-e mahmūd (- 1351)

[فهرستواره منزوی ۸۱/۷]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۹۶۸

آغاز: بسمله بدانکه تصوف عبارت از تصفیه قلب است از کدورات غالب دنیا عبارت است؛ **انجام:** در زمان علو مرتبه خواهد بلکه خدایرا جوید تمت الرساله

خط: نستعلیق، کا: علی اکبر سالیانی، تا: ۱۲۶۳ق [الفبائی: ۵۲]

● **اصطلاحات اهل النسب** / انساب / عربی

estelāhāt-e ahl-e nasab

مختصری در بیان اصطلاحاتی که اهل نسب به کار می‌برند. این رساله معمولاً همراه با نسخه‌های عمدة الطالب است و ممکن است از ابن‌عنبه (-۸۲۸ق) مؤلف آن کتاب باشد. در فهرست کتابخانه ملی (ج۵ ص۲۴۱) این رساله از بهاء الدین علی بن حمید دانسته شده است. توضیح این‌که رساله مورد نظر در کتابخانه ملی که نسخه‌ای دیگر در ملک و مرکز احیاء دارد در آغاز و انجام متفاوت با این رساله است و مؤلف آن، نسابه، علی بن عبدالکریم (-۸۰۰؟ق) است که فهرست‌نگار ملی ناقص آورده است (رک: اصطلاحات النسابین).

آغاز: الحمد لله الذی جعل شرف الانساب واسطة عقد المکارم ... اما بعد فان علم النسب من اجل العلوم قدرا و أرفعها ذکراً و قد ذکر النسابون فیه الغازا لا یهتدی الیها ... منها قولهم صحیح النسب و هو الذی ثبت عند النسابة بالشهادة؛

انجام: و اذا قیل اسقط اشارة الی انه اسقط من العلویین لعدم اتصاله او لسوء فعله و یجب التفصیل و الله تعالی اعلم.

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض ۲۴۵۰۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۴۱ق؛ مصحح؛ نسب شاه عباس صفوی به نقل از تاریخ عالم آرا در ۱۸ ربیع الاول ۱۲۵۷ق، حدیثی از کافی، تاریخ وفات چندین تن از علما، یادداشت خرید نسخه در ۱۵ ربیع الاول ۱۲۵۷ق؛ مهر: «یا محمد ۱۱۲۰» (بیضی)؛ تملک: میرزا محمد بن معتمد خان در ربیع الثانی ۱۱۳۲ق در هوشیار پور، عبدالخالق با مهر «سید عبدالخالق» (بیضی)؛ اهدایی: رهبری، اسفند ۱۳۷۶؛ کاغذ: کشمیری نخودی آهار مهره، جلد: مقوا با روکش کاغذی ابر و باد، عطف و گوشه تیماج فرسوده، ۴گ (۱پ-۴پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۶/۵سم [اهدائی رهبر: ۸-۱۵۱]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۵۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، دو یادداشت مقابله در دو تاریخ سه‌شنبه ۲۰ صفر ۱۲۴۹ق و یک‌شنبه غره محرم ۱۲۵۸ق؛ اهدایی: رهبری، اسفند ۱۳۷۶؛ کاغذ: کشمیری نخودی، جلد: مقوا با روکش کاغذ ابر و باد، ۵گ (۱۶۹پ-۱۷۳ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۶/۵سم [اهدائی رهبر: ۸-۱۵۲]

← اصطلاحات اهل تحقیق ﴿ اصطلاحات اهل التحقيق

● **اصطلاحات اهل تحقیق (رساله در)** / عرفان و تصوف / فارسی

estelāhāt-e ahl-e tahqīq (r. dar)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۳۸۸

آغاز: بسمله و به نستعین بر طالبان حقایق نهفته نماند که سرخوشان و پیمانه کشان انوار لم یزلی؛ **انجام:** که التوحید اسقاط الاضافات تمت الرساله فی بلده الرشت

خط: نستعلیق و شکسته، بی‌کا، تا: ۱۲۶۳ق، جا: رشت [رایانه]

● **اصطلاحات اهل تحقیق (رساله در)** / عرفان و تصوف / فارسی

estelāhāt-e ahl-e tahqīq (r. dar)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۳۸۹

آغاز: بسمله و به استمد بعد از حمد پروردگار و درود بر مصطفین اخیار چنین گوید مؤلف این کلمات و ناظم؛ **انجام:** فعالنا من

دون الله من واق تمت بیدی الفانیه فی بلده رشت
خط: نستعلیق و شکسته، بی‌کا، تا: ۱۲۶۳ق، جا: رشت [رایانه]

● **اصطلاحات اهل عرفان** / عرفان و تصوف / فارسی
estelāhāt-e ahl-e ʻerfān

رساله‌ای کوتاه در حل مشکلات غزلیات حافظ است که در سه «باب» تنظیم شده: ۱. معانی ابیاتی که به‌حسب ظاهر اشکال دارد؛ ۲. ابیاتی که ایضاح آن موقوف بر طریقه اهل عرفان است؛ ۳. مراد از معانی ابیاتی که موافق مذهب اشعری است و حال آن‌که مراد آن نیست. نام مزبور رساله در ابتدا و انتهای نسخه آمده است. تقسیم‌بندی‌ها شبیه تقسیمات «لطائف غیبی» محمد دارابی است.
[نسخه‌های منزوی ۱۳۴۲/۲]

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۳۶۷/۱

آغاز: بدانکه دیر مغان از اولین مقامات است که چون سالک متوجه تکمیل نفس است حق را و خود را هر دونصب العین خود نموده از اینجهت با مجوس دارد که بدو اله قایلند؛ **انجام:** والله اعلم و مراد از هیولای عالم مواد کون و فساد است و آنچه حکماء فلسفه بیان نموده‌اند که هیولی محل است و صورت حالّ و از اجتماع حال و محل جسم که قابل ابعاد ثلثه است متکون می‌شود

خط: نستعلیق، کا: عبدالباقی بن حاج میرزا شفیع، تا: جمادی الثانی ۱۲۳۱ق؛ درهامش چند صفحه اول اصطلاحاتی از صوفیه تفسیر و توضیح داده شده که ظاهراً بخشی از یک رساله است؛ جلد: تیماج سیاه سوخت، ۱۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱-۱۶۳]

← اصطلاحات بیانیه و بدیعیه مقامات حریری ⟵ توضیح مصطلحات مقامات حریری (رساله در)

● **اصطلاحات تصوف** / عرفان و تصوف / فارسی
estelāhāt-e tasavvof

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۵۰/۴۳-ف

نسخه اصل: بادلیان ۲۸۲۷ وینفیلد ۸؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۱۲ق، جا: لاهور [فیلمها- ف: ۱-۵۷۲]

● **اصطلاحات جدل و خلاف** / منطق / عربی
eslāhāt-e jadal va xalāf

مقترح، مظفر بن عبدالله (۵۲۹-۶۱۲)
mozaffar ebn-e ʻabd-ol-lāh moqtarah

این رساله در بیان اصطلاحاتی است که در جدل و استدلال فقیهان به‌کار می‌رود و تعریف هر یک را می‌آورد.

آغاز: بسمله ... قال الفقیه الامام الشیخ تقی الدین ابوالعز المقترح ... الحمدلله الکریم الوهاب هادی ذوی الالباب الی سبیل الصواب ... فقد سالنی بعض الطلبة ان اوجز لهم کلمات یستعین بها علی مصطلحات فهم الفقها.

انجام: فهو من قبیل المؤاخذات فایستدل بهذه النبذة علی امثالها و الله الموفق للصواب.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۰۲/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق ریز و نسخ، کا: نوح بن هابیل بن احمد بن صالح بن عصفور بحرانی درازی، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه سمرقندی، جلد: تیماج سرخ ضربی حاشیه دار مقوایی، ۲۵ سطر (۸×۱۰)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۳-۶]

← اصطلاحات الحدیث ⟵ مصطلحات الحدیث الشریف

● **اصطلاحات حدیث** / علوم حدیث، درایه / فارسی
estelāhāt-e hadīs

حسینی، عبدالاول بن علائی، -۹۶۸ قمری
hoseynī, ʻabd-ol-avval ebn-e ʻalāʼī (- 1561)

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۸۹۲۴

بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی-مجموعه نوازی؛ ۱ص (۲۱۱)، اندازه: ۱۹×۳۰/۵سم [رایانه]

● **اصطلاحات حدیث** / درایه / فارسی
estelāhāt-e hadīs

آقا جمال خوانساری، محمد بن حسین، -۱۱۲۵ قمری
āqā jamāl-e xānsārī, mohammad ebn-e hoseyn (- 1713)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۸۸۰/۲

بندی از خوانساری؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۳۰ق؛ ۱گ (۳۳ر) [ف: ۶-۱۵۱]

● **اصطلاحات حدیث** / درایه / فارسی
estelāhāt-e hadīs

رساله‌ای است، برگرفته از شرح مجلسی یکم بر کتاب «من لایحضره الفقیه».

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۳۲۱/۳ صدر

خط: نستعلیق، کا: عماد حسینی کسکری، بی‌تا؛ پس از آن مشیخه همین مجلسی است و تنها همان بخش سند روایات را دارد (۱۴۱-

۱۴۲) و پس از آن یک فائده است در بیان معنی اجازه؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای مقوایی، ۳گ (۱۳۶پ-۱۴۵پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۳-۱۴۱]

● **اصطلاحات الحکماء الفلاسفه** / لغت، کیمیا / فارسی
estelāhāt-ol-hokamā'-el-falāsefe
فی لغات الکیمیاء و الصنعة از خوانساری به ترتیب الفبائی.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۳/۳
کا: شیخ احمد بن محمد جعفر خوانساری ساغر، تا: ۱۲۹۶ق؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج زرد ضربی مقوایی، ۱۱ص (۴۵-۵۵)، ابعاد متن: ۷×۱۳، اندازه: ۱۱×۱۸سم [سنا: ف: ۱-۷۷]

● **اصطلاحات حلقه اسکندری = حلقه سلطانی** / هیئت / فارسی
estelāhāt-e halqe-ye eskandarī = halqe-ye soltānī
رساله‌ای در اصطلاحات کتاب حلقه اسکندری در نجوم، در هفده «باب».
[فهرستواره منزوی ۲۸۱۷/۴]

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۸۹۱/۴
آغاز: هوالله تعالی، رساله در باب اصطلاحات و اعمال حلقه مشهوره بحلقه اسکندری که حلقه سلطانی نیز گویند؛ **انجام:** و قدر قامت را بر حاصل ضرب افزا شد مجموع ارتفاع مرتفع شد تمت الرساله.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۲؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج مشکی یک‌لا، ۸ص (۲۳۳-۲۴۰)، ۲۶ سطر (۹/۵×۱۶)، اندازه: ۱۵/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲-۴۲۷]

● **اصطلاحات دیوان حافظ** / عرفان و تصوف / فارسی
estelāhāt-e d.-e hāfez
همدانی، علی بن محمد، ۷۱۴-۷۸۶ قمری
hamadānī, 'alī ebn-e mohammad (1315-1385)
وابسته به: دیوان حافظ شیرازی؛ حافظ شیرازی، شمس الدین محمد (-۷۹۲)

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۸۸۸۲/۲
آغاز: اصطلاحات دیوان استاد المتقدمین و المتأخرین خواجه حافظ شیرازی است که صراف بازار معانی میر سید علی همدانی تأویل فرموده اند میخانه و بتکده و شرابخانه باطن عارف را گویند
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ چلیپا؛ جلد: تیماج لایه‌ای عنابی، ۱۲ سطر (۸×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۶/۵سم [ف: ۲-۲۹۳]

● **اصطلاحات دیوان حافظ** / عرفان و تصوف / فارسی
estelāhāt-e d.-e hāfez
وابسته به: دیوان حافظ شیرازی؛ حافظ شیرازی، شمس الدین محمد (-۷۹۲)
رساله‌ای کوتاه در بیان معانی و مراوات اصطلاحات عرفانی که در دیوان حافظ شیرازی به کار رفته است، در سه «مطلب»: ۱. اسامی معشوق و آنچه متعلق بدوست؛ ۲. اسامی که میان عاشق و معشوق مشترک است؛ ۳. کلماتی چند که مخصوص به عاشق و احوال اوست. تقسیم‌بندی رساله با «رشف الالحاظ فی کشف الالفاظ» یکسان است.
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد سر اصطلاحات عارف رموزات لاریب حضرت لسان الغیب یعنی خواجه حافظ شیرازی که در دیوان خود فرموده است بباید دانست که عالم معانی را ادراک نتوان
انجام: گفتگوی: عتاب محبت آمیز را گویند. جستجوی: خورده گیری که از تقصیر در وجود آمده باشد و منازعات عاشق و معشوق را گویند تمت.
[نسخه‌های منزوی ۱۱۷۶/۲]

همانند:
۱. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۱۲۴/۱۵**
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۲۱ق؛ ۱۰ص (۱۲۹-۱۳۹)، قطع: بیاضی، اندازه: ۱۱/۵×۲۳سم [ف: ۳۲-۱۵۶]
۲. **کاشان؛ جعفری؛ شماره نسخه: ۷۷/۶**
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف]

● **اصطلاحات دیوان حافظ** / عرفان و تصوف / فارسی
estelāhāt-e d.-e hāfez
وابسته به: مشواق؛ فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی (۱۰۰۶-۱۰۹۱)
شرح اصطلاحات دیوان حافظ است و گویا از مشواق فیض گرفته شده است.
آغاز: بسمله. مقدمه در اسامی عشق و عاشق و معشوق دوستی محض را گویند علاقه محبت صاحب دوستی محس را گویند.
[فهرستواره منزوی ۹۱/۷]

همانند:
۱. **تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۶۸۵/۳**
آغاز: برابر؛ **انجام:** تجلی جمال و مهر و محبت را گویند.
بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی ضربی

مقوایی، ۱۹۰گ (۲۱۰ر-۲۱پ)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۸-۲۴۴]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۵۴۴/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** بوسه استعداد قبول و کیفیت کلام و معنی کلام را گویند تمت دیباچه فی الزمان سلطان اعدل اکرم سلطان حسین میرزا بهادر خان علیه الرحمة.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای مقوایی، ۲گ (۳ر-۵پ)، ۱۷ سطر (۷×۱۱)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱۳-۳۴۸۸]

● اصطلاحات دیوان حافظ / عرفان و تصوف / فارسی

estelāhāt-e d.-e hāfez

در این رساله لغات و اصطلاحات شعرا و خصوصاً اصطلاحات دیوان حافظ شیرازی ترجمه عرفانی شده ولی رعایت ترتیب حروف تهجی نشده است.

همانند:

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۷۶/۲

آغاز: نقل من اصطلاحات الشعراء خصوصا اصطلاح حافظ طاب ثراه ... بتکده و بتخانه و میخانه و شرابخانه: باطن عارف کامل را گویند که درو (او) از معارف و حقائق بسیار بوده باشد؛ **انجام:** ماهتابان: تجلی جمال مهر و محبت را گویند

در فهرست به نام «اصطلاحات شعرا» آمده است؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: رجب ۱۱۵۳ق؛ کاغذ: ترمه بخارایی و فستقی، جلد: میشن قرمز مقوایی طلاکوب لبه‌دار، ۱۳-۲۱ سطر، اندازه: ۱۳/۳×۲۱/۱سم [ف: ۵-۱۸]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۴۶۸/۱۰

آغاز: میخانه و میکده و شرابخانه باطن عارف کامل را گویند؛ **انجام:** مرشد و مربی را گویند و کاملان راه حق

در فهرست با عنوان «رموزات شعر حافظ» آمده؛ خط: نستعلیق و شکسته، بی‌کا، تا: ۱۲۶۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، تریاکی، ترنج و نیم ترنج، ضربی، مقوایی، ۲ص (۹۵-۹۶)، ۱۵ سطر (۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۵-۶۳۸]

● اصطلاحات دیوان حافظ / ادبیات / فارسی

estelāhāt-e d.-e hāfez

وابسته به: دیوان حافظ شیرازی؛ حافظ شیرازی، شمس الدین محمد (-۷۹۲)

غیر همانند:

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۶۸۶/۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قرمز، ۶گ (۱۲۵پ-۱۳۱پ)، اندازه: ۹/۵×۱۵سم [ف: ۲۰-۲۰۲]

۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۳۰۵/۱-عکسی

آغاز: بسمله. اصلاح (اصطلاحات؟) قوانین تصوف الفاظ حضرت خواجه حافظ شیرازی به طریق حروف تهجی. ردیف الف. «انوار» روشنی متواتر را گویند که در توجه بر سالک ظاهر گردد. «امر» ارادات خود را جاری داشتن است بر سالک

نسخه اصل: گنج بخش، ش ۱۲۳۸۲ (فهرست نشده). به ترتیب الفبایی از آغاز واژه ها: امر، انشا، استغنا، اهمال، اوباش، اعلام، ابر، آب روان، انجام در حرف «ش» نانویس مانده: «شیوه» اندک جذبه الهی را گویند در هر حال که باشد؛ خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ «شراب» غلیان عشق را گویند، «شمع» نورالله را گویند؛ ۶گ (۱-۶) [عکسی: ۲-۲۷]

● اصطلاحات الریاضیة / ریاضیات-عربی

iṣṭilāḥāt-ur-rīyāḍīyya

ابوالوفای بوزجانی، محمد بن محمد، ۳۲۸-۳۸۸؟ قمری

ab-ol-vafā-ye būzajānī, mohammad ebn-e mohammad (941-999)

رساله‌ای است در بیان انواع عدد و تعریف هر یک و نیز بیان نسبت بین اعداد.

آغاز: هذه رسالة لابی الوفاء البوزجانی محمد بن محمد المهندس الحاسب قال الوحدة هی التی یقال علی کل موجود واحد، العدد هو کثرة الوحدات

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۸۴۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** فهذه مسائل استخرجناها بالاولی فی المفردات من المسائل الجبریه و بالله التوفیق.

در فهرست به نام جبر و اعداد آمده است؛ خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، بی‌تا؛ مسائلی در جبر به همراه پاسخ آنها در برگ ۵۷پ الی ۵۸پ نوشته شده است [رایانه]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۵۶۴/۹-ف

آغاز: برابر؛ **انجام:** المناسبة العاشرة هی ان یکون نسبة الحد الاوسط الی الحد الاصغر کنسبة تفاضل الطرفین الی تفاضل الاعظمین (تمت الرسالة)

نسخه اصل: نسخه آقای حسن نراقی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ در یک سطر با خطی عجیب آمده که گویا تسمیه و حمد و صلاة است؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج زرکوب، ۱گ (۱۳۲ر-۱۳۳ر)، ۱۹ سطر (۸×۱۱)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۳×۱۷سم [فیلمها-ف: ۲-۱۸۷]

● اصطلاحات ریاضی / ریاضیات / فارسی

estelāhāt-e rīyāzī

بیان برخی اصطلاحات ریاضی، در بیان معانی بعضی الفاظ که در اعمال عدد مذکور شود و در انواع وزن به‌کار آیند و در مقادیر مساحت ضرور باشند.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۵۳۴/۱

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛ ۳گ (۲پ-۴ر) [ف: ۶-۳۷]

● **اصطلاحات زنان همدان** / فرهنگ اصطلاحات، شعر/فارسی

estelāhāt-e zanān-e hamedān

چهارده بیت است که در آنها اصطلاحات و واژه‌های متداول در بین زنان و خانواده‌های همدانی (با لهجه همدانی) به‌کار می‌رود.

آغاز: شاعری محض یادگار از زبان همدانی گفته: کرد خواهش زمن آن مه عمل دشواری ×× اصطلاحات زنان همدانی باری / وخی آماج بمال دختره، عید آمد آخر ×× قرچه مانده زده آخر چه قدر رو داری / حالا چنگول میگری نکه برودت افتاد ×× آماشی مثل با وای عن به عنت بیعاری / و خیزم با هله کو کرت و کبودت بکنم ×× روت به غر سال خانه امید چه قدر رو دارای

[فهرستواره منزوی ۱۰/۲۰۴]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۷/۲-فیروز

آغاز: برابر

کا: میر سید علی تفرشی لشکر نویس ملقب به موثق لشکر، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۱ص (۲۹)، قطع: نیم خشتی، اندازه: ۱۲/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۱-۲۰۲]

● **اصطلاحات شعرا** / فرهنگ اصطلاحات / فارسی

estelāhāt-e šo‘arā

اصطلاحات فصحا و بلغاء و شعراء.

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۶۹۴/۶۸

آغاز: بسمله، سپاس بیقیاس خدایرا که انواع انسان را به عطیه بلاغت و خلعت فصاحت ... اما بعد این چند اوراق بالتماس بعضی اخوان در اصطلاحات اهل فصاحت ... نوشته شد ... بدان ارشدک الله فی الدارین که صنعت؛ **انجام:** از یار کهن نمی کنی گوش ×× این پیشه نو مبارکت باد

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی و فستقی؛ جلد: تیماج عنابی، ۵گ، اندازه: ۱۳/۵×۲۲/۵سم [ف: ۱-۵۴۷]

● **اصطلاحات شعری** / ادبیات/ ترکی، فارسی

estelāhāt-e še‘rī

اصطلاحاتی که شاعران در اشعار خود استفاده می‌کنند را به ترتیب الفبا از باب الف تا یاء و در هر باب مفتوحه و مکسوره و مضمومه حروف را آورده و به ترکی معنی می‌کند و به عنوان شاهد مثال اشعاری را به زبان فارسی و ترکی می‌آورد.

[راهنمای فهرست مشترک پاکستان ص ۱۳۲]

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۹۲۹-۳۵/۱۰۹

آغاز: سپاس فراوان اول متکلم بی زبانه ارزانی درکه ایفای ثنای بی پایانی ایچون هر دهانه بر لسان و هر لسانه برگونه بیان ویردی ... و دستورالعمل اسمیله مسمی قلمق زوراکو ... باب الالف المفتوحه آب در دهانش آمد اغزی صولندی کمال اصفهانی چو دید طلعت خصم ترش لقا را؛ **انجام:** باب الیاء المضمومة یوغ بویندرق سرمن بیوغ آرد، بنی بلایه اوغره دربوشکوفة گراید که پیش توگویم دروغ، دروغ اندر آرد سرمن بیوغ قدفرغ من تسوید هذه النسخة

خط: نستعلیق، کا: احمد نامراد، تا: جمعه اواسط شعبان ۱۰۵۰ق، جا: اوان؛ جلد: مقوا عطف تیماج، ۵۶گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴-۱۸۱۹]

← اصطلاحات صاحب الوافی فی الاسانید ← فهرس ابواب الوافی

← اصطلاحات صوفیان ← اصطلاحات دیوان حافظ (الف)

← اصطلاحات صوفیان ← مصطلحات عرفانی

← اصطلاحات صوفیان ← اصطلاحات صوفیه

← اصطلاحات صوفیان ← طوارق

← اصطلاحات صوفیان ← عشق

← اصطلاحات صوفیان ← رشف الالحاظ فی کشف الالفاظ

← اصطلاحات صوفیان ← آداب صوفیه

● **اصطلاحات الصوفية** / عرفان و تصوف / عربی

iṣṭilāḥāt-uṣ ṣūfīya

ابن عربی، محمد بن علی، ۵۶۰-۶۳۸ قمری

ebn-e ‘arabī, mohammad ebn-e ‘alī (1166-1241)

تاریخ تألیف: صفر ۶۱۵ق؛ محل تألیف: ملیطه

مختصری است در شرح اصطلاحات صوفیه که در آن دویست و بیست اصطلاح صوفیان که اهمیت بیشتری دارند، بدون تنظیم مخصوص گزارش شده و اصطلاحاتی که معنی آنها واضح یا به قرینه می‌توان به‌دست آورد، گزارش نمی‌شود. نویسنده می‌گوید: «جماعت کثیری از مردمان را دیدم که قصد معرفت بر اصطلاحات بین ما دارند و تا از آن ره به جایی برند لذا بر آن شدم تا پاسخ خواست آنها را بدهم بناءً علی‌هذا به شرح این الفاظ و اصطلاحات پرداختم و البته در این پرداختن به شرح الفاظ بسیار مشهور توجه بیشتر کردم.»

آغاز: بسم الله خیر الاسماء الحمدلله و سلامه علی عباده الذین اصطفی و علیك ایها الولی الحمیم ... الوقت عبارة عما انت علیه فی زمان الحال من غیر نظر الی الماضی و المستقبل

انجام: السر ما انفرد به الحق عن العبد.

چاپ: ضمن رسائل محیی الدین، حیدرآباد، ۱۳۶۷ق؛ ضمن رسائل، قاهره، ۱۴۰۷ق؛ مجله معارف اسلامی، اخرجه مظفر

بختیار، ۱۳۴۸ش، شماره ۸، ۷۶-۸۵؛
[دنا ۱۰۴۳/۱ (۷ نسخه)؛ سرکیس، معجم ۱۷۵/۱؛ زرکلی ۲۸۱/۶]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۷۱۴/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: غره ربیع الثانی۸۷۳ق؛ مقابله شده؛ کاغذ: آهاری حنایی، جلد: مقوا با روکش پارچه، گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۱۱-۳۰۰]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۲۷۰/۷
آغاز و انجام: برابر
خط:نسخ،کا:درویش مصطفی مولوی سهروردی،تا:قرن۱۱؛ کاغذ: شرقی، ۴گ (۷۶-۷۹)، ۳۰ سطر، اندازه: ۹×۲۰سم [ف: ۳۸-۷۶۷]

۳. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۰۹۵۶/۱۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۴گ (۵۹پ-۶۲پ)، ۲۵ سطر (۱۲/۵×۲۱/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۲۸سم [الهیات مشهد: ف: ۲-۵۳۶]

۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۶۹۷/۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** در دو عالم ظاهر و باطن که غیب و شهادتست مندرج باشد قال الله عالم الغیب و الشهاده و هو الرحمن الرحیم
تذکر: نام مؤلف به استناد نسخه ش ۱۱۷۱۴/۱ آستان قدس تعیین شد؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: قربانعلی نیشابوری، تا: ۱۲۳۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای یک‌لا، ۹ص (۱۴۰-۱۴۸)، ۱۹ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۶-۲۷۶]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۶۲۸/۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق پخته، بی‌کا، تا: ۱۲۹۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۹گ (۱۷۸پ-۱۸۵پ)، ۱۲ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۸-۲۱۲]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۸۰/۳-عکسی
اصل نسخه: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲-۲۹]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۹۶۳/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۱ق؛ جلد: تیماج مشکی، ابعاد متن: ۷×۱۳/۵، ۲ص (۸۲-۸۳)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۳۴-۱۰۰]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۷۱۴/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [رایانه]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۴۱۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۴گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۴-۱۰۹]

۹. اردکان یزد؛ حوزه علمیه امام صادق؛ شماره نسخه: ۱۱۶/۱
خط: نستعلیق، کا: عطاء الله بن محمد بن نظام حسینی بخاری، بی‌تا؛ جلد: تیماج قرمز، ۳گ (۱پ-۴پ)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱-۹۵]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۵۵۶/۲۰
آغاز: الحمدلله و سلام علی عباده الذین اصطفی ... أما بعد فانك أشرت الینا بشرح الألفاظ التی تداولها الصوفیة المحققون من أهل الله؛ **انجام:** برابر
تذکر: نام مؤلف به استناد فهرست مرعشی (۷۶۷/۳۸) ذکر شد؛ خط: نسخ، کا: حاجی عبدالله بن سید طه عرب، بی‌تا؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۸گ (۳۸۵پ-۳۹۲پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۲/۵سم [ف: ۲۲-۱۳۶]

۱۱. کاشان؛ عاطفی، افشین؛ شماره نسخه: ۹۹/۶
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۳گ (۲۲۴ر-۲۴۶پ)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۸۶]

● اصطلاحات صوفیان / عرفان و تصوف / فارسی
estelāhāt-e sūfīyān

عراقی، ابراهیم بن بزرگمهر، ۶۱۰-۶۸۸ ؟ قمری
‘erāqī, ebrāhīm ebn-e bozorgmehr (1214-1290)

رساله‌ای در شرح اصطلاحات صوفیان، در سه «مطلب»: ۱. کلماتی که اکثرش مخصوص محبوب است و بعضی از آن متعلق به محب؛ ۲. اسامی که میان عاشق و معشوق مشترك و وارد است؛ ۳. کلماتی چند مخصوص به عاشق و احوال اوست. بخش‌های سه گانه آن همانند «رشف الالحاظ» است.
آغاز: شکر و سپاس موجودی را که اعیان اشیا را بظهور نور خویش بنواخت که الله نور السموات و الأرض و علم عشق در کشور عاشقی و معشوقی برافراخت که یحبهم
انجام: ۱. شست‌وشو برداشتن خودیها را گویند که از تقصیر در وجود آمده باشد و با صفای حضور عاشق و معشوق انشاء الله که عاقبت کافه طلاب تحقیق و ارباب جاده طریق را ختم کاری شست و شوی باشد که تا از این جمله باشند که ختامه مسک فلیتنافس المتنافسون. تمت بالخیر و الاقبال
۲. گفت و گوی عتاب محبت آمیزی را گویند گوهر معانی و صفات را گویند، و بالله التوفیق تمت المصطلحات بعون الله و حسن توفیقه و الحمدلله وحده
[نسخه‌های منزوی ۱۰۳۷/۲؛ الذریعه ۱۲۸/۲۱؛ فهرستواره منزوی ۸۷/۷ (۴ نسخه)؛ ریحانة الادب ۱۱۷/۴؛ دنا ۱۰۴۳/۱ (۱۴ نسخه)]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۴۲۸/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر۲
در سه مطلب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ مجدول؛ کاغذ: شرقی، ۷ص (۲-۸)، ۲۵ سطر، اندازه: ۵/۵×۱۲/۵سم [ف: ۳۱-۳۹۸]

۲. یزد؛ علومی، شیخ علی؛ شماره نسخه: ۵۸/۲
در سه مطلب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ قطع: ربعی [نشریه: ۴-۴۴۵]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۰۴۱/۲

در سه مطلب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۰۶ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوا عطف تیماج مشکی، ۹گ (۴۶پ-۵۵پ)، ۱۷ سطر (۷×۱۲) قطع: ربعی، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۱۶-۴۳۶]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۰۷۳/۲

در سه مطلب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قرمز ساده نو، ۱۴ قطع: [ف: ۵-۲۳۰]

۵. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۷۰/۳

در سه مطلب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: مقوایی عطف پارچه‌ای گل‌دار، ۳۵گ (۶۴پ-۹۸ر)، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۱-۱۲۱]

۶. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۳۴۶/۹ حکمت

آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر۲

در سه مطلب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ نسخه در پایان لوایح نامیده شده با آن‌که رساله دیگری است؛ جلد: تیماج تریاکی ضربی مقوایی، قطع: جیبی [ف: ۲-۶۱]

۷. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۲۳۴/۲

آغاز: بسمله در اسامی معشوق و آنچه بدان متعلق است میل رجوع را گویند به اصل خود بی شعور و آگاهی از اصل مقصد همچون رجوع طبیعی چون جمادات و طبایع اربعه که بی اختیار مایل اصلند؛ **انجام:** برابر۱

فاقد دیباچه؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مهر: «شعاع ۱۳۱۵» (بیضوی)؛ تملک: امین [...] بن محمد هاشم حسینی ذهبی؛ ۹گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱-۱۶۴]

۸. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه: ۲۶۱/۹

در سه مطلب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۳گ، قطع: خشتی [ف: ۱۰۲]

۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۶۹۷/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر۲

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: قربانعلی نیشابوری، تا: ۱۲۳۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای یک‌لا، ۱۷ص (۱۲-۲۹)، ۱۹ سطر کامل (۷×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۶-۲۷۲]

۱۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۶۷۰/۲-۹/۲۲۰

آغاز و انجام: برابر۱

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: کاغذی آبی، ۱۴گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۱-۳۸۱]

۱۱. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۰۴/۲

در سه مطلب؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج زرشکی مجدول، ۱۳گ (۶۱پ-۷۳ر)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱-۱۵۳]

۱۲. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۸۴/۲

در سه مطلب؛ بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی [نشریه: ۱۱-۹۴۴]

۱۳. شیراز؛ خاوری (دکتر)؛ شماره نسخه: ۸/۴

در سه مطلب؛ بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۵-۲۶۸]

۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۰۶/۲

در سه مطلب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۴ قطع: خشتی، اندازه: ۱۴/۵×۲۲سم [ف: ۲-۱۸۰]

● اصطلاحات صوفیان = اصطلاحات صوفیه / عرفان و تصوف / عربی

estelāhāt-e sūfīyān = estelāhāt-e sūfīye

عبدالرزاق کاشی، عبدالرزاق بن احمد، -۷۳۶ ؟ قمری

ʻabd-or-razzāq-e kāšī, ʻabd-or-razzāq ebn-e ahmad (-1336)

از مؤلف پس از این‌که از «شرح منازل السائرین» و «شرح فصوص الحکم» ـ که مبنی بر اصطلاحات اهل عرفان بود ـ فراغت یافت، درخواست شده که این اصطلاحات را جداگانه توضیح دهد و او کتاب حاضر را تألیف کرد. این کتاب در دو قسم تنظیم شده است: ۱. اصطلاحاتی که در منازل السائرین ذکر نشده به ترتیب حروف؛ ۲. تفریعات آنها به‌ترتیب کتاب مبین. مؤلف چند رساله در توضیح اصطلاحات صوفیان نگاشته است، از جمله: ۱. لطائف الاعلام فی اشارات اهل الالهام، ۲. رشح الزلال فی شرح الالفاظ المتداولة بین ارباب الاذواق و الاحوال. صاحب الذریعه کتاب حاضر را خلاصه‌ای از «لطائف الاعلام» می‌داند.

آغاز: الحمدلله الذی نجانا من مباحث العلوم الرسمیة بالمن و الافضال ... و بعد فانی لما فرغت من تسوید شرح کتاب منازل السائرین

انجام: المنور بنور الحق المشعر بالاثنینیة المثبت للخلة و لیکن هذا آخر ما اردنا ایراده و الحمدلله علی ما وفقنا

چاپ: بمبئی، ۱۳۱۲ق، سنگی؛ همراه با شرح المنازل، ایران، ۱۳۱۵ق

[الذریعة ۱۲۲/۲ ش۴۹۱، ۳۱۳/۱۸ ش۲۶۱؛ ریحانة الادب ۳۴/۵؛ نسخه‌های منزوی ۱۰۱۲/۲ و ۱۰۳۴ و ۱۰۳۵ و ۸۸/۷؛ هدیة ذوی الفضل و النهی بترجمة المولی محمد علم الهدی یا مقدمه معادن الحکمة چاپ دوم از انتشارات جامعه مدرسین قم ۵۰/۱؛ مشار فارسی ۳۴۸/۱؛ فهرستواره منزوی ۸۸/۷ (۲۶ نسخه داخلی)؛ مکتبة امیر المومنین ۱۱۷/۱؛ دنا ۱۰۴۴/۷ (۱۶ نسخه)؛ مشترک ۱۲۷۱/۳ (نشانی ۸ نسخه)]

شرح و حواشی:

۱- اصطلاحات صوفیه (منتخب)

۲- اصطلاحات صوفیان؛ نعمة الله ولی، نعمة الله بن عبدالله (۷۳۰-۸۳۴)

۳- شرح اصطلاحات صوفیان؛ مودود لاری، محمد علی (-۹۳۷)

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۵۴/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** تم قسم الاصطلاحات و الحمدلله رفیع

الدرجات و الصلوة علی رسوله صاحب الحسنات.
در این نسخه بخش دوم دیده نمی‌شود و گویا به نگاشتن آن نرسید؛ خط: تعلیق ریز، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۲۰ شوال ۸۱۳ق، جا: سمرقند، مدرسه سلطانیه [ف: ۳-۴۰۷]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۱۴۹/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** الغین ذهول عن الشهود او احتجاب عنع مع صحة الاعتقاد و الله الموفق للخیر و السداد و هو ولی الهدایة و الإرشاد. تمت.

خط: نسخ، کا: محمد بن حصار بک بن علی خوجه، تا: ۸۵۵ق، جا: فلک‌آباد؛ مصحح، محشی، افزودگی اندکی در خصوص محیی الدین ابن عربی و آثار وی بعد از انجام آمده است؛ تملک: «سید مهدی لاجوردی حسینی» با مهر «مهدی اللاجوردی الحسینی» (بیضوی)؛ کاغذ: شرقی، ۲۱گ (۱پ-۲۱پ)، ۱۹-۲۵ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۳/۵سم [ف: ۳۳-۲۸۱]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۸۹۵/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و فی الحقایق الفنا فی الذات مع بقاء الرسم الخفی المنور بنور الحق تم بحمدالله مرسل الرسل ... فی عاشر شوال سنة ست و خمسین و ثمانمایة

خط: نسخ، کا: طالب، تا: ۱۰ شوال ۸۵۶ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج لولادار قهوه‌ای، ۲۳گ (۲۳۵پ-۳۵۷پ)، ۱۱ سطر (۱۷×۱۰/۵)، اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف: ۱۴-۴۲]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۳۹۳/۲

آغاز: و أما القسم الثانی فآلف مقام کل مائة منها فی قسم من الأقسام العشرة، فمما فی قسم البدایات الیقظة و هی أصل فی هذا القسم مستصب فی سائر الأقسام؛ **انجام:** برابر

بخش دوم رساله در اصطلاحات صوفیه است. نسخه‌های دیگر از این کتاب، همگی شامل بخش نخست کتاب هستند و حتی چند نسخه چاپی نیز که به هنگام معرفی این رساله ملاحظه شد، همه شامل فقط بخش نخست بودند، مگر یک نسخه چاپ «حیدر آباد» که آن نیز به صورت مغلوط و ناقص، اقدام به چاپ بخش دوم، در ادامه بخش اول نموده بود. باید دانست که در بخش نخست، اصطلاحات بر اساس حروف «ابجد» شرح داده شده، لیکن در این بخش (رساله موجود) اصطلاحات بر اساس ترتیب کتاب «منازل السائرین» شرح داده شده است. (القسم الثانی)؛ خط: نستعلیق خوش، کا: معین بن حسین، تا: ۸۷۱ق؛ مصحح، محشی، این نسخه نسبت به نسخه چاپی «حیدر آباد» یک چهارم افزون‌تر است و نسخه چاپی فقط تا کلمه «صفا» چاپ شده و بسیار مغلوط است؛ کاغذ: شرقی، ۳۹گ (۱۶-۵۴)، ۱۷ سطر، اندازه: ۶/۵×۱۱سم [ف: ۳۶-۳۲۷]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۰۹۵

آغاز: جنة الافعال هی الجنة الصوریة من جنس المطاعم اللذیذة و المشارب الهنیئة و المناکح البهیة ثواباً للأعمال الصالح و تسمی جنة الأعمال و جنة النفس؛ **انجام:** باب الهاء الهاء اعتبار الذات بحسب الحضور و الوجود، الهواء اعتبارها بحسب الغیبة و الفقد ... و هی الباعثه علی طلب الباقی و ترک الفانی.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ در اول نسخه مطالب عرفانی از جمله وصیتی عرفانی درج شده و در گ ۷ دعای قنوت و صلوات بر پیامبر اکرم (ص) آمده؛ جلد: گالینگور مشکی، ۱۱گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۵/۵سم [ف: ۴۴-۲۴۷]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۳۳

آغاز: بسمله و صلی الله علی محمد و اصحابه اجمعین اللهم اغفر؛ **انجام:** کل ماته منها فی قسم من الاقسلام العشره متها فی قسم

خط: نسخ شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام [رایانه]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۲۷۰/۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** والغین ذهول عن الشهود و احتجاب عنه مع صحة الاعتقاد و الله الهادی للسداد.

خط: نسخ، کا: درویش مصطفی مولوی سهروردی، تا: اواخر رمضان ۱۰۲۲ق؛ محشی با نشان «ه»، مصحح، در انجام چند سطر از آغاز اصطلاحات الصوفیه محیی الدین بن عربی تحریر شده؛ کاغذ: شرقی، ۲۲ص (۲۶-۴۷)، ۳۰ سطر، اندازه: ۹×۲۰سم [ف: ۳۸-۷۶۵]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۴۸۵/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: ۱۰۷۵ق، به دستور مولی محمد علم الهدی ابن فیض کاشانی؛ مصحح، مقابله شده با نشان «قد قوبل مقابلة صحیحة من نسخة معتمد علیها الا مازاغ عنه البصر وفقنا الله للعمل بما یحب و یرضی بمحمد و آله»، برخی از حواشی خصوصاً حاشیه برگ ۶۲پ شباهت بسیار به خط فیض کاشانی دارد؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۴ص (۴۶-۱۲۹)، ۱۸ سطر (۵×۱۳)، اندازه: ۱۰×۱۹/۵سم [ف: ۳۴-۲۱۵]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۴۷۲/۱

آغاز: الحمدلله و سلام علی عباده الذین اصطفی ... اما بعد فانک آثرت الینا بشرح الالفاظ التی تداولها الصوفیة المحققون من اهل الله بینهم؛ **انجام:** هذا آخر ما اردنا ایراده و الحمدلله علی م ا وفقنا لاتمامه و شرفنا بانعامه انه هو الولی الحمید.

خط: نستعلیق، کا: درویش محمد صدفی، تا: شنبه میانه‌های ربیع الاول ۱۱۲۱ق؛ جلد: مقوا عطف و گرداگرد تیماج تریاکی، بغلی [ف: ۱۷-۳۷۸]

۱۰. شیراز؛ بنیاد فارس‌شناسی؛ شماره نسخه: ۹۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مجدول با ترنج و سرترنج و لچکی، ۷۲گ، ۱۷ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱۳۲]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۳۹۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الغین دهول عن الشهود و احتجاب عنه ...

للسداد.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول؛ تملک: صنیع الدوله محمد حسن خان؛ جلد: گالینگور آبی، عطف و گوشه تیماج قهوه‌ای، ۵۷گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۳۲-۳۵۵]

۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۱۲۸/۲

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۲۰۵ق [رایانه]

۱۳. بابل؛ خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه: ۱۵۷/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الغین ذهول عن الشهود او احتجاب عنه مع صحة الاعتقاد.

خط: نستعلیق زیبا، کا: یعقوب بن مقیم درزی بارفروشی، تا: ۱۲۵۴ق؛ به ضمیمه چند برگ در مواعظ و سیر و سلوک؛ مهر: «عبده الراجی یعقوب» (بیضی)، «حسین منی و انا من حسین»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱۰۶]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۷۸۹/۲

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵-۲۵۷]

۱۴. بیدگل؛ مجتهد الزمان بیدگلی؛ شماره نسخه: ۸۹۱۹/۱۴

بخش‌های مختلفی از این واژه‌نامه به صورت تکه‌های کوتاه کوتاه در چندین جای جنگ نوشته شده است. تا آن جا که دقت کردم مطالب این برگ‌ها نیز مربوط به همین کتاب است: ۵ر، ۳۴پ، ۳۵ر، ۳۹پ، ۵۲پ، ۱۰۱ر، ۱۰۴پ، ۱۰۵ر، ۱۰۵پ، ۱۰۷پ، ۱۱۴پ و ۱۱۹ر؛ خط: نستعلیق و شکسته، کا: محمود بن جلال الدین محمد نصیر قلندرشاه خویی، تا: ربیع الثانی ۱۲۷۲ق، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی نازک، جلد: میشن قهوه‌ای ضربی با ترنج و سرترنج و جدول، ۳گ (۴۷پ-۴۹ر)، اندازه: ۱۲/۸×۲۱/۵سم [شورا: ف: ۲۹/۱-۳۳۱]

۱۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۹۳۰/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الغین ذهول عن الشهود أو احتجاب عنه مع صحة الاعتقاد

خط: نستعلیق، کا: احمد بن اسدالله تفریشی، تا: جمعه ۵ رجب ۱۲۹۸ق، به دستور آقای فاضل؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۲گ (۹۷پ-۱۳۸پ)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۱۰-۳۱۰]

۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۹۱۴/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۰ق، جا: تهران؛ در دو برگ آغازین اشعاری فارسی و عربی بدون نام و برخی از جامی و مهدی بیک شقاقی و برخی با عنوان «محرره» که تمامی ظاهراً به خط کاتب مذکور کتابت شده و برخی در مدرسه منیریه دارالخلافه تهران به سال ۱۳۱۴ق و اشعاری به ترکی و عربی دیده می‌شود؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۵گ (۲پ-۷ر)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۰-۳۴۱]

۱۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۶۵۳/۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا ضربی ترنج و سرترنج دار، ۳گ (۱۰۱پ-۱۰۴ر)، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۲۰-۱۸۱]

۱۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۱۴۴/۶-۷/۴۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** الفین دون الدین و هو الصداء المذکور ... فهو الحجاب الکشف الحائل بین القلب و الایمان بالحق و الفین ... عن السهود او احتجاب عنه مع صحة الاعتقاد تمت الکتاب الاصطلاحات.

خط: نستعلیق، کا: حسن بن حسین بن حسن حسینی نوربخشی، بی‌تا؛ در حاشیه تحریر شده؛ جلد: تیماج، سرخ، ضربی، ترنج با سر، مجدول مذهب، ۲۳گ، اندازه: ۱۶/۵×۲۴سم [ف: ۱-۳۸۰]

۱۹. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۷۹۹/۳۳

فقط بخش نخستین؛ بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ ضربی مقوایی، ۱۵ص (۲۹۷-۳۱۱)، ۲۱-۳۴ سطر، اندازه: ۲۴×۳۸سم [ف: ۳-۱۴۱]

۲۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۰۸۰/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوایی عطف تیماج مشکی، ۱۷گ (۵پ-۲۱ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۱۷سم [ف: ۱۱-۹۲]

۲۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۷۸۱/۳

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۵گ (۷۶ر-۱۰۰پ)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۲-۳۴۵]

۲۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۶۴۳۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** تم القسم الاصطلاحات ... و اله الهداة للخلق من الضلالات

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [رایانه]

۲۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۱۹۸

آغاز: من کلام الشیخ عبدالرزاق الکاشی؛ **انجام:** بلکه خدامراجوید و بس تم

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، بی‌تا [رایانه]

۲۴. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۱۲۷/۱

آغاز: برابر **انجام:** مع صحة الاعتقاد تمت.

کا: غلام حسین آشتیانی، بی‌تا، جهت میرزا ابوالقاسم تفریشی نوشته و او آن را به مرحوم میرزا علی آقا شیرازی تقدیم داشته؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز مقوایی، ۷۹ص (۲-۸۱)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۳سم [ف: ۱-۱۵۱]

۲۵. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۱۹۷۳/۱

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوا عطف و گوشه تیماج قهوه‌ای، ۱۹ سطر (۷/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۲سم [ف: ۲-۶۴۰]

۲۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۶۵۰/۸

خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمود متطبب تولمی گیلانی، بی‌تا؛ جلد: مخمل قرمز، ۳۳گ (۸۴پ-۱۱۶ر)، اندازه: ۱۲/۵×۱۷سم [ف: ۱۲-۲۲۴]

۲۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۸۸۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** او احتجاب عنه مع حجه ... اختلال البال

لکاتبه وضیق المجال
بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: ۵۲]

● **اصطلاحات صوفیان = اصطلاحات صوفیه** / عرفان و تصوف / فارسی

estelāhāt-e sūfīyān = estelāhāt-e sūfīye

عبدالرزاق کاشی، عبدالرزاق بن احمد، -۷۳۶ ؟ قمری
'abd-or-razzāq-e kāšī, 'abd-or-razzāq ebn-e ahmad (-1336)

رساله کوتاهی است در بیان اصطلاحات صوفیان که از تألیفات عبدالرزاق کاشانی دانسته شده است، در این صورت ترجمه یا گزارشی از آن خواهد بود چون رساله کاشانی عربی است. در فهرست مجلس این رساله تألیف محمد حسین معرفی شده است. تحریر عربی آن در دو بخش است: ۱. بیان مصطلحات به ترتیب حروف ابجد، ۲. تفریعات مقامات صوفیه. کتاب حاضر ترجمه‌ای است با تلخیص از بخش نخست آن کتاب. در این ترجمه دو بار از شرح مؤلف (یا مترجم) بر کتاب فصوص یاد شده است و حال آن که کاشی در اصل کتاب از آن یاد نمی‌کند. در اول آن ـ پس از خطبه و پیش از آغاز ترجمه اصطلاحات کاشانی ـ پاره‌ای از مصطلحات عرفا و شعراء بیان شده است که در اصل رساله عبدالرزاق کاشانی وجود ندارد، این مقدمه چنین شروع می‌شود: «تصوف تصفیه قلب است» (آغاز۱). بسیاری از نسخه‌هایی که در زیر می‌آید تنها همین مقدمه است با تفاوت‌های اندک و تقدم و تأخر در برخی از الفاظ و اصطلاحات که در نسخه‌ها و فهرست‌ها با نسبت به شاه نعمة الله و کاشانی آمده است. در میان ترجمه‌های فارسی «اصطلاحات الصوفیه» عبدالرزاق کاشی تنها ترجمه شاه نعمة الله مطابقت کامل با اصل دارد و نیز شامل ترجمه هر دو بخش آن کتاب است.

آغاز: [آغاز خطبه] ۱. لآلی اعالی حمد و سپاس نثار منعمی سزد که دلهای عارفان را مخزن جواهر اسرار گردانید ... اما بعد مکشوف ضمایر ارباب بصائر باد که چون ادراک معانی عبارت ... عبدالرزاق کاشی گهرپاشی نموده ... تصوف تصفیه قلب است

[آغاز ترجمه متن اصطلاحات: فصل در مصطلحات صوفیه الف اشارتست به ذات احدیت حق من حیث هی و الی الاشیاء فی ازل الازال و ذات الهی است من حیث هی هی از غیر اعتبار صفتی]

۲. [آغاز مقدمه‌ای که بعد از خطبه آمده] تصوف عبارت است از تصفیه قلب از کدورات قالب. دنیا عبارت است از آنچه بنده را از راه خدا باز دارد. زهد عبارت است ... جمع الجمع عبارت از مرتبه انسان کامل است. هو امیل نفس است

انجام: ۱. [پایان ترجمه] حقا که مصطلحات این طایفه بحسب مقامات سلوک بسیار است و بیشتر این مقامات در شرح فصوص الحکم با مناسبات ماخذ آن گفته‌ام و بالله الهدایة

۲. [پایان مقدمه] پاکبازی عبارت از توجه خالص است که نه در اعمال ثواب خواهد و نه در مآل مرتبه بلکه خدای تعالی خواهد و بس

چاپ: بمبئی، ۱۳۱۲ق، سنگی

[الذریعة ۱۲۲/۲؛ ریحانة الادب ۳۴/۵؛ نسخه‌های منزوی ۱۰۳۵/۲؛ فهرستواره منزوی ۸۸/۷ (۲۶ نسخه داخلی)؛ دنا ۱۰۴۴/۷ (۸۱ نسخه)؛ دانشگاه تهران ۲۲۶۱/۶ (در آن جا احتمال داده شده مترجم محمد دهدار باشد)؛ مجلس ۱۱۴/۲۲–۱۱۵و۱۱/۲۵ (با انتساب به محمد حسین)]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۱۰

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ در ص ع آمده که شرح مقامات کاشی هم در آن هست و گویا مراد بخش دوم کتاب است؛ تملک: محمد مکی نواده شهید اول در ۱۱۴۶ و از کتابخانه عبدالرحیم بن محمد خان خانان که به محمد تقی بن محمد دهدار در ۲۰ جمادی الاول ۱۰۳۲ بخشیده بوده و خط و مهر این دو در آن هست؛ مهر: شعاع؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی با ترنج و سرترنج، ۷۷گ، ۱۷ سطر (۸×۱۲)، اندازه: ۲×۱۷سم [سنا: ف: ۱–۹۸]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۳۸۶-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها- ف: ۲–۱۳۳]

۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۶۶۲/۳

بی‌کا، تا: اوایل قرن ۹؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی، ۱۵گ، اندازه: ۱۵/۵×۲۵سم [ف: ۳–۱۰۱۵]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۸۸۰/۳

خط: نسخ، کا: محمد بن الحسن بن محمد، تا: چهارشنبه ۷ ذیقعده ۸۱۶ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ای سیر ضربی مقوایی آراسته، ۱۶۸پ–۲۲۳ر، ۲۲سطر (۸/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۸–۴۸۶]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۶۰۱/۱

همان قسم اول؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: نزدیک پایان ربیع الاول ۸۴۵ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج تریاکی ضربی، ۳۰گ (۱پ–۳۰)، ۱۰ سطر (۸/۵×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۹–۱۴۵۱]

۵. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۵۲۵

قسم اول کتاب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: صفر ۸۶۶ق؛ مصحح؛ تملک: صدرالدین محمد مشهور به شرف جهان حسینی ابن سلطان شریف؛ ۴۵گ، اندازه: ۱۳×۱۷/۵سم [نسخه پژوهی: ۱–۱۹]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۷۹/۲-ف

نسخه اصل: ملت فیض الله ش ۱۲۵۹؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: آغاز صفر ۸۹۳ق؛ ۷۸ص (۱۷۶–۲۵۴)، ۱۹ سطر [فیلمها- ف: ۱–۴۸۹]

۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۱۲۳

خط: نسخ، کا: لطف الله بن ولی بن عبدالله صدیقی نوربخشی، تا:

ذیقعده ۸۹۶ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن آلبالویی ضربی لبه‌دار، ۸۵گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲/۷×۱۷/۵سم [ف: ۱-۳۷]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۰۴۱/۱

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ پنج صفحه آخر نونویس قرن ۱۱؛ مقابله شده در ۱۰۰۶، محشی؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوا عطف تیماج مشکی، ۴۱گ (۲پ-۴۳ر)، ۱۷ سطر (۷×۱۲)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۱۶-۴۳۶]

۹. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۷۲ ـ د

تنها بخش اصطلاحات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: دوشنبه ۳ ربیع الاول ۹۲۷ق؛ محشی؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۳۳گ، ۲۱ سطر (۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۱-۳۰]

۱۰. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۲۷۸/۲

هر دو بخش آن؛ کا: مصطفی بن نورالدین، تا: ۱۰ ذیحجه ۹۶۹ق [نشریه: ۲-۱۰۳]

۱۱. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۵۷۱/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۹۸۶ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج سبز مقوایی، ۵گ (۱۴پ-۱۸ر)، ۱۶ سطر (۵/۵×۱۰)، اندازه: ۹/۵×۱۹سم [ف: ۳۳۳]

۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۸۷۲

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۲۹ رجب ۹۸۸ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۵۹گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۲۰-۲۰۹]

۱۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۷۰۴/۴

آغاز و انجام: برابر۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: حدود قرن ۱۱؛ افزودگی‌هایی از «اصطلاحات صوفیه» تألیف میر سید علی همدانی در پایان این رساله؛ کاغذ: شرقی، ۳گ (۱۰۲پ-۱۰۴ر)، سطر چلیپا، اندازه: ۱۰/۵×۲۲سم [ف: ۳۷-۲۲۱]

۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۳۲۱/۱۲

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** فیض رسانندگان اهل معنی را گویند.

خط: تحریری خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج سبز، ۴ص (۳۲۷-۳۳۱)، ۱۸-۲۰ سطر، قطع: بیاض رقعی، [ف: ۱۰-۹۸۴]

۱۵. یزد؛ علومی، شیخ علی؛ شماره نسخه: ۵۸/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۰۶ق؛ قطع: ربعی [نشریه: ۴-۴۴۵]

۱۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۱۳۷/۶۶

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** و ساقی و مطرب سرغیب را گویند.

در فهرست ناشناس آمده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۴۱-۱۰۵۰ق؛ نسخه بدون دیباچه است؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن یشمی ضربی، ۲گ (۱۲۲پ-۱۲۳پ)، اندازه: ۱۵/۹×۲۹/۵سم [ف: ۷-۲۱۸]

۱۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۱۹۹/۲

آغاز: برابر۲

خط: نستعلیق متوسط، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۶۱ق؛ ظاهراً به خط همان کاتب پیشین نویسنده شرح هیاکل النور دشتکی -سهروردی است، اصطلاحات صوفیه در صفحه ۱۲۱پ پایان نیافته باقی را به چلیپا در حاشیه نوشته؛ کاغذ: نخودی، اصفهانی، جلد: تیماج یک‌لا سرخ، ۳ص (۱۲۰-۱۲۲) [ف: ۱۱-۵۰۱]

۱۸. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۲۵۹/۱۸

آغاز: وقت توجه است بآنی که در آن است قطع نظر از ماضی و مستقبل کرده؛ **انجام:** برابر۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۷۳ق؛ افتادگی: آغاز [نشریه: ۲-۹۹]

۱۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۵۹۴/۹

آغاز و انجام: برابر۲ (تمت الرسالة ... نمقه ... میر محمد مؤمن الحسینی ... فی سنة ۱۸۱) (گویا ۱۰۸۱)

در فهرست ناشناس آمده؛ خط: نستعلیق، کا: میر محمد مؤمن حسینی، تا: ۱۰۸۱ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج حنایی، ۷ص (۱۱۴-۱۲۰)، ۲۱ سطر (۵×۱۳/۵)، اندازه: ۹/۵×۱۹سم [ف: ۹-۱۴۳۶]

۲۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۲۹/۳-فیروز

خط: نستعلیق، کا: محمد رضا پسر علی طرشتی، تا: ۱۰۸۹ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: کاهی آهار مهره، جلد: مقوا با روکش مشمع سبز عطف و گوشه میشن سیاه، ۴ص (۵۲-۵۶)، ۲۱ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۵/۵×۲۵سم [ف: ۲۱-۲۹۸]

۲۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۳۹۶

آغاز و انجام: برابر۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱-۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای اسلیمی، ۳۴گ، ۷ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱-۳۹۹]

۲۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۵۰۶

آغاز و انجام: برابر۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، ۳۳گ، ۷ سطر (۶×۱۲) قطع: ربعی، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۶-۲۸۰]

۲۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۰۲۷/۱۲

آغاز و انجام: برابر۲

بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ نامرتب است؛ کاغذ: فستقی، جلد: رویه میشن قهوه‌ای سیر، ۵گ (۹۱ر-۹۵ر)، ۱۶ سطر، اندازه: ۹/۸×۱۵/۷سم [ف: ۷-۱۵۰]

۲۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۴۶۲/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۴گ (۱۱پ-۵۴ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۶-۳۸۱]

۲۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۸۹۸/۴

خط: نسخ، کا: زین العابدین بن حاجی ابی الحسن، تا: یک‌شنبه ۱۸ ربیع الاول۱۱۲۷ق؛ مقابله شده؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی مقوایی با لولا، ۱۶ سطر (۸×۱۳)، قطع: بغلی، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۶-۱۳۸]

۲۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۴۵۵/۹۹

بی‌کا، تا: بین ۱۰۶۳ تا ۱۱۴۱ق [ف: ۱۰-۱۳۴۴]

۲۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۰۰۷/۱

آغاز: الحمدلله، اما بعد نامه‌ای است از محمد حسین به یاران و دوستانش از سالکان راه و طالبان الله در بیان اصطلاحات فرقه ناجیه صوفیه و آنچه بر زبان ایشان جاری است بدانکه تصوف تصفیه قلب است از کدورات قالب؛ دنیا عبارت است از آنچه بنده را از خدا باز دارد [برابر۲]؛ **انجام:** برابر۲

در فهرست از محمد حسین دانسته شده؛ بی‌کا، تا: ۱۱۵۱ق؛ جلد: تیماج مشکی سوخت ترنج با سر، ۳ص (۲۱۸-۲۲۰)، اندازه: ۱۵×۲۸سم [ف: ۲۵-۱۱]

۲۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۴۳۶/۸

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** انگشت عبارت از صفت احاطه است، بازو، عبارت از مشیت حق است

خط: شکسته نستعلیق، کا: عبدالباقی بن صدرالدین محمد بن ابوتراب، فیضی کاشانی (از نوادگان فیض کاشانی)، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: شرقی، ۴گ (۵۷-۶۰)، مورب، گوناگون (۱۸-۱۹) سطر، اندازه: ۸×۱۴سم [ف: ۳۴-۱۰۲]

۲۹. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۱۴۲۵/۶

مجملی از اصطلاحات صوفیه؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ دو صفحه و نیم، قطع: ربعی [نشریه: ۷-۲۸۰]

۳۰. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۱۴/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی [نشریه: ۱۱-۹۴۷]

۳۱. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه: ۲۶۱/۸

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۲گ، قطع: خشتی [ف: ۱۰۲]

۳۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۳۵۸/۵

خط: نسخ، کا: محمد بن ملا عبدالعظیم بیدگلی، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: آهار مهره شکری و نخودی، جلد: مقوا با روکش پارچه خاکستری، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۱۱-۳۳۷]

۳۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۶۶۹

آغاز و انجام: برابر۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ در برگ پایانی اجازه طریقتی از مجذوبعلی شاه نعمة اللهی به محمد جاسبی آمده؛ جلد: تیماج سرخ مجدول، ۲۸گ، ۷ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱-۱۶۵]

۳۴. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۹۶/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قرمز مجدول، ۱۶گ (۱۶پ-۳۲ر)، اندازه: ۱۱×۱۸/۵سم [ف: ۱-۱۴۴]

۳۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۵۱۷/۱۳

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ در آغاز از تحفة الاخوان فی خصایص الفتیان یاد شده و شاید از کاشانی باشد [ف: ۵-۲۸۳]

۳۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۵۶۶/۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۱۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای مقوایی، ۱ص (۴۶)، ۱۵ سطر (۸/۵×۱۵)، قطع: بغلی، اندازه: ۱۰/۵×۱۸سم [ف: ۱۶-۶۳۱]

۳۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۵۲۲

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** ساقی طرب‌کننده و فیض رساننده کان اهل معنی را گوید فقط تمام

خط: نستعلیق خوش جلی، بی‌کا، تا: ۱۲۳۴ق، قطع: رقعی [رایانه]

۳۸. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۷۲۷/۲

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** هان تا زود است باز نمانی، به هیچ حال.

خطبه را ندارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۴ق، جا: اصفهان؛ جلد: تیماج مشکی، ۳گ (۱۳۶پ-۱۳۹پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲-۱۶]

۳۹. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۸۳۸۲/۲

بخش نخستین را در بردارد و مقامات را ندارد؛ خط: نستعلیق، کا: محمد ابراهیم قزوینی، تا: ۱۹ جمادی الاول ۱۲۵۶ق؛ کاغذ: فرنگی سفید آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای یک لا، ۳۸گ (۱۷۱پ-۲۰۸ر)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳-۱۴۲]

۴۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۱۷/۳

آغاز: برابر۲

در فهرست ناشناس آمده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۲ق؛ ۱۴ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲-۳۶۹]

۴۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۲۹۰/۳

آغاز و انجام: برابر۲

در فهرست با عنوان «تفسیر لغات حافظ» و ناشناس آمده که به قرینه جمله ای در آغاز نسخه است ولی آغاز و انجام خود نسخه با اصطلاحات صوفیه عبدالرزاق کاشی هماهنگ است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ با یادداشت شکست یافتن سرباز مراغه در جمادی الثانی ۱۲۲۵ق در ص ۱۲۳ و شعری مورخ ۱۲۶۶ در ص ۱۳۰؛ مهر: احمد بن حسین حسینی به تاریخ ۱۰۳۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی ضربی، ۶گ (۱۲۴-۱۳۰)، ۱۶ سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۱۳-۳۲۵۹]

۴۲. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۷۶۴/۱۲

خط: نستعلیق، کا: محمد حسن بن محمد علی سمنانی، تا: ۵ صفر ۱۲۷۹ق؛ در پایان پراکنده‌هایی از کشکول بهایی دیده می‌شود؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ ضربی مقوایی، ۴گ (۱۴۸پ-۱۵۱پ)، ۱۶ سطر (۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۰×۱۷/۵سم [ف: ۳۹۰]

۴۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۱۶۷/۷

آغاز و انجام: برابر۲

خط: نسخ و نستعلیق تحریری، کا: صالح حسینی، تا: ۱۲۸۴ق، جا: سمنان، مدرسه صادق خان؛ کاغذ: حنائی، جلد: تیماج ماشی، اندازه: ۱۰/۳×۱۷/۲سم [ف: ۱۰-۸۹]

۴۴. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: ۳۳۷-ج

آغاز و انجام: برابر۱

خط: نستعلیق، کا: حسن جاجرمی، تا: ۱۲۹۲ق؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج سبز مقوایی تازه، ۳۶گ، ۷ سطر

(۱۳×۶/۵)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱۴]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۷۸۳-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها- ف: ۳-۱۰۶]

۴۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۶۶۸

آغاز و انجام: برابر۱

خط: نستعلیق خوب، کا: محمود، تا: ذیقعده ۱۲۹۲ق؛ مجدول و کمندکشی؛ واقف: علی فهیمی، فروردین ۱۳۲۴؛ کاغذ: آهار مهره حنایی، جلد: تیماج زیتونی، ۱۹گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱۱-۲۰]

۴۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۲۷۹

آغاز و انجام: برابر۱

خط: نستعلیق خوش، کا: محمد حسن بن علی محمد اللواسانی، تا: ۱۲۹۲ق؛ با سرلوح مذهب، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، مقوایی، ۳۲گ، ۷ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۲/۵×۲۱/۵سم [ف: ۳-۳۴۱]

۴۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۱۳/۱۱

آغاز و انجام: برابر۲

در فهرست ناشناس آمده و در مجموعه این نسخه به نام فانی شیرازی دهدار است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۹۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، ۵گ (۱۰۰ر-۱۰۴ر)، ۲ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۶-۲۲۶۱]

۴۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۴۱۰/۲

آغاز و انجام: برابر۱

خط: شکسته نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۱۲۹۵ق؛ اهداء به: آقا میرزا ولد وزیر لشکر؛ باسرلوح مذهب، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: روغنی، بوم مشکی، گل و بوته زر، اندرون بوم قرمز، عطف تیماج قرمز، ۲۱ص (۴۳-۶۴)، ۱۲ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۵-۵۳۵]

۴۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۹۳۰/۴

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** هان تا زود است باز نمائی بهیچ پس

خط: نستعلیق، کا: غلام حسین آشنائی، تا: پنج‌شنبه ۲۰ شعبان۱۲۹۷ق، جا: در قریه فسم از قرای تفریش؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ (۱۵۱پ-۱۵۴پ)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۱۰-۳۱۱]

۵۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۶۲۸/۵

آغاز و انجام: برابر۱

بی‌کا، تا: چهارشنبه ۲۶ رجب ۱۲۹۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۱۳گ (۱۳۳-۱۴۵)، ۱۲ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۸-۲۱۱]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۸۰/۱-عکسی

اصل نسخه: همان نسخه بالا [عکسی: ۲-۲۸]

۵۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۵۵۳۵/۵

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** مر او را بجوی و بس هان تا ز دوست باز نمانی بهیچ پی.

در فهرست ناشناس آمده؛ کا: محمد علی کرمانشاهی، تا: شنبه ۱۶ رجب ۱۲۹۹ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج حنایی مقوایی ضربی، ۴گ (۱۸۳پ-۱۸۶پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۳-۱۴۳]

۵۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۳۹/۳-طباطبائی

آغاز و انجام: برابر۱

خط: نستعلیق، کا: محمد حسن، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛ کاغذ: فرنگی زرد و آبی، جلد: تیماج سبز، ۳۴گ (۹۵ب-۱۲۹)، قطع: رقعی، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۲۲-۱۱۴]

۵۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۳۷۸

آغاز و انجام: برابر۱

خط: نستعلیق، کا: مصطفی ذاکر، تا: صفر ۱۳۰۱ق؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز ضربی لایی، ۳۳گ، ۷ سطر (۶×۱۲)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۱۷-۱۲۵]

۵۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۶۰۸/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۰۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز مقوایی، ۶۷گ (۲پ-۶۸پ)، ۱۵ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [ف: ۹-۱۴۶۲]

۵۵. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه: ۷۷۸/۵م

آغاز: برابر۱

بی‌کا، تا: ۱۳۰۱ق، جا: تهران؛ جلد: چرمی، ۱۴ سطر (۶/۵×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [رشت و همدان: ف: ۱۲۲۹]

۵۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۶۸۵

آغاز و انجام: برابر۱

خط: نستعلیق، کا: محمد حسین گرگانی، تا: ۱۳۰۲ق؛ مجدول، با سرلوح؛ تملک: معتضد الدوله در ۱۳۲۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای زرکوب، ۱۳گ، ۱۵ سطر (۴×۸)، اندازه: ۷×۱۲سم [ف: ۱۴-۳۶۳۳]

۵۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۹۹۳/۱

خط: نسخ، کا: عبدالحمید، تا: ۱۳۰۳ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۳گ (۱پ-۳۳ر)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۵-۲۵۶]

۵۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۷۹/۲-۲/۹۹

آغاز و انجام: برابر۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۴ ذیقعده۱۳۰۴ق، جا: تهران؛ ۲گ [ف: ۱-۳۸۰]

۵۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۱۰۶۷۷

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** حفظ الله تعالی عن طوارق الحدثان فبای آلاء ربکما تکذبان و ... بحق محمد و آله من شهور سنه ۱۳۰۴

خط: نسخ، کا: ابراهیم زنجانی، تا: ۱۳۰۴ق، جا: تهران؛ واقف: محمد ایرانی [الفبائی: ۵۳]

۶۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۵۱۸/۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی لایی، ۱۴ سطر (۸×۱۵/۵)، قطع: ربعی، اندازه: ×۲۱/۵سم

[ف: ۱۶-۶۰۷]

۶۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۸۳/۳

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** پاکبازی ... بلکه خدای را جوید پس نیست جز دوست هیچ نیست مرد را بجوی و بس هان تاز دوست باز نمانی به هیچ حال. به احسان و کرم دلها به دست آر ×× ازین بهتر نباشد در جهان کار. من کلام الشیخ المعارف نجم الدین الکبری».

انجامه: «بیادکار جناب مستطاب اقائی سررشته دار اقای سالک مسالک سلسلة الذهبیه مرقوم گردید.آنکه ز خاک خفته کان یاد کنند ×× ما را به دعای خیر هم شاد کنند. العبد المذنب محمد باقر خاکسار فی چهارم شهر شوال المکرم شرف اتمام پذیرفت ۱۳۸»

خط: نستعلیق، کا: محمد باقر مکتبی خواکسار، تا: ۴ شوال ۱۳۰۸ق، برای میرزا حسین لالی سررشته‌دار از سالکان سلسله ذهبیه؛ رساله در آغاز نسخه ما به عبدالرزاق کاشی و در پایان به نجم الدین کبری نسبت داده شده؛ کاغذ: صنعتی فستقی نازک آهار مهره، جلد: تیماج مشکی یک‌لا، ۷گ (۱۷۸پ-۱۸۳پ)، ۱۴ سطر (۸/۵×۱۶)، اندازه: ۱۱/۸×۲۰/۶سم [ف: ۲۹/۱-۵۵۹]

۶۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۲۹۷/۹

آغاز: برابر۱

خط: نستعلیق، کا: یحیی بن میرزا علی محمد حسینی لاریجانی سید الحکما بقائی، تا: ۱۳۰۷-۱۳۰۹ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۹گ (۷۸پ-۸۶پ)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۹-۸۶]

۶۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۰۷۹/۳

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** ازین بهار نباشد در جهان کار

نام مؤلف در فهرست شیخ نجم الدین کبیری آمده است ولی آغاز نسخه با ترجمه‌های اصطلاحات الصوفیه عبدالرزاق کاشانی مطابقت دارد. رک فهرستواره ۸۸/۷؛ خط: نستعلیق زیبا، کا: محسن دستگیر، تا: دوشنبه ۳ ربیع الثانی ۱۳۱۱ق، برای مشهدی آقا؛ مجدول؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: پارچه مخملی سرخ، حاشیه تیماج ضربی، ۴ص (۱۳۹-۱۴۲)، ۱۵ سطر (۹×۱۴) اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۱۱-۷۶]

۶۴. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۸۰

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** ملک عالم شهادتست-ملکوت عالم غیب را گویند-نبوت خبر دادن از حقایق الهی-نفس ترویج دل باشد بلطایف غیوب-احدیت اعتبار ذاتست از آن روی که اسما و صفات از او پیدا شود، نفس جوهری بخاری و لطیف است، ولایت قیام بنده بحق نزد فنای انانیت وی از وی-ولی راهرو بکمال رسیده را گویند، هیولی چیزی که صورت در او ظاهر گردد. کتبه المذنب الفقیر الراجی الی رحمة ربه الغنی صدرالدین محمد بن شمس الدین محمد بن محمد جعفر الالهی النظامی اللواسانی غفرالله ذنوبهم بمحمد و آله الاطهار. بجهة تقدیم حضور بندگان حضرت اسعد امجد اشرف ارفع اقدس والا ولیعهد گردون مهد دولت علیه ایران روح المسلمین له الفداء تحریر گردید سنه ۱۳۱۲.

خط: نستعلیق، کا: صدرالدین محمد بن شمس الدین محمد بن جعفر الهی نظامی لواسانی، تا: ۱۳۱۲ق؛ این رساله مختصر را کاتب جهت تقدیم به ولیعهد وقت (مظفرالدین میرزا) کتابت و تذهیب و تزئین کرده است، مجدول وکمندکشی، یک سرلوح مذهب مرصع به طرح گنبدی دور کنگره بسیار خوب؛ کاغذ: فرنگی نخودی رنگ، جلد: مقوای روکش تیماج یشمی جو دانه کاغذ ابری زمینه جگری رنگ گلدار آبی، ۱۶ص، ۱۱ سطر، قطع: رقعی، اندازه: ۱۱/۵×۱۹سم [ف: ۷-۲۹۹]

۶۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۵۸۰/۱

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** باحسان و کرم دلها بدست آر ×× از این بهتر نباشد در جهان کار

کا: احمد تبریزی، تا: ۱۳۱۲ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوایی ابری گوشه و عطف تیماج مشکی درون سرخ، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۱۲-۲۷۶]

۶۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۷۸۹۲

آغاز و انجام: برابر۱

خط: نستعلیق، کا: شمس الدین حسینی، تا: رجب ۱۳۳۵ق، به خواهش نصیر دفتر، از روی خط میرزا غلامرضا خوشنویس؛ واقف: بانو رقیه؛ کاغذ: فرنگی کبود، جلد: مقوا، ۳۲گ، ۷ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۳-۱۴۴]

۶۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۹۸۶/۳۱-ف

نسخه اصل: نسخه آقای شیخ آقا بزرگ تهرانی؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: شیخ آقا بزرگ و دیگران، تا: با تاریخ ۱۳۵۱ق؛ ۳گ (۲۵۲پ-۲۵۵ر)، قطع: ربعی [فیلمها- ف: ۱-۷۵۲]

۶۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۶۲/۲

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۵ قطع: وزیری، اندازه: ۱۳/۵×۲۲/۵سم [ف: ۲-۴۲۱]

۶۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۶۰۲/۶

آغاز و انجام: برابر۲

در فهرست ناشناس آمده؛ خط: شکسته نستعلیق متوسط، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج یک لایی، ۲گ، ۲۰ سطر (۱۰×۱۴)، اندازه: ۱۰×۲۰سم [ف: ۱۲-۳۱۳]

۷۰. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه: ۱۹مجموعه بدون شماره

آغاز: برابر۲

در فهرست ناشناس؛ بی‌کا، بی‌تا [دلیل المخطوطات: ۱-۱۵۲]

۷۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۳۳۴/۲

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** ساقی و مطرب ترغیب کننده و فیض رسانندگان اهل معنی را گویند و الله اعلم بالصواب-النفس اللوامة و هی عبارة من منکر و القهر و العجب ... النفس المرضیة و هی عبارة عن التقرب و التفکر.

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ۳گ (۲۵پ-۲۸پ)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [ف: ۳۸-۴۶۴]

۷۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۰۲۹/۲

آغاز: قال رسول الله صلی الله علیه وآله: ان لله سر بالا ولیائه فاذا شربوا سکروا اذا سکروا اطربوا واذا طربوا طلبوا واذا طلبوا وجدوا واذا وجدوا؛ **انجام:** و نیز گفته‌اند که بوسه عبارت از مقام وحی است، پاکباز عبارت از توحید خالص است قد تم ...

خط: نستعلیق، کا: عباسعلی بن زین العابدین آملی، بی‌تا؛ در بعضی صفحات اشعاری نوشته با امضای «لمحرره» و «لکاتبه»؛ از موقوفات حاج محمد رمضانی است؛ جلد: مقوا عطف پارچه‌ای، ۳گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۱-۱۶۳]

۷۳. مشهد؛ رجائی مغزی (کتابخانه)؛ شماره نسخه: بدون شماره

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** آن عالم مثال است و ملکوت مرتبة عالم ملکوت.

بی‌کا، بی‌تا؛ تملک: مرتضی بن احمد رشیدی الکرمانشاهی در ۱۳۴۵ش [تراثنا: س۱۳ش۱-۱۳۰]

۷۴. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۴۵۷/۲

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** بوسه عبارت از مقام وحی است. پاکباز عبارت از توجه خالص است

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵گ (۴۷ر-۵۱ر)، اندازه: ۹/۵×۱۴/۵سم [مؤید: ۳-۳۷۰]

۷۵. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۳۳۱/۱

بی‌کا، بی‌تا [ف: ۳-۱۱]

۷۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۳۹۶/۹

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن سرخ [ف: ۵-۲۶۳]

۷۷. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۶۴۱/۱

آغاز: برابر۲

در فهرست ناشناس آمده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۷ص، قطع: ربعی [نشریه: ۷-۲۵۰]

خط: مختلف، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: ۵۲]

۷۸. شیراز؛ خاوری (دکتر)؛ شماره نسخه: ۱۴

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۵-۲۶۹]

● اصطلاحات صوفیان / عرفان و تصوف / فارسی

estelāhāt-e sūfīyān

نعمة الله ولی، نعمة الله بن عبدالله، ۷۳۰؟-۸۳۴ قمری

ne'mat-ol-lāh-e valī, ne'mat-ol-lāh ebn-e 'abd-ol-lāh (1330-1431)

وابسته به: اصطلاحات صوفیان = اصطلاحات صوفیه؛ عبدالرزاق کاشی، عبدالرزاق بن احمد (-۷۳۶)

ترجمه‌مانندی است از «اصطلاحات الصوفیة» عبدالرزاق کاشانی. نسخه عربی آن در ۲ بخش است: ۱. به ترتیب حروف، ۲. به‌ترتیب تفاریع. در شرح اصطلاحات عرفا و صوفیه در ۲۸ باب که کلمات شرح شده بدون ترتیب الفبایی در هر باب آمده است.

آغاز: بسمله سپاس بیقیاس حضرت واجب الوجودی را که خواص امت محمدیه را نجات داد و از مباحث علوم رسمیه بمحض افضال بوسیله کسب و اعمال ایشانرا بی نیاز گردانید ... بیان اصطلاحات است در باب ×× که تا گویم ترا در بیست و هشت باب. قال شیخ الاسلام کمال المتعال رحمة الله علیه باب الالف

انجام: الغیب المکنون و الغیب المصون، سر ذات و کثر ذات است ... الفتن و الریق عشاء و غشاوة صدر است و صد ... بی تکلف اصطلاحاتی خوشست ×× خوش بیانی و عباراتی خوشست / خوش بخوان و خوش بدان و خوش بگو ×× علم حال است و کمالاتی خوشست.

چاپ: به کوشش جواد نوربخش، در جلد چهارم رساله‌های مؤلف

[نسخه‌های منزوی ۱۰۳۸/۲: نشانی ۱۱ نسخه؛ مشترک ۱۲۷۴/۳: نشانی ۱ نسخه دیگر؛ الذریعه، ۲۴۹/۱۰ «رسائل الشاه ... »؛ مشار، ۳۴۸/۱ «اصطلاحات صوفیه»؛ فهرستواره منزوی ۸۹/۷ (۱۰ نسخه)؛ دنا ۱۰۴۶/۷ (۱۷ نسخه)]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۰۰۹/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ در انتهای این رساله یادداشتی است مبنی بر وفات مؤلف به سال ۸۳۴ق همراه با مهرهای گوناگون رضا قلی هدایت و در حاشیه آن، این یادداشت نیز دیده می‌شود: «شیخ عبدالرزاق کاشانی معاصر شیخ رکن الدین علاءالدوله سمنانی بوده و علاءالدوله را با شیخ کمال الدین عبدالرزاق در رد و قبول مسأله توحید وجودی و شهودی معارضات روی داده، صورت آن مکاتیب در نفحات الانس جامی مسطور است حرره هدایت»، نسخه در تملک رضا قلی هدایت (ق۱۳هـ) بوده که یادداشت‌ها و مهرهای مختلف و حواشی از وی در برخی صفحات دیده می‌شود، از جمله یادداشتی در تاریخ ولادت و وفات عرفایی چون شاه داعی شیرازی، فخرالدین عراقی، شرف الدین علی یزدی، صفی الدین اردبیلی و دیگران در برگ اول و نیز یادداشت دیگری مبنی بر آنکه حاشیه منتخبی است از مثنوی مولوی و غزلیات و مثنویات شاه قاسم الانوار تبریزی که در زمان حیات آن جناب مرقوم شده است؛ جلد: تیماج سبز مجدول، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۶/۵سم [ف: ۳۲-۲۱]

۲. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۳۳۱/۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ تحریری، کا: اسدالله لطف الله، تا: شنبه ۳ جمادی الاول ۹۱۸ق؛ ۴۸گ (۱۱۱ر-۱۲۹ر) (۱۲۹ر-۱۵۷ر) [ف: ۳-۵۶]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۹۸/۹-عکسی

اصل نسخه: همان نسخه بالا [عکسی: ۲-۲۷]

۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۳۹۴/۱۱

آغاز: احدیت یعنی حق از آن وجه که اول اشیاست در ازل آزال بر الف اشارت بذات باشد؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۱۵ محرم ۱۰۱۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج سبز، ۵۲گ (۱۳۱ر-۱۸۳ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۸/۵×۱۷سم [محدث ارموی مخ: ۱-۱۴۰]

۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۹۶۳-عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** به شرع محمد درا در سلوک - که یابی ز «سید» طریق هدا. و الحمدلله علی افاضة الوجود فی علم الغیب و الشهود. و السلام و الحمدلله و المنة. تمت الاصطلاحات ...

یکی از همان تحریرهاست. در دیباچه از کرمانی نام برده نشده، ولی از نگارنده متن یعنی کاشانی نام آمده است. در ۲ بخش: نخستین در ۲۸ «باب» هر حرف در یک باب، جز آنکه باب‌ها ترتیب الفبایی ندارد (مثلاً: باب الهاء پیش از باب الحاء است)، به نثر آمیخته به نظم. نظمی از گونه دیگر سروده‌های کرمانی، و تخلص او، بخش دوم به ترتیب «منازل السایرین» اوست: نهایة السفر الاول، نهایة السفر الثانی ... نسخه با چاپی، تفاوت‌هایی در عبارت‌ها دارد؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۲۵ شعبان ۱۰۵۴ق؛ ۱۷۵ص، ۱۵ سطر (۸×۱۶/۵)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [عکسی: ۱-۲۵]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۷۲/۷۹

خط: نستعلیق، کا: محمد مظفر بن محمد حکیم، تا: پنج‌شنبه ۸ ذیحجه ۱۰۸۴ق، جا: مهریجرد؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی مقوایی، ۳۳ سطر (۹×۲۰)، اندازه: ۱۳×۲۴سم [سنا: ف: ۱-۲۱۲]

۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۲۶۲/۱۵

خط: نستعلیق، کا: میرغلام محی الدین، تا: ۱۳ ذیقعده ۱۱۰۹ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن قهوه‌ای، ۴۹گ (۱۲۲ر-۱۷۱پ)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۴-۶۷۳]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۷۶۸/۲

آغاز: من شاه نعمة الله ولی، هو تیمناً بذکره. هذا کتاب اصطلاحات من شاه نعمة الله ولی نور الله مضجعه. الحمدلله الذی هدانا بوسیلة النبی المختار فی ظلمة الاستار الی نور الانوار ... باز ساقی سر سبو بگشاد ×× ساغر می‌گرفت و ما را داد؛ **انجام:** آیا می‌مستی که مرا در جام است ×× شاید که بنوشی و بپوشی جامم فتی او منلک یخیب سائله

بخش کوتاهی از کتاب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج دورو، بیرون قهوه‌ای یک‌لا، مجدول گرهی، درون مشکی، ۱گ (۲۵ر)، ۱۷ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [ف: ۲۰-۳۰۶]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۸۷۱/۱۱

خط: نسخ، کا: ملک محمد بن علی کازرونی، تا: ۱۲۰۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج ضربی ترنجی مقوایی، ۲۴۰گ (۲۷۵-۵۱۵)، ۱۷ سطر (۸/۵×۱۴)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۲×۱۵سم [ف: ۱۶-۱۱۶]

۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۴۶۴/۵۰

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۵ق؛ کاغذ: فرنگی، ۲۹ص (۷۷۰-۷۹۹)، ۱۷ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۹سم [ف: ۳-۵۲۲]

۱۰. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۴۰/۷۸ عکسی

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه آستان قدس رضوی نسخه شماره ۵۷۷۰ و ۵۳۰ عمومی [یک مجموعه از آثار شاه نعمة الله است که این رساله آن معرفی نشده]؛ خط: نسخ، کا: عباس بن حاجی محمد شیرازی همدانی، تا: سلخ رمضان ۱۲۶۴ق؛ جلد: کالینکور مشکی، ۲۱گ (۱۹۳-۲۱۳)، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۸/۵×۴۰سم [ف: ۳-۱۳۱۵]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۱۱۹/۸۰

خط: نسخ ریز، کا: عباس بن محمد شیرازی الاصل همدانی المسکن، تا: ۱۲۶۴ق؛ ۴۰ص (۳۹۵-۴۳۴)، ۲۹ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۱۹/۵×۳۲سم [ف: ۳۲-۱۵۰]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۰۶۷/۷۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** که یابی ز سید طریق هدی.

خط: شکسته نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۱۲۶۵ق؛ مجدول شش خطی؛ کاغذ: فرنگی نازک شکری آهارمهره، جلد: تیماج مشکی، ۴۶ص (۲۹۹-۳۴۵)، ۲۵ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۴/۵×۲۳/۵سم [ف: ۱۰-۶۰۶]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۴۶

آغاز: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۸۶ق؛ ۹۵گ، ۱۲ سطر، قطع: ربعی، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۲-۴۱۳]

۱۴. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۲۶۷/۱۸ حکمت

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ جلد: مقوا عطف تیماج، قطع: ربعی [ف: ۲-۵۸]

۱۵. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۴۶۵۰/۵

آغاز: بطاعات و خیرات تا الله تعالی کشف کند او را اسم ظاهر، و بداند که اوست که ظاهر است و متصف شود بظاهریة حق و دعوت مردم کند بکمالات ظاهره ... ... عبد الباطن بالغ در معلات قلبیه؟ عبد الوالی ولیک، والی مطلق او را ولی بنی آدم گردانیده؛ **انجام:** برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: ۱۵۲۰]

۱۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۷۵/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** التوحید در نهایات احدیة فرق و جمع است ... بشرع محمد درا در سلوک-که یابی رسید طریق هدی.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۲۱سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [ف: ۳-۴۰۸]

۱۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۱۸۴/۳

خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن میرزا عزیز تفرشی، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه پسته‌ای، جلد: رویه میشن سیاه، ۶۴گ (۳۳ر-۹۷ر)، ۱۷ سطر،

اندازه: ۱۲×۲۳سم [ف: ۴-۶۶۹]

۱۸. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۵۹/۱۵

آغاز: الحمد لله و السلام علی عباده؛ **انجام:** و سلم تسليما ... كثيرا.
بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی مقوایی، ۱۵ص (۲۷۴-۲۸۹)، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [ف: ۱-۹۲]

● **اصطلاحات صوفیان** / عرفان و تصوف / فارسی
estelāhāt-e sūfīyān

نعمة الله ولی، نعمة الله بن عبدالله، ۷۳۰؟-۸۳۴ قمری
ne'mat-ol-lāh-e valī, ne'mat-ol-lāh ebn-e 'abd-ol-lāh (1330-1431)

اصطلاحاتی است که عارفان بیشتر در خداشناسی و توحید به‌کار می‌برند، به نقل از «شیخ الاسلام مولانا کمال الملة و الدین». در پایان، رساله از نعمت الله خوانده شده و در نسخه‌ها از آن شاه نعمة الله وی دانسته شده است، ولی غیر از رساله قبل است.

آغاز: الحمد لله المفضل المنعم. بعض اصطلاحات کردم بیان و روشن ×× بشنو معانی آن ای نور دیده من. هر اسمی از اسماء الهی او را صورتی است در علم که ماهیت و عین ثابته خوانند و صورتی دارد در خارج که مظاهر موجودات عینیه گویند و اسم رب مظهر خود است و مظهر مربوب. بیت: آن یکی طالب این یکی مطلوب ×× آن محب است و این دگر محبوب.

انجام: الفقير يحتاج الى الله. اگر انسان شوی دانی که انسان ×× چرا انسان همی‌خوانند انسان. بیت: در عدم احتیاج باشد نه ×× ... بتاج باشد نه. الحق الوجود الذی لایأتیه الباطل الذی هو العدم. بیت: اصطلاحاتی است نیکو یاد دار ×× یادگار نعمة الله یاد آر.

۱۹. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه: ۷۱۸الف

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق خوش، کا: وهاب شیرازی، تا: ۱۳۰۹ق، جا: سیرجان کرمان؛ با سر لوح زرین، مجدول؛ جلد: مقوا، ۱۸ص، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [رشت و همدان: ف: ۱۰۸۸]

۲۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۶۸۲/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوایی عطف تیماج مشکی، ۱۴گ (۲۱پ-۳۵پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۱۶سم [ف: ۵-۷۷]

● **اصطلاحات صوفیه** / عرفان و تصوف / فارسی
estelāhāt-e sūfīye

همدانی، علی بن محمد، ۷۱۴-۷۸۶ قمری
hamadānī, 'alī ebn-e mohammad (1315-1385)

رساله‌ای است در بیان بعضی از اصطلاحات صوفیان (بیش از سیصد اصطلاح) نظیر لوح، جمال، اسرار، و غیره با عناوین «ای عزیز».

[احوال میر سید علی همدانی ص ۱۴۱-۱۴۳؛ فهرستواره منزوی ۹۰/۷ با سرآغازی که دیباچه «حل الفصوص» اوست.]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۰۰۴/۲۴

آغاز: امیر سید علی همدانی فرماید که ای شاه جهان بدانکه این الفاظ جند که اکابر در شعر قرار داده اند میخانه و کاملان را گویند؛ **انجام:** و باده فروش پیران و مرشدان را گویند و پیر مغان و پیر خرابات نیز مرشد را گویند.

خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن۱۱؛کاغذ: نخودی آهار مهر، جلد: میشن قهوه‌ای ضربی با ترنج و سرترنج، مجدول گرهی، ۱گ (۲۴۷ر)، ابعاد متن: ۹/۵×۲۰، اندازه: ۱۳/۲×۲۳/۱سم [ف: ۲۹/۲-۶۰۲]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۹۶۴/۲۷

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... بدان بلغك الله و إيانا إلى الذروة العليا التی لا انفصام لها که وجود را من حیث هو هو یعنی مطلق و اعم

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۴ص (۵۴۱-۵۴۵) [عکسی: ف: ۳-۲۰۰]

● **اصطلاحات صوفیان** / عرفان و تصوف / فارسی
estelāhāt-e sūfīyān

بدخشی، نورالدین جعفر، ق۸ قمری
badaxšī, nor-od-dīn ja'far (- 14c)

رساله‌ای درباره چهار اصطلاح صوفیان «صمت، عزلت، جوع، سهر» که در «حلیة الابرار» و «قوت القلوب» از آنها سخن رفته است، با شواهدی از احادیث نبوت پیامبر اکرم (ص). نسخه‌های با هم اختلاف دارند، یکی با سربندهای «ای عزیز»: ای عزیز بدانکه یوم گویند هر جزوی از اجزای زمان را، بدانکه روح محمدی را که خلیفة الله است عقل اول گویند، بدانکه لوح عبارت است از باطن روح، بدانکه موجودات را حروف اکوان گویند ...

آغاز: ثنای بلا حد و عد و ثنای بلا ضد و ند حضرت پادشاهی راست که کبریای مطلق اوست.

انجام: و عين اليقين بمكاشفه ملكوت صفات و حق اليقين بظهور ذات، و الله اعلم.

چاپ: نشریه فرهنگ ایران زمین، به کوشش ایرج افشار، شماره ۱۶-۱۷؛ ۱۳۴۸ش، ۳۲۶-۳۳۳

[نسخه‌های منزوی ۱۰۳۴؛ فهرستواره منزوی ۸۳/۷ (۴ نسخه)]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۱۰۴/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمد بن سید حسن کربلائی، تا: ۸۸۸ق، جا: کشمیر، خانقاه امیریه؛ جلد: تیماج مشکی، ۲گ (۸۷پ-۸۹ر) [ف: ۲۳-۲۵۰]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۰۴۱/۳

i'tir -)-t-i •idd q̄-i bn-i rasm w-a jawb-u-h—

e'ter-z-t-e poletīk

ahmad šaraf

e'tem-d-os-saltane, mohammad hasan ebn-e ‘al

(1843-1896)

e'ter-z-t-e ‘ašare

taft-z-n-, mas‘ūd ebn-e ‘omar (1323-1390)

e'ter-z-t-e servat

e'tem-d-os-saltane, mohammad hasan ebn-e ‘al

(1843-1896)

e'ter-z-t-e servat va tej-rat

e'tem-d-os-saltane, mohammad hasan ebn-e ‘al

(1843-1896)

e'ter-z-t-darb-re-ye barxmas-eb va radd-e-n-

نقل کرده است، نسخه‌ای از این کتاب ظاهراً در فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه پیر محمد احمد آباد هندوستان ۷۳۰/۱ آمده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۷۲۵/۱۰

آغاز: الحمد لله رب العالمین حمد الشاکرین ... اما بعد فهذه اعتراضات نحویة و مغالطات لفظیة و معنویة جمعها الفقیر ... المسئلة الاولی ان نقول تعلم النحو غیر محتاج الیه لان معرفة کلام العرب؛ **انجام:** الجواب، لم لا یجوز ان یکون خاصاً معهود الجماعة یعرف المخاطب دخول زید فیفهم فیصح الاستثناء.

خط: نستعلیق، کا: سید احمد بن ابی الحسین حسینی تنکابنی، تا: ۱۲۷۸ق، جا: کلامور از قرای تنکابن [ف: ۳۲-۳۵۷]

● **اعتراضاتی بر فلاسفه و صوفیه** / عرفان و تصوف / عربی

e‘terāzāt-ī bar falāsefe va sūfīye

علم الهدی، محمد بن محسن، ۱۰۳۹-۱۱۱۵ قمری

‘alam-ol-hodā, mohammad ebn-e mohsen (1630-1704)

احتمالاً به خامه علم الهدی می‌باشد زیرا شبیه همین خط در شماره ۱۳ (گ۲۰۴ در حاشیه) همین مجموعه وجود دارد که متعلق به علم الهدی است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۲۰۰/۱۰

آغاز: و لله نحمد علی ما هدانا و له ... فاخذت انشد ملك الشرق تشرق و الی الروح تعلق غسق النفس تفرح رفض الکفر تهدم و ذلك فضل الله یوتیه من یشاء؛ **انجام:** افتدتنا و سقا مرض اجسادنا و صلاح فساد صدورنا و طهور دنس انقنسنا و اجعل ... رب العزة عما یصفون و سلام علی المرسلین و الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی خلقه محمد و آله و عترته اجمعین

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج یك‌لا عنابی روشن،۱۴گ(۱۷۵-۱۸۸ حاشیه)،اندازه:۱۱/۵×۱۸سم[ف: ۱۱-۵۰۹]

● **اعتراض بر رساله تقویت الایمان** / کلام و اعتقادات / فارسی

e‘terāz bar r.-ye taqvīyat-ol-īmān

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: بدون شماره

آغاز: صاحب تقویة الامان در فصل ثالث در ذکر رد الاشراک فی تصرف بعد بیان معنی شفاعت و جاهت آورده اولش شاهنشاه که توهیه شان هی که ایک انمین ایک حکم کی سه چاهی؛ **انجام:** غرض از تالیف این رساله بعبارة سلیس ریخته همین بوده است، مثال برای بیان معنی قدرت شامله عامله الهی سوای امکان وجود گیرد کسان همچو محمد صلی الله علیه و سلم دیگر نبود اللهم ارنا الحق و ارزقنا ... تمام شد اعتراض بر رساله تقویة الایمان بتاریخ چهاردهم صفر

بی‌کا، بی‌تا [رایانه]

● **اعتراض پلتیکی بر امتیاز کشتی رانی کارون** / اسناد / فارسی

e‘terāz-e poletīkī bar emtīyāz-e keštī rānī-ye kārūn

اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی، ۱۲۵۹-۱۳۱۳ قمری

e‘temād-os-saltane, mohammad hasan ebn-e ‘alī (1843-1896)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۴۵۲/۲۲

خط: نستعلیق، کاتب: فروغی ثانی ذکاء الملك، تا: ۲۳ جمادی الاول ۱۳۰۶ق؛ ۳ص (۱۶۴۷-۱۶۴۹) [مختصر ف:-۷۴]

● **اعتراض جاربردی بر عضدی** / ادبیات / عربی

e‘terāz-e jārbardī bar ‘azodī

جاربردی، احمد بن حسن، -۷۴۶ قمری

jārbardī, ahmad ebn-e hasan (-1346)

پاسخ فخرالدین جاربردی به اعتراض عضدالدین ایجی بر زمخشری.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۳۱/۴۳-طباطبائی

آغاز: و قد اعترض علی کلامه المولی فخرالدین الجاربردی عفی الله عنه ان کان مؤمنا تمنی الشعور معلقا بالاستعلام لما وقع بالدخیل مع الاصیل الا دخل فی الابهام؛ **انجام:** فبح باسم من اهوی و دعنی عن الکنی ×× فلا خیر فی اللذات من دونها ستر / انی امرء اسم القصائد للعدی ×× ان القصائد سرها اغفالها

خط: نسخ، کاتب: شیخ محمد علی بن محمود تبریز، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی نخودی رنگ، جلد: تیماج قهوه‌ای تیره، ۱گ (۱۲۸پ)، قطع: وزیری، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۲۳-۸۳۱]

● **اعتراض (رساله در رفع)** / فارسی

e‘terāz (r. dar raf‘)

رفسنجانی، محمد علی بن زین العابدین، ق۱۳ قمری

rafsanjānī, mohammad ‘alī ebn-e zeyn-ol-‘ābedīn (-19c)

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۸۶۳/۲

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۶ص (۸۰-۶۵)، ابعاد متن: ۶×۱۲/۵، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۵-۱۸۲۵]

← اعتراف (رساله) ← اعتقادیه

● **اعترافنامه** / داستان / فارسی

e'terāf nāme

یک ارمنی نو مسلمان علی اکبر نام در زمان شاه سلیمان که در آن از خواب‌هایی که دیده و از محمد قولی خان تفنگچی آقاسی و ذال خان و حاجی علی خان و چند تن از دانشمندان زمان و چند تن از بزرگان ارمنی آن روزگار و از مقدمات مسلمان شدن خود و از رفتن خود به مکه و عتبات و مشهد طوس یاد کرده است. رساله خوبی است و اوضاع اجتماع زمان و وضع اقلیت مذهبی را نشان می‌دهد گویا مانند رساله شناخت یک مسیحی گرجی زمان شاه عباس.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۴۸۷

آغاز: که هادی خلقانند قسم که اگر دروغ گویم به غضب خدا گرفتار شوم؛ **انجام:** و شیطان از شما گریزان است از بس که اعتقاد به هیچ مذهب ندارید.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۴ ذیقعده ۱۱۱۹ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ سپس (۵۹ر-۶۴ر) بندی است که باید مربوط به همین داستان باشد، آغاز: «چون جای پای مبارک حضرت امام ضامن امام رضا ص تا آوردم از آن تاریخ تا حال هشت نفر را شفا داده است» (آنها را بر می‌شمرد)، انجام: «و اله فردا در جهنم به عذاب گوناگون گرفتار خواهی شد و السلام علی من اتبع الهدی»، باز پس از این (۶۴پ-۶۵پ) دو سه بندی است درباره ایمان با عنوان «مسأله» به فارسی، مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی لایی، ۷۳گ، ۱۴ سطر (۱۴×۸)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۳×۱۷سم [ف: ۱۶-۲۷۶]

● **اعتصام** = **فقه منظوم** / فقه، شعر / فارسی

e'tesām = feqh-e manzūm

حافظ

hāfez

منظومه‌ای در ۱۵۹ بیت که پس از مقدمه‌ای کوتاه در اصول دین، احکام فقهی طهارت و نماز را ظاهراً مطابق فتوای محقق کرکی، علی بن عبدالعال (- ۹۴۰ ق) برای یادگیری سریع و بهتر مردم به‌نظم کشیده شده است. ناظم در دو جا خود را حافظ معرفی ساخته است.

آغاز: اعتصام الوری مغفرتک ×× عجز الواصفون عن صفتک / تب علینا فاننا بشر×× ما عرفناک حق معرفتک

انجام: حافظا این رساله مختصریست ×× ازبرای عوام ما حضریست / هرکه خواند دعا طمع دارم ×× زانکه من بنده گنه کارم.

[فهرستواره منزوی ۲۰۹/۱۰]

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۹۱۸/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کاتب: حسین بن علیرضا ندوشن یزدی، تا: قرن ۱۳؛ ۷گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۱-۱۷۸]

← اعتصام السیفی ≻ دعاء السیفی

● **اعتصام المرید فی توضیح معضلات کلام الله المجید** / لغت / عربی

i'tiṣām-ul murīd fī tawḍīḥ-i mu'ḍalāt-i kalām-il lāh-il majīd

سبزواری، زین العابدین بن محمد علی، ق۱۳ قمری

sabzevārī, zayn-ol-'ābedīn ebn-e mohammad 'alī (-19c)

تاریخ تألیف: دهه سوم ذیقعده ۱۲۷۶ق

مؤلف پس از مرگ پدرش در سال ۱۲۶۵ق هر روز جزوی از قرآن برایش تلاوت می‌کرد و چون قرائت صحیح نداشت به کتب تجوید رجوع می‌نمود پس از آن مصمم شد لغات مشکله قرآن را به ترتیب حروف معجم و حرکات اول کلمه از فتحه و ضمه و کسره، شرح نماید. آغاز کتاب بحثی است درباره حروف مقطعه قرآن، سپس از کتاب الالف تا کتاب الیاء لغات مشکله قرآن بررسی شده است.

[فهرستواره منزوی ۱۱۶/۹]

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۰۲-۱/۱۰۲

آغاز: بسمله. الحمد لله الذی خطب عبده الجلیل ... اما بعد فیقول الفقیر الی الله الغنی زین العابدین بن محمد علی بن محمد ابراهیم بن الشریف المرتضی شیخ الاسلام بدار السلطنة اصبهان ابن عبدالمطلب؛ **انجام:** فی غیره من محاورات العرب غیر السیان فقد حکی الکسر فیه عن بعضهم لکنه لغة ردیة. وقد وقع الفراغ من تألیف هذه النسخة الشریفة ...

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۸۵ق؛ مصحح، محشی با حواشی «منه»؛ جلد: تیماج سرخ ضربی، ترنج باسر، مجدول گرهی، ۲۵۸گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۱-۴۳۵]

● **الإعتضاد فی الظاء و الضاد** = **أرجوزة الإعتضاد** / لغت / عربی

al-i'tiḍād fi-ẓ ẓā'-i wa-ḍ ḍād = urjūzat-ul i'tiḍād

ابن مالک، محمد بن عبدالله، ۶۰۰-۶۷۲ قمری

ebn-e mālek, mohammad ebn-e 'abd-ol-lāh (1204-1274)

ارجوزه‌ای است، در فرق میان الفاظی که با ضاد و ظاء، در زبان عربی.

چاپ: نجف، محقق: طه حسین و حسین تورال، مطبعة النجف،

۱۵۵ص+ م۲۴ص+۳ص، ۱۹۷۲م.
[کشف الظنون: ۱۱۹/۱]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۳۶۳/۱۱
آغاز: افضل ما فاه به الإنسان ×× و خیر ما یجری به اللسان؛ **انجام:** ما شرقت فی فلك نجوم ×× فی ملك رجوم
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: شرقی، ۱گ (۲۷)، ۱۷ سطر، اندازه: ۵×۸سم [ف: ۳۶-۲۷۷]

← اعتقاد > اعتقاد الحکماء

● **الاعتقاد = اثبات العقل و النفس** / کلام و اعتقادات / عربی
al-i‘tiqād = iṯbāt-ul-‘aql wa-n-nafs
غزالی، محمد بن محمد، ۴۵۰-۵۰۵ قمری
qazzālī, mohammad ebn-e mohammad (1059-1112)
رساله مختصری است در اثبات عقل و نفس از دیدگاه فلسفی که به درخواست بعضی نوشته است. به آثار غزالی و تعبیرات وی مشابهت دارد اما این عنوان در هیچیك از فهارس مؤلفات او دیده نشد. مؤلف در این رساله می‌گوید: «اعلم ایها الاخ فی الله ... انی درت دائرة الوجود و رایت فیها عجائب بکل الالسنة ... و مما رایت فیها ان تلك الدائره ذات طرفین ملتقیان و ذات وسط ثم رایت الدائرة کلها مقسومة بقسمین احدهما قسم البدو ... و القسم الاخر الاعاده و هو من عند المادة الاولی ... ثم انی رایت الانسان واقعا فی هذه الدائره فی آخر قسم الاعاده متصلا باول قسم البدائه.»
آغاز: بسمله ... کتاب فی الاعتقاد من تالیف ابی حامد محمد ... نحمد الله علی تتابع تعاطف الائه و ترادف نعمائه ... و بعد فقد طلب منی طالب حق ارشده الله و ایانا الیه و کان ممن رسخ فی الطبیعه و المزاج اعتقاده و لان لقائد الحس و الوهم قیاده
انجام: و ان شئت ان تستخرج حقیقه ما ذکرته من القسمین البدو و الاعاده من القرآن فاقرا تعرج الملائکه ... و قوله و هو الذی یبدء الخلق ثم یعیده و فی هذه الایه اسرار عجیبه ... فان اردت ان تری ما رایت فوافقنی اریك و حسبنا الله وحده و نعم الوکیل نعم المولی و نعم النصیر استغفرالله مما کرهه الله.

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۵۹۰/۶۳
آغاز: برابر
بی‌کا، تا: یك‌شنبه ۶ صفر ۷۲۳ق؛ جلد: تیماج کرم قهوه‌ای، ۲ص (۲۸۸-۲۸۹)، ۴۱ سطر، اندازه: ۱۹×۳۲سم [ف: ۴۱-۸۳]
۲. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۲۳۹/۹
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۲ شوال ۸۳۱ق، جا: کرمان، مدرسه رکنیه؛ نام رساله و مؤلف در مطلع آن آمده، در برگ آخر تنبیهی به نقل از شرح خطبه ابو علی محمد بن عبدالواحد تبریزی آمده با روایتی از عکرمه؛ جلد: تیماج قرمز مجدول، ۶ص (۲۵۰-۲۵۵)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱-۲۰۱]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۸۶/۱۱
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱-۲۱۰]
۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۹۹/۴-طباطبائی
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق متوسط، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی نخودی رنگ، جلد: تیماج مشکی، ۲گ (۱۳ر-۱۴پ)، ۱۸ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۲۲-۲۹۷]

● **اعتقاد (رساله در بیان ...)** / عرفان و تصوف / فارسی
e‘teqād (r. dar bayān ...)
جمالی اردستانی، جمال الدین محمد، ۸۱۴-۸۸۳ ؟ قمری
jamālī ardestānī, jamāl-od-dīn mohammad (1412-1479)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۳۲۶/۳۶
خط: نستعلیق، کا: محمد کریم بن میرزا زمان، تا: قرن ۱۳؛ ۳ص (۶۵۲-۶۵۴) [مختصر ف: ۱۱۴]

← اعتقادات > ابوالقیاس
← الاعتقادات > الاصول الاعتقادیة
← اعتقادات > اصول الدین
← اعتقادات > اصول عقاید
← اعتقادات > اعتقادات صدوق (ترجمه)
← اعتقادات > اعتقادات مجذوبیه
← الاعتقادات > اقل ما یجب علی المکلفین
← اعتقادات > بدایة العقول
← اعتقادات > ثلاثون مسئلة فی معرفة الله
← الاعتقادات > الخلاصة فی علم الکلام
← اعتقادات > سیر و سلوك
← اعتقادات > عقائد دینیه
← الاعتقادات > عقاید فخرالدین ← الاعتقادات > اصول الدین
← اعتقادات > العقائد الشیعة
← الاعتقادات > مقامات التوحید
← الاعتقادات > النجمیة
← الاعتقادات > النکت فی مقدمات الاصول
← الاعتقادات > النکت الاعتقادیة

● **الاعتقادات = رسالة العقائد** / کلام و اعتقادات / عربی
al-i‘tiqādāt = r.t-ul-‘aqā’id

خفیف شیرازی، محمد بن خفیف، ۲۶۸-۳۷۱ قمری
xafīf-e šīrāzī, mohammad ebn-e xafīf (882-982)

رساله مختصری است در بیان اعتقادات بر پایه مذهب شافعی، در چندین «فصل». سند روایت این رساله چنین است: موفق الدین تاج القراء ابوالمبارک عبدالعزیز بن محمد، عن جمال الشیوخ ابو شجاع محمد بن سعدان المعارصی، عن ابی الحسن علی بن بکران، عن علی بن محمد الدیلمی، عن المؤلف.

آغاز: قال الشیخ الکبیر ... الحمدلله الذی هدانا السبل و أنزلنا الکتب و من علینا بالرسل بین الآثار و السنن و فصل الآیات و السور.

انجام: و اعتقد فی مولاک الفضل و المنة و حسن الظن و الرجاء آخر عهدک بالدنیا و أول عهدک بالآخرة فهو لایخیب و لایقطع أملک ان شاء الله تعالی.

چاپ: در ص۲۸۴-۳۰۸ سیرت ابن خفیف به چاپ رسیده است

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۱۰/۳۶-ف

آغاز: برابر

نسخه اصل: موزه بریتانیا Or. 5321؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۷۰۹ق؛ مصحح؛ در آغاز نام کتاب و مؤلف درون کتیبه یا ترنجی ساده دیده می‌شود؛ ۶ص (۳۱۲-۳۱۷)، ۲۰ سطر [فیلمها ف: ۱-۵۲۷]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۳۴۳/۱۴

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۶-۴۴۵]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۳۷۳/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸۸۱ق، از روی نسخه شمس الدین محمد بن امین الدین؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۳گ (۷۸ر-۸۰ر)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [محدث ارموی مخ: ۱-۱۵۷]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۸۸۰/۱۰

خط: نسخ، کاتب: محمد بن الحسن بن محمد، بی‌تا؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ای سیر ضربی مقوایی آراسته، ۳گ (۲۵۰پ-۲۵۲پ)، ۲۲ سطر (۸/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۸-۴۸۷]

● **الاعتقادات = العقائد** / کلام و اعتقادات / عربی
al-i'tiqādāt = al-'aqā'id

شیخ صدوق، محمد بن علی، ۳۱۱؟-۳۸۱ قمری
šeyx-e sadūq, mohammad ebn-e 'alī (924-992)

تاریخ تألیف: جمعه ۱۲ شعبان ۳۶۸ق؛ محل تألیف: نیشابور

این کتاب در پاسخ درخواست مشایخی در نیشابور، از شیخ صدوق مبنی بر توصیف دین امامیه به اختصار بر آنها املا نمود. رساله‌ای است موجز و مختصر با عناوین «باب الاعتقاد» درباره اعتقادات ضروری و غیر ضروری امامیه به شرح ذیل: فی صفة اعتقاد الامامیه فی التوحید، فی صفات الذات، فی التکلیف، فی افعال العباد، فی نفی الجبر و التفویض، فی الارادة و المشیة، فی القضاء و القدر، فی الفطرة و الهدایة، فی الاستطاعة، فی البداء، فی التناهی، فی اللوح و القلم، فی الکرسی، فی العرش، فی النفوس و الارواح، فی الموت، فی مسائلة القبر، فی الرجعة، فی البعث بعد الموت، فی الحوض، فی الشفاعة، فی الوعد و الوعید، فیما یکتب علی العبد، فی العدل، فی الاعراف ... فی الاخبار الواردة فی الطلب، فی الحدیثین المتخلفین. در پایان اشاره کرده است که هنگام برگشت به وطن بر آن شرحی خواهم نگاشت ولی گویا فرصتی برایش پیش نیامده است که دست به چنین کاری بزند.

آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین وحده لاشریک له وصلی الله علی سیدنا محمد وآله الطیبین الطاهرین و حسبنا الله و نعم الوکیل باب فی صفة اعتقاد الامامیة فی التوحید

انجام: اخرجت الخبر فی ذلک مستقصیا بشرحه فی کتاب التوحید و سأجرد کتاباً فی ذلک بمشیة الله و عونه ان شاءَ الله تعالی و الحمدلله رب العالمین

چاپ: مکرر چاپ شده

[مشار چاپی عربی: ۶۲۵؛ کتابشناسی نسخه‌های خطی آثار شیخ صدوق در ایران ۲۷-۵۴؛ تاریخ نگارش‌های عربی ۷۸۷/۱-۷۸۸؛ معجم التراث العربی ۳۹۱/۱-۳۹۲ و ۲۲۴/۲-۲۲۶؛ دنا ۳/۲ (۲۴۸ نسخه)]

شرح و حواشی:

۱- تصحیح الاعتقاد = تصحیح اعتقادات الامامیه = شرح اعتقادات صدوق مفید، محمد بن محمد (۳۳۶-۴۱۳)

۲- وسیلة النجاة در معرفت اعتقادات زواره ای، علی بن حسن (-۱۰)

۳- اعتقادات صدوق (ترجمه) = شرح اعتقادات صدوق حسینی، ابوالفتح (-۱۰)

۴- منهاج المؤمنین حسینی ازغدی، ابوتراب بن ابوالحسن (-۱۰)

۵- اعتقادات = اعتقادات صدوق (ترجمه) سرکانی، محمد صادق بن محمد علی (-۱۱)

۶- مشراق العقائد الصالحیة = مشارق العقائد = ترجمه اعتقادات الصدوق دستغیب، محمد صالح بن مسعود (-۱۱)

۷- شرح الاعتقادات قزوینی، صفی بن ولی (-۱۱)

۸- حاصل الترجمان = ترجمه اعتقادات صدوق = منهاج المؤمنین رضوی، محمد مهدی بن محمد صالح (-۱۱)

۹- شرح اعتقادات صدوق = شرح فارسی عقائد صدوق قزوینی، فضل الله بن ولی الله (-۱۱)

۱۰- شرح الاعتقادات خاتون آبادی، اسماعیل بن محمد باقر (۱۰۳۱-۱۱۱۶)

۱۱- شرح الاعتقادات شریف، محمد کاظم بن محمد قاسم (-۱۳)

۱۲- اعتقادات = اعتقادات صدوق (ترجمه) حسنی، محمد علی بن محمد (-۱۳)

۱۳- تصحیح الاعتقاد (ترجمه) مدرس یزدی، محمد علی بن محمد (۱۱۹۳-۱۲۶۵)

۱۴- اعتقادات = اعتقادات صدوق (ترجمه) حسینی تهرانی، هاشم (-۱۲۹۸)
۱۵- شرح الاعتقادات کاشانی، حبیب الله بن علی مدد (۱۲۶۲-۱۳۴۰)
۱۶- شرح الاعتقادات قزوینی، ابن ولی
۱۷- اعتقادات (ترجمه و شرح) حسینی یزدی، محمد علی بن محمد
۱۸- شرح الاعتقادات شولستانی، عبدالله بن حسن
۱۹- شرح و ترجمه اعتقادات صدوق
۲۰- اعتقادات (ترجمه و شرح)
۲۱- اعتقادات (ترجمه و شرح)
۲۲- شرح اعتقادات (ترجمه)
۲۳- شرح الاعتقادات (ترجمه)
۲۴- اعتقادات صدوق (ترجمه) = اعتقادات (همراه با ۱۲ ترجمه ناشناس دیگر)

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۹۴۵/۱ و عکسی ۱۶۵۳ و ۱۸۲۶ و ۱۸۲۷
خط: نسخ معرب، کا: محمد علی بن جبرئیل بن حسین، تا: چهارشنبه ۲۳ ذیحجه ۸۱۷ق؛ مصحح، توضیح فارسی برخی کلمات زیرنویس شده، نام کتاب در اول نسخه «کتاب الاعتقاد فی مذهب الامامیة» و در انجامه «الاعتقاد» درج شده؛ تملک: غیاث الدین محمد ابن صفی الدین محمد مشهور به ابوالشریف در ۹۸۳ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۸۴گ (۲پ-۸۵پ)، ۸ سطر، اندازه ۱۰×۱۳سم [ف: ۵-۳۰۹] و [عکسی ف: ۵-۷۴ و ۲۴۹]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۶۰۸۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: اسکندر بن مولانا حسین بن اسکندر استرآبادی، تا: آخر ربیع الثانی ۸۳۷ق؛ محشی؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: گالینگور، عطف میشن قهوه‌ای، ۳۹گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱-۱۲۴]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۱۶۰/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: شاه میر بن امیر خواجه استرآبادی، تا: رجب ۸۷۳ق؛ مصحح، محشی با نشان « هـ»؛ مهر: «توکلت علی الله عبده محمد علی ...» (دایره)؛ کاغذ: شرقی، ۳۰گ (۵۳پ-۸۲پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۸/۵×۱۲سم [ف: ۳۳-۳۱۳]

۴. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۵۸۲/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: اسکندر بن حسین بن اسکندر استرآبادی، تا: پنج‌شنبه اواخر ربیع الثانی ۸۷۳ق؛ ۴۰گ (۱۹ر-۵۸پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲×۱۷سم [مؤید: ۲-۸۶]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۱۵۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: حسین بن فخرالدین سهام، تا: چهارشنبه اواسط رمضان ۸۸۰ق؛ محشی؛ کاغذ: آهارمهره حنایی، جلد: مقوا با روکش پارچه، عطف و گوشه‌ها تیماج، ۳۳گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۵-۳۸]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۰۱۲/۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ خوش، کا: شمس الدین بن نصیر بالوکلاتی، تا: یک‌شنبه ۱ شوال ۸۸۲ق، جا: کوه میان مدرسه ملاعلی حافظ؛ مصحح، محشی با رمز «۲، مع و..»، نام کاتب در متن ظاهراً دست برده شده و جای آن تراشیده شده و اسم کامل آن در حاشیه به این صورت آمده است: «شمس الدین بن نصیر بن حسن بن عبدالله بن نجم الدین بن حافظ شمس الدین المنسوب الی بالوکلاته»، در پایان دو مسئله در پوشش ابریشم برای مردان و میزان رطل عراقی نگاشته شده؛ کاغذ: شرقی، ۵۵گ (۹۲-۱۴۶)، ۱۵ سطر، اندازه: ۵×۱۲سم [ف: ۳۰-۳۶۲]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۸۴۷
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ نسخه نفیس و کهن، قطع: وزیری [میراث شهاب: س۷ش۳-۴-۲۴]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۵۷۶/۲
بی‌کا، تا: قرن ۹ [میراث شهاب: س۹ش۲-۳۱]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۴/۱
تا باب الاعتقاد فی الانبیاء و الرسل و الحجج؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ کاغذ: سفید کهنه، جلد: تیماج تریاکی ضربی و مقوایی، ۴۴ص (۱-۴۴)، ۱۳ سطر (۸×۱۱)، اندازه: ۱۳×۱۷سم [سنا: ف: ۱-۸۲]

۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۷۹/۷
انجام: باب الاعتقاد فی الحدیثین المختلفین ... ثم یقول عزوجل و کلم الله موسی تکلیما.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ قرن ۹ق؛ در کنار ۲۲۴ر دارد «کتبه عبدالکریم» و «کتبه مولانا کمال الدین» و این کمال الدین گرگانی و زنده در ۸۷۸ و نویسنده شماره ۱ دفتر می‌باشد؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی ساده، ۴۵گ (۱۶۸ر-۲۱۲پ)، ۱۳ سطر (۸×۱۱)، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [ف: ۳-۵۳۰]

۱۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۶۰۵/۱
انجام: ولا ینظر الیهم یوم القیامة و لا یزکیهم ثم یقول کلا انهم عن ربهم یومئذ.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ تملک: عبدالجبار بن مقصود علی با مهرش؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: میشن سیاه لایی، ۴۸گ (۲ر-۴۹پ)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۶-۷۵]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۸۲۴
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵-۲۴۸]

۱۲. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۷۳۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** کثیرا مما تعملون و ساشرح کیفیة وقوع الحساب فی کتاب حقیقة المعاد [باب الاعتقاد فی الجنة و النار]

قال الشیخ اتقادنا فی.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، حواشی به امضای «مجلسی ره»، دو برگ آخر نونویسی شده و در عین حال ناتمام است؛ جلد: تیماج قهوه‌ای لایه‌ای، ۴۰گ، ۱۳ سطر (۶×۱۵/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۲-۸۳۷]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۸۲۵

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵-۲۴۸]

۱۳. قائن؛ مدرسه جعفریه؛ شماره نسخه: ۱۰۲/۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** متفقه المعانی غیر مختلفة لانها مأخوذة من طریق الوحی عن الله تعالی ولو کانت من عند
خط: نسخ، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۱۰ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوایی، عطف تیماج مشکی، ۱۱۶ص (۱۸۱-۲۹۶)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [کتابخانه‌های قائن: ف:-۹۰]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۶۸۷/۷

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵-۱۳۶]

۱۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۹۴۶/۱

خط: نسخ، کا: تبریزی، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی ضربی مقوایی، ۷۳گ (۳پ-۷۵پ)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۸-۵۶۳]

۱۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۸۵/۱

خط: نسخ، کا: لطف الله مازندرانی، تا: پایان ربیع الاول ۹۰۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ محشی به فارسی و عربی، در برگ ۳ر نوشته که در صفر ۱۱۶ با چند تن از مردم استراباد نزد محمد کاظم خان به سپاهان رفته‌ایم و به‌همین خط نام «محمد صالح بن محمد حسین استرابادی» دیده می‌شود که دارند نسخه بوده است، در ۴۷ر نوشته که ملا عبدالغفور در ۱۱۲۹ به‌آموختن کودکان پرداخت و در برگ ۱۱۸پ خط و مهر همو در دوجا هست؛ کاغذ: ترمه سپاهانی، جلد: در یکطرف و تیماج مشکی ضربی، ۸گ (۱ر-۸ر)، ۱۲ سطر (۸×۱۱)، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [ف: ۳-۳۰]

۱۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۶۹۳/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: چهارشنبه نزدیک بپایان ربیع الاول ۹۰۵ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج تریاکی ضربی، ۱۵ سطر (۸×۱۰/۵)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۱۶-۶۷۳]

۱۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۳۱۲/۱

خط: نسخ، کا: بخشی بن حاجی محمد تونی، تا: ۹۱۱ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: روغنی میان ساغری مشکی کناره‌ها و گوشه‌ها زرکوب مقوایی درون سرخ، ۲۰گ (۱پ-۲۰ر)، ۲۳ سطر (۱۱×۱۷)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۹-۹۴۵]

۱۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۵۴۳/۳

بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۸ محرم ۹۳۷ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۳۸گ (۸۷پ-۱۲۴پ)، ۱۵ سطر (۷×۱۰)، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۱۳-۳۴۸۸]

۱۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۰۷۰/۲

آغاز: باسمه سبحانه ... هذا ما جمعه الامام الجلیل-فقال رضی الله عنه اعتقادنا فی التوحید؛ **انجام:** و الاعتقاد فی العقبات ... ذلک الفضل من الله و کفی بالله علیما.
خط: تعلیق، کا: عطاء الله بن مسیح بن ابراهیم بن حسن بن کرم الله آملی،تا:۹۳۴-۹۴۵ق؛ ۵ص (۴-۸)، اندازه: ۱۲×۱۶سم [ف: ۳۲-۹۰]

۲۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۷۹۶/۱

آغاز: مکان و لازمان و انه متعال عن جمیع صفات خلقه خارج عن الحدین حد الابطال و حد التشبیه؛ **انجام:** قال ما کان لبشر ان یکلمه الله الا وحیا او من وراء حجاب.
خط: نسخ، کا: حافظ غیاث الدین علی، تا: ۹۴۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج تریاکی ضربی یک‌لا، ۵۲گ (۲-۵۳پ)، ۱۲ سطر (۹×۱۳)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱۶-۴۵۰]

۲۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۰۵۱/۱

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: لطف الله بن انوشروان، تا: ۱۰ صفر ۹۵۲ق؛ مصحح؛ مهر: «یا رفع کل رفیع ۱۱۱۷» (مربع)؛ جلد: تیماج سبز، ۳۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱-۱۸۰]

۲۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۰۰۱/۳

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع الاول ۹۵۲ق؛ مصحح، رکابه‌دار؛ جلد: تیماج فرنگی، ۲۲گ (۵۰پ-۷۱پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۴۴-۱۸۷]

۲۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۱۱۲/۴

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: شاهوردی، تا: ۹۵۳ق؛ کاغذ: شرقی، ۳۱گ (۷پ-۳۷ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۷×۱۲سم [ف: ۳۵-۶۵۳]

۲۴. اصفهان؛ سید کشفی؛ شماره نسخه: امجموعه بدون شماره

بی‌کا، تا: غزة محرم ۹۵۸ق [دلیل المخطوطات: ۱-۵۳]

۲۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۳۰/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲ جمادی الثانی ۹۷۷ق؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج حنایی و مقوایی، ۴۵ص (۳۴۳-۳۸۷)، ۱۵سطر [سنا: ف: ۲-۱۲۶]

۲۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۵۱۴/۲

انجام: ولیس بمتناقض و لا مختلف و لا ذلک مثل قوله فالیوم ننساکم کما نسوا ...
خط: نسخ، کا: حسین بن حیدر بن قمر حسینی کرکی، تا: شنبه ۲۳ محرم ۹۸۲ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷گ (۸۳پ-۹۹پ)، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [ف: ۱۹-۳۱۶]

۲۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۷۸۹

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ خوش، کا: نورالدین محمد، تا: ۹۸۳ق، جا: مشهد مقدس؛ افتادگی: انجام؛ دارای سرلوح و کتیبه، مجدول، مذهب،

مصحح؛ کاغذ: خانبالغ نخودی، جلد: تیماج عنابی، ضربی، ترنج و سرترنج با گل و بوته، مقوایی، اندرون با روکش کاغذی ابره، ۶۸گ، ۱۲ سطر (۵/۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۸سم [ملی ایران: ف: ۱۳-۲۸۰]

۲۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۵۳۵

بی‌کا، تا: ۹۸۹ق [د.ث. مجلس]

۲۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۸۲/۱ و عکسی ۱۶۴۸ و ۱۸۲۲ و ۱۸۲۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حسین بن حیدر بن حیدر قمر حسینی کرکی عاملی، تا: چهارشنبه ۱۷ ربیع الاول (نوروز فارسی) ۹۹۲ق، جا: قزوین؛ مصحح، دارای علامت بلاغ؛ مهر: «محمود بن علینقی الحسنی الحسینی الطباطبائی ۱۲۱۵» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۳۷گ (۱پ-۳۷پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۱۷سم [ف: ۴-۱۵۵] [عکسی ف: ۵-۶۸ و ۲۴۷ و ۲۴۸]

۳۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۲۶۲/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۹۵ق؛ اهدایی: وزیری موسس؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج آلبالویی ضربی دارای یک ترنج بزرگ عطف تیماج زرد، ۳۶گ (۱-۳۶)، ۱۳ سطر (۷×۱۱/۵)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۴-۱۲۲۳]

۳۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۹۹۰/۲

خط: نسخ، کا: عبدالحی بن قاضی رضی الدین مسیبی خزاعی، تا: ۲۲ ربیع الثانی۹۹۷ق؛ محشی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، ۲۰گ (۲۶پ-۴۵ر)، ۲۰سطر(۱۳×۱۸)،اندازه:۱۶/۵×۲۴/۵سم [ف: ۸-۵۹۹]

۳۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۳۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ملا محمد حافظ ساوجبلاغی، تا: ۹۹۹ق؛ واقف: ابوالقاسم طالشی؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با روکش پارچه، ۴۹گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۶/۵سم [ف: ۵-۳۹]

۳۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۵۴۸/۱-۳۸/۱۶۸

آغاز: بقوا فیها ثم ماتوا با جالهم واصحاب الکهف لبثوا فی کهفهم ثلثمائة سنین وازداد واتسعاً ... باب الاعتقاد فی البعث بعد الموت قال الشیخ اعتقادنا فی البعث بعد الموت حق قال النبی ص با بنی عبدالمطلب؛ **انجام:** الباب الاعتقاد فی الرجعة قال الشیخ رحمه الله اعتقادنا فی الرجعة انها حق وقال الله تعالی الم ترالی الذین خرجوا من دیارهم وهم الوف حذر الموت

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، با علامت بلاغ؛ جلد: مقوا عطف گالینگور قهوه‌ای، ۱۹گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱-۴۴۶]

۳۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۹۱۹/۳-۵۹/۱۳۹

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ ۵۵گ (۳۴-۸۸)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۴سم [ف: ۱-۴۴۶]

۳۵. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۵۳۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ با سرلوح، مجدول؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج سرخ مقوایی، ۴۴گ، ۱۲ سطر (۶/۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف:-۴۵۸]

۳۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۰۹۶

خط: نستعلیق، کا: محمد صادق، تا: قرن ۱۱؛ حاشیه شیخ بهائی و دیگران؛ با سرلوح؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ یک لا، ۶۲گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۳-۱۵۹]

۳۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۸۳۸

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ با ترجمه فارسی زیر سطرها، محشی با نشان «منه ره» به فارسی، مجدول؛ کاغذ: سپاهانی سفید نخودی، جلد: تیماج سرخ یک‌لا، ۶۳گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۳-۱۵۹]

۳۸. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۸۳۸ مکرر

خط: نسخ، کا: محمد نصیر بن حاجی بدیع الزمان، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ محشی با نشان «م. د. ح. عفی عنه»، مجدول؛ کاغذ: سپاهانی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی یک‌لا، ۶۸گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۳-۱۵۹]

۳۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۱۲/۱-طباطبائی

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ یا اوایل قرن ۱۲؛ کاغذ: اصفهانی نخودی رنگ آهار مهره، جلد: تیماج قرمز، ۳۲گ (۱پ-۳۲پ)، ۱۸ سطر، قطع: رقعی، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۲۲-۳۲۱]

۴۰. یزد؛ صدوقی یزدی؛ شماره نسخه: ۵۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ جلد: گالینگور سبز، ۳۱گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف:-۳۹]

۴۱. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۶۴۳/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** فقد نهی الله تعالی فی کتابه عن ذلک و لاتلهیه الدنیا عن إیصال الحق الی مستحقه و لا یمنع المستحق عن حقه و هذا آخر ما أردنا إیراده فی هذا الرسالة و الله المشکور علی کل حال، تمت.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، دارای علامت بلاغ، محشی؛ ۲۸گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۲/۵سم [ف: ۱-۵۵]

۴۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۸۴۹/۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۶گ (۸۴پ-۱۰۹پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۲۷-۲۶۶]

۴۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۴۴۷/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۱۵گ (۷۰-۸۴)، ۲۳-۲۵ سطر، اندازه: ۸/۵×۱۶/۵سم [ف: ۳۱-۴۳۸]

۴۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۷۱۶/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ برگ آخر کتاب اول را شیخ علی به تاریخ ۱۱۷۶ تکمیل کرده، روی برگ اول دعائی به‌تاریخ چهارم جمادی الثانی ۱۲۷۰ نوشته شده؛ جلد: تیماج قرمز، ۵۲گ (۱پ-۵۲ر)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۲۲-۲۵۵]

۴۵. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۱۵۱/۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۳۷گ (۶-۴۲)، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۳-۶۰]

۴۶. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۹۴۶/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۶۰گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۰×۱۴سم [ف: ۱-۱۷۹]

۴۷. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۹۹۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ ۴۸گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۱-۱۸۰]

۴۸. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۸۴/۱
خط: نستعلیق، کا: شرف بن ابی طالب حسینی، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج سرخ مقوایی، ۳۴گ (۹ر-۴۲ر)، ۱۶ سطر (۷/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [ف:-۲۵۵]

۴۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۵۴۰/۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن آلبالوئی سیر لایی، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۶-۳۹]

۵۰. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۵۸
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ با ترجمه در زیر سطور؛ ۶۱گ، ۱۲سطر، اندازه: ۱۸×۲۹سم [مدرسه فیضیه- ف: ۱-۱۹]

۵۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۲۳۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ در متن در گ ۷ر حاشیه‌ای درباره بداء با نشان «م ح ق»، تملک: با تاریخ ۱۳۰۲ از «اقل الحاج و الذاکرین میرزا ابوالقاسم»؛ کاغذ: اصفهانی، نخودی رنگ، جلد: تیماج مشکی یک‌لا، ۳۳گ، ۱۸سطر (۸/۵×۱۸)، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۱۱-۶۲۲]

۵۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۰۲۹/۴۱
بخشی از اعتقادات؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ جلد: تیماج جگری، ترنج و سرترنج طلائی، ۱ص (۱۱۴)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۳۲-۴۰]

۵۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۸۲/۷۰
آغاز: برابر
نسخه اصل: فرهنگستان علوم آذربایجان، باکو ش (۸۲۰۱) M ۱۴۰؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۸ص (۲۳۰-۲۳۷) [عکسی ف: ۳-۴۲۸]

۵۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۶۲۲/۲
کا: جلیل الله غیاث الدین حسینی جزی، تا: قرن ۱۱ [میراث شهاب: س۹ش۲-۳۳]

۵۵. تهران؛ حوزه آستان حضرت عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۷۹/۳
بخشی از آن؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مهر: «الفقر فخری و به افتخر ۱۰۷۵» (بیضی) گویا از فخرالدین طریحی؛ جلد: تیماج سرخ، ۷گ (۱۱۲ر-۱۱۸پ)، ۱۲-۱۷سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف:-۶۷]

۵۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۳۸۴/۱۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** و قال تتوفی الانفس حین موتها و مثله فی القرآن کثیر قد سئل رجل
خط: نسخ، کا: علی بن مجدالدین بن حسن بن جلال حسینی، تا: قرن ۱۱؛ محشی؛ جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای، ۱۹گ (۲۱۳ر-۲۴۱پ)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۳۰-۱۰۴]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۲۰۲/۹-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳-۳۱]

۵۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۲۸۸/۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی لایی، ۴۲گ (۱پ-۴۲پ)، ۱۵ سطر (۷×۱۴)، قطع: ربعی [ف: ۱۷-۹۸]

۵۸. یزد؛ سریزدی(مسجدحظیره)؛ شماره نسخه: ۲۵۰
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز (برگ اول)؛ مصحح، محشی، دو برگ پایانی به خط شیخ حسن بن محمد حسین واعظ در صفر ۱۳۷۶ از روی نسخه ای به سال ۱۲۹۷ بازنویسی شده؛ یادداشتی از محمد صدوقی در اهدای کتاب از طرف شیخ محمد حسن واعظی به سال ۱۳۸۹؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۳۵گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱-۲۰۰]

۵۹. قزوین؛ میر حسینا قزوینی؛ شماره نسخه: ۱۶۷/۱
بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [نشریه: ۶-۳۵۱]

۶۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۲۸۹/۳
خط:نسخ،بی‌کا،تا:قرن۱۱؛کاغذ: سپاهانی، جلد: نو، ۱گ، ۲۳ سطر (۱۰/۵×۱۸/۵)، قطع: وزیری، اندازه: ۱۷/۵×۲۶سم [ف: ۱۶-۵۰۵]

۶۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۷۱۴/۱
آغاز: قادرا غنیا لا یوصف بجوهر و لا جسم و لا صورة و لا عرض و لا خط؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ سه برگ آخر نونویس در خانه حاجی ملا علی در مشهد در پنج‌شنبه ۲۲ ذیقعده ۱۲۴۱؛۶۶گ،۱۲سطر،قطع: جیبی، اندازه: ۹×۱۵/۵سم [ف: ۵-۱۳۳]

۶۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۲۵۴/۳
خط: نسخ، کا: سید جعفر حسینی ترمذی، تا: ۱۰۰۶ق؛ ۵۵گ (۴۲پ- ۹۶پ) [مختصر ف:-۴۸]

۶۳. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۷۲۸/۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۴ رمضان ۱۰۰۹ق، جا: قزوین؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹ سطر، اندازه: ۹×۱۸سم [ف:-۳۹۲]

۶۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۱۱۵/۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخر رمضان ۱۰۱۱ق؛ محشی، مصحح، در برگ نخست چند بیت شعر فارسی به خط محمدسمیع به تاریخ ۱۱۳۷هـ؛ کاغذ: فرنگی، ۳۷گ (۱۷۹پ-۲۱۵پ)، ۱۸ سطر،

اندازه: ۷×۱۳سم [ف: ۳۵-۶۶۱]

۶۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۶۳۰/۳

خط: نستعلیق، کا: شمس الدین مازندرانی، تا: ۹ ذیقعده ۱۰۱۵ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۱۷ سطر [ف: ۵-۳۱۳]

۶۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۲۰

آغاز و انجام: برابر

کا: حمزه بن احمد گیلانی، تا: ۱۰۱۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا تەبندی تیماج قهوه‌ای روشن، ۵۳۳ص، ۲۲ سطر، قطع: ربعی، اندازه: ۱۱×۲۲سم [ف: ۴-۱۲۶]

۶۷. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۲۵/۲

خط: نسخ، کا: میرزا محمد پسر میر عماد حسینی مازندرانی، تا: ۱۰۲۰ق، جا: مشهد؛ محشی با نشان «دروس مفید رحمه الله، قسط، فتح»، در برگ ۷۴پ تا ۷۵ر تفسیر سوره فاتحه از ملا حسین سبزواری؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ مقوایی، ۵۹گ (۱۶پ-۷۴ر)، ۱۲ سطر (۷×۱۲/۵)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف:-۲۶۱]

۶۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۷۴ط

آغاز: قال الشیخ ابو جعفر رحمه الله اعتقادنا فی الکرسی انه وعاء جمیع الخلق من العرش و السماوات ... آغاز ترجمه: و اعتقاد ما در کرسی آنست که آن ظرفی است که همه مخلوقات دروست و عرش و آسمانها

با ترجمه فارسی در حاشیه صفحات؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد حسن، تا: ۱۰۲۳ق؛ نامه امام حسن عسکری (ع) به علی بن حسین بن حسن موسی بن بابویه قمی در پایان نسخه (ص۷۶-۷۷)، ترجمه به شیوه چلیپا در حاشیه، مصحح؛ فاقد جلد، ۷۸ص، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۲۰سم [ف: ۲۴/۳-۴۹]

۶۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۹۵۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** قد تم فی ضحی یوم السبت ۱۶ شهر شعبان ... عفی عنهما

خط: نسخ خوش، کا: محمد تقی بن حسین حسینی، تا: شنبه ۱۶ شعبان ۱۰۲۷ق؛ مصحح، مقابله شده؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای یک‌لا، ۳۳گ، اندازه: ۹/۵×۱۶/۵سم [اهدائی رهبر: ۲اخبار۱-۱۲۵]

۷۰. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۴۶۵/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ زیبا معرب، کا: محمد باقر الحافظ بن حاجی محمد، تا: ۲۱ جمادی الثانی ۱۰۲۷ق؛ مجدول مذهب محرر، محشی از مصباح کفعمی و به امضاء «فتح رحمه الله» و «م رحمه الله» «الشیخ بهاءالدین محمد دام ظله» و حواشی دیگر؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول، ۸۶گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۸×۱۴سم [طبسی حائری (مخطوط): ۱-۵۲]

۷۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۶۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد جی بن حافظ نورالدین قریشی، تا: ۱۰۲۸ق؛ کاغذ: ایرانی، جلد: تیماج مشکی، ۵۳۶ص، ۱۱ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۴-۱۲۵]

۷۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۷۲۲/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ناصر الدین محمد بن احمد خراسانی تونی بیدستانی، تا: جمعه ۱۵ شعبان ۱۰۲۸ق، جا: مشهد مقدس؛ جلد: دو رو تیماج رو قرمز اندرون قهوه‌ای عطف مشکی، ۲۰گ (۲۳۵پ-۲۵۴پ)، اندازه: ۱۹×۲۵/۵سم [ف: ۵-۱۲۶]

۷۳. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۹۲۱/۱

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: شمس الدین محمد بن ملاخواجه مازندرانی، تا: دهه دوم جمادی الاول ۱۰۲۹ق، جا: ساری؛ مصحح، مقابله شده، محشی، با ترجمه فارسی بعضی لغات؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج عنابی لایه‌ای عطف میشن مشکی، ۴۵گ (۱-۴۵)، ۱۴ سطر (۷×۱۲/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [ف: ۳-۱۲۵۶]

۷۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۳۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: رمضان ۱۰۲۹ق؛ واقف: نائینی، مرداد ۱۳۱۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، عطف و گوشه‌ها تیماج قهوه‌ای، ۱۱۱گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۲۰سم [ف: ۵-۳۹]

۷۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۰۸۹/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۳۲ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج تریاکی روشن مقوایی مجدول ترنج و دو سرترنج، حاشیه منگنه، اندرون جلد، بنفش سیر، ۳۸ص (۸۰-۱۱۷)، اندازه: ۱۰/۵×۲۰سم [ف: ۱۴-۲۱۵]

۷۶. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۲۸۱/۲

کا: جمال الدین محمد انصاری، تا: ۱۰۳۵ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی روکش کاغذ ابری عطف تیماج قرمز، ۹۳ص (۱۷-۱۰۹)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۵-۱۶۰۰]

۷۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۵۸۴/۱

خط: نستعلیق، کا: محمد نصرالله بن احمد، تا: جمعه ۱۷ رمضان ۱۰۳۸ق؛مصحح؛جلد:تیماج دو رو بدون مقوا، رو قهوه‌ای، اندرون قرمز، ۴گ (۱پ-۴پ)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۲۰-۱۳۸]

۷۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۵۲۷/۲-۱۸/۴۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد طاهر، تا: شب چهارشنبه ۱۰۳۸ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸گ (۱۵-۳۲)، اندازه: ۱۴×۲۵سم [ف: ۱-۴۴۴]

۷۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۱۵۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: شاه محمد بن زین العابدین، تا: ۱۵ جمادی الاول ۱۰۴۲ق؛ واقف: فهرستی، تیر ۱۳۱۰؛ کاغذ: الوان، جلد: مقوا با روکش پارچه، ۳۴گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۴سم [ف:

۵-۳۹]

۸۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۱۵۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: شاه محمد بن زبن العابدین، تا: ۱۵ جمادی الاول ۱۰۴۲ق؛ مذیل به «شرح اعتقادات صدوق» از شیخ مفید؛ واقف: حاج عماد، تیر ۱۳۱۰؛ کاغذ: الوان، جلد: مقوا، رویه پارچه، ۵۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳/۶×۲۴/۵سم [ف: ۱۴-۷۷]

۸۱. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۸۶۵/۱

بی‌کا، تا: ۱۰۴۵ق، قطع: رقعی [ف:-۳۱۸]

۸۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۶۰۰/۱

خط: نسخ، کا: محمد تقی، تا: پنج‌شنبه ۱۲ شعبان ۱۰۴۹ق؛ مصحح؛ ۳۰گ (۱پ-۳۰ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۱۶۰]

۸۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۳۷۶/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی رضا سلمی، تا: ۱۰۴۹ق؛ مصحح، در پایان آمده: «و من الحاضرین فی إتمام الکتاب والمقابلة، العبد المفتاق الی رحمة الله الغنی، ابن محمد حسین، محسن السلمی المازندرانی ...»؛ تملک: کاتب؛ کاغذ: شرقی، ۵۸گ (۱-۵۸)، ۱۵ سطر، اندازه: ۵×۱۲سم [ف: ۳۶-۳۰۹]

۸۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۹۵۱/۱

خط: نسخ و نستعلیق، کا: سبحانعلی حافظ تبریزی، تا: ۱۰۵۵ق؛ جلد: تیماج سبز، ۴۰گ (۲پ-۴۱پ)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۲۵-۲۲۷]

۸۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۲۸۳/۴

خط: نسخ، کا: ابوالمکارم نورالدین محمد بن ضیاء الدین محمد بارفروشی، تا: ۴ صفر ۱۰۵۵ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج مشکی، ۵۱ص (۱۶۵پ-۲۱۵ر)، اندازه: ۱۱/۵×۱۹سم [ف: ۲۱-۲۴۴]

۸۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۸۲۷/۱-۱۹/۱۵۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: شنبه ۱۷ ذیقعده ۱۰۵۹ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج دو رو قهوه‌ای، عطف گالینگور قهوه‌ای، ۳۹گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱-۴۴۵]

۸۷. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۴۸۹

آغاز و انجام: برابر

کامل؛ خط: نسخ، کا: عنایت الله (یا غیب الله) بن مولانا محمد رضا رامجیبی (کذا) من اعمال ساوج بلاغ، تا: ۱۶ جمادی الاول ۱۰۶۴ق؛ واقف: حاج حسین شیرازی با تولیت حاج ملا عبدالوهاب قزوینی، شوال ۱۲۲۶ق؛ محشی؛ جلد: گالینگور سیاه، ۴۵گ، ۱۹سطر [ف: ۱-۳۷]

۸۸. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۲۹۸

خط: نسخ، کا: علی قلی فراش بن خانعلی، تا: اواخر ربیع الاول روز کسوف ۱۰۶۵ق، جا: دارالسلطنه اصفهان؛ محشی، پیش ازکتاب ۱۵ برگ حدیث و کلمات عرفا و فوائد دیگر؛ جلد: شومیز یک لنگه، عطف تیماج، ۸۲گ، ۶ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۵سم [ف: ۱-۲۹۰]

۸۹. آران کاشان؛ محمد هلال؛ شماره نسخه: ۱۸۸/۴

آغاز و انجام: برابر

کامل؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: رمضان ۱۰۶۷ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج سیاه سوخت با عطف پارچه‌ای، ۲۵گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف مخ:-۱۴]

۹۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۴۹۶

با ترجمه فارسی؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: یوسف اصغر، تا: ۱ جمادی الاول ۱۰۶۷ق؛ کاغذ: سپاهانی، ۱۲۲گ، ۸ سطر (۶×۱۲)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۶-۲۷۸]

۹۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۵۹/۲

آغاز: فاخبره بوجوه اتفاق معانی هذه الایات و بین له تاویلها؛ **انجام:** برابر

نام مؤلف به قرینه انجام نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق، کا: حسین بن شمس الدین محمد اصفهانی، تا: ۱۰۶۸ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قرمز مقوایی، ۴۴ص (۲۸۱-۳۲۴)، ۱۷ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [ملی ایران: ف: ۷-۱۴۱]

۹۲. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۷۰۴/۳

آغاز: الحمد لله رب العالمین وحده لا شریک له و صلی الله علی محمد و آله ... الباب الثانی فی الاعتقاد و ما یجب علی المؤمن معرفته و الا قتل به للشیخ أبی جعفر محمد بن بابویه القمی رضی الله عنه باب أول فی صفة الاعتقاد الامامیة فی التوحید قال الشیخ؛ **انجام:** فقد نهی الله تعالی فی کتابه عن ذلک ولا تلهیه الدنیا عن إیصال الحق الی مستحقه و لا یمنع المستحق عن حقه و هذا آخر ما أردنا إیراده فی هذا الرسالة و الله المشکور علی کل حال، تمت.

خط: نسخ، کا: امین بن میر محمد شریف رضوی حافظ قمی، تا: ۱۲ ذیقعده ۱۰۶۸ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۱۵گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۴/۵سم [ف: ۱-۵۴]

۹۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۶۳۳۱

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن نورالدین محمد چراتی، تا: ۱۰ ذیحجه ۱۰۶۹ق، افتادگی: انجام (یک برگ)؛ با نسخه بی‌ارزش مقابله شده؛ تملک: محمد علی بن حاجی محمد زمان چراتی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۴۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۹/۵×۲۳سم [ف: ۳-۱۶۰]

۹۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۸/۱

آغاز: بقدرته الی ابدانها و قال عیسی ابن مریم للحواریین؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ذیحجه ۱۰۷۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: سمرقندی آهار مهره، جلد: پارچه‌ای زرد اخری، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۱-۲۰۲]

۹۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۷۴۶/۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۷۲ق، جا: ساری، در منزل شیخ الاسلام محمد محسن؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۴گ (۸۵پ-۱۰۸پ)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۲۵-۹۶]

۹۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۶۰۳

آغاز: من خواصه تشرق الوانهم و مهدأ جوارحهم و تسکن نفوسهم

خط: نسخ، کا: ابن صفی الله تیمجانی، تا: چهارشنبه ۲۹ شعبان ۱۰۷۲ق، جا: مدرسه شیخ محمد گرمرودی؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی، در پایان حدیث مفصلی راجع به سلمان فارسی افزوده شده؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۴۵گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۸سم [ف: ۲۷-۷۵]

۹۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۸۲۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** بعون الله الملک الوهاب

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: ۱۰۷۲ق؛ مصحح، مقابله شده توسط سید مصطفی صفائی خوانساری؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای مستعمل با ترنج و دو سرترنج ضربی و عطف پارچه‌ای، ۴۹گ، ۱۴سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱-۱۲۵]

۹۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۰۰۸/۲

انجام: و مثل قوله عزوجل قل یتوفاکم ملک الموت الذی و کل

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۷ جمادی الثانی ۱۰۷۳ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۳۳گ (۱۳۴پ-۱۶۶پ)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۲۱-۹]

۹۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۱۹۹/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: سید حسن فرزند سید رضا حسنی حسینی، تا: ۱۰۷۴ق؛ مصحح، محشی با رموز «۱۲»، «قاضی»، «من رسالة محی»، «من عدة الداعی» به فارسی و عربی، برخی نسخه بدل‌ها در حاشیه با رمز «خ ل»؛ کاغذ: فرنگی، ۲۱گ (۲۳۱-۲۵۱)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۱×۲۰سم [ف: ۳۰-۷۰۴]

۱۰۰. دامغان؛ صادقیه؛ شماره نسخه: ۱۹۳/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد جعفر، تا: شعبان ۱۰۷۴ق؛ مصحح، علامت بلاغ به سال ۱۱۳۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی لبه‌دار، ۳۰گ، اندازه: ۱۷/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱۷]

۱۰۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۹۳۶/۸

کا: محمد تقی بن حاجی محمد مشهدی، تا: ۱۰۷۴ق؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی با ترنج و نیم ترنج ضربی، ۹۸ص (۲۱۷-۳۱۴)، ۱۵ و ۲۴ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱۰-۲۰۵۱]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۲۹۶/۷-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۶۶۹]

۱۰۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۷۲۹/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: فرج الله بن محمد، تا: ۳ صفر ۱۰۷۴۳ق؛ مصحح، محشی با نشان «۱۲» و غیر آن؛ تملک: کاتب نسخه همراه مهر وی با نشان «الواثق بالله عبدالله فرج الله» (بیضی)، ابوالحسن همراه مهر او «عبده ابوالحسن» (مستطیل)؛ کاغذ: شرقی، ۱۳گ (۱-۱۳)، ۲۵-۲۷ سطر، اندازه: ۸×۲۰سم [ف: ۳۴-۶۸۴]

۱۰۳. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۴/۱۵۲/۳-۵۸۶۶

خط: نسخ، کا: محمد مهدی بن محمد حسن برسنانی، تا: ۱۰۷۴ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۵ سطر، قطع: ربعی [آستانه قم:-۲۲۱]

۱۰۴. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۴۶۸/۲

آغاز و انجام: برابر

کا: ممحمد زکی جردپادقانی، تا: چهارشنبه ۷ صفر ۱۰۷۶ق، قطع: وزیری [رشت و همدان: ف:-۱۴۱۲]

۱۰۵. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: /۲۸ف۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۴ ذیحجه ۱۰۷۷ق؛ محشی؛ ۳۱گ [ف: ۱-۳۲]

۱۰۶. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: ۳۰۴/۲-ج

خط: نسخ، کا: شمسا بن شیخ جمال الدین احمد ایشکائی، تا: ربیع الثانی ۱۰۷۷ق؛ ۴۴گ (۶۸پ-۱۱۱ر) [ف:-۲۵۲]

۱۰۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۳/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۷۷ق، جا: مشهد؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۴۸گ (۷۶پ-۱۲۳پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱-۱۱۱]

۱۰۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۹۱۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** فالعقوبة علیه الظلم ... تمت الرسالة دارالسلطنه اصفهان

خط: نسخ، کا: محمد جعفر بن عبدالله خرم آبادی، تا: پنج‌شنبه ۲۵ صفر ۱۰۷۸ق؛ مذیل است به حدیث نبوی درباره مذمت و نکوهش قدریه، جبریه و مجوس؛ خریداری آستان قدس در مهر ۱۳۲۹؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۱۸گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸/۸×۲۵سم [ف: ۱۴-۷۸]

۱۰۹. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: ۹۰/۱

آغاز: و جزاء الاستهزاء و جزاء السخرية و جزاء النسيان و هو ان ينسيهم انفسهم ... باب الاعتقاد فی الذوات و صفات الافعال قال الشيخ ابوجعفر؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ معرب، کا: عبداللطیف بن حاجی اسماعیل عباسی معروف به ابن کیال جزایری، تا: ۱۸ ذیحجه ۱۰۷۸ق، جا: لار؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: آهارمهره، جلد: تیماج مشکی ضربی دار لولایی، ۱۵ سطر(۸/۵×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف:-۹۷]

۱۱۰. مشهد؛ مرتضوی؛ شماره نسخه: بدون شماره

بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۷۸ق؛ ۸۴ ص (۱۸۰-۲۶۳) [ف مخ:-۳۱]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۶۱۰/۳
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۷-۲۰۰]
۱۱۱. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۵۹۵/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** پایان: بشرحه فی کتاب التوحید ... تمت ... قزوین.
خط: نسخ، کا: محمد بن سیاوش طالقانی، تا: ۱۰ رمضان ۱۰۷۸ق، جا: مدرسه خیابان قزوین؛ کاغذ: ایرانی، جلد: مقوایی، ۱۰۲ص (۱۴-۱۱۵)، اندازه: ۱۳/۵×۱۹سم [ف: ۲-۲۳۹]
۱۱۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۸۹/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: دوشنبه ۲۰ محرم ۱۰۸۱ق؛ در پایان دارد: «فی ملک حسن»؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ ضربی مقوایی، ۴۰گ (۱۴۷پ-۱۸۶ر)، ۱۴ سطر (۶×۱۲/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۳-۵۲۹]
۱۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۷۴/۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: سعید بن درویش گجراتی، تا: ۲۹ شوال ۱۰۸۲ق؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج عنابی، درون کاغذ ابر و باد، ۲۳گ (۱۷۵پ-۱۹۷پ)، ۲۵ سطر (۷/۲×۱۶/۳)، اندازه: ۱۲/۶×۲۳/۴سم [ف: ۲۹/۱-۵۱۲]
۱۱۴. تهران؛ مدرسه معمارباشی؛ شماره نسخه: ۹۱/۱
خط: نسخ، کا: شهریار بن ابوالکرم حسینی فراهانی، تا: ۱۰۸۵ق؛ محشی با نشان «سید ماجد» و «تفسیر علی بن ابراهیم»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای با روکش پارچه‌ای سبز، ۷۶گ (۳پ-۷۸ر) [ف: ۱۱۰]
۱۱۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۸۸۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ خوش خفی، کا: علیرضا بن اسماعیل سمنانی، تا: ۱۰۸۶ق؛ محشی؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج عنابی، ۳۶گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱-۱۲۶]
۱۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۴۶۷/۳
آغاز: برابر
خط: نسخ، کا: اسماعیل بن اصیل کوچصفهانی، تا: سلخ ذیحجه ۱۰۸۶ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج یک‌لایی قهوه‌ای، ۴۹گ (۳۲پ-۸۰ر)،۱۳سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۱۶-۳۶۹]
۱۱۷. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۸۹/۱
خط: نسخ، کا: کامران بن محمد اردکانی، تا: ۱۰۸۶ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز بدون مقوا، ۳۷گ (۲پ-۳۸ر)، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [ف: ۱-۷۵]
۱۱۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۸۹۷/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: یحیی بن احمد، تا: ۱۰۸۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی مقوایی لبه‌ها تیماج مشکی با عطف تیماج مشکی، ۴۴گ (۱-۴۴)، ۱۹ سطر (۵/۵×۱۳)، اندازه: ۹/۵×۱۶/۵سم [ف: ۱۰-۵۴۸]
۱۱۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۶۴۱
آغازو انجام: برابر
با ترجمه در حواشی؛ خط: نسخ، کا: حبیب الله بن زکریا، تا: ۱۰۸۷ق؛ واقف: دکتر محمد زهرائی، تیر ۱۳۵۰؛ کاغذ: حنایی آهاری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵/۱×۲۲/۵سم [ف: ۱۴-۷۶]
۱۲۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۶۹۶/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد سعید بن محمد شریف جگرخون اغلی، تا: جمعه ۱۲ ذیقعده ۱۰۸۸ق، جا: مشهد الرضا؛ مصحح، محشی؛جلد: مقوایی، ۷۵گ (۱پ-۷۵پ)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [محدث ارموی مخ: ۱-۱۶۰]
۱۲۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۵۹۷/۱
خط: نسخ، کا: حاجی محمد بن محمد بقا، تا: ۱۰۸۹ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی با تیماج زرد، ۳۰ص (۱-۳۰)، ۱۸ سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۵-۱۷۱۴]
۱۲۲. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۲۶۵
خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد زمان بن محمد یوسف کوجیانی، تا: ۱۰۹۰ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۲۰سم [ف: ۱-۲۶۲]
۱۲۳. گلپایگان؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۱/۲
خط: نسخ، کا: علی بن محمد جزائری تمامی، تا: ۲۸ رمضان ۱۰۹۱ق؛ مصحح، در برگ آخر کتاب اول اجازه «صالح بن عبدالکریم بحرانی» به کاتب در ۱۲ صفر ۱۰۹۲ آمده، مابین کتاب اول و رساله دوم قضیه ابوالهذیل با مأمون و مجنون دیررقه آمده؛ تملک: «ابراهیم مشهدی»، «زین العابدین گلپایگانی»؛ ۱۸گ (۲۵۹پ-۲۷۶پ)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [کتابخانه‌های گلپایگان: ف:-۱۸]
۱۲۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۹۳/۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۷ رجب ۱۰۹۲ق؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا،۴۱گ(۱پ-۴۱پ)،۱۶سطر،اندازه:۱۲/۵×۲۴سم [ف: ۲-۱۸۵]
۱۲۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۵۶۲/۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۶ ذیحجه ۱۰۹۲ق؛ کاغذ: حنایی آهار مهره، جلد: مقوایی با تیماج عنابی، ۲۵گ (۱-۲۵)، ۲۱ سطر (۹/۵×۱۸/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۶سم [ف: ۳-۹۹۰]
۱۲۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۹۱۱/۶۰
بی‌کا، تا: ۲۹ رمضان ۱۰۹۳ق، جا: اورنگ آباد هند؛ کاغذ: هندی نخودی، جلد: تیماج حنایی مقوایی درون تیماج مشکی، ۹ص (۱۶۶-۱۷۴)، ۱۱ سطر، اندازه: ۲۱×۳۲/۵سم [ف: ۳-۱۶۰]
۱۲۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۳۷۱/۱

خط: نسخ، کا: موسی بن عزیز الله طالقانی، تا: ۲۴ شوال ۱۰۹۳ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج عنابی، ۱۷گ (۲ر–۱۸پ)، ۲۹ سطر (۷×۱۶)، اندازه: ۹×۱۹سم [ف: ۱۳–۳۳۳۹]

۱۲۸. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۵۸۶/۲

خط: نسخ، کا: محمد صالح بن حاجی عرب بن امیر احمد خفری، تا: ۱۰۹۳ق؛ ۳۶گ (۷پ–۴۲)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [نسخه پژوهی: ۳–۱۰۸]

۱۲۹. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۸۴۵/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد رحیم بن ساروخان ترکمان، تا: سه‌شنبه ۵ شعبان ۱۰۹۵ق؛ تملک: محمد حسن زنوزی صاحب ریاض الجنة با امضاء «حسن الطسوجی»؛ جلد: تیماج ضربی قهوه‌ای مجدول، ۷۳گ (۱۰۴پ–۱۷۶ر)، ۹ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [میراث اسلامی: دفتر نهم–۹۶]

۱۳۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۷۷۵/۲–۵۸/۲۲۵

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: سلطان محمد بن شمس الدین محمد اصفهانی، تا: پنج‌شنبه ۱۲ ربیع الثانی ۱۰۹۷ق؛ ۲۹گ (۲–۳۰)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۰×۲۳سم [ف: ۱–۴۴۶]

۱۳۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۳۵۱/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: فقیر اسمعیل، تا: ۱۰۹۷ق، جا: کشمیر؛ مجدول؛ جلد: طبله اول پارچه‌ای سرخ و طبله دوم مقوایی، عطف و حاشیه گالینگور قهوه‌ای، ۶۴گ (۸۳پ–۱۴۶ر)، ۱۲سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۳۸–۴۷۸]

۱۳۲. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۴/۱۲۱/۱–۶۳۱۰

خط: نسخ، کا: محمد بن حسین بن جهان شاه، تا: سه‌شنبه ۱۴ شوال ۱۰۹۷ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، قطع: ربعی [آستانه قم:–۲۱۶]

۱۳۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۰۱۶

آغاز: بسمله الحمدلله ... و بعد فی صفوة اعتقادات؛ **انجام:** و قد تم یوم الجمعه شهر ربیع الاول سنه ۱۰۹۸

خط: نسخ، کا: عبدالله بن محمد امین نوربخش، تا: جمعه ربیع الاول ۱۰۹۸ق [رایانه]

۱۳۴. قائن؛ مدرسه جعفریه؛ شماره نسخه: ۱۲۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** دون غیره من سایر الاوقات واما ادویة العلل الصحیحة

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱یا ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ تملک: «فضلی اصفهانی»، مهر: «غلام شاه نجف فضلی اصفهانی» (دائری بزرگ)؛ جلد: تیماج قرمز بدون مقوا، ۳۹گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۲۰سم [کتابخانه‌های قائن: ف: ۱۰۵]

۱۳۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۸۳۹/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵گ (۵۲پ–۵۶پ)، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۲۳–۲۶]

۱۳۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۱۹/۱۱ ط

خط: نستعلیق، کا: گویا محمد تقی تاری، تا: قرن ۱۲؛ ۴۶ص (۹۶–۱۴۱)، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۲۴/۳–۱۱۸]

۱۳۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۱۸۵۳

انجام: ما فرغ النساء من غسلها و حمل جنازتها ... الواجب و لا تجوز

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۳؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی با حواشی گلبرگی زرکوب، ۱۵گ، ۱۵سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱–۱۲۶]

۱۳۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۲۰۲۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۳؛ کاغذ: حنایی آهار مهره، جلد: تیماج فرنگی مشکی با حواشی زرکوب، ۶۶گ، ۱۲سطر، اندازه: ۱۷×۲۰سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱–۱۲۶]

۱۳۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۱۹/۱۱ط

آغاز: برابر؛ **انجام:** ان الابرار لفی نعیم و ان الفجار لفی حجیم و قال ان رحمة الله قریب من المحسنین.

خط: نسخ و نستعلیق، کا: یار محمد علیابادی، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج مشکی، مجدول، ۳۹ص (۳۰۴–۳۴۲)، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [ف: ۲۴/۳–۲۱]

۱۴۰. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۲۷۵۷/۱

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح؛ تملک: با مهر «عبده علی اکبر الحسینی»، محمد صالح بن محمد زمان بسطامی با مهر «ان الله یحب الصالحین»؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوا عطف و لبه تیماج عنابی، ۲۴گ (۱–۲۴)، ۲۲ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۳–۸۸۹]

۱۴۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۱۵۳/۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** سأل عنه رجل من الزنادقة امیرالمؤمنین فاخبره بوجود اتفاق هذه الآیات و بین له تأویلها

خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای لولائی، ۲۳گ (۱۰۷–۱۲۹)، ۱۵ سطر (۵×۱۱)، اندازه: ۹×۱۷سم [ف: ۳–۱۶۰۴]

۱۴۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۰۳۱/۳–۶/۱۲۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** مکتوب فی التوریة یا ابن آدم لاارید منك الیوم عمل لغد وانت یرید منی رزق وانت فی القبر ساکن. تمت الکتاب اعلم ان الاعتقاد فی التوحید ان الله تعالی واحد احد

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۸گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۱–۴۴۵]

۱۴۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۹۵۸/۲–۲۵/۴۸

آغاز: بسمله حمدله باب فی صفة اعتقاد الامامیه فی التوحید قال

الشیخ العالم الربانی ابوجعفر محمد بن علی الحسین بن موسی بن بابویه القمی؛ **انجام:** وان الذین کذبوه لذایقو العذاب الالیم وان الذین آمنوا وعزروه ونصروه واتبعوا النور

خط: تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: مقوا، ۱۶گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱-۴۴۵]

۱۴۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۹۵۳/۱

خط: نسخ، کا: محمد مهدی بن محمد هادی نصیری، تا: شعبان ۱۱۰۱ق؛ جلد: تیماج زرد بدون مقوا، ۲۸گ (۱پ-۲۸ر)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۳×۲۴/۵سم [ف: ۲۷-۳۶۱]

۱۴۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۴۵/۴

خط: نسخ، کا: فضلعلی بن نقد علی رازی، تا: ۱۱۰۸ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۵۰گ (۸۹پ-۱۳۸ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۳-۳۲۰]

۱۴۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۲۰۰/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد رفیع بن حبیب الله بیارجمندی، تا: پنج شنبه اواسط صفر ۱۱۱۰ق،جا: مشهد مقدس؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، یک‌لا، عنابی روشن، ۶۱گ (۱پ-۶۱)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۱۱-۵۰۴]

۱۴۷. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۲۹۴/۱

خط: نسخ، کا: محمد باقر بن محمد حسین، تا: ۱۱۱۳ق؛ ۳۰گ (۱-۳۰)، ۱۹سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۳-۷۷]

۱۴۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۳۲۱۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: درویش محمدبن دوست محمد جاجرمی، تا: چهارشنبه ۱۱ رجب ۱۱۱۵ق؛ مذیل به توحید مفضل است؛ واقف: کاظم مدیرشانه‌چی، آبان ۱۳۶۲؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۴۲گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۶/۷سم [ف: ۱۴-۷۷]

۱۴۹. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۲۴۰/۷

خط: نسخ، کا: ابراهیم بن محمد علی عاملی، تا: ۱۱۲۱ق؛ جلد: تیماج شتری مجدول، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۱-۲۰۴]

۱۵۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۰۲۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الحمد لله رب العالمین تم هذه الرساله

خط: نسخ خوش، کا: ولی محمد بن علیرضا خبوشانی، تا: ۱۱۳۰ق؛ مصحح، مقابله شده، ضمیمه نسخه ش ۲۰۰۲۲؛ مهر و تملک: صفائی خوانساری با عبارت «مصطفی الحسینی ۱۳۰۲»؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: میشن قهوه‌ای یک‌لا، ۳۸گ، ۱۷سطر، اندازه: ۱۰×۱۸/۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱-۱۲۵]

۱۵۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۳۴

آغاز: برابر؛**انجام:** فادخلوا ابواب جهنم خالدین

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ واقف: نادرشاه، ۱۱۴۵؛ کاغذ: آهاری شکری فرنگی، جلد: مقوا با روکش پارچه، ۴۵گ، ۹ سطر، اندازه: ۹×۱۳/۷سم [ف: ۵-۴۳]

۱۵۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۵۷۱/۱

خط: نسخ، کا: نظام الدین محمد بن محمد صالح لاهیجانی، تا: ۱۱۴۹ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۳۷گ (۱پ-۳۷ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۵سم [ف: ۱۴-۳۳۵]

۱۵۳. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۲۷۵/۵

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن سید اسماعیل حسینی کرمانی، تا: جمعه ۲۶ جمادی الاول ۱۱۵۶ق [ف: ۳-۴۳]

۱۵۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۳۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: آقا زین العابدین، ۱۱۶۶؛ کاغذ: آهاری نخودی، جلد: مقوا با روکش پارچه، ۴۵گ، ۱۴سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۳سم [ف: ۵-۴۱]

۱۵۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۸۱۷۳/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۶۷ق؛ کاغذ: سپاهانی و فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای یک‌لا، ۲۲گ (۲۴پ-۴۵ر)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۳-۱۶۰]

۱۵۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۶۰۰/۱

کا: علی اکبر پسر محمدمومن، تا: ۴ ربیع الثانی ۱۱۸۸ق، جا: بندر سورت؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه [ف: ۵-۳۰۳]

۱۵۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۴۴۹/۱

بی‌کا، تا: ۱۱۹۵ق؛ کاغذ: فرنگی و اصفهانی، جلد: تیماج مشکی ضربی یک‌لا، ۴۹گ (۳پ-۵۱)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [ف: ۱۲-۲۶۵]

۱۵۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۳۳۷/۳-۱۷/۱۱۷

آغاز و انجام: برابر

خط:نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: مقوا عطف و گوشه تیماج مشکی، ۲۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱-۴۴۴]

۱۵۹. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۸۱/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، ۵۰گ (۷۶پ-۱۲۵پ)، ۱۶ سطر (۶×۱۴/۵)، اندازه: ۱۰×۲۰سم [ف:-۲۵۴]

۱۶۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۱۹۵۳

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۳؛ کاغذ: فستقی آهار مهره، جلد: تیماج عنابی با حواشی زرکوب، ۳۹گ، ۱۶سطر، اندازه: ۱۴/۵×۱۹/۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱-۱۲۷]

۱۶۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۱۰۴/۲

آغاز و انجام: برابر

در فهرست با عنوان «حسن الاعتقادات الامامیة» و از کلینی دانسته شده؛ خط: نسخ خوش، کا: محمد حسین بن صفر بن محمد یوسف بن علیرضا بن زین الدین، تا: محتملاً قرن ۱۳؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج مقوایی، ۱۰۸ص (۸۵- ۱۹۲)، ۱۲سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ملی ایران: ف: ۹-۹۷]

۱۶۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۰۹۶/۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم فرزند میرزا عزیز، تا: قرن ۱۳، جا: تهران؛ مصحح، محشی، ۱۸گ (۱ر-۱۸پ)، ۳۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۷سم [ف: ۳۳-۱۷۰]

۱۶۳. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه: ۳۲۷۳/۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۶۳ص، ۱۵ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱-۳۴۰]

۱۶۴. ساری؛ طاهری شهاب؛ شماره نسخه: ۲۲۱/۱۶
بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۸ص، ابعاد متن: ۱۷×۲۱سم [نشریه: ۶-۶۳۰]

۱۶۵. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۱۰۶۶
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ خریداری ۱۳۰۲ در مسجد سید، قطع: ربعی [نشریه: ۷-۱۰۲]

۱۶۶. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۷۰۰/۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** و ان الله اعطی منه محمدا ص بجملة واحدة و قال له عزوجل و لا تجعل بالقرآن.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ واقف: سید سعید طباطبایی، ۱۳۳۲؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: مقوا، رویه کاغذ سوسنی، عطف و گوشه تیماج قهوه‌ای، ۳۴گ، ۱۰ سطر، قطع: جیبی، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۵-۱۱۸]

۱۶۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۱۵۹
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۰۶ق؛ صدر نسخه ضمن سه صفحه نامه محمد بن محمد رفیع، عارف معروف قرن ۱۲ق است به سید حسین قزوینی، آخر نسخه ضمن دو صفحه حدیث «عنوان بصری» منقول از کتاب «مشکوة الانوار»؛ واقف: عضدالملک، ۱۲۷۶ق؛ کاغذ: آهارمهره فرنگی فستقی، جلد: مقوا با روکش پارچه عطف و گوشه‌ها تیماج مشکی، ۲۱گ، ۱۸سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [ف: ۵-۴۰]

۱۶۸. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه: ۶۹۹/۲
خط: نسخ، کا: محمد حسین موسوی، تا: ۱۲۰۸ق [ف: ۱۲۰]

۱۶۹. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۲۲۴/۸
خط: مختلف، بی‌کا، تا: ۱۲۱۱ق؛ در حاشیه کتاب کشف الیقین نوشته شده؛ جلد: تیماج ضربی قهوه‌ای ترنج و سرترنج دار عطف تیماج مشکی، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱-۱۷۷]

۱۷۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۵۷۶۳
آغاز: بسمله حمدله ... و حسبنا الله و نعم الوکیل ... سنه ۱۲۱۵؛
انجام: برابر
خط: نستعلیق شکسته، کا: یوسف بن احمد اشرفی، تا: ۱۲۱۵ق [رایانه]

۱۷۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۰۸۱
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد بن محمدعلی، تا: رمضان ۱۲۱۹ق، جا: خبوشان؛ محشی؛ واقف: نظر علی اسدی، مهر ۱۳۲۷؛ جلد: مقوا رویه پارچه، ۲۹گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲/۸×۱۹/۸سم [ف: ۱۴-۷۸]

۱۷۲. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: ۴۶۴/۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** و ایکم ایها الاخوان بطاعته تمت.
خط: نسخ و نستعلیق مختلف، کا: باقر بن محمد ترشیزی، تا: ۱۹ صفر ۱۲۲۱-۱۲۲۳ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: تیماج لایه‌ای سرخ، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [ف:-۳۸۰]

۱۷۳. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۳۷۲/۲
خط: مختلف، کا: ابراهیم ایروانی، تا: ۱۲۲۴ق، جا: کربلا؛ جلد: تیماج مشکی، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف:-۱۸۹]

۱۷۴. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۵۹۹/۱
خط: نسخ، کا: قاسم بن ناصربن محمد بن حسین، بی‌تا؛ از موقوفات رمضانیه آقا ابراهیم ۱۲۳۰؛ جلد: تیماج قهوه‌ای سوخت، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف:-۳۱۵]

۱۷۵. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۲۲۴۷/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: آدینه محمد، تا: پنج شنبه ۱۳ رمضان ۱۲۳۱ق؛ جلد: تیماج عنابی، ۴۱گ، ۱۵، اندازه: ۹×۱۷/۵سم [ف: ۵-۶۲۱]

۱۷۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۸۱۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمدرضا لاریجانی، تا: ۱۲۳۱ق [رایانه]

۱۷۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۸۳۹/۱
خط: نسخ، کا: محمد حسین بن محمد علی خبوشان، تا: دوشنبه ۱۶رمضان ۱۲۳۱ق، جا: خبوشان؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی گرد مشکی دورن زرد و مقوایی، ۲۵گ (۱پ-۲۵پ) [ف: ۱۰-۱۶۸۲]

۱۷۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۱۸۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۲۴ محرم ۱۲۳۲ق؛ محشی؛ واقف: سیدمحمد باقر سبزواری، ۱۴۰۵ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۴۹گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۳/۲×۱۹/۹سم [ف: ۱۴-۷۷]

۱۷۹. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۴۰۸/۴
کا: عبدالرحیم بن عزیز دونایی نوری، تا: ۱۲۳۵ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف:-۲۲۷]

۱۸۰. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۳۳۰/۲
آغاز: برابر
کا: محمد تقی بن محمد علی یزدی نصرآبادی، تا: ۱۲۴۳ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲گ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف:-۲۱۲]

۱۸۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۶۵۲-۹/۲۰۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ جلی، کا: محمد حسن انجومی شیرازی، تا: پنج‌شنبه ۳ جمادی الاول ۱۲۴۶ق، حسب الامر میرزا علی نقی؛ جلد: تیماج

مشکی، ۱۱۷گ، ۸ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۱-۴۴۴]

۱۸۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۴۶۵۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۹ ذیقعده۱۲۴۹ق؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج فرنگی مشکی حاشیه با گل‌های زرین، ۴۸گ، ۱۵سطر، اندازه: ۱۱×۱۹/۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱-۱۲۷]

۱۸۳. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۷۵۳۴/۶

خط: نستعلیق، کا: نجف علی حیدری، تا: ۱۴ صفر ۱۲۵۰ق؛ مهر: «حسنعلی رضوی»؛ ۳۹ سطر (۱۳/۵×۲۶)، اندازه: ۲۳×۳۵/۵سم [ف: ۲-۳۳]

۱۸۴. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۹۰/۲

خط: نسخ، کا: ابن محمد نبی عبدالعلی محمد آبادی جرقویه‌ای، تا:۱۲۵۶ق؛کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز مقوایی، ۹۶گ (۸۸پ-۱۸۳ر)، ۹ سطر (۷/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف:-۲۳۳]

۱۸۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۰۳۵/۳

خط: نسخ، کا: عبدالله بن حاجی تقی بروجردی، تا: ۱۲۵۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی ضربی مقوایی، ۲۳گ (۸۶ر-۱۰۸پ)،۱۷سطر(۸/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۱۰-۱۹۷۷]

۱۸۶. یزد؛ مدرسه خان؛ شماره نسخه: ۹۷/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ربیع الاول ۱۲۵۷ق؛ اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف:-۷۸]

۱۸۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۴۹/۱-طباطبائی

خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن رضاء الحسینی، تا: ۱۲۵۸ق؛ کاغذ: فرنگی، ۲۷گ (۷-۳۳)، قطع: خشتی، اندازه: ۱۶/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۳-۶۲۱]

۱۸۸. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۲۲۷/۲

آغاز و انجام: برابر

خط:نسخ،بی‌کا،تا:دوشنبه ذیقعده ۱۲۵۹ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بی مقوا، ۴۵گ (۵۹پ-۱۰۳ر)، اندازه: ۱۵/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱-۲۳۴]

۱۸۹. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۱۷۰/۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: محرم ۱۲۵۹ق، جا: آمل مازندران؛ محشی؛ ۲۸گ(۱۱۲پ-۱۳۹پ)،۱۶سطر،اندازه:۱۴×۲۰سم [مؤید: ۳-۱۴۸]

۱۹۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۷۸/۴-طباطبائی

آغاز: برابر؛ **انجام:** قال انکم ما کئون و روی بامرالله عز و جل تمام شد به خیر و خوبی.

خط: شکسته نستعلیق خوب، بی‌کا، تا: ۱۲۶۰ق؛ کاغذ: فرنگی نباتی رنگ، جلد: تیماج مشکی یک‌لا، ۱۴گ (۱۰ر-۲۳پ-حاشیه)، ۱۵ سطر، قطع: وزیری کوچک، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۲۲-۲۷۰]

۱۹۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۸۶۲/۱-۵۹/۸۲

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد حسین بن میرزا ابراهیم، تا: ربیع الثانی ۱۲۶۰ق، ۳۱گ (۲-۳۲)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱-۴۴۶]

۱۹۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۱۶۰

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: ملا محمد زمان، تا: ۱۳ ربیع الاول ۱۲۶۳ق، جا: مشهد؛ کاغذ: آهاری شکری، جلد: مقوا با روکش پارچه، ۳۹گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۵-۴۰]

۱۹۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۸۵۳۵

خط: نسخ، کا: مهدی بن حسن حسینی خراسانی، تا: سه‌شنبه ۲۸ رمضان ۱۲۶۴ق؛ مصحح، محشی؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: گالینگور با عطف پارچه، ۲۶گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۲/۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱-۱۲۷]

۱۹۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۸۵۳۵

خط: نسخ، کا: مهدی بن حسن حسینی خراسانی، تا: سه‌شنبه ۲۸ رمضان ۱۲۶۴ق؛ مصحح، محشی؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی آهارمهره، جلد: گالینگور با عطف پارچه، ۲۶گ، ۱۵سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۲/۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱-۱۲۷]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۸۸۷/۲

همان نسخه بالا؛ ۲۵گ (۶۳پ-۸۷پ) [مؤید: ۲-۳۱۹]

۱۹۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۵۷۷/۲۶

کا: سید علی اصغر پسر محمد قاسم طباطبائی زواره‌ای، تا: چهارشنبه ۱۰ ربیع الاول، دوم اسفند ماه ۱۲۶۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی مقوایی، ۱۴گ (۱۲۶ر-۱۳۴ر و ۱۳۶پ- ۱۳۷ر و ۱۵۴ر-۱۵۶ر)، ۳۵ سطر (۱۴×۲۸)، قطع: رحلی، اندازه: ۲۲×۳۹سم [ف: ۱۷-۴۱۲]

۱۹۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۶۵/۲

خط: نسخ، کا: جعفر بن حسین عاملی، تا: چهارشنبه ۶ ربیع الاول ۱۲۶۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۳۱گ (۳۳ر-۶۳پ)، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۳-۵۵]

۱۹۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۸۱۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن زین العابدین قزوینی، تا: ۱۴ شعبان ۱۲۶۷ق؛ این نسخه با نسخه چاپی اندکی متفاوت است؛ واقف: ملکزاده کوثر، آبان ۱۳۲۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با روکش پارچه، ۴۵گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۵-۴۱]

۱۹۸. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۳۶۵/۱

خط: نسخ، کا: ابوالحسن پسر علی رضا شهربابکی، تا: ۱۲۶۸ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۴۴گ (۱-۱۴۴)، ۷ سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم [ف: ۳-۹۳۹]

۱۹۹. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۱۶/۸

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد حسن بن محمد اسماعیل، تا: ۲۸ جمادی الثانی ۱۲۶۹ق؛ مصحح، محشی با عنوان «محمد حسن»، یادداشتی از کاتب به سال ۱۲۷۷؛ تملک: محمد حسن بن محمد اسماعیل گوگدی گلپایگانی به سال ۱۲۷۷؛ مهر: «محمد حسن» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۲۴گ (۱۴۰پ-۱۶۳پ)،

اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۲-۳۳۹]

۲۰۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۸۹۹/۲

خط: نستعلیق، کا: کاظم بن صادق رضوی، تا: جمعه ۲۲ شوال ۱۲۶۹ق؛ ۲۷گ (۵۵پ-۸۱ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۱۶۰]

۲۰۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۶۵۸/۳-۱۷/۱۷۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمدهادی ابن محمد طباطبائی، تا: رجب ۱۲۶۹ق؛ مصحح، با علامت بلاغ؛ جلد: تیماج مشکی، مجدول گرهی، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱-۴۴۵]

۲۰۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۸۱۶۱/۱

خط: نسخ، کا: میر محمد همدانی، تا: ۴ ربیع الثانی ۱۲۷۰ق؛ تملک: احتشام الدوله خانلر در ذیحجه ۱۲۷۰ق؛ کاغذ: سپاهانی نخودی، جلد: قهوه‌ای ضربی مقوایی با برگردان، ۶۶گ (۲پ-۶۷پ)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۹/۵سم [ف: ۳-۱۶۰]

۲۰۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۹۵۰۹

آغاز: و من الملائکه تزکیه و استغفار و من الناس دعاء و فی القران و مکروا مکرا ... و الله خیر؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: عبدالصمد کاخکی، تا: ۱۲۷۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ ضمیمه نسخه ش ۲۹۵۰۴ [رایانه]

۲۰۴. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه: ۵۶۳/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۷۲ق [ف: ۱۱۴]

۲۰۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۶۴۰۵

خط: نسخ، کا: عبدالجبار بن عبدالرحیم، تا: ۸ محرم ۱۲۷۲ق؛ کاغذ: سپاهانی نخودی، جلد: مقوایی، ۳۳گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۴/۵سم [ف: ۳-۱۶۰]

۲۰۶. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۲۵۰۷/۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ و۱۴ق؛ کاغذ: آهار مهره، جلد: تیماج مشکی ضربی، ۲۱ سطر (۸×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲-۷۰۶]

۲۰۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۱۰۶/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: سیدمرتضی حسنی حسینی، تا: پنج‌شنبه ربیع الثانی ۱۳۰۲ق؛ مصحح، محشی با عناوین «فتح»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۱۱۰گ (۲۴پ-۱۳۳ر)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۱۶۰]

۲۰۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۵۱/۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** سادة الانبیاء خمسة الذین دارت علیهم الوحی و هم اصحاب الشرایع و هم اولوالعزم نوح.

خط: نستعلیق، کا: علی نوری، تا: ۱۳۰۲ق؛ کاغذ: فرنگی شکری رنگ، جلد: تیماج قرمز، ۳۴ص (۲۵۳-۲۸۶)، ۱۲ سطر، قطع: رقعی، اندازه: ۱۰/۵×۱۸سم [ف: ۹-۵۳۰]

۲۰۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۷۰/۲ کر

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن محمدحسین خوانساری بروجردی، تا: صفر ۱۳۱۵ق؛ مهر: «عبده محمد ۱۳۰۰» (بیضی)، «اللهم صل علی محمد و آل محمد» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی سفید (روسی)، ۲۵گ (۳۵پ-۵۹ر)، ۱۶ سطر، اندازه: ۸×۱۵سم [ف: ۴۰/۲-۲۴۵]

۲۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض ۱۲۸۱۰

خط: مختلف، کا: ابوالقاسم خوانساری، تا: ۱۳۱۵ق [الفبائی: ۵۸]

۲۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۹۶۸/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عباس پسر صادق، تا: ۱۳۲۷ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: مقوایی، ۱۳۹ص (۵۰-۱۸۸)، ۱۹ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱۰-۴۱۳]

۲۱۲. گلپایگان؛ مسجد جامع گلپایگان؛ شماره نسخه: ۴/۵

خط: نسخ، کا: محمد جواد بن آقا رضا گلپایگانی، تا: ۱۳۲۹ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱گ (۱۱۲پ-۱۳۲ر)، اندازه: ۱۷×۲۲/۵سم [کتابخانه‌های گلپایگان: ف:-۱۸۸]

۲۱۳. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۵۷/۱

خط: نسخ، کا: محمد بن مهدی حسینی، تا: شعبان ۱۳۴۲ق [نشریه: ۱۱-۹۳۴]

۲۱۴. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۴۶۷/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد رضا طبسی حسینی حائری (کاتب بخش نونویس)، تا: ۹ جمادی الاول ۱۳۶۷ق (تاریخ بخش نونویس)؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۰۶گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [ف مخ: ۱-۵۲]

۲۱۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۲۴۳/۳-۷/۱۴۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** باب الاعتقاد فی المسائلة فی القبر ... فکفنتها بقمیصی واضطجعت فی قبرها لذلک وانکیت علیها فلقنها ما تسئل عنه وانما سئلت عن ربها

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۱-۴۴۵]

۲۱۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۵۹/۲-۲/۱۷۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۲گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱-۴۴۴]

۲۱۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۱۵۳/۱-۳۶/۱۵۳

آغاز: و الملک صفاً صفاً یعنی وجاء امر ربک وفی القرآن ... الاعتقاد فی صفات الذات وصفات الافعال قال الشیخ ابو جعفر رحمة الله علیه کلما وصف الله تبارک وتعالی به من صفات ذاته فانما نرید بکل صفة؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۴۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱-۴۴۵]

۲۱۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۰۳۹/۴

آغاز: ... قال (ع) من صلی معهم فی الصف الاول فکانما صلی مع رسول الله (ص) و قال (ع) عو دوا مرضاهم و اشهد و جنائزهم (برگ۱۳۴) ... باب الاعتقاد فی آباء النبی (ص) قال الشیخ (رض) اعتقادنا فی آباء النبی أنهم مسلمون من آدم الی ابیه عبدالله ... باب اعتقادنا فی العلویة. قال الشیخ اعتقادنا انهم آل رسول الله (ص) ... باب فی الاخبار المفسرة و المجملة ... قال سلیم بن قیس الهلالی: ثم لقیت الحسن و الحسین ... ثم لیقت علی بن الحسین (برگ۱۳۷پ)؛ **انجام:** برابر

کا: شاه مراد فراهانی، بی‌تا؛ کاغذ: نخودی، اصفهانی، جلد: تیماج سرخ، مقوایی، آستر کاغذ گل و بوته دار، ۵گ (۱۳۴–۱۳۸)، ۱۹ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۱۱–۱۳۹]

۲۱۹. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۵۴۸/۱

بی‌کا، بی‌تا؛ اهدایی: وزیری مؤسس؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج زرد، ۲۷گ (۱–۲۷)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۴–۱۳۳۸]

۲۲۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۴۲۵/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام (حدود ۲ برگ)؛ محشی به فارسی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی یک‌لا، ۳۷گ (۱پ–۳۷پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۲–۲۲۵]

۲۲۱. دامغان؛ صادقیه؛ شماره نسخه: ۷۷/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی ضربی، ۳۶گ، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [ف:–۱۷]

۲۲۲. دامغان؛ قمر بنی هاشم؛ شماره نسخه: ۱۸۱/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۴۵گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۱۰/۵سم [ف:–۱۷]

۲۲۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۶۵۷/۱۳

خط: نسخ زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۱۹گ (۱۹۶پ–۲۱۴ر)، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱۵–۵۷]

۲۲۴. شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه: ۳۹۳/۲

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۴۸گ (۸–۵۵)، اندازه: ۱۰/۵×۲۱سم [ف: ۱–۱۲۴]

۲۲۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۳۲۵/۱۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ سطرها چلیپا و راسته؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۱۳گ (۲۱۹پ–۲۳۱ر)، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۲۴–۱۱۹]

۲۲۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۱۸۰/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** فقال موسی بن عمران یا رب فممن الدواء فقال منی قال فما یصنع الناس بالمعالج فقال یطیب انفسهم بذلک فسمی الطبیب طبیبا

بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام (۴–۵ برگ)؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج مشکی مقوایی دارای ترنج و دو سرترنج، ۳۰گ (۱۲۶پ–۱۵۵پ)، ۱۵ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۱۸–۱۲۱]

۲۲۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۸۲/۱

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج حنایی ضربی یک‌لا، ۲۴گ (۲پ–۲۵پ)، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [ف: ۱۲–۵۲۳]

۲۲۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۰۳/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی ضربی با ترنج یک‌لا، ۹۷ص (۱–۹۷)، ابعاد متن: ۵×۱۴، اندازه: ۹×۱۸سم [سنا: ف: ۱–۳۹۰]

۲۲۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۴۰۲/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: چرمی سرخ جدید، ۵۰گ (۳پ–۵۲پ)، اندازه: ۱۳×۲۵سم [ف: ۱۲–۴۴۰۲]

۲۳۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۳۵۷/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: چرمی یک لایی تریاکی، ۳۳گ (۱–۳۳)، ۱۷ سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۳×۲۲/۵سم [ف: ۱۲–۶۹]

۲۳۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۷۱۱/۶

کا: جلال الدین انجو، بی‌تا، به‌دستور سلطان محمد کاتب سپاهانی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی ضربی مقوایی، ۸ص (۲۲۰–۲۲۷) [ف: ۱۰–۱۵۸۹]

۲۳۲. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۷۸۶/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۴۸ص (۹۰–۱۳۷)، قطع: ربعی [رشت و همدان: ف:–۱۴۴۸]

۲۳۳. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۲۳۰/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ با رساله شیخ حسین بن عبدالصمد پدر شیخ بهائی در اثبات مذهب شیعه و رساله نورالدین محمد واعظ اصفهانی در یک مجلد؛ جلد: چرمی ضربی، ۱۲۹گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۲–۷۱۷]

۲۳۴. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: ف۱۸۱/۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الحمد الله رب العالمین و الصلوه و السلام علی محمد و آله اجمعین تم الکتاب بعون الملک الوهاب–تمت بالخیر و عمت

بی‌کا، بی‌تا؛ ۳۴گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۵/۵×۱۲سم [ف: ۱–۱۶۰]

۲۳۵. فردوس؛ مدرسه حبیبیه؛ شماره نسخه: ۹/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و قد حفظنا ذلک عن رسول الله صلی الله علیه و آله ... فلم یزد فیه حرفاً و لم ینقص منه حرفاً قال سلیم بن قیس ثم لقیت علی بن الحسین

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، در اول وآخر این ضمیمه عبارت «وقف مدرسه تون» آمده؛ جلد: تیماج مشکی مجدول گرهی، ۱۶گ (۴۷۳–۴۸۸)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم

[ف]

۲۳۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۷۴۱/۳-۵۸/۱۹۱

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۶۹گ (۱۱۲-۱۸۰)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۰×۱۴سم [ف: ۱-۴۴۶]

۲۳۷. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۰۱۸۱/۱

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج نیلی، ۶۲گ، ۱۳ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۲-۴۸۷]

۲۳۸. مشهد؛ مدرسه آیة الله خوئی؛ شماره نسخه: ۱۳۸/۳

خط: نسخ، کا: محمد طالب بن محمد تقی هزار جریبی، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۴۳گ (۳۵پ-۸۷پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰×۲۰سم [ف:-۹۱]

۲۳۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۳۲

آغاز: برابر؛**انجام:** و سلم تسلیما کثیرا کثیرا

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با روکش پارچه، ۴۱گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۱۹/۵سم [ف: ۵-۴۱]

۲۴۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۹۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: آهاری حنایی، جلد: تیماج سبز ضربی دارای یک ترنج و دو سرترنج، ۵۶گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۵-۴۲]

۲۴۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۰۳۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوب، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ واقف: نائینی، مرداد ۱۳۱۱؛ کاغذ: آهاری نباتی، جلد: مقوا، ۸گ، چلیپائی درسه ستون، اندازه: ۲۵/۵×۴۲/۵سم [ف: ۵-۴۲]

۲۴۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۱۵۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** ءامنتم ان یخسف بکم

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ واقف: نائینی، مرداد ۱۳۱۱؛ کاغذ: آهار مهره حنایی، جلد: مقوا با روکش پارچه، ۴۲گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۳سم [ف: ۵-۴۲]

۲۴۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۹۵

آغاز: حیا و الاعتقاد فی الروح؛ **انجام:** کانت مسلمة و قال

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ واقف: فهرستی، تیر ۱۳۱۰؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با روکش پارچه، ۲۲گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۰/۵×۲۰/۳سم [ف: ۵-۴۳]

۲۴۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۸۰۵/۲

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج کرم قهوه‌ای عطف مشکی، ۳۲گ (۳۲پ-۶۳پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰/۲×۱۹سم[ف:۴۱-۲۲۲]

۲۴۵. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: ۳۹/۴

آغاز: اولین عنوان موجود در برگ ۳: باب الاعتقاد فی صفات الذات و صفات الافعال. قال الشیخ ابوجعفر رحمه الله علیه کلما وصفنا الله تبارک و تعالی به من صفات ذاته فانما نرید بکل؛

انجام: آخرین عنوان موجود در دو برگ آخر مانده؛ باب الاعتقادات فی الحدیثین المختلفین قال الشیخ ابو جعفر رحمه الله علیه اعتقادنا فی الاخبار الصحیحة عن الائمة علیهم السلام.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی لایه‌ای، ۱۵ سطر (۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف:-۵۷]

۲۴۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۰۳۶/۴

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰گ (۳۷پ-۴۶پ)، مختلف السطر، اندازه: ۱۸/۵×۳۰سم [ف: ۱۸-۱۹۷]

۲۴۷. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه: ۳۰۰/۱

آغاز: مائل الی مکان آخر فقیل له یا امیرالمؤمنین؛ **انجام:** علی العلم قدیم غیر مؤلف و لا مسموع من قال انه زاید محمدت او قد این نسخه دارای ۳۶ باب است. ۱- باب الاعتقاد: فی الفطرة و ۳۶- باب الاعتقاد: فی الحدیثین المختلفین؛ خط: نسخ کهن، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: نخودی، جلد: چرم مشکی ناقص، ۸۲گ (۱ر-۸۲پ)، قطع: نیم رقعی، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۲-۳۹۴]

۲۴۸. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۰۸۴/۱

آغاز: جمیعا بقبضته یوم القیمة

خط: نسخ، کا: ابن ابی طالب حاتم طباطبائی، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ مقابله شده؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج زرد، ۴۲گ (۱-۴۲)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۴-۱۱۵۹]

۲۴۹. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۰۹۲/۱

آغاز: و لا نظیر و لا شریک لا تدرکه الابصار و الاوهام خالق کل شی

بی‌کا، بی‌تا؛ اهدایی: حاج شیخ احمد شریعت عقدایی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی با تیماج تریاکی یک‌طرفه، ۴۲گ (۱-۴۲)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۹سم [ف: ۴-۱۱۶۲]

۲۵۰. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه: ۲۲۳/۱۶

آغاز: لا اله الا هو له الخلق و الامر؛ **انجام:** لا تسالوا عن اشیاء ان نبذلکم تسوکم

بی‌کا،بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۳۷ص (۲۹۹- ۳۳۵) [ف:-۲۴۲]

۲۵۱. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۳۱۱/۴

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: علی اصغر بن حاجی محمد حسین سبزواری، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۵گ [ف: ۱-۳۰۷]

۲۵۲. رامسر؛ فرید تنکابنی، عبدالوهاب؛ شماره نسخه: ۶۸

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ ابعاد متن: ۶/۵×۱۳، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [نشریه: ۷-۷۹۳]

۲۵۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۰۲۳/۳

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ با حواشی عربی و فارسی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج آلبالویی ترنجی مقوایی، ۱۲ سطر (۷×۱۰)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۶-۴۳۲]

۲۵۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۰۲۷/۵
بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی لایی، ۷گ (۸۶پ-۹۲پ)، ۲۱ سطر (۱۰×۱۶)، قطع: بیاضی ربعی، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۶-۴۳۳]

۲۵۵. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۳۱۹/۲
خط: نستعلیق، کا: میرزا محمد مهدی پسر حاجی محمد صادق تبریزی، بی تا [نشریه: ۲-۱۱۱]

۲۵۶. اصفهان؛ ابوالبرکات، رضا؛ شماره نسخه: ۵۸/۳
خط: نسخ، کا: محمد بن کربلایی حسین بیرجندی، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۱۹گ (۳۹پ-۵۷پ) [سه کتابخانه اصفهان: ف:-۵۹]

۲۵۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۵۹۱ ض
بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

۲۵۸. اصفهان؛ روضاتی، سید احمد؛ شماره نسخه: ۱۴۷/۱
انجام: و فی القرآن وجاء ربک و الملک صفاً صفاً یعنی وجاء أمر ربک ...
خط: نسخ، کا: بشارة عیفاری نجفی، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف:-۱۰۱]

۲۵۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۳۴۳/۱۰-ف
نسخه اصل: کتابخانه عمومی حکیم در نجف؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۲-۱۲۷]

۲۶۰. تهران؛ مدرسه معمارباشی؛ شماره نسخه: ۸۹/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد باقر بن خلف بیگ دزماری، بی‌تا؛ ۴۸گ (۴پ-۵۱پ)، ۱۰-۱۵ سطر [ف:-۱۰۴]

۲۶۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۳۸۲/۹
خط: نسخ، کا: حاجی محمد بن حاجی عباس، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای فرسوده، ۸۰گ (۷۵-۱۵۴)، ۲۰ سطر (۷×۱۵/۵)، اندازه: ۹×۱۸/۵سم [ف: ۱۱-۲۳۸۱]

۲۶۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۶۰۳/۵
کا: محمد صادق بن فضلعلی، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی مقوایی درون سرخ، ۴۰ص (۷۱-۱۱۰)، ۲۶ سطر (۷×۱۷)، اندازه: ۱۱×۲۱سم [ف: ۹-۱۴۵۸]

۲۶۳. قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه: ۴۶۸/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: دو رو تیماج لبه دار رو قهوه‌ای اندرون قرمز، ۷۳گ (۲۰پ-۹۲ر)، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۲-۲۹۶]

۲۶۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۹۴/۱
خط: تعلیق ریز، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۴گ (۱پ-۲۴ر) [ف: ۳-۵۳۰]

۲۶۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۸۰/۸
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۶گ (۱۶۷پ-۱۹۲پ) [ف: ۳-۵۳۰]

۲۶۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۴۸۱/۱۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [رایانه]

● اعتقادات (ترجمه) = شرح اعتقادات صدوق / کلام و اعتقادات / فارسی

e‘teqādāt (t.) = š.-e e‘teqādāt-e sadūq

حسینی، ابوالفتح، ق ۱۰ قمری

hoseynī, ab-ol-fath (-16c)

وابسته به: الاعتقادات = العقائد؛ شیخ صدوق، محمد بن علی (۳۱۱-۳۸۱)

اهدا به: شاهزاده مهین بانو سلطانم

ترجمه نیکویی از کتاب اعتقادات شیخ صدوق است که در ۳۴ «باب» به نام شاهزاده مهین بانوسلطانم نگاشته شده است. مترجم در این رساله از مهدی الیها به عظمت یاد نموده و شاید وی یکی از ملکه‌ها (در این رساله با عنوان سلطان یاد شده است) بوده باشد. نام مؤلف در دیباچه با عنوان ابوالفتح حسینی آمده و نام مهدی الیها در شرح و ترجمه کافیه از همو ذکر شده است و مشخص نگردید که در چه زمانی می‌زیسته، لیکن بر اساس قراین می‌بایست از قرن ۱۰ق بوده باشد و در هر دو نام او ابوالفتح حسینی آمده است. احتمال اینکه نامبرده همان ابوالفتح بن مخدوم جرجانی حسینی (-۹۶۲ق) باشد بسیار زیاد است همان گونه که آقای منزوی نیز احتمال داده‌اند. وجود نسخه به تاریخ ۹۶۲ق احتمال فهرست‌نگار مرعشی که تاریخ ۱۰۴۳ق را سال ترجمه دانسته نفی می‌کند.

آغاز: بعد از محامد وافیات کریم واهب العطیات و حکیم معطی المسئلات و مفتح الابواب ... که این کلمه چند است ظاهر واضح ... در شرح و ترجمه الفاظ و عبارات کتاب اعتقادات منسوب به شیخ صدوق ... که بموجب اشاره بابشارت و فرمان لازم الاذعان نواب مستطاب ... حضرت شاهزاده مهین بانو سلطان خانم ... داعی ابوالفتح حسینی ترتیب داده

انجام: و شیخ رحمه الله فرمود که این خبر را استخراج نمودیم باسناد آن به شرح امیرالمومنین در کتاب توحید این است ترجمه خلاصه اعتقادات که تمام یافت.

[نسخه‌های منزوی ۱: ۹۱۳-۹۱۴؛ الذریعه ۷۹/۴؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۱۱۳/۱؛ فهرستواره منزوی ۱۱۶/۹ (۲ نسخه) و ۱۹۸/۹]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۱۷۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: حسن بن حاجی محمد سرکانی، تا: ۹۶۲ق، جا: اردبیل؛۲۹ص(۱-۲۹)،۱۹ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۳۲-۲۰۷]

۲. اصفهان؛ مهدوی، مصلح الدین؛ شماره نسخه: ۶۰
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۵۵ق؛ تملک: محمد قاسم، رجب علی بن محمد؛ جلد: تیماج مشکی، ۷۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۹×۱۹سم [ف:-۶۹]

۳. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه: ۳۲۷۳/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۱۱۳ص، ۱۵ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱-۳۴۰]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۹۶۳/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۵ق؛ در انجام چنین آمده: «... ترجمه خلاصه اعتقادات که اتمام یافت در اشرف اوقات و ایمن ساعات بعون الله خالق الأرض و السماوات فی سنة اربعین و ثلاث و الف من الهجرة النبویة فی خامس شهر ذیحجه فی یوم الجمعة فی مدرسة حاجی فتحعلی بیک ...» ممکن است این عبارات مربوط به تاریخ ترجمه یا تاریخ کتابت نسخه مستنسخ عنه باشد، و الله العالم؛ محشی، و نیز حواشی دیگری به خط «میرزا عبدالعلی» و «میرزا عبدالله بن آقا میر حسن الموسوی» آمده که در آنها فوائد گوناگونی و ابیاتی نیز به خط شکسته نستعلیق به نقل از محقق سبزواری آمده است، یادآوری می‌نماییم محشی «عبدالله بن محمد حسن موسوی مشهور به «برهان سبزواری» از مشایخ روایتی آیت الله مرعشی نجفی بوده است؛ کاغذ: فرنگی، ۴۴گ (۷پ-۵۰پ)، ۱۸ سطر (۸/۵×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۳۲-۸۸۴]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۵۷۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: دهه سوم شوال ۱۳۱۸ق؛ کاغذ: فرنگی، ۴۰گ، ۱۵ سطر (۱۱×۱۶)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱۳-۳۵۰۷]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۲۱/۱۸

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ این نسخه حسب الامر «نواب مستطاب حضرت شاهزاده عللیان ... ماهروی دولتخانه عدالت و رعیت پروری ... ناموس العالمین سلطان السلاطین المنظورة بانظار الله الملك الدائم حضرت شاهزاده مهین بانو سلطانم خلدالله تعالی ظلال سلطنتها و عصمتها». ترتیب یافته (؟)؛ قطع: رحلی، اندازه: ۱۹×۳۱سم [ف: ۲-۳۷۹]

● **اعتقادات = اعتقادات صدوق (ترجمه)** / کلام و اعتقادات / فارسی

e'teqādāt = e'teqādāt-e sadūq (t.)

سرکانی، محمد صادق بن محمد علی، ق۱۱ قمری

serkānī, mohammad sādeq ebn-e mohammad 'alī (-17c)

وابسته به: الاعتقادات = العقائد؛ شیخ صدوق، محمد بن علی (۳۱۱-۳۸۱)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۲۳۳ ض

بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

● **اعتقادات = اعتقادات صدوق (ترجمه)** / کلام و اعتقادات / فارسی

e'teqādāt = e'teqādāt-e sadūq (t.)

حسنی، محمد علی بن محمد، ق۱۳ قمری

hasanī, mohammad 'alī ebn-e mohammad (-19c)

وابسته به: الاعتقادات = العقائد؛ شیخ صدوق، محمد بن علی (۳۱۱-۳۸۱)

اهدا به: ولی میرزا (فرزند فتحعلی شاه) حکمران یزد

ترجمه نیکویی است از اعتقادات شیخ صدوق و شرحی که شیخ مفید بر آن نگاشته با عناوین «ابن بابویه گوید» و «فرموده است شیخ مفید»، که به‌روزگار فتحعلی شاه قاجار (۱۲۵۰) انجام گرفته است. صاحب الذریعه نسب مؤلف را (گویا به‌نقل از نامه دانشوران و تاریخ یزد آیتی) بدین‌گونه نقل کرده‌اند: «محمدعلی بن سید علی رضا بن زین العابدین بن سید محمد ... یزدی طباطبائی (-۱۲۴۰)»، اما در دیباچه نسخه مجلس مؤلف خود را «ابن محمد حسینی، محمدعلی» یاد کرده و احتمال تعدد مستبعد است.

آغاز: ترجمه حدیث اخلاص بطرز ثنای خاص الخاص، سلطان عظیم الجبروتی را سزد که بلاهویت یگانه و از مناسب ملك و ملکوت بیگانه ... اما بعد چون همه همت همایون بندگان سلطنت بنیان

انجام: و آنجناب خبر داده اندش براهها‌ی متقق بودن معنیهای این آیه‌ها و بیان فرموده اند برای او تاویل آنهار او من ذکر نموده ام حدیثی که در این باب است بر سبیل استقصاء با شرح آن در کتاب توحید و عما قریب مختص همین باب بمشیت الهی و یاری او خواهم ساخت انشاءالله تعالی و الحمدلله رب العالمین.

چاپ: این ترجمه در سال ۱۳۷۱ در ایران به چاپ رسیده است

[الذریعه ۷۹: ۴؛ فهرستواره منزوی ۱۹۸/۹]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۷۹۰/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی سفید آهار مهره، جلد: ساغری سبز ضربی، ۱۴۶ص (۴۴۱-۵۸۶)، ۲۲سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۱۰-۴۳]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۳۷۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: صفر ۱۲۴۰ق؛ محشی، رکابه‌دار، در اول نسخه یادداشتی به تاریخ شوال ۱۲۴۱ دیده می‌شود، همچنین برچسب کتابخانه معتضدالدوله رفاهی در ۱۳۴۹ در ابتدای نسخه درج شده است؛ جلد: تیماج زیتونی، ۶۵گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۳۰-۱۰۰]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۵۴۴/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ستایش مختص خداوند است بر نعمایش و

رحمت و درود بر پیغمبر ماست محمد و آلش
خط: نسخ، کا: ابوالقاسم بن احمد یزدی، تا: ۱۲۴۲ق؛ جلد: تیماج سبز بدون مقوا، ۷۷گ (۱پ-۷۷ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۲-۱۱۹]

● **اعتقادات (ترجمه و شرح)** / کلام و اعتقادات / فارسی
e'teqādāt (t. v-a š.)

حسینی یزدی، محمد علی بن محمد،
hoseynī yazdī, mohammad 'alī ebn-e mohammad
وابسته به: الاعتقادات = العقائد؛ شیخ صدوق، محمد بن علی (۳۱۱-۳۸۱)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۱۹۹/۷-ف
خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن عبدالقیوم صفائی، تا: با تاریخ ۱۲۴۲ق [فیلمها ف: ۲-۹۸]

● **اعتقادات = اعتقادات صدوق (ترجمه)** / کلام و اعتقادات / فارسی
e'teqādāt = e'teqādāt-e sadūq (t.)

حسینی تهرانی، هاشم، ۱۲۹۸ قمری
hoseynī tehrānī, hāšem (1881-)
وابسته به: الاعتقادات = العقائد؛ شیخ صدوق، محمد بن علی (۳۱۱-۳۸۱)
سال ترجمه: ۱۳۸۰ق
[فهرستواره منزوی ۴۲۵/۹]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۰۰۶
آغاز: بنام خداوند بخشنده مهربان سپاس مر خداوند یگانه؛ **انجام:** و هو ولی التوفیق
خط:نستعلیق تحریری،کاتب=مؤلف،بی‌تا، جا: تهران [الفبائی: ۶۲۲]

● **اعتقادات (ترجمه) = اعتقادات** / کلام و اعتقادات / فارسی
e'teqādāt (t.) = e'teqādāt
وابسته به: الاعتقادات = العقائد؛ شیخ صدوق، محمد بن علی (۳۱۱-۳۸۱)

غیر همانند:
۱. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۸۶۱
آغاز: باب دوم در اعتقاد و بیان صفات ذات؛ **انجام:** باب چهل و چهارم در اعتقاد و بیان اخبار و احادیث وارده در طب است.
نگارنده آن از ملا محمد امین استرابادی درگذشته ۱۰۳۳ یا ۱۰۳۶ با عنوان «بعض افاضل معاصر اسکنه الله تعالی فی الفردوس العالی» و از شیخ بهائی با عنوان «علامه عاملی غفر الله له ولوالدیه بلطفه الخفی و الجلی» نام می‌برد و گاه‌گاهی یکی دو شعر از خود می‌آورد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: گویا قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ ۱۴۰گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶×۲۷سم [ف: ۲-۲۹]

۲. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۲۷۹/۳
آغاز: مشتمل بر چهل و پنج باب. باب اول در توحید؛ **انجام:** هر که خیانت کند و دعوی باطل کند ملعون است.
خط: نستعلیق، کا: اسماعیل، تا: ۱۰۴۴ق، جا: برهانپور؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج عنابی مقوایی دارای کنگره و ترنج سوخته‌ای، ۶۵ص (۳۳۲-۳۹۶)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۲-۲۵]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۶۵/۱ط
آغاز: باب اول در بیان اعتقاد طایفه شریفه امامیه در باب توحید حق جل و علا حضرت شیخ مغفور در باب اعتقاد؛ **انجام:** و بفعل آن معصیت نخواهد بود باب ششم.
گویا ترجمه اعتقادات شیخ صدوق باشد، در این نسخه از باب اول آغاز و به باب پنجم ختم می‌شود؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: احمد بن حماد بن احمد بن حاجی غانم رابی ینسی (؟)، تا: ۱۰۵۴ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای یک‌لا، ۲ص (۱-۲)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۲۴/۳-۹۰]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۰۱۴/۱
آغاز: و کذلک بعثناهم لیتساءلوا بینهم، یعنی همچنانکه ایشان را میرانده بودیم برانگیختیم بکمال قدرت خود؛ **انجام:** و امر کن جمیع شیعه مرا بصبر، فان الارض لله یورثها من یشاء من عباده و العاقبة للمتقین ...
ترجمه تحت اللفظی شیوایی است از «الاعتقادات» شیخ صدوق ابن بابویه قمی در سی و یک باب و در پایان آن نامه حضرت حجت (ع) به پدر صدوق افزوده شده است؛ خط: نستعلیق، کا: مراد بن آقا شاه آشتیانی قمی، تا: سه‌شنبه ۲۴ شعبان ۱۰۶۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، علامت بلاغ دارد؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۶گ (۱ر-۳۶پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۵سم [ف: ۱۱-۱۵]

۴. دامغان؛ صادقیه؛ شماره نسخه: ۱۹۳/۱
آغاز: نفی ضد آن صفت از خدایتعالی و می‌گوییم همیشه خدای تعای سمیع است؛ **انجام:** و ذکر آن در کتاب توحید کردم زود باشد که در این باب کتاب علیحده بنویسم انشاءالله
اعتقادات شیخ صدوق را در ۳۴ باب با عناوین «شیخ رحمه الله گفته» ترجمه نموده است؛ خط: نسخ، کا: محمد جعفر، تا: ربیع الاول ۱۰۶۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی لبه‌دار، ۴۴گ، اندازه: ۱۷/۵×۱۸/۵سم [ف:-۳۹]

۵. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۴۲۷/۱۳
آغاز: باب اعتقاد در فطرت و هدایت، شیخ گفت اعتقاد ما در این آنست؛ **انجام:** و الصلاة علی محمد المبعوث الی خیر الامم و سلم تسلیما کثیراً

ترجمه کتاب «اعتقادات» تألیف شیخ صدوق است. در اول نسخه تاریخ ترجمه را ۹۱۴ دانسته است؛ خط: نستعلیق، کا: رفیع الدین محمد متخلص به رافع، تا: ۱۰۷۸ و ۱۰۷۹ق، جا: اصفهان؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۳گ (۲۰۵ر-۲۳۷پ)، اندازه: ۱۵×۲۹/۵سم [مؤید: ۳-۳۴۵]

۱. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۶۴۰/۱

آغاز: باب الاعتقاد فی نفی الجبر ... شیخ صدوق (ره) فرموده که اعتقاد ما امامیه مذهب در جبر و تفویض آنست که

ترجمه و شرح؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۹۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ اندازه: ۱۰×۱۷/۵سم [نسخه پژوهی: ۳-۱۵۹]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۰۷۰/۵

آغاز: فرمودند که آن نیز از قدر است باب پنجم اعتقاد در فطرت و هدایت؛ **انجام:** و ذکر آن در کتاب توحید کردم و زود باشد که درین کتاب علیحده بنویسم انشاءالله تعالی ... و أنا أسئل الله أن یهدی سبیل الله و الحمدلله رب العالمین.

ترجمه تحت اللفظی نیکویی از رساله اعتقادات شیخ صدوق است این کتاب شامل ۳۴ باب. نسخه حاضر از باب ۵ (اعتقاد در فطرت و هدایت) آغاز و تا پایان کتاب را در بر دارد؛ خط: نسخ خوش و نستعلیق کتابتی، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و وسط؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی آهار مهره، جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۳۹گ (۵۹-۹۷)، ۱۶ سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۳۰-۴۷۱]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۲۰۲۷

آغاز: بسمله. الحمدلله الملك الذی خلق السموات و الارض و هو علیم بذات الصدورو هو الحی؛ **انجام:** برای آن مرد تأویلات این آیات ... این آیات را اعتماد کردم ... در این کتاب ان شاء الله نوشته شود

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۳؛ کاغذ: حنایی آهار مهره، جلد: تیماج فرنگی مشکی با حواشی زرکوب، ۸۱گ، ۱۲سطر، اندازه: ۱۷×۲۰سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱-۱۲۸]

۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۶۷۵/۱

آغاز: باب صفت اعتقاد شیعه اثنی عشری درتوحید ویگانگی حق تعالی گفت شیخ سعادتمند ابوجعفر؛ **انجام:** و زود باشد که تألیف نمایم دراین باب کتابا بحمد وياری حقتعالی

خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۲ یا ۱۳؛ مصحح؛ مهر: «عبده الراجی محمد علی بن محمد حسین الواعظ» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۳۱گ (۱ر-۳۱ر)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۱۹/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۳۵۶]

۸. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۸۳۹/۱

آغاز: بسمله. الحمدلله رب العالمین وحده ... در بیان اعتقادات امامیه در توحید ... شیخ عالم ... ابو جعفر محمد بن ... بابویه قمی فقیه مصنف این کتاب فرموده: بدانکه اعتقاد ما در توحید آن است؛ **انجام:** و درود بر پیغمبر ما است محمد و آلش (ص) ... بمحمد و آله ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی سفید آهار مهره، جلد: تیماج سرخ ضربی مقوایی، ۶۷گ (۱پ-۶۷ر)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۳-۳۹۹]

۹. اصفهان؛ مدرسه صدر خواجو؛ شماره نسخه: ۹۸

آغاز: و مدت بزرگست خداوند تبارك و تعالی به وحدانیت و ربوبیت و فردانیت آفریدگار عالمیان است؛ **انجام:** پس صبر کن ای شیخ من ای اباالحسن علی بن الحسین و امر کن جمیع شیعه مرا به صبر فان الارض

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۸۸گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف:-۷۴]

۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۶۰۲/۱

آغاز: بسمله باب اول در ذکر اعتقاد فرقه اثنا عشریه در توحید. مخفی نماند که در توحید ... لیکن حقیر مستهام در این مقام

گزارش استواری است به‌شیوه شیعی آمیخته با فلسفه و عرفان بر یکی از متون اعتقادی که گویا ترجمه و شرح اعتقادات صدوق یا مفید باشد که در آن از سال ۱۰۶۴ق یاد شده است و آمده: «آنچه حقیر شارح در سال هزار و شصت و چهار هجری بعد از نیل شرف زیارت عتبات عالیات شده ... شامل یك مقدمه و چند باب که ابواب موجود، هفت باب می‌باشد. مقدمه مشتمل بر دوازده «اشاره»: ۱. وجود مستغنی از توصیف است، ۲. وجود بسیط است، ۳. کیفیت نسبت محمول به موضوع ... باب دوم در صفات ذات و صفات افعال، باب سیم در تکلیف، ۴. افعال عباد، ۵. نفی جبر و تفویض، ۶. اراده و مشیت الهیه باب هفتم در قضا و قدر. در باب چهاردهم آمده است: «در افعال عباد. مصنف رحمه الله فرموده که اعتقاد نافی افعال العباد انها مخلوقة خلق تقدیر لا خلق تکوین. اعتقاد در کارها و کردارهای بندگان ...»؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: فستقی و سفید، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۵گ (۱-۵۵)، ۱۹ سطر (۱۰/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۲-۷۱۹]

۱۰. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۶۰۲

آغاز: شرایف حمد بی انتهاء پادشاهی را سزد که مبادی ایادی و نعمای

خط: نسخ، بی‌کا، تا: شعبان ۱۲۴۲ق؛ اندازه: ۱۵×۲۱سم [نسخه پژوهی: ۲-۱۲۷]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۴۴۳ ض

بی‌کا، تا: ۱۲۶۹ق [د.ث. مجلس]

● الاعتقادات = اصول الدین / کلام و اعتقادات / عربی

al-i‘tiqādāt = usūl-ud dīn

شیخ طوسی، محمد بن حسن، ۳۸۵-۴۶۰ قمری

šayx-e tūsī, mohammad ebn-e hasan (996-1069)

متن مختصری است در اصول دین به صورت سؤال و جواب که به نام‌های «مقدمة الکلام»و «الاعتقادات» نیز شناخته می‌شود و جز رساله «ثلاثون مسئلة فی معرفة الله» است. در نسبت آن به شیخ طوسی تردید است و برخی آن را همان «مقدمة الکلام» دانسته‌اند که در برخی از منابع آمده است در صورتی که چنین نیست و آن رساله جز این است و آن رساله فقط به توضیح اصطلاحات کلامی پرداخته است. او در ابتدای این رساله به تعریف ایمان پرداخته و بعد از تعریف، آن را دارای پنج «رکن» می‌داند (توحید، عدل، نبوت، امامت و معاد) که تصدیق با دلیل ــ نه با تقلید ــ آن را شرط ایمان تلقی کرده و پس از تعریف این پنج رکن با عبارت «الدلیل علی ...» آن را مستدل کرده است که بیشترین دلایل به بحث توحید اختصاص دارد.

آغاز: بسمله حمدله و الصلاة و السلام علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین اما بعد اذا سألک سائل و قال ما الایمان قل هو التصدیق بالله و بالرسول و بما جاء به النبی و الائمة علیهم السلام کل ذلک بالدلیل لا بالتقلید و هی مرکب و مرتب علی خمسة فصول من عرفها کان مؤمناً ... التوحید اثبات الصانع الواحد ... دلیل الوجود و الدلیل علی ان الله تعالی موجود

انجام: و الدلیل علی ان الامامة الجمعة ... و یجب ان یعتقد ان الله تعالی یعید الاجسام علی ما کانت علیه لایصال کل حق الی مستحقه لما ثبت من عدله و حکمته فثبت اعادة الاجسام.تمت

چاپ: با تحقیق استاد روضانی، ضمن الرسائل العشر، قم، مؤسسة النشر الاسلامی، ۱۴۰۳ق؛ به کوشش محمد رضا انصاری، میراث اسلامی ایران، دفتر هفتم، بر اساس نسخه شماره ۵۱۴ مرعشی و بدون نام مؤلف، ۱۳۷۷ش

[الذریعة ۸۸/۱۱ و ۳۵۶/۲۰ و ۳۶۴/۲۰، ۱۰۶/۱۸، ش ۸۹۹ با عنوان «رسالة فی الکلام»، ۹۱/۲۲؛ ریحانة الأدب ۳۲۷/۳؛ دیباچه چهار فرهنگنامه کلامی در یادنامه هزار شیخ طوس ص ۱۴۲؛ مقدمه تبیان طوسی ص۱ش۴۳؛ معجم التراث الکلامی ۲۳۱/۵-۲۳۲؛ کشف الحجب ۵۲۱، معجم المؤلفین ۱۳۷/۳؛ اعیان الشیعة ۹۲/۴؛ دنا ۱۱/۲-۱۲ (در آن جا نسخه‌های دو کتاب کلامی شیخ طوسی به هم آمیخته معرفی شده است)؛ گنجیه بهارستان ۴۱/۱-۴۹؛ نشریه نسخه‌های خطی ۸۴۵/۱۱ (که نادرست از آن شیخ مفید دانسته شده است)؛ نسخه‌ای از این کتاب در ملی تهران ۱۵۸/۱۵-۱۵۹ با نام کتاب الدلائل به نادرست از حسن بن محمدخوانساری نسبت داده شده است؛ مرعشی۱۱۹/۲ که نسخه‌ای از این رساله را با عنوان «اصول دین» معرفی نموده ولی مؤلف را ذکر نکرده است؛ مرعشی ۲۸۷/۱، ش ۲۵/۲۶ با عنوان «اصول الدین»؛ شیخ محسن بن محمد رفیع رشتی اصفهانی (قرن ۱۳هـ) با افزودن نام خود بر بالای یکی از نسخه‌های کتاب در مرعشی ۳۷۵/۸ آن را به نام غوث الانام از تألیفات خود معرفی کرده است]

شرح و حواشی:

۱- شرح اصول الدین؛ حسینی خلخالی، عزیزالله بن عنایت الله (-۱۰)

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۰۳/۱

آغاز: الحمد لله حق حمده والصلاة علی خیر خلقه محمد و آله الطاهرین، سالتم ایدکم الله املاء مقدمة

نسخه اصل: کتابخانه موزه بریتانیا، لندن ش ۱۰۹۶۸؛ خط: نسخ، کا: علی بن حسن بن رضی علوی حسینی، تا: ۱ ذیحجه ۷۱۶ق؛ مصحح، محشی؛ ۳۲ص (۱-۳۲) [عکسی ف: ۲-۷]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۲۲۱/۲

خط: نسخ، کا: بهاء دین پسر بهاء دین حسینی، تا: قرن ۹؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی ضربی مقوایی، ابعاد متن: ۸×۱۲، قطع: ربعی، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [ف: ۱۷-۶۰]

۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۲۷۴/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ مصحح، محشی؛ تملک: «حسین بن عبدالصمد ... » که کتاب را به فرزندش به سال ۱۰۵۶ هبه نموده، تملکی پاک شده به تاریخ شوال ۱۰۵۶؛ مهر: کتابخانه مجدالدین؛ ۵گ (۱پ-۵ر)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [محدث ارموی مخ: ۱-۱۵۰]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۰۱۲/۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، کا: شمس الدین فرزند نصیر، بالوکلاتی، تا: ۸۸۲ق؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج مشکی ضربی مجدول با شمسه، ۶گ (۱۴۹-۱۵۴)، ۱۵ سطر (۵×۱۲)، اندازه: ۹×۱۸/۵سم [ف: ۳۰-۳۶۴]

۵. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۱۱۰/۵

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف در فهرست نیامده است که به قرینه آغاز نسخه تعیین گردید؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اواخر شوال ۸۸۵ق؛ کاغذ: هندی، جلد: مقوا عطف پارچه مشکی، ۴گ (۳۸-۴۱)، ۱۳ سطر (۸×۱۲)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۳-۱۵۴۰]

۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۴۴۶/۴

خط: نستعلیق، کا: عبدالعزیز بن عبدالعلی بن علی، تا: ۸۸۸ق؛ مصحح؛ ۴گ (۴۹پ-۵۲پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [محدث ارموی مخ: ۱-۱۵۰]

۷. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۶۸/۵

در سی مسأله اعتقادی و کلامی؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج ضربی مقوایی، ۳گ (۱۳۱پ-۱۳۳ر)، ۱۱ سطر (۱۱/۵×۱۹)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف:-۲۵۱]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۶۹۳/۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حسام الدین بن مولانا حسین کلاری استرآبادی، تا: آغاز ربیع الثانی ۹۰۵ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج تریاکی ضربی، ۳گ (۷۰پ-۷۲ر)، ۱۵ سطر (۸×۱۰/۵)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۱۶-۶۷۳]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۹۵/۹
آغاز: بسمله. اذا سألك سائل و قال لك ما الایمان قل هو التصدیق بالله و بالرسول
نسخه اصل: کتابخانه آیت الله گلپایگانی، قم، شماره ۴۳ (جدید ۱۸/۱۵۱) [این نسخه در فهرست جدید هم معرفی نشده]، تنها صفحه اول رساله، در این نسخه موجود است؛ بی‌کا، تا: با تاریخ ۹۷۴ق؛ ۱ص (۱۳۰) [عکسی ف: ۳-۶۵۸]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۸۱۳/۴
خط: نستعلیق، کا: ابوالخیر محمود بن عیسی بن رفیع امامی، تا: دوشنبه ۲۴ ربیع الاول ۹۸۲ق؛ جلد: مقوایی عطف تیماج مشکی، ۴گ (۲۲پ-۲۵ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۴/۵سم [ف: ۲۷-۲۳۴]

۱۱. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۲۵۴/۴
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: دوشنبه ذیقعده ۹۸۲ق؛ جلد: پلاستیکی قرمز، عطف پارچه‌ای، اندازه: ۹×۱۶/۵سم [ف: ۱-۲۲۸]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۰۸/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی با ترنج هشت ضلعی در وسط و جدول، یک‌لا با مهر صحاف درون ترنج به نقش: «الهی بحق نبی و ولی ×× نظر کن سوی محمد علی ۱۱۷۱»، ۳ص (۲۶-۲۸)، سطور چلیپا (۶×۲۰)، قطع: بیاضی، اندازه: ۹×۲۴/۵سم [ف: ۲۹/۱-۲۹۴]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۳۰۹/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۱۰ یا ۱۱ق؛ جلد: چرم قهوه‌ای، ۲ص (۴-۵)، ۲۴ سطر، اندازه: ۲۰/۶×۲۶/۷سم [ف: ۴۳-۱۱]

۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۸۹۴/۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ تملک: سلطان حسین واعظ با مهر«عبده سلطان حسین الواعظ»(بیضی)، وقفنامه کتاب از همو بر دارالمومنین استرآباد و اولادش؛ جلد: تیماج عنابی بدون مقوا، ۸گ (۱پ-۸پ)، اندازه: ۱۲/۵×۱۷/۵سم [ف: ۲۰-۳۲۶]

۱۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۰۸۹/۲
آغاز و انجام: برابر
نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی،جلد:مقوا،۴گ(۹ر-۱۲پ)،اندازه:۱۰×۱۷سم [ف: ۸-۷۱۲]

۱۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۵۲۲/۵
آغاز و انجام: برابر
نام مؤلف در فهرست نیامده است به قرینه آغاز نسخه تعیین گردید؛ خط: نسخ، کا: محمد علی بن مقصود علی طالقانی، تا: ۱۰۰۲ق؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج تریاکی ضربی مقوایی، ۴گ (۷۱پ-۷۴)، ۱۷ سطر (۷×۱۲/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۱۶-۴۷]

۱۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۶/۳
کا: صالح بن سید علی حسینی گرمرودی، تا: ۸ جمادی ۱۰۷۰ق، جا: ابهر؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی، عطف تیماج قهوه‌ای، ۶ص (۱۵۵-۱۶۰)، ۱۲ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [سنا: ف: ۱-۶۰]

۱۸. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۸۸۶/۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ معرب، کا: عبدالحسین رودستی، تا: رمضان ۱۰۸۶ق؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: تیماج قهوه‌ای لایه‌ای، ۷گ (۹۲-۹۸)، ۱۳ سطر (۴/۵×۱۴)، اندازه: ۱۰×۲۰سم [ف: ۳-۱۲۰۱]

۱۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۴۸۹/۲۱
خط: نستعلیق، کا: محمد مظفر بن محمد حکیم، تا: شعبان ۱۰۸۷ق؛ مجدول، مصحح، با حاشیه‌نویسی متفرقه بیشتر در پزشکی؛ جلد: تیماج مشکی ترمیمی، ۲گ (۱۹۵پ-۱۹۶ر)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۲۰-۶۷]

۲۰. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۶۶۵۲/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱۵۰گ (۱۶پ-۱۶۵پ)، ۱۳ سطر (۵/۵×۱۵) [ف: ۳-۱۵۰]

۲۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۴/۱۳۸-۴۸۳۸/۱
آغاز: ومن حجدها کان کافرا وهی التوحید والعدل والنبوت والامامة و المعاد؛ **انجام:** برابر
نام مؤلف به قرینه انجام نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۹جمادی الاول ۱۱۰۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: کاغذ، ۷گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱-۴۳۶]

۲۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۷/۷۴-۷۲۸۴/۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** و الدلیل علی امامة علی بن ابی طالب ع و اولاده الطاهرین نص النبی و فایدة الامام ان یکون معصوماً و غیر هم لیس بمعصوم ... و من جحد الثانی فلیس بکافر و اما جزاؤه جهنم و الاول فی الدنیا رجس و الثانی لیس کذلک تمت.
نام مؤلف در فهرست نیامده است به قرینه آغاز نسخه تعیین گردید؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول با ترنج و سرترنج، ۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴-۲۰۳۷]

۲۳. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۵۳۷/۳
آغاز: برابر
نام مؤلف در فهرست نیامده به قرینه آغاز نسخه تعیین گردید؛ خط: نسخ، کا: شاهمراد جنابندی، تا: قرن ۱۳؛ ۹گ (۳۵-۴۳) [نسخه پژوهی: ۳-۱۵۰]

۲۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۱۳۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** از شراب دیرنه بینم قابلش
نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، کا: محمد قاسم بن محمد سعید خوانساری، تا: ۱۲۱۷ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج، ۲گ، ۱۷ سطر [رایانه]

۲۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۲۲۶/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ یادداشت امانت به‌تاریخ ۱۲۲۰ با مهر؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۴۹پ-۵۱پ)، اندازه: ۱۰×۱۹/۵سم [ف: ۴-۳۳]

۲۶. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۵۶۰/۲

آغاز و انجام: برابر

کتاب در فهرست به نام «دلائل العقائد» و بدون نام مؤلف ذکر شده است که به قرینه آغاز نسخه تصحیح شد؛ خط: نسخ، کا: محمد ربیع همدانی، تا: ۱۲۴۲ق؛ ۵گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۲-۸۹۶]

۲۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۳۰/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: عبدالله بن محمد اسماعیل، تا: جمعه ۱۲ رجب ۱۲۴۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۸۵گ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱-۴۳۴]

۲۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۳۱۳/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: زین العابدین بن محمد جعفر، تا: ۱۲۴۹ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج مشکی عطف تیماج قهوه‌ای، ۵ص (۷۲-۷۶)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۳۲-۳۱۶]

۲۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۹۶/۳

آغاز: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ کا: اسماعیل بن عبدالله خوانساری، تا: ۱۲۷۳ق؛ قطع: جیبی [اهدائی ف:۲۸۵]

۳۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۱۳۱/۱

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف در فهرست نیامده است که به قرینه آغاز نسخه تعیین گردید؛ خط: نستعلیق، کا: احمد بن حسین رضوی، تا: ۱۲۷۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی ضربی مقوایی، ۲گ (۲پ-۳ر)، ۱۷ سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۱۳-۳۱۰۸]

۳۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۱۴/۵

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف در فهرست نیامده است که به قرینه آغاز نسخه تعیین گردید؛ خط: نسخ معرب، کا: جمال الدین علی بن مجدالدین سدید منصوری استرابادی، بی‌تا؛ ۴گ (۸۷پ-۹۰پ)، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [ف: ۲-۱۱۹]

۳۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۶۳۴/۵

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۳-۱۴۹]

۳۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۷۵۵۶/۴

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی خشکیده یک‌لا، ۸گ (۸۹پ-۹۶پ)، ۱۴سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳-۱۵۰]

۳۴. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۳۰۹۰/۴ عکسی

نسخه اصل: ملک شماره ۴۵۸ [این شماره در فهرست ملک یک رساله دیده شده و این رساله آن معرفی نشده]؛ خط: نسخ خوانا، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: کالینگور قهوه‌ای لولایی، ۱۶گ (۳۴-۴۹)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳-۱۳۳۹]

۳۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۹۰/۳-۴/۱۶۰

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف در فهرست نیامده است که به قرینه آغاز نسخه تعیین گردید؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۵گ، ۱۳ سطر [ف: ۱-۴۴۲]

۳۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۷۹/۳

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف در فهرست نیامده است به قرینه آغاز نسخه تعیین گردید؛خط:نسخ،بی‌کا، بی‌تا؛ ۴گ (۱۱۷پ-۱۲۰پ) [ف: ۳-۵۳۶]

۳۷. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۴۹۳/۷

آغاز و انجام: برابر

در فهرست به نام رساله‌ای در ایمان و بدون مؤلف ذکر شده است که به قرینه آغاز نسخه تصحیح شد؛ خط: نسخ ریز، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: نخودی و زرد، جلد: مقوا با کاغذ آبی، ۱گ، ۲۴ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۲-۱۹۵]

۳۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۰۴۳/۱۰

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سبز ضربی مقوایی درون قهوه‌ای، ۶ص، ۷۱ سطر (۹×۱۹)، قطع: ربعی، اندازه: ۴×۱۲سم [ف: ۱۶-۴۳۷]

۳۹. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۸۷۵/۲

آغاز: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: رقعی [ف: ۳۲۱]

۴۰. نجف آباد؛ حججی؛ شماره نسخه: ۸/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۷۰پ-۷۲پ)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف:-۲۷]

۴۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۴۱۷/۹

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق، کا: حیدر علی بن محمد امین هزار جریبی، بی‌تا، جا: تهران، مدرسه ارگ؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای یک‌لا، ۳گ (۹۹پ-۱۰۱ر)، ۱۵ سطر [ف: ۱۶-۳۲۷]

۴۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۹۴۳/۱

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف در فهرست نیامده و به قرینه آغاز نسخه تعیین گردید؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج کبود با لولا، ۳گ (۱پ-۳پ)، ۱۵ سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف:

۱۴-۱۹۶]

۴۳. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۱۴۲۴/۵

خط: نسخ، کا: محمد علی بن مقصود علی طالقانی، بی‌تا؛ محشی؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷-۲۷۹]

۴۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۲۰۰۶۳

آغاز: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد کا: سید احمد صفائی خوانساری، بی‌تا [اهدائی ف:-۲۸۲]

۴۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۸۵/۳

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۴گ (۳۶ر-۳۹ر)، اندازه: ۱۳×۱۷سم [ف: ۲-۲۷۹]

۴۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۷۵۵/۴

آغاز: بسم الله تعالی. اما بعد الحمد و الصلاة علی النبی و آله فهذه مختصرة من الفواید استخرجتها من رشحات امواج البحر الزخار القدوسی محمد بن الحسن الطوسی ... و ذکرتها مشیرا فی خلالها الی المخالفین لها و هی من خصائص المعتقدات الاثنی عشریة..؛

انجام: و اعلم أیضاً ان هذا القدر من الاعتقاد کاف عند الطلب لأولی الرشد. و هو الله الکافی ... و لم یکن له کفواً احد. (علی ید الاقل ابن عبدالرزاق مهدی الکاشی).

از اعتقادات او استخراج شده؛ کا: مهدی بن عبدالرزاق کاشی، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج زرد یک لا، ۸گ (۴۸ر-۵۵ر)، ۱۶و۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳-۱۶۲]

۴۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۳۴۷/۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۳گ (۵۲ر-۵۴ر)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱۶-۳۱۰]

۴۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۱۷۷/۵

آغاز: اما بعد إذا سأل سائل العالم قدیم أو حادث جوابه حادث فإذا قال ما الدلیل علی حدوثه

نسخه اصل: کتابخانه سید علی عدنانی ـخرمشهر؛ خط: نسخ نازیبا، کا: عیسی بن حسن بن عبد الله بن مرهون بن محمد آل شهاب درازی بحرانی، بی‌تا؛ ۳۴ص (۲۶۵-۲۹۸) [عکسی ف: ۳-۴۶۳]

۴۹. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۸۴۲/۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲گ (۱۱۱پ-۱۱۲پ)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۳-۶۲۹]

۵۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۳۹۶/۲

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف در فهرست نیامده است به قرینه آغاز نسخه تعیین گردید؛ بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی با تیماج تریاکی، اندازه: ۹×۱۶/۵سم [ف: ۳-۹۴۸]

۵۱. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۲۶۲/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [ف: ۳-۴۱]

۵۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۶۳۴/۱۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** انه تعالی حکیم لا یفعل قبیحا و لا یخل بواجب ان فعل القبیح لا یفعله الا جاهل.

نام مؤلف در فهرست نیامده است به قرینه آغاز نسخه تعیین گردید؛ بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج زرشکی، مقوایی عطف و لبه‌ها تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۱۴۸-۱۴۹)، ۱۷ سطر (۸/۵×۱۷)، اندازه: ۱۴/۵×۲۶سم [ف: ۱۹-۲۹۶]

● الاعتقادات = اقل ما یجب اعتقاده علی المکلف = العقیدة المفیدة / کلام و اعتقادات / عربی

al-i‘tiqādāt = aqall-u mā yajib-a i‘tiqād-u-h ‘ala-l mukallaf = al-‘aqīdat-ul mufīda

نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد، ۵۹۷-۶۷۲ قمری

nasīr-od-dīn-e tūsī, mohammad ebn-e mohammad (1201-1274)

خواجه طوسی در این رساله که در پاسخ به سؤالی نگاشته، اقل اعتقاد مکلف را اعتقاد و تصدیق به آن حقیقتی می‌داند که در لا اله الا الله و محمد رسول الله نهفته است و خلاصه‌ای از آنچه این اعتقاد می‌طلبد را بیان کرده است و معتقد است این مقدار برای مردم عادی کافی است و نیاز به حصول معرفت عقلانی بر پایه بحث و فحص تفصیلی و اقامه براهین نیست و مباحث کلامی و فلسفی مطرح را در گرو دانستن شبهاتی می‌داند که ممکن است برای عوام در اثر شبهات بیش از فهم پاسخ آن باشد و باعث تزلزل ایمان آنها شود. عالم استدلال و دفع شبهات را میدان عالمان قوی بنیه دانسته و مردم عادی را بی نیاز از ورود به آن دانسته و اعتقاد به کلیات را برای آنان کافی می‌داند. در نهایت شرح آنچه را گفته است، به کتاب «قواعد العقاید» خود ارجاع می‌دهد. الذریعه آن را « اعتقادات» ثبت کرده و می‌گوید شاید این همان رساله‌ای باشد که شیخ سلیمان ماحوزی آن را به نام «وجیزة» نامیده است و در جای دیگر آن را «اقل ما یجب الاعتقاد به» نامیده که برداشتی از آغاز این رساله است. فیض کاشانی در دو کتاب خود «حقایق» و «قرة العیون» آن را به تمامه آورده است.

آغاز: بسمله. اعلم ایدک الله ایها الاخ الصالح العزیز ان اقل ما یجب اعتقاده علی المکلف فهو ما ترجمه قوله « لا اله الا الله محمد رسول الله» ثم اذا صدق الرسول فینبغی ان یصدقه فی صفات الله تعالی و الیوم الآخر و تعیین الامام المعصوم. و کل ذلک بما یشتمل علیه القرآن من غیر مزید و برهان

انجام: تضربون کتاب الله بعضه ببعض انظروا ما ذا امرکم الله به فافعلوا، و انهاکم عنه فانتهوا. فهذا تنبیه علی منهج الحق و استیفاء ذلک شرحناه فی کتاب قواعد العقائد فاطلبه منه و الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی خیر خلقه و آله اجمعین.

چاپ: در نهایت کتاب تلخیص المحصل همراه با چند رساله دیگر خواجه؛ در احوال و آثار خواجه مدرس رضوی، ص ۵۵۱، چاپ جدید؛ به کوشش فاطمه فنا، در گنجینه بهارستان،

حکمت، تابستان ۱۳۷۶ش، صص ۳۰۷- ۳۰۹ با عنوان «رساله اعتقادی»؛ به کوشش محمد رضا انصاری قمی، میراث اسلامی ایران، دفتر هفتم، ۱۳۷۷، با عنوان «رسالة فی الاعتقاد الذی لابد لکل مکلف منه

[الذریعة ۲۶۶/۲، ۱۰۲/۱۱ و ۹۳/۱۱و ۲۲۶؛ مجالس المؤمنین ۲۰۸/۲؛ ریحانة الادب ۱۷۹/۲؛ مکتبة امیر المومنین ۱۲۷/۱؛ فهرستواره منزوی ۱۲۲/۹؛ دنا ۱۳/۲ (۵۰ نسخه)]

شرح و حواشی:

۱-التحفة المحمدیة فی شرح المقدمة النصیریة؛ شیرازی، عبدالنبی بن محمد مفید (-۱۱۹۲)

۲-التحفة المحمدیة (منتخب)؛ شیرازی، عبدالنبی بن محمد مفید (-۱۱۹۲)

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۲۲/۷

خط: نسخ، کا: سید حیدر آملی، تا: با تاریخ ۷۶۱ق؛ فهرست نگارش‌های رکن الدین محمد بن علی فارسی گرگانی مترجم رساله‌های پارسی خواجه به تازی که آملی از روی خط همو نوشت در ۱۲۸ر-۱۲۹ر؛ جلد: تیماج سرخ، ۲گ (۱۲۶پ-۱۲۷پ)، اندازه: ۱۲×۱۶/۵سم [ف: ۳-۵۳۲]

۲. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۴۸۹۰/۲

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن عبدالمطلب حسینی، تا: غره ربیع الاول ۷۹۷ق، گویا این تاریخ از آن نسخه‌ای بوده است که از روی او استنساخ شده زیرا خط مربوط به آن تاریخ نیست؛ جلد: تیماج خرمائی لولایی، ۳گ، ۱۵ سطر (۸×۱۶/۵)، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۲-۲۰۰]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۸۰/۲

خط: نسخ، کا: محمد بن احمد بن ابراهیم فقعانی، تا: چهارشنبه ۱۵ ذیقعده ۸۵۱ق؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی نو، ۵ص (۳۹۰-۳۹۴)، ۱۹ سطر (۸×۱۲)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [سنا: ف: ۲-۵۹]

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۲۲۱/۲

همان نسخه بالا [نشریه: ۷-۲۲۹]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۱۴۴/۳۸

بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: متن و حاشیه سپاهانی و فرنگی، جلد: مقوا با پارچه زری عطف میشن، ۲ص (۶۴۱-۶۴۲)، اندازه: ۱۰/۵×۲۳سم [ف: ۹-۸۲۸]

۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۶۳۱/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ ۳گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۳-۱۳۸۶]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۰۷۵/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد، مسموم (مشموم) حسینی، تا: قرن ۱۰؛ مصحح؛ ۵ شامل فایده‌ای از ارشاد شیخ مفید در پایان؛ کاغذ: شرقی، ۲گ (۸۶-۸۷)، ۱۸ سطر، اندازه: ۷×۱۲سم [ف: ۳۸-۱۸۵]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۱۱۵/۱۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: تاج الدین حسین مشهور به صاعد، تا: قرن ۱۰؛ ۲ص (۵۲۴-۵۲۵)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۹سم [ف: ۳۲-۱۳۸]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۰۲۹/۴۰

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ جلد: تیماج جگری، ترنج و سرترنج طلایی، ۳ص (۱۱۲-۱۱۴)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۳۲-۴۰]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۳۱/۱۰-طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: شیخ محمد علی بن محمود تبریز، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی نخودی رنگ، جلد: تیماج قهوه‌ای تیره، ۱ص (۴۶ر)، قطع: وزیری، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۲۳-۸۱۳]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۰۰۸/۱۳

آغاز و انجام: برابر

در فهرست با عنوان « کنز الفوائد» و از ابوحامد غزالی دانسته که با توجه به آغاز و انجام نسخه هر دو غلط است؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: علی اشرف، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: رویه تیماج مشکی، ۲گ (۱۷۴پ-۱۷۵ر)، اندازه: ۱۵/۵×۲۵سم [ف: ۱۴-۳۱۱]

۱۱. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۱۳۲/۱ ـ د

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ تملک: ۱۲۹۴ فرهاد میرزا ۱۲۹۴، محمد طاهر، قزوینی؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی، ۲۷۵گ، ۱۳ سطر (۸/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱-۳۱]

۱۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۰۶۴/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای مقوایی درون سبز، ۴ص (۲۳۴-۲۳۷)، ۱۷ سطر (۴/۵×۱۳)، اندازه: ۱۰×۲۰سم [ف: ۸-۶۹۳]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۶۸/۲۵

خط: نستعلیق چلیپا، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج حنایی ضربی مقوایی، ۲ص (۱۷۵-۱۷۶)، ابعاد متن: ۸×۱۶، اندازه: ۱۲×۲۲سم [سنا: ف: ۱-۳۵۸]

۱۴. یزد؛ جامع کبیر؛ شماره نسخه: ۱۶۸/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: دوشنبه ۱۱ رمضان ۱۰۰۸ق؛ قطع: ربعی [نشریه: ۴-۴۰۵]

۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۲۰

آغاز و انجام: برابر

کا: حمزه بن احمد گیلانی، تا: ۱۰۱۸ق؛ از نسخه که ضمیمه کتاب الفیه ابن ابی جمهور احسائی و کاتب آن محمد بن

عبدالمطلب حسینی به تاریخ ۷۶۸ق بوده برداشته شده، کاتب این نسخه در ذیل آن تاریخ کتابت و یادداشت‌های موجود در نسخه مقدم بر این نسخه و تاریخ کتابت‌های آنها را ضبط کرده تاریخ قدیم‌ترین آن نسخه ۷۶۸ق است؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا ته بندی: تیماج قهوه‌ای روشن، ۲۲ سطر،قطع: ربعی باریک، اندازه: ۱۱×۲۲سم [ف: ۴-۱۲۶]

۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۴۶۶/۸۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۴۴ق؛ ۱گ (۱۸۲) [مختصر ف:-۵۵۶]

۱۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۰۲۱/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: نوروز علی، تا: ذیحجه ۱۰۶۹ق؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی نخودی، جلد: تیماج عطف پارچه، ۳گ (۵۱ر-۵۳پ)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۲۳-۱۷۴]

۱۸. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۷۰/۱۵ ـ د

بی‌کا، تا: ۲۴ صفر ۱۰۷۵ق؛ ۳گ (۲۳۲پ-۲۳۴ر) [ف: ۱-۳۱]

۱۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۴۴۸/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** فهذه تنبیه علی منهج الحق و استیفاء ذلک.

خط: نسخ، کا: صالح بن سلیمان عاملی، تا: ۱۰۹۲ق، جا: مدینه منوره؛ جلد: دو رو تیماج مشکی، ۱گ (۳۶ر-۳۶پ)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۲۴-۲۱۳]

۲۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۷۱۰/۲۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق ریز، کا: نصیرالدین محمد رضوی شاگرد آقا حسین خوانساری، تا: بین سال‌های ۱۰۶۴- ۱۰۹۶ق؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج حنایی مقوایی درون سرخ با لولا، ۱ص (۷۴پ)، ۴۲ سطر (۱۳×۲۳)، قطع: رحلی، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۱۶-۳۳۹]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۷۳۵۶/۱

نسخه اصل: همان نسخه بالا/عکسی ف: ۴-۱۷۶]

۲۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۲۱۲۶۴

آغاز: برابر

بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱ص، قطع: خشتی [اهدائی ف:-۳۵۰]

۲۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۰۱۳/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سمرقندی، ۲گ (۲پ-۳پ) [ف: ۱۱-۱۴]

۲۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۱۵۰/۵

آغاز: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۳ص (۶۲-۶۴)، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۳۲-۱۸۷]

۲۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۰۷۰/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد کاظم بن محمد محسن، تویسرکانی، تا: ۱۱۱۸ق؛ کاغذ: سمرقندی آهار مهره، ۲گ (۴۳-۴۴)، ۱۵ سطر، اندازه: ۵/۵×۱۲سم [ف: ۲۸-۹۹]

۲۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۲۰۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اذا وفیناه بما وعدناه ... اللهم اغفر لکاتبه بحرمتهم یا غفور

خط: نستعلیق، کا: محمد معصوم، تا: ۱۱۱۹ق [الفبائی: ۵۸]

۲۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۱۶۳/۳

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد بن جعفر شولستانی، تا: ذیحجه ۱۱۴۶ق؛ ۲ص (۱۳۲-۱۳۳)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰/۵سم [ف: ۳۲-۱۹۷]

۲۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۶۱۷/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ در پایان احکام مربوط به رضاع در چند سطر به نقل از کتاب المعتبر آمده؛ کاغذ: فرنگی، آهار مهره، جلد: تیماج مشکی با ترنج ضربی گل و بوته، ۲گ (۲۴-۲۵)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۳/۵سم [ف: ۲۹-۳۵۸]

۲۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۹۸۵/۱۳

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: حدود قرن ۱۳؛ کاغذ: شرقی، ۱گ (۱۴۱)، مجموعاً ۲۵ سطر، اندازه: ۹×۱۰سم [ف: ۳۷-۶۶۲]

۲۹. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۴۷۶/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** تمام شد رساله مختصره مفیده کثیر الفوائد فیلسوف بحق و حکیم مطلق ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۴ق؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: تیماج مشکی یک‌لا نرم، ۷۴گ (۳۰-۱۰۴)، ۱۴ سطر (۷×۱۱)، اندازه: ۹×۱۴سم [ف: ۳-۹۶۹]

۳۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۴۰/۳

آغاز و انجام: برابر

خط:تعلیق ریز، بی‌کا، تا: ۱۲۶۰ق؛ ۳گ (۳۷پ-۳۹ر) [ف: ۳-۵۳۲]

۳۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۹۵۳/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۷ رمضان ۱۲۶۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، ۱گ (۲۲پ)، ۲۱ سطر (۱۱×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۸-۵۶۸]

۳۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۸۱۷/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ زیبا، کا: سید حسین بن علی حسینی هندی، تا: ۹ شوال ۱۲۹۴ق؛ کاغذ: فرنگی، ۴گ (۲۹ر-۳۲ر)، ۸ سطر، اندازه: ۷×۱۳سم [ف: ۳۵-۲۶۹]

۳۳. قم؛ مؤسسه امام صادق؛ شماره نسخه: ۱۲۲/۳

خط: نسخ، کا: محمد رحیم بن علی اکبر، تا: ۱۲۹۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای،۲گ(۵۳ر-۵۴ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۱سم [ف:-۹۲]

۳۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۲۶۱/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن حسین بن یحیی بن حنظله احسائی، تا: ۱۳۰۰ق، جا: مکه؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: شرقی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۲گ (۱۳۵پ-۱۳۶پ)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۶-۲۴۵]

۳۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۱۱۳/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: سید اسدالله صفوی ماسالی مصطفوی، تا: قرن ۱۴؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، ۲گ (۱-۲)، جمعاً ۲۶ سطر، اندازه: ۸/۵×۱۱سم [ف: ۳۸-۲۹۰]

۳۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۵۷۶/۴-۳۸/۱۹۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ جلد: مقوا عطف گالینگور قهوه‌ای، ۴گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱-۴۴۰]

۳۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۸۶۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** مما کتب فی آخره و انا العبد احمد الحسینی ۱۳۱۵

خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمد رضا صفائی خوانساری، تا: ۱۳۱۵ق؛ از روی نسخه مورخ ۸۹۴؛ کاغذ: نباتی، جلد: مقوا، ۱گ، ۱۷ سطر، قطع: رقعی [اهدائی ف:-۲۸۳]

۳۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۴۵۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: حنائی، جلد: تیماج، ۱ص، ۲۳ سطر [رایانه]

۳۹. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۵۵۶/۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: چرم قرمز، ۱ص (۱۲۵ر)، اندازه: ۱۲/۵×۲۰/۵سم [مؤید: ۲-۵۸]

۴۰. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۳۶۴/۳۷

کا: علی بن احمد رشتی، بی‌تا، جا: یزد؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی ضربی مقوایی، ۱۹ سطر، قطع: جیبی [نشریه: ۲-۱۸۰]

۴۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۵۰۳/۲-۳۸/۱۲۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج سرخ، ۲گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۱-۴۴۰]

۴۲. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۸۲/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی با ترنج و سرترنج و مجدول، ۱گ، ۲۵سطر، اندازه: ۱۵×۲۷سم [ف مخ: ۱-۵۱]

۴۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۲۸۰/۱۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی با ترنج با زمینه مذهب با نقش گل مجدول، ۱ص (۴۳پ)، ۲۱-۳۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۳۸-۳۹۵]

۴۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۶۸۸/۴

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۲۰-۴۳۵]

۴۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۱۰۲/۲

خط: نسخ، کا: محمد سمنانی، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی مقوایی، ۳گ (۲۴-۲۶)، ۲۲ سطر (۶×۱۵)، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۱۳-۳۰۸۲]

۴۶. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: ۷۰/۱۲-ج

بی‌کا، بی‌تا؛ ۲گ (۶۰پ-۶۱ر) [ف:-۲۵۲]

۴۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۹۳۶/۲

خط: نستعلیق، کا: سلطان محمود بن علی طبسی، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای حاشیه دار مقوایی، ۲گ (۱-۲)، ۲۱ سطر (۸/۵×۱۵)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱۰-۱۸۱۱]

۴۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۰۷/۱۲

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ بالای نسخه با خط قرمز نوشته که مؤلف، این رساله را به‌درخواست یکی از دوستانش که تحفه از وی خواسته بوده تألیف کرده است؛ ۲ص (۸۶-۸۷) [ف: ۴-۲۰۶]

۴۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۳۴۰/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد شفیع بن مرحوم محمود جنابذی، بی‌تا؛ کاغذ: بخارایی، جلد: تیماج قرمز مقوایی، ۲ص، ۱۵ سطر (۷×۱۵/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۳سم [ف: ۳-۴۰۳]

۵۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۸۴۵/۱۱

آغاز: برابر؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن آلبالوئی [ف: ۹-۶۹]

۵۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۵۴۸/۲

بی‌کا، بی‌تا؛ اهدایی: وزیری مؤسس؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج زرد، ۳گ (۲۷-۲۹)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۴-۱۳۳۸]

۵۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۹۵۰

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ پس از این ترجمه احوال مؤلف است، این رساله ضمیمه «انوار الجلالیة» است؛ ۷ص [ف: ۱۱-۲۹]

● **الاعتقادات = مختصر فی علم الکلام** / کلام و اعتقادات / عربی

al-i‘tiqādāt = muxtaṣar fī ‘ilm-il-kalām

محقق حلی، جعفر بن حسن، ۶۰۲-۶۷۶ قمری

mohaqqeq-e hellī, ja‘far ebn-e hasan (1206-1278)

رساله‌ای مختصر و استدلالی در بیان اعتقادات امامیه که برای بیان معتقدات شیعه نگاشته شده و پس از بیان عقیده به تعلیل آن پرداخته است و در مجموع ۲۳ عقیده را با ذکر دلیل دربردارد. مؤلف ظاهراً نام خاصی به آن نداده است لذا در فهارس و منابع

نام‌های پراکنده‌ای به آن داده شده است. در ابتدای برخی نسخه‌ها عبارت «اربعة فصول» دیده می‌شود ولی آنچه در رساله دیده می‌شود ۳ «فصل» است با عناوین: ۱. معرفة الله و ما یجوز ان یوصف و ما لایجوز؛ ۲. فی انه حکیم لایفعل قبیحا و لایخل بواجب؛ ۳. النبوة، که پس از بحث نبوت ضمن عنوان دو «فائده» به امامت نیز پرداخته است ولی فاقد بحث معاد می‌باشد. به جز عناوین فصل، شامل عناوین «فائدة» و «عقیدة» نیز می‌باشد. در الذریعه (۱۸۶/۲) از اصول الدین حلی یاد شده و گویا نسخه آن را ندیده است.

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... یجب علی کل عاقل نشاء بین العقلاء و سمع اختلافهم فی اثبات الصانع و نفیه و اثبات الثواب و العقاب ان یصرف فکرته الی معرفة ذلک بحیث یأمن زوال الضرر المجوز ... فهذه اربعة فصول: الفصل الاول فی معرفة الله و ما یجوز ام یوصف به و ما لایجوز، و الطریق الموصل الی ذلک

انجام: فائدة: و قد ثبت عن الائمة علیهم السلام بالنقل انه یجب ان یعرفوا باجمعهم و ان من جحد أحدهم کمن جحد سائرهم فلیعمل علی ذلک انشاء الله تعالی.

چاپ: به کوشش محمد رضا انصاری قمی، در میراث اسلامی ایران، دفتر ششم، با عنوان «رسالة فی العقیدة»

[الذریعة ۸۸/۱۱، ۱۰۶/۱۸ ش ۸۹۹ با عنوان «رسالة فی الکلام»، ۳۵۶/۲۰ و ۳۶۴، ۹۱/۲۲؛ ریحانة الأدب ۳۲۷/۳؛ معجم التراث الکلامی ۲۳۱/۵-۲۳۲؛ کشف الحجب ۵۲۱، الذریعه ۲۱/۲۱؛ معجم المؤلفین ۱۳۷/۳؛ اعیان الشیعة ۹۲/۴؛ دنا ۱۴/۲ (۷ نسخه)]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۰۱۳/۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲ ربیع الاول ۶۸۵ق؛ کاغذ: سمرقندی، ۴گ (۷۸پ-۸۱ر)، مختلف السطر (۷×۱۳/۵) [ف: ۱۱-۱۶]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۶۳۲/۱

آغاز: الحمدلله علی ما اباح من النعم و اتاح من القسم؛ **انجام:** لیکون سهل الحفظ علی الراغب فیه ان شاء الله تعالی و صلواته علی سیدنا محمد ... الطاهرین

آغاز و انجام این نسخه متفاوت است؛ خط: نسخ، کا: علی بن محمد مهدی، تا: ۱ ربیع الاول ۷۰۹ق؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: رویه کاغذ، ۱۸ سطر [ف: ۵-۳۱۴]

۳. تهران؛ بیانی، مهدی (دکتر)؛ شماره نسخه: ۲۳۷/۶

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ قطع: ربعی [نشریه: ۶-۶۹۲]

۴. تهران؛ بیانی، مهدی (دکتر)؛ شماره نسخه: ۲۳۷/۶

آغاز: الحمدلله علی ما اباح من النعم و اتاح من القلم؛ **انجام:** لیکون سهل الحفظ علی الراغب فیه ان شاء الله

بی‌کا، تا: قرن ۱۱، قطع: ربعی [نشریه: ۶-۶۹۳]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۵۵/۲۶

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز به دست آمد؛ خط: نسخ، کا: عبدالحمید بن محمد مقیم خطیب عبدالعظیمی، تا: ۱۷ ربیع الثانی ۱۰۵۶ق؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قرمز، ۷گ (۲۰۰پ-۲۰۶پ)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۳×۲۵/۵سم [ف: ۱-۲۸۷]

۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۶۱۱/۳

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه مرتضوی-مشهد مقدس؛ خط: نسخ، کا: عزیز الله بن عبدالعلی فراهانی، تا: با تاریخ ۱۰۷۴ق؛ ۱۲ص (۱۶-۲۷) [عکسی ف: ۷-۲۰۱]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۶۱۳/۳

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، در پایان اجازه شرف الدین محمد مکی بن محمد ضیاء الدین بن شمس الدین بن حسن بن زین الدین شریف از ذریه شهید اول به شیخ ابو جعفر به خط مجیز در سال ۱۱۸۳ آمده؛ جلد: تیماج یشمی ساده درون ابر و باد، ۷گ (۷۴ر-۸۰ر)، ۱۵ و ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲/۷×۱۹/۳سم [ف: ۴۳-۱۸۹]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۹۱۳/۱۵

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ ۳گ (۳۱ر-۳۳پ) [ف: ۴۷-]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۲۹۲/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح جلد: مقوایی قهوه‌ای عطف و گوشه گالینگور مشکی، ۶گ (۴ر-۹پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۳۸-۴۱۶]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۳۵۹/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ تملک: عزیز الله بن محمد تقی اصفهانی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: چرم ماشی یک‌لا، ۱۱گ (۱۰۹پ-۱۱۹)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱۲-۷۲]

۱۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۷۱۲/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: رویه کاغذی، ۹گ (۲۳پ-۳۱ر)، مختلف السطر، اندازه: ۱۳/۸×۲۰/۵سم [ف: ۸-۴۷۴]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸/۳۰ خوئی

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج زردرنگ، ۹ص (۳۷۷-۳۸۵)، قطع: وزیری باریک، اندازه: ۱۳/۳×۲۶/۲سم [ف: ۷-۱۵]

● **الاعتقادات** / کلام و اعتقادات / عربی

al-e‘teqādāt

ابن غانم، عبدالسلام بن احمد، -۶۷۸ قمری

ebn-e qānem, ‘abd-os-salām ebn-e ahmad (-1280)
رساله‌ای کوتاه در عقاید مؤلف در باب توحید و قدرت و علم خداوند متعال.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۳۲۶/۲

آغاز: الحمدلله الذی کیف الکیف و تنزه عن الکیفیة و این الاین و تنزه عن الاینیة و وجد فی کل شیء و تعالی عن العندیة و هو اول کل شیء و لیس له اخریة ان قلت این فقد طالبته بالاینیة؛ **انجام:** و جعلنا و ایاکم من الذین لهم غرف من فوقها غرق مبنیه و صلی الله علی سیدنا محمد اشرف البریه. و علی اله و ازواجه و خصهم باشرف تحیه تمت

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱-۱۷۹]

● **اعتقادات = بیان اعتقاد** / عرفان و تصوف / فارسی
e‘teqādāt = bayān-e e‘teqād

نسفی، عزیزالدین بن محمد، ق۷ قمری

nasafī, ‘azīz-od-dīn ebn-e mohammad (-13c)

آن را به خواهش درویشان، در صورت و حقیقت ایمان و اسلام، با سربندهای فصل، و سربندهای کوچکتر «ای درویش»: فصل، بدان ... که معنی ایمان از روی لغت ...؛ فصل، بدان که خدای یکی است و قدیم است ...؛ فصل، بدان که هر چیز که پیغمبر فرموده است ... .

آغاز: بسمله، حمدله، عاقبه، صلات. اما بعد، چنین گوید: ... عزیز بن محمد النسفی که جماعت درویشان ... از این بیچاره درخواست کردند که می‌باید که در بیان اعتقاد رساله‌ای جمع کنید و بیان کنید که ایمان چیست ؟ و اسلام چیست ؟ و صورت و حقیقت هریک را بگویید

انجام: و راحت و آسایش باشند. تمام شد بیان اعتقاد. و الحمدلله
[فهرستواره کتابهای فارسی ۱۰۰/۷؛ دنا ۱۴/۲ (۳ نسخه)]

۱. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۶۸/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی [نشریه: ۱۱-۹۴۳]

۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۵۳۳/۱۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۳گ (۱۲۵پ-۱۲۷پ) [ف: ۱-۲۳]

۳. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۷۰/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: مقوایی، عطف پارچه‌ای گل دار، ۴گ (۵۱پ-۵۴پ)، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۱-۱۲۱]

● **الاعتقادات = العقائد العضدیة** / کلام و اعتقادات / عربی
al-i‘tiqādāt = al-‘aqā’id-ul-‘aḍudīyya

عضدالدین ایجی، عبدالرحمن بن احمد، ۷۰۰؟-۷۵۶ قمری

‘azod-od-dīn-e ījī, ‘abd-or-rahmān ebn-e ahmad (1301-1356)

رساله مختصر است در بیان اعتقاد خود، مطابق با مذهب اهل سنت و بر پایه اندیشه اشعری که آنها را فرقه ناجیه می‌داند. آن‌چنان‌که برخی از شارحین رساله اظهار داشته‌اند، این رساله تألیف آخر ایشان و به تاریخ ۱۲ روز قبل از مرگ بوده است. دانشمندان اهل سنت بر این رساله شروح، ترجمه‌ها و حواشی بسیاری نگاشته‌اند و آن را گرامی می‌دارند و در حوزه‌های خود تدریس می‌نمایند.

آغاز: بسمله. الحمدلله علی نواله و الصلاة علی نبیه محمد و آله. قال النبی (ص) ستفرق امتی ثلثا و سبعین فرقة، کلها فی النار الا واحدة، قیل و من هم ؟ قال الذین هم علی ما انا علیه و اصحابی، و هذه عقاید الفرقة الناجیة و هم الاشاعرة

انجام: و لایجوز التجسس، ثبتک الله تعالی علی هذه العقائد الصحیحة و وفقک للعمل بما یحب و یرضی

[کشف الظنون ۱۱۴۴/۲؛ الاعلام زرکلی ۲۹۵/۳؛ معجم المطبوعات ۱۳۳۲/۲؛ دنا ۱۴/۲ (۱۳ نسخه)]

شرح و حواشی:

۱- القواعد الشمسیة فی شرح العقاید العضدیة؛ دامغانی، محمد بن نصرالله (-۷۷۵)
۲- شرح العقائد العضدیة = شرح عقائد العضدی؛ دوانی، محمد بن اسعد (۸۳۰-۹۰۸)
۳- شرح العقائد العضدیة؛ عصام الدین اسفراینی، ابراهیم بن محمد (۸۷۳-۹۵۱)
۴- حاشیة شرح العقائد العضدیة؛ خلخالی، حسین بن حسن (-۱۰۱۴)
۵- حاشیة شرح العقائد العضدیة = خانقاهی؛ قره باغی، یوسف بن محمد جان (-۱۰۵۴)
۶- تتمة الحواشی فی إزالة الغواشی؛ قره باغی، یوسف بن محمد جان (-۱۰۵۴)
۷- حاشیة شرح العقائد العضدیة؛ سیالکوتی، عبدالحکیم بن شمس الدین (-۱۰۶۷)
۸- الفرائد السنیة فی شرح العقاید العضدیة؛ رومی، سلیمان بن احمد (-۱۱)
۹- شرح شرح العقائد العضدیة؛ خاتون آبادی، اسماعیل بن محمد باقر (۱۰۳۱-۱۱۱۶)
۱۰- حاشیة شرح العقائد العضدیة = العروة الوثقی؛ سهسلوی، کمال الدین بن نظام الدین (-۱۱۷۵)
۱۱- الفوائد الجلیلة الخاقانیة = حاشیه خانقاهی؛ وابکنی، عنایة الله بن عبدالله (-۱۱۷۶)
۱۲- حاشیة شرح عقائد العضدی؛ وابکنی، عنایة الله بن عبدالله (-۱۱۷۶)
۱۳- تعلیقات و تنبیهات علی شرح العقائد العضدیة؛ حسین آبادی،

احمد بن حیدر (-۱۲)
۱۴- حاشیة شرح عقائد العضدی؛ رحمانی، عبدالرحمن بن عبدالرسول (-۱۲۴۵)
۱۵- شرح العقائد العضدیة؛ حسینی علوی، محمد شریف بن محمد
۱۶- شرح عقاید الاسلام؛ ناشناس
۱۷- حاشیة شرح العقاید العضدیة؛ ناشناس (۳ عنوان متفاوت)
۱۸- شرح العقائد العضدیة؛ ناشناس (۲ عنوان متفاوت)

۱. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۲۴۷/۲
آغاز و انجام: برابر؛ کتب [فی] عشر من رمضان سنة ست و خمسین و سبعمائة تکرة للاخ فی الله الصاحب الاعظم شمس الدولة والدین محمد الدامغانی عافاه الله تعالی و الهمه رشده فی امور دینه و دیناه و الحمدلله وحده و الصلاة و السلام علی من لانبی بعده و المحبوبین لدیه و عنده. و کان ما بین تعلیق هذه الرسالة و نقله الی رحمة ربه اثنا عشر یوما ببلدة نیریز من الایج اللهم نور روحه و کثر فتوحه و بشره بغفرانک و رضوانک برحمتک و فضلک و کرمک و صل علی محمد و عترته الاطیهار و صحبه الاخیار.
کاتب = مؤلف، تا: ۱۳ رمضان ۷۵۶ق [ف: ۳-۶۵]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۸۷۵-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۳۵۳]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۳۳۰/۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** صفاته واحدة بالذات غیر متناهیة بحسب التعلق.
خط: نستعلیق، کا: حسین بن محمد بدر استرآبادی، تا: قرن ۸؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: نوعی ترمه، جلد: میشن سیاه، ۱ص (۵۸۵)، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۸/۲×۳۷/۲سم [ف: ۸-۳۰۲]

۳. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۴/۱۲۰/۸-۵۹۵۷
خط: نسخ درشت، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ محشی؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تازه، ۲۳ سطر [آستانه قم:-۲۱۶]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۹۸۰۵/۱
آغاز: برابر **انجام:** من الافعال و الاقوال تمت هکذا وجدت تنسب للمحقق العلامه الطوسی قدس سره الشریفه بخط الشریف علی ظهر الرساله
خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۷۸ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج قرمز ضربی، ۳ص (۲۴۰-۲۴۲)، ۲۵ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۹-۳۵۳]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۳۳۷/۲۳
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۶-۴۰۶]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۷۵۶/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی، ۴گ (۱-۴)، ۱۱ سطر، اندازه: ۶/۵×۱۱سم [ف: ۳۲-۴۱۸]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۱۶۶/۲
آغاز و انجام: برابر
فاقد خطبه است؛خط:نسخ معرب،بی‌کا،تا:قرن۱۲؛مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۵گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۷×۱۱سم [ف: ۲۸-۲۳۶]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۷۹۵ ض
بی‌کا، تا: ۱۲۳۵ق [د.ث. مجلس]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۸۷۵/۱۲
آغاز: برابر **انجام:** لما یؤمن به فان واجبا فواجب و ان کان مندوبا فمندوب و شرط ان لا یؤدی الی الفطنة و ان یظن قبوله و لا یجوز التجسیس. تمت.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۵۹ق؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج سرخ با یک لایه کاغذی زیتونی رنگ، ضربی با ترنج و سرترنج، عطف میشن سرخ، درون هر ۴ سرترنج پشت و روی جلد مهر صحاف آمده است: «حاتم باشی صحاف ۱۲۳۹»، ۳گ (۱۵۵ر-۱۵۷ر)، ۱۳ سطر (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۲/۴×۱۹/۸سم [ف: ۲۹/۱-۲۰۹]

۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۷۰۰/۲۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** فان کان واجبا فواجب و ان کان مندوبا فمندوب، و شرطه ان لایودی الی الفتنة و ان بطن قبوله و لایجوز التحسر. ثبتک الله علی العقاید الصحیحة
بخشی از رساله؛ خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم، تا: ۱۲۸۷ق؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج حنایی ضربی یک‌لا، ۲گ (۱۱۳پ-۱۱۴)، ۲۱ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [ف: ۱۳-۱۵۷]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۵۶۴/۱۲
آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی، با علامت بلاغ؛ جلد: تیماج قرمز ضربی، ۲گ (۱۴۲پ-۱۴۳پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [ف: ۷-۱۵۵]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۹۰۰/۴۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** ثبت الله علی العقاید الصحیحة و وفقک لما یرضی من الاعمال و لم یصلح من الافعال و الاقوال
بخشی از آن؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای مغزی دار، ۱گ (۱۲۳ر-۱۲۳پ)، ۲۵ سطر (۱۵×۲۹)، اندازه: ۲۳×۳۵سم [ف: ۱۴-۷۲]

● الاعتقادات / کلام و اعتقادات / عربی

al-e'teqādāt

همدانی، علی بن محمد، ۷۱۴-۷۸۶ قمری

hamadānī, 'alī ebn-e mohammad (1315-1385)

پایه‌های اعتقادی اهل سنت با اختصار گزارش داده و در پایان علما را سه گروه دانسته است: اهل حدیث، فقهاء، مشایخ صوفیه، که با آن دو گروه یکی می‌اندیشند، جز آنکه راه ایشان بر مبنای ریاضت نفس و تأدیب جوارح و تهذیب اخلاق و اجتناب از

شهوات و ... است.
آغاز: الحمد لله حق حمده والصلاة علی خیر خلقه محمد و آله، اللهم ارفع اعلام الدین له میامن بیان ائمة الهدی ... یقول السید الکامل ... علی بن شهای الدین الهمدانی متع الله المسلمین بطول بقائه. اعلموا اخوانی جعلنا الله و ایاکم ممن ورد حیاض المعارف الالهیة و وصل حدایق ریاض
انجام: و ما انت اعلم منی اللهم انک امرتنا بالعمل و الاحسان و انی لا املك من الدنیا ... اللهم اغفر للمؤمنین و المؤمنات و من ظن بی خیراً و من لم یظن بی خیراً انک مجیب الدعوات.
[فهرستواره ۱۰۱/۷ «اعتقادیه» فارسی؛ دنا ۱۵/۲]

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۶۲/۲۲-عکسی
آغاز و انجام: برابر
نسخه اصل: گنج بخش، ش ۴۴۰۹ (گنج ۶۵۳/۲)؛ خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: در مجموعه رساله‌های او نوشته ۸۵۱ق؛ ۸ص (۵۳۱-۵۳۸) [عکسی ف: ۲-۳۰]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۷۲۴/۲۲
آغاز و انجام: برابر
کا: عبدالصمد ابن جعفر باغمیشه‌ای، تا: ۱۲۸۶ق؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۳گ (۲۳۱ر-۲۳۳ر)، اندازه: ۲۱×۳۲سم [ف: ۲۰-۱۱۸]

● **الاعتقادات** / کلام و اعتقادات / عربی
al-e‘teqādāt
عودی، حسین بن ابی القاسم، ق۸ قمری
‘ūdī, hoseyn ebn-e abe-l-qāsem (-14c)
رساله استدلالی مختصری است در اعتقادات امامیه
آغاز: بسمله. تصنیف الشیخ الامام ... معرفة الله تعالی واجبة لوجوب شکره علی اصول النعم و لاطریق الی معرفة الا بالنظر فوجب النظر لوجوب مالم یتم الواجب الا به و النظر هو الفکر.
انجام: و السبب فیها الخوف علی النفس فمتی ذاک الخوف ظهر و الله الموفق للصواب، تمت.
[دنا ۱۵/۲]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۰۴/۱۱
آغاز و انجام: برابر
نسخه اصل: کتابخانه بادلیان آکسفورد، F 64 عربی (E. 157)؛ خط: نسخ، کا: احمد بن حسین بن ابی القاسم بن عودی اسدی حلی، تا: ۷۴۰ق؛ در این نسخه از مؤلف چنین تجلیل شده است: «الشیخ الامام الفاضل الکامل العلامة شرف الدین ابوعبدالله الحسین بن ابی القاسم بن الحسین بن العودی عفا الله عنه»؛ ۳ص (۱۰۵-۱۰۷)، ۱۷ سطر [عکسی ف: ۳-۲۱۵]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۶۲۵/۸
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵-۵۶]

● **الاعتقادات** / کلام و اعتقادات / عربی
al-e‘teqādāt
نوربخش خراسانی، محمد بن محمد، ۷۹۵-۸۶۹ قمری
nūrbaxš-e xorāsānī, mohammad ebn-e mohammad (1393-1465)
مختصر اعتقادات اسلامی را به عناوین «و یجب أن تعتقد» برای یکی از سلاطین که نامش در مقدمه نیامده به‌روش عرفانی گزارش کرده است و در اواخر رساله تصریح می‌کند که امامت حقیقی مختص به حضرت امیرالمؤمنین (ع) می‌باشد و دیگران امامت اضافی دارند.
مؤلف در نسخه تصریح نگردیده است ولی به طوری‌که از دیباچه آن استفاده می‌شود برای یکی از سلاطین نوشته شده است. مؤلف در دیباچه سلطان را چنین یاد کرده است: «ایها الولد الاعز من الروح صاحب النصرة و الظفر و الفتوح السلطان الاعدل و المقبل الاقبل ذوالنسب الطاهر النبوی و الحسب الطاهر العلوی الذی امتازعن سلاطین الدوران بقبول قلوب اهل الکشف و العرفان و فاق بالعلم و الفهم و العقیدة الطاهرة علی الاقران و اختص بتقویه الاسلام فی اخر الزمان و فقک الله لکمال الایقان. ان معرفت ذات الله و صفاته کما هی لا یکون مقدورة لغیر الله.» در این فقرات چنانچه ملاحظه می‌شود مؤلف، پادشاه را به داشتن سیادت (نسبت علوی) و عقیده پاك (که مقصود تشیع است) و موافقت عرفا و تقویت اسلام و ظفر یافتن بر دشمنان، ستوده و از سلاطین گذشته، ممتاز دانسته است. بنابراین می‌توان گفت مقصود وی شاه تهماسب و یا یکی دیگر از سلاطین صفویه بوده است علاوه بر اینکه به طور مسلم سبك انشاء وی، ایرانی و مشابه علمای عربی نویس ایران است.
آغاز: الحمدلله الذی کرم بنی آدم بالنفس الناطقه للکلیات الی ... و الصلوة علی الذین شرفهم بالعقول الکامله و النفوس الزاکیه و القلوب الصافیه القابلة لعکوس التجلیات و اصطفاهم عن نوع الانسان بالتاییدات المساویه کالوحی و الالهام و مشاهدة المغیبات. خصوصا علی مکمل الشرائع و خاتم النبوات- و مفصل الحقائق و جامع الولایات
انجام: و کانت الجنات فی السموات و الجحیم فی اسفل السافلین و هما الآن کائنا ... من اعتقد هذا القدر صار ایمانه مطابقا للواقع صحیحا عندالله و اکتفینا علی هذا لئلا یقتضی الاطناب و الله ملهم الصواب.
[دنا ۱۵/۲ (۹ نسخه)]
شرح و حواشی:
۱-سراج السالکین = معراج السالکین؛ زاهدی لاری، عبدالحی بن عزالدین (-۱۱)

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۱۰۰۵۵/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و اکتفینا علی هذا القدر لان الوقت ... و الحمد لله علی الاتمام
در فهرست از شاه قاسم انوار دانسته شده؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، مجدول زرین و مرصع؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، مجدول، عطف و حاشیه تیماج قرمز، ۷ص (۲۴۲-۲۴۸)، اندازه: ۱۱/۵×۲۳سم [ف: ۳۲-۶۹]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۴۱۰/۲۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: حسینی، تا: ۱۰۴۳ق، جا: اصفهان؛جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶گ (۱۴۰پ-۱۴۵ر)، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۱۹-۲۲۴]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۸۵/۹
آغاز و انجام: برابر
نام مؤلف به قرینه همخوانی با انجام نسخه مجلس ش ۱۴۲۸۰/۱۳ تعیین شد؛ بی‌کا، تا: ۱۱۰۶ق، جا: اصفهان، مدرسه سلیمانیه؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج تریاکی مقوایی، ۸ص (۱۰۷-۱۱۴)، اندازه: ۹×۱۵سم [سنا: ف: ۱-۱۴۴]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۰۳/۱۰
آغاز: و یجب ان یعتقد ان الصفه فی الذات کالواحد فی العشرة فمن قال الواحد عین العشرة؛ **انجام:** صدوق و من مقال رویة الله لیست بمحال صدق لان الله یری نفسه فمن نور الله بصیرته رآه فصار لاختلاف لفظیا و هو العلیم تمه
بخشی است از رساله؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۷ق؛ کاغذ: شکری رنگ، جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۵ص (۲۲۸-۲۳۲)، ۱۷ سطر، قطع: رقعی، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۹-۲۹۹]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۶۱/۲
آغاز و انجام: برابر
نام مؤلف به قرینه همخوانی با آغاز نسخه مجلس ش ۱۴۲۸۰/۱۳ تعیین شد؛ خط: نسخ، کا: زین العابدین بن ابی الحسن بن کتاب الله، بی‌تا؛ ۳گ (۵پ-۷ر)، اندازه: ۱۹×۲۷/۵سم [ف: ۳-۳۳۴]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۸۴۱/۱۱
آغاز: و یجب ان تعتقد ان الصفة من الذات کالواحد من العشرة فمن قال الواحد عین العشرة صدق بمعنی ان العشرة عشرة آحاد؛ **انجام:** قل رؤیة الله محال للبشر ما دام بشراً صدق و من قال رؤیة الله لیست بمحال صدق لان الله یری نفسه فمن نورالله بصیرته رآه فصار الاختلاف لفظیاً. تمت
بخشی از آن؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی یک‌لا ضربی با ترنج و سرترنج عطف قهوه‌ای، ۲گ (۷پ-۸پ)، ابعاد متن: ۹×۲۰، اندازه: ۱۲×۲۴/۵سم [ف: ۲۰-۳۸۰]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۲۸۰/۱۳
آغاز: الحمدلله الذی کرم بنی آدم بالنفس الناطقة للکلیات ... اعلم ایها الولد الاعز من الروح صاحب النصرة و الظفر؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج با زمینه مذهب با نقش گل مجدول، ۲گ (۴۰ر-۴۱پ)، ۲۱-۳۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۳۸-۳۹۴]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۰۵
آغاز و انجام: برابر
این نسخه با عنوان «معرفة الله» و بدون نام مؤلف آمده است که به قرینه آغاز و انجام نسخه تصحیح شد؛ بی‌کا، بی‌تا؛ قطع مجموعه: مستطیل، به شکل بیاض دعا کتابت آن مشجر است؛ جلد: تیماج قرمز، مختلف السطر، اندازه: ۶×۲۵سم [ف: ۴-۱۸۵]

۹. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۵۸۶/۳
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا با روکش پارچه‌ای، عطف میشن قهوه‌ای، ۱۷ سطر (۹×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۲-۷۰۲]

۱۰. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۰۹۸/۳
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سبز ضربی زرکوب مقوایی، ۵گ (۵۹پ-۶۳ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۳-۱۶۳]

● **الاعتقادات** / کلام و اعتقادات / عربی

al-e‘teqādāt

ابن ابی جمهور، محمد بن علی، ۸۳۸؟-۹۰۶ ؟ قمری

ebn-e abī-jomhūr, mohammad ebn-e ‘alī (1435-1501)

رساله‌ای در بیان اصول عقائد اسلامی.

قم؛ استادی، رضا؛ شماره نسخه: نامعلوم/۳
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۷ جمادی الثانی ۹۱۲ق؛ ۸گ (۶۷-۷۴)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۳×۱۸سم [صد و شصت نسخه: ۶۵]

● **اعتقادات** / کلام و اعتقادات / عربی

e‘teqādāt

شهید ثانی، زین الدین بن علی، ۹۱۱-۹۶۵ قمری

šahīd-e sānī, zayn-od-dīn ebn-e ‘alī (1506-1558)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۶۰۷
آغاز: بسملهالحمدلله اما بعد فانی لما للاقوال؛ **انجام:** و قد اتفض الفراغ ... خمسین و تسعمائه
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۰۱ق [رایانه]

● **الاعتقادات** / کلام و اعتقادات / عربی

al-e‘teqādāt

فخرالدین حسینی، محمد بن حسین، -۹۸۴ ؟ قمری

faxr-od-dīn-e hoseynī, mohammad ebn-e hoseyn (-

1577)

اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۲۴/۱۰

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی [نشریه: ۱۱-۹۲۷]

● **اعتقادات** / کلام و اعتقادات / فارسی

e'teqādāt

کاشانی، صدرالدین بن شمس الدین، ق۱۰ قمری

kāšānī, sadr-od-dīn ebn-e šams-od-dīn (-16c)

اعتقادات یک فرد را به‌گونه‌ای مختصر به صورت سؤال و جواب گرد آورده است.

آغاز: الحمدلله الذی أمرنا بالعلم و نهانا عن الجهل ... اما بعد این رساله‌ای است در واجبات از معرفت الله و غیره

انجام: اگر گویند خمر به چه دلیل حرام است جواب بدین آیه انما الخمر و المیسر و الانصاب

[فهرستواره منزوی ۱۱۹/۹]

گلپایگان؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۱۹/۳

آغاز و انجام: برابر

کا: احمد بن علی مازندرانی، بی‌تا؛ مصحح؛ ۳گ (۵۷ر-۵۹پ)، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [کتابخانه‌های گلپایگان: ف:-۹۸]

● **الاعتقادات** / کلام و اعتقادات / عربی

al-e'teqādāt

کرکی عاملی، حسین بن حسن،-۱۰۰۱ قمری

karakī 'āmelī, hoseyn ebn-e hasan (-1593)

تاریخ تألیف: پنج‌شنبه ۱۳ شوال ۹۸۴ق

رساله صورت مباحثه‌ای است که میان نویسنده و یکی از افاضل در حضور شاه اسماعیل صفوی روی داده است و در آن تحقیق شده است که آیا اسلام عبارت است از تصدیق به وحدانیت خداوند و اعتقاد به جمیع آنچه رسول الله از جانب پروردگار آورده با تلفظ به شهادتین یا جز این است.

آغاز: بسمله قد وقعت فی عصر یوم الخمیس الثالث عشر شهر شوال

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۲۳۰/۵

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: محمد زمان حسینی ارتیمانی، تا: ۱۰۶۹ق؛ کاتب به‌آخر نرسانده؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج عنابی، ۴گ (۲۱۲-۲۱۵)، ۲۱ سطر (۶×۱۷)، اندازه: ۱۳×۲۵سم [ف: ۱-۱۹۹]

● **الاعتقادات** / کلام و اعتقادات / عربی

al-e'teqādāt

شوشتری، نورالله بن شرف الدین، ۹۵۶-۱۰۱۹ قمری

šūštarī, nūr-ol-lāh ebn-e šaraf-od-dīn (1550-1611)

رساله‌ای متوسط که به صورت «مسالة-جواب» تنظیم شده و در آن سؤالاتی درباره خطاها و سهوهایی که برخی پیامبران در ظاهر امر انجام داده و نسبت بدانها آیات خاصی نازل شده مطرح شده و برای همه آنان جواب و پاسخ‌هایی کافی داده شده است.

قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۲۳۱

آغاز: نوح علیه السلام مسئلة عن سالوا عن قوله تعالی ونادی نوح ربه فقال رب ان ابنی من اهلی و ان وعدک الحق؛ **انجام:** فیجب علی ما اصلتموه ان الله فعل بهم ما لم تکن لهم حاجة الیه فلو فعل ذلک کان عابثا، تعالی الله عما یقول المبطلین علوا کبیرا تمت.

خط: نستعلیق، کا: محمد بن صامت زنجانی، تا: رجب ۱۰۷۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ فاقد جلد، ۸۰گ، ۱۹ سطر [ف: ۱-۳۶]

● **الاعتقادات = الاعتقادیة = العقائد** / کلام و اعتقادات / عربی

al-i'tiqādāt = al-i'tiqādīyya = al-'aqā'id

شیخ بهائی، محمد بن حسین، ۹۵۳-۱۰۳۰ قمری

šeyx-e bahā'ī, mohammad ebn-e hoseyn (1547-1621)

مؤلف انگیزه خود از تالیف این رساله را بازشناسی شیعه امامیه از دیگر فرق منسوب به تشیع همچون زیدیه و کیسانیه و واقفیه و ... می‌داند، از این روی اقدام به بیان اصول اعتقادی و فروع مذهب امامیه نموده و طی ۲۰ عنوان با عبارت «نعتقد» آن را بیان کرده است. به گفته الذریعه این رساله دارای شرحی با عنوان «الفرائد البهیة فی شرح الاعتقادات البهائیة» است.

آغاز: بسمله، الحمدلله علی آلائه و الصلاة علی اشرف انبیائه و بعد فالغرض من تحریر هذه المقالة و الباعث علی تدوین هذه الرسالة ... فنقول انا معاشر الشیعه الاثنی عشریة انما اخذنا اصولنا الدینیة و فروعنا الملیة مما قامت علیه البراهین العقلیة و شهدت به الدلائل العقلیة ... فنعتقد ان العالم ای جمیع ما سوی الله سبحانه حادث عن العدم جوهرا کان او عرضا

انجام: نعتقد ان الامر بالمعروف و النهی عن المنکر واجب بشروط ظن التأثیر او امن الضرر هذه عقایدنا التی نسب مخالفوفا خلافها الینا و افتروا بذلک علینا و الله ولی التوفیق تمت الرسالة

چاپ: به نوشته الذریعه این رساله با مواهب المشاهد شهرستانی در ۱۳۲۶ قمری به چاپ رسیده است؛ به کوشش محمد رضا انصاری قمی، در میراث اسلامی ایران، دفتر هفتم، ۱۳۷۷ش، بر اساس دو نسخه از کتابخانه مرعشی به شماره ۷۰۳۶ و ۱۰۰۳

[دنا ۱۵/۲ (۵۵ نسخه)؛ الذریعة ۲۲۸/۲؛ مشار عربی ۷۰؛ ریحانة الادب ۳۰۱/۳؛ فهرستواره منزوی ۱۱۸/۹]

شرح و حواشی:

۱- اعتقادیه (ترجمه)؛ عزلتی خلخالی، ادهم (-۱۰۵۲)
۲- الفوائد البهیه فی شرح العقائد البهائیه؛ فاضل قندهاری، عبدالله بن نجم الدین (۱۲۲۷-۱۳۱۱)
۳- شرح الاعتقادات؛ ناسوتی یزدی، علی بن محمد حسن (-۱۴)
۴- اعتقادیه (ترجمه) (۲ عنوان متفاوت)

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۶۰۰/۵
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی؛ ۴گ (۱۹۲پ-۱۹۵پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۱۵۸]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۵۹۴/۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ ۷گ (۱۲ر-۱۸پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۱۵۸]

۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۱۵۳/۲-۳۶/۱۵۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۶گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱-۴۳۷]

۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۳۹۶/۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج کرمی ضربی، ۴گ (۱۰۶ر-۱۰۹ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۱۵۸]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۱۴۶/۵
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن آبی، ۳گ (۵۵ر-۵۷ر)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۵-۴۳۲]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۳۲۴/۲۹
بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: گالنگور قهوه‌ای عطف حاشیه تیماج، ۴ص (۱۸۳-۱۸۶)، قطع: رحلی، اندازه: ۱۸×۲۹سم [ف: ۱۹-۳۳۲]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۳۱/۳۳-طباطبائی
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: شیخ محمد علی بن محمود تبریز، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی نخودی رنگ، جلد: تیماج قهوه‌ای تیره، ۳گ (۹۲پ-۹۴ر)، قطع: وزیری، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۲۳-۸۲۴]

۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۸۳۸/۸
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۳۰ق؛ در ۶۵پ گفتاری است از پدر بهائی درباره اعتقادات؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۳گ (۶۳پ-۶۵ر)، اندازه: ۱۱×۲۰سم [ف: ۵-۳۷۸]

۹. بشرویه؛ امیرالمؤمنین؛ شماره نسخه: ۱۰۳/۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: حاجی محمد بن سلطان حسین بشروی، تا: سلخ رمضان ۱۰۳۱ق؛ جلد: تیماج مشکی ساده بدون مقوا، ۷گ (۱۳۱پ-۱۳۷ر)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف]

۱۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۰۸۹/۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۳۲ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج تریاکی روشن مقوایی ضربی مجدول ترنج و دو سرترنج با طرح گل و بلبل، حاشیه منگنه، ۵ص (۱۱۸-۱۲۲)، اندازه: ۱۰/۵×۲۰سم [ف: ۱۴-۲۱۵]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۴۶۶/۱۲۳
خط: نسخ، کا: نظام الدین احمد غفاری مازندرانی، تا: ۶ ربیع الثانی ۱۰۴۵ق؛ ۴ص (۲۶۰-۲۶۳) [مختصر ف:-۷۴]

۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۳۷۶/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محسن سلمی مازندرانی، تا: ۱۰۴۹ق؛ مهر: «عبده محمد ابراهیم» (مربع)؛ کاغذ: شرقی، جلد: مقوا با روکش مشمع مشکی عطف چرم مشکی، ۶گ (۵۸-۶۳)، ۱۵ سطر (۶×۱۲/۵)، اندازه: ۱۱×۲۰سم [ف: ۳۶-۳۰۹]

۱۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۳۱۱/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۶ ربیع الثانی ۱۰۵۱ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی عطف حنایی، ۶گ (۱۱پ-۱۶ر)، ۱۴ سطر (۵×۱۴)، قطع: بغلی [ف: ۱۷-۱۰۴]

۱۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۹۵۱/۲
خط: نسخ و نستعلیق، کا: سبحانعلی حافظ تبریزی، تا: ۱۰۵۵ق؛ جلد: تیماج سبز، ۶گ (۴۲پ-۴۷پ)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۲۵-۲۲۸]

۱۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۲۰۹/۸
خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد قاسم بن شجاع الدین نجفی، تا: ۱۰۵۹ق، جا: اصفهان؛ جلد: دو رو تیماج رو سبز پشت قرمز، ۳گ (۲۰۷پ-۲۰۹ر)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲۶-۱۷۵]

۱۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۸۲۷/۴-۱۹/۱۵۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ذیقعده ۱۰۵۹ق؛ جلد: تیماج دورو قهوه‌ای، عطف گالینگور قهوه‌ای، ۶گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱-۴۳۷]

۱۷. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۲۰۰۶/۲
خط: نسخ و نستعلیق، کا: علی بن محمد معین الدین بن زین الدین شیرازی، تا: ۱۰۶۸ق؛ ۱۲ سطر، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۳-۱۶۴]

۱۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۹۵۴/۲۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** فی فرادیس الجنان محمدو آله الهادین الی منهج العرفان ... میر جعفر بن عبدالله الحسینی فی شهر محرم الحرام سنة ۱۰۶۹
خط:نسخ،کا:میر جعفر بن عبدالله الحسینی،تا:محرم۱۰۶۹ق؛ کاغذ: سپاهانی،جلد:روغنی حاشیه گل و بوته میان ترنج، ۵گ (۳۶۸پ-۳۷۲ر)، ۱۴ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۱۴-۲۴۴]

۱۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۱۹۹/۴
آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: سید حسن فرزند حسنی حسینی، تا: ۱۰۷۴ق؛ مصحح، بعد از انجام رساله یک روایت مفصل از «جابر بن عبدالله» در باب توبه نصوح و شرح حال «نصوص» در ۱۰ شعبان ۱۰۷۴ در ۴ برگ (۲۵۳-۲۵۶) نوشته شده؛ چند مهر مربع به سال ۱۳۳۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: دورو تیماج برون قهوه‌ای ضربی با ترنج و سرترنج، گوشه تیماج حنایی درون زیتونی تیره، ۳گ (۲۵۱-۲۵۳)، ۲۳ سطر (۱۱×۲۰)، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۳۰-۷۰۵]

۲۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۵۷۷/۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۴ جمادی الاول ۱۰۷۵ق؛ مصحح، مقابله شده با عبارت: «بلغ قبالا»، در انجام نسخه پرسشی توسط شیخ بهائی در مورد حکم نموده و شیخ بهائی پاسخ داده؛ کاغذ: سمرقندی آهار مهره، ۴گ (۷۱-۷۴)، ۱۶ سطر، اندازه: ۸×۱۴/۵سم [ف: ۲۹-۲۸۶]

۲۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۰۳/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حسین بن محمد حسینی قمصری مشهور به آفتاب، تا: ۱۰۷۷ق، جا: قمصر کاشان؛ ۳گ (۹۶پ-۹۸پ)، اندازه: ۱۹×۲۴سم [ف: ۳-۱۹۵]

۲۲. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۵۹۵/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن سیاوش طالقانی، تا: ۱۰ رمضان ۱۰۷۸ق؛ کاغذ: ایرانی، جلد: مقوایی، ۱۲ص (۲-۱۳)، اندازه: ۱۳/۵×۱۹سم [ف: ۲-۲۳۹]

۲۳. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۳۶۵/۶

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق، کا: محمد شفیع فیروزآبادی، تا: ۱۰۸۳ق، جا: حیدرآباد؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۳۱پ-۳۳ر)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۸سم [مؤید: ۳-۳۰۲]

۲۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۳۶۷/۱۵

آغاز: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد طاهر بن حسن (بابا حسن بیک) اراسنجی قزوینی، تا: ۳۰ صفر ۱۰۸۵ق، جا: قندهار؛ روزی که کاتب منزل حصبه برادر عزیز جبار قلی و خدمت حضرت برادر اعظم آخوندی مولانا محمد صالحا (محمدصالح) صحبت می‌داشته کتابت شده از بیاض حضرت برادر اکرم میرزا محمد معصوما (محمد معصوم)؛ کاغذ: الوان، جلد: تیماج قهوه‌ای روشن ضربی ترنج و سرترنج دار، ۳گ (۱۹۵ر-۱۹۷ر)، اندازه: ۱۵/۲×۲۷/۵سم [ف: ۴۳-۵۲]

۲۵. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۵۵۰/۳

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، تا: چهارشنبه ۲۱ ذیحجه ۱۰۸۷ق؛ ۴گ (۸۰پ-۸۳پ)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [مؤید: ۲-۴۹]

۲۶. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه: ۲۹۹/۱

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۸۸ق؛ مقابله شده؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی، ۳ص (۱-۳)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف:-۱۲۷]

۲۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۵۳۶/۱۳

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد رضا بن حمید، تا: با تاریخ ۱۰۸۹ق؛ جلد: تیماج کرم عطف و لبه‌ها تیماج قهوه‌ای درون روکش کاغذی آبی، ۶ص (۱۳۷-۱۴۲)، ۱۴-۱۹ سطر، اندازه: ۱۵/۸×۲۰/۸سم [ف: ۴۳-۱۴۹]

۲۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۶۵۵/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد امین بن محمد علی شریف استرآبادی، تا: ۱۰۹۴ق؛ جلد: تیماج سبز، ۸گ (۳۸ر-۴۵پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۳۱-۳۶]

۲۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۱۹/۴ ط

خط: نستعلیق، کا: محمد تقی تاری (گویا)، تا: قرن ۱۲؛ ۶ص (۲۲-۲۷)، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۲۴/۳-۱۱۸]

۳۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۰۰۰/۹

آغاز: بسمله، اما بعد حمدله علی آلائه ... فقد شاع و داع قول النبی (ص) ستفرق امتی ثلاثا و سبعین فرقة، فرقة ناجیة و الباقون فی الهاویة؛ **انجام:** و توجب الامر بالمعروف و النهی عن المنکر بشرط الجواز التاثیر و انتفاء الضرر و تومن بعذاب القبر و نعیمه و سؤال منکر و نکیر.

این نسخه با نسخه ۱۰۰۳/۴ اندکی همخوانی ندارد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: حدود قرن ۱۲؛ افزودگی‌هایی شامل صیغه اجاره‌نامه حج بعد از انجام آمده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی با ترنج و سرترنج، ۲گ (۱۴۰ر-۱۴۱پ)، ۱۵ سطر (۹/۵×۱۶)، اندازه: ۱۴/۵×۱۹/۵سم [ف: ۳۷-۷۱۱]

۳۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۴۵۵/۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: ۱۱۰۱ق، جا: قمصر کاشان؛ در سال ۱۱۰۱ق به دستور محمد علم الهدی إبن فیض کاشانی از روی نسخه تصحیح‌شده به خط فیض کاشانی از روی نسخه‌ای که در سال ۱۰۲۴ق بر شیخ بهائی قرائت شده، کتابت شده؛ مهر: محمد علم الهدی إبن فیض کاشانی با نشان «بمحمد علم الهدی علم الهدی علم الهدی» (بیضی)؛ کاغذ: شرقی، ۶گ (۵۸-۶۳)، ۱۵سطر، اندازه: ۷×۱۱سم [ف: ۳۴-۱۴۲]

۳۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۵۷۱/۱-۹/۱۲۱/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۱۷ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۶گ، ۱۵

سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱-۴۳۷]

۳۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۱۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** که صاحب شرف و صاحب کمال و صاحب دلیری اند.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۲۲ق [رایانه]

۳۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۰۱۳/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: سید محمد بن فاضل حسینی، تا: ذیحجه ۱۱۲۳ق، برای خودش نوشته؛ مقابله شده در ۱۱۲۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی لایی، ۴گ (۲۹پ-۳۲پ)، ۲۱ سطر (۹×۱۵)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۶-۴۲۸]

۳۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۹۱۱/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: صفر ۱۱۲۸ق؛ جلد: مقوا، ۶گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۱-۱۸۰]

۳۶. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۱۳۲/۵

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۱۱ ربیع الاول ۱۱۲۹ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۲گ (۳۲پ-۳۴پ)، اندازه: ۱۴×۲۲/۵سم [ف: ۱-۱۱۸]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۴۲۶/۵

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۷-۲۷]

۳۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۵۹۶/۱۴

خط: نستعلیق، کا: عطاءالله بن محمد زکی اصفهانی، تا: ۱۰ شعبان ۱۱۸۵ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی لایی، ۳گ (۱۵۲پ-۱۵۴پ)، ۵ سطر (۵×۱۰)، قطع: بغلی [ف: ۱۷-۱۷۰]

۳۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۸۸/۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: تعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۹۸ق؛ پس از این گفتاری است از فیلسوفان در آمیزش عنصرها (۵۹ر) و سخنان دانشمندان درباره فرشتگان و پریان و از اکلیل همدانی یاد می‌شود (۵۹)، گفتار میرفندرسکی در اینکه رهروان نبایستی به وحدت یا کثرت هستی بنگرند و گزارش گفته ارسطو: «المحرک الاول فی المحیط دون المحاط» (۵۹پ)، سخنانی درباره تجرید نفس (۶۰ر)، اثبات اعتباری نبودن هستی (۶۰پ-۶۱ر)، توحید حقیقی و یکی بودن جهان دیدنی (۶۱پ-۶۲ر)، سخن ترسایان در خداشناسی و خرده‌گیری از آنها (۶۲پ-۶۳ر) به همان خط تاریخ ۱۱۹۸؛ ۴گ (۵۴پ-۵۸پ) [ف: ۳-۵۳۴]

۳۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۵۸۴/۳

انجام: مظهر الآثار الجلالية و لهذا جعل العبد من المشترى الذى جعل مظهر الآثار الجمالية.

خط: نسخ تحریری، کا: محمد جعفر بن محمد باقر اشکوری، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج و سرترنج دار، ۳گ (۱۲۶پ-۱۲۸پ)، اندازه: ۱۳/۳×۲۰/۳سم [ف: ۴۱-۶۲]

۴۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۱۸۹/۴

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، تا: جمعه جمادی الثانی۱۲۵۵ق؛ کاغذ: فرنگی، شکری، جلد: مقوایی رویه تیماج عنابی، ۳ص (۳۶-۳۸)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۱۱-۴۶۶]

۴۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۷۸/۳

خط: نسخ، کا: ابراهیم محمد طباطبایی یزدی جندقی، تا: ۱۲۶۳ق؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: میشن لایی یشمی، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۱سم [ف: ۵-۹]

۴۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۴۳۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: غلامحسین دربندی، تا: چهارشنبه ذیقعده ۱۲۸۸ق، جا: نجف اشرف؛ کاغذ: نباتی، جلد: مقوا، ۳گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۵/۲×۲۱/۱سم [ف: ۱۴-۷۸]

۴۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۲۶۳/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حسین موسوی کابلی، تا: ۱۶ جمادی الاول ۱۲۹۳ق؛ ۴گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱-۱۸۰]

۴۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۴۳/۲

بی‌کا، تا: ۱۳۰۳ق؛ مهر: کتابخانه حاج شیخ فضل الله نوری؛ قطع: جیبی [اهدائی ف:-۳۰۹]

۴۵. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۱۵۲/۱۳

آغاز: برابر

خط:نسخ،کا:سید ابوالقاسم موسوی اصفهانی، تا: ذیحجه ۱۳۲۳ق؛ جلد: تیماج زرد، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [ف: ۱-۱۱۴]

۴۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۳۲۳/۲-۵۶/۱۷۳

آغاز: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۶گ (۵۴-۵۹)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۱-۴۳۷]

۴۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۴۵/۳

خط: نسخ، کا: فضلعلی بن نقد علی رازی، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۷گ (۸۳پ-۸۹پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۳-۳۲۰]

۴۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۲۵۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق چلیپا، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا. عطف پارچه، ۳گ، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۱۱-۳۱]

۴۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۱۸۰/۲

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۵ص (۸-۱۲)، اندازه: ۱۳×۲۴سم

[ف: ۳۲-۲۱۱]

۵۰. قائن؛ امام، سید حسن؛ شماره نسخه: ۱۴/۲

بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ (۵پ-۸ر)، اندازه: ۱۳/۵×۲۲سم [کتابخانه‌های قائن: ف:-۱۸۸]

۵۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۳۸۲/۱۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حاجی محمد بن حاجی عباس، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶گ (۱۷۰-۱۷۵)، ۲۰ سطر (۷×۱۵/۵)، اندازه: ۹×۱۸/۵سم [ف: ۱۱-۲۳۸۱]

۵۲. قم؛ مدرسه رضویه؛ شماره نسخه: ۸۹/۱

خط: نسخ، کا: عبدالله بن شیخ محیی الدین بن شیخ عبداللطیف بن الشیخ علی بن ابی جامع عاملی حارثی همدانی، تا: شوال؛ ۴گ (۱ر-۴ر)، ۱۵-۱۶ سطر، قطع: بیاض رقعی [چند نسخه-ف:-۵۶]

۵۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۵۰۶/۱-ف

نسخه اصل: گویا از نسخه‌ای از اصفهان؛ خط: نستعلیق، کا: محیی الدین بن عبداللطیف بن علی بن جامع فاطمی حارثی همدانی، تا: شوال، افتادگی: آغاز [فیلمها ف: ۲-۱۵۶]

۵۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۴۵۵/۴۱

آغاز: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج یک‌لا قرمز، ۱ص (۴۷)، قطع: بیاضی، اندازه: ۱۵/۵×۳۳سم [ف: ۱۰-۱۳۴۰]

۵۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۰۷۵/۱۹

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: رنگارنگ سپاهانی، جلد: میشن لایی قهوه‌ای مغزی دار، ۳گ (۵۶ر-۵۸ر)، اندازه: ۱۲/۸×۲۲/۶سم [ف: ۹-۱۳۵]

۵۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۰۳/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی ضربی با ترنج یک‌لا، ۱۱ص (۹۸-۱۰۸)، ابعاد متن: ۵×۱۴، اندازه: ۹×۱۸سم [سنا: ف: ۱-۳۹۰]

۵۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۳۹/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوایی عطف تیماج مشکی، ۴گ (۱پ-۴پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۲سم [ف: ۱-۳۳۴]

۵۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۵۹۲/۲-۳۳/۱۴۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۵گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۱-۴۳۷]

۵۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۰۳۶/۲۱

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۱۷۵ر-۱۷۶پ)، اندازه: ۱۸/۵×۳۰سم [ف: ۱۸-۲۰۱]

● **الاعتقادات** / کلام و اعتقادات / عربی

al-e‘teqādāt

ابن شدقم، علی بن حسن، ۹۵۰-۱۰۳۳ قمری

ebn-e šadqam, ‘alī ebn-e hasan (1544-1624)

این رساله دارای دو بخش است، بخش اول نویسنده اعتقادات خود را به اختصار گزارش کرده و با آیات و روایات به آن استدلال کرده است. در این قسمت نکته آن است که او معتقد بر افضلیت برخی از امامان دوازده‌گانه بر دیگری است و این تقدم را تقدم زمانی می‌داند و می‌گوید: «کل واحد منهم کان افضل من الذی بعده»؛ در بخش دوم ۷ فرع درباره اصول اعتقادی طرح نموده و در آن به فروعی پرداخته که اعتقادیه‌نویسان امامیه کمتر به آنها پرداخته‌اند که عبارت است از بررسی لزوم اعتقاد بر پایه دلیل و برهان به اصول اعتقادی و یا کفایت تقلید؟ در صورت لزوم اعتقاد استدلالی، آیا دلیل اجمالی کافی است یا باید به تفصیل باشد؟ در هر صورت معنی دلیل اجمالی و تفصیلی چیست و حدود اجمال و تفصیل چیست و شرط اسلام و ایمان چیست؟ و ...

آغاز: الحمد لله علی جزیل نعمه علی الدوام و الابد و الصلاة و السلام علی اشرف نبی صلی و عبد ... اما بعد ان الله تعالی موجود واجب الوجود ما احتاج فی وجوده الی غیره

انجام: و لم یعرف عددهم ولا اسماؤهم بل و لا غیر ذلک من باقی المعارف الواجبة. قال ذلک جامعة فقیر عفوالله و مرضاته علی بن الحسن بن شدقم عفی الله تعالی عنهم مؤرخا بیوم الاربعاء ثالث رجب الفرد سنة الف و احدی عشر

چاپ: به کوشش محمد رضا انصاری قمی، میراث اسلامی ایران، دفتر هشتم، ۱۳۷۷ش،

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۶۶۲/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ به خط ابن شدقم تصحیح شده است؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷گ (۱۶۶پ-۱۷۲ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۱۷-۲۲۷]

● **الاعتقادات** / کلام و اعتقادات / عربی

al-e‘teqādāt

استرآبادی، محمد تقی بن محمد اسماعیل، ق۱۱ قمری

estarābādī, mohammad taqī ebn-e mohammad esmā‘īl (-17c)

کتاب در اصول پنج‌گانه اعتقادی امامیه اثنی عشریه است، مشتمل بر یک «مقدمه» در معنی اسلام و ایمان و کفر و پنج «باب» و «خاتمه». مطالب را نخست در عنوان باب آورده و پس از باب اول عنوان «باب» را تبدیل به «امر» داشته و بخش خاتمه را ننوشته است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۳۰۰

آغاز: (پس از خطبه و نام مؤلف:) ان هذه رسالة جمعت فيها مسائل الاعتقاد عن طريق البرهان موافقا لنصوص اهل بيت عليهم السلام و القرآن لا بتفصيل ممل- و لا باختصار مخل حين تشرفي بزيارة ثامن الائمة النقباء بخراسان؛ **انجام:** و توقف المجلسی لعدم قيام دليل علمی فی البين

خط: نسخ، كاتب = مؤلف، بی‌تا؛ پنداشته می‌شود كه نسخه به خط مؤلف است؛ واقف: سيد مصطفی شاه چراغی، تير ۱۳۲۹؛ كاغذ: الوان، جلد: تيماج خرمايی، ۶۴گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱۱-۳۱]

● الاعتقادات = صراط النجات = اعتقادات مجلسی = سير و سلوک = رد صوفيه = مغنی الاصول = اعتقاديه / كلام و اعتقادات / عربی

al-i‘tiqādāt = ṣirāṭ-un-nijāt = e‘teqādāt-e majlesī = seyr o solūk = radd-e sūfīye = muġnīyy-ul-uṣūl = e‘teqādīye

مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی، ۱۰۳۷-۱۱۱۰ قمری

majlesī, mohammad bāqer ebn-e mohammad taqī (1628-1699)

تاريخ تأليف: اواخر محرم ۱۰۸۶ق؛ محل تأليف: مشهد الرضا رساله‌ای است در بيان عقايد شيعه اماميه و فراگيری راه نجات از مهلكات و شبهات زمان، همراه با نكوهش بسيار اهل تصوف در ابتدا و نهايت آن، شامل دو باب: ۱. فيما يتعلق باصول العقائد، ۲. فيما يتعلق بكيفية العمل. مؤلف اين رساله را به درخواست كسی برای نمودن راه درست نگاشته است و ضمن آن پدر خود را از صوفی‌گری تبرئه می‌كند. در ديباچه از مجلسی دوم دانسته شده است ولی نوری در «فيض قدسی» و خوانساری در «روضات» گفته‌اند كه شايد از ملا محمد باقر بن ملا محمد تقی لاهيجانی نگارنده «تذكرة الائمه» باشد كه در زمان مجلسی می‌زيسته و در دانش كمتر از او بوده است.

آغاز: بسمله، الحمد لله الذی سهل لنا سلوک شرائع الدين و أوضح اعلامه و بين لنا مناهج اليقين فاكمل بذلک ... اما بعد يقول المفتاق الی رحمة ربه الغافر ابن محمد تقی محمد باقر اوتيا **انجام:** و كان يفكرهم فی عقائدهم الباطلة و انا اعرف بطريقته و عندی خطوطه فی ذالک و ليكن هذا آخرما اردنا ايراده فی هذه الرسالة و ارجوا من فضل الله تعالی ان ينفعک بما الفيت اليک و التمس منک ان لاتنسانی فی مظان اجابه الدعاء وفقنا الله و اياک لما يجب و يرضی و يجعلنا و اياک ممن يذكر فتنفعه الذكری و صلی الله علی محمد و آله الهدی

چاپ: تهران؛ سنگی؛ ۱۲۹۶ق، وزيری، ۱۸ص (صص۲۸۸-۳۰۵)؛ بيت السلطنه لكهنو، بی ناشر، ۱۲۶۱ق، ۴۴ص؛ تبريز، سنگی، ۱۲۹۶-۱۲۹۷، جيبی، ۳۳ص (صص۶۶-۹۸)؛ تهران، سنگی، ۱۳۲۰، جيبی، ۵۵ص (ص۷۱-۱۲۵)؛ تهران، سنگی، ۱۲۷۱، جيبی، بدون شماره صفحه

[كتاب‌شناسی مجلسی ص ۲۶۴-۲۶۷؛ الذريعة ۲۲۴/۲ با عنوان «اعتقادات»، ۳۸/۱۵ با عنوان «صراط النجاة»؛ دنا ۱۷/۲ (۱۷۸ نسخه): بعضی از نسخه‌های رساله «صراط النجات» مجلسی كه فارسی است در آن راه پيدا كرده است؛ مشار عربی ۶۲۴-۶۲۵]

شرح و حواشی:

۱- شرح الاعتقادات؛ حسينی طالقانی، محمد باقر (-۱۲)
۲- اعتقادات (ترجمه)؛ لاری، محمد بن قوام الدين (-۱۲)
۳- اعتقادات (ترجمه)؛ نوری، ابوالقاسم بن احمد (-۱۳)
۴- اعتقادات (ترجمه)؛ كرمانشاهی، محمد محسن بن محمد سميع (-۱۲۲۳)
۵- اعتقادات مجلسی(ترجمه)؛ اولياء، حسين بن اسماعيل (۱۲۶۵-۱۳۱۱)
۶- اعتقادات (ترجمه)؛ يزدی، ابوالقاسم بن احمد (-۱۳)
۷- اعتقادات (ترجمه)؛ ناشناس (۲ عنوان متفاوت)
۸- اعتقادات (منظوم)؛ ناشناس
۹- اعتقادات مجلسی (ترجمه)؛ ناشناس
۱۰- اعتقادات مجلسی (ترجمه و تفسير)؛ ناشناس

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۰۳/۳-طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، كا: ابن محمد امين نعمت حسينی، تا: ۱۰۸۶ق؛ كاغذ: اصفهانی شكری رنگ، جلد: تيماج مشكی، ۲۷گ (۲۵پ-۵۱)، قطع: رقعی بزرگ، اندازه: ۲/۵×۱۹سم [ف: ۲۳-۷۴۹]

۲. مشهد؛ شيخ علی حيدر؛ شماره نسخه: ۳۶۳/۲

بی‌كا،تا:سلخ ذيقعده ۱۰۸۷ق،جا:مشهد؛ جلد: چرم مشكی، ۱۴گ (۹۵پ-۱۰۸پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۳/۵سم [مؤيد: ۱-۳۰۴]

۳. كرمانشاه؛ ميبدی (خاندان)؛ شماره نسخه: ۷۰/۴

خط: نسخ، كا: خدابخش، تا: ۱۰۸۸-۱۰۸۹؛ جلد: تيماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۱۸گ (۶۱پ-۷۸ر)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف:-۵۵]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۹۸۸/۳-ف

كا: علی بن حسين حسنی لارجانی نياكی، تا: دهه يكم ماه سوم ۱۰۹۱ق، جا: مدرسه قادريه [فيلمها ف: ۱-۶۳۳]

۵. كرمانشاه؛ ميبدی (خاندان)؛ شماره نسخه: ۷/1

آغاز: برابر

كا: محمد صادق بن محمد تقی، تا: اواسط ربيع الثانی ۱۰۹۱ق؛ مصحح، مقابله شده، در پايان اجازه بسيار مختصری است كه علامه مجلسی برای كاتب به‌تاريخ جمادی الاول ۱۰۹۱ نوشته، در برگ اول وقفنامه كتاب از ميرزا ابراهيم منجم قرميسينی به سال ۱۳۰۳؛ جلد: تيماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۳۰گ (۲پ-۳۱ر)، اندازه: ۱۱×۱۹/۵سم [ف:-۱۴]

قم؛ مركز احياء؛ شماره نسخه: ۲۳۱۹

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عكسی ف: ۶-۳۷۴]

۶. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۴۰۸/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۹۱ق [نشریه: ۷–۲۳۸]

۷. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه: ۶۷/۱

خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، تا: ۱۰۹۲ق؛ جلد: گالینگور قرمز، ۳۶گ (۱پ–۳۶ر)، ۱۲سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [ف: ۱–۷۸]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۳۳۳/۵

خط: شکسته نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ چلیپا از چپ و راست؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۱۳گ (۹پ–۲۱پ)، ۲۲ سطر (۷×۱۸)، اندازه: ۹×۲۱سم [ف: ۱۳–۳۲۹۲]

۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۳۸۵/۳

آغاز: فوجب علی أن أبین له مناهج الحق و النجاة باعلام نیرة و دلایل واضحة؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۰۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای سوخته، ۱۸گ (۷۱ر–۸۸پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱–۱۶۲]

۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۹۱/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: تعلیق، کا: محمد رضا الحر، تا: ۱۱۰۱ق، جا: طوس؛ تملک: محمد بن الحسن الحر (مشغری م ۱۱۰۴ نگارنده وسائل)، ضیاءالدین نوری [ف: ۳–۵۳۵]

۱۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۳۷۱/۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمعه ۲۲ شوال ۱۱۰۲ق، جا: سپاهان؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج عنابی، ۴گ (۷۱ر–۷۴ر)، ۲۹ سطر (۷×۱۶)، قطع: بیاضی، اندازه: ۹×۱۹سم [ف: ۱۳–۳۳۳۹]

۱۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۰۹۰

کا: خلیفة بن محمد صالح، تا: ۱۱۰۲ق؛ خریداری از محمد علی صفری دائم؛ اندازه: ۱۱/۷×۱۹/۹سم [رایانه]

۱۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۳۳۹/۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه ۲۲ شعبان ۱۱۰۳ق [در فهرست ۱۰۱۳ق ثبت شده است که احتمالاً اشتباه چاپی است]؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: نو، ۲۲گ (۱۳پ–۳۴ر)، ۱۶ سطر (۵/۵×۱۲)، قطع: بغلی، اندازه: ۹×۱۵/۵سم [ف: ۱۶–۵۱۵]

۱۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۴۳۵/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد کاظم بن محمد قاسم بیرجندی، تا: ۱۱۰۷ق؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج سرمه ای مقوایی، ۲۰گ (۶۲پ–۸۱)، ۱۵ سطر (۸×۱۳/۵)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱۲–۲۴۳]

۱۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۲۶۱/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد اسماعیل بن محمد علی نطنزی، تا: ۱۱۰۹ق؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، رویه پارچه‌ای بنفش عطف چرم مشکی، ۶۵ص (۱۳۹–۲۰۳)، ۱۴سطر (۶×۱۲/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸ [ف: ۹–۲۴۹]

۱۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۰۶۶/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ملک محمد بن استاد هاشم خوانساری، تا: ۴ ربیع الثانی ۱۱۱۳ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۲۷گ (۱۳۰پ–۱۵۶ر)، اندازه: ۹×۱۵/۹سم [محدث ارموی مخ: ۱–۱۶۱]

۱۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۶

آغاز: برابر؛**انجام:** و الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی خیر خلقه محمد اشرف الانبیاء و المرسلین و آله الطاهرین و لاحول و لاقوة الا بالله.

خط: متن نسخ، ترجمه نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع الثانی ۱۱۱۴ق؛ واقف: نادرشاه افشار، ۱۱۴۵ ق؛ کاغذ: نباتی آهار مهره، جلد: تیماج زرشکی یک‌لا، ۴۲گ، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱–۴۵]

۱۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۸۰۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** فی لیله الخمیس فی ربیع الاخر یوم اثنی عشر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۱۴ق؛ واقف: عبدالباقی آیت اللهی شیرازی، ۱۳۷۴؛ کاغذ: نباتی، جلد: مقوا، ۱۵۶گ [رایانه]

۱۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۰۷۶/۷

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۱۵ محرم ۱۱۱۶ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۱۳گ (۱۱۸پ–۱۳۰ر)، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [ف: ۱۱–۸۳]

۲۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۵۶۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: چهارشنبه صفر ۱۱۱۷ق؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج دارچینی ضربی با ترنج گل و بوته، ۳۳گ، ۱۵ سطر (۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۳۶–۵۸۱]

۲۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۱۲۵/۲۳

خط: نسخ، کا: محسن بن سلطان محمد شریف، تا: ۱۱۱۸ق؛ مجدول؛ کاغذ: رنگارنگ، جلد: رویه کاغذ ساغری [ف: ۵–۴۲۶]

۲۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۱۴۶/۱۰

بی‌کا، تا: ۱۵ رمضان ۱۱۱۹ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن آبی، ۲۶گ (۱۳۱پ–۱۵۶ر)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۵–۴۳۳]

۲۳. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۳۹۲/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد مهدی بن حبیب الله، تا: ۱۸ رمضان ۱۱۱۹ق؛ پس از پایان خاصیت و تاثیر «حرز دافعه» و سپس حرز در دو صفحه؛ ۱۱گ (۸پ–۱۸ر)، اندازه: ۱۷/۵×۲۳سم [ف: ۱–۳۶۹]

۲۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۵۲۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و علی اعدائهم غضب الله و لعنته القویته آمین رب العالمین

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۲۰ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج ضربی، ۱۴گ، ۱۹ سطر [رایانه]

۲۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۰۵۱/۹

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ذیقعده ۱۱۲۰ق؛ محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای سوخته بدون مقوا، ۲۵گ (۷۲پ-۹۶ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [محدث ارموی مخ: ۱-۱۶۱]

۲۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۴۸۱/۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۲۲ق [رایانه]

۲۷. همدان؛ کمالی؛ شماره نسخه: ۶/۶
بی‌کا، تا: ۱۴ ربیع الثانی۱۱۲۳ق [نشریه: ۵-۳۸۶]

۲۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۲۳۲/۳-۲۱/۱۵۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمدرضا گیلانی، تا: ۱۱۲۶ق؛ در سال ۱۱۲۸ مقابله وتصحیح شده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۵گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱-۴۴۷]

۲۹. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۴۲۰/۱
آغاز: برابر
در فهرست با عنوان «رد صوفیه» آمده، مشتمل بر دو باب؛ خط: نسخ، کا: محمد تقی بن حاج عبدالله، تا: ۱۱۲۶ق؛ افتادگی: وسط؛ مصحح؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی روکش کاغذ آبی عطف تیماج قرمز،۱۲گ(۱-۱۲)،۲۱سطر،اندازه:۱۸×۲۴سم [ف: ۵-۱۶۴۶]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۳۶۹/۱
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴-۲۱۱]

۳۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۴۷۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** فی یوم الجمعه و لیلتها الف مره و ان تقول ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۲۶ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج ضربی، ۱۲گ، ۲۵ سطر [رایانه]

۳۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۷۹۳/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد جعفر پسر محمد قلی، تا: ۱۱۲۸ق؛ کاغذ: اصفهانی شکری، جلد: تیماج مشکی، ۴۸ص (۴۴۵-۴۹۲)، ۱۷ سطر، قطع: رقعی، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۰-۴۹]

۳۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۶۲۳/۲
خط: نسخ، کا: محمدمعصوم بن محمد جعفر جنابذی، تا: ۲۹ رجب ۱۱۳۱ق؛ مجدول، مصحح؛ ۲۹گ (۲۱پ-۴۹ر)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [محدث ارموی مخ: ۱-۱۶۲]

۳۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۹۰۵/۱
خط: نسخ، کا: عبدالصانع علوی سبزواری، تا: ۱۱۳۴ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن زرد لایی [ف: ۵-۳۹۶]

۳۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۱۶۴/۲
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۱۴۱ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی درون زرد، ۴۲گ (۵۰-۹۱)، ۲۲ سطر (۱۰×۱۸)، اندازه: ۱۱/۵×۲۰سم [ف: ۴-۱۱۸۶]

۳۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۵۷۱/۲
خط: نسخ، کا: نظام الدین محمد بن محمد صالح لاهیجانی، تا: ۱۱۴۹ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۲۶گ (۳۷پ-۶۲ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۵سم [ف: ۱۴-۳۳۵]

۳۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۱۹۵/۱
خط: نسخ، کا: محمد محسن بن محمد باقر کرمانی، تا: ۲۰ محرم ۱۱۵۲ق؛ ۵۲گ (۱ر- ۵۲ر) [مختصر ف:-۵۳۱]

۳۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۹۸۱/۳-۲۱۵/۲۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: علی نقی بن محمد حسینی، تا: ۱۱۵۵ق؛ جلد: تیماج مشکی ضربی مجدول گرهی، ۱۸گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱-۴۴۷]

۳۸. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۵۶/۵
خط: نسخ، کا: احمد بن محمد تقی شیرازی، تا: ۱۱۵۶ق؛ ۵۶گ (۷۲پ-۱۲۷ر)، اندازه: ۱۲×۲۰/۵سم [نسخه پژوهی: ۳-۷۱]

۳۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۱۴۲/۳۰
خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۱۶۰ق؛ ۱۹گ (۲۶۵پ-۲۸۳پ) [ف: ۵-۲۳۹]

۴۰. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۶۷۹/۱
آغاز: الرأی بخلاف ما اذ بسط ذالک لأحد من مقرمی حضرته او وزرائه؛ **انجام:** برابر
نام مؤلف به قرینه انجام نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، کا: سید محمد رضا بن مرتضی حسینی، تا: ۱۱۶۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای [ف: ۱-۵۸۰]

۴۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۹۳۹/۶
خط: نستعلیق، کا: حیدر علی بن عزیز الله، تا: ۱۱۶۴ق؛ قطع: جانمازی [میراث شهاب: س۹ش۲-۳۹]

۴۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۸۱۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** الله مع الابرار و کان ذلک فی سنه ۱۱۶۷
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۶۷ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج، ۱۶گ، ۱۹ سطر [رایانه]

۴۳. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۶۷/۲
خط: نسخ، کا: ابوتراب بن عبدالله بن نورالدین بن نعمت الله حسینی موسوی جزائری، تا: رجب ۱۱۶۹ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۲۰گ (۲۹پ-۴۸ر)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱-۵۷]

۴۴. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۸۹۲/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** علیک ان تحمل کلما تری منهم علی المحامل الصحیحة، و علیک بذکر الله ...
خط: نسخ، کا: محمد بن محمد هادی دامغانی، تا: ۱۱۷۲ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: چرم قرمز، ۸۷گ (۱۰۰پ-۱۸۶پ)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [مؤید: ۲-۳۲۳]

۴۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۴۸
آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ربیع الثانی ۱۱۹۲ق؛ مجدول، در آخر نسخه وصیتی است از مجلسی راجع به اعتقادات حقه؛ واقف: نائینی؛ ۹گ، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۴-۲۸]

۴۶. مراغه؛ عمومی؛ شماره نسخه: ۹۱/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۶ جمادی الثانی ۱۱۹۹ق، جا: کربلا؛ جلد: تیماج سیاه منقوش زیبا، ۱۲گ (۱پ-۱۲پ)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف:-۲۰۶]

۴۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۴۳۰/۱۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ محشی، مصحح؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرشکی، عطف: تیماج سبز ۵/۱۵×۱۱، ۱۱گ (۱۱۹-۱۲۹)، ۲۳ سطر، اندازه: ۷×۱۲سم [ف: ۳۴-۸۵]

۴۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۴۷۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: نجم الدین حسینی خراسانی، تا: قرن ۱۲؛ واقف: محمد شوشتری، ۱۳۰۹؛ کاغذ: حنایی، جلد: پارچه‌ای، ۱۷گ [الفبائی: ۳۱۱]

۴۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۲۷۹/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد شریف بن روح الله، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای، ۲۱گ (۲۱پ- ۴۱ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۳۰-۵۰]

۵۰. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: ۳۲۲-ج

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ یادداشت ۲۰ ربیع الثانی ۱۲۳۰ در صفحه عنوان؛ کاغذ: فرنگی کبود، جلد: مقوا، ۵۶گ، ۲۴ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [ف:-۱۶۰]

۵۱. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه: ۲۲۶/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: مقوایی عطف و گوشه‌ها تیماج مشکی، ۱۳گ (۱پ-۱۳پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱-۱۷۷]

۵۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۶۲۰/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۱۸ سطر [ف: ۵-۳۰۹]

۵۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج قرمز، ترنج و نیم ترنج، ضربی دولایی، ۶۶گ، ۹سطر (۵×۱۰)، اندازه: ۸×۱۴سم [ف: ۷-۶]

۵۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۶۰۶-۳۸/۲۲۶

آغاز: الله الیه من طریق النجات فی هذا الزمان الذی اشتبه علی الناس الطرق ... فاعلموا یا اخوانی انی لاآلوکم نصحا ولااطوی عنکم ... واتلوا علیکم ما اردت ایراده فی مابین الباب الاول فیما یتعلق باصول العقاید؛ **انجام:** فقد یغلب علیه حب الاخرة فیعمل لها وقد یغلب علیه حب الدنیا

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوا عطف گالینگور قهوه‌ای، ۵۵گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱-۴۴۸]

۵۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۷۵۴۵/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲، ۲۳گ (۲۹پ-۵۱پ)، ۱۷ سطر (۱۰/۵×۱۶/۵) [ف: ۳-۱۶۱]

۵۶. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۸۷۷/۱۵

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: گالینگور لاجوردی رنگ عطف وگوشه پارچه سرخ و مشکی، ۲۳ص، ۲۰- ۲۴ سطر راسته و چلیپا (۸×۱۴/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۱۹سم [ف: ۳-۱۱۸۹]

۵۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۱۹/۱ط

آغاز: برابر؛ **انجام:** ... فالاخبار فیه مختلفة فیجب بشیعتهم الاعتقاد علی ذلک تم.

خط: نسخ و نستعلیق، کا: یار محمد علیابادی، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج مشکی، مجدول، ۲۵ص (۲-۲۶)، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [ف: ۲۴/۳-۲۰]

۵۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۹۸۴/۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ در چهار برگ آخر مقداری از وصیت شیخ حر عاملی به فرزندش و خطبه همام از نهج البلاغه و حدیث عقل و جهل و جنودهما آمده؛ ۱۳گ (۱۸۵پ-۱۹۷پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۳سم [محدث ارموی مخ: ۱-۱۶۱]

۵۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۳۱۸/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: نو، ۲۱ سطر (۹/۵×۱۵)، قطع: خشتی، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: ۱۶-۵۱۱]

۶۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۲۱/۳-طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: اصفهانی ضخیم شکری رنگ، جلد: مقوایی عطف تیماج، ۱۶گ (۴۲پ-۵۷ر)، ۱۸ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۸/۵×۲۵/۵سم [ف: ۲۲-۲۳۸]

۶۱. اصفهان؛ علامه فانی (ضیاء الدین)؛ شماره نسخه: ۵۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۵گ، ۱۸سطر [سه کتابخانه اصفهان: ف:-۱۳۵]

۶۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۴۶۲/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۲۰گ (۸۰پ-۹۹ر)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۱۶۲]

۶۳. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۵۷۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [نسخه پژوهی: ۲-۱۱۳]

۶۴. یزد؛ سریزدی(مسجدحظیره)؛ شماره نسخه: ۱۲۱/۱

خط: نسخ، کا: غلامرضا متخلص بن حیران، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قرمز بدون مقوا، ۳۵گ (۱پ-۳۵پ)، ۱۲سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱-۱۰۱]

۶۵. قم؛ مؤسسه امام صادق؛ شماره نسخه: ۱۲۴/۱

خط: نسخ، کا: محمدرحیم بن ملاعلی اکبر، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵گ (۱پ-۱۵پ)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف:-۹۳]

۶۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۵۶۳/۲

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه مدرسه نمازی-خوی ۸۳۰ [این شماره در فهرست مدرسه نمازی جز این است]؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ ۳۷ص (۱۶-۵۲) [عکسی ف: ۴-۳۹۰]

۶۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۸۸۲/۴-۲۴/۱۸۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جلد: مقوای لایی با روکش کاغذی، عطف تیماج، ۱۶گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۵-۲۷۹۱]

۶۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۲۷۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، محشی، عبارات عربی بازنویس فارسی از «ابوتراب» که در برگ آخر یادداشتی از فرزند مترجم در مقابله اصل و ترجمه کتاب آمده، در برگ ۲۰ یادداشتی از محمد جعفر الشریف بن عبدالکریم قائنی زهانی خراسانی در اصفهان به سال ۱۲۷۶؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۸۰گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۱۶۱]

۶۹. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۷۵۵۶/۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی گوناگون، جلد: تیماج حنایی، ۲۷گ (۱۷ر-۴۳پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳-۱۶۱]

۷۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۶۹۷۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: اصغر بن ابراهیم حسنی، تا: قرن ۱۳ [رایانه]

۷۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۴۱۵/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته، کا: محمد صادق بن محمد رضی، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، ۹گ (۷۲-۸۰)، ۲۵ (میانگین) سطر، اندازه: ۸×۱۷سم [ف: ۳۶-۳۷۱]

۷۲. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۷۶۷/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: سید محمد بن محمد زمان موسوی، تا: ذیحجه۱۲۰۱ق؛ تملک: شمس الدین موسوی؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج عنابی، ۱۶گ (۱-۱۶)، ۱۴ و۱۶ سطر (۸/۵×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۲-۸۷۷]

۷۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۲۱۹/۲

خط:نستعلیق،بی‌کا،تا: ۱۲۰۳ق؛ ۴گ (۹۸ر-۱۰۱پ) [ف: ۶-۲۴۴۰]

۷۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۴۱۴

با ترجمه تحت اللفظی فارسی در زیر سطرها، آغاز ترجمه: «ثنا مخصوص خداوندی است که آسان گردانید برای ما رفتن راههای دین را»؛ خط: نسخ معرب، کا: خداداد بن امین، تا: ۸ شوال ۱۲۰۴ق؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۵۶گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۱۲-۱۴]

۷۵. تهران؛ فرهاد معتمد؛ شماره نسخه: ۹۰/۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ذیحجه ۱۲۰۴ق، جا: مدرسه هاشمیه؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۷ سطر (۵×۱۰/۵)، اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم [نشریه: ۳-۲۲۶]

۷۶. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۶۵۳/۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه جمادی الثانی ۱۲۰۶ق، برای میرزا حسین بن احمد کرجی؛ در ۶۶ پ اذکاری منقول از بهایی است؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی، ۲۰گ (۴۷پ-۶۶ر)، ۱۲- ۱۶ سطر (۸-۸/۵×۱۳-۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف:-۳۵۰]

۷۷. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۳۰۹/۴

خط: نسخ، کا: غلام رضای خراسانی، تا: رمضان ۱۲۰۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۱۶گ (۳۵پ-۵۰پ)، ۲۲ سطر (۶/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف:-۲۷۹]

۷۸. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۲۲۴/۳

خط: مختلف، بی‌کا، تا: ۱۲۱۱ق؛ جلد: تیماج ضربی قهوه‌ای ترنج و سرترنج دار عطف تیماج مشکی، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱-۱۷۷]

۷۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۶۵۵/۱

نسخه اصل: کتابخانه مسجد جامع عتیق (دستغیب)، شیراز؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۱۵ق؛ ۳۲ص (۲-۳۳) [عکسی ف: ۵-۱۰۱]

۸۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۲۳۸/۲

خط: نسخ، کا: ابوالقاسم بن محمد تقی، تا: ۱۲۱۶ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۰گ (۲۵ر-۴۴پ)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۲۴-۳۳]

۸۱. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۵۸۶/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن ملابنیاد علی مراغی، تا: دوشنبه ۵ جمادی الثانی ۱۲۱۷ق؛ مصحح، محشی، با علامت بلاغ؛ جلد: مقوا، عطف پارچه، ۱۷گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف مخ: ۱-۵۲]

۸۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۹۵۰/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۱۸ق؛ این رساله در نسخه حاضر «مناهج الحق» نامیده شده و این نام را از جمله‌ای در دیباچه مؤلف گرفته‌اند؛ جلد: دورو تیماج مشکی پشت قرمز، ۲۳گ (۴۷پ-

۶۹پ)، ۱۶ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۴سم [ف: ۲۳-۱۲۲]

۸۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۰۰۱/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۷ ربیع الاول ۱۲۱۸ق؛ در ص ع نسخه «مناهج الیقین» نامیده شده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: گالینگور، ۱۳ سطر (۱۱×۱۷) [ف: ۱۷-۱]

۸۴. کرمانشاه؛ میبدی (خاندان)؛ شماره نسخه: ۹۸/۱

آغاز: کتابهما یمیناً و حوسبا حساباً یسیراً و قد سألنی بعض من هداه الله تعالی

خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۲۹ربیع الثانی ۱۲۱۸ق، جا: شیراز؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۲گ (۵ر-۲۶پ)، اندازه: ۹×۱۴/۵سم [ف:-۷۴]

۸۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۲۳۲ ض

بی‌کا، تا: ۱۲۱۹ق [د.ث. مجلس]

۸۶. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۵۱۹/۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲ ربیع الثانی ۱۲۲۱ق؛ جلد: چرم زرد، ۲۸گ (۲۹پ-۵۶ر)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [مؤید: ۲-۲۱]

۸۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۳۰۲/۲-۵۶/۱۵۲

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: رضا بن مرحوم آقا نجف، تا: سه‌شنبه ۳ جمادی الاول ۱۲۲۵ق؛ ۱۸گ (۴۰-۵۷)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱-۴۴۷]

۸۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۷۱۲/۹-ف

نسخه اصل: نسخه آقای روضاتی در اصفهان؛ خط: نسخ، کا: محسن بن محمد حسین شراره، تا: دوشنبه ۱۲ محرم ۱۲۲۶ق [فیلمها ف: ۱-۷۲۳]

۸۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۳۷۴/۱

انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی، تا: ۱۲۲۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی یک‌لا، ۱۲۲گ (۱ر-۱۲۲ر)، ۱۷ سطر [ف: ۱۶-۲۸۱]

۹۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۷۴۲/۸

خط: نسخ، کا: علی بن عبدالله، تا: ۲۲ محرم ۱۲۳۲ق، به دستور آقا بابا بیک پسر کلب علی خان؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۲گ (۱۶۵پ-۱۷۶پ)، ۲۱ و ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۵-۳۵۵]

۹۱. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۴۲۷/۳

کا: عبدالرحیم بن عزیز دونائی نوری، تا: محرم ۱۲۳۴ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای [ف:-۲۴۱]

۹۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۶۲۲/۳

خط:نستعلیق، کا: سید احمد حسینی، تا: ۱۲۳۶ق؛ جلد: تیماج زرد بدون مقوا، ۲۱گ (۴۴پ-۶۴ر)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۷-۱۹۱]

۹۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۸۰۷/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: حسین بن سید علی نقی حسینی ازغندی، تا: شوال ۱۲۳۶ق؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن سیاه مقوایی، ۳گ (۳ر-۵ر)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۶-۱۰۹]

۹۴. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۰۸۴/۲

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۶ق، قطع: ربعی [چهار کتابخانه مشهد-ف: ۲۱۷]

۹۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۶۲۸

آغاز: بسمله الحمدلله ... اما بعد فیقول المستعان الی رحمه؛ **انجام:** من الهجره النبویه فی زاویه کربلای معلا و هو

خط: نستعلیق تحریری، کا: میرزا کوچک مازندرانی، تا: ۱۲۳۷ق، جا: کربلا؛ اهدایی: شکرالله فقیه نیا، ۱۳۷۵؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۷گ [رایانه]

۹۶. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۶۲۲

کا: محسن حسینی، تا: ۱۲۳۷ق؛ رساله‌ای درباره ذات و صفات باری تعالی از آقاسید محمد ضمیمه این نسخه است تحریر ۱۲۵۴؛ قطع: خشتی [ف:-۱۸۳]

۹۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۳۴/۴-طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد حسن بن محمد ربیع (یا حاج ربیع) اشتهاردی، تا: ۱۲۳۸ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج قرمز سیر، ۱۵گ (۱۴۹پ-۱۶۳پ)، قطع: رقعی، اندازه: ۱×۱۰سم [ف: ۲۲-۳۴۰]

۹۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۸۱۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد رضا لاریجانی، تا: ۱۲۳۸ق؛ ضمیمه نسخه ش ۲۸۸۱۳ [رایانه]

۹۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۹۶۶/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: عبدالکریم بن ابوالقاسم جیلانی، تا: ۱۲۴۰ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، قرمز دولایی، ۶۱ص (۳۵-۹۵)، ۱۱ سطر (۶/۵×۱۱)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [ف: ۴-۴۵۲]

۱۰۰. بیدگل؛ مجتهد الزمان بیدگلی؛ شماره نسخه: ۲۲/۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۴۰ق؛ جلد: تیماج مشکی ضربی بدون مقوا، ۷گ (۸۱ر-۸۷پ)، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف:-۳۴]

۱۰۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۵۲۹۶

خط: نسخ، کا: محمد بن قنبر علی، تا: پنج‌شنبه ۳ ربیع الثانی ۱۲۴۳ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج یک‌لا قهوه‌ای، ۳۶گ، ۱۴ سطر (۷×۱۰/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۱۵سم [ف: ۳-۱۶۱]

۱۰۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۲۸۷/۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۵ق؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۱۶گ (۴۹پ-۶۴پ)، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۱۶-۲۵۸]

۱۰۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۹۶۴۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۵ق؛ ضمیمه نسخه ش ۱۶۶۱۲ [رایانه]

۱۰۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۹۷۳۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** کما ورد فی الاخبار او علمه بکوته اصلح کما یقوله المتوکلون
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۵ق؛ افتادگی: انجام [رایانه]

۱۰۵. مشهد؛ مدرسه باقریه؛ شماره نسخه: ۳۱۹/۹
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: شعبان ۱۲۴۵ق، جا: مدرسه محمد حسن بن حاج ملا علی هرندی، از توابع اصفهان؛ کاغذ: فرنگی [تراثنا: س۶ش۴-۱۰۰]

۱۰۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۸۹۰/۳
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شنبه ۲۹ ذیحجه ۱۲۴۶ق، به‌دستور آخوند ملا محمد اسماعیل تبریزی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۱گ (۷۸ر-۱۰۸ر)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۲۵-۱۸۸]

۱۰۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۹۴/۴
آغاز: الیهم علیهم و قد اوردت الاخبار الواردة فیها فی کتاب بحار الانوار
خط: تعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۷گ (۳۸ر-۴۴پ) [ف: ۳-۵۳۵]

۱۰۸. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۷۶/۶
خط: نسخ، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۲۸ ربیع الثانی ۱۲۵۵ق، جا: مدرسه حاجی صفرعلی؛ جلد: عادی، ۲۴گ (۳۳پ-۵۶پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [مؤید: ۱-۱۷۳]

۱۰۹. مشهد؛ مدرسه آیة الله خوئی؛ شماره نسخه: ۱۲۱/۱
خط: نستعلیق، کا: ملاخان بابا ساکن خانشان، تا: پنج‌شنبه ۲۷ جمادی الثانی ۱۲۵۵ق؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۹۸گ (۱پ-۹۸پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف:-۷۷]

۱۱۰. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴ر۲۷۰۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۵۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرمی سیاه، ۱۸گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱-۸۶]

۱۱۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۱۴۳/۳
خط: نسخ خوش، کا: مومن حسینی رشتی، تا: ۱۲۵۶ق؛ با ابیاتی از مولوی و شیخ بهائی؛ قطع: ربعی [چهار کتابخانه مشهد-ف:-۲۱۷]

۱۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۳۸/۲
آغاز: برابر
بی‌کا، تا: ۱۲۵۷ق؛ ۲۰ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۴/۵×۲۵سم [ف: ۲-۴۰۳]

۱۱۳. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۴۸/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد ربیعا، تا: پنج‌شنبه ۱۸ صفر ۱۲۵۸ق، جا: کربلا؛ جلد: چرم زرد، ۱۲گ (۱۲۱پ-۱۳۲پ)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [مؤید: ۱-۱۴۳]

۱۱۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۰/۱۵۳-۴۰۳۳/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمدعلی، تا: ۱۵ صفر ۱۲۵۸ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۳گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱-۴۴۷]

۱۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۸/۲
خط: نستعلیق، کا: عبدالجواد بن محمد مؤمن تبریزی، تا: چهارشنبه ۲۳ رجب ۱۲۵۸ق، جا: تبریز؛ کاغذ: کاغذ سفید و کبود، جلد: تیماج مشکی ضربی یک‌لا، ۴۷ص (۵۵-۱۰۱)، ۱۴ سطر (۶×۱۵)، اندازه: ۱۱×۲۰سم [سنا: ف: ۱-۷۳]

۱۱۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۷۱۰
خط: نستعلیق، کا: باقر بن محمد علی خراسانی، تا: جمعه ۲۶ ربیع الثانی ۱۲۵۹ق، جا: تهران، مدرسه حاج رجبعلی؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ ضربی مقوایی، ۱۳۹گ، ۱۵ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۱۲-۲۷۱۱]

۱۱۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۲۱/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، کا: قراجه داغی، تا: ۲۶ شعبان ۱۲۵۹ق، جا: مدرسه صفر علی؛ کاغذ: فرنگی، فستقی، جلد: تیماج مشکی، ۴۶ص(۱-۴۶)،۱۵ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱-۳۱۵]

۱۱۸. یزد؛ سریزدی(مسجدحظیره)؛ شماره نسخه: ۱۳۳/۲
خط: نسخ، کا: محسن خوانساری، تا: ۱۲۶۰ق؛ در حاشیه مناجات معروف امیرالمؤمنین (ع) (لک الحمد یا ذا الجود)؛ جلد: مقوایی، عطف تیماج قرمز، ۲۱گ (۹پ-۲۹ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۱-۱۱۴]

۱۱۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۰۴۳/۲
خط: نسخ، کا: قاسم علی بن محمد علی بیارجمندی، تا: ۱۲۶۳ق، جا: مشهد، مدرسه صالحیه مشهور به نواب؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۲گ (۳۴پ-۹۵ر)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۳-۲۷۳]

۱۲۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۰۴۳/۴
آغاز: و ایضاً لما کنا فی غایة البعد عن جناب قدسه تعالی و حریم ملکوته و ماکنا مرتبطین بساحة عزه و جبروته ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸گ (۱۰۱ر-۱۰۸ر)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۳-۲۷۴]

۱۲۱. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه: ۳۸/۱ج
بی‌کا، تا: ۱۲۶۵ق [رشت و همدان: ف:-۱۱۹۳]

۱۲۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۱۷۸/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد رضا بن زین الدین تبریزی، تا: یک‌شنبه ۱۰ شعبان ۱۲۶۵ق؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۱۴گ (۶۷پ-۸۰پ)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۱۶۱]

۱۲۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۱۵۸/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: دوشنبه ۳ جمادی الاول ۱۲۶۶ق؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۷گ (۴۶-۵۲)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۱۷سم [ف: ۳۰-۶۴۳]

۱۲۴. تهران؛ مؤسسه مطالعات اسلامی؛ شماره نسخه: ۱۲۴/۲
آغاز: برابر؛**انجام:** نه نفع خود را مالکم و نه ضرر و نه بر خیری قادرم و نه شر مگر خیری که تو مقدر کنی تم
در فهرست با عنوان «رساله» آمده است که با توجه به آغاز نسخه شناسایی شد؛ خط: نستعلیق، کا: محمد نقی بن محمد علی ارومجی، تا: شوال ۱۲۶۶ق؛ کاغذ: زرد آهارزده، جلد: میشن مشکی نرم، ۱۷گ (۸۳پ-۹۹ر)، ۱۵ سطر (۹/۵×۱۶)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف:-۹۶]

۱۲۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۱۴۷/۲
خط: نستعلیق، کا: فتحعلی بن محسن حسینی کاشانی، تا: ۱۲۷۰ق؛ کاغذ:نوعی ترمه، جلد: مقوایی با تیماج مشکی درون زرد، ۶۰گ (۸۲-۱۴۱)، ابعاد متن: ۸×۱۵، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۴-۱۱۷۹]

۱۲۶. تهران؛ وزارت امور خارجه؛ شماره نسخه: ۲-۵۸
کا: ملا میر اسد ابن ملا میر یوسف، تا: ۱۲۷۱ق؛ مهر: «عمل محمد شریف صحاف»؛ جلد: تیماج زیتونی تذهیب کاری شده، ۱۵۷گ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف:-۵۸]

۱۲۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۸۲۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ متوسط، کا: محمد جعفر ساوجی، تا: ۱۲۷۱ق؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: مقوایی، با روکش تیماج قهوه‌ای ضربی مجدول، ۱۰گ (۵۶پ-۶۵پ)، ۲۱ سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [رایانه]

۱۲۸. تهران؛ مؤسسه مطالعات اسلامی؛ شماره نسخه: ۱۲۴/۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** کتب هذه النسخة الشریفة ... سنه ۱۲۷۴
نام کتاب در فهرست «اسرار العبادات» ثبت شده که با توجه به آغاز نسخه تصحیح شد؛ خط: نستعلیق، کا: محمد تقی بن محمد علی، تا: ربیع الثانی ۱۲۷۴ق؛ کاغذ: زرد آهار زده، جلد: میشن مشکی نرم، ۴۴گ (۱۶۷پ-۲۱۰ر)، ۱۵ سطر (۹/۵×۱۶)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف:-۹۸]

۱۲۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۵۹۶/۲
آغاز و انجام: برابر
در فهرست با عنوان «رسالة فی بیان طریق النجاة فی العلم و العمل» آمده؛ خط: نسخ، کا: محمد تقی بن محمد حسین بن ملا احمد خوئینی، تا: ۲۸ ذیقعده ۱۲۷۷ق، جا: شهر خوئین؛ جلد: مقوا با روکش اسلیمی ساده، ۸گ (۲۳ر-۳۰پ)، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۳۳/۱-۱۲۲]

۱۳۰. خوی؛ ملا علی خوئی (شریف)؛ شماره نسخه: ۴۸/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد بن علی بن حسن خویی، تا: ۱۹ رمضان ۱۲۷۹ق؛ جلد: تیماج سرخ ضربی مجدول گرهی، ۱۳گ (۱-۱۳)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [اوراق عتیق: ۱-۱۳۶]

۱۳۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۲۶۱/۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: ملک محمد بن محمد حسن بروجنی، تا: ۱۲۸۷ق؛ کاغذ: نوعی ترمه، جلد: تیماج عنابی مقوایی، ۱۱ص (۱۴۸-۱۵۸)، ۲۰ سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۱۱-۲۷۸]

۱۳۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۱۳۵۶۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: عبدالحسین، تا: ۱۲۸۷ق [الفبائی: ۵۵]

۱۳۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۵۹۴/۲
خط: نستعلیق، کا: محمد بن محمد باقر کاشانی، تا: ۶ محرم ۱۲۹۲ق، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی عطف تیماج مشکی، ۳۵ص (۱۱۶-۱۵۰)، ۵ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۲-۲۶۰۴]

۱۳۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۸۹۴/۲
خط: نستعلیق، کا: نصرالله بن احمد نراقی، تا: ۱۲۹۴ق؛ کاغذ: فرنگی، ۲۶ص (۸۷-۱۱۲)، ۱۶ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۱۲-۲۸۸۰]

۱۳۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۰۰۷/۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد رضا فرزند ملاعلی قمی، تا: ۸ محرم ۱۲۹۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: دورو تیماج زرشکی ضربی با ترنج عطف تیماج قهوه‌ای، ۹گ (۱۷۲-۱۸۰)، ۲۶ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۳۰-۳۵۲]

۱۳۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳/۷۵۰۶-۳۸/۱۲۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** الباب الثانی فیما یتعلق بکیفیة العمل ... والذی یجب اولا للسالک الی الله تعالی ان یصحح نیة
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول با ترنج و سرترنج، ۸گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۱-۴۴۸]

۱۳۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۶۵۶ و عکسی ۲۷۴۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: آغاز قرن ۱۴؛ جلد: مقوایی عطف پارچه، ۳۵گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [ف: ۲-۳۱۸] و [عکسی مرکز احیاء: ف: ۷-۳۴۱]

۱۳۸. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه: ۳۲۲/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه ۷ محرم ۱۳۰۰ق؛ کاغذ: حنایی آهاری کاهی، ۳۲ص (۳۳-۶۴)، ۱۵ سطر [ف:-۵۱]

۱۳۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۱۲۸۱۰
کا: ابوالقاسم خوانساری، تا: ۱۳۱۵ق [الفبائی: ۵۸]

۱۴۰. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۰۷۳/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۲۶ق؛ مهر: کتابخانه مجدالدین؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج لایه‌ای زرد، ۲۴ سطر (۸/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۳-۱۴۷۰]

۱۴۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۹۶۸/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: عباس پسر صادق، تا: ۱۳۲۷ق؛ افتادگی: انجام؛ کاتب در پایان هر سه رساله این دفتر پس از تاریخ کتابت نام خود را به خط سروی (شجری) نوشته؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: مقوایی، ۴۷ص (۲-۴۸)، ۱۹ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱۰-۴۱۳]

۱۴۲. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۷۳۹/۴
خط: تحریری، کا: میرزا علی بن عبدالخالق خوئینی، تا: ۱۳۵۳-۱۳۵۴ق؛ ۲۴گ، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۳-۱۲۶]

۱۴۳. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۰۲۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۰۰گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۲-۸۰]

۱۴۴. آران کاشان؛ محمد هلال؛ شماره نسخه: ۲۱۴/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف مخ:-۱۵]

۱۴۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۴۲۱/۴-۸/۱۳۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۵گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۴/۵سم [ف: ۱-۴۴۷]

۱۴۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۱۶۹/۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن آبی، ۱۸گ (۵۷پ-۷۴ر)، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۲سم [ف: ۹-۲۰۷]

۱۴۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۳۱۶/۶
بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۰گ (۱۴۶پ-۱۶۵پ)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۱۹-۱۱۰]

۱۴۸. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۶۹۷/۳
آغاز: برابر
خط: نسخ، کا: ابراهیم بن محمد نصیر بن محمد علی بن شیخ عبدالله بدل آبادی، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف:-۳۷۸]

۱۴۹. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۷۳۸/۳
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف:-۳۹۹]

۱۵۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۸۰۸/۳-۵۹/۲۸
آغاز: اهل البدع و طغاتهم فاعلموا یا اخوانی انی لا آلوکم نصحا و لا اطوی عنکم کشحا
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۰گ (۴۶-۶۵)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۲۳سم [ف: ۱-۴۴۸]

۱۵۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۴۵۶/۱-۵۷/۱۲۶
آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۶گ (۱-۱۶)، ۱۹و ۲۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱-۴۴۷]

۱۵۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۴۷/۴-۱/۱۴۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ دربرگ اول مهری به تاریخ ۱۲۱۷؛ ۲۹گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۱-۴۴۷]

۱۵۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۴۲۱/۴-۸/۱۳۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۵گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۴/۵سم [ف: ۱-۴۴۷]

۱۵۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۶۵۸/۲-۱۸/۱۷۸
آغاز و انجام: برابر
این رساله در نسخه «مناهج الحق و النجاة» نامیده شده واین نام از جمله «فوجب علی أن ابین له مناهج الحق والنجاة بأعلام نیرة» در مقدمه مؤلف گرفته شده؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، با علامت بلاغ؛ در برگ‌های ۲۷ و ۲۸ روایاتی در آداب سفر؛ جلد: تیماج مشکی مجدول گرهی، ۱۸گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱-۴۴۷]

۱۵۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۷۲۹/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمود بن عماد الدین، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ترنج وسر، مجدول گرهی، ضربی، ۱۲گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۱-۱۸۱]

۱۵۶. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۴۲۰/۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج دورو، مشکی وقهوه‌ای، بدون مقوا، مجدول، ۲۰گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱-۱۸۱]

۱۵۷. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۶۱۰/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** انه لولم یکن لله جنة و لانار بل لوکان و العیاذ بالله العاصی فی الجنة و المطیع فی النار الا طاعة لان الله تعالی اهل لها و السادس
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، مجدول، ۷گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۱-۱۸۱]

۱۵۸. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۶۵۰۳/۴
بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۱گ (۴۶پ-۵۶ حاشیه) [ف: ۳-۱۶۱]

۱۵۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۸۱۴/۲-۳۹/۱۹۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱-۴۴۷]

۱۶۰. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه: ۲مجموعه بدون شماره
بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام [دلیل المخطوطات: ۱-۱۳۸]

۱۶۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۵۷۰/۸
خط: نسخ، کا: مرتضی بن علم الهدی حسینی طالقانی (گویا)،

بی‌تا؛ ناقص است؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی مقوایی، ۹ص (۱۶۲-۱۷۰)، ۳۱سطر (۷/۵×۱۷)،اندازه:۱۲×۲۱سم[ف:۹-۱۳۶۵]

۱۶۲. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: ف ۳۲۳/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ در پشت جلد جایی نام آن را «سیر و سلوک» نوشته اند و جایی «اشعة اللمعات»؛ ۱۷گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۶/۵×۱۲سم [ف: ۱-۳۰۰]

۱۶۳. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۲۱۲/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ با تذکره الائمه مصنف و رساله دیگر از پدر مؤلف در یک مجلد؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرمی، ۱۰گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [ف: ۳-۹۶۳]

۱۶۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۰/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد طاهر بن محمد مؤمن طالقانی، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۲۳گ (۱پ-۲۳پ)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۱-۸۳]

۱۶۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۱۸۷/۱

خط: نسخ زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰گ (۱۹۷ر-۲۰۶ر)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۱-۲۱۳]

۱۶۶. اصفهان؛ مهدوی، مصلح الدین؛ شماره نسخه: ۱۰۵/۲

خط: شکسته نستعلیق، کا: ملک محمد بن محمد حسن بروجنی، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۱۲گ (۸۹-۱۰۰)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف:-۱۰۷]

۱۶۷. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۴۲۱/۳

آغاز: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف:-۲۳۵]

۱۶۸. یزد؛ محمود آبادی، میرزا حسن؛ شماره نسخه: ۳۱/۳

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: ربعی [نشریه: ۴-۴۵۷]

۱۶۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۰۹/۶-طباطبائی

آغاز: بسمله قال المولی المحقق و استادی المدقق مولانا محمد باقر مد ظله العالی فی رسالته الاعتقادیه و یجب علیک ان تقربا لمعراج الجسمانی؛ **انجام:** و قد اوردت الاخبار الواردة فیها فی کتاب بحار الانوار و کتبت رسالة منفرده ایضا فی ذلک (مقصود در مورد رجعت است).

بخشی از رساله اوست؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ به خط یک نویسنده که شاگرد مجلسی بوده، سطرها چلیپا؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوا با روکش پارچه سبز، ۱ص (۴۹ پ)، قطع: رقعی، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۲۲-۹۹]

۱۷۰. مشهد؛ مدرسه باقریه؛ شماره نسخه: ۳۲۰/۵

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی [تراثنا: س۶ش۴-۱۰۰]

۱۷۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۵۳۰ ض

بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

۱۷۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۷۸۳/۷

خط:نستعلیق،بی‌کا،بی‌تا؛کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۵ص (۳۹-۶۳)، ۱۸ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۱۲-۲۷۷۱]

۱۷۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۲۵۵/۴

در فهرست با عنوان «رسالة فی بیان طریق النجاة فی العلم و العمل» آمده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی لایی، ۱۱ص (۱۸پ-۲۸پ)، ۲۲ سطر (۷×۱۸/۵)، اندازه: ۱۲×۲۴سم [ف: ۱۷-۳۳۲]

۱۷۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۱۳۵۶۳

بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: ۵۸]

۱۷۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۶۱۷/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و شکلهم و الیه یشیر قوله تعالی و لوجعلناه

چند برگ از ابتدای کتاب در این نسخه موجود است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی دورو، ۶گ (۱پ-۶پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۳۱-۱۶]

۱۷۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۵۲۸/۷

خط: نسخ، کا: محمد کاظم بن محمد صادق، بی‌تا؛ محشی؛ تملک: محمد حسین با مهر مربع ناخوان؛ جلد: تیماج دو رو، رو مشکی ضربی ترنج و سرترنج دار، اندرون قرمز، ۳۲گ (۲۰۳پ-۲۳۴ر)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۲۰-۱۰۳]

۱۷۷. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۹۱

خط: نستعلیق و نسخ، کا: مصطفی حسینی، بی‌تا، جا: مشهد؛ تملک: غلام حسین، علی اکبر پروانه قاضی دادگستری؛ جلد: تیماج حنایی سیر روغنی ضربی ترنج‌دار، ۸۰گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱-۱۱۲]

۱۷۸. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۳۱۸/۲

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۰ص (۳۰-۴۹)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۳-۹۲۷]

۱۷۹. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۴۹۸/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: ثلث جلی، کا: محمد حسین بن محمد تقی، بی‌تا؛ مهر: «عبده محمد تقی» (مربع)، «محمد کوچک پروین» (بیضی)؛ جلد: مقوایی، ۴۱گ (۱۲پ-۵۲پ)، ابعاد متن: ۵×۱۰، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۲-۱۱۵]

● اعتقادات (ترجمه) / کلام و اعتقادات / فارسی

e‘teqādāt (t.)

لاری، محمد بن قوام الدین، ق۱۲ قمری

lārī, mohammad ebn-e qavām-od-dīn (-18c)

وابسته به: الاعتقادات = صراط النجات = اعتقادات مجلسی = سیر و سلوک = رد صوفیه = مغنی الاصول = اعتقادیه؛ مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی (۱۰۳۷-۱۱۱۰)

ترجمه‌ای است از رساله الاعتقادات علامه محمد باقر مجلسی که رفیع الدین لاری به درخواست جمعی از مؤمنین، به ترتیب اصل بدون زیاده و کم به تحریر درآورد. این رساله در یک شب تألیف شده و به همین سبب «لیلیه» خوانده شده و ترجمه‌های متعددی به فارسی و اردو دارد. از جمله آثار دیگر مترجم «رد مولوی» است.

[طبقات اعلام الشیعة قرن ۱۲ ص ۲۷۹؛ فهرستواره منزوی ۳۱۶/۹؛ کتابشناسی مجلسی ۲۶۴-۲۶۷؛ معجم التراث الکلامی ۲۲۶/۲-۲۲۷]

نجف آباد؛ حججی؛ شماره نسخه: ۷۴/۳

آغاز: بسمله. لآلی حمد و ثنای بی منتها شایسته زیور رداء کبریا، خداوند واجب التعظیمی است عظم شأنه ... اما بعد چون علت غایی ایجاد انسان و تکلیف ایشان به مضمون کریمه بلاغت مشحون؛ **انجام:** و باید دانست آنچه ذکر نموده ام من در این رساله اخذ کرده ام از معادن نبوت ... خطوط و تصانیف او، و این آخر چیزیست که اراده نمودیم بیان آن در این رساهل و وفقنا الله ایاکم لما یحب و یرضی و یجعلنا و ایاکم ممن یذکر فتنفعه الذکری

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی مجدول گرهی، ۲۲گ (۱۰۶ر-۱۲۷پ)، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف:-۱۲۰]

● **اعتقادات (ترجمه)** / کلام و اعتقادات / فارسی

e‘teqādāt (t.)

کرمانشاهی، محمد محسن بن محمد سمیع، -۱۲۲۳ قمری

kermānšāhī, mohammad mohsen ebn-e mohammad samī‘ (-1808)

وابسته به: الاعتقادات = صراط النجات = اعتقادات مجلسی = سیر و سلوک = رد صوفیه = مغنی الاصول = اعتقادیه؛ مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی (۱۰۳۷-۱۱۱۰)

تاریخ تألیف: ۲۷ جمادی الثانی ۱۲۵۶ق

ترجمه تحت اللفظی «اعتقادات» مجلسی است که به درخواست بعضی اعاظم آن را پرداخته است.

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد این چند کلمه‌ایست در ترجمه رساله اصول المذهب از مصنفات عربیه عالم ربانی.

انجام: و بگرداند ما را و تو را ازجمله کسانی که متذکر می‌شوند و تذکر به ایشان نفع می‌بخشد و همچنین مترجم حقیر محمد محسن بن محمدسمیع عفی الله عن جرائمهما از برادران دینی التماس دارد که او را در اوقات دعا ا ز طلب مغفرت فراموش نفرمایید.

[دنا ۲۲/۲ (۵ نسخه در ذیل نام دو مؤلف که یکی هستند)؛ کتاب‌شناسی مجلسی ۲۶۷؛ منزوی ۹۱۴/۲؛ اعیان الشیعة ۴۷/۱۰؛ مرآة الاحوال ۱۹۱/۱؛ معادن الحکمة، چاپ جامعه مدرسین حوزه علمیه قم ۵۲/۱؛ الذریعة ۴۵۹/۱ و ۷۳/۱۷؛ فهرستواره منزوی ۲۰۰/۹]

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۱۷۸/۲

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز و انجام نسخه تصحیح شد. در فهرست کاتب را مؤلف دانسته است؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۲۷ جمادی الثانی ۱۲۶۵ق؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۲۱گ (۴۷پ-۶۷پ)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۳۵۶]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۸۴۲/۲

آغاز: برابر؛**انجام:** از تقصیر او بگذرد ... یا رب العالمین.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز ضربی مقوایی، ۸۲گ (۹۸پ-۱۷۹پ)، ۹ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱۲-۲۸۲۴]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۶۵/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: جعفر بن حسین عاملی، تا: شب چهارشنبه ۶ ربیع الاول ۱۲۶۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۳۲گ (۱پ-۳۲پ)، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۳-۵۴]

۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۱۶۶/۲-۳۶/۱۶۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۹ ذیقعده ۱۳۰۸ق، جا: تهران؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول، ۱۸گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۲-۸۵۱]

۵. کرمانشاه؛ فیض مهدوی (کتابخانه)؛ شماره نسخه: بدون شماره/۱

آغاز: مذکور میشود که مرحوم ملا محمد باقر مجلسی رساله‌ای در خصوص اعتقادات مذهب شیعه بعربی نوشته است

بی‌کا، بی‌تا [تراثنا: س۲ش۴-۵۶]

۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۴۱۰/۱-۸/۱۲۰

آغاز: عالم ربانی مولانا محمدباقر اصفهانی ملقب به مجلسی ... که این بی بضاعت حسب خواهش بعضی از اعاظم کثر الله امثالهم به لغت فارسی درسلک تحریر منتظم ساخته ... ثواب آن ... حاجی اسماعیل ... اصل اعتقادات است؛ **انجام:** برابر

از مقدمه مترجم اندکی افتاده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: گالینگور با روکش آبی وعطف تیماج قهوه‌ای، ۵۰گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۲-۸۵۲]

● **اعتقادات (ترجمه)** / کلام و اعتقادات / فارسی

e‘teqādāt (t.)

یزدی، ابوالقاسم بن احمد، ق۱۳ قمری

yazdī, ab-ol-qāsem ebn-e ahmad (-19c)

وابسته به: الاعتقادات = صراط النجات = اعتقادات مجلسی = سیر و سلوک = رد صوفیه = مغنی الاصول = اعتقادیه؛ مجلسی،

محمد باقر بن محمد تقی (۱۰۳۷-۱۱۱۰)
اهدا به: فتحعلی شاه قاجار
تاریخ تألیف: ۱۷ جمادی الاول ۱۲۴۲ق
ترجمه‌ای است بسیار نزدیک به متن از اعتقادات علامه مجلسی که به دستور محمد ولی میرزا حاکم یزد انجام شده است. این ترجمه دو دیباچه دارد، که اولی دیباچه مترجم و دومی ترجمه دیباچه مجلسی است.
آغاز: سپاس و ستایش ولی نعمتی را سزاست که معرفت و آگاهی طرق استدلال بر او نیز از اوست و هدایت یافتن به توصیف ذاتش به اوصاف جلال و کبریائی و تفرد و و تنزیه ساحت جلالش
انجام: و بگرداند ما و تو را از کسانی که متذکر می‌شوند پس نفع می‌بخشد او را متذکر نمودن. مترجم نیز خدمت برادران ایمانی خود عرض می‌نماید که ملتمس می‌باشد هر آنچه را مصنف نورالله ضریحه التماس نموده است
[دنا ۲۲/۲ (۶ نسخه ذیل نام دو مؤلف که یکی هستند)؛ الذریعه ۲۲۴/۲ «الاعتقادات»؛ فهرستواره منزوی ۲۰۰/۹]

۱. **یزد؛ سریزدی(مسجدحظیره)؛ شماره نسخه: ۲۲۶/۳**
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۱۵ ربیع الاول ۱۲۴۳ق؛ جلد: تیماج مشکی ضربی، ۱۵گ (۷۱پ-۸۵پ)، ۱۹سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱-۱۸۴]
۲. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۱۸۸**
آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر
کامل؛ خط: نسخ، کا: غلامرضا بن ابی الحسن بافقی، تا: پنج‌شنبه ۲۰ صفر ۱۲۴۳ق؛ مصحح، رکابه‌دار؛ تملک: معتضد الدوله در ۱۳۳۱ق؛ مهر: «یا حاجی صاحب ۱۲۶۶» (مستطیل)، کتابخانه جعفر سلطان القرایی؛ اهدایی: جعفر سلطان القرایی، آذر ۱۳۴۸؛ کاغذ: فرنگی نخودی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی؛ ۱۹گ، ۲۰ سطر (۹/۵×۱۶)، اندازه: ۱۳×۲۰/۹سم [ف: ۲۹/۲-۸۵۰]
۳. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۵۹ ط**
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد علی شریف، تا: دوشنبه ۳ صفر ۱۲۴۳ق؛ مهر: «عبده الراجی علی اکبر» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج قرمز با جدول، ۳۸گ، ۱۵سطر، قطع: رقعی، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۲۴/۲-۱۸۹]
۴. **قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۲۵۱-۲۶/۱۳۱**
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: یکشنبه ۶ شوال ۱۲۴۹ق؛ با علامت بلاغ؛ جلد: تیماج زیتونی، ضربی جدول دار، ۲۳گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۲-۸۵۲]
۵. **تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۷۶۲-عکسی**
آغاز: (دیباچه ۱): ... و بعد، چون پیوسته توجه خاطر خطیر و پیشنهاد ضمیر مهر تنویر اعلیحضرت ... دیباچه ۲: ستایش مختص ذات خداوندی ست که آسان نموده است از برای ما رفتن راه‌های دین، و روشن نموده است ... اما بعد، پس می‌گوید محتاج به سوی رحمت پروردگار خود، پسر محمد تقی محمد باقر؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ ۵۰ص، ۱۹ سطر (۱۱/۵×۲۲)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [عکسی ف: ۱-۶۹]
۶. **تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۶۰۸**
بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی-مجموعه نوازی؛ ۶۵گ، اندازه: ۱۰/۲×۱۹/۸سم [رایانه]
۷. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۳۱۱**
آغاز: برابر؛ **انجام:** و گروههای شیطان غالب گشتند.
بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام (صفحه آخر)؛ کاغذ: آهاری نخودی، جلد: مقوا، ۳۱گ، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱۱-۶۱]

● اعتقادات (ترجمه) / کلام و اعتقادات / فارسی

e'teqādāt (t.)

اولیاء، حسین بن اسماعیل، ۱۲۶۵-۱۳۱۱ شمسی

owlīyā', hoseyn ebn-e esmā'īl (1886-1932)
وابسته به: الاعتقادات = صراط النجات = اعتقادات مجلسی = سیر و سلوک = رد صوفیه = مغنی الاصول = اعتقادیه؛ مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی (۱۰۳۷-۱۱۱۰)
[فهرستواره منزوی ۱۹۹/۹]

۱. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۲۹۵**
آغاز: بسمله سپاس و ثنا و حمد از برای واجب الوجود؛ **انجام:** و غدی خلافه فی ذلک.. امین یا رب العالمین ... که هستی را نمیبینم بقائی
خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۲۷ق، جا: یزد [الفبائی: ۵۹]
۲. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۱۳۵۶۳**
خط: نسخ، کا: عبدالحسین، تا: ۱۲۸۷ق [الفبائی: ۵۹]

● اعتقادات (ترجمه) / کلام و اعتقادات / فارسی

e'teqādāt (t.)
وابسته به: الاعتقادات = صراط النجات = اعتقادات مجلسی = سیر و سلوک = رد صوفیه = مغنی الاصول = اعتقادیه؛ مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی (۱۰۳۷-۱۱۱۰)
به‌گونه‌ای که از مقدمه استفاده می‌شود، مترجم به درخواست شخصی این ترجمه را انجام داده است، اما نام ترجمه و مترجم در منابع یافت نگردید.
آغاز: بسمله، الحمدلله الذی أحصن مدینة العلم بوجود العلماء و

وفر حظوظهم من علوم الأنبياء، ففضل مدادهم على دماءالشهداء و جعل أبعض ... و بعد، این مختصر ی است در ترجمه و تفسیر رساله شریفه که هادی نجاة و نافی تحریف بناة، ماحی رسم بدعت
انجام: کاتب آنها نفرموده و بعض از آنها را هدایت فرموده، این است آخر آنچه اراده کرده بودم که در این رساله ذکر نمایم امید از رب مجید که نفع ببخشد به تو و التماس دعا دارم در جاهائیکه مظنه استجابت دعا کن، مترجم گوید از ناظرین و منتفعین از فواید این رساله شریفه التماس دعای خیر دارم

همانند:
۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۵۵۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی با ترنج گل و بوته، ۳۲گ، ۱۵ سطر (۵/۵×۱۰/۵)، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۳۶-۵۶۱]
۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۱۵۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** کاتب آنها نفرموده و بعضی را هدایت فرمود این است آخر آنچه اراده کرده بود که ...
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ ضمیمه نسخه ش ۲۸۱۵۶؛ واقف: محمد تولیت، خرداد ۱۳۸۱؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج، ۱۴۴گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم [رایانه]

● **اعتقادات (ترجمه)** / کلام و اعتقادات / فارسی
e‘teqādāt (t.)
وابسته به: الاعتقادات = صراط النجات = اعتقادات مجلسی = سیر و سلوک = رد صوفیه = مغنی الاصول = اعتقادیه؛ مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی (۱۰۳۷-۱۱۱۰)

غیر همانند:
۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۴۴۶
آغاز: الجاهلیة الجهلاء و بعد این مختصریست در ترجمه و تفسیر رساله شریفه که هادی طریق نجاة و نافی تحریف بغاة؛ **انجام:** که نفع به بخشد بتو و التماس دعا دارم در جاهائیکه مظنه استجابت
ترجمه و تفسیری است مختصر بر رساله اعتقادات علامه ملامحمد باقر بن محمد تقی مجلسی؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: چرم قهوه‌ای روشن ساده، ۶۲گ، ۱۱ سطر، قطع: بیاضی، اندازه: ۷/۸×۱۵/۸سم [ف: ۴۳-۹۶]
۲. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۱۰۸/۳
آغاز: بسمله پس بدان ای برادر ایمانی به یقین وتحقیق که خدای تبارک و تعالی برگزیده است رسول ثقلین را؛ **انجام:** اخبار وارده در صفات مؤمنین و متقین را پس بدان بدرستیکه آنچه مذکور در این رساله فراگرفته شده است کل آنها از معادن نبوت است و الحمدلله رب العالمین تمت
از اول تا آخر؛ خط: نسخ معرب و نستعلیق، کا: حسن بخش، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ جلد: پارچه سبز، ۱۶گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف مخ: ۱-۱۱۱]
۳. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه: ۶۳۲
آغاز: حمد و ثناء خداوندی را سزاست که واضح و آسان نمود؛
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۳ق [ف: ۷]

● **اعتقادات = اصول دین = مبدأ و معاد** / کلام و اعتقادات / فارسی
e‘teqādāt = osūl-e dīn = mabda’ va ma‘ād
آقا جمال خوانساری، محمد بن حسین، -۱۱۲۵ قمری
āqā jamāl-e xānsārī, mohammad ebn-e hoseyn (-1713)
اهدا به: شاه سلطان حسین صفوی
رساله استدلالی است در اصول اعتقادات امامیه اثنی عشریه که به دستور شاه سلطان حسین صفوی نگاشته شده است. مؤلف در مبنای تالیف چنین آورده است: «در باب مسائل متعلقه به مبدأ و معاد و مباحث منوطه به اصول دین قوی بنیاد عقاید خود را به طریقی که از ادله عقلیه و نقلیه استنباط نموده در رساله بر وجه اختصار به عرض مقدس رساند». در یک «مقدمه» و پنج «باب»: مقدمه در ذکر اصول دین بر سبیل اجمال و تحقیق وجه بودن آنها از اصول دین؛ باب ۱. اثبات واجب الوجود و صفات ثبوتیه و سلبیه او، در چند «فصل»: ۱) اثبات واجب الوجود، ۲) اثبات واجب الوجود به طریق دیگر، ۳) توحید واجب، ۴) اثبات علم حق تعالی، ۵) بیان آنچه کافی است اعتقاد به آن در معرفت علم حق تعالی، ۶) اثبات قدرت حق تعالی، ۷) اثبات عموم قدرت حق تعالی، ۸) تحقیق اراده حق تعالی، ۹) تحقیق سمیع و بصیر به عین شنوا و بینا بر حق تعالی، ۱۰) تحقیق حی و قیوم، ۱۱) تحقیق تکلم حق تعالی، ۱۲) ذکر باقی اوصاف واجب الوجود؛ باب ۲. عدل حق تعالی و آنچه متعلق به‌آن است، در چند فصل: ۱) اثبات عدل حق تعالی، ۲) بیان آن‌که نسبت إضلال و أمثال آن به خدای تعالی بر ظاهر آن محمول نیست، ۳) ثبوت أغراض از برای أفعال حق تعالی، ۴) بیان آن‌که أفعال عباد مستند به ایشان است، ۵) بیان عدم استقلال عباد در أفعال خود، ۶) وجوب انتصاف مظلوم از ظالم، ۷) تحقیق قضا و قدر، ۸) حدوث عالم؛ باب ۳. نبوت، در چند «فصل»: ۱) معنی نبی و طریق ثبوت نبوت، ۲) وجوب عصمت انبیا (ع)، ۳) وجوب تنزه انبیا از اموری که موجب تنفر از ایشان باشد، ۴) اثبات نبوت پیغمبر ما (ص)، ۵) ابطال آنچه یهودان می‌گویند در رد نبوت آن حضرت (ص)، در دو وجه، ۶) افضلیت آن حضرت (ص) از سائر أنبیا و از تمام ملائکه؛ باب ۴. امامت، در چند «فصل»: ۱) معنی امام و ذکر دلیل بر وجوب نصب او، ۲) بیان وجوب عصمت امام، ۳) طریق

ثبوت امامت امام، ۴) ابطال قول اهل سنت، ۵) پاره‌ای از مطاعن، ۶) پاره‌ای از مطاعن مشترکه ... . این رساله ناتمام مانده است. در دیباچه از شیخ علی و «شرح مقاصد» و «شرح تجرید» و «انوار جلالیه» یاد می‌کند. می‌نویسد که این رساله را از آن کتاب‌ها به فارسی برگردانیده‌ام.

آغاز: بسمله ... ثمره شجره عبارت آرایی، حمد و ثنای حکیم حکمت آفرینی است، که شاهد یکتا زیبایی ذات منزه صفات بیمثالش در آینه خدای نمای عالم صورت، که جلوه گاه جهان معنی غیبی است ... لهذا، نواب کامیاب ... شاه سلطان حسین الحسینی الموسوی الصفوی، بهادرخان ... مقرر فرمودند که داعی دوام دولت قاهره، و راجی خلود سلطنت أبد مدت باهره، نیازمند توفیق کردگاری: جمال الدین محمد خوانساری، در باب مسائل متعلقه بمبدأ و معاد، و مباحث منوطه باصول دین قوی بنیاد؛ عقاید خود را بطریقی که از أدله عقلیه و نقلیه استنباط نموده، در رساله بر وجه اختصار بعرض اقدس رساند، تا عامه اهل ایمان، و طلاب معرفت و ایقان از مطالعه آن کامیاب و بهره مند گشته، ثواب آن بروزگار فرخنده آثار آن رواج افزای مذهب حق اثنا عشری، و راهنمای طریق مستقیم دین پروری و اصل و متواصل گردد. لاجرم، امتثالاً لأمره المطاع الأعلی، بعنوانی که موافق مزاج همایون بود، بنگارش این رساله مشتمله بر مقدمه و پنج باب مبادرت نمود ...

انجام: و به گردان او را ای پروردگار من چنان که مرضی باشد و خشنود باشی از او. و اگر انبیاء را میراث نمی‌بود بایست که حضرت سلیمان میراث نبرد.

چاپ: به کوشش عبدالله نورانی، سال ۱۳۵۹ش، با بخش امامت از رساله شجره الهیه میرزا رفیعا در ۱۰۴ صفحه؛ با تحقیق علی اکبر زمانی نژاد، ضمن الرسائل، از طرف کنگره بزرگداشت آقا حسین خوانساری، ۱۳۷۸ش

[دنا ۲۳/۲ (۳۰ نسخه)؛ نسخه‌های منزوی ۷۳۵/۲؛ الذریعه ۱۸۶/۲؛ فهرستواره منزوی ۷۳/۶ و ۵۰۶/۹]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۵۷۰/۱

آغاز: رافع اعلام دین و دولت ناصب و آیات فتح و نصرت ... شاه سلطان حسین الحسینی الموسوی الصفوی بهادرخان ... مقرر فرمودند که داعی ... جمال الدین محمد خوانساری در باب مسائل متعلقه بمبدء و معاد ... عقاید خود ... در رساله ای ... بعرض اقدس رساند؛ **انجام:** و اگر انبیا را میراث نمیبود بایست که حضرت (فصل ۵ باب ۴ ننوشته مانده)

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ محشی با «منه طاب ثراه»؛ گویا همه شماره‌ها نوشته (مرتضی بن علم الهدی حسینی طالقانی)؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی مقوایی، ۴۸ص (۲-۴۹)، ۳۱ سطر (۷/۵×۱۷)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۹-۱۳۶۲]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۴۰۶

نسخه اصل: کتابخانه آستان قدس رضوی-مشهد ۱۶۱۹۶ [این شماره در رایانه آستان قدس با عنوان «اصول دین» و از محقق خوانساری دانسته شده و آغاز آن نیز با این رساله هماهنگ نیست]؛ خط: نسخ، کا: حسن بن محمد صادق خوانساری، تا: شنبه از دهه اول شعبان قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ ۱۱۳ص [عکسی ف: ۴-۲۵۴]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۰۲۱/۱۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** ... او در یک نماز بجمعی خاص با وجود اینکه ... نشسته باشند و ...

خط: نستعلیق ریز، کا: محمد رضا بن محمد حسین طالقانی، تا: قرن ۱۲، جا: قزوین؛ تملک: «محمد بن احمد موسوی» با مهر (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای با ترنج با سر، مجدول، ۲۳ص (۱۲۱-۱۴۳)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۸سم [ف: ۳۲-۳۲]

۴. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۶۳۶

خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن محمد تقی شیرازی، تا: ذیقعده ۱۱۵۲ق؛ مصحح؛ اهدایی: حسن بن ابوالحسن نصیری اصفهانی، ۱۳۲۴ش؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۷۰گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۲-۴۶۶]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۳۴۱/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمعه ۹ شوال ۱۱۸۲ق؛ کاغذ: فرنگی [ف: ۱۶-۲۵۳]

۶. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۴۱۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر، انجامه: ... تا اینجا عالی حضرت آقائی ایراد فرموده‌اند قد وقع الفراغ من کتابه ... علی ید ... محمد علی.

خط: نسخ، کا: محمد علی بن محمد ابراهیم، تا: چهارشنبه ۲۰ محرم ۱۱۸۴ق؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ در برگ اول نام «آقا میرزا محمد حسین مجتهد»؛ تملک: علی محمد وزیری به سال ۱۳۳۱؛ اهدایی: وزیری؛ جلد: تیماج تریاکی، ۱۰۸گ، ۱۲ سطر (۵×۱۲)، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۳-۹۵۴]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۴۲۲

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴-۲۶۱]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۳۹۷-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۱۳]

۷. تهران؛ دانش‌سرای عالی-کتابخانه میرزا عبدالعظیم خان قریب گرکانی؛ شماره نسخه: ۱۵۱/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: ربعی [نشریه: ۵-۶۴۶]

۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۰۹۰/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۵۱گ (۵۲پ-۱۰۲پ)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۱۵۱]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۵۶۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۲۷ق؛ تملک: «سید مصطفی صفایی خوانساری؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ جلد: اسقاطی، ۷۷گ، ۱۴ سطر [رایانه]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۴۰۰

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴-۲۵۱]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۶۴۷/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۱۷ق؛ کاغذ: آهار مهره شکری، جلد: تیماج خرمایی، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۱-۳۳۰]

۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۹۷۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: میرزا محمد بن محمد علی خوانساری، تا: ذیقعده ۱۲۲۵ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج ضربی، ۸۰ص [رایانه]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۴۲۱

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴-۲۶۰]

۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۱۹۵

آغاز: بانوار بر آیین باهره شبستان اعتقادات ساقیه راه بینی چراغان نموده؛ **انجام:** برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: ملا حسین ابن حاج علی دامغانی، تا: ۱۶ ذیقعده۱۲۴۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ واقف: سید علی اصغر اصغرزاده موسوی، بهمن ۱۳۳۰؛ کاغذ: الوان، جلد: مقوا، ۲۰گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱۱-۲۰]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۴۲۶

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴-۲۶۲]

۱۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۴۹۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: شنبه جمادی الثانی۱۲۶۶ق؛ کاغذ: فرنگی، ۷۰گ، ۱۸ سطر (۷×۱۲)، قطع: جیبی، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۶-۲۷۸]

۱۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۲۰/۱۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** هر که مقید بدین اسلام باشد احتراز از متابعت آن گروه بی دین نماید.

خط: نستعلیق، کا: سید نقی مدرس مصدق (از احفاد مؤلف)، تا: ۱۳۸۰ق؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی خط دار، جلد: مقوایی با پارچه قهوه‌ای، ۲۵گ (۱۹۲-۲۱۶)، ابعاد متن: ۲۰×۲۳/۵، اندازه: ۲۱/۵×۲۷سم [ف: ۱-۳۰۵]

۱۵. اصفهان؛ کتابخانه‌های اصفهان؛ شماره نسخه: ۵۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** و آنچه بعضی از اهل سنت گفته اند که مراد بمیراث در این دو آیه علم و نبوت است نه مال و اسباب، با آنکه خلاف ظاهر است قبول کنیم آنرا در آیه اولی، اما در آیه دوم احتمال آن نیست، زیرا که بنی اعمام که

نسخه از آخر ناقص است و تا فصل ششم از باب چهارم آن بیشتر نیست؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ برگ اول عطف و ظهر آن شرحی به خط مرحوم حاج میر سید محمد موسوی خوانساری درباره تفأل به قرآن کریم منقول از امام بخاری نوشته شده، روی برگ ۲ این شرح به خط مرحوم حاج میر سید علی مجتهد چهارسویی فرزند حاج میر سید محمد مذکور دیده می‌شود: «اصول دین. تصنیف العالم الفاضل جامع المعقول و المنقول حاوی الفروع و الأصول آقا جمال. قدس سره»؛ مهر: «علی ابن محمد الموسوی»، از اول نسخه تا برگ ۲۴ در حیات مصنف استنساخ شده و حواشی مختوم به «منه، سلمه الله» است، بقیه به‌خط کاتب دیگر پس از فوت مصنف نوشته شده با حواشی با نشان «منه، ره» می‌باشد، نیمی از ظهر برگ ۴۳ و سطور آخر نسخه که روی برگ ۴۴ نوشته شده به‌خط مرحوم حاج میر سید علی مذکورست؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج مشکی یک‌لا که با تیماج قهوه‌ای، آستر تیماج قرمز، ۴۴گ، ۲۰ تا ۲۴ سطر (۶/۵×۱۴ تا ۷/۵×۱۵)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [فهرست روضاتی:۲۶۳]

۱۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۳۸۲/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ محشی با نشان «منه سلمه الله»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۰گ (۳۴پ-۶۳ر)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۱۹-۱۸۵]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۴۲۵

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴-۲۶۲]

۱۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۱۶۹/۹

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن آبی، ۷گ (۱۴۴پ-۱۵۰ر)، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۲سم [ف: ۹-۲۰۹]

۱۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۲۵۵/۳-۳۱/۱۳۵

آغاز: برابر؛**انجام:** با وجود اینکه بنابر مذهب اهل سنت نماز پشت سر هر بر و فاجری مبراست

این نسخه عکسی است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوایی با عطف گالینگور قهوه‌ای، ۲۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹×۲۱سم [ف: ۱-۴۰۸]

۱۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۶۴۷ ض

بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

۲۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۰۹۹/۱۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** طلب فرزندی که میراث برد نکنند (تم کلامه طاب ثاره و جعلت الجنة مثواه).

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی ضربی، ۲۲گ (۲ر-۲۳پ)، اندازه: ۱۱×۲۵سم [ف: ۸-۷۲۹]

۲۱. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۸۳۸/۱

دارای مقدمه و پنج باب؛ بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: رقعی [ف:-۳۱۳]

۲۲. یزد؛ مدرسی یزدی، جواد؛ شماره نسخه: ۷

بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: وزیری [نشریه: ۴-۴۶۸]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۳۹۸/۳-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۶۷۸]

● **الاعتقادات = رسالة فی ما يتعلق ببيان الاعتقادات و الاخلاق و الاعمال** / کلام و اعتقادات / عربی

al-i'tiqādāt = r.-un fī mā yata'allaq-u bi-bayān-il i'tiqādāt wa-l axlāq wa-l a'māl

نجارزاده، مصطفی بن علی، -۱۱۵۹ قمری

najjārzāde, mostafā bn-e 'alī (-1746)

رساله‌ای در بیان برخی مسایل اعتقادی و اخلاقی از دیدگاه حنفیان است که در ۳ «باب» به درخواست برخی اخوان و خلان با استفاده از آیات و روایت و نقل اقوال برخی دانشمندان همچون ابن‌ملك و نیز برخی کتب همچون «التوضیح و التلویح»، «المشارق» و ... نگارش یافته است. عناوین ابواب چنین است: ۱. الاعتقادات؛ ۲. الأخلاق؛ ۳. الأعمال الظاهرة. در فهرست کتابخانه عمومی اوقاف بغداد (ج ۲، ص۱۷۶) این اثر به «بخاری زاده إبن کلاب» نسبت داده شده و احتمالاً ناشی از اشتباه در قرائت خط کاتب در انجامه یا نگارش شکل کلمه «نجار» به شکل مصحف «بخاری» از سوی کاتب نسخه بوده باشد.

آغاز: الحمدلله الذی جعل ترتیب العلوم و الاعمال فریضة علی العباد فی جمیع الاوقات و الاحوال

انجام: و المباشرة الفاحشة ای المغاورة بین الرجل و المراة عریاناً

[فهرس المخطوطات العربیة فی مکتبة الأوقاف العامة فی بغداد: ۱۷۶/۲؛ فهرس مخطوطات مکتبة کوپریلی: ۳۱۵/۳؛ معجم المؤلفین: ۲۶۵/۱۲؛ هدیة العارفین: ۴۴۶/۲؛ عثمانعلی مؤلفلری: ۱۸۷/۲]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۳۱/۳ کر

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی نخودی و سفید، ۹گ (۲۷پ-۳۵ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۹×۱۶سم [ف: ۴۰/۲-۱۱۷]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۵۳۲/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۷۲ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۶ص (۲۴-۴۹)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۳۳/۱-۸۲]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۸۲۱/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ در آغاز به نام رساله تصریح شده و نیز عبارت «عرض علیه علیه علیه» دارد؛ کاغذ: فرنگی، ۱۴گ (۱پ- ۱۴ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۶×۱۲سم [ف: ۳۵-۹۵]

۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۶۵۶۲/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** فی حال الاستنجاء و الامخاط.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۹گ (۷۱پ-۷۹ر)، ۱۴ و ۲۰ سطر، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۳-۱۶۴]

● **اعتقادات = شرح حدیث «العلم ثلاثه ...»** / شرح حدیث / فارسی

e'teqādāt = s.-e hadīs-e «al-'elm salāse ... »

نیشابوری، محمد نصیر بن نوروز علی، ق۱۲ قمری

neyšābūrī, mohammad nasīr ebn-e nowrūz 'alī (-18c)

شرح مفصلی است بر حدیث امام کاظم (ع) که فرموده‌اند: «... انما العلم ثلاثة آیة محکمة او فریضة عادله او سنة قائمة و ما خلاهن هو فضل» (بحارالانوار ۲۱۱/۱). شارح این شرح را در سه «مقاله» و یک «خاتمه» ترتیب داده و در آن مختصری از اعتقادات و واجبات و سنن لازمه را بیان کرده است.

[دنا ۲۴/۲؛ فهرستواره منزوی ۱۹/۹]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۲۷۹/۳

آغاز: کرده‌اند و در کتب عامه و خاصه به احادیث معتبره تعبیر از آن عوالم واقع شده است که ذی مقدار است اما ماده ندارد که بتواند وضع خود را وا گذارد و تصحیح حشر جسمانی و عذاب قبر و جمیع احوالات اخروی؛ **انجام:** آن چه لازمه نگاهداشتن است علم است و علما و نگاهداری انسان واجب از مال و خشنودی دل ارباب دول و ملوك است ... این بود مجمل از رؤوس اعتقادات ...

از نیمه اول مقاله اول شروع می‌شود. فهرست دو مقاله موجود و خاتمه آن چنین است: مقاله دوم: در معرفت فریضه عادله و شرح اسم آن، مقاله سوم: در معرفت سنت قائمه، خاتمه: در بیان صفت علما؛ بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، مشکی، ترنج با سر، عطف و حاشیه تیماج قهوه‌ای، ۴۵گ (۸۱ر-۱۲۵ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۷سم [ف: ۳۸-۳۸۹]

● **اعتقادات** / کلام و اعتقادات / فارسی

e'teqādāt

ایجی، علی اکبر بن محمد باقر، -۱۲۳۲ قمری

ījī, 'alī akbar ebn-e mohammad bāqer (-1817)

رساله مفصلی است با عنوان «فصل-فصل» بدون شماره فصول، که درآن مؤلف مطالبی به صورت پند و اندرز و دراعتقادات بیان نموده است. او در یکی از فصل‌های آن توحید مفضل را تماماً ترجمه نموده است و در یکی از فصول به رساله «زبدة المعارف» و رد پادری خود حواله می‌دهد.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۷۵۲-۲۹/۹۲

آغاز: و او را به تو هیچ احتیاج نبود و به تو نیکی کرد تو را به شکل انسان آفرید اگر می‌خواست خلق می‌کرد تو را به هیئت عجیب غریب که هر که می‌دید می‌گریخت ... فصل بدان ای عزیز که آن خدایی که تو را آفرید یگانه است؛ **انجام:** فصل در آب کر بدانکه آب مطلق هرگاه برسد به قدر کر اب در کثرت ... و از صاحب شرع دو قسم وارد شده است یکی

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوا

با عطف گالینگور قهوه‌ای، ۱۰۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۱-۴۴۲]

● **الاعتقادات** / کلام و اعتقادات / عربی

al-i‘tiqādāt

آل عبدالجبار خطی، محمد بن عبد علی، -۱۲۵۹ قمری

āl-e ‘abd-ol-jabbār-e xattī, mohammad ebn-e ‘abd-e ‘alī (-1843)

رساله‌ای در باره اعتقادات لازمه در یک «مقدمه» و «مسائل» و «خاتمه».

قم؛ علامة طباطبائی قم (مکتبه)؛ شماره نسخه: بدون شماره/۳

آغاز: الحمدلله الظاهر لعباده بما بطن و الباطن بما أعلن و الصلاة علی محمد و آله صلاة لاتنتهی لحد و لا تبلغ لأمد

کا: محمد تقی بن عبدالرحیم مازندرانی، بی‌تا [تراثنا:س۲ش۳-۱۶۰]

● **اعتقادات** / کلام و اعتقادات / فارسی

e‘teqādāt

رشتی، کاظم بن قاسم، ۱۲۱۲-۱۲۵۹ قمری

raštī, kāzem ebn-e qāsem (1798-1843)

از باب پنجم تا پایان کتاب درست همان ترجمه دوم «حیاة النفس» است که در فهرست سپهسالار با عنوان «رساله توحید» آمده که آن هم از همین سید کاظم است.

۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۲۳۹/۱

آغاز: سپاس و ستایش بی قیاس پروردگاریراست؛ **انجام:** بدرستیکه حق تعالی ولی هرچیز است. و صلی الله.

خط: نسخ، کا: نعمة الله، تا: ۱۲ صفر ۱۲۵۹ق، به‌خواهش میرزا موسی؛ تملک: اعتضاد السلطنه در ۱۲۹۶؛ واقف: سپهسالار، ۱۲۹۷ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج مشکی یک لا، ۱۲۷گ، ۱۹ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۵-۳۹]

۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۲۴۰

خط: شکسته نستعلیق، کا: احمد نوری، تا: شنبه ۷ جمادی الاول ۱۲۶۰ق، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج مشکی ضربی، ۸۲گ، ۱۹ سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۵-۳۹]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۰۹۹

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از محمد علی صفری دائم؛ اندازه: ۱۷/۵×۲۲/۲سم [رایانه]

● **اعتقادات** / کلام و اعتقادات / فارسی

e‘teqādāt

بهبهانی، محمود بن محمد علی، ۱۲۰۰-۱۲۷۱ قمری

behbahānī, mahmūd ebn-e mohammad ‘alī (1786-1855)

رساله مختصری است در بیان اعتقادات مذهب امامیه (توحید، نبوت، امامت، معاد) که مؤلف در بیان عقاید خود نگاشته است. او در پایان حدیث معراج را نیز ترجمه نموده است. مؤلف گویا همان محمود بن محمدعلی کرمانشاهی بهبهانی، نوه وحید بهبهانی است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۷۵۴-۵۸/۲۰۴

آغاز: بسمله، حمدله اما بعد چنین گوید بنده خاطی عاصی محمود بن محمدعلی که شرایط خداشناسی آنست که اول او را یکتای بی همتا بدانی

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۸۳گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۰×۱۴سم [ف: ۱-۴۴۱]

● **الاعتقادات** / کلام و اعتقادات / عربی

al-e‘teqādāt

حسینی قائنی، ابوطالب بن ابی تراب، ۱۲۳۰؟-۱۲۹۳؟ قمری

hoseynī qā’enī, abū-tāleb ebn-e abī-torāb (1815-1876)

تاریخ تألیف: جمعه ۵ رجب ۱۲۶۱ق؛ محل تالیف: مشهد مقدس

رساله کوتاهی است در اصول عقاید شیعه در ده «مقام»: ۱. اثبات الواجب و تحقیقه؛ ۲. اثبات وحدته؛ ۳. اثبات صفاته الثبوتیه؛ ۴. صفاته السلبیه؛ ۵. عدالته تعالی؛ ۶. النبوة المطلقة؛ ۷. النبوة الخاصة؛ ۸. الامامة و الولایة المطلقة؛ ۹. الولایة الخاصة؛ ۱۰. المعاد.

آغاز: الحمد لله الذی هدانا الی اصول الاسلام و ارشدنا الی حججه المرسلة الی الانامم بالدلالة و البراهین القاطعة للکلام.

انجام: وجوب شکر المنعم و مقدمة الواجب و الامر بالمعروف و النهی عن المنکر و الحمدلله اولا و آخرا ظاهراو باطنا. و قد اتفق الفراغ منها علی ید مؤلفه الفقیر ... و المرجو من الله تعالی ان یصفح من ذنوبی و ذنوب جمیع اخوانی ببرکة و برکة آبائه الطاهرین و ابنائه المعصومین صلوات الله و سلامه علیهم اجمعین.

[دنا ۲۴/۲؛ اعیان الشیعه ۳۶۸/۲؛ ریحانة الادب ۴۲۸/۴؛ الکرام البررة ۴۰/۱؛ الذریعه ۱۸۲/۱و ۹۰/۸]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۹۰۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: علی اصغر ... خزیمه، تا: ۱۲۶۱ق؛ مصحح، با نشان «بلغ قبالاً» مقابله گردیده، در برگ نخست وقفنامه‌ای آمده که علی اصغر [غرب] خزیمه که احتمالاً همان کاتب باشد نسخه را در سال ۱۲۶۲ق بر مؤلف و فرزندان وی وقف نموده است، در پایان نسخه تاریخ زاد روز فرزند ایشان محمداسماعیل الموسوی در شب دوشنبه ۱۹ ربیع الثانی ۱۲۷۴ق آمده؛ مهر: مؤلف «عبده

الراجی ابوطالب الحسینی» (بیضی)، آیت الله سید مهدی لاجوردی حسینی (بیضی) به تاریخ ۱۴۱۴؛ تملک: محمدابراهیم الموسوی نوربخشی به سال ۱۲۶۴ق، آمده که مؤلف در زمانی که عازم نجف اشرف بود کتاب را به وی هدیه نموده است، تملکی با مهر بیضی مؤلف به سال ۱۲۸۳ق دیده می‌شود که بعد از درگذشت محمدابراهیم موسوی نسخه مجدداً به تملک مؤلف درآمده است؛ واقف: علی اصغر [غرب] خزیمه، ۱۲۶۲؛ کاغذ: شرقی؛ نوع جلد: مشمع سرمه ای عطف: تیماج مشکی، ۲۳ص، ۲۲ سطر (۸×۱۴/۵)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۳۵-۲۹۵]

۲. زهان؛ مدرسه جعفریه زهان؛ شماره نسخه: ۱۱۳/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** حال العدم علی الوجود فی الاستقبال فلاینا فیه العدم فی الحال الرابع انه تعالی لو کان مختارا

خط: نسخ، کا: غلامحسین مقدس بن محمد حسن زهانی، تا: پنج‌شنبه ۲۵ شعبان ۱۲۷۳ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی، پشت افتاده، ۴گ (۶۹پ-۷۲پ)، اندازه: ۱۰/۵×۱۹سم [ف:-۹۰]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۳۱۵/۱

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن میر حسینعلی عرب قرشی، تا: ۱۲۷۴ق؛ آخر کتاب نوشته که ورقه آخر را در رمضان ۱۲۸۰ تسوید کرده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن و مقوای ستبر، ۲۳گ (۱-۲۳ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۲-۸]

● **اعتقادات** / کلام و اعتقادات / فارسی

e‘teqādāt

احمد بن محمد رضا، ق۱۳ قمری

ahmad ebn-e mohammad rezā (-19c)

[دنا ۲۴/۲؛ فهرستواره منزوی ۱۱۷/۹]

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۲۲۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۸ق؛ مهر تملک: « عبده الراجی علی اصغر»؛ اهدایی: وزیری؛ جلد: تیماج تریاکی، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۳-۸۹۹]

● **اعتقادات** / کلام و اعتقادات / فارسی

e‘teqādāt

الکائی مازندرانی، محمد تقی بن محمد حسین، ق۱۳ قمری

alkāī māzandarānī, mohammad taqī ebn-e mohammad hoseyn (-19c)

رساله مختصری در اعتقادات حقه شیعه اثنی عشریه است، به قدری که دانستن آن بر همه مؤمنین لازم می‌باشد. مؤلف بیشتر مطالب و ادله را به ترتیب و تطابق از کتاب «حیاة النفس» شیخ احمد احسائی گرفته و بر سبک و سیاق آن تأسی جسته است، دارای یک «مقدمه» و پنج «باب» دارای فصول و یک «خاتمه» است.

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... این چند کلمه بحسب الخواهش طائفه ای از اخوه و مؤمنین در بیان اعتقادات حقه

انجام: السلام علی ... التماس از برادران دینی که مصنف را به دعا یاد فرمایند.

[دنا ۲۴/۲؛ فهرستواره منزوی ۱۱۹/۹]

۱. آشتیان؛ حوزه علمیه آشتیان؛ شماره نسخه: ۵۹/۱ بخش یکم

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: روز دوشنبه ۷ ربیع الثانی احتمالاً قرن ۱۳، قطع: نیم رقعی؛ جلد: چرم فندقی، ۲۱۷گ (۱ر-۲۱۷پ)، ۸ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف:-۱۲۹]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۵۳۸/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و عارف زیرک به این اشارات دریافت پاره ای از وجوه می‌نماید لهذا باختصار اقتصار شده و السلام علی من اتبع الهدی

خط: نسخ و نستعلیق، کا: سید هاشم بن حسن موسوی، تا: ۱۲۵۶ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۲۲گ (۲پ-۲۳ر)، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲-۱۷۳]

● **اعتقادات** / کلام و اعتقادات / عربی

e‘teqādāt

بحرانی، عبدالله بن علی، ق۱۳ قمری

bahrānī, ‘abd-ol-lāh ebn-e ‘alī (-19c)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۷۹۳۶

آغاز: بسمله الحمدلله الدال علی وجوب وجوده لجدوث خلقه؛

انجام: کان الفراغ بالیوم الثانی من شهر الله المعظم ... و اجود

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۱۱۹ق [رایانه]

● **اعتقادات** / کلام و اعتقادات / فارسی

e‘teqādāt

حسن بن محمد شریف، ق۱۳ قمری

hasan ebn-e mohammad šarīf (-19c)

تاریخ تألیف: ۱۲۲۴ق

مؤلف قبل از این رساله‌ای در بیان اصول دین و واجبات به عربی خطاب به فرزندش نوشته بود، در این رساله آن را برای استفاده عموم مردم به فارسی ترجمه نموده است. در ۱ «مقدمه» و ۵ «باب» و ۱ «خاتمه» و در آن از «لب لباب» خود یاد کرده است.

آغاز: الحمدلله رب العالمین والصلوة والسلام علی محمد وآله الطاهرین اما بعد چون تراب اقدام علما حسن بن محمد ... رساله مختصری به لغت عربی در اصول دین و رؤوس مسائل عبادات

نوشته بودم و فارسی زبانان.
انجام: در این صورت اعاده حمد ضرور نیست یک حمد در اول رکعت اول وی ک حمد در رکعت دویم کافی است این آخر آنچه خواستیم ذکر کنیم در این رساله الحمد لله رب العالمین.

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۴۴۲/۷-۲۲/۱۶۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جلد: تیماج وعطف تیماج سرخ، دو رو، ۱۳گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱-۴۴۱]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۵۱۶
آغاز: بسمله. حمدله ... اما بعد این وجیزه ایست نگاشته کلک ... حسن بن محمد ... در معرفت اصول عقاید و بیان وجوب اعتقاد بآنها ... مبتنی بر مقدمه و پنج باب و خاتمه؛ **انجام:** خدا داناست از ازل و میکند آنچه میخواهد به هر روایت لیس کمثله شییء بدانید که خدا هست و شریک و شبیه ندارد (تم).
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛ کاغذ: فرنگی رنگارنگ، جلد: تیماج مشکی ضربی ترنجی عطف قهوه‌ای، ۱۷۵گ، ۱۲ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۲-۲۵۳۰]

۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۱۲۹/۱-۲۱/۴۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** انت الساتر عورتی و الآمن روعتی والمقیل عثرتی فاغفرلی خطیئتی یا ارحم الراحمین.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوای صورتی عطف گالینگور قهوه‌ای، ۲۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱-۴۱۷]

● **الاعتقادات** / کلام و اعتقادات / عربی

al-e‘teqādāt

رکینی عاملی، علی بن حسین، ق۱۳ قمری

rokīnī-ye ‘āmelī, ‘alī ebn-e hoseyn (-19c)

تاریخ تألیف: ۱۰ جمادی الثانی ۱۲۶۱ق
مؤلف اعتقادات خود را به روش مشایخ شیخیه که مؤلف از شاگردان سید کاظم رشتی بوده به درخواست حمد بن بیک ضمن سه «باب» تحریر کرده است: ۱. معرفة الله جل جلاله؛ ۲. معرفة محمد و اهل بیته علیهم السلام؛ ۳. الأعمال.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۰۰۰/۲
آغاز: الحمدلله الذی خلق الانسان لبیان معرفة الرحمن کما نطق به القرآن من خلق الانسان و الجان؛ **انجام:** و اعتمادی علی اعتدال عقلک وجودة فهمک و صفاء ذاتک
خط: نسخ، کا: احمد بن اسماعیل خراسانی نامقی ترشیزی، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۷گ (۱۷۲پ-۱۹۸پ)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۳-۱۹۴]

● **اعتقادات** / کلام و اعتقادات / فارسی

e‘teqādāt

ساوجی، علی اکبر، ق۱۳ قمری

sāvajī, ‘alī akbar (-19c)

تاریخ تألیف: ۵ شعبان ۱۲۲۵ق
رساله‌ای متوسط درعقاید وکلام شیعی دارای سه «مقام» و هر کدام در چند «اصل» تنظیم شده است: مقام ۱. توحید؛ مقام ۲. نبوت (۴رکن)؛ مقام ۳. امامت (۱۲ اصل).

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۲۶۶/۱
آغاز: رکن چهارم در عصمت نبی و بعضی دیگر از شرایط بدانکه عصمت عبارتست از حالتی که بعنایت ربانی در شخص متحقق می‌شود که به سبب آن حالت با وجود قدرت منتفی می‌گردد داعی و میل بدی و گناه؛ **انجام:** وجودش مبدأ جمیع موجودات و قدرتش اصل همه قدرتهاست تصرف درمخلوقات خود از تغییر و تبدیل و ایجاد و ابقاء و اقنا و غیر اینها چرا مستبعد باشد انما امره اذا ... و الیه ترجعون الحمدلله
نسخه حاضر از مقاله سیم تا پایان را دربردارد؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۵ شعبان ۱۲۲۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲۲گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱-۱۷۹]

● **اعتقادات** / کلام و اعتقادات / فارسی

e‘teqādāt

شیخ الاسلام دامغانی، محمد بن حسین، ق۱۳ قمری

šayx-ol-eslām dāmqānī, mohammad ebn-e hoseyn (-19c)

در عقاید ضروری و تقسیمات اصول دین و در پایان مقداری از احکام نکاح و رضاع را نیز متذکر شده است.

دامغان؛ صادقیه؛ شماره نسخه: ۲۰۰/۴
آغاز: فصل در اعتقادات صرفه اند که خالصند از مخلوط بودن به عمل چون اعتقاد به اصول دین و مذهب؛ **انجام:** آنستکه دو ماه زیاده می‌توان داد و اولی آنستکه بدون ضرورت زیاده ندهند والله العالم
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج کرمی بدون مقوا، ۳۰گ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۷]

● **اعتقادات** / کلام و اعتقادات / فارسی

e‘teqādāt

نیر بروجردی، علی اصغر بن علی اکبر، ۱۲۳۱-۱۳۰۰ قمری

nayyer-e borūjerdī, ‘alī asqar ebn-e ‘alī akbar (1816-1883)

[فهرستواره منزوی ۱۱۸/۹]

تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۹۳۵/۲
بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: رقعی [ف: ۳۲۹]

● **اعتقادات** / کلام و اعتقادات / فارسی
e‘teqādāt

نوری برزنجی، احمد، -۱۳۲۵ قمری
nūrī barzanjī, ahmad (-1907)

رساله مختصری است در توحید و صفات الهی بر پایه‌های عقلی به اندازه درک عامه مردم، با نکوهش فراوان در آغاز رساله از آنان که استدلالات کلامی را در اعتقادات بر همه مردم لازم می‌دانند.
[فهرستواره منزوی ۱۱۸/۹]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۳۴۸/۱
آغاز: الحمدلله و الصلاة و السلام علی رسول الله، و بعد برادران هداکم الله تعالی یکی از علماء معاصرین که در علم کلام توغلی داشت؛ **انجام:** اگر نجات خواهی در دنیا و عقبی دائماً مصاحبه علما را غنیمت شمر و از قول ایشان بدر مرو.
خط: نسخ معرب و نستعلیق، کا: ابراهیم بن حاج فیض الله سنندجی، تا: ۸ ذیقعده ۱۳۱۲ق؛ جلد: مقوایی عطف و حواشی تیماج قهوه‌ای، ۲۲گ (۱ر-۲۲پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۴-۱۳۸]

● **اعتقادات = میزان** / کلام و اعتقادات / فارسی
al-e‘teqādāt = mīzān

بهاری همدانی، محمد باقر بن محمد جعفر، ۱۲۷۷-۱۳۳۳ قمری
bahārī hamadānī, mohammad bāqer ebn-e mohammad ja‘far (1861-1915)

تاریخ تألیف: چهارشنبه ۱۲ ربیع الاول ۱۲۸۶ق
کتابی است در اعتقادات و در آن از عقاید شیعه اثنی عشری در چهار «فصل» گفتگو می‌کند. مؤلف مدعی است که برای به دست آوردن اعتقادات صحیح میزان معینی وضع کرده است. گویا مؤلف از جهتی پاسخ به بابی‌ها می‌گوید و از جهتی بزرگان شیخیه را تأیید می‌کند.
آغاز: حمد مخصوص حکیمی است کامل که نور هدایت او روشن تر از آن است که طالبان آن آنرا به بینند و ظهور او ظاهر تر از آن است که آنرا نشناسند و ندای او بلیغ تر و فصیح تر از آن است که آنرا نشنوند و نفهمند و راه او واضح تر از آن است که آنرا گم کنند و او آسان تر از آن است که نتواند از عهده برآیند اگر چه ... و بعد چنین گوید این حقیر خاکسار و ذره بی مقدار محمد باقر بن محمد جعفر ...
انجام: و خداوند محل تجری در دین خود باقی نگذارده و حجت خود را بر خلق تمام کرده و از گفتن اینکه ما متحیریم و حجت خداوند تام نیست، حجت خداوند ناقص نخواهد شد پس بهمین قدر اکتفا میشود که مورث ملال حال دوستان نشود و السلام علی من اتبع الهدی ... ختم شد این مختصر در روز چهارشنبه دوازدهم شهر ربیع الاولی مطابق هزار و دویست و هشتاد و شش هجری حامدا ...
[دنا ۲۵/۲ (۳ نسخه)؛ فهرستواره منزوی ۵۷۱/۹]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۰۳۶
آغاز و انجام: برابر
نام مؤلف به قرینه نسخه ۶۱۰۴ مرعشی کامل شد؛ خط: نسخ، کا: حسینقلی، تا: یک‌شنبه ۲۷ شوال ۱۲۸۶ق؛ در ص ۲۶۳ دعایی درباره حافظه از شیخ احمد نقل شده است؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۲۶۳ص، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۰-۵۶۸]
۲. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۴۸۵۸/۳
آغاز: برابر
نام مؤلف به استناد نسخه ش۶۱۰۴ مرعشی کامل شد؛ خط: نستعلیق، کا: حسین بن فتح الله دستجردی، تا: ۱۲۸۶ق؛ جلد: تیماج مشکی لایه‌ای، ۴۵گ، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۲-۱۶۱]
۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۱۰۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: ابوتراب بن حاجی جواد، تا: سه‌شنبه ۱۵ رجب ۱۲۸۷ق، جا: همدان؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۳گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۱۶-۱۰۹]

● **الاعتقادات** / کلام و اعتقادات / عربی
al-e‘teqādāt

طباطبائی بروجردی، محمد حسین، ۱۲۵۳-۱۳۴۰ شمسی
tabātabā’ī borūjerdī, mohammad hoseyn (1874-1961)

یادداشت‌های پراکنده‌ای است در توحید و شرح بعضی از آیه‌های مربوط بدین موضوع با تفصیل در شناخت پاره‌ای از مخلوقات که دلالت بر وجود صانع دارند و همچنین بحث‌هایی درباره کتاب مقدس و اعتقادات یهود و نصاری و برهمیان. گویا مؤلف می‌خواسته کتابی مفصل در این موضوعات بنگارد و موفق بدین کار نشده است.

قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه: ۴۷۲
آغاز: مقدمة فی وجوب تحصیل المعرفة بالله و باسمائه و ذکر الآیات و الاخبار الدالة علی الحث علی ذلک
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ در پایان رساله احوال ابن سینا ناتمام آمده است به‌خط محمد حسن بن احمد که به‌تاریخ دو شنبه هشتم صفر ۱۳۵۱ به‌دستور آیة الله بروجردی نوشته؛ جلد:

مقوایی عطف تیماج مشکی، ۸۸گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [ف: ۲-۲۹۸]

● **اعتقادات** / کلام و اعتقادات / فارسی

e‘teqādāt

لاهیجانی، محمد بن محمد علی، -۱۳۵۴ قمری

lāhījānī, mohammad ebn-e mohammad ‘alī (-1935)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۲۶۵

آغاز: بسمله سپاس و ستایش بی قیاس پروردگاری را؛ **انجام:** اربعین و ثلثمائه بعد الالف ۱۳۴۰

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۳۴۱ق [رایانه]

● **الاعتقادات** / کلام و اعتقادات / عربی

al-e‘teqādāt

بروجردی، ملامحسن، ق۱۴ قمری

borūjerdī, mollā-mohsen (-20c)

در ۱۷ بند درباره معراج و معاد جسمانی و وسائط فیوضات و مشیت و طهارت ام امام و علم امام و اوصاف ائمه و علل اربعه، و حضور ائمه است.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۸۵۷/۵

آغاز: الاولی فی معراج النبی (ص) فانهم قالوا اعتقادنا ان النبی صعد بجسمه الشریف الی المعراج الجسمانی؛ **انجام:** علم الحوادث الجزئیات فی تلك السنة و ان علمهم الکلیات و لتفصیل الکلام مقام آخر و الاقتصار

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: آهار مهره فرنگی، جلد: میشن لایی سبز، ۱۵گ(۲۳۶پ-۲۵۰ر)، ۲۰سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۶-۱۴۵]

● **الاعتقادات** / کلام و اعتقادات / عربی

al-e‘teqādāt

دراری، عبدالجبار بن احمد

darārī, ‘abd-ol-jabbār ebn-e ahmad

رساله بسیار مختصری است در مباحث اعتقادی دارای چند «فصل» و بعضاً اشارات کوتاهی به روایات اهل سنت دارد، و در پایان برای اطلاعات بیشتر، خوانندگان را به کتابش «القسطاس المستقیم» حواله می‌دهد.

آغاز: بسمله، قال الشیخ الامام الخطیب الزاهد عبدالجبار بن احمد الدراری ره یقول و بالله التوفیق لاحیل فی الذی یجب اعتقاده من الصواب ان الله جل ثنائه و تبارکت اسماؤه

انجام: فی کتاب القسطاس المستقیم فلا نطول باعادته و الله اعلم بالصواب.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۸۲۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن محمود ملقب به نظام نقش بند، تا: پایان شوال ۷۱۰ق؛ مصحح؛ از روی اصلی نادرست و سقیم؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: رویه میشن سرخ لایی، ۱۰گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۱/۳×۱۷/۲سم [ف: ۱-۴۱]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۹۸۵

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳-۲۲۸]

● **الاعتقادات** / کلام و اعتقادات / عربی

al-e‘teqādāt

صوری، علی بن طاهر

sūrī, ‘alī ebn-e tāher

رساله بسیار کوتاهی است در بیان عقاید امامیه. در نسخه چنین معرفی شده است: «عقیدة مبارك الابتداء حمیدة الانتهاء نقلت عن الشیخ علی بن طاهر الصوری قدس الله روحه و نور ضریحه بمحمد و آله الطاهرین.»

آغاز: بسمله ... اعلم ان معرفة الله تعالی واجبة لأن الانسان اذا عرف الله تعالی كان أقرب الی طاعته و أبعد من معصیته و الله تعالی لایعرف بالضرورة و لا بالمشاهدة و لا بالخبر و لا بالتقلید بل یعرف بالنظر.

انجام: ابوایمة تسعة من ولده تاسعهم قائمهم صلی الله علیهم أجمعین، و هذه جملة كافیة فیما وضعت له ادنی ما یحری، و الحمدلله وحده و صلی الله علی سیدنا محمد و آله الطیبین الطاهرین و سلم علیهم تسلیماً.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۰۴/۷

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: کتابخانه بادلیان آکسفورد، 64F عربی (E. 157)؛ خط: نسخ، کا: احمد بن حسین بن ابی القاسم بن عودی اسدی حلی، تا: ۶ رمضان ۷۴۰ق؛ ۲ص (۹۷-۹۸)، ۱۷سطر [عکسی ف: ۳-۲۱۳]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۶۲۵/۶

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵-۵۵]

● **اعتقادات = عقائد** / کلام و اعتقادات / فارسی

al-e‘teqādāt = ‘aqā’ed

کشمیری، یوسف بن علی

kešmīrī, yūsof ben ‘alī

رساله‌ای که به‌خواهش دوستان، در بیان عقاید اهل سنت و جماعت فراهم آورده است.

آغاز: حامداً لمن جعل المسعود فی الاخرة مبارزاً فی الدنیا مع اهل البدع ... اما چنین گوید محرر این ارقام.. یوسف بن علی کشمیری

[نسخه‌های منزوی ۹۷۳؛ فهرستواره منزوی ۴۲۳/۹]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۰۵۶/۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** زیاده و نقصان قبول نمی‌کند، چه ظاهر است که ایمان عبارتست ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۴۰ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن ضربی، ۵گ (۸۲پ-۸۶ر)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۷-۱۷۴]

● **الاعتقادات** / کلام و اعتقادات

al-e'teqādāt

محمد باقر بن محمد قاسم

mohammad bāqer ebn-e mohammad qāsem

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۶۷۶ ض

بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

● **الاعتقادات** / کلام و اعتقادات / عربی، فارسی

al-e'teqādāt

معین الدین علی

mo'īn-od-dīn 'alī

رساله‌ای کوتاه در بیان اعتقادات و اصول دین که به‌صورت شهادت و وصیت نگاشته شده و ترجمه فارسی قسمت اول آن در لابه‌لای سطور آمده است. در ادامه در لابه‌لای سطور ادله آن اعتقادات به‌صورت مختصر (که معلوم نیست از مؤلف می‌باشد یا نه) ذکر شده است.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۷۹۷/۵

آغاز: بسمله، اقول و انا الفقیر الی الله الولی معین الدین علی انی اشهد ان لا اله الا الله وحده ... و استدل بوجود الله بحدوث ماسواه ... می‌گویم من که محتاجم به خدائی که یار و ناصر مومناتست بدرستیکه که من گواهی؛ **انجام:** و علی المعاد و السؤال فی القبر و الحثر و النشر و الصراط و المیزان و الجنة و النار بثبوت صدق مخبربها و هو النبی صلی الله علیه و اله و سلم بعصمته هذا اعتقادی علیه احیا و علیه اموت و علیه ابعث انشاء الله تعالی

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۳گ، ۸ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱-۱۸۲]

● **اعتقادات** / کلام و اعتقادات / فارسی

e'teqādāt

موسوی عریضی، علی بن محمد میرک

mūsavī 'arīzī, 'alī ebn-e mohammad mīrak

مؤلف اعتقادات خود را در اصول و فروع دین مطابق آنچه از اخبار اهل بیت (ع) دانسته می‌شود، در سن نزدیک به هفتاد سالگی و با اختصار تحریر کرده است.

[فهرستواره منزوی ۱۱۹/۹]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۲۹۰/۱۴

آغاز: الحمدلله الذی افتتح کتابه بالحمد و اختص جنابه بالحمد ... بعض برادران ایمانی و دوستان روحانی و أولاد اعیانی؛ **انجام:** و أن یحشرنی بهذا و السلام علی من اتبع الهدی و صلی الله علی سیدنا محمد و آله اجمعین

خط: نستعلیق، کا: محمد هاشم بن محمد سمیع جنیدی شیرازی، بی‌تا؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۱۷۶پ-۱۷۸پ)، اندازه: ۱۸/۵×۲۹سم [ف: ۱۴-۷۹]

● **اعتقادات** / کلام و اعتقادات / فارسی

e'teqādāt

یزدی، ملا احمد

mollā ahmad yazdī

رساله‌ای در اعتقادات مشتمل بر یک «مقدمه» و پنج «اصل» و «خاتمه».

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۴۳۵/۲

انجام: هر که با او برود در امان باشد

بی‌کا، تا: ۱۲۷۵ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۸ص (۵۲-۵۹)، ابعاد متن: ۸×۱۵، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [ف: ۵-۱۶۵۳]

● **اعتقادات** / کلام و اعتقادات / اردو

e'teqādāt

غیرهمانند:

۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۲۹۴/۶

آغاز: بسمله او سلطان دو جهانکا اول بیخودتها اور

بی‌کا، بی‌تا؛ اهدایی: علی اخلاقی فیروز آبادی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی با تیماج عنابی، ۴گ (۱۵۹-۱۶۲)، اندازه: ۱۴/۵×۱۹/۵سم [ف: ۴-۱۲۳۷]

۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۲۹۴/۱۰

بی‌کا، بی‌تا؛ اهدایی: علی اخلاقی فیروز آبادی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی با تیماج عنابی، ۱۹گ (۲۲۲-۲۴۰)، اندازه: ۱۴/۵×۱۹/۵سم [ف: ۴-۱۲۳۷]

۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۲۹۴/۷

آغاز: بسمله حمد له ایک خادم محیی الدین صاحب ویلوری کی میر محی الدین صاحب نیکلوری؛ **انجام:** شیخ عبد الحق دهلوی بهت موضوع احادیث.

سؤال و جواب در اعتقادات؛ بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: علی اخلاقی فیروز آبادی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی با تیماج عنابی، ۱۳گ (۱۶۶-۱۷۸)، اندازه: ۱۴/۵×۱۹/۵سم [ف: ۴-۱۲۳۷]

● **اعتقادات** / کلام و اعتقادات، شعر / ترکی

e'teqādāt

به‌نظم ترکی با عنوان‌های فارسی در هامش نسخه و به‌روش اشعری ساخته شده است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۱۰۷/۳

آغاز: شرط ایمان الی در بیلك کرك ×× اولا الهی توحید ایلمك؛ **انجام:** آنکر ایلر محبت متقی ×× بعضی تجویر ایلمر الاشقی

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: استنبولی، جلد: مقوا، ۲۵گ (۳۵پ-۵۹پ)، ۱۵ سطر (۵×۱۲)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱۵-۴۱۱۴]

● **الاعتقادات** / کلام و اعتقادات / عربی

al-e'teqādāt

غیر همانند:

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۶۲۵/۱

آغاز: و کل یدعی ان ما ذهب الیه من ذلک و انتحله هو دین الله و دین رسوله و معلوم عند کل عاقل أن ذلک کله علی اختلاف

نسخه اصل: کتابخانه آکسفورد، انگلستان ۶۴. رساله مختصری است در اثبات اعتقادات به روش اهل سنت؛ خط: نسخ، کا: احمد بن حسین بن ابی القاسم بن حسین بن عودی اسدی حلی، تا: ۷۴۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۲۴ص (۲-۲۵) [عکسی ف: ۵-۵۳]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۸۸۷/۱

آغاز: عقائد المطبطلین، قال اهل الحق الأشیاء ثابتة لأن فی نفیها ثبوتها و العلم بها متحقق؛ **انجام:** و قد قال علیه لاسلام الخلافة بعدی ثلاثون سنة و قد تمت بعلی رضی الله عن.

رساله مختصری است در اعتقادات اهل سنت در ضمن چند «فصل» که به‌روش اشاعره گزارش کرده و مخصوصاً اشاره به خلاف معتزله و روافض (شیعه) می‌کند؛ خط: نسخ معرب، کا: عبد الله بن نصر بن محمد بن أبی الفتح لاسد وسانی، تا: یک‌شنبه ۲۱ رجب ۷۸۵ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۴گ (۱ر-۴۴ر)، اندازه: ۱۴/۵×۲۲سم [ف: ۲۰-۲۲۰]

۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۱۱۷/۳ و عکسی ۲۰۵۶/۳

آغاز: الحمدلله الاول بلا ابتداء و الآخر بلا انتهاء و الصلاة علی محمد و عترة الاصفیاء و بعد فهذه اصول الدین الخمسة؛ **انجام:** ثم محمد بن الحسن القائم بالحق و الحجة علی ... الائمة من بعدی عدد نقباء بنی اسرائیل

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ ۲گ (۵۹پ-۶۰پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴×۱۸/۵سم [محدث ارموی مخ:۱-۱۵۷] و [عکسی ف:۶-۷۹]

۴. قائن؛ مدرسه جعفریه؛ شماره نسخه: ۱۰۲/۶

آغاز: ان الابدی هو الذی لا نهایة لوجوده فلوکان الباری تعالی لوجوده نهایة لکان محدثاً

رساله‌ای است مختصر در بیان اعتقادات ضروری انسان؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۹۵۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوایی، عطف تیماج مشکی، ۴گ (۸۶-۹۰)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [کتابخانه‌های قائن: ف: ۹۰]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۶۸۷/۶

نسخه اصل: همان نسخه قبل [عکسی ف: ۵-۱۳۶]

۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۷۴۷/۴

آغاز: بسمله، اعتقد ان الله تعالی موجودلانه اوجد العالم وقادر بحدوث العالم وعالم لاحکام افعاله واتقانها وحی لصحة القدرة؛ **انجام:** و ما اعد الله فیهما من النعیم الدائم والعقاب الدائم لحق (لصدق) المخبربها و هو النبی صلی الله علیه و آله و الحمدلله رب العالمین

رساله‌ای کوتاه در بیان معتقدات امامیه که با عناوین «اَعتقدَ ...» بیان شده و در هشت فقره که با کلمه اعتقد شروع شده اصول و اعتقادات شیعه تبین شده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۳گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱-۱۸۲]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۸۱۸

آغاز: المقدمة الرابعة الحق أن ضرورة العفل فی أن المنعم یجب شکره ولایتم الشکر الا بالمعرفة؛ **انجام:** صاحب هذه العقیدة هو السید عبد العظیم الحسنی المدفون بالری ینبیء عن فضله ماورد فی هذا الحدیث

اصول اعتقادی را بر پایه شیعه و به‌روشی عقلی با اختصار بیان کرده پس از آن روایاتی در توحید و صفات الهی با شرح و توضیح لازم آورده، و گویا قطعه‌ای از کتابی مفصل باشد که این نسخه مقدمه چهارم آن کتاب است. روی برگ اول، بخشی از کتاب «البلاغ» حویزی (۱۰۷۴) دانسته شده، ولی در آغاز سلسله سند روایت اول این نسخه (در بخش روایت‌ها) نام شیخ علی بن احمد بن ابی جامع عاملی و تاریخ ۱۰۱۵ دیده می‌شود که با مقایسه با تاریخ درگذشت مشعشعی، نسبت این کتاب را به وی دور می‌سازد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: وسط؛ مصحح شاید توسط مؤلف؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹۴گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۲۰-۱۷۳]

۷. یزد؛ جامع کبیر؛ شماره نسخه: ۱۵۷/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱، قطع: جیبی [نشریه: ۴-۴۰۱]

۸. کاشان؛ عاطفی، حسن؛ شماره نسخه: بدون شماره/۱

آغاز: الحمدلله الذی انقذنی من الملل الباطلة و نجانی من النحل (در متن النمل) العاطلة و بصرنی من متابعة الاهواء و ارشدنی الی الفرق الناجیة من الفرق الهاویة و عرفنی الائمة المعصومین و

مرابتهم العالیة
درباره اسلام و موضوع امامت علی (ع) و نقل روایات در این باره و اختلافات در صدر اسلام؛ بی‌کا، تا: ظاهراً قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی [نشریه: ۷-۷۵۰]

۹. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۴۵۲/۲

خط: نستعلیق، کا: محمد رشید پسر محمد حکیم حسنی، تا: پنج‌شنبه ۲۶ ذیحجه ۱۱۰۲ق، جا: مکه؛ کاغذ: اصفهانی، ۳۹گ (۶۵-۱۰۳)، ۱۴ سطر (۹/۵×۱۱)، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [ف: ۳-۹۶۳]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۱۴۲۴۶

خط: نسخ، کا: حسن علی، تا: ۱۱۲۳ق [الفبائی: ۵۸]

۱۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۶۵۶۲/۴

آغاز: بسمله. باب معرفة الایمان و الاسلام و الاحسان. و الاصل فیه ما روی عن عمر بن الخطاب. رض. قال کنا جلوسا؛ **انجام:** علیه و علینا و کل بحطی آمین یا معین.
در این رساله از ایمان بحث شده است؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالنافع بن عبداللطیف ابن عبدالسلام آخوند المرحوم القرعالی الاجل مولانا دا ملا دولتشاه بن ملا عدلشاه، تا: ۱۲۱۱ق؛ کاغذ: فرنگی، ۳گ (۷۹پ-۸۱پ)، ۱۴ و ۲۰ سطر، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۳-۱۶۳]

۱۲. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۸۲۹/۴

آغاز: الحمدلله رب العالمین و الصلاة و السلام علی اشرف الانبیاء و سید المرسلین محمد و عترته الطاهرین؛ **انجام:** و صلی الله علی محمد و آله سید السادات و الحمدلله رب العالمین و لاحول و لاقوة الا بالله العلی العظیم
رسالة بصورة السؤال و الجواب فی اصول الدین عناوینه: «فان قیل ... فالجواب» فرغ منها فی ۱۷ رجب ۹۴۶؛ خط: نسخ، کا: علی بن عبدالله معروف به شاهویردی، تا: ۱۲۲۷ق؛ محشی؛ جلد: چرم مشکی، ۴۰گ (۸۹پ-۱۲۸ر)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [مؤید: ۲-۲۷۲]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۳۴/۲۲

بی‌کا،تا:محرم ۱۲۵۰ق،جا:کربلا؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج حنایی ضربی و مقوایی، ۴۹ص (۳۲۳-۳۷۱)، ۲۱ سطر [سنا: ف: ۲-۱۲۹]

۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۷۵۴

آغاز: مقدمه و خمسه ابواب و خاتمه کل باب؛ **انجام:** و اله ذوالفضل العظیم تمام
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۵۰ق؛ افتادگی: آغاز [رایانه]

۱۵. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۶۸۶/۱۳

مطالب تحت عنوان « ویجب ان یعتقد» آمده است؛ کاتب: محمد تقی دزفولی، تا: ۱۲۵۹ق؛ در آخر نسخه دارد سید محمود نوربخش؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۱گ، قطع: رحلی، اندازه: ۱۹/۵×۲۹/۵سم [ف: ۱-۵۱۷]

۱۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۶۶۵/۶

آغاز: الحمدلله الذی حمده ذخر واجب و شکره حق لازب و الثناء علیه بما هو اهله من الثناء من العمل الصائب

نسخه اصل: کتابخانه آکادمی لینچی، رم ۳۹ روسی ۳۳۹. مؤلف اعتقادات مذهبی خویش را جهت مکارمه برای قاضی عبدالله بن احمد عنثری فرستاده بواسطه طالع بن سالم (مقنت). مؤلف در مقدمه نام المتوکل بالله عباس بن عبدالرحمن بن محمد شهاری (۱۲۹۸) را به عنوان امام عصرش ذکر کرده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۸۸ق؛ ۱۶گ (۱۳۶-۱۵۱) [عکسی ف:۲-۲۹۲]

۱۷. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۳۶۰/۲

آغاز: و اعتقد ان ارکان الایمان اربعة، التوحید و العدل و النبوة و الامامة؛ **انجام:** و اعتقد ان الامام حی موجود فی زماننا ... و اللطف واجب علی الله تعالی فی کل وقت
بی‌کا، بی‌تا؛ ۷ص [ف: ۳-۵۹]

۱۸. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه: ۱مجموعه بدون شماره

آغاز: اشهد ان لا اله الا الله و حده لا شریک له ... فیقول العبد الضعیف الذلیل الجانی علی نفسه العاصی لربه؛ **انجام:** انی ثابت علی هذه الاعتقادات المذکورة کفی بالله شهیدا و صلی الله علی محمد و آله اجمعین.
رساله بسیار مختصری در عقاید شیعه امامیه در اصول دین؛ خط: نسخ زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ ترجمه فارسی آن بین سطور، در حاشیه صفحه آخر آن عبدالحسین در تاریخ ربیع الثانی ۱۱۲۱ عبارتی نوشته است دال بر اینکه او جامع کتاب مذکور و مترجم آن است [دلیل المخطوطات: ۱-۱۳۸]

۱۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۸۹۷-۱۰/۲۰۷

آغاز: بسمله وبه ثقفی فی سماء العالم نقل عن علل الشرایع حدیث مسند الی ان قال عن عبدالله بن فضل الهاشمی قال قلت لابی عبدالله لای علة جعل الله عزوجل الارواح فی الابدان بعد کونها؛ **انجام:** مسلم بن عقیل بن ابی طالب ویرتجز فقاتل حتی قتل (۹۸) فی ۳ حملات ثم قتله عمر وبن صلح الصیدوای
عقاید شیعی را به‌صورت مجالس متعدد و در آغاز هر مجلس با ذکر آیه ای از قرآن و اقوال مفسرین در شرح و توضیح آیه و نیز روایات اهل بیت (ع) و بعضاً اقوال حکما می‌آورد. این نسخه پیش‌نویس مؤلف بود و نظم و ترتیب خاصی ندارد، مباحثی در توحید، نبوت، امامت و برخی مطالب اخلاقی دارد. از کتاب‌های «روضة الواعظین»، «بحار الانوار»، تفسیر «صافی»، «تفسیر لاهیجی»، «الانوار» سید، «مجمع البحرین»، «ذریعة النجاة» و ... نقل می‌کند؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛ این نسخه پیش‌نویس مؤلف بود و نظم و ترتیب خاصی ندارد، مصحح، متن خط خوردگی دارد؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول، ۹۵گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۱-۴۴۳]

۲۰. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۹۷۸/۴

شاید مؤلف این رساله هم همان شیخ عبدالعلی بن شیخ محمود خادم جابلقی بروجردی حیدرآبادی باشد که آن را به برادران دینی هدیه کرده است. موجودی رساله، چهار فصل است: ۱. معرفت الله و معرفت صفات ثبوتی و سلبی، ۲. عدل، ۳. نبوت، ۴.

امامت. در هر فصلی مطالب تحت عنوان «فان قیل ما الدلیل علی ... فالجواب» آمده است، مثلاً در «فان قیل مالدلیل علی ان کل موجود من الممکنات حادث؟ فالجواب الدلیل علی ذلک ان کل موجود من الممکنات اما جوهر او عرض ...»؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: هندی، جلد: مقوا عطف میشن تریاکی، ۲۷گ (۷۶-۱۰۲)، ۱۲ سطر (۹×۱۲)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۳-۱۳۴۲]

۲۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۸۷۷

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از حوزه علمیه ولی عصر کرمان [رایانه]

۲۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۳۱/۱۰-طباطبائی

آغاز: و هو الان حی موجود من زمان ولادته المبارك و هو ... بین اظهرنا یرانا و لا نعرفه ... الخامس المعاد الذی هو عبارة عن عود الارواح الی الاجساد المثالیه او الاصلیه

بخشی از رساله‌ای است در اعتقادات که در نسخه تنها پایان امامت و آغاز معاد آن موجود است. در دنبال این بخش فقرات زیر آمده است: «نقل المرحوم ... شینا المعظم میرزا عبد الرحیم النهاوندی عن شیخ العلماء ... الشیخ محسن الشهیر بخنفر فتاوی غریبه؛ تاج ریزی با پیه کوفته کنند ... بار یک نوع دندان درد؛ در بتصرة المومنین مؤلف محمد مومن ... تنکابنی که به خیال خودش در اثبات اصول متصوفه بافته (صاحب جنگ در ذیل این فقره درباره خواجه نصیر طوسی و تالیفاتی که مطابق مرام باطنیه دارد بحث میکند)؛ الزمخشری قال علی علیه السلام لکاتبه عبد الله بن ابی رابع الق دواتک؛ قال الجاحظ لما قدم اشعب الطماع من المدینه بغداد؛ فی تلواشتداد الامر علی شیعه علی فی زمان معاویه؛ فی البحار ... ذکر هشام ... قال کان علی بن ابی بطالب علیه السلام عند کم لاعراق یقاتل عدوه؛ رایت فی بعض مؤلفات العامه سقط من اول النسخه و آخرها و لم اتحقق مؤلفها؛ و من ذلک آیات الحفظ؛ و مما ینفع للرمد یکتب و یعلق؛ و عند الحریق یکثر التکبیر؛ و وجدت بخط الفقیه الکبیر احمد موسی عجیل (دنبال این فقرات آیات شفاء است)؛ قال المحقق الشیخ علی فی شرح القواعد بعد نبسته الی جمع من الاصحاب القول بان الکعبه قبله من فی المسجد؛ فی تفسیر الکبیر اختلف اهل القبله فی مسمی الایمان»؛ بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ ۵۹گ [ف: ۲۳-۵۸۰]

۲۳. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۷۳۴

آغاز: او عالماً به عاجزاً عن ترکه او محتاجا الی فعله اوقادراً غیر محتاج بل یفعله عبثا؛ **انجام:** علی المنبر بمشهد من الناس اویروی ماورد فی فضل علی فی فضلهم و ان معاویة.

رساله‌ای موجز و مختصر در اعتقادات امامیه شامل چندین باب و هر باب در چند فصل، نسخه حاضرفقط ۴ باب را شامل است بدین تفصیل: ۱. توحید، ۲. عدل، ۳. نبوت، ۴. امامت؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف:-۳۹۴]

۲۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۶۳۴/۸

آغاز: بسمله، استدل علی وجود الله تعالی بوجود اثره؛ **انجام:** الا انما الدنیا کمنزل راکب اناخ عشیا و هو فی الصبح راحل.

رساله‌ای است مختصر و استدلالی درباره حقیقت ایمان؛ خط: نستعلیق،بی‌کا،بی‌تا؛ مصحح؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج زرشکی، مقوایی، عطف و لبه‌ها تیماج قهوه‌ای، ۷گ (۱۳۲-۱۳۸)، ۱۷ سطر (۸/۵×۱۷)، اندازه: ۱۴/۵×۲۶سم [ف: ۱۹-۲۹۵]

۲۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۴۷۸

آغاز: الناس طلبا للدنیا؛ **انجام:** و لما خلق الله آدم و جعله خلیفة.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: نوعی ترمه، جلد: تیماج مشکی، ۱۹گ، ۱۳ سطر (۵/۵×۹/۵)، اندازه: ۱۰×۱۴سم [ف: ۴-۱۳۰۹]

۲۶. بشرویه؛ امیرالمؤمنین؛ شماره نسخه: ۱۴۸

آغاز: و من ذلک قوله علیه السلام ... و المال میراث الفراغته الثانی العلم ... الی الحافظ و العلم تحفظ صاحبه ... المرور علی الصراط و المال یمنعه؛ **انجام:** فبالسند المتصل الی الشیخ الجلیل یرفعه الی ابی بصیر ... قال لیست الاستطاعة من کلامی و لا من کلام

رساله‌ای در موضوع اثبات اصول دین شیعه به روش خاص است. برخی عناوین آن چنین است: المسلک الثالث: فی بیان طبقات العلم و المطالب المهمة منها، المسلک الرابع: فی بیان اخذ المهم من العلم اولاً علی الترتیب فاولاً، المسلک الخامس: فی بیان ما ینبغی للطالب العلم، المسلک السادس: فی ذکر ما ینبغی للشیخ ان یفعله مع الطالبین، المقدمة الثانیة: فی قانون النظر و هی مرتبة علی عدة قوانین، القانون الاول: فی تعریف النظر، القانون الثانی: فی موضوع علم المیزان، القانون الثالث: فی ما یوصل الی معرفة هذا العلم، القانون الرابع: فی معانی الالفاظ، القانون العشرون: فی انواع الاقسیة، المقدمة الثالثة: فی احکام کلیه، المقدمة الرابعة: الحق ان ضرورة العقل قاضیة فی ان المنعم یجب شکره، الاصل الخامس: فی النبوة، المطلب الاول فی تعریفه، الاصل السادس: فی المعاد، خاتمة: فی ذکر طرف من الاخبار عن النبی و الایمة الاطهار و ما یعضرها من الآیات ... و انما اتینا بذلک بعد ما اثبتناه من الادلة العقلیة لتکون ذلک سنداً لها؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول؛ جلد: گالینگور با عطف پارچه، ۱۲۸گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف]

۲۷. قائن؛ مدرسه جعفریه؛ شماره نسخه: ۱۰۲/۶

آغاز: ان الابدی هو الذی لا نهایة لوجوده فلوکان الباری تعالی لوجوده نهایة لکان محدثاً

رساله‌ای است مختصر در بیان اعتقادات ضروری انسان؛ خط: نسخ،بی‌کا،بی‌تا؛افتادگی:آغاز؛جلد: مقوایی، عطف تیماج مشکی، ۴گ (۸۶-۹۰)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [کتابخانه‌های قائن: ف: ۹۰]

۲۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۹۳۶/۱۸

مانند ش ۲۰۸۹/۲ (ف ۵۳۶)؛ خط: نستعلیق، کا: سلطان محمود بن علی طبسی، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای حاشیه‌دار مقوایی، ۲گ (۳۶۶-۳۶۷)، ۲۱ سطر (۸/۵×۱۵)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱۰-۱۸۱۳]

۲۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۵/۲
با عنوان «رساله در علم کلام». ناقص؛ بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ قطع: خشتی [اهدائی ف:-۳۲۴]
۳۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۲۶۹/۱
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح [میراث شهاب: س۸ش۴-۶۸]
۳۱. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۶۴۶/۷
آغاز: بعض الحكماء من المتاخرين ان علمه تعالى بذاته هو عين ذاته و علمه بالاشياء المكنه عبارة عن وجود العقل الاول ... العقل لكونه ممكنا حادثا مسبوق با العدم الثانى معلوم للحق لان ما لا يعلم لا يمكن اعطاء الوجود ... فصل دهم: فى بيان الروح الاعظم و مراتبه و اسمائه فى العالم الانسانى ... فصل يازدهم: فى عود الروح و مظاهره اليه تعالى عند القيامة الكبرى ... فصل دوزادهم: فى النبوة و الرساله و المولاية ان للحق تعالى ظاهرا و باطنا؛ **انجام:** و ان لم يساعدهم الاسباب لم يحصل لهم ذلك الاباى شيى اشتغلوا كاتوا فيه بالكمال و لا كمال الا الله وحده هذا آخر ما اردنا بيانه من المقدمات و بعد فلنشرع فى بيان اسرار ما تضمنه الكتاب و الحمد لله الكريم الوهاب ... بعون الماتك الوهاب.
در دوازده فصل که سر فصول آنها نوشته نشده است؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۳۲ص (۲۱۷-۲۴۸)، قطع: ربعی [رشت و همدان: ف:-۱۴۲۳]
۳۲. گلپایگان؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۱۹/۲
آغاز: الحمدلله على ما أولى من سوابغ النعيم ... اما بعد فهذه مقالة يشتمل على ما يجب على المكلف اعتقادات من المعارف الخمس الاصولية؛ **انجام:** ثم ما بعده و نيتها أصلى فرض كذا قضاء لوجوبه قربة الى الله و لكن هذا آخر الرسالة
کا: احمد بن علی مازندرانی، بی‌تا؛ مصحح؛ ۱۲گ (۴۳پ-۵۴پ)، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [کتابخانه‌های گلپایگان: ف:-۹۸]
۳۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۹۷۹/۶
آغاز: بسمله. الحمدلله الواحد الاحد الصمد الماجد العلى الكبير السميع البصير ... و بعد اصول الدين ثلثه: الايمان و الاسلام و السنه؛ **انجام:** من لا يعلم شيئا لا يصدق بخبره فيه بل يقبل الجواب و يسكت. تم شرح آمنت بالله.
کتاب عقائد اهل السنه و اصول الایمان؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: چرم قهوه‌ای، ۲۵ص (۳۰۴- ۳۲۸)، ۱۹ سطر (۱۲×۲۰)، اندازه: ۱۹×۲۸سم [ف: ۴۷-]

● **الاعتقادات = شرح العقائد الشیبانیة** / کلام و اعتقادات / عربی

al-i'tiqādāt = s.-ul-'aqā'id-iš-šiybānīyya

گزارش یک قصیده با قافیه دال است در اعتقادات اهل سنت. شرح قصیدة دالیة فی الاعتقادات.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۹۶۴/۵
آغاز: بسمله. باب فى ذكر اعتقاد اهل السنة لتميز اهل الحق من اهل الباطل ... سائلا حمد ربى طاعة و تعبداً ×× و انظم نظماً فى العقيدة اوحداً. اى انا احمد ربى طاعة، اى فرضاً و تعبداً؛ **انجام:** العفو و المغفرة و العلى. و السلام على النبى نبدأبها و نختم بماتم. و الله اعلم بالصواب.
نام دوم کتاب به قرینه آغاز نسخه ذکر شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: رویه مقوای کاغذی، ۱۰گ (۱۴۲پ-۱۵۱پ)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۱سم [ف: ۷-۱۲۰]

● **اعتقادات = اصول و فروع دین** / کلام و اعتقادات، فقه / فارسی

e'teqādāt = osūl va forū'-e dīn

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۴۸۹/۹
آغاز: سبحانک لا علم لنا الا ما علمتنا ... اما بعد این ما لابد امامیه اثنی عشریه علیهم صلوات اللاه لسرمدیه که بر جمهور اهل اسلام فرض عین بل عین فرض است؛ **انجام:** اگر کسی به عمد روزه فرض را بگشاید قضا و کفارت و تعذیر بر او واجب شود و اگر افطار را حلال داند واجب القتل باشد.
رساله مختصری است در اصول و فروع بنا بر رای امامیه که مؤلف دانستن آن را بر هر مکلفی واجب می‌داند، این رساله مشتمل بر مختصری در اعتقادات سپس نماز و روزه و زکات و بخشی در شناخت اوزان شرعی می‌باشد؛ خط: نستعلیق، کا: محمد مظفر بن محمد حکیم، تا: جمعه غره شعبان ۱۰۸۷ق، جا: باغ مهرآباد اهرستان یزد؛ مصحح، محشی بیشتر در پزشکی؛ جلد: تیماج مشکی ترمیمی، ۱۳گ (۱۳۹پ-۱۵۱ر)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۲۰-۶۵]

● **اعتقادات** / کلام و اعتقادات / فارسی

e'teqādāt

غیر همانند:
۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۶۸۱/۲
به روش سنی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، ۲۱ سطر (۱۱×۱۷)، قطع: خشتی کوچک، اندازه: ۱۶×۱۹سم [ف: ۱۶-۶۷۰]
۲. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۲۶۵/۲
آغاز: ابتداء خلقت از بیخانه از اوراق دیگر که آنها مبنی بر سؤالاتست که جای دیگر نیست؛ **انجام:** قال عليه السلام خلق الله تعالى رأس آدم و صيهته من تربة الكعبة و صدره و ظهره من بيت المقدس
مؤلف در این کتاب مسائل اعتقادی از قبیل معاد، معراج، لوح وقلم، خلقت آسمانها و زمین و ... و مسائل مختلف دیگر را در

ضمن کلیاتی با استشهاد به آیات قرآنی جمع کرده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج قرمز مجدول، اندازه: ۱۵×۸/۵سم [ف: ۱-۲۴۳]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۴۷۷/۵

اعتقادات شیعی با استدلال؛ بی‌کا، تا: ۱۱۱۵ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی مقوایی، ۱ص (۸۷)، ۲۳ سطر (۱۳/۵×۲۱)، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۹-۱۲۴۵]

۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۰۸۴/۵-۱۱/۱۸۴

آغاز: بدانکه ایمان اعتقاد کردن است به دل و اقرار کردن به زبان و این ارکان پنج‌گانه را اصول دین گویند اول توحید دوم عدل؛ **انجام:** رکن پنجم ایمان معاد است و معاد آن است که متکلف اعتقاد کند ... پس هیچ شک نیست درحقیقت آن این است ارکان پنج‌گانه ایمان که بر عامه مکلفین واجب است معرفت آن. تمت الکتاب

رساله کوتاهی است در اعتقادات بدون مقدمه در پنج رکن؛ خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای با جدول گل و خطی و ترنج و سرترنج ضربی، ۷گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱-۴۳۸]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۲۸۶/۴

آغاز: الحمدلله علی نواله و الصلوة علی نبیه محمد و آله و بعد این چند کلمه در بیان اعتقاد است که هر بالغ و عاقل را به دانستن آن نموده اند؛ **انجام:** به جز صادق هم خبر به اینها داده است پس همه حق خواهد بود تمام.

خط: نستعلیق، کا: غیاث حسینی، تا: ۱۲۰۰ق؛ جلد: گالینگور، مشکی ضربی ترنج مجدول، ۱گ (۶۸ر-۶۸پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۳۸-۴۱۱]

۶. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۳۱۰

آغاز: بسمله. قول هو الله احد لفظ الله دلالت کند بر ذات واجب الوجود که مستجمع جمیع صفات و کمال و جمال و منزه از جمیع صفات نقص؛ **انجام:** بر حسب خواهش بعضی از دوستان حقیقی این بیست و پنج اعتقاد از الله خارج شد و السلام خیر الکلام

در اصول پنجگانه دین؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ در برگ ۱ر یادداشت میرزا ابراهیم بن میرزا عبدالحسین با تاریخ ۱۲۹۵، و در برگ ۲ر بهای نسخه (چهار هزار دینار)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۲۷گ، ۱۱ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف:-۱۲]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۲۹۷/۲

آغاز: بسمله، باب اول توحید باری تعالی، بدان ای پسر که توحید آنست که خدایتعالی را بیگانگی و یکتایی بشناسی

رساله متوسط در بیان اعتقادات شیعی در قالب اندرز و وصیت (بدان ای پسر!) و بیان اخلاق و آداب با استفاده از آیات و روایات و استشهاد به حکایات بلند و شیرین است که در چند «باب» تنظیم شده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج زرشکی، ۸۱ص (۴۸-۱۲۸)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۳۳/۲-۶۹]

۸. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۶۵۹/۲

آغاز: بدان که واجب عینی است بر هر بالغ و عاقل بنده و آزاد مرد و زن دانستن اصول دین که اثبات واجب الوجود و اثبات صفات ثبوتیه و ... فصل اول واجب الوجود که خالق عالم است باید که؛ **انجام:** فصل دوازده اقرار به بودن بهشت و دوزخ ... این آن است که هر چه را خدا و رسول ائمه خبر دهند حق باشد و اقرار به آن واجب، تمت.

رساله بسیار کوتاهی است در اعتقادات شیعی شامل ۱۲ «فصل»: ۱. اثبات واجب الوجود، ۲. صفات ثبوتیه؛ ۳. صفات سلبیه، ۴. عدل، ۵. نبوت، ۶. عصمت پیغمبران، ۷. عصمت جانشینان پیغمبر، ۸ امامت علی (ع)، ۹. امامت سایر ائمه (ع)، ۱۰. تبرا از دشمنان اهل بیت (ع)، ۱۱. معاد، ۱۲. اقرار به بودن بهشت و دوزخ و جزای اعمال؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمادی الثانی ۱۲۲۸ق؛ ۴گ (۳۲پ-۳۵ر)، ۲۸ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱-۵۵]

۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۰۸۴/۱-۱۱/۱۸۴

آغاز: از معرفت عقل دیگر پیدا شد و از معرفت خودنفس پیدا شد و از معرفت احتیاج او به حق جسم پیدا شد؛ **انجام:** والکلمات الدالة علی التوحید لم یطقها مثل هذه العجالة و الوقت لایقتضی الاطناب و الله اللهم بالصواب اللهم اشرح صدورنا بانوار المعارف و نور قلوبنا بحقایق اللطائف لطیف خبیر.

رساله مختصری است در هفت «باب» در بیان آفاق و انفس، عنوان باب‌های موجود چنین است: باب ۳. بیان واجب و ممکن و ممتنع الوجود، باب ۴. بیان آنکه حکمت چه بود که حق تعالی عالم بیافریند، باب ۵. مبدء و معاد؛ باب ۶. در نسخه نیامده، باب ۷. در تطبیق دادن آفاق و انفس. انجام این رساله منطبق با رساله شرح حدیث من عرف..» نوربخش خراسانی است که به عربی نگاشته شده است؛ خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، تا: ذیحجه ۱۲۳۶ق، جا: قربة تکلیم؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای با جدول گل و بوته و ترنج و سرترنج ضربی، ۲۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱-۴۴۲]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۸۱۶

آغاز: بسمله حمدله بعد اذا سالک سائل و قال ما الایمان قل هو التصدیق بالله و بالرسول و بما؛ **انجام:** حق الی مستحقه لما ثبت من عدله و حکمته فثبت اعادة الاجسام و الحمدلله رب العالمین.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۸ق؛ ضمیمه نسخه ش ۲۸۸۱۳ [رایانه]

۱۱. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۴۹۸/۳

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... اما بعد بدانکه اصول دین بر پنج است ... اما بعد بدانکه این رساله‌ای است مختصر به طریق سؤال و جواب درمذهب ائمه طاهرین؛ **انجام:** که مجموع پانزده باشد ... مجموع هزار و نه مسئله می‌شود

رساله مختصری است در بیان مذهب شیعه اثنی عشریه در اصول و

فروع دین مشتمل بر مقدمه‌ای در اصول دین و سه «باب» در فروع دین؛ خط: ثلث جلی، کا: محمد تقی بن محمد مهدی، تا: ۲۰ ذیقعده ۱۲۴۱ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوایی، ۸گ (۶۹ر-۷۶ر)، ابعاد متن: ۵×۱۰، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۲-۱۱۶]

۱۲. **خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۳۶۰/۲**

آغاز: محمد بن یعقوب کلینی باسناد معتبر از حضرت صادق (ع) روایت کرده که آن حضرت بشخصی از اصحاب خود فرمود که می‌خواهم تو را خبر دهم به چگونگی مسلمان شدن سلمان و ابوذر

قسمت‌هایی از یک کتاب احتمالاً عین الحیاة یا حق الیقین علامه مجلسی؛ خط: نسخ، کا: عبدالکریم بن مشهدی میر محمد، تا: ۲۲ صفر۱۲۴۱ق، ساکن در محله قاضی خوی؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: پلاستیکی، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف:-۱۸۰]

۱۳. **قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه: ۷۰۳/۳**

آغاز: سپاس جزیل و ثنای جمیل شایسته و سزاوار موجدی است که

در یک «مقدمه» و چند «فصل» و «خاتمه»؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۹ و۱۲۴۳ق؛ ۴گ [ف:-۱۲۱]

۱۴. **یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۲۶۹/۱**

آغاز: نه بزبان صادق است یعنی آنچه میگوید همه راست است؛ **انجام:** پس بیقین ثابت است که معاد حق است

خط: نسخ، کا: محمد علی بن ملا اسمعیل قریه شیری، تا: ۱۲۶۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی روکش کاغذ ابری درون زرد، ۱۰ص (۱-۱۰)، ۱۲ سطر (۷/۵×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۵-۱۵۹۴]

۱۵. **چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۵۷۳/۶**

آغاز: بسمله اما بعد چون بضابطه عقل و نقل معرفت اصول دین بر هر مکلفی واجب است و اجماع شیعه اثنی عشریه بر هر کس که جاهل است بهمگی آنها یا یکی بدلیل

خط: نستعلیق، کا: محمد دینایی، تا: ۱۲۷۳ق، جا: تهران، پامنار مدرسه میرزا صالح؛ جلد: مقوا زرشکی، ۹گ، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف:-۳۱۰]

۱۶. **تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۹۹۳/۷**

آغاز: اما در توحید باید اعتقاد کرد که خداوند سبحانه واحد است در ذات خود و شریکی نیست؛ **انجام:** و نسبت دادن به کفر و تصوف اعظم است از نسبت دادن به زنا، الذین یرون المحصنات ... و صلی الله علی محمد و اهل بیته الطیبین الطاهرین المعصومین المطهرین

خط: شکسته نستعلیق، کا: ابوالقاسم، تا: شب ۳ شوال ۱۲۷۵ق، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: میشن لایی قهوه‌ای، ۴گ (۵۵ر-۵۸)، ۱۸و ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۶-۱۸۲]

۱۷. **تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۴۵۵**

آغاز: (در دیباچه افتاده): ... باشد برای کتاب شاید ورق اول آن را اقلاً بخوانند و چون یکی از این سؤالات را ببینند ... اما سؤالات حقیر این است: اول از دوست و دشمن می‌شنوم که سرکار فرموده اند که اصول دین چهار است و تا حال معروف میان شیعه آن بوده که پنج است، حقیقت این امر را بیان فرمایند؛ **انجام:** و قصد اقامت ده روزی نموده بودیم. فرصت غنیمت شمرده به تحریر این رساله پرداخته. حامداً مصلیاً ۱۲۶۹

شاید از حاج محمد کریم خان کرمانی (۱۲۲۵-۱۲۸۸ ق/۱۸۱۰-۱۸۷۱م) باشد. ۳۰ پرسش است در مسائل اعتقادی آن روزگار. نخست ۳۰ پرسش را آورده، سپس هریک را در یک فصل پاسخ داده است. کتاب در ۱۳ ربیع الثانی ۱۲۶۹ در تغلن اباد (سرآسیاب) از روستاهای کرمان به انجام رسیده است؛ خط: نسخ، کا: عبدالکریم بن حاج عباس، تا: ۱۳ ربیع الاول ۱۲۸۳ق، برای آقا شیخ عبدالحسین شیرازی شاگرد حاج محمد کریم خان ابراهیمی؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: نخودی تیره فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای کهنه، ۱۱۳گ، ۱۳-۱۴ سطر (۵/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [ف: ۱-۲۳]

۱۸. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۰۰۱/۱۶**

آغاز: الحمدلله حق حمده و الصلوة و السلام علی خیر خلقه محمد و علی آله و صحبه اجمعین الطیبین، نموده می‌شود که بر کل مکلف یا مذکر و یا مؤنث باشند اتیان بر شرع قلبا و قالبا و اعتقادا و عملا واجب است؛ **انجام:** و مقدار فطره چنانچه در شرع قرار داد کرده‌اند شش مشت معتدل است این فطره بر همه مسلمانان ... تفصیل اینها که مذکور شدند در مبسوطات بجویند.

رساله کوتاهی است در بیان اعتقادات اهل سنت شامل شش اصل ایمان (توحید، ایمان به فرشتگان، ایمان به کتاب‌های آسمانی، ایمان به پیامبران الهی، ایمان به قیامت) و ارکان پنج‌گانه (شهادت به وحدانیت خداوند، نماز، زکات، روزه و حج)؛ خط: نستعلیق، کا: حبیب الله انصاری، تا: ۱۲۸۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ترنج با سر با نقش گل، مجدول گرهی، ۳گ (۲۰۷ر-۲۰۹ر)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۸-۱۴]

۱۹. **قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۶۵۳-۲۳/۱۷۳**

آغاز: بسمله بدانکه از جمله امورات واجبه معرفت اصول دین است یعنی معرفت به حضرت خالق و عدل او و نبوت و امامت و روز قیامت؛ **انجام:** مع ذلک حضرت را دید که نورش زیادتر از خورشید ومقام صاحب مشغول عبادت بود و فرمود بیا برویم مسجد کوفه در راه ابدا گل نبود و اثری از تاریکی و باران نبود دم مسجد غایب شد

ساله مفصلی در اعتقادات شیعه، مؤلف در آن ابتدا به طور مفصل در اثبات توحید و نبوت، بحث نموده و پس از اثبات امامت، تاریخ ائمه دوازده گانه شیعه را از امام علی (ع) تا امام زمان (عج) به تفصیل ذکر نموده. این رساله را یکی از منبریان قرن چهاردهم هجری به روش منبر تألیف نموده است؛ خط: تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوای قهوه‌ای عطف تیماج سرخ،

۳۸۱گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱-۴۳۶]

۲۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۴۶۶/۱

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... اما بعد بدان ای برادر که واجب است بر هر مکلفی که بالغ و عاقل باشد از زن و مرد؛ **انجام:** مخبر صادق خبر داده است ما را به وقوع آن پس باید حق باشد و شک و شبهه نداشته باشد.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۶ق؛ جلد: چرم قهوه‌ای ساده، ۱۲ص (۲۶- ۳۷)، ۱۱ و ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱/۸×۱۸/۵سم [ف: ۴۳-۱۰۸]

۲۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۸۷۰-۱۰/۱۱۰

آغاز: به مطلب برساند و اگر نیاید نرسد پس اگر میل به معصیت کند خدا او را جز به معصیت نکرده خواست برود؛ **انجام:** پس عهد گرفتند که یک دیگر را دوست دارند و از مخالفین ایشان که در سجین خلق شده اند روگردان و بیزار باشند پس

رساله‌ای است در اعتقادات شیعی شامل مباحثی در عدل الهی و توحید و بیان معراج و اشاره به بعضی از مطالب مشکله که در اخبار آمده است، و در بیان خلقت عالم، نظرات حکما و صوفیه را رد می‌کند؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و وسط و انجام؛ جلد: مقوا با روکش مشکی کاغذی، ۷۵گ، ۱۲-۱۵ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱-۴۳۷]

۲۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۶۵۸/۴-۱۸/۱۷۸

آغاز: این مسائل را با بوحنیفه رسانیده‌اند ... باب پنجم در معاد است. رباعی: گوئی که چو مردی نشوی زنده دگر×× گویا که تو را نیست ز خود هیچ خبر؛ **انجام:** حضرت رسول الله (ص) فرمود که می‌باشد بعد از من دوازده خلیفه که همگی از قریشند و این معنی در کتب معتبره اهل سنت به عبارات مختلفه نقل شده

برگ‌ها در صحافی پس و پیش شده و شناخته نشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی مجدول گرهی، ۳۰گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱-۴۴۰]

۲۳. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۳۱۱/۱

آغاز: بسمله خداوند عالم از برای هر امری از امور دین حدی قرار داده که هرگاه از آن حد تجاوز کنید و بگذرید آن مطلب خدا بعمل نیامده؛ **انجام:** الا انهم عباده و خلقه کما لا فرق بین الشعلة و النار الا ان النار اصل و الشعلة فرع

رساله کوتاهی است در اعتقادات و ادله اثبات توحید که در این جا فقط بخش اول این رساله که در اثبات توحید است موجود می‌باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ فاقد جلد، ۲۴گ (۱پ-۲۴پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱-۲۷۷]

۲۴. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۵۹۱

آغاز: دیگران نشو و نما می‌کنند و یک ماهه ایشان مانند یکساله دیگرانست؛ **انجام:** و احادیث بسیار وارد شده است که هر امری که از جانب خدا بر بنده وارد شود خدا اولی است بقبول عذر

بخشی از کتابی در اعتقادات که با استفاده از آیات و اخبار در چند باب تألیف شده، آیات و احادیث ترجمه شده، مؤلف داوری‌های بسیاری دارد با عنوان «مؤلف گوید». مباحث موجود عبارت است از: بخشی در تولد و طول عمر امام زمان، مقصد نهم در اثبات رجعت، باب ششم در اثبات معاد و بیان مقدمات از وقت مرگ تا انقضای عالم و در آن چند فصل است، فصل بیستم در باب انواع گناهان و توبه از آن‌ها است که در دو مرصد برگزار شده مرصد دوم در بیان وجوب توبه است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ دو برگ از آخر نونویس و الصاق شده، به نسخه آب رسیده و قسمت هایی از آن پوسیده؛ جلد: تیماج، مشکی، ضربی، ترنج با سر با نقش گل و بوته مجدول، ۱۹۳گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱-۵۰۵]

۲۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۵۶۶/۴

آغاز: اجسام قادر نیست و جماعتی گفته اند که خدا ائمه را قادر گردانیده و این امر را به ایشان تفویض نموده پس ایشان خلق را آفریده‌اند و روزی می‌دهند؛ **انجام:** و تقبل شفاعته و قبول شفاعت کن او را فی امته در باب امت و ارفع درجته و بلند گردان درجه او را

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوا، ۱۶گ (۸۴ر-۹۹پ)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۳۷-۶۰]

۲۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۱۰۷۷

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از رضا شیخان [رایانه]

۲۷. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۹۴۵

آغاز: شیئا ان یقول له کل فیکون و این منافات ندارد به آنکه اراده حق تعالی تعلق بامور قبیحه نگیرد؛ **انجام:** و اغلب اوقات آنرا در محرمات استعمال می‌کرده است بعد فرمود ببوئید.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ برگ ۷-باب سیم: در بیان صفاتی است که متعلق است به افعال حق تعالی و در آن چند مبحث است، مبحث اول: آنکه مذهب امامیه آن است که حسن و قبح افعال عقلی است و مراد از حسن آن است که فاعل قادر اگر آن فعل را بکند مستحق مدح و ثواب باشد؛ اهدایی: وزیری موسس؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی روکش کاغذ ابری عطف تیماج قرمز، ۱۰۷گ، ۱۹ سطر (۱۱×۱۷)، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: ۴-۱۴۸۱]

۲۸. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۱۰۷/۱

آغاز: اشاعره که نزد ایشان اگر چه کفر و ظلم و قبایح او آفریده؛ **انجام:** در تصنیفات شیوخ رحمهم الله طلب کند تا ظاهر گردد والسلام

کا: محمد باقر تبریزی، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ اهدایی: زاهدانی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی روکش کاغذ سبز عطف پارچه قرمز گوشه‌ها کاغذ عنابی درون کاغذ زرد، ۳گ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۴-۱۱۶۸]

۲۹. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۷۱۹/۵

رساله در اعتقادات و عرفان و ناقص است؛ بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: خشتی [ف:-۳۰۱]

۳۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۳۰۰/۵

آغاز: من علیه و به منا؛ **انجام:** و بالبعث و یوم القیمه.

رساله در اعتقادات و غیره مشتمل بر چندین فایده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ اهدایی: شیخ محمد جواد علمیه؛ کاغذ: کبود اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۶۱گ (۴۷-۱۰۷)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۴-۱۲۴۰]

۳۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۳۰۳

آغاز: از فصاحت و بلاغت و توابع و لواحق آن از خطب؛ **انجام:** دیگر باید دانست که عفو از حقوق آدمیان واقع نشود

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با پارچه آبی، ۱۸گ، ۱۲ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۹×۱۶/۵سم [ف: ۵-۱۶۰۸]

۳۲. زنجان؛ اخوان زنجانی-جلیل؛ شماره نسخه: بدون شماره

بی‌کا، بی‌تا [میراث اسلامی: ۵-۶۱۸]

۳۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۷۲۷/۲

آغاز: الحمدلله المتعالی بکبریاء الهیئة عن علائق عقول المخلوقات المتعظم بسناء حمدیة من مشابهة الممکنات الکائنات مخترع الذوات و الصفات؛ **انجام:** زیرا که در این علوم لفظها است که آن الفاظ در عهد و زمان صحابه نبود، جواب از کلمات و شبهات این است. و ... اختصار است.

رساله‌ای مختصر در مباحث مربوط به توحید و حقانیت اسلام که به روش مناظره و جدل و بدون فصل نبوی خاصی آمده است. مؤلف ظاهراً شیعه بوده و روش بحث و احترام از امیرالمؤمنین (ع) این معنی را می‌رساند؛ خط: نسخ کهن، بی‌کا، بی‌تا؛ نسخه نفیس و کهن و ارزشمند است؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵گ (۶ر-۱۰پ)، اندازه: ۱۳×۱۷سم [ف: ۱/۳۳-۲۰۵]

۳۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۹۴/۱-۵/۱۸۴

آغاز: بسمله قل هو الله احد. لفظ الله دلالت می‌کند بر ذات واجب الوجود که مستجمع جمیع صفات کمال وجمال است و منزه است از جمیع صفات کمال ... اعتقاد اول در توحید او؛ **انجام:** و تفاوت میان این دو آن است اطاعت و اکتساب معرفة عالم سخن گوید به علوم ربانی و عامی عجز از ادراك او و حال آنکه روح هر دو مساوی

رساله مختصری است در بیان اعتقادات شیعی شامل: توحید، عدل، نبوت، امامت و معاد و هر یك از آنها شامل چند «اعتقاد»: اعتقاد اول در توحید شامل پنج اعتقاد: اول آنکه خداوند خالق ممکنات است، دوم آنکه خداوند صاحب جمیع صفات و کمالست ... . مؤلف در جایی به گفته حاجی سید محمد باقر استناد می‌کند گویا معاصر سید محمدباقر موسوی شفتی است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: گالینگور، قهوه‌ای، عطف و گوشه خطوط ضربی مذهب، ۲۵گ، ۱۲-۱۸ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۱-۴۳۹]

۳۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۸۶۳

آغاز: بسمله جان فرازنسیمی که در گلشن هستی؛ **انجام:** صوم بسم الله و المهدی فاما شارح

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام [رایانه]

● اعتقادات / کلام و اعتقادات / فارسی

e‘teqādāt

رساله مختصری است در معرفت دین و فروع دین و مسائلی که دانستن آنها بر هر مکلف واجب است، به صورت سؤال و جواب.

آغاز: حمدله و الصلوة و السلام علی خیر خلقه ... اما بعد بدان که هر مکلف واجبست که واجبات خود را بداند و مسایل دین خود را اخذ کند که حق عالی این جهان فانی را عبث نیافریده است ... اگر پرسند بنده کیستی بگو بنده خدا

انجام: و بعد از نماز سنت است این دعا را بخواند اللهم صل علی سیدنا و نبینا و ... و الحسن العسکری و محمد مهدی و صاحب الامر و العصر و الزمان و خلیفة الرحمن برحمتك یا ارحم الراحمین.

همانند:

۱. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۶۹۴/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۹گ (۶۳ر-۷۱ر)، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱-۵۶]

۲. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۶۵۸/۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** هفتم انقلاب که از جمله مطهراتست آن است که شراب سرکه شود پاکست.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۳گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۷×۲۰/۵سم [ف: ۱-۵۶]

۳. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۶۹۰/۴

آغاز: اگر پرسند بنده کیستی بگو بنده خدا. اگر پرسند مسلمانی ؟ بگو الحمدلله اگر پرسند معنی الحمد لله چه باشد بگو شکر مر خدایی را که پروردگار عالم و عالمیانست. اگر پرسند بنده کیستی بگو بنده خدا؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۱۶ محرم ۱۲۸۶ق، به جهت نور چشمی محمد؛ ۸گ (۱۹۷پ-۲۰۴پ)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱-۵۶]

● الاعتقادات / کلام و اعتقادات / عربی

al-i‘tiqādāt

رساله‌ای کوتاه در بیان عقاید و اصول اعتقادی و فقهی شیعه که به قصد معرفی آن به صورت فشرده نگاشته شده و درآن با عنوان «یجب ان یعتقد ...» اصول معتقدی امامیه بدون ذکر دلیل شمرده شده است.

آغاز: یجب علی المکلف ان یعرف ان الله تعالی موجود لانه اوجد العالم بعد ان لم یکن اذ لو کان العالم قدیماً لکان اما متحرکاً او ساکناً والقسمان باطلان اما الحرکة فلان ماهیتها تسیدعی ... یجب ان یعتقد انه تعالی واجب الوجوده

همانند:

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۲۹/۱۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** فیقول اقصر ... من العمرة المتمتع بها لوجوبها قربه الی الله ثم یقصر شیاً من شعر راسه اولحیته

خط: نستعلیق، کا: افضل الدین محمد اصفهانی، تا: ۹۷۲ق، جا: کاشان، مدرسه معینه؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج آلبالویی یک لایی، ۱۳ص (۲۱۷-۲۲۹) [سنا: ف: ۲-۱۷۵]

۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۵۶۰/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** فیقول اری هذه الجمرة لوجوبه علی فی حجة الاسلام حج التمتع قربة الی الله تعالی ومنها الامر بالمعروف و النهی عن المنکر هذا واجب علی کل من یستطع تمت

خط: نسخ، کا: صفر علی، تا: ۱۲۲۴ق؛ ۶گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۱-۱۸۲]

● **اعتقادات** / کلام و اعتقادات / فارسی

e‘teqādāt

مؤلف از خود نامی نبرده، اما در معرفی کتاب می‌گوید: «بدان که این کتابی است در ذکر کلام واجبات و احادیث دعوات و بدون مقدمه مطالب را به گونه پرسش و پاسخ ادامه می‌دهد که «اگر گویند: چه مذهب داری؟ گویم: مذهب اهل بیت». مجموعه و کشکولی در آداب و سنت و احکام و تاریخ و حدیث بر اساس مذهب شیعه امامیه که جهت استفاده عمومی تنظیم و تدوین شده است.

آغاز: بسمله، حمد له بدانکه این کتابی است در ذکر کلام و واجبات و احادیث دعوات اگر گوید چند مذهب داری؟ گویم: مذهب اهل البیت ...

همانند:

۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۶۷۲/۱

آغاز: برابر **انجام:** پس بقول خدا و به اخبار مصطفی درست شد وجود امام ع.

تا بحث امامت را دربر دارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ واقف: سید سعید طباطبایی، ۱۳۳۲؛ کاغذ: نخودی و حنایی آهار مهره، جلد: دفه اول تیماج یک‌لا مشکی، دفه دوم مقوای سبز، ۱۵سطر، قطع: ربعی، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۵-۸۸]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۴۸۶/۲

آغاز: برابر **انجام:** و ما تدری نفس ما ذا تکسب غداً و ما تدری نفس بای ارض تموت ان الله علیم خبیر، تمت.

ط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۱گ (۱۸پ-۵۸پ)، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۳۳/۱-۵۱]

● **اعتقادات اشاعره** / کلام و اعتقادات / عربی

e‘teqādāt-e ašā‘ere

یزد؛ مدرسی؛ شماره نسخه: بدون شماره/۴

آغاز: قال النبی، صلی الله علیه و سلم ستفرق امتی؛ **انجام:** علی هذه العقاید و رزقک العمل بها بحب و یرضی.

در اعتقادات اهل سنت است؛ خط: نسخ خوب، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج تریاکی، ۵گ (۱۴۳-۱۴۷)، ۹ سطر (۶×۱۰)، اندازه: ۹×۱۴سم [میراث اسلامی: ۸-۴۵۷]

● **اعتقادات اهل حق** / کلام و اعتقادات / فارسی

e‘teqādāt ahl-e haq

ملا احمد

mollā ahmad

در اعتقادات اهل سنت است با نثری شیوا و با نقل از کتاب‌های پیشینیان، در ۳ «مقام»: ۱. بیان وجود و صفات، تنزیهات؛ ۲. نبوت؛ ۳. خلافت و افضلیت خلفا. هر مقام در چند «فصل» کوتاه و بلند، با نقل از کتاب‌های کلامی و غزالی و ملاجلال دوانی و ابوعلی سینا. در فصل علم باری از «افضل المتاخرین امیر صدرالدین مجد شیروانی (چنین)» یاد می‌کند، که وی معتقد به علم الهی در جزئیات نبوده است. نگارنده نظر نامساعدی با تکفیر فیلسوفان از سوی محمد غزالی داشته است. از جمله فصول آن: فصل اعتقاد کنیم که همه اشیاء که می‌بینیم موجود است و هست در نفس الامر نه خیال، فصل اعتقاد کنیم که این همه اشیاء که موجودند نبوده و پیدا شده و نخواهد ماند، فصل ایمان داریم که صفات خدای قدیم است.

آغاز: این رساله که در بیان عقائد اهل حق است ترتیب یافته بر سه مقام، المقام الاول فی الالهیات ایمان به وجود حق سبحانه و تعالی بدان که علماء دین و عرفاء اهل یقین

انجام: و مخالت میان قول ما و قول اصحاب نیست و با اشارت و تعلیم است به آن که اتفاق می‌باید و خیر در اتفاق است و اجماع دلیل رواه الترمذی الاصحاب جمع صحب جمع صاحب و هو من رای النبی صلی الله علیه و آله و سلم مؤمنا سواء کان فی حال البلوغ او قبله طال صحبته ام لا.

[فهرست گنج‌بخش منزوی ۴۸۴/۲؛ فهرست مشترک ۹۴۱/۲؛ فهرستواره منزوی ۷۷/۶ و ۴۳۴/۹]

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۰۸۰

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه گنج بخش-پاکستان ۵۳۶۷. نام مؤلف به

استناد نسخه مسجد اعظم ش ۶۳۴ ذکر شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: غره ذیحجه ۱۱۰۳ق؛ ۱۶۳ص [عکسی ف: ۶-۱۰۷]

۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۶۳۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی با نشان «منه رحمه الله»، مجدول؛ مهر: «فخرالدین محمد موسوی» (مربع)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۹۱گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱-۱۸۳]

● **اعتقادات حقه** / کلام و اعتقادات / فارسی

e'teqādāt-e haqqe

کاشانی، محمد تقی بن حسین ۱۲۳۶-۱۳۲۱ق

رساله‌ای در یک «مقدمه» و پنج «باب» و «خاتمه»: مقدمه در اصل خلقت انسان؛ باب ۱. معرفت خدا، در هفده فصل؛ ۲. عدل؛ ۳. نبوت، در سه فصل؛ ۴. امامت، در چهار فصل؛ ۵. معاد، در یازده فصل؛ خاتمه در رجعت.

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۴۸۷۳/۲

آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین و الصلواة و السلام علی نبیه المصطفی و آله الاطهار ... اما بعد چنین گوید فقیر خودکامه و حقیر سیه نامه

خط: نستعلیق، کا: سید علی نواب شهرستانی، تا: شعبان ۱۲۷۷ق؛ ۱۴ سطر (۷×۱۲/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۲-۱۸۱]

● **اعتقادات الخلیل** / کلام و اعتقادات / فارسی

e'teqādāt-ol-xalīl

حسینی، محمد خلیل بن محمد باقر، ق۱۲ قمری

hoseynī, mohammad xalīl ebn-e mohammad bāqer (-18c)

تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۴۱/۵

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: چهارشنبه ۲۵ ذیقعده ۱۱۳۴ق؛ محشی با نشانه «منه»؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی ضربی مقوایی، ۴گ (۲۴۸ر-۲۵۱پ)، ۱۹ سطر (۱۰و ۸×۱۷و ۱۹)، اندازه: ۱۸×۲۶/۵سم [ف:-۱۴۳]

● **اعتقادات سمرقندی** / کلام و اعتقادات / فارسی

e'teqādāt-e samarqandī

سمرقندی، اسحاق بن محمد، -۳۴۳ قمری

samarqandī, eshāq ebn-e mohammad (-955)

چون گمراهان در نواحی سمرقند و بخارا و ماوراءالنهر بسیار شده بودند، فقها و علما شکایت آنان را به نزد امیر سامانی بردند، وی عالمان را دستور داد تا کتابی در مذهب اهل سنت و جماعت گرد آورند و همگی بر آن متفق شدند که حکیم سمرقندی کتاب حاضر را بنا بر مذهب ابوحنیفه به نگارش در آورد. این کتاب در ابتدا به زبان عربی تالیف شده و به دستور امیر سامانی به فارسی برگردان شده است.

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... اما بعد بدانک سبب تصنیف این کتاب آن بود که گمراهان یعنی هواداران و مبتدعان چون به سمرقند.

[کشف الظنون ۱۱۵۷/۲؛ فهرستواره منزوی ۵۵۹/۹ «منتخب العقاید»]

شرح و حواشی:

۱-اعتقادات سمرقندی (منتخب) = منتخب عقیدة الامام أبی القاسم السمرقندی؛ پارسا، محمد بن محمد (۷۳۹-۸۲۲)

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۳۴۰/۳

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... اما بعد بدانک سبب تصنیف این کتاب آن بود که گمراهان یعنی هواداران و مبتدعان چون به سمرقند

نسخه اصل: کتابخانه مجلس شورا ۱۳۶۱۳ [این شماره در فهارس مجلس این رساله نیست]؛ خط: نسخ، کا: محمد بن محمد حافظی (خواجه محمد پارسا)، تا: سه‌شنبه ۲۹ رجب ۷۹۵ق، جا: محروسه اوش؛ مصحح، در آغاز رساله یادداشت اهدای کتاب از فکری سلجوقی به دکتر بیانی دیده می‌شود؛ ۸۳ص (۱۵۲-۲۳۴) [عکسی ف: ۶-۴۳۶]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۶۵۵ ض

بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

● **اعتقادات سمرقندی (منتخب) = منتخب عقیدة الامام أبی القاسم السمرقندی** / عرفان و تصوف / فارسی

e'teqādāt-e samarqandī (mn.) = montaxab-e 'aqīdat-ol emām-e abe-l-qāsem as-samarqandī

پارسا، محمد بن محمد، ۷۳۹؟-۸۲۲ قمری

pārsā, mohammad ebn-e mohammad (1339-1420)

وابسته به: اعتقادات سمرقندی؛ سمرقندی، اسحاق بن محمد (-۳۴۳)

گزیده‌ای است از کتاب «اعتقادات» سمرقندی در عقاید اهل سنت. مؤلف سبب تألیف این رساله را در مقدمه چنین آورده است که سبب تصنیف این کتاب آن بود که گمراهان یعنی هواداران و مبتدعان، چون به سمرقند و بخارا و ماوراءالنهر جمع آمدند و این سخن را به والی عهد که از آل سامان بود رسانیدند، امیر سامانی فرمود که بیان کنید مذهب راست و طریق سنت و جماعت را. سپس علمای سمرقند نیز به ابوالقاسم اسحاق سمرقندی اشاره نمود، آنگاه او کتابی به عربی به نام «العقیدة» تألیف می‌نماید. امیر سامانی دستور می‌دهد آن را به عربی ترجمه نمایند و این رساله گزیده همان کتاب است.

[کشف الظنون: ۱۱۵۷/۲؛ هدیة العارفین: ۱۹۹/۱]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۲۱۲/۶
آغاز: الحمد لله رب العالمین ... اما بعد، بدانکه سبب تصنیف این کتاب آن بود که گمراهان، یعنی هواداران و مبتدعان، چون به سمر قند و بخارا و ماوراء النهر رسیدند؛ **انجام:** و هم در خبر است که هر که این دعا بخواند که اللهم انی اسألك بان لك الحمد ... تمام شد به توفیق خداوند تعالی انتخاب این کتاب شریف.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۴۱ق؛ کاغذ: شرقی، ۲۴گ (۶۴پ-۸۷پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۳۳-۳۹۱]

● **اعتقادات شیخ احمد احسائی (ترجمه)** / کلام و اعتقادات / فارسی
e‘teqādāt-e šeyx ahmad-e ahsā‘ī (t.)
رشتی، کاظم بن قاسم، ۱۲۱۲-۱۲۵۹ قمری
raštī, kāzem ebn-e qāsem (1798-1843)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۱۴۹/۳
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۶گ (۲۸ر- ۴۳پ) [مختصر ف:-۱۵۶]

← اعتقادات شیخ طوسی ⩤ ثلاثون مسئلة فی معرفة الله

● **اعتقادات شیخیه** / کلام و اعتقادات / فارسی
e‘teqādāt-e šeyxīye
گیلانی، محمد مهدی بن اسدالله، ق۱۳ قمری
gīlānī, mohammad mahdī ebn-e asad-ol-lāh (-19c)

همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۷۸۹/۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۲۱ جمادی الاول ۱۲۹۱ق؛ قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: ۱۴۵۰]

● **اعتقادات الصادقین** / کلام و اعتقادات / فارسی
e‘teqādāt-os-sādeqīn
رساله مختصری در اصول و فروع دین، دارای دو «مطلب» و هر یک در «مقدمه» و چند «اصل» و «خاتمه».

گلپایگان؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۲۵/۳
آغاز: الحمدلله رب العالمین الذی لا اله الا هو الواحد الاحد الصمد الفرد الحی القیوم الدائم الأبد الذی لم یتخذ صاحبة و لا ولداً؛ **انجام:** و صنفی از برای گذران و معیشت عباد است و صنفی از برای عبادت و غیر آن مثل محافظت
بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۳۴گ (۳۳پ-۶۶پ)،اندازه:۱۰/۵×۱۵سم[کتابخانه‌های گلپایگان: ف: ۱۰۸]

← اعتقادات صدوق (ترجمه) ⩤ اعتقادات صدوق (ترجمه)
← اعتقادات صدوق (ترجمه) ⩤ اعتقادات

● **اعتقادات عبدالعظیم حسنی (ترجمه)** / کلام و اعتقادات / فارسی
e‘teqādāt-e ‘abd-ol-‘azīm-e hasanī (t.)

چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۶۶۶/۶
آغاز: بسمله، اعتقادات سید جلیل الشأن و عظیم القدر و المنزلة عبدالعظیم بن عبدالله الحسنی المعروف بشاه عبدالعظیم المدفون بارض ر که بعرض جناب مقدس هاد علیه السلام رسانید و حضرت بسیار پسندید و آن این است گفت: عبدالعظیم که شهادت می‌دهم بدرستی و راستی و یقین بقلب و زبان که خداوند یکی است
بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج سیاه با ترنج باسر، ۲گ، قطع: بغلی، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف:-۳۲۶]

● **اعتقادات عقلیه** / کلام و اعتقادات / فارسی
e‘teqādāt ‘aqlīye

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۶۱۰۰
آغاز: بسمله حمدله ... اما بعد این رساله ایست در بیان اعتقادات؛ **انجام:** هذا ثبات دینی و انت خیر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ضمیمه نسخه ش ۲۶۰۹۹ [رایانه]

← الاعتقادات علی المذهب الجعفری ⩤ الزام النواصب بامامة علی بن ابی طالب

● **اعتقادات فرق مختلف** / کلام و اعتقادات / فارسی
e‘teqādāt-e feraq-e moxtalef

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۴۶۸/۳
پراکنده هایی در ...؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰ ذیقعده ۱۲۳۳ق؛ جلد: تیماج مشکی نرم، ۲۵ص (۳۹-۶۳)، اندازه: ۱۰×۲۱/۵سم [ف: ۳-۹۶۷]

● **اعتقادات مجذوبیه = رسالة الحق** / عرفان و تصوف / فارسی
e‘teqādāt-e majzūbīye = r.t-ol-haqq
مجذوبعلی شاه، محمد جعفر بن صفر، ۱۱۷۵-۱۲۳۸

قمری

majzūb-ʻalī-šāh, mohammad jaʻfar ebn-e safar (1762-1823)

تاریخ تألیف: قرن ۱۳

چون گروهی از علما مؤلف را متهم به تصوف کرده بودند، وی در دفع این تهمت از خود رساله حاضر را نگاشت. وی در آن عقاید خود را می‌نگارد و اعتراف می‌کند که ریاضت بسیار داشته ولی این ریاضت‌ها تماماً شرعی بوده و از صوفیه بری است. در آغاز این رساله شرح حال خود را نیز می‌نگارد.

آغاز: الحمد لله رب العالمین والصلوة والسلام علی محمد وآله اجمعین عرضه می‌دارد ضعیف گناهکار و نحیف تبه کار محمد صفر ... از طایفه قراگوزلو که چون مدتهائی بود مدید و عهدهایی بسیار بعید که جمعی این ضعیف را منسوب می‌ساخته‌اند بتصوف

انجام: و اگر در آنچه گفتم تفکر نمایید در هر باب حق بر شما ظاهر می‌شود و الله یهدی من یشاء الی صراط مستقیم والحمد لله اولاً وآخراً انتهی ما اردنا نقله من کلماته به اینجا ختم می‌نماییم رساله را.

چاپ: به اهتمام سید هبة الله جذبی، با عنوان «العقائد المجذوبیه»

[دنا ۳۰/۲ (۲۶ نسخه)؛ نسخه‌های منزوی ۱۰۴۵/۲؛ فهرستواره منزوی ۱۲۰/۹ (۴ نسخه)]

۱. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۲۲

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف (گویا)، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی، ۴۰گ، ۲۰ سطر (۹×۱۵)، قطع: وزیری، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف:-۱۲]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۶۵۶/۳-۲۳/۱۷۶

آغاز و انجام: برابر

خط: تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج سرخ، ۵۳گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱-۴۴۳]

۳. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۳۴۸

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ (۷۵۶۵۶) [ف: ۳-۱۱]

۴. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۲۱۲/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ و ۱۴ [نشریه: ۲-۹۶]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۹۴۶/۴

خط: نستعلیق، کا: علی بن محمد بیک و محمد کاظم بن حاج زین العابدین محلاتی، تا: یک‌شنبه ۷ ربیع الثانی ۱۲۳۲ق، جا: خان گلشن همدان؛ جلد: تیماج بدون مقوا، ۱۲۷گ، اندازه: ۱۱×۲۱سم [ف: ۲۳-۱۱۷]

۶. دامغان؛ صادقیه؛ شماره نسخه: ۱۹۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: عبدالعلی، تا: جمادی الاول ۱۲۳۶ق؛ مصحح؛ وقف‌نامه کتاب با مهر «لا اله الا الله الملک الحق المبین عبده میرزابابا» (بیضی)، در صفحه آخر یادداشت‌هایی به نقل از رساله آفاق و انفس سید شرف الدین آملی آمده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۱گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف:-۱۶]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۲۳۰/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۷ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۸۸گ (۱پ-۸۸ر)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۲۴-۲۸]

۸. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۲۶۶/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الاول ۱۲۳۷ق؛ مصحح، مقابله شده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مجدول، ۷۱گ (۱پ-۷۱پ)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۱-۲۳۵]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۷۹۹

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۸ق، جا: قم؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی الوان، جلد: تیماج قرمز، ۱۳۹ص، مختلف السطر، قطع: رقعی، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۱۰-۱۷۸۶]

۱۰. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۷۱/۴

خط: نستعلیق، کا: جمال بن حاج محمد هادی شهیر به حاجی بابا، تا: پنج‌شنبه پایان ربیع الثانی ۱۲۴۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، ۴۱گ (۷۳پ-۱۱۳ر)، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف:-۲۵۳]

۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۷۰۴/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۲۳ ربیع الثانی ۱۲۴۸ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۶۷گ (۱۸۴پ-۲۵۰پ)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۵-۱۰۷]

۱۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: بدون شماره

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۹ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای مقوایی با ترنج و سرترنج با گل و بوته و مرغ، ۷۴گ (۱۱۵پ-۱۸۸پ)، ۱۳ سطر (۶/۲×۱۱/۵)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [رایانه]

۱۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۱۸۱/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد رحیم بن ابراهیم خان افشار نعمة اللهی، تا: یک‌شنبه ۲۰ و اندم جمادی الثانی ۱۲۵۱ق، جا: کرمان؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی مقوایی با ترنج، ۱۳۱گ (۱-۱۳۱)، ۱۵ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۱-۲۱۴۱]

۱۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۳۰۶/۵

خط: نسخ، کا: آقا بابا بن ملا محمد مهدی شهمیرزادی، تا: ۱۲۸۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی ضربی مقوایی، ۱۸ سطر (۸/۵×۱۵)، قطع: ربعی [ف: ۱۷-۱۰۳]

۱۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۷۱۷/۲

خط: نستعلیق، کا: محمد بن حاج ناد علی، تا: دوشنبه ۲۹ شوال

۱۲۸۴ق، برای حاج محمد شریف خان مستشار لشکر ایران؛ جلد: تیماج قرمز،۲۷گ(۱۷۲پ-۱۹۸ر)، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۲۰-۹۲]

۱۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۸۸۰

آغاز: بسمله، الحمدلله علی عباده الذین اصطفی؛ **انجام:** و لجمیع احبائه و اصدقائه بمحمد و آله.

خط: نستعلیق و شکسته، بی‌کا، تا: ۱۲۸۷ق؛ کاغذ: نباتی، جلد: تیماج [رایانه]

۱۷. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۴۷۹۱

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۹۲ق، قطع: بیاض رقعی [رشت و همدان: ف: ۱۲۴۳]

۱۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۵۸۷/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: صفر ۱۲۹۴ق؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۷۳گ (۹۸ر-۱۷۰ر)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۷-۱۷۵]

۱۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۸۷۷/۲-۳۹/۲۵۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد علی منشی بن میرزا محمدرفیع مستوفی کرمانی،تا: جمعه ۱۴ ذیحجه ۱۳۰۷ق؛ جلد: مقوا، عطف گالینگور قهوه‌ای، ۴۷گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۱-۴۴۴]

۲۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۱۰۲/۳

آغاز: بسمله. اعیان همه شیشه‌های گوناگون بود ×× کافتاد بران پرتو خورشید وجود / هر شیشه که بود سرخ یا زرد و کبود ×× خورشید در آن هم بهمان رنگ نمود. وجود حق ... بمثابه نور محسوس است و حقایق و اعیان ثابته بمنزله زجاجات متنوعه متلونه؛ **انجام:** و از دیدن تعقل نمی‌پردازد و الله اعلم بالصواب (تمام شد نسخه رساله اعتقادات قطب العرفاء ... ملا جعفر قراگوزلو یوم سه‌شنبه ۱۲ شهر جمیدی الثانیه ۱۳۰۹)

آغاز و انجام این نسخه شباهتی به رساله‌های مشابه ندارد جز این که در پایان به نام کتاب و مؤلف تصریح شده و ممکن است تحریری دیگر از آن باشد؛ خط: نسخ، کا: محمد سمنانی، تا: سه‌شنبه ۱۲ جمادی الثانی ۱۳۰۹ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی مقوایی، ۱۶گ (۳۳-۴۸)، ۲۲ سطر (۶×۱۵)، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۱۳-۳۰۸۲]

۲۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۰۱۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ابوالحسن، تا: ۱۶ صفر ۱۳۵۴ق؛ واقف: ملکزاده کوثر؛ جلد: مقوا. عطف پارچه، ۵۵گ، ۱۱ سطر [ف: ۱۱-۱۵۴]

۲۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۱۱۰

خط: نسخ معرب و نستعلیق، کا: هادی بن ملا محمد علی همدانی مشهور به گازرانی، تا: ۱۸ ربیع الثانی ۱۳۶۴ق، برای شیخ کاظم مجذوبی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۳گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۳-۳۱۵]

۲۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۱۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** ولیکن اصول و قواعد کلیه که از عمومات کتاب و سنت معلوم شود با عدم معارض نص

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: نائینی؛ ۵۶گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۴-۱۳۵]

۲۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۸۰۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** و نور قلوبنا بانوار الحکمة و الیقین بحق محمد و آله الطاهرین سلام الله علیهم اجمعین.

خط: نسخ، کا: محمد گیلانی، بی‌تا؛ واقف: ملکزاده کوثر؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای ضربی، ۴۹گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۱-۱۵۳]

۲۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۹۰۵/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۲گ (۸۰پ-۱۳۱ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲/۵سم [ف: ۲۶-۳۸۶]

۲۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۹۲۲/۶

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج مشکی، ۷۲ص (۳۲۳-۳۹۴)، ۲۳ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۰-۱۹۷۷]

۲۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۷۲۵

بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

← اعتقادات مجلسی ≻ الاعتقادات

← اعتقادات مجلسی (ترجمه) ≻ درر المسامع

● اعتقادات المجوس / ادیان و مذاهب / عربی

i'tiqādāt-ul-majūs

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۴۸۹۰/۷

آغاز: المجوس لا یعرفون آدم و لا نوحاً

بی‌کا، بی‌تا؛ در آخر آن آمده «کتبه ملا محمد رفیع مشهدی»؛ جلد: تیماج خرمائی لولایی، ۴ص، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۲-۲۰۱]

● اعتقادات (مختصر) / کلام و اعتقادات / فارسی

e'teqādāt (mx.)

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۹۱۸

آغاز: الحمدلله رب العالمین وصلی الله علی محمد و آله الطیبین الطاهرین و بعد این مختصری است در معرفت حضرت حق سبحانه بدان که قدیم چیزی را گویند که محال است فانی شدن آن؛ **انجام:** و در جمیع این‌ها استناد به سوی کتاب خدا و سنت رسول و آثار ائمه علیهم السلام باید داشته باشد و بالاتر مرتبه او بقاء در فناء ... و هر گاه آن چه ذکر شد در شخص حاصل شد آن

شخص تقریر و تسدید کرده شده از جانب الهی خواهد بود و این دلیل بر تصدیق خداوندی است
اعتقادات شیعه را در چهار فصل معرفة الهی، معرفت النبی، معرفة الامام و تولی و تبری بیان کرده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الثانی ۱۲۸۹ق؛ جلد: مقوا، ۱۰گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۵-۱۹۵۴]

● **اعتقادات (منظوم) = طومار** / کلام و اعتقادات / فارسی
al-e‘teqādāt (manzūm) = tūmār

حسنی سمنانی، علی اکبر بن محمد حسن، ق۱۳ قمری
hasanī-ye semnānī, ‘alī akbar ebn-e mohammad hasan (-19c)

مثنوی مفصلی است در احوال آخرت و برزخ و میزان و رجعت و ظهور امام زمان و معراج حضرت پیامبر، مؤلف در پایان آن تفصیل مطالب را به کتاب «فصل الخطاب» خود حواله می‌دهد و می‌گوید: «ای بسی اردی بهشت و تیرماه ×× در بطالت رفت بر من آه آه / رفت سی سال از زمان کودکی ×× عمر من در غفلت و بیهودگی / بود این طومار فردی مختصر ×× کامد از دیوان اسرار بشر/ شرح این اجمال از فصل الخطاب ×× جوی ای مخدوم از اصل کتاب / بود تاریخ اندر این طومار یار ×× شصت دو بود و صد بعد از هزار». او می‌گوید مقصود از نظم این مثنوی دو چیز بود: یکی رفع شبهه از اعجاز قرآن، دیگر آنکه چون غالب طباع مایل به کلام موزون است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۶۲۳/۱-۵۸/۷۳
آغاز: چون خدا خواهد که غفاری کند ×× میل بنده جانب زاری کند/ آب شور چشم هنگام دعا ×× میدهد آیینه دل را صفا
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۳۲گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱-۴۴۹]

● **اعتقادات (منظوم)** / کلام و اعتقادات-ترکی
e‘teqādāt (manzūm)

تاج الدین
tāj-od-dīn

منظومه مفصلی است در عقاید اهل سنت از شاعری به نام تاج‌الدین.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۳۷۷/۱-۲۲/۹۷
آغاز: تعالی الله زهی خلاق عالم ×× ایدان بر قطره دن خلقی مکرم / مصور خاکدان تقویم احسن ×× ایدار گلزار گل لاردان مزین؛ **انجام:** او زنکنی ایله خوب بولغان ساری کوب ×× نچه من کوب دیگانلار بولدی منکوب / بولوب خوش بتاز لک بر له مغرور ×× دیمه من طور کراک دین بوسه منظور

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مشکی ضربی مجدول، ۴۹گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱-۴۴۸]

● **اعتقادات منظوم** / کلام و اعتقادات / عربی و فارسی
e‘teqādāt (manzūm)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۸۳۴/۱۲
آغاز: و ما القرآن مخلوقاً تعالی ×× کلام الرب عن جنس المقال / ورب العرش مستول علیه×× بلا وصف التمکن و اتصال. (آغاز ترجمه:) نه مخلوق است قرآن و نه محدث ×× کلام حق شنایسش تعالی / بر از عرش است خدا فوق جهت نه ×× ز روی مرتبت گویم نه بالا؛ **انجام:** لعل الله یعفوه بفضل ×× و یعطیه السعادة فی المأل. (انجام ترجمه:) مگر ایزد بیامرزد به فضلش ×× سعادتها دهد در دار عقبی / بخوانم مر خدا را در همه وقت ×× ز بهر آن که ذکری گوید از ما / به فیروزی شد این توحید منظوم ×× چو سمط گوهر و عقد ثریا / خداوندا به فضل خود بیامرز ×× مر آن کس را که کرد این نظم انشاء
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: مقوا، با روکش پارچه‌ای، ۵گ (۸۴پ-۸۸ر)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲۰-۳۶۷]

● **اعتقادات (منظوم)** / کلام و اعتقادات / فارسی
e‘teqādāt (manzūm)

وابسته به: الاعتقادات = صراط النجات = اعتقادات مجلسی = سیر و سلوک = رد صوفیه = مغنی الاصول = اعتقادیه؛ مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی (۱۰۳۷-۱۱۱۰)
رساله منظوم مشتمل بر ترجمه اعتقادات مرحوم مجلسی (ر ه) و خلاصه مهمات علم اخلاق را شامل می‌شود در آخر اشعار صلاة تا آخر حج را آورده شده است.

اصفهان؛ مهدوی، مصلح الدین؛ شماره نسخه: ۱۱۳
آغاز: به اسم خواجه ای آغاز دفتر ×× که حمد بندگان او راست یکسر؛ **انجام:** الا یا من دخله کان امن ×× خدا را یاری از من فیه کاین
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۷۹ق؛ جلد: تیماج عنابی، ۹۳گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف:-۱۱۱]

● **اعتقادات (منظوم)** / کلام و اعتقادات، شعر / کردی
e‘teqādāt (manzūm)

تاریخ تألیف: از ۱۲۸۰ق تا ۱۲۸۱ق
منظومه‌ای است مفصل قریب هزار و هشتصد بیت، درباره اعتقادات و عقاید اهل سنت.

قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۶۳۵/۱

آغاز: زبده عقیده و خلاصه کلام ×× هر له تو و بوتوس حمد و ثنای تام / هر خوئی بوخوت برهان و تیر بس ×× بشی خوی تیکل نای بکاکس؛ **انجام:** توخر معدومی هر ناد یاریت ×× نه مختاریت راس نه لا مختاریت / نزاع بر یاوه دکل خاص و عام×× صح العقیدة و تم الکلام

خط: نستعلیق، کا: آقا میرزا محمد صالح (قسمت اول)، حبیب اله بن نصرالله (قسمت دوم)، تا: ۱۶ جمادی الاول ۱۳۲۱ق؛ محشی از مؤلف؛ جلد: مقوایی، ۸۰گ (۱پ-۸۰ر)، ۱۲ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۲-۲۶۶]

● **اعتقادات (منظوم)** / کلام و اعتقادات / کردی

e‘teqādāt (manzūm)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۳۱۵/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مجدول، ۲گ (۴۶پ-۴۷پ)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۳۸-۴۴۶]

● **الاعتقادات و الاحکام** / کلام و اعتقادات

al-i‘tiqādāt wa-l aḥkām

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۲۶۶

بی‌کا، تا: ۱۰۴۰ق [د.ث. مجلس]

● **الاعتقادات و الاخلاق** / کلام و اعتقادات، اخلاق / عربی

al-i‘tiqādāt wa-l-axlāq

مجموعه‌ای است از احادیث گردآوری شده از کتاب‌های مهم روایی شیعه. در این نسخه دو باب آن با عناوین «باب المیثاق والطینة» و «باب التوبة» آمده است. در یک جا عنوان «الفرقه-الفرقه» و شعری به فارسی از شیخ بهایی منقول است.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۸۷۲/۳

آغاز: و فی خبر البکری قال علیه السلام و خلق من نور الکرسی اللوح وخلق من نور اللوح القلم و عن ابی عباس قال قال رسول الله صلی الله علیه و اله و سلم خلق الله لوحا من درة بیضاء؛ **انجام:** سمعت اباجعفر علیه السلام افرح بتوبة عبده حسین یتوب من رجل ضلت راحلته فی ارض قفرو علیها طعامه و شرابه فبینما هو کذلک لایدری مایضع ولااین یتوجه حتی وضع رأسة لینام فاتاه اتِ فقال له هل لک فی راحلتک قال نعم قال هو ذة

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، مجدول گرهی، ۱۸گ، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱-۱۸۳]

● **الاعتقادات و ألفاظ الکفر (رسالة فی ...) = رسالة فی قول: «اگر بندن کفر صادر اولدیسه» = رسالة فیمن صدر عنه الکفر ثم تاب هل یصح ذلک أم لا؟** / کلام و اعتقادات، امامت / ترکی و عربی

al-i‘tiqādāt wa alfāẓ-ul kufr (r.-un fī) = r.-un fī qawl-i: «agar bande kofr sader ūldīse» = r.-un fī-man ṣadara ‘an-hu-l kufr ṯumma tāba hal yaṣiḥḥ-u ḏālik am lā?

برکلی، محمد بن پیرعلی، ۹۲۹-۹۸۱ قمری

berkelī, mohammad ebn-e pīr-‘alī (1523-1574)

رساله‌ای بسیار موجز به عربی و ترکی با لهجه عثمانی است در اینکه اگر کسی بنا به دلائلی (همچون به‌کار بردن الفاظ کفر) کافر شده باشد و سپس توبه نماید، آیا توبه‌اش قبول است و ایمان وی برمی‌گردد یا نه؟ از این اثر نسخه‌هایی در کتابخانه‌های تونس، مصر و ترکیه موجود است که علیرضا قره بلوط گزارشی از برخی از آن‌ها به دست داده است. باید افزود که اثری مشابه، در فهرست دیجیتالی کتابخانه دانشکده زبان و تاریخ دانشگاه آنکارا در ترکیه رساله‌ای با عنوان «تحدید الإیمان» از مؤلفی با نام احمد الواعظ به شماره‌های «Müteferrik I, 580/VII» و «Müteferrik I, 364/V» موجوداست که به نظر می‌رسد در ادامه، با رساله مورد بحث جدا می‌شوند. البته برای نظر نهایی، باید روی هر دو متن ـ در صورت دسترسی ـ بررسی تطبیقی صورت گیرد.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۵۸/۱ کر

آغاز: بسمله، الحمدلله علی عباده الذین اصطفی؛ اعلم أن بعض الناس زعم أن قول القائل اگر بندن کفر صادر اولدیسه توبه ایتدم دین اسلام گیردم یوجب الشک فی الإیمان و أنه کفر و هذا مردود فإن صدق الشرطیة لایستلزم؛ **انجام:** و قد اعترض بعض الملاحدة علیها بأنه یستلزم الشک فی الإیمان ... قال بعض الکمل و هذا الاعتراض إنکار الشمس وقت الضحی و ناش من الحسد ببیانه طریق محمد و من عناؤه المکبة

خط: نستعلیق، کا: صفی بن علی، تا: قرن ۱۲؛ پیش از آغاز متن، فوائدی همچون یک بیت شعر فارسی (یار بد، بدتر بود ...) بیان کتب امانتی نزد مالک نسخه، که از کسانی همچون عثمان افندی، قواقلی ملا محمد، احمد افندی، حمامچی زاده، حافظ افندی و ... گرفته شده است، فایده‌ای در واژه «حمد» و مفهوم دقیق آن که به ترکی نگاشته شده است، نکته‌ای ادبی و تفسیری از شرح تعریفات و عصام و ... آمده؛ کاغذ: فرنگی نخودی نازک، جلد: مقوایی با روکش کرم با عطف تیماج قهوه‌ای، ۱گ (۲پ)، ۲۶ سطر (۹×۱۳)، قطع: خشتی، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [ف: ۴۰/۲-۲۱۴]

● **اعتقادات و فقه** / کلام و اعتقادات، شعر / فارسی

e‘teqādāt va feqh

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۰۰۹/۴

آغاز: معرفت در خدا شناسی دان ×× بدلیل و بحجت و برهان؛
انجام: همه را بر رضای خویش بدار ×× حشر کن ربنا به هشت و چهار. تمت الکتاب بعون الملک الوهاب.

بی‌کا، تا: شوال ۱۲۱۰ق؛، اهدایی: حاج علی اکبر مروج الاسلام؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۷۰گ (۵۶–۱۲۵)، ۱۵ سطر (۸×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۴–۱۱۲۶]

● **اعتقادات و فقه و قراءات** / کلام و اعتقادات، قرائت، فقه
e‘teqādāt va feqh va qerā’āt

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۳۶۲

مجموعه در «اعتقادات و فقه و قراءات» ناشناخته؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ قطع: جیبی [میراث شهاب: س۸ش۴–۶۸]

● **الاعتقادات و المواعظ = آغاز و انجام** / کلام و اعتقادات / فارسی
al-e‘teqādāt va-l-mavā‘ez = āqāz va anjām

رساله مفصلی است در اعتقادات و مواعظ و پند و اندرز که در چند «باب» (گویا چهل باب) تدوین شده است. اغلب این مطالب در اعتقادات شیعی است و اغلب مطالب آن راجع به علایم آخرالزمان و بر پایی قیامت است. فهرست ابواب آن عبارتند از: ۱ و ۲. ندارد؛ ۳. معرفت الله تعالی؛ ۴. الاستعاذة؛ ۵. فضل بسم الله الرحمن الرحیم؛ ۶. فضل قرآن؛ ۷. فضل روز جمعه؛ ۸. فضل صلوات؛ ۹. مقالات موسی؛ ۱۰. صفت جان بن جان؛ ۱۱. آفرینش آدم؛ ۱۲. دمیدن روح به جسد آدم؛ ۱۳. صفت تولد دجال؛ ۱۴. آفریدن خر دجال؛ ۱۵. صفت دجال؛ ۱۶. پیدا شدن اصحب؛ ۱۷. بیرون آمدن محمد مهدی (ع)؛ ۱۸. خروج دجال؛ ۱۹. فرود آمدن عیسی (ع)؛ ۲۰. بیرون آمدن یاجوج و ماجوج؛ ۲۱. ندارد؛ ۲۲. بیرون آمدن دابة الارض؛ ۲۳. بعث و نشر؛ ۲۴. بیان موقف؛ ۲۵. اعراف؛ ۲۶. فرو شدن آفتاب؛ ۲۷. خراب شدن شهرها که پیش از قیامت باشد؛ ۲۸. شرح قیامت؛ ۲۹. دمیدن صور؛ ۳۰. برانگیختن خلایق؛ ۳۱. صفت دوزخ؛ ۳۲. صراط؛ ۳۳. ندارد؛ ۳۴. بیان نامه دادن؛ ۳۵. صفت مرگ؛ ۳۶. مالابد؛ ۳۷. قصه بلوقیا؛ ۳۸. قضا و قدر؛ ۳۹. بیان نماز.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۹۴۰–۵۹/۱۶۰

آغاز: از آن دوستر ندارد که کسی شادی به دل مسلمانی رساند عقبة بن صالح گفت طواف می‌کردم دیدم شخصی دست به دوش من زد

از ماقبل باب سوم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۱۰۳گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۱–۴۵۰]

● **اعتقاد الحکماء** / فلسفه / عربی
i‘tiqād-ul-ḥukamā’

سهروردی، یحیی بن حبش، ۵۴۹؟–۵۸۷ ؟ قمری
sohravardī, yahyā ebn-e hebaš (1155-1192)

مؤلف در این رساله در مقام رد اتهامی است که به عرفا و صوفیه نسبت می‌دادند و آنها را دهری و مادی می‌نامیدند و اثبات می‌کند که آنها همه موحد و معتقد به وحدانیت خداوند می‌باشند.

آغاز: اما بعد حمدالله تعالی و الصلوة علی نبیه محمد و آله فسبب تحریر هذه الکلمات هو انی لما رأیت انه تطرق السنة الناس الی اهل العلم من الحکماء المتألهة و اشتد التنکیر فی حقهم

انجام: فطوبی لمن ادرک نفسه قبل الموت و حصل لنفسه فی الدنیا درجة یلتذ بها فی دار الفناء و یفرح بها فی دار البقاء و اسأل الله التوفیق فانه قدیر و بالاجابة جدیر المبدع للکل. و الحمد لله و الصلوة علی نبینا و سیدنا و آله اجمعین.

چاپ: مجموعه مصنفات شیخ اشراق، جلد دوم، تصحیح هانری کربن (تهران، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی: ۱۳۸۰ (چاپ سوم))
[دنا ۳۱/۲ (۹ نسخه)]

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۴۱۲/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن علی دامغانی الجابرمی المولد، تا: ۶۵۹ق؛ کاغذ: اصفهانی، شکری، جلد: تیماج تریاکی یک‌لا، ۱۳ص (۸۲–۹۴)، ۱۹ سطر (۶×۱۵/۵)، اندازه: ۹/۵×۱۹سم [ف: ۵–۵۴۲]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۳۶/۲–ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱–۵۶۶]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۳۰/۵

آغاز: برابر

بی‌کا، تا: قرن ۸؛ قطع: وزیری، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۲–۳۸۹]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۷۹۲/۲

خط: نستعلیق، کا: میر محمد باقر داماد، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا عطف میشن زرد، ۶گ (۷ر–۱۲پ)، ۱۵ سطر (۴×۱۰)، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۸–۳۵۷]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۱۹/۳۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ ریز، بی‌کا، تا: ۱۰۴۶ق؛ کاغذ: فرنگی نازک و کهنه، جلد: تیماج مشکی. ۲۳ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۲/۵×۲۵سم [ف: ۴–۱۶۰]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۹۰۳/۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد مؤمن بن علینقی باکی، تا: قرن ۱۲؛ جا: اصفهان؛ در پایان نوشته که این نسخه از خط میر محمد باقر داماد

نوشته شده؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ یک لایی، ۲گ (۸۴پ-۸۵پ)،۴۸سطر(۹×۲۳)،اندازه: ۱۴/۵×۳۰سم [ف: ۱۴-۱۲۰]

۶. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۴۷۳/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن شیخ عبد الحمید بن شیخ علی، تا: پنج‌شنبه ۲۲ رمضان ۱۱۷۶ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۶گ (۱۲۵-۱۳۰ر)، ۲۱ سطر (۷×۱۶)، اندازه: ۱۱/۵×۲۰سم [ف: ۲-۸۱]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۴۳/۵-ف

نسخه اصل: بغداد لی وهبی ش ۲۰۲۳؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ ۴گ (۴۴پ-۴۷پ) [فیلمها ف: ۱-۵۱۷]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۰۵۹/۷-ف

بی کا، بی تا [فیلمها ف: ۲-۵۱]

● **اعتقاد اهل سنت و جماعت = اصول سلطان بن السلطان سلطان ولد** / کلام و اعتقادات / فارسی

e‘teqād-e ahl-e sonnat va jamā‘at = osūl-e soltān ebn-es-soltān soltān valad

سلطان ولد، احمد بن محمد، **۶۲۳-۷۱۲ قمری**

soltān valad, ahmad ebn-e mohammad (1227-1313)

دارای عنوان‌های «فصل».

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۷۰/۸-ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۲۰۵۲؛ خط: نسخ، کا: مبارک بن اصیل بن محمد بن نجیب ملقب به نجم قرطاسی، تا: با تاریخ ۶۸۶ق؛ ۶گ (۱۲۵-۱۳۰)، ۱۳ سطر [فیلمها ف: ۱-۴۴۷]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۴۶۳/۳-عکس و ۳۴۶۴/۳-عکس

نسخه اصل: توبینگن Oct Or. 3784؛ بی کا، بی تا؛ ۸گ (۱۵۶ر-۱۶۳پ) [فیلمها ف: ۳-۲۲۴]

● **اعتقادنامه** / کلام و اعتقادات / عربی

e‘teqād-nāme

جعفر بن محمد (ع)، امام ششم، **۸۰-۱۴۸ قمری**

ja‘far ebn-e mohammad, emām-e šešom (700-766)

در این اثر اعتقادات امام جعفر صادق (ع) در زمینه اصول دین به طور بسیار مختصر بیان شده است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۵۷۲/۸

آغاز: بسمله، اشهد ان لا اله الا الله وحده لا شریک له؛ **انجام:** و تصدیق الله له بالمعجزات

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای روشن مقوایی مجدول ضربی، ۱گ (۱۹۳-۱۹۳پ)، ۱۷ سطر (۴/۵×۱۲)، اندازه: ۹×۱۷سم [ف: ۱۹-۲۱۰]

● **اعتقادنامه** / کلام و اعتقادات / فارسی

e‘teqād-nāme

صابونی، بن احمد بن محمود، ق۷ قمری

sābūnī، ben ahmad ben mahmūd (-13c)

ترجمه و افزوده‌هایی بر کتاب پدرش «الکفایة فی الهدایة» احمد بن محمود صابونی بخاری (-۵۸۰ق) است. وی در مقدمه کوتاهش از خود نام نبرده و در منابع هم ذکری از او به میان نیامده است. تنها در ذیل تاریخ بغداد ابن نجار بغدادی (۵۷۸-۶۴۳ق) از ابوالمحامد محمود بن احمد بن الصابونی البخاری یاد شده که احتمال دارد مؤلف کتاب ما باشد. در نسخه نام پدر مؤلف به صورت «ابومحمد بن احمد بن محمود الصابون البخاری» آمده که به صورت صحیح آن «ابوالمحامد احمد بن محمود صابونی بخاری» است.

[برای کتاب اصل رک: بروکلمان ۳۰۵/۶-۳۰۶؛ معجم التاریخ التراث الاسلامی، ۵۳۷/۱؛ کشف الظنون ۱۴۹۹/۲-۱۵۰۰و ۲۰۴۰]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۸۷۷/۲

آغاز: تیمنا بذکره. حمد و ثنا بی انتها مر خدای را عزوجل که لا کمال بی نیازی جمله آفریده‌ها را هست کرد و بعضی را از فرزندان ذات و صفات خود مکرم گردانید ... بدانک اتفاق جمله علماء اسلام است رحمة الله علیهم اجمعین که اول فریضه که بر عاقل و بالغ است معرفت خداس است عزوجل پس او توحید وی و ایمان و اسلام باز دانستن شرایع اسلام و گزارد وی ... و چون کبار علماء سلف اهل سنت ... از بهر نگاه داشت عقیده اهل اسلام ... هر کسی بیان اعتقاد نوشته بودبعضی مشرح و بعضی موجز پدر و استاد من مولانا نور الملة و الدین حجة الحق ابو محمد بن محمود الصابون البخاری انار الله رضوانه و اسکنه جنانه بر سنت ایشان بیان اعتقاد نوشته بود اکنون این دعاگوی اهل اسلام آن بیان اعتقاد را با چیزی دیگر زیادت کرده. ... فصل دانک پارسی ایمان گرویدن بود به خدای عزوجل در آنچ خبر داده است؛ **انجام:** چنانک بشناخته اند او را و فرشتگان بندگان خدای اند پاکان و برگزیدگان اند و فرمان برداران اند.

فقط دو برگ از این کتاب در نسخه موجود است؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: یک‌شنبه آخر جمادی الثانی ۸۵۹ق؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ خریداری از باقر رقت (ترقی)؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: چرم قهوه‌ای جدید با ترنج منقوش، ۲گ (۳۶۸پ-۳۶۹پ)، ۱۷ سطر (۸×۱۲)، اندازه: ۱۲/۹×۱۷سم [ف: ۲۹/۱-۲۱۳]

● **اعتقادنامه = تحقیق اسلام** / عرفان و تصوف / فارسی

e‘teqād-nāme = tahqīq-e eslām

نعمة الله ولی، نعمة الله بن عبدالله، ۷۳۰؟-۸۳۴ قمری

ne‘mat-ol-lāh-e valī, ne‘mat-ol-lāh ebn-e ‘abd-ol-lāh (1330-1431)

رساله‌ای در اعتقادات دینی با دید صوفیانه و مذهب اهل سنت و جماعت، به نثر آمیخته به نظم و جز «تحقیق ایمانی» اوست.
آغاز: اشهد ان لا اله الا هو وحده و لا شریک له و اشهد ان محمدا ... دانسته ام که خدایتعالی که او یکی است ذات و صفات او به کمال است و بر دوام ... حی است و ...
[فهرستواره منزوی ۱۰۱/۷]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۲۶۲/۱۰۳
خط: نستعلیق، کا: میرغلام محی الدین، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن قهوه‌ای ضربی، ۴گ (۵۳۸پ-۵۴۱ر)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۴-۶۷۹]

● **اعتقادنامه** / عرفان و تصوف / فارسی

e'teqād-nāme

ترکه اصفهانی، علی بن محمد، -۸۳۵ ؟ قمری

torke esfahānī, 'alī ebn-e mohammad (-1432)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۱۹۶/۳۰
آغاز: بسمله بعد حمدالله ... اعتقاد این فقیر بعید از آنچه ائمه سنت و جماعت
خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۸۲۸-۸۴۱ق؛ خط مؤلف و شرف الدین علی یزدی و دیگران در برخی صفحات مجموعه، مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۱ص (۱۷۱ حاشیه)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۳۲-۲۴۰]

● **اعتقادنامه = عقائد = عقیده منظوم** / کلام و اعتقادات، شعر / فارسی

e'teqād-nāme = 'aqā'ed = 'aqīde-ye manzūm

جامی، عبدالرحمن بن احمد، ۸۱۷-۸۹۸ قمری

jāmī, 'abd-or-rahmān ebn-e ahmad (1415-1493)

مثنوی سلسلة الذهب جامی به سه دفتر تقسیم می‌شود، دفتر اول منتهی می‌شود به منظومه‌ای در بیان اعتقادات موسوم به «اعتقادنامه». منظومه‌ای در عقاید مذهبی، مشتمل بر صفت ایمان، توحید ذات و صفات باری تعالی، آفرینش، پیامبران، نعت حضرت محمد (ص) ... درجات بهشت. آن را به خواهش خواجه زاده، گویا فرزند خواجه عبدالله احرار، در عقاید اسلام با دید اهل سنت سروده است.
آغاز: آغاز ۱: بعد حمد خدا و نعت رسول ×× بشنو این نکته را به سمع قبول / که نخستین فریضه بر عاقل ×× عاقلی کز بلوغ شد کامل (همان سرآغاز سلسلة الذهب اوست)
آغاز ۲: لله الحمد قبل کل کلام ×× بصفات الحلال و الاکرام / حمد او تاج تارک سخن است ×× صدر هر نامه نور و کهن است(آغاز اعتقادنامه)
انجام: هست دیدار حق اجل نعم×× و به انتهی الکلام و تم
چاپ: چند بار جداگانه چاپ شده است؛ بمبئی، سنگی، ۱۸۸۵، وزیری، ۱۴ص

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۶۳۷/۷
آغاز: برابر۲؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق چلیپا، کا: عبدالرحمن بن شرف (از معاصران عبدالرحمن جامی)، تا: قرن ۱۰؛ جلد: تیماج سرخ، ۵گ (۱۷۹پ-۱۸۳ر)، سطور چلیپایی و سه ستونی و هر ستون ۲۰ سطر، اندازه: ۱۸×۲۹سم [ف: ۳۷-۱۶۳]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۰۵۹/۱
آغاز: برابر۲؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق خوب، کا: دوس محمد مروجانی، تا: ۹۳۰ق، تاریخ تحریر ضمایم: قرن ۱۱ ق؛ مجدول، نسخه در سنوات ۱۱۵۴و ۱۱۹۶ داخل عرض شده است؛ کاغذ: نخودی آهار مهره سمرقندی متوسط، جلد: مقوا با روکش پارچه، ۱۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۲۳-۱۳۲]

۳. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۷۱۶/۷
آغاز: برابر۱
کامل؛ خط: نستعلیق، کا: بایزید سردشتی، تا: ۱۲۶۴ق؛ ۹گ (۱۲۲-۱۳۰)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [نسخه پژوهی: ۳-۱۷۱]

۴. مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۱۹۱/۱ فرخ
آغاز: برابر۱
نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق، کا: ثریا ازجواری زینب خانم افندی، تا: اواسط جمادی الاول ۱۲۸۷ق؛ کاغذ:فرنگی آهار مهره،جلد:مقوا با روکش مشکی حاشیه طلائی، عطف قهوه‌ای، ۱۵ سطر (۱۰×۱۶/۵)، قطع: پستی [ف:-۱۷۰]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۰۸۷
آغاز: برابر۱؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق، کا: علینقی هشیار، تا: ۱۳۳۸ق، وقفی: ابوالوفا معتمدی کردستانی؛ کاغذ: شکری فرنگی، جلد: شمیز، ۱۰گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۹-۸۳]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۳۶۰/۴
آغاز: برابر۱؛ **انجام:** آن دفتری ز نو سازم ... ور بماند جواد عمر از سیر ...
خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۹۸۲ و ۹۸۶؛ علاوه بر متن به طرز چلیپایی در حواشی نوشته شده است؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج، ۱۱ص (۱۳۰-۱۴۰)، ۱۲-۱۷ سطر، اندازه: ۱۰/۶×۱۷/۲سم [ف: ۱۷-۴۰۰]

۷. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۵۰۲/۷
آغاز: برابر۱؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، کمنددار؛ کاغذ: هندی، جلد:

تیماج عنابی ضربی،۱۳سطر(۹×۱۵)،اندازه:۱۴×۲۲سم [ف: ۱-۴۶۲]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۸۳۵/۲

آغاز: فی وحدته سبحانه و تعالی . واحد است او بذات خویش و احد ×× وحدتی برتر از شمار و عدد؛ **انجام:** بهر آن دفتری ز نو سازم ×× داستانی دگر بپردازم / ور بماند جدا ... از سیر×× ختم الله لی بما هو خیر

منظومه کوتاهی است در بیان اعتقادات حقه، و گویا بخشی از سلسلة الذهب مؤلف است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول، ۸گ (۲ر-۹پ)، ۱۵ سطر [ف: ۳۷-۳۹۱]

۹. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۵۷۱/۳

آغاز: اول فریضه بر عاقل کامل آن است که به دل اعتقاد کند

خط: نسخ، کا: مصطفی بن محمد خوئی، بی‌تا؛ اهدایی: شیخ محمد جواد علمیه؛ کاغذ: کبود اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۶گ (۶۱-۶۶)، اندازه: ۷×۱۶/۵سم [ف: ۴-۱۳۴۷]

۱۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۰۵۹/۱

خط: نستعلیق، کا: محمد رضای گلپایگانی، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: رویه میشن سیاه، ۴۱گ (۱پ-۴۱پ)، ۲۸ سطر، اندازه: ۱۸/۲×۲۹/۸سم [ف: ۳-۶۳۳]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۸۳۴/۳

منتخب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۹گ (۱۷۰ر-۱۷۸پ) [ف: ۳۷-۳۸۹]

۱۲. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۸۷۹/۲

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی ضربی مجدول، ۹گ (۱۸ر-۲۶ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۲-۱۳۶]

● اعتقادنامه / عرفان و تصوف / فارسی

e‘teqād-nāme

شهرزوری، خالد بن حسین، ۱۱۹۳؟-۱۲۴۲ قمری

šahrazūrī, xāled ebn-e hoseyn (1779-1827)

رساله مفصلی است آمیخته به نظم در بیان اصول سته ایمان بر مبنای اعتقادات اهل سنت و اشاعره؛ و در اثنای آن حدیث مروی از حضرت پیامبر (ص) درباره معنی اسلام و مسلمانی را شرح نموده است.

آغاز: الحمدلله الذی انعم علینا و هدانا الی الاسلام و جعلنا من امة سید الانام علیه و علی آله الصلوة و السلام باید دانست که حق سبحانه و تعالی منعم علی الاطلاق است.

انجام: و نیز اگر فرض کنیم خدا نقیض مراد بنده را اراده کند ... پس هیچ صورت نماند مگر حصول مراد الهی وتاثیر وایجاد او تعالی شأنه وهو المطلوب. تم

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۲۴۳/۳۵

آغاز: بسمله. بدانکه فرض آ بدست شش است؛ **انجام:** و محتاج استغفاریم.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۹ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۳۱گ (۲۶۴-۲۹۴)، ۱۱ سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۳-۳۲۱۶]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۲۴۳/۳۶

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۹ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۷گ (۲۹۴-۳۱۰)، ۱۱ سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۳-۳۲۱۶]

۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۶۳۱/۵

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف با توجه به آغاز و انجام برگزیده شده است؛ خط: نسخ تحریری، کا: محمد صالح بن ذهابی، تا: ۲۱ جمادی الثانی ۱۳۰۰ق؛ جا: سنندج؛ ۴۳گ (۸۳-۱۲۵ر) [ف: ۲-۱۷۶]

۴. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۴۸۲۲/۳

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج عنابی ضربی لولایی، ۲۲گ، ۱۹ سطر، قطع: پستی [ف: ۲-۱۲۳]

۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۷۴۴/۲-۱۴/۱۹۴

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۰گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۵-۲۹۱۳]

۶. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۶۳۵/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۴۲گ (۸۱پ-۱۲۲ر)، ۱۲ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۲-۲۶۷]

● اعتقادنامه / کلام و اعتقادات / فارسی

e‘teqād-nāme

شقاقی، فتحعلی بن خان جان خان، ق۱۳ قمری

šaqāqī, fath-‘alī ebn-e xān jān xān (-19c)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۰۵۱/۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰ شوال ۱۰۶۸ق [ف: ۵-۴۱۶]

● اعتقاد نامه / شعر / فارسی

e‘teqād nāme

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۳۵/۱-ف

نسخه اصل: بادلیان اوزلی ۲۸ (۱۷۸۰). اعتقادنامه است به وزن مثنوی؛ خط: نستعلیق، کا: حسن بن ملامهدی لنگرودی، تا: سه‌شنبه ۳ رجب ۱۲۴۰ق، به دستور یعقوب مچل انگلیسی؛ ۱۳

سطر [فیلمها ف: ۱-۵۵۹]

● **اعتقادنامه** / کلام و اعتقادات / فارسی

e'teqād-nāme

تاریخ تألیف: ۷۰۰ق

در مبدأ و معاد.

آغاز: بنام آنکه غیر از وی خدا نیست ×× بجز بروی خداوندی روانیست

انجام: ندارم هیچ گونه توشه راه ×× بجز لاتقنطوامن رحمة الله.

۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۰۷۴/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: احمد بن ملا سیلال، تا: ۱۲۳۲ق؛ اهدایی: وزیری موسس؛ کاغذ: مختلف، جلد: مقوایی با تیماج تریاکی ضربی یک ترنج بزرگ و دو کوچک، ۴۴گ (۱۱۲-۱۵۶)، ۱۵ سطر (۱۱×۱۶)، اندازه: ۱۳×۱۵/۵سم [ف: ۴-۱۱۴۹]

۲. یزد؛ محمود آبادی، میرزا حسن؛ شماره نسخه: ۲۹/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۹ق [نشریه: ۴-۴۵۵]

← اعتقادية ≻ اجوبة مسائل اعتقادية

← الاعتقادية ≻ الاعتقادات

← اعتقادية ≻ غنية المكلفين فی اصول الدين

← الاعتقادية ≻ العقيدة الكافية

← اعتقادية ≻ دليل المتحيرين

● **الاعتقادية** / کلام و اعتقادات / عربی

al-i'tiqādīya

عبدالقادر جیلانی، عبدالقادر بن موسی، ۴۷۱-۵۶۱ قمری

'abd-ol-qāder-e jīlānī, 'abd-ol-qāder ebn-e mūsā (1079-1166)

رساله کوتاه و مسجعی است که در آن گیلانی نظر خود را در توحید و اعتقادات بیان داشته است.که در متن آن، به وجوه اختلاف قادریه با فرقه‌های ثنویه، حشویه، قدریه، جبریه، هذلیه، نظامیه، عمرویه، راذلیه، هشامیه، دهریه و جعفریه، اشاره شده است. دانسته نشد، که آیا رساله حاضر انشای خود گیلانی است یا نقل مضمون گفته‌های او و به وسیله شاگردان و جانشینان او است.

آغاز: بسمله الحمد لله الذی کیف الکیف و تنزه عن الکیفیة واین الاین و تعززعن الاینیة و وجد فی کل شیء و تقدس عن الظرفیة

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۱۰۳/۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** الذین لهم غرف من فوقها غرف مبنية و صلی الله علی سیدنا محمد و آله و صحبه و سلم تسلیماً کثیراً.

خط: نستعلیق تحریری، کا: احتمالاً مستقیم زاده، تا: ۱۱۹۵ق؛ مصحح؛ خطبه آغاز آن با نسخه چاپی، اندکی متفاوت است؛ کاغذ: فرنگی، ۳گ (۸۹-۹۱)، ۱۸ سطر، اندازه: ۸×۱۴/۵سم [ف: ۳۰-۵۳۶]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۶۷۳/۲-۵۸/۱۲۳

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۴۰ق، ۶گ (۱۰۴-۱۰۹)، ۱۲-۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۱-۴۵۰]

● **اعتقادیه** / عرفان و تصوف / فارسی

e'teqādīye

همدانی، علی بن محمد، ۷۱۴-۷۸۶ قمری

hamadānī, 'alī ebn-e mohammad (1315-1385)

رساله مختصری است در اصول و فروع دین به روش عرفانی و جز رساله «الاعتقادات» عربی وی می‌باشد. نخست عقاید است در شناخت پروردگار و اصول آن، سپس ۱۸ «فصل» بی‌شماره در فروع دین با دیدی صوفیانه و اهل سنت و جماعت. با آداب نماز، وضو، غسل و نماز سفر آغاز می‌شود، سپس ارکان پنج‌گانه اسلام: کلمه شهادت، نماز، روزه، زکات و حج. واپسین«فصل»: بدانکه روزه را ۳ وجه است: یکم ... دوم ... سوم نگاه داشتن دل از هر چه غیر حق است.

آغاز: بسمله. الحمدلله وحده و السلام علی عباده الذین اصطفی. اما بعد، بدان ای عزیز ایقظنا الله و ایاک عن سنة الغفلة ... اول چیزی که بر بنده واجبست معرفت پروردگار ...

انجام: تا منجلی شود بهر چه می‌یابد، از لطایف نفحات الهی و حقایق آثار مواهب نامتناهی. و الحمدلله وحده و السلام علی من اتبع الهدی.

چاپ: دمشق، محقق: محمد ارکون، مجلة المعهد القرنسی للدراسات العربیة، جزء ۱۷، ۱۹۶۱-۱۹۶۲م.

[دنا ۳۲/۱ (۵ نسخه)؛ نسخه‌های منزوی ۱۰۴۶/۲؛ احوال میر سید علی همدانی ص ۱۴۱؛ فهرستواره منزوی ۱۰۱/۷ (۶نسخه)؛ مشترك پاکستان ۱۲۸۱/۳ (نشانی ۲ نسخه پاکستانی)]

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۶۲/۳-عکسی

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: گنج بخش، ش ۴۴۰۹ (گنج۵۵۹/۲)؛ خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: با تاریخ ۸۵۱ق؛ ۱۳ص (۱۶۴-۱۷۶) [عکسی ف: ۲-۳۰]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۲۵۰/۱۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ابوذر بن عبدالله سبزواری، تا: ۹۰۷ق، جا: مشهد

خراسان؛ کاغذ: نوعی ترمه، جلد: رویه میشن سیاه ضربی، ۸گ (۲۸۰پ-۲۸۷ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴/۸سم [ف: ۷-۲۹۶]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۲۷۴/۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: نوعی ترمه، جلد: رویه میشن سرخ تیره ضربی، ۵گ (۴۸پ-۵۲پ)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۴/۷×۲۵/۵سم [ف: ۷-۳۱۶]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۷۲۴/۴

آغاز و انجام: برابر

کا: مهدی، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۵گ (۱۴۶ر-۱۵۰ر)، اندازه: ۲۱×۳۲سم [ف: ۲۰-۱۱۱]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۷۴/۱۴-ف

نسخه اصل: پاریس P. 39 (بلوشه ۱۵۶)؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۳ سطر [فیلمها ف: ۱-۵۳۸]

۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۹۶۴/۲۰

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۰ص (۴۸۵-۴۹۴) [عکسی ف: ۳-۱۹۸]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۲۶۰/۵-ف

نسخه اصل: رامپور کتابخانه رضا ش ۷۸۷ (۱ و ۲) و ۸۶۶ (۳ تا ۱۰)؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۲-۱۱۰]

● **اعتقادیه = معتقدیه = رساله اظهار** / عرفان و تصوف / فارسی

e‘teqādīye = mo‘taqedīye = r.-ye ezhār

ترکه اصفهانی، علی بن محمد، -۸۳۵ ؟ قمری

torke esfahānī, ‘alī ebn-e mohammad (-1432)

اهدا به: شاهرخ (۸۰۷-۸۵۰ق)

مؤلف این رساله را به دو دلیل در بیان معتقدات خویش نگاشته است: یکی وجوب آشکار نمودن عقاید خود نزد امت محمدی و دیگر رفع اتهام درویشی و تصوف که به او نسبت داده‌اند. مشتمل بر چهار «مبحث» و پنج «اصل» و نیز سه «اصل» و «خاتمه».

آغاز: حمد بیحد و سپاس بیقیاس مالك الملکی را که پویندگان جهان نمایش یکسر بر در بارگاه جلالش دست نیاز بر سینه فروتنی نهاده به پای بندگی ایستاده‌اند

انجام: خدا توفیق دهد ما را و شما را تا از کار مهم خویش غافل نشویم

چاپ: در چهارده رساله فارسی، تصحیح علی موسوی بهبهانی و ابراهیم دیباجی، سال ۱۳۵۱ش.

[دنا ۳۲/۲ (۶ نسخه)؛ الذریعه ۲۰/۲۱؛ فهرستواره ۹۹/۷ (۳ نسخه)]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۴۲/۲۴-ف

نسخه اصل: بایزید ولی الدین ش ۱۸۲۵؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۸ جمادی الاول ۸۵۱ق، جا: ابرقوه؛ ۲۸گ (۳۷۲-۳۹۹)، ۱۹ سطر [فیلمها ف: ۱-۴۷۸]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۱۹۶/۲۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۸۲۸-۸۴۱ق؛ خط مؤلف و شرف الدین علی یزدی و دیگران در برخی صفحات مجموعه، مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۸ص (۱۶۵-۱۷۲)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۳۲-۲۳۹]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۰۰۴/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۰۳ و ۹۰۴ق، جا: مسعودیه یزد؛ جلد: تیماج قهوه یا، ۳۱ص (۸۳-۱۱۳)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۴سم [ف: ۳۲-۱۳]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۰۳۵/۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد صالح اصفهانی، تا: یک‌شنبه ۱۷جمادی الثانی ۱۰۸۴ق؛ جلد: دو رو تیماج رو قرمز ضربی پشت سبز، ۴۳گ (۵۵پ-۹۷ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [ف: ۸-۲۳۱]

۵. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۳۲۶/۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** و بپرسد تا اشکال وی برداری و السلام و الحمد لله اولا و آخرا و الصلوة و السلام علی تبیه و حبیبه ظاهرا و باطنا

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۸۸ق [ف: ۳-۱۱]

● **اعتقادیه** / کلام و اعتقادات / فارسی

e‘teqādīye

قاضی زاده کرهرودی، عبدالخالق، ق۱۱ قمری

qāzī-zāde karahrūdī, ‘abd-ol-xāleq (-17c)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۹۷۰۵

آغاز: من کتاب اعتقادیه فضیلت و مغفرت پناه خلد آرامگاه قاضی زاده گرهرودی طاب ثراه بسمله کس نامه انوار جلی ننویسد؛ **انجام:** و شهود که کثرت اعتباری اند مناسب و احد تسیت نه احدیت.

خط: نستعلیق خوش جلی، کا: کاشانی، شهاب الدین علی، تا: قرن ۱۱؛ ضمیمه نسخه ش ۱۶۸۱۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج جلد از شیرازه جدا شده است، قطع: بیاضی [رایانه]

● **اعتقادیه (ترجمه)** / کلام و اعتقادات / فارسی

e‘teqādīye (t.)

عزلتی خلخالی، ادهم، -۱۰۵۲ قمری

‘ozlatī xalxālī, adham (-1643)

وابسته به: الاعتقادات = الاعتقادیة = العقائد؛ شیخ بهائی، محمد

بن حسین (۹۵۳-۱۰۳۰)
رساله کوتاهی است در اعتقادات شیعه و در بازشناسی آیین شیعی اثنا عشری از آیین زیدی و واقفی که مؤلف با عنوان «نعتقد-نعتقد» آن را در رد نسبت ناروایی که عامه به شیعه نسبت می‌دهند، نگاشته است. درباره انگیزه تألیف آن چنین می‌نویسد: «هدف از نگارش رساله، این است که برخی از فرق باطل و منحرف از جمله زیدی، واقفی و کیسانی در بعضی از اصول و فروع دارای عقاید فاسد و باطلی هستند و شیعه اثنی عشری از آنان و اصولشان بیزار و متنفرند، مع الأسف بخاطر اشتراک آنها در نام شیعه سبب شده که برخی از مخالفین اهل سنت که از حقیقت مذهب ما غافل و ناآگاه می‌باشند بین ما و این گروه منحرف فرق نگذارند و بما نسبت‌های ناروا بدهند لذا برآن شدم که عقاید اصولی و فروعی مذهب امامیه را بیان نمایم تا بر همگان بویژه مخالفان معلوم گردد که عقاید ما با اعتقادات گروه یاد شده فرقی فاحش دارد.»
آغاز: شیخ مرحوم می‌گوید که الحمدلله علی آلائه
چاپ: به کوشش عبدالله نورانی. تهران: انجمن آثار و مفاخر فرهنگی ۱۳۸۱ ضمن رسائل فارسی ادهم خلخالی صص ۴۲-۳۱؛ به کوشش جویا جهانبخش. تهران: اساطیر ۱۳۸۷
[الذریعة ۲۲۸/۲؛ ریحانة الادب ۳۰۱/۳؛ فهرستواره منزوی ۱۱۸/۹]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۹۹۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** و همین بالحمدا (کذا) تنها باید گذارد
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ پس از این نیز مقاله‌ای است در موضوع معتقدات فرقه امامیه که بدین جمله آغاز گشته: «بدان که واجب عینی است بر هر بالغ و عاقل بنده و آزاد زن و مرد دانستن اصول دین ...» و بدین جمله پایان یافته است: «و تصدیق اینها واجب (کذا) و الله اعلم بالصواب» [ف: ۴-۲۷]

● اعتقادیه = حقایق موجودات = سرمایه نجات /
کلام و اعتقادات / فارسی
e‘teqādīye = haqāyeq-e mowjūdāt = sarmāye-ye nejāt
خاتون آبادی، اسماعیل بن محمد باقر، ۱۰۳۱-۱۱۱۶ قمری
xātūn ābādī, esmā‘īl ebn-e mohammad bāqer (1622-1705)

اهدا به: شاه سلیمان صفوی (۱۰۷۷-۱۱۰۵ق)
این رساله ــ که مؤلف عنوانی خاص بدان نداده و اسامی داده شده بر آن به تناسب موضوع بوده است ــ یک دوره مختصر از اصول اعتقادی شیعی است که صبغه فلسفی در آن دیده می‌شود، هر چند بر شواهد نقلی برای اثبات مدعای خود تاکید دارد. رساله در سه «باب» تنظیم شده: ۱. اقسام موجودات؛ ۲. مخالفان اصول مذاهب ارباب کمالات و سایر طبقات؛ ۳. سرمایه نجات طالبین وصول به رفیع درجات که در سه «فصل» است: ۱) اعتقادات اصولی، ۲) اعمال فروعی، ۳) اخلاق ضروری. مؤلف انگیزه خود را چنین بیان می‌کند: «اطلاع بر حقایق موجودات و بر مذاهب و ملل مخلوقات، خصوص مذاهبی که رخنه در دین قویم و شریعت مستقیم حضرت سید المرسلین و طریقه ائمه طیبین و طاهرین می‌کند و باطل را متلبس به لباس حق ساخته در نظر شیعیان احمد مختار و حیدر کرار جلوه‌گر می‌سازد و فرقه ناجیه حقیه اثنا عشریه از جهت این قسم مذاهب از جمعی شعبه من حیث لایشعر به علت حسن ظن میل به اتحاد الحاد می‌کنند و باعث فساد عقاید ایشان می‌شود».
آغاز: حمد و سپاس صانعی را سزد که آب حیات ابدی و سرمایه نجات سرمدی در طی طومار شریعت غرا و عمل به مقتضای ملت بیضاء اوست و درود نامحدود هادی و مرشدی را لایق که سعادت دارین و نجات نشأتین در تاسی و اقتدا به سنت سنیه و طریقه او و اهل بیت طیبین و طاهرین اوست ... و بعد باعث این سطور آن است که چون اطلاع بر حقایق موجودات و بر مذاهب و ملل مخلوقات ...
انجام: و تقصیر را به عدم قابلیت و استعداد خود نسبت می‌دهد نه به احدی و الحاح و لجاج او به درگاه احدیت است در قضای حوایج. اللهم اقض حوائجنا من عندک و لاتحوجنا الی احد من خلقک.
چاپ: با تصحیح فاطمه فنا، در گنجینه بهارستان، حکمت ۲، مسلسل ۱۱، تهران، کتابخانه مجلس شورای اسلامی، ۱۳۷۹ش.
[دنا ۳۳/۲ (۵ نسخه)؛ فهرستواره منزوی ۱۱۸/۹ و ۱۳۵/۶]

۱. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۷۷/۶
آغاز: برابر
خط: نستعلیق شکسته، کا: محمد علی بن حبیب الله حسینی، تا: ۱۱۱۲ق؛ ۲۳گ (۶۵-۸۷)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [نسخه پژوهی: ۳-۷۷]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸/۳ خوئی
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته، بی‌کا، تا: ۱۱۴۹ق؛ در سراسر دفتر یادداشت‌های پراکنده فراوان است: بخشی از اصول فقه و در آیه الحدیث که برخی از آنها دارای نشان «م ت ق» یا «شرح م ت ق» است، در یکی از آنها از شیخ احمد و کتاب‌های او یاد شده (ص۱-۲)، تعویذات دعاهای مروی (ص۵-۶)، گویا بخشی است از یک رساله در تجوید و قرائت (ص ۷-۱۱) و در یکی از این فقرات (روی ص ۹) این قطعه مثنوی درباره تجوید نقل شده: «در بیان رموز وقف از گفتار حافظ الدین بخاری رحمة الله تعالی. حافظا این نظم را بشنو کنون×× تا ترا در وقف باشد رهنمون / طا چو وقف مطلق آمد مر ترا ×× مگذری زان هر کجا یابی ورا / میم وقف لازم است مگذر ازو ×× گر گذشتی خوف کفراست اندرو / صاد را وقف مر خص خوانده اند ×× ایستند آنجا کمان ورمانده

اند / جیم جایز بگذری زانهم رواست ×× بلکه آنجا ایستادن به فزاست / زا مجو زله مستی در خور است ×× بلکه بگذشتن ازو اولیتر است / قاف را وقف بعضی فرا کرده‌اند ×× بگذری بهتر از آنجا گفته اند / لام الف هست این علامت مر گذر ×× ایستادن خود خطا باشد حذر»، برخی استخراجات جفری به چلیپا (ص۱۲-۱۳)، طریقه ختم سوره‌های فتح و یس و غیره (ص۱۵-۱۷)، اسامی استادان سبعه خط: ابن مقله، ابن بواب، یاقوت المستعصمی ارغون کابلی پیر یحیی صوفی، مبارکشاه زرین قلم، مولانا عبدالله طبیب یزدی صیرفی و نیز دو بیت شعر به عربی درباره خط آمده (ص۷۵-)، برخی دعوات و اذکار و ختم‌ها از کتب معروف نقل شده و در ذیل یکی از این نوشته چنین آمده‌اند: «فقیر حقیر ابوالحسن بن عبدالله خلخالی مولداً والاردبیلی منشأ نیر توسل مزبور نمود حاجتی که قصد کرده بود بفعل آمد ...» (ص۸۶-۸۷)، و سپس چنین نوشته: «نقل من خط ملا ابوالحسن المذکور مدظله»، روی ص ۸۸ این یاد داشت دیده می‌شود: «تاریخ مبدأ سفر عتبات عالیات روز سه‌شنبه ۲۷ شهر محرم سنه ۱۰۸۶ و تاریخ داخل شدن در بندر سورت ۱۷ ذیقعده من السنة المذکورة هلال شهر محرم الحرام سنه ۱۰۸۷ در بروج دیده شد و در (در نسخه. ۸۱) شهر محرم الحرام قدوم بکجرات که احمد آباد است-واقع شد اساس منازل از کجرات تا ده‌های که شاه جهان آباد است. آلاریج، یا نه، میثانه، سپید پور، بالنپور، وانتپواره، پانتیواره، بدکام، مدره، جانور، کندب و وندارا، کانکارا، کاتلو، بی پال، بی تن، مرته، پالری، بکری، کنیج، سامر، اورجب نر، تالاور، منهور پود، برنگر، برو، رواری، باتاوی، سرای الله وردی خان، ورود بشاه جهان آباد ۲۲ شهر فر سنه ۱۰۸۷ واقع شد و ... از مبدء سفر تا اواسط شهر رجب من السنة المدکورة در خدمت آخوند ملا ابوالحسن سلمه الله تعالی رفیق بودیم»، چند دعا از صحیفه سجادیه (ص۸۹-۹۵)، دعای صباح با مقدمه‌ای به فارسی در شرح خواص و آداب آن (ص۹۶-۱۰۲)؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۳ص (۱۰۳-۱۴۵)، ابعاد متن: ۲۲×۳۰/۹، قطع: رقعی، اندازه: ۱۰/۵×۱۹/۵سم [ف: ۷-۱۶]

۳. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۹۶۶/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ چلیپا، بی‌کا، تا: ۱۷ محرم ۱۲۲۳ق؛ جلد: تیماج مشکی مجدول، ۳۸گ (۷۱پ-۱۰۸پ)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۲-۲۳۴]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۸۴۶/۲

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا،تا: ۱ ذیقعده۱۲۹۱ق؛ در ۱۲۶ر-۱۲۸پ اسلام سلمان و بندی از احتجاج طبرسی هست؛ کاغذ: فرنگی سفید و آبی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۲۶گ (۱۱۹ر-۱۴۴ر)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۵-۳۸۲]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۸۳۳/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و قطع بتاویل نقل نکنند زیرا که اگر عقل مستقل و محفوظ از وساوس و اوهام

خط: نستعلیق، کا: محمد طاهر، تا: ۱۲۲۶-۱۲۳۲؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۸گ (۹پ-۱۶پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۵-۲۱۶]

● **الاعتقادية = پاسخ به اعتراضات** / کلام و اعتقادات / عربی

al-i‘tiqādīya = pāsox be e‘terāzāt

احسائی، احمد بن زین الدین، ۱۱۶۶-۱۲۴۱ ؟ قمری

ahsā‘ī, ahmad ebn-e zayn-od-dīn (1753-1826)

تاریخ تألیف: ۸ ذیقعده ۱۲۴۰ق

رساله کوتاهی است که مؤلف در بیان اعتقادات خود و تبرئه‌اش از اتهامات وارده، ساخته است. او معتقد است گروهی که کتاب‌های او را خوانده اعتراضاتی بر عقیده وی داشتند که ناشی از اصطلاحات مخصوصی که او به‌کار برده و اینان اصطلاحات را نفهمیده‌اند لذا در این رساله پیرامون آن اعتقادات به طور صریح گفتگو کرده و تاکید می‌کند که آنچه حقیقت اعتقادی وی است با صراحت خواهد نوشت.

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... قد اشتبه علی بعض الناظرین فی کتبی حتی الظنون التی لا یجوز احتمالها لعدم معرفتهم ... فاشار بعض المؤمنین ان اذکر مجمل ما اشتبهو ا فیه و اذکر ما اعتقده فی ذلک و ادین به ... و ما اذکر الا ما یعلمه الله انه هو اعتقادی الذی ادین به ... فمن ذلک ان الله تعالی عالم بکل شی کلی او جزئی ... و اعتقادنا انه سبحانه و تعالی ما فقد شیئاً من الاشیاء من ملکه

۱. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۷۸۹/۴

آغاز: برابر

بی‌کا، تا: ۱۲۰۴ق؛ اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۳-۲۲]

۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۷۲۳/۱۰-عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** و حسبی الله و کفی. و کتب العبد احمد بن زین الدین الهجری الاحسایی فی ثامن ذیقعده ۱۲۴۰ق. ما کتبت فی هذه الاوراق هو اعتقادی الذی ادین الله به یوم العرضی علیه، و قد خاب من افتری، و السلام علی من اتبع الهدی.

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۴۳ق؛ ۲ص (۷۳-۷۴) [عکسی ف: ۱-۳۳]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۱۰۵/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** ان افتریته فعلی اجرامی و أنابریء مما تجرمون و حسبی الله و کفی

خط: نستعلیق، کا: عبدالخالق بن عبد الرحیم یزدی، تا: ۱۲۶۶ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۶گ (۱۰۲پ-۱۰۷پ)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۳-۳۱۱]

۴. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۵۵۳/۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الحاصل العاقل المنصف یعرف من هذا

الکلام و نحوه اعتقادی فی ضمیری و فی جمیع کتبی
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج سرخ، ۳گ (۹۳-۹۵ر)، ۲۲ سطر (۹×۱۷)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲-۱۸۱]

۵. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۷۲۳/۹-عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** علی ما اقول وکیل. و کتب احمد بن زین الدین الهجری الاحسایی ثامن ذیقعدة سنة ۱۲۴۰. هذا اعتقادی الذی ادین الله به یوم العرض علیه.
خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۴۳، پیش از مرگ نگارنده؛ ۳ص (۷۱-۷۳) [عکسی ف: ۱-۳۲]

● **اعتقادیه** / کلام و اعتقادات / فارسی

i'tiqādīyya

کرمانی، محمد کریم بن ابراهیم، ۱۲۲۵-۱۲۸۸ قمری
kermānī, mohammad karīm ebn-e ebrāhīm (1810-1871)

رساله‌ای است که مؤلف در آن وظایف شرعی پیروان شیخیه (مقلدان شیخ احمد احسایی و سید کاظم رشتی) را بیان نموده و تأکید کرده که همه پیروان شیخیه باید این رساله را محافظت کنند و به نسخه‌برداری و مطالعه آن بپردازند.

قم؛ دارالحدیث؛ شماره نسخه: ۳۲/۱۶

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین ... و بعد چنین گوید بنده اثیم کریم بن ابراهیم عفی الله عن جرائمهما که این رساله‌ای است از من به سوی؛ **انجام:** که اگر شما این وصیت‌ها را از من بشنوید می‌گویند خدا رحمت کند کریم بن ابراهیم را که چگونه به تأدیب مقلدین خود کوشیده و اگر نشنوید.
در این نسخه فقط صفحه اول کتاب موجود است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا،تا:قرن۱۳؛ افتادگی: انجام؛ ۱گ (۱۵۸ر)، ۱۷سطر [ف:-۲۱۸]

● **الاعتقادیة = جواهر الاسلام** / کلام و اعتقادات / عربی

al-i'tiqādīya = jawāhir-ul islām

اعتقادات اسلامی است به روش سؤال و جواب بنا بر عقیده اهل سنت. در این رساله درباره توحید و ایمان و اسلام گفتگو می‌شود.
آغاز: الحمد لله رب العالمین. ... اما بعد فهذه نسخة لطیفة فی بیان ما یجب علی الانسان أولاً حین البلوغ معرفته ...
انجام: و اذا سألت هل اذا آمن من حال الیأس ... فلم یک ینفعهم ایمانهم لما رأوا بأسنا

۱. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۴۳۳/۲

آغاز و انجام: برابر
به احتمال زیاد باید «الفقه الاکبر» فی علم الکلام تالیف ابوحنیفه باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ جلد: مقوایی با روکش پارچه ای، ۶گ (۲۶ر-۳۱پ)، ۱۸ سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۴/۵×۲۵سم [ف: ۲-۴۵]

۲. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه: ۲۹۸/۱

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۱۰گ (۲۸پ-۳۷ر)، اندازه: ۱۰/۵×۱۴/۷سم [ف:-۱۶۱]

● **الاعتقادیة** / عرفان و تصوف / عربی

al-i'tiqādīya

غیر همانند:

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۶۷۵/۲

آغاز: الحمدلله الذی هو محیط بالاشیاء. ... هو الاول و الآخر و الظاهر؛ **انجام:** (یک صفحه با تیغ بریده شده است) صلی الله علیه و سلم. تبع مقام المحبوبیة بکما الاتباع
رساله‌ای است عرفانی و در آن از خلفای چهارگانه به نیکی یاد شده ولی هر جا که از آنها نامبرده شده در نسخه با تیغ بریده شده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: گوناگون از انواع ترمه، جلد: رویه میشن قرمز، ۹گ (۵۷ر-۶۵پ)، اندازه: ۱۴/۲×۲۶/۵سم [ف: ۸-۱۴]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۸۵۳/۶

آغاز: بسمله. حمدا لمن انطق الانسان و علمه البیان ... ثم ان هذه نبذة من الکلام تنفید التذکر للاخوان من اهل الزمان تحفة الی المولی فرج الله خان و خدمة الی شاه سلیمان. علم العقاید
رساله‌ای کلامی است در واجب الوجود و بابی در عدل که برای فرج الله خان و به نام شاه سلیمان نگاشته شده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن لایی سیاه، ۱۸ سطر [ف: ۹-۷۴]

۳. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۲۱۴/۱

آغاز: بسمله، و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین مادام الدهر دهراً؛ **انجام:** الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله- تمت الرساله ... سنة ۱۲۶۳.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۳ق؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوا با کاغذ مشکی و عطف تیماج لاکی، ۸۸ص، ۱۴ سطر (۶×۹)، اندازه: ۹×۱۳سم [ف: ۲-۲۲۳]

← الاعتقادیة الفخریة ≻ ارشاد المسترشدین و هدایة الطالبین
← اعتقادیه ≻ الاعتقادات
← اعتقادیه ≻ اعتقادات مجذوبیه
← اعتقادیه ≻ وصیت نامه

● **اعتقادیه (ترجمه)** / کلام و اعتقادات / عربی و فارسی

e'teqādīye (t.)

وابسته به: الاعتقادات = الاعتقادية = العقائد؛ شیخ بهائی، محمد بن حسین (۹۵۳-۱۰۳۰)
ترجمه رساله اعتقادیه شیخ بهائی است که مترجم شناخته نشد. مترجم رساله را مطلب به مطلب ترجمه نموده است بدین ترتیب که اصل رساله را فصل به فصل ذکر نموده و پس از ذکر هر فصلی ترجمه آن را آورده که فاصله میان فصول رساله ترجمه همان فصول است.
چاپ: به کوشش جویا جهانبخش. تهران: اساطیر ۱۳۸۷

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۱۹
آغاز: (رساله:) الحمدلله علی آلائه ... (آغاز ترجمه:) ترجمة یعنی حمد و ثناء و ستایش مرخدایرا بر نعمت‌های او؛ **انجام:** (رساله:) و افتروا بذلك علینا ... (انجام ترجمه:) و افتری (کذا) کرده‌اند آنها را بر ما
خط: نسخ، کا: کطکرطعین (محمد حسین) حسینی، تا: جمادی الثانی ۱۱۲۲ق؛ وحدت خط این نسخه با نسخه «شرایع الاسلام» که به شماره ۶۳۸۶ عمومی است می‌رساند که کاتب هر دو نسخه کطکرطعین حسینی است [آقای حاج شیخ محمود واعظ حلبی مقصود از لفظ «کطکرطعین» را چنین تعیین نموده‌اند که کلمه «محمد حسین» به‌قاعده قلم «کم صلا» (که از قلم اسرار و در علوم غریبه به‌کار می‌رود) «کطکرطعین» نوشته می‌شود. بنابراین کاتب نسخه محمد حسین حسینی است]؛ واقف: نائینی؛ ۴۴گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۴-۲۷]

● اعتقادیه (ترجمه) / کلام و اعتقادات / فارسی

e‘teqādīye (t.)

وابسته به: الاعتقادات = الاعتقادية = العقائد؛ شیخ بهائی، محمد بن حسین (۹۵۳-۱۰۳۰)

شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۶۴۰/۲
آغاز: زبدة المتأخرین بهاء الملة و الدین ... غرض از تحریر این رساله و باعث بر تسطیر این مقاله
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۹۶ق؛ اندازه: ۱۰×۱۷/۵سم [نسخه پژوهی: ۳-۱۵۹]

● الاعتکاف / فقه / عربی

al-i‘tikāf

غیر همانند:
۱. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۶۳/۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی [نشریه: ۱۱-۹۳۴]
۲. اصفهان؛ روضاتی، سید احمد؛ شماره نسخه: ۱۷۱/۵
رساله‌ای است ارزشمند در بحث اعتکاف. در جایی از آن آمده: «أما الفقه الرضوی ففی اعتباره مع عدم المعارض ألف ألف کلام فضلاً عن صورة المعارضة»؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۴ سطر، اندازه: ۹×۱۴سم [ف:-۱۱۷]

← اعتکافیة ← ماء الحیاة و صافی الفرات فی رفع التوهمات و دفع واهی الشبهات

● اعتماد الاعتقاد / کلام و اعتقادات / عربی

i‘timād-ul-i‘tiqād

نسفی، عبدالله بن احمد، -۷۱۰ قمری

nasafī, ‘abd-ol-lāh ebn-e ahmad (-1311)

وابسته به: عمدة العقائد = عمدة عقيدة أهل السنة و الجماعة = عمدة عقائد النسفی؛ نسفی، عبدالله بن احمد (-۷۱۰ق)
این کتاب شرحی است بر کتاب «عمدة العقائد» همین مؤلف که در بیست «فصل» نگاشته بود.
آغاز: بعد بسمله. الاشیاء التی تقع بها العلم ثلاثة الحواس السلیمة و العقول المستقیمة و الاخبار الصادرة عن العباد و الصدقة و قالت السوفسطائیة لایقع لان قضایاها متناقضة

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۶۷/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** فبایع واحد من الستة عثمان رضی الله عنه و رضی به الباقون فکان متفقاً علیه ثم بعد موته اتفقوا علی خلافته رضی الله عنه و عن اصحاب رسول (ص) ...
نام کتاب به قرینه آغاز نسخه گوهرشاد تغییر یافت؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوایی، عطف و دور تیماج تریاکی، ۱۲ص (۱-۱۲)، ۲۳ سطر [سنا: ف: ۲-۱۹۸]
۲. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۵۳۴/۵
آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۶۰ق؛ با نسخه اصل مقابله شده به‌وسیله سید محمد بن سید حسین بن شیخ علی، دارای بلاغ؛ تملك: ذوالقرنین بن محمد؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا عطف پارچه، ۲۶گ (۷۳-۹۸)، ۲۵ سطر (۱۱×۱۶/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲-۶۴۱]
۳. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه: ۸۰۷/۱۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** ثم بعد موته اتفقوا علی خلافة علی (ع)
در فهرست ناشناس و با عنوان «رساله کلامیه»؛ بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه نو، ۸گ (۱۵۷پ-۱۶۴ر)، اندازه: ۱۳/۶×۱۷/۳سم [ف: ۵-۱۹۱]

● اعتماد الرمل / علوم غریبه / فارسی

e‘temād-or raml

محمد غضنفر علی بن تاج العلماء

mohammad qazanfar ‘alī ebn-e tāj-ol-‘olamā

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۷۸۱۳

آغاز: بسمله ... العمیم الاحسان الذی ثبت براهین قدرته بانقلاب الاحوال و الازمان و ظهر دلائل؛ **انجام:** ۱۵ باز انقلاب باید کرد که ز انچه اصم است معتبر نیست و مراد خواهد یافت ۱۶ انجام بسیار بهتر کار سرور آور است

خط: نستعلیق جلی، کا: محمد عبدالملحم، تا: ۱۳۰۰ق؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج حاشیه زرکوب، قطع: وزیری بزرگ [رایانه]

● **الاعتماد فی شرح واجب الاعتقاد** / کلام و اعتقادات، فقه / عربی

al-i'timād fī š.-i wājib-il i'tiqād

فاضل مقداد، مقداد بن عبدالله، -۸۲۶ قمری

fāzel-e meqdād, meqdād ebn-e 'abd-ol-lāh (-1423)

وابسته به: واجب الاعتقاد علی جمیع العباد؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶)

علامه حلی کتاب جامعی در اصول اعتقادات به غیر از مبحث معاد و نیز در فروع فقهی از طهارت تا آخر امر به معروف و نهی از منکر نگاشته است به نام «واجب الاعتقاد» که مؤلف آن را به‌صورت مزجی تحت عنوان «قال ـ اقول» شرح کرده است. فاضل مقداد، این شرح را قبل از سال ۷۷۱ق یعنی در زمان حیات استادش فخرالمحققین نگاشته است، چنانکه در مبحث سلام نماز می‌گوید: «و یجب علیه التسلیم فقیل انه واجب و هو قول السید المرتضی رحمه الله و جماعة من الاصحاب و قیل انه مندوب و هو قول ابی جعفر الطوسی رحمه الله و اختاره المصنف قدس الله روحه فی اکثر ثم رجع عن القول بالندب و افتی بالوجوب علی ما نقله عنه شیخنا العلامه ولده فخرالدین محمد ادام الله ایامه».

آغاز: بسمله قال الحمدلله علی نعمائه و صلی الله علی سید رسله و اشرف انبیائه ... و بعد فقد بینت فی هذه المقالة واجب الاعتقاد علی جمیع العباد و لخصت فیما یجب معرفته ... اقول الحمد هو الثناء اللسانی علی الفعل الحسن الاختیاری

انجام: و اذا ارتفع الا من من ارتفع الوجوب و الجواز ایضا و التمکین و هذا آخر ما اردنا ... خیر موفق و معین ... محمد المصطفی و علی آله الطیبین الطاهرین.

چاپ: طهران، سنگی، بی‌ناشر، ۱۳۱۵ق، وزیری، (کلمات المحققین: ج ۲، صص ۴۴-۸۶)

[دنا ۳۴/۲ (۲ نسخه)؛ الذریعه ۲۳۰/۲]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۷۰۶/۱

آغاز: الحمدلله الذی فضلنا بدین الاسلام و فض لنا من جزیل الانعام و ... و بعد فانی مورد فی هذه الرساله شرح ما تضمنه المقدمه الموسومه بواجب الاعتقاد؛ **انجام:** برابر

در فهرست آمده است: «انتساب رساله به شمس الدین محمد بن صدقه حلی با خط کاتب نسخه و در همان سال کتابت در روی برگ عنوان رساله آمده است، ولی رساله‌ای به همان نام و همان آغاز در الذریعه به فاضل مقداد سیوری نسبت داده شده است» و بر همین اساس مؤلف همان شمس الدین محمد بن صدق حلی دانسته شده است، ولی با توجه به مطابقت آغاز با آغاز الذریعه و مطابقت انجام با نسخه گوهرشاد نام مؤلف اصلاح شد؛

خط: نسخ کهن، کا: محمد بن محمد بن مهنا بن ابی الحسن بن نفیع، تا: ۱۵ شوال ۸۲۱ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۲ص (۱-۸۲)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۱۷سم [ف: ۱/۳۳-۱۷۹]

۲. گلپایگان؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۱۷/۱

آغاز: ان یکون مستحقها اکثر من واحد فی عصر واحد و زاد بعضهم بعض الفضلاء فی التعریف

خط: نسخ، کا: ناصر بن محمد بن حسین بن ناصر بن یحیی قطیفی، تا: جمعه ۷ رمضان ۸۶۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۱۷گ (۱ر-۱۷پ)، اندازه: ۱۶/۵×۲۶/۵سم [کتابخانه‌های گلپایگان: ف:-۹۵]

۳. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۸۹۰/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن علی بن حسین بن علی بن حسین بن مفلح، تا: یکشنبه نیمه شعبان ۱۰۷۳ق؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: تیماج مشکی لایه‌ای، ۴۵گ (۱-۴۵)، ۱۳ سطر (۱۰×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵×۱۹/۵سم [ف: ۳-۱۲۰۴]

● **اعتماد المریدین** / عرفان و تصوف / عربی و فارسی

e'temād-ol morīdīn

حسینی بخاری، محمد بن برهان، قرن ۹ قمری

hoseynī boxārī, mohammad ebn-e borhān (15C)

اهدا به: برهان الدین عبدالله بن محمود حسینی بخاری (پدر مؤلف)

رساله‌ای عرفانی از ملفوظات جد پدرش «جلال الدین (حسین بن احمد) مخاطب به مخدوم جهانیان» است که از آنها به «ملفوظات قطبیه» و «کرامات مرشدیه» تعبیر کرده است. این رساله بر سه «قسم» می‌باشد: ۱. کلمات قدسیة: شامل الهاماتی است که ادعا دارد به طور مستقیم از خداوند دریافت نموده؛ ۲. الاحادیث النبویة: مشتمل بر سخنان پیامبر (ص) است که ادعا دارد در منامات و الهامات و شهودات وی در کنار مضجع نورانی به وی الهام شده؛ ۳. الحکایات المنقولة من مشایخ الکبار: در این بخش به برخی کرامات برای مشایخ این طریقه می‌پردازد.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۵۱۷۳/۲۵

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی رزقنا عرفان مقامات اولیائه و اعطانا وسیلة احبائه؛ **انجام:** دهم مداومة بر ذکر و اوراد تا مقصود حاصل گردد ... و صلی الله علی خیر خلقه محمد و آله و اصحابه اجمعین

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت

۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی آهار مهره کشمیری لمینه شده، جلد: تیماج فرنگی با حاشیه زرکوب، ۱۷ص (۹۸ -۱۱۴)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۳/۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱-۳۳۰]

● **اعجاز اسماء الله = اسماء الحسنی** / اسماء الله / فارسی
e‘jāz-e asmā’-ol-lāh = asmā’-ol hosnā

شیخ بهائی، محمد بن حسین، ۹۵۳-۱۰۳۰ قمری
šeyx-e bahā’ī, mohammad ebn-e hoseyn (1547-1621)

رساله‌ای است مختصر در بیان اعجاز و تأثیرات اسماء الهی در معرفت عمل قرطاس که برای فرزندش محمد امین نگاشته است و در این رساله از رموز استفاده نموده است. صحت انتساب آن به شیخ بهاء الدین عاملی محل تردید می‌باشد.

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی جعل خزائنه بین الکاف و النون و الصلوه و السلام علی اشرف الانبیائه و النبیین اما بعد این مختصری است در بیان اعمار و تأثیر اسماء الهی در معرفت قرطاس بنابر استحقاق فرزند ارجمند سعادتمند، محمد امین ...

[دنا ۳۴/۲؛ الذریعة ۲۳۱/۲]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۴۲۴/۱۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** العجل العجل العجل الساعة الساعة الساعة (سپس طلسم است)

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه لایی، ۱ص (در هامش ۷۵پ)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۶-۴۰۸]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۶۴/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** این لوح از روی لوح خراب خانه عامل نوشته شده از جهت دفع اشتباه.

نام مؤلف به استناد کتاب‌شناسی شیخ بهائی ۶۱۳ ذکر شد؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: محتملاً ۱۰۴۸ق؛ کاغذ: فرنگی الوان، جلد: تیماج تریاکی یک‌لا، ۸ص (۸۵-۹۲)، ۲۱ سطر (۷×۱۶)، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۶-۸۴]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۷۱۷۸/۱

عنوان در فهرست: «شرح اسامی اعظم»؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی؛ کاغذ: سفید برخی رنگین، جلد: تیماج مشکی ضربی و مقوایی، ۲ص (۲۴۲-۲۴۳) [سنا: ف: ۲-۱۵۸]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۳۱۷/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و تاثیرات عمل افلاک نمای و قدر بدان و عزیز نگاهدار و اصل اصل نسخه بخط شریف شیخ بهاء الدین العاملی بود

خط: نسخ و نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی قدیم،۳گ (۶۲-۶۴)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۲۸-۴۹۸]

۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۳۳۴/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** در میان ضرابخانه گذارد بنوعی که گفته شد.

خط: نسخ کهن، کا: شفیع الدین حسن موسوی، تا: ۱۲۲۶ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج قرمز، مقوایی، ترنج و نیم ترنج، ۳ص (۴۰۰-۴۰۲)، ۱۶ سطر (۱۰×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۹-۳۲۹]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۱۱۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [رایانه]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۱۰۶۳۷

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [ف: ۱۵-۴۲۹]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۱۹/۱۲-فیروز

آغاز: برابر؛ **انجام:** در جمیع مهمات و مطالب که رجوع افتد به کارت آید و بهر نیت که بخوانی اثر کند.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: اصفهانی شکری، جلد: تیماج مشکی با ترنج، ۵ص (۱۵۸-۱۶۲)، ۲۰ سطر، قطع: رقعی، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۲۱-۲۹۳]

۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۰۶۹/۸-۶/۱۵۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** واگر قدر بدانی جمیع مهمات ومطالبات که رجوع افتد به کارت آید وبهر نیست که بخوانی اثر کند. تمت الکتاب بعون الملک الوهاب.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۴گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۵-۲۹۳۳]

← اعجاز الاصناف ← لغز الزبدة
← اعجاز الالغاز ← لغز الزبدة

● **اعجاز امیرالمؤمنین** / شعر / فارسی
e‘jāz-e amīr-al-mo’menīn

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۱۳۸/۱۴

آغاز: ساقیا خیز از کرم ساغر بده ×× می‌بیاد ساقی کوثر بده؛

انجام: شد عمر از معجز نور اله ×× سر بزیر افکنده با روی سیاه / قصه را «سرباز» کوته کن دگر ×× لعنت حق باد بر روح ...

در صد و سی و پنج بیت؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: رنگارنگ، جلد: میشن لایی پازهری، ۴گ (۶۹ر-۷۲ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷/۸×۲۲سم [ف: ۹-۱۹۰]

● **اعجاز البیان** / عرفان و تصوف / عربی
i‘jāz-ul-bayān

ابن عربی، محمد بن علی، ۵۶۰-۶۳۸ قمری
ebn-e ‘arabī, mohammad ebn-e ‘alī (1166-1241)

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۴۲۹۸/۶

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۱۳-۳۸۵]

↩ اعجاز البیان فی تفسیر ام القرآن > اعجاز البیان فی کشف بعض اسرار أم القرآن

● اعجاز البیان فی کشف بعض اسرار أم القرآن = اعجاز البیان فی تفسیر ام القرآن / تفسیر / عربی

i‘jāz-ul-bayān fī kašf-i ba‘ḍ-i asrār-i ’umm-ul-qur‘ān = i‘jāz-ul-bayān fī tafsīr-i umm-ul-qur‘ān

صدرالدین قونیوی، محمد بن اسحاق، ۶۰۷-۶۷۳ قمری

sadr-od-dīn qūnīyavī, mohammad ebn-e eshāq (1211-1275)

تفسیری عرفانی از سوره فاتحة الکتاب است.

آغاز: الحمدلله الذی بطن فی حجب عز غیبه الأحمی فأبهم و ستر و شمل و ظهر و تجلی ففهم و اظهر وجمل وعلم و شاء الانشاء فأبرم

چاپ: قاهره، دار الکتب الحدیثة، محقق عبد القادر احمد عطا، چاپ اولف ۵۴۲ص، ۱۳۸۸ق.

[کشف الظنون ۱۲۰/۱و ۴۵۵؛ معجم المطبوعات ۱۵۳۳/۲؛ دنا ۳۴/۲ (۷ نسخه)؛ هدیة العارفین ۱۳۰/۲]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۱۲۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** تم الکتاب و الله یقول الحق و هو یهدی من یشاء الی صراط مستقیم و کله لله الحمدلله اولاً و آخراً و الصلوة علی نبیه محمد المصطفی.

خط: تحریری، بی‌کا، تا: ذیقعده ۷۹۸ق؛ مقابله شده، مصحح؛ تملک: آقا علی مدرس حکیم با مهر «العلی» (بیضی)؛ جلد: تیماج زیتونی سوخت با ترنج با سر با نقش گل و بوته، مجدول، ۱۱۲گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۹×۱۷سم [ف: ۳۵-۱۲۵]

۲. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه: ۳۳۱

خط: نستعلیق، کا: حسن بن علی استر آبادی حسینی، تا: چهارشنبه ۲۳ شوال ۸۷۴ق، جا: مکه مشرفه؛ با این یادداشت از آقای نجفی مرعشی بر برگ نخست درباره کاتب: «من اجل اصحابنا فی المائة التاسعة» [ف:-۳۶]

۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۶۳۳/۱-۱۸/۱۵۳

آغاز: بسمله الشرح بلسان المرتبة الذوقیة المعربة بآثارها عن کنهها اعلم ان التعین الاول الاسمی الاحدی الذی سبقت الاشارة الیه؛ **انجام:** و منا و لنا منک کل الخیر فی اکمل مراتب محبتک و اعلی درجات رضاک امین.

خط: نسخ، کا: علی بن فخر بن محمدبن محمد بن ابی بکر جهرمی دیلمی، تا: غره محرم ۸۸۴ق؛ مجدول، با سرلوح؛ جلد: مقوای، ۱۳۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [ف: ۱-۴۵۰]

۴. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۶۶۱/۲

خط: نستعلیق، کا: محمد بن عبدالحی بن علی عبدالحی بن عطاءالله کورسرخی حسینی استرآبادی طبسی، تا: ۲۰ صفر ۹۰۰ق، ۱۴۹گ (۱۶۶پ-۳۱۴پ)، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۲-۴۸۷]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۱۳

آغاز: بسمله فصلی الله علی المصطفین من عباده خصوصاً علی سیدنا محمد و آله؛ **انجام:** منک کل الحب و الرضی فی اکمل مراتب محبتک و اعلی درجات رضاک امین. تم الکتاب ... لسنه ثمان و تسعمائه الهجریه.

خط: نسخ خفی، بی‌کا، تا: ۹۰۸ق؛ مذیل به شرح حال صدرالدین؛ واقف: نادرشاه افشار، ۱۱۴۵؛ کاغذ: سمرقندی آهار مهره، جلد: پارچه‌ای زرد اخری، ۱۱۰گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱-۴۰۴]

۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۶۱۴/۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** ... و صل آخر فی بیان اقوی اسباب الحیرة الاخیرة ... لاجل انها مقتدر للخیرات و سبب لتحصیل المرادات و تعدی مراتب الاسماء و الصفات و ها ...

نام مؤلف به استناد نسخه ش ۱۲۱۲۱ مجلس ذکر شد؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰و ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: ترمه، ۱۵۸گ (۷۰پ-۲۲۷پ)، ۱۷و ۲۳ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۶-۷۲]

۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۳۸۳/۲

آغاز: بسمله و به نتوکل و صلی الله علی المصطفین من عباده خصوصاً علی سیدنا محمد و آله؛ **انجام:** یا رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله.

خط: نستعلیق، کا: محمد تقی بن رفیع الدین قاشانی، تا: ۱۰۴۶ق؛ تملک: حسین موسوی، محمدرضا بن محمد صفی حسینی کاشانی به سال ۱۱۸۱ با مهر «المتوکل علی الله الغنی محمدرضا الحسینی» (مربع) و «محمدرضا الحسینی» و «محمدرضا بن محمد صفی الحسینی»،کاغذ: ترمه اصفهانی، جلد: تیماج تریاکی عطف و سجاف تیماج مشکی، ۳۱۰ص (۱۵-۳۲۴)، ۲۲ سطر (۶/۵×۱۳)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۹-۳۸۸]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۶۹۸

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۷-۲۹۵]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۰۵۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** ... و الرضی فی أکمل مراتب محبتک و اعلی درجات وصال امین.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج شنبه شوال ۱۲۵۵ق؛ محشی با نشان «منه»، رکابه‌دار؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵۳گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۴۴-۲۲۶]

↩ اعجاز خسروی > رسائل الاعجاز

● اعجاز خسروی / ادبیات / فارسی

e‘jāz-e xosravī

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۲۸۹/۴

آغاز: امثالی که از اعجاز خسروی نقل نموده شد: چشم از روی دوستان روشن شود نه از باغ و بوستان؛ **انجام:** جوهری که آب مروارید در چشمش فرود آمده باشد آب مروارید کی بیند.

مثل‌هایی‌است گزیده از آن؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی ضربی مقوایی، ۲گ (۴۳ر-۴۴پ)، ۱۶ سطر (۷/۵×۱۷/۵)، اندازه: ۱۴×۲۵سم [ف: ۱۱-۲۲۵۵]

● **اعجاز الخیال** / شعر / فارسی

e‘jāz-ol-xīyāl

شرعی شیرازی، ق۱۱ قمری

šar‘ī šīrāzī (-17c)

مثنویی است شامل توحید، مدح پیامبر و ائمه اطهار و موعظه؛ سپس داستانی را به صورت نظم آورده است.

[فهرستواره منزوی ۲۱۳/۱۰]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۰۰۹/۱

آغاز: ای شده هر سود ز فیض تو باز ×× آمده دل در بر فیض تو باز / در دل شب دیده نیکان ترست ×× گر بود از بیم تو نیک آن ترست؛ **انجام:** شرعی از این بحر بر آورد کرد ×× رستم از این وادی پر درد کرد / یا رب از الطاف خود این ساز عام ×× خون کن از غم دل غماز عام

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول مذهب؛ جلد: تیماج سبز شمسه با نقش گل و بوته، ۱۵گ (۴۱۰پ-۴۲۴ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۲۰×۳۳سم [ف: ۲۵-۱۶]

● **اعجاز غوثیه** / حدیث / اردو

e‘jāz-e qawsīye

عبدالقادر جیلانی، عبدالقادر بن موسی، ۴۷۱-۵۶۱ قمری

‘abd-ol-qāder-e jīlānī, ‘abd-ol-qāder ebn-e mūsā (1079-1166)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۴۶۷

آغاز: بسمله، شادابی یحل خامه کی نگارش هی حمد و سپاس اوس گلشن ارای گلستان جهان؛ **انجام:** عابد هو مرداند دارتو مرودن تمت هی یته هو روز شمار.

خط: نستعلیق جلی ممتاز، بی‌کا، بی‌تا؛ ضمیمه نسخه ش ۲۸۴۶۵؛ جلد: تیماج زرکوب حواشی زنجیره‌ای زرکوب [رایانه]

● **الاعجاز فی الاحاجی و الالغاز** / معما / عربی

al-i‘jāz fi-l aḥājī wa-l alġāz

انصاری خزرجی، سعد بن علی، -۵۶۸ قمری

ansārī xazrajī, sa‘d ebn-e ‘alī (-1173)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۲۹۷

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی احتجب لافراط نوره؛ **انجام:** و قال المامونی حفیظ اللذی استحفظ (به علت محو کلمات برخی از جملات سطور اول صفحه)

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۷ [الفبائی: ۵۹]

● **الاعجاز فی سورة قل یا ایها الکافرون** / تفسیر / عربی

al-i‘jāz fī sūrat-i qul yā ayyu-ha-l-kāfirūn

مطرزی، ناصر بن عبدالسید، ۵۳۸-۶۱۰ قمری

motarrezī, nāser ebn-e ‘abd-os-seyyed (1144-1214)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۲۸۱-ف

نسخه اصل: قاهره مکتبه تیموریه ش ۳۵۹ (ص ۲۰۵ فهرست). از ص ۱۳۷ مجموعه تا ۱۹ ص و ۱ س؛ خط: نسخ روشن، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۹ص (۱۳۷-) [فیلمها ف: ۳-۱۴۶]

← اعجاز القرآن > تفسیر آیة «و لو کان من عند غیر الله»

● **اعجاز القرآن** / علوم قرآن / عربی

i‘jāz-ul qur‘ān

اصفهانی، حسن بن محمد تقی، -۱۲۶۳ قمری

esfahānī, hasan ebn-e mohammad taqī (-1847)

تاریخ تألیف: شب جمعه نهم شوال ۱۲۵۴ق

مؤلف در سفری که از اصفهان به تهران رفته به دیدار ناصرالدین رفته است. روزی در حضورش از موضوع چگونگی معجزه بودن قرآن کریم سؤال کرده و مؤلف در پاسخ وی این رساله مختصر را نگاشته و در آن از دو راه اجمالی و تفصیلی درباره اعجاز بحث کرده است.

آغاز: الحمد لله الذی وفقنا للوصول الی معرفة دقایق المعانی و نکات البیان و ارشدنا بالاهتداء الی اسرار القرآن و دلائل الفرقان. **انجام:** و ادفع عنا الهموم والغموم و الاحزان بحق سید الانس والجان و آله سادات اهل الایمان علیه و علیهم صلوات الله الملک المنان

[الکرام البررة ۳۱۵/۱-۳۱۶]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۶۷۳ و عکسی ۱۹۲۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: گالینگور سبز، ۱۶گ،۱۶سطر،اندازه:۱۱×۱۶سم[ف: ۲-۳۳۶]و[عکسی ف: ۵-۳۸۶]

● **اعجاز القرآن** / علوم قرآن / عربی

i‘jāz-ul qur‘ān

اصفهانی، میرزا مهدی، ۱۳۰۳-۱۳۶۵ قمری
esfahānī, mīrzā mahdī (1886-1946)

وجوه مختلف اعجاز قرآن مجید را با توجه به آیات، روایات و کلمات دانشمندان و مفسران مورد بحث و بررسی قرار داده است. این رساله مسائلی دیگر از قبیل «الاخبار الراجعة الی مذمة ادعاء التشیع کذباً، الروایات الراجعة الی الصبر و الیقین، مجاهدة النفس، عجب، غضب سوء الخلق مجادله، غیبة» را نیز مشتمل می‌باشد.

دامغان؛ قمر بنی هاشم؛ شماره نسخه: ۱۹۶

آغاز: وجه اعجاز کلام الله تعالی یرجع الی علومه و معارفه لا الی فصاحته وبلاغته فقط؛ **انجام:** و بعضی المقامات المراد غیره یعنی لاصلاة الا بطهور و یراد به الخاص کما لا یخفی.

خط: نستعلیق، کا: محمدرضا دامغانی، تا: قرن ۱۴؛ جلد: پارچه‌ای زرشکی عطف تیماج قهوه‌ای، ۹۲گ، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف:-۱۸]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۹۷۴

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵-۴۲۹]

● **اعجاز قرآن** / علوم قرآن / فارسی

e‘jāz-e qor’ān

اصفهانی، میرزا مهدی، ۱۳۰۳-۱۳۶۵ قمری
esfahānī, mīrzā mahdī (1886-1946)

پاسخی است به سؤال‌های شاهزاده افسر درباره اعجاز قرآن کریم. در این نوشته، علوم و معارف قرآنی را با معارف انسانی مقایسه و در هر مورد با استدلال به چند آیه، اعجاز قرآن را ثابت کرده است. برای آشنایی بیشتر و تقریب ذهن به چند مورد اشاره می‌شود: الف- حکمت و معارف بشری بر حکمت و فلسفه کهنه یونان استوار است ولی حکمت و معارف الهی که متکی بر پایه تحدی و مبارزه است جدید و تازه می‌باشد؛ ب-حکمت و علوم الهی به نور و هدایت توصیف شده ولی علوم بشری به ضلالت و ظلمات؛ ج- حکمت و علوم الهی به مبین و بینات تعریف شده ولی حکمت و علوم بشری به ظن و گمان و ضلال مبین موصوف گشته است. فقال جل جلاله یا ایها الناس قد جائکم برهان من ربک ... قد جائکم من الله نور و کتاب مبین ...؛ د- معارف الهی جدید و علوم بشری قدیم است. فقال عز و جل نزل احسن الحدیث کتابا متشابها مثانی تقشعر منه جلود الذین یخشون ربهم.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۴۱۲

آغاز: بسملة، الحمدلله الذی هدانا لهذا و ما کنا لنهتدی لولا ان هدانا الله ظهور حکمت و فلسفه یونان بعد از حضرت نوح علی نبینا و آله و علیه السلام و طلوع مذهب وحدت وجود و موجود که اساس و ریشه مشرب عرفان و تصوف است از فلاسفه یونان قبل از میلاد مسیح؛ **انجام:** و حقانیت فرقه اثنی عشریه مثل آفتاب هویدا و آشکار باشد محمد المهدی.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ واقف: علیرضا غروی (فرزند مؤلف)، سال ۱۳۶۲؛ کاغذ: فرنگی خط دار شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۲۲-۳۳]

● **إعجاز القرآن** / آداب و سنن / فارسی

i‘jāz-ul qur‘ān

رضوی همدانی، حسین بن عبدالصمد، ق۱۴ قمری
razavī-ye hamedānī, hoseyn ebn-e ‘abd-os-samad (-20c)

مؤلف در این رساله، از مناسبت‌های پیش آمده در نیت استخاره و آیه‌های سخن گفته است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۳۴۹/۲

آغاز: الحمدلله المتفرد فی وحدانیته الجامعة من الأسماء و الأوصاف المتیزه عن مشابهة؛ **انجام:** دود حمام و کاغذ قزوین ×× نتوانم نوشت بهتر از این

خط: نستعلیق، کا: سید علی، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، ۱۱گ (۲۲-۳۲)، ۱۱ سطر، اندازه: ۶×۱۲/۵سم [ف: ۳۶-۲۴۵]

● **اعجاز القرآن** / علوم قرآن / عربی

i‘jāz-ul qur‘ān

غیر همانند:

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۴۰۹

آغاز: الوجه الذی ذکرناه لم یمکن ان یدعی ان شعر الطایین و من جری مجراهما من المحدثین اذا قدرنا ارتفاع ما بینهما؛ **انجام:** و اذا لم یفعلوا فقد صح ان تعذر المعارضة کان علی وجه مخالف للعادة و هذا بین لمن تامله و نصح نفسه.

صفحه‌های اول نسخه افتاده است و کتاب با توجه به موضوعش نامیده و ضبط شده است. مؤلف ظاهراً از قدمای امامیه و از مردم قرن ۵ ق است. در این کتاب از شریف مرتضی نقل مطلب شده است. مطالب با عنوان «فصل، فان قال، قیل له» آمده است. عناوین برخی از مباحث: «فصل فی بیان مایلزم مخالفی الصرفة. مسئلة تتعلق بالصرفة. فصل فی الدلالة علی وقوع التحدی بالقرآن»؛ خط: نسخ، کا: محمد بن الحسین بن خمیر جیشهی، تا: چهارشنبه ۱۵ محرم ۴۷۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ مقابله شده؛ کاغذ: حنائی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۰۱گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۱۱-۵۲۴]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۲۷

آغاز: و استدرکوا مافات اهل الدین و نبهوا علی ما غفل ... فان

اراذلهم طبقه و اخسهم ... من ینتسب منهم الی الباطن ... و احلوا لهم شرب الخمور ... و یقولون ان معنی القیامة قیام محمد بن اسماعیل بن جعفر ...
این کتاب تالیف یکی از علمای قرن ۴ و ۵ می‌باشد که آن را در اثبات نبوت پیغمبر و ذکر معجزات وی نوشته است، و مخصوصاً قسمت اعجاز قرآن را به تفصیل شرح داده، به‌قسمی‌که قسمت اکثر نسخه این کتابخانه را اشغال نموده و از این روی کاتبی بر روی صفحه اول آن نام «اعجاز القرآن » را نوشته است. نسخه این کتابخانه آغاز ندارد و اولین صفحه موجود به قدح و ذم باطنیان و اسماعیلیه شروع می‌شود و پس از هشت برگ می‌گوید «باب البیان عن اعجاز القرآن. ان سال سائل فقال: ما الدلیل علی ...». مصنف در یک جا از کتابهای «زمرد» و «فرند» تالیف ابن راوندی نام برده و آن را رد می‌کند و نیز از جاحظ نقل می‌کند. در برگ ۲۸ و ۱۷۹ امامیه را رد می‌کند لیکن در برگ ۲۹ بنی‌امیه را سخت ناسزا می‌گوید. در برگ ۹۱ می‌گوید خلیل عروض را از سریانی گرفته است. مؤلف این کتاب اعجاز قرآن را از راه «صرف الله الناس عن الاتیان بمثله» رد می‌کند. او می‌گوید فصاحت قرآن قابل تقلید نیست، نه اینکه خداوند مانع آوردن مثل آن می‌شود. در برگ ۱۶۰ اعجاز قرآن تمام می‌شود و به بقیه معجزات پیغمبر که به‌عقیده مؤلف قطعی و قابل استناد شناخته شده می‌پردازد و در برگ ۱۹۰ این باب نیز تمام شده و وقایعی را که موید پیغمبری او است نقل می‌کند. مؤلف این کتاب شناخته نشد لیکن در برگ ۷ نسخه این کتابخانه گوید «و نحن عن مبعثه (ص) علی نحو من اربعمائة عام ...»؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ کاتب بر ظهر کتاب یادداشت کرده که هر گاه نسخه کامل یافت آن را تکمیل کند، نسخه کاملاً نونویس است و شاید پانزده سال بیشتر از تحریر آن نگذشته باشد، مصحح، محشی، نسخه در آخر برگ ۱۹۷ آنجا که داشتن اصحابی چون علی و عمر و عثمان و سلمان و غیرهم و اطاعت کردن چنین مردانی بزرگ از حضرت محمد را دلیل و موید پیغمبری او می‌شمرد، به طور ناقص ختم می‌شود؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی رویه پارچه، ۱۹۷گ، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۱-۷]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۸۱۴-ف

بی‌کا، بی‌تا؛ موزه بریتانیا Or. 8613 [فیلمها ف: ۲-۲۵۲]

۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۸۹۷

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از حوزه علمیه ولی عصر کرمان [رایانه]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۹۰۰/۱۲۲

آغاز: فصل. من البیان فی اعجاز القرآن، فمن ذلک عجز بلغاء العرب عن الاتیان بمثله فی فصاحته و نظمه مع علمهم بان النبی (ص) قد جعله علما علی صدقه و سماعهم للتحدی؛ **انجام:** و امثال ذلک کثیرة یطول بها الکتاب، و قد ذکرها اهل العلم. نقلت من کتاب کثیر الفوائد للکراجکی، و هو ابوالفتح محمد بن علی الکراجکی من تلامیذ شیخنا المفید رحمهما الله

فصلی است در اعجاز قرآن، به نقل از کتاب «کثیر الفوائد» کراجکی؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای مغزی‌دار، ۱گ (۱۱۸ر-۱۱۸پ)، ۲۵ سطر (۱۵×۲۹)، اندازه: ۲۳×۳۵سم [ف: ۱۴-۱۱۰]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۲۴۷/۱

آغاز: و استدرکوا مافات اهل الدین و نبهوا علی ما عنی عنه فضلاء المسلمین؛ **انجام:** و قال النبی سلمان اهل البیت تم الورز خط: ثلث، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج زرد، ۱۵۱گ (۱-۱۵۱پ)، ۲۱ سطر (۶×۱۶)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۱-۲۶۲]

● اعجاز القرآن و ذکر قصص الأنبیاء / علوم قرآن / عربی

i‘jāz-ul-qur‘ān wa ḏikr-u qiṣaṣ-il-’anbīyā’

کتابی است در بیان اعجاز قرآن، کیفیت نزول قرآن، ترتیب نزول سوره‌های آن، نزول سوره‌های مکی و مدنی، کیفیت جمع سور قرآن، اختلاف آیات قران، قصه حضرت آدم و بعضی از انبیاء دیگر و بیان عدد آیات و کلمات و حروف هر سوره و غیره، با استفاده از آیات قرانی و روایات. در ضمن هر سوره اگر مشتمل بر داستانی بوده به آن اشاره نموده است و تا ابتدای سوره شوری را داراست.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۹۷۸

آغاز: بسمله، و الصلاة علی محمد. الکلام فی اعجاز القرآن. اعلم ان العلماء مختلفون فی وجه الاعجاز فیه فمهنم من جعله معجزاً لاختصاصه بنظم مباین للمعهود؛ **انجام:** حم عسق و یقال سورة الاعلام عدد کلامها ثمان مائة و ستون.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ افتادگی: انجام؛ تملک: «عماد الدین علی شریف قاری استرابادی»، «مظهر اسدی »، «... محمد بن احمد بن محمد»؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: میشن سبز، ۶۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱/۲×۲۰سم [ف: ۱-۴۲]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۹۷۳

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳-۲۱۷]

← اعجاز اللسان ≻ دیوان فریدون میرزا

● اعجاز مکی / شعر، سفرنامه / فارسی

e‘jāz-e makkī

واهبا همدانی، ق۱۱ قمری

vāhebā hamadānī (-17c)

سفرنامه منظوم حج است: شنو واهب که بعد از این مناجات ×× به پیش کعبه آن درگاه حاجات / ز مژگان لب پی رخصت گشودم ×× وداع او وداع خود نمودم / در آن رفتن چه گویم کز دل ریش ×× چها می‌گفتم و می‌رفتم از خویش / همین خون تری کز لب سخن ریخت×× همین لخت دلی کز چشم من

ریخت / به شهر مکه چون اتمام او شد ×× از آن اعجاز مکی نام او شد/ چو بر اعجاز مکی رفت تحسین ×× بیا سحر حلال یثربم بین. این عناوین در نسخه ما دیده می‌شود: در نعت، رفتن راه کعبه، صفت دریای عمان، در تعریف صحرای کعبه، در احرامگاه و طریق عمره، در صفت کعبه و مقام و ارکان، صفت حجر اسمعیل، صفت حجر الاسود، در صفت میزاب رحمت، در صفت طاق صفا، در تعریف کوه بوقبیس، در تعریف بازار عطاران، در احرام بستن و غیره، صفت قربانی کردن، در ذکر مسجد خیف و مراجعت به کعبه، در وداع کعبه معظمه، صفت راه مدینه، صفت شهر مدینه طیبه، در صفت روضه حضرت، در نعت، ذکر زیارت بقیع. از منظومه و سراینده نام و نشان دیگری نیافتم جز آن که در آغاز این نسخه با نام «اعجاز مکی من اقوال واهباء همدانی» خوانده شده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۴۸/۷۴

آغاز: به نام آن که طرح باغ جان کرد ×× سخن را بوی گلبرگ زبان کرد / سخن بیند گر او یرقی است در کاخ ×× زبان بی نام او برگی است بی شاخ؛ **انجام:** ز سیب غبغب و از نار پستان ×× در آن بستان خیابان در خیابان / به هر گوشه درو شمشاد بالا ×× فکنده سایه بر آن روی دیبا

خط: نستعلیق شکسته، کا: خلیل ذوالقدر، تا: ۱۰۵۴ق، جا: احمدآباد گجرات؛ افتادگی: انجام؛ جای برگ ۳۷۲ هم اشتباه است و می‌باید بعد از برگ ۳۶۹ قرار بگیرد؛ کاغذ: الوان آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی با ترنج و سرترنج؛ ۷گ (۳۶۸پ-۳۷۴پ)، ابعاد متن: ۱۰/۵×۲۳/۵، اندازه: ۱۴/۴×۲۶/۴سم [ف: ۲۹/۱-۴۴۶]

● اعجاز موسوی = تاریخ موسوی = قصص موسی = قصه موسویه / داستان / فارسی

e'jāz-e mūsavī = tārīx-e mūsavī = qesas-e mūsā = qesse-ye mūsavīye

فراهی، معین الدین بن محمد، -۹۰۹ ؟ قمری

farāhī, mo'īn-od-dīn ebn-e mohammad (-1504)

تاریخ تألیف: صفر ۹۰۴ق

آن را پس از «بحر الدرر» و «حدائق الحقایق فی کشف اسرار الدقایق» و «واضحة الاخبار» خود درباره داستان موسی پیامبر به نثر آمیخته به نظم ساخته است. کتاب در تاریخ سرگذشت حضرت موسی است به خواهش فردی، داستان تولد، پیامبری و معجزات آن حضرت را به تفصیل شرح داده است. در مقدمه کتاب چنین آورده است: «از قصه پر حصه حضرت کلیم الرحمن، موسی بن عمران صلوات الله تعالی و سلامه علیه، در کتابخانه، مدت سی و پنج سال تقریباً که از کتب معول علیها استنباط نموده بود و در مجالس تذکیریه به حضور اکابر و اشراف گذرانیده و مرقوم رقم گردانیده مدروس مانده بود، خاصر فاطر تبییض آن عارف گشته به اشاره شریفه مخادیم از مخدعه خمول به معرکه ظهور در معرض قبول بیرون خرامیدن گرفت». این کتاب به ترکی نیز ترجمه شده و نسخه خطی آن در انستیتو ابوریحان بیرونی در شهر تاشکند در جمهوری ازبکستان قرار دارد.

آغاز: الحمد لله نحمده و نستعینه ... اما بعد، همی گوید بنده ضعیف ... که این فقیر بی بضاعت با وجود عدم استطاعت چهل سال تقریباً ... نموده و در این مدت بمطالعه تفاسیر اقدام مینمود.

[الذریعة ۱۰۸/۱۷ و ۳۲۸/۴ و ۲۴۵؛ مشترك پاکستان ۹۶۹/۶؛ فهرستواره فارسی ۴۵۱/۱؛ دنا ۳۵/۲ (۵ نسخه)]

۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۹۰۸

آغاز: تقریبا به امر خطیر تذکیر اقدام می‌نمود و در این مدت به مطالعه تفسیر و احادیث مرویه از اکابر مشاهیر مصنفاتی که در باب موعظه و تذکیر مستجمع اخبار و آثار مشتمل بر حکایات؛ **انجام:** نه هر زن زن بود هر زاده فرزند ×× نه هر گل میوه دارد هر نیی قند / روند این همرهان غمناك باتو ×× نیاید هیچکس درخاك باتو / از این شت خیال کاروان زن ×× عنان بستان علم بر آسمان زن

خط: نستعلیق، کا: محمد صالح، تا: شعبان ۱۰۸۸ق؛ جلد: تیماج زرشکی ترنج و سر مجدول گرهی، ۱۲۵گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۴-۱۵۲۲]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۰۶۲/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** از میان بنی اسرائیل بیرون رفت و چون مسافت بعید میان ایشان و بنی اسرائیل در میان آمد بادی نرم از جانب مغرب و زیدن گرفت.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، مجدول به طلا و مشکی، حاشیه‌نویسی انتقادی نسبت به مطالب مؤلف از «عبدالصمد بن محمود» در ربیع الأول ۱۲۸۴؛ کاغذ: شرقی، ۱۲۳گ (۱پ-۱۲۳پ)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۲۵سم [ف: ۳۳-۱۱۹]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۱۷۶

بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۱۷۹/۱-ف

نسخه اصل: گنج‌بخش، ش ۲۷۲؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳-۲۰۶]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۲۱۹

آغاز: برابر **انجام:** بنی اسرائیل در میان آمد بادی نرم از جانب مغرب وزیدن گرفت.

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ در پشت برگ یادداشتی است که نام کتاب را بهاشتباه تفسیر آل عمران و بخشی از کتاب حدائق الحقایق مؤلف دانسته؛ مهر: رضا قلی؛ جلد: تیماج سرمه یی رنگ، ۲۴۶ص، ۲۳ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۲۰×۳۳سم [ف: ۱۰-۸۰۱]

● **اعجاز نامه** / شعر / فارسی

e'jāz-nāme

لاری، شمس الدین محمد، ق۱۱ قمری

lārī, šams-od-dīn mohammad (-17c)

منظومه‌ای بلند و تاریخی حدود ۱۱۰۰۰ بیت در شرح حال و فضایل و مناقب امیرالمومنین و حوادث و وقایع خلافت و جنگ‌های وی با دشمنان که در سال موافق با جمله «اخبار حیدر» پایان یافته است. ناظم خود را غنایی معرفی و نام منظومه را نیز در ابیات پایانی آورده است: چون در لفظ و معنی است معجز نظام ×× به «اعجاز نامه» برآورد نام.

آغاز: بنام جهاندار ملک وجود ×× که هستش جهان رشحه بحر جود

[فهرستواره منزوی ۲۱۶/۱۰]

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۱۰۸

آغاز: در تشریح نسب و حسب طاهر و ظاهر حضرت سید المرسلین و جناب یعسوب دین علیهم صلوات الله. گذارنده قصه باستان ×× چنین گشت پیرایه ساز بیان؛ **انجام:** پیاپی دهم ازمی ناب جام ×× که نبود جز این مقصوم والسلام ... نعمه پرداز در هر مقام ×× ده این انتظار مرا اختتام

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۵ شوال ۱۰۳۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، عطف پارچه، ۳۵۳گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۷سم [ف: ۱-۱۸۴]

● **اعجاز نامه** / شعر / فارسی

e'jāz-nāme

از حماسه‌های دینی شیعی به وزن مثنوی و نخستین عنوان آن «التفات است از غیبت به خطاب» است و انجام «گفتار در خاتمه کتاب اعجازنامه» و پیش از نصیحت به پسر خود محمد جعفر.

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۹۴۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول زر و لاجورد، قطع: ربعی [نشریه: ۷-۱۰۲]

● **اعجاز نامه = گنج نامه** / شعر / فارسی

e'jāz-nāme = ganj-nāme

به وزن مثنوی، در سرگذشت حضرت علی (ع) یا «اخبار حیدر» در یک سال قحطی سروده شده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۳۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول زر و لاجورد؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج سبز و مقوایی نو، ۲۵۰گ، ۱۵ سطر (۵/۵×۱۶)، اندازه: ۱۳×۲۲سم [سنا: ف: ۲-۴۷]

● **اعجاز النبی صلی الله علیه و آله** / کلام و اعتقادات / فارسی

e'jāz-on-nabī salla-l-lāh-o 'alay-h-e va āl-e-h

صدرالدین بن عباس

sadr-od-dīn ebn-e 'abbās

رساله در ذکر معجزات حضرت خاتم الرسل (ص) که برای حسن ختام، کرامات و خوارق عادات حضرت امیر المومنین (ع) را بیان کرده است. از «اعلام الوری» بسیار نقل کرده و از شخصی به نام ملا محمد باقر در اصفهان شخصاً نقل می‌کند.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۴۱۲۴/۲

آغاز: و اما دلیل بر این که قرآن در برابر به ابطال نبوت پیغمبر و به معارضه آن سید و سرور کسی کلامی شبیه به آن نیاورده است؛ **انجام:** اگر گروهی از امت من در حق تو نمی‌گفتند آنچه را که نصاری در حق عیسای پسر مریم گفتند در شأن تو حرفی می‌گفتم ... علی را قدر پیغمبر شناسد ×× که هرکس خویش را بهتر شناسد. حالا وقت آن شد که اختتام رساله.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول؛ جلد: گالینگور سبز، عطف تیماج زرشکی، ۴۵گ (۲۰ر-۶۴پ)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱-۱۸۴]

← الاعجاز و الایجاز ← احسن ما سمعت
← اعجب العجب ← شرح قصیدة لامیة العرب

● **اعجوبة الغرائب فی نظم الجواهر العجائب** / لغت، شعر / ترکی

o'jūbat-ol-qarā'eb fī nazm-el-javāher-el-'ajā'eb

قروی، بهاءالدین

qoravī, bahā'-od-dīn

فرهنگ عربی به ترکی است. در این فرهنگ منظوم لغات ضروری عربی به ترکی در پانزده بحر که سی و شش قطعه می‌باشد به نظم کشیده شده و مجموعاً چهارصد بیت است. این منظومه برای چلبی محمد و چلبی محمود فرزندان ابراهیم پاشا وزیر عثمانی به نظم درآمده و دارای سرآغازی به نثر عربی است.

آغاز: الحمدلله الذی زین الجنان بأنوار رحمته و نور الجنان بأنوار حکمته و الصلاة علی رسوله محمد خیر بریته

[دنا ۳۶/۲]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۵۸۴/۷

کاتب = مؤلف، تا: سه‌شنبه ۱۲ ربیع الثانی ۸۲۸ق، جا: کوره آیوثلوغ؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا عطف و گرداگرد تیماج تریاکی، ۲۲گ (۱۰۱پ-۱۲۲ر)، ۱۸ سطر (۷×۱۵)، قطع: ربعی

[ف: ۱۷-۱۶۶]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۳۶۹/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** مستفعلن مستفعلن مستفعلن اشبو کتاب ×× ساکه بهادن نظمله کو رینجه خوب تعلیم در

خط: نسخ، بی‌کا، تا: رجب ۹۹۹ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۱گ (۱۴پ-۳۰ر)، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۱۴-۱۵۲]

● **اعجوبه و محجوبه** / اخلاق / فارسی

o'jūbe va mahjūbe

سرخسی، حامد بن فضل الله، ق۷ قمری

saraxsī, hāmed ebn-e fazl-ol-lāh (-13c)

اهدا به: قزل ارسلان مظفر الدین اوزبک (۶۰۷-۶۲۲)

داستان عشقی و عرفانی است به نثر و نظم و با عنوان‌های «حکایت» و «باب». مطالب این کتاب از زبان دو کنیزک به نام‌های «اعجوبه» و «محجوبه» که از پادشاه مصر ربوده شده‌اند به شیوه مجابات پرداخته شده است که در محفل انس بر پادشاه ایران «ملک سماح» فرو می‌خوانده‌اند. بدین ترتیب که در آغاز هر باب، ملک سماح پرسشی را آغاز می‌کند. ابتدا اعجوبه و پس از آن محجوبه در پاسخ ملک، داستان مناسب حال و مقام می‌پردازند. این کتاب مشتمل بر «مقدمه» و ده «باب» و بیست «حکایت»: باب ۱. صفت معدلت و انصاف؛ ۲. صفت حلم و وقار؛ ۳. اقامه سیاست بعد از تفتیش؛ ۴. ستودن شجاعت و رجولیت؛ ۵. بیان سماحت و سخاوت؛ ۶. مدح ثقت و امانت؛ ۷. منع رشک و حسد؛ ۸. کتمان سر از زنان؛ ۹. تجنب از صحبت اشرار؛ ۱۰. ذکر توکل و قناعت. نویسنده‌ای ناشناس گزینه‌ای از این کتاب به نام «تحفه» ترتیب داده و به نصرت الدین احمد (۶۹۶-۷۳۳) از اتابکان لرستان اهدا کرده است. این تحفه به تصحیح مرحوم دانش پژوه به سال ۱۳۳۹ ش. به سرمایه بنگاه ترجمه و نشر کتاب چاپ شده است.

آغاز: بسمله شکر و منت خدایرا که به کمال و نوال و فرط ... تا ذات اعجوبه نماء انسان آینه مصقول آمد ... پس به‌حکمت نامنقضی بعضی از آدمیان را برگزید

انجام: حق تعالی و تقدس جمیع خلایق را بر قناعت و شکر و توکل، توفیق رفیق گرداناد و الحمدلله اولاً و آخراً و ظاهراً و باطناً و صلی الله علی محمد و آله اجمعین

چاپ: با تصحیح رضا سمیع زاده، تهران، آنا، ۱۳۸۱؛ گزیده آن به کوشش آقای سید علی آل داود، به عنوان «ضمیمه شماره۶ نامه فرهنگستان»

[منزوی ۲: ۱۵۴۱؛ دنا ۳۶/۲ (۳ نسخه)؛ فهرستواره منزوی ۳۲۲/۶]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۲۲-طباطبائی

آغاز: برابر **انجام:** ... و از قربت و الفت، انفتی داشتی ناگهان شاهی با چند مرد تیغ زن قصد وی کرده

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹ و ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ تا پایان استنساخ نشده و یک برگ از پایان نانوشته باقی مانده است، فهرست ملک نسخه‌ای با شماره ۶۲۷۶/۱ از این کتاب ارائه می‌کند با آغازی غیر از آغاز نسخه جای سخن، و چون بدان مراجعه شده روشن گردید که اشتباه از فهرست نویس بوده و مغایرتی در کار نیست؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج زرد، ۷۶گ، ۱۷ سطر، قطع: وزیری کوچک، اندازه: ۱۴/۵×۲۳سم [ف: ۲۴-۱۵۵]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۶۶۹-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۱۴]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۲۷۶/۱

آغاز: حمد بر صانعی که از بدو قدم قدم بر سطح علو علو غرجمال و جلال ستم فحم نهاد ... بیت ... اما بعد چنین گوید محرر این مقال و مقرر این حال درویش محمد بن درویش کمال که؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، کا: رکن الدین بن سید علی مشهدیان حسینی، تا: ۲۰ ربیع الثانی ۹۷۴ق، افتادگی: آغاز؛ با یک پیشانی لاجوردی و زرین و چهار تصور؛ کاغذ: ترمه ختائی، جلد: میشن قهوه‌ای تازه، ۳۱گ (۱پ-۳۱پ)، ۱۸ سطر [ف: ۹-۳۰۲]

← الاعداد > مبدئیة الاعداد

● **اعداد** / علوم غریبه / فارسی

a'dād

اخلاطی، حسین بن علی، ق۹ قمری

axlātī, hoseyn ebn-e 'alī (-15c)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۱۲۳۰۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: ۵۹]

● **اعداد** / جفر / فارسی

a'dād

سلطان محمد میرزا قاجار، ۱۲۲۷؟-۱۲۹۲ ؟ قمری

soltān mohammad mīrzā qājār (1812-1875)

رساله در اعداد و اوفاق و الواح و تکسیر و جداول آن و جفر در چند «فصل».

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۷۳۹/۷

خط: نستعلیق، کا: میرزا محمد باقر بن زین العابدین بن حسین بن علی یزدی حایری، بی‌تا؛ کاغذ: فرهنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی مقوایی، ۱۵ص (۳۶۱-۳۷۵) [ف: ۱۰-۱۶۰۸]

● **اعداد (رساله در)** / ریاضیات / فارسی

a‘dād (r. dar)

طهرانی، جلال الدین، ۱۲۷۲ شمسی

tehrānī, jalāl-od-dīn (1893-)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۳۳۹

آغاز: بسمله، بدانکه این جزو ثالث را حقیر خود در اعداد؛ **انجام:** و صلی الله علی محمد و آله اجمعین در حجره مدرسه امین الدوله طهران قلمی شد

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۳۳۴ق [رایانه]

● **اعداد** / حساب / فارسی

a‘dād

معین، محمود

mo‘īn, mahmūd

در پنج «فصل»: ۱. بیان عدد؛ ۲. تکسیر؛ ۳. وفق اعداد؛ ۴. بیان دایره؛ ۵. متفرقات.

آغاز: اما بعد میگوید بنده ضعیف ... محمود معین روهانی (؟) چون دیدم بقای حیات را از اکل و شرب و خرج و جمع و ستدن و خریدن و دوختن چاره نیست ...

انجام: دوشنبه، سه‌شنبه، چهارشنبه، آدینه، شنبه

[فهرستواره منزوی ۲۶۰۱/۴]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۵۰۴/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ دارای جدول‌ها و شکل‌های نجومی؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۵گ (۳۸پ-۴۲ر)، ۱۴ سطر [ف: ۹-۴۳۳]

● **اعداد** / علوم غریبه / فارسی

a‘dād

بحث‌های فشرده ای است در علم اعداد و بیان خواص حروف و اسماء الهی و دارای قواعدی است برای یافتن مجهولات از اعداد بعضی از کلمات و اسماء و آیات قرآنی و چگونگی ترکیب آنها آنچه در نیت است پیدا شود، در دو بخش: ۱. محبت؛ ۲. بغض و عقد اللسان.

آغاز: الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین اما بعد بدانکه علم اعداد علمی است شریف و اعتبار تام دارد

انجام: عزیز بدان و خوار مکن ... و فسقه و شقی به عمل نیاورد که مضرت دارد تمت.

همانند:

۱. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۶۷۷/۳

آغاز: اما بعد، بدانکه علم اعداد علمی است شریف

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۰۹ق؛ اندازه: ۱۲/۵×۲۳سم [نسخه پژوهی: ۳-۱۱۳]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۶۵۳/۶

آغاز و انجام: برابر

از: کاویانی؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۳گ (۲۰۶پ-۲۱۸پ) [ف: ۳۶-۲۱۹]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۶۰۶/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و با خود دارد و پهلوی آنکس بنشیند با او سخن گوید بر وی ظفر یابد.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تمیاج قهوه‌ای، ۶گ (۲۳ر-۲۸پ)، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۲۰-۷]

● **الاعداد (رسالة فی علم)** / ریاضیات / عربی

al-a‘dād (r.-un fī ‘ilm-i)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۵۵۴

آغاز: اعلم ایدك الله ان العددین اما ان یکون متماثلین؛ **انجام:** و ذلك ما اردناه و الله الموفق للصواب و الیه المرجع و الماب

خط: نسخ شکسته، کا: ابن دیباج، محمد بن عبدالله، تا: ۱۰۶۳ق [رایانه]

● **اعداد** / عرفان و تصوف / فارسی

a‘dād

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۱۰۹۲۰

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۶۴ق [الفبائی: ۶۰]

← اعداد (رساله در) ≻ معرفت اعداد

● **اعداد اصم (فائده در)** / ریاضیات / فارسی

a‘dād-e asam (fā’ede dar)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۰۹۲/۶

آغاز: هر عدد که اول او دو بود یا سه بود یا هفت بود یا هشت بود هرگز جذر باقرب التقریب؛ **انجام:** مساحة بسیط قطعة من الکرة (تمت بعونه).

خط: نستعلیق، کا: محمد یوسف بن محمد حسن طالقانی، تا: ۱۰۵۷ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج حنایی، ۲گ (۳۷پ-۳۸ر)، ۱۶ سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۸-۷۱۸]

● **اعداد الفاظ** / لغت / فارسی

a‘dād-e alfāz

در این فرهنگ کلماتی که ردیف اعدادی مخصوص می‌تواند باشد از عدد ۳ تا عدد ۱۰۰۰ به ترتیب شماره‌ها گرد آورده شده و برای کسانی که بخواهند جمله‌ها یا اشعاری برای تاریخ بسازند مفید است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۵۷۵

آغاز: کلمات مشتمله بر ۳ آب اب پا با؛ **انجام:** کلمات مشتمله بر ۱۰۰۰ ضر نظیم

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ تملکی بدون نام به‌تاریخ ۲ جمادی الاول ۱۲۸۰؛ مهر: «یا محمد» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۱۰۷گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۴-۳۳۸]

● **اعداد الفاظ به حساب ابجد** / علوم غریبه / عربی، فارسی

a‘dād-e alfāz be hesāb-e abjad

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۷۴۷

آغاز: بسمله. ا ا ب با ابا بجا باج؛ **انجام:** غبن عنا ضمایر غمزه کل باغ

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام [رایانه]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۹۷۱۵

آغاز: بسمله. اا‌ب باجا ابا باب بجا باج؛ **انجام:** غبن غنا ضمایر غمزه کل باغ

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام [رایانه]

● **الاعداد انما یتقسم بالآحاد** / ریاضیات / عربی

al-a‘dād innamā yataqassam bi-l-āḥād

شاه قاضی، محمد، ق۱۱ قمری

šāh qāzī, mohammad (-17c)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۱۰۰/۴

آغاز: بسمله و به نستعین. احمد الله علی نواله ... لعلک سمعت ما اشتهر علی الفیلسوف الاول ارسطوطالیس ان الاعداد انما یتقسم بالاحاد فاعلم ان مراده ان الاجزاء الاولیة للاعداد هی الاحاد؛ **انجام:** فلا تقولا ثلثة انتهوا خیر الکم من افادات الفاضل العالم شاه قاضی سلمه الله.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ در ص ۵۳ خبر نبوی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۳گ (۵۱-۵۳)، ۱۸ سطر (۵×۱۲)، اندازه: ۹×۱۶سم [ف: ۱۳-۳۰۷۹]

● **اعداد ترکیب مربع** / علوم غریبه / فارسی

a‘dād-e tarkīb-e morbba‘

روابط بین اعداد و این‌که چگونه می‌توان بین آنها نسبتی برقرار کرد که بر اثر آن پاره‌ای از امور واقع شود از مباحثی است که از دیر باز مورد توجه بوده و درباره آن شرح‌ها نوشته‌اند. آنچه در این رساله می‌آید نظر ابوریحان است مستنبط از حکمای هند و مشتمل بر ده «فصل» می‌باشد: ۱. محبت؛ ۲. نبض و عقد اللسان؛ ۳. عقد النوم؛ ۴. عقد الرجال؛ ۵. عقد النظر؛ ۶. عقد الطریق؛ ۷. فتح الرجال؛ ۸. فتح کارهای بسته؛ ۹. دفع خصمان؛ ۱۰. محبت ازدواج.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۷۰۶/۱۱

آغاز: در اعداد ترکیب مربع بدانکه حکما در علم اعداد و فق مربع چهار در چهار؛ **انجام:** و جهت فتوحات هم باین نظرات بنویسد و شرط نوشتن بجای بجای بیاورد بخور نماید

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ بیاض؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۹ص (۱۸۶-۱۹۴)، ۲۷ سطر (۷/۵×۱۷)، اندازه: ۱۰×۲۱/۵سم[ف:۶-۲۹۶]

● **اعداد الجفر** / جفر / عربی، فارسی

a‘dād-ol jafr

کیانی، محمد یار بن محمد علی، ق۱۳

kīyānī, mohammad yār ebn-e mohammad ‘alī (-13c)

تاریخ تألیف: ۱ جمادی الاول ۱۲۳۶ق؛ محل تألیف: اورنگ آباد

از محمد یار پسر محمد علی خان کیانی پسر محمد عباس خان هندوستانی شاهجهان پوری دکنی خوشباش دکن.

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی فی نفوس السموات و مسخراة الارض الظاهر و الباطن فی قلب جمیع صغیر و کبیر الرحل و النساء. ... اما بعد این خاکسار محمدیار ابن محمد علی خان ککیانی بن محمد عباس خان ... از قوانین جفر حمله اعداد اسم النبی و کلام الله و سوره‌ها و آیه‌ها و دعاها و موکلات اسم‌ها و البروج و الکواکب فی الطالب و المطلوب و محبت الشوهر و الزوجة و الدربار السلطان و عقد اللسان و النوم برآورده جمع نموده.

[فهرستواره منزوی ۲۸۲۰/۴]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۷۳۶/۱

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: هندی، جلد: گالینگور عطف تیماج مشکی مقوایی، ۸۲ص (۱-۸۲)، ۱۷ سطر (۱۳×۲۳)، قطع: رحلی، اندازه: ۱۸×۲۸سم [ف: ۱۷-۴۶۹]

● **اعداد الزاد بشرح ذخر المعاد** / ادبیات / عربی

a‘dād-uz-zād bi- š.-i ḏuxr-il-ma‘ād

ابن دعسین، عبدالملک بن عبدالسلام، ۹۵۲-۱۰۰۶قمری

ebn-e da‘sayn, ‘abd-ol-malek ebn-e ‘abd-os-salām (1546-1598)

وابسته به: ذخر المعاد علی وزن بانت سعاد؛ بوصیری، محمد بن سعید
شرف الدین بوصیری در معارضه با قصیده بانت سعاد، قصیده‌ای با مطلع «الی متی انت باللذات مشغول» و با نام «ذخر المعاد فی معارضه بانت سعاد» را نگاشته است. عبدالملک بن عبدالسلام ابن دعیسین کتاب «ذخر المعاد» بوصیری را شرح نموده و نام آن را «اعداد الزاد بشرح ذخر المعاد» گذارده است.
آغاز: بسمله، الی متی انت باللذات مشغول×× و انت عن کل ما قدمت مسئول. المعنی ان الناظم جرد من نفسه شخصا فخاطبه و اتی فی الخطاب بالتذکیر لانه هو المرا و مثل ذلک
[کشف الظنون ۸۲۳/۱؛ معجم ما کتب عن الرسول و اهل البیت ۲۰۸/۱]

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۰۴۳/۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** ما لاح ضوء صباح فاستسر به ×× من الکواکب قندیل فقندیل
در نسخه حاضر، تمامی متن ذخر المعاد و شرح ابیاتی از آن به نقل از «اعداد الزاد» نگاشته شده و مابقی شرح ناقص مانده است؛
خط: نسخ، کا: محسن بن حسن حسینی نجفی طالقانی، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج عنابی ضربی با ترنج و سرترنج با گل و بوته مجدول مقوایی، ۱۲گ (۱۳۹پ-۱۵۰پ)، ۹ سطر (۸×۱۲/۵)، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۱۷-۳۵۰]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۰۵۲
آغاز: اصداع الصباح هائمة لایسمع الانین الا من الاغانی و لا الشکوی الا للعشاق من الغوانی لئن اجتمع الجدی و الاسد فی مرتع واحد بسیاسة النیرین فی عرصة الخضراء فها هو قد ارتوی الذئب؛ **انجام:** و کلهم رضی الله عنهم من قریش یتصل نسبهم بنسب النبی (ص) و قد رتبنا شجرة تجمعهم و یعرف بها اتصالهم به (ص) لیسهل انتزال معرفتهم علی من اراد ذلک، فاصل الشجرة نبینا و حبیبنا محمد (ص)
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی با ترنج با نقش گل و بوته، ۱۱۶گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۱۹سم [ف: ۳۶-۲۲۸]

● الاعداد المتحابه / علوم غریبه / عربی

al-a‘dād-ul-mutiḥāba

مالقی، اسماعیل بن حسن

māleqī, esmā‘īl ebn-e hasan

در بیان اعداد متحابه و دستور ترکیب جداول مثلثه تا معشره برای تأثیرات مختلف و بیان ارتباط اعداد متحابه با تأثیرات فلکی و نجومی و ارثماطیقی و نیز با حروف طبیعی، اعداد وفق و اسرار طبایع حروف و اشکال و فرشتگان موکل بر اشکال و اوفاق.
آغاز: بسمله، و صلی الله علی سیدنا محمد. قال الشیخ الفاضل الخبیر النبیه التعالیمی العددی الحاج ابوالولید اسماعیل بن الشیخ الفقیه الادیب ابی علی الحسن بن ابی نصر المالقی اعلم ... انه بلغنا من الاعداد المتحابه ۲۲۰ و هی الاعداد الامحبوبه اذا جمعت اجزائها کانت ۲۸۴ عدد و هی ۱.
انجام: و اعلم انک اذا کنت فی الصیف فاعمل فی وفق الصیف.. و اعلم ایها الطالب انی تعبت کثیرا و رتبت لک هذه الاوفاق علی الطبایع الاربع و الفصول الاربع لتنال بها المقصود فی کل ما ترید ... فی کل وقت و اوان و الله اعلم ... و الحمدلله.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۹۰/۳-طباطبائی
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: ترکی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۰ص (۲۰-۳۹)، ۲۰و۲۵ سطر، قطع: رقعی بزرگ، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۲۳-۱۱]

● اعداد متحابه / حساب / فارسی

a‘dād-e motahābe

حسینی، مسیح، ق۱۱ قمری

hoseynī, masīh (-17c)

تاریخ تألیف: رجب ۱۰۸۷ق
آن را به خواهش دوستی نگاشته است. در دیباچه از مولانا محمد باقر یزدی که رساله‌ای در این باره نگاشته بود و همچنین از «عیون الحساب» او یاد شده است.
آغاز: حمدله. والصلاة علی نبیه ... و بعد فیقول ... سید مسیح الحسینی که در اوایل رجب از شهور سنة سبع و ثمانین و الف
انجام: یفید ان هذه الخاصة لم یحتج الی الاعداد المتحابة
[الذریعة ۳۷۸/۱۵ م ۱۳۵؛ فهرستواره منزوی ۲۶۰۳/۴]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۳۷۹/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: میشن سرخ تازه، ۲۳گ (۲ر-۲۴پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱/۲سم [ف: ۹-۳۶۴]

● اعداد متماثل، متوافق و متداخل / ریاضیات / فارسی

a‘dād-e motamāsel, motavāfeq va motadāxel

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۵۷۶/۱۸
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا، ۷۴پ [ف: ۶-۵۶]

← الاعداد و الافاق ≻ معرفت اعداد

● الاعداد و الاوفاق / علوم غریبه-عربی

al-a‘dād wa-l awfāq

صدرالاسلام، علی اکبر بن محمد، ۱۲۷۰؟-۱۳۲۵ قمری

sadr-ol-eslām, ‘alī akbar ebn-e mohammad (1854-1907)

تاریخ تألیف: حدود ۱۳۲۳ق؛ محل تألیف: نجف اشرف
رساله‌ای است که بسیاری از مطالب را به نقل از استادش (ظاهراً سید محمد هندی) آورده و به سال ۱۳۲۳ق در نجف اشرف در پاره‌ای از موارد اشاره دارد.
[الذریعه ۲۳۳/۲]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۷۷۲

انجام: مثل عدد الاسم و ما اجتمع اطرح منه ما مضی اکثر الکاملة من القرون الکاملة و ما بقی دون قرن او مثله اضفه الی ما فی
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح؛ در بدرقه کتاب چند انشاء خطاب به میرزا یعقوب خان در پذیرفتن دعوت شخصی هندی از جواد (؟) و بدگویی از آن هندی و تصدیق کلام جواد در ضمن یک رباعی فارسی: هر کس بعلی نقی شقی میهمان شود ×× در انتظار باغ امیدش خزان شود / هر کس فتد به دام فریب چنین خری ×× جزو شمار سلسله ابلهان شود؛ جلد: تیماج تریاکی مجدول ضربی، ۴۸گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [ف: ۲۰-۲۴۸]

← اعداد و اوفاق ⪢ معرفت اعداد
← اعداد و اوفاق ⪢ اعداد الوفق

● **اعداد و حروف** / علوم غریبه / فارسی

a‘dād va horūf

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۴۱۷/۱

آغاز: بسمله. بدان ... که این رساله ایست در غایت حکمت که از ارسطاطالیس یونانی در انواع علوم ... بتجربه بسیار این رساله را جمع کرده؛ **انجام:** جدول است.
بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، ۶۹گ (۱-۶۹)، ۲۲ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱۱-۲۴۲۱]

← اعداد وفق ⪢ وفق اعداد
← اعداد وفق ⪢ کیفیت اعداد اوفاق
← اعداد وفق ⪢ تکسیرات حروف و علم اعداد وفق
← اعداد وفق ⪢ وضع اعداد وفق

● **اعداد الوفق = وفق الاعداد = العددیة = وفق التام**
/ ریاضیات / عربی

a‘dād-ul-wifq = wifq-ul-a‘dād = al-‘adadīyya = wifq-ul-tāmm

زنجانی، عبدالوهاب بن ابراهیم،-۶۶۰ ؟ قمری

zanjānī, ‘abd-ol-vahhāb ebn-e ebrāhīm (-1262)

رساله در قواعدی است که بواسطه آن، وفق جمیع اعداد شناخته می‌شود و دارای ۶ «فصل» است: ۱. معنی الوفق و کیفیة ذلک؛ ۲. وفق العدد الفرد؛ ۳. وفق عدد الزوج نصفه فرد، ۴. وفق عدد الزوج نصفه زوج؛ ۵. وفق عدد ۴ فی ۴؛ ۶. وضع الاسامی و الکنی و غیره فی الوفق
آغاز: بسمله. الحمدلله حمد الشاکرین ... و بعد فلما کان اعداد الوفق قد اشتهر من خواصها ما شعف بسببه کل واحد بمعرفة وضعها و کان یصعب ذلک علی اکثر الناس طلب منی بعض اصحابی
انجام: و لنقتصر علی هذا القدر فی هذه الرسالة. فان الذکی اذا اتقن ما ذکرناه لم یشکل علیه شیء فی هذا الفن و الحمدلله اولاً و آخرا.
[دنا ۳۷/۲ (۱۳ نسخه)؛ بروکلمن ذیل ۴۹۷/۱؛ الذریعة ۲۳۳/۲؛ هدیة العارفین ۶۳۸/۱]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۵۶۴/۷-ف
آغاز و انجام: برابر
نسخه اصل: نسخه آقای حسن نراقی. در فهرست ناشناس، نام مؤلف به استناد آغاز نسخه تعیین گردید؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۷ رمضان ۸۳۶ق، جا: هرات؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج زرکوب، ۷گ (۱۲۴پ-۱۳۰)، ۱۹ سطر (۸×۱۱)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۳×۱۷سم [فیلمها ف: ۲-۱۸۶]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۵۹۳/۱۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** فتم بما ذکرناه فی الفصل الخامس مبتدعاً فیه من ۶۵ فیصبر الشکل هذه الصورة التی أثبتنا فی الصفحة تنبیهات
از نیمه فصل دوم و سوم و از اواخر فصل پنجم تا پایان افتادگی دارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ دارای جداول گوناگون اعداد؛ کاغذ: شرقی، ۷گ (۲۰۶ب-۲۱۲ب)، ۱۵ سطر، اندازه: ۶/۵×۱۲/۵سم [ف: ۳۱-۷۴۳]

۳. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۲۵۴/۵
آغاز: برابر
در فهرست ناشناس؛ کا: محمد امین بن رحمت الله دولت آبادی، تا: ۲ صفر ۱۰۲۳ق؛ جلد: تیماج مشکی ضربی، ۷گ (۱۲۲پ-۱۲۸ر)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۲-۷]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۰۶۵/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** فضعه فی بیت فرسه فیصیر الوفق بهذا الصوره.
خط: تحریری، کا: حاجی محمد بن علاء الدین حسنی جرفادقانی، تا: ۹۰۷ -۱۰۵۰ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: چرم قهوه‌ای ضربی با جدول و کمند و نقش ساده و کوچک اسلیمی در میان، ۷ص (۷۳-۷۹)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۴۷-]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۹۰۰/۶۸

آغاز و انجام: برابر

در فهرست ناشناس؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳ صفر ۱۰۸۱ق؛ مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای مغزی دار، ۳گ (۱۸۱ر-۱۸۳)، ۲۵ سطر (۱۵×۲۹)، اندازه: ۲۳×۳۵سم [ف: ۱۴-۸۵]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۰۵/۵۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** المسلمین و اشرف الاولین و الاخرین محمد و آله الطاهرین و سلم تسلیما کثیرا تمت کتابتها یوم الاحد ربیع الاول من سنه احدی و ثمانین و الف

در فهرست ناشناس؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲ صفر ۱۰۸۱ق، جا: قریه انکهشت؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج قرمز ضربی، ۶ص (۳۴۹-۳۵۴)،۲۵سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۹-۳۷۱]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۳۳۷/۴۲

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۶-۴۱۳]

۷. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۴۸۱/۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** لم یشکل علیه شیئی و الله تعالی علیم بحقایق الحال.

در فهرست ناشناس؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: ایرانی، جلد: تیماج زرد، مقوایی، ۱۷۹ص (۲۴۴- ۴۲۲)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۲-۱۵۸]

۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۶۹۳/۳۷

آغاز: بسمله. هذه رسالة فی اعداد الوفق أنشاها عبدالوهاب بن ابراهیم بن عبدالوهاب الجرمی الزنجانی، مشتمله علی ستة فصول. الفصل الاول فی معنی الوفق؛ **انجام:** برابر

خط:شکسته نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن۱۲؛کاغذ:نوعی ترمه،جلد: میشن سیاه، ۶گ (۱۰۹پ-۱۱۴ر)، اندازه: ۱۳/۷×۲۵/۵سم [ف: ۸-۴۰]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۴۱۳/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** اما شکل الدائرة المقدم ذکرها فهی علی هذه الصورة فافهم.

در فهرست ناشناس، نام مؤلف به قرینه اغاز وکتاب‌شناسی نسخه تعیین شد؛ کا: عبدالکریم، تا: ۱۱۶۱ق؛ افتادگی: انجام (الفصل السادس: در نسخه موجود نیست)؛ مجدول مذهب؛ جلد: تیماج مشکی سوخت با ترنج با نقش گل و بوته.، ۱۰ص (۵۰-۵۹)، ۲۰سطر، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۳۵-۳۶۸]

۱۰. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۹۱۲/۴-عکسی

آغاز و انجام: برابر

در فهرست ناشناس؛ خط: تحریری، کا: محمد سعید لاهیجانی، تا: قرن ۱۳؛ ۱۶ص (۲۷۲-۲۸۷) [عکسی ف: ۱-۳۳]

۱۱. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۲۸۲/۱

آغاز و انجام: برابر

در فهرست ناشناس؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: سلخ جمادی الثانی ۱۲۷۱ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای با ترنج، ۷گ، ۲۱ سطر [ف: ۱-۳۵۶]

۱۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۷۰۰/۱۱

آغاز و انجام: برابر

در فهرست ناشناس؛ خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم، تا: ۱۲۸۷ق، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج حنایی ضربی یک‌لا، ۵گ (۳۵پ-۳۹پ)، ۲۱ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [ف: ۱۳-۱۴۵]

۱۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۹۵۱۱۳/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** ثم زد واحداً و تمم البیوت و قد شرحنا شکله فی اربعة اسماء.

خط: نسخ، کا: سید اسدالله صفوی ماسالی مصطفوی، تا: ۱۳۶۳ق؛ مصحح؛ کاغذ: دفتری خط دار، جلد: مقوایی با روکش کاغذ ابر و باد، عطف: تیماج مشکی، ۵/۱۷×۱۱، ۵گ (۸۴-۸۸)، ۲۴-۲۶ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۳۸-۳۱۴]

۱۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۲۵۳/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و یتمم احدی للاربعین بستین و للاخری بخمسین فیصیر باحدی هاتین الصورتین (شکل دو صورت)

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای ضربی لایی، ۶گ (۱پ-۶پ)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۶-۳۳۴]

● اعداد الوفق = وفق الاعداد = العددیة = وفق التام (ترجمه و شرح) / حساب / فارسی

کاشانی، عماد الدین یحیی بن احمد، -۷۶۶ قمری

kāšānī, ʻemād-od-dīn yahyā ben ahmad (-1365)

وابسته به: اعداد الوفق = وفق الاعداد = العددیة = وفق التام؛ زنجانی، عبدالوهاب بن ابراهیم (-۶۶۰؟ق)

مؤلف به فرمان جهان مطاع (؟) رساله عزالدین زنجانی در «اعداد وفق التام» را ترجمه نموده و چون آن را بسیار مختصر دیده به شرح آن نیز پرداخته است و آن را در یک «مقدمه» و دو «باب» و یک «خاتمه» تنظیم نموده: مقدمه در تمهید اشیائی که محتاج الیه باشد در این علم؛ باب ۱. کیفیت وضع اعداد بر طریق وفق تام، در سه فصل؛ باب ۲. کیفیت وضع اعداد بر طریق وفق غیر تام؛ خاتمه: در طریق وضع مربع چهار در چهار.

آغاز: بعد از حمد و ثناء حضرت کبریا و درود بر سید انبیا و قدوه اصفیا محمد مصطفی چنین گوید محرر این رسالت و مقرر این مقالت احوج عبادالله الی غفرانه

انجام: ... عجب دارم از آن کس که این شکل با خود دارد که او را به هیچ رنج و زحمتی و بلایی پیش آید از بزرگواری این شکل و در این شکل خواص بسیار است.

[فهرستواره منزوی ۴/۲۶۰۳]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۴۷۷/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ تملکی خط خورده به سال

۱۱۷۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۳گ (۱پ-۳۳ر)، اندازه: ۱۲×۱۶/۵سم [ف: ۲۰-۵۲]

● اعداد وفق / علوم غریبه / فارسی

a‘dād-e vefq

بحرآبادی، ابراهیم

bahrābādī, ebrāhīm

رساله‌ای است کوتاه در اعداد وفق برگرفته از آیات و احادیث نبوی و از کتاب «غایة المراد فی وفق الاعداد» تألیف صوفی کمال تستری (قرن ۸ق) و «کنه المراد فی علم الاعداد» تألیف شرف الدین علی یزدی معمایی (-۸۵۸ق) سود جسته است و شامل «مقدمه» و ۵ «باب» و یک «خاتمه»: مقدمه در بیان معدلت سلطان عادل؛ باب ۱. بیان خواص وفق ۲، در دو باب؛ ۲. خواص ۳، در سه باب؛ ۳. وفق ۴، در چهار باب؛ ۴. وفق ۵، در پنج باب؛ ۵. وفق ۶، در شش باب؛ خاتمه: در بیان خواص حروفی که علمای این فن به تجربه مشخص نموده‌اند.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۷۱۰/۱۱

آغاز: حمد بیحد و ثنای بیعدد پادشاهی را که اسباب سکان خطه ملک را به تمجید قانون سیاست حکمی نظام داد ... اما بعد این رساله ایست که بعضی از او؛ **انجام:** اگر در شرف زهره کشند هفت عدد از این و در آتش گذارند در محبت اثر عظیم دارد.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی، رکابه‌دار؛ کاغذ: فرنگی، جلد: کاغذی، ۹گ (۶۳-۷۱)، ۱۵ سطر (۱۱×۱۶)، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [ف: ۳۲-۳۰۵]

● اعداد وفق / ریاضیات / فارسی

a‘dād-e vefq

زنگی، خسرو بن محمد

zangī, xosro ebn-e mohammad

رساله‌ای در علم اعداد وفق و بعضی از خواص آن از تالیف مطولی. مشتمل بر دو «قسم»: ۱. معرفت وضع اعداد در یک مقدمه و چند مسئله؛ ۲. ذکر بعضی از خواص آن.

آغاز: الحمد لله الذی خلق الاشیاء ذاخواص رحمة للعباد و رأفة للمعاد ... اما بعد چنین گوید محرر این کلمات ... خسرو بن محمد بن علی رنکی عفی الله عنه سیئاته که این رساله‌ای است در علم اعداد وفق و بعضی از خواص آن از مطولی که تألیف آن اتفاق افتاد پیش از این.

انجام: و طالع نیز مناسب آن قضیه مطلوبه بود و نحوس را به طالع و اوتاد طالع و موضع شرف نظر عداوت نباشد و الله اعلم بالصواب.

[فهرستواره منزوی: ۲۶۰۴/۴؛ دنا ۳۸/۲ (۵ نسخه)]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۲۳۵/۱۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** وسط کبیر، صغیر

خط: نسخ و شکسته، کا: محمد علی قائنی، تا: ۱۲۶۳ق؛ دارای جداول و اشکال، کلیه حواشی این رساله را جاعل دست برده و نام خود را در پای آنها نوشته ولی خوشبختانه از لابه‌لای آن هنوز نام محمد علی القائنی به‌خوبی مشهود است، و یکجا پس از اینکه از سال ۱۲۶۴ عدد ۲ را مبدل به ۳ کرده عدد ۶ را آن قدر تراشیده که جای آن به‌کلی سوراخ شده ودیگر نتوانسته است رقم صفر بگذارد؛ کاغذ: حنایی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی، اندازه: ۱۴/۲×۲۰/۵۲سم [ف: ۱۰-۱۲۳]

۲. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۶۹۳/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن محمد مهدی، تا: پنج‌شنبه دهه سوم رجب ۱۲۸۴ق، جا: اصفهان، مدرسه جده صغیر؛ ۲۱گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱-۵۷]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۱۶۷/۱۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** وفی کل منها حکمة کثیرة لیس هیهنا محلها

خط: نسخ و نستعلیق تحریری، کا: صالح حسینی، تا: ۱۲۸۴ق، جا: سمنان، مدرسه صادق خان؛ پس از آن چند ورق است در باب مدخل کبیر و افاداتی چند از جلال الدین دوانی و فوائدی در باب عدد؛ کاغذ: حنایی آهار مهره، جلد: تیماج ماشی، اندازه: ۱۰/۳×۱۷/۲سم [ف: ۱۰-۹۱]

۴. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۵۷۷/۱۳

آغاز:برابر؛ **انجام:** اینست محملی که از علم حساب که به جهت بعضی اخوان مرقوم شد و بهمین قدر اکتفا نمود تا موجب اطناب و باعث ملال نشود.

خط: نستعلیق، کا: عبدالصمد نقنئی، بی‌تا؛ دارای اشکال و جدول؛ ۳۰ سطر، قطع: خشتی [چهار کتابخانه مشهد-ف:-۶۷]

۵. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۵۷۷/۱۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی لایه‌ای، ۱۰گ (۱۴۱-۱۵۰)، ۱۷ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲-۶۸۹]

● اعداد الوفق / علوم غریبه / عربی

a‘dād-ul-wifq

غیر همانند:

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۶۲/۱۰۸(آ)-۴۶۳/۱۰۸(ب)-ف

نسخه اصل: کوپرولوش ۱۵۸۹؛ بی‌کا، تا: با تاریخ ۷۵۶ق؛ درهامش؛ ۶گ (۳۹۰پ-۳۹۵پ) [فیلمها ف: ۱-۴۸۶]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۰۶۸/۱

آغاز: فی بیت منه حرفین او یضع فی کل بیت حرفین ان کثرة

الحروف و زادت علی خمسة و المقصود منه عدد التکرر فی الحرف او فی العدد؛ **انجام:** لحساب الجمل عن اربعة و ثلاثین کذا و وجه ... و لنقتصر علی هذا القدر والله الهادی و الحمدلله وحده و صلی الله علی من لا نبی بعده

چند برگ پایانی کتابی است در اعداد وفق همراه با جداول؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۹؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: شرقی، ۷گ (۲-۸)، ۱۰-۱۲ سطر، اندازه: ۵×۱۰سم [ف: ۳۸-۱۷۰]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۸۲۳/۲

آغاز: الفن السابع فی أعداد الوفق و یشتمل علی سبعة فصول، الأول فی المبادی و المقدمات؛ **انجام:** و ذکرنا من اللطائف و الملح ما بلغنا به أقصی الغایة فلیکن هذا ختام هذا الفن و ختام الکتاب و الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلم علی نبینا محمد و آله أجمعین.

این رساله، فن هفتم از مجموعه‌ای است که بقیه آن موجود نیست. بخش حاضر شامل هفت فصل است و در آن از فن «وفق» و قواعد آن بحث می‌شود. عناوین کتاب به ترتیب زیر است: فصل ۱. المبادی و المقدمات، ۲. کیفیة وضع الوفق الطبیعی، ۳. کیفیة وضع الوفق المحلق، ۴. کیفیة وضع الوفق الملفق، ۵. کیفیة وضع الکلمات و الحروف فی الوفق، ۶. کیفیة وضع الحروف و الکلمات فی الوفق، ۷. نوادر الوفق. بخش حاضر شامل هفت فصل است و در آن از فن «وفق» و قواعد آن بحث می‌شود؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مصحح، در انجام افزودگی هایی در اسماء حسنی، جداول علم حروف و اوفاق آمده؛ کاغذ: شرقی، آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۰گ (۲۸-۴۷)، ۲۲ سطر (۱۰×۱۳)، اندازه: ۱۳/۵×۱۸/۵سم [ف: ۳۰-۵۹]

● اعداد وفق / ریاضیات / فارسی

a‘dād-e vefq

غیر همانند:

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۴۳/۶

آغاز: بسمله. حمدله بعد از حمد باری عز اسمه معلوم و قور؟ است که اعداد وفق از عجائب امور است این علم و حقیقت وی جز بوحی و هیچ مخلوق را معلوم نگشته و در استخراج وضع او استادان معتبر و مصنفان پیش قوم طریق بسیار نهاده‌اند و کامل صفر و صلیب اما طریق کامل را در وضع خاصیت؛ **انجام:** و چون زهره بعقد راس برسد یا در حمل بود ... و بر سر آن میل نهند و چهار پخته بر سر لوح نهند و چنان باید که ...

رساله در اعداد وفق و خواص آنها، بدین‌گونه: فی خواص ۳ در ۳، فی خواص ۴ در ۴ فی خواص ۵ در ۵ و بقیه عنوان ندارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: میشن ترمه، جلد: قهوه‌ای سیر لبه‌دار، ۶گ (۴۱پ-۴۶پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶/۱×۲۱/۱سم [ف: ۵-۱۲۸]

۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۸۱۴/۵-عکسی

آغاز: بسمله. بدانکه الله تعالی [...] و خواص و آثار بسیار دارد ... به اشارت بعضی مخادیم.. فن اول در اعداد وفق و این مشتمل بر مقدمه و چهار ضابطه است. مقدمه بدانکه وفق عبارت است به اصطلاح؛ **انجام:** انجام: وفق دهد به این صورت، جدولها.

از ناشناس، در ۱ «فن» در برگیرنده ۱ «مقدمه»و ۴ «ضابطه»، ضابطه ۱. در وضع اعداد در لوح فرد، ۲. در وضع اعداد در الواح زوج الفرد، ۳. در کیفیت وضع اعداد در زوج الزوج، ۴. در درج کردن اسماء در لوح چهار در چهار و پنج در پنج؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۹۹۹ق؛ ۴ص (۱۶۴-۱۶۷) [عکسی ف: ۱-۳۴]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۱۰۹/۵

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... اما بعد بدانکه علم اعداد وفق علمی شریف است؛ **انجام:** تا تاثیر آن بکمال باشد و در اوقاف نگاه داشتن تقصیر نکند تا زود حاجت یابد

رساله‌ای است در اعداد و اوفاق و مانند آنها، در علوم غریبه؛ خط: نستعلیق تحریری، کا: مراد، تا: قرن ۱۱؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج زرشکی ضربی با ترنج، ۲گ (۴۱-۴۲)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۰×۱۴سم [ف: ۲۸-۱۶۳]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۴۸۰/۷

به نقل از «ستینی» فخر رازی؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۱، ۱گ (۹۱-همان) [مختصر ف:-۶۸۳]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۷۱۰/۱

آغاز: اعداد وفق در اصطلاح محاسبان عبارتست از مربع سه در سه یا چهار در چهار در پنج الی ای عدد شئت پس اصل در این حساب آنست که؛ **انجام:** ما بقی چنانک گفتیم ثبت می‌کند و چون عمل تمام کند در هر ضلع مجموع آنچه جمله برد باشد حاصل آید بعون الله تعالی.

فصلی است کوتاه در اعداد وفق در مربعات زوج الزوج و بر پنج روش استوار می‌باشد همراه جداول؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی، مصحح، رکابه‌دار؛ تملک: کلبعلی بن مراد به سال ۱۰۸۵ق در دارالسلطنه قزوین با مهر «کلبعلی ... مراد» (مستطیل)؛ کاغذ:فرنگی،۵گ(۱-۵)،۱۵سطر،اندازه: ۱۲×۱۶سم [ف: ۳۲-۲۹۹]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۷۱۰/۲

آغاز: فصل در وضع کردن اعداد وفق اندر مربعات زوج الزوج و وضع اعداد در مربعات زوج الزوج بر پنج طریق است؛ **انجام:** اگر خواهد که شکل چهار در چهار بکشد چنانکه هیچ اسماء طرح نکند خانها رابه نظم طبیعی پر کند تا به آنگاه در خانه نهم ۲۱۲ بنهد و در خانه یکی زیاده می‌کند و می‌رود تا اضلاع مساوی گردد و الله اعلم.

خط:نستعلیق،بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی، رکابه‌دار؛ کاغذ: فرنگی، ۴گ (۵-۸)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۱۶سم [ف: ۳۲-۲۹۹]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۷۱۰/۳

آغاز: خواص اعداد وفق، این کتاب مبنی است بر هفت فصل هر

فصلی در خاصیت اعدادی به کوکب از کواکب هفتگانه تعلق دارد؛ **انجام:** یا در آن خانه که آن بود هیچ کس را رنجی رسد و در این فواید بسیار است که بعد از تجربه معلوم خواهد شد و الله اعلم بالصواب.

رساله‌ای است کوتاه در خواص اعداد وفق در ۷ «فصل»: فصل ۱. خاصیت اعداد سه در سه که تعلق به زحل دارد، ۲. خاصیت چهار در چهار که تعلق به مشتری دارد، ۳. خاصیت پنج در پنج که تعلق به مریخ دارد، ۴. گوناگون که تعلق به شمس دارد، ۵. هفت در هفت که تعلق به زهره دارد، ۶. هشت در هشت که تعلق به عطارد دارد، ۷. نه در نه که تعلق به قمر دارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی، مصحح، رکابه‌دار؛ کاغذ: فرنگی، ۱۴گ (۹-۲۲)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۱۶سم [ف: ۳۲-۳۰۰]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۴۹۰/۱

در چند باب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۸۴ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، ۲۱ص [ف: ۱۷-۱۴۷]

۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۷۹۹/۵

آغاز: بسمله، الحمدلله و الصلات ... و بعد بباید دانست که حکمای زمان و فیلسوفان جهان از علم حساب که خدای تعالی به بندگان فرستاده است؛ **انجام:** و اگر خواهند که زنجیر و نعل بدرند ملح هندی بگدازند و بآب گرم در زنجیر مالند چون وقوف کنند بگسلد

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن ترياكی لائی، ۲۱گ (۲۰۱پ-۲۲۱پ)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸/۲سم [ف: ۹-۴۶]

۱۰. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۱۶۸/۱۸

مختصر در وضع اعداد وفق و خواص آن به خصوص کواکب سبعه مشتمل بر هشت «فصل»؛ خط: نستعلیق، کا: لاهیجانی، تا: ۱۲۹۵ق [نشریه: ۷-۲۲۶]

۱۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۹۳۶/۲۳

آغاز: اللهم وفقنا لمناهج الهدی، بدانکه این مختصری است در وضع اعداد وفق و خواص آن، مخصوص بکواکب سبعه، مشتمل بر هشت فصل؛ **انجام:** سه‌شنبه نویسنده بوقت طلوع آفتاب با شب شنبه با خاصیت بیشتر ظاهر گردد و اثر کند تمت الرساله الشریفه بعون الوهاب ۱۲۹۵ (برگ ۱۹۲پ)

نوعی پیش‌بینی حوادث شخصی از راه علم اعداد شبیه جفر است؛ خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: ۱۲۹۵ق؛ در کرانه برگ ۱۹۰پ یک جدول عدد وفق هست؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: مقوا، رویه تیماج سرخ، اطرافش گل بوته فشاری با دو جدول، ۴گ (۱۸۹پ-۱۹۲پ)، ۱۷ سطر (۷/۵×۱۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۷-۲۱۵]

۱۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۵۷۳۳

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی مجری الامور علی وفق ارادته و الصلوة علی خیر خلقه ... اما بعد این کلمه چند است در اعمال اعداد وفق؛ **انجام:** پس میان ۴ در ۴ ماند و بطریق ۴ در ۴ عمل شده پس عمل تمام شده و الله اعلم و احکم تمت هذه الکتاب بعون الملك الوهاب

رساله‌ای است در اعمال اعداد وفق و کیفیت آن شامل «مقدمه» و سه «فصل» و «خاتمه»: فصل ۱. در دانستن وفق عدد فرد الفرد، فصل ۲. در دانستن وفق عدد زوج که نصف فرد باشد، فصل ۳. در دانستن عدد زیج که نصف او زوج باشد، خاتمه در وضع نامها و کنیت‌ها در مربع وفق و درج کردن اعداد حروف؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی نخودی، ۶گ (۱۱پ-۱۶پ)، ۱۷ سطر (۱۰/۸×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [رایانه]

۱۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۵۷۳۳

آغاز: اما طریقه مضمر ۹ در ۹ چنانست که ۹ در ۹ هشتاد و یکهدد باشد؛ **انجام:** و مقصودش حاصل گردد و پوشیدها بر او ظاهر شود بامر الله تعالی اینست باب در خواص ۱۹ در ۱۹ این شکل

رساله‌ای است در اعداد وفق و خواص حروف و اعداد و لوح‌ها در سرنوشت انسان شامل چندین «باب» که به دلیل افتادگی از آغاز و انجام از باب ۹ در ۹ تا ابتدای باب ۱۹ در ۱۹ را دربر می‌گیرد و شامل جداول و لوح‌های مختلف می‌باشد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: فرنگی نخودی، ۸گ (۴۶-۵۳پ)، مختلف السطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [رایانه]

۱۴. شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه: ۱۷۰/۵

آغاز: بسمله، بعد از حمد و ثنای حق سبحانه تعالی و درود حضرت رسالت پناه ص و آله بدانکه علم اعداد وفق علمیست که بحث می‌کند از کیفیت وضع عدد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۵گ (۱۷۷-۲۰۱)، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۱-۹۶]

۱۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۵۷۳۳

آغاز: بسمله. الحمدلله ... اما بعد این مختصریست در علم اعداد وفق و نمودارات و اصول؛ **انجام:** پس درین طرح و درین حساب رمزی هست که بریاضت میتوان فهمید و الله اعلم تم

رساله‌ای است در علم اعداد وفق شامل پنج «باب»: ۱. وضع کردن اعداد در مربعات زوج، ۲. وضع کردن اعداد در مربعات افراد، ۳. وضع کردن اعداد در مربعات زوج الفرد، ۴. دانستن اقل عدد که در مربع وفق دهند و نوادر اعداد وفق، ۵. دانستن اعدادی که وفق ایشان در مربع مسجل شود؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی نخودی، ۷گ (۳۰-۳۶پ)، ۱۷-۲۱ سطر (۱۰×۱۶ و ۱۱/۵×۱۷)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [رایانه]

۱۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۱۴۲/۲

آغاز: بعد از حمد و ثنای حق سبحانه و تعالی و دورد حضرت رسالت پناه ... بدانکه علم اعداد وفق؛ **انجام:** ۴در ۱۴ بقمر ویل قاعده است تا صد در صد

در آغاز این رساله اصطلاحات خاص به این علم گزارش شده پس از آن اعمال تطبیقی دارای جدول‌ها و مربعات وفقی آمده

است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۲گ (۶۹ر-۸۰پ)، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۱۸-۲۸۸]

● اعداد وفق یا ارثماطیقی / ریاضیات / فارسی

a'dād-e vefq yā arasmātīqī

در دیباچه آمده که این علم ساخته فیثاغورس است و بالیس وفق صد در صد نهاده و فروش اعداد آنرا مملو گردانید و ارسطو به آن می‌بالید و می‌گفت: «لواعلنت اسرار اعداد الوفق و کشفت حقایقها لخربت الدنیا و فسدت بیوت الخلق کلها». شعر فارسی خود مؤلف در آن هست. این رساله در یک «مقدمه» است در موضوع علم حساب و سه «باب»: ۱. کیفیت وفق محلق؛ ۲. کیفیت وضع غیر محلق؛ ۳. کیفیت وضع مربعات، هر یک در سه «فصل».

آغاز: بسمله. حمدله. اما بعد بر طبع سلیم و قاد و ذهن مستقیم نقاد پوشیده نیست که علم بقوانین حسابی و قواعد مسائل عددی در تقویت نفس انسانی از اعظم وسایل است.

انجام: آن سطر قطر اول ز پا × از سر و نه از پای ثانی

[فهرستواره منزوی ۲۵۹۵/۴]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۹۲۶/۲

آغاز و انجام: برابر

نام کتاب به استناد نسخه دانشگاه تهران تغییر یافت؛ خط: نسخ، کا: محمود بن میرزا محمد طبیب فرزند میرزا ابوالفضل، تا: یک‌شنبه ۳ جمادی الاول ۱۲۵۵ق؛ جلد: دو رو تیماج رو قهوه‌ای پشت مشکی، ۳۵گ (۱۳۷پ-۱۷۱پ)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲۷-۳۳۷]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۵۸۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** نه پای ثانی.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳و۱۴؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی ضربی، ۲۲گ، ۲۲ سطر (۸×۱۷)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱۴-۳۵۱۹]

۳. تبریز؛ محقق (آقای)؛ شماره نسخه: ۱۲/۷

در یک مقدمه و سه باب؛ بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۴-۳۳۲]

● اعدل الامزجه مزاج الانسان / طب / عربی

a'dal-ul amzija mizāj-ul insān

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۰۲/۸۵-طباطبائی

آغاز: المسئلة الخامسه من الطب اتفق الاطباء و الحکماء علی ان اعدل الامزجه و اقربها الی الاعتدال الحقیقی مزاج الانسان و فیه اشکال؛ **انجام:** فیلزم ان یکون مشار کالانسان فی المزاج کان الجواب ما ذکرنا فتامل

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱ص (۷۲ر) [ف: ۲۳-۷۳۹]

● اعدل المناهج فی شرح المعارج / عربی

a'dal-ul manāhij fī š.-il ma'ārij

محمد کاظم بن محمد صادق، ق۱۳ قمری

mohammad kāzem ebn-e mohammad sādeq (-19c)

تاریخ تألیف: ۱۲۳۵ق

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۷۶۸/۲

آغاز: وضعته الاحکام تسعة علی ×× ما زعموه فاحفظن کاملا / و سمیته باعدل المناهج ×× وضعته شرحا علی المعارج؛ **انجام:** وتم ذلک الکتاب فی رجب / من عام خمس و ثلثین کذا ×× من بعد الف مائتان هاک، ذا

کا: محمد کاظم بن محمد صادق علینقی بن عبدالرشید، تا: غره رجب ۱۲۳۵ق؛ این شرح منظوم درهامش رساله معارج الاصول شماره ۴۶۱/۱ نوشته شده است؛ کاغذ: فستقی سفید و آبی، جلد: میشن سیاه لایی، ۱۴ سطر [ف: ۹-۳۵]

● اعدلیة امزجة سکان خط الاستواء (رسالة فی) / طب / عربی

a'dalīyat-u amzija sukkān-u xaṭṭ-il istiwā' (r.-un fī)

دشتکی شیرازی، منصور بن صدرالدین محمد، -۹۴۸ قمری

daštakī šīrāzī, mansūr ebn-e sadr-od-dīn mohammad (-1542)

وابسته به: القانون فی الطب؛ ابن سینا، حسین بن عبدالله (۳۷۰-۴۲۸)

حاشیه مانندی است بر قانون و دنباله شماره ۳۷۸۵/۲ دانشگاه.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۷۸۵/۳

آغاز: بسمله. و به ثقتی ربنا یسرلنا کمال الاعتدال فی استواء الاقوال و الاحوال اقتداءاً بمعدل نهار العدل و الاحسان مشرق شوارق العلم و العرفان غیاث الحق و الیقین لازال ناصر شرعه منصورا بین العالمین فی العالمین و بعد فان ... غیاث المشهور بمنصور یقول لایخفی علی اولی النهی ان اعدلیة امزجة سکان خط الاستواء معرکة للاراء ... و لقد اریناک هذا و هدیناک الیه لشیء من آیاتنا الکبری؛ **انجام:** و ما بعده بارد. انتهی کلام العلامة بعبارته و فیه ما فیه.

خط: نستعلیق، کا: کمال بن نور بن کمال طبیب، بی‌تا؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۹ص (۹۸-۱۱۶)، ۲۳ سطر (۴×۱۰)، اندازه: ۹×۱۶سم [ف: ۱۲-۲۷۷۳]

● الاعذار و الانذار / متفرقه / عربی

al-i'ḏār wa-l inḏār

هادی المستجیبین، حمزة بن علی، -۴۳۳ قمری

hādī-yol-mostajībīn, hamzat-ebn-e ʻalī (-1042)

درباره مقامات خویش و لزوم اطاعت از او سخن گفته و مخالفان را تهدید و تحذیر می‌کند.

آغاز: الرسالة الموسومه بالاعذار و الانذار الشافیه لقلوب اهل الحق من المرض و الاحتقار توکلت علی مولانا الحاکم من هادی الامه

انجام: و السلام علی من الی انا و تمسک بحدودی و تاب تمت بحمد مولانا وحده.

[دنا ۳۹/۲ (۱۰ نسخه)]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۹۹۵/۲۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: ضخیم فرنگی، جلد: تیماج مشکی سجاف عطف و حواشی قرمز، ۵ص (۱۰۹–۱۱۳)، ۱۵ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۵×۲۱سم [ف: ۱۰-۲۲۰۹]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۰۹۴/۱۸

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان ـرم ۱۳۳۲؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول؛ ۶ص (۱۴۲–۱۴۷) [عکسی ف: ۳–۳۷۵]

۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۷۷۶/۱۸

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان-رم ۱۳۴۸؛ خط: نسخ درشت، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۹گ (۲۰۱–۲۰۹) [عکسی ف: ۲–۴۵۷]

۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۹۶۵/۱۸

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان، رم ش ۹۳۳؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۶ص (۱۲۰–۱۲۵) [عکسی ف: ۳–۲۱۱]

۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۷۸۴/۱۸

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان-رم ۹۱۰؛ خط: نسخ معرب و ثلث، بی‌کا، تا: شنبه دهه پایانی ربیع الثانی ۱۱۰۹ق؛ ۷گ (۱۴۴–۱۵۰) [عکسی ف: ۲–۴۷۱]

۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۰۳۶/۱۸

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان ـرم ۱۳۳۷؛ خط: نسخ معرب و ثلث، بی‌کا، تا: با تاریخ قرن ۱۳؛ ۷ص (۱۴۷–۱۵۳) [عکسی ف: ۳–۲۹۷]

۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۷۵۰/۱۶

آغاز: توکلت علی مولانا ... من هادی الامة و نذیرها و مخلص الاولیاء و مجیرها.. اما بعد فالحمد لمن البسنی المجد

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان-رم ۷۲۱؛ خط: نسخ و ثلث، بی‌کا، تا: ۱۳ یا قرن ۱۴؛ ۵گ (۸۵–۸۹) [عکسی ف: ۲–۴۲۶]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۶۱۱/۲۰

خط: نسخ، کا: عبرت، تا: دوشنبه ۱۵ اردیبهشت جلالی ۱۳۱۳ق؛ کاغذ: فرنگی، فاقد جلد، ۴ص (۷۴–۷۷)، ۱۸ سطر (۸×۱۵)، قطع: ربعی [ف: ۱۷–۱۷۵]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۳۵۳/۲۰–ف

نسخه اصل: کتابخانه اباعبدالله زنجانی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الاول۱۳۵۲ق، از روی نسخه انستاس کرملی؛ ۱۹ سطر [فیلمها ف: ۱–۵۹۸]

۱۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۴۶۲/۱۲

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان-رم ۱۳۳۸؛ خط: نسخ معرب درشت و ثلث، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۲ص (۲۴۶–۲۵۷) [عکسی ف: ۴-۲۸۹]

● اعذب المناهل فی حدیث من قال انا عالم فهو جاهل / شرح حدیث / عربی

aʻd̲ab-ul manāhil fī hadīt̲-i man qāla ina ʻālim fa-huwa jāhil

سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر، ۸۴۹–۹۱۱ قمری

soyūtī, ʻabd-or-rahmān ebn-e abī-bakr (1446-1506)

بحث در اسناد حدیث «من قال انا عالم فهو جاهل» است که به پیغمبر اکرم نسبت داده شده است. مؤلف سند آن را تضعیف می‌کند.

آغاز: الحمدلله و سلام علی عباده ... الجواب هذا انما یعرف من کلام یحیی بن کثیر موقوفاً علیه علی ضعف فی اسناده الیه.

انجام: کان ابن عیینة یضعف لیث من ابی سلیم و قال علی بن المدینی.

چاپ: بیروت، دارالکتب العلمیة، ۱۴۰۳ق

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۱۶/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد مراد، تا: رمضان ۱۲۴۲ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۲گ (۲۳پ–۲۴پ)، اندازه: ۱۳/۵×۲۲سم [ف: ۲–۱۷]

● الاعراب / اصول فقه / عربی

al-iʻrāb

ابن حزم، علی بن احمد، ۳۸۴–۴۵۶ قمری

ebn-e hazm, ʻalī ebn-e ahmad (995-1065)

کتاب حاضر که نسخه منحصر به فرد آن در کتابخانه چستربیتی نگهداری می‌شود، در فهرست اربری چنین معرفی شده است: «الاعراب، ابن حزم، جزء من کتاب یدافع عن المذهب الظاهری و فقهه، تاریخ النسخ: ۱۸ جمادی الاول ۷۶۱، لم تظهر نسخة اخری من المخطوطة، نقلت هذه النسخة عن اخری مورخة ۵۶۰ه، و مقارنة مع النسخة الأصلیة للمؤلف، و تشتمل علی اشارة تفید ان الکتاب یسمی أیضاً «الاشارة» و ان الجزء المتبقی قد أکمله المؤلف فی رمضان ۴۴۵ ه». نامی از این کتاب در منابع کهن به میان نیامده است و ذهبی نیز در «سیر أعلام النبلاء»، با این‌که شرح حال و آثار ابن حزم را به تفصیل ذکر کرده، به آن اشاره‌ای نکرده است. این کتاب در صفحه عنوان نسخه چستربیتی چنین معرفی شده است: «هذا مفرد فیه الجزء الثانی من کتاب الاعراب من تألیف الشیخ الامام الحافظ ... الوزیر الشهیر أبی محمد علی بن أحمد بن سعید بن حزم الظاهری الأندلسی».

در این اثر مباحث مختلف فقهی و اصولی به صورت استدلالی با استفاده از آیات و روایات و اقوال فقهای اهل سنت مطرح شده است. در نسخه چستربیتی، پس از اتمام بخش موجود از کتاب الاعراب، بحثی درباره تقلید از کتاب الاعراب به صورت مستقل در ۹ صفحه درج شده است و در ابتدای آن آمده است: « ... ما وقفت علیه من هذا الکتاب و قد رأیت علی جزء من نسخة من کتاب الأحکام و هو الثالث قوبل بنسخة الامام أبی العباس الفتح بن ابی رافع الفضل بن أبی محمد علی بن احمد بن سعید بن حزم-رضی الله عنهم -، فألقیت فی آخر الجزء المذکور فصلاً من کتاب الاعراب اثبته مطالعة و لینفع الله تعالی به من شاء ...».

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۷۸عکسی

آغاز: بسمله. صلی الله علی سیدنا محمد و علی آله و صحبه و سلم، قال الشیخ الامام الحافظ الشهیر الوزیر ... ابن حزم الأندلسی. القول علی طرف یسیر من تناقضهم فی العموم و الخصوص فی القرآن والسنن، قال الله تعالی: «واستشهدوا شهید من رجالکم فان لم یکونا رجلین فرجل و امرأتان ممن ترضون من الشهداء»؛ **انجام:** قال أبو محمد-رحمه الله تعالی-قد ذکرنا تناقضهم فی القیاس، کما وعدنا بحول الله تعالی و قوته کما فیه کفایة لمن نصح نفسه و بالله لو تتبعناه لکان أضعاف ما ذکرنا. و بالجملة فما یسلم لهم قیاس أصلاً من ترکهم لمثله فی تلك المسألة نفسها أو ترکهم لأقوی منه و بالله تعالی التوفیق ... هنا تم هذا الجزء المبارك

نسخه اصل: کتابخانه چستربیتی، دبلین ایرلند جنوبی، ش ۳۴۸۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۷۶۱ق؛ از روی نسخه مورخ ۵۶۰ق، در صفحه عنوان یادداشت ناخوانایی بدین مضمون دیده می‌شود: «منه نسخه لنفسه ... لمالکه بحسن الخاتمة ابراهیم الشهیر بالبدر شتکی ؟ لطف الله تعالی به»، همچنین در این صفحه نام کتاب و مؤلف درج شده و آمده است: «علقت هذا الأصل من نسخة کان فی آخرها ما هذا نصه: بلغ المعارضة بأصل المؤلف بخطه و منه نسخ و الحمد لله ... أقول: قد رأیت الأصل الذی أتممت منه کتب هذا السفر ترجمة بغیر الأصل و هی هذ الجزو الأول من کتاب الاشارة و علی الاعلی الاعتماد والله تعالی أعلم ...»، انجامه: «هنا تم هذا الجزء المبارك و لله تعالی الحمد و به جل و علا و کان فی آخره ما هذا نصه: تم الجزو الأول و الحمد لله رب العالمین و صلواته علی سیدنا محمد خاتم النبیین و حسبنا الله و نعم الوکیل و یتلوه فی الثانی ان شاء الله تعالی طرف یسیر من شنع أقوالهم فی الدین لم یتعللوا فی شیء منها لابقرآن و لا بسنة و فیه بلغت المقابلة بدصل المؤلف بخطه و منه نسخ، أقول و منه علقت هذا الأصل الا الیسیر فی أوله و صلوات الله تعالی علی سیدنا محمد و آله و صحبه و تاریخ الأصل فی المذکور یوم السبت رابع عشر شهر شعبان من سنة ستین و خمسمائة وانتهی تعلیق هذا الأصل یوم الأحد ثامن عشر جمادی الاول سنة ۷۶۱»، مصحح، پس از بخش مذکور از کتاب الاعراب بخشی از الاعراب به صورت مستقل در ۹ صفحه کتابت شده؛ ۴۲۹ص، ۱۶ سطر [عکسی ف: ۴-۳۴۸]

● **الاعراب** / نحو / عربی

al-i'rāb

رساله کوتاهی است در نحو مشتمل بر سه «باب»: ۱. العامل؛ ۲. الجار و المجرور؛ ۳. الاشارة الی عبادة محررة مستوفات.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۶۷۲-۱۴/۱۲۲

آغاز: بسمله. الحمدلله رب العالمین والصلاة علی محمد وآله اجمعین. وبعد فهذه رسالة فیما یحتاج الیه کل معرب اشد الاحتیاج وهو ثلاثة اشیاء؛ **انجام:** کالمضمرات. و کثیر من المتقدمین یسمون الزاید صلة و بعضهم یسمیه مواکداً. و فی هذا القدر کفایة لمن تأمله. قد تمت الکتاب.

آغاز نسخه با «اظهاز الاسرار» محمد بن پیر علی برکلی و انجام آن با «الاعراب» ابن هشام منطبق است !!؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج با روکش مقوایی، ۵۳گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱-۴۵۱]

● **اعراب «آله» من الصلاة** / نحو / عربی

i'rāb «āl-i-h» min-aṣ ṣalāt

بحرانی، احمد بن صالح، ق۱۳ قمری

bahrānī, ahmad ebn-e sāleh (-19c)

تاریخ تألیف: ۲ شعبان ۱۲۴۱ق

رساله‌ای است که از سه طریق اثبات می‌کند که لفظ «آل» در جمله «صلی الله علیه و آله» باید به جر خوانده شود و به نصب نمی‌توان خواند.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۳۵۸/۱۰

آغاز: و لا حول و لا قوة الا بالله ... مسألة من الصیغ الواردة عن أهل البیت صلوات الله و سلامه علیهم أجمعین؛ **انجام:** و ان ردها فبجرائم مؤلفهال و لکنه باب الرحمة الذی لایخیب من لاذبه.

خط: نسخ، کا: زرع بن محمد علی بن حسین بن زرع خطی بحرانی، بی‌تا؛ جلد: تیماج قرمز، ۶گ (۱۵۸پ-۱۶۳پ)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۶-۳۳۷]

← اعراب ابوالبقاء ← التبیان فی اعراب القرآن

● **اعراب الاجوبة** / نحو، شعر / عربی

i'rāb-ul ajwiba

غرناطی، فرج بن قاسم، ۷۰۱-۷۸۲ قمری

qarnātī, faraj ebn-e qāsem (1302-1381)

در این منظومه احکام اعراب اجوبه یاد شده است.

تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: ۳۵۶/۳-ج

آغاز: بسمله. و صلی الله علی سیدنا محمد و آله و صحبه و سلم یقول الفقیر الی الله سبحانه ابو سعید فرج بن قاسم بن احمد بن محمد بن احمد بن کعب التغلبی المغربی المالکی رحمه الله تعالی. خذ حکم اجوبة مع ما یشا کلها ×× نظما علی جملة منها قد اشتملا / فها کها بعد حمد الله خالقنا ×× حمدا یبلغ من رضوانه الاملا / نمن و ارج و سل و اعرض و حض ×× و مروانه و ادع و جزم فی الجواب حلا؛ **انجام:** هو الصحیح فلا تعدل سواه به ×× من عاب قولا و لم یفهمه ما عدلا / و الحمدلله بدءاً ثم مختتما ×× هو الاله الذی ما شاءه فعلا

بی‌کا، بی‌تا؛ ۲گ (۴۰پ-۴۱پ) [ف: ۲۵۲]

● اعراب الادوية / طب / عربی

i'rāb-ul adwīya

فرهنگ گونه‌ای است برای داروها. نام داروها را به‌ترتیب الفبا ضبط کرده و هر یک از حروف را از لحاظ هر یک از حرکات سه‌گانه (فتح، کسر و ضم) جداگانه عنوان کرده و شامل حرف الالف تا حرف الغین است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۳۸

آغاز: فی الالف المفتوحة. آزادرخت. آس. انکر. آذربون. آذان الفار. آبنوس. ابگون. ابریسم. اباز. ابهل؛ **انجام:** الغین المسکورة. غربیت. غر الجلود. غر السمک. غری شجر التفاح و الکمثری. غید و غسل.

بی‌کا، بی‌تا؛ نسخه ناقص است [ف: ۴-۲۴۹]

● اعراب الاستعاذة / نحو / عربی

i'rāb-ul isti'āḏa

قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۳۰۳/۴

آغاز: اعوذ اصله بسکون اعین وضم الواو مثل اقتل فاستثقلت الضمة علی الواو؛ **انجام:** واما اذا سکن ما قبل الهاء نحو منه وعنه وتجدوه ... ومن اشبع الرا تبین الهاء لخلفائها.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج سیاه، ۴گ، ۲۴ سطر [ف: ۱-۳۰۳]

● اعراب ألفية ابن مالك / نحو / عربی

i'rāb-u alfīyat-i ibn-i mālik

مالکی، احمد بن احمد، ق۱۰ قمری

mālekī, ahmad ebn-e ahmad (-16c)

وابسته به: الخلاصة فی النحو = الفیة ابن مالک = الالفیة فی النحو؛ ابن مالک، محمد بن عبدالله (۶۰۰-۶۷۲)

تاریخ تألیف: شب سه‌شنبه ۱۱ جمادی الثانی ۹۶۳ق؛ محل تألیف: مکه

ضمن اعراب در بعضی از ابیات الفیه شرح و توضیح مختصر نیز داده شده است.

[دنا ۴۰/۲ (۲ نسخه)]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۳۶۰

آغاز: فی المعنی و لایخبر الا عن الأسماء فلا ینادی غیر الاسماء، و ال معطوف علیه و هی المعرفة من خواص الأسماء ایضاً؛ **انجام:** و السلام علی سید المرسلین محمد و آله و أصحابه الطیبین الطاهرین صلاة دائمة الی یوم الدین

خط: نسخ، کا: عبدالودود (فرزند مؤلف)، تا: پنج‌شنبه ۲۶ ربیع الثانی ۹۸۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۶۱گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۱-۳۲۰]

۲. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۲۲۷/۱

انجام: و التقدیم مفعول جوزوا و اذا هنا للتعلیل و هل هی حرف او ظرف قولان و لانافیة للجنس و ضررا اسم لامبنی

خط: نسخ، کا: سلیمان، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۱۶گ (۱پ-۱۶پ)، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۱-۲۱۶]

● اعراب الالفية لابن مالك / نحو / عربی

i'rāb-ul alfīya li-ibn-i mālik

نیشابوری، محمد صادق، ق۱۱ قمری

neyšābūrī, mohammad sādeq (-17c)

وابسته به: الخلاصة فی النحو = الفیة ابن مالک = الالفیة فی النحو؛ ابن مالک، محمد بن عبدالله (۶۰۰-۶۷۲)

کتابی است در تجزیه و ترکیب اشعار الفیه ابن مالک. مؤلف چون کتاب «تمرین الطلاب فی صناعة الاعراب» خالد ازهری را مفصل و ملال‌آور یافته، به تألیف این اثر پرداخته که زبده و خلاصه مطالب را در بردارد.

آغاز: الحمدلله حمد الشاکرین و الصلوة و السلام علی خیر خلقه ... و بعد فان معرفة الاعراب لایخفی سمو مکانه و رشاقة بیانه و لما کان بیان التراکیب لکونه کالعمل ادخل فی ذلک اردت ان اکتب رساله موجزة لبیان اعراب الفیة ابن مالک خالیة عن الحشو و الاطناب

انجام: المنتجبین بفتح الخاء المعجمة او الجیم علی اختلاف النسخ جمع منتجب بالخطاء او الجیم ایضا بمعنی المختار نعت لصحبه. الخیرة بکسر الخاء و فتح الیاء المثناة من تحت مصدر خار الرجل علی غیره خیرة و فضله علیه نعت ثان لصحب تمت الرساله ...

[دنا ۴۰/۲ (۴ نسخه)]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۸۷۸

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۱۱ صفر ۱۰۵۵ق؛ محشی از مؤلف با نشان «منه» و «منه سلمه الله»، عباس قلی خان سپهر خود حاشیه هایی بسیاری به‌نقل از ابن عقیل (یکی از شارحان الفیه) بر کنار نسخه یادداشت کرده، عباسقلی خان سپهر کاشانی یادداشتی در پایان نسخه درباره معرفی کتاب و نیز دو مهر از او در آغاز و پایان آمده؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج تریاکی رنگ، ۳۴۶ص، ۱۴ سطر، قطع: رقعی، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۱۰-۲۳۴]

۲. شاهرود؛ مدرسه اسماعیلیه؛ شماره نسخه: ۱۰۵/۲

بی‌کا، تا: ۱۲۱۸ق [ف: ۲۴]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۶۲۲۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** المعنی غالبا حال من فاعل ... و الجمله خبران و ان و معمولاها مقولة نقول محذوف

خط: نسخ و تحریری، کا: محمد ابراهیم بن محمد حسین کرهرودی، تا: ۱۲۲۸ق؛ افتادگی: انجام؛ محشی، قبل از کتاب تذنیبی (ضمیمه‌ای) نحوی در معرفت «الف و لام»، اجازه‌ای از محمد صادق نیشابوری به محمد تستری مورخ ۱۱۱۰ ق، شاید مؤلف کتاب همو باشد، نسخه در مقایسه با شماره ۴۳۴۰ ملی شاید بیشتر از هفتاد صفحه افتادگی داشته باشد؛ مهر: کاتب (بیضی) و تملک وی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای مقوایی مجدول، ۱۹گ (۵۷پ-۷۵)، ۱۸ سطر (۶/۵×۱۱)، اندازه: ۱۰/۴×۱۵/۳سم [رایانه]

۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۳۴۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۰ق؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای روشن یک‌لا دارای ترنج و سرترنج با نقش گل و بوته، ۹۵گ، ۲۱سطر (۸×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۸-۳۰۸]

● اعراب الالفیة فی النحو = اعراب الخلاصة فی النحو / ادبیات / عربی، فارسی

i'rāb-ul alfīya fi-n naḥw = i'rāb-ul xulāṣa fi-n naḥw

وابسته به: الخلاصة فی النحو = الفیة ابن مالک = الالفیة فی النحو؛ ابن مالک، محمد بن عبدالله (۶۰۰-۶۷۲)

کتابی است در بیان وجوه اعراب و ترکیب ابیات «الالفیه» ابن مالک همراه با ترجمه فارسی هر بیت.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۶۲۱

آغاز: بسمله، قال محمد هو ابن مالک ×× احمد ربی الله خیر مالک، قال فعل ماض، معتل العین و اوی اصله ...، محمد فاعل قال و هو منقول من اسم مفعول و هو مبتدا؛ **انجام:** که در این مثال یضاعف بدل است از یلق و معرب شده به اعراب او که جزم است. النداء. ... و الهمز للدانی و والمن ندب.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج تریاکی ضربی با ترنج و سرترنج با گل و بوته یک‌لا، ۱۲۴گ، ۱۷ -۲۱ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱۶-۲۰۴]

● اعراب البسملة / نحو / عربی

i'rāb-ul bismillah

مؤلف اعراب آیه مبارکه «بسم الله الرحمن الرحیم » را به تفصیل برای پسرش سید محمد مدرس نگاشته است.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۲۹۲/۱

آغاز: اعراب البسملة الشریفة. الباء حرف جر للاستعانة ای یدل علی ان فاعل عامله استعان؛ **انجام:** و ان کل حرف جر زائد یعمل الجرکما عرفنا فی کتاب العوامل ولکن لایتعلق بشی ء هذا ما کتبته فی غایة الاستعجال لولدی.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ فوائدی درآخر کتاب آمده است از جمله آنها «تاریخ فوت مرحوم شرف الملک درپنجم ماه شوال در حکومت امیر نظام سنه ۱۳۱۱»، «رفتن ملا عبدالرزاق شیخ الاسلام با ملاها به طهران فی دوم شهر جمادی الثانیة ۱۳۲۴»، «فوت مرحوم ملا محمد صالح فخرالعلماء یوم یکشنبه شهر جمادی الثانیة سنه ۱۳۱۱»، «در تاریخ هزار و سیصد و پانزده فی شهر شوال المکرم در حکومت سالار الملک پسر امیر نظام و در پادشاهی مظفر الدین شاه، مرحوم ملالطف الله شیخ الاسلام جنت مقام به رحمت ایزدی پیوست سنه ۱۳۱۵»، «در غره شهر ربیع الثانی شهزاده ابوالفتح میرزا الملقب به سالار الدولة پسر مظفر الدین شاه قاجار وارد شد برای حکومت ۱۳۲۳»، «در روز یکشنبه چهارم جمادی الاولی در حکومت شهزاده سالار الدولة ملاباقر حاجی فخر الاسلام به شیخ الاسلام شد و پسرش آقا احمد به فخر الاسلام شد و ملا عبدالرزاق معزول شد. سنه ۱۳۲۳»؛ جلد: تیماج مشکی مجدول گرهی، ۶گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۱-۱۸۶]

● إعراب بسمله / ادبیات / عربی

i'rāb-u bismilah

حنفی، یحیی بن مولانا فتوح

hanafī, yahyā ebn-e mowlānā fotūh

رساله‌ای در اعراب «بسم الله» و «الحمدلله رب العالمین» و صلوات و غیر آن می‌باشد. این رساله یا به دست فردی نگارش شده که اهل علم نبوده یا به دست کاتب بی‌بهره از علم، تحریف شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۴۱۰/۲

آغاز: الحمدلله الذی انعم علینا انحاء النعم و وفقنا الی نحو بمحض جوده و الکرم؛ **انجام:** القصیان الحاصل من الاعصاء الظاهرة علی

سبیل القصد و التعمد
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرم قهوه‌ای گوشه ضربی، ۶گ (۸۰-۸۵)، ابعاد متن: ۷×۱۱، اندازه: ۱۳×۱۷سم [ف: ۳۱-۳۶۸]

● اعراب بسمله / علوم قرآن / فارسی

e'rāb-e besmelah

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۶۶۲۴

آغاز: بسملة، در اعراب این کلمه است باء بسم الله را بعضی برای الصاق گرفته‌اند و بعضی برای استعانت و متعلق آن را أبدء به صیغه متکلم یا اقول یا قولوا گرفته اند و بنابراین بسم الله را مفعول به واسطه ان مقدر می‌دانند و بعضی دیگر مفعول به می‌دانند و فوجی در این مقام تقدیر مبتدا می‌کنند و بسم الله را به اعتبار عامل مقدر که آن ثبت یا ثابت باشد خبر مبتدا می‌دانند ای ابتدائی بسم الله؛ **انجام:** و کفعمی در مصباح نقل کرده که بعضی گفته اند که عربی و عبرانی و سریانی در لفظ رحمن مشترکند.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مذیل است به سه صفحه در بیان مراتب ذکر و ذاکر؛ واقف: سید محمد رضا سادات اخوی، فروردین ۱۳۷۹؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: تیماج مشکی یک‌لا، ۸گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۸سم [ف: ۲۲-۳۴]

● اعراب ثلاثین سورة من القرآن / نحو، علوم قرآن / عربی

i'rāb-u ṯalāṯīn-a sūrat-in min-al qur'ān

ابن خالويه، حسین بن احمد، -۳۷۰ قمری

ebn-e xālavayh, hoseyn ebn-e ahmad (-981)

اعراب و ترکیب سی سوره از سوره‌های کوتاه قرآن را با استشهاد به ابیاتی از شعرای عرب و بیان مطالب مشکله و توضیح معانی کلمات است. وی در آغاز به ترکیب «اعوذ بالله من الشیطان الرجیم» و «بسم الله الرحمن الرحیم» پرداخته است.

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... [اما] بعد فان هذا کتاب ذکرت فیه ذکر اعراب ثلثین سورة من المفصل لیکون معونة علی جمیع ما یرد علیک من اعراب القرآن

چاپ: حیدرآباد، جمعیة دائرة المعارف العثمانیة، ۱۳۶۰ق؛ قاهره، مطبعة دار الکتب المصریة، ۲۵۱ص، ۱۳۶۰ق.

[فهرست نسخه‌های عربی واتیکان ۷۷/۱؛ ذخائر التراث العربی الاسلامی ۱۰۴/۱؛ الذریعة ۲۳۵/۲؛ کشف الظنون ۱۲۳/۱؛ ریحانة الادب ۴۹۳/۷؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی ۴۰۳/۳]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۸۹۶/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** ملک الناس بدل من رب الناس اله الناس بدل من ملک الناس، یوسوس صلة الذی ...

خط: نسخ، کا: مراد بن شجاع الدین بن عبدالله حافظ، تا: قرن ۸؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی، عبارت «بسمه تعالی نقل بکتابخانه نجفی نموده در پنج شنبه ۲۴ ذیقعده ۱۳۶۱ بمبئی ضیاء الدین نجفی کاشانی مالک الکتاب» آمده است؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قهوه‌ای با ترنج و سرترنج و لچک، ۱۲گ (۶۰پ-۷۱پ)، ۱۵ سطر (۸/۵×۱۰)، اندازه: ۱۵×۱۷سم [ف: ۳۵-۲۸۵]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۷۴۱

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان -رم ۸۳۶؛ خط: نسخ، کا: علی بن محمد بن علی بن یوسف خلیلی شافعی، تا: جمعه ۲۷ جمادی الثانی ۹۰۰ق؛ تملک: حاج یوسف بن محمد؛ ۱۷۹ص [عکسی ف: ۲-۴۱۲]

● إعراب الجمل / نحو / عربی

i'rāb-ul jumal

تاج الدین اسفراینی، محمد بن محمد، -۶۸۴ قمری

tāj-od-dīn esfarāyenī, mohammad ebn-e mohammad (-1286)

رساله بسیار کوتاهی در خصوص جمله‌ها و محل آنها از حیث إعراب و اینکه جمله‌ها در چه مواقعی دارای محلی از إعراب می‌باشند و چه مواردی محلی از إعراب ندارند.

آغاز: قال الفاضل تاج الملة و الدین محمد بن السیف الاسفرائنی رحمه الله: اعلم أن الجملة إما أن لایحتمل الصدق و الکذب کالأمر و النهی و الاستفهام و إما أن یحتمل ذلک کالجملة الخبریة و القسم الأول لا محل له من الإعراب أصلاً اللهم إلا أن تأول

انجام: و توابعها التی لها محل من الإعراب منها و التی لا محل لها منها فاعرفها حق العرفان فإنها جدیرة أن یکتب بالتبر لا بالحبر الحمدلله رب العالمین و الصلوة علی سیدنا محمد و آله الطاهرین

[دنا ۴۰/۲ (۴ نسخه)]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۵۹۷/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: رکن الدین محمد بن علی بن محمد جرجانی استرآبادی حلی غروی، تا: ۷۰۵ق؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج مشکی ضربی با ترنج و زمینه گل و بوته، ۲گ (۱۳پ-۱۴ر)، ۱۶ و ۲۵ سطر (۹/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۱۶سم [ف: ۳۱-۷۵۴]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۳۶۳/۱۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** و حکم الظرف حکم الجارو المجرور. تمت الرسالة

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: شرقی، ۲گ (۳۷-۳۸)، ۱۷ سطر، اندازه: ۵×۸سم [ف: ۳۶-۲۸۰]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۶۷۶/۸

آغاز و انجام: برابر

در فهرست با عنوان «رسالة فی تحقیق انواع الجملة» آمده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۲۴ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۵ص (۱۲۰-۱۲۴)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰/۳×۱۵سم [ف: ۴۳-۲۳۴]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۷۲۴/۲۵

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: حدود قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، ۱گ (۳۳۶)، در مجموع ۳۲ سطر، اندازه: ۹×۱۴سم [ف: ۳۷-۲۸۹]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۹۱۸/۱۹

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳ص (۱۵۵-۱۵۷)، قطع: رقعی، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۹-۶۱۲]

۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۳۱۵۰/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** حکم الظرف حکم الجار مع المجرور من غیر فرق.

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ سمرقندی؛ جلد: میشن مذهب، ۳گ، ۱۴ سطر، قطع: ربعی، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۳-۱۶۵]

● اعراب الجمل / نحو، شعر / عربی

i‘rāb-ul jumal

مجرادی، محمد بن محمد

mojrādī, mohammad ebn-e mohammad

منظومه‌ای است که اعراب و بنای جمل و ظرف بیان شده است.

تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: ۳۵۶/۲-ج

آغاز: هذا النظم للشیخ الامام علم الاعلام ابی عبدالله محمد بن محمد بن عمران الشهیر بالمجرادی رحمه الله تعالی: بسمله.حمدت الهی ثم صلیت اولا ×× علی سید الرسل الکرام ذوی العلا / و بعد فهاك نبذة من قواعد ×× تفیدك اعرابا فحصله تفضلا / و ذلك حکم الظرف و الجملتین مع ×× بیان الذی قد جر حیث تنزلا؛ **انجام:** و ازواجه و الآل طراً و صحبه ×× اولو الفضل و الاحسان و المجد و العلا

کا: عثمان بن عبدالله بن جامع، تا: پنج‌شنبه ۹ ربیع الاول ۱۱۷۸ق؛ ۲گ (۳۹ر-۴۰پ) [ف: ۲۵۴]

● اعراب الحدیث «الحمام یوم و یوم لایکثر اللحم» / نحو / عربی

i‘rāb-ul ḥadīṯ «al-ḥammām yawm wa yawm lā yakṯir al-laḥm»

تنکابنی، محمد بن سلیمان، ۱۲۳۴-۱۳۰۲ قمری

tonekābonī, mohammad ebn-e soleymān (1819-1885)

حدیث مشکل الاعرابی به نقل از حضرت امام موسی بن جعفر در «کتاب من لا یحضره الفقیه» شیخ صدوق وارد شده با عنوان «الحمام یوم و یوم لایکثر اللحم». در این رساله کوتاه ۴ وجه برای اعراب این حدیث ارائه گردیده است.

[ریحانة الادب: ۳۸۱/۳]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۷۲۵/۷

آغاز: حدیث صعب الاعراب قد ورد فی الفقیه، الحمام یوم و یوم لا، یکثر اللحم قال بعض الافاضل الیوم الاول فی قوله و یوم لا یکثر اللحم خبر مبتدأ محذوف؛ **انجام:** و یوم لا عطف علیه و یکثر خیر لمبتدء محذوف ای ذلك یکثر اللحم.

خط: نستعلیق، کا: سید هاشم بن احمد تنکابنی، تا: قرن ۱۳ (در حیات مؤلف)؛ کاغذ: فرنگی، ۱گ (۸۱)، ۱۶ سطر، اندازه: ۷×۱۳سم [ف: ۳۲-۳۵۴]

● إعراب الحدیث النبوی / ادبیات / عربی

i‘rāb-ul ḥadīṯ-in nabawī

عکبری، عبدالله بن حسین، ۵۳۸-۶۱۶ قمری

‘okbarī, ‘abd-ol-lāh ebn-e hoseyn (1144-1220)

رساله‌ای در بیان اعراب مشکلات الفاظ حدیث نبوی (ص) که به‌درخواست جماعتی از طلاب حدیث املاء نموده است. او در این کتاب بر «جامع المسانید» ابی الفرج عبد الرحمن بن جوزی اعتماد کرده است. کتاب به ترتیب اسماء صحابه و حروف معجم تدوین شده است.

آغاز: قال اشیخ الامام محب الدین ابو البقاء عبد الله بن الحسین العکبراوی. ... اما بعد فان جماعه من طلبة الحدیث التمسوا منی ان املی مختصرا فی اعراب ما یشکل من الالفاظ الواقعه فی الاحادیث

انجام: مسانید نساء لا یعرفن من حدیث امراة من غفار قالت فو الله لنزل رسول الله صلی الله علیه و سلم الی الصبح فاناخ تقدیره لقد نزل و هو جواب القسم ... تم الکتاب بحمد الله و عونه

چاپ: جده، دار المنار، ۱۴۰۸ق؛ محقق: عبد الاله نبهان، دمشق، المجمع العلمی العربی، چاپ اول، ۳۲۰ص، ۱۳۹۶ق.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۴۹/۲عکسی

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: طوپ قاپی، استانبول ش ۳۴۸۸m؛ خط: نسخ و تعلیق، کا: محمد صالح بن حسین بن محمد بن غنام، تا: دوشنبه ۱۹ رمضان ۱۰۷۶ق؛ مصحح، محشی، صورت قرائت و سماع محمد بن محمود بن عبد المنعم مرامی به‌تاریخ شب ۱۸ محرم ۶۲۶ به‌نقل از اصل منقول منه، در آخر آمده که مالك نسخه عبد العزیز بن مبارك ابن غنام در دهم شوال ۱۱۷۶ آن را با نسخه منقول منه مقابله نموده؛ ۳۹گ (۹۶-۱۳۴) [عکسی ف: ۱-۳۰۹]

← اعراب الحماسة ⟵ شرح حماسة ابی تمام
← اعراب الخلاصة فی النحو ⟵ اعراب الالفية فی النحو
← اعراب ديباجة المصباح ⟵ الاصباح فی شرح ديباجة المصباح
← اعراب ديباجة المصباح ⟵ اعراب ديباجة المصباح

● اعراب ديباجة المصباح / نحو / عربی

i'rāb-u dībājat-il miṣbāḥ

بلخی، يعقوب بن علی، -۹۳۱ قمری

balxī, ya'qūb ebn-e 'alī (-1525)

وابسته به: المصباح فی النحو؛ مطرزی، ناصر بن عبدالسيد (۵۳۸-۶۱۰)

اعراب و تركيب ديباچه و مقدمه كتاب «المصباح» نگاشته مطرزی خوارزمی (۶۱۰ق) است كه به طور متوسط گزارش شده است. در اكثر فهارس مؤلف نامعلوم است و فقط در نسخه مسجد اعظم آن را از يعقوب بن علی بلخی دانسته است.

آغاز: الحمدلله الذی لايبلغ كنه حاد و لايحصی عدد نعمه عاد و حار فی بحار عرفان ارواح العالمين و نار بانوار احسان اشباح العالمين و الصلوة علی من لم يراثرا الكفر الا ...

انجام: لكن يندفع بالاستقراء اذا لم يكون البحث من جهة العاملة فهو الحامل بالاستقراء لابالفعل يجوزان يكون هی شيئا غير الخامس تم

[دنا ۴۱/۲ (۴ نسخه)؛ فهرس مكتبة الاوقاف موصل ۱۴۳/۱ و ۵۷/۲]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۹۱۰۴

آغاز: و الصلوة علی من لم يرای يبصر فلا يقتضی الا مفعولا واحدا و هو قوله اثرا و هو بعتحتين؛ **انجام:** برابر

خط: نستعليق شكسته، بی‌كا، تا: ۱۰۳۹ق؛ افتادگی: آغاز [رايانه]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۵۷۲۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعليق، كا: حسن بن علی، تا: ۱۰۵۴ق [رايانه]

۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۸۶۵/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌كا، تا: ۱۰۸۳ق؛ محشی؛ ۳۷گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱-۱۸۷]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۸۹۲/۲

آغاز و انجام: برابر

در فهرست ناشناس آمده؛ خط: نسخ، كا: سليمان بن عثمان، تا: ۱۱۱۱ق؛ كاغذ: شكری آهار مهره، ۱۰گ، ۱۷ سطر [ف: ۱۲-۴۳۸]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۵۲۳/۴

آغاز و انجام: برابر

در فهرست ناشناس؛ خط: نسخ، كا: محمد بن عبدالله، بی‌تا؛ جلد: تيماج سوخته با ترنج وسط و دردار، ۵۴ص (۲۵۲-۳۰۵)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۳/۱-۷۳]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۰۲۰/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و استخرجوا منه ابحاثا طويله ... تمت الكتاب بعون الله الملك الوهاب

خط: نسخ و نستعليق، بی‌كا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: مقوايی، ۶ص (۱-۶)، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [ف: ۳۲-۲۹]

● اعراب ديباجة المصباح / نحو / عربی

i'rāb-u dībājat-il miṣbāḥ

وابسته به: المصباح فی النحو؛ مطرزی، ناصر بن عبدالسيد (۵۳۸-۶۱۰)

اعراب و تجزيه و تركيب ديباچه كتاب «المصباح» را مبسوط و مزجی گزارش كرده است.

آغاز: قال المصنف اما بعد، اما كلمه متضمنه لمعنی الشرط فلذلك لزم دخول الفا فی جوابها لزوماً اكثراً لاكلياً اذقد يحذف منه الفا لوجود ما يدل عليه من التلويح و الايماء

همانند:

۱. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۵۷۹/۱

آغاز: برابر

خط: نسخ، كا: علی الدين بن مصلح الدين خليفه، تا: اوايل ذيقعده ۱۰۰۱ق، جا: مدرسه غرايب؛ اولش «من الكتب المجهوله» با مهر شلجمی «عبدالله»؛ جلد: تيماج پشت جلد اسليمی، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف:-۳۰۵]

۲. خوی؛ گنجينه (موزه)؛ شماره نسخه: ۲۹/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** بالاستقراء لابالعقل لان العقل تجوز ان يكون شيئاً آخر غيرهو الخامس الباب الخامس.

خط: نسخ، كا: مصطفی بن حسين، تا: قرن ۱۲؛ جلد: مقوا، ۱۹گ (۳۹-۵۷)، مختلف السطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف:]

← اعراب ديوان الامام السجاد ⟵ شرح ديوان الامام السجاد (ع)

● اعراب سورة الفاتحة / علوم قرآن / عربی

i'rāb-u sūrat-il fātiḥa

عفيف الدين ابو علی بن محمد

'afīf-od-dīn abū 'alī ebn-e mohammad

رساله مختصری است در اعراب بسمله و سوره فاتحه و در آخر نقلی از زمخشری دارد.

آغاز: قال الشيخ السيد عفيف الدين عماد الاسلام ... الباء حرف جر للالصاق والاسم مجرور بالباء يتعلق بمحذوف تقديره بدأت بسم الله الرحمن الرحيم او ابتدء بسم الله و الجار و المجرور فی محل النصب لانهما مفعول ...

انجام: و اللام فی الحمد لتعريف العهد قاجار الله علامه ... من قال انها للجنس فقد وهم اللام فی العالمين و اللام فی الذی مزيدة و

ان تعریف الاسماء الموصوله بصلاتها فی اواخرها لابالف و لام فی اوایلها قد ذکرت اللامات الباقیه آمین اسمان لفعل الامر و معناهما اللهم استجب و فیهما ضمیر عائد الی الله تعالی ...
[کشاف الفهارس۳/۲۹]

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۶۷۴/۶-۹/۲۲۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۱-۴۵۲]

۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۹۱۰/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول گرهی، ۲گ، اندازه: ۱۱×۲۰سم [ف: ۱-۴۴۵]

● اعراب سورة یس / علوم قرآن / عربی

i‘rāb-u sūrat-i yāsīn

اعراب سوره مبارکه «یس» را به درخواست شیخ نورالدین ابوالفتح منور بن ابی العباس نگاشته است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۶۷۴/۷-۹/۲۲۴
آغاز: بسمله وبه نستعین بعدالحمد والصلوة سألنی من امره جزم ورأیه و اشارته متبوع و عبارته مربوطة وهو الشیخ الامام الاجل الزاهد نورالدین ... ادام الله ایامه ... ان اعرب سورة یس ... یس قری یس بالاکالة؛ **انجام:** الیه ترجعون الی یتعلق بترجع ترجعون فعل ومفعول وحجم مقام الفاعل والله العالم.
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۱-۴۵۲]

● اعراب صلی الله علیه و آله / نحو / عربی

i‘rāb-u ṣalla-l-lāh ‘alayhi wa āl-ih

بحرانی، احمد بن صالح، ق۱۳ قمری

bahrānī, ahmad ebn-e sāleh (-19c)

تاریخ تألیف: ۲۰ رمضان ۱۲۰۷ق

رساله در اعراب و ترکیب جمله «صلی الله علیه و آله» و مخصوصاً لفظ «آل» که باید در این جمله «و آله» یا «و علی آله» گفته شود.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۳۵۸/۹
آغاز: الحمدلله الذی لاینفک شیء من نعمه أبداً ... ان مسألة اعراب صلی الله علیه و آله مما التبست علی بعض الافهام؛ **انجام:** و لا أذکر عند مسلم فلایصلی علی الاقال له ذلک المکان لاغفر الهل لک و قال الله و ملائکته آمین.
خط: نسخ، کا: مکی بن علی بن هاشم موسوی خطی، تا: شنبه ۲۲ شعبان ۱۲۴۱ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۸گ (۱۵۰پ-۱۵۷پ)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۶-۳۳۶]

← اعراب العوامل المائة > الطورنوج
← اعراب عوامل المائة > شرح اعراب العوامل المائة

● اعراب العوامل المائة / نحو / عربی

i‘rāb-ul ‘awāmil-il mi’a

ازنیقی، اشق قاسم، -۹۴۵ قمری

eznīqī, ašaq qāsem (-1539)

وابسته به: العوامل المأة = عوامل جرجانی = العوامل فی النحو؛ جرجانی، عبدالقاهر بن عبدالرحمن (-۴۷۱)

شرح مزجی متوسط و اعراب‌گذاری است بر رساله «عوامل المائة» که با ترکیب جملات رساله همراه است. مؤلف رساله به سرزمین‌های عثمانی تعلق داشته است.

آغاز: رضی فعل ماض معلوم باب علم، الله مرفوع لفظا لانه فاعلیه تعالی، فعل ماض معلوم من باب التفاعل فاعلیه مسترفیه و هو راجع الی الله عزوجل تعالی مع ما عمل فیه جملة فعلیة

انجام: و اما عند سیبویه عامل الصفة هو عامل الموصوف و العامل فی المبتدا و الخبر هو الابتداء و هو معنی فهذه مأت عامل فلایستغنی الصغیر و الکبیر و الرفیع و الوضیع و الشریف عن معرفة فیها و استعمالها.
[کشف الظنون ۱۱۷۹/۲]

۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۲۳۳/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق عثمانی، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مجدول، تاریخ شراء نسخه به نیم قران در ۱۲۶۷ق در پایان رساله؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول با عطف تیماج سیاه، ۵۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۵-۲۰۵۶]

۲. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۶۰۰/۱
آغاز و انجام: برابر
نام مؤلف به استناد نسخه مسجد اعظم تعیین شد؛ خط: نستعلیق، کا: مصطفی بن محمد طوشیوی رئیس الاطباء دارالشفاء سلطان بایزید ولی، تا: ۱۱ ربیع الاول۱۰۶۴ق؛ مجدول، مصحح؛ تملک: علی بن حسین چاوش زاده با مهر «حسبنا الله و نعم الوکیل عبده علی ۱۱۲۰» (مضلع)؛ ۵۴گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [ف: ۱-۳۳۸]

۳. خوی؛ گنجینه (موزه)؛ شماره نسخه: ۱۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** صبیاً منصوب اما حال من الموصول مبین لهیئة المفعول به والثانی صار نحو صاریه امیرا یعنی.
نام مؤلف به استناد نسخه مسجد اعظم تعیین شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوا، ۶۴گ، ۱۱ سطر،

اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم [ف:]

● **اعراب العوامل للجرجانی** / نحو / عربی

i‘rāb-ul ‘awāmil li-l-jurjānī

غیر همانند:

۱. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۷۶۴/۲

خط: نسخ، کا: شمس الدین بن محمد عبدالله صاحب، تا: ۱۰۶۵ق؛ اندازه: ۱۱×۲۰سم [نسخه پژوهی: ۳-۱۱۶]

۲. خوی؛ گنجینه (موزه)؛ شماره نسخه: ۱۶

آغاز: الحمدلله الذی عجزت عن ادراک کنهه عقلاء و تحیرت فی بید الوهیته اوهام العلماء الذی تجاوز عن العمد و الخطا؛ **انجام:** السابع الاسم التام و هو امان یکون با التنوین نحو واقد دخلا فانه اسم قدیم بالتنوین و هو مبهم محتمل الاجناس

شرح مزجی است بر «العوامل المأة» عبدالقاهر جرجانی، این شرح به صورت مزجی برگزار شده و در آن تجزیه و ترکیب صرفی نحوی عوامل بیان شده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج دورو سوخت مشکی با ترنج با سر، ۴۵گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۷/۵سم [ف:]

۳. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۵۳۴/۸

آغاز: رب تمم بالخیر الحمد ... الذی یفعل ما یشاء و یحکم ما یرید. و الصلاة و السلام علی نبیه محمد بالمقام الحمید؛ **انجام:** نسخه: العالمین اسم شبه جمع المذکور معرف بالألف و اللام علی اختلاف المذکور لفظاً

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۹۲ق؛ جلد: پارچه توسی، ۸گ (۹۴ر-۱۰۱پ)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱-۴۶۲]

۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۶۰۸/۱-۱۴/۵۸

آغاز: قال المصنف روح الله روحه «بسم الله» الباء حرف جر اسم مجرور بها الله مجرور علی انه مضاف الیه لا ... و البحار اعنی الباء مع المجرور متعلق بعامل محذوف و هو نبتدی؛ **انجام:** و اوشک نحواوشک زیدان یخرج اعرابه مثل اعراب عسی زید ان یخرج و اوشک ان یخرج زید اعرابه کاعراب.

رساله مختصری است به صورت مزجی در اعراب تجزیه و ترکیب عوامل المأة عبدالقاهر جرجانی؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۱۱گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۱-۴۵۲]

۵. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۱۷۴۵/۲

آغاز: بسمله با حرف جار مبنی علی الکسر اسم اولو ... و بعد و او حرف ابتدائی مبنی علی الفتح

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی لولایی، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶×۲۰/۵سم [ف: ۲-۶۱۲]

● **الاعراب فی الاعراب** / ادبیات / عربی

al-‘rāb fi-l i‘rāb

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۹۵/۱۲۶-ف

نسخه اصل: حمدیه ش ۱۴۴۷؛ بی‌کا، تا: با تاریخ ۷۵۵ق؛ در هامش است [فیلمها ف: ۱-۴۳۰]

● **الاعراب فی جدل الاعراب** / منطق / عربی

al-i‘rāb fī jadal-il a‘rāb

رساله کوتاهی است در آداب بحث و مناظره مشتمل به دوازده «فصل». مؤلف آن را بعد از کتابش «الانصاف فی مسایل انحلاف» نگاشته است. مؤلف این رساله همان مؤلف «اعراب عوامل المأة» است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۰۱۵/۲-۲۵/۱۰۵

آغاز: بسمله الحمدلله مسبب الاسباب و الصلوة علی صفوة محمد سید الاوصیا و علی آله و صحبه ... و بعد فان جماعة من الاصحاب الحوا علی بعد تخلیص کتاب الانصاف؛ **انجام:** القیاس و مخالفة للاصول لغیر فایدة و ذلک لایجوز و اما استصحاب الحال فلایجوز الاستدلال به ما وجد هناک دلیل ... والله اعلم

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱-۴۵۳]

● **الاعراب فی قواعد الاعراب = قواعد الاعراب** / نحو / عربی

al-i‘rāb fī qawā‘id-il i‘rāb = qawā‘id-ul i‘rāb

ابن هشام، عبدالله بن یوسف، ۷۰۸-۷۶۱ قمری

ebn-e hešām, ‘abd-ol-lāh ebn-e yūsof (1309-1360)

تاریخ تألیف: قرن ۸

گفتاری است مشهور در قواعد و اصول علم عربیت شامل چهار «باب»: ۱. الجمل و احکامها، در چهار «مساله»؛ ۲. الجار و المجرور، در چهار «مساله»؛ ۳. عشرین کلمه، در بیست «کلمه»؛ ۴. الاشارة الی عبارات محررة. بر این کتاب شروح و حواشی بسیاری نگاشته شده است.

آغاز: بسمله. قال الشیخ الامام ... عبدالله بن هشام الانصاری ... هذه فواید جمیلة فی قواعد الاعراب یقتفی بتأملها جادة الصواب ... و سمیتها بالاعراب عن قواعد الاعراب ... و ینحصر فی أربعة أبواب، الباب الأول فی الجمل و أحکامها و فیه أربع مسایل.

انجام: و فی هذا المقدار کفایة لمن تأمله و الله تعالی أعلم بالصواب.

چاپ: تحقیق رشید عبدالرحمن العبیدی، بیروت، دارالفکر، الطبعة الاولی، ۱۹۷۰م، ۱۶۶ص؛ تهران، سنگی، ۱۲۷۱ق، وزیری [کشف الظنون ۱۲۴/۱ و ۱۲۵؛ دنا ۴۱/۲ (۴۷ نسخه)]

شرح و حواشی:

۱- تحفة الطلاب فی نظم قواعد الاعراب؛ ابن هائم، احمد بن محمد (۸۱۵-۷۵۳)
۲- شرح تحفة الطلاب فی نظم قواعد الاعراب (صغیر)؛ ابن هائم، احمد بن محمد (۷۵۳-۸۱۵)
۳- شرح الاعراب عن قواعد الاعراب؛ کافیجی، محمد بن سلیمان (۸۷۹-۷۸۸)
۴- موصل الطلاب الی قواعد الاعراب؛ ازهری، خالد بن عبدالله (۸۳۸-۹۰۵)
۵- توضیح الاعراب فی شرح قواعد الاعراب؛ خرتبرتی، محمود بن اسماعیل (-۹۱۵)
۶- حل معاقد القواعد = حل المعاقد فی القواعد اللآلی؛ ابوالثناء، احمد بن محمد (-۹۷۶)
۷- شرح قواعد الاعراب = حل معاقد القواعد؛ سیواسی زیلی، احمد بن محمد (-۱۰۰۹)
۸- شرح الاعراب عن قواعد الاعراب = کاشف القناع؛ محمد بن عبدالکریم
۹- حاشیة شرح القواعد؛ عاملی حریری

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۵۸۲/۱۱
آغاز: برابر
نسخه اصل: کتابخانه واتیکان-رم ۱۱۷۷؛ خط: نسخ کم نقطه، کا: ابراهیم بن علی بن یحیی بن محمد بن عیسی بن اسعد سعدی مالکی مرادی مذحجی، تا: ۸۶۱-۸۶۲ق؛ ۲۵ص (۳۶۳-۳۸۷) [عکسی ف: ۴-۴۴۳]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۶۹/۲
آغاز و انجام: برابر
نسخه اصل: کتابخانه چستربیتی، دبلین ایرلند جنوبی، ش ۳۴۸۶؛ خط: نسخ معرب، کا: محمد بن شیخ علی بن عبدالرحمن حصنی حنفی مقادیری قرشی عباسی، تا: دوشنبه ۲۴ محرم ۹۷۱ق؛ ۶ص (۱۱-۱۶)، ۱۵ سطر [عکسی ف: ۳-۳۷۲]

۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۸۶۵/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مجدول، محشی؛ ۱۸گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱-۱۸۷]

۴. خوانسار؛ مدرسه علوی؛ شماره نسخه: ض۲۴
به جز ۶ برگ آغاز رساله، بقیه‌اش ساقط شده است؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد بن ابراهیم بن عیسی اوالی، تا: قرن ۱۰؛ ۶گ (۲۳۱-۲۳۶)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [آینه پژوهش: سال۴ش۲۲-۱۰۴]

۵. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۴۷/۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی [نشریه: ۱۱-۹۳۴]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۰۵/۷۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج قرمز ضربی، ۶ص (۵۵۴-۵۵۹)، ۲۵ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۹-۳۸۱]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۳۳۷/۶۶
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۶-۴۲۲]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۱۷۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ ممتاز و مشکول، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و اوایل قرن ۱۱؛ کاغذ: حنائی، جلد: تیماج زرشکی، ۱۱گ، ۱۵ سطر (۸×۱۳/۵)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱۲-۷]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۴۳۳
آغاز: بسمله، رب یسر و اعن و صلی الله علی سیدنا محمد و آله؛
انجام: برابر
خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [رایانه]

۹. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۵۷۹/۲
آغاز: برابر
خط: نسخ، کا: عین الدین بن مصلح الدین خلیفه، تا: اوایل ذیقعده ۱۰۰۱ق، جا: مدرسه غرایب؛ اولش «من الکتب المجهوله» با مهر شلجمی «عبدالل »؛ جلد: تیماج ساده پشت جلد اسلیمی، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف:-۳۰۵]

۱۰. قم؛ مفتی الشیعه؛ شماره نسخه: ۶۴/۴
کا: شاهمیر بن زین العابدین حسنی، تا: ۱۵ رجب ۱۰۰۹ق؛ جلد: تیماج سبز، ۲۰گ (۳۲پ-۵۱ر)، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [ف:-۶۸]

۱۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۹۰۳/۱
آغاز: النوع الثالث ما جاء علی ثلثة اوجه وهی سبع احدها اذیقال فیها تاره ظرف لمامضی من الزمان ویدخل علی الجملتین نحو اذکروا اذ انتم قلیل مستضعفین؛ **انجام: برابر**
خط: نسخ، کا: سلمان بن حسن جزایری، تا: ۱۵ صفر ۱۰۳۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج سیاه، ۱۱گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۱-۱۸۷]

۱۲. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۶۹۳/۲
خط: نستعلیق، کا: محمد نصیر گیلانی، تا: ۱۰۵۷ق؛ ۱۸گ (۸پ-۲۵)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [نسخه پژوهی: ۳-۱۶۷]

۱۳. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۱۹۳/۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۶۴ق؛ ۱۶گ (۱۰۰-۱۱۵)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳-۶۷]

۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۴۸۴/۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱ رجب ۱۰۸۰ق؛ کاغذ: نخودی آهاردار، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱گ (۵۴۳-۵۵۳)، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۳×۳۵سم [ف: ۱۲-۴۲۴]

۱۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۵۹۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۸۰ق [رایانه]

۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۹۰۰/۱۰۱

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱ رجب ۱۰۸۰ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای مغزی‌دار، ۶گ (۲۸۹پ-۲۹۴)، ۲۵ سطر (۱۵×۲۹)، اندازه: ۲۳×۳۵سم [ف: ۱۴-۱۰۲]

۱۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۹۴۷/۳
خط: نسخ و نستعلیق و شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۸۱ق؛ کاغذ: نخودی،جلد: تیماج عنابی یک‌لا، اندازه: ۱۳×۲۶سم [ف: ۱۲-۳۸۱]

۱۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۷۰/۱-طباطبائی
آغاز و انجام: برابر
نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۹۱ق؛ کاغذ: ترکی نخودی رنگ، جلد: تیماج قرمز یک‌لا، ۶ص (۱-۶)، ۱۵، ۱۹ و ۲۱ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۳-۱۴۶]

۱۹. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۹۱۸/۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۹۴ق؛ ۱۷گ (۱-۱۷)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۳-۳۸]

۲۰. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۲۴۶۳/۳
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۹۴ق؛ افتادگی: انجام؛ ۱۹گ (۱۰۱-۱۱۹)، اندازه: ۹/۵×۱۷سم [ف: ۳-۱۲۷]

۲۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۱۰
آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۹۵ق؛ محشی؛ ۲۰۳گ، ۲۳ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۱۲×۱۵سم [ف: ۲-۱۸۲]

۲۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۹۵۴/۲
خط: نسخ، کا: حسن بن طاهر علوی سبزواری، تا: ۱۰۹۸ق، جا: مشهد، مدرسه فاضل خان؛ واقف: عبدالله مجتهدپور، مرداد ماه ۱۳۶۲؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج یک‌لا، ۴گ (۵-۸)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱۲-۳۳۸]

۲۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۴۸۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** فیها حرف یقتضی امتناع مایلیه و استلزامه لتالیه نحو و لو شئنا.
شامل نیمه اول کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مجدول؛ کاغذ: حنایی روشن، ۲۵گ، ۱۳ سطر (۵/۵×۱۲)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۱۲-۸]

۲۴. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۴۶۴/۱
انجام: النوع الثامن ما یأتی علی اثنا عشر وجها و هو مافاتها علی ضربین
خط: نسخ زیبا، کا: اسحاق شاگرد حاج حسین حبلی، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ دارای سرلوح زیبا، مجدول؛ جلد: تیماج مشکی ساده و لبه‌دار، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [ف: ۲-۱۲۰]

۲۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۷۴۵/۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** فهذا مع التوفیق کاف محصلا انشاء الله تعالی و الحمدلله رب العالمین ... تمت الرسالة بعون الله ... سنة ۱۰۳۰

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن قرمز لایی، ۴گ (۲۴پ-۲۷ر)، اندازه: ۱۵/۲×۲۰/۹سم [ف: ۹-۱۵]

۲۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۳۸۷/۴
بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی ضربی مقوایی، ۱ص (۱۱)، ابعاد متن: ۱۳×۲۳، قطع: رحلی، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۱۶-۵۳۰]

۲۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۵۰۶۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ خفی، بی‌کا، تا: ۱۱۰۴ق؛ ضمیمه نسخه ش ۲۵۰۶۳؛ قطع: خشتی [رایانه]

۲۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۲۳۶/۱
خط: نسخ، کا: محمد مقیم، تا: محرم ۱۱۰۸ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج حنایی، ۱۲گ (۱پ-۱۲ر)، ۱۹ سطر (۱۰×۱۶)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۶/۵×۲۱سم [ف: ۱۵-۴۱۷۲]

۲۹. تهران؛ حوزه آستان حضرت عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۲۲/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۱۲ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول سوخت با ترنج و سرترنج، پشت جلد نقوش اسلیمی، ۹گ (۱پ-۹ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۴/۵سم [ف:-۱۲]

۳۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۲۲۴/۳
آغاز: موجودی نسخه ما درباره معنی‌های کلمه «قد» در باب سوم چنین است: و تقلیل نحو قد یعلم ما انتم علیه ... «النوع السابع» ما یأتی علی ثمانیة أوجه و هو الواو (گ۹ر) ... الباب الرابع فی الاشارة الی عبارات (گ۱۰ر) ... و کثیر من المتقدمین یسمون الزائد صلة و بعضهم یسمیه مؤکدةً و فی هذا کفایة لمن له تأمل و الله اعلم بالصواب، تمت الکتاب المسمی بقواعد الاعراب علی یدی العبد الضعیف ... حسین بن شمس الدین شمبلری یوم الثلاثا وقت الضحوة یوم العشرین من شهر الله محرم الحرام فی قریة رواس بناحیة المکس صانه الله عند مولانا عبدالله ابن شیخ الاسلام ملا محمد المشهور بالریاضة فی سنة ۱۱۱۸ (گ۱۱ر)
خط: نسخ پخته نزدیک ثلث، کا: حسین بن شمس الدین شبلری، تا: ۱۱۱۸ق، جا: قریه رواس در ناحیه مکس؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: ترمه، نخودی، جلد: مقوایی، رویه تیماج قهوه‌ای، ترنج فرسوده ضربی، ۲گ (۹ر-۱۱ر) [ف: ۱۱-۵۹۵]

۳۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۷۸۱۶
آغاز: و لهوا انفضوا الیها وتاره یقال فیها حرف مفاجاه؛ **انجام:** تمت الرساله الموسومه بقواعد الاعراب ... یا ارحم الراحمین
خط: نسخ، کا: شیبانی، حیدر بن محمد، تا: ۱۱۲۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: حنایی، جلد: اسقاطی [رایانه]

۳۲. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۱۷۱۱/۱
خط: نسخ، کا: حسن بن ملا خان بداق، تا: ۱۱۲۷ق؛ محشی؛ مهر: «ماشاء الله لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی‌دار عطف میشن مشکی، ۱۵ سطر (۶×۱۴)، اندازه:

۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۲-۵۸۱]

۳۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۴۸۴/۳

خط: نسخ، کا: محمد طاهر بن محمد جان، تا: ۲ ذیقعده ۱۱۷۵ق؛ جلد: چرم قهوه‌ای، ۲۱گ (۲۹ر- ۴۹ر)، ۱۱-۱۵ سطر، اندازه: ۱۸/۳×۲۲/۳سم [مختصر ف: ۷۵]

۳۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۳۲۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول زرین؛ کاغذ: ترمه؛ جلد: رویه میشن سبز لایی مجدول، ۱۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۰/۴سم [ف: ۱-۴۲]

۳۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۱۹۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** ناچار بود از دانستن اینها و این

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [رایانه]

۳۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۳۶۰۸/۳

خط: نسخ، کا: آقا بابا بن جبار دستجردی، تا: ۱۲۳۱ق؛ کاغذ: شکری آهاری، جلد: تیماج مشکی یک‌لا، ۱۷ و ۲۲ سطر، اندازه: ۱۴/۸×۱۹/۵سم [ف: ۱۲-۳۶۷]

۳۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۰۴۶/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ذیقعده ۱۲۳۴ق؛ کاغذ: فرنگی و سمرقندی، جلد: تیماج مشکی درون بنفش، ۱۴گ (۱پ-۱۴ر)، ۱۵ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۳-۳۰۳۲]

۳۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۴۹۵/۲

آغاز و انجام:برابر

خط: نسخ به شیوه ترکی عثمانی، کا: احمد بن جعفر گنجه‌ای داغسدانی، تا: ۱۲۶۸ق، جا: قریه مدری؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا عطف و گوشه چرم، ۲۱گ (۳۵-۵۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۲-۳۷۰]

۳۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۶۵۴-۳۹/۳۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** من ذلک امثلة کثیرة وهذا آخر ما تیسر اراده فی هذا التألیف فأسأل الله الذی من علی بانشائه و اتمام فی البلد الحرام فی شهر ذیقعده الحرام من سنة خمس و سبعمائة و یسر علی اتمام ... شاد و لنا قواعد الدین و ان یسلم تسلیماً.

خط: نسخ، کا: محمد صادق بن محمد خوانساری، تا: صفر ۱۲۷۶ق؛ چاپ سنگی است؛ محشی؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۱۴۵گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۸سم [ف: ۱-۴۵۴]

۴۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۷۹۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته، کا: محمد رضا منشی، تا: رجب ۱۲۸۳ق؛ واقف: میرزا رضا نائینی، مرداد ۱۳۱۱؛ کاغذ: حنایی آهاری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۸×۲۹سم [ف: ۱۲-۸]

۴۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۳۲۶ ض

کا: ابراهیم بن سلطان سلیم، تا: ۱۲۸۵ق [د.ث. مجلس]

۴۲. قزوین؛ میر حسینا قزوینی؛ شماره نسخه: ۱۶۶/۷

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۶-۳۵۱]

۴۳. تبریز؛ قاضی طباطبائی؛ شماره نسخه: بدون شماره/۱

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷-۵۱۸]

۴۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۹۸۵۲

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از مصطفی حسینی [رایانه]

۴۵. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه: بدون شماره/۲

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ ۳۱گ [ف: ۲۶۲]

۴۶. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۴۲۷/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** فاذا قیل مضاف الیه علم أنه مجرور

بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: چرم مشکی، ۱۰گ (۱۳۲پ-۱۴۱ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [مؤید: ۱-۳۴۶]

۴۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۷۸۳/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوب، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: گالینگور سبز، ۷گ (۲۱۱پ-۲۱۷ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۶سم [ف: ۲-۴۴۰]

۴۸. بابل؛ خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه: ۲۶۶/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: میر زین العابدین بن میر حامدی، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف:-۱۹۰]

۴۹. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: ف۱۸۱/۴

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۲گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۸/۵×۱۳سم [ف: ۱-۱۵۷]

۵۰. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۴۶۷۰/۱

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: خشتی [رشت و همدان: ف:-۱۵۲۱]

● اعراب القرآن / علوم قرآن / فارسی

i‘rāb-ul qur‘ān

بیدگلی کاشانی، محمد بن عبدالوهاب،

bīdgolī-ye kāšānī, mohammad ebn-e ‘abd-ol-vahhāb

رساله‌ای در تجزیه و ترکیب سوره تبارک که به‌درخواست یاران و برای شاگردان خود حاجی ملا محمد جعفر استر ابادی نوشته است.

تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: ۱۶۱/۶-ج

آغاز: بسمله. الحمدلله علی نواله ... اما بعد پس میگوید ... محمد بن عبدالوهاب البید گلی الکاشانی؛ **انجام:** احیا کرده است شب قدر را

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۳۰گ (۲۷۰پ-۲۹۹پ) [ف: ۱۷]

● اعراب القرآن / علوم قرآن / عربی

i‘rāb-ul qur‘ān

جریری، ابوالحسن

jrīrī, ab-ol-hasan

کتابی است در شرح اعراب قرآن کریم، با عناوین «قوله-قوله» که از سوره فاتحه شروع شده و تا آخر قرآن ادامه می‌یابد. نسخه منحصر به فرد این کتاب در کتابخانه اسکوریال مادرید نگهداری می‌شود و علی رغم جست و جوی بسیار در منابع و مصادر، درباره کتاب و مؤلف آن اطلاعی به دست نیامد. جریری در شرح مشکلات اعراب قرآن از اقوال مفسران و نحویون، از جمله اخفش و زجاج و ابن هشام، استفاده نموده و در مواردی ضمن نقل اقوال، رد و ایراد می‌نماید. جریری باید از دانشمندان قرن هشتم و نهم هجری و آشنا به تفسیر، علوم قرآن، نحو، ادبیات عرب و حدیث باشد.

[دنا ۴۳/۲؛ الفهرس الشامل للتراث العربی الاسلامی المخطوط، علوم القرآن (مخطوطات التفسیر و علومه): ۸۴۷/۲]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۳۹عکسی

آغاز: بسمله صلی الله علی سیدنا محمد و علی آله و صحبه و سلم تسلیماً کتاب فیه شرح اعراب القرآن تصنیف الشیخ الامام المتقی النحوی ابی الحسن الجریری رضی الله عنه و فیه زیادات مما وعاه ناسخه عن اشیاخه رضی الله عنهم اجمعین. تفسیر مشکل اعراب سورة الفاتحة قوله عزوجل الحمدالله الحمد رفع بالابتداء و خبره فی المجرور الذی بعده ... مشکل اعراب سورة البقرة قوله الم مفعول بفعل مضمر تقدیره اقرأ الم؛ **انجام:** مشکل اعراب سورة الناس قوله برب الناس العامل فیه اعوذ قوله ملك الناس ... قیل انهم یسمون أناساً کما قال تعالی رجال من الجن و ولوا الی قومهم فیسموا قوماً و رجالاً و لاوقف (؟) فیها تم الکتاب بحمدالله تعالی و حسن عونه و صلی الله علی سیدنا محمد نبیه و عبده

نسخه اصل: کتابخانه اسکوریال، مادرید اسپانیا: ش ۱۳۶۸؛ خط: مغربی، کا: عبیدالله احمد بن محمد بن احمد بن سعید بن موسی جارالله، تا: اواخر شعبان ۹۸۳ق؛ مصحح، از روی نسخه‌ای کتابت شده که مشتمل بر زیادات و اضافات از ناسخ بوده است؛ تملك: عبدالله حسنی جارالله؛ مهر و امضای مؤسس کتابخانه؛ ۵۳۸ص، ۲۱سطر [عکسی ف: ۳-۸۹]

● **اعراب القرآن** / علوم قرآن / عربی

i‘rāb-ul qur‘ān

غیر همانند:

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۶۵

آغاز: مفعول ثان و عطف بالکسر فی الذین و عوج بالفتح فی العود للفرق بین ما یسوی؛ **انجام:** کأنه یأتیهم العذاب قبیلا قبیلا أی صنفاً صنفاً

در این کتاب قطعه‌ای از آیات ذکر می‌شود و الفاظی که قدری مشکل است اعراب می‌شود، پس از آن اختلاف قراءات نیز ذکر می‌گردد. عناوین «قوله عزوجل، القراءة» می‌باشد. از آیه «الذین یصدون عن سبیل الله» [هود: ۲۰] شروع می‌شود و به آیه «و ما منع الناس أن یؤمنوا» [الکهف: ۵۶] ختم می‌گردد، و جزء پنجم کتاب می‌باشد. ظاهراً این کتاب معانی القرآن فراء است که فهرست‌نگار به جهت افتادگی آغاز نشناخته است؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: صفر ۴۴۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، دارای علامت بلاغ با عبارت: «بلغ الطواشی الاجل شهاب الدین اعراباً و قراءة أعزه الله»، و: «بلغ أیده الله اعراباً و قراءة فی سابع ربیع الاخر سنة ۶۶۹»، یادداشتی از حاج شیخ عباس قمی به‌تاریخ ۱۳۴۶؛ جلد: تیماج مشکی فرسوده، ۱۴۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۲-۷۲]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۲۶۹

آغاز: ما هی ط و لا یکر ط لان التقدیر هی عوان بین ذلك ط علی تقدیر قدس فافعلوا؛ **انجام:** الاستفهام و الوصول اولی للفاء و اتصال المعنی من علم ط الا الظن ح لاختلاف

در اعراب و ترکیب آیات است که از نیمه سوره مبارکه بقره تا نیمه سوره نجم را دارا است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۷؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، محشی؛ مهر: آیت الله مرعشی نجفی؛ کاغذ: بغدادی، جلد: مشمعی قهوه‌ای با مقوا، عطف: تیماج قهوه‌ای، ۱۲۵گ، ۱۵ سطر (۶/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۲۰سم [ف: ۲۸-۴۰۰]

۳. زهان؛ مدرسه جعفریه زهان؛ شماره نسخه: ۱۰۲

آغاز: فی المعنی و یقرأ بکسر الدال اتباعا لکسر اللام کما قالوا المغیرة و رغیف و هو ضعیف فی الآیة لان اتباع الاعراب و یقرأ بضم الدال و اللام علی اتباع اللام الدال؛ **انجام:** و لما بالتشدید بمعنی الا و بالتخفیف مایفه زائدة و ان هی المخففة من الثقیلة ای ان کل نفس لعلیها حافظ

اعراب مختصری است با عناوین «قوله-قوله» از آغاز تا اواخر سوره طارق؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، دارای علامت بلاغ؛ جلد: تیماج قرمز، ۳۰۵گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف:-۸۳]

۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۱۱۵۹

بی‌کا، تا: قرن ۱۳، خریداری از رضا شیخان [رایانه]

۵. مشهد؛ مدیر شانه چی؛ شماره نسخه: ۱۲

از مؤلف وجوه الاعراب که در این کتاب از آن یاد کرده است، در ترکیب نحوی و صرفی الفاظ قرآن. از الاعلی تا الناس؛ بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۵-۵۹۱]

۶. قم؛ مؤسسه امام صادق؛ شماره نسخه: ۱۲۵

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم، الحمدلله رب العالمین ... باء جاره بطور کلی حروف جاره موضوعند برای معنای مفعولی

در ترکیب آیات قرآنی و اعراب آنها، گویا از درس‌های خانم الهی یا او نگارنده کتاب می‌باشد که نام وی پایان اعراب سوره فاتحه آمده است. از سوره فاتحه تا آیه ۹۸ سوره بقره؛ خط: نسخ معرب و نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: مقوایی عطف

پارچه قرمز، ۳۱گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۱/۵سم [ف: ۹۴]

← اعراب القرآن و معانیه ≻ معانی القرآن
← اعراب الکافیة ≻ اوفی الوافیة فی شرح الکافیة

● **اعراب الکافیة** / نحو / عربی

i'rāb-ul kāfīya

در کشف الظنون از اعراب الکافیة حاج بابای طوسیوی و یکی از دانشمندان زمان سلطان مراد به‌نام الافصاح و از معرب الکافیة محمد بن ادریس بن الیاس مرعشی یاد شده است.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۸۲۸

آغاز: الجملة صلة او صفة لما و الموصوف او الموصوف معها مضاف الیه؛ و کل خبر مضاف الی مفعول؛ **انجام:** لطرف، و المبتدا ابتدائه خبره ... و نکرة.

خط: میان تعلیق و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و وسط؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه کاغذ سیاه، عطف پارچه، ۱۴۰گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۵سم [ف: ۱-۴۳]

● **اعراب المحلی** / نحو / عربی

i'rāb-ul-maḥallī

تألیف یکی از شاگردان سید علی بانی برزنجی جهت ابراهیم بن شیخ نظام الدین مهاجری در یک «مقدمه» و ۸ «باب».

کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه: ۲۸/۳

آغاز: بسمله الحمدلله جعل الانسان قابلا لمعرفة محل الاعراب؛
انجام: تقدیرا کعمرو احمر انتهی منتخب من مغنی اللبیب
بی‌کا، بی‌تا؛ به انضمام ۲ برگ متفرقات نحوی؛ ۱۱ص (۹۹-۱۰۹) [ف:-۱۶۴]

● **اعراب و تجوید قرآن کریم** / تجوید

e'rāb va tajvīd-e qor'ān-e karīm

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۲۳۸

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از علیرضا طاهری یزدی [رایانه]

● **اعراب و ترکیب** / نحو / عربی

e'rāb va tarkīb

رساله مفصل و مزجی است در اعراب و ترکیب که به صورت «باب -باب» برگزار شده است.

قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۶۰۰/۱

آغاز: رأیت بکلیهما الباء حرف جر کلی مضاف مجرور بها و جره بالباء و الجار و المجرور متعلق بمررت و هما مضاف الیه؛ **انجام:** ای خالی الطریق مجتبه الاعلام ... الخفق ای السراب و هو مبتدء قلیل خبره تمت الکتاب

خط: نسخ و نستعلیق، کا: کروکین ابن احمد، تا: ۱۱۰۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوا، آبی، عطف تیماج قهوه‌ای، ۳۴گ (۱ر-۳۴پ)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۱-۵۱۰]

← اعراب و ترکیب شرح عوامل ≻ شرح عوامل المائة

● **اعراب و ترکیب عوامل جرجانی** / نحو / فارسی

e'rāb va tarkīb-e 'avāmel-e jorjānī

وابسته به: العوامل المأة = عوامل جرجانی = العوامل فی النحو؛ جرجانی، عبدالقاهر بن عبدالرحمن (-۴۷۱ق)

کتاب « العوامل فی النحو» را تجزیه و ترکیب کلمات نموده و گویا برای تدریس بر مبتدیان نگاشته است.

آغاز: بسمله یاحرف جر اسم مجرور بیا این جار ومجرور ظرف مستقر اضافه شد بالله الله مضاف الیه الرحمن صفت الله الرحیم صفت بعد ازصفت ... العوامل مبتدا فی النحو فی حرف جر النحو مجرور ...

انجام: زید مبتداء ضارب خبر پس این است صد عامل که بی نیاز نیست کوچک و بزرگ و بلند مرتبه از معرفت او و معرفت عمل دادن او در معمول قد استراح من نقله من السواد اللهم اغفرلنا ...

[نسخه‌های منزوی ۲۰۶۳/۳-۲۰۶۵]

همانند:

۱. **سمنان؛ مسجد اعظم شهمیرزاد؛ شماره نسخه: ۹/۳**

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد اسماعیل بن آقا محمد سلیم، تا: سه‌شنبه ۱۶ جمادی الثانی ۱۲۳۹ق، جا: مسجد امام زاده اعظم امام زاده یحیی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۴گ (۷۵ر-۹۸ر)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف:]

۲. **قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۸۹۴/۲-۱۵/۱۳۴**

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ذلک اوردنا علی سبیل الاختصار و المهدی الهادی المعین المعتاد و آله المستعان علی ما تصفون. تمام شد.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی با ترنج با سر و جدول گرهی، ۳۲گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱-۴۵۳]

۳. **ساری؛ عمومی ساری؛ شماره نسخه: ۸۲**

آغاز: برابر؛ **انجام:** نیست کوچک و بزرگ و بلند مرتبه و پست مرتبه ...

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ این کتاب در تاریخ ۱۳۴۳ شمسی توسط آقای سید محمد طاهری شهاب به این کتاب خانه اهدا شد؛ کاغذ:آهار مهره،جلد: مقوا با روش کاغذ ابری، ۱۳۸ص، ۱۳ سطر

(۱۳×۷/۵)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [عمومی ساری و تنکابن: ف: ۶۶]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۴۸۴/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** نسخه: نحو خاتم فضة نحو خبر مبتدا محذوف اضافه شد بخاتم اضافه شد بفضة فضة مضاف اليه ای خاتم من فضة.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مجدول، ۱۱گ (۵۰پ-۶۰پ)، ۱۶-۲۴ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۳۸-۶۴۰]

● اعراب و تفسیر قرآن کریم / تفسیر / عربی

e‘rāb va tafsīr-e qor’ān-e karīm

شهشهانی، زین العابدین بن محمد علی، ق۱۴ قمری

šahšahānī, zayn-ol-‘ābedīn ebn-e mohammad ‘alī (-20c)

اصفهان؛ کتابخانه‌های اصفهان؛ شماره نسخه: ۳۲

آغاز: بسم ... و بعد؛ فيقول الفقير الى الله الغنى اضعف المضعفين و تراب اقدام المؤمنين زين العابدين بن محمد على بن محمد ابراهيم بن مرتضى بن عبدالمطلب ابن محمد رحيم بن محمد جعفر بن مولانا آخوند ملا محمد باقر بن محمد مومن الشريف السبزوارى- اعلى الله مقامه و رفع الله درجته و برد الله مضجعه -: لما سألنى بعض الأحباء أن اعرب سورة بنى اسرائيل و يس و الرحمن و الجمعة و آية النور و سورة الملك و الدهر و خاتمة فى فضيلة القرآن، فأجبتهم و شرعت متوكلاً على الله تعالى. بسم الله الرحمن الرحيم. الباء: حرف جر للاستعانة او المصاحبة؛ **انجام:** و لم يفارقه آن حتى ينزل به من الكرامه أفضل ما يتمنى. تمت. (سپس در حاشيه نوشته است:) قد فرغت من تصنيفه فى يوم الأربعاء فى اول يوم الصفر المضفر «كذا» سنة ۱۲۶۵.

اعراب و تفسیر سوره‌هایی از القرآن الکریم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۵ق؛ در روی برگ اول مطالب متفرقی به‌خط مؤلف، و روی برگ ۲ تقریظی از عالم جلیل سید محمد مهدی نایب الصدر و تقریظی از عالم دیگری است، در ظهر برگ ۱ شرح مبسوطی درباره شمار وجوهی که در قرائت بسمله متصور است نگاشته با این عنوان: «قولنا «بسم الله الرحمن الرحيم» الكلام فيه من وجوه متعددة تبلغ الجميع أربعمائة أرعمائة و ستين ألفاً و ثمانمائة ! لأن الباء منه يحتمل بحسب اللفظ ثلاثة: الكسر و الفتح و الضم، و بحسب المعنى أيضاً كذلك: الاستعانة و ...». در پایان این شرح می‌گوید: «... يحصل أربعمائة و ستون ألفاً و ثمامائة، كما قلناه اولاً. قاله استادى العالم الفاضل الكامل المدقق المحقق، أعنى ميرزائى ميرا عبدالعلى الهرندى، وفقه الله و أيانا بحق محمد و آله. كتبه فى يوم السبت من شهر ربيع الاول سنة ۱۲۶۸. و ذلك إجمال الكلام فى المقام، و التفصيل فى الكتب المبسوطة منا و من غيرنا بتوفيق الله العزيز العلام»، روی برگ ۲ تفریظ مرحوم نایب الصدر چنین است: «بسم ... الحمدلله رب العالمين و صلى اله على أفضل من بعث لكشف المعضلات و أشرف من ظهر لتفسير الآيات فى الافاق و الأنفس، و على آله الطاهرين الذين هم آيات بينات، أما بعد، فالعلم نور يقذفه الله فى قلب من يشاء، و العمر الحبيب ! انه رب شيخ صرف دهره كله فى العلم و ماله فى حق العلم و حقيقته من نصيب ! و رب شاب آتاه الله سبحانه حقايق المعانى و دقايق التبيان فى برهة يسيرة من الزمان و الغالب الوقوع فى هذا الفن أهل بيت العلم و الشرف «كذا» و منه يكون ولد الفقيه؛ لأنه اللؤلؤ الخارج من ذلك الصدف. ثم إنى وجدت الأخ الفاضل الشريف الجليل و المحبوب الحسيب النبيل صاحب هذه الأجزاء و الأوراق-جعله الله تعالى مناراً فى العلم و مداراً فى الآفاق بحداثة سنه من هذا القبيل، منذكان يتردد إلى و يقرأ بعض الصحف أحياناً على أعانه الله بيمينه و جعله متن ينصر به لدينه. و حرره بيمناه الأقل الأحقر». سجع مهر: «محمد مهدى الحسينى»، روی همین برگ تقریظ دیگری نیز دیده می‌شود باین عبارت: «اللهم وفقه الطلب العلم خالصاً لوجهك الكريم. قرء على ما فى هذه الوريقة قرة عينى و مهجة كبدى علماً و جسماً، و كانت فى غاية الرشافة، فبرد قلبى بعد مارق من فوت والده-أعلى الله مقامه و حشره مع الأئمة المعصومين، صلوات الله عليهم أجمعين-من وصوله خليفة له من المرتبة العلمية بل استعداده و اهتمامه أكثر منه، و المرجو من الرحمن أن يجعله من العلماء البارعين و الفقهاء الخالصين فى طلب العلم لله رب العالمين ...»، مهر: «محمد على بن ... الحسينى»، در روی برگ ۱۶۱ مطلب مفصلی مؤلف به‌خط خود نوشته که به‌این جمله شروع می‌شود: «بسم ... شنیدم از جدم-زاد الله عزه و طول الله عمره-باینکه شخص عالمی از شیعه سؤال کرد از افندی که دلیل شماها بر اینکه عمر و عثمان و ابابکر امام اند چیست ؟ ...»، و در آخر این شرح نوشته است: «تمت لمحرره زين العابدين بن محمد على، اللهم اغفرله، كتبه فى يوم الخميس السابع من شهر ج ۲ سنة ۱۲۶۵»، در متن کتاب ذیل آیه «و قل لهما قولاً كريماً» به‌پدر و مادرش چنین دعا کرده «... و طول عمرها» که معلوم می‌شود در آن تاریخ زنده بوده اند؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۶۲گ، ۱۵ سطر (۸×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [فهرست روضاتی:-۱۰۷]

← اعراس نامه > اعراس نامه

● اعراس نامه = مخزن الاعراس / تراجم-فارسی

a‘rās-nāme = maxzan-ol a‘rās

ناگوری قادری، محمد نجیب، ق۱۲ قمری

nagūrī qāderī, mohammad najīb (-18c)

تاریخ تألیف: ۱۱۵۵ق

اصل این کتاب را شیخ شرف الدین بن قاضی شیخ محمد نهروانی گرد آورده ولی چون بعضی از معلومات و تواریخ آن ناتمام بود، مؤلف آن را از تذکره‌ها و گورستان‌ها و اشخاص

مورد اعتماد تکمیل کرده است. این کتاب به ترتیب روزهای ایام سال از آغاز ماه ربیع الاول تا پایان صفر تنظیم شده و در هر روز آنان که در آن روز درگذشته‌اند می‌آورد. تمام مذکورین صوفیان و عرفا هستند و حالات آنها بسیار کوتاه و در سال ۱۱۵۵ تألیف شده است و پس از این تاریخ اشخاصی تا سال ۱۳۱۷ مطالبی افزوده‌اند. مؤلف مآخذ خویش را غالباً در ذیل هر یک از تواریخ و وفیات ذکر و پاره‌ای از آنها را نیز در اول و آخر دیباجه کتاب یاد می‌کند، از جمله: آداب الطالبین، سیر الاولیاء، طبقات شاهجهانی تصنیف محمد صادق دهلوی، عقد الجواهر و الدرر تألیف سید محمد شبلی با علوی، تاریخ حبیبی، اخبار الاصفیاء، مناقب الاولیاء، ثواقب المناقب، سیر الاولیاء تألیف سید محمد بن سید مبارک کرمانی، سیر العارفین، نور السافر، تذکرة الحفاظ، الصراط السوی، رساله در بیان فقهائی که در کتاب الانوار مذکوراند، رسالة الوصال تصنیف یکی از مریدان شیخ قاسم نوری پیشاوری، سیر محمدی تألیف محمد علی سامانی، ریاض المستطابه، اسماء الرجال مشکوة، طبقات شعرانی، کرامة الاولیاء، غایة المقصد و المرادفی مناقب سیدنا عبدالله الحداد، مرآة الاسرار، روضة الریاحین تصنیف الامام عبدالله الیافعی، تحفة القادریه، بهجة الاسرار، خوارقات، شرح بخاری عینی، عقد النبی، کتاب مشرع سید محمد شبلی با علوی، شعب الاولیاء، لطائف اشرفی، خزانة الجلالی بابا سیاح بیابانی، کتاب الامم تصنیف شیخ ابراهیم الکردی المدنی، گلزار ابرار مولانا عمر بن مولانا احمد پاکهوت، وصل الرمز اللطیف، انس السالکین، مجمع الاولیاء، رساله در بیان اعراس (وفیات) تألیف یکی از مریدان سید محمد گیسودراز، مخبر الواصلین، بهجة الاسرار خواجه ابومحمد چشتی، الفصول المهمه، حسن المحاضره، کتاب الرحمه فی القیام بوظائف العبودیه، جذب القلوب الی دیار المحبوب عبدالحق دهلوی، فضائل الاولیاء، رسالة الوصال تألیف یکی از قادریه، تاریخ گجراتی، سکینة الاولیاء، ملفوظات عبدالقادر ناگوری، نسخه سید حسن، حاشیه رشحات، جواهر الاسرار شیخ آذری، رساله احباب تصنیف نورالدین جعفر ختلانی مرید سید علی همدانی، ملفوظات سید من الله، رساله احوال ائمه اثنا عشر خلاصه اولاد سید البشر تألیف عبدالحق دهلوی، شیرازنامه، ملفوظات شیخ سعد خیرآبادی (= تحفة السعداء)، حل الرمز اللطیف، بهجة المحافل، ذیل کتاب الامم، شرح صراط المستقیم فیروز آبادی، تاریخ چشتی، اعراس نامه سید حسن (از اولاد سید محمد مدرس بیجاپوری)، میزان سهررودی، مناقب العارفین، تاریخ شافعی ملفوظات سید حبیب الله بیجاپوری و سکینة الاولیاء.

آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین ... اما بعد این رساله مختص است در تذکره اعراس انبیا و صحبه و ائمه هدی و سایر مشائخ کرا ... که شیخ شرف الدین ابن قاضی شیخ محمد نهروانی در زمان ماضی جمع کرده بودند چون از اسم اکابران که بعد از جمع رساله مذکور به رحمت حق پیوسته و بعضی اسماء متقدمین نیز خالی بودند، بنابر آن بنده درویشان محمد نجیب قادری ناگوری اجمیری که از ... مریدان جناب ... بندگی شیخ نظام الدین چشتی اورنگابادی خلیفه قدوة الاولیاء شیخ کلیم الله چشتی شاهجهان آبادی خلیفه قطب الواصلین شیخ محمد الچشتی حسینی الگجراتی در سال یک هزار و یک صدو پنجاه و پنج هجری از کتب سیر مثل نفحات الانس، مرأة الجنان و تاریخ یافعی و رشحات و آداب الطالبین و سیر الاولیاء ... و غیرها نسخه‌های معتبر بر آورده و بعضی را سال و تاریخ و مرقد و سلسله در کتب یافته و تاریخ بعضی ... که در کتب به نظر نیامد از صاحب سجاده یا از خادمان معتبر آنجا (مقابر) که مردم معتبر وثقه بودند به تحقیق رسانیده ثبت نمود و تاریخ که در اعراس نامه مذکور مندرج بود به حال داشت و هیچ تغییر و تبدیل نساخت اگر چه در کتب سیر به خلاف آن به نظر آن آمد.

چاپ: هند، سنگی، بی‌ناشر، ۱۳۰۰ق، رقعی کوچک، ۲۳۰+۲ص

[دنا ۴۴/۲؛ فهرستواره منزوی ۲۲۶۹/۳؛ مشار فارسی ج۴: ص ۴۰۲۲]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۱۹۵

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۳۲۱گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱۸-۳۳۲]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۸۸

آغاز:برابر؛ **انجام:** شیخ عبدالله نیازی صاحب مرآة الصفا در سال یک هزار. شیخ اسماعیل بن شیخ محمد غوث گوالیاری.

خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، بی‌تا؛ مهر: «محمد یوسف علی خان بهادر» (مربع بزرگ)، «داراب جنگ» (مربع بزرگ)؛ کاغذ: هندی شکری، جلد: مقوای ضخیم باروکش گالینگور سرمه‌ای و عطف تیماج قرمز، ۲۱۱گ، مختلف السطر، قطع: رحلی، اندازه: ۱۷×۲۷/۵سم [ف: ۳-۵۲۸]

● الاعراض = الکلام فی الاعراض = تتمیم کتاب أبی رشید سعید بن محمد/ فلسفه / عربی

al-a‘rāḍ = al-kalām f-l a‘rāḍ =tatmīm-u k.-i ’abī rašīd sa‘īd ibn-i muḥammad

علم الهدی، علی بن حسین، ۳۵۵-۴۳۶ قمری

‘alam-ol-hodā, ‘alī ebn-e hoseyn (967-1045)

رساله کلامی مبسوطی است در خصوص اعراض که از جوانب گوناگون به شرح و بررسی موضوع پرداخته و می گوید: «کتاب ابورشید سعید بن محمد را بررسی نموده و در باب اعراض و تقسیم آن، خللی یافتم که با این رساله آن را تتمیم می‌کنم»، دارای این بخش‌ها: ۱. الاعراض مع الحال؛ ۲. العرض مع القدیم و المحدث؛ ۳. العرض و الجوهر؛ ۴. العرض و حدوث الاجسام؛ ۵. الاعراض و الحسن و القبح؛ ۶. القبح فی الاعراض؛ ۷- الخلل

فی تقسیم الاعراض؛ ۸. کیفیة تعلق الاعراض؛ ۹. تولید الاسباب؛ ۱۰. الاعراض و المحل.
آغاز: مسألة: قال تصفحت الاوراق التی عملها ابورشید سعید ابن محمد فی ذکر انواع الاعراض و اقسامها و فنون احکامها فوجدته قد اخل باقسام کان یجب ان یذکرها
انجام: فالاول هو الالم و الثانی هو اللون و الحرارة و البرودة و الاصوات و الطعام و الارائح و الثالث هو الاکوان تمت المسالة و الحمد لله رب العالمین
چاپ: مسائل المرتضی، بیروت، ۱۴۲۲ق، ۲۰۸-۲۱۷

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۹۲۳/۳۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ق؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی، ۲گ (۸۱ الف-۸۲ب)، ۲۴سطر(۱۰/۵×۱۵/۵) [ف: ۳۲-۷۶۹]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۳۴۰/۲۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ق؛ کاغذ: شرقی آهار مهره، ۳ گ (۱۷۷- ۱۷۹)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۲×۱۶/۵ سم [ف: ۲۸-۵۷۴]

● الاعراض عن الشیء / فقه / عربی
al-i‘rāḍ ‘an-iš šay’

محقق کرکی، علی بن حسین، ۸۹۰-۹۴۰ قمری
mohaqqeq-e karakī, ‘alī ebn-e hoseyn (1486-1534)

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۴۴۳/۳
خط: نسخ، کا: مصطفی بن حسن، تا: ۱۲۹۷ق؛ کاغذ: فرنگی حنایی، جلد: تیماج کبود، ۱۸ص (۷۸-۹۵)، ۱۵ سطر (۹/۵×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۵-۱۶۵۶]

● الاعراض عن الملک / فقه / عربی
al-i‘rāḍ ‘an-il mulk

طباطبائی حائری، جعفر بن علی نقی، -۱۳۲۱ قمری
tabātabā’ī hā’erī, ja‘far ebn-e ‘alī naqī (-1903)

تاریخ تألیف: شب دوشنبه ۱۲ ذیقعده ۱۲۹۴ق
مؤلف گوید: «بزرگی مرا امر نمود به تحقیق در مسأله «الاعراض عن الشیء» به این امر مبادرت نمودم و این رساله را در موضوع مذکور نگاشتم.»
[الذریعة ۲۵۱/۱۰]

قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۳۵۳/۳
آغاز: بسمله حمدله صلاة وبعده فقد امرنی من لایسعنی الاعراض عن امره لسمو شأنه و علو قدره بتحقیق الکلام فی مسئلة الاعراض عن الشیء مما هو المیسور فان المیسور لایسقط بالمعسور؛ **انجام:** و منها مالم یعلم سقوطه بمجرد ذلک لعدم قیام دلیل علیه عموما و لاخصوصا و الاصل فیه یقتضی بقائه حین یثبت خلافه و الحمدلله اولا وآخرا
از اول تا آخر؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ جلد: تیماج سرخ، ۱۹گ(۱۱پ-۲۹پ)،۱۹سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف مخ: ۱-۵۳]

● الاعزل / نحو / عربی
al-a‘zal

درباره اسم‌هایی است که الف و لام نگیرد.

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۷۵۵۲/۳
آغاز: بسمله. احمدالله علی ما هدانا بحمده ... و بعد فهذه اسماء لا تدخلها الالف و اللام ... و سمیته «الاعزل»؛ **انجام:** سکاب: اسم فرس، و هو مبنی علی الکسر.
بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: سرخ حنایی یک لا، ۲گ (۴۹پ-۵۰پ)، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۵سم [ف: ۳-۱۶۶]

● الاعسار / فقه / عربی
al-a‘sār

بیرجندی، محمد باقر بن محمد حسن، ۱۲۷۶-۱۳۵۲ قمری
bīrjandī, mohammad bāqer ebn-e mohammad hasan (1860-1934)

تاریخ تألیف: رجب ۱۳۵۰ق
رساله استدلالی است در حکم مردی که نتواند متکفل مخارج زنش شود یا زنی که مردش گم شده باشد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۴۱۰/۱
آغاز: الکلام فی علی أطراف الاول اختلفوا فی أن اعسار الزوج عن النفقة علی الزوجة هل یجوز الفسخ؛ **انجام:** و المؤمنین الراغبین الساعین فی أخذ الاحکام و صلی الله علی محمد و آله الغر الکرام
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح به خط مؤلف؛ جلد: تیماج قرمز بدون مقوا، ۱۴گ (۱پ-۱۴پ)، اندازه: ۱۱/۵×۱۷سم [ف: ۹-۱۹۳]

● اعشار القرآن فی السور / قرائت / عربی
a‘šār-ul qur‘ān fi-s suwar

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۲۰/۷
آغاز: پس از بسمله: سورة البقرة و اذا قیل لهم آمنوا، و ان کنتم فی ریب مما، قالوا سبحانک، و لا تلبسوا الحق بالباطل، ثم عفونا عنکم؛ **انجام:** سورة الصف: یا ایها الذین آمنوا هل ادلک، سورة

الجمعه. یا ایها الذین آمنوا اذا نودی ... تم الکتاب.
از بقره تا جمعه؛ کا: حسین بن عثمان سروی، تا: ۸۸۴ق؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی ضربی و مقوایی، ۴ص (۲۸۲-۲۸۵)، ۲۵ سطر (۱۳×۲۰)، اندازه: ۱۷×۲۹سم [سنا: ف: ۲-۶۸]

● **اعشار القرآن فی السور** / قرائت / عربی
a'šār-ul qur'ān fi-s suwar

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۱۳۰۶/۶
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی ضربی ترنجی مقوایی با لولا، قطع: رحلی کوچک [نشریه: ۷-۲۷۶]

● **اعصاب** / طب / فارسی
a'sāb
رساله‌ای است درباره عمل اعصاب در بدن و تشریح عصب‌های هر عضو از اعضای بدن.

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۲۹۸
آغاز: اعصاب ربطی: یک بنیان عصبانی مخصوص اند بجهت آلات اندرونی بدن؛ **انجام:** شریان بزرگ خون ماهی قرمز است و گلبولهای او بزرگ و بیضی شکل است.
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱۰گ، ۱۲سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [مؤید: ۳-۲۴۸]

● **اعصار و اسنه اولیه فلزات در ارمنستان روسیه** / طبیعیات / فارسی
a'sār va asene-ye avvalīye-ye felezzāt dar armanestān-e rūsīye

حسینی، ولی الله بن نصرالاطباء، ق۱۴ قمری
hoseynī, valī-ol-lāh ebn-e nasr-ol-atebbā' (-20c)

تاریخ تألیف: ۱۳۱۴ق.
ترجمه اثری است که مؤلف در آن دوره فلزات را، که یکی از ادوار تاریخی بشر است، در ناحیه ارمنستان بررسی می‌کند. مدارک او اکتشافات و حفاری‌های عدیده‌ای است که در قبرستان‌ها آن سرزمین به عمل آمده است و بر اثر این حفاری‌ها او به آثار زیادی از انواع ظروف و اسلحه سرد دست یافته و همان‌ها کافی برای تحقیقات او در این زمینه شده است. این کتاب حاوی چند نقشه از منطقه‌های مطالعه شده نیز می‌باشد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۵۳۴
آغاز: ملاحظه عمومی-بعد از آنکه (مسیو بوشه دو پرط) علم معرفت بوجود انسان را وضع نمود و مبنای اصول علم بآثار و ابنیه قدیمه قرار داد؛ **انجام:** هیچ اثری از مدالهای قدیمی در قبور للوار بدست نامده است.
خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: ذیحجه ۱۳۱۴ق، جا: تهران؛ با سرلوح، دارای عکس‌های چاپی که اطراف آنها با فرانسه شرح شده و یک نقشه رنگین؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: ابره کاغذی، رنگین، مقوایی، ۱۱۴گ، ۱۵ سطر (۸×۱۳/۵)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۲-۲۸]

← الاعضاء الآلمة > تعرف علل الاعضاء الباطنة

● **اعضاء الانسان = کتاب التوسیط بین ارسوطالیس و جالینوس** / طب / عربی
a'ḍā'-ul insān = k.-ut tawsīṭ bayn-a arasūṭālīs wa jālīnūs

فارابی، محمد بن محمد، ۲۶۰؟-۳۳۹ قمری
fārābī, mohammad ebn-e mohammad (875-951)

آغاز: قصدنا ان نثبت ما أخبر جالینوس انه شاهده من اعضاء الانسان، و ما ذکر ان شاهده فی عضو عضو منها بازاء ما اخبر ارسطاطالیس انه غایته من ذلک العضو بعینه
[الذریعه، ۱۰۹/۱۸]

۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۹۱۲/۷۱
آغاز: قصدنا ان نثبت ما أخبر جالینوس انه شاهده من اعضاء الانسان و ما ذکر ان شاهده فی عضو عضو منها بازاء ما اخبر ارسطا طالیس انه غایته من ذلک العضو بعینه؛ **انجام:** کان سبیلها ان یشترط فیها و اغفلت فیحنئذ یصیر القیاسان جمیعاً برهانین.
عنوان «مشترکات جالینوس» نیز دارد و گویا از فارابی باشد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۶ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج حنایی ضربی مقوایی، ۵گ (۲۲۲ر-۲۲۶پ)، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۱×۳۵سم [ف: ۳-۱۶۶]

۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۹۱۲/۷۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** استعمالها فی بدن او عضو هذا خاص بالطیب.
عنوان «رسالة للفارابی فی ما اشترک فیه جالینوس و ارسطو طالیس من امور اعضاء الانسان» دارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۶ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج حنایی ضربی مقوایی، ۲گ (۲۲۱پ-۲۲۲پ)، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۱×۳۵سم [ف: ۳-۱۶۶]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۶۷/۴ط
آغاز: برابر؛ **انجام:** ... و عن کثیر من الاجسام المعدنیة لا من جهة ما ینظر فیه صاحب العلم الطبیعی بل من جهة.
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۵ص (۱۲۹-۱۴۳)، مختلف السطر، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [ف: ۳/۲۴-۹۱]

← الاعضاء الباطنة > تعرف علل الاعضاء الباطنة

● **الاعضاء و النفس** / فلسفه / عربی
al-a‘ḍā’ wa-n nafs
حکیم ترمذی، محمد بن علی،–۳۲۰ ؟ قمری
hakīm-e termezī, mohammad ebn-e ‘alī (-933)
[سزگین ۱۶–عثمان ۴]

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه: ۵/۳بخش۲
بی‌کا، تا: ۱۱۱۹ق؛ ۲۶گ (۱۳۳ر–۱۵۸ر) [ف:–۶۲]

← الاعضالات العشرینة ⩾ الاعضالات العویصات

● **الاعضالات العویصات = الاعضالات العشرینة** / چند دانشی / عربی
al-i‘ḍālāt-ul a‘wīṣāt = al-i‘ḍālāt-ul ‘išrīnīya
میرداماد، محمد باقر بن محمد،–۱۰۴۱ ؟ قمری
mīrdāmād, mohammad bāqer ebn-e mohammad (-1632)

اهدا به: اشرف آل خاتون
تاریخ تألیف: ۱ ذیحجه ۱۰۲۲ق
پاسخ به ۲۰ مسئله مشکل در علوم مختلف ریاضی، فلسفه، کلام، منطق، فقه و اصول فقه است که مؤلف در حد اختصار بدان پرداخته است، در بیست «اعضال»: ۱. زاویة حدبة الدائرة و الخط المماس إیاها؛ ۲. نسبة الکرة إلی الکرة و حکمها؛ ۳. نسبة المحیط و القطر و مقدارها؛ ... ۱۰. لازم الماهیة و استناده الی الماهیة و الجاعل؛ ... ۱۵. حمل الجزئی علی الجزئی و حمله علی الکلی؛ ... ۲۰. معنی الکراهة فی العبادات. این گفتار به نام «رساله شرفیه» نیز نامیده می‌شود که به نام «شرف آل خاتون» کرده است.
آغاز: بعد الحمد و الصلاة علی عباده المصطفین، فیا ولدی الروحانی و حبیبی العقلانی و یا شرف آل خاتون. فهذه الاعضالات العویصه التی کسایر نظایرها من العویصات
انجام: إن سبیله جدد للمسترشدین، و نائله غیر مجذوذ عن المستعدین و کتب احوج المربوبین ... محمد بن محمد یدعی باقر الداماد الحسینی ختم الله له فی نشاتیه بالحسنی و (فی؟) ۱ ذیحجه شهور عام ۱۰۲۲ من الهجرة
چاپ: مشار عربی، ص۷۱، دارالخلافه طهران، سنگی، بی ناشر، ۱۳۱۷ق.، رقعی، ۲۶ص؛ ۲۴+۳صص؛ با تحقیق عبدالله نورانی، در مصنفات میرداماد، جلد ۱، تهران، انجمن آثار و مفاخر فرهنگی، ۱۳۸۱
[ریحانه، ۱۱۵/۱ «الاعضالات العویصة»]
شرح و حواشی:
۱- شرح الاعضالات = شرح العشرینة = الرسالة العشرینة؛ کاشف یزدی، قاضی بن کاشف الدین محمد (–۱۰۷۵)

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۵۳۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۰۲۲ق [الفبائی: ۶۰]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۳۲/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوایی، عطف تیماج سبز ضربی، ۱۶ص (۸–۲۳)، ابعاد متن: ۷×۱۵، اندازه: ۱۰×۲۰سم [سنا: ف: ۱–۱۱۵]
۳. گلپایگان؛ امام جمعه، محمد حسن؛ شماره نسخه: ۴۹/۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱، در حیات مؤلف؛ جلد: تیماج دو رو، رو قرمز لبه‌دار، پشت سبز، ۱۸گ (۲پ–۱۹ر)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [کتابخانه‌های گلپایگان: ف:–۱۵۸]
۴. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۶۲/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی، ۸گ (۸۳پ–۹۰ر)، ۲۱و ۲۲ سطر (۶/۵×۱۳)، اندازه: ۱۳×۲۲/۵سم [ف:–۱۹۶]
۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۰۹/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: حسینعلی شیرازی، تا: در عصر مؤلف؛ از روی خط مؤلف؛ جلد: دورو تیماج رو سبز عطف و پشت قرمز، ۲۷۳گ، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱–۳۰۲]
۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۹۵/۲
بی‌کا، تا: حدود ۱۰۲۰ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن لائی قرمز [ف: ۵–۱۵۶]
۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۶۷/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد مؤمن بن جلال الدین محمد (شاگرد مؤلف)، تا: ۱۰۳۶ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن آلبالویی مغزی قهوه‌ای، ۲۱۴ص (۷۴–۲۸۷)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹/۳سم [ف: ۵–۱۳۷]
۸. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۲۱۴۴/۷-عکسی
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: حدود ۱۰۴۶ق؛ محشی با نشانی «منه» [عکسی ف: ۱–۳۴]
۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۳۶/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** النبویه حامدا مصلیاً مسلماً مستغفراً تم بحمدالله و عونه هذه الرساله علی یدافقر عبادالله الملک المتعال فضل الله بن محمد بن فضل الله البسهم الله لباس الغفران بالنبی محمد و الال فی شهر ربیع الاول.
کا: فضل الله بن محمد بن فضل لله، تا: ربیع الاول ۱۰۶۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای دارای برگردان از تیماج قرمز، ۱۸ص (۱–۱۸)، قطع: خشتی، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۹–۴۸۴]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۹۲۳/۱

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳-۱۲۶]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۹۸۲۰

خط: نسخ، کا: محمد مقیم، تا: ۱۰۹۳ق [الفبائی: ۶۰]

۱۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۱۹۱/۱ و ۲۴۸۹/۱-ف

خط: نسخ، کا: علی اصغر شاهمیرزادی، تا: قرن ۱۱ یا ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای لایی، ۱۴ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۶-۴۷۹] و [فیلمها ف: ۱-۷۰۱]

یزد؛ علومی، شیخ علی؛ شماره نسخه: ۵۳/۱

همان نسخه بالا [نشریه: ۴-۴۴۴]

۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۳۴۰/۳۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی؛ کاغذ: شرقی آهار مهره، ۹گ (۲۹۷-۳۰۵)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۲۸-۵۷۹]

۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۵۷۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** من الاقل فی سنه ۱۱۱۴

خط: نستعلیق شکسته، کا: حسین بن محمد تقی مازندرانی ساروی، تا: ۱۱۱۴ق؛ اهدایی: رهبری، ۱۳۷۳ [رایانه]

۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۹۹۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۱۵۸ق، جا: احمد نگر؛ ضمیمه نسخه ش ۲۱۹۸۸ [ف: ۱۸-۱۸]

۱۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۰۹۶/۳۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم حسینی فرزند میرزا عزیز، تا: قرن ۱۳؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، ۵گ (۱۸۱ر-۱۸۵ر)، ۳۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۷سم [ف: ۳۳-۱۹۰]

۱۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۰۵۰/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، محشی با نشانه «منه»؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج سیاه با لفاف کاغذی مقوایی، ۱۰گ (۲۱۲پ-۲۲۱)، ۲۰ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۷-۳۶۳]

۱۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۹۸۰۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** محمد بن محمد یدعی باقر الداماد الحسینی ختم الله له فی نشاتیه بالحسنی دادی

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۱۵ق [الفبائی: ۶۰]

۱۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۶۹۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۱۸ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای با ترنج و با سر، ۱۵گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۳۳/۱-۱۶۹]

۱۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۱۰۵/۲

خط: نستعلیق، کا: میر نجم الدین سید جعفر بن حاجی میر هاشم حسینی، تا: ۲ شعبان ۱۲۹۴ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹گ (۶۸پ-۷۶پ)، ۱۲ سطر (۸/۵×۱۴/۵)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۵-۴۱۱۴]

۲۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۵۴۴/۳

در اعضال هشتم افتاده؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قرمز، ۱۱ و ۲۰ و ۲۴ سطر، اندازه: ۱۸/۱×۲۲/۸سم [ف: ۶-۴۸۰]

۲۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۰۳۶/۴۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵گ (۲۹۸پ-۳۰۲پ)، اندازه: ۱۸/۵×۳۰سم [ف: ۱۸-۲۰۵]

۲۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۸۵۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: ۶۰]

۲۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۹۴۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: ۶۰]

۲۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۱۹۵/۱ و ۲۴۰۰/۱-ف

خط: نستعلیق، کا: محمد صادق بن قرچغای، بی‌تا؛ با حاشیه «منه دام ظله العالی م ط ب»؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ لایی، ۱۲ سطر (۷/۵×۱۳)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۱۶-۴۸۳] و [فیلمها ف: ۱-۶۷۹]

۲۵. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۴۱۵/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۰گ (۶۵-۷۴)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۳-۹۰]

● اعطاء بدل المغصوب إن فقد / فقه / عربی

i‘ṭā’-u badal-il maġṣūb in faqad

خوانساری، علی اکبر بن ابراهیم، -۱۲۷۱ قمری

xānsārī, ‘alī akbar ebn-e ebrāhīm (-1855)

تاریخ تألیف: ذیقعده ۱۲۶۴ق

رساله استدلالی است در این‌که اگر شخصی حیوانی یا غلامی را غصب کند و آن حیوان و یا غلام فرار کند باید غاصب بدل آن را بپردازد و در عین حال مالک اصل آن نیز نمی‌شود. این رساله دارای ۱۱ «مقاله» است و مسئله مشروح در آن در محضر سید محمد باقر (شاید حجة الاسلام شفتی) طرح شده بود.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۵۶۸/۲-۱۸/۸۸

آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین ... اتفق فی بعض الاحیان ذکر مسألة من المسائل الفقهیه فی أعلی مجلس حضرة الاستاد العالم ... السید محمدباقر؛ **انجام:** ولو کانت واحدة اعلی منفردة عن منافع متعددة یمکن جمعها ضمن الاعلی.

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: مقوا، عطف تیماج قهوه‌ای، ۹گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۱-۴۵۴]

● **اعطای لقب (چند فرمان)** / تاریخ ایران، اسناد / فارسی
e‘tāy-e laqab (čand farmān)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۳۱۸/۴۹
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [ف: ۷-۳۴۲]

● **اعظم الصناعة** / ادبیات / فارسی
a‘zam-os senā‘a

راقم، محمد حسن
rāqem, mohammad hasan
وابسته به: حدائق البلاغة؛ فقیر دهلوی، میرشمس الدین (۱۱۱۵-۱۱۸۳)
اهدا به: محمد ارتضاعلی خان
شرح مانندی است بر «حدائق البلاغة».

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۹۴۱
آغاز: تخصص حمد و ثنا قادری را سزا.چون شرح معمیات بنوشت راقم ز حدائق البلاغة هاتف پس او ز روی برهان فرمود که اعظم الصناعة
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: آدینه ۴ ذیقعده ۱۲۶۰ق؛ چند ماده تاریخ دیگر درباره همین سال در آن هست [نشریه: ۷-۱۰۲]

● **اعقاب آل ابی طالب** / انساب / عربی
a‘qāb-e āl-e abī-tāleb

حسینی علوی، محمد بن محمد، -۴۳۷ قمری
hoseynī ‘alavī, mohammad ebn-e mohammad (-1046)
رساله مختصری است در انساب آل ابی طالب، نگاشته شده جهت سید رضی و مرتضی .

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۵۰۸/۴
آغاز: قال محمد بن محمد العلوی الحسینی النسابه سألت ان أذکر مختصراً ممن اعقب من ولد عبد مناف ابن قصی و ما تذیل من ولده مما یسهل علی المبتدی حفظه و لایسعه جهله؛ **انجام:** ابن قینان بن انوش بن شیث بن آدم آبی البشر علیه السلام ابن التراب و علی حواء السلام.
خط: نسخ و نستعلیق، کا: عبدالله حسینی نجفی، بی‌تا؛ از روی خط فخار بن معد موسوی، در پایان اشعار مؤلف در مدح سیدین را نیز آورده است؛ جلد: مقوایی، عطف تیماج مشکی، ۸گ (۸۸پ-۹۵ر)، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [ف: ۲۸-۷۸]

● **الاعلاق الخطیرة فی ذکر امراء الشام و الجزیرة** / تاریخ-عربی
al-a‘lāq-ul xaṭīra fī ḏikr-i umarā’-iš šām wa-l jazīra

ابن شداد، محمد بن ابراهیم، ۶۱۳-۶۸۴ قمری
ebn-e šaddād, mohammad ebn-e ebrāhīm (1217-1286)
تاریخی است نسبتا مختصر در بیان ملوک حاکمان شام و جزیره و مناطق اطراف آن که به اجناد شام معروف بوده‌اند (قنسرین، عواصم، حمص، دمشق، اردن، فلسطین)، و نیز ذکر دانشمندان آن دیار، مساجد، بناهای تاریخی و جز آن. عناوین کتاب بنا بر نسخه موجود چنین است: مقدمة: در چهار «مقصد»؛ القسم الاول: فی سبعة عشر بابا فی امراء البلد و ما اشتمل علیه بنیانه ظاهرا و باطنا، مشتمل بر ۱۷ «باب»؛ القسم الثانی: فیما یشتمل علیه حدود نواحیها الخارجة عنها.
چاپ: دمشق، مطبوعات المعهد الفرنسی، ۱۹۶۳م، نشره سامی الدهان، الطبعة الاولی، ۳۴۷ص
[کشف الظنون ۱۲۵/۱]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۵۸۱
آغاز: الحمد لله الذی قص من ابناء الرسل ما ثبت به فواد رسوله و تلا علیه من اخبار الامم ما بلغ به من تصدیقه غایه سؤله؛ نسخه اصل: کتابخانه واتیکان، رم ۷۳۰؛ خط: نسخ و ثلث، بی‌کا، تا: قرن ۷ و ۸؛ محشی، نسخه را احمد بن محمد حنفی حموی و یحیی ... احمد بن فتح الله زایر مطالعه کرده‌اند، دو بیت شعر در وصف حلب نیز به خط ناظم آن در وصف کتاب آمده؛ تملک: احمد بن سلمان بن محمد در دهه دوم ذیحجه ۷۷۰، عبدالله بن الافرم ؛ مهر: «احمد بن سلیمان المستعان بالله» (دائری)؛ ۵۲۹ص [عکسی ف: ۴-۴۳۶]

● **اعلال صرف زاهد** / صرف / فارسی
e‘lāl-e sarf-e zāhed
حاشیه ای است با عنوان «قوله» بر رساله صرف زاهد.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۴۵۶
آغاز: هذه الرسالة اعلال الصرف الزاهد. بسمله و به ثقتی الحمدلله رب العالمین ... اما بعد این رساله ایست در بیان اعلال صرف زاهد تا بر مبتدی آسان گرده. بدانکه حروف اصول در ثلاثی آنست که بر وزن مقابل فا و عین و لام باشد ... قوله مضاعف در ثلاثی آنست که عین و الفعل و لام الفعل اول او از یک جنس باشد مانند رد که در اصل ردد بود دال اول ساکن گردانیدن و در ثانی ادغام کردند رد شد؛ **انجام:** اضافه کردند بر سبیل عادت و الله شد.
خط: نسخ، کا: محمد کریم بن علی اکبر بن محمدرضا اشکوری، تا: ۲۲ ربیع الاول ۱۰۹۹ق؛ تملک: ابوالفتح حموی در ۱۱۰۴؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۴۱گ، ۱۵ سطر (۸×۱۲/۵)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۸-۱۱۵]

● **الاعلام** / علوم قرآن / عربی

al-a‘lām

صفراوی، محمد

safrāvī, mohammad

مشتمل بر «مقدمه» و بخش اعظم مبحث تلاوت از کتاب الاعلام مؤلف می‌باشد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۶۵۱/۱

آغاز: بسمله، الحمد لله رب العالمین ... یقول اضعف عباد الله ... الشیخ محمد ابو عبد الله الصفراوی؛ **انجام:** و قد احسن بعض الفضلاء حیث جمع الحروف فی کونها ثمانیة و عشرین فی ابیات

خط: نسخ کهن، بی‌کا، تا: ۷۳۴ق؛ افتادگی: انجام؛ تملک: «رضا الموسوی الزنجانی»؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج عنابی مقوایی دامن‌دار، ۶گ (۱-۶)، ۷ سطر (۹/۵×۱۳)، اندازه: ۱۳/۵×۱۸سم [ف: ۱۹-۳۱۳]

● **اعلام الأحباء فی حرمة الغناء فی القرآن و الدعاء** / فقه / فارسی

i‘lām-ul aḥibbā’ fī ḥurmat-il ġinā’ fi-l qur‘ān wa-d du‘ā’

میرلوحی سبزواری، محمد هادی بن محمد، -۱۱۱۳ قمری

mīrlowhī sabzevārī, mohammad hādī ebn-e mohammad (-1702)

وابسته به: الغناء (رسالة فی تحریم ...)؛ محقق سبزواری، محمد باقر بن محمد مؤمن (۱۰۱۷-۱۰۹۰)

تاریخ تألیف: ۱۰۸۷ق یا ذیقعده ۱۱۰۵ق

به نظر می‌رسد که میرلوحی این رساله را در رد محقق سبزواری نوشته و انگیزه تألیف خود را چنین بیان کرده است: «در این اوقات از بعضی دوستان و پیروان ائمه معصومین صلوات الله علیهم چنین استماع افتاد که بعضی از افاضل تالیفی کرده و در آن بیان کرده که غنا کردن و خوانندگی نمودن در قرآن جایز بلکه سنت است و مستمسک به حدیثی چند شده که با جواب مذکور شود». از عبارات محقق سبزواری در کفایة الاحکام درباره غنا در قرائت قرآن چنین برداشت می‌شود که او معتقد به جواز بلکه استحباب غنا در قرائت قرآن بوده و رساله‌ای در این باره نوشته است. هم‌عصر بودن میرلوحی و محقق سبزواری و مقایسه متن رساله میر لوحی و با ادله‌ای که محقق سبزواری در «کفایة الاحکام» آورده، این نظر را تقویت می‌کند که «اعلام الاحباء» رد رساله محقق سبزواری است. از خاتمه برخی از نسخه‌های این رساله برداشت می‌شود که این رساله در ۱۰۸۷ تالیف شده است. آقا محمد علی کرمانشاهی در کتاب «خیراتیه» خود، فصلی در مذمت درویشان و صوفیان در غنا کردن و خوانندگی نمودن، اختصاص داده و بیشتر مطالب این فصل آن از «اعلام الاحباء» است بدون این که از مأخذ آن نامی ببرد. این کتاب دارای یک «مقدمه» و پنج «فصل» و یک «خاتمه» است: مقدمه در کلمه ای چند ضروری؛ فصل ۱. نقل اقوال علمای لغت و فقها؛ ۲. تحریر محل نزاع؛ ۳. نقل بعضی از آیات دال بر حرمت؛ ۴. بعضی از احادیث دال بر حرمت؛ ۵. حرمت غنا مطلق؛ خاتمه در احادیث اباحه و پاسخ از آنها. وی با استناد به آیات و روایات و اقوال فقها غنا را مطلقا حرام دانسته و گفته است: غنا هر چند در تلاوت قرآن یا دعا و یا رثای امامان معصوم باشد باز هم ممنوع است.

آغاز: حمد بیحد عزیزی را سزاست که گوشه گیران بینوا را در حصار عبادت با وجود طاعت از خطاب عدالت او خوف و خشیت عادت وخوست و ثنای بی عد رحیمی را در خور کبریاست که کوچک دلان مجلس ساز و بزرگ منشان ... اما بعد چنیم گوید ... که در این اوقات از بعضی دوستان و پیروان ائمه معصومین

انجام: حضرت حق تعالی همه را از شر شیطان محافظت نماید خصوصا ناظر و مؤلف و کاتب و قاری این رساله را و هذا آخر ما اردنا ایراده فی هذه الرسالة.

چاپ: با تصحیح محسن صادقی، در مجموعه میراث فقهی غنا و موسیقی جلد اول، قم، مرکز تحقیق مدرسه ولی عصر، نشر مرصاد، ۱۳۷۶ش؛ نیز به تصحیح منصوره اعتمادی در الرسائل الفقهیة فی الغناء (تهران، دانشگاه تهران، انجمن آثار و مفاخر فرهنگی: ۱۳۸۸)

[میراث فقهی (موسیقی و غنا) ۲۰۵۹/۳؛ دنا ۴۶/۲ (۷ نسخه)؛ فهرستواره ۶۸۰/۷]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۵۱۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: اسمعیل بن پرویز گرجی (شاگرد مؤلف)، تا: جمعه دهه ۲ جمادی الثانی ۱۰۹۸ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج یک‌لا قهوه‌ای، ۶۶گ، ۱۲ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۱/۵×۱۶سم [ف: ۱۶-۴۱۰]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۸۳۹/۲۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸گ (۲۹۴پ-۳۱۱پ)، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۲۳-۳۰]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۸۶/۴۳

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳-۴۴۵]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۹۱/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: میرزا بیک بن محمد تقی کرمانی، تا: رجب ۱۱۱۴ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن لایی سیاه مغزی قرمز،

۶۰ص (۱۰۴-۱۶۳)، اندازه: ۱۴/۸×۲۰سم [ف: ۵-۹۱]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۶۷۲/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** استفسار نموده که آیا غنا کردن در قرآن حلال است یا حرام و در کلام مجید به ترنم و تعزیه مشغول شدن.

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ دارای خط خوردگی و اصلاح فراوان و شاید خط خود مؤلف؛ کاغذ: فرنگی نباتی تیره آهار مهره، جلد: تیماج تریاکی ضربی ساده، ۳۰ص (۲-۳۱)، قطع: خشتی، اندازه: ۱۱×۱۸/۵سم [ف: ۱۷-۱۲۴]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۹۳۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: سید مصطفی حسینی، تا: دهه سوم شعبان ۱۳۴۱ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۲۹گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [ف: ۲۰-۴۴]

● اعلام الاریب بحدوث بدعة المحاریب / فقه / عربی

i‘lām-ul arīb bi-ḥudūṯ-i bid‘at-il maḥārīb

سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر، ۸۴۹-۹۱۱ قمری

soyūtī, ‘abd-or-rahmān ebn-e abī-bakr (1446-1506)

او در این وجیزه احداث محراب را در مساجد بدعت و با استناد به احادیث اهل سنت آن را از محرمات دانسته و گفته است گروهی پنداشته اند که محراب در عصر پیامبر و خلفای راشدین وجود داشته در حالی که چنین نبوده و این بدعت به تقلید از کنائس و معابد یهود و نصاری در آغاز سده دوم آغاز گردیده است.

[دنا ۴۶/۲؛ دار الصدام ص۵۷؛ معجم المؤلفین ۱۲۸/۵]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۱۹۰

آغاز: بسمله، قال شیخنا الامام العالم العلامة ... الحمدلله و سلام علی عباده الذین اصطفی هذا جزء سمیته اعلام الاریب بحدوث بدعة المحاریب لان قوم خفی علیهم کون المحراب فی المسجد بدعة؛ **انجام:** و من یضلل فلاهادی له و لاحول و لاقوة الا بالله العلی العظیم علق بیده الفانیة لنفسه زکریا بن محمد ... و کان الفراغ من تعلیق ذلک فی سادس عشر رمضان سنة احدی عشرة و تسعمائة

خط: نسخ، کا: زکریا بن محمد محلی شافعی، تا: ۱۶ رمضان ۹۱۱ق؛ مجدول، کمند به لاجورد؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۴؛ کاغذ: حنائی، جلد: مقوا، ۲گ، اندازه: ۱۶×۲۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱-۱۲۹]

● إعلام الاعلام باشکال محاجة آدم و موسی علیهما السلام / شرح حدیث / عربی

i‘lām-ul a‘lām bi-iškāl-i muḥājjat-i ādam wa mūsā ‘alay-hima-s-salām

کوکبانی، حسین بن حسن، ق۱۲ قمری

kokabānī، hoseyn-e bn-e hasan (-18c)

رساله‌ای است استدلالی در شرح حدیث محاجه حضرت آدم و حضرت موسی (ع)، مشتمل بر دو «مقام»: ۱. تخرج طرق الحدیث؛ ۲. اقوال العلماء فی کشف اشکال الحدیث و بیان وجوه احتماله. رساله به درخواست «صلاح الدین صلاح بن حسین بن علی اخفش صنعانی» (۱۱۴۲ق) نگاشته شده است. جوابیه دیگر مؤلف با عنوان «جواب مسئلة فی حدیث محاجة آدم و موسی(ع)» خواهد آمد.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۳۸۰

آغاز: بسمله. الحمدلله العظیم جلاله العمیم کرمه و افضاله الذی اقام علی عباده؛ **انجام:** الکلام بعد بلوغ المرام من ما هو المقصود ... و صلی الله علی سیدنا ...

خط: نسخ، کا: صلاح الدین بن حسین اخفش، بی‌تا؛ محشی، ظهر برگ اول دارای یادداشت و امضای کاتب؛ اهدایی: رهبری، اسفند ۱۳۷۶؛ کاغذ: نباتی آهار مهره، ۸گ، ۳۶ سطر، اندازه: ۱۲×۳۲/۴سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱-۱۳۰]

● الاعلام باعلام بیت الله الحرام / تاریخ / عربی

al-i‘lām bi-a‘lām-i bayt-il lāh-il ḥarām

نهروالی، محمد بن احمد، ۹۱۷-۹۹۰ قمری

nahravālī, mohammad ebn-e ahmad (1512-1582)

اهداء به: مرادخان

تاریخ تألیف: شب ۷ ربیع الاول ۹۸۵ق

کتابی است در تاریخ مکه و بناء کعبه و مسجد الحرام، در یک مقدمه و ده «باب» و «خاتمه»: باب ۱. ذکر وضع مکة المشرفة؛ ۲. بناء الکعبة؛ ۳. بیان ما کان علیه وضع المسجد الحرام فی الجاهلیة و صدر الاسلام؛ ۴. ذکر ما زاد علیه العباسیون فی المسجد الحرام؛ ۵. ذکر الزیادتین التی امر بها المهدی؛ ۶. ذکر ما عمره ملوک الجراکسة فی المسجد الحرام؛ ۷. ظهور ملوک آل عثمان؛ ۸ دولة السلطان آل عثمان؛ ۹. دولة السلطان سلیم الثانی؛ ۱۰. دولة السلطان مراد خان؛ الخاتمة فی ذکر المواضیع المبارکة و الاماکن المشرفة

آغاز: بسمله، الحمد لله الذی جعل المسجد الحرام امنا و مثابة للناس.

چاپ: قاهره، مطبوعات عبد الرازق، ۲۰۵ص، ۱۳۰۳ق؛ لیبسیک، ۱۲۷۴ق؛ مطبعة الخیریة، ۳۳۳ص، طبع علی هامش خلاصة الکلام لاحمد زینی دحلان، ۱۳۰۵ق.

[التاریخ و التراجم ص ۳۷؛ دنا ۴۶/۲]

شرح و حواشی:

۱- کتاب الاعلام (مختصر)؛ شاه جهان پوری، محمد

۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۷۹۸

آغاز: السلطان بن السلطان الملک المؤید مراد خان بن سلیم خان بن سلیمان

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ تاریخ ۱۱۴۱ق در صفحه عنوان هست؛ تملک: اعتضاد السلطنه، در ۱۲۹۱ق؛ واقف: سپهسالار، ۱۲۹۷ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، ۱۹۸گ، ۲۸ سطر (۹/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳-۱۶۷]

۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۷۰۱

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: حاج سید محمد وامق، تا: رمضان ۱۳۷۵ق؛ به توصیه حاج وزیری موسس کتابخانه از روی نسخه اصلی مورخ ۹۸۵ استنساخ شده؛ اهدایی: وزیری موسس؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی با تیماج قرمز ضربی، ۳۵۷گ، ۱۴ سطر (۸/۵×۱۴)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲/۵سم [ف: ۴-۱۳۹۶]

● **الاعلام بتاریخ الاسلام = التاریخ الکبیر** / تاریخ / عربی

al-i‘lām bi-tārīx-il islām = at-tārīx-ul kabīr

ابن قاضی شهبه، ابوبکر بن احمد، ۷۷۹-۸۵۱ قمری

ebn-o qāzī-ye šahba, ābūbakr ebn-e ahmad (1378-1448)

تاریخ سالانه است و پس از یاد کردن حوادث هر سالی سرگذشت کسان است به ترتیب تهجی. مطالبی را از «تاریخ الاسلام» ذهبی (-۷۴۸) و تاریخ ابن کثیر (-۷۷۴) و جز آن گرفته است. این مطالب از آغاز قرن سوم هجری شروع شده تا پایان قرن هشتم را به ترتیب سال‌ها بیان کرده و آن را در هشت جلد نگاشته است. این کتاب جز «تاریخ ابن قاضی شهبة» می‌باشد.

آغاز: الحمدلله ممیت الاحیاء و محیی الاموات و مبدیء الاشیاء و مبید البریات و جامع الخلق بعد الشتات.

چاپ: محقق: عدنان درویش، بیروت، مطبعة الکاثولیکیة، ۱۹۷۷م.

[کشف الظنون ۱۲۷/۱؛ مقدمه تاریخ ابن قاضی شهبه ۳۲/۲؛ مجمع علمی العراقی ۲۳۴/۱ و ۲۳۵/۱]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۷۰

نسخه اصل: کتابخانه فیض الله افندی-ترکیه ۱۴۰۳. جلد پنجم کتاب از وقایع سال ۶۰۰ تا ۶۸۵ هجری می‌باشد؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا. آنگونه که در ابتدای کتاب تصریح شده و با نمونه خط مؤلف که زرکلی در الاعلام نقل کرده بی شباهت نیست، مصحح و اضافاتی دارد؛ تملک: «فیض الله مفتی سلطنت عثمانی» به سال ۱۱۱۲ و مهر بیضوی بزرگ وقف وی؛ ۵۳۱ص [عکسی ف: ۲-۶۴]

● **الاعلام بحکم عیسی علیه السلام**

al-i‘lām bi-ḥukm-i ‘īsā ‘alay-hi-s-salām

سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر، ۸۴۹-۹۱۱ قمری

soyūtī, ‘abd-or-rahmān ebn-e abī-bakr (1446-1506)

چاپ: قاهره، مطبعة المنیریة، ۱۳ص، ۱۳۵۳ق.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۱۱/۲عکسی

آغاز: بسمله. الحمد لله و سلام علی عباده الذین اصطفی و بعد فقد ورد علی سؤال یوم الخمیس

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲، ۲ص (۷-۸)، ۱۹ سطر [عکسی ف: ۴-۲۳]

● **الاعلام بسیرة النبی علیه الصلاة و السلام** / تاریخ پیامبراکرم(ص) / عربی

al-i‘lām bi-sīrat-in nabī ‘alayh-iṣ ṣalāt wa-s salām

زرندی، محمد بن یوسف، ۶۹۳-۷۵۰ ؟ قمری

zarandī, mohammad ebn-e yūsof (1294-1350)

اهدا به: جمال الدین عربشاه بن صاحب شهید امین الدولة حسن بن صاحب شرف الدین عثمان

تاریخ تألیف: ۷۴۷ق؛ محل تألیف: شیراز

در یک «مقدمه» و پنج «باب».

[شد الازار ۴۱۱؛ هزار مزار ۱۴۱؛ بروکلمن ۲۶۷/۲؛ الذریعة ۱۲۵/۸؛ الاعلام زرکلی ۲۶/۸؛ معجم المؤلفین ۱۲۴/۱۲؛ هدیة العارفین ۱۵۷/۲]

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۴۰۸

دلال احمد بن عمر بن محمد بلیانی آن را بر پسر برادر مؤلف موفق الدین ابوالخیر محمد بن عزالدین احمد بن یوسف زرندی مدنی انصاری سعدی عبادی مجاز از مؤلف در خانه خود او در کازرون در روز دوشنبه ۲۶ ربیع الثانی ۷۸۲ خوانده (پایان نسخه بخط او) و از او اجازه روایت گرفته است. نسخه ما شاید تنها نسخه‌ای باشد از این کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ افتادگی: وسط؛ با تاریخ اوایل ذیحجه ۷۹۶ در ص ع که پاک شده [ف: ۳-۷۱]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۷۵۷-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۲۸۴]

● **الاعلام بشد المنگام** / هیئت / عربی

al-i‘lām bi-šadd-il mangām

صوفی، محمد بن احمد، -۹۵۰ ؟ قمری

sūfī, mohammad ebn-e ahmad (-1544)

رساله‌ای در وصف منگام (بنگام) که نوعی ساعت شنی [به نوشته حاج خلیفه در تعریف منگام: آلة الساعه من الرمل فی القاروره] و وسیله محاسبه اوقات است و دستور ساختن و تهیه

آن در یک «مقدمه» و پنج «باب» و «خاتمه». مؤلف در دیباچه آورده: «چون محاسبه اوقات عبادت از بزرگترین عبادات است و ساختن منگام کمگ بزرگی برای دست یافتن به این محاسبه است و در این باب تألیفی به نظر نرسید، این رساله را در یک مقدمه و پنج باب و تتمه و خاتمه نگاشتم ...»
[کشف الظنون (چاپ استانبول) ۱: ۱۲۷؛ معجم المؤلفین ۹: ۱۵]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۹۰/۸-طباطبائی
آغاز: بسمله، الحمدلله رافع الدرجات لمن شد عزیمة قصده ... اما بعد فلما کان صدق العنایه الی اتقان مباشرة مواقیت العباده من اعظم القرب و کانت صناعة المناکیم فیها من المعونه اقوی سبب و لم یظفر فیها بمصنف و لادون فیها قانون ... ابرزنا هذه الرساله لکشف الاسرار الغامض منها ... المقدمه فی معرفة آلات الشد ... و اسمائها؛ **انجام:** و قد ذکر عن حکماء الهند آلات للاوقات یسمی الطنجهارات و هی کالطاسه ... فلما اخترعت المتأخرون صناعة هذه المناکیم علی هذه الصوره اعجب بها غایة الاعجاب و کان ... اضبط للوقت ... فوجب ... مراعات ما ذکرناه و الله الموفق للصواب. کاتب در پایان افزوده: «مؤلفها الشیخ الامام شمس الدین محمد بن ابی الفتح محمد بن عیسی بن احمد الصوفی».
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ در ذیل رساله ۲ فقره یادداشت است به خط کاتب نسخه درباره دستگاه‌های متداول برای تعیین وقت و جهت؛ کاغذ: ترکی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶ص (۵۶-۶۱)، ۲۰ و ۲۵ سطر، قطع: رقعی بزرگ (خشتی)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم
[ف: ۲۳-۱۳]

● **الإعلام بفضل الصلاة علی خیر الانام** / حدیث / عربی
al-i‘lām bi-faḍl-iṣ ṣalāt ‘alā xayr-il anām
نمیری، محمد بن عبدالرحمن، ۵۰۰-۵۴۴ قمری
nomayrī, mohammad ebn-e ‘abd-or-rahmān (1107-1150)

کتابی است درباره صلوات بر پیامبر اکرم (ص) با عناوین «باب-باب». مؤلف موارد وجوب آن و همچنین کیفیت صلوات و فضیلت آن و مواردی‌که صلوات در آنها وارد شده است با استناد ب هاحادیث بیان نموده است: باب الامر بالصلاة علی النبی (ص)، باب کیفیة الصلاة علی النبی (ص)، باب بعض ما حفظ من کیفیة الصلاة علی النبی (ص)، باب الامر سؤال الوسیلة للنبی (ص)، باب سؤال المقعد المقرب یوم القیمة للنبی (ص)، باب فی مواطن الصلاة علی النبی (ص)، باب الامر بالاکثار من الصلاة علی النبی (ص)، باب الصلاة علی النبی (ص) کل یوم و لیلة، باب الصلاة علی النبی (ص) عند دخول المسجد، باب الصلاة علی النبی (ص) فی الصلاة، باب الصلاة علی النبی (ص) عند الخروج من المسجد، باب الصلاة علی النبی (ص) عند سماع الموذن، باب الصلاة علی النبی (ص) عند اقامة الصلاة، باب الصلاة علی النبی (ص) فی الصلاة، باب الصلاة علی النبی (ص) عند الخروج من المسجد، باب الصلاة علی النبی (ص) فی الوتر، باب الصلاة علی النبی (ص) اذا قام من اللیل، باب الصلاة علی النبی (ص) فی یوم الجمعه، باب الصلاة علی النبی (ص) فی الخطبة، باب الصلاة علی النبی (ص)کلما جلس مجلسا، باب الصلاة علی النبی (ص) اذا اراد سفرا او قدم منه، باب الصلاة علی النبی (ص) فی الصلاة علی المیت، باب الصلاة علی النبی (ص) فی قیام رمضان، باب الصلاةعلی النبی (ص) عند الفراغ من التلبیة، باب الصلاة علی النبی (ص) عند استلام الحجر، باب الصلاة علی النبی (ص) فی اول الدعاء و اوسطه، باب منه ان الدعا محجوب حتی یصلی علی النبی، باب الصلاة علی النبی (ص) و التوسل به الی الله تعالی، باب التشدید فی ترک الصلاة علی النبی (ص)، باب من الجفا ان یذکر النبی (ص) و لم یصل علیه، باب دعاء النبی (ص) علی من یذکر عنده، باب فیمن جلس مجلسا لم یصل فیه علی النبی (ص)، باب فضل الصلاة علی النبی (ص)(صلوة الله مضاعفة عشرا علی من صلی علی النبی (ص)، باب صلاة الملائکه علی من صلی علی النبی (ص)، باب صلاة النبی (ص) عشرا علی من صلی الیه صلی الله علیه، باب المصلی علی النبی (ص) تبلغ صلاته علیه، باب کون المصلین علی النبی (ص) اولی الناس یوم القیمة لکثرة صلواته علیه، باب وجوب شفاعة النبی (ص) لمن صلی علیه، باب شهاده النبی (ص) یوم القیمة لمن صلی علی النبی (ص)، باب نجاة المسلمین علی النبی من اهوال یوم القیمة بصلواتهم علیه، باب سعادة المصلی علی النبی (ص) یوم القیمة، باب اجازة الصراط بالصلاة علی النبی (ص)، باب نیل رضی الله عزوجل بالصلاة علی النبی (ص)، باب ما جاء ما ان المصلی علی النبی (ص) قد التمس الخیر من مظانة، باب ما جاء ان الصلاة علی النبی عبادة، باب الصلاة علی النبی (ص) زکاة لمن صلی علیه، باب الصلاة علی النبی (ص) ترفع بها الدرجات، باب الصلاة علی النبی (ص) تکتب بالحسنات، باب الصلاة علی النبی (ص)، باب من جعل دعاء کله الصلاة علی النبی (ص) کفی همه و غفر ذنبه، باب فضل الصلاة علی النبی (ص) کل یوم و لیلة، باب فضل الصلاة علی النبی یوم الجمعه و لیلة الجمعة، باب استمرار الاجر من کتب الصلاة علی النبی (ص) مادام کتابه ذلک کذلک، باب استغفار الملائکة لکاتب الصلاة علی النبی (ص) مادام اسمه فی ذلک الکتاب، باب البشری فی الحیوة الدنیا للمصلی علی النبی (ص)، باب بعض ما شوهد من الابتداء فی الدنیا لمن تعمد ترک الصلاة علی النبی (ص)، باب ...، باب کیفیة السلام علی النبی (ص)، باب السلام علی ... صلی الله علیه اذا دخل المسجد، باب السلام علی النبی فی الصلاة، باب السلام علی النبی اذا خرج من المسجد، باب السلام علی النبی (ص) عند الوقوف علی قبره، باب فضل السلام علی النبی، باب لله ملائکة سباحین یبلغونی من امتی، باب رد النبی (ص) علی من سلم علیه من امته، باب السلام علی النبی (ص) افضل من عتق

الرقاب.
آغاز: اخبر نا الشیخ الامام ... قال حدثنا الفقیه الحافظ ابو عبد الله محمد بن عبد الرحمن بن علی بن عبد الرحمن النمیری رضی الله عنه قراة علیه و انا اسمع فی شهر رمضان المعظم سنة اثنین و اربعین و خمس مائة
انجام: باب السلام علی النبی (صلی الله علیه و آله) افضل من عتق الرقاب ... و حب رسول الله (صلی الله علیه و آله) افضل من عتق الرقاب ... و حب رسول الله افضل من مهج الانفس، او قال ضرب السیف فی سبیل الله، صلی الله علی محمد و آله و سلم تسلیما
[کشف الظنون ۱۲۸/۱]

قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۱۰۳۸-عکسی
آغاز و انجام: برابر
نسخه اصل: کتابخانه مدرسه احمدیه شهر حلب؛ خط: نسخ، کا: احمد بن محمد بن احمد مودب الاطفال، تا: ۲۲ شعبان ۸۶۴ق؛ مصحح؛ تملک: یحیی بن عبد الرحیم بن محمد قلوانی شقنداوی حلبی؛ اهدایی: آقای حاج محمد کلاهی به تاریخ ۲۷ / ۸ / ۱۳۵۱؛ جلد:تیماج مشکی،۱۰۹گ،۱۵سطر،اندازه:۱۸×۲۳سم [ف: ۲-۲۹۰]
قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۴عکسی و ۲۲۴عکسی
نسخه اصل:؛ همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱-۲۴ و ۲۰۶]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۲۷۲-عکس
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳-۲۴۸]

← الاعلام بفک الرموز من سایر الاقلام ← الالسن المخترعة من الحروف المبتدعة

● الاعلام بقواطع الاسلام / فقه / عربی
al-i‘lām bi-qawāṭi‘-il islām
ابن حجر هیثمی، احمد بن محمد، ۹۰۹-۹۷۳ ؟ قمری
ebn-e hajar-e haysamī, ahmad ebn-e mohammad (1504-1566)
در سال ۹۴۲ ق هنگامی که ابن حجر در مکه بود سؤالی فقهی راجع به مهر زن از وی نمودند و او جوابی داد که مورد اعتراض گروهی از دانشمندان شد. این کتاب را در پاسخ اعتراضات آنان نوشته است.
آغاز: نحمدک اللهم ان اطلعت لعلم الفتوی فی سماء التحقیق شموساً و بدوراً و جعلت علماء الشریعة الغراء أرفع الناس فی الدارین.
انجام: حرمنا الله عن النار و جعلنا من جملة أولیائه المقربین الابرار و أجارنا الله من سائر محن الدنیا و الدین ...
چاپ: مصر، ۱۲۹۳، سنگی، ۱۶۰ص؛ تحقیق قصی الحلاق، السعودیة، دار المنهاج، الطبعة الاولی، ۱۴۳۰ق، ۴۰۰ صحیفة
[کشف الظنون ۱۲۸/۱؛ معجم المؤلفین ۱۵۲/۲؛ ایضاح المکنون ۲۴۱/۲؛ الاوقاف العامة موصل ۳۰۶/۲]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۶۰/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: سید وجیه الدین احمد القادری، تا: جمعه ۱۰ ذیقعده ۱۲۷۳ق، جلد: مقوایی عطف تیماج قرمز، ۸۰گ (۱پ-۸۰پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۳-۲۴۶]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۷۰۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و الحمد لله اولاً و آخراً و باطناً یا ربنا لک الحمد کما ینبغی لجلال و جهک و لعظیم سلطانک.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: شنبه ۱۵ ربیع ۱۲۹۷ق؛ مصحح، محشی، رکابه‌دار، کاتب در شهر سقز در کردستان ایران ساکن و امام جماعت مسجد شیخ اسماعیل دوزخدری بوده، در زمان حکومت مجیدخان که مردم در نهایت تنگ دستی به سر می‌بردند، بهای این نسخه در آن روزگار ۴۵ دینار بوده است؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرشکی مجدول، ۵۴گ، ۱۶-۲۱ سطر (۱۱×۱۶)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۳۲-۲۸۸]

● الاعلام بمصطلح الشهود و الحکام / انشاء / عربی
al-i‘lām bi-muṣṭalaḥ-iš šuhūd wa-l ḥukkām
طرسوسی، ابراهیم بن علی، ۷۲۰؟-۷۵۸ قمری
tarsūsī, ebrāhīm ebn-e ‘alī (1321-1358)
رساله‌ای در قواعد انشاء و اسناد معامله و احکام شرعی است طبق مذهب حنفی.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۷۵۲
آغاز: الحمدلله علی ما الهم حمداً استزید من نعمائه؛ **انجام:** خاتمة فی آخر العمر یحمد.
خط: نسخ، کا: احمد بن محمد بن جمال الدین، تا: ۱۸ ربیع الاول ۹۱۶ق؛ واقف: شیخ بهائی؛ کاغذ: نخودی ضخیم، جلد: پارچه‌ای، ۱۲۱گ، ۱۷ سطر (۱۰×۱۳)، اندازه: ۱۴/۳×۱۹/۲سم [ف: ۷-۲۰۶]

● الاعلام بمناقب الاسلام / فلسفه / عربی
al-i‘lām bi-manāqib-il islām
عامری، محمد بن یوسف، -۳۸۱ قمری
‘āmerī, mohammad ebn-e yūsof (-992)
چاپ: قاهره، دارالکاتب العربی، محقق احمد عبد الحمید غراب، چاپ اول، ۲۵۷ص، ۱۳۸۶ق.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۴۶/۱-ف
نسخه اصل: راغب پاشا ش ۱۴۶۴؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۸گ (۱-۲۸)، ۲۵ سطر [فیلمها ف: ۱-۴۱۸]
تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه: ۲۶۲/۱بخش۳

بی‌کا، بی‌تا [ف: ۱۳۲]

● **الأعلام الجلية فی شرح الألفية** / فقه / عربی

al-a'lām-ul jalīyya fī š.-il alfīya

ابن ابی سروال، حسین بن علی، ق ۱۰ قمری

ebn-e abī servāl, hoseyn ebn-e 'alī (-16c)

وابسته به: الالفية فی فقه الصلاة اليومية = الفيه؛ شهيد اول، محمد بن مکی (۷۳۴-۷۸۶)

تاريخ تأليف: پنج‌شنبه ۲ ربيع الثانی ۹۵۰ق

وی «فوائد» استادش را که بر الفيه شهيد اول نوشته است گردآورده و خود نيز فوائدی را به آن افزوده است.

آغاز: احمدک اللهم هادی الخلائق الی موارد اليقين و مبين احکام التکاليف با وضح تبيين ... اما بعد فانه لما اعتکفت الطلبة علی الرسالة الموسومة بالالفية.

انجام: و حيث وفق الله لا کمال ما قصدناه و بلغ لنيل ما اردناه فلنکمل ذلک بالحمد لله رب العالمين و الصلاة و السلام علی محمد و آله الطاهرين.

[دنا ۴۷/۲ (۶ نسخه)؛ اعيان الشيعة: ۱۱۶/۶؛ الذريعة: ۲۳۸/۲]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۳۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حاجی بن علی بن عبدالله بن علی بن فهدان، تا: جمعه ۹ صفر ۹۵۱ق؛ مصحح، مقابله شده، دارای چندين بلاغ؛ واقف: ابن خاتون، ۱۰۶۷؛ کاغذ: متن و حاشيه، متن حنايی، حاشيه نخودی آهارمهره، جلد: تيماج مشکی، ۸۸گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲۱/۱-۱۲۸]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۷۶۴/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن ابراهيم بن احمد بن جعفر الاولی اصلاً و مولداً الاحسا، تا: پنج‌شنبه ۲۵ شوال ۹۵۳ق؛ محشی با نشان «م د ی ه ش»، مصحح، مقابله شد با نشان «بلغ قرائة حفظه الله و ابقاه»؛ تملک هاشم حسينی اردبيلی، يادداشت «طالعته من اوله الی آخره بامراد النظر ...»، ظاهراً بلاغ و حواشی و يادداشت مطالعه به‌خط همين هاشم حسينی اردبيلی می‌باشد؛ کاغذ: فرنگی، ۱۲۲گ (۱-۱۲۲)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۳۲-۴۳۸]

۳. کرمانشاه؛ فيض مهدوی (کتابخانه)؛ شماره نسخه: بدون شماره

بی‌کا، تا: جمعه ۹۹۴ق [تراثنا: س۲ش۴-۴۰]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۳۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** اللهم الا ان يقال الطهارة من مقدمات الصلاة

خط: نستعليق، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ واقف: خواجه شير احمد؛کاغذ:نخودی آهار مهره، جلد: مقوا رويه پارچه زرد اخرا، ۲۴گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۲۱/۱-۱۲۹]

۵. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه: بدون شماره

آغاز: برابر

بی‌کا، بی‌تا [دليل المخطوطات: ۱-۹۲]

۶. قم؛ مرکز احياء؛ شماره نسخه: ۱۳۰

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه سيد عزالدين حسينی، زنجان؛ خط: نستعليق، بی‌کا، تا: ۲۰ رمضان؛ ۱۲۶ص [عکسی ف: ۱-۱۵۰]

← اعلام الحکم النبوية فی اعلام الاحکام الطبية ← طب النبوی (منتخب)

● **اعلام الخلق أعلام الحق = گرز آتشی بر مغز مرتشی** / فقه / عربی

i'lām-ul xalq a'lām-al ḥaqq = gorz-e ātašī bar maqz-e mortašī

جزائری، عبدالکريم بن محمد جواد، -۱۲۱۵ قمری

jazā'erī, 'abd-ol-karīm ebn-e mohammad javād (-1801)

تاريخ تأليف: چهارشنبه ۲۷ صفر ۱۱۹۰ق

چون در زمان مؤلف رشوه بسيار شايع شده بود، مؤلف اين رساله را در پنج «فصل» و يک «خاتمه» در رد آن نگاشته و خود بدان لقب «گرز آتشی بر مغز مرتشی» داده است.

قم؛ مرکز احياء؛ شماره نسخه: ۳۹۶۲/۳

آغاز: الحمدلله الهادی و الصلاة و السلام علی خير من نشأ فی الحاضر و البادی محمد و اهل بيته الذين تشرف بنشر فضائلهم الموقف و النادی؛ **انجام:** فقال له رجل يابن رسول الله أوصنی فقال اتق الله حيث کنت فانک لا تستوحش إلی هنا نقطع الکلام.

خط: نسخ، کا: احمد بن محمد صالح سيد محمد شاهی، تا: ربيع الثانی ۱۱۹۰ق؛ ۲۷گ (۱۷۴پ-۲۰۰پ)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [محدث ارموی مخ: ۱-۱۶۳]

● **اعلام دامغان** / تراجم / فارسی

a'lām-e dāmqān

شاه چراغی، طاهر بن حسن، -۱۳۹۷ قمری

šāh-čerāqī, tāher ebn-e hasan (-1977)

شرح حال نسبتاً مبسوطی است از رجال و شخصيت‌های علمی و دينی، شعرا و ديگر مشهورين اين شهر و بعضاً برخی از اماکن تاريخی معروف و غيره را جمع‌آوری و به ترتيب حروف الفبايی تنظيم نموده است.

دامغان؛ قمر بنی هاشم؛ شماره نسخه: ۶۵

آغاز: ابوبکر الدامغانی در ذيل حالات شاشی ابی علی احمدبن محمد بن اسحاق فقيه نقل شده چون در بغداد جا گرفت؛ **انجام:** گرفتم دامن صحرا شدم هم پيشهء مجنون ×× سبق آموز گشتم

درس عشق بی نوایی را
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ جلد: گالینگور مشکی، ۲۵۸ص، مختلف السطر [ف:–۱۸]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۹۶۶
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵–۴۲۴]

● اعلام الدین فی صفات المؤمنین و کنز علوم العارفین / چند دانشی / عربی

i'lām-ud dīn fī ṣifāt-il mu'minīn wa kanz-i 'ulūm-il 'ārifīn

دیلمی، حسن بن محمد، ق۸ قمری
deylamī, hasan ebn-e mohammad (-14c)

کتابی در عقاید و مواعظ و اخلاق که مذیل است به چهل حدیث نبوی. کلیه احادیث را بی ذکر سلسله سند آورده است. مؤلف کتاب را در دیباچه چنین توصیف نموده است: «فاول ما أبدا به ذکر المعارف بالله تعالی و برسوله صلی الله علیه و آله و حججه من بعده و ما یجوز علیه و علیهم و ما لا یجوز ثم اثنی بذکر فضل العالم و العلوم و ما یتبع ذلک من العلوم الدینیة و الآداب الدنائیة (کذا) و لم التزم ذکر سندها لشهرتها عند العلماء و فی کتبها المصنفه المرویةعن مشایخنا رحمهم الله تعالی و احلت فی ذلک علی کتبهم و اسانیدهم فیها الا ماشذ عنی من ذلک فلم اذکر الافص القول ».
چاپ: قم، موسسه آل البیت، ۱۴۰۸ق.
[دنا ۴۷/۲]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۶۷۹
آغاز: الحمدلله دی (کلماتی بصحافی رفته) لال و الرفعه و الکمال الذی عم عباده بالفضل و الاحسان؛ **انجام:** و ما هدالارض المدحیه صلی علی سید البریه محمد و آله الاخیار الاطهار الابرار الایمه و اعف عنا و اغفرلنا و ارحمنا انت مولانا فانصرنا علی القوم الکافرین
خط: نسخ مخلوط به ثلث، بی‌کا، تا: ۷۲۳ یا ۷۶۳ق؛ نسخه قدیمی است و گمان می‌رود در عصر مؤلف نوشته شده، اشخاصی که نسخه در اختیار و مالکیت آنها بوده و در نسخه اثر خامه شان موجود است اینانند: «انتقل فی نوبت ا ... الی الله الغنی عبدالحـ ا.. ابن محمد المشکـ الحـ»، باز در همان صفحه «ثم عواری الایا ... تراب اقدام الانام هلال الکرکی عامله.. الحعی بمحمد و علی وا.. الاطهار می‌شـ ... القعده الحرام من سـ ... و ستین و تسعـ. و کسه مالکه المـ. تجاور عن ساته »، در صفحه آخر مرقوم است: « بصره (کذا) من اوله الی آخره اضعف عبادالله و احوجهم الله محمد بن عبدالحسین ابن صـ (یا ابو منصور) الموذن بالحرم الشریف الغروی (صحافی رفته) و ذلک من سنه ۳ کـ و سعماته »، ظاهراً مقصود از این تاریخ ۷۲۳ است و محتمل است ۷۶۳ باشد؛ واقف: شیخ بهایی، به وسیله تقی آقا مدرس رضوی، در شهریور ۱۳۱۷، تسلیم کتابخانه شد؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۱۴۵گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۵–۴۴]

● اعلام الشهود فی کشف مهمات الوجود / عرفان و تصوف / عربی

i'lām-uš šuhūd fī kašf-i muhimmāt-il wujūd

ابن عربی، محمد بن علی، ۵۶۰–۶۳۸ قمری
ebn-e 'arabī, mohammad ebn-e 'alī (1166-1241)

۱. کرمانشاه؛ نجومی؛ شماره نسخه: ۳مجموعه بدون شماره
کا: ابوتراب شیخ اسحاق، تا: جمعه ۹ شوال ۱۰۰۶ق؛ مصحح، دو بار با اصل مقابله شده [دلیل المخطوطات: ۱–۲۵۱]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۶۳/۳عکسی
آغاز: بسمله ... الهم یا من تجلت ذاته فی احدیته علیه و اقتضت ان لا یعود ذلک منه الا الیه
نسخه اصل: احتمالا همان نسخه بالا؛ کا: ابوتراب شیخ اسحاق، بی‌تا؛ مقابله شده و رکابه نویسی دارد، در اول نسخه یادداشت وقف دیده می‌شود؛ ۱۲ص (۱۳۴–۱۴۵) [عکسی ف: ۴–۵۰۳]

● اعلام الطرائق فی الحدود و الحقائق / فرهنگ اصطلاحات / عربی

i'lām-uṭ ṭarā'iq fi-l ḥudūd wa-l ḥaqā'iq

ابن شهرآشوب، محمد بن علی، ۴۸۸–۵۸۸ قمری
ebn-e šahrāšūb, mohammad ebn-e 'alī (1096-1193)

تاریخ تألیف: رجب ۵۷۰ق
فرهنگی موضوعی مهمی است در اصطلاحات دانش‌های گوناگون مانند تفسیر، حدیث، فقه، اصول، ادب، طب و ... با اشاره به وجه تسمیه و اختلاف اقوال، فرق‌های لغوی بین اصطلاحات متقارب، نقل اقوال دانشمندان مهم هر علم، مرتب شده در سی و سه «باب»، با فصل‌های متفرقه در میان ابواب، این کتاب در حقیقت به ریشه‌های لغوی پرداخته و اصل معنا را بیان می‌کند. بعضی از واژه‌ها به جهت مشترک بودن در چند علم، تکرار شده و در هر موضع معنای مخصوص آن آورده شده است. نسخه حاضر از باب پنجم تا آخر را داراست بدین عناوین: باب الامکنه، باب انواع الاعراض، باب الاکوان، باب الاعتماد، باب التألیف، باب الاصوات، باب الآلام، باب الاعتقاد، باب العلم ت، باب النظر، باب الظن، باب الارادة، باب الحیاة، باب القدرة، باب الشهوة و النفار، باب الفناو العادة، باب الفعل، باب الاسماء و الصفات، باب الصفات، باب النبوات، باب الشرعیات، باب الخلافیات، باب النحو و التصریف، باب الکتاب ة، باب البلاغة، باب العروض، باب الطب و النجوم و الحساب، باب الموجبات.
[الذریعه ۲۳۹/۲]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۰۷۲

آغاز: الخروج الی منی و قیل من الراویة لان الاصل [فی] الارتواء الاستسقاء

نسخه اصل: کتابخانه فیض الله افندی ـ ترکیه ۱۶۶۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی با عنوان «حاشیه»؛ تملک: «حسین بن مصطفی» با مهر دائری وی؛ ۴۳۹ص [عکسی ف: ۳-۳۳۲]

● **الاعلام فی تحقیق احوال الادغام** / تجوید / عربی

al-i'lām fī taḥqīq-i aḥwāl-il idġām

قزوینی، محمد هاشم بن عبدالرحیم، ق۱۳ قمری

qazvīnī, mohammad hāšem ebn-e 'abd-or-rahīm (-19c)

تاریخ تألیف: ۱۲۵۳ق

رساله‌ای است درباره ادغام تنوین و نون ساکنه در موارد حروف یرملون. در سال ۱۲۵۳ بر سر این مسئله اختلاف مهمی روی داده و مؤلف به تحقیق مطلب پرداخته است. این رساله در سه «مقدمه» و ۴ «مقامات» است، مقدمه‌ها: ۱. ذکر معنی الادغام لغة و اصطلاحاً؛ ۲. بیان انقسام الادغام الی الادغام مع الغنة؛ ۳. تقسیم نون الساکنة.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۸۲۸۲

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی ادغم الانوار فی صدور الاولیاء و اظهر اسرارها علی السنة الاوصیاء؛ **انجام:** لو ادغم لزم توالی ثلث احرف من حروف العلة فی کلمة واحدة و هو غیر جایز هذا آخر ما اردنا.

خط: نسخ خوش، کا: محمد اشکوری، تا: شنبه ۲۷ ذیقعده ۱۲۵۳ق؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی با ترنج و دو سرترنج و حواشی زنجیره‌ای ضربی، ۱۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۷سم [اهدائی رهبر: ۱علوم قرآن-۲۹۸]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۲۸۷/۲

همان نسخه بالا [مؤید: ۳-۲۳۹]

● **الاعلام فیما اتفقت علیه الامامیة من الاحکام** / فقه / عربی

al-i'lām fīmā ittafaqat 'alayh-il imāmīya min-al aḥkām

مفید، محمد بن محمد، ۳۳۶-۴۱۳ قمری

mofīd, mohammad ebn-e mohammad (948-1023)

به درخواست: سید مرتضی

در مسایلی است که امامیه بر آنها اتفاق نظر دارند و عامه بر خلاف آنها اجماع کرده‌اند. از تصریح مؤلف: «لنضاف الی کتاب اوایل المقالات فی المذاهب المختارات» استفاده می‌شود که آن را به عنوان تکمله برای «اوایل المقالات» نوشته است. از جهاد تا فرایض است.

آغاز: بسمله، الحمدلله علی ما اولی و ابلی و نسأله التوفیق لما قرب منه و ازلف لدیه و احظی و صلی الله علی سیدنا محمد المصطفی و علی اهل بیته الاصفیاء و سلم کثیرا. اما بعد ادام الله للسید الشریف التأیید و وصل له التوفیق و التسدید فانی ممثل ما رسمه من جمع ما اتفقت علیه الامامیة من الاحکام الشرعیة

انجام: و یقضی بصحة ما ذکرناه من الایجاز و الاختصار و الله محمود و ایاه نسأل التوفیق و حسبنا الله و نعم الوکیل ... و الحمدلله رب العالمین

چاپ: با تحقیق شیخ محمد الحسون، در مجموعه مصنفات شیخ مفید، جلد ۹، قم، ۱۴۱۳ ق

[الذریعه ۲۳۷/۲؛ رجال نجاشی ص ۲۸۷: کتاب الاعلام؛ در معالم ش ۷۴۱: الاعلام مما اجتمعت علیه الامامیه آمده است؛ الشیخ المفید و عطاؤه الفکری الخالد ۵۲-۵۴؛ دنا ۴۸/۲ (۱۴ نسخه)]

۱. قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه: ۳۳۴/۲

آغاز: برابر

نام رساله در فهرست «الایجاز» آمده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۲۸ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز، ۹گ (۸۰پ-۸۸ر)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۱-۱۹۵]

۲. قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه: ۴۹۹/۲

خط: نسخ، کا: نصرالله قزوینی، تا: رجب ۱۲۷۹ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸گ (۳۶پ-۵۳پ)، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۲-۳۱۸]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۸۶۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: میر حامد حسین، تا: ۱۲۸۳ق، اهدایی: رهبری، اسفند ۱۳۷۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا عطف و گوشه میشن قهوه‌ای، ۲۱گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [اهدائی رهبر: ۳-۷۳]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۱۴۵۸۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد اسماعیل بن احمد، تا: ۷ رمضان ۱۲۹۴ق؛ واقف: سید محمد باقر سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: میشن مشکی، عطف تیماج قهوه‌ای، ۱۷ص، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۵سم [ف: ۲۱/۱-۱۲۹]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۵۳۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد تقی بن محمد حسن خوانساری، تا: ۱۲۹۴ق؛ مصحح، مقابله شده در ربیع الاول ۱۳۷۱ توسط سید مصطفی حسینی خوانساری؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: میشن ماشی با جداول ضربی زنجیره ای، ۷گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵/۵سم [اهدائی رهبر: ۳-۷۴]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۵۰۵/۱۳

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن رجبعلی طهرانی، تا: ۱۳۰۵ق؛ جلد: تیماج زرشکی ضربی ترنج و سرترنج دار، بدرقه ابر و باد، ۹گ (۱۶۰ر-۱۶۹ر)، ۱۸-۲۳ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱/۷سم [ف: ۴۱-۲۲]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۳۲۵۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۰۶ق؛ مصحح، مقابله شده توسط هبیت الدین حسینی شهرستانی نجفی؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۴؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای با جدول زرین، ۱۲گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۳-۷۴]

۸. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۵-۶۲۷۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: مهدی بن علی رضا قمی، تا: پنج‌شنبه ۶ صفر ۱۳۲۰ق، جا: نجف اشرف؛ از روی نسخه مغلوط؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۱۱گ، ۲۰ سطر، قطع: ربعی [آستانه قم:-۲۲۷]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۳۷/۱عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴-۶۰]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۳۷۵/۴-ف

نسخه اصل: کتابخانه شیخ آقا بزرگ تهرانی (محمد حسن بن علی)؛ کا: آقا بزرگ تهرانی (محمد حسن بن علی)، تا: یک‌شنبه ۵ محرم ۱۳۲۰ق [فیلمها ف: ۱-۶۷۶]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۰۶۴۰

خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمدرضا حسینی، تا: سه‌شنبه ۱۱ ربیع الثانی ۱۳۲۹ق؛ ضمیمه نسخه ش ۲۱۰۵۹؛ اهدائی: رهبری، در خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۱۳ص، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [اهدائی رهبر: ۳-۷۴] و [ف: ۲۱/۱-۱۳۰]

۱۱. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۸۷۹/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ابوتراب بن عبد الله، تا: شب چهارشنبه ۲۶ یا ۲۷ محرم ۱۳۴۰ق، جا: کربلا؛ ۱۵ص (۳۹-۵۳)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [مدرسه فیضیه- ف: ۳-۱۴۳]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۹۵/۲

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳-۴۵۷]

۱۲. قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه: ۴۹۸/۳

خط: نسخ، کا: حاج احمد بن علی اکبر خادمی بروجردی، تا: شنبه۲جمادی الثانی۱۳۶۰ق،به‌دستور آیة الله بروجردی؛جلد:تیماج سبز، ۲۲گ (۹۸پ-۱۱۹ر)، اندازه: ۱۱×۱۶/۵سم [ف: ۲-۳۱۷]

۱۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۴۷۶/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی کبود، جلد: تیماج عنابی درون مشکی، ۸گ (۲۰۶پ-۲۱۳ر)، ۱۹ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۸-۱۲۸]

● **الاعلام فی مختصر فضائل الشام** / تاریخ / عربی

al-i‘lām fī muxtaṣar-i faḍā’il-iš šām

فزاری، ابراهیم بن عبدالرحمن، ۶۶۰-۷۲۹ قمری

fazārī, ebrāhīm ebn-e ‘abd-or-rahmān (1262-1329)

گزیده‌ای از کتاب «فضائل الشام» ابو الحسن علی بن محمد الربعی (ق۵) است با حذف اسانید و زیادتی داستان‌های تاریخی، در هجده «فصل» کوتاه: ۱. ذکر ما ورد فی الشام؛ ۲. ذکر ما ورد فی دمشق؛ ۳. ذکر مدائن الجنة و مدائن النار؛ ۴. ذکر مصلی الخضر من جامع دمشق؛ ۵. ذکر الموضع الذی فیه رأس یحیی؛ ۶. فی ان بالحائط القبلی من الجامع بناء هود؛ ۷. ذکر ما ورد فی فضائل جامع دمشق؛ ۸. فی ان دمشق تکون اکثر زهاداً و مساجد و اموالا؛ ۹. فی البناء بدمشق و انه لا یحاسب علیه؛ ۱۰. ذکر من قبر بدمشق؛ ۱۱. حدیث الربوة؛ ۱۲. فضل جبل قاسیون و الفرادیس؛ ۱۳. غوطة دمشق؛ ۱۴. الجبال المقدسة؛ ۱۵. فضل مغار الدم و الربوة و بودا؛ ۱۶. فضل المقام الذی ببرزة؛ ۱۷. ذکر الموضع الذی ینزل فیه عیسی؛ ۱۸. ما یکون من الملاحم بدمشق.

آغاز: قال الشیخ الامام ... الحمدلله رب العالمین و أشهد ان لا اله الا الله و حده لا شریک له و اشهد ان محمداً عبده.

انجام: و معاقلهم من یأجوج و مأجوج الطور، هذا ما اختصرته من کتاب فضائل الشام

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۵۳/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، مصحح، محشی؛ جلد: مقوایی عطف تیماج مشکی، ۱۶گ (۱۱۲پ-۱۲۷ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶×۲۳/۵سم [ف: ۴-۳۵۵]

● **الأعلام اللامعة فی شرح الزیارة الجامعة** / دعا / عربی

al-a‘lām-ul lāmi‘a fī š.-iz zīyārat-il jāmi‘a

طباطبائی بروجردی، محمد بن عبدالکریم، ق۱۲ قمری

tabātabā’ī borūjerdī, mohammad ebn-e ‘abd-ol-karīm (-18c)

شرحی است بر زیارت جامعه کبیره، در ابتدا احادیثی در فضل و کیفیت قرائت آن آورده سپس با استشهاد از کتب لغوی، حدیثی، تفسیری و غیره آنرا شرح نموده است.

آغاز: روی الشیخ فی التهذیب و الصدوق فی العیون و الفقیه زیارة جامعة ... فلو تکلمنا فی شرحه بعض الکلام و نشیر إلی جملة مما خفی علی بعض الأفهام

انجام: و أما سلام القریب فیصل إلیهم بلا واسطة علی القولین و لا بعد فی کونهم فی السماء سامعین للسلام من المسلم عند قبور هم والسلام علیه و علیهم و رحمة الله و برکاته ...

[الذریعه ۴۰۳۹/۲ و ۲۴۰؛ دنا ۴۸/۲]

خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۱۹۴/۱

آغاز و انجام: برابر

● **افکار و عقاید** / حکومت و سیاست / فارسی
afkār va ‘aqāyed
ممتحن الدوله، مهدی بن رضا قلی، ۱۲۶۳-۱۳۲۷ قمری
momtahen-od-dowle, mahdī ebn-e rezā qolī (1847-1909)

در سه دفتر، یادداشت‌های سیاسی او است و در آن سرگذشت و سخنان بزرگان ایرانی روزگار قاجار و بزرگان اروپا آمده و می‌گوید که مسلمانی بسیار ساده هستم و سرگذشت پیامبر اسلام را از روی کتاب ساواری مترجم قرآن می‌آورد و از شیخ فضل الله نوری یاد می‌کند و می‌گوید که خوب بود او را به دار نمی‌آویختند و اگر گناه‌کار بوده است او را در خانه‌اش قهوه‌ای می‌دادند و فردایش هم برای او در مسجد شاه ختم و پرسه می‌گذاشتند تا کار بدانجا نکشد که پس از او سید عبدالله بهبهانی هم کشته شود و ثقة الاسلام در تبریز نابود گردد و مجلس و آستانه رضوی مشهد به توپ بسته شود.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۶۰۶-ف
خط: نستعلیق، کا: = مؤلف، بی تا [فیلمها ف: ۳-۷۸]

↩ افلاطون ⪢ گفتارهای افلاطون و دیگران
↩ افلاطون ⪢ گفتگوی عیسی و افلاطون

● **الافلاک** / هیئت / عربی
al-aflāk
سجزی، احمد بن محمد، ۳۳۰-۴۱۵ قمری
sejzī, ahmad ebn-e mohammad (942-1025)

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۳۵۰/۱
آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین والعاقبة للمتقین وصلی الله علی محمد خاتم النبیین، اما بعد فان الله جل جلاله و عظم فعاله لما قدر للامیر السید الملک العادل ابی جعفر احمد بن محمد مولی امیرالمؤمنین اطال الله بقاه؛ **انجام:** بما یتلوها فی الکتاب الثانی و یتصل بها ان شاء الله تعالی
خط: نسخ، کا: محمد محسن بن محمد حسین، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: سفید فرنگی و آهار مهره، جلد: تیماج، ۲۷ص (۱-۲۷)، ۲۰ سطر (۱۵/۷×۹)، اندازه: ۱۴/۳×۲۲سم [ف: ۸-۱۲۰]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۴/۱
بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: رحلی، اندازه: ۲۰/۵×۲۹سم [ف: ۲-۹۴]

● **افلاک السبعه** / هیئت / عربی
aflāk-us sab‘a
جابر بن حیان، ۱۲۰-۱۹۸ ؟ قمری
jāber ebn-e hayyān (739-814)

در تدبیر افلاک سبعه: تدبیر الفلک الاول و هو زهل، تدبیر الفلک الثانی و هو المشتری، تدبیر الفلک الثالث و هو المریخ، تدبیر الفلک الرابع و هو الشمس، الفلک الخامس و هو الزهره، الفلک السادس و هو عطارد، تدبیر الفلک السابع و هو القمر.

قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۹۱۱/۱۰
آغاز: الحمد الله رب العالمین و العاقبة للمتقین و لا عدوان الا علی الظالمین؛ **انجام:** تخمیر المارقشیشا اغسله بالماء و الملح ان تدقه ثم اغسله بالخل حتی ینقی ... فانها تخمر ان شاء الله تعالی.
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی ضربی مجدول، ۱۲گ (۷۵پ-۸۶پ)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲-۱۷۷]

↩ افلاک و انجم کتاب خدایند ⪢ جبر و اختیار

● **افلاک و بروج** / هیئت / فارسی
aflāk va borūj

احوال کواکب و افلاک و بروج در فصولی کوتاه گزارش کرده و شاید از کتابی مفصل در این موضوع جدا شده باشد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۲۹۹/۳
آغاز: حکما گویند که فلک جسمی است بسیط مشتمل بر وسط متحرک بر آن نه خفیف و نه ثقیل؛ **انجام:** و هر دهنی هشتاد هزار زبان دارد و بهر زبانی خدای را حمد و ثنا می‌گوید
خط: نستعلیق، کا: قاسم بن محمد حسین رشتی، تا: ۱۰۷۴ق؛ جلد: دو رو تیماج رو قهوه‌ای پشت مشکی، ۳۷گ (۷۲پ-۱۰۸ر)، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۲۱-۲۵۹]

● **الافلاک و خلقها و عدد حرکتها و مقدار مسیرها (فی ذکر)** / ریاضیات / عربی
al-aflāk wa xalq-u-hā wa ‘adad-u ḥarikat-i-hā wa miqdār-u masīr-i-hā (fī ḏikr-i)
ثابت بن قره، ۲۲۱-۲۸۸ قمری
sābet ebn-e qorre (837-902)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۳۷/۸-ف
نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۴۸۳۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۷؛ ۲گ (۵۱-۵۲) [فیلمها ف: ۱-۴۶۸]

● **افلاک و عطارد** / هیئت / عربی
aflāk va ‘otāred

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۳۹۱/۵
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱-۱۲؛ دارای اشکال؛ کاغذ:

اصفهانی، جلد: مقوایی، ۲۲ سطر (۹×۱۵/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [ف: ۱۶-۲۹۶]

● **افلاکیه** / هیئت / فارسی

aflākīye

هزارجریبی، محمد کاظم بن محمد شفیع، -۱۲۳۴؟ قمری

hezār-jarībī, mohammad kāzem ebn-e mohammad šafī‘ (-1819)

تاریخ تألیف: ۱۲۳۱ق

درباره عرش و فلک و احکام نجوم، با استفاده از آیات کریمه و احادیث شریفه و گفته‌های بعضی از بزرگان علما، دارای سه «فصل» است: ۱. ذکر عرش؛ ۳. عدد افلاک؛ ۴. در اینکه رجوع به نجوم در کارها احتیاجی نیست.

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد چنین گوید این بنده خاطی محمد کاظم بن محمد شفیع هزار جریبی عفی الله عن جرائمهما که این رساله ایست مشتمل بر سه فصل، فصل اول در ذکر عرش است و فصل دوم در عدد افلاک و فصل سیم در آنکه رجوع کردن بساعت نجوم

انجام: تحصیل علوم و تالیف و نحو آنها روز سه‌شنبه خوب است زیرا که حق تعالی در روز سه‌شنبه آهن را برای حضرت داود علیه السلام نرم کرد و به نستعین.

[الذریعه ۲۶۲/۲؛ فهرستواره منزوی ۲۸۲۱/۴]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۳۷۰/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۱۱گ (۳۰پ-۴۱پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۱۱-۳۷۰]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۵۲۷/۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: شیخ محمد ارومی الاصل ساکن کربلا، تا: ۱۲۳۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای تند، ۱۳گ (۱۳۷-۱۴۹)، ۱۷ سطر (۸/۵×۱۴)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۱۲-۱۹۶]

● **افواه الرجال** / فقه / عربی

afwāh-ur rijāl

زنجانی، احمد بن عنایت الله، ۱۳۰۸-۱۳۹۳ قمری

zanjānī, ahmad ebn-e ‘enāyat-ol-lāh (1891-1973)

نام «افواه الرجال» را مؤلف برای دوره تقریرات برای دروس اساتید خویش برگزیده که از آن تنها یک مجلد در تقریر درس فقه مرحوم آیت الله حاج شیخ عبدالکریم حایری یزدی با نام «مافوق المراد» در دست است. این مجلد جزء نخست است از تقریر صلاة که سماع و تحریر آن از دهه دوم شعبان ۱۳۴۸ آغاز شده و در ۲۶ شعبان ۱۳۵۰ پایان گرفته است و تا آغاز مباحث خلل صلاة را دارد. گویا جزء دوم آن هم نگارش یافته بود که اکنون در میان نوشته‌های مؤلف نیست.

قم؛ زنجانی (آیة الله)؛ شماره نسخه: ۱۲۶

آغاز: بسمله. حمدله. اما بعد فهذه غرفة اغترفتها من بحر افادات الحبر الهمام و العلم الامام آیة الله الملک العلام الحاج شیخ عبدالکریم الیزدی الحائری مدالله ظله علی مفارق اهل الاسلام، ادخرتها تذکرة لی و تبصرة لمن هو احری منی ولرب حامل فقه الی من هو افقه منه ... قال دام ظله العالی: لااشکال فی سقوط النوافل النهاریة

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۲۶ شعبان ۱۳۵۰ق؛ ۱۹۲گ، قطع: خشتی [چند نسخه-ف: ۲۴۳]

● **الافهام فی شرح باب وقف حمزه و هشام** / تجوید / عربی

al-ifhām fī š.-i bāb-i waqf-i ḥamza wa hišām

ابن نجار، محمد بن احمد، ۷۸۸-۸۷۰ ؟ قمری

ebn-e najjār, mohammad ebn-e ahmad (1387-1466)

با عناوین «مسئله».

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۸۴/۷

خط: نسخ تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن لایی آلبالویی، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۱سم [ف: ۵-۱۱]

● **الافیون** / طب / عربی

al-afyūn

شهرستانی، هبة الدین، ۱۸۸۴-۱۹۶۷ میلادی

šahrestānī, hebat-od-dīn (1884-1967)

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۱۱۷ حکمت

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱ ذیحجه ۱۳۵۷ق؛ جلد: مقوا، قطع: خشتی [ف: ۲-۷۴]

● **افیون** / طب / فارسی

afyūn

غیرهمانند:

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۹۷۸/۸-عکسی

آغاز: افیون. هو الله تعالی شأنه. هیچیک از ادویه مفرده مأخوذه از نباتات قدیم الاستعمال تر از افیون نیستند. چنانکه جالینوس که

تقریباً پانصد سال قبل از هجرت حیواة داشت؛ **انجام:** و خواص ظاهری و باطنی آن کما ینبقی معلوم می‌شود. کا.
ناشناخته. پس از ۱۲۳۶ و ۱۲۳۸ق که این تاریخ در متن آمده است. بخش‌بندی نشده، با سربندهای در خور: ترکیب شیمیایی افیون، جوهریات مأخوذه از افیون؛ خط: شکسته نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۳۰۱ق؛ ۶ص (۳۸۸-۳۹۳) [عکسی ف: ۱-۳۵]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۰۶۷۹
بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از علیرضا طاهری یزدی [رایانه]

● **افیونیه = خواص افیون** / طب / فارسی
afyūnīye = xavass-e afyūn

عماد الدین شیرازی، محمود بن مسعود، -۹۸۴ ؟ قمری
ʻemād-od-dīn-e šīrāzī, mahmūd ebn-e masʻūd (-1577)

در فوائد و خواص و برخی از مضار افیون که در یک «مقدمه» دارای پانزده «باب»، یک «اصل» و یک «خاتمه» (شمار بخش‌ها در نسخه‌ها یکسان نیست) مرتب شده است. مقدمه دارای پانزده باب: باب ۱. ماهیت و طبیعت و خواص افیون؛ ۲. صفت افیون خالص و طریق امتحانات آن؛ ۳. منافع و مضار افیون؛ ۴. علاج آنکه از افیون مقدار قاتل خورده باشد؛ ۵. بیان سبب نشاط و کیفیت و منشأ اعتیاد به او؛ ۶. منافع افیون؛ ۷. مضار افیون؛ ۸ طریق خوردن افیون قبل از طعام یا بعد از طعام؛ ۹. استعمال افیون در شب‌های رمضان؛ ۱۰. تعداد مرکبات مشهور که در آن افیون داخل است؛ ۱۱. منافع برشعثا، معنی این لفظ برء الساعه است و لفظ برشعثا، سریانی است (در لفظ ایشان سین را به شین تبدیل می‌کنند و «ثا» را «شا» شواهد این در کتاب حمزه اصفهانی موازنه بین اللغتین نام کرده بسیار است)؛ ۱۲. خواص چهل‌گانه برشعثا از خط ابن هبل به عربی آورده؛ ۱۳. بیان مجمل منافع برشعثا؛ ۱۴. باید دانست که هر چند سعی کنید در آنکه نسخه مجربه و دواهای خوب به دست آوردند؛ ۱۵. ذکر بعضی نسخ برشعثا. فصل در طریق خوردن و استعمال این ترکیب در هر مرض به طریق دیگر باب در یافتن نسخه ابوالبرکات، فصل در منافع این ترکیب که ابوالبرکات آورده، باب در مضار تراکیب افیونی، فصل در علاج. خاتمه، جلاب جدید.
در بیان علت تألیف کتاب مؤلف می‌گوید که «در زمان ما طبقات ناس اکثر سه صنف اند یک صنف آنکه در دفع و منع و تقبیح و تهجین افیون آن قدر مبالغه می‌کنند که از سایر محرمات قبیح‌تر میدانند ... صنفی دیگر علی الدوام ارتکاب آن می‌کنند بی‌فایده و با فایده بمرتبه که اگر پشه ایشان را بگزد افیون در علاج آن [از] تریاق فاروق در علاج گزیده افعی واجب‌تر دانند و پیوسته مترصد باشند که حالتی واقع شود که افیون را دافع ان دانند. [اتفاقا خود مؤلف از جمله افراد همین صنف است و به لحاظ این که به قول اسکندر بیک «افیونی بود به افیون اعتقاد تمام داشت» به‌حدی که منافع آن را از عهده احصا بیرون می‌دانست و با آن به تصریح صریح خود به‌واسطه معالجه با افیون چند نفر را به دیار عدم فرستاده بود (نواب جهانبانی بهرام میرزا را و شار علی پسر عبدالله خان را و در تبریز غلام همسایه رومی خود را) باز به طوری که در ابتدای باب ششم کتاب ملاحظه می‌شود همچنان به لجاجت تمام معتقد بود که مردم غیر افیونی «بمثابه بهایم اند که از نفع و ضر چیزها غافلند»] و هیچ مرض از امراض نیست که پیش این صنف افیون علاج انفع نیست و صنف ثالث که در حین انتفاع اشتغال نمایند و در حین مضرت اجتناب نادراست بلکه معدوم چون چنین بود و حقیر ... احوال مردم عالم برین منوال دید خواست منافعی که الله سبحانه و تعالی درین دوا نهاده است و مردم را برآن اطلاعی داده بیان کند و مضاری که تابع بعضی موجوداتست که در آن شر قلیل هست اظهار نماید تا فریقین را تنبیهی شود و از حد افراط و تفریط در گذرند و بوسط [که] صراط مستقیم است متهدی (کذا، صحیح: مهتدی) شوند». سالک الدین حموی تمام این رساله را در «مجمع النفائس و حجلة العرائس» آورده و بر آن حاشیه هایی دارد. مؤلف دو بار دیباچه برای این رساله نگاشته است. مؤلف در این رساله فوائد تاریخی نیز گنجانید و در ذیل «معجون برشعثاء» از کتاب‌ها و اشخاص زیر نام می‌برد: کتاب دیسقوریدوس (که به نوشته مؤلف قریب به دو هزار سال قبل تصنیف شده)، منهاج الدکان، سمرقندی، حبیش تفلیسی (صاحب تقویم الطب)، میر بهاء الدوله نوربخش، مولانا فخر الدین محمد طبیب (ظاهراً از معاصران مؤلف)، شاه علی میرزا پسر عبدالله خان، ملا ادهم شاعر، الموازنه بین اللغتین تالیف حمزه اصفهانی، کتاب بریوما (برء الیوم) تالیف ابوالبرکات، فیلیپس طبیب طرسوسی، کتاب معمرین تالیف ابوالبرکات بغدادی، شهاب الدین حرفی، حکیم ابن عبد یهودی، سر مکتوم (در طب)، بیخ چینی (تالیف مؤلف)، مولانا حاج محمود مغانی، بهرام میرزا، مرتضی شاه نعمت الله، کتاب ادواء مزمنه، اسحق بن عمران، کتاب سماسم، عیسی بن علی، ترویح، علی زین مؤلف اختیارات بدیعی، حواشی عراقیه، بلغاری، اسحق بن سلیمان.
آغاز: الحمد لله المحمود فی کل فعاله ... بعد تا معلوم باشد که طبقات ناس در زمان ما اکثر دو صنفند یک صنف آنکه در رد و منع و تقبیح و تهجین افیون مبالغه می‌کنند ... تا به حدی که اگر مدتهای مدید مبتلای نزله و سرفه باشند از خشخاش احتراز می‌کنند که او را نسبتی به افیون است ... صنف دیگر آنکه علی الدوام ارتکاب آن می‌کنند ... چون چنین بود فقیر محمود بن مسعود الطبیب احوال مردم عالم را برین منوال دید خواست منافعی که الله سبحانه و تعالی در این دوا نهاده است مردم را بر آن اطلاع داده بیان کند و مضاری که ... هست اظهار نماید.
انجام: بلکه طریق استعمال به حسب امزجه و امراض ... بر عاقل ظاهر است و برغبی اگر هزار وجه بیان کنند در هیچ کدام مهارت حاصل نمی‌کند و الله الموفق و المعین

[نسخه‌های منزوی ۴۷۴/۱ (۷ نسخه)؛ فهرستواره منزوی ۳۷۸۳/۵؛ مشترک پاکستان ۳۹۵/۱ (۱نسخه)؛ الذریعه ۲۶۲/۲ «افیونیه»، همانجا ۱۰۰/۱۱ «الرسالة الافیونیة»؛ حاجی خلیفه ۸۴۷/۲ «رسالة فی الافیون»؛ دنا ۷۱/۲ (۲۵ نسخه)]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۲۴۶/۱

چنین است فهرست مطلب‌های آن: باب ۱. ماهیت و طبیعت و خواص افیون از قول اطباء در سه مساله: تهیه افیون، طبیعت افیون، کیفیت استخراج، ۲. صفات افیون، ۳. منافع و مضار او، ۴. علاج آنکه افیون مقدار قابل خورد، ۵. سبب و نشان و کیفیت آن و منشاء اعتیاد، ۶. منافع افیون، ۷. مضار افیون، ۸. دفع مضرتها به قدر امکان، ۹. رفع عادت افیون، ۱۰. حالاتی که بعد از ترک معتاد عارض می‌شود، ۱۱. معالجات این حالات، ۱۲. افیون در وقت بیماری‌ها، ۱۳. طریق خوردن افیون قبل از طعام یا بعد از آن، ۱۴. طریق استعمال افیون در شب‌های رمضان: اصل در تراکیبی که افیون در آن داخل است در چند فصل: ۱. تعداد مرکبات مشهوره که در آن افیون داخل است، ۲. منافع برشعثا (سریانی) یا برء الساعة (به عربی) (از الموازنة بین اللغتین حمزة اصفهانی)، ۳. خواص چهل‌گانه برشعثا از خط ابن هبل، ۴. مجمل منافع برشعثا، ۵. نسخه مجربه و دواهای خوب، ۶. بعضی نسخ برشعثا (در اینجا از شیخ بهاءالدین یاد می‌شود)، ۷. طریق استعمال این ترکیب، ۸ یافتن ابوالبرکات، ۹. منافع این ترکیب که ابوالبرکات آورده، ۱۰. مضار تراکیب افیونی. در این فصل از این داروها بحث شده است: بنج، جوزماثل، شوکران، لقاح، یبروج الصنم، سراج القطرب. (در اینجا میان برگ ۴۵ و ۴۶ افتاده است). مطلوب هشتم در ذکر بعضی چیزها که درو تفریح و اسکار می‌باشد: زعفران، سمند، کاکنج، کندر، قمیز، قهوه. مطلوب نهم یا خاتمه در ذکر عرق مسکاو ...؛ خط: نستعلیق، کا: محمد باقر (پسر مؤلف)، تا: شوال ۹۹۶ق، جا: دیلمان؛ مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی ضربی مقوایی، ۵۱گ (۲پ-۵۲پ)، ۱۹ سطر (۵/۵×۱۱)، اندازه: ۸/۵×۱۴سم [ف: ۱۷-۸۴]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۵۲/۱-طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: سالک الدین حموی، تا: ۹۹۹ق؛ افتادگی: انجام؛ در آغاز نسخه حاضر هر دو دیباجه دیده می‌شود (یکی از دو دیباچه در حاشیه با همان قلم افزوده شده است)، سالک الدین حموی تعلیقاتی اصلاحی و توضیحی در کنار صفحات دارد. در کنار آخرین برگ رساله می‌آورد: «در شهور سنه ثلاث و الف هجری حقیر سالک الدین را به حسب اقتضای زمان به کاشان رحیل افتاد در حینی که مواکب جاه و جلال نواب کامیاب ... شاه عباس بهادر ... ایلچی فرنگ از طرف مسکاو آمده بود و جمعی از فرنگیان همراه داشت. یکی از رفقای ایشان را عارضه ای روی نمود فقیر را به علاج او مامور ساختند بعد از اتمام معالجه و حصول صحت، تکلیف عرق مسکاو به فقیر نمود فقیر از خوردن ابا نمود از کیفیت ... آن استفسار کرد گفت این عرق را دو نوع می‌گیرند ...». در حاشیه پس از خطبه آمده: «بعد بنا بر ذوق و وجدان و عقیده غیر مرضیه بعض مردمان که: افیون مفرحی است که در کاینات نیست ... اما فقیر محتاج ... محمود بن مسعود شیرازی با آن که خود سالها به حسب اضطرار ... گرفتار بوده‌ام ظنم برین قرار یافته و یافته که تریاک آدمی را از فطرة انسانی بیرون می‌آورد ...»؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی زرد، ۳۵گ (۱-۳۵)،۲۵سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۵×۲۳/۵سم [ف: ۲۲-۱۱۷]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۶۳۶

آغاز: بیان کند و مضاری که تابع بعضی موجودان است که در آن شر قلیل است و این رساله مبنی بر مقدمه و اصلی و خاتمه است؛

انجام: برابر

فصل نهم دارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱ شوال ۱۰۰۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی ضربی ترنجی مقوایی فرسوده، ۷۳گ، ۲۳ سطر (۷×۱۳)، قطع: بغلی، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۶-۵۱]

۴. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه: ۲۸۷/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱۵۲ص (۱-۱۵۲)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [نشریه: ۳-۳۶۰]

۵. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: ۷۹/۱-د

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی نخودی، جلد: تیماج سبز مقوایی تازه، ۷۹گ (۱ر-۷۹ر)، ۱۴ سطر (۶/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف:-۱۸]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۲۳۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی؛ در آغاز نسخه یادداشتی است درباره اندازها از محمد اسماعیل موسوی؛ کاغذ: اصفهانی شکری رنگ ضخیم، جلد: تیماج قرمز، ۱۰۷ص، ۲۰ سطر، قطع: رقعی، اندازه: ۱۱×۱۸/۵سم [ف: ۱۹-۲۰۶]

۷. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۰۶۳/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و بوی افیون از دهن و بدنش می‌آید و تشنج.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ این رساله را دو کاتب نگاشته؛ جلد: تیماج مشکی لایه‌ای، ۱۴-۲۰ سطر (۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۸سم [ف: ۳-۱۴۵۷]

۸. تهران؛ لغت‌نامه دهخدا؛ شماره نسخه: ۱۹۷/۹

کا: سالک الدین محمد بن مؤید حموی، تا: جمعه ۲ صفر ۱۰۰۶ق،جا:هنزای قهستان؛ ۱۶گ (۱۴۸پ-۱۶۳پ) [نشریه: ۳-۱۵]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۱۶۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: سیادت پناه شاه ابوالفضائل، تا: ۱۰۲۳ق، جا: حیدرآباد؛ تاریخ مقابله محمد اردبیلی «اوائل شهر ذیحجه من شهور سنة المذکوره»؛ واقف: حاج عماد فهرستی، تیرماه ۱۳۱۰؛

کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با رویه پارچه، ۵۷گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۱۹-۴۷]

۱۰. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۱۳۹**

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اکثر رضایل افیونی که در ترکیب و افیونی نوشته

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۰۵۹ق [رایانه]

۱۱. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۱۱۲/۱۱**

آغاز: بسمله و به نستعین طریق بر طرف کردن تریاک ... بوزن معمول مأکول همه روزه به چوب بیدتر برابر

این رساله ظاهراً بخشی است از رساله افیونیه عمادالدین محمود؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ تملک: محمد علی طبیب قزوینی؛ کاغذ: اصفهانی آهار و مهره، جلد: تیماج قرمز یک‌لا، ۲ص (۵۸۸-۵۸۹)، قطع: نیم خشتی، اندازه: ۱۲/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۹-۱۰۳]

۱۲. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۰۴۰**

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ واقف: آقا زین العابدین، ۱۱۶۶؛ کاغذ: شکری آهاری، جلد: مقوا با رویه پارچه و عطف و گوشه چرمی، ۵۴گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱۹-۴۷]

۱۳. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۰۳۹**

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ واقف: خواجه شیر احمد تونی؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با رویه پارچه، ۵۲گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۴سم [ف: ۱۹-۴۴]

۱۴. **یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه: ۱۱۵/۳**

انجام: این کلامی است که این حقیر ایراد کرده بی استعانت به کتابی یا از استماع

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ یا ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ ۱۱۴گ (۵۱پ-۱۶۴پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱-۱۱۰]

۱۵. **قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۵۸۳**

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۲؛ چند حاشیه و در پایان نسخه فوائد و اشعاری متفرقه به‌خط محمد علی طبیب معروف به میرزا آقا فرزند میرزا محمد کاظم طبیب به‌تاریخ‌های ۱۳۱۸-۱۳۲۱ نوشته شده، روی برگ اول چند یادداشت و عرض به‌تاریخ‌های ۱۱۰۵-۱۱۶۲ و مهرهای ناخوان دیگر؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۷۱گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۱۴-۳۴۶]

۱۶. **تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۹۴/۳-ف**

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: موزه بریتانیا ش Add 19619 (ریو ۸۴۳)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۱ جمادی الثانی ۱۱۰۳ق؛ ۸۶گ (۱۵۶پ-۲۴۱پ)، ۱۵ سطر [فیلمها ف: ۱-۵۲۴]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۴۳۱/۳-عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی: ۲-۳۲]

۱۷. **تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۹۳۰/۱**

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ساده، ۴۸ص (۱-۴۸)، ۲۲ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۲×۲۱/۵سم [ف: ۶-۶۷۱]

۱۸. **همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه: ۲۹۹/۲**

خط: نستعلیق، کا: مرتضی بن میرزا جعفر، تا: ۱۲۸۷-۱۲۸۸ق؛ جلد: تیماج بدون مقوا، ۷۴گ (۳۳پ-۱۰۶پ)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف:-۱۶۲]

۱۹. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۳۱۶۷**

خط: نستعلیق، کا: حکیمی حسینی، تا: محرم ۱۳۰۱ق؛ مصدر است به رساله ناقص منافع چوب بیخ و مجربات و رساله آتشک در ۲۵ ورق از همین عمادالدین محمود بن مسعود شیرازی؛ کاغذ: نخودی و حنائی، جلد: تیماج ساده، ۱۲۸گ، ۱۴-۱۶ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۳سم [ف: ۱۹-۴۷]

۲۰. **تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۶۵۷/۳۴**

آغاز: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ خطوط راسته و چلیپا، آغاز در هامش و سپس در متن؛ کاغذ: فستقی، جلد: رویه میشن سیاه مغزیدار، ۵گ (۱۶۴پ-۱۶۸ر)، اندازه: ۱۴/۸×۲۱سم [ف: ۷-۴۷۹]

۲۱. **قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۵۶۳/۲**

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق زیبا، کا: محمد تقی بن جمال الدین کرمانی، بی‌تا؛ مجدول؛ جلد: تیماج مشکی، ۸۶گ (۱۹پ-۱۰۴پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۹سم [ف: ۷-۱۴۸]

۲۲. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۵۳۶/۱۰**

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، با یادداشت بلاغی در محرم ۱۱۰۷ق؛ جلد: تیماج دو رو بدون مقوا، رو قهوه‌ای ضربی ترنج و سرترنج‌دار، ۳۶گ (۱۰۶ر-۱۴۱ر)، اندازه: ۱۲×۲۱/۵سم [ف: ۲۰-۱۱۱]

۲۳. **قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۷۸۳/۳-۳۹/۱۶۳**

آغاز: و دور نیست که مواد غلیظه بواسطه حرارتی که او را با لعرض می‌باشد تلطیف کند وبواسطه تقویتی که دل و روح را می‌کند ... باب پنجم درعلاج آنکه افیون مقدار قاتل خورده؛

انجام: باب درمضار ترک افیونی بدانکه این مرکبات بعد از مداومت اخلاط حار ... وضعف افعال بدنی درکمال ظهوراست واین حالها وقتی است که مرض دیگر مثل دق

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوای سفید، عطف گالینگور قهوه‌ای، ۱۶گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۰×۲۰/۵سم [ف: ۱-۴۶۱]

۲۴. **قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۹۵۲/۱۰**

آغاز: ... مقصود باشد و مقدم با مؤخر چنانچه در سایر کتب اصطلاح برآن نهاده‌اند اما مقدمه مشتمل است بر پانزده باب باب اول در بیان ماهیة وطبیعت و خواص افیون از قول اطباء در او سه

مسئلة است؛ **انجام:** اما پوست خشخاش آن را به دو نوع استعمال کنند یکی آن که او را کوفته و نپخته و گلولها سازند یا سفوف کنند و او را جرمیست در کمال کثافة بسیاری باید خورد تا اندک تفریحی حاصل شود با وجود آن که آزار بسیار به معده می‌رساند ... و یکی دیگر آن که ... و اکثر ماوراء النهر و هند و آن اطراف چنین معمول ...

تا باب هشتم از مقدمه را در بردارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ فائده در استخارات از علامه مجلسی ره؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، مجدول گرهی، ۱۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف:-]

۲۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۷۷۲/۱۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** حساب کردند یک خورش افیون ایشان را در بیست مثقال ترکیب می‌بود هر روز بیست مثقال از این ترکیب می‌دادند در فصل تابستان در حوالی کردستان که هوای آن جا بسی.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوا، عطف تیماج قهوه‌ای، ۱۵گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۲×۲۶سم [ف: ۱-۱۹۳]

۲۶. تهران؛ لغت‌نامه دهخدا؛ شماره نسخه: ۱۹۷/۹

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۳-۵]

۲۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۸۳/۲-طباطبائی

آغاز: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ از نیمه صفحه ۳۰۰ تا ۳۰۳ سفید است و نسخه ناقص است؛ تملک: عطاء الدین محمد زمان حسینی؛ کاغذ: اصفهانی شکری رنگ، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۵گ (۱۳۱-۱۸۵)، ۲۱ سطر، قطع: رقعی، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۲۲-۱۳۷]

● **افیونیه** / طب / عربی

afyūnīye

مظفر علیشاه کرمانی، محمد تقی بن محمد کاظم، ۱۱۵۰-۱۲۱۵ قمری

mozaffar-ʻalī-šāh-e kermānī, mohammad taqī ebn-e mohammad kāzem (1738-1801)

در خواص و مضار زیاده‌روی در استعمال آن. با اشارات طنز و فکاهی.

آغاز: الافیون ما الافیون و ما ادراک ما الافیون. الافیون دواء للجنون افلا تعقلون و ضیاء للعیون افلا تبصرون. فلا اقسم برب المشارق و المغارب

انجام: من فوایده امساک الرطوبات السائلة، الذین یحبون العاجلة، فالشاربون له هم الخیرة البررة، التارکون له، هم الکفرة و الفجرة.

[دنا ۷۲/۲ (۴ نسخه)]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۴۶۵/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد حسین بن خواجه محمد ربیع، تا: ۱۲۸۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن سیاه ضربی، ۲گ (۱۳۲پ-۱۳۳ر)، اندازه: ۱۶/۵×۲۱/۶سم [ف: ۸-۳۹۴]

۲. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۶۷/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: علیرضا، تا: ۱۲۹۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی مقوایی، ۲ص (۳۷۲-۳۷۳)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۱-۹۹]

۳. مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۱۹۶/۴ فرخ

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۵ق؛ کاغذ: فستقی و نخودی، جلد: مقوا،۱۵سطر(۸×۱۵/۵)،قطع: پستی، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [ف: ۱۸۰]

۴. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۷۳۹/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: هدایت علی حسینی، تا: ۱۳۱۰ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی رنگ، جلد: تیماج قرمز یک‌لا، متن ۱۲ و حاشیه ۲۶ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۳×۲۱سم [نشریه: ۱۳-۱۲۷]

● **الاقالیم** / نحو / عربی

al-aqālīm

مؤلف به روش «المغنی» ابن‌هشام مطالب نحوی را به ترتیب حروف تهجی آورده و ظاهراً در سه بخش بوده که نسخه حاضر دارای بخش سوم می‌باشد و هر بخش دارای چند «اقلیم» و هر اقلیم دارای چند «مدینه» و هر مدینه دارای چند «باب» می‌باشد. از مقامات حریری و مغنی ابن هشام بسیار نقل کرده است.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۶۶۹

آغاز: الحمدلله الذی جعل الحروف کالظروف واودع فیها من المعروف الف الوف وخلق صورة کل حرف کالجبل العظیم وتقطع بها فواتح السور من کتابه الحکیم ... اما بعد فالباب الثالث هذه جنات عدن؛ **انجام:** تقول مررت برجل غیر زید قاصدا الی ان مرورک کان انسان آخر ... معناه انه لیست له صفة زید لان زیدافقیه مثلاً والممرور به ادیب وقد یؤتی غیرحاله بالا فی الوصفیه کقوله لوکان فیهما الهة الا الله لفسدتها ای غیر الله کما عرضت

خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه۱۲۸۷ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج زرشکی، ۲۲۴گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱-۱۹۴]

← اقالیم سبع > هفت اقلیم

● **الاقالیم السبع و سکانها** / جغرافیا / عربی

al-aqālīm-us sab‘ wa sukkān-u-hā

رساله کوتاهی است که نام شهرهای مختلف را تحت عنوان اقالیم سبعه آورده و بعد از نام هر شهر اسم عرفایی که در آن شهرها سکونت داشتند را بدون هیچ توضیحی برشمرده است، بدین ترتیب: اقلیم اول: یمن، اقلیم ثانی: مکه معظمه و مدینه متبرکه و ...، اقلیم ثالث: ایران عراق عرب بغداد و ...، اقلیم رابع: احمد بن طولون و سایر ملوک اسماعیلیه، اقلیم خامس: شیروان باکو، اقلیم سادس: فاراب اقلیم سابع: زره کزان

قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۲۷۴/۵

آغاز: فی ذکر الاقالیم السبع وسکانها اقلیم الاول یمن خواجه اویس قرنی ابوعبدالله وهب یمنی شیخ محمد شیخ عیسی شیخ ابوالغیث جمیل شیخ سعید حداد احمدبن الجعد اقلیم الثانی مکه معظمه ابوحازم ابو الولید عبدالملک؛ **انجام:** اقلیم السابع زره کران وترسران بلغار خواجه احمد صقلاب یا جوح وماجوج باطن الروم یاطق جابلقا

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛جلد: مقوا، عطف تیماج قهوه‌ای، ۸گ (۴۱پ-۴۸ر)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [ف مخ: ۱-۵۳]

← اقالیم سبعه ◁ احوال الاقالیم

● اقالیم سبعه = لمعات = تقاسیم زمین / جغرافیا / فارسی

aqālīm-e sab‘e = loma‘āt = taqāsīm-e zamīn

؟ نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد، ۵۹۷-۶۷۲ قمری

nasīr-od-dīn-e tūsī, mohammad ebn-e mohammad (1201-1274)

شاید لمعات یا رساله در تقاسیم زمین نام دارد و در برخی منابع از خواجه نصیر طوسی دانسته شده است. ۶ «لمعه» دارد و مؤلف نخست پنج‌گونه تقسیم برای معموره زمین یاد می‌کند: ۱. تقسیم سه اقلیمی منقول از حضرت نوح؛ ۲. تقسیم فریدون به سه قسم طوسی؛ ۳. تقسیم هندیان که معموره را به نه اقلیم تقسیم کرده‌اند و برای هر یک نامی نهاده‌اند (تقسیم نه‌گانه هندی در جدولی نشان داده شده و این اسامی نه اقلیم: روم، فرنگ، ایران، ازبکیه، گرجستان، قران، عرب، مصر)؛ ۴. از یونانیان است و تقسیم، ۵. از پارسیان که معموره را به هفت اقلیم قسمت کرده‌اند (اقالیم سبعه مشهور). فهرست لمعه‌ها: ۱. تعیین حدود و وضع درجه اقلیم‌ها؛ ۲. دریاها و خلیج‌ها؛ ۳. سیارات و هفت اقلیم منسوب به هفت سیاره؛ ۴. بیان احوالی که عارض می‌شود کواکب را در اوضاعی که با یکدیگر دارند از جمله حالات قمر و اسباب خسوف؛ ۵. بیان علل کسوف = آفتاب گرفتگی؛ ۶. حرکات افلاک، در این لمعه حرکت ثوابت را، یک‌درجه در ۷۰ سال (که همان عقیده خواجه است در دیگر کتاب‌ها) می‌داند و قول یک‌صد سال و ۶۶ سال را (نظر اخیر مشهور بین علماء هیئت مانند بیرجندی و اقران او است) نیز نقل می‌کند. (عبدالحسین حائری)

آغاز: اما بعد این رساله ایست در اقالیم و اقسامها تصانیف ... شیخ نصیرالدین طوسی فی وجود الاقوال فی تقاسیم الارض و اقسامها نوشته اند که تمام ربع مسکون معمور نیست بلکه بعضی از آنکه در طرف شمال از شدت برودت مسکون نیست ... و در جانب جنوب خط استواء اندک عمارتی یافته اند و از غایت قلت آنرا اعتبار نکرده اند و معظم معمور را به وجوه مختلفه تقسیم کرده اند.

انجام: بروج شتوی خوانند یعنی زمستانی.

[دنا ۷۲/۲ (۳ نسخه)؛ نسخه‌های منزوی ۳۹۳۴؛ فهرستواره منزوی ۱: ۱۷۱]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۳۶۷/۲۳

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۹۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج ضربی مشکی عطف قهوه‌ای، ۱۶ص (۴۱۸-۴۳۳)، ۱۷ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [ف: ۱۹-۴۴۶]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۵۱۹/۲۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و به امور استحاله عنصر آتش

بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی ضربی مقوایی، ۷گ (۱۱۲پ-۱۱۸پ)، ۲۰ سطر (۷×۹) [ف: ۱۷-۱۵۳]

۳. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۶۹۴/۷۸

نام کتاب و مؤلف از فهرستواره منزوی ۱۷۱/۱ ذکر شد؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی و فستقی، جلد: تیماج عنابی، ۱گ، اندازه: ۱۳/۵×۲۲/۵سم [ف: ۱-۵۴۹]

● اقالیم سبعه / جغرافیا / فارسی

aqālīm-e sab‘e

محمد بن حاجی بن عباسقلی

mohammad-e bn-e hājī ebn-e ‘abbās-qolī

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۰۵۰/۲

آغاز: چنین گوید اقل ابنای علماء محمد ابن حاجی بن عباسقلی ... این چند قلم در ذکر اقالیم سبعه، اقلیم اول و حدود آن متعلق به زحل است بنزدیک استوا از جهت مشرق؛ **انجام:** اقلیم چهارم متعلق است ... سرخ و سفید است ...

برگ نخست از رساله‌ای است در اقالیم سبعه و تا چند کلمه‌ای از اقلیم چهارم را دارد و از انجام، نانوشته مانده است. نامی از این رساله و مؤلف آن در منابع موجود یافت نگردید. این کتاب، غیر از اقالیم سبعه ناشناخته‌ای است که به شماره ۱۳۸۱۳/۲ در همین فهرست گزارش شده است؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن

۱۳؛ نسخه‌ای نفیس است گویا به خط مؤلف، قلم‌خوردگی دارد؛ کاغذ:فرنگی،۱گ (۸)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۳۸-۱۲۲]

● **الاقالیم السبعة** / جغرافیا / عربی

al-aqālīm-us sab'a

غیرهمانند:

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۵۹۰/۲۰۷

آغاز: الربع المعمور من الارض سبعة أقالیم

خط: نسخ، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۲۸ ذیحجه ۷۲۴ق؛ جلد: تیماج کرم قهوه‌ای، ۱ص (۷۳۳)، ۴۱ سطر، اندازه: ۱۹×۳۲سم [ف: ۴۱-۱۱۰]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۲۲۴/۱۲

آغاز: بسملة. ابتداء الإقالیم الأول. قد وقع فی هذا الاقلیم بعض بلاد البربر و سودان و المغرب و النوبة و الحبشة (۱۳۳پ) ... ابتداء الاقلیم الثانی (۱۳۴ر)؛ **انجام:** ابتداء الاقلیم السابع و فیه بعض بلاد الصقالبة و الروس و بلغار ... و لون اهله بین الشقرة و البیاض. تمت علی یدی اضعف العباد حسین ۱۱۲۱.

خط: نسخ پخته، کا: حسین، تا: ۱۱۲۱ق؛ پس از این شش بیت شعر فارسی از گفته ملا زاده در عزای پسر خود دارد، که شعر تاریخ آن چنین است: هاتف غیبش بزد رمز به تاریخ او ×× لایق دنیا نبود برد بعقبی قرار؛ کاغذ: ترمه، نخودی، جلد: مقوایی، رویه تیماج قهوه‌ای، ترنج‌دار، ۲گ (۱۳۳-۱۳۴پ) [ف: ۱۱-۶۰۰]

● **الاقالیم السبعة فی العلم الموسوم بالصنعة** / کیمیا / عربی

al-aqālīm-us sab'a fi-l 'ilm-il mawsūm bi-ṣ-ṣan'a

عراقی، محمد بن احمد، -۵۸۰ ؟ قمری

'erāqī, mohammad ebn-e ahmad (-1185)

خلاصه‌ای است از دیگر کتب خود که در آن مطالب این علم را به رمز و اشاره و شکل‌های مختلف هندسی گرد آورده است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۰۱۵

آغاز: قال الشیخ الامام ... الحمد لله المبدع الاول الذی لم یسبقه ز من فتحول، اعلم رحمک الله تعالی ان التصانیف فی علم الصنعة کثیرة؛

نسخه اصل: کتابخانه دانشگاه کراچی-پاکستان ۱۹۹۹۸۹؛ خط: نسخ، کا: محمود حمدی، تا: شنبه ۵ رجب ۱۳۴۰ق؛ از روی نسخه اصل،موجود در دار الکتب السلطانیه مصر؛ ۳۸ص [عکسی ف: ۶-۳۰]

● **اقالیم سبعه** / جغرافیا / فارسی

aqālīm-e sab'e

غیر همانند:

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۷۱۸

آغاز: سرطان که برسد همچنین ابد الظهور می‌شود تا اقلیم اول و چون به اول ... رسید تا آخر برج سرطان در مکه و حجاز ابد الظهور بود و دیگر کوکب ... که درین تاریخ در کرمان و فارس در طلوع و غروب است؛ **انجام:** و در جنوبی این موضع شهری است که نوبه می‌خوانند ... مغارب و جنوبی نوبه محالات لم لم است و آن قوم همه سیاه و دد صفت و وحشی و شریر و آدمی خوارند و مرد و

رساله‌ای است در هفت «باب»- برخی مشتمل بر چند فصل- در ذکر اقالیم هفت‌گانه و عجایبی که در هر یک از آنها وجود دارد، از ابن سینا و خواجه نصیر طوسی نقل کرده و در جایی اشاره به سال ۶۷۳ق دارد. شاید نسخه حاضر ترجمه‌ای از آثار البلاد قزوینی باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ تملک: سید محمد جزائری؛ جلد: تیماج قهوه‌ای شکلاتی ضربی ترنج دار، ۶۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۱۹/۵سم [ف: ۲۰-۲۱۹]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۸۴۷-۳۹/۲۲۷

آغاز: از سطح زمین دورتر است قوت بساطت او بیشترست ... بعده ربع مسکون از انجا که خط استواست که مادام شب وروز یکسانست ... اقالیم سبعه می‌خوانند اقلیم اول را عرض بیشتر داده‌اند ... فصل دوم درباب اول ذکر آفاق جنوبی؛ **انجام:** فصل سادس درذکر اقلیم سادس بدانکه اول موضعی اقلیم سادس دراقصای مشرق وسط محالات یاجوج وماجوج وسد اسکندر است وابتدای کوه قاف ومساحت طول مدینه یاجوج ...

رساله کوتاهی است در بیان اقالیم سبعه در چند «فصل»؛ گویا مرتبط است با رساله ربع مسکون که به شماره ۴/۳۵ معرفی شده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوا، عطف گالینگور قهوه‌ای، ۱۵گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱-۴۶۱]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۳۹۷/۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۰۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی ضربی مقوایی، ۱ص (۸۴ر)، ۱۳ سطر (۹×۱۴)، قطع: خشتی، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱۶-۲۵۸]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۲۲/۴۳

آغاز: در ذکر بعضی از مواضع که خارج از اقالیم سبعه است مواضعی که داخل اقالیم سبعه نیست بدو قسم منقسم میشود یکی آنکه؛ **انجام:** و گویند که آنجا قدیم الایام دو جزیره بود و اکنون هفت جزیره دارد و از این جزایر نفت سفید و سیاه خارج شود اما بحار صغار که آنرا خلیجات و شعبات نیز گویند.

گفتاری است مختصر در جغرافی اقالیم سبعه؛ بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳ص (۳۲۹-۳۳۱)، ۲۰ سطر، قطع: رقعی، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۹-۴۳۶]

۵. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۵۳۴۴/۴

آغاز: حیوانات و نباتات و کانها بسیط بر دو قسم اند فلکها و عنصرها؛ **انجام:** تمام مساحت، هفت اقلیم، پنجاه نه هزار و دویست و نود و پنج بار هزار هزار، و چهار و چهل و چهار جو است ... و الله اعلم

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ اندازه: ۱۲×۱۸سم [رشت و همدان: ف:-۱۵۷۴]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۲۶۶/۳

آغاز: بسمله اقالیم سبعه اقلیم اول بلاد چین و شهرهای هندوستان؛ **انجام:** و دریای شمال و آن حدود تعلق به قمر دارد

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ در برگ آخر یادداشت تملک در ربیع الاول ۱۲۸۰ق (بدون ذکر مالک)؛ جلد: تیماج مشکی، مجدول، ترنج با سر، ۲ص (۸۲-۸۳)، ۱۵-۱۷سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۳۲-۲۹۱]

● اقالیم سبعه (جدول) / جغرافیا / فارسی

aqālīm-e sab‘e (jadval)

غیر همانند:

۱. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۵۱۲/۲

خط: نستعلیق، کا: همای شیرازی، تا: ۱۸ شعبان ۱۲۷۲ق؛ همان شیرازی با شعری از خود او [نشریه: ۷-۲۴۵]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۳۶۷/۱۱

دائره (نقشه) قسمت مسکون و غیر مسکون زمین است با قید نام شهرها و خط استواء و جهان؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۹۵ق، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج ضربی مشکی مندرس و عطف قهوه‌ای، ۳۹۳ص، ۱۷ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [ف: ۱۹-۴۴۵]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۳۹۹/۴۷

برای تشخیص عرض و طول و انحرافات و جهات و فواصل بلاد اقالیم؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی سفید آهار دار، جلد: تیماج مشکی، ۸ص (۱۳۹-۱۴۶)، قطع: خشتی، اندازه: ۱۴/۵×۱۹سم [ف: ۱۹-۵۲۳]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۳۹۹/۵۴

جدول معرفت ساعات، دقائق، درجات و درازترین روزهای اقالیم؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی سفید آهار دار، جلد: تیماج مشکی، ۱۵۷ص، قطع: خشتی، اندازه: ۱۴/۵×۱۹سم [ف: ۱۹-۵۲۵]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۴۰۲/۳

خط: نستعلیق، کا: محمد مهدی بن محمد ربیع سمنانی، تا: ۱۵ شعبان ۱۲۲۸ق؛ ۵گ (۷۲پ-۷۶ر) [ف: ۶-۳۹۷]

● اقالیم سبعه (زایجه) / جغرافیا / فارسی

aqālīm-e sab‘e (zāyje)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۲۰۷/۲

آغاز: تفصیلات، اقالیم اول که تعلق بزحل دارد اول هو مکان فیه اثنی عشر الی تسعة عشر؛ **انجام:** السادس انهاره و الوان اهله ما بین الشقرة و بیاض

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ در هامش؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای مغزی سیاه، ۳گ (۴۳پ-۴۵ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۶-۲۹۷]

● الاقالیم و المسافات و الولایات / جغرافیا / عربی

al-aqālīm wa-l masāfāt wa-l wilāyāt

مقدسی بشاری، محمد بن احمد، ۳۳۶-۳۸۰ ؟ قمری

moqaddasī bešārī, mohammad ebn-e ahmad (948-991)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۲۱-ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۲۹۷۱؛ خط: نسخ، کا: حسن بن احمد بن محمود بن کمال، تا: ۱ رجب ۶۵۸ق؛ ۲۳۲گ، ۱۵ سطر [فیلمها ف: ۱-۲۸۵]

● اقالیم و بلاد / جغرافیا / فارسی

aqālīm va belād

ذکر اقلیم‌ها و کشورهای روی زمین و خواص آب و هوای پاره‌ای از شهرها و ذکر نام پارسی اقلیم‌هاست.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۵۹۰/۱۶۶

آغاز: فصل اندر اقلیمها و نهاد ولایتها. بدانک معلوم شده است کی از عالم یکی ربع مسکونست با کوهها و آبها و نباتها که مردم شناسند

خط: نسخ، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۴ محرم ۷۲۳ق؛ جلد: تیماج کرم قهوه‌ای،۲ص(۶۶۰-۶۶۱)،۴۱سطر،اندازه: ۱۹×۳۲سم [ف: ۴۱-۱۰۴]

● اقالیم و کره زمین / جغرافیا / فارسی

aqālīm va kore-ye zamīn

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: بدون شماره

بی‌کا، تا: ۹۵۵ق [میراث شهاب: س۴ش۲-۹۲]

● اقامة البرهان علی جواز أخذ الاجرة علی تلاوة القرآن / فقه / عربی

iqāmat-ul burhān ‘alā jawāz-i ’axḏ-il ujra ‘alā tilāwat-il qur‘ān

امیر صنعانی، محمد بن اسماعیل، ۱۰۹۹-۱۱۸۲ قمری

amīr-ol san‘ānī, mohammad ebn-e esmā‘īl (1688-1769)
رساله استدلالی است در پاسخ سائلی مبنی بر جواز اجرت گرفتن برای خواندن قرآن مجید و پاسخ از گفته‌های شیخ محمد حیاة سندی مدنی که رساله‌ای در عدم جواز گرفتن این اجرت نوشته بود.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۰۱۵/۲

آغاز: لک الحمد یا من جعل کتابه العزیز أحق ما أخذ علیه العبد أجراً و صلاتک و سلامک علی من جعل تعلیم آیات من القران للواهبة نفسها مهراً؛ **انجام:** و الله نسأله الهدایة الی ما فیه رضاه فی الاقوال و الافعال و الصلاة و السلام علی رسوله و آله خیر آل

خط: نسخ، کا: احمد بن محمد بن علی بن محمد بن عامر، تا: شنبه ۲۶ صفر۱۱۶۷ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۴گ (۱۰پ-۱۳پ)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۱۳-۲۱۰]

← اقامة الحدود فی زمان الغیبة ← الحدود

● إقامة السلطان = فضل القیام بالسلطنة / حدیث / عربی

iqāma-us sulṭān = faḍl-ul qīyām bi-s-salṭana

سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر، ۸۴۹-۹۱۱ قمری

soyūṭī, ‘abd-or-rahmān ebn-e abī-bakr (1446-1506)
چند حدیث در عظمت پادشاهان و اهمیت ایجاد آسایش نمودن در جاده‌ها و رفع نمودن خطرات از آنهاست.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۳۴۳/۱۰

آغاز: الحمدلله و کفی ... و بعد فان اقامة السلطان الطاف علی الرعیة من أعظم نعم الله الجلیلة؛ **انجام:** انظر لفقر الملک الاشرف و فقه لما ترضی عملا و بک عنه کرماً.

در فهرست با عنوان «اقامة السبل» آمده؛ خط: نسخ زیبا بسیار مغلوط، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۶۳پ-۶۵ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۳سم [ف: ۶-۳۲۳]

● اقامة الهجاء / ادبیات / عربی

iqāmat-ul hijā’

ابن قتیبه، عبدالله بن مسلم، ۲۱۳-۲۷۶ قمری

ebn-e qotayba, ‘abd-ol-lāh ebn-e moslem (829-890)
دومین کتاب ادب الکاتب و مشتمل بر تعلیم تلفظ و نوشتن کلمات است طبق اصول تهجی و با اشاره و تنبیه بر اغلاط معموله.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۹۱

آغاز: قال ابو محمد الکتاب یزیدون فی کتابة الحروف ما لیس فی وزنه لیفصلوا؛ **انجام:** و القبطی و القبیطا. اذا خفف مدو اذ اشدد قصر و الحمدلله اولا و آخرا.

بی‌کا، بی‌تا؛ ۵۵ص (۱۰۲-۱۵۶) [ف: ۴-۲۹۷]

● اقامه حدود و تعزیزات برای فقهاء در زمان غیبت / فقه / عربی

eqāme-ye hodūd va ta‘zīzāt barāye foqahā’ dar zamān-e qeybat

بادکوبی، عبدالرحیم بن امام علی، ق۱۳ قمری

bādkūbī, ‘abd-or-rahīm ebn-e emām ‘alī (-19c)
تاریخ تألیف: ۱۲۵۸ق
رساله‌ای است در خصوص جواز اقامه حدود و تعزیزات توسط فقها در زمان غیبت و نیز جواز اقامه آن توسط پدر بر فرزند و سی بر عبد و زوج بر زوجه.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۸۷۹

آغاز: بسمله و به ثقتی. الحمدلله الذی شرع الحدود و التعزیرات لیرفع الفساد بین العباد و البریات و یدفع بها عنهم الغائلة و الضلالات ... اما بعد فیقول ... ان هذه الرسالة فی بیان جواز اقامة الحدود؛ **انجام:** و هذا هوالأ حوط و ان کان الأول لایخلوعن قوة خصوصاً اذا لم یحتج الی الجرح و التعدیل فی الشهور

خط: نسخ مبتدی، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۵۸ق؛ مصحح، محشی از مؤلف؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج مشکی یک لایه ضربی مجدول، ۱۸گ (۱پ-۱۸)، ۱۶ سطر (۷×۱۱)، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [رایانه]

● اقاویل الاوائل فی معرفة البول و اقسامه و دلائله = کتاب البول / طب / عربی

aqāwīl-ul awā’il fī ma‘rifat-il bawl wa aqsām-i-h wa dalā’il-i-h = k.-ul bawl

قیروانی، اسحاق بن سلیمان، -۳۲۰ قمری

qayravānī, eshāq ebn-e soleymān (-933)
کتابی طبی مهم و نافعی است در مورد بول و اقسام آن، برگرفته از مجموع اقاویل اطبا، شامل ده «باب»: ۱. مایية البول و هیولاه؛ ۲. لم صار بول اللیل اصدق دلالة من بول النهار؛ ۳. دلائل البول الدالة علی الامراض؛ ۴. منفعة البول و مضرته؛ ۵. اختلاف البول و اقسامه؛ ۶. معرفة قوام البول؛ ۷. فیما یأتلف من الوان البول مع الرقة او مع الغلظ؛ ۸. معرفة ثقل البول و اقسامه و دلایله؛ ۹. فیما یأتلف من الوان البول و قوامه مع الاثقال و ما یأتلف منها؛ ۱۰. فیما یختص به کل واحد من اشخاص البول و الثقل و ینفرد به من الدلائل دون غیره. مؤلف، از اطبای معروف قرن چهارم هجری و از پزشکان خاص «عبیدالله مهدی» (خلافت ۲۹۶-۳۲۲ق) اولین خلیفه فاطمی مصر، بوده است. وی علاوه بر علم

طب، در حکمت و منطق نیز تبحر داشته و در این زمینه نیز دارای تألیفاتی است.
آغاز: کتاب مجموع من اقاویل الاوائل.. الباب الاول فی مائیة البول و هیولاه، قال الغزاز البول هو مائیة الدم
انجام: فی رغوة البول و زبدة البول اذا کان علی وجهه زبد ... اذا کان علیه شبیه العنب کان دالاً علی وجع الکلی، تم کتاب البول و الحمدلله

[هدیة العارفین ۱۹۹/۱؛ فهرست نسخه‌های عربی واتیکان ۲۶/۱؛ فؤاد سزگین، تاریخ نگارش‌های عربی، ترجمه جهانداری، ج ۳ (پزشکی، داروسازی ...) ص ۴۱۲-۴۱۶؛ طبقات الاطباء و الحکماء، ص ۸۷؛ عیون الانباء ج۲، ص ۳۶؛ قاضی صاعد اندلسی، طبقات الامم، ص ۸۸؛ فهرس المخطوطات الطب الاسلامی باللغات العربیة و الترکیة و الفارسیة فی مکتبات ترکیاء ص ۱۳۴-۱۳۵؛ فهرس مخطوطات الطب و الصیدلة و البیطرة و البیزرة فی دارالکتب الوطنیة بتونس، ج۲، ص۱۲۳-۱۲۶؛ فهرس المخطوطات المصورة (معهد المخطوطات العربیة) الجزء الثالث العلوم، القسم الثانی (الطب) ج ۱، ص ۲۲، ۷۷ و ج۲، ص ۲۸؛ دنا ۷۴/۲ (۵ نسخه)]

شرح و حواشی:
۱- کتاب البول (مختصر)

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۳عکسی و ۱۲۸۸عکسی و ۱۹۳۰ عکسی
آغاز و انجام: برابر
نسخه اصل: کتابخانه «واتیکان» رم، ایتالیا، ش ۳۱۰ (فهرست المخطوطات العربیة الاسلامیة بمکتبة الفاتیکان، لیفی دلافیدا، ج۱، ص ۲۶)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ربیع الثانی۳۴۷ق؛ نام کتاب در صفحه عنوان کتاب معرفة البول درج شده؛ مصحح؛ ۱۰۰ص، ۲۷ سطر [عکسی ف: ۳-۳۷ و ۶۴۴ و ف: ۵-۳۵۹]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۷۶۱
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲-۴۳۶]

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۳۵۵-۳۲/۵۵
آغاز و انجام: برابر
نسخه اصل: همان نسخه بالا [ف: ۱-۴۶۲]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۱۴۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۶ (این تاریخ قطعی است زیرا که این نسخه منضم بوده است سابقا به نسخه رساله فی علاج المشایخ به شماره ۵۱۱۲ که به خط کاتب همین نسخه است و در صفحه اول آن سه رباعی مسطور است که صریحا واضحا تاریخ ۶۵۴ را دارد)؛ واقف: نادرشاه، ۱۱۴۵؛ کاغذ: نخودی، جلد: گالینگور عطف تیماج، ۹۸گ، مختلف السطر (غالب صفحات ۱۸ و ۱۹)، قطع: بیاض رقعی، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۹-۴۶۶]

● **اقاویل جالینوس** / طب / عربی
aqāvīl-e jālīnūs

جالینوس، ۱۲۹-۱۹۹ میلادی
jālīnūs (129-199)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۹۱۳/۳
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ هشت سطر؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای ترنجی مقوایی درون تریاکی، ۱۴ سطر (۸×۱۵)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱۶-۳۹۷]

● **أقاویل العرب فی الجاهلیة** / عربی
aqāwīl-ul ʻarab fi-l jāhilīyya
علم الهدی، علی بن حسین، ۳۵۵-۴۳۶ قمری
ʻalam-ol-hodā, ʻalī ebn-e hoseyn (967-1045)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۹۷/۴۴عکسی
آغاز: فصل فی اقاویل العرب فی الجاهلیة حکی ابو عیسی الوراق فی کتابه کتاب المقالات ان العرب صنوف شتی
نسخه اصل: کتابخانه آستان قدس رضوی، ۲۱۵۰۹ض [این رساله از مجموعه در فهرست آستان قدس معرفی نشده است]؛ خط: نسخ، کا: سید احمد بن محمد رضا حسینی [صفایی خوانساری]، تا: قرن ۱۴؛ مصحح، محشی از کاتب و غیر او، رکابه‌دار، همراه با مهر کاتب؛ در برگ ۱۵۸ یادداشتی به نقل از کشف الظنون درباره حریری؛ ۳ص (۱۳۳-۱۳۵)، ۲۲ سطر [عکسی ف: ۴-۳۹۳]

● **اقاویل قدمای فلاسفه = رسالة فی التوحید** / فلسفه / فارسی
aqāvīl-e qodamā-ye falāsefe = r. fe-t towhīd
متطبب، یعقوب بن موسی
motatabbeb, yaʻqūb ebn-e mūsā

اهدا به: خاصبک
برای خاصبک (شاید همان خصبک طوطی، یکی از ستوده‌شدگان انوری، سده ۶). عنوان «فصل»ها: ۱. مقاله افلاطون درباره دهر؛ ۲. اول موجود؛ ۳. توحید از کتاب مابعدالطبیعه؛ ۴. قول افلاطون و سقراط در توحید؛ ۵. قول افلاطون در نقط؛ ۶. در موجودات اولیه؛ سپس فصل‌هایی بی‌شماره. (نسخه ملک) (احمد منزوی). در برخی نسخه‌ها آمده: مشتمل بر ۳۵ «فصل».
آغاز: بسمله. خدای عزوجل زندگانی خداوند ولی النعم الامیر الاجل ... اندر دولت و پادشاهی و تن درستی و طاعت ...
انجام: العلم الآلهی حسا و لاتمثیلا لایلحق الباری شبه و کثرة البتة
چاپ: به کوشش محمد تقی دانش پژوه، نشریه دانشکده الهیات و معارف اسلامی تهران، ۱: (ص ۹۴-۱۶۷

[دنا ۷۴/۲ (۹ نسخه)؛ فهرستواره منزوی ۷۹/۶ (۴نسخه)]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۰۷۱/۳۰

آغاز و انجام: برابر

جزء اول از مجموعه مؤلف است؛ خط: نسخ، کا: محمد بن اسماعیل معروف به حواری، تا: رمضان ۷۰۸ق؛ از روی نسخه اصل مورخه ۲۳ رمضان ۶۵۶ق؛ ۶۴ص (۲۰۵-۲۶۸)، اندازه: ۱۲×۱۶سم [ف: ۳۲-۹۸]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۵۸۳۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۷۰۸ق؛ از روی نسخه اصل تحریر یافته به سال ۶۵۶ق؛ محشی با نشان «۱۲»؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج عنابی عطف و سجاف تیماج اناری با زنجیره ضربی زرین، ۴۲گ (۹۹پ-۱۴۰)، ۱۹ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [رایانه]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۲۸۳/۶۲

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۲۱گ (۱۶۳پ-۱۸۳پ) [ف: ۱۶-۱۹۷]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۳۰/۱۲-ف

نسخه اصل: بادلیان ش ۹۵ اوزلی (۱۴۲۲)؛ بی‌کا، تا: ۱۰۴۲ق [فیلمها ف: ۱-۵۵۷]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۲۰۸/۱ و ۲۲۳/۱-ف و ۲۸۳۰/۱-ف

خط: نستعلیق، کا: محمد مومن یزدی، تا: ۱۰۵۱ق،کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج آلبالویی لایی با لولا، ۴۴گ (۲پ-۴۵ر)، ابعاد متن: ۶×۱۲/۵، قطع: ربعی، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱۶-۴۸۸] و [فیلمها ف: ۱-۶۸۳]

۶. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۹۳/۴۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سبز مقوایی، ۲۱گ (۱۳۷پ-۱۵۷پ)، ۲۴ سطر (۱۲/۵×۱۸/۵)، اندازه: ۱۸/۵×۲۴سم [ف:-۲۰۱]

۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۶۵۵/۶۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** هذا الکتاب الجلیل من مجموع یعقوب بن موسی المتطبب من تأیید الجزء الاول و الحق الاول، الحمدلله ذی الجود و الحکمة ...

خط: نستعلیق، کا: کرمعلی خراسانی، بی‌تا؛ کاغذ: فستقی آبی، ۲۳گ (۲۷۸ر-۳۰۰ر)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۴/۶×۱۸/۵سم [ف: ۷-۴۶۷]

● اقاویل ما شاء الله / هیئت / عربی

aqāwīl-u mā šā’-al-lāh

ماشاءالله یهودی، ق۲ قمری

māšā’-al-lāh-e yahūdī (-8c)

باید از ماشاء الله یهودی (زنده در ۱۹۸ق/۸۱۴م)، از روزگار منصور عباسی باشد که این کتاب‌ها را به وی نسبت داده‌اند: کتاب المواليد الكبير، القرانات و الاديان و الملك، مطرح الشعاع، صنعة الاصطرلاب و العمل بها، الامطار و الرياح. آغاز کتاب افتاده، سربندها با «من قول ماشاء الله» آغاز می‌شود. ظاهراً در ۳ مقاله. نسخه در دست با سربندهای زیر آغاز می‌شود: القول فی الکتاب، القول فی علم ختم الکتاب ام لا، القول فی اخبار الرسل، القول فی مجیء الرسول، القول فی الحاجة یأتی بها ام لا، القول فی معرفة ما حمله الکتاب؛ المقالة الثانیة من قول ما شاء الله فی ابتداء النظر فی المسائل؛ المقالة الثالثة من قول ما شاء الله، در چند باب، بی شماره: باب السرق، باب السؤال عن المال، السؤال عن الاخوة، باب التزویج، باب الدفین، باب الحبس، باب السؤال عن المریض، باب الرجوع من السفر ... القول فی معرفة شخوص السلطان (که آخرین عنوان مقاله سوم است).

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۴۶۶/۱

آغاز: فی هذا الوقت و ان لم ینظر عطارد فی هذا الوقت الی الطالع

آغاز مقاله ۲: المقالة الثانیة من قول ما شاء الله فی ابتداء النظر فی المسائل. ابتدأ بالنظر فی الحوائج بشهادات الکواکب علی ما وصف ما شاء الله فی کتابه الرابع من جمیع النظر فی جمیع الاربعة عشر. و هی اول النجوم ...

آغاز مقاله ۳: المقالة الثالثة من قول ما شاء الله. اذا سئلت عن خبر حق هو أم باطل، فانظر الی القمر، فان کان فی البروج الثابته و یتصل بالسعود، فالخبر حق. و ان کان القمر ساقطاً من الاوتاد و فی البروج منقلب او یتصل بالنحوس، فالخبر باطل؛ **انجام:** و انظر بعد ذلک فی حال القمر، علی ما وصفت لک، و الی صاحب الطالع ان شاء الله تعالی. تمت المقالة الثالثة. و الحمد لواهب العقل و مبدع الکل و علیه التکلان. کتبها نصیر بن ...

خط: نسخ کهن، کا: نصیر بن یحیی منجم، تا: آخر جمادی الثانی ۷۶۰ق؛ با نشانه «بلغ» در پایان؛ ۱۵گ (۱ر-۱۵ر) [ف: ۱-۲۴]

● اقاویل المنجمین فی احکام تحاویل سنی المواليد = کتاب الاحکام = غنیة المنجمین / هیأت-عربی

aqāwīl-ul munajjimīn fī aḥkām-i taḥāwīl-i sini-l mawālīd = k.-ul aḥkām = ġunyat-ul munajjimīn

بندار، ابو سعید بن منصور، ق۶ قمری

bondār, abū sa‘īd ebn-e mansūr (-12c)

تاریخ تألیف: ۵۰۷ق

در هفت «مقاله» و سی «باب» نگاشته است. می‌گوید احکام نجوم را از چهارده نفر از بزرگان علم نجوم که عبارت اند از: هرمس مصری، والیس، درسیوس، بطلمیوس فلوذنی، زادان فرخ اندردکر، ابوالفضل بن الخضیب، الحسن بن سهل بن نو بخت، یعقوب بن اسحق کندی، ماشاء الله بن ابری شا، سهل بن بشر الیهودی، ابومعشر بلخی، کوشیار، ابو سعید احمد بن عبدالجلیل و یک نفر دیگر که کار او آمده ولی نام او ذکر نشده

است، جمع کردم.
آغاز: بسمله، حمدله، مجموع اقاویل الحکماء المنجمین القدماء منهم و المحدثین فی احکام تحاویل سنی المواليد و هم بعلامات اسامیهمهرمس = هـ و الیس الاسکندرانی = لیس. ذروثیوس المصری = ث. بطلمیوس القلوذی = طم. زاذان فرخ الاندررغر = ند. ابوالفضل بن الخصیب = صب. الحسن بن سهل بن نوبخت = خت. یعقوب بن اسحاق الکندی = کندی. ماشاء الله بن ابری = شا. سهل بن بشر الیهودی = سه. ابومعشر البلخی = مع. کوشیار بن لبان الجیلی = کو. ابو سعید احمد بن عبدالجلیل السجزی = جز. المجهول مصنفه = ج. جمعه لنفسه ابو سعید بن منصور بن علی بندار الدامغانی فی شهور سنة سبع و خمسمائة
انجام: و انتهی اشهر الی بیوت السعود یدل علی الخیر تمت الکتاب
[الذریعه ۶۹/۱۶ با عنوان « غنیة المنجمین»]

شرح و حواشی:

۱- اقاویل المنجمین فی احکام تحاویل سنی المواليد (ترجمه) = کتاب الاحکام = غنیة المنجمین؛ بندار، ابو سعید بن منصور (-۶)

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۱۶۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ جلی، بی‌کا، تا: قرن ۷؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج خرمائی یک‌لا، ۲۱۲گ، ۲۳-۲۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۶سم [ف: ۱۰-۱۰]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۱۱۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، کا: عبدالرزاق احمد بن محمد بغدادی، تا: ۶۸۰ق، جا: بغداد؛ اهداء به خواجه نصیر الدین طوسی در پایان صفحه ۱۲۹۰ آمده: «علقه بخزانه کتب سیدنا مولینا المحقق الصاحب المعظم. ... نصیر الدین ابی جعفر محمد بن محمد طوسی. ... ثمانین و ستمئه هجریه»؛ کاغذ: بخارائی، جلد: میشن عنابی، منگنه، لولادار، ۱۴۵گ، ۲۳ سطر (۸/۵×۱۶)، اندازه: ۱۲/۵×۲۴/۵سم [ف: ۹-۱۰۶]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۵۶۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ استکتاب شده توسط محمد شفیع منجم جنابذی، نسخه توسط محمد صالح بن محمد شفیع بن مظفر منجم مقابله و مطالعه شده در اواسط جمادی الثانی ۱۰۸۰ در پایان نسخه علاوه بر مطالب مذکور یادداشت امانتی است و شرح آنچه با ورثه گذشته از ابوالحسن منجم در تاریخ ربیع الثانی ۱۱۱۰، در چهار برگ پایانی یادداشت‌های جالبی مشهود است از جمله: تاریخ ولادت شاه اسماعیل، تاریخ جلوس شاه اسماعیل در سال ۹۰۶ و تطبیق آن با اول فروردین ماه جلالی است ۴۲۲، مواضع انتهاءات و تسیرات درجه طالع و اول سال ۵۴۳ ملکشاهیه، قران وسطی در برج عقرب سال۸۲۸ هجری مطابق ۱۵ اسفند جلالی سال ۳۴۶، یادداشت هبه کتاب از محمد صالح بن ابوالحسن منجم که پدرش نسخه را به او بخشیده با مهر «بنده آل محمد صالح» (بیضی)، بنای قلعه ایروان در بیستم جمادی الاول سال ۱۰۱۳، جلوس سلطان مراد خواندکار روم در یک‌شنبه ۱۴ ذیقعده ۱۰۳۲، یادداشتی درباره اقوال در رنگ نوروزی، جدول تواریخ معصومین علیهم السلام، چند بیت شعر فارسی، در آغاز نسخه نیز چند مطلب تاریخی مکتوب است از جمله: طالع سال نشستن حسن خان حاکم هراة بر مسند حکومت سال ۱۰۲۸ و طالع وقت نشستن روز پنج‌شنبه ۱۸ ذیحجه ۱۰۲۸، جلوس امیر تیمورگورکان روز چهارشنبه ۱۲ رمضان المبارک ۷۷۱ موافق ایتئیل، تاریخ گنبد قابوس که بر کنار آن نوشته بودند: «سنه ۳۹۷ قمری و ۳۷۵ شمسی»، سپس نوشته: «در تاریخ روز پنج‌شنبه پنجم شهر صفر سنه ۱۰۳۲ که در رکاب ظفر انتساب سفر خیر اثر قندهار مراجعت نموده متوجه مازندران بهشت نشان بودیم عبور بر گنبد مذکور واقع شد و حسب الامر عالمیان مطیع ارتفاع آنرا ... و ذرع بود سوای تپه که گنبد بر بالای او بود با تپه نود و سه ذرع متعارف اهل سوة ... نقل من خط عمی؟ رحمه الله»؛ مصحح، محشی از کتاب‌های نجومی؛ مهر: «بنده شاه دین است ابوالحسن» (مستطیل)، «لااله الا الله الملک الحق المبین عبدالله بن عبدالواحد النجفی» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی ضربی ترنج و سرترنج دار، ۲۲۳گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۳/۳×۲۵سم [ف: ۴۱-۵۳]

۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۸۲۳۸
آغاز و انجام: برابر
با عنوان «احکام تحاویل سنی المواليد»؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ دارای جدول‌ها و زایجه هاست؛ کاغذ: سپاهانی سفید، جلد: تیماج سرخ مقوایی، با برگردان، ۱۷۴گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۵سم [ف: ۳-۶۲]

۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۶۵۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: وجیه الدین بن اسماعیل بن عباس، تا: ۲۲ رجب ۱۰۱۹ق؛ دارای جداول؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای مقوایی، ۲۴۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۵سم [ف: ۳-۶۱]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۴۴۸
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: غره شوال ۱۰۲۴ق؛ مصحح، محشی به نقل از کتاب ابوالقاسم بلخی، در برگ پایانی یادداشت استکتاب نسخه در رمضان ۱۰۲۴ق هنگام مسافرت کاتب یادداشت از اصفهان و یادداشتی از همو که کتاب پس از وی برای فرزندش کمال بن جلال یزدی می‌باشد و مهر بیضوی؛ تملکی به سال ۱۰۲۴ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای با سر طبل، ۱۴۶گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۲۰-۳۰]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۴۲۰/۲
خط: نستعلیق، کا: حسن رضوی، تا: محرم ۱۰۷۱ق؛ محشی، در

برگ آغاز اشعاری از صائب و ملا ملک قمی و چند یادداشت محو شده، در برگ پایانی اشعاری فارسی از شیخ علی هراتی به خط خودش به سال ۱۲۵۹ق؛ تملک: ابوالحسن بن میرزا ... قاضی به سال ۱۰۷۱ق در اصفهان؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۰گ (۹۴پ-۲۵۳پ)، اندازه: ۱۳×۲۵سم [ف: ۲۰-۱۴]

۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۳۸۷

خط: نستعلیق، کا: محمد رضا، تا: شعبان ۱۰۷۴ق؛ در پایان جدول تحویل سال است به نوروز؛ مهر: میرزا باقر منجم بارفروشی در عهد ناصرالدین شاه؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن آلبالویی، ۲۰۳گ، اندازه: ۱۴/۷×۱۸/۲سم [ف: ۱-۱۶]

۹. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۸۲۵۰/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، ۴۸گ (۲-۴۹پ)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۳-۶۲]

۱۰. تهران؛ چهل ستون؛ شماره نسخه: ۴۰

آغاز: برابر

فقط تا میان مقاله سوم را دارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ در دیباچه آن آمده است که این کتاب در ۷۳ مقاله است؛ ۶۵گ، قطع: خشتی [چند نسخه-ف:-۳۱۱]

۱۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۶۳۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد تقی بن محمد باقر سپاهانی، تا: ربیع الاول ۱۲۴۸ق؛ کاغذ:فرنگی،جلد: تیماج تریاکی ضربی زرکوب ترنجی، ۸۷گ، ۲۵ سطر (۱۱×۲۰)، اندازه: ۲۱×۲۹سم [ف: ۱۲-۲۶۳۴]

● اقاویل المنجمین فی احکام تحاویل سنی الموالید (ترجمه) = کتاب الاحکام = غنیة المنجمین / هیأت، متفرقه / فارسی

aqāwīl-ul munajjimīn fī aḥkām-i taḥāwīl-i sini-l mawālīd (t.) = k.-ul aḥkām = ġunyat-ul munajjimīn

بندار، ابو سعید بن منصور، ق۶ قمری

bondār, abū sa'īd ebn-e mansūr (-12c)

مترجم: ناشناس

وابسته به: اقاویل المنجمین فی احکام تحاویل سنی الموالید = کتاب الاحکام = غنیة المنجمین؛ بندار، ابو سعید بن منصور (-۶)

[فهرستواره منزوی ۲۸۲۱/۴]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۲۶۹/۱۰

آغاز: بسمله، جواهر حمد و درر سپاس بیرون از اندازه و وهم و قیاس سزاوار نثار بارگاه حکیمی است جلت عظمته که قلم بدایع نگارش در کارگاه فطرت نقش طبقات سموات را با حسن وجهی در حیز تصویر آورده؛ **انجام:** بخانهای سعود دلالت کند و برخیر و خوبی خدا ختم کند عاقبت ما را بخیر و خوبی بالنبی وآله الطاهرین

خط: نسخ خوش، کا: ابوالقاسم بن احمد یزدی، تا: ۱۲۴۱ق؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: ساغری ضربی زرکوب، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵/۵۲سم [ف: ۱۰-۲۳۶]

● الاقاویل المنسوبة الیه / فلسفه / عربی

aqāwīl-ul mansūbat-un ilay-h

ابن باجه، محمد بن یحیی، -۵۳۳ ؟ قمری

ebn-e bājja, mohammad ebn-e yahyā (-1139)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۱۵۵۷/۱ عکسی

نسخه اصل: کتابخانه بودلیان در آکسفورد، شماره ۲۰۶؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۵۴۷ق؛ ۲۷ و ۳۲ سطر [عکسی ف: ۴-۴۸۹]

● اقبال الاعمال = الاقبال بالاعمال الحسنة فیما یعمل مرة واحدة فی السنة = الاقبال بصالح الاعمال / دعا / عربی

iqbāl-ul a'māl = al-iqbāl bi-l-a'māl-il ḥasana fīmā ya'mal marrat-an wāḥida fī-s sana = al-iqbāl bi-ṣāliḥ-il a'māl

ابن طاوس، علی بن موسی، ۵۸۹-۶۶۴ قمری

ebn-e tāvūs, 'alī ebn-e mūsā (1194-1266)

تاریخ تألیف: ۶۵۰ق

این کتاب از سلسله مجلدات کتاب موسوم به «مهمات فی صلاح المتعبد تتمات لمصباح المتهجد» او است. نظر به اهمیتی که دعا در آداب شریعت دارد و کتاب معتبر «مصباح المتهجد» شیخ طوسی نیز مختصر است مؤلف (با داشتن کتابخانه معتبری که در آن ۷۰ کتاب دعاء بوده) تکمله بر آن کتاب به نام «مهمات فی صلاح المتعبد و تتمات لمصباح المتهجد» در ده جلد تألیف نموده و هر جلدی را به نام مخصوصی نامیده است. کتاب «مهمات فی صلاح المتعبد و تتمات لمصباح المهتجد» که اختصاراً «المهمات و التتمات» نیز خوانده می‌شود برخی از مجلدات آن به دست نیامده و برخی هم به اسم مخصوص معرفی شده است. اسامی مجلدات ده گانه این کتاب: ۱ و ۲. فلاح السائل و نجاح المسائل (در اعمال شب و روز ضمن دو جلد)؛ ۳. زهرة الربیع فی ادعیة الاسابیع؛ ۴. جمال الاسبوع بکمال العمل المشروع؛ ۵. دروع الواقیة؛ ۶. المضمار للسابق و اللحاق بصوم شر اطلاق الارزاق و عتاق الاعناق (یا مضمار السبق فی میدان الصدق فی اعمال شهر رمضان)؛ ۷. مسالک المحتاج الی معرفة مناسک الحاج؛ ۸ و ۹. الاقبال بالاعمال الحسنة (که اختصاراً اقبال خوانده می‌شود)؛ ۱۰ السعادات بالعبادات. کتاب «اقبال» جلد هشتم و نهم آن کتاب است و در اعمال یازده ماه

است که در دو جلد ترتیب یافته (جلد اول آن در اعمال ماه‌های شوال و ذیقعده و ذیحجه است و جلد دوم آن در اعمال ماه محرم تا آخر ماه شعبان). جلد ششم کتاب مخصوص به اعمال ماه رمضان و موسوم است به «مضمار». این مجلدات سه گانه (دو جلد اقبال و مضمار) به جهت دسترسی آسان به اعمال سال با هم نوشته می‌شده و این طور هم چاپ شده و تسامحاً هر سه جلد به نام «اقبال» خوانده می‌شود. باری کتاب بر مبنای دقت از مدارک اقدم انتخاب و جمع و تألیف شده و از جوامع معتبره و مدارک صحیحه قدیمه است.

آغاز: ۱ (جلد اول اقبال): و قل رب زدنی علماً لطفک اللهم أحمدالله الذی جل جلاله بما وهب لی من القدرة علی حمده

۲ (جلد دوم اقبال): بسمله، اقطارها و نزول منازل الی علو منزلتها و منارها و طول مخافة مسافة جهله الی غایة صیانة موائد منارها ... و بعد فانی لما رأیت ان کتاب الاقبال بالاعمال الحسنة فیما نذکرده مما یعمل مرة واحدة فی السنة ... الباب الاول فیما نذکره مما یتعلق بشهر المحرم

انجام: ۱ (جلد دوم اقبال): و لعن الله أشیاعهم و أتباعهم و أهل مذهبهم و أبرا الی الله و الیکم منهم

۲ (جلد اول اقبال): و هذا آخر ما جراه الله علی خاطری ان اذکره فی الجزء الاول من کتاب الاقبال و لم یکن له عندی مسودة بل کنت املی ما یکون صادراً عن مالک سرایری فی رقاع او بلسانی ... و ما یکون منقولا من الروایات و الکتب المصنفات تارة ... یکتبه الناسخ من الاصل بالالفاظه و معانیه و الحمد لله جل جلاله کما یرید منا و کما یرضی به

چاپ: بارها به چاپ رسیده است؛ مشار عربی، ص۷۹، تبریز، سنگی، ۱۳۱۴ق.، وزیری، ۵۱۵ص (صص۱-۵۱۵)؛ ایران، سنگی، ۱۳۲۰، رحلی، ۷۲۸ص

[الذریعة۲/۲۶۴؛ السید علی آل طاوس ص ۱۳؛ مشار، عربی، ۷۹ «الاقبال لصالح الاعمال» (۲ چاپ)؛ دنا ۷۴/۲ (۴۷ نسخه)]

شرح و حواشی:

۱-الاقبال بالاعمال الحسنة (ترجمه)، ۶ ترجمه ناشناس

۲-الاقبال الاعمال (مختصر) = تلخیص الاقبال؛ طواری یزدی، عباس بن محمد (-۱۵)

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۳۱۹

آغاز: المسلمون علیه یوم ولاده النبی؛ **انجام:** برابر ۲

این نسخه شامل هر دو جلد اقبال و هم کتاب مضمار است و به ترتیب ماه‌ها نوشته شده. اول نسخه جلد دوم اقبال (در اعمال ماه محرم تا آخر ماه شعبان) است و پس از آن کتاب مضمار (در اعمال ماه رمضان) و سپس جلد اول اقبال در اعمال ماه‌های شوال و ذیقعده و ذیحجه است؛ خط: نسخ، کا: کیقباد بحرآبادی (جلد دوم)، تا: دوشنبه ۲۰ ذیحجه ۹۵۷ق، جا: مشهد نزدیک روضه رضویه؛ افتادگی: انجام؛ این نسخه به خط سه کاتب است؛ واقف: نائینی؛۴۱۶گ،۱۹ و ۲۰ و ۲۱سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۶-۲۰۹]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۵۴۳

آغاز: الهجرة نسبة اقول فان صح ما قد ذکره من الاسراء فی اللیلة المذکورة؛ **انجام:** اللهم جارا و مونسا و حصنا منیعا یا وتر انت وتر.

شامل اعمال اوایل ربیع الاول تا اواخر ذیحجه است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۱؛ واقف: حسین کی استوان، آبان ۱۳۴۸؛ کاغذ: حنایی آهار مهره، جلد: مقوا با روکش مشمع، ۳۴۵گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۱۵-۱۱۹]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۷۱

آغاز: برابر ۱؛ **انجام:** برابر۱

خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی با نشانی «م ق ر» (اشاره به نام علامه مجلسی که در عصرش نیز نوشته شده)، دارای سرلوح رنگین، مجدول؛ تملک: افضل الدین بن محمد مقیم الشریف الحسینی الاشتهاردی بتاریخ ۲۰ ربیع الثانی ۱۱۲ ؟ که نسخه را در اصفهان خریده؛ جلد: دو رو تیماج رو قرمز پشت مشکی، ۳۶۳گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۳-۳۴۲]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۱۸۳

خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول، مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۳۵۰گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷×۲۸سم [ف: ۶-۱۸۱]

۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۰۵۰ و عکسی ۲۵۹۲

آغاز: برابر۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول، مصحح، محشی، دارای سرلوح زرین، دارای کتیبه؛ جلد: تیماج مشکی ضربی، ۳۷۶گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۴/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۱۶۹] و [عکسی ف: ۷-۱۷۹]

۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۰۸۰

آغاز: برابر ۲؛ **انجام:** برابر ۲

جلد اول؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه ۷ رجب ۱۰۶۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ در سه برگ اول یادداشتی در عمل سنه و یادداشتی در عمل استفتاح؛ تملک با مهر «محمود بن علی نقی الحسنی الحسینی الطباطبائی» (بیضی) در جمادی الاول ۱۲۵۵، و تملکی با مهر «هبة الله الطباطبائی» (بیضی)؛ مهر: «المتوکل علی الله الغنی المغنی بن محمد رفیع الدین محمد الحسینی قوام الدین» (مدور بزرگ)؛ جلد: تیماج دورو لبه‌دار، رو قرمز پشت قهوه‌ای، ۳۹۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹×۲۴/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۱۶۸]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۳۹۸۱

آغاز: برابر ۱؛ **انجام:** برابر ۲

خط: نسخ، کا: عزیزالله بن فتح الله سمنانی، تا: چهارشنبه ۴ شعبان ۱۰۶۵ق؛ مصحح، مقابله شده؛ ضمن ۴ برگ ادعیه متفرقه و طریقه ختم صغیر سوره فتح به‌نقل از شرف الدین علی حسینی شولستانی نجفی؛ واقف: فاضلخان، ۱۰۶۵ ق؛ کاغذ: حنائی آهار مهره، جلد: تیماج آستردار عنابی تعمیری، درون تیماج دارچینی.، ۴۹۸گ،

۱۹ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۱۵-۱۱۸]

۸. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۳۷۴**

آغاز: الباب الاول فیما نذکره من فوائد شهر شوال و فیه فصول فصل فیما نذکره مما روی فی تسمیة شوال ذکر مصنف هذا الکتاب دستور المذکرین و؛ **انجام:** و هذه الروایة علی اول السنة المحرم و سوف نذکر ما نرویه فی هذه الاسباب فی اول الجزء الثانی من هذا الکتاب.

از آغاز دعاهای ماه شوال تا آخر جزء اول؛ خط: نسخ معرب، کا: محمد تقی نجفی، تا: ۱۵ ربیع الثانی۱۰۶۸ق؛ جلد: تیماج، سرخ، سوخت، ترنج با سر با نقش گل و بوته، مجدول، لچکی، ۱۷۹گ، ۲۱سطر، اندازه: ۱۶×۲۹سم [ف: ۳۵-۳۳۲]

۹. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۷۲۸**

آغاز: برابر ۱؛ **انجام:** برابر ۲

حاوی سه جلد ۶، ۸ و ۹ از کتاب موسوم به «مهمات فی صلاح المتعبد و تتمات لمصباح المتهجد» و جمعاً مشتمل اعمال و ادعیه شهور سنه می‌گردد. ترتیب نسخه: الف: جلد دوم از اقبال «اعمال ماه محرم تا شعبان» ب: کتاب «مضمار السبق» یا جلد ششم در اعمال ماه مبارک رمضان ج: جلد اول اقبال «اعمال ماه شوال تا ذیحجه»؛ خط: نسخ خوش، کا: محمد مومن بن حاجی محمد بن میرزا علی ابهری الجی اصفهانی، تا: ۹ جمادی الاول ۱۰۷۲ق؛ محشی با رموز «م ح س» و «م ق ر» است که بایستی فیض کاشانی و میرداماد باشد، مصحح، بعضی اوراق معلق به حواشی به خط مجلسی علیه الرحمه است؛ واقف: خان بابا مشار، اردیبهشت ۱۳۴۶؛ کاغذ: آهاری نخودی، جلد: تیماج کهنه ضربی، عطف و حواشی تیماج مشکی.، ۳۶۸گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۶×۲۶سم [ف: ۱۵-۱۱۸]

۱۰. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۳۱۰**

آغاز: برابر ۲؛ **انجام:** برابر ۲

این نسخه برخلاف ترتیب اصلی است و برترتیب ماه‌ها نوشته شده است جلد دوم کتاب اقبال و بعد کتاب المضمار و سپس جلد اول اقبال تدوین شده؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۷۴ق؛ دارای یک سرلوح کوچک، مجدول، مذهب، واقف: حاج میرزا موسی خان نایب تولیت آستان قدس رضوی، جمادی الاول ۱۲۶۱؛ ۶۵۱گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶×۲۶سم [ف: ۶-۲۱۲]

۱۱. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۳۱۸**

آغاز: برابر ۲؛ **انجام:** برابر ۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۷۴ق [الفبائی: ۶۲]

۱۲. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۵۸۳**

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** برابر ۲

خط: نسخ، کا: زین العابدین بن حاجی محمد رازانی اصفهانی، تا: سلخ ذیحجه ۱۰۷۶ق؛ دارای کمند، مجدول، دارای سرلوح مزدوج کوچک، ذیل نسخه اجازه مجلسی به مالک آن، حاج محمد علی به‌تاریخ ذیقعده ۱۰۸۹ آمده، معلق به حواشی ملا محسن فیض کاشانی؛ تملک: حاج شیخ عباس قمی در ۱۳۳۸ق؛ واقف: باقر ترقی؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: سوخت عطف تیماج خرمایی،۴۳۲گ،۲۳سطر،اندازه: ۱۵×۲۴/۵سم [ف: ۱۵-۱۱۹]

۱۳. **قزوین؛ میر حسینا قزوینی؛ شماره نسخه: ۸۷**

خط: نسخ، بی‌کا، تا: پایان شعبان ۱۰۸۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ تاریخ وقف: ۱۲۸۶ [نشریه: ۶-۳۳۷]

۱۴. **اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۹**

خط: نسخ، کا: محمد ابراهیم بن عبدالجواد، تا: دهه دوم شعبان ۱۰۸۲ق، جا: نجف؛ کاغذ: سپاهانی آهار مهره [نشریه: ۱۱-۸۸۳]

۱۵. **تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۸۲۴**

خط: نسخ، کا: حسین بن حاجی علی محمد ابهری، تا: ۴ جمادی الاول ۱۰۸۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی درون سرخ، ۳۵۶گ، ۲۲ سطر (۸×۱۵)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۱۶-۹۹]

۱۶. **تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۵۱۱**

آغاز: برابر ۲؛ **انجام:** برابر ۲

خط: نسخ، کا: محمد نصیربن شیخ امین الدین حسن نجفی، تا: ۱۰۸۸ق، جا: اصفهان؛ با سرلوح زر و شنجرف و لاجورد، مجدول، مذهب؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج مشکی با ترنج و نیم ترنج، مذهب ضربی، ۴۳۵گ، ۲۱سطرکامل (۹/۵×۱۹)، اندازه: ۱۶×۲۷/۵سم [ف: ۸-۱۴]

۱۷. **زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه: ۱۵۹**

جلد سوم؛ خط: نسخ ادعیه معرب، کا: محمد سعید بن شیخ محمود جزایری، تا: دوشنبه ۱۰ جمادی الاول ۱۰۹۰ق؛ دارای سرلوح مرصع مذهب، مجدول به زر و مشکی و ارغوان، مصحح، محشی؛ دعای کمیل با ترجمه زیرنویس فارسی بین سطرها، در برگ آغازین انشایی به خط محمد لواسانی به سال ۱۱۷۸ق و چند بیت شعر فارسی به سال ۱۱۴۸ق، در دو برگ پایانی یادداشتی به سال ۱۳۴۶ق از احمد بن جعفر و مناجاتی منظوم از عطار به سال۱۱۷۸ق و انشایی از محمد لواسانی به سال ۱۱۷۷ق؛ مهر: «عز من قنع و ذل من طمع عبده محمد» (بیضی)، «یا محمد» (مربع)؛ تملک: محمد بن ابوالفضائل لواسانی به سال ۱۱۷۸ق با مهر «محمد تاج ... آفرینش گل بستان سرای آفرینش ۱۱۷۵» (مربع)؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، عطف و گوشه‌ها تیماج قهوه‌ای، ۳۰۰گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۵/۵سم [اوراق عتیق: ۱-۱۸۳]

۱۸. **تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۰۱۵**

خط: نسخ معرب، کا: ملا شفیع، تا: ۴ صفر ۱۰۹۱ق؛ با سرلوح، مجدول زرین و تذهیب در دو صفحه نخستین، محشی؛ کاغذ: ترمه سمرقندی، جلد: میشن یشمی مغزی دار، ۲۸۸گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶/۱×۲۴/۱سم [ف: ۱-۴۴]

۱۹. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۹۰۷**

خط: نسخ زیبا، کا: محمد رفیع بن محمد باقر عاملی، تا: ۱۰۹۴ق؛ دارای یک سر لوح مذهب، و دو لوحه مذهب، مجدول، مذهب،

در پایان نسخه هشت برگ مذهب و نقاشی شده است و کاتب در این هشت برگ صلوات بر دوازده معصوم و تاریخچه نوشته که موشح است به قطعه‌ای ده‌بیتی که او خود در مدح میرزا ابوالحسن سروده و با آب طلا در ذیل رقم خود آورده. او دستور توشیح شعر را در نوشته‌ها خود در گوشه صفحات توضیح داده است. در صدر ابیات می‌نویسد: «مما قاله العبد القاصر محمد رفیع بن محمد باقر ... من کلام موزون موشح فی ذیل العربیة التی انشاها فی خاتمته و من الله الاغاثه و هی هذه القطعه الموشحه و هی ۴۷۰۹ حرفا: نور مصباح هدی زبده ارباب عمل×× است رحمت ایمزد شرف انسانی / گوهر برج نجابت که نباشد مثلش ×× اختر برج سعادت که ندارد ثانی / میرزا بوالحسن آن مهبط انوار اله ×× کامد اقبال بلند از مدد سبحانی»، بر پشت برگ اول چند یادداشت تملک و هبه‌نامه است و در یکی از اینها چنین است: «هبه نمودم این کتاب اقبال را به والده اطفال خود بنت مرحوم حاجی جعفر خراسان با یک عدد اسطرلاب عمل ملا محمد حین خلف ملا محمد باقر یزدی» با مهر ابوالقاسم الموسوی، و دیگری چنین است: «بعد از انتقال شرعی ... از علیا جناب والده ماجده ام به این حقیر هبه صحیحه نمودم این کتاب اقبال را به فرزند اعز محمد مهدی ...»، و در ذیل آن این یادداشت دیده می‌شود: «بسمله غرض از تحریر ... این که یک اسطرلاب عمل محمد صادق خوانساری که برای اینجانب ساخته بود به هبه ... منتقل شد از این جانب به فرزندی نور چشمی میر محمد مهدی و انا المذنب حسن بن حسین الموسوی»؛ کاغذ: خانبالغ شکری رنگ، جلد: روغنی با روکش پارچه ترمه، ۹۰۰ص، ۲۱ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱۰-۱۹۳۳]

۲۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۶۶۲/۱

آغاز: الفصل الحادی و الاربعون فی الزیارات و هی مجموعه من کتب متعدده و مظان متبدده و نبدا بزیاره سید البشر و الشفیع فی المحشر؛ **انجام:** ثم ادع بدعاء زین العابدین علیه السلام یا من یرحم من لایرحمه العباد الی آخره. و قد مر ذکره فی الفصل الثامن و الثلاثین.

از فصل ۴۱ از جزء اول تا پایان کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۹۵ق؛ مصحح؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ضربی، مقوایی، ۱۶۴گ (۱پ-۱۶۴پ)، ۱۲ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱۶-۲۶۰]

۲۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۲۳۷

نیمه اول کتاب است؛ خط: نسخ زیبا، کا: عزیز الله بن ابی القاسم حسینی اصفهانی، تا: غره صفر ۱۰۹۷ق؛ مجدول، مصحح؛ مهر: «عبده جعفر بن محمد صادق» (بیضی)؛ جلد: دو رو تیماج رو سبز ضربی پشت قرمز، ۳۲۸گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۶سم [ف: ۱۶-۲۲۶]

۲۲. یزد؛ مدرسه خان؛ شماره نسخه: ۳۸

آغاز: الاول فیما نذکره من فوائد شهر شوال و فیه عدة فصول

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ در دو برگ قبل از کتاب و صفحه آخر وقفنامه آن دیده می‌شود که از رقبات حاج رمضان تاجر کرمانی خریده شده و تولیت حاج محمد صالح بن محمد حسن تاجر یزدی به تاریخ ۱۳۳۴ وقف شده است؛ واقف: حاج رمضان تاجر کرمانی، ۱۳۳۴؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قرمز، ۳۱۵گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف:-۲۸]

۲۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۳۹۰

خط: نسخ ممتاز، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام (برگ آخر)؛ مترجم احتمالاً مولی محمد تقی مجلس که بایستی بیشتر بررسی شود؛ نسخه نفیس و هنری، دارای سرلوح رنگین، مجدول و دارای کمند؛ قطع: وزیری [میراث شهاب: س۸ش۴-۶۲]

۲۴. شیراز؛ موزه پارس؛ شماره نسخه: بدون شماره

شامل دو جلد اقبال و کتاب مضمار السبق؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ تملک: محمد مهدی بن محمد حسن شیرازی در پنج‌شنبه ۲۴ ذیحجه ۱۱۸۶ق؛ ۳۲۳گ، اندازه: ۲۱/۵×۳۴سم [نسخه پژوهی: ۱-۵۶]

۲۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۴۵۱

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول، آغاز و انجام نونویس؛ کاغذ: ترمه، جلد: روغنی زمینه سیاه زرین، ۱۷۴گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵/۸×۲۴/۹سم [ف: ۱-۴۴]

۲۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۹۵۱-۲۰/۷۱

آغاز: الباب الاول فیما نذکره من فواید شهر شوال و فیه عده فصول فصل فیما نذکره مما روی فی تسمیة شوال؛ **انجام:** برابر ۲

از اعمال ماه شوال تا پایان جلد اول؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲، جلد: تیماج قهوه‌ای، سوخت با ترنج با سر با نقش گل و بوته، ۲۴۲گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱-۴۶۴]

۲۷. قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه: ۲۸

خط: نسخ معرب، کا: محمد مهدی اصفهانی، تا: اواخر ربیع الاول۱۱۰۲ق (پایان جزء اول)؛ مصحح، محشی، مجدول، مذهب، دارای سرلوح زرین، در سه صفحه قبل از کتاب چند تاریخ تولد و وفات به خط شیخ فضل الله نوری با مهر مربع کتابخانه وی؛ جلد: دو رو تیماج رو قرمز ضربی اندرون مشکی، ۴۳۴گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۹سم [ف: ۱-۲۳]

۲۸. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۲۱۹۳

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** برابر ۲

از اعمال ماه محرم تا انتهای اعمال؛ خط: نسخ خوش، کا: عزیزالله بن ابوالقاسم حسینی، تا: سه‌شنبه ۲۷ صفر ۱۱۰۷ق؛ صفحه اول دارای سرلوح مزدوج مذهب مرصع نسبتاً کم کار، مجدول، مصحح، مقابله شده؛ واقف: سید سعید طباطبایی، ۱۳۳۲؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۹۴گ، ۲۱ سطر (۱۱/۸×۲۲/۵)، اندازه: ۱۸×۳۰سم [ف: ۵-۵۷۰]

۲۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۲۸۶

خط: نسخ معرب، کا: غلام محمد بن شیخ عبدالحکیم پسر شیخ

محمد صادق، تا: ۳ رمضان ۱۱۱۶ق؛ با سرلوح زرین و رنگین، مجدول زر و لاجورد؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سبز ترنجی مقوایی وزیری، ۵۲۹گ، ۱۹ سطر (۹×۱۹/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۷سم [ف: ۱۷-۳۳۹]

۳۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۶۲۳/۱ و عکسی ۲۶۰۴/۱

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** و سوف نذکر ما نرویه فی هذه الاسباب فی اول الجزء الثانی من هذا الکتاب و نجمع بین الروایتین علی وجه الصواب.

جزء اول؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، محشی، مجدول، دارای سرلوح زرین و در حاشیه نقش اسلیمی بازر؛ جلد: تیماج مشکی عطف قهوه‌ای، ۴۳۰گ (۱پ-۴۳۰ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴سم [محدث ارموی مخ: ۱-۱۶۸] و [عکسی ف: ۷-۱۸۸]

۳۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۸۸۹

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** برابر۲

خط: نسخ معرب، کا: سید محمد حسین بن سید محمد جعفر بن سید عیسی، تا: ۱۹ جمادی الاول۱۲۳۱ق؛ مجدول، دارای سرلوح مذهب، دارای رکابه نویسی؛ جلد: تیماج سرخ با ترنج و سرترنج، ۱۸۷گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰/۵سم [ف: ۴۴-۱۱۷]

۳۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۹۷۹

بی‌کا، تا: ۱۲۸۳ق [د.ث. مجلس]

۳۳. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۹۰

خط: نسخ خوش، کا: محمد حسین بن سید محمد حسینی اصفهانی، تا: شعبان ۱۲۹۲ق؛ هشت برگ اول دارای جدول و کمند؛ واقف: حاج سید سعید؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی، ۲۹۶گ، ۲۱ سطر (۱۱/۵×۲۰/۵)، اندازه: ۱۹/۵×۲۹سم [ف: ۱-۷۸]

۳۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۴۸۷-عکسی

آغاز: برابر۲ ؛ **انجام:** برابر۲

جزء یکم در اعمالی است که در ماه‌های ذیقعده و ذیحجه به کار بسته می‌شود، و پیش از آغاز فهرست ۸ «باب» و «فصل»های هر باب آورده شده است؛ خط: نسخ خوب، بی‌کا، بی‌تا؛ با تملک رجب ۱۲۹۳، که نوشتن نسخه بسیار از این کهن‌تر است؛ ۵۶۴ص، ۱۰ سطر (۱۳×۲۱)، اندازه: ۱۱×۳۰سم [عکسی ف: ۱-۳۵]

۳۵. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۸۱

آغاز: برابر۱

شامل هر دو جلد اقبال و نیز مجلد مضمار را دارد بدین ترتیب: نخست جلد دوم اقبال در اعمال ماه محرم تا آخر شعبان، پس از آن جلد ششم (مضمار) که در اعمال ماه مبارک رمضان است و سپس جلد اول اقبال در اعمال ماه‌های شوال و ذیقعده و ذیحجه است تا ترتیب سال قمری رعایت گردد؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد باقر رضوی، تا: جمعه ۳ ذیحجه ۱۳۰۸ق؛ مصحح، مقابله شده؛ در پشت صفحه اول، کاتب نسخه یادداشتی نوشته است به‌این مضمون: «این کتاب اقبال سید بن طاوس علیه الرحمه را در روز عید اضحی سنه ۱۳۱۵ قرائت می‌کردم بعد از آنکه او را با دو نسخه دیگر مقابله نموده بودم باز دیدم خالی از غلط نیست از ناظرین در این کتاب خواهش دارم معذورم دارند و از دعای خیر فراموشم نفرمایند. حرره العبد محمد باقر الرضوی المدرس فی شهر ذیحجة الحرام من شهور ۱۳۱۵»، در همین نسخه با همان خط، کاتب نسخه نگاشته است «مجدداً با نسخه اقبال جناب مستطاب شریعتمدار آقای شیخ عبدالحسین که از کتب مصححه مرحوم نواب مستطاب مؤید الدوله طاب ثراه بود مقابله کردم امید آنکه خالی از غلط بوده باشد الا مازاغ عنه البصر حرره فی لیلة التاسعة و العشرین من شهر رمضان المبارک ۱۳۱۶»، در حاشیه این صفحه یادداشت خریداری حاج محمد رحیم کتابفروش تهرانی آمده است، در هامش صفحه سوم آمده است: «این کتاب در هزار و سیصد و بیست و یک از جناب آقا میرزا باقر مدرس رضوی سلمه الله ابتیاع شد. جزو کتابخانه آمد هرکس طمع کند یا بی اذن تصرف نماید ملعون است، در شهر جمادی الاولی محمد بن کاظم البروجردی» ۱۳۲۲ق؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۸۷گ، ۱۷ سطر (۹/۵×۱۸/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۶/۵سم [ف: ۱-۱۵۳]

۳۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۶۰۵/۵

آغاز: فصل فیما ذکره من حال الیوم التاسع من ربیع الاول اعلم ان هذا الیوم؛ **انجام:** فکیف یصح تاویل انه یوم بلغ الخبر الیهم

فصل سوم از باب چهارم کتاب - در فضائل و اعمال ماه ربیع الاول - را در بردارد؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی و اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، مقوایی، ۳گ (۱۱۲پ-۱۱۴پ)، ابعاد متن: ۵×۱۰، اندازه: ۵/۹×۱۷سم [ف: ۱۳-۱۲]

۳۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۳۲۰

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** برابر۲

این نسخه نیز متضمن دو جلد کتاب اقبال و کتاب مضمار است و بر خلاف نهج مؤلف نوشته شده و بر ترتیب ماه‌ها تدوین شده، به اعمال ماه محرم آغاز گشته و باعمال ماه ذیحجه ختم شده؛ خط: نسخ خوب و ریز، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، معلق است به‌حواشی با امضاء «م ح س» و غیره؛ تملک: حسنعلیخان امیرنظام گروسی؛ دارای یک سرلوح کوچک مرصع، مجدول؛ واقف: نائینی؛ ۳۵۶گ، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۶-۲۱۲]

۳۸. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۹۷۷۱

جلد اول و دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ اندازه: ۱۳×۲۵سم [رشت و همدان: ف:-۱۶۰۶]

۳۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۲۲۵

آغاز: بسمله، الباب الاول فی فواید شهر شوال و فیه عدة فصول. فصل فیما نذکره مما روی فی تسمیة شهر شوال؛ **انجام:** برابر۲

قسم دوم در اعمال شوال تا ذیحجه می‌باشد؛ خط: نسخ، کا: محمد حسین بن شرف الدین علی، بی‌تا، جا: نجف؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: لت روی تیماج زرشکی،

لت پشت تیماج قهوه‌ای روشن، مقوایی، ۲۱۹گ، ۱۵ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۸-۱۸۱]

۴۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۳۴۲

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** و انت بالمنظر الاعلی فالق الحب و النوی تعلم السر و اخفی فلک الحمد یا رب العالمین و لک الحمد فی الاعلی.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مقابله شده؛ جلد: تیماج، سرخ، ضربی، ترنج با سر با نقش گل و بوته، مجدول، لچکی، ۲۸۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۹سم [ف: ۳۵-۳۰۱]

۴۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۴۱۱

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** برابر۲

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ در اول نسخه تملکی با مهر به سجع «عبده الراجی ابوتراب بن احمد ۱۲۸۴» (بیضی)؛ جلد: تیماج دورو، تیماج، ۲۳۹گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۹/۵سم [ف: ۳۵-۳۶۶]

۴۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۱۸۹-۳۶/۱۸۹

آغاز: برابر ۲؛ **انجام:** برابر۲

خط: نسخ معرب، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا عطف پارچه، ۴۴۶گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱-۴۶۴]

● الاقبال الاعمال (مختصر) = تلخیص الاقبال / دعا / عربی

al-iqbāl-ul a‘māl (muxtaṣar) = talxīṣ-ul iqbāl

طواری یزدی، عباس بن محمد، ق۱۵ قمری

tavārī yazdī, ‘abbās-e bn-e mohammad (-21c)

وابسته به: اقبال الاعمال = الاقبال بالاعمال الحسنة فیما یعمل مرة واحدة فی السنة = الاقبال بصالح الاعمال؛ ابن طاوس، علی بن موسی (۵۸۹-۶۶۴)

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۹۹۵

بی‌کا، تا: ۱۴۰۴ق [نشریه: ۱۳-۳۵۳]

● الاقبال بالاعمال الحسنة (ترجمه) / دعا / فارسی

al-iqbāl bi-l-a‘māl-il ḥasana (t.)

وابسته به: اقبال الاعمال = الاقبال بالاعمال الحسنة فیما یعمل مرة واحدة فی السنة = الاقبال بصالح الاعمال؛ ابن طاوس، علی بن موسی (۵۸۹-۶۶۴)

این ترجمه به‌دستور شاهزاده آغا بیگم دختر شاه عباس صفوی انجام گرفته و از ماه محرم شروع می‌شود و به ماه شعبان ختم می‌گردد و مجموعاً در نه باب می‌باشد و بقیه ماه‌ها را ندارد.

آغاز: جواهر حمد بیحد و زواهر ثنای بیعد لایق درگاه مجیب الدعواتی است که بنابر آیه وافیة الهدایه ادعونی استجب لکم ...

انجام: و گاهی کاتب از نسخه بهمان لفظ که بود میکردند و الحمد لله جل جلاله کما یرید منا و یرضی به.

[الذریعة ۴/۸۰]

همانند:

۱. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۴۴۳

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: محمدرضا بن هاشم هر منجردی جی، تا: ربیع الثانی ۱۰۸۴ق؛ مجدول، مصحح؛ اندازه: ۱۴×۲۴سم [نسخه پژوهی: ۲-۱۲۷]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۴۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ زیبا، کا: محمد حسین بن علاء الدین، تا: اول دهه آخر شوال ۱۰۸۹ق؛ مصحح، مجدول، دارای سرلوح رنگین زیبا؛ قبل از کتاب چند صفحه است دارای فهرست دعاها به‌خط محمد صادق کاتب فرزند حاجی محمد الحافظ به‌تاریخ سه‌شنبه ۱۸ رمضان ۱۰۹۰؛ روی برگ اول فهرست وقفنامه کتاب است به‌تاریخ ذیقعده ۱۳۸؟ و همچنین شهادت بر این وقفنامه به‌همین تاریخ؛ مهر: «المتوکل علی الله محمد حسن بن محمد علی» (بیضی)، «الواقفه کنیز فاطمه انیس الدوله» (بیضی)، «لا اله الا الله الملک الحق المبین عبده جعفر» (بیضی)، «لا اله الا الله الملک الحق المبین محمد علی بن جعفر» (بیضی)؛ تملک: نجفقلی بن توشمال باشی به‌تاریخ رمضان ۱۰۹۵ و مهر مربع ناخوان وی؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج قرمز، ۳۹۸گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۴-۱۲۱]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۳۰۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** که پادشاهان دینند جلد اول تمام شد

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [رایانه]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۵۴۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول، مصحح؛ جلد: تیماج قرمز، ۴۹۹گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۶/۵سم [ف: ۲۷-۳۳]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۳۱۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** ولک الحمد فی الاعلی.

خط: نسخ خوب، بی‌کا، تا: رجب ۱۲۴۷ق؛ مصحح، مجدول، مذهب، دارای یک سرلوح مرصع؛ واقف: نائینی؛ ۳۵۱گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۶-۲۱۹]

۶. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۱۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** قد فرغ من تسوید هذا الکتاب المستطاب بعون الملک الوهاب علی یداقل العباد ... ابن سلطان محمد محسن الشریف فی یوم الثلثا خامس عشرین شهر جمادی الاولی من شهور سنه خمسه عشر و مائه بعد الالف ۱۱۱۵

خط: نسخ خوب، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، مذهب، با سرلوح؛ مهر: ناصرالدین شاه قاجار، مشیرالسلطنه، حسین بن هدایت الله، رضا

الحسینی؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوای روکش چرمی ساغری مشکی ساده با ترنج و دو سرترنج و چهار لچک، ۹۰۴ص، ۲۰ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۲۰×۳۳سم [ف: ۱-۱۰۰]

● الاقبال بالاعمال الحسنة (ترجمه) / دعا / فارسی

al-iqbāl bi-l-a‘māl-il ḥasana (t.)

وابسته به: اقبال الاعمال = الاقبال بالاعمال الحسنة فیما یعمل مرة واحدة فی السنة = الاقبال بصالح الاعمال؛ ابن طاوس، علی بن موسی (۵۸۹-۶۶۴)

[الذریعة ۸۰/۴]

غیرهمانند:

۱. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۵۱۲

آغاز: اللهم هذا شهر رمضان و هذا شهر الصیام

نگارنده آن از شیخ بهائی درگذشته ۱۰۳۰ با عنوان شیخ بهائی برد الله مضجعه نام می‌برد و اشعاری از نان و حلوای او نقل می‌کند و از دو نگارش دیگر خود به‌نام‌های «عدة المسافرین» و «منهج البرکات»یاد می کند؛خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: گویا قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ ۱۹۵گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۷×۳۰سم [ف: ۲-۳۰]

۲. زهان؛ مدرسه جعفریه زهان؛ شماره نسخه: ۶۳

آغاز: نمونه نخستین در اعمال شهر الله المکرم ماه محرم الحرام ... مشتمل بر مقدمه و دو باب؛ **انجام:** و حق خاطبان او امامان (ع) بسر نمی‌رسد هرگز و اگر چه کوشش نماید انسان در تمام اوقاتش

از اعمال ماه محرم تا جمادی الاخر؛ خط: نسخ زیبا، بی کا، تا: قرن ۱۱؛ دارای سرلوح زیبا، مجدول، در برخی اوراق وقف بر طلبه مدرسه زهان مشهود است؛ جلد: تیماج قرمز ضربی، ۲۲۰گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۴×۲۳/۵سم [ف:-۵۱]

۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۵۰۲

آغاز: متعلق است بماه جمادی الإخر و در آن چند فصل است فصل اول دردعاهای غره این ماه»؛ **انجام:** من ذا الذی یشفع عنده الا باذنه یعلم ما بین ایدیهم وما خلفهم ولایحیطون.

ترجمه آزادی است؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، عطف وگوشه‌ها تیماج مشکی، ۴۴۲گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۹×۲۹سم [محدث ارموی مخ: ۱-۳۵۷]

۴. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۳۷۳

آغاز: بسمله باب سی و ششم در چیز چندی است که بیان می‌نمائیم ما او را از چیزها چندی که مخصوص به شب عید فطر است و آن چند چیز است؛ **انجام:** گردانیدم آخر این جزو را ماه ذیحجه ماه خوشحالیها و ... الحمدلله جل جلاله و کما یرید منا و یرضی به و صلی الله علی سیدنا ... حامداً مصلیاً الحمدلله رب العالمین.

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ترجمه دعاها به صورت زیرنویس با شنگرف؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، عطف میشن مشکی، ۱۲ سطر (۱۰×۱۶)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۶/۵×۲۳/۵سم [ف: ۴-۱۹۶۱]

۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۰۶۴

آغاز: اما بعد پس بدرستی که چون دیدم که این کتاب که نام نهاده شده است باقبال باعمال حسنه در ذکر آنچه کرده می‌شود یکمرتبه؛ **انجام:** گاهی خود می‌نوشتم وگاهی کاتب کتابت ازآن نسخه به همان لفظ که بود می کرد والحمدلله جل جلاله کما یرید منا.

ترجمه آزادی است. از اعمال ماه محرم تا پایان اعمال ذیحجه؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ربیع الاول ۱۲۰۲ق (پایان جلد اول)؛ مصحح، مجدول، در برگ ۱۴۸-۱۵۰ محمد مهدی اصفهانی فهرستی برای جلد دوم کتاب تنظیم نموده است؛ تملک: «محمد یوسف بن محمد ابراهیم»، تملکی دیگر به سال ۱۲۳۸ در لکهنو با مهر «دارد امید شفاعت محمد عباس» (مربع)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای دورو، ۵۰۳گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶×۲۹سم [محدث ارموی مخ: ۱-۳۵۷]

↩ الاقبال بالاعمال الحسنة فیما یعمل مرة واحدة فی السنة ≻ اقبال الاعمال

↩ الاقبال بصالح الاعمال ≻ اقبال الاعمال

↩ اقبال نامه ≻ اسکندرنامه

● اقبال نامه / داستان، کلام و اعتقادات / فارسی

eqbāl-nāme

شوشتری، شمس الدین

šoštarī, šams-od-dīn

اهدا به: شاه تهماسب صفوی (۹۳۰-۹۸۴ق)

این کتابچه درباره جزیره خضراء و غایب شدن امام زمان است. مؤلف می‌گوید در حضور سلطان طهماسب بهادرخان سخن از جزیره خضرا به میان آمد، به خاطر آمد که چون معاندان در بحث امامت خصوصاً در قضیه غیبت امام زمان (ع) بنا بر عصبیت گذارده و انکار می‌کنند پس اگر رساله جامع و واضحی در اثبات امامت و بعضی از حکمت غیبت به لفظ فارسی نوشته شود مناسب است، لذا این رساله را نگاشت. مؤلف به بررسی غیبت انبیاء گذشته پرداخته و ثابت می‌کند که غیبت امر محالی نیست. این کتاب به مؤمن تفرشی نیز نسبت داده شده است. «دانش پژوه» در باره آن افاداتی دارد بدین ترتیب: داستانی درباره «الجزیرة الخضراء» در کتاب‌های شیعی به دو روایت آمده است در الذریعه (۹۳/۴) از گفته افندی در ریاض العلماء از «ترجمه جزیره خضراء» نگارش شیخ علائی و مولای مروج نورالدین علی بن حسین بن عبدالعالی محقق دوم کرکی (م

۹۴۰) که برای شاه تهماسب صفوی (۹۳۰-۹۸۴) نوشته و در هند هم به چاپ رسیده است یاد گردید. این دانشمند بزرگوار شیعی را سنیان درباری و سازنده آئین شیعی خوانده‌اند!!. باز در آنجا (۱۰۹/۱ و ۹۴/۴ و ۱۰۶/۵) از «اثبات وجود صاحب الزمان و غیبته و مصالح الغیبة» به پارسی از سید امیر شمس الدین محمد بن میر اسدالله شوشتری که به فرمان «پادشاه صاحبقران مغفور» نگاشته است یاد گردید و دارد که شوشتری در مجالس المؤمنین (در جزیره بحر اخضر و بحر ابیض) گفته که مؤمنان و گروندگان باید آن را با خود نگاه بدارند. در این کتاب همین داستان جزیره اخضر به پارسی آمده است. شوشتری در همانجای مجالس از همان جزیره خضرا و بحر ابیض یاد نموده و آن را میان دریای اندلس و در سرزمین بربر پنداشت و نیز نوشته که به گفته برخی بنو عبدالمؤمن دیار مغرب که از جفر اعلی آگاهند همگی شیعه هستند و پیروان آنها هم آئین شیعی دارند. گویند که فضل بن یحیی طیبی کاتب به‌روایت از زین الدین علی بن فاضل مازندرانی در ۶۹۹ داستان جزیره خضرا را آورد و این همان است که در نگارش شمس الدین شوشتری به پارسی شده است (ذریعه ۹۳/۴) و به نوشته امل الآمل (ص ۴۹۲) طیبی دانشمندی بزرگوار و در واسط بوده و کشف الغمه را از علی بن عیسی اربلی روایت کرده و به‌خط خود نوشت و آن را بسال ۶۹۱ مقابله نمود و از او بشنید. نامش در امل الآمل بدین‌گونه است: «شیخ مجدالدین فضل بن یحیی بن علی بن المظفر بن الطیبی الکاتب». کاظمینی در مقابس (ص ۱۲ چاپ ۱۳۲۲ تهران) می‌نویسد: «و منها المحقق ... المنوه باسمه و علمه فی قصة الجزیرة الخضراء ... ابی القاسم نجم الدین جعفر بن الحسن ... الحلی» و این گفته او اشاره است به داستان جزیره که در «اقبال نامه» ما و «نجم ثاقب» آمده و در آن یادی از محقق حلی شده است. او در کشف القناع (وجه ۱۲ از وجوه اجماع ص ۲۳۱ چاپ ۱۳۱۷ تهران) هم از داستان این جزیره که در بحار و تفسیر الائمة و جز اینها آمده است یاد نمود و آن را گواهی دانست بر این که می‌توان امام زمان را دید. محدث نوری در «النجم الثاقب» (داستان ۳۷ باب هفتم ص ۵۸) از روی «بحار» و «ریاض العلماء» افندی از رساله جزیره خضراء که به‌خط فاضل فضل بن یحیی و در خزانه علی (ع) بوده است و نیز از روی مناقب آخوند ملا کاظم هزارجریبی شاگرد علامه بهبهانی از خط شهید یکم از خط پیشوای دانا فضل بن یحیی یاد نموده و گفت که از اینها برمی‌آید که نگارنده این رساله همان شهید یکم خواهد بود (در مجالس المؤمنین هم آمده که شهید آن را به طریق خود روایت نمود) باز گفت که میر محمد لوحی در «کفایة المهتدی فی معرفة المهدی» نوشته که من داستان مدینة الشیعه و جزیره خضرا و بحر ابیض را که فرزندان صاحب زمان در آنجا هستند در «ریاض المؤمنین» یاد کردم. میر لوحی در همان کفایه در گزارش حدیث ۳۷ (ش ۶۱۹گ ۱۴۶ الف) چنین می‌نویسد:

«حکایت بحر ابیض و جزیره خضرا و حکایت مدینة الشیعه و شهری که در اقصار زمین مغرب است که از خوف اطناب درین مختصر محرر نگردید». به‌نوشته نوری آورنده این داستان (شیخ زین الدین علی بن فاضل مازندرانی) هشت سال و نیم پیش از ۶۹۹ به آن جزیره رفته و سرگذشت خویش را برای طیبی گفته است و درست تاریخ ۶۹۱ می‌شود. زین الدین ابی محمد علی بن محمد عاملی نباطی بیاضی (- ۸۷۷) (همین فهرست ص ۸۹۵) در «الصراط المستقیم الی مستحقی التقدیم» (نگارش ۲۵ ع/۸۵۴) باب «یا» (ما جاء فی خاتمهم و تملکه و بقائه) فصل «یه» چنین آورد: «حدث کمال الدین الانباری قال امسینا عند عون الوزیر فرایناه یقرب شخصا لا نعرفه و نسمع کلامه فتجارینا المذاهب فقال الوزیر اقل طائفة الشیعة فقال الرجل خرجت مع والدی فی البحر من مدینتنا الزاهیة ... قال کمال الدین فلما سمعه الوزیر شدد علینا فی کتمان ذلک» در آن از شهرهای زاهیه و مبارکه و زاهره و رائقه و طلوم و عاطر و اشخاصی به‌نام سلطان طاهر بن محمد بن حسن عسکری پادشاه مبارکه و مقری شافعی و سلطان قاسم بن صاحب الامر پادشاه رائقه و عبدالرحمن بن صاحب الامر پادشاه طلوم و هاشم بن صاحب الامر پادشاه عاطر یاد شده و بسیار کوتاه است به‌اندازه یک صفحه (ش ۹۷۷ گ ۲۶۹ ب). داستانی که بیاضی یاد نمود درست نزدیک همان است که در نسخه ش ۱۴۹/۵ این کتابخانه (ص ۵۵۷-۵۶۳ ج ۲ فهرست آقای منزوی) آمده است و آن را شریف زاهد محمد بن علی علوی حسینی در کتاب خود به اسناد مرفوع به احمد بن محمد بن یحیی انباری آورد که مردی در ماه رمضان سال ۵۴۳ نزد وزیر عون الدین بحیی بن هبیره آن را بگفت. در این داستان (این نسخه ۱۴۹/۵) از شهرهای مامیه زادگاه گوینده داستان که ترسا هم بوده است و مبارکه و شاه آنجا به‌نام طاهر و زاهره پایتخت آنجا و رابعه و شاه آن به‌نام قاسم و شافیه و شاهش به‌نام ابراهیم و طلوم و شاهش به‌نام عبدالرحمن و عناطیس و شاهش به‌نام قاسم که همه اینها پسران حجت بوده‌اند و فرمانروای آن شهرها یاد شده است. و نیز از مقری روزبهان بن احمد اهوازی شافعی که با این مرد ترسا بوده و همین‌که از سه خلیفه نکوهش شده و روش شافعی او به‌بدی یاد شده است او شیعی گشت. این روایت چنان‌که می‌بینیم کهن‌تر است و آورنده آن مردی ترسا است که نزد وزیر ابن هبیره در ۵۴۳ گفته است. در یادداشت‌های قزوینی (۱۴۷/۲ چاپ دانشگاه) چنین آمده که در این داستان از خریدار و فروشنده زمینی در همان جزیره یاد شده که در آن گنجی پدیدار گشت و خریدار خواست آن را به فروشنده دهد و او نپذیرفت. این داستان دوم در تاریخ ابن عساکر (۲۵۸/۵) در سرگذشت ذوالقرنین (اسکندر) هم یاد شده که در یکی از شهرها (بعض المدائن) چنین رخ داده و ذوالقرنین دید که آن خریدار و فروشنده پیش داور رفتند و او مانند انوشیروان در میان آنها داوری نمود و اسکندر را از آن خوش آمده است و داوری

انوشیروان هم بدین‌گونه بود که دستور دارد پسر و دختر آن دو با یکدیگر زناشویی کنند و گنج از آن آنها باشد (عقد العلی للموقف الاعلی نگارش ۵۸۴ ص ۵۶ چاپ ۱۳۱۱ تهران–نصیحة الملوک غزالی چاپ تهران در ۷–۱۳۱۵ خ ص ۵۳ و تازی آن بنام التبر المسبوک ص ۳۹) پیدا نیست که قزوینی کدام یک از دو روایت جزیره خضرا را خواسته است. در الذریعه (۱۰۵/۵) این دو روایت با هم آمیخته شده و چنین آمده: رساله جزیره خضرا نزدیک ۳۵۰ بیت است (۱۳ بحار) و از شیخ مجدالدین فضل بن یحیی بن علی بن مظفر طیبی کوفی کاتب در واسط (امل الآمل) و شاگرد اربلی که کشف الغمه را با گروهی نزد او خواند. این رساله را در خزانه غروی نجف به خط طیبی یافتم و از روی آن برای خود نوشتم و طیبی در آن آنچه را که شیخ زین الدین علی بن فاضل مازندرانی نجف‌نشین و نگارنده الفوائد الشمسیه (پرسش و پاسخ او و سید شمس الدین عالم) در حله در ۱۱ شوال ۶۹۹ برای او گفته بود آورد. این مازندرانی آن داستان را پیش از این برای شمس الدین محمد بن نجیح حلی و جلال الدین عبدالله بن حوام حلی گفته و طیبی آن را از آن دو در کربلا در شعبان ۶۹۹ شنیده بود و سپس دوباره از خود مازندرانی بشنید. به‌گفته شوشتری در مجالس المؤمنین شهید یکم آن را به‌سند خودش از همان زین الدین علی روایت نمود و به‌خط خود نوشت و همان شمس الدین محمد شوشتری آن را در رساله خود گنجاند و گویا همان باشد که در ترجمه کرکی هست. آورنده ناشناخته این داستان مهمان وزیر عون الدین یحیی بن هبیره (– ۵۶۰) بوده که در خانه او با بود گروهی از بازرگانان مسلمان و مسیحی آن را بگفت و کمال الدین احمد بن محمد بن یحیی انباری پس از مرگ وزیر در خانه خود در بغداد برای شیخ ابی القاسم بن ابی عمر و عثمان بن عبدالباقی بن احمد دمشقی و او برای مقری خطیرالدین حمزة بن المسیب بن الحارث و او در خانه خود در ظفریه بغداد برای حافظ سعید بن احمد بن الرحنی آن را گفته است. این داستان با همین سند در پایان نسخه‌ای از التعازی شریف زاهد ابی عبدالله محمد بن علی علوی شجری (–۴۴۵ق) آمده و برخی مانند نوری در «مستدرک» (۳۷۰/۳) و جزایری در «انوار نعمانیه» (نور ۴۴ص۱۴۸) و اردبیلی در «حدیقة الشیعه» پنداشتند که این داستان با این سند که از سده ششم و پیش از ۵۶۰ است در کتابی که در سده چهارم نوشته شده آمده است نوری در «جنة المأوی» در حکایت سوم این داستان را یاد نمود و گفت که آن در «السلطان المفرج عن اهل الایمان» سید علی بن عبدالحمید نیلی هم با همین سند آمده است. در الذریعه دارد که این داستان با تناقض‌های تاریخی در متن و سند و با چیزهای باورنشدنی که در آن آمده در کتاب‌های دانشمندان ما نه برای آن یاد شده که بدان برگ‌ایند و درستش بدانند بلکه برای اینکه به‌سنیان بگویند که امام زمان در سرداب نیست و می‌شود در یکی از سرزمین‌ها زیست کند و این داستان سندی جزو جاده ندارد.

آمدیم بر سر اقبال‌نامه ما که گویا همان کتاب شمس الدین شوشتری است نه از کرکی. نگارنده آن در آن نخست از غیبت پیامبران و پاکان گفتگو می‌دارد و سپس می‌گوید هیچ دور نیست که امام زمان هم نهان باشد آنگاه علت نهان شدنش را می‌گوید و او را به‌آفتاب مانند می‌کند که زیر ابر پنهان شود. او می‌نویسد (گ ۴ب) که من بیمار بودم و این نامه را نوشتم و به شدم. من در آن چیزهایی آوردم که در دفترهای دیگر نیست و آنچه نوشتم یا از روی خرد است یا سخنان پیشوایان. پس از این سخنان داستان جزیره آغاز می‌گردد (از گ ۲۷ب تا پایان که کم دارد و تا انجام نامه در نسخه ما نیست) این روایت چنانکه دیده‌ایم جز روایت نباطی است و تازه‌تر از آن که از سده ششم است و این یکی از سده هفتم و آورنده آن مردی ترسا و آورنده این علی بن فاضل مازندرانی. باری در این اقبال‌نامه دارد که این داستان را شهید یکم از گروهی شنید و به عربی است و نسخه آن نزدم هست و فارسی آن چنین است که او می‌گوید من به خط (مجدالدین) فضل بن یحیی بن علی (مظفر) طیبی (کوفی) یافتم که شنیدم از شمس الدین محمد بن نجیح حلی و از جلال الدین بن عبدالله بن خوام حلی در مشهد شریف حائری (کربلا) در (۱۵) شعبان ۶۹۹ (اینجا قدری پاک شده ۲۸ب) که شنیدیم از زین الدین علی بن فاضل مازندرانی مجاور نجف که خود بحر ابیض و جزیره خضرا را دیده و او در خانه سید فخرالدین حسن بن علی موسوی مازندرانی در حله بود و در روز چهارشنبه ۱۱ شوال ۶۹۹ برای من (طیبی) این داستان را گفت که در دمشق بود و نزد زین الدین علی اندلسی مالکی قرآن می‌خواند تا هفت قرائت را بیاموزد و با او به مصر رفت سپس به اندلس تا به سرزمین بربر و جزیره فضه رسید و به‌وسیله شیخ محمد سندی نزد سید شمس الدین محمد عالم پسر زاده امام زمان رسید و به دستور او به وطن برگشت در اینجا (۳۹ب و ۴۰ب) از دهه یکم هشتصد یاد می‌شود که فرج در آن سال‌ها خواهد بود. علی بن فاضل می‌گوید که من نزد شمس الدین محمد عالم از دانشمندان شیعی نام کسی را نشنیدم جز ابوجعفر طوسی و شیخ ابوالقاسم جعفر بن سعید حلی (رض عنهما). این مازندرانی از دمشق باندلس رفت و از آنجا به جزایر رفضه و جزیره خضرا رسید.

این داستان ربطی به داستان ش ۱۴۹/۵ که درست مانند داستان بیاضی است ندارد و مانند بحار ج ۱۳ باب من راه (۳۰) ص ۱۴۳ (ترجمه این جلد از محمد حسن بن محمد ولی ارومیه ای برای محمد شاه قاجار باب ۲۶ص۴۳۷ چاپ تهران در ۱۳۷۳) و نجم ثاقب می‌باشد. «دانش پژوه»

آغاز: حمد و سپاس و ستایش و ثنای بی قیاس واجب الوجودی را که بمحض جود افاضت فیض و جود بر خلق عالم نمود و بفرط لطف بی غایت و کمال عنایت بی نهایت تفویض منصب

جلیل خلافت عالمیان در هر زمان از روی رحمت و احسان جهت انتظام و حسن نظام معاش و معاد همگنان یکی از انبیاء و وصیی از اوصیا ... فرمود ... بعد از ادای مراسم حمد و صلوة چون در بعضی اوقات که مشرف بود بسعادت خدمت و دولت شرف ملازمت سده سنیه و عتبه علیه بندگان نواب کامیات سپهر رکاب اشرف اعلی شاه دین پناه سلیمان شأن سکندر نشان ... السلطان شاه طهماسب بهادرخان ... حکایت بحر ابیض و جزیره خضرا که در آن ناحیه مقدسه مقام ... صاحب الامر است ... بذروه عرض رسانیده بود و مجمل آن معروض گردانید بعد از آن داعیه آن داشت که تفصیل مضمون آن نیز مشروحا معروض گرداند در ثانی الحال بخاطر فاتر رسید که چون ارباب معاندت را در مبحث امامت سیما در قضیه غیبت حضرت صاحب الزمان ... بنا بر عصبیت و حمیت جاهلیت مخالفت و مناکره هست ... و عوام الناس را ... از راه میبرند ... پس اگر رساله وجیزه جامع واضح اثبات امامت و بیان بعضی از حکمت غیبت ... بلفظ فارسی ... مشتمل بر شواهد و دلائلی که رافع غوایل شبه ارباب ضلال و اضلال گردد در مقدمه حکایت مذکوره مؤلف و مسطور شود بغایت مناسب خواهد بود.

[الذریعة ۱۰۶/۵؛ دانشگاه تهران ۱۰۹۸/۵-۱۱۰۴؛ فهرستواره منزوی ۲۷۹/۱]

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۹۶/۷-۱/۹۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و شیخ علی بن فاضل گفت که رسیدن من بالجهة شریفه در رجب بود سنه تسعین و ستمائه و الحمدلله اولاً و آخراً.

در فهرست از مؤمن تفرشی دانسته شده. از اول تا آخر؛ خط: نسخ، کا: هدایت الله دست غیب حسنی حسینی، تا: ذیقعده ۹۶۲ق، جا: دارالسلطنة تبریز؛ ۱۲گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم

[ف: ۱-۶۱]

۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۷۵۵۸/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و شیخ علی بن فاضل گفت که من به آن جهت شریفه در رجب بود سنه ۶۹۰.

نام مؤلف به استناد نسخه ش ۶۵۶ دانشگاه تعیین شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ تملک: محمد مؤمن بن شمس الدین محمد سپاهانی در قرن یازدهم؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: روغنی با گل و بوته، ۴۲گ (۳۵پ-۷۶پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم

[ف: ۳-۱۷۹]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۵۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** تا آن تاریخ که بیکدیگر رسیدیم در حله سیفیه و این حکایت از او شنیدم هشت سال و

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی ساده ضربی، ۴۲گ، ۱۲ سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۹سم

[ف: ۵-۱۰۹۸]

● **اقبال‌نامه** / تاریخ / فارسی

eqbāl-nāme

موسوی، محمد تقی

mūsavī, mohammad taqī

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۱۰۵

آغاز: که با وجود اتحاد ایجاد عالم از عناصر اربعه؛ **انجام:** و السلام علی من اتبع الهدی

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [رایانه]

● **اقبال نامه جهانگیری = جهانگیر نامه** / تاریخ هند /فارسی

eqbāl-nāme-ye jahāngīrī = jahāngīr-nāme

نخشبی، محمد شریف معتمد، -۱۰۴۹ قمری

naxšabī, mohammad šarīf-e mo‘tamed (-1640)

اهدا به: جهانگیر پادشاه (۱۰۱۴-۱۰۲۷ق)

تاریخ تألیف: ۱۰۲۹ق (پانزدهمین سال پادشاهی جهانگیر)؛ محل تألیف: کشمیر

مؤلف در دیباچه از «اکبرنامه» علامی و «طبقات اکبری» خواجه نظام الدین احمد و خواجه عطا بیگ قزوینی یاد کرده و خاطر نشان می‌کند که هر یک از ایشان به اندازه توانایی خود نگاشته بودند، اما کارهایشان فراگیر نبود، لذا وی نوشته‌های آن سه تن را با یکدیگر سنجیده و درستش را برگزیده و این کتاب را نگاشته است، در سه جلد: ۱. نیاکان جهانگیر از تیمور (۷۷۱-۸۰۷ق) تا جهانگیر با اندک تصرفی در آنچه شیخ علامی نوشته بود؛ ۲. رویدادهای روزگار اکبر پادشاه (۹۶۳-۱۰۱۴ق)؛ ۳. رویدادهای روزگار جهانگیر (۱۰۱۴-۱۰۲۷ق). با سربندهای «ذکر».

آغاز: جلد ۱: منتهای نامتناهی خدای را بی همتا که ما را خلعت جلد ۲: سلسله انتظام کارگاه آفرینش که به ظتهر حقیقت نمای جلد۳: شایسته سریر سلطنت و فرمانروائی و زیبنده افسر خلافت و کشور گشائی بلند اقبال تواند بود که نهال مرادش از جویبار رحمت ایزدی سرسبز و شاداب باشد و نخل دولتش در گلشن عدالت سر بر کشد.

چاپ: این کتاب در کلکته به چاپ رسیده است

[نسخه‌های منزوی ۴۵۷۶/۶ (۵۱ نسخه)؛ الذریعة۲۶۶/۲؛ مشار فارسی ۴۵۳/۱؛ فهرستواره منزوی ۱۱۲۹/۲؛ مشترک پاکستان ۴۲۲/۱۰(۳۷نسخه)؛ دنا ۷۷/۲ (۱۰ نسخه)]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۷۴۸

آغاز: برابر جلد ۳؛ **انجام:** ذکر گویندگان که در زمان حضرت بودند حافظ ناد علی ... استاد محمد نابی جرم ... الحمد الله ...

خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: هندی، جلد: گالینگور، ۱۱۶گ، ۲۳ سطر (۹×۲۰)، قطع: رحلی، اندازه:

۱۸×۲۹سم [ف: ۱۶-۸۲]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۷۹۸

آغاز: برابر جلد ۳؛ **انجام:** ذکر نغمه سرایان هندو که در خدمت آن حضرت بودند جهانگیر داد ... پرویز داد، حمزه

جلد سوم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: غره جمادی الثانی۱۰۷۲ق؛ اهدایی: رهبری، اسفند ۱۳۷۶؛ کاغذ: کشمیری نخودی، جلد: میشن سرخ، ۲۷۵گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۲×۲۲/۵سم [اهدائی رهبر: ۸-۳۵۸]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۸۵۶

آغاز: برابر۳؛ **انجام:** فوت اکبر و این تاریخ از آن صفحات است. بیت: فوت اکبر شد از قضای اله ×× گشت تاریخ فوت اکبر شاه

جلد سوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: صفر ۱۰۸۷ق؛جلد: تیماج مشکی سوخت، ترنج با سر، ۴۷۲گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۲۶-۳۳۶]

۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۵۰۸

آغاز: و خان اعظم میرزا عزیز کوکلتاش را به انواع عواطف ... جلوس سال دوم وقایع سال اول ۱۱ ذیقعده ۱۰۱۴ ق. نیز اعظم به بیت الشرف حمل سعادت تحویل یافته؛ **انجام:** درین خانه رفتن ز تدبیر نیست ×× که هر لحظه در قبضه دیگریست. و تلك الایام ... و قد شرعت بتألیفه اثنی و خمسین صفر المظفر و کان ذلك در رمضان المبارك ۱۱۰۱ من الهجرة مقام سلت.

در فهرست بدون نام مؤلف است؛ خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: قرن ۱۲، جا: هند؛ افتادگی: آغاز؛ تملک: اعتضاد ۱۲۸۵ ق؛ واقف: سپهسالار، ۱۲۹۷ ق؛ کاغذ: نخودی هندی، جلد: تیماج سرخ ضربی زرکوب مقوایی، ۴۵گ، ۲۱ سطر (۲/۳×۹/۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۸/۵سم [ف: ۳-۱۷۸]

۵. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۲۱۷/۱

آغاز: برابر

جلد سوم؛ خط: نستعلیق، کا: رام چند، ولد دیونهای ابن کش رام قوم بروت، تا: پنج‌شنبه، ۳ جمادی الثانی۱۱۸۵ق؛ جلد: شمیز عطف پارچه، ۱۳۸گ، اندازه: ۱۳/۵×۲۲/۵سم [ف: ۱-۲۲۵]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۷ سرود

جلد سوم؛ خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مجدول قهوه‌ای، عطف و کنار و گوشه قهوه‌ای سیر، قطع: وزیری [نشریه: ۱۳-۴۳۶]

۷. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۳۲۴-عکسی

آغاز: برابر

نسخه اصل: گنج بخش، ش ۹۶۴؛ خط: شکسته نستعلیق خوش، کا: شاه محمد زمان، ساکن جلال آباد، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ مجلد۳؛ ۲۸۱گ [عکسی ف: ۲-۳۳]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۲۱۸/۴-ف

نسخه اصل: همان نسخه اصل بالا [فیلمها ف: ۳-۲۱۱]

۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۱۳۹-۷/۳۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** بتاریخ نوزده رجب المرجب سنه ۱۲۱۹بوقت دو یاس روز برآمده تمام شد.

جلد سوم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۹ رجب ۱۲۱۹ق؛ جلد: گالینگور سبز، ۲۸۱گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۵سم [ف: ۱-۴۶۴]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۹۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** حافظ صله جهانگیر داد اخترخان پرویز داد و خرم داد.

جلد سوم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمعه ۲۹ ربیع الثانی۱۲۵۸ق؛ روی برگ اول مهر کتابخانه راجه سید محمد مهدی؛ جلد: مقوایی عطف تیماج مشکی، ۲۲۷گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲/۵سم [ف: ۱-۴۱۱]

۱۰. اصفهان؛ صارم الدوله (کتابخانه فرهنگ اصفهان)؛ شماره نسخه: ۹۵۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** حافظ صله جهانگیر اخترخان پرویز داد و خرم داد

جلد سوم؛ خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۳۲۶ق؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: مقوایی با روکش تیماج زرشکی، ریسه دار، ۳۸۳ص، ۱۳ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف:-۸۵]

۱۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۶۹۹۵

آغاز: در تحقیق سوانح و ... وقایع شرایط احتیاط بواجبی رعایت می‌کردم و آنچه برای العین مشاهده افتاد ... زیادت و نقصان مسوده می‌نمودم..؛ **انجام:** و از مردم شهر و دیه که به هوای نظاره آمده بودند از زمین کوته تا پشت بام خانها دو آشیانه و سه آشیانه خلق انبوه بیرون از شمار و حساب تماشائی بودند

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج قهوه‌ای روشن مقوایی مجدول میان جداول بوته‌های ریسه‌ای، ۴۴۸گ، ۲۶ سطر (۱۰/۵×۱۸)، اندازه: ۱۸×۳۱/۲سم [رایانه]

← اقبالنامه عالمگیری > وقایع عالمگیری

● الاقبال و الادبار / ریاضیات / عربی

al-iqbāl wa-l idbār

قوشچی، علی بن محمد، -۸۷۹ قمری

qūščī, ʻalī ebn-e mohammad (-1475)

گزارشی است از قوشچی بر «تحفة».

تهران؛ ملك؛ شماره نسخه: ۳۴۴۷/۳

آغاز: قال الشارح رحمه الله موافقاً لصاحب «التحفة» ان وصول کل من القطبین الی اطراف الاهلیلجی المرتسم منه، انما یکون فی ارباع؛ **انجام:** الاقبال و الادبار منخفا یستخرج ظل القطر الاطول الاهلیلجی البرهان

من فواید العلامة القوشچی فی ...؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: پایان شوال ۱۰۸۹ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن سیاه، ۲گ

(۹ر-۱۰پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۶-۴۲۱]

↩ اقبالیه ⟨ چهل مجلس

● **اقتباس الانوار = سواطع الانوار** / تراجم / فارسی
eqtebās-ol anvār = savāte'-ol anvār

براسوی، محمد اکرم بن محمد علی، ق۱۲
barāsavī, mohammad akram ebn-e mohammad 'alī (-12c)

تاریخ تألیف: آغاز ۱۱۳۵ق، انجام ۱۱۴۲ق؛ محل تألیف: دهلی
زندگی‌نامه مشایخ عرفان و پیران چشت است. در دیباچه داستان خواب‌نما شدن خود و تایید پیامبر (ص) و چهار یار و گروهی از پیران را یاد می‌کند. در ۱ «مقدمه» و ۴ «اقتباس» و سربندهای کوچکتر «نور» و «طالع» (ساطع): مقدمه در ذکر خرقه خلافت الهی و بیان چهار پیر و چهار خانواده؛ اقتباس اول: در مجملی از احوال پیامبر (ص) و خلفای راشدین، در سه «نور»: ۱. پیامبر، ۲. خلفای راشدین، ۳. ائمه معصومین، و مجملی از احوال شیخ عبدالقادر جیلانی؛ اقتباس دوم: احوال خواجه حسن بصری، عبدالواحد بن زید و فضیل ... در سه «نور»: ۱. حسن بصری و ...، ۲. بصیره بصری و ...، ۳. خواجه ناصرالدین ابویوسف چشتی و ...؛ اقتباس سوم: در احوال خواجه معین الدین حسن سجزی و ... در سه «نور»: ۱. خواجه معنی تا فریدالدین شکر گنج، ۲. سلطان علاء الدین علی احمد صابر تا جلال الدین پانی پتی، ۳. شیخ احمد عبدالحق (-۸۴۶ق) تا شیخ محمد عارف عبدالحق، و این یکی در ۱۰ «طالع»: ۱. نسب ایشان، ۲. مبادی احوال آن حضرت تا ملازمت جلال الدین پانی پتی، ... ۱۰. رحلت؛ اقتباس چهارم: ذکر مجملی از احوال شیخ عبدالقدوس گنگوهی، تابندگی شیخ علی براسوی (پدر نگارنده) در سه «نور».
او در مقدمه فهرست منابع خود را این‌گونه نوشته است: سیر الاولیاء، بحر المعالی، روضة الاحباب، شواهد النبوة، روضة الشهداء، روضة الصفاء، حبیب السیر، لطایف اشرفی، مکتوبات سید اشرف جهانگیر، نفحات، مرارة الاسرار، مسیر الاقطاب، تحفة القادریة، تکمله غوث صمدانی، کتاب چهل مجلس شیخ علاء الدوله سمنانی، سبع سنابل، سیر العارفین، مسیر العارفین، اخبار الاخیار، رونق المجالس، ترجمه حکایات الصالحین، اسرار السالکین، طبقات حسامیه، جامع السلاسل، ملفوظ قوص شمسی، جوامع الکلم، ملفوظ میر سید گیسو دراز، فتوحات مکی، تذکرة الاولیاء، انوار العیون، مکتوبات حضرت قطب العالم شیخ عبد القدوس حنفی، لطایف قدسی، کتاب چشتیه بهشینه، نوادر الانوار، گلزار الابرار و آن چه از نقات عدول و پیران فحول استماع کرده است.
آغاز: الحمد لله الذی اظهر الاحوال علی ارباب المجاهدت ... اما بعد می گوید ذره بیمقدار فارغ از گفتگوی اغیار ...

چاپ: لاهور، ۱۸۹۵م، قطع بزرگ، ۳۴۹ص، سنگی.
[فهرست مشترک پاکستان ۱۱/۹۵۷-۹۵۹؛ فهرستواره منزوی ۳/۲۰۱۵-۲۰۱۶]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۳۴۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** از نظر خلق استتار می‌پذیرد و رنگ روی و چشمش بسرخی گراید، و این بیان آخر خلص کلام حضرت شاه اشرف جهانگیر بود که نوشته شد.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۴؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوا، رویه کاغذ ابر و باد، عطف و گوشه‌ها تیماج قهوه‌ای، ۷۱گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۱۷/۵سم [اهدائی رهبر: ۸-۱۵۲]
۲. تهران؛ مرکز فرهنگی خراسان؛ شماره نسخه: ۱۳۷عکسی
بی‌کا، تا: ۱۲۵۰ق؛ ۴۸گ [جنگ: ۱-۴۴۴]

● **اقتباس الانوار فی شرح المنار** / اصول فقه / عربی
iqtibās-ul anwār fī š.-il minār

خراطی، یوسف بن قوماری، ق۸ قمری
xarrātī, yūsof ebn-e qūmārī (-14c)

وابسته به: منار الانوار؛ نسفی، عبدالله بن احمد (-۷۱۰)
تاریخ تألیف: محرم ۷۵۲ق
آغاز: الحمد لله الذی شرح صدور العلماء لاقتباس أنوار الشرایع من منار الأصول

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۴۸۸
خط: نسخ نزدیک به تعلیق، کا: شمس الدین بن علی، تا: ذیقعده ۷۷۸ق؛ کاغذ دولت آبادی، جلد: میشن سیاه، ۱۰۱گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸/۷×۳۰/۳سم [ف: ۱-۴۵]

● **اقتباس المشاهد و التماس العواید** / حدیث / عربی
iqtibās-ul mašāhid wa iltimās-ul 'awāyid

کتابی است در احادیث اهل سنت به نقل از مسلم، بخاری، ابوداود، بزاز، ترمذی و نسایی. این کتاب در ۷ «مشهد» تنظیم شده: ۱. الاحزاب؛ ۲. فضل الطهارة و الصلاة و هو علی نوعین؛ ۳. الادعیة الفاضلة؛ ۴. الصلاة علی النبی (ص)؛ ۵. الترغیب ما جاء فی الرحمة و الرفق؛ (مشهد ۶ به دست نیامد) ۷. الترهیب و تجنب المحرمات. در آغاز مشهد نخست می‌نویسد: «حزب سیدی شیخ یوسف الخضری رضی الله عنه».

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۶۸۸/۲
آغاز: الحمدلله الذی اورد من ارتضاه من عباداة مناهل محبته و افرد من اجتباه من خلقه بالاطلاع علی اسرار معرفته ... و بعد، لما کان اتباع السنة من افضل العبادات؛ **انجام:** باب فی الکبر و التفاخر و دعوی الجاهلیة، روی ابو داوود بسنده عن ابی هریرة ... قال

لایدخل الجنة من فی قلبه مثقال ذرة من کبر، قال رجل ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۹؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی، جلد: مشمعی قهوه‌ای، عطف: تیماج قهوه‌ای، ۴۹گ (۹۶-۱۴۴)، ۱۵ سطر (۱۲×۱۹)، اندازه: ۱۹×۲۷/۵سم [ف: ۳۴-۵۹۷]

● **الاقتداء بالمخالف** / فقه / عربی
al-iqtidā' bi-l-muxālif
رساله استدلالی در صحت اقتداء در نماز جماعت به امام جماعتی است که در مذهب مخالف مذهب ماموم باشد از مذاهب اهل سنت، با تعرض به بعضی از مسائل تقلید یکی از امامان چهارگانه با تلفیق در تقلید.

قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه: ۳۹۹/۱۲
آغاز: اللهم ارنا الحق حقا ... الحمد لله لذاته و جمیل صفاته و الشکر له علی آلائه و نعمائه و هباته؛ **انجام:** و حینئذ فکیف یمنع الاقتداء به مع الحکم بصحة صلاته فی نفسه.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قرمز بدون مقوا، ۸گ (۱۲۳پ-۱۳۰ر)، اندازه: ۱۵/۵×۲۰سم [ف: ۱-۲۵۰]

● **الاقتداء بالمخالف فی المذهب** / فقه / عربی
al-iqtidā' bi-l-muxālif fī-l maḏhab
قاری هروی، علی بن سلطان محمد، -۱۰۱۴ قمری
qārī heravī, 'alī ebn-e soltān mohammad (-1606)
رساله استدلالی در این‌که اهل هر مذهبی می‌توانند در نماز جماعت به امامی که از اهل آن مذهب نباشد، اقتداء نمایند با رعایت آداب و شرائط مخصوصه، مشتمل بر چند «فصل».

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۳۸۰/۴
آغاز: الحمدلله الذی خلق الخلق و صیرهم أزواجاً و جعل لکل أمة منهم شرعاً و منهاجاً؛ **انجام:** مبهم فی حقهم غیر مقطوع بالنسبة الی أحدهم، فرضی الله عنهم و عن ابتاعهم الی یوم الدین
خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه ۱۵ محرم۱۰۹۱ق؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۲۰گ (۱۷۳پ-۱۹۲ر)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۱۴-۱۷۰]

● **الاقتداء فی معرفة الوقف و الابتداء** / تجوید / عربی
al-iqtidā' fī ma'rifat-il waqf wa-l ibtidā'
نکزاوی، عبدالله بن محمد، ۶۱۴-۶۸۳ قمری
nakzāvī, 'abd-ol-lāh ebn-e mohammad (1218-1285)
کتابی است در شناخت وقف و ابتداء در قران کریم مؤلف کتاب را به درخواست جمعی از شاگردانش تالیف نموده است.
آغاز: بسمله، قال الشیخ الفقیه ... و بعد فقد رغب الی جماعة من المشتغلین بتلاوة القران المتصفین بالتجوید و الاتقان ان اجمع لهم ما یجری لی حالة الاقراء مما یتعلق بالوقف والابتداء
[معجم المؤلفین ۱۲۹/۶؛ بروکلمان ذیل ۷۲۹/۱]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۳۷عکسی
آغاز: برابر؛ **انجام:** و یات بخلق جدید
نسخه اصل: ظاهریه-دمشق بشماره ۸۳۸۰ قسمت اول؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲ ربیع الاول ۱۰۴۵ق؛ مصحح، دارای نشان بلاغ؛ ۱۸۳گ، ۲۵ سطر [عکسی ف: ۱-۲۱۷]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۳۸عکسی
آغاز: وفق مفهوم و ما ذلک علی الله بعزیز؛ **انجام:** و قال قتاده: الخناس له خرطوم کخرطوم الکلب فی صدر الانسان فاذا ذکر الله العبد النخنس
نسخه اصل: همان نسخه اصل بالا. قسمت دوم؛ ۱۸۳گ، ۲۵ سطر [عکسی ف: ۱-۲۱۸]

قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۱۰۵۷-عکسی
آغاز: برابر؛ **انجام:** وروس ایها علی عشرة اصرف علی الدال و المیم و النون ... و المیم سبعة مواضع و النون ...
نسخه اصل: همان نسخه اصل بالا. قسمت اول؛ اهدایی: حاج محمد کلاهی، به تاریخ ۲۷ / ۸ / ۱۳۵۱؛ جلد: گالینگور مشکی، ۱۸۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۲-۳۰۴]

قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۱۰۵۸-عکسی
آغاز: سبعة مواضع و الباء اربعة مواضع و الراء ثلاثة عشر موضعا و اللام اربعة مواضع و الالف ستة عشر موضعا. ذکر الوقف و الابتداء؛ **انجام:** و قال قتادة الخناس له خرطوم کخرطوم الکلب فی صدر الانسان فاذا ذکر الله العبد انخنس.
نسخه اصل: همان نسخه اصل بالا. قسمت دوم؛ اهدایی: حاج محمد کلاهی، به تاریخ ۲۷ / ۸ / ۱۳۵۱؛ جلد: گالینگورمشکی، ۱۸۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۲-۳۰۴]

● **الاقتراح فی علم اصول النحو** / نحو / عربی
al-iqtirāh fī 'ilm-i usūl-in naḥw
سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر، ۸۴۹-۹۱۱ قمری
soyūtī, 'abd-or-rahmān ebn-e abī-bakr (1446-1506)
اصول مسائل نحو است مشابه مسائل اصول فقه و مباحث آن علم. مؤلف در تالیف این کتاب از کتب مختلف از جمله از خصائص ابن جنی بهره برده و می‌گوید کتاب خصائص را هر چند ابن جنی در همین موضوع نگاشته و آن را اصول النحو نیز نام داده است، اما به مطالب خارج از موضوع نیز بسیار پرداخته و من آنچه مربوط بوده با تلخیص و اضافات در کتاب حاضر آوردم. مرتب بر چند «مقدمه» و هفت «کتاب»: المقدمات: فیها عشر مسائل؛ کتاب ۱. السماع؛ ۲. الاجماع؛ ۳. القیاس؛ ۴. الاستصحاب؛ ۵. أدلة شتی؛ ۷. التعارض و التراجیح؛ ۸. احوال

مستنبط هذا العلم. سیوطی در این کتاب از کتاب‌ها و مآخذ نادر و مؤلفان بسیار یاد می‌کند و از آن جمله است: لمع الادله و الاعراب فی جدل الاعراب از ابن الانباری، المستوفی (=صاحب المستوفی)، الافصاح للخضراوی، ابن عصفور، ابن الحاج، البدیع (صاحب البدیع)، ابن السراج، ابو علی الفارسی، منهاج البلغاء للحازم، تذکرة ابوحیان، الممتع لابن عصفور، ابن الطراوه، کتاب المصاحف لابن اشته، شرح الجمل ابن الصائغ، ثمار الصناعه لابی عبدالله حسین بن موسی بهنوری الجلیس، الالفاظ و الحروف للفارابی، مناقب الشافعی لابن شاکر، التعلیقه لبهاء الدین بن النحاس، بغیة الامل لعبد الواحد الطواح، الاصول لابن السراج، محصول امام فخر رازی، ابن احمر الباهلی، الاصبهانی، المستوفی.

آغاز: الحمدلله الذی أرشد لابتکار هذا النمط و تفضل بالعفو عما صدر عن العبد علی وجه السهو و الغلط و أشهد أن لا اله الا الله وحده لا شریک له.

انجام: و هذا یشبه من أصول الفقه نقض الاجتهاد اذا بان النصف بخلافه.

چاپ: قاهره، مطبوعات السعادة، محقق: احمد محمد قاسمف چاپ اول، ۲۳۰ص، ۱۳۹۵؛ استانبول، کلیة الآداب، ۱۳۹۷ق.

[کشف الظنون (چاپ استانبول) ۱۳۵؛ فهرست دارالکتب قاهره (چاپ ۱۹۲۶-۱۳۴۵)؛ ۷۸-۷۹ معجم المطبوعات سیوطی]

شرح و حواشی:

۱- قراح الاقتراح الهادیة للعقل الصراح الی اصول النحو الواضح؛ فاضل هندی، محمد بن حسن (۱۰۶۲-۱۱۳۷)

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۴۶۳/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۶۳ق، جا: قسطنطنیه، مدرسه سودلجه؛ جلد: مقوایی عطف تیماج مشکی، ۶۲گ (۱پ-۶۲ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۲۲-۵۱]

۲. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۷۰۹

خط: نستعلیق، کا: ابوتراب نجم ثانی، تا: جمادی الاول ۱۱۳۲ق؛ مصحح؛ اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [نسخه پژوهی: ۲-۱۱۴]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۶۴۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد بن عبدالرحیم متخلص به وفائی، تا: یک‌شنبه ۷ رمضان ۱۲۳۰ق؛ محشی، از متملکات لطفعلی بن محمد کاظم تبریزی با یادداشتهایی از وی در آغاز نسخه، در پایان نیز شعری از خود ثبت کرده است: بنده یزدان کسی باشد که اندر بند اوست ×× دعوی آزادی از بند خداوندی خطاست؛ جلد: تیماج قهوه‌ای روشن ساده و نرم و بدون مقوا، ۱۱۶گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۰/۷×۱۵/۴سم [ف: ۴۳-۲۱۱]

۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۳۶۴

آغاز: فجمعه و ترتیبه صنع مخترع؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۲۸ رمضان ۱۲۴۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ محشی؛ تملک: «محمد تقی الشریف»؛ اهدایی: حاج وزیری؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۸۲گ، ۱۲ سطر (۵/۵×۱۰)، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [ف: ۳-۹۳۹]

۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۲۲۹/۱

نسخه کامل؛ خط: نستعلیق، کا: محمد تقی بن ابی الفتوح، بی‌تا؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی با تیماج یکطرفه درون با گل و بوته رنگین، ۴۲گ (۱۰-۵۱)، ۱۵ و ۱۶سطر (۶×۱۲ و ۷×۱۴) اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۴-۱۲۰۹]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۳۶/۵-طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ فائده‌ها و یادداشت‌هایی است درباره فروق لغات از آن جمله: الفرق بین العلیم و الخبیر و الشهید، الفرق بین القد و القط، الفرق بین الهم و الغم، فائدة حکی عن ابی زید الانصاری ... کل کلمه فیها صاد و قاف یجوز فیها اللغات الثلاث کبصاق و بزاق و بساق؛ کاغذ: اصفهانی شکری رنگ، جلد: تیماج قهوه‌ای حاشیه و عطف و اندرون جلد تیماج به رنگ قرمز، ۵۷گ (۴۲پ-۹۸پ)، قطع: رقعی، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۲۲-۲۴۵]

● اقتصاد بین المللی / اقتصاد / فارسی

eqtesād-e beyn-ol-melalī

دادبخش، محمد، ق۱۴ قمری

dādbaxš, mohammad (-20c)

تقریرات درس دکتر ضیاءالدین هیأت است در سال سوم اقتصاد که بین سال‌های ۱۳۴۷ تا ۱۳۴۸ تألیف شده است، مشتمل بر ۴۴ بحث.

خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۴۳۴/۶

آغاز: نظریه بزرگی معادلات بازرگانی بین المللی، منافع تولید کنندگان: الف- دوام کار بسیاری از تولید کنندگان بورود وسائل یدکی و ماشین آلات و مواد اولیه

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۳۶گ (۲۵۸-۲۹۳)، اندازه: ۱۷/۵×۲۱سم [ف: ۲-۱۰۲]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۷۰۶/۶

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲-۳۴۵]

● الاقتصاد فی الاعتقاد / کلام و اعتقادات / عربی

al-iqtisād fi-l i'tiqād

غزالی، محمد بن محمد، ۴۵۰-۵۰۵ قمری

qazzālī, mohammad ebn-e mohammad (1059-1112)

این کتاب شامل چهار «تمهید» و چهار «قطب» است.

آغاز: بسمله. عوناً بالله صلى الله على سيدنا محمد و آله و سلم تسليما. الحمدلله الذى اجتبى من صفوة عباده عصابة الحق و أهل السنة و خصهم من بين ساير الفرق. و لنفتتح الكلام ببيان اسم الكتاب و تقسيم المقدمات و الفصول و الأبواب، أما اسم الكتاب فهو الاقتصاد فى الاعتقاد و أما ترتيبه فهو مشتمل على أربع تمهيدات تجرى مجرى التوطئة و المقدمات و على أربعة أقطاب تجرى مجرى المقاصد و الغايات. التمهيد الأول فى بيان ان الخوض فى العلم من المهمات فى الدين.
انجام: و هو المطلوب و لنختم الكتاب بهذا فقد أظهرنا الاقتصاد فى الاعتقادو حذفنا الحشو و الفضول المستغنى عنه الخارج عن امهات العقايد و قواعدها و اقتصرنا من أدلة ما أوردناه على الجلى الواضح الذى لايقصر أكثر الأفهام عن دركه ... اذا ردت أعمالنا الينا بمنه و لطفه و سعة جوده. تم الاقتصاد فى الاعتقاد ... .
چاپ: السعودية، دار المنهاج، تصحيح انس الشرفاوى، الطبعة الاولى، ۱۴۳۰ق، ۳۵۲ صحيفة؛ قاهرة، ۱۳۲۰ق؛
[كشف الظنون ۱۳۵/۱؛ معجم المطبوعات ۱۴۱۰/۲؛ مؤلفات الغزالى ۸۷-۸۸]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۰۹۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۶ و ۷؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ تملک: محمد حسن بن حاجی علی؛ مهر: محمد تقی شریف یزدی؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج سرخ لایی، ۹۲گ، ۱۹ سطر (۸×۱۵)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱۶-۴۵۲]
یزد؛ علومی، شیخ علی؛ شماره نسخه: ۶
همان نسخه بالا [نشریه: ۴-۴۳۷]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۵۰۹-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۲۸۵]
۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۰۹۴/۲
خط: نسخ، کا: ابونصر محمد بن محمود نظام نقش بند، تا: ۷۲۱ق؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: میشن سیاه لایی، ۱۹ سطر [ف: ۵-۲۳۱]
۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۲۳/۲
آغاز و انجام: برابر
نسخه اصل: کتابخانه اسکوریال، مادرید اسپانیا، ش ۱۲۷۳؛ خط: مغربی، کا: احمد بن محمد الفخار، تا: ۹۴۷ق؛ ۷۹ص (۳۴۴-۴۲۲)، ۳۰ سطر [عکسی ف: ۳-۵۱۷]

● الاقتصاد فی شرح الارشاد = خطبه شرح ارشاد / فقه / عربی

al-iqtisād fī š.-il iršād = xotbe-ye š.-e eršād

جزایری، عبدالنبی بن سعد، -۱۰۲۱ قمری

jazāyerī, ‘abd-on-nabī ebn-e sa‘d (-1613)

وابسته به: ارشاد الاذهان الی احکام الایمان؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶)
جزائری از پیشوایان مسلک اخباری است و این کتاب را که در حقیقت مقدمه شرح ارشاد او است به مباحث مقدماتی فقه (و در اصطلاح اصولیان: اصول فقه) و در نقد در نقض مجتهدان نوشته: نخست هفت فائده دارد سپس به ذکر کلیات در باب ادله احکام می‌پردازد.
[الذريعة ۲۶۸/۲ و ۷۹/۱۳؛ دنا ۷۹/۲ (۲ نسخه)]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۸۸۶/۲
آغاز: الحمدلله الذى الهمنا قواعد الارشاد الى شرايع الاسلام و خصنا باستبصار سراير الاقوال فى تهذيب الاحكام و دعانا؛ **انجام:** و قيل بالتخيير و قيل بالتساقط و الله اعلم بحقايق احكامه وافق الفراغ من نسخة هذه المقدمه فى ضحى يوم العشرين من شهر ذى العقده احد شهور السنة الخامسة عشر بعد الالف من الهجرة.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: اصفهانی شکری، جلد: تیماج مشکی یک‌لا، ۱۱۹ص (۱۸-۱۳۶)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۷-۲۸۱]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۰۷۰/۳
آغاز: بسمله-امتثالا للخطاب و اقتداء بالكتاب و الله اسم للذات الحق الواجب بالذات و الباء للملابسته و اضافة الاسم اليه لامية او بيانية و اقحامه. ح للتيمن و الاستعانة او فرقا بين التيمن و اليمين و اختار علم الذات لما مز؛ **انجام:** و لان تمام النوع الانسانى بالاشياء المذكورة موجب للبطر و الاشر و ما شابههما ما يودى الى صدور الجناية و التعدى من بعضه على بعض و يعرض له الموت و ما شابهه فاخرت عنها. قال المص [= المصنف]: و نبدا فى الترتيب.
خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲، جلد: مقوایی با روکش تیماج حنایی سیر با جدولی چند خطی، ۴گ (۶۵پ-۶۸پ)، اندازه: ۱۴/۱×۲۴/۸سم [ف: ۲۷/۱-۱۲۳]

● اقتصاد مالی / اقتصاد / فارسی

eqtesād-e mālī

دادبخش، محمد، ق۱۴ قمری

dādbaxš, mohammad (-20c)

شامل بخش‌های مختلفی است در تحول و پیدایش بودجه، تحولات آن در قرون معاصر، مفاهیم بودجه، اصول بودجه، مراحل بودجه، طبقه بندی آن ...

خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۴۳۴/۸
آغاز: مقدمه: در عرصه اقتصاد نظری دو واقعیت وجود دارد یکی اینکه بشر نیازمندیهائی دارد که نامحدود و اشباع نشدنی هستند
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۳۲گ (۳۲۹-۳۶۰)، اندازه: ۱۷/۵×۲۱سم [ف: ۲-۱۰۲]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۷۰۶/۸
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲-۳۴۶]

● **اقتصاد مالیه عمومی** / اقتصاد / فارسی
eqtesād-e mālīye-ye ʻomūmī
دادبخش، محمد، ق۱۴ قمری
dādbaxš, mohammad (-20c)
کتاب در اقتصاد مالیه عمومی است که با استفاده از تقریرات درس دکتر منوچهر زندی حقیق به رشته تحریر در آمده است و از بهمن ۱۳۴۵ شروع در تألیف آن نموده است.

خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۴۳۰
آغاز: قبل ا زانکه به بحث پیرامون مالیه عمومی و مطالب مربوط به آن بپردازیم شایسته است بذکر یک مقدمه کوتاه مبادرت ورزیم ...
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ دارای نقشه هاو نمودارهای مختلف در این فن؛ کاغذ: خط دار معمولی؛ جلد: مقوایی، ۳۸گ، مختلف السطر، اندازه: ۲۱/۵×۲۷/۵سم [ف: ۲-۹۹]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۱۹۰
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳-۴۷۷]

● **الاقتصاد و الارشاد الی طریق الاجتهاد فی معرفة المبدء و المعاد و احکام افعال العباد** / کلام و اعتقادات / عربی
al-iqtisād wa-l iršād ilā ṭarīq-il ijtihād fī maʻrifat-il mabda' wa-l maʻād wa aḥkām-i afʻāl-il ʻibād
شهید ثانی، زین الدین بن علی، ۹۱۱-۹۶۵ قمری
šahīd-e sānī, zayn-od-dīn ebn-e ʻalī (1506-1558)
رساله مختصری در اصول اعتقادی و فروع فقهی است در دو «قسم» : ۱. اصول شامل هفت «باب»؛ ۲. فروع شامل دوازده «باب». نام رساله در دیباچه «الاقتصاد للارشاد الی طریق الاجتهاد فی معرفة المبداء و المعاد و احکام افعال العباد» آمده است.
آغاز: بسمله. رب سهل و یسر و لاتعسر یا کریم. یا من یجود بالوجود و یا الله المحمود صل علی الدلیل الیک و المبعوث من لدیک الذی جاهد فیک حق الجهاد ... اما بعد فان العمر قصیر و العلم کثیر و الناقد بصیر
انجام: و ان لایجعل هذه المرتبة الشریفة شرکاً لها و وسیلة لتحصیلها وفقنا الله و ایاکم للتقوی فانه خیر موفق و معین و الصلوة و السلام علی افضل المرسلین و آله الطیبین الطاهرین
[الذریعة ۲۶۷/۲ و ۲۶۸؛ دنا ۷۹/۲ (۱۲ نسخه)]

۱. **تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۵۳۸**
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: شعبان ۹۷۸ق؛ حواشی با نشانه «منه»؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، ۲۹گ، ۱۴ سطر (۷×۱۱)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف:-۴۶۰]

۲. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۷۱۶/۷**
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد صادق بن محمد رضا تاجر اصفهانی، تا: ۱۶ جمادی الاول ۱۰۳۷ق؛ جلد: تیماج زرد، ۳۵گ (۱۲۷پ-۱۶۱ر)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [ف: ۳۱-۶۴]

۳. **تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: ۲۱۱۱/۱-ب**
آغاز و انجام: برابر
نام مؤلف به قرینه آغاز و انجام نسخه تعیین شد؛ بی‌کا، تا: ۱۰۷۱ق؛ پس از این بندی است از افاضة الانوار؛ ۳۰۸گ (۲۸۱پ-۵۸۸پ) [ف:-۴۴۶]

۴. **تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۴۷۷/۲۱-عکسی**
آغاز و انجام: برابر
نسخه اصل: بایستی در کتابخانه فخرالدین نصیری باشد؛ خط: نستعلیق پخته،بی‌کا،تا:۱۱۰۷ق؛۸ص(۳۰۶-۳۱۳) [عکسی ف: ۲-۳۳]

۵. **قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۲۲۵/۲-۲۱/۱۴۵**
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمدکاظم بن محمدرضا مشهدی، تا: ۱۱۳۱ق؛ جلد: تیماج و عطف گالینگور قهوه‌ای، ۲۵گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱-۴۶۵]

۶. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۹۷۲۰**
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۳۶ق [رایانه]

۷. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۸۱۶**
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۶۷ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نباتی آهار مهره، جلد: تیماج، ۱۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱-۱۳۲]

۸. **قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۹۰۷/۳**
خط: نسخ، کا: محمد شفیع بن فضل الله، تا: دوشنبه ۲۱ رجب ۱۱۹۱ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۴گ (۱۰۲ر-۱۱۵پ)، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [ف: ۱۸-۱۰۱]

۹. **قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۹۳۳/۳**
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۸گ (۲۰۵پ-۲۲۲پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۱۶۹]

۱۰. **قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۱۷۲/۱**
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: ابوالقاسم بن کاظم علوی موسوی، تا: جمعه ۲ ربیع الثانی ۱۲۵۲ق، جا: اصفهان؛ محشی با نشان «للشیخ الحر العاملی طاب ثراه» و «لشیخنا محمد الحر طاب ثراه»، مصحح؛ کاغذ: فرنگی،۱۶گ (۱-۱۶)، ۲۱ سطر، اندازه: ۸/۵×۱۴سم [ف: ۳۸-۵۱۶]

۱۱. **قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۸۷۰/۱**
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۴ق؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای،

۱۵گ (۱پ-۱۵پ)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۲۷-۲۸۹]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۸۸۴/۳

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، تا: ۱۳۳۶ق، جا: نجف اشرف؛ جلد: تیماج مشکی مجدول، ۲۳ص (۲۲۳-۲۴۵)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲۶-۳۶۰]

۱۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۷۹۳/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی اصغر بن رستم قرباغی (قره باغی) (قراباغی)، تا: اوایل قرن ۱۴؛ مصحح، محشی، مقابله شده با نشان «بلغ قبالاً تماماً و کمالاً انشاء الله (تعالی)»؛ کاغذ: دفتری خط دار، ۱۴گ (۹۹-۱۱۲)، ۱۹ سطر، اندازه: ۸/۵×۱۵سم [ف: ۳۴-۸۲۸]

۱۴. اصفهان؛ علامه فانی (ضیاء الدین)؛ شماره نسخه: ۶۵/۶

خط: نسخ، کا: سید محمد بن سید حسین موسوی، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱گ (۱۶۷پ-۱۷۷ر)، ۲۴ سطر [سه کتابخانه اصفهان: ف:-۱۴۷]

۱۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۵۹/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: غلام رضا بن محمد حسین اصفهانی، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰گ (۲پ-۱۱ر)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴-۵۹]

۱۶. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۵۶۱/۲

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، ۲۱گ (۵۸پ-۷۸ر)، ۱۳ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف:-۳۲۸]

● الاقتصاد الهادی الی طریق الرشاد فیما یجب علی العباد / کلام و اعتقادات، فقه / عربی

al-iqtisād-ul hādī ilā ṭarīq-ir rašād fīmā yajib ʻala-l ʻibād

شیخ طوسی، محمد بن حسن، ۳۸۵-۴۶۰ قمری

šayx-e tūsī, mohammad ebn-e hasan (996-1069)

رساله استدلالی مختصری است با عناوین «فصل» شامل دو بخش اصول عقاید و سپس مختصری از احکام فقهی به صورت فتوایی (نماز، زکات، روزه، حج و جهاد). این کتاب از املای مرحوم شیخ است که مباحث اصولی را با اقامه دلایل بدون اطناب ممل و ایجاز مخل بیان داشته و مباحث عبادی را بسیار کوتاه بحث کرده است و بدین جهت در پایان جهاد تفصیل بیشتر را به کتاب «النهایة» و «مبسوط» ارجاع داده است. در معالم العلماء آن را «مجموع الاقتصاد فیما یجب علی العباد» نامیده و در فهرست خود طوسی ش ۶۹۹ «الاقتصاد فیما یجب علی العباد» نامیده شده است. نجاشی از آن یاد نکرده است.

آغاز: الحمدلله علی سوابغ نعمه و تتابع مننه ... و بعد فانی ممتثل ما رسمه الشیخ الاجل اطال الله بقاه و عضد کافة اولیائه

انجام: فان ادی الی قتلهم لم یکن علی القاتل شیء و اللص محارب و تفصیل ذلک بیناه فی النهایة ... علی التوفیق من خدمته و المسارعة الی امتثال مرسومه و هو حسبی و نعم الوکیل و الحمدلله رب العالمین

چاپ: تهران، منشورات مکتبه چهل ستون، ۱۴۰۰ق=۱۳۵۸ش، ۳۲۰ص

[دنا ۷۸/۲ (۱۹ نسخه)]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۱۲۰/۷

آغاز و انجام: برابر

خط: تحریری، کا: علی بن محمد بن حسن خوراسکانی، تا: با تاریخ ۱۰۳۶ق؛ مصحح؛ مهر: کتابخانه مجدالدین؛ تملک: اسدالله، محمد باقر بن شیخ اسدالله؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۵۵ص (۲۹۵-۵۴۹)، اندازه: ۱۳×۲۵سم [ف: ۳۲-۱۵۲]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۹۶۹-ف

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالمجید بن مظفر بن حسن بن محمد بن محروم توبلی کوری، تا: پنج‌شنبه ۲۴ جمادی الاول ۱۰۴۴ق، جا: شام؛ مصحح؛ تملک: احمد بن عبدالله مورخ ۱۱۴۹ هـ ق؛ ۱۷۵گ، ۱۵ سطر [فیلمها ف: ۱-۲۸۵]

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۳۱۱۷ عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [ف: ۳-۱۲۸۲]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۶۵۹

آغاز: و ایثار الدین و صرف الهمة الیه ... و یثمر الخلاص آجلاً؛

انجام: برابر

خط: نسخ، کا: سلمان بن خلیل الله، تا: ۸ ذیحجه ۱۰۸۰ق؛ افتادگی: آغاز (چهار پتج ورق)؛ مصحح، مقابله شده در روز دوشنبه هشتم ذیحجه ۱۰۸۰ در قزوین؛ اهدایی: رهبری خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی یک‌لا، ۲۰۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [اهدائی رهبر: ۳-۸۰]

۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۹۲۲/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ضیاءالدین بن عبدالحسین سبزواری، تا: ۱۰۸۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج یک‌لا تریاکی سیر، ۲۰۱ص (۹۸پ- ۲۹۸)، ۱۵ سطر (۷×۱۱/۵)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۱۰-۵۹۳]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۲۴۵

خط: نسخ، کا: ملا حسین بن محمد باقر یزدی، تا: ۱۷ ذیقعده ۱۰۸۹ق [مختصر ف:-۷۷]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۶۹۴/۱۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: مرتضی بن نورالله حسینی، تا: رجب ۱۱۲۶ق؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۱۴۹گ (۸۱پ-۲۲۹ر)، اندازه: ۱۷×۲۰/۵سم [ف: ۱۰-۹۵]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۱۶۵

آغاز: بسمله، الکلام فی العبادات الشرعیه عبادات الشرع خمس الصلاة و الزکاة و الصوم؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: سید محمد باقر سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ کاغذ: فستقی آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای یک‌لا، ۳۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [ف: ۲۱/۱-۱۳۴]

۸. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۸۹۱**
آغاز: بسمله، الکلام فی العبادات الشرعیه عبادات الشرع خمس الصلاة و الزکاة و الصوم؛ **انجام:** برابر
بخش دوم در عبادات می‌باشد؛ خط: نسخ، کا: ظاهراً امیر خراسانی، تا: ۱۲۳۶ق؛ توسط سید مصطفی حسینی خوانساری در رجب ۱۳۷۲ تصحیح و مقابله شده، اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: تیماج مشکی یک‌لا، ۲۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۳-۷۹]

۹. **مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۱ عکسی**
نسخه اصل: نسخه شماره ۷۰۹ کتابخانه سید محمد علی روضاتی در اصفهان؛ خط: نسخ، کا: محمد بن سید زین العابدین موسوی، تا: چهارشنبه ۱۰ جمادی الاول ۱۲۶۷ق؛ از روی نسخه مغلوط که با همان نسخه مقابله شده است؛ جلد: کالینگور سبز، ۹۱گ، ۲۰ - ۲۱ سطر [ف: ۳-۱۲۸۲]

۱۰. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۵۴۴**
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: عبدالله بن محمد حسن هشبرودی تبریزی نجفی، تا: ذیحجه ۱۳۳۸ق؛ جلد: تیماج سیاه ساده، ۱۰۳گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۳۳/۱-۹۰]

۱۱. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۹۴۲**
آغاز: بسمله، الکلام فی العبادات الشرعیه عبادات الشرع خمس الصلاة و الزکاة و الصوم؛ **انجام:** برابر
بخش عبادات؛ خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمد رضا حسینی، تا: ربیع الثانی۱۳۴۶ق؛ توسط آقا سید مصطفی حسینی در سال ۱۳۷۳ تصحیح و مقابله شده، اهدایی: رهبری، در خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: مقوا، ۱۷گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۳-۸۱]

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۳۰۳-۳۲/۳
عکسی. نسخه اصل: همان نسخه بالا [ف: ۱-۴۶۵]

۱۲. **قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه: ۱۸/۳**
بخش فقهی کتاب؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: احمد بن محمد صادق قمی، تا: ۱۳۷۱ق؛ جلد: تیماج زرشکی، ۳۲گ (۱۰۵پ-۱۳۶پ)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۸×۲۲/۵سم [ف: ۱-۱۷]

۱۳. **تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۲۰/۱۰ و ۳۷۵۱-ف**
آغاز: الکلام فی العبادات الشرعیة. عبادات الشرع خمس. الصلوة و الزکوة و الصوم و الحج و الجهاد و آکدها و اعمها فرض الصلوة لانها لاتسقط فی حال من الاحوال مع ثبات العقل ... و نحن نذکر واحدا واحدا منها علی وجه الاختصار فان استیفاء ما یتعلق بکل واحد منها قد بسطناه فی النهایة و المبسوط و الغرض هنا ذکر ما لابد منه علی کل حال؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۵گ (گ ۲۵۱ر-۲۷۵ پ) [ف: ۵-۱۷۸۱] و [فیلمها ف: ۲-۲۴۳]

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۷۲۸۱ عکسی
نسخه اصل: همان نسخه بالا [ف: ۳-۱۲۸۳]

● الاقتصار بصحیح الاثار عن الائمة الاطهار / فقه، حدیث / عربی

al-iqtiṣār bi-ṣaḥīḥ-il āṯār ʻan a'immat-il aṯhār

ابن حیون، نعمان بن محمد، -۳۶۳ قمری

ebn-e hayyūn, no'mān ebn-e mohammad (-974)

کتاب روایی متوسطی در دو جلد در بیان اخبار وارده از ائمه معصومین (ع) در احکام فقهی «علم الفتیا» است که طبق مقدمه مؤلف به درخواست برخی امراء و قضات نگاشته و سبب تألیف آن چنین بوده که وی ابتدا اخبار معصومین در علم فتوی را به صورت مبسوط نگاشته و سپس آنها را خلاصه کرده که هر دو در دستیابی به مقصود نامطلوب است، لذا این کتاب را به صورت متوسط نوشت و سند برخی روایات را با اقرب اسانید به خلیفه فاطمی «المعز لدین الله» (-۳۶۵ق) رسانید و سند بقیه را به امر وی حذف کرد. جلد اول کتاب شامل هشت [فصل] است: ۱. الرغائب فی طلب العلم؛ ۲. طهارت؛ ۳. وضو؛ ۴. صلات؛ ۵. زکات؛ ۶. صوم؛ ۷. حج؛ ۸. جهاد. این جلد در سال ۳۴۸ق (تاریخ قرائت کتاب توسط پسر مؤلف بر پدرش) تألیف شده است. جلد دوم از بیع و شراء تا انتهای حدود و دیات می‌باشد.
چاپ: نشره محمود وحید میرزا، دمشق، مطبوعات المعهد الفرنسی، ۱۹۵۷م، ۱۶۹ص
[دنا ۷۹/۲ (۱ نسخه)]

۱. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۳۱۳۱**
آغاز: بسمله. الحمد لله شکراً علی آلائه و احسانه و نعمته؛ **انجام:** لما رأیت الیوم امراً منکراً ×× اضرمت ناراً و دعوت قنبراً تم الجلد الاول من کتاب
جلد ۱؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصدر است به اجازه روایت «الحاکم بأمرالله» برای نوه مؤلف (حسین بن علی بن نعمان) و اجازه روایت مؤلف (در سال ۳۴۸ق) و المعز لدین الله و العزیز بالله برای فرزند مؤلف علی بن نعمان. آغاز ضمیمه: «الجلد الاول عن کتاب مختصر الآثار ... بسمله الحمدلله علی ما أولی به من آلائه ...»؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۴؛ کاغذ: نخودی آهار مهره فرنگی، جلد: تیماج فرنگی عنابی با نقوش ریسه ای، ۲۰۵گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۲-۶۵۱]

۲. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۲۱۱۲**
آغاز: بسمله. الحمدلله بما هو اهله و مستحقه و صلی الله علی النبی

و آله؛ **انجام:** و یقتضی بین اهل الکتاب اذا هم تخاصموا الیه سلم الله تعالی

جلد دوم؛ خط: نسخ، کا: اسماعیل بن یوسف علی، تا: ذیقعده ۱۳۲۴ق؛ اهدائی: رهبری، در بهمن ۱۳۸۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای با جدول زرین، ۱۳۷گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۹سم [اهدائی رهبر: ۳-۸۱]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۴۲۰

آغاز: روینا عن اهل البیت صلوات الله علیهم أنهم نهوا عن بیع الاحرار و کل ما لا یحل ملکه؛ **انجام:** و یقضی بین أهل الکتاب اذا تخاصموا الیه بکتاب الله عزوجل

جلد دوم؛ خط: نسخ، کا: علی حسین بن عبد العلی مبارکپوری، تا: ۱۳ ربیع الثانی ۱۳۴۶ق؛ جلد: مقوایی عطف گالینگور مشکی، ۳۸گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۹-۲۰۵]

● **اقتضاء الامر بالشئ للنهی عن ضده** / اصول فقه / عربی
iqtiḍā’-ul amr bi-š-šay’ li-n-nahy ‘an ḍidd-ih

رشتی، حبیب الله بن محمد علی، ۱۲۳۴-۱۳۱۲ قمری
raštī, habīb-ol-lāh ebn-e mohammad ‘alī (1819-1895)

مؤلف در این رساله مانند رساله مقدمه واجب از شیخ و استاد و صاحب کشف الغطاء و صاحب حاشیه معالم بسیار یاد می‌کند در آغاز پنج «مقدمه» دارد. در مقدمه پنجم مسئله ترتب را (نه با این عنوان) مطرح و دلایل جواز ترتب را از قائلان آن صاحب کشف الغطاء و شاگردش شیخ محمد تقی اصفهانی در حاشیه معالم و پس از آنان صاحب قوانین و فصول نقل می‌کند: «قال فی کشف الغطاء فی البحث عن المقدمات ... وای مانع ن ان یقول الامر المطاع اذا عزمت علی معصیتی فی ترک کذا افعل ... انتهی و قد ذکرنا.. فی بحث مقدمة الواجب و بینا فسادها ... فلا نطیل بذکر ما فیها هنا بل نشیرا جمالا الی حاصل کلام المحشی و نجیب عنه و حاصل کلامه ان تصادم الامرین المضیقین من المستحیلات ... و لکن مصادمة الامر المضیق و الامر الموسع لاضیر فیها لان مرجعه الی وجوب الموسع علی تقدیر العصیان فی ترک المضیق ... لانه لیس من التکلیف بالامرین فی آن واحد ... هذا حاصل جمیع کلماته تلویحا و تصریحا و انت خبیر ان هذا کر علی مافر.»

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۲۹/۲-طباطبائی

آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین ... و بعد فهذه مسئله معروفة معرکة للآراء یبحث فیها عن اقتضاء الامر بالشی للنهی عن ضده ... یستدعی رسم مقدمات؛ **انجام:** و اما استحباب الضد الخاص فهو مبنی علی تمامیة قول الکعبی و لانقول به کمامر. تمت المسئله

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی آبی رنگ، جلد: تیماج قرمز، ۲۴ص (۶۴-۸۷)، ۲۰ سطر، قطع: وزیری کوچک، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۳-۳۱۸]

● **اقتضاء الامر بالشئ للنهی عن ضده** / اصول فقه / عربی
iqtiḍā’-ul amr bi-š-šay’ li-n-nahy ‘an ḍidd-ih

اصفهانی کمپانی، محمد حسین بن محمد حسن، ۱۲۹۷-۱۳۶۲ قمری
esfahānī kompānī, mohammad hoseyn ebn-e mohammad hasan (1880-1943)

تقریرات درس مرحوم کمپانی است.

قم؛ حجت کوهکمری؛ شماره نسخه: ۵۲/۹

خط: نستعلیق نازیبا، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح [ف:-۵۲]

● **اقتضاء الامر بالشئ للنهی عن ضده** / اصول فقه / عربی
iqtiḍā’-ul amr bi-š-šay’ li-n-nahy ‘an ḍidd-ih

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۱۱۵/۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [ف: ۳-۲۸]

● **اقتضاء حکمت الهی** / عرفان و تصوف / فارسی
eqtezā’-e hekmat-e elāhī

سیف الدین باخرزی، سعید بن مطهر، ۵۸۶-۶۵۹ ؟ قمری
sayf-od-dīn bāxarzī, sa‘īd ebn-e motahhar (1191-1262)

کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه: ۴۷/۵

آغاز: بسمله. الحمدلله و سلامه علی عباده الذین اصطفی چون حکم و حکمت الهی تعالی و تقدس اقتضا می‌کند

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: شکری فرنگی، جلد: تیماج عنابی ضربی، ۲ص (۴-۵)، ۳۷ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف:-۷۹]

● **الاقتضاب علی طریق المسالة و الجواب** / طب / عربی
al-iqtiḍāb ‘alā ṭarīq-il mas’ala wa-l jawāb

طبیب، سعید بن ابی الخیر، -۵۸۹ قمری
tabīb, sa‘īd ebn-e abe-l-xayr (-1194)

کتابی است در اعضای بدن انسان و امراضی که بدان دچار می‌شود و علاج آن امراض و داروها و ترکیب‌ها و استعمال‌های آنها که مؤلف آن را به صورت سؤال و جواب مرتب کرده است. در هفت «مقاله»: ۱. حد الطب و موضوعاته و الامور الطبیعیة؛ ۲. الکلام الکلی فی الامراض و الاسباب و الاعراض؛ ۳. کیفیة حفظ الصحه و تدبیر الاسنان و الانتقالات فیها فی البلدان؛ ۴. اصناف المعالجات بالطریق الکلی ایضاً؛ ۵. الادویة المفردة؛ ۶. الامراض الواقعة باعضاء الانسان من الرأس الی القدم؛ ۷. الامراض التی لاتخص عضواً بعینه عند حدوثها و ذکر ما یتعلق

بها. چلبی می‌نویسد که «اقتضاب المجموع علی طریق المسألة و الجواب فی الطب» از یکی از پزشکان و مختصر آن از ابونصر بن ابی الخیر مسیحی است. بروکلمن (ذیل ۸۹۳: ۱) از نسخه‌های این کتاب یاد کرده است، سزگین (۳۲۷: ۳) آن را به نام «الاقتضاب فی المسئلة و الجواب» آورده و از اخوابی سهل مسیحی دانسته است.

[الطب الصیدلیة ص۳۷؛ تاریخ الطب ۴۷۸؛ معجم المؤلفین ۴-۱۳۲؛ کشف الظنون ۱-۱۳۵؛ عیون الانباء ۱-۳۰۱-۳۰۲؛ بروکلمان (المانی) ۱-۴۹۱]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۱۰

خط: نسخ معرب، کا: عیسی بن صاعد مسیحی، تا: چهارشنبه ۱۱ ذیقعده ۶۵۲ق؛ مقابله شده با اصل منقول که بر خود مصنف خوانده شده بوده او در ص ع مؤلف را «سید اوالد العم ابی نصر سعید بن المسیحی رضی الله عنه» می‌خواند؛ تملک: علی بن عبدالمجید طبیب در ۷۲۶، عبدالله بن علی الحسینی الحلبی الکاشی المتطبب در ۸۴۰، ابن المتطبب المعروف برم قلعه در ۱۱ع ۷۵۰/۲، عبدالله ابن هرمس بن عیسی المسیحی، حسن بن شاه بن ابی طالب نیشابوری، حسن ابن عبد علی ابن فومل ۸۰۴-با تاریخ تولد عفیف الدین عبدالملک در بامداد روز چهارشنبه ۲۸ روز گذشته از شعبان ۸۰۳، ناصرالدین احمد در ۸۱۴ هر دو باید به خط پدر باشد، غیاث الدین عبدالله در ۲۹ ذق ۱۱ ...، محمد در ۸۰۴؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج زرد و مشکی و مقوایی با لولا، ۱۷۱گ، ۱۹ سطر (۱۳×۲۴)، اندازه: ۱۹×۳۱سم [سنا: ف: ۲-۳۰۵]

● **اقدامات روسیه در آسیای مرکزی** / تاریخ / فارسی

eqdāmāt-e rūsīye dar āsīyā-ye markazī

در این رساله پاره‌ای از اقداماتی که دولت روس برای گرفتن آسیای مرکزی کرده است و آراء دانشمندان در این باره آمده است.

تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: ۱۸۶-ج

آغاز: باندازه یک صفحه: زیاده از صد سال است که روسها بخیال تسخیر آسیای مرکزی افتاده اند؛ **انجام:** و فهم آن از پیش نهایت دشوار گوئیم ... که فردا چه بازی کند روزگار. و السلام. تمام شد در شب بیستم ربیع الاول سنه ۱۳۰۳.

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: شب ۲۰ ربیع الاول ۱۳۰۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: مقوا، ۶۲گ، ۱۱ سطر (۹×۱۳/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف:-۱۸]

● **الاقدس** / بهائیت / عربی

al-aqdas

بهاء الله، حسینعلی بن میرزا بزرگ، ۱۲۳۳-۱۳۰۹ قمری

bahā'-ol-lāh, hoseyn-'alī ebn-e mīrzā bozorg (1818-1892)

کتاب اقدس از مقدس ترین و از متون اصلی و محوری فرقه بهائیت است که در آن مقررات و نظام‌نامه‌های فرقه بهائیه نوشته شده است، بهائیان این اثر و نیز کتاب «مبین» اثر دیگر بهاءالله را که بعد از ادعاهای وی نوشته شده از جانب خدا می‌دانند.

آغاز: بسم الحاکم علی ما کان و ما یکون. او اول ما کتب الله علی العباد عرفان مشرق وحیه و مطلع امره.

انجام: قد حرم علیکم شرب الفیون إنا نهیناکم عن ذلک نهیا عظیما فی الکتاب والذی شرب إنه لیسی منی اتقوا الله یا اولی الالباب.

چاپ: ضمیمه کتاب البابیون و البهائیون نوشته عبدالرزاق حسنی، بغداد، دارالحریة للطباعة: ۱۹۸۴ (چاپ پنجم)

[نسخه‌های منزوی ۱۷۳۴؛ دنا ۸۰/۲ (۲۲ نسخه)]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۱۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: سفید، جلد: پارچه قرمز و مقوایی، ۷۶گ، ۹ سطر (۴×۶)، اندازه: ۶×۱۰سم [سنا: ف: ۲-۹۰]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۹۳/۱ طباطبائی

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۶۴گ (۱-۶۴) [ف: ۲۳-۶۸۹]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۶۳۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۵۳گ، ۹ سطر (۶×۱۰/۵)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۸-۲۱۷]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۱۰۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: کاغذ دولت آبادی، جلد: میشن سرخ، ۷۲گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۸/۸×۱۳/۶سم [ف: ۱-۴۵]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۱۱۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ دولت آبادی، جلد: میشن سبز، ۲۲گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲/۷×۲۰سم [ف: ۱-۴۵]

۶. مشهد؛ مدرسه آیة الله خوئی؛ شماره نسخه: ۲۲۷

بی‌کا، تا: قرن ۱۴ [اوراق عتیق: ۱-۲۴۱]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۶۸۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ جلد: تیماج عنابی، ۱۰۳گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [ف: ۳۴-۴۲]

۸. تهران؛ انجمن آثار و مفاخر فرهنگی؛ شماره نسخه: ۳۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** لمن فاز بایامی و مریئا لمن شرب کوثر الحیوان من هذا القلم.

خط: نسخ خوش، کا: زین المقربین، تا: محرم ۱۳۰۵ق، جا: عکا؛ مقابله شده و دارای بلاغ؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۳۹۱ص، ۱۵ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۲/۵×۲۲سم [ف:-۲۰۵]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۵۷۳-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۲-۱۹۰]

۹. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۶۹۳**
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: رضا یزدی، تا: ۱۳۰۹ق [الفبائی: ۶۲]
۱۰. **قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۶۸۴**
آغاز: ان اول ما کتب الله علی العباد عرفان مشرق وحیه و مطلع امره الذی کان مقام نفسه فی عالم الاوامر و الخلق ... آغاز ترجمه: بدرستی که اول آنچه نوشته است خدا بر بندگان شناختن محل ظهور وحی خداست و محل طلوع امر خدا؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۹ق؛ طبق یادداشتی روی برگ اول دارای چهار صد و هفتاد آیه می‌باشد و در این نسخه به فارسی نیز ترجمه شده است؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۶۱گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۲-۳۴۶]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۷۶۸
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۷-۳۶۱]
۱۱. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۲۷۹**
خط: نسخ، کا: عطاءالله مرف زاده، تا: ۱۳۴۷ق؛ جلد: گالینور سبز، ۱۷۸ص، ۹ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۳۳/۲-۶۰]
۱۲. **تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۶۵۷۶**
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ معرب، کا: سید حسن ناصری، تا: ۱۳۵۱ق؛ در برگ‌های ۳۱پ تا ۳۴پ مطالبی به صورت سؤال و جواب از بهاءالله، نام ماه‌ها و روزهای بهایی، احکام ارث، اصول تعالیم بهاء الله، نماز میت، دعای میت، زیارت اهل قبور نوشته شده است، در نسخه حاضر اشاره ای به نام کتاب نشده ولی با توجه به اطلاعاتی که در مورد کتاب اقدس از کتاب «باب‌گری و بهایی‌گری» تألیف محمد مهدی اشتهاردی به دست آمد، به نظر می‌رسد نسخه ما همین کتاب اقدس باشد. منبع مذکور کتاب اقدس را دارای ۴۹ صفحه و شامل ۴۷۰ آیه معرفی کرده که اگر در نسخه حاضر جاهای خالی ما بین عبارات عربی را شماره آیه‌ها فرض کنیم شامل حدود ۴۳۰ آیه می‌شود که قسمت بیشتر کتاب اقدس را در می‌گیرد؛ کاغذ: کاغذ دفتری خطدار، جلد: مقوایی با روکش کاغذی مشکی، عطف و گوشه‌ها تیماج مشکی، ۲۴گ (۱پ-۲۴پ)، ۹ سطر (۱۵/۵×۱۷)، اندازه: ۱۸×۲۲سم [رایانه]
۱۳. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۲۷۷**
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: عطاءالله مشرف زاده، تا: ۴ بهمن ۱۳۴۴ش؛ جلد: مشما آبی، ۱۷۸ص، ۹ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۳۳/۲-۵۹]
۱۴. **تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۸۳۸۳/۲**
بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی-مجموعه نوازی؛ اندازه: ۱۳×۲۱سم [رایانه]
۱۵. **تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۱۰۱۰**
بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از از ذبیح الله محسنی [رایانه]
۱۶. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۶۸۱۳**
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ خفی، کا: امین پور، محمد، بی‌تا؛ قطع: حمایلی [رایانه]
۱۷. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۶۸۱۴**
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد امین پور، بی تا [رایانه]
۱۸. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۶۸۰۷**
آغاز: الله اظهر ان یا خلق الله تقرؤن لتوقنون هو الاعلی؛ **انجام:** فلتثقن الله حق التقی لعلکم یوم القیمة عند الله لتجون
خط: نسخ خوش خفی، بی‌کا، بی‌تا [رایانه]
۱۹. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۶۸۹**
آغاز: برابر، **انجام:** بر شیخ و سید و امثال آنان نیز داشته و از هیچ کس پروا ندارید
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [رایانه]
۲۰. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۶۷۸۶**
آغاز: مقدمه در عصر رسولی آئین نازنین بهائی پدران و اجداد ما؛ **انجام:** و لا اله الا انت الغالب المقتدر القوی القدیر
خط: نسخ خفی، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: رقعی [رایانه]
۲۱. **یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۹۵۸**
بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۱۳-۳۵۰]
۲۲. **یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۹۵۹**
بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۱۳-۳۵۰]
۲۳. **یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۹۶۰**
بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۱۳-۳۵۰]
۲۴. **یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۴۲۶۳**
بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۱۳-۳۸۱]
۲۵. **تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۰۶۱-ف**
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۷۸ص [فیلمها ف: ۳-۱۰]
۲۶. **قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۲۰۲۵/۱**
بی‌کا، بی‌تا؛ ۴۳گ، اندازه: ۸×۱۳سم [ف: ۳-۱۶۹]
۲۷. **تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۸۸۲**
آغاز و انجام: برابر
در ۴۴۷ بند است؛ خط: نسخ تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ جا: عکا؛ کاغذ: فرنگی الوان، جلد: مقوایی ساده نخودی، ۳۷گ، ۸-۱۲ سطر (۱۲×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴×۱۹سم [رایانه]

● **الاقرار = حاشیه قواعد** / فقه / عربی
al-iqrār = hāšīye-ye qavā‘ed
عاملی، حسین بن عبدالصمد، ۹۱۸-۹۸۴ قمری
‘āmelī, hoseyn ebn-e ‘abd-os-samad (1513-1577)
وابسته به: قواعد الاحکام فی معرفة (مسائل) الحلال و الحرام؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶)
حاشیه‌ای است از او که در پاسخ خرده‌گیری شهیدین و شیخ علی از گفته علامه حلی در قواعد در پایان مبحث اقرار این

حاشیه را نوشته است.
آغاز: بسمله. قال العلامة فی القواعد فی اواخر مباحث الاقرار: و لو اقر بزوج لذات الولد اعطاه ربع نصیبه و الا النصف. هکذا وقعت عبارة القواعد و الشرایع و اعترضها شیخنا الشهید فی حواشیه علی القواعد و تبعه الفاضلان: الشیخ علی فی شرحه علی القواعد و الشیخ زین الدین فی حواشیه.
انجام: و احکام ما اذا اقر الوارث بزوجه یعلم عند التأمل بالمقایسة الی ما تقرر. هذا هو التحقیق. و الله ولی التوفیق

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۱۸/۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد امین قاری، تا: اواخر ربیع الثانی ۱۰۱۴ق، جا: نخجوان؛ از روی خط مؤلف؛ ۲گ، (۱۸۷پ-۱۸۹ر) [ف: ۵-۱۸۶۵]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۹۰۰/۴۸
آغاز: قوله، و لواقر بزوج لذات الولد اعطاه ربع نصیبه و الا النصف، هکذا وقعت عبارة القواعد و الشرایع و اعترضها الشیخ الشهید؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای مغزی دار، ۲گ (۱۳۸پ-۱۳۹ر)، ۲۵ سطر (۱۵×۲۹)، اندازه: ۲۳×۳۵سم [ف: ۱۴-۷۴]

● الإقرار / فقه / عربی

al-iqrār

مازندرانی، محمد صالح بن محمد محسن، ق۱۳ قمری
māzandarānī, mohammad sāleh ebn-e mohammad mohsen (-19c)

رساله‌ای در تأیید نظر سید محمد باقر شفتی (حجة الاسلام).

اصفهان؛ روضاتی، سید احمد؛ شماره نسخه: ۱۷۱/۳
کاتب = مؤلف، بی‌تا، ۱۴ سطر، اندازه: ۹×۱۴سم [ف:-۱۱۵]

● الاقرار / فقه / عربی

al-iqrār

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۷۹۷/۴
آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین ... اعلم ان الاقرار نفسه عبارة عن القرار و الاستقرار
رسالة متعلقة بالاقرار، من الریاض المسمی بشرح الکبیر؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن تریاکی، ۲۱گ (۷ر-۲۷پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷/۳×۲۳/۸سم [ف: ۹-۴۳]

← الاقرار، الجعالة و الایمان و النذر ← هدایة الانام فی شرح شرایع الاسلام

● اقرار الرجل بطلاق زوجته / فقه / عربی

iqrār-ur rajul bi-ṭalāq-i zawjat-i-h

میرزای قمی، ابوالقاسم بن محمد حسن، ۱۱۵۱-۱۲۳۱ قمری
mīrzā-ye qomī, ab-ol-qāsem ebn-e mohammad hasan (1739-1816)

اگر مردی اقرار کند که زن خود را طلاق داده آیا اعتراف او در حقوق همسر مانند سقوط نفقه، همخوابی و مانند آنها نافذ است یا خیر؟ در این رساله که دارای پنج مقدمه و دو مقام می‌باشد استدلال بر عدم نفوذ اقرار شده است.
آغاز: الحمدلله و کفی و الصلاة علی عباده الذین اصطفی أما بعد فهذه کلمات فی بیان مسألة وقع التشاجر فیما بین أهل عصرنا، و هی أن الرجل قال طلقت زوجتی.
انجام: لما مر من أن مجرد کون الفعل لاحد و کونه أعرف بفعله لا یقاوم الاصل و الاستصحاب بقاء الزوجیة و توابعها.

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۲۵۱/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قرمز، ۸گ (۱۷۲پ-۱۷۹ر)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۴-۶۲]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۶۶۷ض۱۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد علی رضوی، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: تیماج ماشی، ۵۸ص، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۲۱/۱-۶۶۵]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۳۰۵/۴
خط: نسخ، بی‌کا، تا: از عصر مؤلف؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۸گ (۴۷پ-۸۴پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲۴-۹۹]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۰۹۲/۴
خط: نسخ، کا: محمد حسن پودئی سمیری، تا: از عصر مؤلف؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۱گ (۵۰پ-۹۰ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۴-۷۶]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۵۹/۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: غلامرضا بن محمد حسین اصفهانی، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۴گ (۷۴پ-۱۱۷پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴-۶۲]

۶. گلپایگان؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۰۶/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** لأنه لیس لها شیء یعتمد علیها الا الاستصحاب و المفروض انه لا تنکر قوله و لا یکذبه فلابد من تصدیقه لما مرو أما الصورة الثانیة

در فهرست ناشناس؛ کا: زین العابدین گلپایگانی، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج کرمی ضربی، ۴گ (۱۵۶ر-۱۵۹پ)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [کتابخانه‌های گلپایگان: ف:-۷۷]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۱۱۲/۱۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الجواب لانکر ثبوته مع تصدیقها او جهالتها و اما لو کذبته و انکر ته فلا دلالة فی الروایات و کلمات الفقهاء علی حکمته هذا

خط: نستعلیق مایل به نسخ، کا: محمد حسین شریف بن محمد باقر، بفروئی یزدی، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، ۲۳گ (۱۰۱-۱۲۳)، ۱۷ سطر، اندازه: ۷×۱۴سم [ف: ۲۸-۱۷۹]

← اقرار الزوج بطلاق زوجته > مبلغ النظر و نتیجة الفکر

● **اقرار المریض** / فقه / عربی

iqrār-ul marīḍ

محقق کرکی، علی بن حسین، ۸۹۰-۹۴۰ قمری

mohaqqeq-e karakī, ‘alī ebn-e hoseyn (1486-1534)

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۴۴۳/۴

انجام: لاینفذ منه حتی یتبین

خط: نسخ، کا: مصطفی بن حسن، تا: ۱۲۹۷ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج کبود، ۷ص (۹۵-۱۰۱)، ۱۵ سطر (۹/۵×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۵-۱۶۵۶]

● **اقرار المریض** / فقه / عربی

iqrār-ul marīḍ

طباطبائی حائری، جعفر بن علی نقی، -۱۳۲۱ قمری

tabātabā’ī hā’erī, ja‘far ebn-e ‘alī naqī (-1903)

تاریخ تألیف: یک‌شنبه ۷ ربیع الاول ۱۲۹۶ق

رساله فقهی مختصری است شامل بحثی استدلالی درباره اقرار مریض در مورد اموالش که مورد اختلاف فقهاست.

[الذریعة ۲۵۱/۱۰]

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۹۳۱/۵-۳۵/۱۱۱

آغاز: بسمله حمدله والصلوة ... وبعد فهذه رسالة مختصرة مشتملة علی نبذة من افکاری القاصرة فی مسألة اقرار المریض بمال له لغیره التی اختلف آراء علمائنا البررة فی نفوذه من الاصل و الثلث؛ **انجام:** فیما اطلق الاحتمال المتقدم عن جامع المقاصد و ما مر من ضعفه و الحمد لله علی اوله وآخره فرغ من تسویده مؤلفه ...

خط: نسخ،کاتب=مؤلف،تا: ۱۲۹۶ق؛ با حواشی «منه»؛ جلد: تیماج سرخ مجدول، ۹گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱-۴۶۶]

● **الاقرار مع الاستثنائات المتعاقبة** / فقه / عربی

al-iqrār ma‘a-l istiṯnā’āt-il muta‘āqiba

کاشف یزدی، قاضی بن کاشف الدین محمد، -۱۰۷۵ قمری

kāšef-e yazdī, qāzī ebn-e kāšef-od-dīn mohammad (-1665)

رساله در باب اقسام استثناء و مؤلف آن قاضی بن کاشف الدین محمد است. در بالای رساله آن را چنین معرفی کرده‌اند: «رساله فی الاقرار بعشره و الاستثناء عنها بتسعه ثم بثمانیه ثم بسبعه الی الواحد ثم رجع عنه الی الواحد لمیرزا قاضی».

شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: ف۲۹۴/۲

آغاز: بسمله، یقول عبده الایذ ببابه العایذ بفنائه قاضی بن کاشف الدین محمد رزقه من العیش؛ **انجام:** هذه القواعد فمع ان المناقشه لایحدی و لایضرهم کان البحث لفظیالیس من داب المحصلین- تمت

در فهرست با عنوان «رساله فی اقرار الاستثناء» آمده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۸گ، ۱۵ سطر (۸/۵×۱۳ و ۷×۱۵)، اندازه: ۸/۵×۱۳سم [ف: ۱-۲۷۵]

● **اقرار نامه** / اسناد / فارسی

eqrār-nāme

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۰۲۹/۱۳

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [ف: ۶-۱۹۲]

← اقرباذین القلانسی > قرابادین

● **اقرب الطرق** / عرفان و تصوف / فارسی

aqrab-ot toroq

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۴۰/۲-ف

نسخه اصل: پاریس P. S. 125 (بلوشه ۱۵۱)؛ خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: ۱۰۵۲-۱۰۵۷ [فیلمها ف: ۱-۵۳۳]

← اقرب الطرق الی الله > الاصول العشرة

● **اقرب الطرق الی الله** / عرفان و تصوف / فارسی

aqrab-uṭ ṭuruq ila-l-lāh

همدانی، علی بن محمد، ۷۱۴-۷۸۶ قمری

hamadānī, ‘alī ebn-e mohammad (1315-1385)

نجم الدین کبری کتابی به همین نام دارد که همدانی در کتاب «ده قاعده» خود آن را به فارسی ترجمه کرده است. نسبت کتاب حاضر با آن کتاب مشخص نیست. گزارش روشنی از نسخه‌های

زیر داده نشده تا امکان بررسی باشد.

۱. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۱۹۷/۱۰**
آغاز: بسمله الحمدلله الذی اکتحل بصائر قلوب ... بالتجلیات؛
انجام: فوضع الذکر عنهم ... یوم القیامة خفافا ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ جلد: تیماج مشکی، ۷ص (۶۳-۶۹ حاشیه)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۳۲-۲۴۵]

۲. **تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۳۰۹/۲-ف**
نسخه اصل:از روی اصل،مانند فیلم۳۳۰۷.تاشکند۲۳۶۷ (۱۸/۷۵۴).
عنوان در فهرست: «اقرب الطریق اذا لم یوجد الرفیق (الطریق)»؛
بی‌کا، تا: ۱۰۷۸ق؛ ۳گ (۱۲۹پ-۱۳۱ر) [فیلمها ف: ۲-۱۱۹]

۳. **تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۲۶۰/۲-ف**
نسخه اصل: رامپور کتابخانه رضا ش ۷۸۷ (۱ و ۲) و ۸۶۶ (۳ تا ۱۰)؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۲-۱۱۰]

← اقسام اشیاء و افعال ≻ زبدة الصرف

● اقسام اعداد / ریاضیات / فارسی

aqsām-e a‘dād

رساله کوتاهی است در تعریف عدد و بیان اقسام آن چون مطلق و مضاف، فرد و زوج، تام و ناقص، متماثلان و متداخلان و متشارکان و متباینان و متحابان.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۶۳/۴-۵/۱۵۳
آغاز: هو بعضی تعریف عدد را بکم لغوی کرده‌اند و گفته‌اند که عدد آنست که در جواب کم واقع شود یعنی اگر سؤال کنند که این چند است در جواب گویند که یک یا دو؛ **انجام:** و متحابان یکی عدد زائد است و یکی ناقص دائما اما اسامی اعداد او دوازده است ۱۲۱۱۱۰۹۸۷۶۵۴۳۲۱ و اسامی اعداد دیگر مرکب از این داوزده است تا واضح باشد تمام شد.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: پنج شنبه ۱۵ ربیع الثانی ۱۲۲۹ق، جا: مشهد؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱-۴۶۷]

● اقسام الاحکام (رسالة فی بیان) / فقه / عربی

aqsām-ul aḥkām (r.-un fī bayān)

استرآبادی، محمد جعفر بن سیف الدین، ۱۱۹۸-۱۲۶۳ قمری

estarābādī, mohammad ja‘far ebn-e sayf-od-dīn (1784-1847)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۵۸۴/۶
بی‌کا، تا: ۱۲۵۶ق [میراث شهاب: س۹ش۲-۳۳]

● اقسام الاستعارة (رسالة فی) / بلاغت / عربی

aqsām-ul isti‘āra (r. fī

ابن کمال پاشا، احمد بن سلیمان، -۹۴۰ قمری

ebn-e kamāl pāšā, ahmad ebn-e soleymān (-1534)

[سلیمانیه، ج۲، ص۲۷۰ و ج۳، ص۳۴۲؛ بروکلمان، ج۱۳-۱۴، ص ۴۴۲؛ احمد ثالث، ش ۱۵۴۵/۳۷ و خزانة الامانات، ش ۱۷۵۹/۱۵]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۳۱/۶۴
آغاز: اعلم ان اللفظ الذی ارید به غیر المعنی الموضوع له ان ترک استعماله فی المنقول عنه فمنقول عرفی ان کان ناقله عرفاً خاصاً؛
انجام: فیکون کدعوی الشیء بینة و کذا الاستعارة ابلغ من التشبیه اذ هی نوع من المجاز. والله تعالی اعلم بالصواب.
کامل؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: فرنگی نخودی آهار مهره، جلد: میشن قهوه‌ای ضربی با ترنج و سرترنج، گره‌دار، با سرطبل منقش و شمسه ضربی، ۱گ (۱۰۶ر-۱۰۶پ)، ابعاد متن: ۱۰/۵×۲۳، اندازه: ۱۳×۲۷/۷سم [ف: ۲۹/۱-۳۷۰]

● اقسام الالف و الباء و التاء / نحو / عربی

aqsām-ul alif wa-l bā’ wa-t tā’

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۹۲۱/۱۱
خط: نسخ، کا: بهاء الدین حسینی، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، ۱۷ سطر (۱۳×۷)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۶-۱۵۳]

● اقسام الالف و اللام / نحو

aqsām-ul alif w-a-l lām

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۴۶۵/۶
خط: شکسته چلیپا، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی مقوایی، یک صفحه و نیم، ۱۲ سطر (۱۱×۲۳)، قطع: رحلی، اندازه: ۱۹×۲۰سم [ف: ۱۶-۱۶]

● اقسام امکان / فلسفه / عربی

aqsām-e emkān

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۵۷۱/۵
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [ف: ۶-۵۱]

● اقسام الانشاء / انشاء / عربی

aqsām-ul inšā’

استرآبادی، محمد شفیع بن محمد علی، ق۱۱ قمری

estarābādī, mohammad šafī‘ ebn-e mohammad ‘alī (-17c)
رساله در شرح گفتار محقق شریف (؟) درباره اقسام انشاء.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۹۳/۱۴
آغاز: بسمله الحمدلله کما هو اهله و الصلوة علی محمد و اهله قال قال المحقق الشریف قدس سره و الاولی ان یقال الانشاء اذا دل علی طلب الفعل دلالة وضعیة فاما ان یکون (پس از چهار سطر): اقول ملخص ما ذکره قدس سر هو ان المقصود من الاستفهام الفهم من حیث هو؛ **انجام:** اذ لادخل للقید فیه و ان لم یعتبر خرجا بقوله فی ذهن الطالب انتهی کلامه فتامل فیه
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: حدود ۱۱۲۵ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای نو، ۳ص (۴۳۴-۴۳۶)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۸سم [ف: ۵-۹۵]

● **اقسام بیع** / فقه / عربی
aqsām-e bey‘

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۶۰/۵۲
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ پس از آن مناظره و مکاتبه مولانا نظام لدین هروی با شیخ علاء الدوله سمنانی و مولانا قطب الدین محمود بخاری با علامه تفتارانی (ص۱۶۷)؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج عنابی ضربی با نقوش فرنگی در وسط و چهارگوشه صفحه، مجدول، ۲ص (۱۶۶-۱۶۷)، اندازه: ۱۱/۳×۲۱/۷سم [ف: ۱/۲۹-۴۷۹]

● **اقسام تسلسل** / فلسفه / فارسی
aqsām-e tasalsol

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۴۵/۱۴-طباطبائی
آغاز: تسلسل منقسم میشود اولا به ذهنی و خارجی
کا: سید محمد بن صادق طباطبائی (سنگلجی)، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۳۵ص، قطع: رقعی، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۲۳-۳۴۶]

● **اقسام تشبیه** / معانی بیان / عربی
aqsām-e tašbīh

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۳۱/۵-طباطبائی
آغاز: هر تشبیهی را چهار رکن است و تشبیه تام عبارت از آن است که ارکان اربعه اش مذکور بوده باشد و ارکان اربعه: مشبه و مشبه به و وجه شبه و اداة تشبیه است
خط: نسخ، کا: شیخ محمد علی بن محمود تبریز، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی نخودی رنگ، جلد: تیماج قهوه‌ای تیره، ۱گ (۲۵پ)، قطع: وزیری، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۲۳-۸۱۱]

← اقسام التشکیک تصادیق معظمه > تشکیک در حرکت
← اقسام التشکیک و حقیقته > التشکیک (رسالة فی تحقیق مسألة ...)

● **اقسام التعریف** / اصول فقه / عربی
aqsām-ut ta‘rīf
آغاز: بسمله، اعلم وفقک الله لتحقیق الحقایق و التفصی عن المضایق ان التعریف ینقسم اولا الی لفظی و حقیقی فانه ان نضمن تحصیل صورة غیر حاصلة ...

همانند:
۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۹۷۵/۱۷
آغاز: برابر
بخشی است در دو سوم صفحه و ناتمام؛ خط: نسخ، کا: شیخ اسماعیل بن عبدالوهاب بن سعید، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، ۱ص (۱۵۲پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۶-۱۷۹]
۲. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۴۸۵۵/۴
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا روکش پارچه ای، ۲ص، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۲-۱۵۶]

● **اقسام حجت** / منطق / فارسی
aqsām-e hojjat
گفتاری است در اقسام حجت، به ضمیمه یک قصیده در نصیحت به فارسی به مطلع: «ای گرفتار هوای نفس دون» و یک صفحه از کنیه‌های ائمه و سه صفحه اشعار و رباعی‌هایی در اخلاق و فضل علی.

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۵۰۶/۴
خط: نسخ، کا: عبدالفتاح بن آقا بدیع خوانساری، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ فرنگی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، قطع: ربعی، اندازه: ۱۰/۵×۱۹سم [ف: ۱-۴۴۸]

● **اقسام الحدیث** / درایه / عربی
aqsām-ul ḥadīṯ

شریف، محمد حسن
šarīf, mohammad hasan
فواید کوتاهی است در علوم الحدیث و اقسام حدیث. مؤلف ابتدا احادیث را به سه بخش صحیح و ضعیف تقسیم کرده است. پس از آن تعریف و حدود هر قسم را بیان کرده است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۷/۱۷۰-۸۵۰۰/۳

آغاز: فوائد فی بیان اقسام الحدیث و انواعه و حدودهما. بیان الاقسام و الانواع اقسام الحدیث الصحیح و الحسن و الضعیف و انواعه ثلاثون

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ ۲گ (۲۱۰-۲۱۱)، ۳۴ سطر، اندازه: ۹×۱۷سم [ف: ۱-۴۶۷]

● **اقسام الحدیث** / درایه / عربی

aqsām-ul ḥadīṯ

شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: ف۲۹۲/۳

آغاز: بسمله الحدیث المتواتر هو ما بلغت روایة فی الکثرة؛ **انجام:** او ضعیفین او بالتفریق او یروی باکثر من طریق کذلک-تمت

بی‌کا، بی‌تا؛ ۳گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۵/۵×۱۱سم [ف: ۱-۲۷۲]

● **اقسام حدیث** / درایه / فارسی

aqsām-e hadīs

مشتمل بر پنج بحث: «اول در بیان اقسام اصلیه حدیث ... پنجم در بیان فرق میان شیخ و مشیخه».

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۲۴۳/۱

آغاز: الحمدلله و سلام علی عباده الذین اصطفی، باب در بیان متن و سند حدیث؛ **انجام:** چنانکه در مغرب مذکور است

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۹۲ق؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج تریاکی، ۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۱۶-۲۵۶]

● **اقسام حروف تهجی** / ادبیات / فارسی

aqsām-e horūf-e tahajjī

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۲۸۲/۹

دوازده گونه الف و جز آن؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۷۷ر عقول عشره و مقولات عشر؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: میشن لایی قهوه‌ای،۵گ(۷۳پ-۷۷ر)، ۱۷ سطر [ف: ۵-۴۵۹]

← اقسام حکمت ← اقسام الحکمة

← اقسام الحکمة ← اقسام العلوم العقلیة

● **اقسام الحکمة = اقسام حکمت** / فلسفه / عربی

aqsām-ul ḥikma = aqsām-e hekmat

نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد، ۵۹۷-۶۷۲ قمری

nasīr-od-dīn-e tūsī, mohammad ebn-e mohammad (1201-1274)

در این رساله کوچک دانش‌های گوناگون را یاد کرده هر یک را شناسانده و پیداست که از «احصاء» فارابی و «اقسام العلوم» ابن‌سینا گرفته است. شیخ الرئیس نیز رساله‌ای در همین موضوع با همین نام نوشته و نوشته خواجه از لحاظ ترتیب اقسام و شیوه تقسیم کاملاً با آن مطابقت دارد. ترتیب تقسیم در این رساله بدین گونه است: اقسام حکمت علمی، اقسام اصلی حکمت طبیعی (۸ قسم)، اقسام فرعی طبیعی (۷ قسم)، اقسام اصلی علوم ریاضی (۴ قسم)، اقسام فرعی ریاضی (۷ قسم)، علم الهی، اقسام اصلی (۵ قسم)، فروع الهی (۲ قسم)، در پایان، اقسام منطق است. این همان ترتیب تقسیم در رساله «اقسام الحکمه» ابن سیناست و تنها تفاوت فاحش دو رساله در این است که شیخ برای هر یک از علوم تعریفی اجمالی یاد کرده و جز این تفاوتی ندارند. اما در نسخ رساله خواجه اختلافات و اشتباهاتی شگفت وجود دارد بدین‌گونه که در بعضی از نسخه‌ها (نسخه دانشگاه به طوری که از نوشته فهرست‌نگار برمی‌آید) اقسام منطق پس از اقسام حکمت عملی یاد شده و نیز در نسخه‌ها اقسام منطق در آغاز هفت (سبعه) است، سپس هشت قسم بیان شده (از قیاس یاد نکرده) و خواجه در آخر آن را نه قسم دانسته زیرا می‌گوید: «پس اقسام حکمة با شمردن منطق ۴۴ و بدون آن ۳۵ است». در نسخه دانشگاه نیز نظیر همین تناقض وجود دارد و مسلماً از اشتباهات ناسخان است. خواجه دانش نواختن با ارغنون و مانند آن را جزء اقسام فرعی ریاضی و موسیقی را جزء اقسام اصلی آن شمرده و علوم غریبه را از فروع حکمت طبیعی دانسته است. از فروع علم الهی یکی از بحث از حقیقت وحی و دیگری از علم معاد یاد می‌کند و می‌گوید معاد جسمانی را عقل درک نمی‌کند و از آیین و شریعت حقه است.

آغاز: فصل فی بیان اقسام الحکمة علی سبیل الایجاز ... الحکمة قسمان نظری و عملی فالعملی ثلثه اقسام ... و النظری ثلثة اقسام طبیعی و ریاضی و الهی فالحکمة الطبیعیة لها اصول و فروع اصولها ثمانیة اقسام. الاول البحث عن الامور العامة للاجسام الطبیعیة کالحرکة و السکون و النهایة و اللا نهایة

انجام: فجمیع اقسام الحکمة اربعة و اربعون قسماً مع اقسام المنطق و الا فخمسه و ثلثون.

چاپ: در آخر تلخیص المحصل

[آثار و احوال خواجه از مدرس رضوی: ۵۵۳؛ الذریعه ۲۷۲: ۲ فهرست مصنفات ابن سینا: ص ۴۱-۴۲، دنا ۸۲/۲ (۱۰ نسخه)]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۹۲۳/۲۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ در پایان این عبارت افزوده شده است: «یا طالب الحکمه طهر لها قلبک الیهالبک ... فان الحکمه اطهر من ان یجامع دنسا و انزه من ان یخالط قذراً»؛ کاغذ: سمرقندی ضخیم، جلد: تیماج مشکی، ۳ص (۲۱۸-۲۲۰)، ۱۹ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۱۰-۱۹۸۷]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۳۱۲/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: سمرقندی شکری، جلد: تیماج مشکی یک‌لا، ۲ص (۴۲-۴۳)، ۱۹ سطر، قطع: رقعی، اندازه: ۱۳/۵×۱۷/۵سم [ف: ۱۹-۲۹۷]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۹۳۸/۳۹

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مهر قرمز، ۸ص (۱۶۹-۱۷۶)، ۲۰ سطر، قطع: رقعی، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۰-۳۶۶]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۴۵۲/۲۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** فان الحکمة اطهر من ان یجامع دنسا و انزه من ان یخالط قذر او الحمدلله وحده.

خط: نستعلیق، کا: شهاب الدین علی حسنی حسینی طباطبائی شولستانی، تا: شنبه ۲۷ ذیقعده ۱۰۱۹ق، جا: اصفهان؛ کاغذ: آهاری نخودی، جلد: تیماج عنابی اسقاطی، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۱-۳۱۳]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۳۰/۲۸

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد بن حسین عقیلی استرابادی، تا: ۱۰۵۸ق؛ ۳ص (۱۶۲-۱۶۴) [ف: ۹-۴۶۷]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۳۶/۴

آغاز: اعلم ان للنفس الناطقه قوة نظریة لدرک الحقایق کما هی و عملیة للقیام و بالاعمال علی ما ینبغی و اتفق الملة و الفلسفة علی الاعتناء بتکمیلها فی القوانین تحصیلا لعادة الدارین للعقل ینبع الهدی فی الملة؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: فضل الله بن فضل الله، تا» با تاریخ ۱۰۶۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای دارای برگردان از تیماج قرمز، ۳ص (۹۴-۹۶)، قطع: خشتی، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۹-۴۸۵]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۹۲۳/۴

آغاز: اعلم ان للنفس الناطقه قوه نظریه لدرک الحقائق کما هی و عملیه للقیام بالاعمال

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳-۱۲۷]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۱۱۴/۱۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: پایان رجب ۱۰۷۲ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، ۲گ (۶۵پ-۶۶ر)، ۱۶ سطر (۵×۱۲)، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۸-۷۵۱]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۸۲/۵۰

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: فرهنگستان علوم آذربایجان، باکو ش (۸۲۰۱ M ۱۴۰؛ بی‌کا، تا: ۱۰۷۲ق؛ ۱ص (۱۴۲) [عکسی ف: ۳-۴۲۴]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۳۳/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته تعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۸۴ق؛ کاغذ: ترمه سپاهانی، جلد: تیماج حنایی ضربی یک‌لا، ۱گ (۲پ)، ۱۵ سطر (۷×۱۴/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۹سم [ف: ۳-۱۵۴]

● اقسام الحکمة / فلسفه / عربی

aqsām-ul ḥikma

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۷۴۹/۱۱

آغاز: بسمله. الحمدلله علی نعمائه و الصلاة و السلام علی محمد و آله. بیان اقسام الحکمة علی سبیل الاختصار من رسالة ابی علی سینا الحکمة قسمان نظری و عملی و العملی ثلاثة اقسام؛ **انجام:** الثامن الطور نفس هو الخطا. التاسع فواسطی ای الشعر فهذه اقسام الحکمة.

گزیده‌ای است از نبشته ابن سینا. گویا از گرد آورنده مجموعه طهماسب قلی باشد؛ خط: نستعلیق، کا: طهماسب قلی، تا: قرن ۱۱، جا: سورت هندوستان؛ سپس بندی با عنوان «من نصایح المحقق الطوسی»؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج یک لای قهوه‌ای، ۲ص (۱۳۵-۱۳۶)، اندازه: ۱۲/۵×۲۲سم [ف: ۱۳-۱۳۲]

← اقسام الحکمة و تفصیلها ‹ اقسام العلوم العقلیة

● اقسام حکمت و معنی آن / فلسفه / فارسی

aqsām-e hekmat va ma‘nī-ye ān

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۵۴۹/۱۱

خط: نستعلیق، کا: سید مصطفی اصفهانی، بی تا [ف: ۶-۴۲]

● اقسام الحمیات / طب / عربی

aqsām-ul ḥummayāt

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۹۰/۲

آغاز: القول فی الحمیات. للحمیات و سایر الامراض اربعة اوقات. وقت الابتداء و هو حین ینال الافعال الضرر و لم یبتدأ الطبیعة فی مقاومته؛ **انجام:** و دخول نوائب الحمیات علی ضربین ... و لا یخلو الخلطان المرکبان من ان یکونا متساوبین او حدهما اغلب. و الله اعلم بالصواب و الیه المرجع و المآب.

در این گفتار از تب‌های گوناگون سخن به میان آمده است؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، بی‌تا؛ ۳گ (۶۱پ-۶۳پ) [ف: ۴-۷۴۲]

● اقسام حمیات / طب / فارسی

aqsām-e hommayāt

رساله‌ای کوتاه در اقسام و معالجات و درمان تب که در چند «فصل» تنظیم شده است: ۱. ...؛ ۲. تب دموی (حمی مطبقه)؛ ۳. تب بلغمی (حمی مواظبه)؛ ۴. تب سوداوی و علامات آن؛

خاتمه: در ذکر نسخه‌هایی که در اثنای عرض معالجات اسامی آنها ذکر شد.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۶۱۰/۱

آغاز: اما قانون علاج این تب آن است که اگر صاحب کوفت جوان و شراب خواره و فراغت کن باشد؛ **انجام:** نرم کوفته و پخته باده مثقال عسل بقوام آورند و در آن سرشته و در وقت احتیاج بقدر یک مغز کوچک فندق داده باشد که نافع است ان شاء الله تمت

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ ۸گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۱-۱۹۴]

● **اقسام حمیات معرفت اقسام تب‌های معروفه** / طب / فارسی

aqsām-e hommayāt: ma‘refat-e aqsām-e tab-hā-ye ma‘rūfe

سلطان الحکماء، ابوالقاسم بن جعفر، ۱۲۴۵-۱۳۲۲ قمری

soltān-ol-hokamā’, ab-ol-qāsem ebn-e ja‘far (1830-1904)

درباره تب و درمان آن به‌روشی آمیخته از طب قدیم و جدید با یاد کردن روش خود، در یک «مقدمه» و سه «فصل» و یک «خاتمه»: مقدمه: در تحدید حمی و تب؛ فصل ۱. تب‌های روزانه؛ ۲. تب‌های دقیه؛ ۳. تب‌های خلطیه، دارای دو باب؛ خاتمه: در تب‌های غشیه، دارای دو باب. در آن آمده که بازی با تخته نرد آن هم با حریف ناپخته موجب هفت‌گونه تب است: سهریه، غضبیه، جوعیه، فرحیه، همیه، غمیه، تعبیه.

آغاز: بسمله. احمده فوق حمد الحامدین ... و بعد چنین گوید ... ابو القاسم ابن محمد جعفر نایینی که این رساله ایست در غایت ایجاز ... در معرفت اقسام حمیات معروفه ... و طرق علاج هر یک بقانون حکماء ایران و دستور اطباء فرنگ ... بر یک مقدمه و سه فصل و یک خاتمه مقدمه در تحدید حمی و تبیین مسایلی که علم بآن قبل از شروع از لوازم است فصل اول در حمیات یومیه فصل دوم در حمی دقیه فصل سیم در حمیات خلطیه در ضمن دو باب باب اول در حمیات لازمه باب دویم در اقسام حمیات نوبیه که دایره نیز نامیده شده اند خاتمه در حمی غشیه و ذکر ایام با حوریه در ضمن دو باب.

انجام: تا موجب اطناب این وجیزه نگردد والله اعلم.

[دنا ۸۲/۲ (۴ نسخه)؛ فهرستواره منزوی ۳۲۸۹/۵]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۴۵۸

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی عطف تیماج مشکی، ۳۹گ، ۱۱ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۳-۳۴۱۴]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۰۷۷/۲۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** وقت صبح بنوشند و هر گاه مریض بعدا مایل شود آشهای رقیق گشنیزدار باجوجه خروس بدهند ...

خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن۱۳؛افتادگی:انجام و وسط (در میانه فصل سوم)؛ ۸گ (۱۰۷ر-۱۱۴پ)، ۱۵ سطر (۶/۵×۱۴) [ف: ۱۵-۴۵]

۳. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه: ۲۷۰/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** چنان که شیخ علیه الرحمه در محنت صرع می‌فرماید: و ضرب من الصرع مرکب بالغشی نکاد الاطبا یخرجونه من باب الصرع و هو فیه.

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: سده ۱۳ و ۱۴؛ ۴۶ص (۱-۴۶)، ۱۲ سطر (۹×۹/۵)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [نشریه: ۳-۳۴۸]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۹۸۱/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ جلد: تیماج قرمز ضربی ترنج دار جدید، ۴۴گ (۱پ-۴۴ر)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲۰-۳۸۰]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۶۶۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ تملک: عبدالرسول بن کربلائی غلامعلی بوشهری؛ جلد: مقوایی، ۴۱گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۵-۶۰]

● **اقسام خبر** / شعر، درایه / فارسی

aqsām-e xabar

دوازده بیت فارسی است در بیان اقسام خبر.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۶۵۲/۳

خط: نسخ، کا: محمد رفیع بن ملا صفات الله نائینی، تا: ۱۱۲۴ق [ف:-۴۶۷]

● **اقسام خطوط مرموزه** / ریاضیات / فارسی

aqsām-e xotūt-e marmūze

[فهرستواره منزوی ۲۶۰۶/۴]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۲۲/۴۲

آغاز: در بیان خطوط مرموزه و اقسام مشهوره آن قلم هندی

بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴ص (۳۱۵-۳۲۸)، ۲۰ سطر، قطع: رقعی، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۹-۴۳۶]

● **اقسام خواب** / شعر / فارسی

aqsām-e xāb

مولانا محسن، ق۷ قمری

mowlānā mohsen (-13c)

چنانکه در بالای صفحه نوشته شده مولانا محسن این ابیات را خطاب به خواجه نصیر سروده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۴۶۴/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱، ۱گ (۱۱۰) [مختصر ف:-۸۲۷]

● اقسام الخیار و احکامه / فقه / عربی

aqsām-ul xīyār wa aḥkām-u-h

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۹۹۳/۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [میراث شهاب: س۹ش۲-۳۴]

● اقسام دل / عرفان و تصوف / فارسی

aqsām-e del

نوربخش خراسانی، محمد بن محمد، ۷۹۵-۸۶۹ قمری

nūrbaxš-e xorāsānī, mohammad ebn-e mohammad (1393-1465)

رساله‌ای عرفانی که دل‌ها را به سه قسم تقسیم می‌کند: قلب مزکی، قلب اصحاب یمین، قلب اصحاب شمال.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۳۵/۱۰

آغاز: بدانکه دل بسه قسم نهاده اند قسم اول آنست که قلب مزکی میگویند، صفت قلب مزکی آنست که در دل همچون صحرائی است؛ **انجام:** خدای تعالی حرام کرده چندانکه گوش میدهد هیچ لذت نیابد و هیچ اثر نکند اولئک کالانعام بل هم أضل.

خط: نسخ، کا: احمد بن عبدالقادر تبریزی، بی‌تا؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۱۸۶ر-۱۸۷ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۳-۱۲۲]

● اقسام ذکر / سیر و سلوک / عربی

aqsām-e zekr

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۵۶۸/۴

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [ف: ۶-۴۹]

● اقسام ذکر / عرفان و تصوف / فارسی

aqsām-e zekr

رساله عرفانی است در بیان اقسام ذکر به روش صوفیه، مؤلف از حضرت مخدوم سید محمد گیسو دراز چتی (حسینی).

[فهرست چاپ سنگی گنج بخش ۱۱۰/۱]

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۱۴/۳-۳/۱۳۴

آغاز: بگوید هو بفتح الواو پس بزند ربط بر دل بگوید هو بسکون الواو وبعضی از آن اذکار ذکر هو بدین طریق بگوید؛ **انجام:** بگوید یا صمد باز طرف راست یا فرد باز طرف چپ یا وتر بلند گوید و پای راست است چنانچه می‌کند نزدیک است پس رجوع سوی مکان همچنین. والله اعلم بالصواب

خط: نستعلیق، کا: شمس الدین، تا: ۲۷ شوال سنه ۲۷ جلوس اورنگ زیب،۹۲۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۵گ، ۱۱ سطر [ف: ۴-۲۰۸۹]

● اقسام زنان / طب / فارسی

aqsām-e zanān

نجف آباد؛ حججی؛ شماره نسخه: ۱۰۵/۶

به نقل از تحفة العاشقین و المصباح در معرفت نکاح همراه با فواید طبی دیگر؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالصمد بن حسین محلاتی، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹گ (۸۱پ-۸۹ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف:-۱۶۰]

● اقسام ساعات / فارسی

aqsām-e sā'āt

محمد طاهر، ق۱۳ قمری

mohammad tāher (-19c)

تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۸۷۷/۱۰

محمد طاهر شاید کاتب باشد نه مؤلف؛ بی‌کا، تا: ۱۱۳۹ق، ۱۲ص، قطع: رقعی [ف: ۳۲۲]

● اقسام السالکین / عرفان و تصوف / عربی

aqsām-us sālikīn

یزد؛ علومی، شیخ علی؛ شماره نسخه: ۶۱/۴

بندیست؛ خط: نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن۱۱؛ قطع: ربعی [نشریه: ۴-۴۴۶]

● اقسام الشعر / ادبیات / عربی

aqsām-uš ši'r

سلیمان میرزا قاجار، ق۱۳ قمری

soleymān mīrzā qājār (-19c)

مؤلف در ابتدای رساله پس از بیان یکی از تقسیمات شعر به انواع پنج‌گانه «مرقص، مطرب، مقبول، مسموع و متروک»، در بررسی مختصر تقسیمات فنون شعری ضمن بیان اقسام هجده‌گانه فنون شعری به نقل از عبدالعزیز بن ابی الاصبع (غزل، وصف، فخر، مدح، هجاء، عتاب، اعتذار، ادب، زهد، خمریات، مراث، بشارت، تهانی، وعید، تحذیر، تحریض، ملح، باب مفرد برای سؤال و جواب) اشعاری از شعرای عرب را با عنوان شواهد

شعری در هر کدام از فنون شعری ذکر نموده؛ و آنچنانکه مؤلف در پایان رساله بیان داشته یکی از فنون هفت‌گانه شعری یعنی قریضف در رساله حاضر بررسی شده و بررسی فنون شعری مذکور در ۶ فن دیگر یعنی موشح، دو بیت، زحل، مواليات، قوما و کان موکول به بعد شده است. شعرایی که اشعار آنها در رساله مورد بررسی قرار گرفته عبارتند از: ابن نباته، البهاء زهیر، نابلسی، عزالدين موصلی، بدرالدین دمامینی، ابن صابر، ابن مطروح، ابن رفاعه، برهان الدین قیراطی، شمس الدين بديرى، صفی الدین حلی، ابن ساعاتی، ابو طیب متنبی، بیطار، ابن معتز، اقرع بن معاذ، ابوالعباس نفیس، ظهیرالدین ابی شجاع، عتبی، رفاء اندلسی، عبدالله بن محمد عطار، ابن تميم، سيف الدوله بن حمدان و ابن قرناص.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۶۴۹/۲

آغاز: بسمله، الفصل الاول فی الشعر، قد قسم الناس الشعر خمسة اقسام: مرقص كقول ابى جعفر طلحة وزير سلطان الاندلس..؛ **انجام:** و مثلها صفی الدین ابو المحاسن الحلی فی دیوانه و سماه بالعاطل الحالى و المرخص الغالى و لو بسطت المقال فى ذلك لاتسع المجال و الحمدلله على كل حال

خط: نستعلیق، کا: سلیمان قاجار، تا: ۱۲۹۷ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی و فستقی، جلد: تیماج حنایی، مقوایی، ۲۴گ (۲۲۰پ-۲۴۳)، ۲۳ سطر (۱۲×۲۲)، اندازه: ۱۸/۵×۲۹سم [ف: ۱۳-۶۶]

● اقسام شکیات / فقه / عربی و فارسی

aqsām-e šakkīyāt

رساله موجزی است در اقسام شکیات با ادله روایی آنها.

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۴۸۵۲/۴

آغاز: بسمله بباید دانست که از اقسام شک و سهوی که در عدد رکعات واقع میشود

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد امین بن محمد علی بن شاه علی بن حسن شاه خوانساری، تا: جمعه ۶ رجب ۱۱۰۷ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای لایه‌ای، ۱۰ سطر (۶/۵×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۹سم[ف:۲-۱۵۳]

● اقسام الشیعة / کلام و اعتقادات / عربی

aqsām-uš šīʻa

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۱۳۸/۹۰

آغاز: مسئلة الشيعة اربعة انواع الامامية و الكيسانية والزيدية و الغلاة و اما الامامية فالذى استقر عليه انهم ان الامام بعد رسول الله صلى الله عليه و آله على بن ابى طالب ثم و لده الحسن؛ **انجام:** و عليك بالتوبة فان الله سبحانه و تعالى سيحل لك فرجا و مخرجا ... فاليوم الجمعة نفعنا الله و اياكم انه خير مستودع و ما توفيقى الا بالله عليه تو كلت و اليه انيب و الحمد لله رب العالمين و الصلاة..

خط: نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن ۱۱؛ نامبوب؛ ۱گ (۳۶۰) [ف: ۱۵-۱۷۳]

● اقسام صوفیان / عرفان و تصوف / فارسی

aqsām-e sūfīyān

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۷۷۱/۳

آغاز: حاصل تصوف طریق معرفت باری تعالی است و تصفیه دل و تجوید باطن از علایق؛ **انجام:** چنانکه مهتر عالم و گزیده بنی آدم ... گفت لو اغسل الی یوم القیامة

از قول امام فخر رازی؛ خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: هندی، جلد: گالینگور، ۳گ (۱۵ر-۱۷پ)، ۱۴ سطر (۶×۱۷)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۱۶-۸۷]

● اقسام الضروب فی مسالک / ریاضیات / عربی

aqsām-uḍ ḍurūb fī masālik

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۷۸/۲۶

شامل: ۱- ضرب الجدول، ۲- ضرب الاصفار، ۳- ضرب القائم، ۴- ضرب المشهور، ۵- ضرب الثقل، ۶-ضرب التقابل، ۷- ضرب الشبكة المورية، ۸- ضرب المحاذات (نقل من شرح السيد شمس الدين الحسينى)؛ خط: نستعلیق چلیپا، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج دولای مشکی گرد تریاکی، ابعاد متن: ۷×۱۹، قطع: بیاضی، اندازه: ۷/۵×۲۳سم [سنا: ف: ۱-۱۳۶]

● اقسام عده / فقه / فارسی

aqsām-e ʻedde

در اقسام و احکام عده، در ده «فصل» و یک «خاتمه»: ۱. عده حره حایل ذات الاقراء؛ ۲. عده حره حایل ذات الشهور؛ ۳. عده حره حامل؛ ۴. عده حره از وفات؛ ۵. عده امه حایل ذات الاقرار؛ ۶. عده امه حایل ذات الشهور؛ ۷. عده امه حامل؛ ۸ عده امه از وفات؛ ۹. عده متعه بأقسامها؛ ۱۰. امه موطوء بملک؛ خاتمه در احکام و لواحق عده.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۷۷۲/۱۷

آغاز: حمد بی حد و شکر بی عد قادر صمدی را سزاوار است که برای اظهار حکمت و انفاذ قدرت خود انسان را بر احسن تقویم و اقوم تنظیم خلق نموده و به جهت بقای نوع و حفظ از انقراض؛ **انجام:** یعنی زنی که شوهر او وفات کرده باشد درحالی که از او غایب باشد عده می‌دارد از روز رسیدن خبر وفات هر چند پیش از رسیدن خبر به یک سال یا دو سال وفات کرده باشد

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا، عطف تیماج قهوه‌ای، ۱۴گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۲×۲۶سم [ف: ۱-۱۹۵]

● **اقسام عروض** / عروض و قافیه / فارسی
aqsām-e ‘arūz

؟ رشید وطواط، محمد بن محمد، -۵۷۳ قمری
rašīd-e vatvāt, mohammad ebn-e mohammad (-1178)
در اقسام عروض در شعر فارسی که ظاهراً بخشی از «حدائق السحر» او باشد.
آغاز: بسمله. و بعد فهذه رسالة فی فن العروض، من تصانیف مولانا رشید الملة و الدین الوطواط، رحمة الله علیه، ... بحر هزج مثمن سالم

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۲۸۲/۶
آغاز: حمد بیحد ذات احدی را که عروض خیام وجود ... (پس از یک صفحه) بحر هزج المسدس عروض و ضرب محذوف. چو از بحر هزج خرم شود دل×× شود آسایش جهان حاصل؛ **انجام:** بحر کامل بمسدس سالم: چو به بحر کاملت افتد. متفاعلن متفاعلن متفاعلن ×× می‌شود از دولت تو تازه مرا رخ کهن
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد:میشن لایی قهوه‌ای،۴گ(۶۹پ-۷۲پ)،۱۷ سطر [ف: ۵-۴۵۸]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۲۵۶/۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** چو ببحر کامل میفتد طرف سخن ×× همه وزن ادیکه عروض چنین کن / متفاعلن متفاعلن متفاعلن ×× مناد دولت تازه چهره تو کهن. کاتب سپس افزوده «تمام شد آنچه منظور بود تحریر آن در علم عروض و بدیع بعون الله الملک الوهاب و کاتبه اقل الطلاب غلامرضا المتخلص به حیران و کان الفراغ سنه ۱۲۷۸».
این رساله بخشی عروض از حدائق السحر وطواط است که غلامرضا حیران یزدی جدا کرده و به این نام در این دفتر آورده است؛ کا: غلامرضا متخلص به حیران، تا: ۱۲۷۸ق؛ کاغذ: فرنگی آهاردار، جلد: تیماج عنابی یک‌لا، ۷ص (۱۲۶-۱۳۲)، ۱۵ سطر، قطع: رقعی، اندازه: ۱۲×۱۹/۷سم [ف: ۱۰-۸۴۷]
۳. اصفهان؛ روضاتی، سید محمد علی؛ شماره نسخه: ۲/۱۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** بکناد دولت تازه چهره توکین.
خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ ۴گ (۱۷۳-۱۷۶ر)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [نشریه: ۵-۱۳۹]

● **اقسام علماء** / اخلاق / عربی
aqsām-e ‘olamā’

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۴۶۶/۱۹۱
خط: نستعلیق، کا: محمد شریف (با تعبیر عبد عبید صاحب مجموعه)، تا: قرن ۱۱؛ ۱گ (۴۰۴) [مختصر ف:-۷۷]

● **اقسام العلوم** / متفرقه / عربی
aqsām-ul ‘ulūm

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۴۵۹/۱۲
آغاز: بسمله. الاول فی بیان علم الادب و هو علم یعرف به التفاهم عما فی الضمائر بادلة الالفاظ و الکتابة؛ **انجام:** علم الحساب یعرف منه انواع کیفیة الاعداد ... و قضاء الدیون و قسمته (حرره علی اکبر)
خط: نسخ، کا: علی اکبر، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱ص (۸۹)، ۲۳ سطر (۴×۱۲)، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۱۱-۲۴۶۸]

● **اقسام العلوم** / متفرقه / عربی
aqsām-ul ‘ulūm

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۴۵۹/۵
آغاز: قال الحکمة استکمال نفس الانسان فی جانبی العلم و العمل بحسب طاقتها؛ **انجام:** و بعد ذلک بالطب و تدبیر المنزل و المدینة و الله اعلم بالصواب.
با عنوان «فوائد منقولة بخط السید الشریف»؛ خط: نسخ، کا: شریف محمد شریف بن باباجان حسینی، بی‌تا، جا: روستای رامجین ساوجبلاغ؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۵۰-۵۱)، ۲۳ سطر (۴×۱۲)، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۱۱-۲۴۶۶]

● **اقسام العلوم** / فلسفه / فارسی
aqsām-ul ‘ulūm

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۵۳۵/۲
آغاز: حکمت عملی و آن سه قسم است قسم اول علم اعلا، نظر صاحب این علم در اموریست که وجود و حدود آن به هیچیک؛ **انجام:** قسم هشتم در تعریف اقلیه خطابیه که در مخاطبات جمهور نافع است و طریق مدح یا ذم یا مخاطبه یا غیرها ... تا ... و او را قیاس شعری خوانند
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ برخی از سطور به طور چلیپا، فارسی و عربی، نظم و نثر؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی لایه‌ای، ۴گ، ۱۳-۱۷ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۱-۴۴۶]

● **اقسام العلوم العقلیة = اقسام الحکمة = تقاسیم الحکمة و العلوم** / فلسفه / عربی
aqsām-ul ‘ulūm-il ‘aqlīya = aqsām-ul ḥikma = taqāsīm-ul ḥikma wa-l ‘ulūm

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰؟-۴۲۸ قمری
ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e ‘abd-ol-lāh (981-1038)
رساله‌ای است از ابن سینا که در نسخه‌های مختلف و

فهرست‌های مؤلفات شیخ به اسامی مختلف ذکر شده است، مانند «اقسام الحکمه» و «تقاسیم الحکمة و العلوم» و «اقسام العلوم» و «اقسام الحکمة و تفصیلها» و «اقسام العلوم العقلیه». شیخ الرئیس در این رساله (به‌طوری‌که از سخنان او در پایان آن فهمیده می‌شود) در پی اثبات آن است که علوم فلسفی با اصول شرع مخالفت ندارد و انحراف برخی از مدعیان فلسفه ناشی از فن فلسفه نیست بلکه از عجز از درک فلسفه است. خواجه نصیر طوسی نیز رساله‌ای در بیان اقسام علوم حکمی با همین شیوه و ترتیب نوشته جز این‌که بر خلاف شیخ، از تعریفات علوم و بیان موضوع آنها صرف نظر کرده است.

آغاز: بسمله قال الشیخ الرئیس ابوعلی سینا قدس الله روحه الحمدلله ملهم الصواب و میسر الاسباب ... و بعد فقد التمست منی ان اشیر الی اقسام الحکمة اشارة تجمع الی الایجاز و الکمال و الی بیان الاجمال ...

انجام: فقد دلنا علی اقسام الحکمة و ظهر انه لیس شئ منها یشتمل علی ما یخالفه الشریعة و ان القوم الذین یدعونها نم یزیغون عن منهاج الشریعة انما یضلون من تلقاء انفسهم و من عجزهم و من تقصیرهم لان الصناعة نفسها توجبه فانها بریئة منهم. فلنختم الان مقالتنا هذه حامدین واهب العقل و التوفیق و مصلین علی انبیائه اجمعین خصوصاً علی خاتمهم محمد المصطفی و آله الغر المیامین.

چاپ: در «تسع رسائل» ص ۸۰-۷۱ (قسطنطنیة: ۱۲۹۸ق)؛ نیز در مجموعة الرسائل (مصر: ۱۳۲۸ق)

[دنا ۲ /۸۴ (۳۲ نسخه)؛ مهدوی، فهرست مصنفات ۴۱؛ فهرستواره منزوی ۷۹/۶]

شرح و حواشی:

۱- تحفة الائمة العلیة فی الحکمة العملیة = اخلاق ظهیری؛ شهرستانی، فتح الله بن احمد (-۱۰)

۲- المشجرة العمادیة فی الحکمة العملیة

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۳۰/۳-ف

نسخه اصل: اونیورسیته ش ۴۷۱۱؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۵۷۸ق؛ ۵گ (۲۳-۲۷)، ۲۴ سطر [فیلمها ف: ۱-۴۳۸]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۲۶۶/۲-ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۴۸۵۲؛ بی‌کا، تا: اوایل قرن ۷؛ ۹گ (۱۳پ-۲۱ر) [فیلمها ف: ۱-۶۶۴]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۶۵۱/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۷؛ کاغذ: نوعی ترمه، جلد: میشن سیاه ضربی، اندازه: ۱۲/۷×۲۱/۴سم [ف: ۷-۴۵۱]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۳۸/۲۶-ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۴۸۵۳؛ بی‌کا، تا: شاید اوایل قرن ۷؛ ۱۴گ(۲۰۶-۲۱۹)،۲۱ سطر، اندازه: ۲۱×۱۷سم [فیلمها ف: ۱-۴۷۳]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۳۲/۵-ف

نسخه اصل: نسخه اصل: اونیورسیته ش ۴۷۵۴؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: پایان ربیع الثانی ۷۰۲ق؛ ۱۳گ (۳۹-۵۱)، ۱۵ سطر [فیلمها ف: ۱-۴۴۰]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۶۵

آغاز: بحال الموجودات اللتی لا یتعلق وجودها بفعل الانسان و یکون المقصود ... فی اقسام الحکمة النظریه؛ **انجام:** الاقسام الاصلیه لحکمة الریاضیه: هی اربعة علم العدد و علم الهندسه و علم الهیأة و علم الموسیقی علم العدد یعرف فیه حال انواع العدد

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ واقف: ابن خاتون، ۱۰۶۷؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج ضربی مشکی، ۶ص (۲۱-۲۶)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱-۳۷۰]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۲۶۴/۲۰-ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۴۸۲۹؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ ۳گ (۹۱پ-۹۳پ) [فیلمها ف: ۱-۶۶۲]

۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۶۴۱/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۰۴ق، جا: شیراز؛ کاغذ: نوعی ترمه، جلد: میشن سیاه ضربی لبه‌دار، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۴×۱۷/۲سم [ف: ۷-۴۴۶]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۷۳۲/۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ذیقعده ۹۶۲ق؛ کاغذ: سمرقندی و فرنگی، جلد: تیماج سبز زرکوب مقوایی، ۱۴ص (۸۳-۹۶)، ۱۲ سطر (۵×۱۱)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۱۴-۳۶۸۳]

۱۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۳۷۷/۲۳

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۶۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی روکش کاغذ عنابی عطف تیماج قرمز، ۶گ (۱۷۸-۱۸۳)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۴-۱۲۷۰]

۱۱. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۲۵۳/۱۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [ف: ۳-۴۰]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۱۲/۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ از روی نسخه اصل نوشته شده برای سید ابوالحسن احمد بن محمد سهیلی؛ کاغذ: زردفام، جلد: تیماج قرمز ضربی و مقوای زرکوب با لولا، ۵ص (۲۷۳-۲۷۷)، ۱۷سطر (۵×۱۱)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [سنا: ف: ۲-۳۷]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۱۲/۸

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: زردفام، جلد: تیماج قرمز ضربی و مقوای زرکوب با لولا، ۱ص (۲۸۶)، ۱۷ سطر (۵×۱۱)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [سنا: ف: ۲-۳۷]

۱۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۳۶۳/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: علاءالدین بن حسن قاضی، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: شرقی، ۶گ (۳-۸)، ۱۹ سطر، اندازه: ۵×۹/۵سم [ف: ۳۶-۲۷۱]

۱۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۱۰۶/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی مقوایی، ۹گ (۱۴پ-۲۲ر)، ۱۹ سطر (۴/۵×۱۳)، اندازه: ۹×۱۹/۵سم [ف: ۸-۷۴۱]

۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۰۵۵/۲۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، مجدول زرین و مرصع؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، مجدول، عطف و حاشیه تیماج قرمز، ۶ص (۲۷۸-۲۸۳)، اندازه: ۱۱/۵×۲۳سم [ف: ۳۲-۷۰]

۱۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۶۶۸/۸

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۵ شوال ۱۰۱۸ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای زرکوب مقوایی بالولا، ۱۵ص (۴۲۴-۴۳۸)، ۱۹ سطر (۴×۱۱)، اندازه: ۹×۱۷سم [ف: ۱۴-۳۶۱۷]

۱۸. تبریز؛ خادم حسینی؛ شماره نسخه: ۸۷/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: عبدالرشید حسینی، تا: ۱۰۳۰ق؛ مهر: کاتب «عبدالرشید حسینی ۱۰۳۰» (مکعبی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵گ (۳۲-۳۷)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [اوراق عتیق: ۱-۱۱۷]

۱۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۳۴/۳۸

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۴۳ق؛ ۳۱ سطر، قطع: بیاضی، اندازه: ۱۸×۳۱سم [ف: ۲-۴۰۰]

۲۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۳۵/۳ط

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۴۳ق؛ جلد: میشن مشکی، ۱۱ص (۹۷-۱۰۷)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [ف: ۲۴/۳-۱۲۴]

۲۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۴۷۳/۳۵

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مجدول، ۱ص (۱۵۷پ)، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۵/۵سم [ف: ۳۸-۶۲۶]

۲۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۰۷/۶

آغاز و انجام: برابر

خط:نستعلیق،بی‌کا، تا: ۱۱۰۲ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱ص (۷۶-۹۶)، ۱۴ سطر، قطع: نیم خشتی، اندازه: ۱۱×۲۰سم [ف: ۹-۳۹۶]

۲۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۸۱۴/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: رجب علی اصفهانی، تا: ۱۱۱۸ق؛ کاغذ: اصفهانی شکری، جلد: تیماج یشمی بدون مقوی با عطف تیماج، ۸ص (۳۵-۴۲)، ۱۲ سطر، قطع: جیبی، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۱۰-۱۱۰]

۲۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۶۳۶/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ در چند برگ آخر دو برگ در شرح مشیخه من لایحضره الفقیه آمده؛ ۴گ (۱۵۵ر-۱۵۸ر)، سطور چلیپا، اندازه: ۱۲/۵×۲۱سم [محدث ارموی مخ: ۱-۱۶۹]

۲۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۶۴۵/۳

خط: نسخ، کا: غلامحسین طبیب، تا: ۱۲۷۷ق، جا: مشهد، مدرسه صالحیه؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: میشن زرد لایی، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱/۳×۱۷/۶سم [ف: ۷-۴۴۸]

۲۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۰۲۲/۴

خط: نستعلیق، کا: سید علی تنکابنی قزوینی، تا: ۱۳۵۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: رویه کاغذ ساغری، ۲۰ سطر [ف: ۵-۲۲۳]

۲۷. شیراز؛ هاشمی، نورالدین (خاندان)؛ شماره نسخه: ۱۷/۱۶

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۵-۲۸۸]

۲۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۶۲/۱-ف

نسخه اصل: نسخه اصل: مانیسا گنل ش ۱۷۰۵؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۷گ (۷-۱۳)، ۱۶ سطر [فیلمها ف: ۱-۴۴۴]

۲۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۴۹/۱۳

آغاز و انجام: برابر

خط: تعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سمرقندی کلفت، جلد: تیماج تریاکی ضربی و مقوایی، ۳گ (۴۳پ-۴۵پ)، ۳۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۶-۲۴۰۱]

۳۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۲۸۰/۳۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی، ترنج با زمینه مذهب با نقش گل، مجدول، ۳گ (۹۳ر-۹۵پ)، ۲۱-۳۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۳۸-۳۹۹]

۳۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۲۶۷/۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: آهار مهره فرنگی، جلد: رویه میشن سیاه،۴گ(۳۰ر-۳۳ر)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۴×۲۳/۸سم [ف: ۷-۳۱۱]

۳۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۵۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: فهرستی؛ ۶گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۴-۱۱۰]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۸۲/۱-عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲-۳۳]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۴۵۲/۱-عکس

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳-۲۵۳]

۳۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۹۱۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: نائینی؛ ۳گ، ۳۳ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۴-۱۱۱]

● اقسام العلوم و العلماء / متفرقه / عربی

aqsām-ul ‘ulūm wa-l ‘ulamā’

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۸۸۴-ف

نسخه اصل: کتابخانه مرکزی ش ۲۹۳۵/۱۶ [این شماره در فهرست رساله دیگری است]؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۰ص (۳۴۱-۳۶۰) [فیلمهای دانشگاه تهران-ف: ۱-۳۵۴]

← اقسام العمل المکتوم فی تدبیر الحجر > الاکسیر

● **اقسام الفقر** / عربی

aqsām-ul faqr

احسائی، احمد بن زین الدین، ۱۱۶۶-۱۲۴۱ ؟ قمری

ahsā'ī, ahmad ebn-e zayn-od-dīn (1753-1826)

باید بخشی از یکی از مؤلفات او باشد.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۷۸/۶-طباطبائی

آغاز: قال شیخ المشایخ الشیخ احمد الاحساوی الفقر علی ثلثة اقسام. فقر الی الخلق و فقر الی الخلق و الخالق و فقر الی الخالق؛ **انجام:** فشاهد اسرار الغیب و اطلع علی حقیقة الامر فاحب ما وقع لکونه الاصلح ... تمام شد الحمد لله.

خط: شکسته نستعلیق خوب، بی‌کا، تا: ۱۲۶۰ق؛ کاغذ: فرنگی نباتی رنگ، جلد: تیماج مشکی یک‌لا، ۲گ (۲۴ر-۲۵پ- حاشیه)، ۱۵ سطر، قطع: وزیری کوچک، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۲۲-۲۷۰]

● **اقسام فقر** / عرفان و تصوف / فارسی

aqsām-e faqr

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۰۸۷/۴۶

خط:نسخ کهن معرب،بی‌کا،تا: با تاریخ قرن ۱۱؛ کاغذ: الوان آهار مهره،جلد: تیماج قهوه‌ای با ترنج و سرترنج و چهار لچکی، عطف گالینگور، ۱ص(۹۳پ)، اندازه: ۱۵/۱×۲۸/۴سم [ف: ۲۹/۲-۷۳۴]

● **اقسام القرآن** / علوم قرآن / عربی

aqsām-ul qur'ān

مؤلف می‌گوید که قرآن کریم شامل ناسخ و منسوخ و ظاهر و باطن و محکم و متشابه و مانند این مسائل می‌باشد و برای تشخیص آنها نمونه‌ای را با بیان استفاده شده از احادیث اهل بیت (ع) می‌آورد تا تشخیص دیگر موارد آسان گردد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۳۱۱/۳

آغاز: اعلم أن القرآن منه ناسخ و منه منسوخ و منه محکم و منه متشابه و منه خاص و منه عام و منه تقدیم و منه تأخیر؛ **انجام:** و أسأل الله عز و جل أن یصلی علی محمد من خلقه و خیرته محمد صلی الله علیه و آله الأخیار الابرار الاطهار

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی و اطراف و عطف آن قرمز، ۱۶گ (۵۰پ-۶۵پ)، اندازه: ۱۳×۱۷سم [ف: ۱۶-۲۸۰]

● **اقسام القرائة** / قرائت / عربی

aqsām-ul qirā'a

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۱۰/۵

آغاز: بسمله. اعلم بان اصل القراءة علی خمسة اضرب تنوین و تشدید و وقف و مدد و ...؛ **انجام:** و انا نقول فی اصواتهم لینا فی اختلاصا.

خط: نسخ، کا: مبارک بن خمیس بن راشد بن جمعة بن رجب بن ثانی بن محمد بن عبدالله، تا: یک‌شنبه ۱۹ رجب ۱۰۳۷ق؛ در صفحه ۲۲۷ سرگذشت کسائی از کتاب الورقه یادداشت شده؛ کاغذ: ترمه بخارایی بدون آهار، جلد: میشن ضربی قهوه‌ای، ۳ص (۲۲۴-۲۲۶)، اندازه: ۱۴/۹×۱۹/۵سم [ف: ۵-۵۱]

● **اقسام القرائة** / قرائت / عربی

aqsām-ul qirā'a

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۸۶۱/۵

آغاز: اعلم بأن قراءة القرآن علی خمسة مراتب أولها التنوین و هو نصبتین و رفعتین و کسرتین و الثانی التشدید و الثالث المد و الرابع الوقف و الخامس المیمات؛ **انجام:** اعلم بأن جمیع ما فی القرآن بالله و لله ینبغی أن یرقق فیه فیه و أما جمیع ما فی القرآن الله و أن الله و کان الله ینبغی أن یغلظ فی فیه؛ تمت الکتاب بعون الملک الوهاب.

در این رساله مطالبی درباره قرائت، تشدید، وقف مد و ترقیق در ۴ فصل نگارش یافته است؛ خط: نسخ و شکسته نستعلیق خوش، کا: ملامحمدرضا فرزند کربلائی رجبعلی فرزند آقا علی محمد تبریزی، تا: ۱۲۷۹ق؛ در متن و حاشیه، در انجام افزودگی‌هایی درباره علم تجوید آمده است؛ کاغذ: فرنگی، ۲گ (۱۳۱-۱۳۲)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۳۰-۱۲۳]

● **اقسام قیامت** / متفرقه / عربی

aqsām-e qīyāmat

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۰۲/۶۳-طباطبائی

آغاز: القیامة قیامتان القیامة الکبری و هو یعم الجنة و یوم الجزاء و القیامة الصغری و هی حالة الموت و الیها الاشاره بقول صاحب الشرع؛ **انجام:** کنسبة فضاء الدنیا الی الرحم بل اوسع و اعظم بما لا یخفی

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱ص (۵۹پ) [ف: ۲۳-۷۳۳]

← اقسام الکفر ← اجوبة مسائل عبدالحسین بن یوسف بحرانی

● **اقسام کلام منثور** / ادبیات / فارسی

aqsām-e kalām-e mansūr

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۳۸۵/۴-ف

نسخه اصل: موزه بریتانیا Add. 16808 (ریو ۵۲۵)؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۵ سطر [فیلمها ف: ۱-۵۹۸]

● **اقسام الکلی** / منطق / عربی

aqsām-ul kullī

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۳۸۶

آغاز: الکلی یطلق علی ثلثة وجوه فیقال علی ما هو مقول بالفعل علی کثیر و یقال علی ما یمکن حمله علی کثیر من غیر اشراط وجود الکثیر؛ **انجام:** انما هما بتحصیل مستمر الابتداء بازاء الابتداء و البقاء بازاء البقاء

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: وسط و انجام؛ اهدایی: رهبری، تیر ۱۳۸۱؛ کاغذ: نخودی آهارمهره، جلد: تیماج عنابی فرنگی با جدول زنجیره‌ای زرین، ۱۷گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۲۴-۱۷]

● **اقسام اللام الواقعة فی القرآن** / قرائت / عربی

aqsām-ul lām al-wāqi‘a fi-l qur‘ān

نام مؤلف در نسخه نیامده است. رساله مختصر جامعی است بدون خطبه و مقدمه در بیان اقسام چهل‌گانه لام در قرآن شریف بر اساس مذهب ابو عبدالرحمن خلیل بن احمد عروضی ازدی فراهیدی متوفی ۱۷۵ق مشتمل بر: لام قسم و جوابه، لام الامر و جوابه، لام وعید و توکید و عماد و حجر و کی، لام حقیقة و عاقبة و ترجی و تمنی و تحدید، لام مدح وذم و لما و منقول و خبر و ایجاب و شفاعة، لام جهر و ابتدا و تفضیل و الحاق و صفت، لام اصل و معرفة و تکثیر و نفی و لیس و غیر، لام دعا و استحقاق و صله و تبرية.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۶۸۲

آغاز: اقسام اللام الواقعة فی القران و غیره علی مذهب خلیل بن احمد رحمة الله تعالی و هی لام القسم و جوابه؛ **انجام:** و لام استحقاق والمشهور انها من حروف الجر مثل الحمدلله و لکن صاحب هذا المقدمه قال مثل ویل حیث وقع و هی مضمومة انتهی کلامه و قد عدها اربعین و فی الشرح ثمانیة و ثلثون

خط: نستعلیق، کا: عبد النبی کشمیری، تا: ۱۱۷۵ق؛ ضمیمه نسخه ش۲۴۶۷۹کتابخانه؛اهدایی:رهبری،اسفند۱۳۷۶؛کاغذ:حنایی،۲گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۸/۵×۱۶/۵سم [اهدائی رهبر: ۱علوم قرآن-۲۹۹]

← اقسام اللذات ← اللذات

● **اقسام ماآت** / نحو / فارسی

aqsām-e māāt

در شناسایی «ما» که در قرآن به کار رفته است. جز «الکفایة فی ماآت القرآن» ابوعلی حسین مقری که به عربی است.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۹۶۳/۳

آغاز: اقسام ماآت: ۱. ماء نافیه، ۲. حجد، ۳. مصدریه ... بدانکه از جمله غرایب قرآن معرفت ماآت است و آن موقوف است بر دانستن کلام عرب؛ **انجام:** هر کدام اراده کنند در حواشی مصاحف مکتوب می‌گردانند

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن آلبالویی قرمز، ۴گ (۱۲پ-۱۵پ)، اندازه: ۱۲/۳×۱۸/۶سم [ف: ۷-۱۱۸]

● **اقسام المتصوفة** / عرفان و تصوف / عربی

aqsām-ul mutiṣawwifa

درباره عقاید غلات متصوفه باطنیه.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۰۳۶/۲

آغاز: بسمله و به العون بکل شئ محیط لا اتحاد له؛ **انجام:** و انما اطنبت الکلام فی هذا المقام ... و الله اعلم بالصواب

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج مشکی، ضربی ترنج و لچکی، ۶ص (۲۹۵-۳۰۰)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۴سم [ف: ۳۲-۵۱]

● **اقسام مجاز** / بلاغت / فارسی

aqsām-e majāz

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۷۳۳/۲

آغاز: آغاز: اگر دراعی ترتیب و اشارت تأیید باشد می‌توانم که در خلال الفاظ و و نسق سخن طرازی اصول علم بیان ... ایراد کنم؛ **انجام:** انجام: را خاتمه کتاب ساخت.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: آهار مهره فرنگی، ۳ص، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۸سم [ف: ۷-۳۳]

← اقسام مردم ← اوصاف مردم و اصناف مردم
← اقسام مردم ← اصناف مردم

● **اقسام المغالطة** / منطق / عربی

aqsām-ul muġāliṭa

غیرهمانند:
۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۱۴۲/۳۳
در چند باب «المغالطة قیاس فاسد اما من حیث الصورة فقط و اما من حیث المادة فقط و اما من حیث الصورة و المادة جمیعا» و حینئذ لاینعکس بعکس النقیض». گویا از کتابی است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۹۴ق؛ در ۳۱۴پ-۳۱۶ر یادداشت‌هایی است درباره مغالطه؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن آلبالویی، ۱۰گ (۳۰۵پ-۳۱۴پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۵-۲۳۹]

۲. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۵۹۲/۱
اندکی از مقدمه را دارد و سطری از باب دم و همه تکمله دارای پنج مغالطه؛ خط: نسخ، کا: محمد اسمعیل بن عبدالنبی نصیری، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: وسط؛ جلد: تیماج مشکی ضربی مقوایی، ۲گ (۱پ-۲پ)، قطع: خشتی [نشریه: ۲-۱۲۵]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۷۸۹/۶
آغاز: المغالطة الاولی بعض الواجب لذاته لاموجود فی الخارج-جاز ان یستلزم المحال
دوازده گونه از آن برای آغاز کردن مناظره یاد شده است؛ بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۱۸۵ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سبز، ۴گ (۲۰پ-۲۳پ)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲/۱×۲۲/۳سم [ف: ۵-۱۷۷]

← اقسام المفارقات ← اثبات المفارقات

● اقسام المنافع / کلام و اعتقادات / عربی

aqsām-ul manāfi‘

علم الهدی، علی بن حسین، ۳۵۵-۴۳۶ قمری

‘alam-ol-hodā, ‘alī ebn-e hoseyn (967-1045)

رساله کوتاهی است درباره منافعی که از خداوند متعال به زندگان می‌رسد. مصنف این منافع را به سه گونه تقسیم نموده، سپس در خصوص مواردی که این منافع را دارا هستند، به بحث پرداخته است. گونه‌های منافع عبارتند از: ۱. منفعة تفضل؛ ۲. منفعة عوض؛ ۳. منفعة ثواب.

چاپ: این رساله در ضمن مسائل المرتضی در بیروت به چاپ رسیده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۹۲۳/۱۹
آغاز: مسألة: من الکتاب ایضاً، اعلم أن المنافع التی عرض الله الاحیاء لها ثالاث، منفعة تفضل و منفعة عوض، و منفعة ثواب، فاما المنفعة علی سبیل التفضل فهی الواقعة ابتداء من غیر سبب استحقاق؛ **انجام:** الاتری انه لو لم یخلق الحیاة و الشهوة لم یکن ما یوصل الیهما مما ذکرنا منفعة و لا نعمة و لو لم یخلق المشهتی الملذوذ لم ین سبیل الی الفع والانعام فبان بهذه الجملة ما قصدناه.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی، ۲گ (۶۱پ-۶۲ر)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۳۲-۷۵۶]

● اقسام الموت / فلسفه / عربی

aqsām-ul mawt

بابا افضل کاشانی، محمد بن حسین، -۶۶۷ ؟ قمری

bābā afzal-e kāšānī, mohammad ebn-e hoseyn (-1269)

در این‌که هر کس بخواست خود بمیرد زنده خواهد بود.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۳۱/۱۱
آغاز: الموت موتان ارادی و طبیعی؛ **انجام:** و قد قیل مت بالاراده تحیی بالطبیعة
بی‌کا، بی‌تا؛ ۱ص (۱۵۳ر) [ف: ۳-۳۳۳]

● اقسام موجود / فلسفه، شعر / فارسی

aqsām-e mowjūd

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰؟-۴۲۸ قمری

ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e ‘abd-ol-lāh (981-1038)

به نظم فارسی
[فهرستواره منزوی ۷۹/۶]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۵۷۱/۷
منظوم؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [ف: ۶-۵۱]

● اقسام الموجودات (جدول) / عربی

aqsām-ul mawjūdāt (jadwal)

جدولی است شبیه صورت حساب سیاق مطابق ترتیب شیخ شهاب الدین مقتول سهروردی به روایت جمال الدین منشی برای کتابخانه صاحب شمس الدین.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۳۱/۳۱-طباطبائی
آغاز: ذکر اقسام الموجودات علی ما هی مرتبة علی ترتیب ذکر الشیخ شهاب الدین المقتول نفل جمال الدین منشی بطریق السیاقه لیکون سهل المآخذ علی من اراد ضبطه و حفظه تذکرة لخزانة الصاحب شمس الدین ظل مثواه. حرف ما یکون وجوده من غیره و هو الذی لو فرض عدمه بالنظر الی ذاته مع قطع النظر عن غیره لا یلزم منه المحال یسمی ممکن الوجود؛ **انجام:** ما یکون وجوده من ذاته و هو الذی لو فرض عدمه بالنظر الی ذاته مع قطع النظر عن غیره یلزم منه المحال و یسمی واجب الوجود ... و کان من الواجب ان یقدم هذا القسم من الذکر کما هو مقدم فی الوجود الا انه کان غرضنا اقسام الموجودات علی النهج المعتبر و اقسامه فلهذا قد مناه فی الذکر. تم الجدول للشیخ الفاضل شهاب الدین المقتول مع عجالة الوقت
خط: نسخ، کا: شیخ محمد علی بن محمود تبریز، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی نخودی رنگ، جلد: تیماج قهوه‌ای تیره، ۲گ (۸۵پ-۸۶ر)، قطع: وزیری، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۲۳-۸۲۴]

● **اقسام المولی** / کلام و اعتقادات / عربی
aqsām-ul mawlā

مفید، محمد بن محمد، ۳۳۶-۴۱۳ قمری
mofīd, mohammad ebn-e mohammad (948-1023)

رساله کوتاهی است درباره حدیث نبوی «من کنت مولاه فهذا علی مولاه». مؤلف در ابتدا، ده معنی برای کلمه «مولی» که عبارت است از: الاولی، مالک الرق، المعق، المعتق، ابن العم، الناصر، المولی لتضمن الجریرة، الحلیف، الحا (کذا)، الامام، السید، المطاع، ذکر کرده و آنگاه اثبات می‌کند که مراد رسول اکرم (ص) از کلمه «مولی» در حدیث شریف، اولی به تصرف و طاعت است. مردی از بهشمیه و گروهی از معتزلة در دلالت این حدیث بر اولویت حضرت علی (ع) اعتراض نموده‌اند و شیخ مفید سخن آنان را به‌تفصیل پاسخ داده است. شیخ مفید در این زمینه رساله دیگری هم دارد با عنوان «معنی المولی».

آغاز: بسمله. و ما توفیقی الا بالله العزیز الحکیم، مختصر الکلام فی أقسام مولی فی اللسان املآء الشیخ المفید ... الحمدلله و سلام علی عباده اللذین اصطفی ... أما بعد أطال الله بقآء الأمیر و أدام تأییده و علوه و تمکینه و رفعته و کبت عدوه فانی ممتثل ما رسمه من اثبات أقسام المولی فی اللسان و ذکر طرف من الاستدلالات علی امامة أمیرالمؤمنین علی بن أبی طالب (ع) بما تضمنه المقال الصادر عن رسول الله (ص) فی غدیرخم بحضرة الأشهاد و أن اردف ذلک بما یشهد بصحته من الأشعار التی تقوم فی البرهان مقام الاطباق علی التسلیم له و الانقیاد و بالله استعین و اياه استهدی الی سبیل الرشاد. باب أقسام المولی فی اللسان، المولی ینقسم فی اللغة علی عشرة أوجه أولها: الأولی، و هو الأصل و العماد الذی ترجع الیه المعانی فی باقی الأقسام.

انجام: و دلائلها ما ذکرناه من برهان قول رسول الله علی امامة أمیر المؤمنین، و الله الموفق للصواب.

چاپ: پنج چاپ مختلف از رساله «اقسام مولی ... » سراغ داریم.

[دنا ۸۵/۲ (۸ نسخه)؛ الذریعه ۲۷۲/۲؛ الشیخ المفید و عطاؤه الفکری الخالد ۵۷-۵۸؛ فهرست آثار شیخ مفید در کتابخانه آیت الله مرعشی ۴۸-۵۴؛ معجم التراث الکلامی ۴۱۵/۱؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۵۴۴/۲]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۱۴/۲

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: کتابخانه چستربیتی، ایرلند جنوبی، ش ۳۸۷۷. نسخه حاضر مقدمه‌ای چند سطری دارد که در نسخه‌های دیگر نیامده است؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: با تاریخ ۷۶۸ق؛ صورت اجازه شیخ مفید درج شده است: «قرأ علی الشیخ أبوالحسن علی بن محمد بن الدقاق أیده الله و کتب محمد بن محمد بن النعمان فی صفر سنة ثلاث و أربعمائة»؛ ۳ص (۲۸۲-۲۸۴)، ۲۳ سطر [عکسی ف: ۳-۵۰۰]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۵۵/۱۸

خط: نسخ، کا: عبدالحمید بن محمد مقیم خطیب عبدالعظیمی، تا: ۱۷ ربیع الثانی ۱۰۵۶ق؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قرمز، ۷گ (۱۴۷پ-۱۵۳ر)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۳×۲۵/۵سم [ف: ۱-۲۸۵]

۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۶۱۱/۲۵

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه مرتضوی-مشهد مقدس [این رساله در فهرست این کتابخانه نیامده]؛ خط: نسخ، کا: عزیز الله بن عبدالعلی فراهانی، تا: با تاریخ ۱۰۷۴ق، ۱۰ص (۲۶۸-۲۷۷) [عکسی ف: ۷-۲۱۰]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۹۶۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۴؛ کاغذ: نخودی، جلد: اسقاطی، ۸گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۰سم [ف: ۲۶-۹۶]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۸/۱۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج سرخ عطف تیماج قهوه‌ای، ۶گ (۱۴۷پ-۱۵۲پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۱-۹۳]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۸۰۶/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد امین بن یحیی خوئی، تا: دوشنبه ۱۱ جمادی الثانی ۱۳۳۶ق، جا: نجف اشرف؛ ترقیمه: «و قد استنسختها لنفسی و وقع الفراغ من تسطیرها یوم الاثنین الحاد یعشر من شهر جمادی الأخری سنة ست و ثلاثین و ثلاثمائة بعد الالف بالنجف الاشرف علی شرفه الصلاة و السلام، و قد نقلتها من نسخة نقلت من خط العلامة المحدث فخر المتأخرین و تاج المتعبدین الحاج میرزا حسین النوری الطبرسی و قد کتب هو فی آخرها بخطه الشریف نقلت من نسخة نقلت من نسخة فی آخرها اجازة المصنف الشیخ المفید ما هذه صورته «قرأ علی الشیخ ابوالحسن علی بن محمد الدقاق ایده الله کتبه محمد بن محمد بن النعمان فی صفر سنة ثلاث و اربعمائة» حررها المذنب الاثیم الجانی محمد امین بن یحیی الخوئی اصلاً و النجفی مولداً و مدفناً «إن شاء الله» عفی الله عنهما ۱۳۳۶ه»؛ کاغذ: دفتری خط دار، ۴گ (۳۶پ-۳۹)، ۲۱ سطر، اندازه: ۹×۱۶سم [ف: ۳۲-۵۱۵]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۴۳/۱۳

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی ضربی، ۵گ (۱۳۹پ-۱۴۴پ)، اندازه: ۱۷×۲۴/۵سم [ف: ۱-۲۶۹]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸/۲۱ خوئی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج زرد رنگ، ۸ص (۲۹۶-۳۰۳)، ۲۳ سطر، قطع: وزیری باریک، اندازه: ۱۳/۳×۲۶/۲سم [ف: ۷-۱۷]

● **اقسام نجوم (مجدول)** / هیئت / فارسی
aqsām-e nojūm (mojadval)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۵۹۰/۹۲
آغاز: جدول اختیارات کارها بر پیوستن ماه بکواکب
بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۱۴ ربیع الاول ۷۲۳ق؛ جلد: تیماج کرم قهوه‌ای، ۲ص (۳۹۵-۳۹۶)، ۴۱ سطر، اندازه: ۱۹×۳۲سم [ف: ۴۱-۸۹]

● **اقسام النفس = مراتب اربعه نفس = خبر چهار نفس = حدیث نفس کمیل** / حدیث / عربی
aqsām-un nafs = marāteb-e arba‘e-ye nafs = xabar-e čahār nafs = hadīs-e nafs-e komeyl
منسوب به علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، -۴۰ قمری
(mansūb be) ‘alī ebn-e abī tāleb, emām-e avval (-661)
حدیث کمیل فی معرفة النفس، از حضرت امیر المومنین علی (ع) به نقل از کتاب مجمع البیان.

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۹۱/۲
خط: نستعلیق، کا: محمد قلی بن محمد علی تبریزی، تا: ۱۰۵۱ق، ۲گ (۵پ-۶ر) [ف: ۵-۱۵۱]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۷۸/۷-طباطبائی
آغاز: فی مجمع البیان عن کمیل بن زیاد قال سئلت مولانا ... ان تعرفنی نفسی فقال یا کمیل ای نفس ترید
خط: شکسته نستعلیق خوب، بی‌کا، تا: ۱۲۶۰ق؛ کاغذ: فرنگی نباتی رنگ، جلد: تیماج مشکی یک‌لا، ۲گ (۲۴پ-۲۵ر-حاشیه)، ۱۵ سطر، قطع: وزیری کوچک، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۲۲-۲۷۰]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۲۳۹/۳
بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی سفید زرد، جلد: تیماج سرخ درون آراسته، ۲گ (۲۷ر-۲۸ر)، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [ف: ۹-۹۰۲]

● **اقسام النفوس** / فلسفه / عربی
aqsām-un nufūs

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۹۳۶/۷
آغاز: هذا الفصل نقل من کتاب تاریخ النصرانی المشهور فی الدهور بالعلم و العمل. النفس الانسانیة کالمادة المجردة عن الصور و لها کمال و نقصان و کمالها علمی و عملی؛ **انجام:** القول فی الادراکات اعنی المعارف العلویة الانسانیة (تمت اقسام النفوس المذکورة و الحمدلله اولا و آخرا).
بندی است فلسفی و شاید از یکی از قدما باشد؛ خط: نستعلیق، کا: سلطان محمود بن علی طبسی، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای حاشیه‌دار مقوایی، ۲ص (۲۰۵-۲۰۶)، ۲۱ سطر (۸/۵×۱۵)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱۰-۱۸۱۱]

← اقسام النفوس و احوالها ← اقسام نفوس
← اقسام النفوس و احوالها ← النفس علی طریق الدلیل و البرهان (ترجمه)
← اقسام الوجود ← التحفة النجفیة
← اقسام وجود ← وجودیة

● **اقسام الوجود** / فلسفه / عربی
aqsām-ul wujūd
علی نقی
‘alī naqī

قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۳۰۹/۲
آغاز: فهذه تحقیقات دقیقة وتدقیقات شریفة قد الفها. جمعها استاذنا المبرور المغفور
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۱۷ سطر [ف: ۱-۳۰۵]

● **اقسام وجود** / فلسفه / فارسی
aqsām-e vojūd

تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۴/۷/۱
آغاز: ظاهر که به نظر می‌آید آن لازم الوجود است
بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج مقوایی، اندازه: ۱۴/۵×۲۲/۵سم [ف: ۱-۸]

● **اقسام وضوء** / فقه / عربی
aqsām-e vozū’

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۸۴۲/۱۱۹
کا: ابوالقاسم وفا، تا: قرن ۱۳؛ در هامش [ف: ۶-۱۳۷]

← اقسام و عوالم وجود ← نفس

● **اقسام ولایت** / فقه / فارسی
aqsām-e velāyat

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۵۶۸/۵
از کنز العرفان؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [ف: ۶-۴۹]

● **اقسام و مراتب وجود** / فلسفه / فارسی

aqsām va marāteb-e vojūd

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۵۷۱/۱۱
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [ف: ۶-۵۱]

● اقصی الارب فی ترجمة مقدمة الادب / ادبیات-ترکی
aqṣa-l arab fī t.-i muqaddamat-il adab
بروسوی، احمد بن خیرالدین، -۱۱۲۰ قمری
borūsavī, ahmad ebn-e xayroddīn (-1709)
اهدا به: وزیر عثمان پاشا
تاریخ تألیف: آغاز جمادی الاول ۱۱۱۷ق؛ محل تألیف: مدرسه مرادیه بروسه
ترجمه است با افزوده هایی به ترکی
[فلوگل ۹۶/۱-ریو ۱۳۴-بلوشه ۲۸۶و۲۸۷-قرطای ۱۹۹۱تا ۱۹۹۸]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۰ سرود
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۱۷ق؛ جلد: تیماج مشکی رنگ، قطع: رحلی [نشریه: ۱۳-۴۴۴]
۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۰۸۳
خط: نسخ، کا: درویش محمد بن شیخ حسن منتشوی، تا: نزدیک به پایان ربیع الاول ۱۱۵۳ق، جا: بروسه در جامع شهر کوسدی؛ مجدول؛ کاغذ: استانبولی، جلد: تیماج مشکی ضربی مقوای در یک سوی، ۴۶۶گ، ۳۱ سطر (۱۷×۲۰/۵)، قطع: رحلی، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۱۷-۲۸۸]

● اقصی الامانی فی علم البیان و البدیع و المعانی / بلاغت / عربی
aqṣa-l amānī fī ʻilm-il bayān wa-l badīʻ wa-l maʻānī
انصاری، زکریا بن محمد، ۸۲۶؟-۹۲۶ ؟ قمری
ansārī, zakaryīā ebn-e mohammad (1423-1520)
تلخیص کتاب «تلخیص المفتاح» جلال الدین محمد بن عبدالرحمان قزوینی معروف به «خطیب دمشق» (۷۳۹ق) است در «مقدمه» . سه «فن»، مؤلف شرحی بر «مطول» تفتازانی دارد.
آغاز: الحمدلله الذی نور بصیرة من اصطفاه لفهم المعانی ... و بعد فهذا مختصر فی علم المعانی و البیان و البدیع مزین بزینة حسن المبانی و الترصیع ...
انجام: و هذا دعاء للبریة شامل و الله تعالی اعلم، تم و کمل بحمدالله تعالی و عونه و منه و حسن توفیقه
[بروکلمن ۲۹۶/۱ و ذیل ۵۱۹/۱]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۷۶۶/۱
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، تا: چهارشنبه ۱۵ صفر ۱۰۵۵ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن آلبالویی، ۱۳گ (۳پ-۱۵ر)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۱۸/۶سم [ف: ۵-۱۶۹]
۲. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۶۱۰/۷
آغاز و انجام: برابر
نام مؤلف به استناد نسخه ملک تعیین شد؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا طوسی عطف تیماج قهوه‌ای، ۲۳گ (۱۴۴پ-۱۶۶پ)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱-۵۱۷]

● اقضیة امیرالمؤمنین / تاریخ / عربی
aqḍīyat-u amīr-il-muʼminīn

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۹۵/۹۸-ف
نسخه اصل: حمدیه ش ۱۴۴۷؛ بی‌کا، تا: با تاریخ ۷۵۵ق؛ در هامش [فیلمها ف: ۱-۴۲۸]

● اقضیة الرسول (ص) / حدیث / عربی
aqḍīyat-ur rasūl
ابن طلاع، محمد بن فرج، ۴۰۴؟-۴۹۷ قمری
ebn-e tallaʻ, mohammad ebn-e faraj (1014-1104)
کتابی در قضاوت‌های رسول اکرم (ص) یا دستوراتی‌که در این خصوص داده است شامل کتاب جنایات، کتاب جهاد، کتاب نکاح، کتاب طلاق، کتاب بیوع، کتاب وصایا، بخشی از عناوین آن بدین شرح است: اول اسباب الحکم فی القتل و هو السجن، باب حکم رسول الله (ص) فی المحاربین من اهل الکفر، باب کیف یساق القاتل الی السلطان و کیف تقرر علی القتل حکم رسول الله (ص) فیمن ضرب امراة حاملا و طرحت جنینها حکم رسول الله (ص) بالقسامه فیمن لم یعرف قاتله،حکم رسول الله (ص) فی القتیل یوجد بین قریتین، حکم رسول الله (ص) بالقصاص فی الجراح، حکم رسول الله (ص) فیمن اقر بالزنا و هو محصن، حکم رسول الله (ص) فی حد القذف و الخمر، حکم رسول الله (ص) فی السارق یسرق مرارا، کتاب الجهاد: حکم رسول الله (ص) فی اول قتیل قتل من المشرکین و اول غنیمة، حکم رسول الله فی الجاسوس، فی الاسری و ذکر من قتله النبی (ص)، حکم رسول الله (ص) فی الامان یوم الفتح، حکم رسول الله فی السهام، حکم رسول الله بالسلب للقاتل یوم حنین، حکم رسول الله (ص) فیما اهدی الیه، حکم رسول الله فی اموال بنی النضیر و قسمة خیبر، حکم رسول الله (ص) فی الرسل الا تقتل و الوفا بالعهد للکفار، حکم رسول الله فی الجزیة ...
آغاز: بسمله رب اختم بخیر یا کریم قال الشیخ الاجل العالم العامل الفاضل المشاور ابو عبدالله محمد بن فرج عفی الله عنه. الحمدلله کما حمد نفسه و اضعاف ما حمده خلقه حتی یفنی حمدهم و یبقی حمده لا اله الا هو هذا کتاب اذکر فیه ان شاء الله ما انتهی الی من اقضیة رسول الله ...

چاپ: محقق: محمد ضیاء الرحمن الاعظمی، بیروت، دارالکتاب اللبنانی، ۷۴۰ص، ۱۳۹۷ق.

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۱۹۸۱

آغاز: برابر **انجام:** و تحدث الناس ان قدرددناها فسلها سرا و الحقها بابیها.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ افتادگی: انجام؛ در آخر نسخه در برگ اضافی ترجمه مصنف با خط مغایر منقول از ذهبی آمده است؛ تملک: عبدالهادی، احمد بن حاج علی بیاوی، محمد رازی مدرس؛ جلد: تیماج قهوه‌ای لولایی، ۱۱۸گ، ۱۵ سطر (۹/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۲-۶۴۹]

● الاقطاب / عرفان و تصوف / فارسی

al-aqtāb

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۱۲/۱۰-ف

نسخه اصل: سلیمانیه ش ۱۲۰۸؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸۳۹ق؛ ۲گ (۲۳۸ر-۲۳۹ر)، ۱۹ سطر [فیلمها ف: ۱-۵۱۱]

● الاقطاب الفقهیة / فقه / عربی

al-aqṭāb-ul fiqhīya

قزوینی، سید جعفر

qazvīnī, seyyed ja‘far

رساله فتوایی متوسطی است موافق فتواهای شیخ جعفر (شاید صاحب کشف الغطاء باشد) با آنچه به‌نظر مؤلف می‌رسید و فروعی که در نوشته‌های شیخ نبوده است. مشتمل بر چند «قطب» و هر کدام دارای چند «مقصود» و «باب» و «فصل» می‌باشد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۶۴۷

آغاز: الحمدلله الذی خلق العباد امتناناً علیهم و فرض علیهم عبادته احساناً الیهم و صلی الله علی اشرف الانبیاء و الاولیاء؛ **انجام:** لتجردها عما اضفناه الیها مه شدة الاهتمام به و کثرة الاحتیاج الیه

از قطب طهارت تا حج؛ خط: نسخ، کا: عیسی بن سعد حویزی، تا: در عصر مؤلف؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۱۶۱گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۷-۲۱۳]

● الاقطاب الفقهیة علی مذهب الامامیة / فقه / عربی

al-aqṭāb-ul fiqhīya ‘alā maḏhab-il imāmīya

ابن ابی جمهور، محمد بن علی، ۸۳۸؟-۹۰۶ ؟ قمری

ebn-e abī-jomhūr, mohammad ebn-e ‘alī (1435-1501)

رساله کوتاهی است، با عناوین «قطب» مشتمل بر فروع، دلایل و مآخذ احکام و قواعد فقهی که بعد از تألیف کتاب «عوالی اللآلی» بدان پرداخته که برای طالبان و محققان در استنتاج و استخراج احکام مفید و راهنما است.

آغاز: بسمله. و به نستعین. الهنا هب لنا من عطائک ما یکون سببا لرضاک وانح لنا من نفحات جودک ما یوصلنا الی خشیتک و تقواک.

انجام: و علو الدار و سفلها إذا أمکن تعدیلها قسمت بعضها فی بعض قسمة إجبار والا کانت قسمته اختیاریة.

[الذریعه ۲۷۳/۲؛ دنا ۸۷/۲ (۹ نسخه)]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۶۶۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی با نشان «منه»؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا عطف تیماج سرخ، ۵۶گ، ۲۴ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱۲-۲۶۷۴]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۵۹۹/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** هذا آخر ما اردنا املاء فی هذه الرسالة و ... لنا جمعه و استخراجه فی هذه المقاله مع ضعف الصناعة و قلة البضاعة.

بی‌کا، تا: جمعه ۱۸ رجب ۱۰۷۷ق؛ جلد: مقوا، ۱۲۶ص (۳۵۴-۴۷۹)، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۳۳/۱-۱۲۴]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۵۴۲

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۹۸ق؛ با حواشی «منه»؛ کاغذ ترمه رنگارنگ، جلد: میشن سرخ لایی، ۶۴گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۳/۶×۲۳سم [ف: ۱-۴۵]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۹۷۰

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳-۲۱۵]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۴۶۹

خط: نسخ، کا: محمود بن محمد تقی، تا: رمضان ۱۱۶۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: نو، ۹۱گ، ۱۵ سطر (۷×۱۴/۵)، اندازه: ۱۲×۲۱/۶سم [ف: ۱۶-۳۷۰]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۸۹۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۲ق؛ دارای یک سر لوح؛ تملک محمد علی تلواسکانی، تنکابنی؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی، ۱۴۲ص، ۱۷ سطر، قطع: رقعی، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [ف: ۱۰-۱۹۲۰]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۳۵۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۴ق؛ مصحح؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: مقوا، ۴۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۱/۱-۱۳۵]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۳۵۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ربیع الاول ۱۲۴۵ق؛ مصحح؛ کاغذ: شکری

آهار مهره، جلد: مقوا رویه گالینگور، ۳۶گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۴/۷×۲۰/۸سم [ف: ۲۱/۱-۱۳۶]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۳۹۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد رضا بن ابی القاسم موسوی، تا: سه‌شنبه ربیع الاول ۱۲۸۶ق؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۸۷گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۹-۱۸۰]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۶۵۹

انجام: او ینتظر البلوغ احتمالان و قیام البینة من الحجج الشرعیة

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، با علامت بلاغ؛ جلد: دو رو تیماج رو قرمز پشت ضربی قهوه‌ای، ۱۳۹گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۰-۵۲]

● الاقطاب القطبیة = البلغة فی الحکمة = البلغة / فلسفه / عربی

al-aqṭāb-ul quṭbīya = al-balaġa fi-l ḥikma = al-balaġa

اهری، عبدالقاهر بن حمزه، ق۷ قمری

aharī, ‘abdolqāher ebn-e hamze (-13c)

تاریخ تألیف: آغاز ۹ ذیحجه و پایان ۱۵ محرم ۶۲۹ق

رساله مختصری است در فلسفه عالیه با شواهدی از آیات و احادیث و اشعار عربی و فارسی، که به نام الامیر الکبیر احمد بن الصدر السعید ابی نصر یونس تألیف شده، در دو «فن» و هر فن دارای اقطاب مرتب بر ابواب و فصول: الفن الاول: الکشف عن ماهیة العالم و اقسامه من أعراضه و اجسامه؛ الفن الثانی: الکشف عن سبب وجوده من صفات ذاته وجوده. ملاصدرا بسیاری از گفته‌های او را در نوشته‌های خود گنجانده است.

آغاز: یقول العبد الفقیر ... سبحانک لاعلم لنا الا ما علمتنا و لا عمل لنا الاکما الهمتنا أبدعتنا فأندتنا و قدرتنا فهدیتنا.

انجام: و لیس الخبر کالعیان و لنختم کلامنا حامدین لله و مصلیاً علی نبی الرحمة و شفیع الامة محمد و آله الطاهرین.

چاپ: به تصحیح محمد تقی دانش پژوه، تهران، انجمن حکمت و فلسفه: ۱۳۵۸ش

[دنا ۸۷/۲؛ فرهنگ ایران زمین: ۳۱۱/۳؛ راهنمای کتاب ۵۸۹/۱۲ و ۲۰۷/۲۰]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۷۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: رجب ۶۶۶ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ تملک: جلال الدین محمد بن محمد علی؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج حنایی ضربی و مقوایی، ۱۲۰گ، ۲۳ سطر (۴×۱۱)، اندازه: ۹×۱۶سم [سنا: ف: ۲-۵۸]

۲. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۴۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: رجب ۶۶۶ق؛ ۱۱۹گ، ۱۵-۳۳ سطر (۶×۱۲/۵)، قطع: بغلی، اندازه: ۸/۵×۱۶/۵سم [نشریه: ۷-۱۰۳]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۵۲۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ابوتراب طبسی، تا: دوشنبه ۱ شعبان ۱۰۶۲ق؛ کاغذ:اصفهانی،جلد:تیماج مشکی،۱۹۰گ، ۱۷ سطر [ف: ۱۶-۴۱۶]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۶۷۹-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳-۸۷]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۵۰۰

آغاز و انجام:برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قرمز، ۲۱۳گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۷-۸۸]

● الاقطاب و الابدال / عرفان و تصوف / فارسی

al-aqtāb va-l abdāl

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۴۲/۳۲-ف

نسخه اصل: بادلیان اکسفورد ش ۹۴ والکر walkar (ش ۱۲۹۸)؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱-۵۶۸]

● الاقلام / علوم غریبه / عربی

al-aqlām

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۴۲۴/۳

آغاز: اول قلم کان فی الدنیا و به کان آدم ع قد وضع سغره و هذه صورته؛ **انجام:** اعلم ان الاحسن ان یکون الرسم بالقلم الهندی فانه قلم الحکماء المتقدمین و جمیع کتبهم و اعمالهم مرسومة بهذا القلم و الله اعلم بما اودع الاقلام من الاسرار الشریفة و الحکم البدیعة

قلم آدم و شیث و ادریس و سایر انبیاء و حکماء به شکل طلسم در ۲۳ قلم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه لایی، ۳گ (۲۲پ-۲۴پ)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۶-۴۰۶]

← اقلام الانبیاء و الفراعنة ≻ الالسن المخترعة من الحروف المبتدعة

● الاقلام المرسومة فی الخطوط المرموزة / علوم غریبه / عربی

al-aqlām-ul marsūma fi-l xuṭūṭ-il marmūza

در این رساله حدود پنجاه قلم از قلم‌هایی که در علوم غریبه کاربرد دارند ذکر شده است. در هر قلم حروف الفبا به ترتیب ذکر شده و در زیر هر حرف علامت و نقش آن حرف در قلم مزبور رسم شده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۶۰۶/۸

آغاز: الحمدلله الذی فضل ولد آدم علی سائر المخلوقات و رفع لغة العرب علی سائر اللغات ... اما بعد فقد احببت ان اجمع الاقلام المرسومة فی خطوط مرموزة
خط: نسخ زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ ۴۲ص (۴۱۰-۴۵۱)، ۲۹ سطر [ف: ۳۶-۱۶۳]

● **اقلام غریبه** / علوم غریبه
aqlām-e qarībe

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۳۹۹/۲۶
اقلام غریبه شامل: قلم افلاطون، قلم یونانی معروف به قلم الحکماء، قلم المشجر؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ (۲۴۷ر-۲۵۰ر) [ف: ۳۶-۳۳۶]

● **اقل الجمع** / نحو / عربی
aqall-ul jam‘

قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۳۴۳/۳
رساله ناتمام در بیان و تحقیق اقل مراتب جمع؛ بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سفید-آبی، جلد: میشن مشگی و مقوا، قطع: خشتی، اندازه: ۱۶/۵×۲۱سم [فهرست عراقی: ۱-۴۴۷]

← اقل ما یجب اعتقاده علی المکلف ← الاعتقادات

● **اقل ما یجب علی المکلفین = الاعتقادات** / کلام و اعتقادات / عربی
aqall-u mā yajib ‘ala-l mukallafīn = al-i‘tiqādāt
اخباری، محمد بن عبدالنبی، ۱۱۷۸-۱۲۳۲ ؟ قمری
axbārī, mohammad ebn-e ‘abd-on-nabī (1765-1817)
تاریخ تألیف: ۱۲۰۸ق
رساله کوتاهی است در بیان حداقل اعتقاداتی شیعی که برای مکلفین دانستن آن لازم است که با استفاده از احادیث آنها را در پنج «باب» و یک «خاتمه» تنظیم کرده است: باب ۱. وجود الصانع تعالی شأنه؛ ۲. التوحید و سائر صفاته؛ ۳. التوحید و سائر صفاته؛ ۳. الاضطرار الی الحجة من نبی أو وصفی؛ ۴. فیما نص الله و رسوله عی الائمة؛ ۵. التسلیم و فضل أهله؛ الخاتمه: فی عقائد المؤلف اجمالاً.
آغاز: بسمله، حمدله اما بعد فیقول المقصر الجانی ابواحمد محمد بن عبدالنبی بن عبدالصانع النیشابوری الخراسانی ثبته اللة بالقول الثابت فی الحیوة الدنیا ... قد امرنی بعض اخوان الثقة ... أن اسطر له کلمات وجیزة فی بیان اقل ما یجب علی المکلفین ... و اکتفی فیها بروایة المعصومین
انجام: و لقد عجبت لهالک و نجاته ×× موجودة و لقد عجبت لمن نجی
[دنا ۸۸/۲ (۳ نسخه)]

۱. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۷۱۹
آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۲۱گ، اندازه: ۱۱×۱۶/۵سم [نسخه پژوهی: ۲-۱۱۴]
۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۶۵۵/۴
آغاز: برابر
نسخه اصل: کتابخانه مسجد جامع عتیق (دستغیب)، شیراز؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۱۵ق، از روی نسخه مؤلف، مصحح، با امضای بلاغی؛ ۲۱ص (۱۲۶-۱۴۶) [عکسی ف: ۵-۱۰۲]
۳. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: ف۳۲۳/۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: مهر علی ابن عبدالرضا فیروز آبادی، تا: ۱۲۱۵ق؛ ۱۱گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۶/۵×۱۲سم [ف: ۱-۳۰۲]
۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۲۳۸/۵
خط: نسخ، کا: ابو القاسم بن محمدا تقی، تا: جمعه ۱۵ جمادی الاول ۱۲۱۶ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۳گ (۷۷پ-۸۹پ)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۲۴-۳۴]
۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۸۶۲/۳-۵۹/۸۲
آغاز: برابر
خط: نسخ، کا: محمد حسین، تا: ۱۲۵۸ق، جا: شیراز، مدرسه الخانیة؛ ۱۶گ (۳۳-۴۸)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱-۴۶۷]

● **اقل ما یجب معرفته من احکام الحج و العمرة = نیات الحج و العمرة = مناسک الحج** / فقه / عربی
aqall-u māyajib marifatah-ū min ahkām-il ḥajj-i wa-l ‘umra = nyyāt-il ḥajj wa-l ‘umra = manāsik-ul ḥajj
شهید ثانی، زین الدین بن علی، ۹۱۱-۹۶۵ قمری
šahīd-e sānī, zayn-od-dīn ebn-e ‘alī (1506-1558)
تاریخ تألیف: ۹۵۲ق
رساله مختصری است در نیت‌های اعمال حج و عمره واجب و مستحب که مستحب است به زبان آورده شود. مشتمل بر «مقدمه» و دو «مقاله» و «خاتمه»: المقدمة: فی بیان الوظایف المتقدمة علی الافعال؛ المقالة الاولی: فی افعال عمرة التمتع، دارای چهار مبحث؛ المقالة الثانیة: فی افعال الحج، دارای شش مبحث؛ الخاتمة: فی زیارة النبی و اهل بیته.
آغاز: الحمدلله مسهل الصعاب و مسیر الحساب و الصلاة و السلام علی أشرف الأحباب و علی آله و أصحابه خیر آل و أصحاب.
انجام: و النائب عن غیره یضیف الی ذلک نیابة عن فلان أو عمن استؤجرت عنه.
چاپ: در ضمن رسائل الشهید الثانی ۳۳۹/۱-۳۳۴

[دائرة المعارف بزرگ اسلامی ۳۱/۵]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۵۴/۸عکسی

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: کتابخانه فخرالدین نصیری امینی در تهران؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ ۳ص (۷۷-۷۹)، ۱۷ سطر [عکسی ف: ۴-۴۸۰]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۱۷۵۴۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد شریف بن نجم الدین محمد، تا: ۹۹۹ق؛ انتقالی از دانشگاه علوم اسلامی رضوی در مهر ۱۳۶۸؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج ضربی مزین به ترنج وسرترنج، ۶ص، ۱۳ سطر، اندازه: ۹/۳×۱۷/۳سم [ف: ۲۱-۱۴۶۸]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۷۳/۳

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ کا: بهاء الدین علی حسینی، تا: ۱۰۰۸ق؛ ضمیمه: پس از اتمام رساله در نسخه، احادیث و روایاتی در باب حسن خلق از کتاب کافی و احادیث اخلاقی از کتاب خصال شیخ صدوق به همراه روایاتی از کتاب مجموعة الرائق در دعاء فرج و چند دعاء دیگر به خط حمائلی نوشته شده است (۱۲۰-۱۲۳)، آغاز ضمیمه: «باب فی حسن الخلق روی الکلینی فی الصحیح عن محمد بن مسلم عن ابی جعفر (ع) ان اکمل ایمانا»، انجام ضمیمه: «و تنزل من القرآن ما هو شفاء و رحمة للمومنین و لا یزید الظالمین الا خسارا»؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: مقوایی با روکش کاغذی، عطف تیماج قهوه‌ای، سجاف لبه‌ها چرم زرشکی، ۹گ (۱۱۶پ-۱۲۴)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۲-۵۰۲]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۸۸۱/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محسن بن محمد حسین سلیمی مازندرانی، تا: ۱۰۴۹ق؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی، ۴گ (۲۶پ-۲۹پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۵×۱۰/۵سم [ف: ۳۵-۲۵۴]

۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۹۸۰/۲

آغاز: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، کا: حسن بن زین الدین، تا: ۱۱۱۱ق؛ کاغذ: نوعی ترمه، جلد: مقوایی روکش کاغذ ابری عطف تیماج قرمز، ۶ص (۸۳-۸۸)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۳-۱۱۱۶]

۶. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۰۶/۴

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، کا: بهاءالدین محمد عاملی فتونی نجفی، تا: ۱۱۴۲ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی مجدول، عطف و دور تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۹۴پ-۹۶پ)، اندازه: ۱۱/۵×۱۷سم [ف: ۱-۱۵۶]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۹۹۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالمجید بن محمد مهدی، تا: ۱۲۴۳ق، اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: تیماج زرشکی ضربی، مزین به ترنج و سرترنج، ۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۳-۷۱۵] و [ف: ۲۱-۱۴۶]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۵۳۷/۶

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز تعیین شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۳گ (۱۰۲پ-۱۰۴پ)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۹-۳۴۲]

● اقل المدة بین العمرتین = رسالة فی العمرتین / فقه / عربی

aqall-ul mudda bayn-al ‘umratayn = r.-un fi-l ‘umratayn

خواجوئی، محمد اسماعیل بن حسین، -۱۱۷۳ قمری

xājū’ī, mohammad esmā‘īl ebn-e hoseyn (-1760)

رساله‌ای است که به خواهش یکی از ایرانیان مجاور مکه ساخته و کمترین مدت بین دو عمره را تعیین کرده است.

آغاز: الحمدلله الذی ندب الی الحج و العمرة و الصلاة علی رسوله سیدنا محمد و آله کاشفی الغمرة

انجام: و قادات القادات علیهم الصلوات و اکمل التحیات ما سکنت الارضون و تحرکت السماوات

چاپ: در مجموعه اولی از رسائل فقهیه مؤلف چاپ شده است.

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۵۶۵/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۱۵گ (۲۹پ-۴۳ر)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [ف: ۱۴-۳۲۵]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۵۱۳/۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، ۲۵گ (۶۸-۹۲)، ۷ سطر (۷×۱۲/۵)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۰/۵×۱۹سم [ف: ۱۶-۶۰۴]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۶۰۶/۲

آغاز: اقل المدة بین العمرتین لبعض اخوانه فی الدین الذی نور مجاورة بیت الله و الاعتمار ایام المجاورة

خط: نسخ، کا: محمد کاظم پسر میرزا محمد، تا: ۱۲۴۷ق، جا: اصفهان، مدرسه جده؛ ۱۵گ (۳۰پ-۴۴پ) [ف: ۵-۳۰۴]

۴. مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۲۵/۲ فیاض

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج عنابی ضربی‌دار، ۹گ، ۲۶ سطر (۸×۱۷)، قطع: پستی [ف:-۲۱۲]

● **اقل واجب** / فقه / فارسی
aqall-e vājeb
بروجردی طهرانی، محمد حسین، ق۱۳ قمری
borūjerdī tehrānī, mohammad hoseyn (-19c)
رساله‌ای است کوتاه که واجبات را طبق فتوای میرزا ابوالقاسم قمی برای عمل مقلدین، جمع‌آوری نموده به طوری که عامه مردم با عمل به آن امید به رستگاری خود داشته باشند.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۲/۱۶۲-۴۴۴۲/۱۰
آغاز: الحمدلله رب العالمین وصلی الله علی محمد وآله الطاهرین اما بعد چنین گویداحقر عباد ... مجاور کربلای معلا که بر هریک از مسلمانان از زن و مرد و سیاه و سفید واجب است که اصول دین خود را؛ **انجام:** شعبان را همیشه بیست و نه حساب کنیم و رمضان را سی و ابن بابویه به این قائل شده به سبب روایات بسیاری که به این مضمون وارد شده و این قول نیز در نهایت ضعف است ... بلکه مخالف اجماع
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج و عطف تیماج سرخ دورو، ۵۰گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱-۴۶۸]

← الاقل و الاکثر > التخییر بین الاقل و الاکثر

● **الاقل و الاکثر** / اصول فقه / عربی
al-aqall wa-l akṯar
حجت کوه کمری، محمد بن علی، ۱۳۱۰-۱۳۷۲ قمری
hojjat-e kūh-kamarī, mohammad ebn-e ʻalī (1893-1953)
تقریرات مرحوم نائینی است.

قم؛ حجت کوهکمری؛ شماره نسخه: ۵۱/۱۰
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا، مصحح، [ف:-۵۱]

← الاقلید > شرح المفصل فی صنعة الاعراب

● **الاقلید** / متفرقه / عربی
al-iqlīd
موسوی، شمس الدین محمد، ق۱۴ قمری
mūsavī, šams-od-dīn mohammad (-20c)
رساله‌ای در تفسیر و شرح جمله «لا اله الا الله» (کلمه التوحید) از دید ادبی و فضایلی و روایتی و اعتقادی، در چهار «کلمه»: ۱. الایات المناسبة لها؛ ۲. کونها کلمة الاخلص و الحصن؛ ۳. فضائل ذکرها؛ ۴. اعرابها.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۶۴۸
آغاز: الشکر لخالق عرفنا بحمده و ذکره بعد توحیده و خصصنا بتوحیده بعد حمده و ذکره؛ **انجام:** بحق آبائی و اجدادی الطیبین الطاهرین المعصومین آمین یا رب العالمین
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ربیع الاول ۱۲۸۲ق (شاید تاریخ تالیف کتاب باشد)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۱۷-۲۱۳]

● **اقلیم نامه** / جغرافیا / فارسی
eqlīm-nāme
جغرافیای هفت اقلیم را با نقشه‌ها توضیح داده است.

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۷۴۳۷/۲
آغاز: بسمله. حمدله ... و بعد بدانکه شکل زمین مانند کره‌ای است، و بیشتر را آب فرو گرفته است؛ **انجام:** تا آنجا که عرض پنجاه بود. و الله اعلم.
بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی و فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای یک‌لا، ۶گ (۱۶پ-۲۱ر)، ۱۲ سطر (۴/۵×۱۱)، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۳-۱۸۰]

● **اقلیمهای منسوب به کواکب سبعه** / هیئت / فارسی
eqlīm-hā-ye mansūb be kavākeb-e sabʻe
گفتاری است کوتاه به نظم و نثر.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۳۶۰/۵
خط: نسخ، کا: محمد رضا پسر محمد باقر خراسانی، تا: ۱۲۲۳ق؛ کاغذ: فرنگی سفید برگ‌دار آهار مهره، جلد: تیماج قرمز ضربی، ۴۵۵ص،۱۹ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۱۹-۴۰۷]

● **الاقناع** / طب / عربی
al-iqnāʻ
طبیب، سعید بن هبة الله، ۴۳۶-۴۹۵ ؟ قمری
tabīb, saʻīd ebn-e hebat-ol-lāh (1045-1102)
صاحب کتاب «المغنی فی تدبیر الامراض و معرفة العلل و الاعراض» در پزشکی است که کوتاه‌تر از این کتاب است. وی همچنین کتاب «خلق الانسان» و مقالات «الحدود» و «المجدول» فی الطب و تلخیص النظامی و «القرابادین» را تألیف کرده است. بروکلمان (۴۸۵/۱ و ذیل ۸۸۸/۱) آن را یاد کرده و لیکن نسخه‌ای نشان نداده است. چلبی فقط نامی از آن یاد کرده است.

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۷۴۸
آغاز: (در باب سوم مقالت چهارم که دارای بیست و دو باب مجلد سوم است): و ینبغی ان تعلمانه لیس کما ظهرت علامات

الامتلاء؛ **انجام:** (در باب سی ام مقالت پنجم): اذا کثر الاختلاج فی البدن و دام فینبغی ان یتدارک بالاستفراغ.
خط: نسخ، کا: عثمان بن محمود بن عثمان، تا: یکشنبه ۲۸ ربیع الثانی ۷۰۱ق؛ با نسخه مؤلف در رجب ۷۰۱ ق مقابله شده است. (پایان مجلد ۳)، نام کتاب فقط در پشت نسخه نوشته شده؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوا، ۲۴۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف: ۳-۱۸۰]

● الاقناع فی حل الفاظ ابی شجاع / فقه / عربی

al-iqnā‘ fī ḥall-i alfāẓ-i abī-šujā‘

منوفی قاهری، احمد بن محمد، ۸۴۷-۹۳۱ قمری

manūfī qāherī, ahmad ebn-e mohammad (1444-1525)

وابسته به: غایة الاختصار = مختصر فی الفقه علی مذهب الامام شافعی؛ ابوشجاع اصفهانی، احمد بن حسین (۴۳۳-۴۸۸)
مؤلف بر «مختصر ابی شجاع» دو شرح نوشته است. نخستین بار همین «الاقناع» را نوشت و چون مفصل و مبسوط بود آن را مختصر و موجز ساخت و به «تشنیف الاسماع بحل الفاظ مختصر ابی شجاع» موسوم نمود.
[کشف الظنون ۱۶۲۵/۲]

۱. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۳۹۸
آغاز: الغزالی معروفة حدها و اسبابها ... فرض عین یجب تعلیمه؛ **انجام:** و نختم هذا الکتاب بما ختم بن الرافعی کتابه ... رؤف رحیم ... و وافق الفراغ ... الف و مأتین و ثمانیة و ثلاثین ... و السلام.
مشتمل است بر کتاب طهارت تا پایان عتق؛ خط: نسخ هندوستان، کا: عمر یوسف، یوسف طمبولی، تا: سه‌شنبه پایان شوال ۱۲۳۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ کاغذ: هندی، جلد: مقوایی، ۶۲۰ص، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۶×۲۹سم [ف: ۲-۱۰۹]

۲. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۳۹۹
آغاز: المفسرة بمن لاولد له ولا والد اما الام فلا تحجبهم؛ **انجام:** و یبقی حقه کما کان و ان کذبهما المحتال فی.
از کتاب الارث تا کتاب البیع؛ خط: نسخ هندوستان، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: هندی، جلد: مقوایی، ۶۰۸ص، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۶×۲۹سم [ف: ۲-۱۱۰]

● الاقناع فی حل الفاظ ابی شجاع / فقه / عربی

al-iqnā‘ fī ḥall-i alfāẓ-i abī-šujā‘

خطیب شربینی، محمد بن احمد، -۹۷۷ قمری

xatīb-e šerbīnī, mohammad ebn-e ahmad (-1570)

وابسته به: غایة الاختصار = مختصر فی الفقه علی مذهب الامام شافعی؛ ابوشجاع اصفهانی، احمد بن حسین (۴۳۳-۴۸۸)
تاریخ تألیف: ۲ شعبان ۹۹۲ق

چاپ: بولاق، جزئ۲، ۱۲۹۱ق؛ المیمنیه، جزء۲، ۲۹۶و۳۳۰ص، ۱۳۰۷ق.
[دنا ۸۹/۲؛ بروکلمن ۳۰: ۲ ذیل ۴۴۱: ۲؛ مکتبة امیر المومنین ۱۳۲/۱؛ الاوقاف العامة بغداد ۵۸۳/۱ و ۵۸۴/۱؛ الاوقاف العامة موصل ۳۷/۵]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۱۵۳
آغاز: کتاب بیان احکام الفرائض و الوصایا، الفرایض جمع فریضة بمعنی مفروضة ای مقدرة لما فیها من السهام المقدرة فغلبت علی غیرها و الفرض لغة التقدیر قال تعالی فنصف ما فرضتم؛ **انجام:** اللهم کما ختمنا بالعتق کتابنا نرجوا نعتق من النار رقابنا ... اللهم بفضلک حقق رجانا و لا تخیب دعانا ... و صلی الله علی سیدنا محمد و علی آله و اصحابه و ازواجه و ذریته صلاة و سلاماً دایمینمتلا زمین متصلین الی یوم الدین ... و اغفرلنا و لا خواننا انک رؤف رحیم و لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم ...
جلد دوم و در حقیقت پایانی کتاب است، از کتاب فرائض تا پایان عتق؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی با نشان «اه»، مصحح؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرشکی ضربی با ترنج و سرترنج، مجدول، ۲۵۸گ، ۲۵ سطر (۱۰×۱۷/۵)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۳۸-۴۵۸]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۲۲۰
آغاز: بسمله. الحمدلله الذی نشر للعلماء اعلاما و ثبت لهم علی الصراط المستقیم اقداما؛ **انجام:** اذا خیف علیه الغصب کما فی قصة الخضر ... النصف الاول من الاقناع و یتلوه النصف الثانی من کتاب النکاح
خط: نسخ، کا: عبدالملک بن عبدالله بن عبدالصمد، تا: چهارشنبه سلخ ذیقعده ۱۲۶۸ق؛ رکابه‌دار، در آخر نسخه چند فایده به چشم می‌خورد از جمله ابیات منسوب به امام علی درباره امام؛ جلد: گالینگور سبز عطف تیماج فرنگی سرخ، ۳۱۱گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲/۵سم [ف: ۳۰-۱۸]

● الاقناع لماحوی تحت الفناع / لغت / عربی

al-iqnā‘ li-mā ḥawī taḥt-al fīnā‘

مطرزی، ناصر بن عبدالسید، ۵۳۸-۶۱۰ قمری

motarrezī, nāser ebn-e ‘abd-os-seyyed (1144-1214)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۲۷۷-ف
نسخه اصل: لیدن ۷۳acad؛ بی‌کا، تا: قرن ۷، ۲۷۴گ [فیلمها ف: ۳-۱۴۶]

● اقناعیه / کلام و اعتقادات / فارسی

eqnā‘īye

هزار جریبی، محمد کاظم بن محمد شفیع، -۱۲۳۴ ؟

قمری

hezār-jarībī, mohammad kāzem ebn-e mohammad šafī‘ (-1819)

رساله‌ای مختصر و برای همگان در اصول عقاید است، شامل هفت «فصل»: ۱. اثبات صانع عالم؛ ۲. توحید الهی؛ ۳. صفات الهی؛ ۴. عدل؛ ۵. نبوت؛ ۶. امامت؛ ۷. معاد.

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد چنین گوید بنده خاکسار و ذره بی مقدار الفقیر الجانی المحتاج الی رحمة ربه الغنی محمد کاظم بن محمد شفیع هزار جریبی عفی الله عن جرائمها که باید دانست بر همه خلق واجب است معرفت

انجام: منقول است که از ما نیست کسی که یکی از چهار چیز را انکار کند معراج سؤال قبر و مخلوق شدن بهشت و دوزخ و شفاعت.

[الذریعه ۲/۲۷۵-۲۷۶؛ دنا ۸۹/۲ (۷ نسخه)؛ نسخه‌های منزوی ۸۹۰/۲؛ فهرستواره منزوی ۱۲۵/۹ (۴ نسخه)]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۵۲۷/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: شیخ محمد ارومی الاصل ساکن کربلا، تا: ۱۲۳۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای تند، ۱۶گ (۵۸-۷۳)، ۱۷ سطر (۸/۵×۱۴)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۱۲-۱۹۲]

۲. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۲۷۳۸/۲

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۰ق؛ کاغذ فرنگی؛ جلد: مقوا بدون عطف که از کتاب جدا شده است، ۳۱گ (۱۴۳-۱۷۳)، ۱۴ سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۹/۵×۱۴/۵سم [ف: ۳-۸۷۱]

۳. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۳۶۶/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۹ جمادی الاول ۱۲۹۱ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول با ترنج و سرترنج عطف گالینگور، ۱۶گ (۳۰۰ر-۳۱۵ر)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف مخ: ۱-۵۵]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۳۷۰/۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** و احکام دین خود را از ایشان می‌پرسیدند ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ شاید به‌خط مؤلف؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۱۷گ (۱۲۲پ-۱۳۸پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۱۱-۳۷۴]

۵. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۹۲۴/۱

بی‌کا، بی‌تا؛ ۳۰گ، قطع: رقعی [ف:-۳۲۷]

۶. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۹۵۲/۱

در هفت فصل؛ بی‌کا، بی‌تا [ف:-۳۳۱]

۷. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۲۸۶/۵

خط: نسخ، کا: علی بن احمد جعفر، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۷گ (۴۴-۵۰)، ۲۴ سطر (۹×۱۲)، اندازه: ۱۴/۵×۱۹سم [ف: ۳-۹۱۷]

● اقنوم عجم / لغت / فارسی

oqnūm-e ‘ajam

فرهنگ فارسی به فارسی است با بعضی معادلات ترکی و استشهاد به برخی از اشعار فارسی، مؤلف از خود نام نبرده و در مقدمه آورده است که: «بهترین دانش‌ها و مهمترین علم‌ها دانستن لغت بود که اساس همه علم‌هاست، و در لغت عرب چنانکه بایست کتابها ساخته بود، ... اما در لغت عجم کتابی که اعتماد را شاید و در وقت حاجت بکار آید نبود، اگر چه بسیار دفترها ساخته بودند ... چون در تتبع لغت برخی کوشیده و بسی سعیها کرده بودم، علی الخصوص دیدم که در این عهد لغت فرس رواجی یافته بود، تاحدی که همه اهل قلم از اکابر و اصاغر به آموختن زبان فارسی توجه کردند، بنابرین این کتاب را به طور قانون اللغة در لغت فرس از چندین رسایل جمع کردم و اوایل لغت را اعتبار کردم و برترتیب حروف را بابی ساختم، و در اجزاء لغت نیز ترتیب را رعایت کردم. و آنچه اولش مفتوح بود اول نوشتم و در عقبش مکسور نبشتم و آنچه مضموم بود آخر نوشتم، و از تکرار اینقدر باک نداشتم، و الف ممدوده و مقصوره را علی حده بابی ساختم، دیگر چون رغبت مصادر پارسی پیش متعلمان بیش بود، نخست او را علی حده ثبت کردم، گرچه هر مصدر در میان اسما در محل خود نوشته بود، بعد از آن چندین قواعد و ضوابط که تصرفات در لغت عجم بود به قدر وسع به بیاض آورده شد و [چون] این رساله در لغت عجم قانون اصل بود، او را اقنوم عجم نام نهادم.»

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۶۴۵/۱

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی اعطی کل شی ء خلقه ثم هدی؛

انجام: یوه و یوهه مرغی باشد که صورتاً بازً ماند لیکن شکار نکند، بترکی دلوجه دوغان.

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۸۶ق؛ کاغذ: نخودی ضخیم، جلد: چرمی ماشی، ۲۲۷ص (۱-۲۲۷)، ۱۷ سطر (۶/۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۹سم [ف: ۱۳-۱۱۷]

● اقنوم عجم = صحاح العجم / لغت / فارسی

oqnūm-e ‘ajam = sehāh-ol ‘ajam

تهران؛ لغت‌نامه دهخدا؛ شماره نسخه: ۸۵/۲

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۳-۶]

● اقوال / فارسی

aqvāl

رازی، محمد بن زکریا، ۲۵۱-۳۱۳ قمری

rāzī, mohammad ebn-e zakaryīā (866-926)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۳۹۰/۶
آغاز: بدانید که تدبیر حکما نیست درو سحق بدست؛ **انجام:** پس تمام است عمل.
بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی ضربی، ۶گ (۲۲۰-۲۲۵)، ۱۶ سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۱-۲۳۸۹]

● **اقوال افلاطون** / فلسفه / عربی
aqvāl-e aflātūn

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۳۹/۱۶-ف
نسخه اصل: بادلیان Ind. inst. Arahb M. S. 20. از ارسطو و شهرزوری؛ خط: نستعلیق، کا: میرعلی نقی بن نورالدین محمدگیلانی، تا: ربیع الثانی ۱۰۸۵ق؛ ۲۳ سطر و چلیپا [فیلمها ف: ۱-۵۶۱]

● **اقوال بزرگان** / عربی
aqvāl-e bozorgān

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۲۴۰/۷
شامل روایات، سخنان عرفا، حکما، اکابر؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۰ رمضان ۱۰۹۰ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قرمز با ستاره هشت پر زرین، طبله دار، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۳۲-۲۷۵]

● **اقوال بزرگان** / گوناگون / فارسی
aqvāl-e bozorgān
شامل سخنان اهل حکمت، عارفان، شعرا، انبیاء، اهل البیت است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۴۶/۹ط
خط: نسخ و نستعلیق، کا: ابراهیم بن رحمت الله حسینی نجفی، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ جلد: تیماج سرخ مجدول، ۱۶ص (۷۳-۸۸)، اندازه: ۱۷×۳۰سم [ف: ۳-۲۴/۷۶]

● **اقوال تصوف** / عرفان و تصوف / فارسی
aqvāl-e tasavvof

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۵۹۰/۷
خط: نسخ، کا: ابوالمجد تبریزی، تا: ۷۲۳ق، ۱گ (۳۷) [مختصر ف:-۷۷]

● **اقوال تقدمت له فی معانی السابعة و الثامنة** / عربی
aqwāl-un taqaddamat la-hū fī ma‘āni-s sābi‘a wa-t̲ t̲āmina
ابن باجه، محمد بن یحیی، -۵۳۳ ؟ قمری
ebn-e bājja, mohammad ebn-e yahyā (-1139)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۵۷/۲ عکسی
نسخه اصل: کتابخانه بودلیان در آکسفورد، شماره ۲۰۶؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۵۴۷ق؛ ۲۷ و ۳۲ سطر [عکسی ف: ۴-۳۸۹]

● **اقوال الحکماء** / متفرقه / عربی
aqwāl-ul ḥukamā’
در این رساله گفتار ذوسمیوس و طغرایی و سویطس و خالد و ابن امیل و جابر و هرقل حکیم و جاماسف و حکیم اول آمده است. در ارواح و اجساد و ترکی و خلقت بدن است.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۴۶۵/۲
آغاز: قال ذوسیموس فی المفاتیح اعلمی ان الخطاء لایکون الا فی اول العمل و ذلک لسوء تقدیر النار؛ **انجام:** ولو لم یعمل ذلک لم یکن لهم تلک آلاثالیة و لاتلک القوی التی ذلک الفعل فعلها.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای مقوایی، ۹گ (۳ر-۱۱ر)، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۶×۲۷سم [ف: ۹-۴۱۷]

● **اقوال حکماء** / اخلاق / فارسی
aqvāl-e hokamā’

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۴۶۹/۵۰
برگزیده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱گ (۶۱) [مختصر ف:-۱۰۷]

● **اقوال حکماء در اکسیر** / کیمیا / عربی
aqvāl-e hokamā’ dar eksīr

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۳۱/۲
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۱ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲-۴۶۴]

● **اقوال حکماء و بزرگان** / مواعظ-عربی
aqvāl-e hokamā’ va bozorgān
سخنان سخنان سقراط، اسکندر و سؤالات علمای یهود از حضرت علی(ع).

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۰۵۵/۴
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، مجدول زرین و مرصع؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول عطف و حاشیه تیماج قرمز، ۲ص (۴۶-۴۷)، اندازه: ۱۱/۵×۲۳سم [ف: ۳۲-۶۷]

● **الاقوال الذهبية** / کلام و اعتقادات / عربی
al-aqwāl-ud d̲ahabīya
کرمانی، احمد بن عبدالله، -۴۱۲ ؟ قمری
kermānī, ahmad ebn-e ʻabd-ol-lāh (-1022)
در دو «باب» رویهم دوازده «قول».
چاپ: قاهره، النهضه، محقق: عبد اللطیف العبد، چاپ اول، ۱۴۸+۲۳۳ص، ۱۳۹۷ق.
[دنا ۲/۸۹]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۴۴۰-ف
نسخه اصل: از آن حاج حبیب الله؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۵ رمضان، قرن ۱۳ [فیلمهای دانشگاه تهران-ف: ۲-۱۴۴]
۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۲۴۷-ف
خط: نسخ، کا: طاهر بهائی ابن المقدس الشیخ عبدعلی، تا: پنج‌شنبه ۱۳۸۴ق (۲۸ مه ۱۹۴۶)؛ ۲۲۴ص [فیلمها ف: ۲-۱۰۷]

● **اقوال العلماء و الفاظ الحكماء** / فلسفه / عربی
aqvāl-ul ʻulamā’ wa alfāẓ-ul ḥukamā‘
مجموعه‌ای از گفته‌های دانشمندان و سخنان حکیمان که بدون تبویت و بخش‌بندی خاصی جمع شده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۸۷۳
آغاز: الحمدالله الازلی بلا ابتدا الاخر بلا انتها المتفرد بقدرته المتعالی فی سلطانه المتفضل ببره و احسانه ... و بعد فهذا مجنوع لطیف یحتوی علی نبذ منتخبة من اقوال العلماء والفاظ الحکماء و نکت فایقة واشعار رایقة ... و قال افلاطون عقول الناس مدونه فی اطراف اقلامهم؛ **انجام:** ذکر ان انوشروان لما راد ان یصیر ابنه ... هذا هو العیب الذی لا مدح معه و الداء الذی لا برء منهو هذا آخر ما اردنا ایراده فی هذا الکتاب و الله الموفق للصواب.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول، با سرلوح و نیم‌شمسه، مصحح، در مواردی یادداشت‌های لغوی و یا اقوال و حکایاتی از نوع مطالب کتاب در هامش صفحات، قیمت گذاری نسخه به سی تومان، حدیثی از امیر المؤمنین(ع)؛ تملک خلیل کاملی در ۱۱۶۲ق، سه هزار و ۴ شاهی طلب به محمد در دوشنبه ۵ شوال، و چندین شعر در وزن دور، کسی هم نوشته که نسخه منحصر به فرد است، در ۴ برگ پایانی نسخه هم بر افزودنی‌هایی از نوع یادداشت‌های کتاب به نسخه افزوده شده است: کیفیة العمل بلوحی الحیاة والوفاة، عشر خصال من جهد البلاء اربعة لاتطاق، قول ابی السروری ولم یسبق الیه، ابن بسام فی ذم الدنیا، حکایت امین و عمویش ابراهیم بن مهدی، داستانی از یک قاضی، لمولانا و سیدنا الادیب الکامل الشیخ عثمان المفید الشهیر بالقطان، قال ابوالعینا، فایدة عن ابی بریدة الاسلمی عن رسول الله(ص)، چندین بیت شعر مدور، یک بیت از فتحعلی خان صبا در ۱۳۰۱ق، یادداشتی از کاظم خطاب به امیرالمؤمنین(ع) در شوال ۱۳۰۱ق، صورت تنخواهی که جناب مستطاب شامخ الالقاب آقای ملاباشی همراه می‌برند، و چندین حساب و ضرب، رکابه دار جزوها ۱۰ برگی؛ خریداری از مصطفی نوع‌پرست؛ کاغذ: فرنگی نخودی آهار مهره و ته نقش دار، جلد: مقوا، عطف و گوشه‌ها میشن مشکی؛ ۱۹۷ص، ۲۱ سطر (۱۵/۵×۸/۵)، اندازه: ۲۰/۶×۱۳سم [ف: ۲۹/۱-۲۰۵]

↩ اقوال فارسیان ← نجوم
↩ اقوال فی قوله تعالی (لیغفرالله ما تقدم من ذنبک و ما تأخر) ← المحرر فی قوله تعالی (لیغفر لک الله ما تقدم من ذنبک و ما تأخر)

● **الأقوال القويمة فى حكم النقل من الكتب القديمة** / علوم حدیث / عربی
al-a’qwāl-ul qawyma fy ḥukm-an naql-i man-al kutub-il qadīma
بقاعی، ابراهیم بن عمر، ۸۰۹؟-۸۸۵ قمری
beqā‘ī, ebrāhīm ebn-e ʻomar (1407-1481)
در یک «مقدمه» و ۸ «فصل» تنظیم شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۲۷/۱عکسی
آغاز: الحمد لله الذی جعل الأفراد محسودین فی کل عصر بین العباد و اشهد ان لا اله الا الله؛ **انجام:** و احفظ بهذا الکتاب عقاید المسلمین و امتعنا و ایاهم به یوم لا ینفع مال و لا بنون الا من اتی الله بقلب سلیم و صلی الله علی سیدنا محمد و علی آله ...
نسخه اصل: کتابخانه اسکوریال در مادرید، اسپانیا، ش ۱۵۳۹ (المخوطات العربیة فی مکتبة الاسکوریال، ترجمه کنفانی ص ۱۷۲-۱۷۳)؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کیفیت تصویر ضعیف و ناخواناست؛ ۸۹گ، ۲۱ سطر [عکسی ف: ۴-۴۶]

● **الاقوال الكافية و الفصول الشافية** / حیوان شناسی / عربی
al-aqwāl-ul kāfīya wa-l fuṣūl-uš šāfīya
مجاهد رسولی، علی بن داود المؤید، ۷۰۶-۷۶۴ قمری
mojāhed rasūlī, ʻalī ebn-e dāvūd moayyed (1307-1363)
کتابی مشتمل بر شش «قول» و هر قول مشتمل بر چند فصل است: ۱. فیما جاء من فضائل الخیل فی کتاب العزیز و الحدیث عن النبی (ص) و الحث علی إکرامها و اول من رکبها و ما جاء فی ذلک من الاخبار؛ ۲. ذکر صفاتها: خلقها و الوانها و شیاتها و سماتها و محمودها مذمومها و دوایرها و ما یستحب منها و ما یکره و ما یختاره اهل الهند و ذکر عتاقها و هجانها و مقرفها؛ ۳. ذکر حملها و نتاجها و تربیتها و اسنانها و ریاضتها و سباقها و اعمارها و مدة الانتفاع بها و ما جاء من الاخبار فی السباق فی

الجاهليه و الاسلام؛ ۴. ذكر امراضها و اسبابها و مداواتها و ذكر العلة التى حدثت بها فى سنه سبع و عشرين و سبعمائه؛ ۵. اسماء الخيل المشهوره فى الجاهليه و الاسلام و ذكر سباقها و ما جاء فى ذلك من الاخبار و ذكر ما اشتهد فى المملكة اليمنية الرسولية و خيولى و خيول آبائى؛ ۶. ذكر البراذين و البغال و خيول العجم و الحمير ما يحمد منها و ما يذم و ذكر الجمال. یکی از فضلا تعلیقه‌ای بر این کتاب دارد.

آغاز: الحمدلله اللطيف بخلقه المتفل لهم قبل السؤال بسابغ رزقه احمده على نعمه و هو خير من أنعم ... .اما بعد فإنى نظرت بناظر القلب و تمييز العقل فيما انعم الله به على عباده من النعم الصافية و المنن الصافية

[فهرست کوپریلی ۲۱: ۲؛ فهرست برلین ۴۶۸: ۵]

شرح و حواشی:

۱- کنز الهداية = فرسنامه؛ رودباری، فخرالدین بن احمد (-۱۳)

۲- عرفان الخیول؛ رودباری، فخرالدین بن احمد (-۱۳)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۵۴-طباطبائی

آغاز: برابر **انجام:** و تحمى حديده و توضع عليه ليذوب و ذر عليه و هو حار رماداً

تا قول چهارم را در بردارد؛ خط: نسخ، کا: حسینقلی فرزند امان الله خان اردلانی، تا: ۱۱۴۵ق؛ یادداشتی از عبدالحسین میرزا فرزند شاهزاده محسن میرزا امیر آخوند مورخ ۱۲۴۹ که نسخه را به سید محمد طباطبایی اهدا کرده؛ مهر شاهزاده محسن نامبرده با سجع: «غلام آل علی محسن بن عبدالله»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج یشمی، ۵۵گ، ۳۲ سطر، اندازه: ۷×۱۴/۵سم [ف: ۲۴-۲۹۸]

● اقوال مرحوم ملا محمد باقر (منتخب) / گوناگون / فارسی

aqvāl-e marhūm mollā mohammad bāqer (mn.)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۸۸۷/۳

در طبیعی و جویات و پراکنده‌های نجومی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی ضربی لایی، ۱۱ سطر (۶×۱۱)، قطع: بغلی، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۱۶-۱۳۲]

● اقوال مما تقدم له فى معانى الثامنة خاصة / عربی

aqwāl-un mimma taqaddama la-hū fī ma‘āni-ṯ ṯāmina xāṣṣa

ابن باجه، محمد بن يحيى، -۵۳۳ ؟ قمری

ebn-e bājja, mohammad ebn-e yahyā (-1139)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۵۷/۳ عکسی

نسخه اصل: کتابخانه بودلیان در آکسفورد، شماره ۲۰۶؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۵۴۷ق؛ ۲۷ و ۳۲ سطر [عکسی ف: ۴-۳۸۹]

● اقوال النصارى فى عيسى (ع) / کلام و اعتقادات / عربی

aqwāl-un naṣārā fī ‘īsā

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۱۳۸/۳۴

آغاز: للنصارى فى عيسى عليه السلام ثلثة اقوال قالت: طائفة منهم انه ابن الله و ذكر هم الله تعالى بقوله و قالت النصارى المسيح بن الله و طائفة انه الله الثالث الاول الاب و الثانى الام؛ **انجام:** اشتهر النصارى و اليهودين من يعسر عليه النزع يلقن بذلك فيخرج روحه فى الحال.

بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱گ (۱۷۲) [ف: ۱۵-۱۴۶]

● اقوم المسالك فى معرفة احوال الممالك / جامعه‌شناسی، تاریخ / عربی

aqwam-ul masālik fī ma‘rifat-i aḥwāl-il mamālik

تونسی ، خیرالدین پاشا، -۱۳۰۷ قمری

tūnesī, xayr-od-dīn pāšā (-1890)

مباحث تاریخی و جغرافیایی و جامعه‌شناسی را در یک «مقدمه» طولانی و دو «کتاب» دارای ابواب و فصول آورده است.

چاپ: تونس، مطبعة الدولة، ۱۲۸۴ق

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۰۱۸/۱

آغاز: بسمله. سبحان من جعل من نتايج العدل العمران و فضل بالعقل نوع الانسان؛ **انجام:** الفصل الثالث فى وصف فرنسا. اعلم ان فرنسا احدى الممالك الاورباويه الغربية موقعها ... و ما شاكل ذلك و كذا صناعة الضياعه.

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوا رویه کاغذ ابر و باد عطف و گوشه تیماج سبز، ۱۰۷ص (۶-۱۱۲)، اندازه: ۱۴×۲۲/۵سم [ف: ۴۴-۲۰۱]

● اقوم المسالك فى معرفة احوال الممالك (ترجمه) / جغرافیا / فارسی

aqwam-ul masālik fī ma‘rifat-i aḥwāl-il mamālik (t.)

فخرالادباء اصفهانی، حیدر علی بن محمد مهدی، ق۱۴ قمری

faxr-ol-odabā’ esfahānī, heydar ‘alī ebn-e mohammad mahdī (-20c)

وابسته به: اقوم المسالك فى معرفة احوال الممالك؛ تونسی، خیرالدین پاشا (-۱۳۰۷ق)

تاریخ تألیف: ۸ ذیحجه ۱۳۱۲ق

«اقوم المسالك فى معرفة احوال الممالك» تألیف خیرالدین پاشای تونسی، به عربی درباره کشورهای اروپا و رسوم کهن و

اوضاع سیاسی اروپاییان، که خود مؤلف در سفرهای متعدد دیده یا از دیگران دریافت کرده، در این کتاب گزارش داده است تا شرقیان (امت اسلام) از تواریخ آنان اطلاع پیدا کنند و از خواب غفلت بیدار شوند و در خودسازی کوشش کنند. فخرالادباء، این کتاب را به‌دستور حسین قلی خان مخبر الملک امیر تومان فرزند مخبرالدوله وزیر علوم، در یک مقدمه و دو کتاب و هر کتاب دارای چند باب، ترجمه تحت اللفظی کرده است.

آغاز: اقل بندگان میرزا حیدر علی اصفهانی که از خانزادان ... ظل السلطان ... بزرگ است خدائی که قرار داده است از نتایج عدل معموریت را و مزیت داده است نوع انسان را ... اما بعد می‌گوید جمع کننده این اوراق بعد از آنکه تأمل کردم در اسباب تقدم و تأخرامم ... اقوم المسالک در معرفت احوال ممالک و مرتب نمودم بر یک مقدمه و دو کتاب وهر یک از دو کتاب مشتمل است بر ابوابی

انجام: در مقام هر یک بیان شده الا مملکت بلجیک که در مقام خود بیان شد دیگر اینجا حاجت به بیان نیست وصلی الله علی خیر خلقه محمد و آله

[دنا ۹۰/۲ (۵ نسخه) فهرستواره منزوی ۱۷۱/۱ و۱۷۲]

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۳۰۴-۳۷/۹۴

آغاز و انجام: برابر

خط:نسخ،کاتب=مؤلف،تا:قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای با روکش مخمل آبی، ۲۶۲گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱-۴۶۸]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۰۵۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** و حوادث روزگار در شش جهت احاطه کرده بود با کمال دماغ سوختگی اقدام به ترجمه شده و به انجام رسید.

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قرمز، ۲۳۱گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۳-۲۸۳]

۳. اصفهان؛ صارم الدوله (کتابخانه فرهنگ اصفهان)؛ شماره نسخه: ۹۶۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوایی با روکش مخمل آبی و عطف تیماج زرشکی، داخل جلد کاغذ الوان،۷۸۶ص،۱۴ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف:-۸۹]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۸۶

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۱۳ق؛ مشتمل بر جداول احصائیه و جدول تطبیق بین تاریخ هجری و مسیحی؛ ۲۷۹گ، ۱۴سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۲۱/۵×۲۸سم [شورا: ف: ۲-۴۳۷]

● اقوی الوسائل فی فضائل آل و اهل البیت / فضایل و مناقب / عربی

aqwa-l wasā’il fī faḍā’il-i āl wa ahl-il bayt

قشمیری، اشرف بن طبیب

qešmīrī, ašraf ebn-e tabīb

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۶۱۸/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹ جمادی الثانی ۱۱۵۳ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن، ۱۶ سطر [ف: ۵-۳۰۸]

● الاقیانوس البسیط فی ترجمة القاموس المحیط (ترجمه) / لغت / فارسی

al-uqyānūs-ul basīṭ fī t.t-il qāmūs-il muḥīṭ (t.)

تبریزی، محمد بن صالح، ق۱۳ قمری

tabrīzī, mohammad ebn-e sāleh (-19c)

وابسته به: القاموس المحیط = قاموس اللغة = قاموس المحیط و القابوس الوسیط = الجامع لما ذهب من کلام العرب شماطیط؛ فیروزآبادی، محمد بن یعقوب (۷۲۹-۸۱۷ق)

تاریخ تألیف: چهارشنبه ۹ رمضان ۱۲۶۲ق (جلد دوم)؛ محل تألیف: آذربایجان

فرهنگ لغاتی است که توسط محمد بن صالح تبریزی در زمان محمد شاه به‌کوشش بهمن میرزا والی آذربایجان (۱۳۰۱-۱۲۲۵) ترجمه شده است. اصل آن ترکی و از ابوالکمال احمد عاصم افندی عین تابی رومی جنابی‌زاده (-۱۲۳۵) است (ذیل چلبی ۱۵۱/۱) و در سال ۱۲۲۵ق تألیف شده است. این کتاب در دو جلد تهیه شده است و لغات در آن بر اساس حرف آخر مرتب شده اند و به صورت فرعی حرف اول را نیز شامل می‌شود. برای مثال، کلیه کلماتی که حرف آخر آنها «ب» است (مانند الأب) در بخش «ب» آورده شده، اما در همین جهت نیز اولویت با کلماتی است که به ترتیب با همزه و سپس الف و ... تا «ی» شروع شده باشد. جلد اول شامل کلمات با حرف آخر الف تا راء و جلد دوم شامل کلمات با حرف آخر از راء تا شین است. در این فرهنگ برای هر لغت ابتدا تلفظ و سپس ریشه و بعد مثال‌هایی برای روشن نمودن نحوه استفاده کلمه در جملات و اصطلاحات آورده شده است. در آغاز آن از «بصائر» مؤلف یا «بصائر ذوی التمییز فی لطائف الکتاب العزیز» یاد شده است.

[نسخه‌های منزوی ص ۱۹۷۷؛ سپهسالار ۲: ۲۴۰]

۱. تهران؛ وزارت امور خارجه؛ شماره نسخه: ۱-۵۶

جلد اول؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ اهدایی: رکن الدین آشتیانی؛ کاغذ: خان بالغ، جلد: مقوایی با روکش چرمی سیاهرنگ، ۵۵۵گ، اندازه: ۲۱/۵×۳۴/۵سم [ف:-۵۱]

۲. تهران؛ وزارت امور خارجه؛ شماره نسخه: ۱-۵۷

جلد دوم. این جلد شامل کلمات با حرف آخر از «راء» تا «شین» است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ این کتاب نیز مانند جلد اول اهدایی رکن الدین آشتیانی به کتابخانه وزارت امور خارجه است؛

کاغذ: خان بالغ، جلد: مقوایی با روکش چرمی سیاهرنگ، ۶۱۹گ (برگ نیم ورقی است)، اندازه: ۲۱/۵×۳۵سم [ف: ۵۲]

تهران؛ وزارت امور خارجه؛ شماره نسخه: ۵۷۳۲

انجام: انجام جلد اول: تم المجلد الاول من ترجمة الاقیانوس فی ترجمة القاموس بعون الله و حسن توفیقه المنة الله که بمن عهد میمون ... محمد شاه غازی ... و بحسن اهتمام شاهزاده ... بهمن میرزا ... این مجلد اول از ترجمه اقیانوس ... انجام یافت ... کان ذلک فی یوم الاربعاء تاسع شهر رمضان من مشهور الثانی و الستین المأتین بعد الالف من الهجرة النبویه

دو نسخه بالا [نشریه: ۱-۶]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۶۷۲-ف

آغاز: بسمله. باب الهمزة فصل الهمزة، مخفی نماند که مؤلف در بصائر بدین گونه بیان نموده است که الف اصل و جوهر و هیولای سایر حروف است و جمله لغات و کلمات از آن متالفند و الف حقیقی الف ساکنه است مثل الف کلمه ما و لا. و به الف متحرکه همزه اطلاق کنند چنا باد را در حالت حرکت ریح و در حالت سکون هوا می‌نامند. و گاهی مجازا همزه را نیز الف می‌گویند. انتهی. الابائة با فتح همزه بر وزن عباءة مطلق نی را گویند جمع جنسی آن اباء بدوه هاء است. چون اباء مهموز است موضع ذکر آن باب همزه است چنان که مهموز بودنش را ابن جنی از سیبویه نقل کردند. و نه معتل است چنان که جوهری و غیر آن توهم کرده اند. شارح گوید که مؤلف در باب معتل نیز تصریح به مهموز بودنش نموده و معنایش را به اختلاف ثبت کرده و گفته است که اباء برون سحب گیاهی است که از ان حصیر می‌بافند و به قولی نیستان را گویند و به قولی بیشه حلفاء را گویند که گیاهی است که از آن ریسمان می‌تابند و ارباب لغت در معتل بودنش بلکه در واوی بودنش اختلاف کرده اند، پس به وهم نسبت دادن جوهری به جهت ذکر ننمودن آن در باب همزه موجه نیست ... (مجلد دوم:) بسمله. فصل الضاد، الضبر بر وزن صبر و الضبران بر وزن رمضان به معنی آدمی پای در بند و اسبی که پایهای خود را به یک جا جمع کرده بر جستن است؛ **انجام:** (ج ۱:) التصیر بر وزن تفعل کسی در خلق و خلق بر پدر خود مانند شدن که بر پدر کشیدن تعبیر می‌شود. یقال تصیر اباه اذا نزع الیه فی الشبه تم المجلد الاول من ترجمة الاوقیانوس فی ترجمة القاموس، بعون الله و حسن توفیقه. المنة الله به یمن عهد میمون و مسعود پادشاه ... محمد شاه غازی ... و به حسن اهتمام شاه زاده ... بهین برادر ظل اللهی ... بهمن میرزا ... این مجلد اول از ترجمه اوقیانوس که جامع جمیع لغت بل منتهی الارب فی لغة العرب است که بر این بنده بی بضاعت که اندکی در این صناعت به یمن تربیت مهارت داشت محول شده بود انجام یافت. شکر که این نامه به عنوان رسید ×× پیشتر از عمر به پایان رسید. وکان ذلک فی یوم الاربعاء تاسع شهر رمضان من شهور الثانی و الستین و الماتین بعد الف من الهجرة ... و انا العبد الاثم ... ابن الصالح محمد التبریزی عفی الله عنهما و نفع بما جمع کافة الانام لیستزیدوا فی مآثر سلطان الاسلام و یشکروا مساعی جمیلة صاحب اختیار آذربایجان شقیق سلطان الزمان ملک بهمن ... و الحمدلله رب العالمین ... (جلد دوم:) وثیق شکاف تنگی را گویند که در میان دو تا سنگ و بزرگ خارا موجود می‌شود و کوه دراز را گفته می‌شود و نام موضعی است. والسلام خیر ختام والسلام علی من اتبع الهدی ...

نسخه اصل: همان نسخه بالا، جلد ۱، از آغاز تا صیر ۵۵۷گ، ج ۲ از ضیر تا ثیق ۶۱۲گ، اصل اهداء رکن الدین آشتیانی است در ۲۲/۱۲/۲۳؛ خط: نستعلیق و نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۲ق، خارجه ۵۷۳۲ [فیلمها ف: ۲-۲۲۱]

← اکاذیب یهود > رد یهود
← اکبرنامه > مرآت الصرف
← اکبرنامه > طبقات تیموری
← کبرنامه > تاریخ اکبری

● **اکبر نامه** / شعر، تاریخ ایران / فارسی

akbar-nāme

کشمیری، ملا حمید الله، -۱۱۶۲ قمری

kešmīrī, mollā hamīd-ol-lāh (- 1749)

تاریخ تألیف: ۱۲۶۰ق

منظومه‌ای است در بحر متقارب از ملا حمیدالله کشمیری از سنیان متعصب هندوستان که در شرح محاربات محمد اکبر خان غازی وزیر شاه شجاع درانی سروده شده است.

آغاز: خدایا جهاندار اکبر تویی ×× کرم گستر و بنده پرور تویی

انجام: برحمت چو شد ختم گفتار من ×× الهی برحمت بکن کار من

چاپ: با تحشیه علی احمد نعیمی و تصحیح محمد ابراهیم خلیل و اهتمام محمد شفیع رهگذر و مقدمه علی احمد کهزاد به ضمیمه مجله آریانا در کابل، ۱۳۳۰ش، وزیری، سربی، در ۴+۲۴۶ صفحه

۱. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۶۶۶**

بی‌کا، تا: ۱۲۶۰ق [د.ث. مجلس]

۲. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۷۶۶**

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق ناخوش، کا: سید اکبر شاه بن سید علیشاه بدخشی، تا: ۲۱ ذیحجه ۱۳۳۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: گالینگور عطف و گوشه چرمی، ۱۹۸گ، ۱۳ سطر (۱۰× ۱۹)، اندازه: ۱۵/۵×۲۳سم [ف: ۷-۲۰۶]

● **اکبر نامه = تاریخ سلاطین گورکانی** / تاریخ ایران /

فارسی
akbar-nāme = tārīx-e salātīn-e gūrkānī

نراین، لچهمین، ق۱۳ قمری

narāyen, lečhemīn (- 19c)

خلاصه تواریخ تیموری ایران و هند است از آغاز عهد امیر تیمور (۷۷۱ق) تا دوران ابوالنصر معین الدین محمد اکبر شاه ثانی (۱۲۲۱-۱۲۵۳ق) و شمسه‌ای از احوال فرزندش محمد سلیم بهادرشاه ثانی (۱۲۵۳-۱۲۷۵ق) آخرین فرد این سلسله که در زمان شاهزادگی وی و به خواهش او، لچهمین نراین تألیف کرده و تا وقایع سال ۱۲۵۱ را شامل است. مقدمه این کتاب مشتمل است بر خطبه‌ای در ستایش باری تعالی و نعت نبی اکرم و مدح محمد اکبر شاه و شاهزاده محمد سلیم و بیگم صاحبه (ملکه) و مهاراجه سوهن لعل بهادر معتمد جنگ و کرنل کاردنر صاحب بهادر ولرد امهرست کورنر جنرال بهادر و محتشم الدوله سیف الملک خانعالم خان سالار بهادر، و مختوم است به قطعه یی پنج بیتی و تاریخی که ماده تاریخ آن این است: «گفت از سر بدخواه، خرد تاریخش×× منشور ازل زمرز شاهی آمد = ۱۲۵۱». در پایان کتاب نیز تاریخ آغاز تألیف را در آخر یک مثنوی بیست و هشت بیتی چنین به‌نظم آورده است: «چون بجستم حال آغاز بیان ز×× اکبر غازی ابد، سالش بدان = ۱۲۴۸».
مؤلف نام خاصی روی کتاب خود نگذارده است. در این کتاب از مسالک و ممالک و طرق و شوارع و مراحل و منازل اعم از خراب و معمور و نزدیک و دور نیز یاد شده، تاریخ سلسله راجگان و اقوام و طوایف هنود نیز از کتاب‌های سری بهاکوت و مهابهارت و برهم نیورت پوران و راچاولی اقتباس و نقل گردیده است. در پایان کار شاهجهان شرح حال مختصر شعرای دربار او به‌نقل از پادشاهنامه عبدالحمید لاهوری نوشته است. نکته این است که مؤلف این تاریخ را نباید با لچهمی نراین شفیق اورنگ آبادی (۱۱۵۸-۱۲۲۳ق) صاحب کتاب‌های: حقیقت‌های هندوستان (۱۲۰۴ق) و تمیق شگرف (۱۱۰۰ق) و مآثر آصفی (در ۱۲۰۸ق) و مآثر حیدری و بساط الغنائم (۱۲۱۴ق) و حالات حیدرآباد (۱۲۱۴ق) و خلاصة الهند و چمنستان شعرا (۱۱۷۵ق) و شام غریبان و جواهر زواهر و گل رعنا (در ۱۱۸۱ق) اشتباه کرد، چه اگر چه شباهت تام در نام این دو هست، دوران حیاتشان متعاقب یکدیگرست و با هم اختلاف زمانی دارند.
[فهرستواره منزوی ۱۱۳۵/۲]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۱۷۱

آغاز: بسمله. زیب سریر و الا پایه سخن بشرف تمکین تبیین محمدت و ثنای؛ **انجام:** فضل حق جاودان پناه برو ×× رحمت پادشاه و شاه برو.

خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، بی‌تا؛ چون در متن و حاشیه قلم خوردگی‌ها و تصحیحات و اضافاتی دارد، احتمال داده می‌شود که نسخه اصل و دستنویس مؤلف باشد؛ واقف: نایینی؛ کاغذ: کشمیری، جلد: تیماج ضربی عنابی کنج و ترنج دار، ۳۳۸گ، مختلف السطر (۱۱×۲۴/۵)، اندازه: ۱۶×۲۹/۵سم [ف: ۷-۱۱]

● **اکتساف** / هیئت / فارسی

ektesāf

اراک؛ دهگان، ابراهیم؛ شماره نسخه: ۲۲۰/۴

آغاز: گویند بعضی از اهل طبایع در دقت افزونی ماه گوسفندی مشینه بکشندی؛ **انجام:** چون پیش اهل علم اعتباری ندارد، در آن اطناب نرفت و الله تعالی اعلم

خط: تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوای نازک کرم، کاغذ لیموئی، ۱گ (۱۹ر-۱۹ر)، سطور مختلف سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: ۲-۲۹۵]

● **اکتشافات سفر گرگان** / سفرنامه / فارسی

ektešāfāt-e safar-e gorgān

سهام الدوله بجنوردی، یارمحمد، ق۱۴ قمری

sahām-od-dowle bojnūrdī, yārmohammad (- 20c)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۴۵۰/۱۱۳

خط: نسخ، کا: سید مرتضی کاتب اصفهانی، تا: قرن ۱۴؛ ۱ص (۶۰۰) [مختصر ف:-۷۸]

● **الاکتفاء بالدواء من خواص الاشیاء** / طب / عربی

'al-iktifā' bid-dawā' min xawāṣṣ-il ašyā

عبدالرحمن بن اسحق بن حنین

'abd-or-rahmān ebn-e eshāq ebn-e honayn

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۷۸۱۹

آغاز: بسمله حمدله قال ابوالمط ... ان من یدعوا ببقاء الحاجت المنصور ایده الله ... اعزاز الدین؛ **انجام:** فاغسل بالماء ثم اغسل به ... اصاب النطفه ... بنطفه اخوی طرف اعرکه و اغسله ببول اغسل

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ضمیمه نسخه ش ۲۷۸۱۸ [رایانه]

● **الاکتفاء فی شرح ألفاظ الشفاء** / کلام و اعتقادات / عربی

'al-iktifā' fy š.-i alfāẓ-iš šifā

یمنی، عبدالباقی بن عبدالمجید، ۶۸۰-۷۴۳ قمری

yamanī, 'abd-ol-bāqī ebn-e 'abd-ol-majīd (1282-1343)

وابسته به: الشفاء بتعریف حقوق المصطفی؛ قاضی عیاض، عیاض بن موسی (۴۷۶-۵۴۴ق)

شرحی است بر «الشفاء بتعریف حقوق المصطفی» قاضی عیاض

بن موسی یحصبی.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۵۰/۶عکسی

آغاز: بسمله. و صلیالله علی سیدنا محمد و آله ... الحمد لله علی کل حال من الأحوال لأن حمده مفتتح کل أمر ذی بال ... أما بعد فإنی أمعنت النظر فی مصنف الشیخ

نسخه اصل: در یکی از کتابخانه‌های استانبول ترکیه؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹ یا ۱۰؛ رکابه‌دار، محشی؛ یادداشت تملکی به تاریخ ۱۰۶۱ق؛ ۳۱ص (۱۴۵-۱۷۵)، ۲۷ سطر [عکسی ف: ۴-۱۰۰]

● الاکتفا فی مغازی المصطفی و الثلاثة الخلفا / تاریخ / عربی

al-iktifā fī maġāzi-l muṣṭafā wa-ṯ ṯalāṯat-il xulafā

کلاعی، سلیمان بن موسی، -۶۳۴ قمری

kalā'ī, soleymān ebn-e mūsā (- 1237)

در ذکر مغازی و فتوحاتی است که در عهد پیامبر اکرم (ص) و عصر خلفاء ثلاثه بعد از او اتفاق افتاده است. مؤلف، در تدوین قسمت اول کتاب، به کتاب «المغازی» ابن اسحق و در قسمت دوم به کتاب شیخ خود ابن حبیش اعتماد نموده است. این کتاب در دو قسمت یا دو مجلد تألیف شده است، گرچه کحاله آن را در چهار مجلد نوشته است.

آغاز: قال الشیخ الفقیه ... ابو الربیع سلیمان بن موسی بن سالم الکلاعی البلنسی ... الحمدلله الذی من علینا بالاسلام ...

چاپ: قاهره، مکتبة الخانجی، محقق مصطفی عبد الواحد، چاپ جدید، جزء اول، ۴۹۶ص، ۱۳۸۷ق، جزء دوم، ۱۳۸۹ق.

[بروکلمان/۱(۳۷۱)۴۵۸؛ معجم المؤلفین۴/۲۷۷؛ دنا ۲/۹۰؛ سزگین ۱. ۳۱۶]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۹۴عکسی

آغاز: ذکر بعث رسول الله (ص) الی الملوک و کتابه الیهم یدعوهم الی الاسلام؛ **انجام:** فاقام معاویه علی الشام ... اثنتی عشرة سنة مدة خلافته، ثم کان منه بعد وفاة عثمان ... ما هو معلوم، و الله سبحانه و تعالی اعلم، تم الجزء الثالث ...

نسخه اصل: چستربیتی، ش ۳۸۹۲ (اربری، فهرست خطی عربی ۵۰/۴). نسخه حاضر، بنا بر این تجزیه و طبق آنچه روی صفحه عنوان، و در پایان نسخه آمده، جزء سوم از کتاب است؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ مصحح؛ تملک: ناصر الدین ابن عبد الرحمن ابن عبد الرحمن ابن قرموط به‌تاریخ ۹۷۵ق؛ ۲۷۴گ، ۱۵سطر [عکسی ف: ۲-۱۷۷]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۸۲

آغاز: بسمله و صلی الله علی سیدنا و مولانا؛ **انجام:** القوم بالمعصیه ... ابن قطب القسطلانی القیسی ثم المکی

خط: نسخ، کا: یحیی مالکی، تا: ۷۳۲ق [الفبائی: ۶۳]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۶۳۴

آغاز: فمولد عبدالله بن عبدالمطلب محمد رسول الله خاتم النبیین و سید الاولین و الآخرین نخبة الخلق اجمعین

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۳۳گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲۷-۹۷]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۴۲۸

آغاز: بسمله ... الخلفاء الامویین و العباسیین؛ **انجام:** و الحمدلله رب العالمین ... یحزمه خیرا

خط: نسخ، کا: مغربی محمد بن عبدالله، تا: ۹۹۰ق [الفبائی: ۶۳]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۳۴عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** پایان قسمت دوم: و قد انتهی و الحمدلله علی ما عملنا علیه فی هذا الکتاب ... تم الجزء الثانی من کتاب الاکتفاء فی مغازی سیدنا رسول الله (ص) و الثلاثة الخلفاء ...

نسخه اصل: سلطان احمد سوم، استانبول، ش ۲۷۹۴ A (فهرست خطی عربی طوپ قاپی ۴۲۰/۳). مشتمل است بر تمام کتاب در دو قسمت؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۳ رجب ۱۰۱۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ ۳۶۵گ، ۳۳سطر [عکسی ف: ۲-۱۱۵]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۶۵۵۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** انتهی السفر الاول بحمد الله تعالی

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [رایانه]

● الاکتقا (سفر الاکتفا) فی ضبط دول الخلفا / تاریخ / عربی

al-iktiqā (safar-ul iktifā) fī ḍabṭ-i duwal-il xulafā

کردبوسی، عبدالملک بن قاسم، ق۷ قمری

kordbūsī, 'abd-ol-malek ebn-e qāsem (- 13c)

تاریخ خلفا است از ابوبکر تا القائم بامرالله (-۴۶۷ق). در این کتاب تاریخ غزنویان، سامانیان، آل بویه و سلجوقیان نیز با تفصیل آمده است. مهم‌ترین مآخذ مطالب این کتاب، نخست تاریخ طبری است و پس از ۳۱۳ق (که سال درگذشت طبری مؤلف تاریخ است) از تجارب الامم ابن مسکویه و ابن خلکان و تاریخ العقد نقل می‌کند، که از همه این مآخذ با لفظ «قال» نقل می‌کند. کتابی دیگر با همین نام از جمال الدین بن نباته مصری وجود دارد که در سه جلد است.

[کشف الظنون ۲۹۳/۱با عنوان «تاریخ الخلفاء اب کردبوس»، فهرست خزانه ابن یوسف ۴۵۵، احمدیه تونس (جامع الزیتونه) ص۳۶۱]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۶۵۲

آغاز: الحمد لله الذی زین الوجود ببعثة الرسل و الانبیاء ... اما بعد فهذه قراطیس جمعت فیها اخبار الخلفاء و ما یتبع ذلک من الحوادث المهمة فی دولة کل ضبطاً؛ **انجام:** یدبره ابن مسلمة شفاها ×× برآی غیر الرأی السدید / واعجب منهما سیف بمصر ×× تقام به بسنجار الحدود

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۷-۸؛ مصحح، در اول نسخه مطالعه محمد البحیری ۲۷ ذیحجه ۹۹۷ و مطالعه صدقة ...؛ مهر: «حسبی الله وحده وکفی شعبان بن مصطفی» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی ضربی ترنج با سر مجدول لولادار، ۱۵۷گ، ۱۷سطر، اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف: ۳۷-۱۸۰]

● الاکر = استعمال الاسطرلاب الکروی = العمل بالاسطرلاب ذات الکرسی = العمل بالکرة النجومیة /

هیأت، ریاضیات / عربی

al-ukar = isti'māl-ul usṭurlāb-il kurawī = al-'amal bi-l-usṭurlāb-i ḏāt-il kursī = al-'amal bi-l-kurat-in nujūmīya

قسطا بن لوقا، ق۳ قمری

qostā ben luqā (- 9c)

اهدا به: ابی الصقر اسمعیل بن بلبل (- ۲۷۹ ق) وزیر المعتمد (ابوالعباس احمد بن متوکل،-۲۷۹)

رساله‌ای است در ستاره‌شناسی (نجوم قدیم) مشتمل بر تعلیم روش استخراج فلکیات و شناختن چگونگی گردش ستارگان و حرکات زمین از روی «کره». طبق نوشته دیباچه آن را برای اسمعیل بن بلیل تألیف کرده و کره نیز ساخته که ضمیمه این کتاب به وی تقدیم داشته است. شامل «مقدمه» و ۶۷ «باب» که نسخه در تعداد ابواب و اشکال همانند نیستند. این کتاب که از بزرگترین کتب متوسطات بین کتاب اقلیدس و مجسطی است به امر ابوالعباس احمد بن معتصم بالله از یونانی به عربی نقل شده است. قسطا بن لوقا بعلبکی تا شکل پنجم از مقاله سوم را ترجمه کرده بعد دیگری به اتمام آن پرداخته و ثابت بن قرة حرانی اصلاح نموده است.

آغاز: کتاب العمل بالکرة. بسمله. الحمدلله رب العالمین و تبارک الله احسن ... هذا کتاب العمل بالکرة الفلکیة الفه قسطا بن لوقا الیونانی لابی الصقر اسماعیل بن بلبل رحمه الله قال کل فاضل اعزک الله فمحبته واجبة و الفاضل من الناس من کان

انجام: و عد ما بین العلامتین فما بلغ فهو قوس نهار یومک

[سزگین ۱۸/۶ ش ۱ نیز ش ۳ر۳۴۵۵؛ دنا ۹۱/۲ (۲۸ نسخه)]

۱. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۳۴۱/۳

خط: نسخ، کا: علی بن سهل بن مبارکشاه، تا: سه‌شنبه ۱۲ جمادی الثانی ۷۸۸ق؛ کاغذ: سمرقندی، ۵۴گ (۶۶پ-۱۱۹ر)، اندازه: ۱۳×۱۷سم [ف:-۲۸۲]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۰۵۳/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ دارای اشکال؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوا، ۳۵گ (۱پ-۳۵پ)، ۲۱ سطر (۵/۵×۱۴)، قطع: ربعی، اندازه: ۸×۱۹/۵سم [ف: ۱۵-۴۰۹۸]

۳. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۲۷۴/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ دارای اشکال [ف: ۳-۴۲]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۲۴۲/۴

در ۶۵ باب و در انجام مانند رضوی است و دو باب کم دارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: دوشنبه ۲۲ ربیع الاول قرن ۱۱؛ کاغذ: پسته‌ای و ترمه، جلد: میشن تریاکی لایی، ۲۲گ (۴۵پ-۶۶ر)، ۱۲و۱۵سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۵-۴۴۷]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۵۹۵/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** مثل ذلک الکوکب عن سمت الرأس فی ذلک البلد دو باب کم دارد

خط: نسخ، کا: حسن بن عبدالله، تا: قرن ۱۱؛ واقف: نایینی؛ کاغذ: حنایی مجدول، جلد: پارچه ای، ۱۴ص (۱-۱۴)، اندازه: ۱۹×۳۰/۷سم [ف: ۸-۳۰۲]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۸۶۵/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** الباب السابع و الستون فی معرفة قوس النهار یومک من الکرة اذا اردت ذلک فاطلع درجة الشمس ... ما بین العلامتین فما بلغ فهو قوس نهار یومک و الله اعلم.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ دارای بلاغ مقابله، در اول نسخه چند یادداشت از مالک نسخه صدرالافاضل لطفعلی دانش در ۱۳۲۲هـ؛ مهر: «لا اله الا الله الملک الحق المبین محمد تقی بن محمد شفیع» (بیضی)، «المهدی من هدیت» (مربع)؛ جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای، ۱۹گ (۳پ-۲۲ر)، ۲۱سطر، اندازه: ۱۳×۲۱/۵سم [ف: ۴۴-۱۰۴]

۷. تبریز؛ ثقة الاسلام؛ شماره نسخه: بدون شماره

بی‌کا، تا: ۱۰۶۱ق [نشریه: ۷-۵۳۱]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۲۲۹/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ربیع الثانی ۱۰۶۸ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج، ۱۵ و ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۱۰-۱۳۴]

۹. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۴۴۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [نشریه: ۷-۱۰۳]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۵

خط: شکسته نستعلیق ریز، بی‌کا، تا: ۱۱۲۸ق؛ ۳۵گ، ۱۵ سطر، قطع: ربعی، اندازه: ۴/۵×۱۱سم [ف: ۲-۸۴]

۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۲۳۷/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۵۱ق؛ مهر: نادرشاه؛ کاغذ: حنائی آهار مهره، جلد: تیماج ضربی با نقش ترنج، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰/۵۲سم [ف: ۱۰-۱۱۳]

۱۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۵۵۲/۲-ف

نسخه اصل: نسخه آقای حسن نراقی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۰۶ق [فیلمها ف: ۲-۱۷۸]

۱۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۹۷۱/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: مؤمن موسوی قمی، تا: ۱۲۷۳ق؛ کاغذ: فرنگی،

جلد: پارچه ترمه مقوایی گرد آن تیماج مشکی، ۳۴گ (۶۱پ-۹۴ر)، ۱۵ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۸-۵۸۴]

۱۴. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۵۱/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** الباب التاسع و الخمسون فی استخراج عرض القمر اوای کوکب فرض لنا من الکواکب المتحیرة فی اللیلة التی یمکن ان نأخذ فیها ثم ارتفاعه: اذا اردت ذلک فاعرف ... حتی یصیر الجزو الذی علمت علیه من اجزاء دائرة البروج.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی ضخیم، جلد: تیماج مشکی مقوایی، ۵۶گ (۸۲پ-۱۳۷پ)، ۱۴ سطر (۵/۸×۱۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف:-۲۲۳]

۱۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۲۳۳/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: اسدالله منجم دو دانگه هزار جریبی، تا: ۱۳۱۱ق؛ کاغذ: حنایی آهار مهره، جلد: تیماج، ۴۵ص (۱-۴۵)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۰-۹۷]

۱۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۵۹۶/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۳۱۸ق؛ کاغذ: سفید فرنگی آهار مهره و مجدول، ۴۰ص (۱-۴۰)، ۱۶ سطر (۹/۲×۱۴)، اندازه: ۱۸/۲×۲۲/۷سم [ف: ۸-۳۰۴]

۱۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۲۴۲/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** پس از پایان (این نسخه ناقص) رساله قسطا، اسدالله منجم کاتب نسخه سه فقره از رساله اسطرلاب عبدالکریم تبریزی برای تعلق بر باب ۱۵۱ و ۵۳ رساله قسطا بعلبکی نقل کرده است و در پایان آن (در حاشیه) می‌نویسد: «بر حسب امر نواب مستطاب ... شاهزاده ... عماد الدوله ... در دارالخلافه طهران ... کتبه اسدالله المنجم ۱۳۵۷»

خط: نسخ، کا: اسداله منجم، تا: ۱۳۵۷ق، برای عماد الدوله؛ با تعلیقاتی از کاتب؛ کاغذ: اصفهانی و فرنگی شکری، جلد: تیماج زرد یک‌لا، ۴۶ص (۱۳۹-۱۸۴)، ۱۶سطر، قطع: رقعی، اندازه: ۹/۵×۱۵/۵سم [ف: ۱۹-۲۱۱]

۱۸. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۴۷۳/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** ... فیظهر لک بهذا العمل ان مسیر الفلک علی خط الاستوا فی اللیل و النهار ابدا متساو لاختلاف فیه و لاتغیر الباب السادس فی معرفه اختلاف اللیل و النهار فی کل واحد من المساکن ...

ارقام باب‌ها با حروف تهجی و به‌حساب جمل نوشته شده و فقط تا آغاز باب ششم را شامل است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: هندی، جلد: چرمی، ۶گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۳-۱۰۷۴]

۱۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۲۹۸/۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** اذا أردت ذلک فضع حزءً

بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قرمز، ۱۰گ (۱۹۵پ-۲۰۴پ)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۲۴-۹۱]

۲۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۳۲۰/۶

در این نسخه شصت و سه باب آمده و دو باب آخر را ندارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۱۰-۱۳۱۱؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۴۲ص (۳۹۱-۴۳۲)، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۱×۳۴/۵سم [ف: ۲۶-۲۶۲]

۲۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۳۳

آغاز و انجام: برابر

مشتمل بر ۶۷ باب است؛ بی‌کا، بی‌تا؛ خطبه کتاب و فهرست آن که در نسخه اصل بوده از این نسخه حذف شده [ف: ۴-۲۲۹]

۲۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۱۶

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا [ف: ۴-۲۲۹]

۲۳. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۵۰۳/۳

در ۶۵ باب؛ خط: نستعلیق ترک، بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۲-۱۲۰]

۲۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۰۸۶/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** فهی اجزاء میل ذلک الکواکب عن سمت الرأس فی ذلک البلد

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: میشن لایی پازهری، ۳۰گ (۲۶ر-۵۶پ)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۶-۲۰۷]

۲۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۴۵۵/۴

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن یشمی یک‌لا مجدول، ۳۱گ (۸۱پ-۱۱۱پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۶-۴۲۹]

۲۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۴۵۹/۸-ف

نسخه اصل: موزه بریتانیا ش Add. 23570؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۳۲گ (۳۲-۶۴) [فیلمها ف: ۱-۶۰۳]

● **الاکر** / ریاضیات / عربی

al-ukar

مانالاوس

mānālāos

شرح و حواشی:

۱- شرح الاشکال الکریة لمنالاوس؛ ابن عدیم، محمد بن هبة الله (-۵۱۸)

۲- تحریر اکر مانالاوس = تحریر متوسطات = تحریر مانالاوس فی الاشکال الکرویة = تحریر الکرة مانالاوس؛ نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد (۵۹۷-۶۷۲)

۳- اصلاح اکر مانالاوس؛ مغربی، یحیی بن محمد (-۶۸۵)

۴- حاشیة شرح اکر مانالاوس = حاشیة تحریر الاکر مانالاوس؛ یزدی، محمد باقر بن زین العابدین (-۱۱)

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۲۷۴/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱ [ف: ۳-۴۲]

← اکرادنامه ﴾ شرفنامه

← الاکر المتحرکة ﴾ تحریر کتاب الکرة المتحرکة

● **الاکر المحمودیة فی علم المثلثات الکرویة** / ریاضیات / فارسی

al-ukar-ul maḥmūdīya fī ʻilm-il muṯallaṯāt-il kurawīya

منجم قمی، میرزا محمود خان، ق۱۴ قمری

monajjem-e qomī, mīrzā mahmūd xān (- 20c)

تاریخ تألیف: رمضان ۱۲۷۶ق؛ محل تألیف: پاریس

مؤلف، پس از مدت‌ها تحصیل در پاریس این کتاب را در مثلثات برای اعتضاد السلطنه وزیر علوم نگاشته و به تهران فرستاد. معلم این مؤلف در ۱۲ مه ۱۸۶۰ م تقریظی به فرانسه به خط خود در پایان نسخه نوشته است.

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۵۳۸

خط: نستعلیق شکسته، کا: محمود قمی، تا: رمضان ۱۲۷۶ق، جا: پاریس؛ در ده روز به خط محمود قمی که شاید مؤلف کتاب باشد نوشته شده است، تقریظ استاد مؤلف به زبان فرانسه در آخر نسخه به تاریخ ۱۲ مه.۱۸۶ م. هست؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی ابری. ته تیماج سرخ صحافی شده پاریس، ۷۷گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۳-۱۸۱]

● **اکسپزسیون کلمبین** / صنعت / فارسی

ekspozesīyon-e kolombayn

سروش اصفهانی، ابوالقاسم بن محمد علی، ق۱۳ قمری

sorūš-e esfahānī, ab-ol-qāsem ebn-e mohammad ʻalī (-19c)

مترجم: جان طیلر و ابوالقاسم پسر مرحوم میرزا محمد علی خان شمس الشعراء، تألیف: ۱۸۹۰م.

در سال ۱۸۹۰م اکسپزسیونی از صنایع عالم در شیکاگو (اتازونی) تشکیل می‌گردد و دولت ایران نیز در این نمایشگاه شرکت می‌کند. روزنامه‌هایی که شرح اکسپزسیون را نوشته‌اند از صنایع ایران نیز تمجید کرده‌اند. این روزنامه‌ها بعداً به‌وسیله جان طیلر مترجم سفارت اتازونی و میرزا ابوالقاسم خان مترجم زبان فرانسه آن سفارت‌خانه ترجمه می‌شود و برای ناصرالدین شاه ارسال می‌گردد. ضمناً قصیده‌ای درباره وضع ایران میرزا ابوالقاسم می‌سراید که دارای این عنوان است «قصیده در وضع نظم ایران بتوجهات خاصه ملوکانه و تشویق حضرت مستطاب اشرف صدر اعظم».

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۹۵

آغاز: بسم الله تعالی شأنه العزیز، در این عصر که بتأیید ایزد متعال و میامن اقبال شاهنشاه بیهمال زینت تاج و گاه؛ **انجام:** واضح است که جناب مسیو پرات و سایرین و وکیل دولت اتازونی و اعضای کبیر عمارت ایرانی که هریک بدرجه مساعی جمیله خود را محض جلوه امتعه مزبوره بعمل آورده اند از انظار محو نخواهد شد

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا: طهران؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مخمل آبی، گل و بته، ضربی، مقوایی، ۱۲گ، ۱۲ سطر (۱۰×۱۴)، اندازه: ۱۹/۵×۲۴/۵سم [ف: ۱-۱۹۴]

← اکسیر ﴾ کیمیا

← الاکسیر ﴾ امر مستور الصنعة

● **الاکسیر** / کیمیا / عربی

al-iksīr

منسوب به علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، -۴۰ قمری

(mansūb be) ʻalī ebn-e abī tāleb, emām-e avval (- 661)

آغاز: بسمله. الطریق الاقرب المختصر علی وجه اخر. ینسب الی امیر المومنین ... یوخذ من الذکر مقدار ویسحق و یهرق

انجام: فاذا شرب الاجزاء الستة بالمدة المعینة والنار المذکور. فقد تمت فائدة الحمرة، و الله اعلم. تمت و الحمد لله

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۱۰۸/۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی، ۳گ (۱۴۶پ-۱۴۸پ)، ۱۶ سطر (۶/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۸-۷۴۴]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۱۹۶/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: فضل الله بن آخوند ملازین العابدین بروجردی ملقب به شمس العلماء، بی‌تا؛ در پایان آن فائدة الحمرة یاد شده است؛ کاغذ: فرنگی، جلد: قهوه‌ای لائی، ۱گ (۱۴پ-۱۵ر)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۰/۸×۱۷/۷سم [ف: ۹-۲۴۶]

● **الاکسیر** / کیمیا / عربی

al-iksīr

؟جعفر بن محمد (ع)، امام ششم، ۸۰-۱۴۸ قمری

jaʻfar ebn-e mohammad, emām-e šešom (700-766)

این رساله که منسوب به امام جعفر صادق است در اکسیر نگاشته شده و در نه «وجه»: ۱. معرفة خواص اکسیر؛ ۲. معرفة آلات اکسیر؛ ۳. تجزیه حجر بر اجزاء اربعه؛ ۴. اخذ اول در طلوع آب با نار لطیفه؛ ۵. اخذ در کبریت بتحلیل جسد ثابت؛ ۶. اخذ در

عقد؛ ۷. علل اکسیر؛ ۸. شناسائی القاء؛ ۹. شناخت مطلوب از عمل. پس از این وجوه امام به آخر دستور می‌دهد که اهل این علم باید تا سرحد امکان مطالب آنرا از غیر اهل آن پنهان دارند. (انوار)

آغاز: بسمله، قال الامام جعفر الصادق بن محمد الباقر و علیهما السلام التام. اعلم ان الاکسیر من فضه و ذهب ...

انجام: و حرصوا علی کتمانه تم و کمل و الحمد لله رب العالمین و السلام.

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۱۰۷۲۵

خط: نستعلیق، کا: اسماعیل علوی، تا: ۱۲۶۱ق [الفبائی:-۶۳]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۸۷۲/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد جعفر بن محمد علی سواد کوهی را مکوهی، تا: ۱۲۸۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، تیماج تریاکی با ترنج و نیم ترنج‌دار، ۴ص (۳۹-۴۲)، ۱۵ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۱۰-۴۹۲]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۱۰۸/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: مورخ۱۲۹۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی، ۵گ (۱۱۱ر-۱۱۵ر)، ۱۶ سطر (۶/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱×۱۷سم [ف: ۸-۷۴۴]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۱۹۶/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: فضل الله بن آخوند ملازین العابدین بروجردی ملقب به شمس العلماء، تا: صفر ۱۳۱۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: قهوه‌ای لایی، ۱گ (۱۲پ-۱۳پ)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۰/۸×۱۷/۷سم [ف: ۹-۲۴۶]

● الاکسیر / کیمیا / عربی

al-iksīr

مجریطی، محمد بن ابراهیم، ق۵ قمری

majrītī, mohammad ebn-e ebrāhīm (- 11c)

تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۲۷۶/۵

بی‌کا، تا: قرن ۹ [نشریه: ۲-۱۰۲]

● الاکسیر = رسالة بیون البرهمی = ترکیب الحجر / کیمیا / عربی

al-iksīr = r.-u bayūn-al barahmī = tarkīb-ul ḥajar

بیون البرهمی

bayūn-al-barahmī

چون بیون برهمی از هند به بیت المقدس برای زیارت رفت، شاگردش احوال ترکیب حجر را از وی پرسید و او این رساله را در پاسخ آن شاگرد نگاشت. این رساله را ایدمر بن علی جلدکی شرح کرده و آن را «السر المصون» نامیده است. نام این کتاب، در «کشف الظنون» به عنوان «رسالة بیون البرهمی فی الاکسیر» ثبت گردیده است.

آغاز: بسمله. هذه رسالة بیون البرهمی. لما قدم بیون البرهمی (من الهند) زایرا بیت المقدس (الشریف) ساله اعز التلامیذ علیه عن الترکیب فقال یا بنی انه امر مفصل صعب شدید فی معرفته فقط فاذا علم فهو هین یسیر قلیل التعب یستعان علیه بالصبر و قلة الضجر.

انجام: و هذا عهدی فی عنقک یسالک الدیان عنه، ان انت اظهرته لاحد من الناس الا بما تکلمت الحکماء به من الصون و الستر و الاسماء المعروفة التی جعلت علیه و السلام علیک. تمت مقالة بیون البرهمی هذا.

[کشف الظنون: ۸۵۲/۱]

شروح و حواشی:

۱- السر المصون فی شرح رسالة البیون؛ جلدکی؛ علی بن ایدمر (-۷۶۲ق)

۱. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۲۷۶/۴

بی‌کا، تا: قرن ۹ [نشریه: ۲-۱۰۲]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۶۳/۱۲عکسی

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه چستربیتی، ش ۳۲۳۱؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ ۹ص (۱۶۵-۱۷۳)، ۱۵ سطر [عکسی ف: ۴-۳۲۲]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۷۹۲/۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۰۴ق، جا: دارالسلطنه اصفهان؛ جلد: تیماج مشکی،۱گ(۴۰ر-۴۰پ)،اندازه:۱۵×۲۱/۵سم[ف: ۲۰-۲۶۰]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۷۷۶/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لو اختلف مسمیاته تعدت و أشارته قال الشاعر: عباراتنا شتی و حسنک واحد ×× و کل إلی ذاک الجمال یشیر تمت الرسالة.

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، ۴گ (۵۹-۶۲)، ۱۶ سطر، اندازه: ۷×۱۳سم [ف: ۲۹-۵۷۹]

۵. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۲۸۰/۳۵

بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [نشریه: ۲-۱۰۴]

۶. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۳۴۲/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [نشریه: ۲-۱۱۴]

۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۸۹۸/۲

آغاز: بسمله، الحمد لله رب العالمین و الصلوة علی سیدنا محمد سید المرسلین؛ **انجام:** ابرء و له فوائد کثیره و خواص جلیله لیس هذا الموضع ذکره.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج یشمی

مقوایی کوبیده، ۶۶ص (۴۸-۱۱۴)، ۱۶ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۱۰-۵۵۰]

۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۹۰۰/۱۱

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی روشن کوبیده مقوایی، ۲ص (۷۹-۸۱)، ۱۶ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۰-۵۵۲]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۳۸۶/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: علی اکبر کرمانشاهی، تا: ۹ صفر ۱۲۶۸ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۱۵پ-۱۷پ)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۹-۱۶۵]

۱۰. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۶۱۴/۶

خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، تا: ۲۶ محرم ۱۲۷۶ق، جا: کرمانشهان؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مجدول گرهی، ۲گ (۳۱ر-۳۲پ)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱-۵۲۲]

۱۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۷۶/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۸۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز زرکوب ضربی، ۲گ (۳۵ر-۳۷ر)، ۱۸ سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۵-۴۷]

۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۱۰۸۸۵

خط: مختلف، بی‌کا، تا: ۱۲۹۸ق [الفبائی: ۱۱۹]

۱۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۶۳۲/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** لایذکر فیه الا الکلمظ فی کثیر من الالفاظ المظلمة المعظلة و هی امانة فی عنقک.

خط: نسخ ریز، کا: بهائی بن احمد العاملی (الکاظمی)، تا: اواخر قرن ۱۲ یا اوایل قرن ۱۳؛ مصحح، به قرینه برگ ۱۱۱ کاتب این نسخه، بهائی بن احمد العاملی (الکاظمی) می‌باشد؛ کاغذ: فرنگی، ۱گ (۱۰ر-۱۰پ)، ۵۴ سطر، اندازه: ۸×۱۵سم [ف: ۳۲-۶۲]

۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۳۴/۳

آغاز: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۶ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۲-۴۶۶]

۱۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۴۱/۹

آغازو انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲گ (۴۳ر-۴۴ر) [ف: ۴-۹۷۳]

● **اکسیر** / کیمیا / فارسی

eksīr

اخلاطی، حسین بن علی، ق۹ قمری

axlātī, hoseyn ebn-e ‘alī (- 15c)

اهدا به: حاجی میرزا یوسف

تاریخ تألیف: ۱۲۳۰ق

این کتاب ابتدا در تعریف علم اکسیر مطالبی می‌آورد و بعد عدم منافات این علم را با دین ثابت کند و سپس طرز ساختن و عمل آوردن اکسیر را از مواد مختلف بیان می‌دارد و طرق مختلف این عمل را نشان می‌دهد که حکایت از تبحر نویسنده می‌نماید.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۳۷۷/۱

آغاز: بسمله و به نستعین، حمد و ثنای بی عد ... عزاسمه که واجب عقل؛ **انجام:** لاکن طرح او را دیگر گفت تا دانند و السلام

خط: نسخ و نستعلیق، کا: میراسماعیل حسینی قزوینی، تا: قرن ۱۳؛ جا: دارالسلطنه تبریز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، ماشی یک لا، ۱۵۰ص(۱-۱۵۰)،۱۵سطر(۹/۵×۱۶)،اندازه:۱۵×۲۰سم [ف: ۵-۴۹۶]

● **اکسیر** / کیمیا / فارسی

eksīr

میرفندرسکی، ابوالقاسم بن میرزا بزرگ، -۱۰۵۰؟قمری

mīrfendereskī, ab-ol-qāsem ebn-e mīrzā bozorg (-1641)

وابسته به: نهایة الطلب فی شرح المکتسب فی زراعة الذهب؛ جلدکی، علی بن ایدمر (-۷۶۲)

از این رساله با سرآغاز و بعضاً انجامی مشابه چندین نسخه در فهارس معرفی شده و نام‌های متفاوت و اغلب ناشناس مانده است. بیشتر آن را ترجمه شرح مکتسب معرفی کرده‌اند. در کشف الظنون (۱۸۱۱/۲) فقط «نهایة الطلب» جلدکی را در شرح مکتسب معرفی کرده و فهرستنگار جلد ۲۲ مرعشی نیز آن را ترجمه بخشی از آن دانسته، گرچه در جلد ۳۲ این انتساب بدون دلیل دانسته شده است. در فهرست دانشکده الهیات مشهد (۳۹۸/۲) این رساله «ترجمه شذور الذهب» دانسته شده و به استناد یادداشتی از میرزا یوسف گرگانی، ترجمه از میرفندرسکی معرفی شده و بر اساس تنها همین نسخه و همین استناد در دفتر اول مجموعه رسائل خطی فارسی با تحقیق زهرا گواهی چاپ شده است و در مقدمه هیچ توضیحی نیامده جز این‌که این رساله فقط همین نسخه را دارد در صورتی که در همان جلد از فهرست (۳۳۹/۲) و در چند صفحه قبل نسخه‌ای با عنوان «رساله در اکسیر» ناشناس معرفی شده که همین رساله است. آنچه در همین رساله چاپ‌شده، می‌توان دید این است که قرینه‌ای در آن نیست که ثابت کند این رساله ترجمه است. ثانیاً اگر ترجمه باشد مسلم ترجمه «شذور الذهب» نیست و اگر ترجمه شرح مکتسب و مراد نهایة الطلب باشد، ترجمه قسمتی از آن خواهد بود و ممکن است ترجمه شرح مکتسب دیگری باشد. متن رساله از جهت انسجام مطالب و نثر به تألیف شباهت بیشتری دارد و نسبت آن به میرفندرسکی جای تامل دارد گرچه نسخه‌ای در مجلس (ش ۱۵۶۵۲/۶) معرفی شده که با عنوان «رساله اکسیر» و مؤلف را احمد بیک یزدی دانسته است که محتملاً مراد احمد بیک خوزانی اصفهانی (۱۱ق) باشد. به هر

صورت ما نام «رساله در اکسیر» را مناسب‌تر از ترجمه می‌دانیم و نسبت آن به میرفندرسکی شاید الآن منطقی‌تر از احتمالات دیگر باشد و نیاز است تا این قسمت با بخش‌های «نهایة الطلب» و حتی کبریت و زیبق میرفندرسکی تطبیق شود تا نتیجه جدی‌تر حاصل شود و فعلاً ما تمامی نسخه‌ها را به میرفندرسکی منتسب کرده‌ایم تا دسترسی به همه آسان باشد نه از جهت اطمینان به انتساب.

آغاز: بدان که اکسیر چیزی است گدازنده و آمیزنده، صبر کننده، قرار گیرنده، تمام سازنده، کمال دهنده. ماده ای که صورت اکسیر بدان قائم است حال خالی از آن نیست که در بسیط ظنی یافت می‌شود یا در مرکب ...

انجام: و اخذ جزوی از هریک و بر ده جزو از فضه و بعد از آن بر نواقص و بر این قیاس اکسیر حمره. بحمد الله که شد کام دل من ×× به توفیق الهی حاصل من. عزیز من بسی رنج کشیدم ... و عمل به این از مشکلات منعم حقیقی روزی کند بمنه و جوده. چون شیشه عالمی همه گردن کشیده اند-تا از شراب شوق که را سرخ رو کند.

چاپ: مجموعه رسائل خطی فارسی، دفتر اول، بنیاد پژوهشهای آستان قدس رضوی، بهار ۱۳۶۸ش، با تحقیق زهرا گواهی با عنوان «ترجمه شذور الذهب»

[کشف الظنون: ۱۸۱۱/۲؛ معجم المؤلفین: ۲۹۲/۸]

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۲۱۷/۴

آغاز و انجام: برابر

در فهرست با عنوان «ترجمه شرح مکتسب» و ناشناس؛ خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۵گ (۲۶پ-۴۰ر) [ف: ۱-۵۳]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۶۵۲/۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** لایتغیر ابدا و اینست حجر مکرم و اکسیر اعظم و طبیعت خامسه.

در فهرست با عنوان «رساله اکسیر» و از احمد بیک یزدی دانسته شده؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: اسماعیل بن یحیی مازندرانی، تا: ۱۲۳۲ق؛ کاغذ: آبی یا کرم یا سبز روشن، جلد: تیماج تریاکی بدون مقوا چروکیده ضربی، ۳۷ص (۱۴۵-۱۸۱)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵/۳×۲۱سم [ف: ۴۳-۲۱۵]

۳. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۹۲۷۲/۱۴

آغاز: برابر

در فهرست با عنوان «رساله در اکسیر» و ناشناس؛ کاتب: محمد موسوی مازندرانی ابن میر مصطفی، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی ضربی‌دار، ۸گ، اندازه: ۱۹/۵×۲۹/۵سم [ف: ۲-۳۳۹]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۶۳۲/۷

آغاز و انجام: برابر

در فهرست با عنوان «ترجمه شرح المکتسب» و ناشناس؛ خط: نسخ ریز، کا: بهائی بن احمد العاملی (الکاظمی)، بی‌تا؛ مصحح، رکابه‌دار؛ کاغذ: فرنگی، ۳گ (۱۱-۱۳)، ۵۹ سطر، اندازه: ۸×۱۷سم [ف: ۳۲-۶۴]

۵. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۹۳۲۳/۵

آغاز: برابر

در فهرست با عنوان «ترجمه شذور الذهب» و از میر فندرسکی دانسته. در هامش صفحه اول یادداشتی با خط مغایر آمده که میرزا یوسف گرگانی گفته است که این ترجمه از میر فندرسکی است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول به طلا و مشکی و آبی؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶ سطر متن و چلیپا (۷/۵×۱۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲-۳۹۸]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۶۷۹/۴

آغاز و انجام: برابر

در فهرست با عنوان «ترجمه شرح المکتسب» و ناشناس و آن را ترجمه قسمتی از نهایة الطلب دانسته؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶گ (۳۱ر-۳۷پ)، اندازه: ۲۰/۵×۳۱سم [ف: ۲۲-۲۲۹]

● **الاکسیر** / کیمیا / عربی

al-iksīr

شاذلی، اسماعیل

šāzelī, esmā‘īl

رساله‌ای است در کیمیا که مؤلف از استادان معروف آن علم و آثارشان نام برده، از جمله: شیخ ابو عبدالله محمد زواری، و از کتاب مصحف الجماعه حکیم زراطش (زراتشت) و مکالمات او با بریندس، مصحف الحق زوسم معروف به مصحف الصور و مکالمات زوسم با تیوسانیه، ماریه قبطیه و رساله الصنم او، حکیم درویش، زیتون، اطاموش و بیون برهمی و سپس کتاب محاوره و سئوال و جواب حکیم زوسم با تیوسانیه یاد می‌کند.

آغاز: بسمله، حمدله، اما بعد من عبدالله ابی هادی اسمعیل وفائی الشاذلی عامله الله بلطفه الخفی بمحمد و آله الی اخیه و الولی فی ذاته ... الممنون علیه بمامن به علی الرأس الفاضل ابوبکر محمد بن زکریا الرازی سیدنا ابو عبدالله محمد الزواری انفعنا الله ببرکته

انجام: فافهم ذلک ترق فی اعلی المسالک و الله لا رب غیره و لا خیر الالیره و صلی الله علی سیدنا محمد و آله

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۶۴۵/۶

آغازو انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: شرقی، جلد: مقوایی عطف پارچه‌ای، ۷گ (۵۳پ-۵۹ر)، ۲۳ سطر (۱۰×۱۷)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۷-۱۰۱]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۹۳۸/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: رنگی آهار مهره،

جلد: تیماج قرمز یکلا عطف و حاشیه تیماج سبز، ۳۴ص (۱۸۵-۲۱۹)،۱۶سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۰-۲۰۵۹]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۱۸۷/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد علی ذهبی تهرانی، تا: دوشنبه ۱۱ صفر ۱۳۰۴ق؛ کاغذ: فرنگی فلفل نمکی، جلد: میشن لایی سیاه مغزی قهوه‌ای، ۱۳گ (۴پ-۱۶ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳/۲×۲۰/۹سم [ف: ۶-۲۷۴]

● **اکسیر** / اخلاق / فارسی

eksīr

قزوینی، نوروز علی بن محمد، ق۱۱ قمری

qazvīnī, nowrūz ‘alī ebn-e mohammad (- 17c)

وابسته به: زاد السالکین فی تهذیب الاربعین؛ قزوینی، نوروز علی بن محمد (-۱۱)

مؤلف کتابی عربی به نام «زاد السالکین» در معارف اسلامی نوشته بود ولی چون اطلاع بر آن بر همگان دشوار بود آن را به فارسی ترجمه نموده و منقسم بر چهار جزء نموده و هر جزء دارای ده «اصل» و یک «خاتمه» می‌باشد، فهرست عناوین چنین است: جزء ۱. اصول اعتقادات؛ ۲. اعمال ظاهری؛ ۳. اخلاق مذمومه؛ ۴. اخلاق حمیده. مترجم در مقدمه می گوید: «نوروز ریاض بندگی اقتداء بهم در شرح اجزاء این معجون نسخه زاد السالکین را فراهم آورده بود و چون این نسخه بلغت عرب بود بعضی از دوستان التماس نمودند که مثل این نسخه بلغت خوش نوشته شود ... و چون این معجون کار اکسیری که مس وجود انسانی را طلای خالص گرداند می‌کرد این نسخه باکسیر مسمی شد».

آغاز: ستایش بی قیاس مدبری راست که تخمیر طینت آدم را به ید قدرت خود به چهل صباح

انجام: زنگیان دشمن آینه بی زنگارند ×× به که زین تیره دلان آینه پنهان داریم

[الذریعة ۲۷۷/۲ رقم ۱۱۲۴؛ نسخه‌های منزوی ۱۵۴۱/۲؛ فهرستواره منزوی ۳۲۴/۶]

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۵۰۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۵ رمضان ۱۰۶۹ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴۰گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۲-۱۳۱]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۱۸۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** به که دل بر خانه و دکان دهم و التوفیق من الله العزیز العلیم تحت الرساله سلوکیه

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۲۱ق [الفبائی:-۶۳]

۳. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۱۰۰۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** به کزبره (کذا) تیره دلان اینه پنهان دار (کذا) تم کتاب اکسیر وجود انسانی، اتمام پذیرفت بتویق الله تعـ ... تحریراً فی ۱۲ ربیع الاخری سنه ۱۲۳۱ ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲ ربیع الثانی ۱۲۳۱ق؛ محشی؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی کهنه، ۱۰۱گ، ۱۷سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲-۲۶۹]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۳۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: هادی بن محمد حسینی، تا: پنج‌شنبه ۲۷ ذیقعده ۱۲۴۶ق؛ پس از این کتاب اوراق بسیاری است دارای مطالب متفرقه و روایات و حکایات و موضوعات تاریخی و منشآت عربی و جز اینها به خطوط مختلف، اصل کتاب تا برگ ۹۵ می‌باشد و بقیه ملحقات است؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۶۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۴-۳۸]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۳۷۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: دوشنبه ۱۶ جمادی الثانی ۱۲۵۸ق؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۱۳۳گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۴-۱۶۴]

۶. دامغان؛ قمر بنی هاشم؛ شماره نسخه: ۱۳۸/۱

آغاز و انجام: برابر

این کتاب در فهرست به فیض کاشانی نسبت داده شده است که به قرینه آغاز نسخه تصحیح شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شعبان ۱۲۵۸ق، جهت آخوند ملا غلامعلی؛ واقف: ملا غلامعلی سمنانی دامغانی، ۱۴ رمضان ۱۲۷۳ در قریه دولت آباد؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۹۰گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۲۰سم [ف:-۱۹]

۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۸۳۴/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹ رمضان ۱۲۹۹ق، جا: نجف اشرف؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز ضربی، ۶۶گ (۲۹۸پ-۳۶۴ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [محدث ارموی مخ: ۱-۱۷۰]

۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۷۸۲

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه به دست آمد؛ خط: نستعلیق، کا: نصرالله آشتیانی، تا: ۱۳۰۷ق، برای میرزا ابوالقاسم خان سررشته سرکاری وزیر بقایا؛ کاغذ: کاغذ فرنگی، جلد: عطف و گوشه میشن رویه ابری سیاه، ۱۳۲گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳/۷×۲۰/۳سم [ف: ۲-۳۴]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۲۲۰

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته، کا: یحیی بن محمد حسن شهیر به سرور قزوینی الاصل تبریزی المسکن، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی سفید آهار مهره دار، جلد: میشن خرمایی داغ کرده، ۱۵۶ص، ۱۷-۱۸ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۲سم [ف: ۶-۱۷۸]

● **الاکسیر = رسالة الصناعة = اقسام العمل المکتوم فی تدبیر الحجر** / کیمیا / عربی

al-iksīr = r.-uṣ ṣanā'a = aqsām-ul 'amal-il maktūm fī tadbīr-il ḥajar

احسائی، احمد بن زین الدین، ۱۱۶۶-۱۲۴۱ ؟ قمری

ahsā'ī, ahmad ebn-e zayn-od-dīn (1753-1826)

مختصری است در علم صناعت که در چهار عمل تفصیل ماده، تزویج ماده، تفصیل ارکان و طبایع و ترکیب ارکان بررسی می‌شود.

آغاز: «اعلم ان الحجر معمول و نسبته إلی الاکسیر کنسبة النطفة من المنی الی الانسان فکما ان النطفة تتکون من کل طعام.

انجام: لاتجد مثله فی کتاب و لاتسمعه من خطاب فخذما اتیتک و کن من الشاکرین

چاپ: دارالسلطنه تبریز؛ سنگی؛ ۱۲۷۳ق؛ رحلی (جوامع الکلم: ج ۱؛ قسم ۱؛ صص ۱۲۹-۱۳۰)

[الذریعة ۱۹۶/۱۸؛ فهرست مشایخ ۴۳/۲]

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۰۲۹/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۰ق؛ جلد: مقوایی، دورو عطف تیماج مشکی، ۳گ (۳۰پ-۳۳ر)، اندازه: ۱۱×۱۶/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۱۷۰]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۱۸۰/۲

نسخه اصل:همان نسخه بالا [عکسی ف: ۶-۲۲۵]

۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۹۳۶/۳

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: محمد هادی بن محمد صادق یزدی، تا: ۱۲۵۲ق؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج تریاکی، ۱۲ص (۳۳-۴۵)، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۳-۱۰۹۹]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۳۶/۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۷ ربیع الاول ۱۲۷۰ق؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج حنایی ضربی یک‌لا، ۲ص (۵۰-۵۱) [سنا: ف: ۲-۱۳۱]

۴. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۹۵۲/۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** ولاتبخسوا الناس اشیائهم یعنی الارکان الاربعه و لاتعثو فی الارض مفسدین کالتسعة الرهط الذین یفسدون فی الارض و هی التساقی الثلاث والست فان بکل واحدة یخرج من الارض مفسد حتی تکون مقدسة مبارکا فیها للعالمین و باقی السؤال اشرنا الیه فی کلامنا هذا

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ذیحجه ۱۲۸۲ق؛ مجدول، ترجمه به فارسی در زیر سطور، فائده در حدیث و ادعیه و حکایتی از صاحب منتخب و نقلی از حلیة المتقین فائده در توضیح بعضی از آیات و کلمات شریفه قرآن مجید، چند فایده در طب و کیمیا، حواشی از کاتب «محمد حسین»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، مجدول گرهی، ۳۶گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف مخ: ۳-۹۸۳]

۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۷۳۱/۱۷

آغاز: برابر

بی‌کا، تا: ۱۳۰۰ق؛ جلد: مقوایی با کالینگور سبز، ۴ص (۱۰۰-۹۷)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۵-۱۷۶۹]

۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۳۰۱/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: میشن قهوه‌ای،۳گ(۲پ-۴پ)،۱۶ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۶-۳۶۲]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۲۶

آغاز: برابر

در فهرست به نام «کلمات شیخ احمد علی» و بدون نام مؤلف آمده؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۱ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۷×۱۷سم [ف: ۲-۴۶۰]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۴۴۵/۱۷

آغازو انجام: برابر

کا: محمد بن علی گنجوی تبریزی، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن، ۱گ (۱۶۸ر-۱۶۸پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۶-۳۵۱]

● **الاکسیر** / کیمیا / عربی

al-iksīr

صرحانی، علاءالدین

sorahānī, 'alā'-od-dīn

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۱۹۱/۵

آغاز: بسمله، حمدله، اعلم ان النافذ البصیر یخرج الحق من الباطل و یجمع المتبدد و یؤلفها و یصل الی مراده انشاء الله تعالی قال جابر دعاوی اهل الصنعة؛ **انجام:** فی عیون مشایخ العظام بحق نور محمد علیه افضل الصلوة و السلام و علی آله و اصحابه الکرام الی یوم القیمة و القیام، تم و کمل

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۸۳ق؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن قرمز، ۹گ (۱۱۵پ-۱۲۳پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۶-۲۸۱]

● **الاکسیر** / بهائیت / عربی

al-iksīr

صبح ازل، یحیی، ۱۲۴۶-۱۳۳۰ قمری

sobh-e azal, yahyā (1831-1912)

پاسخ سؤالی است در ماهیت ظاهری و باطنی اکسیر به شیوه بابیان. در پایان تصریح می‌کند که این اولین رساله‌ای است که در جواب کسی نوشته است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۷۷۷

آغاز: سبحان من خص احبآئه بالبلاء و اختص اهل ولائه بالبقاء

دون الفناء و اکسی کل احبته بانوار السناء و خص نفسه بشئونات الوحدة و الکبریاء ... اما بعد قد بلغ الی کتابک فی غیابت ذلک الجب و اطلعت بما رمز فیه و اجبتک ... فاعلم انما الاکسیر خلق لک و انک ما خلقت للاکسیر؛ **انجام:** و لولا کنت سائلاً هناک ما اشرت الی احد هذه الاشارات فی العبارات و الی هنا اختم کلامی لک یقول ربی فی کتابه سبحان ربک رب العزة عما یصفون عمراه

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ جلد: گالینگور سبز، ۵گ، ۱۵ سطر (۶/۵×۱۲)، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۲۰-۳۱۸]

● **الاکسیر** / کیمیا / عربی

al-iksīr

رضوی حسینی، عبدالرحیم

razavī hoseynī, ‘abd-or-rahīm

قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۶۴۱/۱

آغاز: بسمله فذ الشجرة الطوریه فانه افضل فی برج الحمل ما بین خمسة عشر الی ثلثین؛ **انجام:** فیکون الزهره قد تخلصت عن شبها و کبریتها و الق علی کل عشرة درهم درهم قمر معنوی و الحمدلله رب العالمین ...

خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی مجدول، ۱۰گ(۱پ-۱۰پ)، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۱-۵۴۶]

● **الاکسیر** / کیمیا / عربی

al-iksīr

طغرائی اصفهانی، علم الدین

toqrā’ī esfahānī, ‘elm-od-dīn

آغاز: بسمله، اما بعد استعدکم یا بنی بطاعة الله و حبب الیکم العمل بمرضاته فانی مؤد حق الله

انجام: و هو خلیفتی علیکم جعلنا الله و ایاکم من الفائزین بمعانیه آمین یا رب العالمین و الصلوة و السلام علی محمد و آله الطیبین الطاهرین

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۱۸۸/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد علی طهرانی ذهبی، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی آبی فلفل نمکی، جلد: میشن لایی سیاه مغزی قهوه‌ای، ۷گ (۷۲پ-۷۸ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳/۲×۲۰/۹سم [ف: ۶-۲۷۸]

۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۷۳۱/۱

آغاز: برابر

بی‌کا، تا: ۱۳۰۰ق؛ جلد: مقوایی با گالینگور سبز، ۶ص (۱-۶)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۵-۱۷۶۷]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۱۰۹۰۱

خط: مختلف، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی:-۴۰۹]

● **الاکسیر** / کیمیا / عربی

al-iksīr

عبدالرحمن

‘abd-or-rahmān

تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۲۷۶/۷

کا: حسن، تا: ۱۰۸۵ق [نشریه: ۲-۱۰۲]

● **اکسیر** / اخلاق / فارسی

eksīr

میرعلی

mīr-‘alī

وابسته به: زاد السالک = آداب السلوک = زاد السالکین = سلوک = آداب السالکین = سلوکیه = منازل السالکین؛ فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی (۱۰۰۶-۱۰۹۱)

اهدا به: میرزا علی اصغر خان صدر اعظم

ترجمه زاد السالکین گویا از فیض و در چهار جزو، در اخلاق مذهبی است.

تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۳۲۴

خط: نسخ، کا: زین العابدین، تا: ۱۳۱۴/۱۳۱۱، برای میرزا علی اصغر خان صدر اعظم [نشریه: ۲-۶۳]

● **اکسیر = تدبیر حجر معظم** / کیمیا / فارسی

eksīr = tadbir-e hajar-e mo‘azzam

آغاز: بسمله، گفت هرگاه بدانی و بشناسی تو آن حجر فلاسفه را که آن را هیولای واحد گویند و سر تفصیل آن بیابی

همانند:

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۷۱۲۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** او را و یکی از این باب بر بیست قمر طرح کنند شمس گردد بعون الله تعالی.

خط: نسخ خوش، کا: رجبعلی ابن عبدالله، تا: ۱۲۷۷ق؛ در پایان این رساله ۳ بیت شعر از قول شیخ بهاءالدین رحمة الله در موضوع کیمیا آمده؛ خریداری از امرالله صفری؛ کاغذ: فرنگی نخودی آهار و مهره، جلد: مقوایی، روکش تیماج قهوه‌ای روشن حاشیه مجدول گل و بته ضربی، ۲گ (۹۴ر-۹۵ر)، ۱۷سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [رایانه]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۲۸۰/۳۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** از کلس حجری ... مشتری کنند قایم النار گردد و بوده باشد قمر روناس بعون الله

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: میشن قهوه‌ای مقوایی، ۲گ (۷۶پ-۷۷ر)، ۱۶ سطر محشی،

اندازه: ۱۶/۳×۲۰/۸سم [ف: ۶-۳۵۶]

● **الاکسیر** / کیمیا / عربی

al-iksīr

غیرهمانند:

۱. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۲۷۶/۱

بی‌کا، تا: قرن ۹؛ نونویس [نشریه: ۲-۱۰۲]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۸۶۳/۵

در ساختن اکسیر و تشمیعات و تعفینات؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالنبی شافعی و عزیز الله قادری، تا: ۱۱۵۲ق، جا: بصره؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، میشن تریاکی روشن، ۳ص (۲۳-۲۵)، ۲۸ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۹/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۰-۴۴۷]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۸۶۳/۴

قول عراقی در اکسیریک یک دانق آن رنگ می‌ند الف الف و مائه الف مثل خود را؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالنبی شافعی و عزیز الله قادری، تا: ۱۱۵۲ق، جا: بصره؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، میشن تریاکی روشن، ۱ص (۲۲-۲۳)، ۲۸ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۹/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۰-۴۴۷]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۹۰۰

آغاز: غیره و فی البلاد الجنوبیه التی وراء خط الاستواء؛ **انجام:** الا یشک احد آخرا الفن الثامن لا لایقه هذا الکتاب

ظاهراً رساله مرتب است بر دو فن: از فن اول چهار صفحه و هفت سطر موجود است: «الفن المذکور اعلم ان الذهب اشرف الاحساد الارضیه» فی الثانی ترجمه به فارسی و در حاشیه به خط نستعلیق نبشته شده است. تعدادی از عناوین فن ثانی: فصل فی استخراج الماء الاول المسمی صابیوس (کذا) استخراج الماء الثانی المسمی قوریال. استخراج الماء الثالث المسمی ترابیوس. باب نقل النحاس من هیئته الی هیئة الذهب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز: واقف: محمد وجدانی، اسفند ۱۳۵۹؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: مقوا با عطف و گوشه میشن، ۹ص، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [الفبائی: ۶۳]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۱۸۶/۸

جداول و یادداشتی در ...؛ خط: نستعلیق، کا: محمد علی طهرانی، تا: ۱۳۰۳ق [ف: ۶-۲۷۴]

۶. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۵۳۲/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ اهدایی: اکبر آقا شاکر؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۴۷گ (۱-۴۸)، ۱۲ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [ف: ۴-۱۳۳۲]

۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۲۰۱

یادداشتی؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲گ (۳۷پ-۳۸ر) [ف: ۶-۲۸۹]

۸. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۲۱۴/۳

در اکسیر به عربی در یک صفحه در هامش رساله اول، بندی منقول از درر المنثوری؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج لایه‌ای قهوه‌ای، ۱ص، اندازه: ۲۰×۲۵/۵سم [ف: ۱-۱۸۵]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۸۷/۱

آغاز: بسمله. خذ الشجرة الطوریة فی برج الحمل ممن هو ما بین الخمسة عشر الی الثلثین. و الاسود احسن من الاشقر و اغسله عن الاوساخ و اقرضه ناعما وضعه فی القرع الی نصفه و اربط علیه الانبیق و قطره؛ **انجام:** و ان القیت الابیض علی الفضة کان اکسیرا. فافهم فقد شرحت ... و للتردد مدخل تام. و الله الموفق للصواب. اللهم سهل لمن هو علی شفیق و تمم له بمحمد و آله و اجعل التوفیق له خیر رفیق (کتب کاشف الاسرار بیمینه. ف.م)

از کاشف الاسرار و بتازی که از ساختن اکسیر گفتگو کرده و در میانه آن از خود نامبرده و می‌گوید که من تا ساعت ده شب بیدار ماندم و این را بپرداختم و این مصرع را می‌آورد: «رنج راحت دان چه شد مطلب بزرگ»؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج سرخ ضربی، ۱گ (۱ر و پ) ۲۴ سطر (۱۴/۵×۲۰)، اندازه: ۱۶/۵×۲۲سم [ف: ۴-۱۰۰۲]

● **اکسیر** / کیمیا / فارسی

eksīr

غیرهمانند:

۱. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۲۷۶/۲

بی‌کا، تا: قرن ۹ [نشریه: ۲-۱۰۲]

۲. تهران؛ انجمن آثار و مفاخر فرهنگی؛ شماره نسخه: ۹۵

آغاز: بسمله-اسامی علم شریف-صمغ الارض نمکست، صابون الاجساد سرب است؛ **انجام:** حکماء اخیار و ابرار و خاتم انگشت سلیمان روزگار و مهر نگین جمیع مؤمنان و جواهر انبیا ...؟

این کتاب که احتمالاً در ۹۵۰ق تحریر شده در علم اکسیر است و در آن از تکلیس متعدد و طروق مختلف آن بحث کرده و نیز اعمال بعضی از کیمیاگران را آورده از صفحه ۱ تا ۳ اسامی نام عناصر این علم که به علم شریف موسوم است، نزد آن کسان در فوق آمده و در زیر آن نام فارسی آن عنصر از صفحه ۱۸۳ تا انتهای کتاب مباحثی است درباره اکسیر و در صفحه ۱۸۲ و ۱۸۳ حروف عبری و رمل طلسمات نوشته شده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج تریاکی یک‌لا، ۱۸۹ص، ۲۱ سطر (۱۰×۱۹)، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف:-۱۳۱]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۳/۱۸

من قول خالد بن عبدالرحمن؛ کا: شیخ احمد بن محمد جعفر خوانساری ساغر، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج زرد ضربی مقوایی، ۸ص (۱۸۱-۱۸۸)، ابعاد متن: ۷×۱۳، اندازه: ۱۱×۱۸سم [سنا: ف: ۱-۷۸]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۸۰۲/۳

آغاز: باب در تنقیه زهره: زهره را صفحه تنکه کرده در حل عتیق فرو برد؛ **انجام:** و تمام هندوستان و عالم را این عمل کافیست (کذ) زنهار الف زنهار که این نسخه مبارک از نااهلان و ناکسان بپوشد تا در حفظ و امان باری تعالی بوده باشد و الله اعلم بالصواب

بیشتر در عنوان «باب» و گاهی در عنوان «فصل»؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: محمد ایرانی مجرد، بهمن ۱۳۵۰؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: مقوا با روکش پارچه، ۲۴گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۷سم [الفبائی:-۶۳]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۸۸۸/۴

آغاز: طریقه ماء الرأس ملح القلی را هر قدر که بظرف سنگی ریخته ... کاه عبدی ریخت در دیگ جدید توتیا و طلحه کردنش مزید

نویسنده از تجربیات خود نیز نوشته برخی به نظم است؛ خط: نسخ، کا: سید علی حسینی حسنی، تا: ۱۲۷۴ق؛ کاغذ: فرنگی سفید و آبی کمرنگ، جلد: تیماج حنایی کمرنگ با ترنج و نیم ترنج دور منگنه، ۱۳-۱۵ سطر، قطع: رقعی، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۷-۲۸۴]

۶. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۲۱۴/۲

آغاز: بدانکه مرکبات اجزاء جواهر زنده است که جمع کرده شود میان ایشان

گفتاری است بدون خطبه و خاتمه در صفت حدید منزل و نحاس منقی، فصل در اصل حجر فصل در صفت تدبیر، فصل در تنقیه و تحلیل و تکلیس، فصل در صفت تیزاب فاروق، باب القمر و باب الشمس و در آن از عرب مؤذن نقل می‌کند و در تذهیب برنج و صفت عبد محلول و صفت تصعید کبریت و زرنیخ و تدبیر سرکه در کبریت‌ها، فصل در تدبیرات آب کبریت، باب القمری و در آن از ساختن شنجرف و بوره‌ها و تشمیع لاجورد و توتیا و نمک‌ها و طلق و تشمیع نمک به روغن و صفت ماء املاح و زیبق و ابواب حیوانی و صبغ جواهر و نسخه شاه نعمت الله ولی و بندی منقول از غزالی و تصعید زیبق و نوشادر و کبریت در زرنیخ و ... یاد شده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ بطور چلیپا در هامش رساله اول؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج لایه‌ای قهوه‌ای، ۲۴گ (۱-۲۴)، اندازه: ۲۰×۲۵/۵سم [ف: ۱-۱۸۴]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۸۷/۶

آغاز: بسمله. ایضا در چهار رقعه مبقله دیگر. فائده در تدبیر تنهائی. بسمله که وضع کن از آن حجر پنجاه مثقال در قرع و تقطیر کن برطوبت؛ **انجام:** که بهتر از طلای معدنیست و نیکوتر. پس شکر کن خدای تعالی را مکرر. و السلام.

این گفتار که در اکسیر فیلسوفان است؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ جلد: تیماج سرخ ضربی، ۶گ (۶-۱۱پ)، ۲۴ سطر (۱۴/۵×۲۰)، اندازه: ۱۶/۵×۲۲سم [ف: ۴-۱۰۰۳]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۸۷/۳۴

آغاز: باب سیم در اعمال کلیه قمری است مشتمل بر ده فصل و هر فصلی محتوی اعمالی است که از اکسیر آن یکجزو هزار جزو تا صد جزو طرح پذیرد-فصل اول در عملی است که از اکابر اهل صنعت بر حجر حکما کرده‌اند؛ **انجام:** در تطهیر اجساد باید از روش سابق عمل نمائی تا جسد پاک و مطهر شود.

سخنانی است به‌پارسی و تازی درباره اعمال کلیه قمری و اکسیر و ماءاحلال و تکلیس طلی و تبییض کبریت؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ ضربی، ۳۴گ (۱۲۹ر-۱۳۶ر)، ۲۴ سطر (۱۴/۵×۲۰)، اندازه: ۱۶/۵×۲۲سم [ف: ۴-۱۰۰۵]

۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۵۴۹

بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی-مجموعه نوازی؛ ۷۶گ، اندازه: ۱۱/۵×۱۶/۷سم [رایانه]

۱۰. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۹۹۲/۴

آغاز: بسمله. امید که حضرت واهب الصور همچنانکه بر معانی عدد این معانی رموزات مخفیة و دقایق غامضه این توفیق (متن)

کیمیا که گویا ترجمه‌ای است؛ بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷-۲۶۴]

۱۱. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۴۰۴

آغاز: نقره خوب سره خالص شد با باباب تشمیع الرصاصین و بالا ملاح؛ **انجام:** تا یکدرم از وی بر صد و پنجاه و هفتاد تا دویست

رساله‌ای است در طرز ساختن کیمیا و اکسیر؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: معمولی، ۴۲گ، ۱۵سطر، اندازه: ۱۰×۲۰سم [مؤید: ۳-۳۲۹]

● اکسیر = اکسیر وجود انسانی / اخلاق / فارسی

eksīr = eksīr-e vojūd-e ensānī

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۶۶۵۷

آغاز: دشمن جدا شود و محب حقیقی از هر جائی امتیاز؛ **انجام:** آئینه بی زنگارند به که زین تیره دلان آیینه پنهان داریم

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ علامت قیامت با شماره ۲۶۶۵۸ ضمیمه است [رایانه]

● اکسیر (پراکنده‌هایی در) / کیمیا / فارسی

eksīr (parākande-hā-ī dar)

تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۲۷۶/۱۲

بی‌کا، تا: قرن ۹ [نشریه: ۲-۱۰۲]

← الاکسیر الاحمر ← الصنعة الی ابی عبدالله البرقی

● اکسیر الأخبار للأخیار الأبرار / حدیث / عربی

iksīr-ul axbār li-l-axyār-il abrār

حسینی اردکانی، حسن بن حسین، ۱۲۸۱-۱۳۳۸ قمری
hoseynī-ye ārdakānī, hasan ebn-e hoseyn (1865-1920)

تاریخ تألیف: ۱۳۰۷ق (جلد ۳)

مجموعه اخبار و احادیثی است مروی از اهل بیت طاهرین (ع) با تصریح مؤلف به صحت آنها، در توحید و فضایل و آداب و اخلاق اسلامی با ذکر سند در بیشتر آنها، در چهار جلد: ۱. توحید و صفات الهی؛ ۲. فضایل حضرات معصومین و خطبه‌هایی از امیرالمؤمنین (ع)؛ ۳ و ۴. مواعظ و اخلاق.

چاپ: ایران، سنگی، ۱۳۱۹/۱۳۲۵، رحلی، ۱۵۸ص+ ...

[فهرستواره منزوی ۱۰۵/۷؛ مشار عربی ص ۸۰]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۹۸۶

جلد اول کتاب می‌باشد در پنج «مقصد»؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ با یادداشتی از وی پشت جلد که کتاب را در آن معرفی می‌کند به‌تاریخ چهارم شعبان ۱۳۱۳؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۴۵گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۳-۲۰۹]

● **اکسیر الاسلام (خاتمه) = شرح عهدنامه مالک اشتر** / شرح حدیث

eksīr-ol eslām (xāteme) = š.-e ʻahd-nāme-ye mālek-e aštar

کاشانی، صادق بن علی، ق۱۳ قمری
kāšānī, sādeq ebn-e ʻalī (- 19c)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۳ سرود

این نسخه خاتمه کتاب اکسیر الاسلام اوست در شرح عهدنامه امام علی (ع) به مالک اشتر؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، قطع: رقعی [نشریه: ۱۳-۴۱۵]

● **اکسیر اعظم** / کیمیا / فارسی

eksīr-e aʻzam

اسفرائینی، ادریس
esfarāʼīnī, edrīs

چند باب است در اعمال اکسیر و کیمیاگری، دارای فصول و نسخه‌ها با کلمه «صفت ...» شروع می‌شود. نام کتاب و مؤلف در پایان نسخه به خط کاتب آمده است.

[فهرستواره منزوی ۳۹۴۰/۵]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۵۷۷

آغاز: باب اندر عمل بیاض از کتاب دیگر و این اعمال بطریقات روم است، بگیرند کلس پوست بیضه مرغ؛ **انجام:** و شایسته خاصه سلاطین باشد و بغایت سبک و پاکیزه بود انشاء الله تعالی

این عناوین در نسخه حاضر دیده می‌شود: باب: اندر عمل بیاض، فصل: وصیت در باب اکبر مغربی، باب: اندر معنی سلاح‌های سبک؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ سال ۸۲۱؟؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۶۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱۴-۳۳۹]

● **اکسیر اعظم = پنج گنج** / اخلاق / فارسی

eksīr-e aʻzam = panj ganj

صدر، محمد علی بن مفتی
sadr, mohammad ʻalī ebn-e moftī

تاریخ تألیف: ۲۹ رمضان ۱۲۵۸ق

رساله مفصلی است در مسائل علم اخلاق، مؤلف این رساله را در پنج «گنج» و هر گنج در چند «قسم» تنظیم نموده است. او گنج پنجم کتابش را به نصیحت فرزند خود محمد حسن اختصاص داده است. فهرست مطالب کتاب: گنج ۱. حکمت عملی، مشتمل بر سه معیار؛ ۲. حفظ الصحة، مشتمل بر ده معیار؛ ۳. آثار حکما؛ ۴. اقوال لقمان و بعض ائمه دین و حکمای اسلام؛ ۵. نصیحت فرزند دلبند محمد حسن.

آغاز: فاتحه جریده ابداع و اختراع و فصل الخطاب کتاب ایجاد و اصطناع حمد حکیم علی الاطلاق است که بی سابقه استحقاق بحکمت بالغه و قدرت کامله خویش اشرف مخلوقات

انجام: روی خندان و عفو گستر باش ×× بخروش و سرزنش مخراش / تا شوی در کنار وصل و فراق ×× دفتری از مکارم الاخلاق. و السلام علی من اتبع الهدی و سلک سبیل النجا.

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۶۴۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد امام حسن، تا: ۴ ذیحجه ۱۲۵۹ق؛ تملک: غلام فخرالدین به تاریخ ۲۲ جمادی الثانی ۱۳۱۷ که نسخه را از ملا محمد عمر تاجر خریداری نموده؛ جلد: مقوایی، عطف و گوشه گالینگور لاجوردی، ۱۳۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۴/۵سم [ف: ۳۶-۲۰۹]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۸۰۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: امام الدین شریف، تا: ۲۸ محرم ۱۲۶۰ق؛ جلد: مقوایی با روکش کاغذ الوان، گوشه‌ها و عطف پارچه بنر، ۹۴گ، ۱۸ سطر (۱۱×۲۰)، اندازه: ۱۸×۲۸سم [ف: ۳۴-۷۰]

● **اکسیر اعظم (مختصر)** / کیمیا / فارسی

eksīr-e aʻzam (mx.)

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۷۱۸۷

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از رضا میدانی [رایانه]

● **اکسیر التواریخ** / تاریخ ایران / فارسی

eksīr-ot tavārīx

اعتضادالسلطنه، علیقلی بن فتحعلی، ۱۲۳۴؟-۱۲۹۸قمری

e'tezād-os-saltane, 'alī-qolī ebn-e fath-'alī (1819-1881)

در دو جلد: نخستین از کیومرث تا پایان دولت زندیان به اجمال، دوم در تاریخ پادشاهان قاجار است و تا حوادث سال ۱۲۵۸. سرگذشت دانشمند زمان و شعرا و تألیفات و اشعار آنها را هم دارد. فهرست مطالب و نام مؤلف و کتاب در دیباچه دیده می‌شود.

آغاز: بسمله. افتتاح سخن آن به که کنند اهل کمال ×× به ثنای ملك الملك خدای متعال / پادشاهی که بپیرایه قدرش نرسد ×× از ازل تا باید و صمت نقصان و زوال. بلی اکسیر اعظم کلام و کیمیای بزرگ سخنوران ایام ستایشی است که خلاقان سخن خلقت نمایند

چاپ: جلد دوم آن به کوشش جمشید کیان فر در ۱۳۷۰ شمسی در تهران منتشر شده است.

[یادگار ۵۷/۲؛ یغما ۱۴۷/۳ و ۱۷۲ و ۲۳۲ و ۲۷۶؛ منزوی ۴۲۲۱؛ بریگل ۴۷۳]

۱. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: ۱۳۳-ب

آغاز: برابر؛ **انجام:** لله الحمد از یمن اقبال خسرو بی همال شاهنشاه جهان پناه ... گرگ غنم را نگهبان است و دزد مزدور کاروان ... فرد. مبادا بی تو هفت اقلیم را نور ×× غبار چشم بد از دولتت دور / بر همین نکته ختم شد مقصود ×× لله الحمد و العلی و الجود. (قد تم الکتاب المستطاب فی سلخ شهر صفر المظفر سنة ۱۲۵۹ فرد: سخن را بر سعادت ختم کردم ×× ورق کاینجا رسید اندر نوردم. حرره العبد الاقل نصرالله التفرشی)

خط: نستعلیق، کا: نصرالله تفرشی، تا: پایان صفر ۱۲۵۹ق؛ مجدول، دو صفحه نخستین حاشیه‌سازی شده به زر با گل و بوته سرخ و آبی با سرلوح آراسته؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: روغنی آراسته با گل و بوته رنگارنگ در درون و بیرون زمینه بیرون سبز و زمینه دروخ سرخ، ۳۲۶گ، ۲۰ سطر (۱۱×۲۱)، اندازه: ۱۹×۳۱سم [ف:-۱۹]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۶۳۱-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳-۸۱]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۳۸

در جلد در یك مجلد؛ خط: نستعلیق، کا: نصرالله تفرشی، تا: ۴ ذیقعده ۱۲۵۹ق؛ با فهرست در هر دو مجلد؛ تملك: شاه‌زاده محمد رضا میرزا در ذیحجه ۱۲۶۱، در محرم ۱۲۸۲ به شاه‌زاده دیگری منتقل گردیده؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی و مقوایی با ترنج [سنا: ف: ۲-۱۷۸]

● **اکسیر الجنون و تحریر الفنون** / عرفان و تصوف، شعر / فارسی

eksīr-ol jonūn va tahrīr-ol fonūn

منظومه‌ای است در دو دفتر، دفتر اول در بیان مقامات طریقت و سیر الی الله و فنای فی الله.

[فهرستواره منزوی ۲۲۱/۱۰]

تهران؛ ملك؛ شماره نسخه: ۴۹۰۶

آغاز: آغاز دفتر اول: بشنو ای بلبل ز گل این داستان ×× نقد حال خویش را از ما ستان

آغاز دفتر دوم: حمدالله تعالی ذاته ×× شهدالله تبارك انه

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ظاهراً بخط سراینده اشعار، محشی به یادداشت‌های معنوی و عرفانی است و دفتر اول در وسط واقع شده است، در انتها رباعیاتی دارد که ظاهراً از مؤلف است؛ کاغذ: آهار مهره، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۲۱گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۸سم [ف: ۲-۳۳]

● **اکسیر السعادة الرضویه** / فقه، اصول فقه / عربی

iksīr-us s'ādat-ir raḍawīya

حسینی، علی بن احمد، ق۱۳ قمری

hoseynī, 'alī ebn-e ahmad (- 19c)

تاریخ تألیف: جمعه ۱۰ رمضان ۱۲۹۶ق

مؤلف می‌گوید: «یکی از عزیزان که سرپیچی از فرمان او در خور من نیست از من خواست که مختصری در مسائل عقلی و نقلی پردازم من چون بازار علم را کاسد می‌دیدم امروز و فردا می‌کردم تا آنکه الحاح و اصرار شدید مرا بر آن داشت که این مختصر را در مهمات رؤوس مسائل عقلی و نقلی اعنی الحکمة النظریه و العملیة پردازم و آن را بر یك «مقدمه» و چهار «باب» و یك «خاتمه» مرتب کنم بدین شرح: مقدمه: مقدمه در دو مقصد است، مقصد اول: در حکمت عملی، مقصد ثانی، در معانی حکمت و اقسام آن». او پس از تعریف این مقدمه به طور مختصر یك دوره فقه و اصول فقه را می‌آورد. در آن از محقق سبزواری یاد کرده است.

آغاز: بسمله الحمدلله الذی اتقن بحکمته نظام العالم.

انجام: لکن الله ... من علی ... للاتمام ... و تهیأ الفراغ من نقله الی البیاض فی یوم الجمعه العاشر من شهر رمضان المبارك فی الحول السادس و التسعین بعد الماتین و الالف من الهجرة ... بمحروسة دارالخلافة الباهرة صانها الله عن الافات و البلیة.

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۸۹۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: ۱۲۹۹ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، تیماج یشمی، ۹۳گ، ۱۴ سطر (۹×۱۶)، اندازه:

۱۵×۲۲سم [ف: ۱۰-۵۴۵]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۵۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ روشن، کا: عبدالعالی بن حاجی محمد رحیم برغانی، بی‌تا؛ مجدول، با سرلوح زیبا، مذهب؛ کاغذ: ترمه سپاهانی زرد، جلد: تیماج ضربی عنابی، ۱۱۵گ، ۱۱ سطر (۸×۱۲/۵)، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۳-۱۵۴]

● اکسیر العارفین فی معرفة طریق الحق و الیقین /

فلسفه / عربی

iksīr-ul ‘ārifīn fī ma‘rifat-i ṭarīq-il ḥaqq wa-l yaqīn

صدرالدین شیرازی، محمد بن ابراهیم، ۹۷۹-۱۰۵۰ قمری

sadr-od-dīn-e šīrāzī, mohammad ebn-e ebrāhīm (1572-1641)

تاریخ تألیف: ۱۰۳۱ق

رساله‌ای است فلسفی در چهار مبحث از مطالب مربوطه به‌علم النفس و مرتب است بر چهار «باب»: ۱. کمیة العلوم و قسمتها؛ ۲. محل المعرفة و الحکمة و هی الهویة الانسانیه؛ ۳. معرفة البدایات؛ ۴. معرفة النهایات.

آغاز: بعد البسمله: سبحانک اللهم یا مبدع العقول و النفوس اضواءها و انوارها و مخترع الافلاک و الکواکب

انجام: اللهم و تحتیهم فیها سلام و اخر دعویهم ان الحمدلله رب العالمین ثم بتأیید الله المبدی المعید یحکم ما یشاء لقدرته و یفعل ما یرید لقوته انه هو العزیز الحمید و صلی الله علی محمد و آله اجمعین

چاپ: تهران، ۱۳۰۲ق.، وزیری، ۶۳ص (رسائل آخوند ملاصدرا: صص۲۷۸-۳۴۰)

[الذریعة ۲۷۹/۲؛ کتاب‌شناسی جامع ملا صدرا: ۱۲۳-۱۲۷؛ ریحانة الادب ۴۱۷/۳]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۶۰۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** ان مبدأ کل شیی هو بعینه الغایة فالنفس العلامة من الله مبدأوها و الی الله منتهاها

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۱۳۱ق؛ به گواهی و ترقیمه برگ نهایی نسخه رساله حاضر به خط خود مؤلف دانشمند کتاب صدرالمتألهین شیرازی کتابت شده و از این جهت ارزشمند و کهن است؛ تملک: عبدالحسین نوربخشی در ۱۱۶۰ق در شیراز با مهر «عبده عبدالحسین» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ساده با ترنج، ۲۳گ، ۲۷سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۳۳/۱-۱۲۶]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۸۱۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** محسن بن مرتضی الکاشانی عفی الله عنه سنه بعد التصف

خط: نستعلیق، کا: محمد بن شاه فیض کاشانی، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج [رایانه]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۲۵/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۲، جا: قزوین؛ کاغذ: اصفهانی، زرد و سفید، جلد: تیماج مقوایی قرمز، ۲۹ص (۲۲-۵۱)، ۲۸ سطر (۱۱×۲۰/۵)، اندازه: ۱۶×۲۶/۵سم [ف: ۱-۲۱۸]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۸۱۹/۲

آغازو انجام:برابر

خط: نسخ، کا: محمد حسن، تا: ۱۱۰۲ق؛ کاغذ: آهار مهره حنایی، جلد: تیماج عنابی لایی، ۵ سطر، اندازه: ۱۲×۲۴/۵سم [ف: ۱۱-۳۲۲]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۷۴/۲-طباطبائی

آغاز: برابر؛ **انجام:** من الله مبدئها و الی الله انتهاها ... و آخردعواهم ان الحمد لله رب العالمین و کتب هذه السطور بیده ... عام الف واحدی و ثلاثین مؤلفها ... المعروف بصدر الدین الشیرازی نجاهم الله عن موبقات یوم المعاد و الله ولی الرشاد

خط: نستعلیق، کا: اسماعیل بن محمد رحیم امامغلوط، تا: ۱۱۲۹ق؛ ۳۲گ (۶۶-۹۸) [ف: ۲۳-۶۶۹]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۹۴۸/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد رفیع مشهدی، تا: ۱۱۵۰ق؛ کاغذ: آهار مهره حنایی، جلد: تیماج مشکی، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۱۱-۳۲۹]

۷. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۳۷۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ تملک: محمد صادق به تاریخ ۱۵ ربیع الثانی ۱۳۰۹ خریداری نسخه در کربلا، قیمت نسخه ۱۵۰ ریال ثبت شده؛ جلد: تیماج سرخ مجدول با لچکی، ۱۲۳گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۶سم [ف: ۱-۶۰]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۸۱۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** من علم الواحده و الجمیعه و الصصور (کذا)

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: نباتی، ۳۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [رایانه]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۹۸۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** المخلوقات العالیه و السافله کلها

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ضمیمه نسخه ش ۲۰۹۸۰؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج، ۴۷گ، ۱۹ سطر [رایانه]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۱۹/۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ تحریری، بی‌کا، قرن ۱۳ق؛ کاغذ: نازک اصفهانی، جلد: تیماج قرمز سیر، ۳۱ص (۲۷۲-۳۰۳)، قطع: خشتی، اندازه:

۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۹-۲۵۶]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۹۰۹/۱۰
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳-۱۱۴]
۱۱. قم؛ فاضل قائینی؛ شماره نسخه: بدون شماره
کا: فتاح بن عبدالله قمشه، تا: ۱۲۰۴ق [تراثنا: س۱۳ش۱-۱۳۲]
۱۲. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۳۷۸
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹ ربیع الاول ۱۲۶۲ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی، ۶۷گ، ۱۵ سطر (۵×۱۰)، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [ف:-۴۶۱]
۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۱۶۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۶ ربیع الاول ۱۲۶۲ق؛ واقف: سید جلال الدین طهرانی، مرداد ۱۳۶۱؛ کاغذ: آهار مهره شکری، جلد: تیماج خرمایی، ۴۷گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [ف: ۱۱-۳۳]
۱۴. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۴۱/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد اسماعیل بن محمد حسین طباطبائی، تا: محرم ۱۲۶۳ق؛ کاغذ: فرنگی و سفید، جلد: تیماج سرخ یک‌لا دارای ترنج و نیم ترنج گل و بوته دار با حاشیه، ۵۶ص (۶۸-۱۲۴)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱-۵۰]
۱۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۳۷
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته، نستعلیق، کا: علی اکبر بن محمد کریم طبیب سالیانی، تا: شعبان ۱۲۶۴ق، جا: اصفهان، مدرسه میرزا حسین؛ وقفی فهرستی؛ ۳۲گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۴-۲۸]
۱۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۵۱۶/۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد ابراهیم تهرانی شاگرد ملا هادی سبزواری، تا: ۱۲۷۳ق، جا: سبزوار؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول، ۵۷گ (۱۹۳-۲۴۹)، ۱۷ سطر (۷×۱۶)، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۳۴-۲۹۴]
۱۷. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۶۶۳/۱۴
خط: نسخ، کا: محمد علی بن صفی ملا عبدالغنی تفرشی، تا: پایان جمادی الثانی ۱۲۷۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی، ۳۷گ (۱۲۵پ-۱۶۱پ)، ۲۰ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف:-۳۵۳]
۱۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۳۳۵/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق شکسته، کا: کلبعلی شوندی افشار قزوینی، تا: ۱۲۷۵ق؛ کاغذ: فرنگی، ۳۱گ (۶۹-۱۰۰)، ۲ سطر، اندازه: ۶/۵×۱۳سم [ف: ۳۶-۲۲۱]
۱۹. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۶۶۲/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: آقا قزوینی، تا: ۱۲۷۸ق؛ فاقد جلد، ۲۹گ (۱پ-۳۰پ)، ۲۱ سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲-۲۹۷]
۲۰. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۶۵۱/۱
در ده فصل؛ بی‌کا، تا: ۱۲۷۹ق، قطع: خشتی [ف:-۲۹۰]
۲۱. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۳۵۴/۱
خط: شکسته نستعلیق، کا: عباسقلی سیف الملک نوری پسر محمد زکیخان سردار فارس، تا: جمعه ۱۸ رمضان ۱۲۸۰ق [نشریه: ۲-۱۱۵]
۲۲. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۳۳۹/۳
خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد بن محمد باقر کاشانی، تا: ۱۲۹۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی، ۶۰گ (۹۲پ-۱۵۱ر)، ۱۳ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف:-۲۸۱]
۲۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۹۲/۱
خط: نسخ، کا: شیخ محمد بروجردی، تا: ۱۲۹۵ق، به امر الاستاد المکرم ... شیخ علی نوری؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: مقوایی رویه پارچه، ۹۲گ (۱۸-۱۱۰)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۳/۸×۲۱/۸سم [ف: ۵-۹۱]
۲۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۱۹
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۹۹ق؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج سرخ ضربی یک لایی، ۳۷گ، ۲۱سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [سنا: ف: ۲-۹۳]
۲۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۶۰۸/۵
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۰۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز مقوایی، ۵۵گ (۹۹ر-۱۵۳ر)، ۱۵ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [ف: ۹-۱۴۶۳]
۲۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۰۸۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد حسن بن صادق لاهیجی، تا: ۱۳۰۹ق؛ مهر: «این کتاب از متملکات و جزء کتابخانه احقر حسن الحسینی است» (مربع)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مقوایی قرمز، ۱۶۲گ، ابعاد متن: ۶×۱۴/۱، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [ف: ۱۵-۴۹]
۲۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۳۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۱۳ق؛ واقف: نائینی؛ ۹۹گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۴-۲۸]
۲۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۶۲۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ دارای احادیث و مطالب متفرقه به فارسی و عربی بعضی به‌تاریخ ۲۰ رجب ۱۲۶۳؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۱۰۱گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۱۰-۲۹]
۲۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۳۳۳/۷
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج مشکی یک‌لا، ۲۹گ (۵۷پ-۸۶پ)، ۲۰ سطر [ف: ۱۶-۲۴۳]

۳۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۹۲/۱
آغاز: برابر
بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۴ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۲-۳۴۹]

۳۱. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۷۹۶۱
خط: شکسته نستعلیق خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: وزیری کوچک [رشت و همدان: ف: ۱۲۸۵]

۳۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۵۰۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** خلاصه اولیاءالله المعبود الواصلین
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج [رایانه]

۳۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۷۵۲۴/۳
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج سبز مقوایی، ۶۳گ (۶۶پ-۱۲۸ر)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۳-۱۸۲]

۳۴. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۸۰۳/۶
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جا: اصفهان؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۴۵گ (۱۳۴پ-۱۷۷پ)، ۱۳و ۱۴ سطر (۵/۵×۹/۵و۱۰/۵)، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [ف:-۳۹۸]

۳۵. مشهد؛ فرهنگ و هنر؛ شماره نسخه: ب-۲۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و الله اعلم بالصواب انتهی کلامه تاویل قدسی.
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ اهدایی: محمد و حسینعلی الهی؛ کاغذ: کاهی صیقلی سفید تیره، جلد: مقوای ساغری مشکی، ۸۶ص، ۱۵ سطر (۷×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف:-۱۱]

۳۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۳۲۲/۹
از فصل ۱-۷ است تا پایان برابر با س ۱ ص ۳۳۶ چاپی تا آخر رساله؛ خط: نستعلیق، کا: محمد قاسم فاضل خلخالی، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۸گ (۸۴-۹۲)، ۱۴ سطر (۶/۵×۱۰)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [ف: ۱۱-۲۳۰۶]

← اکسیر العبادات فی اسرار الشهادات ⟵ اسرار الشهادة

● **اکسیر العبادات فی اسرار الشهادات** / تاریخ معصومین/ عربی

iksīr-ul ʻibādāt fī asrār-iš šahādāt

لاری، عبدالحسین بن عبدالله، ۱۲۶۴-۱۳۴۰ ؟ قمری

lārī, ʻabd-ol-hoseyn ebn-e ʻabd-ol-lāh (1848-1922)

تاریخ تألیف: جمعه نیمه ذیقعده ۱۲۷۲ق

چهل و چهار مجلس مفصل است در تاریخ حضرت امام حسین (ع) و بیان واقعه کربلا و شهادت آن حضرت و قتل خویشان و یاران وی، با نقل بعضی از اشکالات و پاسخ آنها با عناوین «تذییل». در پایان خاتمه‌ای افزوده شده است دارای سه مجلس در امور متفرقه که بیان آنها لازم می‌نمود.

چاپ: شیراز، سنگی، ۱۳۱۴ق، رقعی، ۱۱۱+۱ص؛ ۱۳۱۹ق.، رقعی

[مشار عربی، صص ۸۰-۸۱]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۷۷۲
نیمه دوم کتاب؛ خط: نسخ، کا: عباسعلی بن عبدالله سمنانی، تا: پنج‌شنبه ۵ ذیحجه ۱۲۷۲ق؛جلد: تیماج قرمز، ۲۷۹گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۵-۱۱۲]

● **اکسیر العبادات فی اسرار الشهادات (ترجمه)** / تاریخ معصومین / فارسی

iksīr-ul ʻibādāt fī asrār-iš šahādāt (t.)

منشی، منصب علی صاحب، ق۱۳ قمری

monšī, mansab ʻalī sāheb (- 19c)

وابسته به: اسرار الشهادة = اکسیر العبادات فی اسرار الشهادات؛ دربندی، آقا بن عابد (-۱۲۸۵ق)

ترجمه اکسیر العبادات فی اسرار الشهادات ملا آقا دربندی است. نام مترجم در انجامه کتاب آمده است. با اشعار و اضافاتی از مترجم با عناوین: «مترجم گوید» و «نظم مترجم».

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۲۹۱۸
آغاز: حامدا الله علی اعطائه لنا الصبر فی البلاء و مصلیا علی رسله ... اما عبد این مجلس اول است از کتاب اکسیر السعادات فی اسرار الشهادات در بیان سبب خروج ثمره فؤاد خاتم الانبیاء سید الشهداء؛ **انجام:** مجامع این کلام از آغاز تا انجام و السلام خیر ختام و الحمد لله المنعام ... که جلد دوم ترجمه کتاب مستطاب اکسیر العبادات فی اسرار الشهادات به اتمام رسید و می‌پیوندد ان شاء الله المستعان به جلد سیوم از مجلس دوازدهم در ذکر شهادت جناب سید الشهداء
جلد دوم؛ خط: نستعلیق، کا: غلام علی سرایمری ضلع آعظمکده، تا: دوشنبه ۱۰ صفر ۱۲۹۶ق، جا: مقام اکبر پور خاص ضلع فیض آباد، حسب اشاره راجه میر غضنفر حسین صاحب؛ ابتدای نسخه یادداشت معرفی کتاب به خط سید نصر حسن، مصحح، دارای بلاغ مقابله؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۴؛ کاغذ: فرنگی حنایی و فستقی، جلد: میشن قهوه‌ای مستعمل، ۵۲۷گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۲۱×۳۳سم [اهدائی ف: ۸-۱۸۷]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۲۹۳۹
آغاز: اللهم نحمدک علی وفیق الصبر فی البلاء و نصلی علی حبیبک سید الانبیاء محمد و آله الاتقیاء سیما علی سید الشهداء روحی له الفداء. اما بعد این مجلد سیوم است از ترجمه کتاب اکسیر العبادات فی اسرار الشهادات. مجلس دوازدهم از این کتاب مستطبا در بیان حالات جناب سید الشهداءعلیه السلام بعد شهادت سایر اقربا؛ **انجام:** و کتابی که مشتمل بر اغلاط است منجر به انواع مفاسد می‌شود در تصحیح آن کوشش مزید نمایند. و الله الهادی الی الصدق و الصواب وله الشکر ... مخالفیهم و منکری

فضائلهم و مناقبهم ن الاولین و الآخرین.
جلد سوم (از مجلس دوازدهم تا پایان کتاب)، ادامه نسخه ۳۲۹۱۸ است؛ خط: نستعلیق، کا: غلام علی سرایمری، تا: پنج‌شنبه ۲۱ رمضان ۱۲۹۸ق، جا: قصبه سراثمیر ضلع آغظمکده، حسب ارشاد راجه میر غضنفر حسین صاحب؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۴؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۴۴۶گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۸×۱۹/۵سم [اهدائی ف: ۸-۱۸۸]

● **اکسیر المتقدمین** / علوم غریبه / فارسی
eksīr-ol moteqaddemīn

در علم اعداد، مطالب تحت عنوان «فصل» و «قاعده» و ... آمده، بدین ترتیب: فصل در باب ساعات، طریق ساختن مخمس، ... کسر ۶ را باین طریق ساختیم، ... خواستیم لوح بسازیم، بدانکه انواع حساب‌ها چهار آحاد و عشرت و مآت و الوف ... برخی ادعیه و خواص آن، تعویذ آتش منظومه در بروج اثناعشر، عدد قرآن، اعداد رسم اول و خواص او، شرح اسماء عظام، برخی ازختوم، تسخیر کواکب، خاصیت اعداد اسم باسط، جمله ای از ادعیه و خواص آنها فصل در عمل قرطاس، در عمل اکسیر، صفت گیاه.

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۷۴۰
آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین ... اما بعد چون کسی خواهد که به علم اعداد عمل نماید نام؛ **انجام:** جداول
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی فرسوده،، مختلف السطر، قطع: ربعی [ف: ۱-۱۳]

← اکسیر کبیر ← الکیمیاء

● **اکسیر (منظوم)** / کیمیا، شعر / فارسی
eksīr (manzūm)

قمی، سید جعفر
qomī, seyyed ja‘far (-)

۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۷۳۱/۷
آغاز: بسمله، گر تو هستی در جهان از مردکار
بی‌کا، تا: ۱۳۰۰ق؛ جلد: مقوایی با گالینگور سبز، ۲ص (۴۶-۴۸)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۵-۱۷۶۸]
۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۳۹۰/۹
آغاز: گر تو هستی در جهان مرد بکار ×× صاحب سری و مرد با وقار؛ **انجام:** از من این ترکیب را برسان بوی ×× برگ سبزی بیش نبود یادگار
این رساله به نام «رساله منظوم در علوم غریبه» در فهرست وزیری از سید جعفر قمی دانسته شده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی ضربی، ۲گ (۲۷۰-۲۷۱)، ۱۶ سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۱-۲۳۸۹]

● **اکسیر (منظوم)** / کیمیا، شعر / فارسی
eksīr (manzūm)

غیرهمانند:
۱. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۰۵۲
آغاز: باء بسم الله الرحمان الرحیم ×× گشت مفتاح در گنج حکیم؛ **انجام:** شکر خدا نما تو ولی فاش گو بخلق ×× ز اشراق نور تجلی بغرب و بشرق
منظومه‌ای است در علم کیمیا و اکسیر که در اول آن مدائح ائمه (ع) آمده است؛ خط: نستعلیق، کا: محمد علی حسینی فراهانی قائم مقامی،تا:۱۴ربیع الاول۱۳۳۳ق، در آخر نسخه اشعار متفرقه از شعرای مختلف که احتمالا از جمع آوری مؤلف است، به‌امر حاج شیخ محمد حائری مجتهدی مازندرانی ابن الشیخ؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۰۲گ، ۱۷سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [مؤید: ۳-۶۲]
۲. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۲۶۶/۱
آغاز: مرد اکسیری گرت آید ببر ×× گردد از سیماب لطف اکسیر گر؛ **انجام:** در میان دریافت چون مفتاحها ×× ریخت در مینای صنعت راحها
منظومه ای است در علم کیمیا و تبدیل مس به طلا که در اشعار آن گاهی نصایح دارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد:معمولی،۶گ(۱پ-۶پ)،اندازه: ۱۱×۱۸/۵سم [مؤید: ۳-۲۲۱]
۳. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۲۶۶/۲
آغاز: زان عروسی جمله را شاداب کرد ×× کارها در عقد با سیماب کرد؛ **انجام:** هیچ صنعت جز قناعت نیست نیست ×× چون قناعت هیچ صنعت نیست نیست.
منظومه در علم کیمیا؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد:معمولی،۵گ (۷ر-۱۱ر)، اندازه: ۱۱×۱۸/۵سم [مؤید: ۳-۲۲۲]

● **الاکسیر و الجفر** / علوم غریبه، جفر / عربی، فارسی
al-iksīr va-l jafr

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۱۶۷/۴
پراکنده‌هایی؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱ص (۳۰پ) [ف: ۶-۲۵۲]

● **الاکسیر و الکیمیاء** / کیمیا / عربی
al-iksīr wa-l kīmīyā’

غیرهمانند:
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۵۳۵/۵۵

خط: نستعلیق چلیپا، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ راسته و چلیپا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مخمل آبی روی مقوا، ۱۴ سطر (۷×۱۶)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۳×۲۱/۵سم [ف: ۱۶-۶۱۷]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۱۱۹/۲۱

آغاز: بسمله، ما اعجب هذه الامور و نحاضة الارزاق قال تأخذ کبریتاً اصفراً و شمعها ... بمثلها عقاباً؛ **انجام:** و ارتقت عن ابدائها مرتقاً خفض دون اعالیها عین الناظرین

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فلفل نمکی آبی فرنگی، جلد: میشن لایی قهوه‌ای مغزی سبز، ۶ص (۲۹۰-۲۹۵)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰/۸سم [ف: ۶-۲۳۶]

← اکسیر وجود انسانی > اکسیر

● **اکسیر و حجر مکرم** / کیمیا / فارسی

eksīr va hajar-e mokarram

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۳۶۷/۶

آغاز: بدان ایدک الله تعالی که عمل انبیاعلیهم السلام عمل حق است وعلم اکسیر که به کثرت استعمال؛ **انجام:** لیظهر لک اسرار هذا السر العظیم واختم القول بذکر الله العلی واقول انه الحق من الله العزیز الجمیل

مطالبی را با عناوین «فصل-فصل» و «فائدة» آورده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: گالینگور سبز، عطف تیماج مشکی، ۱۹گ، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف مخ: ۱-۱۹۷]

● **اکسیر و صناعت حجر** / کیمیا / فارسی

eksīr va sanā‘at-e hajar

قم؛ زنجانی (آیة الله)؛ شماره نسخه: ۹۹/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۵گ (۱ر-۶پ)، قطع: بیاض رقعی [چند نسخه-ف: ۲۳۳]

← اکشف همی و فرج غمی > معنی فقره «اکشف همی و فرج غمی»

● **اکفاء المکائد لاصلاح المفاسد** / کلام و اعتقادات / فارسی

ikfā’-ul makā’id li-iṣlāḥ-il mafāsid

بیرجندی، محمد باقر بن محمد حسن، ۱۲۷۶-۱۳۵۲ قمری

bīrjandī, mohammad bāqer ebn-e mohammad hasan (1860-1934)

در رد بر صوفیه، نگاشته شده به درخواست شخصی که از اوضاع زمان شکایت داشته است.

چاپ: مشهد، مطبعه رضویه، ۱۳۲۶ق، سنگی

بیرجند؛ دیانی؛ شماره نسخه: ۱۵۳

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و بعد مطلع شدم بر شکایت تو ایدک الله تعالی از غلبه جهل بر اهل زمان و انحراف بسیاری از شاهراه ایقان و ایمان

خط: نسخ، کا: حسینعلی خوشنویس، تا: دهه اول ذیحجه ۱۳۲۰ق، به دستور مؤلف؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، ۶۳گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف:-۱۱۷]

← الاکل > آداب الاکل

← اکل > آداب طعام خوردن و فواید صحبت نیکو

● **اکل المسک** / فقه / عربی

akl-ul mask

بحرانی، جعفر بن کمال الدین، -۱۰۸۸ ؟ قمری

bahrānī, ja‘far ebn-e kamāl-od-dīn (- 1678)

رساله‌ای در حلیت اکل مشک با استدلال به آیات و روایات و اقوال فقها.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۱۱۳

آغاز: بسمله، مسألة هل اکل المسک حلال ام لا الجواب اکل المسک حلال وفاقاً لابن فهد (ره) للأصل السالم عن المعارض و عموم الأدلة کتاباً و سنةً؛ **انجام:** فانهم یستطیعون مادب و درج انتهی و هذا واضح

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۱، اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی یک‌لا، ۲ص، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۲×۲۲سم [اهدائی ف: ۳-۸۱]

● **الاکلیل** / کیمیا / عربی

al-iklīl

جابر بن حیان، ۱۲۰-۱۹۸ ؟ قمری

jāber ebn-e hayyān (739-814)

آغاز: الحمدلله رب العالمین و صلی ... تسلیماً. قد سبق لنا قبل کتابنا هذا خمسة و عشرون کتاباً منها فی الحیوان و خمسة الاشجار و کتابنا هذا یعرف بکتاب الاکلیل و هو من الاشجار و کتابنا هذا یعرف بکتاب الاکلیل و هو من الاشجار و نذکر فیه قرب التدابیر لهذه الاشیاء

انجام: و الکلام علی عطارد سواء الا فی عقدة فان الکبریت و النوشادر یتعلکان و الزیبق ینسبک بغیر ذلک الوجه.

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۴۶۷/۲۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق چلیپا، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن یک‌لا قرمز، ۱گ (۵۳ر-۵۳پ)، اندازه: ۱۵/۶×۲۳/۲سم [ف: ۶-۴۴۷]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۰۱۱/۲۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: صفر ۱۲۸۸ق؛ کاغذ: فرنگی شکری آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی با ترنج و سرترنج عطف و سجاف تیماج مشکی، ۳گ (۷۲ر-۷۴ر)، ۱۹ سطر (۸/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۳/۷×۲۲/۳سم [ف: ۲۹/۲-۶۱۵]

● الاکلیل / طب / عربی

al-iklīl

رازی، محمد بن زکریا، ۲۵۱-۳۱۳ قمری

rāzī, mohammad ebn-e zakaryīā (866-926)

رساله‌ای پزشکی در پانزده «باب»: ۱. السواک و السفوفات فی کل فصل؛ ۲. الحمام و منفعته و وقت الحاجة الیه؛ ۳. الصولجان و الطبطاب؛ ۴. البخور و انواعه وانتفاع البدن به؛ ۵. الأكل و مقداره؛ ۶. القيلولة و النوم و حاجة البدن اليهما؛ ۷. الشراب و کمیته؛ ۸ الفواكه؛ ۹. الجماع و المنفعة منه؛ ۱۰. الموسيقار و سبب تركيبه؛ ۱۱. الجوارشات و السفوفات؛ ۱۲. الفصد و العلق و الحجامة؛ ۱۳. الثياب و أنواع ما يلبس منها؛ ۱۴. الادوية و المعجونات؛ ۱۵. الأدوية القامعة الدافعة للسموم.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۸۳۶

آغاز: قال ابوبكر ... ان الأرواح البسيطة هی مألوفة غير متنافرة عن أشكالها الابالقوالب الجسمانية؛ **انجام:** يدق ناعماً و يعجن بالعسل الشربة منه مثقال بماء فاتر على الريق.

خط: نسخ معرب، کا: ابوالبركات الحكيم، تا: دوشنبه ۱۳ رجب ۹۵۶ق، جا: آستانه عبدالعظیم؛ تملک: محمد زمان بن عطاء الله حسینی طبیب؛ مهر: «عبده محمد زمان الحسینی» (هشت گوش)، کاتب «العبد ابوالبرکات» (شش گوش)، «الفقیر الی الله الغنی شهاب الدین ... الحسینی» (دائری)؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۴۱گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۲۰-۱۸۴]

● اکلیل ایلخانی / طبیعیات / عربی

eklīl-e īlxānī

نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد، ۵۹۷-۶۷۲ قمری

nasīr-od-dīn-e tūsī, mohammad ebn-e mohammad (1201-1274)

وابسته به: تنسوقنامه ایلخانی = جواهرنامه = تنسوق نامه = تنسخ نامه = جواهرنامه ایلخانی = کتاب الجواهر = صفات جواهر و خواص احجار = رساله جوهریه؛ نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد (۵۹۷-۶۷۲ق)

مختصری است از جواهرنامه مؤلف که جهت هولاکوخان نگاشته شده است.

اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۷۵/۳

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... و بعد این منتخبی است از کتاب جواهر در معرفت احجار و معادن و کیفیت و خواص هر یک زه اشارت و فرمان قضا جریان خاقان

خط: نستعلیق، کا: عبدالرحیم بن محمد هاشم دهقی، تا: سه‌شنبه ۲۷ ربیع الثانی ۱۳۱۴ق، جا: خیرآباد؛ جلد: مقوایی، ۴۶گ (۴۲پ-۴۷پ)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۲-۳۷۶]

● اکلیل المصائب فی مصائب الاطائب / تاریخ معصومین / فارسی

iklīl-ul maṣā'ib fī maṣā'ib-il aṭā'ib

تنکابنی، محمد بن سلیمان، ۱۲۳۴-۱۳۰۲ قمری

tonekābonī, mohammad ebn-e soleymān (1819-1885)

تاریخ تألیف: ۳ شعبان ۱۲۸۸ق

در فضایل و مناقب حضرت سید الشهداء (ع) و وقایع کربلا و شهادت آن حضرت و یاران و اصحاب و اهل بیت وی، و بنا به گفته مؤلف دارای خطب جلیله و مطالب علمیه و قواعد کلیه در مصائب به‌روش فقها می‌باشد. دارای فهرست نسبتاً مفصلی است که مؤلف آن را در همان سال برای کتاب تنظیم کرده است. این کتاب دارای سیزده «اکلیل» است (به عدد لفظ احد که از اسماء پروردگار متعال باشد و عدد اصحاب بدر و اصحاب حضرت قائم از نقباست) مشتمل بر فصول و هر اکلیل دارای دیباچه‌ای به عربی، عناوین اکالیل چنین است: ۱. غرائب حوادث روز عاشورا؛ ۲. ذکر مصائب سید الشهدا در کتب سماویه؛ ۳. کرامت و فضایل امام حسن (ع)؛ ۴. فواید و اسرار شهادت امام حسین (ع)؛ ۵. فضایل امام حسین و فضل عزاداری؛ ۶. اختلافات وقایع کربلا؛ ۷. خواب‌های امام حسین قبل از ورود به کربلا؛ ۸. تعداد کسانی که بعد از مردن زنده شده‌اند؛ ۹. شهادت زنان و کودکان و غلامان در کربلا؛ ۱۰. شهادت جمعی از صحابه و دیگران در کربلا؛ ۱۱. زخم‌های بدن امام حسین (ع)؛ ۱۲. مراثی امام حسین (ع)؛ ۱۳. وقایع شهیدان کربلا.

چاپ: ایران، سنگی، ۱۲۹۷، رحلی، ۱۸۴ص

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۰۱۴

آغاز: اکلیل الأکالیل و تاج الأقاویل و حلیة المدالیل و زینة الصحائف و الصفائح و ابهی ما اخترعه القرائح حمدالله؛ **انجام:** امید که نزد مردمان از ارباب بصایر و بصارت سودمند و در نزد امام مغموم مهموم مقتول پسند آید.

خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ در پایان اضافه‌ای است به‌نقل از نسخه چاپی کتاب به‌خط علی بن محمد مؤمن

طالقانی مرجانی و به‌تاریخ ۱۲۹۷؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۰۶گ، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۳-۲۴۰]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۵۴۰

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۷-۱۳۹]

● **اکلیل المنهج فی تحقیق المطلب** / رجال / عربی

iklīl-ul manhaj fī taḥqīq-il maṭlab

خراسانی، محمد جعفر بن محمد طاهر، ۱۰۸۰-۱۱۷۵؟ قمری

xorāsānī, mohammad ja‘far ebn-e mohammad tāher (1670-1762)

وابسته به: منهج المقال فی تحقیق احوال الرجال = الرجال الکبیر؛ استرآبادی، محمد بن علی (-۱۰۲۸)

تاریخ تألیف: ۱۱۳۴ق

تعلیقات و حواشی بر کتاب «منهج المقال» استرآبادی با عناوین «قوله-قوله» و چون حواشی برخی از علما را بر این کتاب در حال نابودی دیده آنها را نیز با رمزی برای هریک آورده است با این عناوین: شیخ محمد بن حسن حر عاملی با رمز «م د ح»، محمد بن حسن بن شهید ثانی با رمز «م د».

[الذریعة ۲۸۱/۲ رقم ۱۱۴۱]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۸۳۰/۲

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... بعد فهذه مقدمة لفن الرجال یتضح بها مقاصده و قواعده یرتبط بکل کتاب فی هذا الفن من المتقدمین و المتأخرین؛ **انجام:** أبی محمد بن أبی حاتم الرازی و اسمه عبدالرحمن و قد تقدم هذا آخرما اردنا ایراده فی هذا المقام..

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۱۳۴ق؛ مصحح با خط خوردگی و اضافات، در برگ اول تاریخ تولد فرزند مؤلف به نام عبدالکریم به سال ۱۱۴۳ و هبه کتاب به وی و یادداشتی در سفر مؤلف به سال ۱۱۵۴ و یادداشتی حدیثی، در برگ آخر چند بیت شعر از مؤلف به سال ۱۱۴۹ و تاریخ تولدش به خط وی به‌سال ۱۰۸۰ آمده؛ ۱۰۱گ (۶پ-۱۰۷ر)، اندازه: ۱۷×۲۲/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۱۷۱]

● **الاکلیل فی استنباط التنزیل** / علوم قرآن / عربی

al-iklīl fī istinbāṭ-it tanzīl

سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر، ۸۴۹-۹۱۱ قمری

soyūṭī, ‘abd-or-rahmān ebn-e abī-bakr (1446-1506)

در چگونگی استفاده و استنباط از آیات کریمه در موضوعات اعتقادی و فقهی و جز اینها و اشاره بسیار مختصری به تفسیر و اقوال بعضی از بزرگان مفسرین. آیه‌ها به ترتیب سوره‌ها از فاتحه تا سوره ناس تنظیم شده است، به اضافه سه «فصل» در پایان در اسماء الحسنی و اسماء اعظم و اسماء پیغمبر اکرم که در قرآن آمده است.

چاپ: دهلی، مطبع الفاروقی، ۱۲۹۵و۱۳۳۶ق؛ قاهره، دار الکتاب العربی، ۲۴۰ص، ۱۳۷۳ق.

[الاوقاف العامة بغداد ۴۵/۱؛ کشف الظنون ۱۴۴/۱]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۵۵۴

آغاز: الحمدلله الذی أنزل علی عبده الکتاب تبیاناً لکل شیء و جعله شفاءاً لکل عی و هدی من کل غی؛ **انجام:** النور الهدی الولی یس.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ در پایان نسخه احمد الواعظ می‌نویسد که کتاب را با نسخه‌ای که از روی خط مؤلف نوشته و مقابله شده بود و خط وی در آن آمده، به‌تاریخ ۱۰۹۷ تصحیح و مقابله کرده؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قرمز، ۱۲۱گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۷-۱۳۷]

● **الاکلیل فی أنساب حمیر و ملوکها** / تراجم / عربی

al-iklīl fī ansāb-i ḥimyar wa mulūk-i-hā

ابن حائک، حسن بن احمد، ۲۸۰-۳۵۹ ؟ قمری

ebn-e haek, hasan ebn-e ahmad (894-971)

تاریخ تألیف: ۳۳۰ق

کتابی که در اصل در ده «جزء» بوده است: ۱. مختصر فی المبتدا و تصحیح اصول الانسان؛ ۲. نسب ولد؛ ۳. فضائل قحطان؛ ۴. السیرة القدیمة الی عهد تبع بن کرب؛ ۵. السیرة الوسطی من اول ایام اسعد تبع الی ایام ذی نوائس؛ ۶. السیرة الاخرة الی الاسلام؛ ۷. التنبیه علی الاخبار الباطلة و الحکایات المستحیلة؛ ۸ ذکر قصور حمیر و مدنها و دواینها و ما حفظ من شعر علقمة و المدانی و المساند؛ ۹. امثال حمیر و حکمها باللسان الحمیری و حروف المسند؛ ۱۰. معارف همذان.

از اجزاء ده‌گانه کتاب، فقط جزء‌های اول و دوم و هشتم و دهم باقی مانده، که با تصحیح ماری کرملی بغدادی در ۱۹۳۱ میلادی در قاهره به چاپ رسیده است و بار دیگر محمد بن علی اکوع حوالی اجزاء مذکور را تحقیق کرده و به چاپ رسانده است. تحقیق اخیر مورد انتقاد شدید عده‌ای واقع شده و احمد بن محمد شامی «جنایة الاکوع علی ذخائر الهمدانی» را در رد محقق مذکور نگاشته است.

جزء هشتم کتاب بیشتر از بقیه اجزای آن، مورد توجه دانشمندان قرار گرفته و نسخه‌های متعددی از آن باقی مانده است. ماری کرملی در تعلیقاتش بر این جزء، نسخه‌های شناخته شده از آن را، معرفی کرده است.

چاپ: قاهرة، فی جلدین، ۱۳۸۳-۱۳۸۶؛ بغداد، ۱۹۳۱ المجلد الثامن؛ قاهرة، ۱۳۶۸ المجلد العاشر؛ بیروت، ۱۴۰۷ق، بغداد، ۱۹۷۷-۱۹۸۰؛ دارالکتب المصریة، نسخة مصورة؛

[الذریعه: ۲۸۰/۲؛ فهرس المخطوطات المصورة: فؤاد سید: الجزء الثانی،

التاریخ، القسم الثالث، صص ۲۶-۲۸؛ کشف الظنون: ۱۴۴/۱؛ مؤلفات الزیدیة: ۱۴۸/۱؛ التاریخ و التراجم ص ۴۲-۴۶]

۱. تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه: ۱۵۵
نسخه ما از کهلان بن سبا است تا نسب مشایخ الحرازیین بنی المعالی؛ خط: نسخ، کا: سالم بن محمد بن راشد عامری، تا: دوشنبه ۱۰ ربیع الاول ۱۰۹۱ق [نشریه: ۶-۶۳۸]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۰۲
آغاز: باب ما جاء فی ذکر قصور الیمن و معاقلها أقدم شیء قصر غمدان قال الحسن الهمدانی أول قصور الیمن و أعجبها ذکراً و أبعدها صیتاً قصر غمدان و هو قصر ازال و هو فی صنعا بعد و قد سماها بهذا الاسم من کان فی آخر الجاهلیة؛ **انجام:** أقاویل حمیر قد تولول ×× بعد عقد الانور منهم و نقض / ألف ملک سقاهم الدهر کأساً ×× مرة زلزلت بهم کل الأرض
نسخه اصل: کتابخانه واتیکان، ش ۱۴۰۵ (فهرست المخطوطات العربیة الاسلامیة بمکتبة الفاتیکان، لیفی دلافیدا: ۲۱۷/۱؛ المخطوطات العربیة فی مکتبة الفاتیکان، ترجمه اشکوری: ۲۰۸). مشتمل بر جزء هشتم است، البته با اضافاتی از کاتب نسخه که در برخی گزارشات تاریخی، مطالب مربوط تا سال کتابت نسخه، یعنی سال ۱۱۱۷ ق، را نیز به کتاب افزوده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۶ ذیقعده ۱۱۱۷ق؛ مجدول، پس از اتمام اکلیل صفحه‌ای از کتاب معرفة الغالب و المغلوب و الطالب و المطلوب دیده می‌شود که گویا از تألیفات ارسطوطالیس است؛ مهر: «ممد خالد بن محمد ۱۲۳۰»(بیضی)؛۱۸۴ص،۱۵سطر [عکسی ف: ۳-۲۰۵]

● الإکلیل فی شرح مختصر الشیخ خلیل / فقه / عربی

al-iklīl fī š.-i muxtaṣar-iš šayx xalīl

سنباوی، محمد بن محمد، ۱۱۵۴-۱۲۳۲ قمری

sanbāvī, mohammad ebn-e mohammad (1742-1817)

وابسته به: المختصر فی الفروع المالکیة؛ جندی، خلیل بن اسحاق (-۷۷۶ق)

تاریخ تألیف: ۲۲ رجب ۱۱۷۶ق (در ۲۲ سالگی مؤلف)؛ محل تألیف: مصر جامعه الازهار

شرح کتاب «المختصر فی الفروع المالکیة» اثر خلیل بن اسحاق جندی مصری مالکی (- ۷۶۷ق)، به صورت مزجی. این کتاب به صورت کامل بوده و از مبحث طهارت تا مبحث فرائض را دارا می‌باشد. بر اساس مقدمه کتاب، شارح اصلاً از مردمان مغرب بوده و در سن ۹ سالگی به مصر عزیمت نموده است.

[ایضاح المکنون: ۱۱۶/۱ و ۴۴۹/۲؛ هدیة العارفین: ۳۵۲/۱ و ۳۵۸/۲؛ معجم المؤلفین: ۱۸۳/۱۱]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۹۹۱
آغاز: بسمله الأنسب التکلم علیها من الفن فاصل حکمها الندب فی غالب ذوات البال و لو شعرا علی ما انحط علیه کلام ... [برگ ۵ الف] و قد شرعت مع هذا الشرح ... باب فی حاشیة شیخنا ما نصه، ... الماء طهور، سمت من شیخنا السید البلیدی؛ **انجام:** کذا فی الحدیث سبحانک ... و بارک علیه و علی آله المبارکین و صحابته الذین أید ... و الحمد لله رب العالمین.
خط: نسخ تحریری، بی‌کا: محمد بن سید صالح حنفی زقاقی، تا: یک‌شنبه آخر ربیع الثانی ۱۲۶۲ق؛ مصحح، محشی با عنوان «قوله» به نقل از مؤلف و نیز از «شارح» با رمز «امیر» و «ا ه ح ز» و احتمالاً دیگران، در آغاز فائده‌ای در خصوص فقهای سبعه: «سعید بن المسیب، عروة بن الزبیر، القاسم بن محمد بن ابی بکر، الخارجةُ بن زید بن ثابت، عبید الله بن عتبة بن مسعود، سلیمان بن یسار و ...» آمده است؛ کاغذ: فرنگی ضخیم، جلد: مشمعی (گالینگور) قهوه‌ای، عطف تیماج قهوه‌ای، ۳۳۵گ، ۲۵ سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۳۲-۹۵۵]

● اکمال الادب / بدیع-فارسی

ekmāl-ol adab

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۱۳/۱
آغاز: تعالی عن بلوغ بلاغة المتکلم ببدیع نعمائه و تقدس عن وصول فصاحة البیان بلطیف آلائه؛ **انجام:** مراعات النظیر را چنانکه ارباب بدیع تعریف کنند
در بدیع است با گواه آوردن مثال‌های عربی، نخست چند «کلمه» است سپس مطلب آغاز می‌شود؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: رویه کاغذ، ۱۵ سطر [ف: ۵-۴۲]

← اکمال الإصلاح ﴿ الإکمال فی تکمیل إصلاح العمل

● اکمال الاصلاح = ترجمه اصلاح العمل / فقه / فارسی

ekmāl-ol eslāh = t.-ye eslāh-ol ʻamal

یزدی، حسن بن محمد علی، -۱۲۴۲ قمری

yazdī, hasan ebn-e mohammad ʻalī (- 1827)

وابسته به: الاصلاح و فیه الفوز و الفلاح = اصلاح العمل؛ طباطبائی، محمد بن علی (۱۱۸۰-۱۲۴۲)

رساله فتوایی سید محمد مجاهد است که برای عمل مقلدین در عبادات و معاملات، شامل یک «مقدمه» در مسائل اجتهاد و تقلید و چندین «کتاب» که دارای ابواب‌اند و یک «خاتمه» نوشته شده و بخش صلاة و طهارت آن بسیار مفصل و بقیه بخش‌ها به صورت مختصر فتوایی است، که توسط مترجم که شاگرد سید محمد مجاهد بوده به فارسی روان برای انتفاع مردم عادی برگردانده شده است. سپس آن را تلخیص نموده و «مصباح الطریق»یا «مختصر اصلاح العمل» نامیده است این رساله مختصری از «مصابیح الفقه» مؤلف است.

آغاز: بسمله الحمدلله الذی ارشدنا الی اصلاح الاعمال وجعل لنا شریعة و منهاجاً ... چون اخذ احکام و معرفته حلال و حرام در این ازمنه انحصار یافت در رجوع بفتاوی ... آقا سید محمد الطباطبایی

انجام: و اگر ممکن نباشد که این را برساند بفقیه و مجتهد مزبور آیا در این حال جایز است که غیر مجتهد آن را مباشر شود یا نه بعضی تجویز کرده‌اند و درآن اشکال و نظر است و الحمدلله.

[الذریعه ۱۷۰/۲ و ۳۰۰/۲۱]

شرح و حواشی:

۱- اکمال الاصلاح (منتخب) = ترجمه اصلاح العمل

۲- مصباح الطریق = مصابیح الطریق؛ یزدی، حسن بن محمد علی (-۱۲۴۲)

۳- اکمال الاصلاح (مختصر)؛ واعظ شوشتری، حسین بن حسن (-۱۳)

۱. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۲۵۸

تا پایان خمس است؛ خط: نسخ، کا: ابن علی بفروئی یزدی، تا: دوشنبه رجب ۱۲۳۳ق؛ جلد: تیماج حنایی، ۱۱۶گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۱-۲۵۸]

۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۹۹۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** وآن مشکل است و اولی تکرار است و الله یعلم.

خط: نسخ، کا: محمد صالح بن حاج علینقی زین العابدین، تا: دوشنبه ۳ شعبان ۱۲۳۳ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج یک‌لا یشمی، ۱۳۶گ، ۱۸ سطر (۹×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲-۸۱۳]

۳. دزفول؛ نبوی، سید محمد؛ شماره نسخه: بدون شماره

کا: حمزه بن نظر علی دزفولی، تا: ۲۷ ذیقعده ۱۲۳۴ق؛ افتادگی: آغاز [مخطوطات دزفول:-۱۰]

۴. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه: ۷۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: رجب ۱۲۳۴ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۲۷گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱-۸۲]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۱۰۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** که از برطرف شدن آن مأیوس است واجب است او را گرفتن نائب.

خط: نستعلیق، کا: محمد حسین بن علی اکبر بسطامی، تا: ۱۲۳۵ق؛ واقف: رمضانعلی شاکری، دیماه ۱۳۷۰؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۲۱۹گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲۰-۳۸]

۶. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه: ۴۰۳

طهارت تا حج؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۶ق [ف:-۷]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۶۹۹

خط: نسخ، کا: نادعلی بن حاج محمد بن ملا نادعلی، تا: جمعه ۱۸ ربیع الاول ۱۲۳۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا عطف گالینگور، ۱۸۷گ، ۱۹ سطر (۹/۵×۱۵)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱۷-۲۰۱]

۸. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۱۳۷

آغاز: مقدمه بدانکه بضرورة عقل و نقل و اجماع و ضرورة جمیع مسلمین بلکه جمیع ملیین ثابت شده است و به هر عاقلی معلوم است که خداوند عالم بنده گان خود را عبث و بی‌فایده؛ **انجام:** آیا نمیخواهی که پیغمبر با تو مصافحه کند پس حضرت آنقدر گریست تا محاسن مبارکش غرق اشک شد الحمدلله علی الاتمام و الصلوة علی محمد و آله خیر الانام ... و صلی الله علی محمد و آله امناء الرحمن.

خط: نسخ، کا: ملارحیم سمنانی، تا: ۱۲۳۷ق؛ افتادگی: آغاز (یک برگ)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول، ۲۰۵گ، ۱۶ و ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ: ۱-۱۹۸]

۹. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۲۱۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۷ق؛ جلد: تیماج مشکی مجدول گرهی، ۱۳۱گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف مخ: ۱-۱۹۷]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۱۷۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** که از برطرف شدن آن مأیوس است واجب است او را گرفتن نائب.

کامل؛خط:نستعلیق،بی‌کا،تا: یک‌شنبه ۴ ربیع الثانی۱۲۳۷ق؛ واقف: خانم بیگم عقیلی، خرداد ۱۳۷۱؛ کاغذ: الوان، جلد: تیماج قهوه‌ای یک‌لا، ۱۸۲گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲۱/۱-۱۱۸]

۱۱. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۳۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** بنا بر احوط و اقرب اگر سید صغیر باشد حکمش مثل زوج صغیر است، تمت.

کامل؛ خط: نستعلیق، کا: نظر علی بن سعید محمد بن جعفر رودباری، تا: پنج‌شنبه ۱۶ شوال ۱۲۳۸ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸۵گ، ۱۹ سطر [ف: ۱-۳۸]

۱۲. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۱۶۹

کامل؛ خط: نستعلیق، کا: نظر علی بن سعید محمد بن جعفر رودباری، تا: پنج‌شنبه ۱۶ شوال ۱۲۳۸ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۵گ، ۱۴ سطر [ف: ۱-۳۹]

۱۳. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۹۰۶

آغاز: برابر

طهارت تا تجارت؛ خط: نسخ، کا: عبدالعلی بن ابی القاسم، تا: ۱۲۳۸ق، جا: شوشتر؛ با این یادداشت از سید مجاهد بر برگ نخست: «بر داعی محقق شد که این کتاب ترجمة الاصلاح دیده شده و صحیح گردیده بر آن عمل نمایند که معتبر است وفقکم الله»، و در حاشیه برخی از صفحات این نسخه توضیحات و فتاوای جدید سید مجاهد و احیاناً اشکال به مترجم از شاگرد دیگر سید مجاهد ملا حسین واعظ شوشتری به خط او دیده می‌شود با این یادداشت از او در پایان: «از اول تا آخر دیده شد و به قدر مقدور تغیرات آن را و اغلاط آن را درست نمود و انا العبد المذنب

حسین الواعظ الشوشتری»؛ ۲۷۹گ، ۱۸سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲-۲۸]

۱۴. تهران؛ مدارک فرهنگی؛ شماره نسخه: ۹۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اگر سید صغیر باشد حکمش مثل حکم زوج صغیر است تمة الکتاب بعون الملک الوهاب فی یوم چهارشنبه دهم شعبان المعظم سنه ۱۲۳۸

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۱۰ شعبان ۱۲۳۸ق؛ مصحح، یادداشت‌های پراکنده در مورد طاعون مازندران به تاریخ ۱۲۴۷؟ و غیره؛ مهر: «عبده محمد جعفر»؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج تریاکی، لت رو دارای ترنج و سرترنج منقوش به گل و بته مجدول،۲۰۶گ،۱۵سطر (۱۰/۵×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف:-۸۹]

۱۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۹۹۵

آغاز: بلکه اولی این است که جواب پست ترسلام نباشد وبلکه اولی این است که جواب بهتر از سلام بوده باشد پس اگر بگوید سلام علیکم درجواب گوید که سلام علیکم ورحمة الله وبرکاته جواب به احسن ادا شده خواهد بود؛ **انجام:** برابر

در فهرست با عنوان «رساله عملی» و ناشناس آمده. مکروهات نماز تا پایان خمس را دربردارد؛ خط: نستعلیق، کا: ملا محمد شریف شراهی، تا: ۱۲۳۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: گالینگور سبز، عطف تیماج زرشکی، ۸۵گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف مخ: ۳-۹۹۹]

۱۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۰۵۲-۲۵/۱۴۲

آغاز: احتمال تخییر خالی از قوت نیست و مراعات احتیاط اولی است و حکم ... و رجوع بمجتهد بجهت قطع منازعات مثل حکم تقلید است؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، کا: علی نقی، تا: چهارشنبه ۷ ربیع الثانی ۱۲۳۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ بعد از پایان رساله سؤال و جواب‌های فقهی در ۸ برگ تحریر شده است؛ ۱۲۶گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۲-۸۵۰]

۱۷. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۲۳۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و عذری که از برطرف شدن آن مایوس است، واجب است او را گرفتن نایب.

تا پایان روزه و مسائلی از حج را دارد؛ خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۲۷جمادی الاول۱۲۳۹ق؛ جلد: تیماج مشکی ضربی یک لنگه، ۱۸۹گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱-۲۴۰]

۱۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۴۵۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اگر نتواند عود نماید لکن با عسر و حرج و مشقت نیز نایب می‌گیرد.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمعه ۲۹ شوال ۱۲۴۰ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: تیماج مشکی ضربی، مزین به ترنج و سرترنج، ۲۱۹گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [اهدائی ف: ۳-۷۳]

۱۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۵۶۲

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی ارشدنا الی اصلاح الأعمال؛ **انجام:** بعضی تجویز کرده‌اند و در آن اشکال است.

از ابتدای مقدمه تا پایان خمس است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۰ق؛ افتادگی: انجام؛ واقف: حسین کی استوان، آبان ۱۳۴۸؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: مقوای روغنی، زمینه مشکی، مزین به ترنج و سرترنج آراسته به گل و برگ، ۳۳۰گ، ۱۴و ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴/۷×۲۰/۵سم [ف: ۲۱/۱-۱۱۹]

۲۰. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۸۳۵

آغاز: برابر

طهارت تا حج؛ خط: نسخ، کا: محمد رضا بن محمد علی، تا: ۱۲۴۰ق؛ ۱۲۵گ، ۲۳سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲-۲۸]

۲۱. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۴۹۵

آغاز: برابر

طهارت تاخمس؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۰ق؛ ۲۰۶گ، ۱۵سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۲-۲۸]

۲۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۸۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اگر سید صغیر باشد حکمش مثل زوج صغیر است.

از ابتدای مقدمه تا انتهای روزه؛ خط: نستعلیق، کا: محمد رضا، تا: صفر ۱۲۴۰ق؛ افتادگی: انجام؛ واقف: شاهزاده اوکتایی رییس وقت کتابخانه، ۱۳۴۲؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای تیره،۱۲۵گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۲۱/۱-۱۱۹]

۲۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۷۲۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** که از برطرف شدن آن مأیوس است واجب است او را گرفتن نائب.

خط: نسخ، کا: موسی علی جندقی، تا: ۱۲۴۱ق؛ مصدر است به شانزده برگ در احکام زنان و مذیل به پنج برگ در احکام حج از مؤلفی نامعلوم، آغاز ذیل: «بسمله، بدان که صورت حج تمتع که فرض اهل بلاد بعید است.»، انجام: «و در هر یک از آن سه این عمل را بجا بیاورد که عمل تمام است.»؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: تیماج مشکی ضربی با ترنج و سرترنج، ۲۵۱گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [اهدائی ف: ۳-۷۲]

۲۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۴۱۶۲

بی‌کا، تا: ۱۲۴۱ق [نشریه: ۱۳-۳۷۲]

۲۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۵۳۳-۳۳/۸۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** واگر کسی حج بر او قرار گرفت سابقاً ... واجب است او را گرفتن نائب

خط: نستعلیق، کا: ابن مرحوم کربلایی کلب حسین برای برادرش ملا صادق بن ملا شریف، تا: چهارشنبه ۲۶ ذیحجه ۱۲۴۱ق؛ مصحح، پس از اتمام رساله صورت چند سؤال و جواب فقهی از سید مجاهد درج شده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵۴گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۱-۴۶۹]

۲۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۲۳۰
خط: نسخ، کا: محمد بن ملا قربان علی، تا: پنج‌شنبه ۲۳ محرم ۱۲۴۱ق؛ دو بند فقهی در آن هست که در نخستین آن از «مذهب جناب آقایی آقا سید محمد ره» یاد شده است؛ کاغذ: فرنگی، جلد: نو، ۱۰۴گ، ۱۶ سطر (۱۲×۱۵)، قطع: خشتی، اندازه: ۱۷/۵×۲۳سم [ف: ۱۶-۴۹۴]

۲۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۰۴۶
خط: نسخ، کا: جواد بن علی محمد علی مراد، تا: ۱۳ ذیحجه ۱۲۹۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: کاغذ فستقی، جلد: میشن سیاه، ۱۵۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۰/۷×۲۵سم [ف: ۲-۱۲۷]

۲۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۰۶۳-۲۵/۱۵۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ در نزد مترجم با نسخه اصل مقابله شده و در پایان دستخط و مهر مترجم موجود است؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۳۷گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۲-۸۵۰]

۲۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۱۱۶/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** از اداء آن و عذری است که از برطرف شدن آن مأیوس است واجبست او را گرفتن نائب.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ تملک: «خلیل الله بن عبدالباقی حسینی رازی» به سال ۱۲۹۷ و ۱۳۰۰؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰۶گ (۱۳۵پ-۲۴۱پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [محدث ارموی مخ: ۱-۱۷۲]

۳۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۷۷۲-۳۴/۱۴۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و عذری است که از برطرف شدن آن مأیوس است واجب است او را گرفتن نایب
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۱۱گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱-۴۶۹]

۳۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۶۹۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** علماء طالبین علم می‌باشد، حج واجب نیست و فروختن.
خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ واپسین سربند در نسخه «باب در بیان قدری از احکام حج» است؛ کاغذ: فستقی، جلد: مقوا تیماج مشکی پوشانیده، مجدول، ۱۹۳گ، ۱۴سطر (۷/۵×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۲-۱۸]

۳۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۶۵۹
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی ضربی مقوایی، ۲۱۱گ، ۷ سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۸-۲۲۸]

۳۳. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۱۲۹
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [ف: ۳-۱۲]

۳۴. شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه: ۱۷۱
بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [نشریه: ۵-۲۱۰]

۳۵. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۴۱۳/۲
خط: نسخ، کا: محمد هاشم، بی‌تا، جا: کربلا؛ محشی از مؤلف به لفظ «منه مد ظله العالی»، با نسخه اصل مؤلف مقابله و تصحیح شده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای با ترنج با سر جدول دار و نقش گل و بوته مذهب، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف:-۲۰۷]

۳۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۸۵۴
آغاز: که همه کس منتفع شوند، نبود امر فرمودند پس ترین تلامذه خود تراب فعال مخلصین ... را بترجمه اصلاح العمل خود که کتاب فتاوای ایشان است؛ **انجام:** بتضییع احکام آن و اکتفا به خوردن و نیاشامیدن نماید
از آغاز کتاب تا انجام مسائل نماز است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز (یک برگ) و انجام؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: مشمعی قهوه‌ای با مقوا عطف تیماج قهوه‌ای اندازه، ۱۶۶گ، ۱۵ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۳۰-۱۱۱]

۳۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۷۱۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** چون آن خیار مادام العمر می‌باشد به ارث نمی‌رسد که هر وقت شخص بمیرد و ارث آنرا اگر خواهد فسخ نماید بنابر اظهر ... .
خط: نسخ، کا: ابراهیم حسینی، تا: در عصر مؤلف؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹۹گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۷-۱۵۷]

۳۸. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۹۰۵
آغاز: برابر
طهارت تا حج؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۸۷گ، ۱۶سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲-۲۸]

۳۹. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۱۴۹
آغاز: برابر
طهارت تا خمس؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۹۰گ، ۱۵سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲-۲۸]

۴۰. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۲۲۳/۱
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ جلد: پارچه‌ای، ۱۸سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف:-۱۹۳]

۴۱. ساری؛ عمومی؛ شماره نسخه: ۱۲۶/۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** و بهر حال واجب است شستن تمام بدن به نحوی که جزیی از آن نماند.
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: شکری رنگ و فستقی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸ سطر (۸/۵×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [عمومی ساری و تنکابن: ف:-۱۰۲]

۴۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۱۲۰۳
بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از مصطفی حسینی [رایانه]

۴۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۶۱۷۶
آغاز: نیست اجتهاد و تقلید بلکه در هر امری بنای کل عقلا می‌باشد رجوع کردن بسوی عارف و اهل خبره چنانچه می‌بینیم در رجوع مردم بسوی طبیب و صراف و نحو آن پس ثابت شد

وجوب تقلید عقلا؛ **انجام:** و بر زنان حرام نیست پوشیدن آن حتی در نماز و نسبت ... نیز احوط ترک است و پوشیدن در غیر نماز نیز بر مردان حرام است مطلقا.

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج مشکی، بدون مقوا، اندرون کاغذی، ۶۰گ، ۱۶سطر (۷/۲×۱۴)، اندازه: ۱۶/۵×۲۰/۵سم [رایانه]

۴۴. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۸۹۷

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۵۳گ، ۲۰سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲-۲۸]

۴۵. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۴۷/۱

انجام: و اگر حکم به کراهت شده هر دو را ترک نماید و هر دو مکروه می‌باشد چنین می‌فرمایند جناب استاد ...

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۳۵؛ افتادگی: انجام؛ ۱۳گ (۱پ-۱۳پ)، اندازه: ۱۰/۵×۱۸/۵سم [ف: ۲-۴۱۸]

۴۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۱۸۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** از اداء آن وعذری است که از برطرف شدن آن مأیوس است واجبست او را گرفتن نائب.

از طهارت تا پایان حج؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی بدون مقوا، دور مشکی، ۱۸۰گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [محدث ارموی مخ: ۱-۱۷۱]

● اکمال الاصلاح (ترجمه) = رساله تغییرات / فقه / فارسی

واعظ خراسانی، حسن بن رفیع

vā‘ez-e xorāsānī, hasan ebn-e rafī’

وابسته به: الاکمال فی تکمیل اصلاح العمل = اکمال الاصلاح؛ طباطبائی، محمد بن علی (۱۱۸۰-۱۲۴۲ق)

مرحوم سید محمد بن علی طباطبائی معروف به مجاهد در آغاز رساله علمیه موسوم به «اصلاح العمل» نگاشت و پس از آن در سال ۱۲۳۹ق در برخی از مسائل آن تغییر نظر داد و رساله‌ای دیگر به نام «اکمال الاصلاح» نوشت و حسن بن رفیع مزبور نیز آن را ترجمه نموده است.

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۲۰۸۴/۳

آغاز: بسمله، حمدله این رساله‌ای است که مشتمل بر مسائلی که رأی شریف مبارک جناب مستطاب معلی القاب ... تغییر یافته؛ **انجام:** پس مجرد فرو رفتن در آب حرام است در روز، صوم و روزه را فاسد می‌کند اگرچه کم کم در آب فرو برد و این نیز احوط است تمام رساله تغییرات به خط مترجمش و التماس دعائی از عاملان بر او می‌باشد.

خط: نسخ، کا: محمد حسن بن میر سهراب، تا: ۱۲۴۲ق؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: تیماج یکلا مشکی، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۵-۴۷۴]

● اکمال الاصلاح (مختصر) / فقه / فارسی

ikmāl-ul iṣlāḥ (muxtaṣar)

واعظ شوشتری، حسین بن حسن، ق۱۳ قمری

vā‘ez-e šūštarī, hoseyn ebn-e hasan (- 19c)

وابسته به: اکمال الاصلاح = ترجمه اصلاح العمل؛ یزدی، حسن بن محمد علی (-۱۲۴۲)

«اصلاح العمل» از سید مجاهد و ترجمه آن به نام «اکمال الاصلاح» از ملا حسن این محمد علی یزدی، و این مختصر از ملا حسین واعظ شوشتری.

قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۲۰۲۳/۲

خط: نسخ، کا: مهدی بن علی بن حاج محمد عبدالهادی کاظمی، تا: ۱۲۴۰-۱۲۴۱ق؛ با این یادداشت از سید مجاهد بر برگ نخست: «مختصر اکمال الاصلاح من مختصرات ولدنا العالم جناب الآخوند ملا حسین الواعظ شوشتری ... صححه بیده فالعمل به من طرفنا مأذون الداعی (مهر سید مجاهد)» با تاریخ ۱۲۴۵(؟)؛ ۹گ (۴۳-۵۲)، ۱۵سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۳-۱۶۷]

● اکمال الاصلاح (منتخب) = ترجمه اصلاح العمل / فقه / فارسی

ekmāl-ol eslāh (mn.) = t.-ye eslāh-ol ‘amal

مختصری است از کتاب «اصلاح العمل» سید محمد مجاهد و شاید از ملاحسن بن محمد علی یزدی باشد که بنام «مصباح الطریق» معروف است ولی در آغاز با نسخه حاضر متفاوتند. از آغاز کتاب الطهارة تا پایان کتاب الاعتکاف را داراست.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۲۳۳/۲

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد چون بعضی از مسائل اصول و فروع دین را لابد است مکلف که به اجتهاد یا به تقلید مجتهد حی جامع الشرایط بداند؛ **انجام:** و اگر مرتد شود معتکف در بین اعتکاف باطل می‌شود اعتکاف او و واجب است بیرون رود از مسجد.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: الوان، جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۷۸گ (۴۹پ-۱۲۷پ)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۵سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۴۰۳]

● اکمال الاصلاح (منتخب) = ترجمه اصلاح العمل / فقه / فارسی

ekmāl-ol eslāh (mn.) = t.-ye eslāh-ol ‘amal

وابسته به: اکمال الاصلاح = ترجمه اصلاح العمل؛ یزدی، حسن بن محمد علی (-۱۲۴۲)

کتاب منتخب «ترجمه اصلاح العمل» حسن بن محمد علی یزدی (قرن ۱۳ق) است که متن آن از سید محمد مجاهد (۱۱۶۲-۱۲۴۲ ق) می‌باشد.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۶۲۸

آغاز: بسمله، حمدله ... اما بعد چون بعضی از مسایل اصول و فروع دین را لابد است؛ **انجام:** آب وضو باید به قدر یک مَد باشد و آن یک چهار یک (من) تبریز است و این مستحب است مشتمل است بر صلات و صوم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۸ق؛ کاغذ: نباتی، جلد: مقوا با روکش پارچه، ۲۶گ، ۱۴و۱۵ سطر، اندازه: ۹×۱۴سم [ف: ۱/۲۱-۱۲۰]

● **اکمال الاعلام فی مثلث الکلام = المثلث فی اللغة /** لغت / عربی

ikmāl-ul a‘lām fī muṯallaṯ-il kalām = al-muṯallaṯ fi-l luġa

ابن مالک، محمد بن عبدالله، ۶۰۰-۶۷۲ قمری

ebn-e mālek, mohammad ebn-e ‘abd-ol-lāh (1204-1274)

واژه‌هایی که دارای یک صورت است و سه‌گونه خوانده می‌شود و از برای هر یک معنایی گفته شده، در این کتاب گرد آورده شده. در آغاز چهار «فصل» است در واژه‌هایی که سه گونه خوانده می‌شود ولی یک معنی دارند. مؤلف در مقدمه‌اش می‌گوید که از کتاب بطلیوسی که در همین فن نوشته شده استفاده کرده است. (احمد اشکوری)

آغاز: الحمدلله الذی فضل الانسان علی کثیر ممن خلق تفضیلا و أسجل الاحسان فلا یزال وافرا جزیلا

انجام: و یهیع الشیء یسیل و یهوع یقیء بلا تکلف و أیضا یشتد حرصه

چاپ: مصر، ۲۸۸ص، ۱۳۲۹ق.

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۵۴

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۷ و ۸؛ تملک: زین العابدین بن محمد طاهر؛ کاغذ: کاغذ دولت آبادی، جلد: میشن مشکی ضربی، ۱۹۶گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۸سم [ف: ۱-۴۶۶]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۲۶۲

آغازو انجام: برابر

خط: نسخ معرب، کا: همام الدین بن عبد الحمید بن محمد حسنی کرمانی، تا: چهارشنبه ۲۰ شوال ۱۰۸۳ق، جا: مکه مکرمه؛ مصحح؛ تملک: شریف بن فلاح کاظمی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷۱گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۹-۵۱]

● **اکمال الاعمال فی استکمال الاقبال** / دعا / عربی

ikmāl-ul a‘māl fī istikmāl-il iqbāl

خاتون آبادی، عبدالباقی بن محمد حسین، -۱۲۰۷ قمری

xātūn-ābādī, ‘abd-ol-bāqī ebn-e mohammad hoseyn (-1793)

زیاراتی است که در کتاب «اقبال» سید بن طاوس نیامده با استفاده از کتاب مزار «بحار الانوار» گردآوری شده در دو «فصل»: ۱. زیارات امیر المؤمنین علی (ع)؛ ۲. زیارات سید الشهداء (ع).

[الذریعة ۲/۲۸۲]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲/۲۶۲۳ و عکسی ۲/۲۶۰۴

آغاز: الحمدلله فوق حمد الحامدین و الصلاة علی محمد وآله الهادین صلی الله علیهم و رزقنا زیارتهم؛ **انجام:** برحمتک یا ارحم الراحمین ثم قبل الضریح وصل عنده صلاة الزیارة وما بدالک.

خط: نسخ، کا: جعفر بن محمد، تا: محرم ۱۲۰۱ق؛ مصحح، مجدول، دارای سرلوح زرین زیبا؛جلد: تیماج مشکی عطف قهوه‌ای، ۲۶گ (۴۳۱پ-۴۵۷پ)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴سم

[محدث ارموی مخ: ۱-۱۷۲] و [عکسی ف: ۷-۱۸۸]

← اکمال الاکمال ← الاستدراک

● **اکمال الایمان فی تکمیل مراتب الیقین و الایقان /** کلام و اعتقادات / فارسی

ikmāl-ul īmān fī takmīl-i marātib-il yaqīn wa-l īqān

نوری، محمد علی بن زین العابدین

nūrī, mohammad ‘alī ebn-e zayn-ol-‘ābedīn (-)

[فهرستواره منزوی ۹/۱۲۵]

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۷۷۰

آغاز: بسمله، حمدله، و بعد چنین گوید ... بر مرآت ضمیر منیر کافه مؤمنین ... مرتسم و منقوش بوده باشد؛ **انجام:** صدا میزد ای امیر بفرما

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی روکش زرد عطف پارچه سربی، ۲۱۸گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: ۵-۱۷۸۹]

● **اکمال البلاغة** / ادبیات / عربی

ikmāl-ul balāġa

عتبی، محمد بن عبدالجبار، ۳۵۰؟-۴۲۷ ؟ قمری

‘otbī, mohammad ebn-e ‘abd-ol-jabbār (962-1037)

منشئات و نامه‌ها و قطعه‌های ادبی است از مؤلف و ادبای بزرگ عرب، انتخاب شده برای کسانی که بخواهند نگارش ادبی والا

را بیاموزند. نام این بزرگان در این قطعه از کتاب آمده است: صاحب بن عباد، شیخ علی بن الفضل، عبدالله بن محمد بن و ندویه کاتب، اصفهبد، ابوالفتح ذوالکفایتین، ابوعبدالله الکیاء، ابوسعد بن خلف الهمدانی، بهاءالدولة ابونصر بن عضدالدولة، الملک العادل خلف بن احمد، شمس المعالی قابوس بن وشمگیر، ابوالفضل عبدالله میکالی، ابو ابراهیم اسماعیل بن احمد میکالی، محمد بن موسی نیشابوری، بدیع الزمان همدانی، ابوالبرکات علی بن الحسین علوی، قاضی ابوالقاسم علی بن الحسین داودی، ابونصر احمد بن محمد بن عبدالصمد کاتب، ابونصر احمد بن محمد سامانی، رشید الدین وطواط، ابوسعید بن ابی الخیر، ابوعلی ابن سینا، ابوالفضل احمد بن الحسین همدانی. مؤلف به «لطائف الکتاب» خود، در این کتاب حوالت می‌دهد.

مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه: ۲۵۹

بخشی از کتاب است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اوایل سده ۱۴؛ جلد: تیماج قرمز، ۸۴گ، ۱۱سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۲-۱۵]

● **اکمال الحجة و ایضاح المحجة** / اصول فقه / عربی

ikmāl-ul ḥujja wa īḍāḥ-ul maḥajja

حسینی یزدی، عبدالرحیم بن ابراهیم، -۱۳۱۵ ؟ قمری

hoseynī yazdī, ʻabd-or-rahīm ebn-e ebrāhīm (- 1898)

تاریخ تألیف: شعبان ۱۳۰۰ق (جزء اول) و ۷ رجب ۱۳۰۲ق (جزء سوم)

کتابی است در حجیت ظن و ادله شرعیه که به شیوه استدلالی و به تفصیل نگاشته شده، شامل یک «مقدمه» (فی بیان تفریق موضوع العلم عن موضوع الظن و حد کل واحد منها و منشاءه و ان الحدین لایتداخلان بحسب المفهوم عقلاً فکذلک لغة و شرحاً) و ده «مقصد»: ۱. فیما جاء من الایات فی الکتاب العزیز الدالة علی شرف العلم؛ ۲. فیما جاء من الایات فی الکتاب العزیز الدالة علی ذم الظن؛ ۳. فیما ورد من الاخبار من طریق العامة و الخاصة فی التعلیم؛ ۴. فیما یتعلق بالظن خاصه من الذم و عدم جواز العمل؛ ۵. بیان حقیقة العلم و ماهیته و کیفیته وضعه و الاستدلال علیه؛ ۶. فیما یتعلق باخبار الاحاد؛ ۷. فیما یتعلق بغیر العلم من الظن و الشک و الوهم؛ ۸ الاستصحاب اما القول فیه فنقول قد عرفت سابقاً بالحصر العقلی ان الاصول الکلیه المکلف بها بعد فقدان العلم؛ ۹. فیما یترای او یتخیل من التعارض بین هذه الاصول و بیان رفعها و فیه مقدمه و فصول؛ ۱۰. التخییر و ما یلزمه من المقدمات؛ خاتمه: ما تتعلق باوقات الفرائض و النوافل الموقته من حیث الضیق و التوسعة و الاختیار و الاضطرار.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۶۶۱

آغاز: الحمدلله لم یزل متجلیاً فی مرایا قلوب العارفین بمجامع العلوم متظاهراً فی افئدة القاصدین بحقائق الاسلام؛ **انجام:** فانهما ما لا یفرق بینهما بعد الیاس و عدم امکان العمل بالتراجیح رجع الله احوالنا الی ما یرجحها من الاخلاق ... فی الظاهر و الباطن و الاول و الاخر قد فرغ من هذا الجمع و التألیف و هو الثانی و العشرون منه من الکتب و الرسائل فی المعقول و المنقول مما اعطاه الله تعالی ... بجاه نبینا سید العرب و العجم.

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ واقف: سید کاظم عصار، ۱۳۵۴؛ کاغذ: فرنگی آهاری نخودی، جلد: تیماج خرمایی، ۲۶۹گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱۶-۴۶]

● **إکمال الدرایة فی إثبات الولایة = الإمامیة** / کلام و اعتقادات / عربی

ikmāl-ud dirāya fī iṯbāt-il wilāya = al-imāmīya

رساله‌ای اعتقادی است در اثبات امامت حضرت امیر المومنین علی (ع) و نفی خلافت سایرین در سه «فصل»: ۱. الأمور التی تمسکوا بها علی خلافة أبی بکر؛ ۲. الأمور التی یستدل بها علی خلافة المیر المؤمنین علی (ع)؛ ۳. مطاعن الخلفاء الثلاثة.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۵۵۹

آغاز: بسملة، و رتبه علی فصول، فی الأمور التی تمسکوا بها علی خلافة ابی بکر ... منها اجماع الصحابة الصحابة بعد النبی صلی الله علیه و آله لمصالح تفطنوا بها علی أبی بکر و النظر فیه تارة فی حجیة الاجماع و أخری فی اصل انعقاده فی خصوص المقام و ثالثة فی المجتمعین، اما الاول: فاعلم؛ **انجام:** الصعن الثانی تخلفه عن جیش أسامة علی النهج الذی عرفت فی شرح مطاعن أبی بکر فلا حاجة الی تکراره ثانیاً

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج ضربی با ترنج گل و بوته.، ۳۸گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۸×۱۲/۵سم [ف: ۳۶-۵۷۹]

● **اکمال الدین و اتمام النعمة = کمال الدین و تمام النعمة فی اثبات الغیبة و کشف الحیرة** / حدیث / عربی

ikmāl-ud dīn wa itmām-un niʻma = kamāl-ud dīn wa tamām-un niʻma fī iṯbāt-il ġayba wa kašf-il ḥayra

شیخ صدوق، محمد بن علی، ۳۱۱؟-۳۸۱ قمری

šeyx-e sadūq, mohammad ebn-e ʻalī (924-992)

کتاب در اخبار و احادیثی است که راجع به غیبت حضرت ولی عصر (عج) روایت شده و همچنین طول عمر و غیبت گروهی از انبیاء و بزرگان دین راشرح داده است و به این طریق حیات و غیبت امام زمان را اثبات می‌کند. مؤلف این کتاب را بنا به خواهش نجم الدین ابوسعید محمد بن حسن بن علی قمی و در اثر خوابی که دیده بود، در ۶۲ «باب» تألیف نموده است. مؤلف نام کتاب را از آیه کریمه «الیوم اکملت لکم دینکم و اتممت علیکم نعمتی» گرفته است. مؤلف در مقدمه کتاب چنین فرموده

اند: «هنگامی که از زیارت قبر حضرت علی بن موسی الرضا (ع) برمی‌گشتم به شهر نیشابور درآمدم و چندی در آنجا اقامت گزیدم شیعیان امامیه را که به دیدن من می‌آمدند در امر غیبت شاک دیدم و آنها را متمایل به طریقه اهل قیاس. اخبار و احادیثی که در این موضوع وارد شده برای آنها نقل نموده و شک را از دل آنها بیرون بردم چون از آنجا رخت بربستم به شهر قم درآمدم و چندی نیز در آنجا اقامت نمودم شیخ نجم الدین ابوسعید محمد بن حسن بن محمد بن احمد بن علی بن صلت قمی که از علماء و فضلاء می‌باشند از بخارا بدانجا وارد شدند. چشمم روشن شد و بی نهایت خواستار دیدار ایشان شدم چرا که در دیانت و فکر و طریقت ایشان را ثابت و محکم می‌دانستم و پدرم از جد ایشان روایت می‌کرد و از علم و زهد و تقوی آن جناب نقل می‌فرمود چون به نعمت زیارت و برادری و محبت ایشان متنعم شدم شکر خدای تعالی را بجا آوردم، روزی در بین مذاکرات بیانی از یکی از فضلاء فلاسفه و منطقیین بخارا راجع به حضرت قائم کرده بود نقل و اظهار داشتند که مرا در امر غیبت قائم متحیر و مشکوک کرده. چون این مطلب را گفتند ادله در وجود آن حضرت و اخبار و روایاتی راجع به غیبت آن جناب از پیغمبر (ص) و ائمه (ع) برای ایشان نقل نموده و شک و شبهه را از دل ایشان نیز خارج ساختم، از من خواستند کتابی در این موضوع تألیف کنم وعده داده که چون به وطن خود شهر ری برگشتم اطاعت خواهم کرد، در همین اوقات شبی در امور اهل و اولاد و آنچه از خود باقی گذارده اندیشه می‌کردم که ناگاه خواب مرا در ربود خود را در مکه معظمه و مشغول به طواف خانه در دور هفتم و نزد حجر الاسود دیدم که آن را دست می‌کشیدم و می‌بوسیدم و می‌گفتم: امانتم را ادا کردم و عهدم را وفا نمودم تا این که تو نیز شهادت به وفاء آن دهی. ناگاه حضرت قائم عجل الله تعالی فرجه را بر درب خانه کعبه مشاهده نمودم برای مطلبی که در دل داشتم و می‌خواستم عرضه دارم به طرف آن حضرت رفته سلام کردم مطلب قلبی مرا دانست و جواب سلام فرمود پس از آن فرمودند چرا کتابی در غیبت تصنیف نمی‌کنی تا رافع هم تو گردد عرض کردم در غیبت چیزها نوشته‌ام. فرمودند وظیفه تو آن است کتابی در غیبت تصنیف کنی و در آن غیبت‌های انبیاء علیه السلام را نیز ذکر نمائی، حضرت از آنجا حرکت فرمودند من هم از خواب با حالت فزع و زاری بیدار شدم و به دعا وگریه با طلوع فجر مشغول بودم و از صبح همان شب به تألیف این کتاب برای امتثال امر حضرت ولی عصر (ع) با استعانت از خدا و توکل بدو شروع کردم. انتهی.»

آغاز: الحمد لله الواحد الاحد الفرد الصمد الحی القادر العلیم الحکیم العلی العظیم المتعالی عن صفات المخلوقین ذی الجلال و الاکرام و الفضل و الانعام الذی له الاسماء الحسنی و الامثال العلیا و الحکمة البالغة

انجام: و فی کتاب الله عز وجل الهدی و الشفاء فنبذوه و اتبعوا اهوائهم فذمهم الله و مقتهم و انفسهم فقال عز وجل و من اضل ممن اتبع هوی بغییر هدی من الله ان الله لایهدی القوم ... قلب متکبر جبار ...

چاپ: در چاپخانه آقا میرزا باقر رازی به خط نسخ با فهرست و با وقفنامه حاجی علی نقی کاشانی تاجر تهرانی (نستعلیق) در ۳۹۱ ص وزیری به سال ۱۳۰۱ بچاپ سنگی رسید و در سال‌های ۱۳۱۰ و ۱۳۷۸ ق در تهران

[الذریعة۲۸۳/۲ و ۱۳۸/۱۸؛بروکلمن ۱۸۷/۱ و ذیل ۳۲۲/۱ و ترجمه عربی آن ۳۴۷/۳؛ کشف الحجب ۵۷]

شرح و حواشی:

۱- بلوهر و بوداسف = یوزاسف و بلوهر؛ مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی (۱۰۳۷-۱۱۱۰)

۲- اکمال الدین و اتمام النعمة (ترجمه)؛ اردکانی، احمد بن محمد ابراهیم (۱۱۷۵-۱۲۳۸)

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۹۳۶

آغازو انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی بن فخرالدین فخار جرجانی، تا: پنج‌شنبه از رمضان ۸۹۱ق، جا: مقام مبارک شهدای کربلا (پایان جزء اول) در مقام دشت کربلا از ولایت بشیر آباد قریب تخت سلیمان در مقام مزار امام زاده امیر عبدالله کاظم (پایان کتاب)؛ مصحح، با علامت بلاغ؛ تملک: محمد کاظم بن آقا رضا؛ جلد: تیماج تریاکی ضربی لبه‌دار، ۳۴۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۶سم

[محدث ارموی مخ: ۱-۱۷۳]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۱۷۵

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۶-۲۱۸]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۴۷ و عکسی ۲۵۳۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مصحح، دارای نشان بلاغی است که با نسخه شهید دوم مقابله کرده‌اند؛ تملک: محمد بن علی بن عبدالصمد اصبعی بحرانی با مهر «اجرنی یا صمد بحق محمد بن علی» (بیضی)، علی رضا بن عبدالواحد بهبهانی به تاریخ پنج‌شنبه غره جمادی الثانی ۱۱۳۷، جلال الدین بن مؤید الدولة به تاریخ ۱۲ ربیع الاول ۱۲۹۸، تملکی بدون نام به تاریخ ۱۳۰۰ با مهر «عبده الراجی محمد اسماعیل» (بیضی)؛ جلد: دو رو تیماج رو قهوه‌ای پشت قرمز، ۳۷۳گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۷سم [ف: ۲-۵۰] و [عکسی ف: ۷-۱۲۶]

۳. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۹۲۲۵

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: علی بن محمد بن حیدر تبریزی، تا: غره رجب ۹۶۰ق؛جلد: مقوا عطف میشن قهوه‌ای، ۳۶۴گ، ۱۷ سطر (۱۰×۱۴)، اندازه: ۱۵/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲-۲۹۸]

۴. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۶۷۴**
آغاز: البیضاء التی لیلها کنهارها و ظاهرها کباطنها و لم یدع امته فی شبهة و لاعجبا من امره و لم یدخرهم نصیحة و لا هدایة و لم یدع برهانا و لا حجة
جزء اول؛ خط: نسخ، کا: ابن سنبعه جبل عاملی، علی بن یوسف، تا: یک‌شنبه ۱۴ ذیقعده ۹۸۴ق، جا: نجف اشرف؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، در سه برگ پایانی چند یادداشت پراکنده به نقل از محاضرات راغب و علل الشرایع و ابن راوندی و یحیی بن معاذ و فتوحات مکیه و سعدالدین حموی و تفسیر آیه نور یکی از افاضل و عدی بن حاتم و اشعاری از فردوسی و مولوی، روی برگ اول یادداشت وقف کتاب؛ جلد: تیماج قهوه‌ای با جدول کشی ضربی، عطف تیماج قرمز،۱۱۹گ،۱۷سطر،اندازه:۱۵×۲۱سم[ف: ۲۸-۲۰۲]
۵. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۳۸۳۷**
آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین؛ **انجام:** ان کنتم مومنین اضعف العباد علی نجفی
جلد۱-۲؛ خط: نسخ، کا: علی نجفی، تا: یک‌شنبه ۲۷ ربیع الاول ۹۹۵ق؛ مصحح، مقابله شده؛ واقف: فاضلخان، ۱۰۶۵ق؛ کاغذ: حنائی، جلد: تیماج مشگی ضربی باترنج و سرترنج، ۲۴۴گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۶/۳سم [ف: ۱۴-۴۵۰]
۶. **تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۶۹**
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ مقابله شده، محشی با نشان «سلم، مجمع البحرین، ملل و نحل، نهایه، ص، کنز، ق»؛ تملک: محمد بن عبد علی بن عبدالجبار؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای مقوایی، ۱۹۶گ، ۲۳ سطر (۱۱×۱۷/۵)، قطع: وزیری، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [ف:-۴۶۲]
۷. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۸۶۱**
آغاز و انجام: برابر
جلد ۱-۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ نسخه در ۲۵ ذیحجه ۱۰۶۵ با نسخه محمد بن محمد بن حسن بن طویل حلی صفار مکتوب در دوشنبه ۱۸ شوال ۳۳۳ تصحیح و مقابله شده؛ واقف: حسین کی استوان، آبان ۱۳۴۸؛ کاغذ: آهاری نخودی، جلد: سوخت قهوه‌ای، ۱۷۴گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۶/۳×۲۴/۵سم [ف: ۱۴-۴۵۱]
۸. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۹۶۸**
آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی محمد و اله اما بعد فان الله تبارک و تعالی یقو؛ **انجام:** ظنوا ان ذلک یوجد فی غیر آل الرسول کذبتهم و الله انفسهم و منتهم الاباطیل.
جلد ۱-۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام (دو ورق)؛ محشی در توضیح لغات؛ واگذاری دانشگاه علوم اسلامی رضوی در مهر ۱۳۶۸؛ کاغذ: نخودی، ۲۶۴گ، ۲۴و ۲۵ سطر، اندازه: ۱۲/۶×۲۴/۳سم [ف: ۱۴-۴۵۳]
۹. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۸۶۹**
آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین؛ **انجام:** حدثنا عبدالعزیز بن یحیی الحلودی البصری قال حدثنا محمد بن زکریا الجوهری.
جلد ۱-۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مجدول،؛ واقف: قطب المحدثین، بهمن ۱۳۳۸؛ کاغذ: حنائی، جلد: تیماج عنابی، ۳۰۵گ، ۱۹سطر (۹/۷×۱۷/۳)، اندازه: ۱۳/۸×۲۶/۱سم [ف: ۱۴-۴۵۳]
۱۰. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۱۱۳**
آغاز: فثبت ان خلافة الله توجب العصمة و لایکون الخلیفه الا معصوما؛ **انجام:** فعلم الامامة کله من الله عزوجل و من رسوله فبذلک یکون عالما.
جلد۱-۲؛خط:نسخ خوش،بی‌کا،تا:قرن ۱۱؛ «رساله رجعت» تألیف علامه مجلسی در حاشیه آن می‌باشد؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن مشگی، ۲۱۹گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۸/۹×۲۵/۷سم [ف: ۱۴-۴۵۴]
۱۱. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۵۲۷**
آغاز و انجام: برابر
جلد ۱-۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ واقف: حسین کی استوان، آبان ۱۳۴۸؛ کاغذ: آهاری نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج‌دار، ۱۸۲گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸/۲×۲۳/۵سم [ف: ۱۴-۴۴۹]
۱۲. **قم؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۹۳**
آغاز: آدم علیه السلام الباب الثالث و العشرون فی نص الله تبارک و تعالی علی القائم
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح توسط کاتب، محشی، وقفنامه کتاب به‌تاریخ ۱۳۳۷ و در آن شرط شده که بهره برنده از طلاب حوزه قم باید کسانی باشند که به علوم جدیده و السنه خارجه استغال نداشته باشند؛ تاریخ وقف: ۱۳۳۷؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۸۶گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶×۲۷سم [ف:-۷۴]
۱۳. **شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۵۹۵**
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول؛ اندازه: ۱۸×۳۰/۵سم [نسخه پژوهی: ۲-۱۱۴]
۱۴. **قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۱۹۵**
خط: نسخ، کا: قربانعلی، تا: ۱۰۹۰-۱۰۹۳؛ ۳۱۰گ، ۱۹سطر، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۱-۲۰]
۱۵. **قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۵۶۶**
آغاز: برابر؛ **انجام:** قال النبی صلی الله علیه و آله و کان فضل الله علیک عظیماً.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ مهر: کتابخانه عبد الوهاب ملکی مازندرانی در ۱۳۲۸ش؛ جلد: تیماج قهوه‌ای،۳۲۳گ،۲۲سطر (۱۰×۲۱)، اندازه: ۱۸×۳۰سم [ف: ۲-۲۰۶]
۱۶. **یزد؛ صدوقی یزدی؛ شماره نسخه: ۷۷**
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۲۴گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۳/۵سم [ف:-۶۱]
۱۷. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۶۷۵**
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، مجدول، دارای سرلوح

و کتیبه مرصع مذهب بسیار زیبا و دقیق، در دو برگ آغازین تاریخ تولدی به سال ۱۲۶۹ق، تاریخ وفات محمود خان ملک الشعراء به سال ۱۳۱۰هـ به خط عباس قلی سپهر کاشانی؛ مهر: «یا واهب العطایا» (مربع)، «عبده الراجی محمد هادی بن احمد» (بیضی)؛ تملک: ابن محمد سعید با مهر «العبد محمد ۱۰۹۱» (بیضی)، تملکی به سال ۱۲۷۳ق با مهر «هو الملک العزیز» (بیضی)، عباس قلی بن لسان الملک کاشانی به سال ۱۳۰۰هـ که کتاب را از رضا بن عباس طباطبائی در تهران خریده؛ جلد: تیماج دو رو سر طبل دار، رو مشکی با جدول زرین، ۳۰۳گ، ۱۹سطر، اندازه: ۱۴×۲۶/۵سم [ف: ۲۸-۲۰۲]

۱۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۸۲-طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲-۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قرمز، ۳۰۰گ، ۲۰سطر، قطع: وزیری کوچک، اندازه: ۱۴×۱۸/۵سم [ف: ۲۴-۲۵۸]

۱۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۱۸۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد نصیر بن جلال الدین تبریزی، تا: قرن ۱۱؛ مهر: عبده محمد حسین بن صادر بن عابد الموسوی؛ تملک: حیدر بن علی بن اسماعیل هاشمی کرکی عاملی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز ضربی زرکوب سه ترنج زر و روپوش و لولادار، ۳۹۰گ، ۱۷ سطر (۸×۱۵/۵) [ف: ۱۱-۱۹۰]

۲۰. شیراز؛ وصال (دکتر)؛ شماره نسخه: ۳۵

بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [نشریه: ۵-۲۹۳]

۲۱. همدان؛ دامغانی (آقای)؛ شماره نسخه: ۲

بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [نشریه: ۵-۳۸۳]

۲۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۰۸ ط

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: ترکی بغدادی، جلد: تیماج نیلی، ۱۷۷گ، ۲۷ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۲۱×۳۲سم [ف: ۲۴/۲-۳۰]

۲۳. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۲۵۱

بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ با سرلوح زرین؛ قطع: رحلی [ف:-۲۰۸]

۲۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۹۷۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** فلما بلغ الی آخرهم قال الثانی عشر الذی یصلی عیسی بن مریم علیه السلام خلفه علیک فسنته و القرآن الکریم

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، ۲۲۵گ، ۱۵و۱۶ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [اهدائی ف: ۲ اخبار۱-۱۳۶]

۲۵. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۴۶۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۹ جمادی الاول؟، قرن ۱۱؛ دارای سرلوح زرین، مجدول، مصحح؛ وقفنامه کتاب از حاج محمد ابراهیم با مهر «عبده محمد ابراهیم بن محمد حسن»(بیضی) دیده می‌شود؛ اهدایی: آیة الله صادقی؛ جلد: تیماج دورو، رو قهوه‌ای سوخته ضربی،۲۵۸گ،۲۳ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۸سم [ف: ۲-۳۳۱]

۲۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۸۶۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ محشی؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۶۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۵-۲۹۲]

۲۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۴۳۷-۲۲/۱۵۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ تاریخ وفات آقا رضا میر محمد صادقی در۲۱ رمضان ۱۳۵۰به نظم درهفت بیت، و در پایان نسخه وفات محمد مهدی واعظ در ۲۴ صفر ۱۳۵۰ به نظم در ۸ بیت؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مجدول، ۲۵۵گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱-۴۷۱]

۲۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۸۲۶

از باب «ما روی عن الصادق» تا پایان کتاب است؛ خط: نستعلیق، کا: فضل الله بن محمد (کاشانی)، تا: دوشنبه نیمه رمضان ۱۰۰۱ق؛ مصحح؛ تملک: محمد علم الهدی بن محمد بن مرتضی (فرزند فیض کاشانی)؛ جلد: دو رو تیماج رو مشکی پشت قرمز، ۱۱۶گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۱۵-۲۱۲]

۲۹. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۴۲۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۰۶ق؛ مهر: «زین العابدین موسوی»، «عبده رفیع»؛ اهدایی: وزیری مؤسس؛ کاغذ: حنایی، جلد: مقوایی با تیماج آلبالویی، ۲۵۴گ، ۳۵ سطر (۸×۱۸)، اندازه: ۱۴/۵×۲۷سم [ف: ۱-۳۸۱]

۳۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۰۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد ابراهیم، تا: ۱۰۰۶ق؛ کاغذ: نباتی، جلد: تیماج ضربی [الفبائی:-۴۷۱]

۳۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۶۴۱-۳۴/۱۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ملا محمد بن مرحوم یوسف آقا، تا: ۲۲ رجب ۱۰۰۸ق؛ مصحح، در آخر نسخه فضایل امام علی(ع) به‌نقل از کتاب ورام، و نیز وصایای امام علی (ع) به امام حسن (ع) و امام حسین؛ تملک: محمدباقر بن محمدتقی با مهر مربعی وی، محمدعلی بن ابی الحسن حسینی با مهر وی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای لولادار، ۱۹۵گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۱-۴۷۱]

۳۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۳۲۴

خط: نسخ، کا: هادی بن ملا ابراهیم، تا: جمعه ۲۶ جمادی الثانی ۱۰۱۲ق؛ مقابله شده در روز پنج‌شنبه ۵ ربیع الثانی ۱۱۵۸، مالک نسخه محمد جعفر مالک آن را در شوال ۱۱۱۲ مقابله کرده؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، گرد و عطف تیماج مقوایی از یک سوی، ۲۰۳گ، ۳۱ سطر (۱۱×۲۲)، قطع: رحلی، اندازه:

۱۶×۳۱سم [ف: ۱۶-۲۴۲]

۳۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۸۷۷

خط: نسخ، کا: نعمة الله بن میرک اصفهانی، تا: جمعه ۷ ربیع الاول ۱۰۲۰ق؛ تملک: ابوالقاسم بن محمد کاظم با مهر گرد بزرگ او؛ کاغذ: کاغذ ترمه، جلد: آلبالویی سیر با لولا، ۲۲۶گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۸×۲۹سم [ف: ۱-۴۴۵]

۳۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۲۰۶

خط: نسخ، کا: اسماعیل بن محمد قاسم نایینی، تا: محرم ۱۰۲۱ق؛ کاغذ فستقی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۹۹گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۹/۳×۲۸/۴سم [ف: ۱-۴۴۵]

۳۵. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۹۵۷

کا: محمد بن احمد بن اسماعیل جبیلی جبل عاملی، تا: پنج‌شنبه ۱۷ شوال ۱۰۲۴ق، جا: مکه مکرمه، برای محمد علی مشهور به قاضی احسن؛ تملک: صالح بن عبدالکریم بحرانی ۱۷ رمضان ۱۰۹۰؛ اندازه: ۲۰×۳۰سم [نسخه پژوهی: ۲-۱۱۴]

۳۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۳۶۱

خط: نسخ، کا: حسین بن میر محمد رضوی، تا: دهه دوم ذیقعده ۱۰۲۹ق؛ با یادداشت ۱۲۳۵؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی ترنجی مقوایی با لولا، ۲۹۵گ، ۲۴ سطر (۷×۱۸)، قطع: وزیری، اندازه: ۱۵×۲۷سم [ف: ۱۶-۲۵۲]

۳۷. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۸۰۸

آغاز: نزعا الی الدعاء و البکاء

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۳۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ اهدایی: وزیری مؤسس؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قرمز، ۳۰۰گ، ۱۷ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۳-۱۰۶۱]

۳۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۲۳۲

آغاز و انجام: برابر

جلد ۱-۲؛ خط: نستعلیق، کا: محمد رضا بن شکرالله دزماری، تا: اوایل ذیقعده ۱۰۳۳ق، جا: روستای سلامه حجاز؛ واقف: سید محمدباقر سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ کاغذ: آهارو مهره نخودی، جلد: میشن زرشگی، ۱۳۲گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰/۸سم [ف: ۱۴-۴۵۲]

۳۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۰۳۶-۳۶/۳۶

آغاز و انجام: برابر

از اول تا آخر؛ خط: نسخ، کا: محمدیوسف بن حاجی بداق سروی، تا: ۱۰۳۷ق؛ مصحح؛ تملک: محمدیوسف بن حاجی بوداق سروی ۱۰۳۷ق؛ جلد: تیماج مشکی ضربی با ترنج و سرترنج مجدول گرهی، ۲۱۲گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۱-۴۷۱]

۴۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۹۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** و قال عزوجل کبر مقتاً عندالله و عند الذین آمنوا ...

خط: نسخ، کا: سلطان محمد بن محمد علی بن قاسم بن حسن حکم آبادی نطنزی، تا: جمعه ۱۹ رمضان ۱۰۴۱ق، جا: بقعه شیخ مسعود، به‌امر امیر یدالله عربشاه و حسب الفرموده علامی محمد قاسما اصفهانی؛ مصحح؛ تملک: محمد هاشم بن محمد و مهر «لا اله الا الله الملک الحق المبین محمد هاشم» (بیضی)، محمد هادی بن محمد قاسم استرابادی و مهر بیضوی وی، حسن بن عبدالغنی الحسینی به‌تاریخ ۱۱۴۸ و مهر «ظنی بالله حسن» (بیضی)، رضی بن عبدالغنی به‌تاریخ ۱۱۹۹ با مهر «الواثق بالله الغنی رضی الحسینی» (بیضی)، رضی بن محمد علی به‌تاریخ ۱۲۰۵ با مهر «عبده رضی بن محمد علی الحسینی» (مربع)؛ مهر: «عبده محمد علی بن رضی الحسینی» (بیضی)؛ جلد: تیماج دو رو قهوه‌ای، ۲۸۸گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۲-۴۰۳]

۴۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۶۵۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** فلما بلغ الی آخرهم قال الثانی عشر الذی یصلی عیسی بن مریم علیه السلام خلفه علیک فسنته و القرآن الکریم

جلد ۱؛ خط: نسخ، کا: ابراهیم بن محمد بن جرجانی، تا: ۲۰ رجب ۱۰۴۴ق؛ مصحح، محشی، مقابله شده؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: مقوا، عطف و گوشه میشن، ۱۱۳گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰/۵سم [اهدائی ف: ۲ اخبار ۱-۱۳۶]

۴۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۱۳۸-۷/۳۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالحسین خطیب نجفی، تا: نیمه جمادی الثانی ۱۰۴۴ق؛ جلد: تیماج زیتونی مجدول گرهی، ۳۷۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۱-۴۷۱]

۴۳. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه: ۱۳۰

خط: نسخ، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۱۹ شوال ۱۰۴۸ق، جا: مکه مکرمه، منازل بنی مخزوم؛ مصحح، محشی، چند یادداشت به تاریخ‌های ۱۲۹۲-۱۲۹۷؛ مهر: «عبدالحسین» (بیضی)، «محمد علی بن عبدالحسین» (مربع)؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۱۸گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۱-۱۱۲]

۴۴. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۴۰

خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمادی الثانی ۱۰۵۱ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قرمز عطف تیماج قهوه‌ای، ۲۰۷گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۱-۳۸]

۴۵. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۷۱

خط: نسخ نازیبا، کا: محمد تقی بن ابراهیم سرخاب مازندرانی، تا: ۱۱ شوال ۱۰۵۴ق، جا: مکه کوه ابوقبیس؛ مصحح؛ تملک: «محمد علی الامامی الخوانساری»با مهر «محمد علی» (بیضی)، «الشیخ موسی بن محمد» با مهر «موسی بن محمد» (هشت گوش)، «شیخ رمضان»، «فاطمه بنت حسان»، تملک پاک شده «ابن النقاش»؛ جلد: تیماج دو رو قرمز جگری ساده، عطف تیماج شتری، ۲۰۱گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [ف: ۱-۵۵]

۴۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۷۱۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد کاظم بن محمد معصوم انجو حسنی حسینی شیرازی، تا: ۱۰۵۴ق؛ دارای سرلوح و کتیبه، مجدول، یادداشت وقف میرزا خانلر حلالحوز به‌سال ۱۲۳۹، یادداشت خرید نسخه به‌سال ۱۳۱۵ با مهر «یاحی، عبده الراجی فریدون ۱۲۲۴» (خشتی)، یادداشت خرید به‌سال ۱۲۹۱ با مهر «محمد حسن الطباطبایی» (بیضی)، مصحح؛ کاغذ: فرنگی شکری و نخودی، جلد: چرم صاغری، سیاه، ترنج و سرترنج به زر و گل و بوته زرشکی، عطف با تیماج سیاه، لولادار با طرح سرلوح، مقوایی، ۵۳۲ص، ۱۹ سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۳/۵سم [ف: ۱۳-۱۷۵]

۴۷. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۲۶۳
خط: نستعلیق خوش، کا: محمد کاظم حسنی حسینی انجوی شیرازی، تا: شنبه ۱۸ رمضان ۱۰۵۴ق؛ با سرلوح؛ جلد: سوخت، ۵۳۲ص [نشریه: ۷-۲۱۲]

۴۸. شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه: ۲۱۱
خط: نسخ، کا: عبد القادر بن محمد کاتب بهبهانی، تا: پنج‌شنبه ۲۲ صفر ۱۰۵۴ق؛ مصحح؛ ۲۵۶گ، ۲۱سطر (۸×۱۸)، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۱-۸۱]

۴۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۰۷۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** و قد فرغ من تسوید یوم الثلثا قدری الرضوی
جلد ۲-۱؛ خط: نسخ، کا: محمد حسین قدری رضوی، تا: ۱۰۵۵ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۴؛ کاغذ: حنائی و نخودی آهار مهره، ۳۰۳گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۴/۵سم [اهدائی ف: ۲ اخبار۱-۱۳۵]

۵۰. گلپایگان؛ امام جمعه، محمد حسن؛ شماره نسخه: ۲۲
خط: نسخ، کا: منصور بن منصور حاجی کاتب احسائی، تا: نیمه شعبان ۱۰۵۸ق، جهت قاضی محمد امین اصفهانی (پایان جزء اول)؛ مصحح، در برگ آخر عنوان «ملاحظه شد» به‌سال‌های ۱۲۹۷ و ۱۲۹۶؛ مهر: «محمد علی بن محمد حسن» (بیضی)، «ابوالقاسم» (بیضی)، «الراجی ابوالقاسم بن محمد تقی» (مربع)؛ جلد: تیماج مشکی ضربی، ۲۶۲گ، ۲۷سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۵/۵سم [کتابخانه‌های گلپایگان: ف:-۱۳۳]

۵۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۳۷۶/۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمادی الثانی ۱۰۵۸ق؛ مصحح، دارای علامت بلاغ؛ ۱۸۷گ (۱۰۰پ-۲۸۷ر)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۴/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۱۷۳]

۵۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۴۸۳
آغاز: و دلیلنا ان جعفراً علی نص علی موسی علیهما السلام هو بعینه دون غیره؛ **انجام:** برابر
ج۱-۲؛ خط: نسخ خوش، کا: ابن حسین تبریزی، تا: اوایل صفر ۱۰۶۰ق؛ افتادگی: آغاز (۳۰ ورق)؛ واگذاری بنیاد مستضعفان در شهریور ۱۳۶۷؛ کاغذ: آهارو مهره حنائی، جلد: تیماج عنابی، ۲۵۱گ، ۱۹سطر(۱۱/۳×۲۰/۵)، اندازه: ۱۷×۲۷/۵سم [ف: ۱۴-۴۵۳]

۵۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۳۹۹
آغاز و انجام:برابر
جلد ۱-۲؛ خط: نستعلیق، کا: محمد سعید بن محمد صادق اصفهانی، تا: جمادی الاول ۱۰۶۰ق؛ دارای سرلوح مزدوج مذهب، مجدول اوراق، پشت ورق اول خط فرهاد میرزا در ۱۴ جمادی الاول ۱۲۹۰؛ واقف: شیخ غلامرضا نمائی، تیر ۱۳۶۶؛ کاغذ: آهاری شکری، ۳۰۰گ، ۱۲ سطر (۷/۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۲/۳×۱۹/۵سم [ف: ۱۴-۴۵۰]

۵۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۹۵۸
آغاز و انجام: برابر
جلد ۱-۲؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: ۱۰۶۱ق، جا: مشهد؛ واقف: دکتر شمس الدین جزایری، شهریور ۱۳۴۸؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج لبه دار ضربی باترنج و سرترنج زرین، ۴۴۹گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۸×۲۲سم [ف: ۱۴-۴۵۰]

۵۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۲۱۸
خط: نسخ، کا: عنایت الله بن محمد حسین، تا: ۱۰۶۲ق، جا: مشهد؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج تریاکی روشن، یک‌لا، ۱۶۶گ، ۲۸ سطر (۹/۵×۱۹)، اندازه: ۱۳/۵×۲۴سم [ف: ۱۵-۲۵]

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۱۱۱
همان نسخه بالا [نشریه: ۷-۲۱۲]

۵۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۶۸۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** و الجهاد مع اعدائه بین یدی هذا الانام علیه صلوات الله الرحیم الرحمن
خط: نستعلیق، کا: محمد زمان بن ابوطالب نصیری طوسی، تا: ۱۰۶۳ق، جا: اصفهان؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج مشکی با ترنج و نیم‌ترنج مذهب گل و بوته دار ضربی مقوایی، ۲۶۱گ، ۱۷سطر کامل (۹×۲۰/۵)، اندازه: ۱۸/۵×۳۲سم [ف: ۸-۱۵۲]

۵۷. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۴۰۹
خط: نستعلیق، کا: محمد حسین بن محمد باقر اصفهانی، تا: جمادی الثانی ۱۰۶۳ق، برای ابوالحسن میرزا؛ در شعبان همان سال وسیله محمدحسین بن محمد باقر طالقانی مقابله شده، جزو کتب کتابخانه شاهزاده احتشام الدولة بوده با مهر او، یادداشت خرید با مهر خان لر؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۰۵گ، ۱۶ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۷×۲۶/۵سم [ف: ۱-۱۴]

۵۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۷۹۷۵
آغاز: بسمله. عدة ما فی هذا الکتاب و الله الموفق للصواب خمس و ستون بابا؛ **انجام:** الباب الخامس و الستون فی النوادر
جلد ۲-۱؛ خط: نسخ، کا: عبدالجبار بن شاه علی حسینی عاملی، تا: رمضان ۱۰۶۳ق؛ مصحح، محشی، مقابله شده، دارای بلاغ در چهارشنبه ۳۰ رمضان ۱۰۷۸؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج ماشی ضربی با ترنج و سرترنج،

عطف میشن قهوه‌ای سوخت، ۱۸۵گ، ۲۸سطر، اندازه: ۱۹×۳۲سم [اهدائی ف: ۲ اخبار۱-۱۳۴]

۵۹. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۳۵۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۶۳ق؛ ۲۶۰گ، ۲۴سطر، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۱-۲۰]

۶۰. یزد؛ صدوقی یزدی؛ شماره نسخه: ۱۸۳

آغاز: و دعا الی سبیله بالحکمة و الموعظة الحسنة و عمل بالکتاب و باتباعه و اوصی بالتمسک به و بعترته و الأئمة بعد وفاته

خط: نسخ، کا: محمد تقی بن محمد شریف قمی، تا: شنبه ۵ شعبان ۱۰۶۴ق (تا نیمی از جزء دوم)، باقی نسخه به خط محمد صالح شریف موسوی، رمضان ۱۰۶۴؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ جلد: مقوایی عطف و گوشه‌ها تیماج قرمز، ۲۸۲گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۵/۵سم [ف:-۱۴۶]

۶۱. کاشان؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۷

خط: نسخ، کا: محمد صالح شریف موسوی، تا: پنج‌شنبه ۲۲ رمضان ۱۰۶۴ق؛ تملک: محمد اسماعیل قمی؛ قطع: وزیری [نشریه: ۷-۳۸]

۶۲. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه: ۳۷۲

خط: نسخ، کا: محمد یوسف بن لطف الله شیرازی، تا: جمادی الاول ۱۰۶۴ق؛ مجدول، مصحح توسط کاتب، دارای نشانی بلاغ؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۳۶گ، ۲۳سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۶سم [ف: ۲-۷۲]

۶۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۲۱۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد مؤمن جرفادقانی، تا: سه‌شنبه ۲۹ رجب ۱۰۶۶ق؛ مصحح، دارای سرلوح زرین، مجدول؛ مهر: «الملک لله داخل کتابخانه خصوصی داخل شد» (بیضی)، «لا اله الا الله الملک الحق المبین عبده محمد» (مربع)؛ تملک: تملکی بدون نام در دهه دوم ذیقعده ۱۲۵۸ با مهر «العبد المذنب حسین» (مربع)، «محمد بن محمد باقر» با مهر بیضوی پاک شده)؛ جلد: تیماج دورو، رو قهوه‌ای، پشت قرمز، بدون مقوا، ۲۴۱گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۴سم [محدث ارموی مخ: ۱-۱۷۳]

۶۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۴۲۱-۲۲/۱۴۱

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، تا: ۱۰۶۷ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای لولادار، ۲۹۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱-۴۷۱]

۶۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۸۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، کا: محمد نصیر قندهاری، تا: ۱۱ رجب ۱۰۶۸ق، جا: کربلا؛ با سرلوح، مصحح؛ تملک: علی بن حسین عاملی در ۱۱۵۷، حسین بن محمد تقی طبرسی در ۱۲۸۷، ضیاءالدین نوری؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج تریاکی کناره سرخ، ۲۰۹گ، ۳۳ سطر (۱۲×۱۸)، اندازه: ۱۷×۳۵سم [ف: ۵-۱۵۰۷]

۶۶. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۴۴۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** ابوجعفر محمد بن علی الباقر علیه و علی ابائه اسلام سیر الخلفاء الاثنی عشر الراشدین فلما بلغ اخرهم قال الثانی عشر الذی یصلی عیسی بن مریم علیه السلام خلفه

جزء اول؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: رجب ۱۰۶۸ق؛ مصحح، مقابله شده در ۲۹ شوال ۱۰۸۳ به وسیله علی اصغر بن محمد جعفر سبزواری؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۷۱گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف مخ: ۱-۱۹۸]

۶۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۴۹۲

آغازو انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد بن میرزا، تا: ۲۶ شعبان ۱۰۶۹ق؛ مصحح، دارای علامت بلاغ، دارای امضای بلاغ، محشی؛ جلد: تیماج مشکی ضربی، دورو عطف قهوه‌ای، ۲۳۵گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۱۷۳]

۶۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۰۰۷

آغاز و انجام: برابر

جلد ۱-۲؛ خط: نسخ، کا: قنبر علی قاری بن سلیمان رستمداری نوری، تا: چهارشنبه سلخ ذیقعده ۱۰۶۹ق، جا: مشهد؛ مصحح؛ واقف: سید ابوالحسن حافظیان، آبان ۱۳۴۱؛ کاغذ: حنائی آهار مهره، جلد: تیماج عنابی ضربی با ترنج و سرترنج زرین، ۲۴۷گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۱۴-۴۵۱]

۶۹. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۳۱۰

کا: ابن حبیب الله، تا: ۱۰۶۹ق؛ قطع: وزیری [ف:-۲۰۸]

۷۰. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۷۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد مؤمن بن عنایت الله محمد، تا: پنج‌شنبه ۱۸ ذیحجه ۱۰۷۰ق؛ مصحح، در پایان نسخه خبر هشام: «خبر هشام بن الحکم ره و ما جری له مع الرشید حدث الثقاة و المفید ابوعبدالله محمد بن محمد بن النعمان قال حدثنی ...» و خبری در یک صفحه با عنوان معجزه صادقیه: «قال علی بن ابی حمزة حججت مع الصادق علیه السلام ...»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مجدول، ۳۴۸گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۲×۲۴سم [ف مخ: ۱-۳۹۶]

۷۱. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه: ۳۹ک

خط: نسخ، کا: هادی بن محمد مومن محمد ابن المشهدی الحاجی، تا: ۱۰۷۰ق، جا: مشهد رضوی؛ اندازه: ۱۸/۵×۲۵/۵سم [رشت و همدان: ف:-۱۱۵۹]

۷۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۹۴۸

خط: نسخ، کا: محسن متولی، تا: جمعه ۷ رجب ۱۰۷۰ق، به‌دستور امیر سید محمدا؛ تملک: فتحعلی بن محمد کریمخان زند در ۱۲۲۰؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، ۳۳۳گ، ۲۳ سطر (۸×۱۷/۵)، اندازه: ۱۴×۲۵سم [ف: ۱۰-۱۸۳۱]

۷۳. قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه: ۳۲

خط: نسخ، کا: کرم بن محمد جان ززمی بروردی، تا: سه‌شنبه

۱۳ صفر ۱۰۷۱ق؛ مصحح، محشی، دارای نشان بلاغ، نشانی عاریه ابوالقاسم حسینی موسوی به‌تاریخ دوم شوال ۱۱۴۱ از ورثه شیخ نبی خوانساری و خرید همین ابوالقاسم بن حسین موسوی به‌تاریخ ۱۱۴۲؛ جلد: دو رو تیماج رو قرمز اندرون قهوه‌ای، ۲۲۷گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۸/۵سم [ف: ۱-۲۷]

۷۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۹۷۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: نورالدین مطهر بن حسین عبدالصمد عاملی، تا: شنبه ۲۴ صفر ۱۰۷۱ق؛ یادداشت‌هایی درباره «حدوث عالم» به‌تاریخ ۱۱۲۷ از «محمد اشرف بن عبدالحسیب حسینی»، و از «محمد باقر بن محمد تقی موسوی» با نقش مهرش، یادداشت «حسن علی بن میرزا محمد صادق مجلسی الماسی اصفهانی» به‌تاریخ ۱۲۹۰ در باره حسن مطالعه کتاب و نقش مهر او، در پایان نسخه زایجه‌هایی و یک نسخه دارویی و سیاهه هزینه؛ تملک: «محمد معصوم بن سید علی حسینی عاملی» با نقش مهرش، «محمد مؤمن حسینی»؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوا و میشن سرخ شبرنگ ضربی، ۲۰۸گ، ۱۱ سطر (۱۰/۵×۱۷)، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۱۴-۲۶۴]

۷۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۷۶۲/۱

خط: نسخ، کا: محمد زمان بن قوچ احمد سمنانی، تا: پنج‌شنبه ۲۸ جمادی الاول ۱۰۷۲ق؛ مصحح، محشی، توسط کاتب نسخه با نسخه حاج رضا قلی مشهدی مقابله شده و این کار غره ربیع الاول ۱۱۰۲ در مشهد پایان یافته است؛ جلد: تیماج قرمز عطف تیماج قهوه‌ای، ۲۰۲گ (۱پ-۲۰۳ر)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۱۷-۳۱۰]

۷۶. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۰۰

آغازو انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالجبار بن سید شاه علی حسینی عاملی، تا: سه‌شنبه اول جمادی الاول ۱۰۷۳ق؛ در شوال ۱۰۸۱ مقابله شده است، مصحح، محشی، دارای بلاغ؛ جلد: چرم زرد مائل به سیاه، ۱۸۲گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۹×۳۲/۵سم [مؤید: ۱-۱۱۲]

۷۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۶۹۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** و هذا معنی العزة و الذریة و السلالة فی لغة العرب و نسئل الله التوفیق للصواب فی جمیع الامور برحمته.

جلد ۱-۲، از ابتدای کتاب تا حدیث ثقلین؛ خط: نسخ، کا: مسعود بن رکن الدین عقیل حسینی کاشانی، تا: سه‌شنبه سلخ ذیحجه ۱۰۷۵ق؛ مصحح، مقابله شده؛ واقف: حاج محمد ایرانی مجرد، بهمن ۱۳۵۰؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج خرمائی، ۹۴گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۴/۶×۲۵/۴سم [ف: ۱۴-۴۵۴]

۷۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۱۰۴

آغاز: حوضه و انه یدل جمیع المسلمین بهما علی الحجة الواضحة؛ **انجام:** برابر

جلد ۱-۲؛ خط: نسخ، کا: شاه محمد بن محمد مؤمن دشت بیاضی قاینی، تا: ۱۰۷۵ق؛ افتادگی: آغاز و وسط؛ مصحح، مقابله شده؛ واقف: آقای رمضانعلی شاکری، دیماه ۱۳۷۰؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۲۸۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۱۴-۴۵۵]

۷۹. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: ۱۷۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ زیبا، کا: محمدشفیع بن مرتضی، تا: پنج‌شنبه ۲۶ ذیقعده ۱۰۷۵ق؛ دارای سرلوح و کتیبه، مجدول، مذهب، دارای بلاغ؛ مهر: واقف «العبد ابوصالح الرضوی» (بادامی)؛ واقف: ابوصالح رضوی (بانی مدرسه)، رجب ۱۰۸۳ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: سوخته ضربی داربا ترنج و سرترنج، ۲۳۷گ، ۲۵ سطر (۷/۵×۱۸)، اندازه: ۱۵×۲۷سم [ف:-۱۵۵]

۸۰. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱

خط: نسخ، کا: محمد علی بن مهرعلی مقیم سین برخوار، تا: غره محرم ۱۰۷۷ (پایان جزء اول)، ۲۹ محرم ۱۰۷۷ (پایان کتاب)؛ مصحح، محشی، یادداشتی در مقابله کتاب با نسخه‌ای به خط محمد بن محمد بن حسن طویل حلی صفار ساکن واسط به سال ۳۳۳ (؟)، یادداشت مقابله‌ای در نجف اشرف به سال ۱۰۶۵؛ وقف‌نامه کتاب از حسین فرشید مدیر روزنامه دنیای امروز که ۹۰ جلد از کتاب‌های پدرش شیخ علی فقیه فریدنی را به سال ۱۳۳۵ وقف نموده؛ واقف: حسین فرشید، ۱۳۳۵؛ جلد: تیماج قرمز با سر طبل.، ۲۲۵گ، اندازه: ۲۰×۲۵سم [ف: ۱-۱۳]

اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰

همان نسخه بالا [نشریه: ۱۱-۹۱۲]

۸۱. قم؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۲۸

خط: نسخ، کا: فضل الله بن حسین نائینی، تا: صفر ۱۰۷۸ق؛ مجدول، دارای سرلوح؛ تملک: محمود بن حاج محمد عبدالهادی به‌تاریخ ۱۲۲۹، محمد تقی بن محمد بن حسین تبریزی ممقانی (حجة الاسلام نیر) به‌تاریخ ۱۲۸۸؛ جلد: تیماج قرمز ضربی، ۲۰۶گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲/۵سم [ف: ۲۸]

۸۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۸۰۰

خط: نسخ، کا: فضل الله بن حسین نایینی، تا: ۱۰۷۸ق؛ تملک: علی نقی بن محمد علی حسینی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج آلبالویی زرکوب مقوایی درون مشکی با لولا و پوشه پارچه سبز، ۲۴۲گ، ۱۹ سطر (۸×۱۳)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱۶-۳۶۳]

۸۳. قزوین؛ میر حسینا قزوینی؛ شماره نسخه: ۱۵۲

خط: نسخ، کا: محمد زمان سلطانیوی، تا: شنبه ۲۰ شوال ۱۰۷۹ق، جا: قزوین؛ تملک: محمد شفیع بن بهاء الدین محمد حسینی در جمادی الثانی ۱۱۱۰؛ تاریخ وقف: ۱۲۵۵ [نشریه: ۶-۳۴۸]

۸۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۳۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد حکیم بن محمد معصوم رضوی دلیجانی،

تا: رجب۱۰۷۹ق؛ واقف: نائینی، مرداد ۱۳۱۱؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج زرشکی، ۲۴۲گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۶سم [ف: ۵-۲۶۶]

۸۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۳۱-۲/۵۱

آغاز و انجام: برابر

از اول تا آخر؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: اواخر ربیع الثانی ۱۰۷۹ق؛ مصحح، محشی، نوشته ای از صدیق الممالک (محمد بن عبدالله النوری اصلاً و التبریزی مولداً و الطهرانی مسکناً و صدیق الممالک لقباً و رئیس دفاتر وزراة الخارجه منصباً، در آخر جزو اول به تاریخ ۱۳۰۹ و در آخر نسخه به تاریخ ۱۳۱۱ آمده و یادآور شده که اکثر حواشی به خط وی است؛ مهر: «صدیق الممالک رئیس وزرات امور دول خارجه» (مربع)، «صدیق الممالک» (بیضی)، «محمد بن عبدالله» (بیضی)؛ جلد: تیماج، سرخ، ضربی، ترنج باسر، مجدول، ۲۰۶گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۴/۵سم [ف: ۱-۴۷۰]

۸۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۸۳۳

آغاز: برابر

خط: شکسته نستعلیق خوب، بی‌کا، تا: ۱۰۸۰ق؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: سمرقندی آبی، جلد: میشن، ۲۷۶ص، ۱۹ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۱-۲۰۷]

۸۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۲۵۷

انجام: برابر

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: دوشنبه ۲۰ جمادی الاول ۱۰۸۰ق؛ مهر: «محمد شفیع محمد شفیع = پیامبر شفیع محمد شفیع» (بیضی)، «محمد رضا الموسوی»؛ کاغذ: ترمه اصفهانی نخودی، جلد: مقوایی رویه تیماج سرخ، آستر ابری، عطف چرم مشکی، ۳۳۵گ، ۱۹سطر (۵/۵×۱۲)، اندازه: ۹/۵×۱۷سم [ف: ۱۱-۶۶۴]

۸۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۸۴۶

خط: نسخ، کا: ابو ابراهیم محمد جعفر بن عضنفر بن جعفر خرم آبادی ساکن مسجد کبیر عباسی در اصفهان، تا: جمعه ۱۴ محرم ۱۰۸۰ق؛ مصحح؛ مهر: «محمد باقر بن محمد تقی الموسوی» (بیضی)، «با محسن قد اتاک المسیء»؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۴۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۲۰-۱۹۲]

۸۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۳۹۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ملک علی بن محمد قاسم طالقانی، تا: ۱۰۸۰ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج یک‌لا، عنابی، ساده، ۲۴۳گ، ۲۱سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۹-۴۱۴]

۹۰. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۴۳۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** فخصه الله بذلک لیکون حجة الله البالغة علی عباده و شاهده علی خلقه قد تم

خط: نسخ خوانا، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۳ ذیقعده ۱۰۸۰ق؛ جلد: تیماج مشکی سوخت با ترنج با سر لچکی با نقش گل و بوته، ۴۲۴گ، ۱۹سطر، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۱-۳۶۷]

۹۱. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۴-ک/۲۰۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ ریز، کا: محمد مدانیانی کربلائی میرزا، تا: ۱۰۸۱ق؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: مقوا با تیماج سرخ ضربی، ۲۲۳گ، ۲۲ سطر (۹×۱۷)، اندازه: ۱۶/۵×۲۵ سم [ف: ۱-۱۷۶]

۹۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۴۴۷

خط: نسخ، کا: ابو طالب بن محمد هاشم بن عبدالله حسینی الفتال، تا: یک‌شنبه ۹ رجب ۱۰۸۱ق؛ مصحح، دارای علامت بلاغ، کاتب روی برگ اول می‌نویسد که این نسخه را با شش نسخه مقابله نموده، با نسخه عالیحضرت استاد و سید مخدوم سید عبدالکریم و مولانا علی رضا تجلی و حاجی محمد باقر بن حاج خلیل و میرزا محسن بن نصیر گیلانی و شیخ عبد النبی؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۳۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۱۹/۵سم [ف: ۹-۲۳۹]

۹۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۰۲۳-ف

تصویر دو نسخه است از برلین: ۱. Pm55 کا: عبدالله بن علی رضای خادم نجفی، تا: رجب ۱۰۸۲ق، جا: اصفهان؛ ۲. Pm465 تا: نزدیک ۱۰۰۰ [فیلمها ف: ۳-۱۹۲]

۹۴. قائن؛ مدرسه جعفریه؛ شماره نسخه: ۵۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** وقال عزوجل کبر مقتاً عندالله وعند الذین آمنوا

خط: نسخ، کا: محمد بن غیاث الدین مشهدی، تا: ۱۹ شوال ۱۰۸۲ق؛ مصحح، محشی، دارای علامت بلاغ، چند یادداشت متفرقه در حالات سلاطین صفوی و چند تاریخ تولد به سال‌های ۱۰۵۵ و ۱۰۸۴ و۱۰۸۵؛ تملک: «محمد علی بن محمد باقر قائنی» در سال ۱۱۸۲؛ جلد: پارچه‌ای مشکی عطف تیماج کرمی، ۳۱۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم [کتابخانه‌های قائن: ف:-۵۱]

۹۵. قوچان؛ مدرسه عوضیه؛ شماره نسخه: ۱۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد علی بن طبسی، تا: سه‌شنبه سلخ صفر ۱۰۸۲ق؛ مصحح، دارای علامات بلاغ؛ جلد: تیماج سرخ، ضربی، ترنج با سر، ۲۱۴گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف]

۹۶. میبد؛ مخطوطات و اسناد میبد؛ شماره نسخه: ۱۵

خط: نسخ، کا: حسین بن منصور سبزواری، تا: ۱۰۸۳ق، جا: مشهد؛ مجدول، دارای سرلوح زرین؛ وقف نسخه توسط محمد داود بر اولاد ذکور خود به همراه مهر «لا اله الا الله الملک الحق المبین عبده داود» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی دو رو، داخل قرمز، لته پشت افتاده، ۲۶۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲/۵سم [ف: ۲۲]

۹۷. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۸۸۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا:جمعه ۱۵ شعبان ۱۰۸۳ق؛ مصحح، مذیل به یک صفحه در ارقام انگشتان به عنوان مثال انگشتان خنصر و بنصر

و وسطی از دست راست برای آحاد و از چپ برای آحاد الوف؛ واقف: حاج آقای غیاثی، ۱۳۳۷؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج عنابی ضربی با ترنج و سرترنج.، ۲۷۱گ، ۱۹ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۸/۵×۲۵سم [ف: ۵-۲۸۱]

۹۸. اهواز؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: بدون شماره

کا:جلال الدین بن شمس الدین،تا:۱۰۸۳ق [میراث اسلامی: ۵-۵۸۸]

۹۹. مشهد؛ مدرسه آیة الله خوئی؛ شماره نسخه: ۳۹۱

جزء نخست؛ کاتب: فتح الدین محمد حسین شوشتری، تا: ۱۰۸۴ق [اوراق عتیق: ۱-۲۵۰]

۱۰۰. مشهد؛ حیدری؛ شماره نسخه: ۱۱

کا: جعفر بن غازی رازی، تا: اواخر دهه اول رجب تا ۲۲ شعبان ۱۰۸۴ق [اندیشه حوزه: س۲، ش۷-۲۱۱]

۱۰۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۶۹۶۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی رضا بن احمد طالقانی، تا: ۱۰۸۵ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج ضربی [رایانه]

۱۰۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۹۹۵۱

بی‌کا، تا: ۱۰۸۵ق، خریداری از امرالله صفری [رایانه]

۱۰۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۷۰۳

خط: نسخ، کا: ملاحق وردی بن طهماسب طالقانی، تا: سه‌شنبه ۱۰ شوال ۱۰۸۵ق (پایان جزءاول)؛ مصحح؛ تملک: «نعمت الله حسینی»؛ جلد: تیماج مشکی ضربی، ۲۷۴گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۱۷۳]

۱۰۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۶۳۴۰

خط: نسخ، کا: ملک علی بن محمد قاسم طالقانی، تا: ۱۰۸۶ق؛ مصحح؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی یک طرفه، ۱۶۲گ، ۲۰ سطر (۹×۱۷/۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۵/۵سم [ف: ۵-۴۴۸]

۱۰۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۲۲۳

آغاز: عن بينة و أشهد انه ليس لمؤمن و لا مؤمنة اذا قضى الله و رسوله أمراً أن يكون لهم الخيرة

خط: نسخ، کا: احمد بن محمد صفی الدین حسینی قمی، تا: جمعه ۲۷ ربیع الاول ۱۰۸۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی، مقابله نسخه و حاشیه‌های انتخاب شده همه را کاتب در روز یک‌شنبه ۱۴ محرم ۱۰۹۰ انجام داده است؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۵۰گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸×۳۱سم [ف: ۶-۲۱۲]

۱۰۶. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۷۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۸۶ق؛ از روی نسخه نوشته در ۶۶۷؛ تملک: عنایت الله بن حاج محمد زمان شوشتری کرکری در ۲۳ ربیع الثانی ۱۱۳۳؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ مقوایی، ۲۶۲گ، ۲۱ سطر (۱۰/۵×۱۸/۵)، قطع: رحلی، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف:-۴۶۱]

۱۰۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۰۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد سبزواری، تا: ۱۰۸۷ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج [الفبائی: ۴۷۱]

۱۰۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۶۵۶

آغاز و انجام: برابر

جلد ۱-۲؛ خط: نستعلیق، کا: محمد کاظم بن محمد صادق، تا: ۱۵ ذیقعده ۱۰۸۹ق؛ مصحح، مقابله شده؛ واقف: سید کاظم عصار، دیماه ۱۳۵۴؛ کاغذ: آهار و مهره نخودی، جلد: تیماج عنابی لبه‌دار، ۱۵۸گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۱۴-۴۵۲]

۱۰۹. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۵۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۷ صفر ۱۰۹۰ق؛ مجدول؛ مهر: محمد صادق الحسینی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۱۵گ، ۲۲ سطر (۹/۵×۱۸/۵)، قطع: وزیری، اندازه: ۱۶×۲۵/۵سم [ف:-۴۶۲]

۱۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۶۷۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** فلما بلغ إلى آخرهم قال الثانى عشر الذى يصلى عيسى بن مريم عليه السلام خلفه، عليك فسنة و القرآن الكريم هذا آخر جزء من كتاب كمال الدين و تمام النعمة.

جلد ۱؛ خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: ۱۰۹۲ق؛ مصحح، محشی، مجدول؛ مهر: «یا علی» (بیضی)، «لا إله إلا الله الملك الحق المبين عبده محمد إسمعيل»(مربع)؛ هبه «میرزا اسدالله، آقا زاده»؛ تملک: «احتشام الملک» در ماه شعبان سال ۱۲۸۷ و مهر بیضی وی؛ کاغذ: سمرقندی، آهار مهره، جلد: تیماج حنایی، ۲۲۹گ، ۱۵ سطر (۸/۵×۱۷/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۶سم [ف: ۲۹-۴۵۵]

۱۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۳۸۷

آغاز و انجام: برابر

جلد ۱-۲؛ خط: نسخ، کا: میرزا محمد بن میر ملک جاجرمی، تا: ۱۰۹۲ق؛ مصحح، مقابله در ۱۴ ربیع الاول ۱۰۹۲، دارای بلاغ؛ واقف: محمد رفیع طبسی، تیرماه ۱۳۶۶؛ کاغذ: آهاری نخودی، جلد: تیماج عنابی لبه دار ضربی با ترنج و سرترنج زرین، ۲۳۶گ، ۲۴-۲۶ سطر، اندازه: ۱۷/۳×۲۴/۸سم [ف: ۱۴-۴۵۲]

۱۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۶۹۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد ابراهیم موسوی قاینی فخرودی، تا: ذیحجه ۱۰۹۳ق؛ واقف: محمد رضوی، به وسیله تقی آقا مدرس رضوی، شهریور ۱۳۱۷؛ کاغذ: نباتی، جلد: تیماج خرمایی، ۲۳۴گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۵-۲۶۷]

۱۱۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۰۲۴-ف

نسخه اصل: هایدلبرگ Cod Heidorjent 287؛ کا: محمدمومن پسر استاد رجب جهرمی، تا: چهارشنبه ۱۳ جمادی الثانی ۱۰۹۵ق؛ با سماع روز ۲۷ رجب ۱۰۹۵ گویا برای همان جهرمی [فیلمها ف: ۳-۱۹۲]

۱۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۶۲۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ مشکول، کا: عباس بن عاشور هریسی، تا: دوشنبه شوال ۱۰۹۷ق، جا: تبریز، مدرصه صادقیه؛ محشی با رموز مختلف؛ واقف: حاج سید عبدالباقی آیت اللهی شیرازی، اسفند ۱۳۷۴؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی لبه‌دار با ترنج و سرترنج،۱۲۳گ،۲۱سطر،اندازه: ۱۹×۲۸/۵سم [ف: ۲۶-۹۶]

۱۱۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۹۲۶

آغاز و انجام: برابر

جلد ۲-۱؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مهر مالکیت: محمد رسول بن عبدالعزیز در ۱۳ صفر ۱۲۳۱ با نقش «محمد رسول الله»؛ واقف: سید فخرالدین صدر عاملی، در خرداد ۱۳۷۶؛ کاغذ: نخودی و بعضا حنایی آهار مهره، جلد: بیرون تیماج مشکی لبه‌دار با جدول زنجیره‌ای زرین و درون میشن عنابی، ۲۰۴گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۴سم [ف: ۲۶-۹۷]

۱۱۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۱۸۲۵

آغاز و انجام: برابر

جلد ۲-۱؛ خط: نسخ، کا: رضا، تا: ۲۷ ذیحجه ۱۱۰۰ق؛ مهر: «ابوالحسن بن علی الموسوی»؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۳؛ کاغذ: حنایی آهار مهره، جلد: تیماج فرنگی سرمه‌ای، ۲۶۵گ، ۲۷سطر، اندازه: ۱۱/۵×۲۲سم [اهدائی ف: ۲ اخبار۱-۱۳۳]

۱۱۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۴۰۵

آغاز: شاهق فلجاء الیه و وکل الله عزوجل به ملکاً یأتیه بطعامه؛

انجام: فسألوه ان یبیعها منهم بالف دینار فامتنع من ذلک فقالوا له

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول، و کمند؛ اهدایی: رهبری، تیر ۱۳۸۱؛ کاغذ: نخودی آهار مهره با روکش مومی، جلد: میشن عنابی با جدول زرکوب، ۱۵۳گ، ۱۵سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۵سم [اهدائی ف: ۲ اخبار۱-۱۳۴]

۱۱۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۳۸۸

انجام: خبر ادریس علیه السلام فی القری بما سال الله تعالی و مجیء ادریس علیه السلام الی کهف فی جبل

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ دارای کمند، مجدول، دارای سرلوح و کتیبه مذهب؛ مهر: «محمد قلیخان بهادر»؛ اهدایی: رهبری، تیر ۱۳۸۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج فرنگی، ۱۴۵گ، ۱۵سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۳/۵سم [اهدائی ف: ۲ اخبار۱-۱۳۵]

۱۱۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۴۳۲

آغاز: فبعنا شیئاً منهما بالف دینار فابی علیهم و سار عن قم فلما خرج عن رساق البلد الحق؛ **انجام:** و این یوجد مثل هذا ظنوا ان ذلک یوجد فی غیر آل

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ دارای کمند، مجدول؛ اهدایی: رهبری، تیر ۱۳۸۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج فرنگی، ۱۵۳گ، ۱۵سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۵سم [اهدائی ف: ۲ اخبار۱-۱۳۵]

۱۲۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۸۲ ط

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲ [مختصر ف:-۷۸]

۱۲۱. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۷۴۳۴

جزء اول؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱-۱۲؛ کاغذ ترمه؛ جلد: گالینگور، ۷۵گ، ۳۰ سطر (۱۱/۵×۲۲/۵)، قطع: رحلی، اندازه: ۱۹/۵×۳۱سم [ف: ۲-۲۶]

۱۲۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۳۶۱

آغاز و انجام: برابر

جلد ۱-۲؛ خط: نسخ، کا: نعمة الله بن فرج الله بن سلیمان بن محمد بن حرث منصوری، تا: اوایل قرن ۱۲؛ مصحح؛ واقف: سید محمد باقر سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن قهوه‌ای ضربی با ترنج و سرترنج، ۲۷۴گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۸سم [ف: ۱۴-۴۵۱]

۱۲۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۶۶۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد جعفر علیانی، تا: ۱۱۰۰ق؛ تملک: سید رضا استرآبادی؛ مهر: «العبد محمد الصادق»؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج ضربی مقوایی، ۲۷۲گ، ۱۹ سطر (۱۱/۵×۱۸)، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۲-۵۷۵]

۱۲۴. گلپایگان؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۰

انجام نسخه: کتاب الله وراء ظهورکم کانهم لا یعلمون و فی کتاب الله عز و جل

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ یا ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مجدول؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، پشت افتاده، ۱۴۳گ، ۱۸سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۸/۵سم [کتابخانه‌های گلپایگان: ف:-۳۵]

۱۲۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۶۶

آغاز: یحتاج الی شهود علی صحة دعواه و هم لم یقبلوا قول النبی (ص) فکیف یقبلوا دعواه لنفسه و تخلفه عن بیعة ابی بکر. الخ؛

انجام: فکان لک فی ذلک غنی الدهر فلما سمع الرجل الدهر منه.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: ترمه اصفهانی، جلد: مقوایی با کاغذ ابری عطف تیماج قرمز،۱۷۲گ،۲۳سطر(۱۱×۱۸)، اندازه: ۱۸×۲۹سم [ف: ۱-۳۳۵]

۱۲۶. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۷۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی، ۲۵ سطر (۱۷/۵×۷/۵) [ف:-۷۴۹]

۱۲۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۲۱۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: نو، ۳۱۶گ، ۱۸ سطر (۷/۵×۱۲)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۳/۵×۱۹سم [ف: ۱۶-۴۹۰]

۱۲۸. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه: ۳۲۶۱

جزء اول؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: ساغری ضربی مشکی، ۳۰۷ص، ۱۷سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱-۱۸۱]

۱۲۹. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۴۹۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: تیماج عنابی، ۳۴۴گ، ۱۸ سطر (۸/۵×۱۶)، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۲-۵۹۹]

۱۳۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۰۶۹
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۴ جمادی الاول ۱۱۰ق [مختصر ف:-۷۸]

۱۳۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۵۳۰۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ مقوا، ۲۲۷گ، ۲۱ سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۵-۴۴۸]

۱۳۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۶۳۰-۵۸/۸۰
آغاز: عن ابی المقدام عن جعفر بن محمد عن ابیه علیهم السلام قال اتیت جابر بن عبدالله فقلت اخبرنی عن حجة الوداع
خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۲۷۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۱-۴۷۲]

۱۳۳. خوی؛ گنجینه (موزه)؛ شماره نسخه: ۱۹
آغاز: و هذا الشکل قد ثبت بین الائمة و الانبیاء بالاسم و الصفة و النعت و الفعل؛ **انجام:** باب حدیث الرجال و ما یتصل به من امرالقایم ... فطال علی بعدهم الثواء ×× فاصبحت الغداة رهین
جلد اول و دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج با روکش مقوایی، ۲۱۱گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف]

۱۳۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۱۶۵-۳۶/۱۶۵
آغاز: فضائله خوفاً و اخفت اعداؤه فضائله حسداً و شاع له من بین هذین؛ **انجام:** و لاافرح لقلبی منه باب النهی عن تسمیة القائم (ع) باسمه حدثنا ابی رضی الله عنه
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوای، ۸۷گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱-۴۷۲]

۱۳۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۷۴۶/۱-۲۴/۴۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج سرخ لولادار، ۱۹۹گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۲۰×۲۶سم [ف: ۱-۴۷۱]

۱۳۶. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۳۰
خط: نسخ، کا: علی اصغر خادوم الشریعه، تا: پنج‌شنبه ۶ ربیع الثانی ۱۱۰۳ق؛ محشی با نشانه «فاضل تونی»؛ مالک فاضل تونی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۲۰۶گ، ۲۱ سطر (۱۱/۵×۲۱)، قطع: رحلی، اندازه: ۱۷×۲۹سم [ف:-۴۶۲]

۱۳۷. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۴۲۵
آغازو انجام: برابر
خط: نسخ، کا: ابن محمدرضا محمد جعفر ابهری، تا: ۱۱۰۵ق؛ مصحح؛ وقفنامه با مهر «عبده ابوالقاسم الحسینی» (بیضی) به سال شوال ۱۲۶۹؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۸۵گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف مخ: ۱-۱۹۸]

۱۳۸. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۰۳۰
آغاز: الذی له الاسماء الحسنی و الامثال العلیا و الحکمة البالغة و المشیة الکاملة النافذة و الارادة القاهرة لیس کمثله شی و هو السمیع البصیر؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمادی الثانی ۱۱۱۱ق (پایان جزء اول)؛ مصحح، محشی؛ تملک: محمدابراهیم با تاریخ ذیقعده ۱۲۳۸؛ جلد: تیماج سیاه سوخت مجدول گرهی، ۲۰۶گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف مخ: ۱-۱۹۹]

۱۳۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۹۹۴
خط: نسخ، کا: اسماعیل بن محمد قاسم، تا: ذیقعده ۱۱۲۰ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی مقوایی با برگردان، ۲۱۸گ، ۲۴ سطر (۱۲×۵۱)، اندازه: ۱۹/۵×۲۸/۵سم [ف: ۸-۶۰۳]

۱۴۰. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۵۳۰۱
خط: نسخ، کا: محمد مجیب بیرجندی قاینی، تا: ۱۱۳۷ق، هنگام حمله افغان؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای مقوایی، ۱۰۸گ، ۲۶ سطر (۱۰×۲۰)، اندازه: ۱۶×۲۷سم [ف: ۵-۴۴۸]

۱۴۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۴۲۹
خط: نسخ، کا: محمد صادق، تا: شعبان ۱۱۴۲ق؛ کاغذ: کاغذ ترمه، جلد: میشن سیاه ضربی، ۱۸۹گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۸/۲×۲۵سم [ف: ۱-۴۴۵]

۱۴۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۰۱۲-۲۵/۱۰۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و الداعی الی الله عزوجل و الذنوب عن حرم الله الامام المطهر من الذاب المبری من العیوب مخصوص بالعلم موسوم بالحلم نظام الدین و عز المسلمین و غیظ المنافقین
کا: علی بن حیدر حسینی، تا: جمادی الثانی ۱۱۴۴ (پایان جلد اول)؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ضربی جدول دار، ۳۲۰گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف: ۱-۴۷۲]

۱۴۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۳۲۹
خط: نسخ، کا: عبدالصمد بن سلیمان بن منصور بن یوسف حسینی موسوی بربوری بحرینی، تا: سه‌شنبه سلخ رجب ۱۱۶۵ق، جا: بصره؛ سطرها چلیپا و راسته؛ تملک: یوسف بن خلیفة بن علی بن عبدالله بن محمد دارمی مجاشعی تمیمی احسائی به‌تاریخ شعبان ۱۲۲۴، یدالله بن ترکی کعبی عامری؛ جلد: مقوایی عطف تیماج مشکی، ۱۴۵گ، مختلف السطر، اندازه: ۲۲×۳۱سم [ف: ۲۶-۲۷۴]

۱۴۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۴۵۰
خط: نسخ، کا: فضل الله بن محمد حسینی، تا: رجب ۱۱۹۱ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سرخ، ۱۹۳گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۴/۴سم [ف: ۱-۴۴۵]

۱۴۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۶۲/۵-۴/۱۳۲
آغازو انجام: برابر
خط: نسخ، کا: ابن ابراهیم قبانچی، تا: دهه آخر رجب ۱۲۲۳ق؛

دارای علامت بلاغ؛ ۱۵۷گ، ۲۶ سطر [ف: ۱-۴۷۱]
۱۴۶. کاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه: ۱۱۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ تملک: تملکی با تاریخ ۱۲۳۷ق، آخوند ملا محمد باقر ابهری؛ جلد: تیماج مجدول ضربی، ۱۹۱گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف]
۱۴۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۸۳۴
آغاز: برابر
خط: نسخ خوب، کا: عبدالکریم کهدوئی یزدی، تا: ۱۲۳۸ق؛ مجدول به طلا؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: ساغری مشکی، ۲۷۹ص، ۲۰ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۱-۲۰۷]
۱۴۸. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۲۰۲۳-عکسی
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ پیش از ۱۲۴۴ق که تاریخ مهری است؛ ۷۲۹ص، ۱۷ سطر (۱۱/۵×۲۰)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [عکسی ف: ۱-۳۶]
۱۴۹. بشرویه؛ امیرالمؤمنین؛ شماره نسخه: ۱۴۲
آغاز: حذو النعل بالنعل و القذة بالقذة قوله عزوجل و واعدنا ... و اتممناها بعشر فتم میقات ربه اربعین لیلة و قال موسی لاخیه هارون ... و استعبد الله الملائکة بالسجود لآدم؛ **انجام:** قال ارید اصحابا یدوم عهدهم و بقوالی و یبقی لی اخوتهم و ... الموت و لا یمنعهم البلی صحبتی
از روایاتی درباره قائم (ع) تا اواخر قصه بلوهر و بوذاسف؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ جلد: مقوای لایی با عطف پارچه، ۲۵۱گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۴سم [ف]
۱۵۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۲۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: عبدالله بن حسین بن حسن بن حسین حسینی موسوی بحرانی، بی‌تا؛ دارای دو سرلوح، مجدول؛ واقف: نائینی، مرداد ۱۳۱۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج زرشکی، ۳۴۵گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۸×۳۱سم [ف: ۵-۲۶۷]
۱۵۱. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۱۰۴
خط: نسخ جلی، بی‌کا، بی‌تا؛ از موقوفات شهید؛ جلد: تیماج روغنی، پشت جلد اسلیمی با نقش گل و بوته مرصع، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۸/۵سم [ف:-۶۲]
۱۵۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۹۵۲
آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی محمد و اله الطاهرین ... ان الذی دعانی الی تصنیفی هذا انی لما قضیت و طری من زیارة مولانا الامام ابی الحسن علی بن موسی الرضا (ع)؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، با سر لوح؛ کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: تیماج حنایی مقوایی ضربی ترنج و سرترنج، ۲۸۲گ، ۲۱ سطر (۷/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۴-۵۷]
۱۵۳. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۷۳۰
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۳۱۵گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۹×۲۳سم [ف: ۱-۲۰]
۱۵۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۰۶
آغاز: بسمله و به نستعین الباب الاولی فی عیبه ادریس علیه السلام؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج ضربی [الفبائی: ۴۷۱]
۱۵۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۰۹
آغازو انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج ضربی [الفبائی: ۴۷۱]
۱۵۶. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲-غ/۲۴۴
انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی نازک شکری، جلد: مقوا با کاغذ ابری، ۳۱۶گ، ۱۹ سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۳×۲۲/۵سم [ف: ۱-۲۱۹]
۱۵۷. اهواز؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: بدون شماره
کا: صدر جهان تفرشی، بی تا [میراث اسلامی: ۵-۵۸۸]
۱۵۸. مشهد؛ مدرسه باقریه؛ شماره نسخه: ۲۶۶
جلد ۱ و ۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ واقف: آخوند ملا آقا علی هذه المدرسة، ربیع الأول ۱۳۲۲ق؛ ۲۵ سطر (۷/۵×۱۸/۵)، قطع: مستطیلی [تراثنا: س۶ش۳-۱۰۶]
۱۵۹. قزوین؛ فحول قزوینی؛ شماره نسخه: بدون شماره
بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام [فحول قزوینی: ف:-۷]
۱۶۰. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه: ۳۰
خط: نسخ، کا: یار علی شبستری، بی تا [ف:-۳۶]

● اکمال الدین و اتمام النعمة (ترجمه) / حدیث / فارسی
ikmāl-ud dīn wa itmām-un ni‘ma (t.)
اردکانی، احمد بن محمد ابراهیم، ۱۱۷۵-۱۲۳۸؟ قمری
ārdakānī, ahmad ebn-e mohammad ebrāhīm (1762-1823)

وابسته به: اکمال الدین و اتمام النعمة = کمال الدین و تمام النعمة فی اثبات الغیبة و کشف الحیرة؛ شیخ صدوق، محمد بن علی (۳۱۱-۳۸۱)
اهداء به: محمد ولی میرزا (حکمران یزد) و فتح علی شاه قاجار.
تاریخ تألیف: جمعه ۲۰ صفر ۱۲۳۷ق؛ محل تألیف: یزد
ترجمه‌ای است از کتاب «اکمال الدین» شیخ صدوق. همین مترجم برای همین حاکم بخش‌های از کتاب «عوالم العلوم» بحرانی را با عنوان «سرور العارفین» ترجمه نموده است.
آغاز: اللهم عرفنی نفسک فانک ان لم تعرفنی نفسک لم اعرفک

اللهم عرفنی نبیک ... و بعد چنین گوید محتاج برحمت خداوند غنی احمد بن محمد الحسینی عفی عنهما بالولی و النبی ک در این اوان سعادت قران

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۸۲۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و آن خدیو بیهمال را در دنیا و آخرت در ظل حمایت خود بدارد فانه علی کل شی قدیر و بالاجابة جدیر و صلی الله علی محمد و آله الطیبین المعصومین و رحمة الله و برکاته.

جلد اول ترجمه و تا آخر «باب سی و یکم در ذکر نوادر کتاب مفضل بنی عمر روایت کرده است» را شامل است؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: جمعه ۲۰ صفر ۱۲۳۷ق، جا: یزد؛ در اول نسخه دستخط و تملک محمد ولی میرزا وی با عبارت: «این کتاب را جناب آقا سید احمد اردکانی جهت این مهجور ترجمه کرد از عربی به فارسی و بخط خود جناب مشارالیه می‌باشد و در ۱۲۳۷ ترجمه تمام شد. در سال اول حکومت سامی یزد که ۱۲۳۶ باشد شروع کرد و تمام این کتاب را مطالعه کردم محمد ولی نوکر علی و غلام شاه فتحعلی شاه قاجار» با مهر «عبده الراجی محمد ولی» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۷۶گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۶-۳۰۴]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۲۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج حنایی ضربی مقوایی با ترنج، ۲۱۲گ، ۱۹سطر(۱۱×۲۱)، اندازه: ۱۸×۳۰سم [سنا: ف: ۱-۳۲۱]

● **اکمال الدین (ترجمه)** / حدیث / فارسی

وابسته به: اکمال الدین و اتمام النعمة = کمال الدین و تمام النعمة فی اثبات الغیبة و کشف الحیرة؛ شیخ صدوق، محمد بن علی (۳۱۱-۳۸۱ق)

ترجمه تحت اللفظی از کتاب «اکمال الدین و تمام النعمه» شیخ صدوق است.

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۶۷۷/۲

آغاز: پدر من زید بن عمر و بدان حال بوده است که شنید و معلوم تو شده است اگر تولا دریافتی ایمان آوردی به تو موجودی از داستان خالد بن اسید طلیق یا طلیف بن سفیان تا روایت امام حسین (ع) درباره غیبت امام عصر (عج) می‌باشد.

مترجم در شناسنامه «ظ سید علی بن محمد بن اسدالله امامی» ثبت شده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز و وسط و انجام؛ واقف: سید سعید طباطبایی، ۱۳۳۲؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: مقوا، رویه گالینگور دارچینی، عطف و گوشه تیماج قهوه‌ای، ۶۶گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۵-۹۴]

● **اکمال الدین (منتخب)** / حدیث / عربی

ikmāl-ud dīn (mn.)

وابسته به: اکمال الدین و اتمام النعمة = کمال الدین و تمام النعمة فی اثبات الغیبة و کشف الحیرة؛ شیخ صدوق، محمد بن علی (۳۱۱-۳۸۱ق)

قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۴۸۲

آغاز: قال الشیخ الفقیه ابو جعفر انا ذات لیلة افکر؛ **انجام:** و قال کبر مقتاً عندالله ... تم هذا المنتخب من کتاب اکمال الدین.

آثار و اخباری که راجع به غیبت حضرت ولی عصر (عج) روایت شده و همچنین طول عمر و غیبت گروهی از انبیاء و بزرگان دین را شرح داده است؛ خط: نسخ، کا: زاد ندر علی بیک ترکمان متولی شاه صفی (که در دارالمؤمنین قم مدفون است)، تا: ۲۱ ذیقعده ۱۰۸۴ق، جا: لاچین خانه زاد ندر علی بیک ترکمان؛ ۱۱۲گ، ۱۹سطر، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۱-۲۷۲]

● **اکمال الدین و اتمام النعمة (منتخب)** / حدیث / عربی

ikmāl-ud dīn wa itmām-un ni'ma (mnx.)

وابسته به: اکمال الدین و اتمام النعمة = کمال الدین و تمام النعمة فی اثبات الغیبة و کشف الحیرة؛ شیخ صدوق، محمد بن علی (۳۱۱-۳۸۱ق)

اختصار و انتخاب «اکمال الدین و اتمام النعمه» شیخ صدوق در امر غیبت ولی عصر (ع) است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۷۰۰

آغاز: بسمله. حمدله قال الشیخ الفقیه محمد بن علی ... بن بابویه القمی ... ان الذی دعانی الی تألیف کتابی انی لما قضت وطری؛ **انجام:** و من بعده من ولده الائمة ... یا محمد ان الله جل اسمه یقرئک

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۲؛ کاغذ: نخودی آهار مهره کشمیری، ۴۲گ، ۲۱سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [اهدائی ف: ۲اخبار۱-۱۳۶]

● **اکمال الریاضی** / ریاضیات

ikmāl-ur rīyāḍī

تبریز؛ ثقة الاسلام؛ شماره نسخه: بدون شماره

در تحریر کتاب الاستکمال که تألیف المؤتمن بالله ابوعامر یوسف بن المقتدر بالله ابی جعفر احمد بن المستعین بالله سلیمان بن محمد بن هورالجذامی السرقسطی است؛ کا: شیخ عبدالله پسر شیخ رومی، تا: ۱۰۹۸ق، جا: اردبیل؛ دارای سرلوح [نشریه: ۷-۵۳۱]

● **اکمال العبادات** = **رساله عملیه** / فقه / فارسی

ekmāl-ol ʻebādāt = r.-ye ʻamalīye

حسینی دری، حسن، ق۱۴ قمری

hoseynī-ye darī, hasan (- 20c)

تاریخ تألیف: ۴ ربیع الاول ۱۳۲۵ق

فقه فتوائی است نسبتاً مفصل با اشاره به بعضی ادله مسائل و روایات مربوط به آنها، در دو «مقدمه» در احکام آبها و طهارت و یک «مقصد» در عبادات. نسخه حاضر مشتمل بر دو مقدمه و مقصد در احکام صلاة، و صلاة مسافر به صورت رساله‌ای جداگانه در پایان این نسخه ضمیمه شده است. صلاة مسافر آن یازدهم ذیقعده ۱۳۲۸ پایان یافته است.

۱. قم؛ مهدوی (کتابخانه)؛ شماره نسخه: بدون شماره

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... این رساله ایست در عبادات مشتمل بر یک مقصد و دو مقدمه

نام مؤلف به استناد نسخه ش ۱۶۷۲ مرکز احیاء ذکر شد؛ کاتب = مؤلف، تا: ۱۴ ذیقعده ۱۳۲۸ق [تراثنا: س۱۸ش۱و۲-۲۱۹]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۶۷۲

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... الحمد لله الذی هدانا لهذا ... این رساله‌ای است در عبادات مشتمل بر یک مقصد و دو مقدمه

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قرمز، ۲۴۶گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۵-۸۶]

● اکمال تهذیب الکمال فی اسماء الرجال / رجال / عربی

ikmāl-u tahd̲īb-il kamāl fī asmā'-ir rijāl

وابسته به: تهذیب الکمال فی اسماء الرجال؛ حافظ مزی، یوسف بن عبدالرحمن (۶۵۴-۷۴۲)

رجالی را که در سندهای احادیث اهل سنت واقعند و بیان آنها از جمال الدین یوسف بن زکی مزی مؤلف «تهذیب الکمال» فوت شده، با ذکر طریق‌های اسناد آنها بیان کرده است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۶۷

نسخه اصل: کتابخانه فیض الله افندی- استانبول ۱۳۷۸. از جزء ۱۰۲ تا ۱۸۸ و دیگر اجزاء متفرقه می‌باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱ محرم ۷۵۱ق؛ مصحح؛ مهر: وقفنامه فیض الله افندی (بیضی)؛ واقف: فیض الله افندی؛ ۹۸۲ص [عکسی ف: ۲-۶۲]

● الإکمال فی تکمیل إصلاح العمل = إکمال الإصلاح / فقه / عربی

al-ikmāl fī takmīl-i iṣlāḥ-il ʻamal = ikmāl-ul iṣlāḥ

طباطبائی، محمد بن علی، ۱۱۸۰؟-۱۲۴۲ قمری

tabātabā'īī, mohammad ebn-e ʻalī (1767-1827)

وابسته به: الاصلاح و فیه الفوز و الفلاح = اصلاح العمل؛ طباطبائی، محمد بن علی (۱۱۸۰-۱۲۴۲)

کتابی است در تکمیل کتاب «اصلاح العمل» یا «الاصلاح و فیه الفوز و الصلاح» همین مؤلف. سید شفیع جاپلقی در کتاب روضه بهیه این اکمال را نیز به استادش سید محمد مجاهد نسبت داده است. در حواشی چند برگ از جمله برگ‌های ۳۳۲ و ۳۷۷ ظاهراً به این نام تصریح شده «کتاب زکوة از اکمال باید ۲ مرتبه نوشته شود» «کتاب صوم باید دو مرتبه نوشته شود ... کتاب اکمال الاصلاح». آیة الله مرعشی نجفی (ره) نیز در برگ آغاز این نسخه، اکمال را از همان سید مجاهد دانسته‌اند با این عبارت: «اکمال اصلاح العمل للعلامة السید محمد المجاهد لم یطبع بعد و فی هوامشه حواشی من المؤلف (المصنف) بخطه الشریف». لازم به یادآوری است این نسخه در موارد بسیاری عیناً همان کتاب الاصلاح می‌باشد و در مواردی اندک با الاصلاح هخوانی ندارد. [الذریعة ۲۸۱/۲و ۱۷۰/۲]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۷۴۴

آغاز: المختار من عدم جواز الرجوع حیث لاحرج فی البقاء اذا کان المجتهد الثانی ... کتاب الطهارة و هی لغة النزاهة و النظافة کما صرح به جماعة و قد اختلف العبارات فی تعریفها شرعاً؛

انجام: و لافرق فی جمیع ما ذکر بین السعی و الحج ... » نوشته نیست

جلد نخست و تا بخشی از مسائل حج؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مقابله شده با نشان «بلغ قبالاً» و «بلغ»، محشی برخی به خط مؤلف با نشان «منه عفی الله عنه»، مصحح؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مشمع قهوه‌ای، عطف: تیماج سرمه‌ای، ۴۰۵گ، ۱۷سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۳۴-۷۲۵]

● الاکمال فی رفع الارتیاب / رجال / عربی

al-ikmāl fī rafʻ-il irtīyāb

ابن ماکولا، علی بن هبة الله، ۴۲۱-۴۷۵ قمری

ebn-e mākūlā, ʻalī ebn-e hebat-ol-allāh (1031-1083)

تاریخ تألیف: از شب شنبه ۲ صفر ۴۶۴ تا روز سه‌شنبه ۱۶ شوال ۴۷۰

چاپ: حیدر آباد، دائرة المعارف العثمانیة، نشره عبدالرحمن بن یحیی المعلمی، الطبعة الاولی، صدر منها اربع مجلدات، ۱۹۶۲-۱۹۶۵م؛ بیروت، محقق: نایف العباس، چاپ اول، جزء ۷، ۴۶۴ص، ۱۳۹۵ق.

شرح و حواشی:

۱- الاستدراک = ذیل اکمال الکمال = اکمال الاکمال؛ ابن نقطه، محمد بن عبدالغنی (۵۷۹-۶۲۹)

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۸۶-ف

نسخه اصل:اسعد افندی ش ۹۰۳. جلد ۲؛ خط: نسخ، کا: محمد بن

ابراهیم بن حسین بن محمد داد گلپایگانی، تا: سه‌شنبه ۱۶ جمادی الثانی ۵۴۹ق؛ با سماع ۵۴۲ و قرائت ۶۰۶ [فیلمها ف: ۱-۲۸۶]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۸۵-ف

نسخه اصل: راشد افندی ش ۱۰۵۹. جلد ۱ و ۲؛ خط: نسخ، کا: علی بن ابراهیم بن علی سنجاری، تا: ۱۷ ربیع الاول ۶۳۲ق؛ ۱۷۹گ، ۲۱ سطر [فیلمها ف: ۱-۲۸۶]

● الاکمال فیما حکمه أن یکون من الثلث و ما حکمه أن یکون من رأس المال / فقه / عربی

al-ikmāl fīmā ḥukm-u-hu ’an yakūn min-aṯ ṯulṯ wa mā ḥukm-u-hu ’an yakūn min ra’s-il māl

صقلی، عبدالحق بن هارون

seqellī, ‘abd-ol-haqq ebn-e hārūn (-)

در حکم آنچه از حقوق شرعیه باید از اصل اموال میت پرداخته شود و آنچه از ثلث وی. این بحث تکمله‌ای است بر بحثی که مؤلف در کتاب دیگر خود «النکت و الفروق» به طور اختصار آورده و در اینجا با تفصیل بیشتری در دو «باب» دارای چند «فصل» بیان شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۲۶۷/۲

آغاز: بسمله، و صلی الله علی محمد و آله و سلم، قال الشیخ ... کنت قد ذکرت فی کتاب النکت و الفروق؛ **انجام:** و جمیع هذا الفصل حفظته عن بعض شیوخنا من القرویین و هذا واضح لا أنه کان فیه. فتدبره.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸۸۸ق، جا: مدینه؛ مصحح؛ جلد: مقوایی عطف تیماج، ۸گ (۴۱ر-۴۸پ)، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۱۱-۲۶۹]

● الاکمال لمنتهی المقال فی احوال الرجال / رجال / عربی

al-ikmāl li-muntahi-l maqāl fī aḥwāl-ir rijāl

حائری، محمد علی بن قاسم، ق۱۳ قمری

hā’erī, mohammad ‘alī ebn-e qāsem (- 19c)

تاریخ تألیف: جمعه نیمه شوال ۱۲۴۵ق

مؤلف از شاگردان شریف العلما و صاحب فصول بوده و تمامی رجال مجهول را که ابوعلی در «منتهی المقال» خود بدان اشاره ننموده همچنین بسیاری از رجال معلومی را که ابوعلی در کتاب مذکور از ذکر آن اهمال نموده، جمع‌آوری و در این کتاب ذکر نموده است. بدین ترتیب، مؤلف، کتاب حاضر را در تکمیل «منتهی المقال» نگاشته تا با مراجعه به این دو کتاب نیازی به دیگر کتب رجالی نباشد.

آغاز: الحمد لله الذی هدانا لهذا و ما کنا لنهتدی لو لا ان هدانا الله ... و بعد فیقول ... محمد علی آل کشکول انه لما کان کتاب منتهی المقال کتاباً شافیاً لم یعمل مثله فی الرجال وافیا لجمیع المذاهب و الاقوال ... الا انی رأیت فیه قوله لم اذکر المجاهیل لعدم تعقل فائدة فی ذکرهم.

انجام: و اما الفائدة الخامسة من الکتاب فشرعنا باتمامها و جعلناها کتابا علیحده و سمیناه بحدیقة الانظار فی مشیخة الفقیه و التهذیب و الاستبصار. تمت بالخیر و العافیة و السرور

[الذریعة ۲/۲۸۳-۲۸۴و۳۹۰/۶؛ مصفی المقال ص ۳۰۵و۳۰۶]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۳۰۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** غیر انه صنفه جماعة من اصحابنا لکنه غیر مضر فیما نحن فیه کما لا یخفی تمت ... علی ید الاقل محمد علی آل کشکول فی شهر ذی القعدة یوم السابع عشر منه یوم الجمعة سنة ۱۲۴۴.

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ نسخه اصل است و گویا همان است که نزد سید عبدالحسین حجة بوده است؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی، ۹۸گ، ۲۳ سطر (۱۴×۲۰)، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۷-۲۶۱۰]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۱۰۲/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** قال ما رمدت عینی منذ تفل رسول الله ص فی عینی ی عنه د، تم المصنف بعون المحجوب علی یدکاتبه ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۳۸گ (۲۹۴ر-۳۳۲ر)، ۳۲ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۱۷۴]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض ۱۱۴۳۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، کا: شفیع بن عبدالمجید مازندرانی، تا: صفر ۱۲۴۷ق؛ واقف: شیخ محمد صالح علامه حائری، مرداد ۱۳۵۱؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: تیماج مشکی ضربی با ترنج و سرترنج، عطف میشن سربی، ۷۲گ، ۲۰سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۷-۷۰]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۰

نسخه اصل: همان نسخه [عکسی ف: ۱-۴۰]

۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۹۶۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴، نسخه حاضر تایپی می‌باشد و بنا به یادداشتی که در روی جلد از «محمد صالح بن فضل الله حائری مازندرانی» نزیل سمنان به سال ۱۳۷۰ آمده، این نسخه را جهت شیخ عبدالحسین اورنگ وکیل مجلس شورای ملی از روی نسخه آخوند محمد شفیع دابوئی بارفروشی مازندرانی که معاصر مؤلف بوده و از روی نسخه اصل نگاشته تهیه و تنظیم نموده و آن را تصحیح نموده است؛ جلد: مقوایی، ۷۶گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۵/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۱۷۴]

۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۶۵۸/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی نخودی و شکری، جلد:

تیماج عنابی، ضربی، ترنج و سرترنج با گل و بوته، جداول حاشیه‌ای با بوته‌های ریسه‌ای، مقوایی، ۳۱گ (۲۱۰-۲۴۱)، اندازه: ۲۰/۵×۳۰[ف: ۱۳-۷۸]

● **اکمل المراسلات** / انشاء / فارسی

akmal-ol morāselāt

احمد، ق۱۴ قمری

ahmad (- 20c)

تاریخ تألیف: ۱۳۳۵؛ محل تألیف: قوچان

دستور نامه‌نگاری است که به‌درخواست میرزا محمد تقی وثوق دیوان مستوفی نگاشته است در یک «مقدمه» و دوازده «جلد»: مقدمه: در عنوانات طبقات عالیه و متوسط و اخیره؛ جلد ۱. مراسله پدر به فرزند و فرزند به پدر؛ ۲. مراسله کوچکتر به عمو یا دایی یا برادر بزرگ یا بزرکتر به کوچکتر؛ ۳. مراسله فرزند به مادر یا به خواهر؛ ۴. مراسله عریضه که به معلم خود نگارند یا معلم به شاگرد نویسد؛ ۵. مراسله شاگرد به معلمه خود یا مادر شاگرد به معلمه؛ ۶. مراسله دوستانه بین یکدیگر؛ ۷. مراسله بین تجار و بروات تجار به یکدیگر؛ ۸. مراسلات رقعه دعوت و تبریک؛ ۹. مراسلات عرایض به علماء؛ ۱۰. مراسلات متفرقه؛ ۱۱. نوشته‌جات شرعی؛ ۱۲. بروات متفرقه.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۷۶۴

آغاز: بسمله. سپاس فزون از وهم و قیاس مر ایزدی را سزاست که منشی کامله قدرتش؛ **انجام:** جناب جلالتماب آقا میرزا یوسف خان مشرف شود ملاحظه فرمایند بتاریخ فلان ۱۳۳۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ جلد: مقوا عطف و گوشه پارچه، ۱۶۶گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۳۱-۸۲]

● **أکمل تیسیر البیان فی تخریج آیات القرآن = کشف الآیات** / علوم قرآن / عربی، فارسی

akmal-u taysīr-il bayān fī taxrīj-i āyāt-il qur‘ān = kašf-ul āyāt

شاه نور اصفهانی، حبیب الله بن نورالله، ق۱۲ قمری

šāh nūr-e esfahānī, habīb-ol-lāh ebn-e nūr-ol-lāh (-18c)

فهرست الفاظ قرآن کریم است که به حساب حروف تهجی در بیست و هشت «باب» فراهم آمده و هر بابی نیز مشتمل بر بیست و هشت «فصل» است، بعد از هر لفظ قرآنی، دو حرف به حساب ابجد نگاشته شده که اولی علامت جزو، دومی علامت رکوع است.

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۴۰۰

آغاز: الحمدلله رب العالمین کما هو أهله و صلی الله علی سیدنا محمد و آله اجمعین، اما بعد چنین گوید اقل عبادالله ... که چون در هنگامی که این داعی در خدمت نواب فلک جناب ناصب؛ **انجام:** یهلکون انفسهم ی یب ثم الواو یهودیا و لا نصرانیاً ج به ثم الیاء التحتانیة یهیمون یط یه

خط: نسخ، بی‌کا، تا: رجب۱۱۲۳ق؛ مصحح، محشی؛ تملک: آیت الله میرزا محمود طباطبائی بروجردی با مهر «محمود الطباطبائی» (بیضی)، تملک دیگری با مهر «ابو طالب بن حبیب الله الحسینی» (مستطیل)؛ مهر: «و رفعناه مکاناً علیاً» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: ساغری مشکی با لبه برگردان، عطف، تیماج سبز، ۳۹۵گ، ۱۷ سطر (۱۰×۱۹/۵)، اندازه: ۱۹×۲۷/۵سم [ف: ۳۱-۳۵۵]

● **اکونومی پلیتیک** / اقتصاد / فارسی

ekonomī polītīk

فروغی، محمد علی، ۱۲۵۴-۱۳۲۱ شمسی

forūqī, mohammad ‘alī (1875-1942)

ترجمه‌ای است از متن انگلیسی که زیر نظر دکتر بازیل، معلم علوم طبیه و زبان انگلیسی مدرسه دارالفنون، صورت گرفته است. در آن درباره اصول اقتصادی و معاملات و تجارت در چند فصل به صورت مفصل بحث شده است. این ترجمه برای ارائه به مظفرالدین شاه قاجار صورت گرفته است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۱۳۵

آغاز: این کتاب اکونومی پلیتیک برای تقدیم آستان سپهر نشان اعلیحضرت قوی شوکت اقدس همایون شاهنشاه کارآگاه شهریار عادل ... مظفرالدین شاه؛ **انجام:** مگر اینکه چاره کار را از سرچشمه بکنند و جهت این خرابی و مسکنت را معلوم نمایند و در رفع آن بکوشند تمت الکتاب بعون الملک الوهاب.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الثانی ۱۳۱۵ق؛ با سرلوح مزدوج، مجدول؛ جلد: گالینگور، ۲۷۱گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲/۵سم [ف: ۲۵-۱۴۷]

● **اکونومی پلیتیک** / اقتصاد / فارسی

ekonomī polītīk

ریشارخان، یوسف، ۱۸۶۸-۱۹۳۵ میلادی

rīšār-xān, yūsof (1868-1935)

از: سیز مندی؛ مترجم: مسیو ریشاردخان فرانسوی. این کتاب از نخستین کتاب‌های راجع به مسائل اقتصادی است که به‌زبان فارسی درآمده و موضوع آن علم اقتصاد است ولی مترجم آن را با تدبیر منزل و سیاست مدن تطبیق کرده ظاهراً این تطبیق او باید از آن جهت باشد که ارسطو تدبیر منزل را اکونومی اطلاق کرده است. حاجی محمد حسن شیرازی نیز که تصحیح این ترجمه را به عهد داشته شاید برای همین جهت قول مترجم را تایید کرده است. باری کتاب در سه «باب» تدوین شده و در آخر نیز

افتادگی دارد بدین شرح: ۱. مخصوص است به اصول و قواعدی که منشاء سیاست مدن است و بیان اینکه این علم از کجا فرا گرفته شده است و آن مشتمل بر هفت فصل می‌باشد؛ ۲. در اینکه مکنت از چه پیدا میشود و بچه وسیله ترقی می‌نماید و آن مشتمل بر نه فصل است؛ ۳. غنای ارضی و آن مشتمل بر سیزده فصل می‌شد، متأسفانه این باب ناتمام مانده است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۱۳۰

آغاز: بسمله، الحمد لله رب العالمین و الصلوة و السلام علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین و بعد مکشوف میدارد که باقتضای فرمان قضا جریان؛ **انجام:** تازه صورتی بآن میدهد و آنوقت است که رعایا درخت نشانیده باغها و میوه ...

خط: نستعلیق خوش، کا: محمد حسن شیرازی، تا: قرن ۱۳، جا: محتملاً تهران؛ کاغذ: سبز، فرنگی، آبی، جلد: تیماج، مشکی، مقوایی، ۴۸گ، ۱۷ سطر (۹/۵×۱۷)، اندازه: ۱۷×۲۵/۵سم [ف: ۳-۱۴۹]

● **اکونومیست** / روزنامه / انگلیسی

ekonomīst

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۸۸۱-۵۹۹۳-ف

از ژانویه ۱۹۷۰ تا دسامبر ۱۹۷۳؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳-۱۸۹]

● **الاکیاس و المغترین عن معصیة الله** / اخلاق / عربی

al-akyās wa-l muġtarrīn ʻan maʻṣīyat-il-lāh

حکیم ترمذی، محمد بن علی، -۳۲۰ ؟ قمری

hakīm-e termezī, mohammad ebn-e ʻalī (- 933)

گفتاری است عرفانی. با سه رکن، حق و عدل و صدق آغاز می‌کند، که ۳ «جند» (سپاه) معرفت اند، و چند «فصل» بی‌شماره: فصل صلات قلب و جوارح، فصل در طلب علم، در نکاح، در مجارت(همبستگی) بیت، تلاوت قرآن. بنای مساجد، دعاء مریدان، راستگویان ... .

[زرکلی ۲۷۲/۶ «الاکیاس و المغترین»؛ کحاله ۳۱۵/۱۰ «الاکیاس و المغترین»؛ بغدادی، هدیه، ۱۵/۱]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۹۳/۶-ف

نسخه اصل: راشد افندی ش ۱۵۷۱؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۵۹۳ق؛ ۶۲گ (۶۹پ-۱۳۱ر)، ۱۹ سطر [فیلمها ف: ۱-۴۵۱]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۲۴/۵-عکسی

آغاز: بسمله. کتاب الاکیاس و المغترین عن معصیة الله. الحمدلله ولی الحمد و اهله. اما بعد، فانا وجدنا دین الله مبنیا علی ثلاثة ارکان: علی الحق و العدل و الصدق، فالحق؛ **انجام:** و لا لماذا خلق و لا الی ما صار امره و عاقبته. تم الکتاب بحمدالله و عونه.

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲-۳۴]

● **الاکیال و المقادیر** / ریاضیات / عربی

al-akyāl wa-l maqādīr

ادریسی، محمد بن محمد، ۴۹۳-۵۶۰ قمری

edrīsī, mohammad ebn-e mohammad (1101-1166)

رساله‌ای کوچک در باره اوزان و مقادیر که برای استفاده در کار داروسازی است.

آغاز: حرف الف. (۱) استار: هو اربعة مثاقیل، و قیل هو دینار و درهم و ثلث کیل

انجام: (۷۱) رطل خروس: هو ثمان عشر أوقیة. و قال رطل الطب: عشرة أواق. رطل بغدادی: مأئة و ثمانین درهما

چاپ: مقالات و بررسیها، شماره ۲۵، به اهتمام ایرج افشار، ۱۳۵۵ش، ۳۱۴-۳۱۷؛ نیز در میراث اسلامی ایران، ۳ (۱۳۷۵): ۳۳۹-۳۴۶.

[راهنمای کتاب ۱۶: ۵۱۴]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۲۲/۲

خط: نستعلیق، کا: محمد بن کامل مطبب گیرانی، تا: رجب ۷۸۲ق، جا: مراغه؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوایی، عطف و دور تیماج مشکی، ۲۵ سطر [سنا: ف: ۲-۲۵۱]

● **الالباب** / طب / عربی

al-albāb

حسینی همدانی متطبب، ابراهیم

hoseynī hamadānī motatabbeb, ebrāhīm

در شناخت امراض و داروهای شناخته شده و موجود، مرتب بر چهار «کتاب»، چند «مقدمه» و «فصل» و «مقاله»: ۱. علم به کفیات مرکبات از جمادات و نباتات ...؛ ۲. شناخت امراض؛ ۳. مفردات؛ ۴. معجون‌ها و ترکیبات.

قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۷۸۰/۱

آغاز: یا الهی و اله جمیع الموجودات من المعقولات و المحسوسات و مخترع الماهیات من الارکان و الاصول یا واهب النفس یا فائض الجود یا واجب الوجود؛ **انجام:** و ان لم یتلاحق فنسقی ان یقطع ما اسود بعد ان یشد کل عرق عظیم بخیط رقیق و یخاط مراق البطن بخیط مقدل.

بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: وسط و انجام؛ جلد: قهوه‌ای، ۹۴گ (۱پ-۹۵ر)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲-۵۶]

← الالباب فی معرفة الانساب فی العرب ← لب اللباب فی تحریر الانساب

● **الالتفات و الغفلة** / فقه / عربی

al-iltifāt wa-l ġifla

قزوینی، علی اکبر بن محمد باقر، ق۱۳ قمری

qazvīnī, ʻalī akbar ebn-e mohammad bāqer (- 19c)

رساله‌ای است در التفات مکلف به حکم شرعی و غفلت او از حکم شرعی.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۸۳/۶

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی میشن مشکی، ۲۹ص (۶۶-۹۵)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۳/۵سم [ف: ۱۰-۳۶۷]

← الالتقاط ← اللقطة

● **التقاط از کنه المراد** / علوم غریبه / فارسی

elteqāt az konh-e morād

طاوسی یزدی، یعقوب بن محمد، ق۱۱ قمری

tāvūsī-ye yazdī, yaʻqūb ebn-e mohammad (- 17c)

وابسته به: کنه المراد فی وفق الاعداد؛ شرف الدین علی یزدی (-۸۵۸)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۸۰۶/۵

آغاز: حمد بی حد که ارقام اعدادش جز به کلك تخمین بر لوح اندیشه نتوان نگاشت؛ **انجام:** جدول است.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، ۱۷ سطر (۶×۱۱)، قطع: بغلی، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۶-۹۵]

● **التهاب نیران الاحزان و مثیر اکتئاب الاشجان** / تاریخ معصومین / عربی

iltihāb-u niyarān-il aḥzān wa maṯīr-u ikti'āb-il ašjān

در برخی نسخه‌ها مؤلف عبدالرضا بن محمد الاوالی ضبط گردیده و مرحوم فیض کاشانی و آقابزرگ و دیگران نیز به صراحت از مؤلف نام نبرده‌اند. در وفات نبی اکرم (ص) و وصیت آن حضرت نسبت به علی (ع) و اختلافاتی که پس از رحلت آن جناب بروز کرد نگاشته شده است. نویسنده روایات نبوی را که در فضایل علی (ع) است با ذکر سلسله سند گردآوری نموده است. صاحب الذریعه تاریخ تألیف این کتاب را قرن‌های هشت تا ده هجری می‌داند و عقیده دارند که مؤلف باید یکی از علمای بحرین باشد.

آغاز: هذه وفات سیدنا و نبینا و شفیع ذنوبنا رسول الله محمد بن عبدالله بن ... الحمدلله باعث الرسل رحمة للعالمین و جاعلهم مبشرین و منذرین و اختص ...

انجام: و فی هذا الخبر کفایة العذر لمن انصف من نفسه و هذا اخر ما وجدناه فی هذا الخبر الظریف و الاثر الشریف و نستغفرالله عن الزیادة و النقصان و السهو و الغلط و النسیان و الحمدلله حق حمده و صلی الله علی خیر [خلقه] محمد و اله الطاهرین.

چاپ: به اهتمام میرزا محمد حسن شیرازی دوبار در بحرین، بار دوم به سال ۱۳۴۱ق. به چاپ رسیده است

شرح و حواشی:

۱- خلاصة التهاب نیران الاحزان و مثیر کتائب الاشجان فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی (۱۰۰۶-۱۰۹۱)

[الذریعة ۲۸۲/۲ و ۱۱۱/۱۷]

۱. اصفهان؛ مهدوی، مصلح الدین؛ شماره نسخه: ۲۵/۱

خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۱گ (۱-۴۱)، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۳۵]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۰۲۵/۱

خط:نسخ،بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱۶۹گ (۱ر-۱۶۹ر) [مختصر ف: ۷۸]

۳. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه: ۵۶

آغاز و انجام:برابر

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ تملك: علی نقی بن شیخ احمد بن زین الدین هجری در جمادی الاول ۱۲۴۰ق؛ کاغذ: نخودی ضخیم آهار مهره فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۷۸گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۶×۲۳/۵سم [ف:-۲۸]

۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۶۲۰۷

آغازو انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۲۵ق؛ تملك: بی بی خدیجه؛ کاغذ: فرنگی شکری، ۴۰گ (۲پ-۴۱پ)، ۲۰-۲۳سطر متغیر میان (۱۱/۵×۱۷/۵ و ۱۲/۵×۱۹)، اندازه: ۱۸×۲۳/۷سم [رایانه]

۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۶۲۰۸

آغاز: برابر؛ انجام: انا کاشف الکرب عن وجه رسول الله سید الثقلین انا قاسم الجنان انا ... النیران انا خواص الغمرات

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی نخودی، ۵۸گ، ۱۵-۱۷سطر متغیر میان (۱۳×۱۴/۵ و ۱۲×۱۵/۵)، اندازه: ۱۷×۲۱سم [رایانه]

۶. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۴۶۵۲/۲

بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: خشتی [رشت و همدان: ف:-۱۵۲۲]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۳۰۱/۸

انجام: برابر

در این نسخه نام مؤلف نیامده و با توجه به نسخه کتابخانه مدرسه آخوند ص ۱۵۲۲ مستند شد؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۳۴گ (۹۹پ-۱۳۳پ) [ف: ۷-۲۶۱۷]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۴۱۶/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** فانه قد یتوهم لاطلاق القوم القضاء و بطن الحقیقة و الله الموفق للصواب.

کا: سید فخرالدین بن سید عبدالله بن حسن الابوجبیلی، تا: جمادی

الثانی ۹۷۲ق؛ جلد: مقوا کهن با روکش تیماج قهوه‌ای، ۳۱۶ص (۲۳۶-۵۵۱)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۳۳/۱-۱۷]

۹. آران کاشان؛ محمد هلال؛ شماره نسخه: ۱۲

آغاز و انجام: برابر

کامل؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمادی الثانی ۹۹۱ق؛ نسخه بر اولاد ذکور ملاغلامرضا آرانی وقف شده است، محشی با امضای غلامرضا؛ جلد: گالینگور قرمز عطف تیماج، ۵۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف مخ:-۱۵]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۷۵

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱-۴۳۳]

۱۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۳۴۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عنایةالله، تا: یک‌شنبه دهه آخر جمادی الاول ۱۰۲۹ق؛ مصحح؛ تملکی در جمادی الاول ۱۲۸۱با مهر «محمد حسن» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی ضربی بدون مقوا، ۷۲گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۲۰سم [محدث ارموی مخ: ۱-۴۶۰]

۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۶۱۴۱

آغازو انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: عبدالکریم بن محمد جعفر حسینی سبزواری، تا: سلخ ذیحجه ۱۰۸۴ق، واقف: زین الدین جعفر زاهدی، دی ۱۳۷۷؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: میشن قهوه‌ای، ۳۴گ، ۱۷ و ۱۸ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۲۶-۹۹]

۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۶۵۲/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** تطحنهم سنابک الصاهلات و حوافر الصافنات فی ضلال الاعنة ...

خط: نسخ، کا: محمد علی بن نظر علی، تا: دهه آخر صفر ۱۰۸۶ق، جا: مشهد، مدرسه فاضلیه؛ مصحح؛ تملک: محمد باقر بن محمد تقی (علامه مجلسی)؛ مهر: «محمد باقر العلوم» (بیضی)؛ جلد: تیماج قرمز بدون مقوا، ۵۶گ (۱پ-۵۶پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۱۰-۴۸]

۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۷۷۷۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ جلی، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ اهدایی: سازمان حج و اوقاف موقوفه آل عصفور در آبان ۱۳۶۹؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۸گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۲۶-۱۰۰]

۱۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۸۸۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** تطحنهم سنابک الصاهلات و حوافر الصافنات فی ضلال الاعنة ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مهر: «محمود بن علی نقی الحسنی الحسینی الطباطبائی» (بیضی)، «محمد طباطبائی» (بیضی)، «محمد بن محمود الطباطبائی» (بیضی)؛ جلد: تیماج سبز بدون مقوا، ۵۱گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱۸-۷۸]

۱۵. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۶۸

آغاز: منه مما یفضل امیر المؤمنین فی حیاته و ما اکده من النص علی اهل بیته فی وصیاته و ماجری بین الصحابه من التشاجر و الاختلاف بعد وفاة رسول الله؛ **انجام:** حتی دارت علیها الدوائر و یبس نصفها الایمن و بقیت معذبه باشد العذاب الی اَن ماتت لارحمها الله تعالی و هذا ما انتهی الینا من خبر وفاة سیدنا و مولانا الحسن بن علی (ع)

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ بعد از اتمام وفات علی بن ابیطالب شعری در ۵ برگ در رثای حضرت آورده شده؛ جلد: تیماج مشکی ضربی مجدول، ۲۰۱گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف مخ: ۱-۵۶]

۱۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۷۹۲۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** فلما بلغ ابوبکر ... هذه الابیات اغتم غما شدیدا و دخل بیته و قال بعض العارفین

خط: نسخ، کا: علی بن حسین بن یوسف بوری بحرانی، تا: ۱۲۱۹ق؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: سازمان حج و اوقاف در آبان ۱۳۶۹؛ کاغذ: نخودی، ۴۷گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲/۴سم [ف: ۲۶-۹۹]

۱۷. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۳۷۲

آغاز: و شرفه علی جمیع الانبیاء و المرسلین صلوات الله علیهم اجمعین صلاة تتعاقب بتعاقب السنین و تدوم بدوام الدنیا و الدین ... اما بعد فقد قرأت القصص و الاخبار؛ **انجام:** و فی خطبة کما ذکر فی نهج البلاغة فی الخطبة الموسومة بالشقشقیة و غیرها علی ما رواه

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: آغاز (یک ورق از خطبه) و انجام؛ جلد: مقوا باروکش سرخ، عطف پارچه آبی، ۱۱۷گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ: ۱-۵۶]

۱۸. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۱۵۴

آغاز: تلک الکتب واولفها من تلک الشهاب بترتیب رائق طریف وسیاق حسن لطیف وسمیته بشهاب نیران الاحزان ومتواتر سبل الاشجان ... حدثنا الشیخ ابوحامد احمد بن محمود المسعودی عن عبدالله بن الحارث السلمی؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن خلف بن درویش، تا: ۱۳۱۹ق، جا: بحرین؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج سرخ ضربی مجدول، ۶۹گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف مخ: ۱-۵۶]

۱۹. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۴۶۹/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۷۴گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف مخ: ۱-۵۵]

۲۰. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۱۲۰

آغاز و انجام: برابر

از اول تا آخر؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: گالینگور مشکی عطف تیماج مشکی، ۸۱گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف مخ:

۱-۵۶]

۲۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۸۶۵

نسخه اصل: کتابخانه کاشف الغطاء-نجف اشرف؛ خط: نسخ درشت، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۹۵ص [عکسی ف: ۵-۳۲۹]

۲۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۶۶۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: ۶۴]

۲۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۰۵۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** تطحنهم سنابک الصاهلات و حوافر الصافنات فی ضلال الاعنة ...

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ پس از کتاب چند برگ است مشتمل بر چند قصیده عربی در مرثیه امام حسین (ع)؛ ملک: علی یزدی به‌تاریخ ۴۷/۴/۲۶؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۹۳گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۸-۲۷۷]

● الجام العوام فی علم الکلام / کلام و اعتقادات / عربی

iljām-ul ‘awām fī ‘ilm-il kalām

غزالی، محمد بن محمد، ۴۵۰-۵۰۵ قمری

qazzālī, mohammad ebn-e mohammad (1059-1112)

رساله‌ای در بیان اصول مذهب و اعتقادات اهل سنت به شیوه استدلالی و جدلی همراه با رد و نقد آرا مخالفان، در سه «باب»: ۱. شرح اعتقاد السلف (در هفت وظیفه)؛ ۲. اقامة البرهان علی ان الحق مذهب السلف؛ ۳. فصول متفرقة و اسئلة شتی نافعة فی هذا الفن.

آغاز: الحمدلله الذی تجلی لعباده بکافة صفاته و اسمائه و تیه عقول الطالبین فی بیداء کبریائه و ... اما بعد فقد سئلنی ارشدک الله عن الأخبار الموهمة للتشبیه عند الرعاع و الجهال من الحشویة الضلال ...

انجام: المدعو بالحکمة إلی الحق قوم، و بالموعظة الحسنة قوم آخرون، و بالمجادلة الحسنة قوم آخرون علی ما فصلنا أقسامهم فی کتاب القسطاس المستقیم فلانطول بإعادته.

چاپ: استانه، ۹۱ص، ۱۲۸۷ق؛ هند، ۱۳۰۶ق؛ بمبئی، سنگی، ۱۳۱۴، وزیری کوچک، ۵۳ص

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶/۲۳۳۷-ف

نسخه اصل: قسطمونی ش ۱۲۷؛ بی‌کا، تا: محرم ۵۴۴ق [فیلمها ف: ۱-۶۷۴]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۷۱۷/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** فان قال قائل للعامی اذا منع من السمع و النظر من لم یعرف الدلیل و من لم یعرف کان جاهلا بالمدلول ...

بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای با ترنج، ۳۴ص (۴۸-۸۱)، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۳۳/۱-۱۹۱]

۳. تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه: ۱۱۲/۶بخش۳

بی‌کا، بی‌تا [ف: ۱۰۷]

۴. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۱۰۱۲۱/۱۱

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: بیاضی، اندازه: ۱۶×۲۵سم [رشت و همدان: ف: ۱۵۸۶]

● الالحاق / کیمیا / عربی

al-ilhāq

جابر بن حیان، ۱۲۰-۱۹۸ ؟ قمری

jāber ebn-e hayyān (739-814)

۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۷۳۱/۹

آغاز: بسمله و انا اذکر فی هذ الکتاب تدبیر الزرانیخ و هی انواع کثیرة

بی‌کا، تا: ۱۳۰۰ق؛ جلد: مقوایی با گالینگور سبز، ۳ص (۶۲-۶۰)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۵-۱۷۶۸]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۱۱۹/۱۱

آغاز: بسمله، و انا اذکر فی هذا الکتاب تدبیر الزرنیخ و هی انواع کثیرة و اشرفها الاحمر؛ **انجام:** و القی ما نزل منه قیراط علی مثقال من فضة قائمة علی الارض

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فلفل نمکی آبی فرنگی، جلد: میشن لایی قهوه‌ای مغزی سبز، ۴ص (۱۶۹-۱۷۲)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰/۸سم [ف: ۶-۲۳۴]

● الالحاقات العشرة = ذیل نزهة الحدائق / ریاضیات / عربی

al-ilḥāqāt-ul ‘ašara = ḏayl-u nuzhat-il ḥadā’iq

کاشی، جمشید بن مسعود، -۸۴۱ ؟ قمری

kāšī, jamšīd ebn-e mas‘ūd (- 1438)

وابسته به: نزهة الحدائق؛ کاشی، جمشید بن مسعود (-۸۴۱)

تاریخ تألیف: نیمه شعبان ۸۲۹ق

مؤلف پس از تحریر «نزهة الحدایق» مطالبی به نظرش رسیده که آن را با عنوان «الحاقات العشره» و بر سبیل ذیل بر «نزهة الحدایق» الحاق کرده است.

آغاز: بسمله، حمدله ... فان احوج خلق الله تعالی الی غفر انه جمشید بن مسعود محمود الطبیب الکاشانی الملقب بغیاث الدین احسن الله احواله لما فرغت عن تحریر الرساله المسماة بنزهه الحدایق فی صنعة الاله التی ...

انجام: تمت الحاقات فی الذیل محمد الله جاعل النهار و اللیل و الصلوة علی سیدنا محمد المصطفی ... فی منتصف شعبان المعظم سنه تسع و عشرین و ثمانمائه هجریه نبویه

چاپ: تهران، سنگی، بی ناشر، ۱۳۰۶ق، خشتی، ۲۵+۱صص، (همراه مفتاح الحساب و نزهة الحدائق فی کیفیة صفة الالة المسماة بطبق المناطق صص ۲۸۹-۳۱۳)

[مشار عربی ص ۸۲]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۱۸۰/۱۰

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شعبان ۸۳۰ق، جا: سمرقند؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن یشمی نو، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۲×۲۵سم [ف: ۶-۲۶۴]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۶۹۸۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق متوسط، بی‌کا، تا: ۱۲۷۷ق؛ دارای اشکال و جداول نجومی؛ خریداری از مشیری؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوایی ساده فستقی، ۱۱گ (۳۳پ-۴۳)، ۱۷ سطر (۱۰×۱۵/۵)، اندازه: ۱۷×۲۰/۵سم [رایانه]

● **الالحاق من السبعین** / کیمیا / عربی

al-ilhāq min-as sab'īn

جابر بن حیان، ۱۲۰-۱۹۸ ؟ قمری

jāber ebn-e hayyān (739-814)

در تدابیر زرنیخ تدوین یافته است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۹۰۰/۲۲

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی روشن، کوبیده، مقوایی، ۲گ (۱۱۰پ-۱۱۱پ)، ۱۶ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۰-۵۵۴]

● **الالحان** / موسیقی / عربی

alḥān

ابن باجه، محمد بن یحیی، -۵۳۳ ؟ قمری

ebn-e bājja, mohammad ebn-e yahyā (- 1139)

ابن باجه در مرحله اول حیات فکری خود به موسقی اشتغال داشته است و احتمالاً این رساله را در همان زمان نوشته است.

چاپ: تصحیح جمال الدین العلوی، رسائل فلسفیة، نصوص فلسفیة غیرمنشورة (بیروت و دارالبیضاء، دارالثقافة و دارالنشر المغربیة: بی تا)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۵۷/۳۰ عکسی

آغاز: باسم الله الرحمن الرحیم و الله الموفق فی جمیع الامور اعلم ان النغم التألیفیة هی نسب اختلاط الافلاک و دورانها و نغم الطبیعة العاملة بالمجاری الصحیحة؛ **انجام:** قال: فهذه هی الاصول التی اذا راعاها الضارب مشت احواله و نغماته علی السنن المستقیم و الطریق القویم، و فارق ابناء جنسه، و کان یومه خیرا من أمسه.

نسخه اصل: کتابخانه بودلیان در آکسفورد، ش ۲۰۶؛ خط: نسخ، کا: حسن بن محمد بن محمد بن النضر، تا: ۵۴۷ق، جا: قوص؛ ۲گ (۲۲۱پ-۲۲۲ر)، ۲۷ و ۳۲ سطر [عکسی ف: ۴-۴۹۰]

● **الحان الحادی بین المراجع و البادی** / ادبیات / عربی

alḥān-ul ḥādī bayn-al marāji' wa-l bādī

صیداوی، محمد بن عبدالقادر، -۱۰۴۲ قمری

seydāvī ،mohammad ebn-e 'abd-ol-qāder (- 1633)

کتابی است مشتمل بر مکاتبات ادبی منظوم و برخی منثور بین مؤلف و عالمان عصر وی که همچون «الحان السواجع بین البادی و المراجع» صفدی اسامی را به ترتیب الفبایی آورده است. مؤلف در این رساله با مشایخ و استادان خود مراسلاتی داشته که برخی از آنها با اجازه و استجازه همراه بوده و اسامی آنها چنین است: احمد بن یونس عیناوی، احمد بن سلیمان دمشقی، شمس الدین محمد داودی، حسن بن محمد بورینی، محمد بن محمد قدسی که تا سال ۹۹۳ق در محضر درس او بوده است و قاضی محب الدین حموی دمشقی که در سال ۱۰۰۱ق به او اجازه روایت داده است و او نیز به شاگردش شهاب الدین احمد بن محمد طرابلسی صیداوی اجازه روایت داده است. از دیگر دانشمندان که نامشان در این رساله آمده و با مؤلف مکاتبات ادبی در موضوعاتی چون مدح، تهنیت و الغاز داشته‌اند می‌توان به اسامی زیر اشاره نمود: احمد بن منقار، بهاء الدینصیداوی، تقی الدین ابوبکر زهیری، جمال الدین صیداوی، زین الدین عمرقاوی، محمد میدانی، عبدالحق حجازی، عبدالقادر بن محمد سوار (استاد و شیخ اجازه او)، علاء الدین حنفی، کریم الدین حورانی، محمد صالحی دمشقی، محمد مغربی مالکی، محمد بن فرفور، نجم الدین ب بدرالدین غزی دمشقی، یحیی بن محمد حنفی.

[ایضاح المکنون ۱۱۷/۱؛ هدیة العارفین ۲۷۷/۲؛ معجم المؤلفین ۱۸۱/۱۰؛ الاعلام ۲۱۲/۶]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۱۲۷

آغاز: و انشق بدر التم معجزة له ×× و شکا البعیر ثقیل حمل متعب ... ثم ختم الاجازة بعد ذکر القصیدة النبویة؛ **انجام:** ماحرک العیس حادیها بذی سلم ×× و میل الریح افناناً من العذاب

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن۱؛ افتادگی: آغاز (چند برگ)؛ مصحح، فهرست چند کتاب امانی به تاریخ ۱۱۵۶هـ در درون جلد؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی و ناقص، عطف: تیماج قهوه‌ای.، ۱۷۱گ، ۱۵ سطر (۸/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۳۵-۶۹۲]

● **الحان السواجع بین البادی و المراجع** / ادبیات / عربی

alḥān-us sawāji' bayn-al bādī wa-l marāji'

صفدی، خلیل بن ایبک، ۶۹۶-۷۶۴ قمری

safadī, xalīl ebn-e ībak (1297-1363)

مکاتبات و مشاعراتی که بین مؤلف و فضلای هم عصرش صورت گرفته در این کتاب جمع‌آوری کرده است و آنها را به ترتیب حروف معجم نام‌های صاحبان نامه‌ها قرار داده است. در

مکاتبات علاوه بر نثرهای ادیبانه و مسجع، اشعار و قصاید منظوم بسیاری آورده شده است.

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی جعل بادی امیراً و قدر للمراجع ان یکون مأموراً و مرجع بینها بحرین یلتقیان ... و بعد فقد کنت قدیماً جمعت کتابی الهدایا و سمیته بالمجازات و المحارات و اودعته جملة من مجارات الشعراء

[کشف الظنون ۱۴۸/۱؛ الاعلام ۳۱۵/۲؛ الاوقاف العامة موصل ۱۰۴/۴]

۱. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۶۶۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** له عیو ن وهو اعمی و فی ×× عینیه اولاد علی شکله / یامن سمی بنی الوری قدرة ×× اکشف لنا عنه و عن اصله

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱ شوال ۱۰۳۰ق؛ در اولش مطالعه ابراهیم اکرمی که ۱۲ بیت شعر در بیان مطالعه کتاب انشاء کرده؛ تملک: اسماعیل چلبی زاده سال ۱۱۵۸، عبدالکریم قطبی، محمد ابوبکر بن ابی الحسن الدمیری، محمد بن کمال الدین حسینی شامی حنفی، حسن بن عبدالکریم بن محمد بن کمال الدین بن حمزه حسینی حنفی الدمشقی؛ واقف: ابراهیم شریف حسینی، ۱۲۳۰ق، از موقوفات رمضانیه آقا ابراهیم ۱۲۳۰؛ جلد: تیماج قهوه‌ای سوخت، ۲۹۱گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف:-۳۶۱]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۸۰۸

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳-۱۰]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۵۷عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱-۴۰۶]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۲۰۱/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** یا من سمی بین الوری قدره اکشف لنا عنه و عن اصله (انتهی الحان کان السواجع ... بعون الله و لطفه)

خط: نستعلیق، کا: محب علی بن محمد تقی یکانلو، تا: ۲ ربیع الثانی ۱۲۶۷ق، جا: دزفول؛ در آخر کاتب چنین می‌نویسد: «ایامی که بجهت تحدید حدود دولتین قویمتین ایران و عثمانی مأمور و بواسطه اختلاف اقوال مأمورین و انتظار جواب دستورالعمل مجدد دولتین از محمره برای گذراندن فصل تابستان به ییلاق منکره و بعد از ورود شمس به عقرب ما هم به قصبه دزفول مراجعت کرده هنوز منتظر جواب بودیم، تحریر این کتاب را برای رفع کسالت بیکاری صواب آمده، در قصبه دزفول شروع و اختتام شد ... محب علی ابن محمد تقی یکانلو ...» با مهر او «عبده الراجی محب علی» مورخ ۱۲۵۱؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵۸گ (۱پ-۱۵۸ر)،۱۹سطر (۸/۵×۱۶)، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۱۱-۲۱۵]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۷۷

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۳۱۲گ، ۲۵ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۰/۵×۲۰سم [ف: ۲-۱۵۷]

● الزام العار لصاحب الغار / تفسیر / عربی

ilzām-ul ʻār li-ṣāḥib-il ġār

فاضل هندی، محمد بن حسن، ۱۰۶۲-۱۱۳۷ قمری

fāzel-e hendī, mohammad ebn-e hasan (1652-1725)

در این رساله آیه ۳۸ سوره توبه را به طور مزجی تفسیر می‌نماید و اثبات می‌کند که وجود ابی بکر با پیامبر اکرم در غار هنگام هجرت آن حضرت به مدینه، فضیلتی برای وی نیست بلکه دلیل بر عدم فضیلت اوست. در پایان رساله قصیده لامیه‌ای است از خود مؤلف در نکوهش ابی بکر.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۶۳۰/۲-۱۸/۱۵۰

آغاز: بسمله یقول محمدبن الحسن الاصبهاتی المعروف بالبهاء الحمدلله الذی نجانی من الضلال و البوار و هدانی الی السادة الائمة الاخیار و جعلنی من شیعة علی الکرار؛ **انجام:** ظنون الناس فیهم أن یکونوا ×× رجالا أویری لهم انسلالا / من الناس فان الجن ممن ×× علیه النصر دوماً لایزالا

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱-۴۷۳]

● الزام المتکبرین / اخلاق / عربی

ilzām-ul mutikabbirīn

علینقی بن قاسم

ʻalī-naqī ebn-e qāsem (-)

تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۴۴۱/۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ذیقعده ۱۲۰۹ق، جا: کلکته؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۲۷گ (۲۲۲پ-۲۴۸پ)، ۱۳ سطر (۸/۵×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف:-۳۰۰]

● الزام المخالفین / پاسخ پرسش‌ها / فارسی

elzām-ol moxālefīn

رشتی اصفهانی، محسن بن محمد رفیع، ق۱۳ قمری

raštī esfahānī, mohsen ebn-e mohammad rafīʻ (- 19c)

پاسخ پرسش‌ها و شبهاتی است درباره عقاید شیعی که از طریق برخی از علمای نصارا القاء شده بوده است، چنان که خود می‌گوید این رساله را به خواهش استادش حاج عبدالعلی رشتی نوشته است. وی نخست رساله مختصری به نام «نصرة الدین» تألیف کرده سپس آن را بسط داده و این کتاب را ساخته است.

قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۶۴۳/۱

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد عرضه می‌دارد و عریضه مینگارد بنده شرمنده ابن المرحوم العلامة الفهارمة ... الحاج شیخ محمد رفیع الجیلانی؛ **انجام:** خداوند عالم بحرمة محسن فاطمه زهرا و پنج تن آل عبا که عمرطبیعی بایشان عطا فرماید و بعلم و

فضل و زهد و تقوی ایشان بیفزاید بحق محمد
خط: نسخ خوب، بی‌کا، تا: ربیع الثانی ۱۲۶۰ق؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی، ترنج با سر و لچکی با نقش گل و بوته، مجدول گرهی، ۸۴گ(۱پ-۸۴ر)، ۱۳سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱-۵۴۹]

● **الزام المعاند** / کلام و اعتقادات / فارسی
elzām-ol mo‘āned
بهاءالدین، محمد بن سعید، ق۱۴ قمری
bahā-od-dīn, mohammad ebn-e sa‘īd (- 20c)
تاریخ تألیف: پنج‌شنبه ۶ ذیقعده ۱۳۰۱ق
نویسنده که از فرقه شیخیه است پس از آن‌که شرح مفصلی در منقبت و عظمت شیخ احمد احسائی می‌آورد می‌گوید: «رساله به نظر رسیده که در آن رساله افتضاح تمام را بر خود روا داشت و در معاندت خود امری فرو نگذاشت حسادت را نسبت به شخص بزرگی به نهایت رسانیده و سوء ادبش به سر حد کمال انجامید» و «از آنجا که اوقات اشرف از آن بود که صرف تعرض اباطیل اهل باطل شود خصوصاً که بنای اغلب اهل روزگار مساهله و مسامحه در دین است ... عجالة اگر هرگاه از بسیاری گوش شنوا نباشد صفحه کاغذ مطیع است چند کلمه بعون الله و منه برشته تحریر می‌آورد». پس از آن او در یک «مقدمه» و فصولی چند به جواب می‌پردازد. مقدمه: در بیان هفوات و شبهاتی که در رساله مندرج است به اجمال؛ فصول: رفع هر یک از شبهات به تفصیل

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۹۳۸/۱
آغاز: بسمله، سپاس فزون از قیاس و ستایش برون از التباس؛
انجام: فارغ شد از تحریر و تسوید این رساله مؤلف ان بهاء الدین محمد بن سعید ثبته الله علی صراط الحمید در شب پنج‌شنبه ششم شهر ذی القعده ۱۳۰۱هـ.ق.
کا: احمد بن مرتضی بن عبدالوهاب حسینی لاریجانی، تا: اواخر قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی (الوان)، جلد: تیماج مشکی مقوایی عطف تیماج مشکی، ۱۱۱ص (۱-۱۱۱)، ۱۶ سطر (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۶-۶۸۵]

● **الزام النواصب بامامة علی بن ابی طالب** / کلام و اعتقادات / عربی
ilzām-un nawāṣib bi-imāmat-i ‘alī ibn-i abī-ṭālib
؟ صیمری، مفلح بن حسن، -۹۰۰ ؟ قمری
saymarī, mofleh ebn-e hasan (- 1495)
کتابی است در اثبات اصل امامت و دفاع از تشیع. نام مؤلف در رساله نیامده است، اما مؤلف آن در چندین جا خود را یکی از «اهل کتاب» معرفی کرده است که به دین اسلام درآمده و دیده است که در میان آنها اختلاف سختی است و خواسته است آنچه که راست است بیابد و سرانجام دریافته است که شیعیان درست می‌گویند و از روی خبرهای سنی پیشوایی حضرت علی (ع) را آن چنان‌که شیعیان می‌گویند روشن ساخته است. این کتاب در یک مقدمه و چند باب و چند فصل است. عناوین باب‌های آن چنین است: اختلاف المذاهب بعد رسول الله فی الامامة، در هفت فصل؛ بعض ما أورده العامة من الآیات و الأخبار الدالة علی أمامة امیرالمؤمنین و فضله، در دو فصل؛ مثالب الصحابة من کلام العامة، در هشت فصل.
از جمله وقایع تاریخی که در این کتاب بدان اشاره شده است جنگ‌هایی است که میان پادشاه دمشق الملک الافضل علی پسر صلاح الدین یوسف الملک الناصر ایوبی (دمشق ۵۸۲-۵۹۲ و ۶۲۲) و برادرش عثمان الملک العزیز (مصر ۵۸۹ و ۵۹۵) و عمش سیف الدین ابوبکر الملک العادل (الجزیره ۵۸۹ و دمشق و مصر ۵۹۲ و ۶۱۵) درگرفت و علی به ناصر عباسی (۵۷۵-۶۲۲ق) شکایت کرده بود. وی از صاحب المصابیح حسین بن مسعود البغوی الفراء (-۵۱۶ق) در کتاب المصابیح و تفسیر او و از فخر رازی (۵۴۴-۶۰۶ق) و از اخطب خوارزم (۴۸۴-۵۶۸ق) و از ابن عبد ربه و از «الرجل الکتابی» نقل قول کرده است.
در بین اهل فن در مورد این‌که مؤلف آن کیست اختلاف است. شیخ حر عاملی آن را از جمله کتاب مجهول المؤلف می‌داند، اما آنها که برای این کتاب مؤلفی ذکر کرده‌اند، کتاب را به افراد زیر نسبت داده‌اند: ۱. سید علی بن طاوس (- ۶۶۴ق)، ۲. شیخ ابراهیم بن سلیمان قطیفی (-۹۴۴ق)، ۳. شیخ مفلح صیمری (از جمله شیخ سلیمان بن عبدالله ماحوزی (-۱۱۲۱ق) در رساله‌ای که در آن ترجمه بعضی از علمای بحرین آمده، سید شرف الدین در النص و الاجتهاد، سید محمد امین در اعیان الشیعة)، ۴. حسین بن مفلح صیمری (پسر شیخ مفلح صیمری)، ۵. سید حیدر آملی. اما از این بین نسبت به مفلح بن حسن صیمری درست‌تر می‌نماید و ما در اینجا همه نسخه‌ها را به وی نسبت داده‌ایم، هرچند در اکثر فهرست‌ها بدون ذکر نام مؤلف آورده شده است.
آغاز: بسمله. الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین [و الحمد لله الواصل الحمد بالنعم و النعم بالشکر، نحمده علی آلائه ...] و بعد فانه یجب علی کل عاقل ان ینظر لنفسه قبل حلول رمسه ... و اعلم انی رجل من اهل الکتاب سألت الله الهدایة الی الصواب، فهدانی الله الی دین الاسلام ــ الذی اوجبه علی جمیع الانام ــ دین محمد المصطفی علیه الصلاة و السلام فلما صرت منهم و فیهم، و صار لی ما لهم وعلی ما علیهم، جالست علماءهم، و صاحبت فضلاءهم، فرأیت بینهم اختلافاً کثیراً و تفسیقاً و تکفیراً ... فاجتهدت فی تفسیر الفرقة الناجیة التی عناها النبی ... فلما جعلت اعتمادی علی ما اورده الشیعة ... و لابد من ایراد رسالة وجیزة من طرق الاختصام ... و سمیت هذه الرسالة «الزام النواصب بامامة علی بن ابی طالب» و هی مشتملة

علی مقدمة و ابواب و فصول
انجام: والذی رواه الستة من کلام الشیخین و عائشة عند الاختصار فیه کفایة و عبرة لاولی الابصار. فعلمت ان الحق مع علی یدور حیث ما دار کما اخبر النبی المختار و ویل للذین کفروا من النار و صلی الله علی محمد و آله الاطهار و الحمدلله رب العالمین بالخیر و الصواب
چاپ: با تحقیق عبدالرضا النجفی، قم، مولود کعبه، ۱۴۲۰ق
[الذریعة ۲۸۹/۲؛ طبقات أعلام الشیعة، قرن ۹ هـ ص ۱۳۷؛ ریاض العلماء ۲: ۱۷۹ و ۶: ۴۳]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۶۲۴
خط: نسخ، بی‌کا، تا: غره شعبان ۹۵۹ق؛ روی برگ اول این نسخه، مؤلف را شیخ مفلح بن حسن الصیمری دانسته‌اند، مصحح، در حاشیه صفحه ما قبل آخر اشعاری است به عربی که قطب الدین محمد بن عزالدین حسنی حسینی موسوی نوشته با مهر «صراط علی حق» (هشت گوش) و مهر «محمد نبی الله علی ولی الله» (بیضی)؛ تملک: ظهیر الدین شاه محمود ابوالمکارم حسن حسینی فرزند مظفر الدین علی نقیب مشهور به شیخ الاسلام، و تملکی به‌تاریخ غره ربیع الاول ۱۲۶۵ با مهر «ابراهیم بن عبدالله الموسوی» (مربع)؛ مهر: «ابوالمکارم بن مظفر الدین علی انجو» (دائری)، «ابوالمکارم الحسینی الحسنی الانجو»، «یا الله المحمود فی کل فعاله عبده ابوالمکارم الحسنی الحسینی الانجو»، «هو العلی الاعلی» (مربع)، «شفیع یحیی فی الاخرة محمد و العترة الطاهرة» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴۵گ، ۷ سطر، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۱۰-۲۳]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۳۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ شکسته، کا: سیف بن احمد لیثی حلی، تا: ۱۶ جمادی الاول ۹۷۷ق، جا: قزوین؛ مصحح و با نسخه‌های شیخ محمد حبائی و محمد بن شمس الدین قطیفی مقابله شده است؛ واقف: ابن خاتون، ۱۰۶۷؛ ۲۳گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۴-۲۹]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۵۴/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق خوش، کا: عنایت الله، تا: نزدیک ۱۰۵۳ق؛ ۳۰گ (۱۳۳پ-۱۶۲ر) [ف: ۶-۲۱۳۸]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۷۳/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: مراد بن آقا شاه قمی، تا: جمادی الثانی ۱۰۶۲ق؛ مصحح؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۳۶گ (۱۶۵پ-۲۰۰ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۴-۷۴]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۰۴۹/۲
خط: نسخ، کا: محمد بن حسن حر عاملی، تا: ۱۰۶۳ق؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۶ سطر [ف: ۵-۲۲۷]

۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۹۹/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و السلام علی من اتبع الهدی تصنیف الشیخ المفید افادونا الله فوائده و عودنا عوائد کما هی عوائده.
در این فهرست نام مؤلف ابن طاوس آمده است؛خط: نسخ، کا: محمد رضا بن حاجی محمد ششتمدی سبزواری، تا: ۱۰۷۶ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قرمز مقوایی، ۷۵ص (۳۱۹-۳۹۴)، ۱۷ سطر (۸×۱۷)، اندازه: ۱۳×۲۶سم [ف: ۷-۴۱۵]

۷. قائن؛ مدرسه جعفریه؛ شماره نسخه: ۱۰۵/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۵ ربیع الاول ۱۰۷۷ق؛ جلد: تیماج دورو، روقرمز، پشت سبز، ۲۵گ (۱۰۷-۱۳۲)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۱۹سم [کتابخانه‌های قائن: ف:-۹۳]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۵۴۳/۲۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، کا: کرم الله بن عطاء، تا: دوشنبه ۱۸ شوال۱۰۸۳ق، جا: مکه؛ جلد: تیماج قرمز عطف و حاشیه تیماج سبز، ۸گ (۱۰۵ر-۱۱۳ر)، اندازه: ۲۳×۳۶/۵سم [ف: ۱۷-۱۳۰]

۹. بیرجند؛ دیانی؛ شماره نسخه: ۱۱۴/۲
خط: نسخ زیبا، کا: هادی مشهدی، تا: ۲۸ ذیقعده ۱۰۸۴ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مشکی فرسوده، ۸۵گ (۱۶۰پ-۲۴۵ر)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف:-۸۹]

۱۰. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۳۷۱۲/۷
آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۹۰ق؛ افتادگی: انجام؛ تملک: محمد قاسم بن محمد هاشم دامغانی مورخ ۱۲۲۶ق؛ جلد: تیماج لایه‌ای عنابی، ۳۶گ، ۱۵ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۲-۵۹]

۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۷۹۷/۴
آغاز: لو اتبعوا اماماً واحداً یهدیهم الی الحق و یردهم عن الضلالة و لم یفترقوا و لم یهلکوا؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۹۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی، در برگ ۱۱۰ این بیت نگاشته شده: «پدرم نام عمر کرد که نامش گم باد ×× من غلام علی ام کوری چشم پدرم»؛ کاغذ: شرقی، ۲۲گ (۹۰-۱۱۱)، ۲۱سطر، اندازه: ۶×۱۳سم [ف: ۳۴-۸۴۵]

۱۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۱۹۹/۱
در فهرست بر اساس آنچه در ص ع نسخه آمده است به شیخ ابراهیم قطیفی نسبت داده شده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۵ صفر ۱۰۹۹ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی ضربی ترنجی مقوایی،۱۳سطر(۱۲×)،قطع: بغلی، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۶-۴۸۵]

۱۳. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۰۲۴
خط:نسخ،بی‌کا،تا:قرن۱۱؛اندازه: ۱۲×۱۸سم [نسخه پژوهی: ۲-۱۱۴]

۱۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۰۳۵/۱۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** قال الرجل الکتابی الذی هداه الله الی الاسلام

خط: نستعلیق، کا: مهدی بن حسین عاملی، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام(چند برگ)؛مصحح؛کاغذ:شرقی،جلد:تیماج قهوه‌ای؛ ۲۴گ (۲۴۴-۲۶۷)، ۱۸ سطر (۵×۱۲)، اندازه: ۹×۱۶سم [ف: ۳۸-۹۱]

۱۵. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۷۷۳**

آغاز: ترجیع من غیر مرجح. علی کل عاقل النظر الصحیح فی ادیان المسلمین و اتباع الحق المبین و العرض عن التعصیب لدین الآباء و الامهات لان ذلک یوجب الوقوع فی الهلکات؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد مؤمن، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز (به‌ظاهر ۴ برگ)؛ مهر: «حاج سید نصرالله تقوی»؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: چرمی یک‌لا، ۶۷گ، ۹ سطر (۴/۵×۱۱)؛ اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [ف: ۱۳-۱۷۰]

۱۶. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۶۳**

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ متوسط، بی‌کا، تا: ۱۱۱۳ق؛ کاغذ: آهاردار، جلد: تیماج نارنجی، ۳۴۸ص، ۱۹ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۸×۲۰سم [ف: ۴-۱۲۴]

۱۷. **تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۴۷۷/۲**

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۱۵ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی مقوایی، ۲۰ص (۳۰-۴۹)، ۲۳ سطر (۱۳/۵×۲۱)، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۹-۱۲۴۵]

۱۸. **تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۳۱۲/۴**

خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۲۳ ذیحجه ۱۱۲۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: نو، ۲۲ سطر (۹/۵×۱۳)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۱۶-۵۱۰]

۱۹. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۱۴۴۲۶**

آغاز: برابر؛ **انجام:** و صلی الله علی سیدنا محمد سنه ۱۱۵۸ علی یه اقل عباد

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۵۸ق [الفبائی: ۶۴]

۲۰. **تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۷۵/۲**

انجام: برابر

نسخه بدینجا آغاز می‌گردد: «واحدة تدل لی نقص فی انسابهم» و در گ۵پ بدینجا پایان می‌یابد: «طویل نجاد السیف اجید یعسوب» درباره ننگین بودن خاندان ابوبکر و عمر و عثمان و معاویه و یزید و عمر سعد و طلعه و زبیر و امیة بن عبد شمس و این چهار برگ هم گویا از همی رساله می‌باشد، آنگاه از دیباچه رساله آغاز می‌شود: «من رد جواب الاخصام و وجدت اخبارهم تتضمن تکذیب ائمتهم و تفسیقهم» (گ۶ر)؛ خط: نسخ، کا: شیخ عابد و منصور حویزی جزائری، تا: ۱۷ جمادی الثانی ۱۱۶۰ق، جا: مخای یمن؛ افتادگی: آغاز و وسط (میان برگ‌های ۱۹ و ۲۰-۲۷ و ۲۸)؛ توضیح فهرست‌نگار: در دفتر شماره ۴۹۹ کتابخانه ملی تهران دو کتاب نوشته شده یکی الکشکول سید حیدر دیگری همین رساله ما به‌نام «الزام النواصب بامامة علی بن ابی طالب» که در یک مقدمه و چند باب و چند فصل است و نگارنده آن خود را مردی کتابی نومسلمان می‌خواند، پیداست که این همان نسخه شماره ۳۳۹ آستان قدس است و نگارنده آن نه ابن طاوس می‌تواند باشد نه شیخ مفلح صیمری و نه شیخ ابراهیم بن سلیمان قطیفی (زنده در ۹۴۴) مگر اینکه از عبارت «کتابی نومسلمان» ظاهر آن خواسته نشده باشد؛ ۲۹گ (۲ر-۳۰پ) [ف: ۳-۵۳۸]

۲۱. **قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۱۵۹/۲**

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: صالح بن علی بن محمد بن محمد بن مجیر جوینی عنقانی، تا: ۱۱۷۱ق، به‌دستور سید مصطفی؛ تملک: حسین بن حسن بن مصطفی نورالدین حسینی به تاریخ ۱۲۱۹؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۲گ (۱۶۳پ-۱۹۴پ)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱۸-۳۰۴]

۲۲. **قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۲۵۱/۲**

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ابوعلی محمد بن علی قاجار، تا: ۱۱۷۹ق، جا: مشهد مقدس؛ جلد: دو رو تیماج رو قرمز ضربی پشت مشکی، ۳۱گ (۱۱۷پ-۱۴۷ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۴سم [ف: ۱۶-۲۳۵]

۲۳. **تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۷۸۷/۱**

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: شهاب الدین حسین بن ناصرالدین حسین حسنی حسینی جعفری دیباجی، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: مقوا با روکش گالینگور، ۱۲گ (۱-۱۳)، ابعاد متن: ۱۰/۵×۲۰، اندازه: ۱۴/۵×۲۲/۵سم [ف: ۱۳-۲۶۵]

۲۴. **مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۱۵۳/۲**

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای لولائی، ۲۴گ (۳۱-۵۵)، ۱۵ سطر (۵×۱۱)، اندازه: ۹×۱۷سم [ف: ۳-۱۶۰۲]

۲۵. **تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۲۱۵/۶**

آغاز: برابر؛ **انجام:** نسب عمر الخطاب: روی محمد بن السائب فی کتاب المثالب و هو من اعلام السنة؛ کانت صهاک امه حبشیة ... و روی ابن عبد ربه فی کتاب العقل ... فی نسب عثمان بن عفان. روی محمد بن السائب.. ... فی نسب معاویة ... و روی الحافظ ابوسعید اسماعیل بن علی السمان الحنفی من علماء السنة (گ۷۸پ، در میان سطر چهارم نانوشته مانده است)

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: نخودی، اصفهانی، جلد: مقوایی، رویه تیماج حنائی ضربی، ترنج در میان با چهار ستاره بالا و پائین و جدول دورا دور آستر کاغذ آبی، ۱۳ص (۶۶-۷۸)، ۱۵ سطر (۷×۱۴/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۱۱-۵۴۵]

۲۶. **قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۲۸۳/۲**

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح؛ ۲۴گ (۱۲۳پ-۱۴۷پ)،

۱۸ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲-۷۹۳]

۲۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۹۳/۳

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان در رم ایتالیا. بخشی از کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ ۱۶ص (۶۳-۷۸)، ۱۹سطر [عکسی ف: ۳-۶۵۴]

۲۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۲۳۶/۱۰

خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن عبدالکریم مروزی، تا: شنبه ۲۴ رجب ۱۲۳۶ق؛کاغذ:پسته‌ای،جلد:میشن سیاه،۱۴سطر [ف: ۵-۲۵۰]

۲۹. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه: ۴۸۷/۲

خط: نسخ، کا: ... بن محمد بن عبدالحسین بن ناصر بن ابراهیم، تا: ۱۲۳۸ق [ف: ۱۱۱]

۳۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۹۴۹/۴

خط: نستعلیق، کا: محمد طاهر بن محمد صالح حسینی مازندرانی، تا: ۱۲۵۲ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۳گ (۳۹ر-۴۲پ)، ۳۰ سطر (۱۰×۲۰/۵)، اندازه: ۱۶×۲۸سم [ف: ۱۰-۱۸۳۲]

۳۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۶۲۷

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه‌ای در نجف اشرف؛ خط: نسخ، کا: حسن موسوی خرسان، تا: ۲۴ ربیع الاول ۱۲۵۷ق؛ مصحح [عکسی ف: ۷-۲۳۲]

۳۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۳۰۰

بی‌کا، تا: ۱۲۷۰ق؛ خریداری از منصور گلستانی [رایانه]

۳۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۷۷۷

آغاز و انجام: برابر؛ حسب الفرمایش ... آقا سید جلیل ولد ارجمند آقا سید علی نقی سادات اخوی قلمی گردید. فی لیلة الاربعاً الثانی من شهر ذی القعدة الحرام و انا العبد عبدالله ذاکر ۱۲۹۵.

خط: نسخ، کا: عبدالله ذاکر، تا: چهارشنبه ۲ ذیقعده ۱۲۹۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد، ۴۴گ، ۱۳سطر(۶×۱۲)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۱۳-۱۷۴]

۳۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۰۹۷/۶

آغاز و انجام: برابر

نام کتاب باتوجه به نسخه‌های مشابه تصحیح شد. در فهرست به نام «الاعتقادات علی المذهب الجعفری» آمده است؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: عطف و گوشه میشن رویه کاغذی، ۱۱گ (۲۵ر-۳۶ر)، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۵-۴۲۲]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۲۴/۶-عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲-۱۰۴]

۳۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۶۷/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و تجیبنی بغیر جوابک و ما هو الا من معدن النبوة و موضع الدلة و اما انت لو سالتنی درهما ما اعطیتک.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۵۱گ (۲ر-۵۲ر)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱-۴۷۷]

۳۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۹۷۱/۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: شعبان۱۳۰۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قرمز [ف: ۵-۲۲۲]

۳۷. قم؛ مفتی الشیعه؛ شماره نسخه: ۲/۶

خط: نسخ، کا: سید ابوالقاسم (المحرر) نجفی اصفهانی، تا: ۱۳۳۹ق؛جلد: تیماج قرمز، ۱۷گ (۱۱۸ر-۱۳۵پ)، ۱۹-۲۰سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۰/۵سم [ف:-۱۰]

۳۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۱۶۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمدحسین بن زین العابدین ارموی، تا: ۹ جمادی الثانی ۱۳۴۷ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۱۸گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۶سم [ف: ۱۴-۸۱]

۳۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۰۴۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** علی اهل بیته الائمه البرره الکرام

خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمدرضا حسینی خوانساری، تا: قرن ۱۴؛ اهدایی: رهبری، ۱۳۷۳ [رایانه]

۴۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۷۲۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: ۶۴]

۴۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۶۹۸/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوش، کا: محمد حسن منشی تفرشی ملقب به کمال الدوله، بی‌تا، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی (الوان)، جلد: مقوایی تیماج تریاکی، ۵۳ص (۱۶۷-۲۲۰)، ۱۳ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱۰-۲۸۶]

۴۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۱۳۳/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد فضایل طباطبایی، بی‌تا؛ جلد: مقوایی عطف تیماج تریاکی لبه‌دار، ۳۳گ، ۱۴ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۳-۸۶۸]

۴۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۷۹۳۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: رقعی [رایانه]

۴۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۳۹۹/۸-۸/۱۰۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی مجدول، ۲۷گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲/۵سم [ف: ۱-۴۷۳]

۴۵. قزوین؛ فحول قزوینی؛ شماره نسخه: بدون شماره

بی‌کا، بی‌تا [ف:-۲۶]

۴۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۸۲۶۱/۴

خط: نسخ، کا: عبد بن حاجی عبدالله، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی سفید،

جلد: تیماج قهوه‌ای یک لا، ۳۷گ (۹۰پ-۱۲۶ر)، ۱۹ سطر (۱۳/۵×۱۸/۵) [ف: ۳-۱۸۲]

۴۷. تهران؛ چهل ستون؛ شماره نسخه: ۳۱۸/۲

آغاز: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ ۶گ [چند نسخه-ف:-۳۸۵]

۴۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۳۱۵/۱

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج سبز بدون مقوا، ۲۷گ (۱پ-۲۷ر)، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۲۱-۲۷۵]

● الزام النواصب فی امامة علی بن ابیطالب / کلام و اعتقادات / عربی

ilzām-un nawāṣib fī imāmat-i ʻalī ibn-i abī-ṭālib

کرمانی، محمد کریم بن ابراهیم، ۱۲۲۵-۱۲۸۸ قمری

kermānī, mohammad karīm ebn-e ebrāhīm (1810-1871)

تاریخ تألیف: یک‌شنبه ۲۹ ربیع الاول ۱۲۶۱ق

یکی از مریدان مؤلف، که از سران شیخیه می‌باشد، به نام محمد باقر راینی از وی درباره «رکن رابع» سؤالاتی می‌نماید او هم در جواب وی، سؤالات را متن قرار داده و شرح می‌کند و در مدتی که کرمانی مشغول تهیه پاسخ بوده، سائل از دنیا می‌رود.

آغاز: بسمله. الحمدلله رب العالمین ... اما بعد فیقول ... کریم بن ابراهیم کرمانی ... انه قد سالنی جناب العالم ... ملا محمد باقر الرائنی الکرمانی.

انجام: و اعلم ان سئوالات السائل کان اکثر من ذلک و فیها تفاصیل ... و طلب من سایر الاخوان اتمامه بادرت الی اتمامه ... و قد وفقنا الله لاتمامه

[فهرست کتب مشایخ ۱۸۶: ۲؛ فهرستواره منزوی ۱۲۵/۹ (۱ نسخه)]

شروح و حواشی:

رساله در جواب اصفهانی در ایراد به الزام النواصب = رد رد الزام النواصب؛ کرمانی، محمد کریم بن ابراهیم (۱۲۲۵-۱۲۸۸ق)

۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۰۸۲/۲

انجام: و الراد علینا الراد علی الله و هما علی حد الشرک بالله ...

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: رجب ۱۲۶۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی با عطف تیماج تریاکی، ۲۲گ، ۱۹ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۳-۸۴۸]

۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۰۹۷/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: شوال ۱۲۶۱ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی یک‌لا، ۷۳گ (۱-۷۳)، ۲۱ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳-۸۵۳]

۳. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۵۵۹/۱

آغاز: و اجعل فقرات سؤاله کالمتن و جوابی کالشرح لیتضح جواب کل فقرة فقرة و شبهة شبهة و سمیته بالزام النواصب؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: یک شنبه ۲۹ ربیع الاول ۱۲۶۱ق؛ افتادگی: آغاز (یک برگ)؛ جلد: تیماج مشکی، ۶۶گ (۱ر-۶۷پ)، ۱۸ سطر(۸×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲-۱۹۰]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۱۹۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ربیع الاول ۱۲۶۱ق؛ مهر تملک: «علی بن موسی» تاریخ ۱۳۰۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز لایی، ۷۳گ، ۲۴ سطر (۸/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۲×۱۵/۵سم [ف: ۱۶-۲۲]

۵. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه: ۳۳۷/۱

خط: نسخ، کا: غلامعلی بن زین العابدین، تا: ۱۲۶۲ق، جا: ماهان کرمان؛ قطع: خشتی [ف:-۱۰۵]

۶. قائن؛ حسینی قهستانی؛ شماره نسخه: ۳۲/۳

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... انه قد سألنی جناب العالم العامل و الزکی الفاضل صاحب المکارم و المفاخر

خط: نسخ، کا: علی بن محمد کرمانی، تا: ۱۵ شعبان ۱۲۷۲ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۱۱۵گ (۲۲پ-۱۳۷ر)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [مدرسه جعفریه زهان: ف:-۱۴۱]

۷. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۳۵۱/۵

خط: نسخ، کا: غلام علی فرزند حسین، تا: شوال؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی ضربی و سه ترنج، ۱۴ سطر (۶/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۳-۹۳۶]

● الزام النواصب من طرق الغواصب / کلام و اعتقادات / فارسی

ilzām-un nawāṣib min ṭuruq-il ġawāṣib

کاظمی، محمد کاظم بن محمد جعفر، ق۱۲ قمری

kāzemī, mohammad kāzem ebn-e mohammad jaʻfar (-18c)

مؤلف کتاب «هفت قلعه» را که در بیان غزوات امیرالمؤمنین علی (ع) بوده به فارسی ترجمه نموده و بعد بنا به درخواست «علینقی آقا سرکار خاصه» روایاتی در فضائل امیرالمؤمنین (ع) و مثالب خلفا از کتب عامه بدان افزوده و آن را در یک «مقدمه» و چند «باب» و «خاتمه» ترتیب داده و در آخر برای فائده بیشتر رساله کتابی (الزام الناصب) و رساله یوحنا را به آن ضم کرده تا فائده آن اتم باشد و در سال ۱۱۲۹ از ترجمه آنها فارغ شده است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۲۱۱

آغاز: الحمدلله القدیم القاهر العظیم القادر الحکیم الغافر الکریم الساتر الاول والإخر الباطن والظاهر؛ **انجام:** ولیکن هرکس را چشم دل کور وزبان از حق لال گردیده راه بر هدایت نیابد.

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۱۲۹ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج

قهوه‌ای، ۱۵۳گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۳/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲-۷۹۴]

● **الزامیة** / فلسفه / عربی

ilzāmīya

رساله در علت و معلول و علت الاولی، عقل کل و خداوند و بحث لطمان وحدت (اتحاد) است.

تهران؛ مدارک فرهنگی؛ شماره نسخه: ۳۹/۷

آغاز: ینبغی ان یکون عنده الصانع سفیا و الدلیل علی ذلک انا نستدل الی وجوده؛ **انجام:** و ما نسواه کثیر مبناه محدث مصنوع و صلی الله علی محمد و آله المعصومین من عترته و سلم تسلیما کثیرا

خط: نسخ و نستعلیق، کا: جمال الدین محمد بن شرف الدین علی کردالانی، بی‌تا؛ کاغذ: اصفهانی مایل به حنایی، جلد: مقوایی روکش تیماج مشکی عطف پارچه مشکی، ۲گ (۱۱۵ر-۱۱۷پ)، ۱۵ سطر (۷×۱۲/۵)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۳۸]

● **الالسن المخترعة من الحروف المبتدعة = الاعلام بفک الرموز من سایر الاقلام = اقلام الانبیاء و الفراعنة** / خط-عربی

al-alsun-ul muxtari‘a min-al ḥurūf-il mubtadi‘a = al-a‘lām bi-fakk-ir rumūz min sāyir-il aqlām = aqlām-ul anbīyā’ wa-l farā‘ina

ایوب بن مسلمه، ق۳ قمری

ayyūb ebn-e mosleme (- 9c)

هنگامی که مأمون عباسی (- ۲۱۸ق) به منظور دیدن اهرام به مصر مسافرت کرده بود، اراده کرد تا خطوط مختلفی را که بر دیواره‌های اهرام بود، کشف کند. از این رو فرستادگانی را به اطراف گسیل داشت و آنها دو نفر را به حضور او آوردند «محمد بن موسی» و «ایوب بن مسلمة»، دومی در شناخت خطوط قدیمی خبره بود و تمام کتیبه‌ها را برای مأمون توضیح داد، مأمون بسیار شگفت زده شد و دستور داد کتابی آوردند و تمام مطالب مربوط به علم خطوط را برای مأمون نوشت، در این کتاب به ۳ عنوان فوق اشاره شده و هیچیک از آنها در منابع موجود یافت نگردید.

آغاز: قال مؤلف هذا الکتاب اعلم یا اخی ایدک الله و ایانا منه بالعلم الی اشرف مقامات الاولیاء ان اهل التواریخ اجمعوا علی ان المأمون.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۶۸۴/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و کان من السند الاکبر من الشمال الی الیمین علی حروف ابجد فی ... صفته ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، مقابله شده با نشان «بلغ»، در برخی برگ‌ها در داخل متن حروف عجیبی آمده و مشخص نیست چه حروفی است، این نسخه از روی نسخه بسیار کهن کتابت شده، با این عبارات: «نسخة اقلام الانبیاء و الفراعنة و الکواکب المنقوشة علی کل البرانی، و قد نقلناه هذه النسخة من نسخة نقلت من نسخة قدیمة ... فصحت الحروف لم ینخرم منها شیء و وجد تاریخ النسخة القدیمة الثالث عشر من جامدی الاول سنة ثلاثة عشرو مائة و السلام»؛ کاغذ: فرنگی، ۵۵گ (۱-۵۵)، ۱۷-۲۱ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۳۲-۲۵۹]

● **الطاف القدس فی معرفة لطائف النفس** / عرفان و تصوف / فارسی

alṭāf-ul quds fī ma‘rifat-i laṭā’if-in nafs

شاه ولی الله، احمد بن عبدالرحیم، ۱۱۱۴-۱۱۷۶ ؟ قمری

šāh valī-ol-lāh, ahmad ebn-e ‘abd-or-rahīm (1703-1763)

رساله‌ای کوتاه در معرفی و تفسیر و بیان و ویژگی‌های قلب، عقل، نفس، روح، سر، خفی و اخفی در شش «فصل»: ۱. شرف و فائده علم لطائف؛ ۲. ماهیات این لطائف؛ ۳. تهذیب لطائف ثلاثة نادره؛ ۴. تهذیب جوارح و لطائف ثلاثة نادره؛ ۵. تهذیب لطائف خمس؛ ۶. تهذیب لطاف خفیه.

آغاز: الحمدلله الذی اری المخلصین من عباده آیات عظمته و امارات قدرته فی الآفاق و فی انفسهم ... اما بعد می‌گوید فقیر ولی الله ... مسمی به الطاف ... در بیان حقیقت قلب و عقل

انجام: و این در حقیقت کشفی است نفسی که در عقل او گشته صورت دایمه پیدا کرده است. تمت.

چاپ: همراه ترجمه اردوی آن در پاکستان، ۱۳۸۴ق

[گنج بخش ش ۸۸۵۸؛ فهرستواره منزوی ۳۲۵/۶]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۵۲۵/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: لطف الله، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای با روکش پارچه، ۶۴ گ (۱پ-۶۴پ)، ۱۶سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۳۳/۱-۷۵]

● **الالغاز** / معما / عربی

al-alġāz

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۷۹۹/۱۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ [ف: ۵-۱۷۸]